Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS

(*Opera quæ extant*, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit liber De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

(*Quæ Græcolatina editio Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscript. Codicum collatione castigatior facta est.*)

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

EIGENTHUM DER STADT AUGSBURG

AVRELIÆ ALLOBROGVM,
Excudebat Petrus de la Rouiere.
CIↃ IↃC XI.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATVS HEREDI, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementissimo.

FLAVII Iosephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: namque primùm tota operis συγγενεια de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe Mundani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, quòd non ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu æquè promptus; ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ C. debeo, ob manuſcriptorum tuæ electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus I.C.^tus Marquardus Freherus tuæ C. Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt

quàm primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII. annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorumdam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cùm itaque T. C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C. T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἀλώσεως offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppeditauit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T. C. vitam prolixam, Principatúm ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſſimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΕΠΕΙΔΗ τὸν ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους πόλεμον συςάντα μέγιςον, ἢ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συμβαλόντων, οἱ μὲν ἐ κατὰ τύχην τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφιςικῶς ἀναγράψουσιν. οἱ παραγενόμενοι δὲ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς ἰουδαίους καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, πραγμάτων δὲ αὐτοῖς ὅπου μὲν κατηγορίαι, ὅπου δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δὲ ἀκριβὲς τῆς ἱςορίας ἀδαμοῦ, προὐθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν, ἃ τοῖς πάλαι βαρβάροις τῇ πατρίῳ συνταξάς αὐτὸς ἀνέπεμψα πρότερον, ἀφηγήσασθαι, Ἰώσηπος Ματθίου παῖς, γένει Ἑβραῖος, ἐξ ἱεροσολύμων, ἱερεὺς, αὐτός τε ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ὑπ' ἀνάγκης. γεγονέναι γὰρ ὡς ἔοικε μεγίςου τοῦδε τοῦ κινήματος, ἐν ῥωμαίοις μὲν ὅσα τὰ οἰκεῖα, ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, παραγενομένοις ἐπανίςη τοῖς κατοῖς, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δὲ ὑπερβολαῖοι θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέει γενέσθαι τὰ πρὸς τὴν ἀναβολήν. ἐπῆρε δὲ ἰουδαίους μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ Εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῶν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἐλπίσαν, ῥωμαίους δὲ οἵ τε γείτονες γαλάται παρακίνουν, καὶ τὸ κελτικὸν ἐκ πρίμου, μετὰ δὲ καὶ πάντα θορύβων μὴ νέφος, ἢ πολλὰς μὲν βασιλέας ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἤρα μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην προδιδόναι πλαζομένην ὑπὸ πολυτρόπους πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ πάρθους μὲν, καὶ βαβυλωνίους, ἀράβων τε τοὺς πορρωτάτω, καὶ τὸ ὑπὲρ Εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀδιαβηνούς τε γεγονέναι δεῖ τῆς ἐμῆς ὑπομελείας ἀκριβῶς, ἄθεν τε ἤρξατο, καὶ δι' ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέςρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ ἕλλησας τοῦτο ῥωμαίων τοὺς μὴ ὑπερφρονοῦντας ἢ κολακείας, ἢ πλάσμασι. καὶ τοιαῦτα ἱςορίας αὐτὰς ὑπογράφειν τολμῶσιν ἐν αἷς πρὸς

PROLOGVS.

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudæi, omnium maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidam, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio, partim laudatio continetur: nusquam verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retro barbaris antea missi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Ioseph̃us Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cum Romanis conflixi, postéaque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigentes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaq; indignum esse duxi, errantem in tãtis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidẽ, ac Babylonios, Arabúmq; remotissimos & vltra Euphratẽ gentis nostrę incolas, itémq; Adiabenos, mea diligẽtia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus constituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil ſani referunt, etiam de propoſito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos oſtendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni eſſe videantur, qui parua ſuperauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum eſt: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, ſi cùm multum pro Hieroſolymis deſudauerint, rebus per eos proſperè geſtis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: ſed facta quidem vtrorumque ſine vllo mendacio proſequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domeſticis diſſenſionibus eſt euerſa, & in templum ſacroſanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxêre, teſtis eſt, qui eam vaſtauit, ipſe Cæſar Titus: per omne bellum miſeratus quidem populum, quod à ſeditioſis cuſtodiretur: ſæpè autem conſultò differri paſſus ciuitatis excidium, protracto obſidionis ſpacio, dummodo belli pœniteret autores. Quod ſi quis me aduerſus tyrannos corúmque latrocinium accuſatoriè loqui putet, vel patriæ miſeriis ingementem calumniari præter legem hiſtoriæ, doloti veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, ſolam noſtram ciuitatem cõtigit ad ſummum felicitatis faſtigium euadere, eandémque in extremum miſeriæ deiici. Denique omnium poſt condita ſecula res aduerſàs, ſi cum Iudæorum calamitatibus conferantur, ſuperatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus eſt: vnde nec fieri poteſt, vt à queſtibus temperetur. Siquis autem durior miſericordiæ ſit iudex, res quidem tribuat hiſtoriæ, lamenta verò ſcriptori: quanquam meritò Græcorum diſertos increpauerim, qui tantis rebus ſua memoria geſtis, quarum comparatione præterita olim bella exigua reddũtur, iudices reſident aliorum facundiæ detrahentes: quorum & ſi doctrinam ſuperant, propoſito vincuntur. Ipſi verò Aſſyriorum & Medorum geſta perſcribunt, veluti minus rectè à ſcriptoribus antiquis fuerint expoſita: cùm in ſcribendo tantum eorum viribus cedant, quãtum ſententiæ. Erat enim vnicuique ſtudium, quæ vidiſſet facta, conſcribere: quoniam & interfuiſſet rebus geſtis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiríque apud ſcientes, inhoneſtum eſſe videretur. Enimverò noua quidem neque antè cognita memoriæ tradere, ſuíque temporis res commendare poſteris, laude ac teſtimonio dignum eſt. Induſtrius autem haberetur, non qui alienam diſpoſitionem atque ordinem transfert, ſed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit hiſtoriæ. Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo, qui cùm ſim alienigena, Græcis ſimul & Romanis geſtarum rerum memoriam repono. Ipſis autem indigenis, ad quæſtum quidem ac lites, ora patent, linguæque ſolutæ ſunt, ad hiſtoriam verò, in qua verum dicendum eſt, ſummáq; ope negotia colligenda ſunt, obmutescũt:

τῆ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, καὶ τὸ σκοπῆ δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν. βούλονται γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς ῥωμαίους δοκεῖν εἶναι, καταβάλλουσι δὲ αὖ τὰ ἰουδαίων, καὶ τὰ περιφανοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δὲ πῶς ἂν εἶεν μεγάλοι δοκοῦντες, οἱ μικροὺς νενικηκότες. καὶ οὔτε τὸ μῆκος αἰδοῦνται τοῦ πολέμου, οὔτε τὸ πλῆθος τῆς κομιδῆς ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῆς στρατηγῶν, οἳ πολλὰ μὲν τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οὐμὴ ταπεινουμένου τὸ καλὸν θριάμβοις αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. οὐ μὴν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ ῥωμαίων αὐτοφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῆς ὁμοφύλων διέγνων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων διέξειμι, τοῖς δ' ὅπη τοῖς πεφάγμασι λόγοις ἀπαθὴς τῇ ὀργῇ, καὶ τοῖς ἐμαυτῦ πάθεσι δίδους ἐπολοφύρεσθαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορᾶς. ἔπεσε δὲ αὐτὴν στάσις οἰκεία καθ' ὕλης, καὶ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ, ὅπη τὸν ἅγιον ναὸν εἵλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας Τῖτος Καῖσαρ ὢν παντὶ τῷ πολέμῳ, πᾶν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῆς στάσεως φθειρόμενον, πολλάκις δὲ ἐκὼν τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπερθέμενος, καὶ δίδους τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ὀδυρόμενον συκοφαντεῖν, διδότω καὶ τὴν τῆς ἱστορίας νόμῳ συγγνώμην τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ ὑπὸ ῥωμαίους πασῶν, τὴν ἡμετέραν, ὅπη πλεῖστα τὰ δὶς ἁμαρτίας συμβῆναι περιελθεῖν, καὶ πρὸς ἕκατον συμφορῶν εἰς ἣν κατασπασθῆναι. τὰ γοῦν πάντων ἀεὶ ἀθλιώτατα ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἢ τὰ ἐκείνων μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, καὶ τούτων αὖπάλιν, οὐδεὶς ἀλλόφυλος, ὡς τὰ ἀμήχανον ἰδεῖν, ὀδυρμῷ δικαιοτέρῳ. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος εἰς δίκας, τὰ μὲν πεφάγμενα τῇ ἱστορίᾳ πρεσβεύσει, τοὺς δὲ ὀλοφύρσεις, τῷ γράφοντι. καί τοι γε δικαιότερόν μ' ἂν αὐτὸς δικαίως τοῖς ἑλλήνων λογίοις, οἳ τὴν ἐλικοὺτων κατ' αὐτοὺς πεφαγμένων γεγηθότες, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστας δοκοῦσιν τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν καθίστασθαι κρίται τῆς φιλοτιμουμένους ἐπιχειρεῖν, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ πλουσιοκτῶσι, λείπονται τῇ προαιρέσει. αὐτοὶ δὲ τὰ ἀσυγγείων, ἢ τὰ μήδων συγγράφουσιν, ἅπερ ἦν καλῶς ἔχει τῆς ἀρχαίας συγγραφίων ἀπαγγελίας, καὶ τοι τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἡττῶνται δεινότητος ὁ τῷ γράφειν, ὅσῳ καὶ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὐτοὺς ἐπονούδαζον ἕκαστα γράφειν, ὅπου καὶ τὸ ὠφελητικὸν τοῖς πεφάγμασιν, ἐποίει τὴν ἐπαγγελίαν ἐναργῆ, καὶ τὸ φιλόπονον παρῄδοσαν, αἰχρὸν δὲν. τὸ γε μὰν μνήμης τὰ προτερηθέντα διδόναι, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς ἐπ' ἐκείνοις συνιστάνειν, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονος δέ, οὐχ ὁ μεταποιᾶν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τῆς καινὰ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας καταπονάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὢν, ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις τὸν μνήμιον τῆς κατορθωμάτων ἀναπτύσσω. τοῖς δὲ γηγενέσι, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, καὶ τὰς δίκας, κέχυται δῆθεν τὸ στόμα, καὶ ἡ γλῶττα λέληθεν, πρὸς δὲ τὴν ἱστορίαν οὕτω χρὴ παλαιὸν λέγειν, καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου τὰ πεφάγμενα συλλέγειν, πεφιμωμένην παρ-

παρούσης τοῖς ἀθυνατέρεσι, & μὴ γινώσκουσι τὰς φράσεις τῆς ἑλληνικῆς γλώττης. τιμάσθω δὲ παρ' ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησιν ἀμελεῖται. ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ ἰουδαίων, τίνες τὸ ἔντες, καὶ ὅπως ἀπανέστησαν αἰγυπτίων, χώρας τε ὅσην ἐπέλθοντες ἀλώησθαι, & πόσα ἔξης κατέλαβον, καὶ πῶς μετανέστησαν, νεῶν ἄρχοντος ἐφάνην ἄν), καὶ ἄλλως περιττὸν, ἐπεὶ δὲ καὶ ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ μὲν πρεσβύτατα συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καὶ τινες ἑλλήνων ἐκεῖνα τῇ πατρίᾳ φωνῇ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου δὲ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς ἐπαίσταντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ποιήσομαι & συντάξως. τούτων δὲ τὰ μὲν τῶν κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μὲθ' ὅσης ἀκριβασίας δυνάμει, διέξειμι. τὰ δὲ προηγμένα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὀλιγοστὰ συντόμως. ὡς ἀντίοχος ὁ ἐπιθὴς ἐπιφανὴς ἑλὼν καὶ κρατῶν Ἱεροσόλυμα, καὶ κατασχὼν ἔτεσι ξ΄, καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῶν Ἀσαμωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τῆς βασιλείας διαστασιάσαντες, ἐπήγαγον εἰς τὰ πράγματα ῥωμαίους, καὶ πομπήιον. καὶ ὡς ἡρῴδης ὁ ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν αὐτῶν, ἐπαγαγὼν σόσιον. Ὅπως τε ὁ λαὸς, μετὰ τὴν ἡρῴδου τελευτὴν κατεστασίασαν, αὐγούστου μὲν ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, κυιντιλλίου δὲ οὐάρου, καὶ τὴν χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα καὶ κέστιον, καὶ ὅσα φθορὰ τοὺς φρυγὰς ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

Ὅπως τε τὰς φρυγικοὺς ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς νέρων δεῖ τοῖς κεστίου πράγμασι δύσας φρὶ τὴν ὅλων, οὐεσπασιανὸν ἐφίστησι τῷ πολέμῳ. καὶ ὡς σπεῦδ' μὴ θᾶσσον τοῦ παίδων εἰς τὴν ἰουδαίων χώραν ἐνέβαλεν, ὅση τε χρώμενος ῥωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι σύμμαχοι ἐπόρπησαν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν. & ὡς τὰς πόλεων αὐτοῖς, αἷς μὲν ὁλοχειρὶ καὶ κρότῳ, αἷς δὲ δι' ὁμολογίας ἕλαβεν, εἴθα δὲ καὶ περὶ τῆς ῥωμαίων διατάξεως ἐν πολέμοις, καὶ ἧς ἄσκησιν τῷ ταγμάτων, τῆς τε γαλιλαίας ἐκπόνεως τὰ διαστήματα, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τοὺς τῆς ἰουδαίας ὅρους, ἔτι τε τῆς χώρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ περὶ ἑκάστην πόλιν τῷ ἁλισκομένων παθημάτων ἀκριβείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, διέξειμι. οὐδὲ γὰρ τῷ ἐμαυτῷ τὰ συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μᾶλλον γε πρὸς εἰδότας ἐρῶν.

Ἔπειθ' ὡς ἤδη καμόντων ἰουδαίοις τῷ πραγμάτων, θάνατος μὲν νέρωνος, οὐεσπασιανὸς δὲ ὅλη ἱεροσολύμων ὡρμημένος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀνεκλήθη. τά τε γλυφόμενα περὶ ταύτης αὐτῷ σημεῖα, καὶ τὰς ὅλη ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῷ στρατιωτῷ ἄκων αὐτοκράτωρ ἀπεδείκνυτο. καὶ ὡς τούτου ἀποχωρήσαντος ὅλη διοικήσει τῷ ὅλων εἰς τὴν αἰγυπτον, ἐστασιάσθη τὰ ἰουδαίων, ὅσους τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς. καὶ ὡς ἀρὰς ἀπὸ τῆς αἰγύπτου πᾶσι, δ' ὕστερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅσους τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου συνήγαγε, καὶ ποσαῖκις καὶ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο πρότερον αὐτῇ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, περιβόλους τε τῷ τειχῶν, καὶ τὰ

A concessa infirmioribus neque scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honoratur itaque apud nos historiæ veritas, quę à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis discesserint, quásque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius esse temporis, & præterea superuacaneũ existimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis verissima composuerunt & nonnulli Græcorum, quæ illi scripserant, patria voce prosecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem historiæ principium sumam, quo scriptores eorum & prophetæ nostri desierunt. Et bellum quidem meis temporibus gestum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea sunt antiquiora, summatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hierosolyma, cùm triennium séxque menses eam tenuisset, ab Asamoniæ filiis expulsus est. Deinde quòd eorum posteri de regno dissentientes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Cestium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi peruaserint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Cestij ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curámque rerum, & vtriusque Galilææ spatia, & naturam finésque Iudææ, necnó & peculiarem terræ qualitatem, lacúsque & fontes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide sicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miserias meas celauerim, cùm scientibus eas relaturus sim. Deinde, quòd iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæque signa de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus sit: & quòd eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digresso, Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quóque modo tyrannis succubuerint, eorúmque inter se discordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quóque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem afficerit ipso præsente seditio. Aggressus quoque numerosos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, sine

mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templique disposition em: ad hæc aræ spacium, mensuramque verissimè dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septémque lustrationes, & munia sacerdotum. Itémque pontificis vestes, sanctáque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiésque Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes prouocauit. Disseram verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit. quámque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quòd Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorúmque munimina funditus euerunt: Titus verò peragrata regione cuncta restituit. eiusdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne vituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quàm voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

μίζα τούτων, τλώ τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τῶ ἱερῶ, καὶ τῶ ναοῦ τλώ δξάθειαν. ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τοῦ βωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. ἔθη τε ἑορτῆς σύνια, καὶ τὰς ἑπτὰ ἁγνείας, καὶ τὰς τῆς ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῆς ἱερέων, καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον λώ τοῦ ναοῦ τὸ ἄμον, οὐδὲν οὔτε ἀποκρυπτόμενος, οὔτε προστιθεὶς τοῖς πεφασμένοις. ἔπειτα δίξεσι τλώ τε τῆς τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τλώ Ῥωμαίων φειδὼ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις πῶτος σῶσαι τλώ πόλιν, καὶ τὸν ναὸν δπιθυμῶν, δπὶ δίξιας τοὺς τασιάζοντας προὐκάλεσατο δξαχεῖνον τὰ πάθη τοῦ δήμου, καὶ τὰς συμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς τάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἐάλωσαν. παραλείψω δὲ οὐδὲ τὰς τῆς αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῆ αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεφρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῆ ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἥρπαγη, τλώ τε τῆς ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ πρὸ ταύτης σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τλώ αἰχμαλωσίαν τῆ τυράννων, τῆ τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς λώ ἕκαστοι τύχλω διενεμήθησαν. καὶ ὡς Ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῆ χωρίων καθεῖλον. πῶτος δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τλώ χώραν κατεσήσατο, τλώ τε ὑπὸς ἐφλὼ αὐτὸ τλώ εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα προειλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, ἢ μηδεμίαν τοῖς ἐπισκήπτουσι τὰ πράγματα, καὶ πρὸς τυχοῦσι τῷ πολέμῳ καταλυπὼν, ἢ μέμψεως ἀφορμλώ, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀνέγραψα. ποιήσομαι δὲ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἂν ἢ τῆ κεφαλαίων ἐποιησάμλω.

CAP. I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho. *Ant. lib. 12. cap. 6.*

CVm potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quòd honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquàm prævaluit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datáque passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatē per annos tres, séxq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcósque

Κεφ. α'.

Στάσεως τοῖς δυνατοῖς ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν αὐτοκράτωρ ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διεφέρετο πρὸς ὅλης συρίας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἦτον, ἡ φιλοτιμία δ' λώ αὐτοῖς πρὸς δυνασείας, ἑκάστου τῆ ἐν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτετάχθαι, ὀνίας μὲν εἰς τῆ ἀρχιερέων ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς αὐτοκράτορα, ἱκέτευσαν αὐτοῖς ἡγεμόσι χρώμλοι, ὡς τλώ ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πειθέται δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένῳ τάλαι, καὶ μετὰ πλείσης δυνάμεως αὐτὸ ὁρμήσας, τλώ τε πόλιν αἱρεῖ κατακράτος, καὶ πολύ τι πλῆθος τῆ πολεμαίῳ προσεχόντων αὐτῶν. ταῖς τε ἁρπαγαῖς αὐτὸ λώ ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας, αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τῆ καθ' ἡμέραν ἐναγασμῶν ἔπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον δραφυγὼν, καὶ παρ' αὐτῶ λαβὼν τόπον ἐν τῆ ἡλιοπολίτη νόμῳ, πολίχλω τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμλώ, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, πρὸς οὐ πάνυ πολὺ τῶν ἐπιχωρίων ἀποβλέποντες, ἀλλὰ τὸν θεὸν ἐπιγνόντες, κατὰ τὴν ἑαυτῶν πατρίδα θύειν ἐσπούδαζον. ὁ δὲ πτολεμαῖος ἐπαινέσας τὴν τοῦ ὀνίου προαίρεσιν, καὶ γράψας αὐτῶ ἐπιστολὴν, ἐκέλευσε τὸν ἐκεῖ ναὸν ἐξευρεῖν, καὶ τὰ ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακαθᾶραι, καὶ τὸν ἐκεῖ ναὸν ἐπιτρέψαι τῆ θεῶ τῆ μεγάλῃ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆ θυσίαις ἐπιτηδείως ἔχειν. ὁ δὲ ὀνίας ἐπιστολὴν λαβὼν, καὶ θαρρήσας τῆ θεῶ, καὶ τὸν ἐκεῖ ναὸν ἐξευρὼν, καὶ τὰ ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακαθᾶρας, καὶ τὸν ἐκεῖ ναὸν ἐπιτρέψας

ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐπέθεν, ἐσ- A
φάττοντο δ' οἱ δικαιότατοι. καὶ Βακχίδης ὁ πεμφθεὶς
ὑπ' ἀντιόχου ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἐπιτηδεύσεως ἐπιτελῶν ἀ-
μέτρητα τὰ ἀσεβῆ ἐπιτάγματα ἐπὶ πᾶσαν ἀνομίαν οὐδε-
μίαν παρέλιπεν ἐπιβολὴν, καὶ κατ' ἄνδρα τοὺς ἀ-
ξιολόγους ἐκακιζόμενος, καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐπ' ἐκ-
κυκλίου ἐφ' ὅλην ἀλώσεως τῇ πόλει μάχῃ τὰς ἐπι-
βολὰς τῷ ἀδικήματι τοὺς παρόντας εἰς ἀμυναν
πάλμαν ἠρέθισε. ματθίας γοῦν ὁ τοῦ ἀσαμωναίου B Denique Matthatias Asamonæi filius, vnus ex
τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνομα, συναν- sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est,
θίσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱοὺς ἦσαν αὐ-
τῷ, κοπίδι αἴρει τὸν βακχίδην. καὶ φόβος μὲν λύσις τοῦ πλήθους τῷ φόβῳ εἰς τὰ ὄρη
καταφυγή. ἐπισπωμένων δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πολ-
λοὺς αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κράτεσι, καὶ συμβαλὼν
μάχῃ, νικᾷ τοὺς ἀντιόχου στρατηγοὺς, καὶ τῆς ἰου-
δαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ἀπὸ τῆς δι' ἐφεσίας
εἰς δωσιθαίαν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπαλλαγὴν τῷ ἀλλο- C quod ab alienigenis eos liberasset, imperans,
φύλων ἀρχὰς τῷ σφετέρων ἐκόντων, τελευτᾷ ἰού-
δα τῷ θρασυτάτῳ τῶν παίδων καταλιπὼν τὴν
ἀρχήν. ὁ δὲ, οὐδὲ γὰρ ἐνόμισεν ἀντίοχον ὑπολάμβα-
νε, τάς τ' ἐπιχωρίους συνεκρότει δυνάμεις, καὶ
πρὸς ῥωμαίους πρῶτος ἐποιήσατο φιλίαν, καὶ τὸν
ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τὴν χώραν εἰσβάλοντα, μετὰ
σφοδρᾶς πληγῆς ἀπέκλινε. ἀπὸ δὲ θερμοῦ τοῦ κα-
τορθώματος, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ἐν τῇ πόλει φρου- D
ράν, οὔπω γὰρ ἐκπέκοπτο, καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς ἁ-
γίας πόλεως, συνωθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν κά-
τω. τοῦτο δὲ τοῦ ἄστεως τὸ μέρος, ἄκρα κέκληται.
κοσμήσας δὲ τὸ ἱερὸν, τόν τε χῶρον ἐκάθηρε πάν-
τα, καὶ σκευοθήκας ἐποιήσατο φίλας, καὶ τὰ πρὸς τὰς λειτουργί-
ας συδὴν καινὰ κατασκευάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσή-
νεγκεν, ὡς τῷ πρώτερον μεμιασμένῳ, βωμόν τε
ἐποιήσατο ἕτερον, καὶ τῷ σκάμματι ἤρξατο.
λαμβανούσης δὲ ἤδη τὸ ἱερὸν κατάστημα τῆς πό- E
λεως τελευτᾷ μὲν ἀντίοχος. κληρονόμος δὲ τῆς
βασιλείας αὐτῷ, καὶ τῆς πρὸς ἰουδαίους ἀπεχθείας,
ὁ υἱὸς ἀντίοχος γίνεται. συναγαγὼν οὖν πεζὸν
μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ εἰς πεντακισχιλίους, ἐ-
λέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς ἰου-
δαίας εἰς τὸν ὀρεινόν. βηθσουρὰ μὲν οὖν πο-
λίχνιον αἱρεῖ, κατὰ δὲ τὸν τόπον ὃς καλεῖται βηθζα-
χαρίας, στενῆς οὔσης τῆς παρόδου ἰούδας ὑπεστρα- F
τοπεδεύσατο πρὸς τῇ δυνάμει. ὡς δὲ συνάψαι τὰς φά-
λαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, θεωρῶν τὸν
ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ,
καὶ θωρηκίοις ποικίλοις κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτῷ τὸν ἀντίοχον εἶναι, τῷ τε ἰδέ-
ᾳ ἐπιφέρεται πολὺ, καὶ ὑψηλότατος τῷ σώ-
ματι τῶν πολεμίων, δοὺς τὸν ἐλέφαντα διώλυσεν. ἐφικέσθαι μὲν
οὖν τοῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως, οὐχ οἷός τε
ἦν διὰ τὸ ὕψος. ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὴν γα-
στέρα πλήξας, διακατέστρωσεν ἑαυτῷ, καὶ συντε-
θεὶς ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας τοῦ μεγά-
λοις διαβαλεῖσθαι, θείῳ δ' ὄντι ἐοικὼς τὸ δυτέρῳ τὸ
ζῆν. ὁ γοῦν κυβερνήσας τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνίδη δὲ τις τὸν ἀντίοχον, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν
ἂν ὁ πολεμήσας, τῷ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπρᾶς κατορθώματος, ἐλεύσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ
καὶ κλεόδαι τοῦ ἀδελφοῦ ὅλως ἀφανὴς ἔκβασις. καρτερῶς μὲν γὰρ ἰουδαῖοι καὶ μάχῃ πολλοῦ διηγωνίσαντο,

super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit.

Mac. lib. 1. cap. 7. 8.

sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aràmque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus x. equitum autem propè v. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrique maxima & munimentis aurei ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum supereminaret, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt

Am. lib. 12. cap. 14. 15.

ſed à regiis ſecunda fortuna vſis, numeróque præſtantibus ſuperati ſunt: multíſque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hieroſolymam profectus, ibíque dies paucos commoratus, penuria vtenſilium abſtitit: relicto quidem ibi præſidio, quantum ſatis eſſe arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. diſceſſu autem regis Iudas non quieſcebat, ſed acceſſione multorum ſuæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adaſa cum Antiochi ducibus congreditur: factíſque fortibus in prælio cognitus, multis hoſtibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, inſidiis eorum captus, qui cum Antiocho ſentiebant.

Ant. lib. 12. cap. 18.

πλήθει δὲ ὑπερέχοντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλοὺς ἀναιροῦντες τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν Γοφνιτικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. Ἀντίοχος δὲ παραγενόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ὑποχήσειν ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγών, χειμερεύουσαν εἰς τὴν συρίαν. ὁ δὲ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ βασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. προσγενομένων δ' ἐκ τοῦ ἔθνους πολλῶν, καὶ τοὺς ἐξασθέντας ἐκ τῆς μάχης ἐπισυναγαγόμενος, κατὰ κώμην Ἀδάσαν συμβάλλει τοῖς ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄριστος τῶν μαχομένων, πολλοὺς τε τῶν πολεμίων ἀποκτείνας, αὐτὸς ἀριστεύων. καὶ μικρὸν ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ὑπὸ τῶν τοῦ ἀντιόχου φρουρούντων.

Cap. II. De ſucceſſione principum à Ionatha vſq; ad Ariſtobulum.

CVm autem ſucceſſiſſet ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs ſe ageret, ſuámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, ſed inſidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida veniſſet, dolo comprehendit. cóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulſus à Simone Ionathæ fratre, quódque ab eo ſuperatus eſſet, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron ſubactis præſidiis: aduerſúſque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obſidebat. Sed regis auiditatem ſatiare non potuit, quamuis neci Tryphonis ſuam quoq; operam adhibuiſſet. Non multo enim pòſt Antiochus Cendebeum ex ducibus ſuis ad vaſtandam Iudæam opprimendúmque ſeruitio Simonem cum exercitu miſit. Ille autem, quanquam ſenior erat, bellum tamen iuueniliter adminiſtrabat: & filios quidem ſuos cum validiſſimis præmiſit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multíſque per multa loca inſidiis etiam in montana diſpoſitis, in omnibus ſuperat, clariſſimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos ſeptuaginta pòſt annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipſe periit in conuiuio, captus inſidiis Ptolemæi generi ſui: qui eius coniuge, duobúſque filiis in cuſtodiam concluſis, certos miſit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adoleſcens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis eſſet inuiſa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, ſed à populo reiectus eſt, qui maturiùs Hyrcanũ ſuſceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 14.

Κεφ. β'.

Ἰαδξάμενος δὲ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ δι' ἀφυλακτίας ἦλθεν αὐτὸν, καὶ τῇ πρὸς ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο. πρὸς τε τὸν ἀντιόχου παῖδα ἐλλαλαγὰς ἐποιήσατο. οὐ μὴν τι τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ζύφων γὰρ ὁ τύραννος ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ ἀντιόχου παιδὸς, ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ καὶ πρόφασιν ἐπισκευάζεσθαι τοὺς φίλους αὐτοῦ ποιούμενος, ἦκοντα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ Ἰουδαίαν στρατεύει. εἶτ' ἀπολαθεὶς ὑπὸ τοῦ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἥτταν ὠργισμένος, κτείνει τὸν Ἰωνάθην. σίμων δὲ γηραιὸς ἀφηνιάσμενος τὴν προαγμάτων, ἡρεῖτο μὲν ζῆσαί τε καὶ ἰσόπαλον, καὶ ἰάσιμον τὴν προσοῦσαν, κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν ἄκραν τὴν ῥωμαίων κρατήσας. αὖθις δ' ἐπῆλθε καὶ αὐτὸς συμμαχος κατὰ ζύφωνος, ὃν ἐν δύσεσι πρὸς ταῖς ἐπὶ μάδους στενοπαῖς, ἐπολιόρκει. ἀλλ' οὐκ ἐδυσώπησεν τὴν τῆς βασιλέως πλεονεξίαν σὺν ἐξελὼν ζύφωνα. μετ' οὐ πολὺ γὰρ ἀντίοχος κατιδιᾶσθαι τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηῶσαντα τὴν Ἰουδαίαν αἰσθόμενος, καὶ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ δὲ καὶ τοῦ γήρως ὢν, νεανικώτερον ἀφηνίασε τοῦ πολέμου, τοὺς μὲν τοιχίους ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῶν ἐρρωμενεστάτων προεκπέμπων, αὐτὸς δὲ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβών, ἑπῆλθε κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ κἀν ταῖς ὁρμαῖς προλοχίσας, πάσης κρατεῖ ταῖς ἐπιβουλαῖς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τῆς τῶν μακεδόνων ἐπικρατείας, μετὰ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἰουδαίους ἀπαλλάττει. θνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ἐπὶ τὸν τρίτον ἰωάννην, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀπαρήσοντας ἔπεμψε. προγνοὺς δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος ἐσπεύσθαι εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖσον τοῦ λαοῦ προποιῆσαι, κατά τε μνήμην τοῦ πατρὸς κατορθωμάτων, καὶ μίσος τῆς πτολεμαίου ἀδικίας. ὥρμησε δὲ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξωσθεὶς δὲ μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως διεσπασμένων ἤδη τῶν ὑρκανῶν.

ἡ ὁ

καὶ ὁ μὲν, ὡς ἔλαχε τάχιστα, ἀνεχώρησεν, ὅπου τι τῶν ἱερῶν ἰσχυρῶς τοῦ ἑρμαίου, ὃ Δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος δὲ τὸν παρ' αὐτοῦ ἀρχιερωσύνην Ὑρκανὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μὴ τάχιον ὅπου πολεμαῖον ὥρμησε πεμφθέντων τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς. περισκαλὼν δὲ τὸν φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἠτλᾶτο δὲ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πολεμαῖος ὁπότε καταπονοῖτο τὸν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ περιτάσσων ἐπὶ τοῦ τείχους εἰς δύσιν ὁπλον ἠκίζετο, καὶ ὀλίγα χρημιεῖν εἰ μὴ θᾶττον ἅπαντας ἀφῆ διαπείλει. περὶ δὲ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσῄει, καὶ δι' ὃ. ἡ δὲ μήτηρ, οὐδὲν οὔτε περὶ τὰς αἰτίας, οὔτε περὶ τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ κατηυτόλει τὸν παῖδα, μὴ περὶ τοῦ αὐτῆς ὕβρει θηκλαθείσης, φείσασθαι τῶν ἀσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πολεμαίου θάνατον ἀθανασίας ἕξει), διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν παρηνόμησεν. ὁ δὲ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ ἀθέμιτον τῆς μητρὸς, καὶ κατακούσειε τῆς ἱκεσίας, ὥρμητο περισκάλλειν. ἐπειδὴν δὲ κατίδοι τυπτομένην τε καὶ ἀπαρατζομένην, ἐθηλύνετο, καὶ τῶν παίδων ὅλος ἦν. τελευτώσης δὲ δὴ ταῦτα τῆς πολιορκίας, ἐπέστη τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατ' ἐπτετηρίαν ἀργεῖται παρὰ ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. κἀν τούτῳ πολεμαῖος αἰσθεὶς τῆς πολιορκίας ἀπαρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς ζηνώνα τὸν ὀνομαζόμενον κοτυλᾶν, φιλαδελφείας δ' ἕνεκα τύραννον. ἀντίοχος δὲ κατ' ὀργὴν ὧν τῶν σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν δαυὶδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀνελόμενος ἔνθεν τρισχίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἀπανίστησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις ταλάντοις, καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος ἰουδαίων ἐκ τῆς περιουσίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος δὴ μήδους στρατεύσας, καιρὸν ἁμωὴς αὐτῷ παρεῖχεν, ἀθρόως ὥρμησε δὴ τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων δύνήσειν τῇ μαχιμωτέρᾳ. μεδάβων μὲν οὖν καὶ σαμάρειαν ἅμα ταῖς πλησίον, ἔτι δὲ σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, περὶ ἃς τὸ ἰουδαῖον ἔθνος οἰκεῖται τὸ εἰκαθὲν τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε οὐκ ὀλίγας, καὶ δῶρεὸν καὶ μάρισαν. προελθὼν δὲ καὶ μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ὅση σεβαστὴ πόλις ὑφ' ἡρῴδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ τάντοθεν αὐτὴν ὑποτειχίσας, τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπέστησε τῇ πολιορκίᾳ, ἀνεψόβουλον καὶ αὐτίγονον. ὧν οὐδὲν ἀνιέντων, λιμὸς ὠμὸς εἰς τοσοῦτον προῆλθεν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἀναδῆναι καὶ τῶν ἀνθρωπείων. ἐπεκαλοῦντο ἦ βοηθὸν, ἀντίοχον τὸν ὑπικλησθέντα ἀσεβῆ. κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τῶν περὶ ἀνιόβουλον ἠτλᾶτο. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει. οἱ δ' ὑπὸ τῆς σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξανδραποδίζονται.

& is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellúmque aggraſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratréſque in murum productos, palàm vt poſſent conſpici, verberabat: coſdémque præcipitandos, niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò verberari eam lacerarique conſpiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatíſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primúſque Iudæorum priuatis opibus alere perena cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerētur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterū intra murū concludūt, & expugnata ciuitate ipſam diruunt: & habitatores eius

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsq; progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

Cap. III. De Aristobulo. Antigono. Iuda. Esseo. Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cõcitauit, multíque aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiã quereretur. Deniq; tria vel maximè præcipua solus habebat. nã & gẽtis princeps, & põtifex erat, & præterea prophetæ cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema tibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magni penderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus redisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, cuenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orãdum quammaximè petiuit, plúsq. in honorem fratris ascẽdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeũtes, & armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabãtur: quódq; maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

A ποδίσαντο. θεραπευόντων δὲ τὴν κατόρθωμένων, τῷ ὁρμῷ οὐ κατέλυσαν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι Σκυθοπόλεως, ταύτην τε κατέδραμον, καὶ τὴν ἐντὸς Καρμήλου τῆς ὅλης χώρας ἅπασαν κατενείμαντο.

Κεφ. γ'.

ΠΡὸς δὲ τὰς διαφορὰς αὐτῷ τε Ἰωάννου, καὶ τῆς ἀδελφῆς, φθόνῳ ἐγείρει τοῖς ὁπλίταις τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἡττῶνται. τὸ λοιπὸν δὲ βλαβεροῖς ἐν δαιμονίᾳ Ἰωάννης, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐνιαυτοῖς ὅλοις καὶ τεσσαράκοντα ἔτεσι, δυσὶ πέντε μησὶ τελευτᾷ, μακαριώτατός τε ὢν καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. τρία γοῦν τὰ κεφαλαιώδη μόνα εἶχε, τήν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν. ὁμιλεῖ γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὃς γε καὶ δυοῖν τοῖν πρεσβυτάτοιν υἱοῖν, ὅτι μὴ διαμενοῦσι κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν κατασφαλῆ ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρούσης δαιμονίας ἀπέκλιναν. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν Ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, διαδήματι μὲν διέδησε πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἀφ' οὗ μιᾶς ἔξεις, ἐξ οὗ κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν Βαβυλῶνι δουλείας. τὸν δὲ ἀδελφὸν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν αὐτάρχειαν, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦλθε ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους ἔργοις δῆσας, δεσμεῖ δὲ καὶ τὴν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἐξουσίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῆς ὅλων ὁ Ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσούτης ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι δεδεμένην. ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἡ τίσις εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτάρχειαν, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας καινωνὸν εἰσεποιήσατο γὰρ ἐν τούτου ἐκ διαβολῶν, αἷς οἱ πονηροὶ τῷ κατὰ τὸ βασίλειον ἐνεκάλεσαν. τὰ μὲν δὴ πρῶτα διπτύχοις τοῖς λεγομένοις ὁ ἀριστόβουλος, ἅπα δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῷ λοιπομοιουμένων. ὡς δ' ὁ αὐτάρχειαν λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριστόβουλον. τὸν δὲ αὐτάρχειαν ὅτι πάλαι τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μετὰ τῶν φίλων αὐτὸν ὁπλίταις, ὡς ἐπὶ μάλιστα κακοσυμβούλων θεραπεύσας τὸ πλέον ἢ τὰδελφοῦ. καὶ τούτῳ θεραπόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τὸν τε πομπὸν τῶν ὁπλιτῶν ἐδήλωσαν, καὶ τὸ σχῆμα τῆς αὐτάρχειαν, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρείη μετὰ μείζονος συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ εἰκάσθαι πρὸς μόνον ἐπὶ βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτῷ κατασχεῖν. τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων ἐπίστευσεν ἀριστόβουλος, καὶ θεραπόντα τὸ μὴ ὑποπτεύων φανερὸς γενέσθαι, ἢ θεραπεύειν θεὸς τὸ ἄδηλον, καὶ διέπεμψε μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἐν πύργῳ τῷ ὑπογαίῳ ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βαρεῖ θεότητι καλυμμένῃ, ὧν

αὖθις δ' Ἀντωνίᾳ μετονομασθείσῃ, προστάξας αὐτὸν μὴ ἀπέκτειναι, κτεῖναι δὲ τὸν Ἀντίγονον, εἰ μὴ ὁπλων προσοίτο. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς προσιόντας ἄοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πανούργως ἡ βασίλισσα συντάσσεται μετὰ τῶν ἐνεδρευόντων. τοῖς γὰρ πεμφθεῖσι πείθουσι τὰ μὲν δόξαι τοῦ βασιλέως σπουδῆσαι. λέγειν δὲ πρὸς τὸν Ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κατασκευάσαιτο κάλλιστα, δόξαι πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, δόξαι μὲν τὴν ἀδοξίαν αὐτὸς ὑπεδεῖν ἅπασι κωλυθείς. νῦν δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, θαρσεῖν αὖ ἤδη σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἀκούσας ὁ Ἀντίγονος, ἐπῆρε δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ δόξα μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅπλων ὡς πρὸς ὀφθαλμούς. ἡδόμενος δὲ κατὰ τὴν σκοτεινὴν παρόδον, ἣν στράτων ἐκάλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναιρεῖται, δίκαιον ὑποδείξας, ὅτι πᾶσαν δύναται καὶ φύσιν, κόπτει δόξα βολὴ, καὶ οὐδὲν οὕτω τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρὸν, ὃ τῆς φθόνου μέχρι παντὸς ἀντίσχει. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν τούτῳ καὶ Ἰούδαν; ἐκεῖνος γὰρ, οὐκ ἔστιν ὅτε πεῖσαι ἢ ψεύσασθαι ἐν προφάσει. ὃς ἐπειδὴ καὶ τότε τὸν Ἀντίγονον ἐθεάσατο παρόντα δόξῃ τοῦ ἱεροῦ, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνεκραγεν, ἦσαν δ' οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μαθητῶν, παπαῖ, νῦν ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι προτέθνηκεν ἡ ἀλήθεια, καί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προῤῥηθέντων ψεῦσας ἐζήλωσε Ἀντίγονος οὗτος σήμερον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ πρὸς σφαγὴν, στράτων πύργος ἐμύρε. καὶ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθεν ὄζει, ὧραι δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τέσσαρες, ὃ δὴ χρόνος σκηρύξῃ τὸ μάντευμα. ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ συμφοίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον, αἰσθομένου Ἀντίγονος ἠγγέλλετο κατὰ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ θαλασσίᾳ καισαρείᾳ. τοῦτο γοῦν τὸν μάντιν διετάραξεν. ἀεισυβούλῳ μὲν οὐδὲν ὑπὸ τοῦ μύσους μεταμέλεια, νόσον ἐνεκέντησε. καὶ πρὸς ἐννοίας τοῦ φόνου τὸν ψυχὸν ἔχων ἀεὶ τεταραγμένον, συνετήκετο, μέχρι τοῦ παραυτίκα ὑπ' ἀκρέατου τῆς λύπης ἀναστομωθέντος, ἅθρουν αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο τις τῶν πρὸς τῇ θεραπείᾳ παίδων ἐκφέρων, δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ Ἀντίγονος ἔσφακτο, καὶ φαινομένοις ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ φόνου πατάξεσι τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐπεξέχεεν. ἤρθη δ' ὀλοφυρμὸς τῶν θεασαμένων, ὥσπερ ὑπὸ παιδὸς ἐκεῖ ὑπακηκοότος τὸ αἷμα. τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐσπεύδετο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλουμένου καὶ βιαζομένου, τἀληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοῖς τε ὀφθαλμοῖς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ στενάξας ὅσον ἰδίᾳ αὐτῷ δυνάμις, εἶπεν, οὐκ ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλά με ταχεῖα μέτεισι δίκη φόνου συγγενοῦς. μέχρι ποῦ μοι σῶμα ἀναιδέστατον τῷ ἀδελφῷ καὶ μητρὶ κατάκειται ψυχὴ καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ὑπαπείσω κατὰ μέρος τοὺμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθρόον τοῦτο,

A pòst autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret: necnon & ipsi Antigono qui præciperent misi, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bel-
B licum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm aliò discussurus sit libenter eũ videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque
C documentum præbuit, omnem benevolentiam iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam Iudam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papę,
D nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, meatúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus
E nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim scelerис pœnitudine morbus ingraueſcit: semperque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscеribus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia
F numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causamque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad rescindum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vimque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille
G cùm lacrymis oppleſſet oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbum fratri matríque damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinē meū? simul totū accipiant:

neque iam meorum viſcerum inferias fortuna deridcat. His dictis ilicò moritur, cùm non plus anno regnaſſet. Vxor verò fratre eius vinculis diſſolutis regem conſtituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contentum ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cũ Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Aſochin ceperat, & multos quidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea verò quàm ipſe pulſus à marte Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem ſita erant, vbi precioſiſſima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè ſuperueniens, & proprias res recipit, & ſarcinas regis aufert, Iudæorumque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ poſtea ab rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Iudæorũ. Nam plerunque epulæ ſeditiones accendunt, nec videbatur inſidias poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributóque his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cúmque Theodorum metus eius ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem cõgreſſus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupauerat, captus inſidiis totum amittit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipſe verò elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accẽdit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebríſque prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per ſex annos interfecit, nequaquam tamen victoriis lætabatur, quoniam regni ſui vires conſumeret. Vnde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónam pacto eos ſedare poſſet: dicerent, ſi moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa ſceleratè feciſſet. ſimul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accerſiuerũt. qui cùm his maiorũ præmiorũ ſpe facilè paruiſſet, veniſſérque cum exercitu, miſcentur auxiliis eius Iudæi circa Sichimam. Vtroſq; tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cũ haberet rex Iudęis quoq; propè ad decem millia bene ſibi cupientium, aduerſæ autẽ partis eſſent equitum tria millia, peditũq;

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

καὶ μικρὰ τοῖς ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀπολωλόσιν χοαῖς ἐπεισενδύσῃ τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, διὸς τελευτᾷ, βασιλεύσας οὐ πλέον ἐνιαυτοῦ. λύσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν καὶ Ἰαθὶ κατὰ ἡλικίαν καὶ μεξίστητα φεύγειν δοκοῦντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὸ ἐξουσίας, τὸν ἕτερον μὲν τῆ ἀδελφῶν βασιλείαν τὰ κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, διὰ φεύγειν εἶχε. γίνεται δ' αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν λάδουεον ὁπλισθῆναι πόλεμον συμβολὴ, πόλιν ἀσυχὲν ἡρηκότα, καὶ πολλοὺς ὧν αἰεὶ τῆ πολεμίων, ἡ δὲ νίκη φεύγει πολεμαίου ἐρρέψεν. ἐκ τοῦ δὲ ὑπὸ τῆς μεζόος κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, ἀλέξανδρος γαδάρων τὸ πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ ἀμαθουῆτος, ὁ δὲ μέγιστον μὲν ἦν ἔρυμα τῆ θεοῦ ἰορδάνου, τὰ τιμιώτατα δὲ τῆ θεοδώρου τοῦ ζήνωνος κτημάτων ἦν ἐν αὐτῆ. ἐπελθὼν δὲ ἐξαίφνης ὁ θεόδωρος. τά τε σφέτερα, καὶ τοῦ τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴν αἱρεῖ, τῆ τε ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς ἀλέξανδρος, καὶ ξαπόνυφος εἰς τὸ φιλαδελφίαν, αἱρεῖ ῥάφειαν τε καὶ γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα τὸν ὑπὸ ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἀγριππιάδα ὀνομασθῆσαν. ἐξαναστησαμένῳ δὲ ταύτας, ἐπανίσταται τὸ ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς διωχίαις αὐτῶν ταῖς ἀπίστοις. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρεῖττον γένεσθαι τῆς ὀλιβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῆ παρεβοήθει, πεζοὶ καὶ ἱππεῖς ὄντες, σύεσις γὰρ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους, ἀλλὰ τὸν ἔμφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ τῆ ἐπαναστάντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀραβίας ἔπεμπτο. καὶ ταύτῃ ἐλὼν, γαλααδίτας τὲ καὶ μωαβίτας, φόρον τὲ αὐτοῖς ὀλιγάξας, αἰίσρεψεν ὀπὶ ἀμαθουῆτα. θεοδώρου δὲ πρὸς τὰς διαφεβολὰς αὐτῆ καταπλαγέντος, ἴρηκον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὀβόδᾳ τῆ ἀράβων βασιλεῖ προσλοχήσαντι κατὰ τὸν γαυλανίτην, εἰς ἔρας αὐτῆ γλυκυδρόμῳ, πᾶσαν ἀποβάλλει τὸν στρατὸν συνωθῆσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων συντριβῆσαν. διαφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῆ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισοῦν τὸ ἔθνος πρὸς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρεῖττον, καὶ μάχας ἐπαλλήλους οὐκ ἔλαττον πεζομυρίους ἰουδαίων αἰρεῖται ἐν ἕξ ἔτεσιν. οὐ μὴν ἀφεμένου γε ταῖς νίκαις τὸν ἑαυτῆ βασιλέως ἀπαλλάσσων, ὡς τε παυσάμενος τῆ ὅπλων λόγοις ἐπιχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ἀποστασιάζοντας. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὸν μετάνοιαν αὐτῆ, καὶ τὲ ἰέρου τὸ αἷμα λον. στασιαζομένῳ τε τὸ αὖθις, τὸ δὲ ποιῆσαι καταστῆναι αὐτοὺς, ὑπομενῶν ἔλεγον, νεκρῆ γὰρ μᾶλλον διαλλαγῆναι μᾶλις τῆ τοσαῦτα δράσαντι. ἅμα δὲ καὶ τὸν δίκαιον ὁπλισθέντα δημέξιον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ στρατοῦ ἥκοντος, συνέμισγον οἱ ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις φεῦ αἷμα. δίχεται δ' ἐκατέρως ἀλέξανδρος, ἱππεῖσι μὲν, χιλίοις, μυσθοφόροις δὲ πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. παρ-

λῶν δ' αὐτῆ, καὶ τὸ δίσσων ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῆ δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν ξιχίλιοι, πεζοὶ δ', μύριοι

μύριοι πεζοὶ χιλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀλλήλοις διαπρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῷ παρ' ἀλλήλοις διαστάσιον. Δημητρίῳ μὲν, τοὺς ἀλεξάνδρου μισθοφόρους· ἀλέξανδρῳ δὲ, τοὺς ἅμα Δημητρίῳ Ἰουδαίους μεταπτοήσαι ἐλπίσας. εἰς δὲ οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι συμβολὴν, οὔθ' οἱ Ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διαφέροντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεφόρημένοις. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ Δημητρίου, καίπερ πολλὰ τῷ ἀλεξάνδρου μισθοφόρου καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ὑπὸ εὐρωμένου. χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς διαπύξεως, οὐδὲ δόξαν ἀμφοτέροις. οὔτε γὰρ Δημητρίῳ παραμένουσι τυχοῦσι καλίσαντες, καὶ κατ' οἶκον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ θεσπεσίως εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντες Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. τοιοῦτον τέλος ἔσχε μάχης· οὐκ ἔνεγκε Δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη ὡς ἀξιώμαχον εἶναι πάλιν ἀλέξανδρον, μεταῤῥῦθ δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τό γε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τῷ συμμάχων, κατέθετο τὰς διαφοράς. συνεχὴς δὲ θεὸς ἀλέξανδρον ἦν αὐτῷ ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους διαφθείρας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς Βεμέσηλιν πόλιν. καὶ ταύτην καταπρησάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ἀρύπολε δ' αὖτῷ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὸ δ' ὠμότητος. τοὺ γὰρ ληφθέντων εἰς ἀκρατοσίας μάστιγωσάς τε μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε τοῖς ὄψεσι. καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακείμενος τοῖς παλλακίσιν ἐθεᾶτο. τοσαύτη δὲ κατέπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὡς ἐν τῇ αὐτοκασιγνήτων κατὰ τὸν ὑπερθύσιον νύκτα, φυγῶν ὀκτακισχιλίους ἐξ Ἰουδαίας ἅλης, οἷς ὅρος τῆς φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέσχε. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὑφὶ ἡ μάλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ παρέσχε, ἀνεπαύσατο τῷ ὅπλων.

A millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam quo minus decernebant. Superátque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem vero gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemesselim ciuitatem compulit, cáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

B C D

Κεφ. ιγ'. Κίνησις δὲ αὖτῷ πάλιν ἀρχὴ θορύβων, αὐτίοχος ὁ καὶ Διονύσου ἐπιπλῆξις, Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὢν, πλοῦτῳ δὲ τῷ ὑπὸ στιλλάκου. τοῦτον γὰρ δείσας, σφετέρισθαι δὴ τοὺς ἄραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν πεπρῶτον τῆς ἀντιπατρίδος παρείου, καὶ τῷ ἰόππης αἰγιαλοῦ διαφορᾶς φάραγγι βαθείᾳ. ἔπειτα δὲ τῷ τάφρου, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐπιπεπλώκατο, τοῖς δυμβρεῖς ἐμβολὰς ἐπιφερόντων. οὐ μὴν εἴρξαί γε τὸν αὐτίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὸν τάφρου χώσας, ἐλήλακε μετὰ τῆς δυνάμεως. ἔνθεν δὲ ἐπὶ δευτέρῳ τῷ ἔπους τὸν κωλύσαντα ἀμυνεῖν διώκει τοὺς ἄραβας ἤδη. τῷ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χαρακώματα τῆς χώρας ἔπειτα τῷ μάχῃ, ἔφευγε τῷ ἵππον ἐξαίφνης ὑπερίδας, μυρίους δὲ ἐν τῷ ἀριθμῷ, ἀνέκτους ὑπέπεσε τοῖς ἀμφὶ τὸν αὐτίοχον. καταῤῥᾷ δὲ μάχης ἡνιοχήσας, ἕως μὲν ἐφικνεῖτο αὐτίοχος αὐτὸς ἴσχυε ἡ δύναμις ἅπασα. καὶ γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τῷ ἄραβων φανδυλίαν, πεσὼν δὲ, καὶ γὰρ ἐφεπόμενος ἐπὶ τοῖς ἱππεῦσιν ἀπὸ τῶν ἐπιτηδείων ἐδιώκετο, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῷ, ὑπὸ τε τῶν διωκόντων, καὶ πρὸ τῆς φυγῆς διαφθείρεται. τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κατὰ κάμπον,

E Cap. IV. De bello Alexandri cum Antiocho & Aretâ, déque Alexandra & Hyrcano.

Rvsus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysus dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossísque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quáuis tũ passim Arabes trucidarẽt. Vbi verò procubuit (succurrẽdo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederũt: maximáque pars eorũ cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos,

F G

alimentorum penuria perite contigit, præter admodum paucos. Hinc Damascæni Ptolemæo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syriéque cædes regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: triplicique ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autè requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obediétes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiá sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Nanque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea segnior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neque pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Pharisæis ipsa vltro parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos suprà memorauí) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus auoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cúmq. his nimia superstitione nihil abnuēdum putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

A ἀπαίει τῆ ὀλιγανδρίαν ἀπαλωθῶσι σωίβη πλεῖ ὀλίγων ἅπαντας. ἐκ τούτου διαφασιλεῖοι δὲ τὸ πρὸς πολεμαῖον τὸν μιναίου μῖσος, ἀρέταν ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' ἐπ' αὐτὸν ὁ τῶν ἰουδαίων, καὶ μάχη νικήσας ἀλέξανδρον, καὶ συμβήκας ἀναχώρησον. ἀλέξανδρος δὲ, πόλλων ἰλαῶν, ὅτι ἠρέασα ἦει πόλιν, τῆ θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενο. καὶ ζῶσι τοὺς φεύγοντας ἐπι-

B βόλοις ὑποτειχίσας, δὲ μάχης τὸ χωρίον ἀναλαμβάνει. καταστρέφεται δὲ καὶ γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὸν αὐτόχθονα φάραγγα καλουμένην, ἐπὶ οἷς γάμαλα φεύγειν καρτερὸν ἐλῶν, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ ἐπιθέμενος ἐν πολλοῖς ἐγκλημάτων, ἐπαίνεσιν εἰς ἰουδαίαν, ζῶν πλησάσας ἔτη τῆς ἑπτακαιδεκάτης. ἀσμένως δ' ὑπὸ τοῦ ἔθνους ἐπεσπέρχθη δὲ τὸν εὐσέβειαν, καὶ λαμβάνει τὸν αὐάπαυσιν τοῦ πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. τεταρταίας δὲ

C ἐπιόδοις πυρετῷ ἐνοχλούμενο, ὡς δὲ ἀπογνῶναι τὸν νόσον, πάλιν ἀναλάμβανο θεραπείαν, δὲ δ' ἑπτεκαιδεκάτης ἀκμῆς ἐκ τοῦ ὑπνοδοχεῖ, καὶ βιαζόμενο ἀνὰ δυνάμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπήλλαξε τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις τρεφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ μὲν πρὸς τοῖς ἑκκαιδεκα. καταλείπει δὲ τὸν βασιλείαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πιστεισμένος ταύτῃ μάλιστα νοῦν ὑπακοῦσαν

D τοῖς ἰουδαίοις, ἐπεὶ δὲ ὁ ὠμότητος αὐτὸν μαχεῖν δεδοικυῖα, καὶ ταῖς νομιμοίαις ἐνίσταμένη, τὸν δῆμον εἰς δύνοιαν προσηγάγετο. καὶ οὐ διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐκρέτησε γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γνήσιον, καὶ δόξαν δ' εὐσεβείας. ἀκριβοῦ γὰρ δὲ τὸ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παῖδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, δὲ τὸ ἡλικίαν ὑποδείκνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον. ὃ δὲ

E τὸ ἐνοχλεῖν ἀεὶ τῆ ὄλων, τὸν δ' ἐνεώτερον ἀριστοβουλον, δὲ θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην. ἀναφύονται δ' αὐτῇ ἐς τὸν ἐξουσίαν φασιταῖοί, συνώνυμά τι ἰουδαίων, δοκοῦσι δ' σεβέστεροι εἶ τῆ ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρως ἀφηγεῖσθαι. τούτοις πειστὸν δή τι προσῖχεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη πρὸς τὸ θεῖον. οἱ δ' τὸν ἀπλότητα τῆς αἰθεσπότου κατὰ μικρὸν ὑπόντες, ἤδη καὶ διοικητὰ τῆ ὅλων ἐγένοντο, διάκειντό, καὶ κατάγειν οὓς ἐθέλοιεν, λύειν τε

F καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν ἀναλούσης τῆς βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' ἀπαλώματα, καὶ αἱ δυσχέρειαι, τῆς ἀλεξάνδρας. δεινὸν δ' ἐκ τὸ μείζω δυνάμεν ὑποκεῖν, δ' ἰσχὺν τε ἀεὶ συνεστοῦσαν, διπλασίονα κατέστησε, καὶ ξενικὸν συνήγαγε οὐκ ὀλίγον, ὡς μὴ μόνον κρατυνεῖσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνο, ἀλλὰ καὶ φοβερὸν εἶναι τοῖς ἔξωθεν εἶ δυνάσας. ἐκρέτει δὲ τῆ μὲν ἄλλων αὐτὴ, φαρισαῖοι δ' αὐτῆς. διοχλοῦσι γοῦν πρὸς τῆ ὑπισήμων, φίλον ἀλεξάνδρου γεγενημένον, κτείνουσι αὐτοὶ, συμβουλον ἐκκαλοῦντες γεγενῆσθαι περὶ τῆ ἀναστασεωθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκτανεσίων. ἐπῆγον δὲ τὸν ἀλεξάνδραν ἐκ τὸ κῆ τοὺς ἄλλους δεχρεισίασθαι, τῆ παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐκδιδόασι δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, ἀπ-

ἐσαν οὐ ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. προσφθόνησι ᾗ ἀριστοβούλῳ τῆ κινδυνεύοντων οἱ φρέχθ δοκοῦντες: πρὸς ἐπ-

πείθει

τῶ εἰθὴ τ μητέρα, φείσασθαι μὲν δι' ἀξίωμα τῆ αἰ-
δρᾶ, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, οἱ μὴ καθαρὰς ὑπ' αἰτίας ἦσαν,
ἐκ τ πόλεως. οἱ μὲν ἦν δωθέσης ἀδείας, ἐσκεδάσθη-
σαν κατὰ τ χώραν. ἀλεξάνδρα δ' ἐκπέμψασα ὅλη δυ-
νάμεσιν στρατιὰ, πρόφασις δ' ἦν πολεμεῖσθαι ἀεὶ θλί-
βων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλο-
γον ἐργασαμένην. πειρᾶται δ' τὸν ἀρμενίων βασιλέα
Τιγρανην ἐξοπλίζοντα πολεμαΐδι, Πτολιορκοῦντα κλεο-
πάτραν, συνθήκας καὶ δόσεις ὑποφαίνοντα. φθάνει δ'
ἐκεῖνος ἀπανάστατος δι' τὰς οἰκοι ταραχὰς, ἐμβεβλη-
κότος εἰς τ ἀρμενίαν Λουκάλλου. καὶ τούτῳ νοσούσης
ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶ παίδων ἀριστόβουλος τὸν
κομῆτ ἀρπάσας μὴ τῶ οἰκετῶ, εἶχε δὲ πολλοὺς καὶ
πάντας δίνους δι' τὴν θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῶ
ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μι-
σοφοβεῖς ἀθεΐσας, ἑαυτὸν διαδείκνυσι βασιλέα.
πρὸς ταῦτα ἀδυσώπητον τὴν μητέρα οἰκτείρασα, τὸν τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας ἀριστοβού-
λου καθείργνυσιν εἰς αἰτίαν. φεύγειν δ' ἰὼν τῶ
βορείῳ κλίματι τῆ ἱερῶ προσκείμενον, πάλαι μὲν
εἰς ἕφιλον βαρὶς ὀνομαζόμενον, αὖθις δὲ ταύτης τυ-
χὸν τῆς προσηγορίας, ὅπικα πίσαντος αὐτωνίου, κα-
θάπερ ἅπαντα τὰ σεβαστοῦ, καὶ ἀκρόπολα, σεβαστὰ, καὶ
ἀκροπόλεις, πόλεις ἔνιαι μετονομάσθησαν. πρὶν δ'
ἐκπεσελθεῖν ἀλεξάνδραν τὸν ἀριστόβουλον, τῆς τὰδελ-
φοῦ καταλύσεως, τελευτῆ διοικήσασα τὴν ἀρχὴν
ἔτεσιν ἐννέα. καὶ κληρονόμος μὲν ἦν τῆ ὅλων ὑρκα-
νὸς, ᾧ καὶ ζῶσα τὴν βασιλείαν ἐνεχείρισε. δυνά-
μει δὲ καὶ φρονήματι, προεῖχεν ὁ ἀριστόβουλος. ἡνιό-
χους δ' αὐτοῖς περὶ τῆ ὅλων συμβολῆς περὶ ἱππεύον-
τα καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τὸν ὑρκανὸν, μεταβαίνου-
σι πρὸς τὸν ἀριστόβουλον. ὁ δὲ μετὰ τῆ συμμεινάντων
φθάνει συμφυγὼν ὅλη τὴν αὐτωνίαν, καὶ συμβάσας
τῆ πρὸς σωτηρίαν ὁμήρου, ταῦτα δ' ἦν ἡ ἀριστο-
βούλου γυνὴ μὴ τῆ τέκνων, ἀμελεῖ φρὶν αὐτὸς τοὺ-
σδε, διαλύσαι, ὡς τὸ βασιλέως μὲν ἀριστόβουλον,
ὑρκανὸν δ' ἐκπεπτωκότα τ ἄλλης διαλαμὼν τιμῆς, ὡσαυ-
τὼ ἀδελφὸς βασιλέως. ὅθ' ἕτερος ἑτέρῳ ἐν τῆ ἱερῶ,
καὶ τῶ λαοῦ φιλοφρόνως ἀλλήλους ἀ-
σπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκίας. ἀριστόβουλος μὲν
δὴ, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' αὐτοχώρησεν εἰς τὴν
ἀριστοβούλου οἰκίαν.

Κεφ. ε. ΔΕος ἦ τοῖς τε ἄλλοις τῆ ἀριστοβούλῳ ἑτοιμότερον
ἐπῆλθε παρ' ἡλικίαν κεκτῆσθαι, ἔτι μᾶλλον
αὐτὸν ἐπῆρε πάλαι ἑτοιμοπολέμου. ἦσαν δ' ἦν ἰδουμαῖοι
τὸ μὲν γένος τε εἶναι καὶ πλούτῳ καὶ τ ἄλλης ἰσχύος πρω-
τεύοντες τ ἔθνους. ὁ αὐτὸς ἦν ἅμα καὶ τὸν ὑρκανὸν ἀρίστα
προσκεκτῆσθαι τῆ βασιλέως τ ἀραβίας, αὐξήσασθαί τε
βασιλείαν ἐπιφθονῆ τ ὑρκανὸν, καὶ καταγωγῶν ὅλη τ ἀρχήν. πολλὰ μὲν τ ἀριστόβουλον
εἰς τὸ ἔθος ἑτοιμάλλων, πολλὰ δ' ἐπαρῶν τ ὑρκανὸν,
πεμφθῆ ἀξόμενος. ἐ εἰς φρίσιν ἐκ τῶν ἔτι λαμπρῶς
προκειμένων τῆ βασιλείας, ἐπιφέρειν χεῖρα τοῖς ἀδικουμέ-
νοις. ἐδεδοίκει ἦ ὑρκανὸν, πρυθέντα τ κῆ τὸ φρισ-
σόμενον αὐτῆ προσποιούμενος ἀρχῆς. προκατασκευάσας
δὲ ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἐκπαλαμᾶν ὑρκανὸν, τ πόλεως
ὄντα διαφανέστατον, καὶ σεμνότατον φυγῆ χειμάζοντος, εἰς τὴν
πετραίαν πόλιν σκηνὴν ἦ. βασιλεύουσαν αὖθις τῶν ἀραβίων ἔθνη. εἶθα τῆ ἀρίτα τ ὑρκανὸν εἰσχείσας,

A matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitat.

B Sed illum domesticarum turbatum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hęc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos hab ebat, omnésque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cóiugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à

C Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam

D viua commiserat. Verùm Aristobolus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nact' (erat enim ibi in custodia vt præmisimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquã grauius aliquid accideret, ea lege in

Ant. li. 14. cap. 1.

concordiã rediit, vt regnũ quidẽ Aristobulus

E haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ. *Ant. li. 14. cap. 2. 3. &c.*

METus verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum,

F Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlq; admonebat quòd eũ

G decere regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóq; cursu in oppidũ quod Petrâ dicitur (salu' euasit: ea est Arabię regio. Ibi postquã Hyrcanum in manũ regis Aretę tradidit,

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damascum venit, receùs à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illùc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, vtrisque vt sibi potiùs adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit, Romanorum eis Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quàm regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúsque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parére. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quódque iussè regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cùm iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoratus Pompeium, vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

καὶ πολλὰ μὲν καὶ δωμολήσας, πολλοῖς δ' ἀνέρεσι ὑπελθὼν, δοὺναι δ' ὡμαμεν αὐτῷ πείθει τὸν κατάξουσαν αὐτόν. ἰὼ δ' αὖτη, πεζῶν τε καὶ ἱππέων, πέντε μυριάδες, ἀφ' ὧν οὐκ αὐτάρκην ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἂν ἔφθη κατὰ κράτος ληφθεὶς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπαναστὰς αὐτῶν τοῖς κρατοῦσι, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ἀρτεμισίας ὑπὸ πομπηίου μάγνου, πολεμοῦντος ἀφ' ὑψηλοῦ. ἀφικνούμενος δὲ εἰς δαμασκὸν, ἑαλωκυῖαν ἀφοσφάτου ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, καὶ τούτους μετασήσας, ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὸν ἰουδαίαν ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἅρμαγον ἐπεξῆλθε. παρῳδόντος γοῦν εἰς τὴν χώραν, πρέσβεις δ' ἀφ' ὧν ἦκον ἀφ' ἑκατέρου, ἑκάτερον δεομένου βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ὁ πρεσβευτὴς τοῦ δικαίου, τὰ μὲν ἀριστοβούλου τεσσαράκοντα τάλαντα. τοσοῦτον γὰρ λαβὼν σκαῦρος, ὑπεκηρυκεύετο πρὸς τὸν ἀρέταν, μὴ τοὺς ἄραβας, ἀπάγειν ῥωμαίους μὴ πολιορκεῖν, εἰ μὴ λύσαι τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτας καταπλαγείς, καὶ πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστοβούλῳ δ' οὐκ ἀπέχρησε τὸ μὴ ἁλῶναι, πᾶσαν δ' ὡς ἐδυνάμην δυνάμεως συλλέξας, ἐπέστο τοῖς πολεμίοις, καὶ πρὸς τὸν καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους κτείνει. μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπάτρου φαλλίωνα. ὑρκανὸς δὲ ἀντίπατρος τῷ ἀράβων ἀφαιρεθέντες, μετέφερον τὰς ἐλπίδας. καὶ ἐπειδὴ πομπήῳ δῆλον τὸ συμβὰν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐν αὐτὸν παραφθάσουσι, καὶ δίκαι δώσουσι, αἷς κατὰ ἀρέτα δικαιολογίας ψεύδεσθαι κατηγόρουν, μισῆσαι μὲν τὸ ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δὲ ὑπὲρ βασιλείαν τὸν καὶ τῆς τετάρτης καθ' ἡλικίαν ἀφεστῶτα. οὐ μὴν οὐδ' ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ σκαύρου δωροδοκίᾳ, παρὸν τὸ καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἰὼ, βασιλικώτατα κεκοσμημένος ἑαυτόν. ἀδοξήσας δὲ ἀφ' ὧν τὰς θεραπείας, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς ψυχείαις ταπεινότερον τοῦ χήματος, ὑπὸ δυσαπόλλωνος χωρίζεται. ἀφ' οὗ ἀναγκάσας πομπήῳ, πολλὰ μὲν τῶν ἀφ' ὑρκανὸν ἱκετευόντων, ὤρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τὸν τῶ ῥωμαίων λεὼν ἡμιόλιον, καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς συρίας ξυμμάχους. ἐπεὶ δὲ παρελαύνων πόλλαν, μὲν συδόπολιν, ἦκεν εἰς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἀρχὴ χώρα, καὶ τὸν μεσόγαιον ἀνιόντων, ἀκούσας συμπεφευγότα τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δ' ἔστι φρούριον τῶν πάνυ φιλοτίμως ἐξησκημένων ὑπὲρ ὄρους ὑψηλοῦ κείμενον, πέμψας, καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τοῦ δὲ, ἰὼ μὲν ὁρμὴ καλουμένῳ διαστρέφεσθαι, δέος μὴ δυσμενέστερον κάλλιον, ἢ ὑπακούσαι. καθεώρα δὲ τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, καὶ παρήνουν οἱ φίλοι σπένδεσθαι τῷ ῥωμαίων ἡγεμόνι, οὖσαν αὐτόπιστον. οἷς πεφευγὼς κάθεσιν πρὸς πομπήιον, καὶ πολλὰ περὶ τοῦ δικαίου ἄρχειν ὁμολογηθείς, ὑπέστρεφε πρὸς τὸ ἕρυμα. πάλιν τὸ ἀδελφοῦ πρεσβευομένου καταβαίς, καὶ ἐξελθεῖς περὶ τοῦ δικαίου, ἄπρακτος μὴ κωλύοντος τοῦ πομπήιου. μόνος δ' ἰὼ ἐλπίδος καὶ θέους. καὶ κατῆει μὲν, ὡς δυσαποσπάστου πομπήιον πάντ' ἐπιτρέψων αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὸ ἄκρον, ὡς μὴ περικαταλύειν δόξειεν ἑαυτόν.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴν τοι πομπήιος ἐξίστασθαί τ τῆ φρουρίων ἐκέλευσεν αὐτῷ, καὶ ἐπιστάλματα τ φρουάρχων ἐχόντων μόνας παραδοῦναι τ αὐτοκράτορος ἐπιστολάς, ἀνάλογα ζῆλον αὐτ ἑκάστοις γράφειν ἐκέλευε, πιθεῖν μὴν τὰ προστεταγμένα, ἀγανακτήσας ὁ, ἀνεχώρησεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς πομπήιον. ἐπὶ δ', οὐ γὰρ ἐδίδου χρόνον ταῖς παρασκευαῖς, δ' θεὸς εἵπετο, καὶ προσπέρρωσε τὸν ὁρμὸν ὁ μυθισθέντος θανάτος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ περὶ ἱεριχοῦντα, ἔνθα τὸ δ' ἰουδαίας πότατον, φοινικά τε παμπολλα, καὶ βάλσαμον ῥίζης. ἔστι λίθοις ὀξέσιν δηχθέντες τὰ πρέμνα συλλέγουσι καὶ τὰς τομὰς ὑπαλείφουσιν. καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἐπῆλθεν, ἕως ἦν πρόσω τὰ ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς δ τ ἔφοδον ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπήντα, χρημάτων τε ὑποχίσεως, καὶ τοῦ μὴ δ πόλεως δηῖζ ἑαυτὸν, καὶ παύσειν καταστέλλων τὸν πομπήιον. οὐ μὲν τι δὴ ὧν ὡμολογημένων ἔπραττε. τὸν γὰρ δηλαδὴ τῶν χρημάτων πομφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀριστοβούλου φρονοῦντες, οὐδ' ἐν τῇ πόλει δέχονται. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας πομπήιος, ἀριστόβουλον μὲν ἐφρούρει, πρὸς δ τ πόλιν ἐλθών, ἐπειρᾶτο ποῖ προσβάλλοι, τίν τε ὀχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμεταχείριστον ὁρῶν, καὶ τὸν πρὸ τούτων φάραγγα φοβερὸν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς δ φάραγγος, ὀχυρῶτατα τετειχισμένον. ἃς τε τοῦ ἄστεως ἀλίσκομένου, δ δυτέρων εἶναι καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις, ἐλαττοῦντος δ' δηλονότι χρόνον, πάσης τῆς ὁδοῦ ἐμπίπτει, τῆ μὲν πρὸ ἀριστόβουλον πολεμεῖν ἀξιοῦντων, καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα, τῆ δὲ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων, ἀνοίγειν πομπηίῳ τὰς πύλας. πολὺ δὲ τούτους εἰσῆει δ, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῆ ῥωμαίων δύταξίαν. ἡττώμενον δὲ τὸ ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀνεχώρει, καὶ τὴν συνάπτουσαν ἐπ' αὐτῷ τῇ πόλει γέφυραν διακόψαντες ἀπεῖχον εἰς ἕκατον παρεσκευάζοντο. τῆ δὲ ἑτέρων δυσχωμάτων ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια παρεδίδοτον, δηλαδὴ ταῦτα πομπηίῳ σὺν τῆ ὑφ' ἑαυτὸν στρατιᾶς ἔθνεσιν, ὡς πίστιν ἔμελλε στρατιᾶς. ὃς ἀγελάβων φρουρᾶ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ τῆ εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφυγότων ἐδίνα λόγοις ἐπῆλθε συμβλῶν, τὰ πρὸς εἰς διαπραγματεύσεις δέξαιτο, ἔχων τοὺς περὶ τὸν ὑρκανὸν, εἰς τε τὰς δηλήσεις, τὰς ὑπαρχούσας ἐπιθυμίας. αὐτὸς δὲ καὶ τὸ στρατήγιον κλίμα τὴν τε ταφρον ἔχου καὶ τὴν φάραγγα πᾶσαν ὕλην συμφορούσης τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' ἦν τὸ ἀναπληρωθῆ, ἀλλὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῆ ἰουδαίων πάντα τρόπον εἰργόντων ἀῶθεν. κἂν ἀτέλεστος ἔμεινε τοῖς ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας δηλονότι ὁ πομπήιος ἐν αἷς πάντες ἔργου ἀλλὰ τὴν θρησκείαν χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τὰς κατὰ χεῖρα συμβολὰς εἴργων τοὺς στασιώτας. ἐπὶ μόνου γὰρ τοῦ σώματος, ἀμύνονται καὶ τοῖς σάββασιν. ἤδη δ' ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς ἐπιστήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν τὰς ἐκ τύρου κομισθείσας μηχανάς, ἐπιφέρετο τοῦ τείχους. ἀπέστελλον δ' οἱ πρόβουλοι τοὺς καθυπερθε κωλύοντας. αἱ δὲ τῶν πύργων δηλονότι πλεῖστον οἱ κρ τοῦτο τὸ μέρος πύργοι, ἀναστάσει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

quia tamen caſtellis eum Pompeio cedere placebat, hísque præpoſitos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarent: iuſſa quidem facit: ſed in Hieroſolymam cum indignatione diſceſſit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, ſtatim eum inſequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguiſſima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balſamum nutrit: cuius inciſo lapidibus acutis robore ſtillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctaſſet, mane in Hieroſolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Ariſtobulus: ſupplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque ſemetipſum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat ſæuientem. Nec tamen quicquá eorum quæ promiſit effectum eſt. Gabinium enim qui ad ſuſcipiendam pecuniam miſſus fuerat, ne in oppidum quidem Ariſtobuli ſocij receperunt. His commotus Pompeius, Ariſtobulum in cuſtodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior eſſet acceſſus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari poſſe facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutiſſima munitione circumdatum, vt etiam ſi ciuitas caperetur, ſecundum eſſet hoſtibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęſitante, ſeditio intra ciuitatem orta eſt: Ariſtobuli quidem ſociis bellum geri potius regémque liberari dignum eſſe cenſentibus: qui verò cum Hyrcano ſentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum conſtantiam reputantes. Denique victa pars Ariſtobuli conceſſit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abſciſſo, vt ad vltimum vſque reſiſteret, inſtruebatur. Cùm autem alij Romanos recepiſſent in ciuitatem, hísque domum regiam tradidiſſent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus ſuis Piſonem cum militibus intromittit. Hísque præſidiis in ciuitate diſpoſitis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacẽ perſuadere poterat, omnia quæ circum erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad conſilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipſe verò ad partes ſeptẽtrionales foſsámq; vallẽq; replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per ſe opus eſſet difficilimũ, propter immẽſã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus deſuper obſiſterẽt, mãſiſſẽtq; labor imperfectº, niſi Põpeius obſeruatis diebº ſeptimis, quibus Iudęos religio ab omni opere manus abſtinere compellit, per eos aggerẽ cumulare præcepiſſet inhibitis à prælio militibus. Pro ſolo enim corpore Iudæis etiam per ſabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impoſitis aggeri turribus, admotiſque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obſidentium magnitudine ſimul & pulchritudine præſtantes, vim repugnantium ſuſtinerent;

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligétissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcédere ausus est Syllę filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione successis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atq; adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiũ purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriisque tantùm finibus circumclusit. Instauravit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quã Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itémque Azotũ, & Iamniam, & Aretusã:

A σῶμα δὲ τῶ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος τάτ' ἄλλα δ' καρτερείας τοὺς ἰουδαίους ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα τῶ μηδὲν ὅλως λύσαι τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀναλυομένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἁγνισμοὶ, καὶ πᾶσα θρεσκεία καὶ τελεωτέρα ἐξετελεῖτο τῷ θεῷ, καὶ οὐδὲ κατ' αὐτὸν τὸν ἅλωσιν ἔδει τῷ βωμῷ φονοδύμους, τῶν καθ' ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέσησαν. ξίφη γὰρ μετὰ τῆς πολιορκίας, μόλις εἶα τῶν πύργων καταβαίνοντας εἰσέπιπτον εἰς τὰ ἱερά. ὁ γὰρ φαῦστος ἐμβαλὼν τολμήσας τὸ τεῖχος, σύλλας πᾶς ἐν φεύγουσι κορνήλιος. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φεύγουσι καὶ φάβιος. εἵπετο δὲ ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον τῶν, καὶ διεχέοντες παντοχῆ τοὺς ἰουδαίους, ἔκτεινον, οὐ μὴν τῶ ναῶ προσφαύοντας, οὐδὲ ἀμυνομένους ἐπὶ ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ὑπιόντας βλέποντες, ἀθορύβως ὅλῃ τῆς θρησκείας ἔμενον. ἀποσφάττοντες δὲ, καὶ θυμιῶντες ἀπροφάτιστοι, καὶ τῶν περὶ τὸ θεῖον θρεσκείας ἐν δευτέρῳ τιθέμενοι σωτηρίαν πρόθυμοι. πλεῖστοι δὲ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἀπρασιαστῶν ἀπηγμένοι, καὶ τῶν ἐρημιῶν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς ἄπειροι, καὶ τὰ μὲν τὸ τεῖχος δ' ἔνιοι μηνιάσαντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπέφηναν, καὶ συγκαταφλέγοντο. ἰουδαίων μὲν ὅσοι ἀπρέσθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ' ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροὶ ἔφαμαρτίαν δ' ἐγένοντο πλείους. ἐδεῖν δ' οὗτος ἐν τῶ πότε συμφορᾶς καθήψατο τὸ ἔθνους, ὡς τὸ πάνυ ἀόρατον ἅγιον ἐκκαλυφθὲν ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων ἀπαρελθὸν ἔνδον τοῦ σκηνοῦ τοῖς μὲν αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τὸν ναὸν, εἶτα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρῖναι τῶ ἀρχιερεῖ, τὰ εἴδωλον ἐδείκνυτο, λυχνίαν τε ἐν λύχνους, καὶ τράπεζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθος τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. οὔτε δὲ τούτων, οὔτ' ἄλλου τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ καθ' μίαν καὶ ἀλώσεως ἡμέραν, καθάρματα τὸ τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐκέλευσε, καὶ τὰς ὡς ἔθους ἐπιτελεῖν θυσίας, καθὼς ἐποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, πάντα ἄλλα θεοσεβούμενον ἐαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ φανερόν τε, καὶ διότι τὸ καθ' τὸν χώραν πλῆθος ἀπέσησεν ἀριστοβούλου συμπολεμεῖν ἀρημένον. ἐκ τούτου ἔπερ καθεστῶτος ἀγαθοεργεσίαν τὰλαὸν δυνάσται πλέον ἢ δὶς θεσσαλόν. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἁλῶσι καὶ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ' αὐτὸς καὶ θεῖος αὐτῷ. καὶ τοὺς μὲν ἀπαντῶντας ἐν πολέμῳ παλαίᾳ κολάζει. φεύγοντας δὲ καὶ τοὺς μετ' αὐτῶ γνησίους ἀγανισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις διορισάμενος, τῆτε χώρᾳ καὶ τοῖς ἱεροσολύμοις ὑπατείοις φόροις. ἀφειλόμενος δὲ ἔθνους καὶ τὰς ἐν κάλλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑπέταξε τῷ κατ' ἐκεῖνο καιρῶ ῥωμαίων στρατηγῷ καταλεπαλμύρᾳ, αἳ νῦν αἰσχρεμπολίουσιν τῷ καὶ τῶν πάλλαν συρίαν ἁλλεινίδων πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις δεσπόταις ἀπειθοῦσιν. αἰσυμπόλει δὲ καὶ γάδαρα, ὑπὸ ἰουδαίων κατεστραμμένα, χαριζόμενος τῶ τῷ ἰδίῳ ἀπελεύθερον δημητρίῳ γαδαρείτῃ τῶν. ἀλλ' ἐλευθέρωσε δ' ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν,

B

C

D

E

F

G

ἵππον, σκυθόπολίν τε, καὶ πέλλαν καὶ σαμάρειαν, καὶ μάρισαν, ἐκεῖσε ἄζωτον, καὶ ἰάμνειαν, καὶ ἀρέθουσαν,

ὁμοίως

ὁμοίως ἢ κὴ τὰς Ἀζώτου, γάζαν, Ἰόππην, Δῶρα, κὴ τὸν πάλαι μὲν Στράτωνος πύργον καλούμενον ὕστερον δὲ μεταπεσοῦσαν ὑφ' Ἡρῴδου βασιλέως λαμπρότητι κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν, πάσας τοῖς γηγενέσι ἐποδοὺς πολίτας, κατέζευξεν εἰς τὴν συνεχῆ ἐπαρχίαν. ἐξελαθεὶς δὲ ταύτης τε καὶ τῆς Ἰουδαίας κὴ τῶν μέχρις αὐτῆς καὶ Εὐφράτου σκηνῶν διέπεμψεν, κὴ δύο τῶν θυγατέρων, καὶ τὰς δισχιλίους εἰς Ῥώμην ἐπείγετο, τὸν ἀριστόβουλον ἄγων μετ' ἐλπίδος ἀίχμαλωτον. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος μὲν, Ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς ὁδοῦ διαδιδράσκει συὸ ἢ τὸν ἀδελφὰς ὁ νεώτερος αὐτῷ γονεῖς, εἰς Ῥώμην ἐκομίζετο.

Κεφ. 5. Καὶ τούτῳ σκαῦρος εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλὼν, τὴν μὲν πέτραν εἴργετο τῆς δυχωρείας. ἐπόρθει ἢ κὴ τὰ τῶν πέλλαν, καὶ τούτῳ ἢ κὴ κωμοπολιτῶν. ἐλίμωττε δὲ ἡ στρατιὰ, καὶ ἐς τὸ ἱρκανὸς ἐπεβοήθει δι' αὐτομάτου τὰ πιτήδεια πέμπων, ὃν καὶ καθ' ὑπόσκαυρος ὄντα συνήθη ἐς ἀρέτας, ὅπως δὴ χρήμασι διαλύσαιτο τὸν πόλεμον. πείθει δ' ὁ ἀρέτας, ἑξακόσια δ' ἔναι τάλαντα, καὶ πέτρας σκαύρος ἐξήγαγε τῆς Ἀραβίας τὴν δύναμιν. ὁ δ' Ἀλεξάνδρας τοῦ Ἀριστοβούλου παῖς τὸν Πομπήϊον ἀλέξανδρος χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρεῖαν ὑρκανῷ, κὴ τὴν Ἰουδαίαν κατέδρεχεν. ἐδῄου δ' αὐτὰ τάχος καταλῦσαι αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥιφὲν ὑπὸ Πομπηΐου τεῖχος ἐν Ἱεροσολύμοις ἀναπτίζειν ἐθάῤῥει πρόσθεν, εἰ μὴ Γαβίνιος εἰς συρίαν πεμφθεὶς σκαύρου διάδοχος, τά τε ἄλλα ἀγωνίου ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δ' δείσας πρὸς τὴν ἔφοδον δύναμίν τε πλείω συνέλεγε, ὡς ἡγεῖτο μυρίους μὲν ὁπλίτας, χιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ ὅπλα πάρεια τῷ χωρίων ἐτείχιζεν, ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος δὲ μετὰ μέρος τῆς στρατιᾶς μάρκον αὐτώνιον προπέμψας, αὐτὸς εἵπετο τὴν ὅλην ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ πρὸ αὐτῆς ἦσαν ὁπλῖται, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν ἰουδαίων, ὧν μάλιχος ἦρχε καὶ πτολεμαῖος, συμμίξαντες τοῖς περὶ μάρκον αὐτώνιον ἠγεμόσιν, ὑπλώτων ἀλεξάνδρῳ, καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆν ἅμα τῇ φάλαγγι γαβίνιος. σὺν μέσῳ δὲ τῷ τῶν πολεμίων δυνάμων οὐχ ὑπομείνας ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ πλησίον ἤδη Ἱεροσολύμων ἠθροίσθησαν, ἀναγκάζεται συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ἀπεβαλὼν, ὧν ἑπτακισχίλιοι μὲν ἔπεσον, ἑπτακίλιοι δὲ ἐζωγρήθησαν, φεύγει συὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς ἀλεξάνδρειον. γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς δρᾶν ἐστρατοπεδευμένους, ἐπειρᾶτο συγγνώμης ὑποχίσεσθαι τῶν ἡμαρτημένων, πρὸ μάχης αὐτοὺς πρόσεσθαι. μηδὲν δὲ μέτριον φρονούντων ἀπεκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν ἔρυμα. κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ τῷ μάχῃ, ὁ ἡγεμὼν μάρκος ἀντώνιος, παντάχοῦ μὲν ἀγωνίας φανεῖς, οὐδαμοῦ δ' οὕτως. γαβίνιος δὲ τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον καταλιπὼν, αὐτὸς ἐπῆλθε, τὰς μὲν ἀπορθήτους πόλεις, καθιστὰ μένος, τὰς δὲ κατὰ σκαῦρον συμμαχίας, ἀνακτίζων. συνεπολίθησαν δὲ τούτου κελεύσαντος, σκυθόπολίς τε, καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδὼν, καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνια, καὶ ῥάφια, καὶ μάρισα, καὶ ἄζωτος, καὶ γάμαλα;

necnon & maritimas: Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: cásque omnes indigenis ciuibus reddítas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. *Ant. lib. 14. cap. 9.*

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt CCC. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæámq; depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Arabiæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáq; Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerũt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexãder autem, quòd tum in vnum confertá hostiũ multitudinem sustinere nõ poterat, abscessit. Cúmque Hierosolymis appropinquasset cõactus prælio decertauit: amissíque sex millibus, quorum tria viua capta sunt: tria verò prostrata, cũ reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorũ venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, pleriſq; interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarẽt, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iãnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara;

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementiùs
Ant. lib. 14. cap. 11. vrgebat obsidium. Quæ te territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoscì delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæteríque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab
Ant. lib. 14. cap. 12. optimatibus regebantur. Veruntamen nó multo pòst euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque cingere muro tétabat. Deinde cognito quòd Gabinius Sisennam & Antonium & Seruiliũ duces contra se cũ exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere depositro, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicãdo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v M. propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteríque mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Impetum autem Romanorum suprà quàm poterat, per biduum remoratus postremò capitur: & cũ Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum cõiugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexãder Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

A καὶ ἄζωτος, ἄλλαι τε πολλαὶ τῶν οἰκητόρων εὐπαθείας ἐφ' ἑκάστῃ συνιουσῶν. μετὰ δὲ τοῦτον ὁ Γαβίνιος ἐπανῆγεν ἐπὶ τὸν ἀλέξανδρον, ἐπιῤῥώστει τε πολιορκίᾳ, ἕως τὸν ἀλέξανδρον ἱκέτευσε περὶ τῶν ὄντων, δίκην ῥυτὴν δόντα πρὸς αὐτὸν, συγχωρῆσαί τε τῷ ὑμῶν πεμφθέντων ὁμόφυλον, καὶ τὰ συμφέροντα φρουρεῖν ἐκέλευσε δικαιοσύνῃ, ὑρκανίαν, καὶ μαχαιροῦντα. αὖθις δὲ ἡ τὸ ἀλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. ἃ πάντα γαβίνιος αἰσθόμενος τὸν ἀλεξάνδρου μηχανὰς, κατέσπευδεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιντο δυνάμεως πολέμου. παρῆν δὲ μεταστήσων τὸν γαβίνιον, καὶ διὰ τὴν τῶν ῥωμαίων αἰχμαλώτων, τὸ τε αὐτοῦ, καὶ τῶν ἄλλων τέκνων, μὴ δι' ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα γαβίνιος ὑρκανὸν καταγαγὼν, καὶ τὸν ἱερεῖ τὴν ἐθναρχίαν αὐτῷ, καθίστησι τὸν ἄλλων πολιτείαν, δὴ φρουσίαν τῶν ἀρίστων. διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνέδρους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις φρουτάξας, τὸ δὲ γαδάρεις. οἱ δ' ἵνα συμπαλῶσιν εἰς ἀμαθουσῖτα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς ἱερειχοῦντα κεκλήρωτο, καὶ τῷ πέμπτῳ σεπφωρεῖς ἀπεδείχθη πόλις δ' γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ ἐξ ὀλιγαρχείας ἐλεύθεροθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διῳκοῦντο. μετ' οὐ πολύ γε μὲν αὐτῆς ἀρχὴ γέγονε θορύβων, ἀριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς ἰουδαίων ὑπεσπείσατο, τοὺς μὲν, ὑπὸ δημοσίων μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ ἀλεξάνδρειον, αὐαλίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ γαβίνιος ὑπὸ σισέννα καὶ αντωνίῳ τῷ στρατιλίῳ στρατιὰ ἐπεμφθη ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀπεχώρει ὑπὸ μαχαιροῦντος. καὶ τὸν μὲν ἄζηνον ὄχλον, ἀπέφερπισε. μόνους δ' ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ἀκταχιλίους, ἐν οἷς καὶ πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος φυγομολήσας μετὰ χιλίων. ῥωμαῖοι δ' ἐπικολάθων, τῇ ῥωμαίης συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ ἐξ τὸ ἀριστόβουλον διεκαρτέρουν ἡνιαίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιασθέντες ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, ἐξ δὲ χιλίους αὐτῶν φυγεῖν εἰς πέλαφος. οἱ δ' λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀριστοβούλῳ ὀχυρώσαντες τὸν φάλαγγα τῶν ῥωμαίων εἰς μαχαιροῦντα συνελαύνουσιν. ἔνθα δὲ τῶν πρώτων ἐπιόντων ὁ βασιλικὸς τοῖς ἐμφύτοις ἐναυλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν τὸ ἄλλων συναθροίσειν δυνάμιν, αὐοχὴν τῶν πολέμου διδόντος, καὶ τὸ φρούριον καιρὸς ὠχύρου. φρουσαισόντων δ' ῥωμαίων, δὴ δύο ἡμέρας αὐτοχὼν ἐκαρτέρουν δύναμιν, ἁλίσκεται, καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ παιδὸς, ὃς ἀπὸ ῥώμης αὐτῷ συναπέδρα, δεσμώτης δὴ γαβίνιον αὐήχθη, καὶ ἀπὸ γαβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. τοῦτον μὲν οὖν, ἡ σύγκλητος εἵρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δίπολιν εἰς ἰουδαίαν, γαβινίου δ' ἐπιτολὰν ἀλλάσσοντος, τῇ ἀριστοβούλου γυναικὶ τὸ αὐτὸ τῆς ἀδελφότητος τῷ ἐρυμάτων ὁμολογηθέντα. γαβινίῳ δ' δὴ παρθους ὡρμημένῳ στρατιὰν γίνεται πολεμαίῳ ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπ' διφράτα, κατῆλθε εἰς αἴγυπτον. δίπτυχίους εἰς ἅπαντα χρώμενος καὶ τ' στρατιᾷ, ὑρκανῷ τε αὐτοπάζῳ. τῇ δὲ χρήματα, τῇ ὅπλα, τῇ σῖτον, καὶ ὅπλοφορεῖς, ὁ αὐτοπάζης φερεσῖτο. καὶ δὴ τοὺς ταύτῃ ἰουδαίους φρουρουμένους τοὺς κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολὰς, παρεῖσαν γαβίνιον ἐπὶ σε. τῆς δ' ἄλλης

συείας φεὺς τὸν γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, τε ἰουδαίους πάλιν αὐτίσπασεν ἀλέξανδρος ὁ ἀριστοβούλου

μειζίστην

μεγίστην δὲ συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς κατὰ τὴν χώραν ῥωμαίους ἀνελεῖν. ὃ προσδοκήσας Γαβίνιος λύσας, ἤδη μὲν παρὼν ἀπ' αἰγύπτου τοῖς τῇδε θορύβοις ἐπανεστηκόσιν, δεδιὼς μὴ τοὺς ἀφεστῶτων αὐτῷ πολλοὺς προπέμψας μετάπεμψαι, συνέθετο Ἀντιπάτρῳ ξένος μὲν ἀλέξανδρος, κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ἦσαν ἐξ ἐκείνου πρὸς μάχην, ὑπὲρ τῶν δισμυρίων αὐτοῖς. καὶ συμβαλόντων ἐπὶ τὸ ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν ἀπεκτάνθησαν. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἀνεδράθη φυγῇ. καὶ Γαβίνιος ἐλθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, πρὸς τὸ αὐτῷ πραχθὲν βέλτιστα κατεστήσατο τὴν πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας, ναβαταίων τὸ μάχιμον κρατεῖ, καὶ μυρίους τοὺς ὀρεσίνους φυγόντας ἐκ πάρθων, κρύφα μὲν ἀπέπεμψε, φανερὰ δὲ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ἀποδράναι. καὶ τούτῳ κρατήσας αὐτὸς ὀλίγος ἐλθὼν, φανερὰν λαμβάνει συμμαχίαν. ἔδει εἰς τὴν ὑπὲρ πάρθους στρατείαν, τόν τε ἄλλον καὶ ἐν ἱεροσολύμοις ναοῦ χρυσὸν πάντα ἀφελεῖν, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα λαβεῖν, ὧν ἀπέσχετο πομπηΐου. ἔβλαψε δὲ τὸν ἀνδρεστίλλου, αὐτός τε ἀπόλλυται, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. ἀφεὶς ὧν, οὐ νῦν καιρὸς λέγειν. πάρθους μὲν τὸν κρᾶσσον ὑπερβεβαμένους εἰς συρίαν ὡρμημένους, ἀνέκοπτε κάστιος εἰς τὴν ἐπαρχίαν διαφυγών. ἀφικομένου δὲ αὐτοῦ ὑπὲρ ἰουδαίων ἱκέτευτο. καὶ ταριχαίας μὲν ἑλών, εἰς δισμυρίους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει δὲ καὶ πειθόλαον, τοὺς ἀριστοβούλου στασιαστὰς ὑπονοήσας. τῇ φόνῳ δὲ ἦν σύμβουλος ἀντίπατρος. τούτῳ γάμῳ γυναῖκα τῶν ὑπομνῶν ἐξ ἀραβίας κύπρον τοὔνομα, πόσαρις μὲν υἱὸς γίγνονται. φασάηλος καὶ ὁ βασιλεὺς αὐδὼς ἡρῴδης, πρὸς οἷς ἰώσηπος καὶ φερώρας, καὶ σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος δὲ τοῖς πανταχοῦ δυνατοῖς φιλίαις τε καὶ ξενίαις, μάλιστα προσηγάγετο ἀράβων βασιλέα, δι' ὃν ὑπερβαμίαν. καὶ φθάνει τὸν πρὸς ἀριστόβουλον ἀείλετο πόλεμον, ἐπεὶ καταθήκην ἔπεμψε τὰ τέκνα. κάστιος δὲ καὶ συνθήκας ἐσυγκρούειν ἀλέξανδρον αἰσχρᾶς ὑπὲρ τῶν δι' ἀφέσιν ὑπέστρεψε, πάρθους διαβαίνειν ἀπείρξων, ἀφεὶ ὧν ἐν ἑτέροις ἐροῦμεν.

Κεφ. ζ. Καῖσαρ δὲ πομπηΐου καὶ τῆς συγκλήτου φυγόντων τὸ ἰόνιον, ῥώμης καὶ τῶν ὅλων κρατήσας, ἀίνησι μὲν τὸν δισμὸν τὸν ἀριστόβουλον. ἔνδεσμοι δὲ αὐτῷ δύο τάγματα, καὶ τάχος ἔπεμψε εἰς συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, καὶ τὰ ἀφεὶ τὴν ἰουδαίαν, δι' αὐτῷ προσέξεσθαι. φθάνει δὲ ὁ φθόνος, καὶ τοῦ ἀριστοβούλου προθυμίαν, καὶ τὰς καίσαρος ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν αὐαιρεθεὶς ὑπὸ τῶν πομπηΐου φρονούντων, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ πατρῴᾳ μετέσχεν. ἔκειτο δὲ ἐν μέλιτι σεσωσμένος ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' ἀντωνίου ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖ δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος πολίκου μὲν στρατίωνος ἐν ἀπορίᾳ, πομπηΐου τῶν ὑπατείαν τε, καὶ ῥωμαίων κατηγορίας ἐν ἡμέρᾳ δικαίᾳ, ὧν ῥωμαίους ἔλαθε. τοὺς δὲ ἀδελφοὺς αὐτοῦ πτολεμαῖος ὁ μιννέου δολαβὼν, ἐς ἐνεχύρῳ τοῦ πρὸς λυσανίᾳ χαλκίδος, φιλιππίωνα τὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀπάλλωνα πέμπει. κἀκεῖνος ὑποπτεύσας τὴν ἀριστοβούλου γυναῖκα αὐτὴν ἔσχεν, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀπήγαγεν. ἀλοὺς δὲ ἔσχε γαμεῖ τὸν νεώτερον, καὶ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τῷ

A & maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia B sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is *Ant. lib. 14. cap. 13.* in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, C abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat D Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiúsque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autē cōpulso ad otium per cōditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem. *Ant. lib. 14. cap. 14.*

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quo- *Ant. lib. 14. cap. 15.* que filius eius, à Scipione secuti percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eámque postea causam

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiúsque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solùm Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vlterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, verumetiam, vt victui necessaria præberent militi, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltróque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: eúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: támque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantùm de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multáque perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Pòst autem quando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliísque rebus honorando, amicissiméque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdémque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

Ant. lib. 14. cap. 16.

CAP. VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cùm venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrē accusare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cū fratribus iniquissimè pellerent, multisque gentem iniuriis afficerent dummodo satiarentur: quódque in Ægyptum

A παρ' ὃς δ' αὐτῷ κτείνεται. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μνηστὴν ἀλεξάνδραν, ἀπελῶν τὸν υἱόν, καὶ διὰ τὸν γάμον, κηδεμονικώτερος ἦν πρὸς τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς. ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὸν Πομπηίου τελευτὴν μεταβαίνει, ἐπὶ Κάσσιον καὶ σὺν αὐτῷ πρὸς Μιθριδάτην ὁ Περγαμηνὸς, μετ' ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπ' Αἴγυπτον δυνάμεως εἰς χῶμος ὑπὸ τῷ κῶ τὸ πηλούσιον ἐμβολὴν, ἐπὶ ἀσκάλωνι καθείχετο, τούς τε Ἄραβας ξένους ὢν ἔπεισεν ὁπλοφορῆσαι, καὶ αὐτὸς ἦκεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς
B χιλίους ὁπλίτας. παρεφορμισε δὲ κῆ τοὺς ἐν Συρίᾳ δυνατοὺς, ὅπλα τῷ βοηθεῖαι, τόν τ' ἐπίκουρον τῆ Λυδαίου Πτολεμαῖον, καὶ Ἰάμβλιχον, δι' οὓς αἱ ταύτη πόλεις ἑτοίμως συνεφέροντο τῷ πολέμου. καὶ θαρρῶν ἤδη Μιθριδάτης τῇ προσχωμάτι δι' ἀντίπατρον ἰσχύι, πρὸς τὸ πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενός τε διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τῷ πόλιν μετὰ τῷ συῶν αὐτῷ. γίνεται δὲ καὶ ἐν τῇ προσβολῇ διαπρεπὴς ἀντίπατρος.
C τὸ γὰρ καθ' αὑτὸν μέρος τὸ τείχους διαρρήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τῷ πόλιν μετὰ τῷ συῶν αὐτῷ. καὶ πηλούσιον μὲν ἑάλω, πρόσω δ' αὐτοὺς ἰόντας, εἶργον αὖθις οἱ τῷ ὀνίου προσαγορευομένῳ χώρᾳ κατέχοντες. ἦσαν δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ αἰγύπτιοι. τούτους ἀντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀπτήδεια τῇ δυνάμει παρασχεῖν. ὅθεν οὐδ' οἱ κῶ τὸ μέμφιν ἐπὶ εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑκούσιοι ὑποστάντο μιθριδάτῃ. κρατήσαντος δὲ ἤδη τὸ Δέλτα
D προσελθὼν, συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χῶρον, ὃς Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ παρατάξει σὺν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, ῥύεται προελθὼν αὐτόπαρος παρὰ τὸν αἰμαλὸν τὸ ποταμοῦ. τῷ γὰρ καθ' ἑαυτὸν, ἐκράτει τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι μιθριδάτην, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, κῆ μέχρι τοσούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς κῆ τὸ στρατόπεδον
E αὐτῶν ἑλεῖν. ἑξακόσιοι δὲ μόνοις τῷ ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ μιθριδάτης ἐν τῇ ζοπῇ φεύγει ὀκτακοσίους. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀδάσπαστος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῷ αὐτόπαρος κατορθωμάτων. ὁ δὲ, τότε μὲν τὸν ἄνδρα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τοὺς ὑπὲρ ἑαυτῷ κινδύνους ἐπήρωσεν. ἐν οἷς πᾶσι θαυμασιώτατος ἀγωνιστὴς γνώμης, κῆ πολλὰ ζωθεὶς καθόλου χρεὼν τὰ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τ' ἀρετῆς. αὖθις δὴ
F κατασησάμενος τὰ κῆ τῷ αἰγύπτου, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τῆς τ' ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως οὐκεῖ ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τῷ ἀρχιερωσύνῃ δὶ δ' αὐτὸν ἐπικύρωσεν ὑρκανῷ.

Κατὰ ταυτὸ δὴ κῆ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου παῖς πρὸς Καισαρα τὸν καίσαρα παρῆν, γάνει θαυμάζων ὑπατικῆ μείζονος εὐκοπῆς αἴτιος. διὸ γοιῦν ἀπορρίπτειν δεῖ τὸ παῖδος πεφαρμάχθαι δόκησιν ἐν τῇ πρὸς πομπήιον διαφορᾷ, καὶ δεῖ τὰδελφοῦ τῷ συμπίονος ἀμότητα μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον θαμίζαι φθονερὸν πάθος, ὃ δ' ὑπὲ τούτοις ὑρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς θαυμάζεται μὲν αὐτὸν μετὰ τῷ ἀδελφὼν πάσης ἀπολαύοιεν τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δ' εἰς τὸ ἴδιον αὐτοὶ διὰ κέρδη ὑφαιρούμενοι. καὶ ὅτι τῷ εἰς ἀντίπατρον συμμα-

συμμαχίαν, οὐχ ἑαυτοῦ εὐνοίᾳ αὐτῷ πεμφθεῖσαν, ἀλλὰ κατὰ δίκην τῆς πάλαι διαφορᾶς, καὶ τὸν θεὸν τὸν πομπήϊον φιλίαν ἀπομαλάζόμενοι. θεὸς τοίνυν ὁ ἀντίπατρος ἀπορρίψας τὸν ἐαυτοῦ, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυτο τῷ βασιλεῖ τραύματων, καὶ φθόνον μὲν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, οὐκ ἔφη λόγου δεῖν αὐτὸν, κεκραγέναι γὰρ καὶ τὸ σῶμα, σιωπῶντος. αὐτηγόρου δὲ θαυμάζειν τὴν τόλμαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων υἱὸς ὤν, καὶ ῥωμαίων δραπέτου, καὶ τὸ νεωτεροποιὸς ἦν), καὶ σαθρώδης, αὐτὸς παρὼν ἔχων, φθονοῖ τῷ ῥωμαίων ἡγεμόνι καταμηνύειν ὅπη κεχείρηκεν ἑτέρων, καὶ φυλάττεται τυχεῖν ἀγαθοῦ τινος, δίον ἀγαπᾶν ὅπως ἔχει. καὶ γὰρ νῦν ἐφίεσθαι πραγμάτων οὐ τοσούτων δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰουδαίοις στασιάσῃ παρελθών, καὶ χρήσηται τῇ δόσει τῶν ἀφορμῶν. τούτων γὰρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφήνατο, αὐτιπάτρῳ δὲ δυνασείας αἵρεσιν ἔδωκεν. ὁ δ' ὅπῃ τῇ πιθανότητι τὸ μεῖζον τῆς τιμῆς θήσεται, πάσης ὅπῃ μᾶλλον ἰουδαίας ἀποδείκνυται, καὶ θεσσπιτῶν χάριτι τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσκεύασε. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καίσαρ ἀπέστειλεν ἐπὶ τῷ καπιτωλίῳ χαρακτῆρα, ἀρετῆς τε αὐτοῦ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τὴν αὐθρώπου ἀρετῆς ἐσόμενον. αὐτίπατρος δὲ χρήσασθαι θεσπίμοις ἐπὶ τὰ συμφέροντα ὑπέσχετο. καὶ φρούριον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τὴν πατρίδος ὑπὸ πομπηίῳ καταστραμμένον, καὶ τοῖς αἰεὶ τὰ χρέα συνθορύβοις ὅπλων καπέστελλε, ἀπράγμων ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅπως τὰ μὲν ὑρκανοῦ φρονοῦντες, ἐν ὅλῳ, καθ' ἡσυχίαν διώσουσι), τὰ ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες. εἰ δὲ πείθοντο ταῖς ψυχραῖς ἐλπίσι τῷ νεωτερίζειν ὅπῃ πέρδικον οἰκεῖος ἐθελήσειεν, αὐτόν τε ἀνιερώσουσιν αὐτῇ κινδυνεύοντα, καὶ ὑρκανὸν αὖ τὰ βασιλείας, τύραννον, ῥωμαίοις δὲ μὲν καὶ καίσαρα, πολεμίους ἀπ' ἠρεμόντων, καὶ φίλων. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι μεταστησόμενον ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα δ' ἔλεγε ταῦτα λέγων δι' ἑαυτοῦ καθίστατο τὴν χάριν, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, νωθῆ τε, καὶ βασιλείας ἀπονώτερον. φασαήλου μὲν δὴ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν ὁρσβύτατον, ἱεροσολύμων, καὶ τῇ πέρᾳ, στρατηγὸν καθίστη. τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρῴδην, ὃν τοῖς ἰουδαίοις ἐς εἶλεν εἰς τὴν γαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὃς ἦν φύσει δραστήριος, ὕλην δ' ἔδωκε δεινοῦ τῷ φρονήματι κατορθοῦν οὐκ ἐζημίαν τὴν ἀρχὴν, τὰ θεσσαλῇ τῇ εὐεξίᾳ κατορθώσας μετὰ μεγίστου φόβου, αὐτόν τε συλλαβὼν λῃστεύοντα, καὶ πολλοὺς τῶν λῃστῶν. ὁ δὲ μάλιστα τοῖς σύεσι κατάρδην κεχαρισμένον. ὑμεῖτο γοῦν αὐτὰ τε τὰς κώμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡρῴδης, εἰς οἷς εἰρήνην αὐτοῖς ποιῶν, καὶ τὰς κτήσεις ἀσφαλιζόμενος. γίνεται δ' ἐν τούτῳ καὶ σέξτῳ καίσαρι γαΐου μὲν, ὃν συγγενῆ τῷ μεγάλῳ καίσαρι, καὶ διοικοῦντι τὴν συρίαν. θεὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν διδυμοῦντα, καὶ φασάηλος ἱεροσολύμων τὴν ἀγαθὴν ἔριν, ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις διανεστάμενον, καὶ δι' αὐτῶν μὴ ἔχων τὴν πόλιν, μηδὲν δι' ἀπεχθείας εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐξυβρίζων. οὕτω διεκαπεία τε

auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat. & quâ fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum studium votúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, ludæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, ludææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutísque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in ludæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunísque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & tectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni posceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaëlum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obſequiis regalibus ab ea gente colebatur; & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minùs fidelis, aut beneuolus Hyrcano fuit. Verùm fieri non poteſt, vt liuorem quiſquam in ſecundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria, maximéq; rebus ab Herode geſtis, & crebris nunciis laudes eius per ſingula facta prædicantibus augerentur: à multis tamen inuidis, qui regias infeſtare ſolent, quibúſque Antipatri ciúſq; filiorum probitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſederet. Et quàm diu ſic errabit, vt in ſe reges producat? Nec enim eos vel ſimulare iam procurationẽ, ſed certè eſſe dominos ipſo reiecto: cuius nec mandatis nec epiſtolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes: illúmque niſi regnet, ſed adhuc priuatus ſit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipſi regi quàm patriis legibus redditurum, quæ indamnatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, cauſam dicturũ Herodem iubet accerſiri: atque ille & patris monitu, & quòd ei fiduciam res geſtæ darent, firmata priùs Galilæa præſidiis, ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeſtè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per ſe quoq; id cupiens, abſolutionem decernit. Atque is inuito rege euaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuò fuiſſet accitus. Rurſúmq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe, & vt ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc autem rex verò eſſe exiſtimãs, quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæſare dux militum per Syriam itémque per Samariam declaratus eſſet Herodes, neque ſolùm propter gentis fauorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiámque illum contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum. Neque opinione deceptus eſt. Namque Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, cõflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idque feciſſet, ni paritet egreſſi pater & frater fregiſſent eius impetum, deprecantes, vt & ipſe vindictam minis tantùm, ſoláque indignatione metiretur: regi autem parceret, ſub quo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quòd in iudicium vocatus eſſet, indignaretur: quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neque triſtibus quidem paria referret, ſaluti verò eſſet ingratus. Quòd ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ conſideraret: neque omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege congreſſurus eſſet domeſtica conſuetudine iuncto

A λεῖ ἐκ τῶ ἔθνους βασιλικὴ, ἢ πιμὴ ὅλη πάντων ἀὐτῶ διασότη τῆ ὅλων. οὐ μὴν αὐτὸς τῆς περὶς ὑρκανὸν ὁμονοίας, ἢ πίσεως τε μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν δι-
ωρεαμίας φθόνον ἀφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη ἐφ' ἑαυτὸν ἀσυχῆ περὶς τὸ κλέος τῆ νεανίσκων ἐβάλλετο, μάλισα δ' ἐλύπει τὰ φασκόμενα κατορθώματα, καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκασον δόξας προφέροντες. πολλοὶ δὲ τῆ ἐν τοῖς βασιλείοις
B βασιλέων ἠρέθιζον, οἷς ἢ τὸ τῆ παιδὸν, ἢ τὸ αὐτοπάτορ σωφρονιζὸν προσέσατο, λέγοντες ὡς αὐτοπάτορ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆ δωρεὰς χαρίσας τῆ μεγαλοπρεπείαν καθίζοιτο τύραννος μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξουσίας. καὶ μέχρι πού πλανηθήσεται καθ' ἑαυτὸ βασιλεὺς ὀπτῆφων; οὐδὲ γὸ εἰσομένδεσθαι τινὶ ὀπτοπλῶ κὼ τοῖς ἔτι, φανερὸς δ' ἦ διασότας παρασαθμίους ἐκεῖνον. ἐγὼ μήτε ἐπολὰς δόντος, μήτ' ὀπστείλαντος αὐτῆ, τοσύτοις δωρεὰ τὸν ἰουδαίων νόμον
C αὐτήρκεν ἡρῴδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεύς ἐσι, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης, δίκην ὀφλεῖν ὅτι δίκην ἦκεν, ὀποδύσονται λόγον αὐτῆ σὺ καὶ τοῖς παρίοις τόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἀφιᾶσι. τύτοις κῆ μικρὸν ὑρκανὸς ὀργεσίετο. καὶ τινὰ ὀργὴν ταλύταον σκρίξας, σκάλει κεινθησόμενον τὸν ἡρῴδην. ὁ δὲ καὶ τὰ παρόντα δωρεινούμενος, καὶ τῆ μεγαλοπρεπείαν διδόντων παῤῥησίαν, αἰσχύνει, φρυαγὴς ὀλαβὼν μετέτερον τινὶ γαλιλαίαν. ἦκεν δὲ, μὴ καρ-
D τερῶ σίφους, ὡς μήτε καταλύειν δόξειεν ὑρκανὸν ἀῤῥαὶ ἄγων δυνάμει, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῆ φθόνῳ. σέξτος δὲ καῖσαρ δείσας μὲν τὴ νεανία, μήπ δωρεὰ τοῖς ἐχθροῖς ὑποληφθεὶς πάθη, πέμπῃ μὲν πρὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς δωρεαγγελουμένους ἐκῤῥήδην, ὑπεναντία ἡρῴδην τῆς φονικῆς δίκης. ὁ δὲ, καὶ ἄλλως ὡρμημένος, ἠγάπα γὸ ἡρῴδην, ὑποψηφίζεται. καὶ ὃς
E ὑπολαμβάνων ἄκοντος τ βασιλέως ἐκφυγεῖν, εἰς δαμασκὸν αὐτίκα χώρησε πρὸς σέξτον, δωρεὰ δὲ ζόμενος οὐδ' αὖθις ὑπακοῦσαι καλουμένῳ. καὶ πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον ὑρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἴκεσθαι τὸν ἡρῴδην λέγοντες, καὶ δωρεὰ δασμένον κατ' αὐτό. πιστεύων δ' ὁ βασιλεὺς, οὐκ εἶχεν ὅπ χρὴ δρᾶν, ὡς ἐφ' ἑαυτὸν μείζονα τὸν δῄφορον. ἐπεὶ δὲ τὸ σέξτου κέλευσις κ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ κοίλης συρίας κ σαμαρείας, οὐ μόνον τε κατ' δύναμιν τινὶ ἐκ τῶ ἔθνους, ἀλλὰ κ δυνάμει φοβερὸς ἦν, οἷς ἕκατον δίους κατέπεσεν, ὅσον οὔπω προσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μετ' στρατιᾶς. ὃ οὐ διήμαρτε τῆς αἰτίσεως. ὁ γὸ ἡρῴδης κατ' ὀργὴν τῆς περὶ τινὶ δίκην ἀπειλῆς στρατιὰ ἀθροίσας,
G ὅπ ἱεροσολύμων ἦγε καταλύσων τὸν ὑρκανόν. κᾆν ἔφθη τῶτο ποιήσας, εἰ μὴ προεξῆλθόντες δ πατρὸς κ ἀδελφὸς, ἔκλασαν αὐτῆ τ ὁρμὴν, δωρεὰ καλοῦντες αὐτ ἀπλῆ κ ἀβιάτῳ μόνῃ μετρῆσαι τ ἄμυναν, φείσασθαι δ βασιλέως, ὑφ' ᾧ μέχρι τοσύτης δυνάμεως προῆλθε. δῖν τε εἰ κληθεὶς ὅπ δίκην παρέξειν κ περὶ ἀφέσεως δ χαρεισεῖν, μὴ προς μὲν τὸ συνθεσπὸν ἀπιστίαν, περὶ δ τ σωτηρίας ἀχάρισον εἶναι. εἰ δὲ λογισέον ἐπὶ κ πολέμου ῥοπὰς βεβαιότατος τὸ θεὸς, πλείονες δ στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὲ κ περὶ τ νίκης ἐ χρὴ καὶ πᾶν δίκην ἔχειν, μάλιστα δ' συμβάλλειν βασιλεῖ, καὶ συνῆφθαι, κ πολλάκις μὲν δ' ἐργάτη. χαλεπῶ δ' ἐδὲ-

& de ſe bene merito, ſæuo autem nunquam,

ποτε, πλὴν ὅσον πονηροῖς συμβούλοις χρώμενος, ὑπισχνεῖτο αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος. πείθεται ὁ τούτοις ἡρῴδης ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτάρκεις εἶναι, καὶ τὸ τοῦ ἰσχυρὸν ὑπιδέξασθαι τῷ ἔθνει. κἂν τούτῳ γένηται δεῖ ἀπάμειαν ταράττει ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος. κακιλλίῳ μὲν βάσσῳ δόξαν εἰς πομπήϊον δύνασθαι, δολοφονήσαντος σέξτον καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν παραλαβόντος, τῷ δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὑπὸ πομωείᾳ τοῦ φόνου βάσσῳ συμβαλόντων μὴ πάσης τῆς δυνάμεως, οἷς καὶ δόξαν τὸν ἀφηρημένον, καὶ δόξαν τὸν φειδόντα καίσαρα, φίλοις ὄντας ἀμφοτέροις ὁ ἀντίπατρος δόξαν τοῖς παίδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηχυνομένου δὲ τοῦ πολέμου, μάρκος μὲν ἀπὸ τῆς ἰταλίας, σέξτον διαδεχόμενος δόξαν.

Κεφ. θ. Τύνια δὲ ῥωμαίοις καὶ τὸν τῆς καισάρος μέγας πόλεμος, κασσίου καὶ βρούτου ἄφνω κτεινάντων δόλῳ καίσαρα καταχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ξία καὶ μῆνας ἑπτὰ ἀ. μείζονος ὄντι τοῦ φόνου χυομένου κινήμασι, καὶ διαστασιαζόντων τῷ δυνατῷ, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει, πρὸς ὃ συμφέρειν ὑπελάμβανεν. καὶ δὴ καὶ καίσιος εἰς συρίαν, καταλειφόμενος τὰς ἀπάμειαν δυνάμεις. ἔνθα βάσσῳ μάρκον, καὶ τὰ διεστῶτα τάγματα διαλλάξας, ἡδυπαθοῦντι ὡς ἀπάμειαν τὸν πολιορκίας, ἡγεμόνος δ' αὐτὸς τὸν στρατιᾶς ἐπῄει φορολογῶν τὰς πόλεις, καὶ δὴ δύναμιν ταῖς εἰσπράξεις ποιούμενος. κελεύσαντος δὲ καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια τάλαντα, διέσας αὐτίπατρος τὸν ἀπάλλῳ τῷ καισίου, τοῖς τοῦ υἱοῖς διεῖλεν εἰς προσήκοντα τὰ χρήματα, καὶ τισιν ἄλλοις τῶν ἐπιτηδείων καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ τινὶ τῶν διαφέροντι. οὗτος ἤπιστο ὁ αἰτίαν. πρῶτος δ' ἀπεμέλιξατο καίσιον ἡρῴδης, τὸν ἑαυτοῦ μοῖραν ἐκ τῆς γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ δόξαν τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἰών. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς βραδυπορίαν καθίσας, αὐταῖς ἐθυμοῦτο τὸν πόλεσι. γόφνα γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑτέρας τῷ παφλαγόνων ἐξαιρησόμενος, ἐχώρει μὲν ὡς ἐπὶ μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ ταχὺ δώσας εἰσέπραξεν. ἐπέσχε δὲ τὴν τοῦ τοῦτον, καὶ τῷ ἄλλων πόλεων ἀπώλεια αὐτίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντα διαπράσας καίσιον. οὐ μὴν μάλιχος ἀναχωρήσαντος καισίου, τὸν χάριτος ἐπεμνημόνευεν αὐτιπάτρῳ, καὶ δι' ὃ πολλάκις σωτῆρος ἐπιβεβλῆσθαι ἀνεσκευάζετο, ταχὺ δῶν αἰτίαν τὸν ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασι ὄντα. αὐτίπατρος δὲ τὸν τε ἰσχὺν καὶ τὸ παρεῦρον τοῦ ἀνδρὸς ὑποδείσας, διαβαίνει τὸν ἰορδάνην, στρατὸν ἀθρόισον εἰς τὸν τῆς ἐπιβουλῆς ἄμυναν. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, αἰτιᾶται τῷ αὐτιπάτρου παίδων ἀφανίσαι. τόν τε γὰρ ἱεροσολύμων φρουρὸν φασάηλον, καὶ ἡρῴδην πιστευθέντα τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀναλογίαις καὶ ὅρκοις ἐκπροσδύσας, διαλλακτὰς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει γενέσθαι. πάλιν γοῦν ὑπ' αὐτιπάτρου σύζεται πείσαντος μάρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ἅρπασε κτεῖναι μάλιχον, ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε. συστάντος δὲ τῷ πρὸς καίσιον καὶ βρούτου πολέμου, καίσαρι τε τῷ νίῳ καὶ αντωνίῳ, καίσιος καὶ μάρκος στρατιὰ ἀθροίσαντες ἐκ συρίας, ἐπῆλθε μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρῴδης ἔδοξε συμβεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπάσης ὑπεμελητὴ καὶ διοικῆσαι, δύναμιν παρὸν ἱππικὴν δόντες.

A nisi quòd malcuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suásque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniã Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum B petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cũ autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

CAP. IX. De Romanorum dissidiis post mortẽ Cæsaris & insidiis Malichi. Ant. lib. 14. cap. 20.

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septémque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & C optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas D eius veritus Antipater filiis suis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat: Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galileæ parte sua, talenta centum attulit, propterea que inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eóq; Gophnam & Ammauntẽ, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopu- E latus, ibat quidẽ quasi Malichũ interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verùm & huius & cæterarũ ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires F eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc G in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quòd nouis tebus studuisset. Cæsare verò adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quòd magnũ momẽtũ, vbi vlr popposcit, Herodes fuisset, ipsũ quidẽ totius Syriæ procuratorẽ perficiũt, equitũ illi manu peditũq; attributa:

ſi autem bellum deſiiſſet, regnum quoque Iudææ Caſſius ſe eidem delaturum eſſe pollicitus eſt. Euenit autem, vt Antipatro & ſpes & fortitudo filij, cauſa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, miniſtro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari perſuadet. Atque ille quidem iniuſtitiæ Malichi præmium fuit poſt conuiuium mortuus; vir & aliàs ſtrenuus rebúſque adminiſtrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conſeruaſſet Hyrcano. Malichus autem infenſum propter ſuſpicionem veneni populum, negando placabat: ſimúlque, vt validior eſſet, armatorum ſibi copias conquirebat. Nec enim Herodem ceſſaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor adueniret. Sed Phaſaëli fratris conſilio, qui eum palàm minimè perſequendum eſſe dicebat, ne vulgi ſeditio concitaretur, & purgantem ſe tunc Malichum patienter admiſit, & ſuſpicione liberum eſſe concedens, clariſſimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuerſus autem in Samariam, & ciuitatem compoſuit ſeditione turbatam, pérque dies feſtos in Hieroſolymam remeabat, præmiſſis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita ſuadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas ſuperinducat indigenis feſtum purè caſtéque celebrantibus. Herodes autem, & ipſo qui præceperat, cauſáque contempta, nocte ingreſſus eſt. Iterúmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille ſe falli, cùm vix animi dolorem premeret, ſimulabat: & tamen de nece patris apud Caſſium per epiſtolas queſtus eſt, cui propterea Malichus inuiſus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlciſceretur, ei reſcripſit: ſed etiam tribunis quibus præerat, vt in cauſa iuſta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipſe quidem hoc vltioni tempus deſtinauerat. Malichus autem id Tyri fore ſuſpicabatur: & filium ſuum tunc apud Tyrios obſidem, ſtatuit ſubducere, & ipſe in Iudæam fugam parabat. Saluris autem deſperatio ſtimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum ſe credidit, dum bello aduerſus Antonium Caſſius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius ſpem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum ſuſpicatus Herodes, & ipſum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde ſeruorũ quendam inſtruendi conuiuij ſpecie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad inſidias egredi: atque illi præceptorum Caſſij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumſeptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem ſtatim concidit ſtupore diſſolutus: víxque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidiſſet. Et cùm è tribunis vnus reſpondiſſet, Caſſij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Caſſius ſeruat incolumem: qui amborum inſidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quòd timore factum probaret, incertum eſt. Sed enim Malichum hoc modo vltus eſt Herodes.

μὴ ὑ τ τ πολέμ κρτάλυσιν ἀπὸ δύξῃ κάσιος ὑπέ-
σχετο κ᾽ ἰουδαίας βασιλεία. συνίδν δ᾽ αὐτπάτρ, τὴν τ
ἰσχὺν τ παιδὸς, κ τ ἐλπίδα ἀρτίας ἀπωλείας ἠλυθ-
ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, δηλητηρίῳ τινὰ τ βασιλι-
κῶν οἰνοχόων χρήμασι δ᾽ ἑναι, φάρμακον αὐτπάτρ. κ᾽
ὁ μὲν, ἀγώνισμα τ μαλίχου φαρνομίας ἠνύσθη, κ τὸ συμπόσιον θήσῃ, τά τ ἄλλα δραστήριος αὐτ
ἀφηγήσῃ φερεμάτων, τ τ ἀρχὴν αὐαπτασάμενος τ
ὑρκαν, τ δηλητηρίασε. μάλιχος ὑ καθ᾽ ὑπόνοιαν τ
φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀριθμὸν ἐπ-
σεν. κ δυνατώτερον ἑαυτ κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συλ-
λεγόμ. οὐ γὰρ ὑρεμένην ἡρῴδην ὑπολαμβανεν. ὃς δὴ κ
παρλῶν αὐτίκα στρατὸν ἄγων ὅλ πιμωρία τῆ πατρός.
φασηλε δ᾽ τῷ ἀδελφοῦ συμβουλεύσαντος αὐτ, μὴ
φανερῶς τ αἱρα μετιέναι, δηλαδὴ ἄζ γὰρ τὸ πλῆθος,
τότε μὲν ἐπελογούμενόν τ φερσίν τ μάλιχον, κ τ
ὑπονοίας ἀπολύειν ὡμολόγ. λαμπρῶν δὲ πομπὴν
ὅλ τὰ πατρὶ κηδείας ἐτέλεσεν. ζ απεὶς δ᾽ ὅλ σεμνό-
ρατο, σίσ τ παρεσκεύαστο τ πόλιν. ἐπ τε
καθ᾽ ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας
ἄγων κ πέμπων. ὑρκανὸς ὑ, ἐπὶ γὰρ δηδικὰς τ ἔφο-
δον μάλιχος, ἐκάλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ᾽
ἀγνδίοις τοὺς ὁπλιτηρίους. ὁ δ᾽ φερφάσεως κατα-
φρονήσας, κ τὸ φερσίαστον, εἰσήρχετο μὲν ἀ-
πὸς. κ πάλιν μάλιχος φερσιὼν, ἐκλαιεν αὐτπάτρ.
αὐθυπαείνετο δ᾽ μόλις ἡρῴδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, κ
καίτοι δ᾽ ὅλ ἐπιτολὴν τὴν τῆ πατρὸς αἱρήσειν ἀπω-
δύρετο, κ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δ᾽ αὐτῷ μετέ-
νεγκε τ φονία τῆ πατρὸς αὐτπρεπείας, τ τοῖς ὑφ᾽ ἑαυ-
τὸν χιλιάρχοις λάθρα φερστάξειν ἡρῴδ ἡ βουλῆν εἰς
φερξιν δικαίαν. κ᾽ πειδὴ λαοδίκειαν ἐλόντες αὐτ
συνήσαν οἱ πανταχόθν δυνατοὶ, δωρίας τε, κ στε-
φάνους φέροντες, ἡρῴδης μὲν τοῦτον τῇ τιμωρίᾳ τὸν
καιρὸν ἀφώρισε, μάλιχος δ᾽ ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ
γένηται, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα φθῇ τοῖς τυρίοις ὑπ-
εξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, κ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν
ἀποδραίᾳ παρεσκεύάζετο. παρόξυνε δ᾽ αὐτὸν ἡ τῆς
σωτηρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε
γὰρ ἐπὶ θ᾽ ἁπάσης ῥωμαίοις πᾶλπος, καίσιον τῷ
φερὶς ἀντώνιον πολέμῳ φθειρομένου, κ βασιλεύ-
σειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας ἐλπίζε. ἐπεγέλα δ᾽
ἄρα τὸ χρεὼν αὐτ τ ἐλπίσιν. ὁ γοῦν ἡρῴδης φερσεν-
δύμενος αὐτ Πεῖθ ὁρμᾶσθαι, τόν τε ὑρκανὸν, κἀκεῖνον ὅλ.
δῦσιν καλεῖ. παρεσκεύαστο δ᾽ ἑστιᾶσαι τὸν οἰκεῖόν τινα
φερὶς ἑαυτὸν καλέσας, ὀξέως μὲν οὖν ἐκέλευεν ὡς ὅλ τὸν τοῦ
δύπτου φθάσαι δῶμα, παρὸ δ᾽ ὅπως φερσιοῦσιν τοῖς χι-
λιάρχοις ὀξέως δεῖν ὅλ τὸν ἐνδραν. κἀκεῖνοι τὸ καί-
σιον φερσταγμάτων ἀναμπεσόντος ὅλ τὸν φερὶ τῆς
πόλεως αἰχμαλὼν ὀξέως ἐφέρουν. εὖθυ θεασάμενος
τὸν μάλιχον, πολλοῖς ζαύμασιν ἀμφεῖχεν. ὑρκανὸς
ὢ φθεγξάμενος μὲν ἐλυθεὶς ὑπ᾽ ἐκπλήξεως ἔπεσε,
μόλις δ᾽ αὖτις ἀνενεχθὰν, ἡρῴδην ἐπηρώτα τὸς ὁπτῶντας τὸν
μάλιχον. ἀποκεκαυμένου δ᾽ τινὸς τῷ χιλιάρχου τῆ
καίσιου φερσταγμα, καίσιος ἄρα ἔφη, κἀμὲ κ τὸν
παῖδα μου σώζῃ, τὸν ἀμφοτέρων ὅλιστον ἀπολέ-
σᾶν ὑ φερσὴν ὑρκανὸς οὗτος, εἰ μὴ ὑπὸ θεοὺς ὁμόσαι τῇ
γε φερξὶ χωρὴν εἶπεν, ἀδήλην μὲν ἀλλὰ γὰρ μάλιχον
μὲν οὕτως ἡρῴδης μετῆλθεν.

Καισίου

Κεφ. ι. Κασσίου δὲ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς συρίας, πάλιν στάσις ἐν ἱεροσολύμοις γίνεται, ἕλικος μὴ στρατιὰς ἐπανασάντος φασαήλῳ, καὶ κτ τιμωρίαν μᾶλλον πικρείαν ἀμυνέσθαι θέλοντος ἡρῴδῃ εἰς τὸν ἀδελφόν. ἡρῴδης δὲ ἔτυχε μὲν ὢν πρὸς φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κτ δαμασκοῦ, ὠρμημένῳ δὲ βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατεῖχετο. καὶ τούτῳ φασαήλος καθ' ἑαυτὸν ἕλικος ἀφειμένου, ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν, ὧν τε ἕλιξ συμφέρεται, καὶ ὅτι προεῖτο τὸν ἀδελφὸν τοῦ μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. ἃ μὲν αὐτῷ τι πρὸς τιμὴν ἡρῴδου βίαν ἤρκεσεν, ὃς αἰαρρωθεὶς, τάτε ἄλλα προκαταλαμβάνει, καὶ ἐκεῖνον ἐκ τῆς μασάδας ἱκέτιν ἀφῆκεν· ἐξέλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας, πρίωνα τὸν τυρίων τύραννον ἤδη ξία κατεχηκότα τῆς ἐρυμάτων. τοὺς δὲ ληφθέντας τυρίους, ἐσωσε μὲν πάντας, ἔστι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, εὔνοιαν ἑαυτῷ πρὸς τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος προσκαταζόμενος. ὁ δὲ πρίων, ἐξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ κασίῳ, τυραννίσι πᾶσαν ἐκλελοιδορὼς τιμὴν συρίαν. κτ δὲ τὸ πρὸς ἡρῴδην ἔχθος, συνέλαβεν αὐτῷ πρόφασιν τῷ ἀριστοβούλου, καὶ τὸ πλέον ἐκ φαβίου, ὃν ἀντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδου. χρημὸς δ' ἦν ἁπάντων ὁ κνιδικὸς πτολεμαῖος ἀντίγονῳ, πρὸς τούτοις ἡρῴδης ἀντιταξάμενος δὴ τῷ ἐμβολὴν τῆς ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξήλασας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν δὴ τῷ κατορθώμασι. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε ὠκείωντο ἐκ τιμῆς τῷ πρὸς ὑρκανὸν ἐπιγαμίας αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τὴν ἐπιχωρίων, ἐκ ἄσημον, δωρὶς καλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγένοντο αὐτίπατρος. τότε δὲ γήμας τιμὴ ἀλεξάνδρᾳ τῇ ἀριστοβούλου θυγατρὶ, θυγατριδῆ τε ὑρκανοῦ μαριάμμιλω, οἰκείως τῷ βασιλεῖ γίνεται. ἐπεὶ δὲ κάσσιον μὲν φιλίπποις ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ὅπου δὲ τιμὴ ἀσίαν αὐτώνιος, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς αὐτώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορήσοντες φασαήλου τε ἡρῴδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατοῦν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον ἀφεῖναι ὑρκανῷ τιμῆς. πρὸς ἃ παρὼν ἡρῴδης, καὶ τεθεραπευκὼς ἐκ ὀλίγοις αὐτώνιον χρήμασιν ἵλεω διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγου τῆς ἐλθεῖν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω διῆλθον. αὖθις δ' οἱ ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τιμὴν πρὸς αὐτώνιον διαφόρων ὑπ' αὐτώνιον, ἤδη τῷ κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ πρεσβευσάμενοι τοῖς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατώτατοι κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπολύτα δ' μακαλλὼς ἀπολογούμενος, συμπαρεῖτο ὑρκανῷ δεξιὰ τὸ κράτος. καὶ αὐτώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανῷ διετυπώσατο τὰς βασιλικωτέρας ὄντας ἀρχάς. τῷ δὲ, τὰς πρὸ τοῦ ἡρῴδου πρικρίνοντος, ἠθεῖς, ὑπὸ γὰρ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς παρῆν ὁδὸς ἐληθεὶς ὑπ' ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, τετράρχας ἀπεδείκνυσι τὰς ἀδελφὰς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν ἰουδαίαν δικαίως ἐπιτρέπων. προσαγανακτούντων δὲ τῶν ἀρίστων, πεντεκαίδεκα μὲν τοῖς ἰουδαίοις ἐπιτροπεύειν ἐπιτρέπων.

A POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquàm auxilio superauit Felicé: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici B studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iã enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis C benecuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secũ ducebat, & Ptolemæũ, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria D potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi E Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatũ sic Antonium affecit, vt ne verbum quidẽ inimicorũ F eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabãt, aduersus fratres accusationẽ proponũt. Respõdebat autẽ Messala, causę defensor, astante etiã propter affinitatẽ Hyrcano. Auditis deinde vtrisq; partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodem, eiúsque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissiméque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

CAP. X. De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi cõmorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen idcò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

Cap. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. *Ant. li. 14. cap. 22.*

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidēses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurũ Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locũ qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctíque multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodésque his sexaginta viros apponit, per ędes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, oēs autē in fugā vertit, & hos in ciuitatē, alios in fanũ, alios in extremũ vallũ ĩcludit. Interea pacis arbitrũ Pacorũ Antigonus petit admitti. Exoratus autē Phasaëlus & ciuitate & hospitio cũ quingētis equitib⁹ Parthũ recepit,

συλλαβὼν εἵργυσιν, οἷς τὴν αἰχμὴν ὥρμησε. τοὺς δὲ λοιποὺς μὲν ὕβρεως ἀπήλασε. θεὸς δὲ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις γίνεται τεκμήριον. χιλίους γοῦν πάλιν ἔπεμψαν ὁρίσθης εἰς τύρον, εἴ τινα διέφθειρεν αὐτόνομος δὴ ἱεροσολύμων ὁρμηθείς. δὴ τότε τοὺς κεκραγότας, ἐκπέμπει ὁ ἄρχοντα τῆς τυρίων, καλέσαι προστάξας οἷς αὐ λάβοι, συλλαμβάνειν τε τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ' αὐτὸν καταστῆσαι τῆς ἀρχῆς. θεὸς δὲ τούτου, πολλὰ παρὰ τὴν παρηθὲν δὴ τὴν αἰχμαλωσίαν πρώδης σὺν ὑρκανῷ, μηδὲ ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἴτιοι, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γένωνται φιλονεικοῦντας ἀκαίρως. τῷ δὲ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτοῦντι, αὐτόνομος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δὲ ἔζωγρησεν. ὧν οἵτε πανσύντες φυγῆς, καὶ οἱ ζωγρηθέντες θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανοῦ. οὐ μὴν οἱ δεδιφυγόντες ἠρέμησαν, ἀλλὰ τοὺς μὲν τὴν πόλιν σὺν τεσσαράκοντα, περιέξωσαν τὸν αὐτόμον, ὡς τε τοὺς δυσμενεῖς ἀπεκτεῖναι.

ΜΕτὰ δὲ ἔτη δύο, βαρζαφάρνης τῶν πάρθων σατράπης αὐτὸ παύρου τοῦ βασιλέως υἱοῦ συρίαν καταλαμβάνει, λυσανίου ἀποδιδράσκοντος ἤδη τὴν ἀρχὴν, ὃν παῖδες τελευτήσαντος, πτολεμαίου δ' ἐπὶ τοῦτον ὁ μιννάου, ἐπὶ δὲ τὰ σατράπαι τὰ χιλίων τάλαντον, καὶ πεντακοσίων γυναικῶν, καταγαλῶν δὴ βασιλέως τὸν αὐτόμονον, καταλύσαι δὲ τὸν ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς παύκορος, αὐτὸς μὲν ἦει κατὰ τὴν φοινίκην, βαρζαφάρνην δ' ἀγὲ τὰς μεσογείου προστάξαι ἐμβαλεῖν. τῷ δ' ὁπηδαλιτῶν πλεῖοι, παύκορον μὲν ἐδίξαντο, καί τι πτολεμαΐδων τε σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ δὲ οἰνοχόος τὸν τῷ βασιλικῶν ὀμώνυμον μοῖραν τ' ἵππου φοινίκης, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσεν εἰς τὴν ἰουδαίαν, κατασκοπήσοντα τὰ τοῦ πολεμίου, καὶ ὅσα ἂν δέοι βουλήσεται αὐτῷ ὁρᾶν. τὸν δὲ λαξόμενον τὸ καίμηλον, πολλοὶ ἰουδαίων συνεφάμενοι ἐπὶ αὐτόνομον, ἐπεθέλησε δὴ τὸ εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτοὺς δὴ τὸ καλούμενον δρυμὸν ἐπείπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβόντα, ἐν ᾧ ἡμυσμῖνι συμβολῆς, αἰσθόμενοι τὸν πολεμίους, καὶ διώξαντες δὴ ἱεροσολύμων ἔθνον. ἡμυσμῖοι δὲ πλείους, μέχρι τῆς βασιλείων ἐπῆλθον. ὑρκανοῦ δὲ καὶ φασαήλου λεξαμένων αὐτοῖς κατὰ τοῦ, μάχης τῶν ἀγορᾶς συρρήγνυται. καὶ δὴ ζευξάμενοι τοὺς πολεμίους οἱ ἐπὶ πρώδου, κατακλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ φεύγουσι αὐτῶν ἄνδρας ἑξήκοντα τῆς πλησίον οἰκίας ἐξεκάθισεν. τούτους μὲν οὖν ὁ στασιάζων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπέλθων ἐμπίπρησιν. πρώδης δὲ τὸ δήμου πολλοὺς κατ' ὀργὴν τῷ ὑπολοίπων, ἀπαρρησιάσατο μβαλὼν, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπιθυόντων ἀλλήλοις κ' λόχοις, φόνοι δὲ ἀδιάλειπτοι ἦσαν. ἐστάσης δὲ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται τότε πρὸς τὸ ἱερὸν πάντα, καὶ ἡ πόλις ὅλη πλήθους τῷ θεῷ τὰς χώρας ἀναπιμπλάντων τὸ πλέον ὁπλισμένων. καὶ φασάηλος μὲν, τὸ τεῖχος, πρώδης δὲ μετ' ὀλίγων ἐφρούρει τὸ βασίλειον, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐπιθραμὼν ἀσυντάκτοις κ' τὸ προαστέιον, πλείστους μὲν ἀπαρτὶ, ξίφει δὲ τοὺς. καὶ τοὺς μὲν, οἷς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἔξω χαρακώματα συνελαύνει. κἂν τούτῳ δ' ἀλλαγὴν μὲν αὐτόμονος φθάσαι καλεῖ, πάντα εἰσαφέναι. φασάηλος δὲ πειθεῖ τῇ πάλαι καὶ ξενίᾳ τὸν παρθον εἰς δεῖπνα, μὴ πεντακοσίων ἱππέων,

προφάσῃ μὲν ἥκοντα τῇ παύσῃ τὸν στάσιν, τὸ δ' ἀ- A prętextu quidem componendæ ſeditionis ve-
ληθὲς, αὐτῷ μόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν φασάηλον ἐνεδρεύ- nientem, re autem vera vt adiuuaret Anti-
ων αὖ ἔπεισε πρὸς βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ gonum. Denique Phaſaëlum dolo perpulit,
καταλύσεως, καί τοιγε πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώ- vt ad Barzapharnem legatus de pace proficiſ-
δου, καὶ φθαινοῦντος αὐτὸν τὸν ἐνεδρευτὴν, ἀλλὰ ceretur: quamuis multa diſſuadente Herode,
μὴ τοῖς ἐνέδραις ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους atque vt inſidiatorem occideret, néve ſe eius
εἶ τοὺς βαρβάρους. ἐξῆσαν δ' ὑρκανὸν φθάσαντες καὶ fallaciis dederet, admonente: natura enim
πάκορος, ὡς ἦν τοῦτο ἧττον ὑποπτεύοιτο, καταλιπὼν παρ' Ἡρώ- Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Paco-
δῃ τινὰς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοι- B rus cum Hyrcano, quo minus ſuſpectus eſſet:
ποῖς συνέπεμπε φασάηλον. ὡς δ' ἐγένοντο κατὰ τὴν γα- nonnullísque relictis equitibus apud Hero-
λιλαίαν, τοὺς μὲν ἐνχωρίους ἀφιεῖσαν, καὶ σὺν τοῖς ὅ- dem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris
πλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῇ σατράπῃ δ' ἐντυγ- Phaſaelum proſequebatur. Sed vbi ad Gali-
χάνουσι παντούργως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν læam venerunt, indigenas quidem diſſiden-
ἐνεδρὴν καλύπτοντα ἐνεκελεύοντο. δῶρα γοῦν δοὺς tes atque armatos offendunt: ſatrapam verò
αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρεῖν τὰς ἑλάας. τοῖς δ' οὐδὲν ὑπὸ conueniunt ſatis callidè & officiis dolos tegẽ-
γίνεται τῆς ἐνέδρας, καταχθεῖσιν εἴς τι τῆς φθα- tem. Denique poſtquam dona eis dedit, re-
λασσίων χωρίων· ὃ καλεῖται ἐκδίππων. ἐνεῖ γὰρ deuntibus inſidias poſuit. Illi autem in mari-
τοῦτο τὸ ὑποδέχεσθαι ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς timum quendam locum deducti, cui nomen
ἀπήγοντο τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν, ἃς est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim
τὰς πεντακοσίας καθωπίσατο πάρθος. ἔτι δὲ προσ- de promiſſis mille talentis audierunt: & quòd
ελοχίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων C Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipſi
ἀεὶ, πάλαι δ' ἀλισκόμενοι συνελήφθησαν, εἰ μὴ προεύμυον haberent, inter quingentas Parthis deuoui ſſet: quódque ſibi ſemper à Barbaris præſtrue-
ἐν ἱεροσολύμοις Ἡρώδην προϋπέρον λαβεῖν, ὡς μὴ προ- rentur inſidiæ, ac olim capti eſſent, niſi mo-
πυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἔτι ra fuiſſet; dum Hieroſolymis caperetur Hero-
λόγος ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐ- des, ne ſibi præſcius quæ de his agerentur, cau-
τῷ ἐβλεπον. ὁ μὲν φασάηλος, καίτοι πολλὰ φθαίνου- eret. Hæc iam non verba erant ſolùm, nam
σης ὀφελεῖν φεύγειν, πίστιν γὰρ οὐδεμίαν ἔφασκε & cuſtodes haud procul abeſſe conſpiciebat.
πλησιοτάτου τότε τύραννον τὴν συντάξιν τῆς ἐνε- Et tamen Phaſaelus Hyrcanum deſerere non
δρείας ἄλλῳ, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπέμενεν, ἀλλὰ τῇ ſuſtinuit. quamuis eum ſæpius moneret Of-
σατράπῃ προσελθὼν αὐτικρὺς ὠνείδιζε τὴν ἐνεδρὴν, D filius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc
καὶ μάλιθ' ὅτι ἠνύετο τοιοῦτος χρημάτων σῆκον. ditiſſimus dixerat: quemadmodum eſſent o-
πλείω καὶ μὴν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπεσχεῖτο, mnia de inſidiis conſtituta. Sed conuenire
ὧν αὐτὸς ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχητο. πρὸς ταῦτα ſatrapam maluit, atque in os exprobrare,
παῦρος ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε καὶ ὅρκοις ἀποσοβή- quòd ſe inſidiis appetiſſet: ac maximè quia
σασθαι μόνον ὑποψίαν, ὥχετο πρὸς πάκορον. δι- E pecuniæ cauſa talis extitiſſet, cùm plus ipſe
ὰ δὲ τῆς καταλειφθέντων πάρθων, οἷς προστέτακτο pro ſalute daturus eſſet, quàm pro regno pro-
φασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνειλήφεναι, τά τε miſiſſet Antigonus. Ad hæc Parthus ſubdo-
ἄλλα πρὸς τὴν ἀπορκίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς κατα- la ſatisfactione iuréque iurando ſuſpicionem
γνόμενος. ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν Ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς deprecatus, perrexit ad Pacorum: ſtatimque
οἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν ἔξω τειχους ἀπα- à Parthis qui remanſerant, quibúſque iuſſum
τήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρ- erat, Phaſaelus atque Hyrcanus comprehen-
χῆς ὑποπτεύων τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πιστευό- duntur; periuriam ſimul ac perfidiam exe-
μενος εἰς τοὺς πολεμίους ἐπιστολὰς τὰ μιμούμενα ctantes. At interim pincerna ad hoc miſſus,
τῷ ἐπιβουλεύοντι αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ F Herodem capere moliebatur: eúmque falle-
ἐβούλετο, καί τοι μάλα ἀξιοπίστως τὴν πάκορου φάσκον- re, vt extra murum procederet, ſicut ſibi mã-
τος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς ἐπιστολὰς κομί- datum fuerat, conabatur. Ille autem ſuſpe-
ζουσιν. οὔτε γὰρ ἀλωκέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ ctos habere ſolitus Barbaros, & tunc minimè
προσέχειν οὐκ ἐπιβουλεύειν, ἀλλ' ὁπόσα διεφθάρατο dubitãs in hoſtes incidiſſe literas quæ inſidias
φασάηλος. ἔτυχε δὲ παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀ- indicarent, prodire nolebat: quanquam ſa-
δελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσέτι ὑρκανοῦ θυγα- tis idoneam cauſam Pacorus obtenderet, epi-
τέρ μυριάμμη συνεστοτάτη γυναικῶν καταπεπολεῦ- ſtolas portantibus obuiam ire debere: nec e-
σθαι, μὴ προσιέναι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανε- G nim ab hoſtibus eſſe captos, aut quicquam de
ρᾶς ἐπιχειροῦσι τοῖς βαρβάροις. ἔτι γὰρ δεῖ πάκο- inſidiis; ſed quæ Phaſaëlus geſſiſſet, his con-
ρον συσπομένων τῶν αὐτοῦ φίλων τὴν ἐνέδραν ἀπαρτί- tineri. Iamdudum autem ab aliis audierat He-
σθαι, οὐ γὰρ ἐν τῷ φανερῷ οἷόν τ' εἶναι ἀνδρὸς οὕτω δυ- rodes, fratrem ſuum Phaſaëlum eſſe correp-
νατοῦ φεύγοντος, προλαβὼν ἡρώδης μὲν τοὺς οἰκειο- tum: & Hyrcani filia Mariamne prudentiſſi-
τάτων προσώπων, νύκτωρ ἐπὶ ἰδουμαίας ἐχώρει λά- ma fœminarum, multis eum precibus ne pro-
θρα τοῖς πολεμίοις. αἰσθόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. καὶ κἀν τῷ μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς

desponſatámque puellam cum matre, minimóque fratre prætendere iter iuſſit. Ipſe autem cautè cum famulis ſuis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad caſtellum Maſſada properabat. Graviores autem in fuga Parthis Iudæos expertus eſt: Qui cùm ſemper moleſti fuiſſent, à ſexageſimo tamen ciuitatis ſtadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfeciſſet, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletiſſima exornauit regia, arcémque in eo munitiſſimam condidit, ac de ſuo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos ſibi adiũgebat. Poſtea verò quàm Threſam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Ioſephus, turbámque ſequentium diminui perſuadet: nec enim capacem eſſe tantæ multitudinis Maſſadam. Erat autem ſupra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius conſilio, & impares quidem neceſſitati per Idumæam dimiſit cum viatico, lectiſſimos autem maximéque neceſſarios tenuit, atque ita in caſtellum receptus eſt. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui ſatis eſſet obſeſſis, ipſe in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hieroſolymam in prædam verſi, in fugientium domos ac regiam irruebant, ſolis Hyrcani pecuniis abſtinentes: quæ trecenta talenta ſuperabant, aliorum verò ſpe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam ſuſpicans, quicquid in opibus pretioſum in Idumæam multo antè compoſtauerat: eiúsque ſociorum itidem quiſque fecerat. Verumtamen poſtquam præda potiti ſunt Parthi, ad hoc iniuriæ proceſſerunt, vt omnem terrã iam bello implacato replerent, Mariſa quoque ciuitate vaſtata: nec ſolùm Antigonum regem conſtituerent, verùm etiam Phaſaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, vt ne ſolutus quidem mutatis rebus vnquã pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari ſacra oportet: Phaſaeli verò virtute præuentus eſt Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad ſaxum facto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater eſſet, Hyrcanúsque degeneraſſet, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum aſſecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga reſipuerit, ſed veluti curandi eius cauſa, miſſus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius ſit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euaſiſſet, dixiſſe: Nunc bono animo diſcedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hieroſolymam compoſitis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obſtinatus

καὶ τὸν καθωμολογημένον παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς, καὶ τὸν νεώτατον τῶν ἀδελφῶν προστάξας ὁδεύειν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων ἀνέκοπτε τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς καὶ πᾶσαν προσβολὴν ὑποστείνας εἰς μαστίζειν τὸ φρούριον ἀφῖκτο. καὶ βαρυτέρους καὶ τὸν φυγὴν παρδων Ἰουδαίους ἐπιέσασαν, ἐνοχλήσαντας μὲν διλωικῶς, ὑπὸ δὲ ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ἀνδραξαμένους ὑπῆκας πολὺν χρόνον. εἶτα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ὑποκτείνας, αὖθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τὸ πολυτελεστάτοις κόσμησε, καὶ ἀκροπόλιν ὀχυρωτάτην αὐτὸ εἵματο, ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν μὲν καὶτὰ γε μὴν φεύγοντες καθ' ὁδὸν, αὐτῷ προστίθεντο πολλοί. καὶ θρῆσαι ὀλιγωρίᾳ τῆς ἰδουμαίας Ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συμβάλλει τοὺς πολλοὺς τῷ ἐπομένων ὑποφορήσασθαι. μὴ δὲ αὐτοῦ τὸν ὄχλον δέξασθαι τὴν μετάβασιν. ἦσαν δ' ὡσεὶ ἑπτακισχίλιοι. πρῶτος οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους τῆς χρείας ἀφῆκεν αὐτὰ τὴν ἰδουμαίαν, δυὶ ἐφόδῳ. μετὰ δὲ τῶν ἀσθενεστάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους καταχὼν, εἰς τὸ φρούριον ἀγασώζεται. καταλιπὼν δ' ἐνταῦθα τοῖς γυναιξὶν ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ ὁλιγαρκῆ πάνυ πλῆθος φεύγοντας εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο, παρθοι δ' ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξαπέλυσαν, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσέπιπτον, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπεχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανοῦ χρημάτων, ὧν δ' ἡ πλείων ἑξακοσίων ταλάντων. ἐπιτυγχάνον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσους ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κτημάτων προαπεστάλκει, καὶ τῶν αὐτῷ προσηκόντων ὁμοίως ἕκαστος. παρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅτι τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάστατον δ' ποιῆσαι τὴν μυρισαίων πόλιν, καὶ μόνον τὸ καταιρῆσαι βασιλεία αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἁλῶναι αὐτῷ φασάηλον καὶ ὑρκανὸν δεσμώτας ἀχθῆσθαι. ὁ δὲ ὑρκανοῦ μὲν προστησεν αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδ' αὖθις ἐς μεταβολὴν ποτὲ δ' ἰώη τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δῶν δὲ ὁλοκλήρως ἀρχιερᾶς. ὁ φασάηλος ὢ ἀρτῖως ὑπερίζῃ, φθάσαντος πέτρα προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρου καὶ χειρῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γήσιον ἑαυτὸν διὰ δίκας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀχθησόμενον, αὐδρεότατα θανήσκει, ποιησάμενος τὴν καταφορὰν τοῖς κτὶ τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς αἰνίγματι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πεμφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' ἀντιγόνου θεραπεῦσαι δόλῳ τὸν, ἐμπλάσαι τὸ τραῦμα φαρμάκων, καὶ διαφθεῖραι τὸν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπρὰν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον ὅτι γυναῖκάς τινας εἰς ἡράδης ἐκφύγοι, τὸν ἔπνον δ' ἀνιέμενος ἄπειμι, τὸν μετελθόντα τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν αὐτὸς τελευτᾷ. παρθοι δὲ καί τοι δυσμαχώτατοι ὄντες μάλιστα ἐπιθύμουν γυναικῶν, καθίστασι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιγόνῳ τὰ σώματα, δεσμώτην δ' ὑρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν παρθυαίαν. ἡρώδης δὲ σωτηρίαν ἤλαυνεν εἰς τὴν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ ζῶντος ἐπιχρήματα αὐτῷ. Ἦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσαν τὸν φασαήλου Ἦ τὴν βαρβάρων ἤλπισε πλεονεξίαν. ἐλογίζετο γὰρ, εἰ τῆς πατρῴας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ ἄραψ γένοιτο, καὶ Ἦ δοῦναι δωρεὰν μὴ ἐθελοντὰς, δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥᾴδιον ἔσεσθαι τῷ λυτρουμένου παῖδα. καὶ γὰρ ἐπύνθανετο Ἦ ἀδελφιδοῦν ὄντα ἑπτὰ ἐτῶν. τάλαντα δὲ ἕως ἕτοιμος ἑξακόσια δοῦναι, θεραπεύοντας τυρίους παρακαλοῦντας. τὸ χρεὼν δ' ἄρα Ἦ αὐτὸ ἀποδοῦναι ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὸν ἡρώδης φιλάδελφος ἦν. οὐ μὴν ὑδὲ παρὰ ἄραψιν ἤνυσεν φιλίαν μεμίσθωται. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῶν μάλιχος, θεσπίμψας καὶ τάχιστα τῆς χώρας, θεσπίταττεν ἀπαίρειν, θεσφάσι μὴ χρώμενος πάρθοις, ὅτι κεκηρυκεύσατο δὲ κοῦτος ἐκβαλεῖν ἡρώδην Ἦ ἀραβίας. τοῦ δ' ἕνεκα θεσαιρούμενος κατέχειν τὰ αὐτοπάτρου χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς αὐτοῦ θεμαχεῖν χρῄζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖν. συμβούλοις δ' ἐχρῆτο Ἦ αἰσχύνης τοῖς ὁμοίοις ὑποκρεῖν τὰς αὐτοπάτρου θεδιαθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν δ' ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ δυνατώτατοι. ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἄραβας δι' ὧν φιλτάτους ἤλπισε, καὶ τοῖς αἰγύπτοις ὑποκειμένῳ, ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ' αἴγυπτον. καὶ Ἦ μὲν φράτην ἐπαίρων, κατὰ τὸ Ἦ ὑποχωρίων ἱερὸν αὐλίζεται τοῖς ὑποληφθεῖσιν αἰσχάτοις. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν θεσελθόντι, τὰ θεδὲ Ἦ τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. θεσελθὼν δ' πόνθος ὅσον ἦν, ὡς ἀπεθήκατο φροντίδων, ἦρε θεσσότερον. καὶ δὴ βεαδίως ὁ ἄραψ μεταπείσας, ἔπεμψε δηλονότι τάχιστα τοὺς ἀνακαλέσοντας τὸν ὑβρισμένον. ἔφθανε δ' καὶ τούτους ἡρώδης εἰς πηλούσιον ἀφικόμενος, οὗπερ τῆς παρόδου μὲν τυγχάνων ὑπὸ τῶν φορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. καὶ κεῖνοι τιμῶντο φήμην, καὶ τὸ ἀξίωμα τἀνδρὸς αἰδεσθέντες, θεσπέμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας, στρατηγὸν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκευάζετο. δεξαμενοῦς δὲ τὰς θεβασιλίδος καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τῆς χειμῶνος ὑποδῦσας, μήτε ταῖς τὴν ἰταλίαν δορύβους, δεῖ ῥώμης ἔπλει. κινδυνεύσας δὲ θεῖ τὴν παμφυλίαν, καὶ τῆς φόρτου τὸ πλεῖον ἐκβαλὼν, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφόδρα τῷ θεὸς κίαστον πολέμῳ τεθυχωμένῳ. δεχθεὶς δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φίλων, καὶ περ ἐν δαπάνῃ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖ ξύλων μεγίστην. ἐν Ἦ μὴ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον καταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπεισχθεὶς, πρώτῳ δὴ τὴν παρόδου φιλίαν ἐντυγχάνει αὐτωνίῳ, καὶ τὰς τε αὐτοῦ, καὶ τοῦ γένους συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅπερ τοῖς οἰκειοτάτοις ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορκουμένοις, δὴ χειμῶνος πλεύσειν ἐπ' αὐτὸν ἱκέτης. αὐτωνίου δὲ ἤπτετο θεὸς τοῦ μεταβολῆς οἴκτου, καὶ κατ' μνήμην μὲν τῆς αὐτοπάτρου ξενίας. τὸ δ' ὅλον, καὶ δὴ τοῦ αὐτοῦ τοῦ παρόντος ἀρετῆς, ἔγνωκε τότε βασιλέα καθιστᾶν ἰουδαίων, ὃν θεόπτερον αὐτοὺς ἐποίησε τῆς ἀρχῆς. ἐσπᾶτο δ' οὐκ ἔλαττον Ἦ εἰς ὑπερόλυμπον φιλοτιμίας, ἢ θεὸς αὐτῷ ὄνειρον δηλοφορᾶ. τοῦτον γὰρ δὴ στασιώδη τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias à rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minùs memor fuisset paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, quòd redemptionis causa præberet: pignori oppositio ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyriis. Sed profectò studium fortuna præuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmissis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudentiæ verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos existimabat, eáque respondit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quodam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curarum æstum deposuit, ibat vlterius. Itaque Arabem serò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibíque transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, decem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus euadit. Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brundusium, atq; inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eique tam suas quàm totius generis clades exponit: quòdque affinibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis ad eum hyemę supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casu miseratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dexteræ, tum verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regem cõstituere proposuit Iudæorũ, quem ipse tetrarchã antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosũ, & Romanis inimicũ esse arbitrabatur:

Ant. lib. 14. cap. 25.

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissóque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cũ aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

καίσαρα μὲν ἓν εἶχεν ἑτοιμότερον αὐτῷ τὰς ἀντιπάτρου στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτὸς τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, πρός τ' ξενίαν, καὶ τὸ ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὴν τὸ Ἡρῴδου δραστήριον. σωπῶντα δὲ τὸν βουλὴν ἐν ᾗ μεσατλᾶς, καὶ μετ' αὐτὸν ἄτρατινος ἐδίδασκον ὑπὲρ τῶν Ἡρῴδην, πάς τε πατρῴας διεργασίας, καὶ τὸν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διῆξίωσαν, ὅπως ἀκινήτως ἅμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ἐξ ὧν ἐ μόνον ἀπιστήθη τάχον, ἀλλ' ὅτι καὶ πάρθων λάθοι τὴν ἀρχὴν, ῥωμαίους ἐφρίδιον. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κινημένης, ὡς παρελθὼν αὐτοκράτωρ, καὶ πρὸς τὸν κατὰ πάρθων πόλεμον βασιλεύειν Ἡρῴδην συμφέρειν ἔλεγε, ὑπεψηφίζοντας πάντες. λυθείσης δὲ τῆς βουλῆς, αὐτοκράτωρ μὲν καῖσαρ, μέσον ἔχοντες Ἡρῴδην ἐξήεσαν. πρόσθεν δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύσοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ Ἡρῴδου τῆς βασιλείας ἡμέρᾳ. αὐτόνιος εἱστία αὐτόν.

Cap. XII. De bello Herodis à Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. Ant. li. 14. cap. 23.

EOdem verò tẽpore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe Hæc enim priùs, quòd hostilis esset, eximenda

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ὁπόσοις διαρκοῦντας, ἀπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ δὴ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου συὶ δυσκόσιοις τὸ οἰκείων, ἀπαρασκευάστοις ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀκηκοὼς τὸ εἰς ἡρῴδην ἁμαρτημάτων μᾶλλον μεταμέλειν. καὶ ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ σφᾶς τῇ νύκτα τῆς ἐξόδου συνίδη πλεῖστον ὑσαι. τῇ γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀπλήστων οὐκ ἔτ' ἔσχεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπιξήεσαν ἤδη τοῖς σφᾶς ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. οὐ μὴν ἐν ἅπασιν δυσχόρουν, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πολλοὺς ἀπέκτειναν. καὶ τούτῳ βαπτιδῶν ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς παμφύλους ἐκ συρίας πάρθοις ἀφῆκε μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρέλαβεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς σφᾶς ἰώσηπον, ἔργῳ δὲ ἀντίγονον ἀργυρεούμενος. ἔγγιστα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπεπλήθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμεῖναι καταλέλοιπεν, ὡς μὴ καταφρονῶν τὸ λῆμμα ποιήσῃ πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμυνεῖν αὐτῷ, καὶ σίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλεῖν σφᾶς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγηοχὼς δυνάμεων οὐκ ὀλίγων, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βαπτιδίου τε καὶ σίλωνος, οἷς δὴ καὶ ὑπ' ἀντωνίου πεμφθεὶς, ἡρῴδῃ συγκατάγειν ἐπείσθη. ἐπύγχανε δὲ βαπτιδῶν μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τοὺς διὰ πάρθους ταραχὰς καθιστάμενος, σίλων δὲ ἐν ἰουδαίᾳ, χρήματων ὑπ' ἀντιγόνου διαφθαρμένος. οὐ μὴν ἡρῴδης ἰσχύων ἠπόρει, προϊόντι δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ἐπηύξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλείω ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προὔκειτο μὲν οὖν τὸ αἰχμαλώτων ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δὲ ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρό-

πρὸς τὰ νῶτα, ὡς μὴ χωρὶς τοῦ τὴν ἱεροσολύμων καὶ νῶτα τὰ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. συνῆπτε δὲ Σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαναστάσεως πρόφασιν διδούς. ὡς δὲ προσέκειτο Ἰουδαῖοι διώκοντες, ὅτι τοὺς ἡρῴδης σκηνὰς μετ' ὀλίγου σίτου, ξένης τε ταχέως, καὶ Σίλωνα ἀγασώζει κακῶς ἀμυνόμενον. ἔπειτα ἰόππην ἑλών, πρὸς τὸ μεταστῆσαι ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἐπείγετο. καὶ τῷ ὅτι χωρίων, οὓς μὲν, παρ' ὰς φιλίας προσῆκε, οὓς δὲ, τὸ αὐτῷ κλέος, οὓς δὲ ἐξ ἀμφοῖν διὰ ἱερεσίας ἀμοιβή. πλείστους γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἂν βασιλέως εὐεργέτου. δυσπρόσιτος δὲ ἤδη δύναμις ἤθροιστο. προϊόντα δ' αὐτὸν ὁ καιρὸς, τὰ πιθανὰ τῆς παρόδου προσεχώρουν. ἐν οἷς οὐδὲν, ἢ μικρὰ τοῖς πολεμίοις ἐβλαπτεν. ἡρῴδης δὲ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ἀσφαλῶς ῥᾳδίως, καὶ θρῆσαν τὸ φρούριον, ἦγε πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. συνῆπτε δὲ αὐτῷ τὸ μὲν Σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῆς ἐκ τῆς πόλεως τοῦ ἰσχυροῦ καταπλαγέντες. στρατοπεδευσαμένου δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τοῦ ἄστεος, οἱ ταύτης φύλακες, ἐπιξύλου τὸ κατ' ἐξοχὴν ὄζον αὐτοῖς. ἄλλοι δὲ κατ' εἶρος ἐκθέοντες, ἀπεπειρῶντο τῆς προτειχισμάτων. ἡρῴδης δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρυκήσαι ὅτι τὸ τεῖχος ἐκλιπεῖν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τὰ παρόντα τῷ δήμου, καὶ ὅτι σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μηδ' οἱ ἐχθροὶ ἀμυνόμενος, δώσων δὲ καὶ τοῖς διαφερομένοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀπιπαρηγορημένοις οἱ περὶ τὸν αὐτόνομον, οὔτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων εἶναι δυνατὸν, οὔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμυνόμενοι τοὺς ὑπὸ τῷ τείχους ἐπέρρεπε τοῖς στρατιώταις. οἱ δὲ, ταχέως ἅπαντας ὑπὸ τῶν πύργων ἐβέλεσιν. ἔνθα δὴ καὶ Σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν προδοσίαν. ὅπως δυσάμενος πολλοὺς στρατιώτας, αὐτὸν ὅτι πλείονα ἀφορμὴν, καὶ χρήματα τε εἰς τροφὰς ἀπαρτεῖν, ἀπάγειν τὰ σφαγιασμένους εἰς τοὺς ὑπονομίους τόπους, ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἐν ἐρημίᾳ, πάντα τῷ περὶ αὐτόνομον προσαπεσκευασμένων, ἐκλείπει τε τὸ στράτευμα, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. ἡρῴδης δὲ ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὲρ τὸν Σίλωνα ἠγημόσι, καὶ τῷ πλῆθος τοῖς στρατιώτας, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε καίσαρος καὶ Ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προπεμφθέντα. λύσειν δὲ αὐτοῖς ἡμέρᾳ αὐτῷ τὰς ὑποσχέσεις. καὶ μὴ τὴν δίνησιν, διὸ θεὸς ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ὑπηντιάσειν ἀφθονίαν ἐπόμενον, ὡς πάσας ὑπεκόψαι τὰς Σίλωνος προφάσεις. εἴς τε τὰς ἐξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὴν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς περὶ συμμάρειαν, φέρειν τὸν πόλεις αὐτῶν, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα κατάγειν εἰς ἱερειχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας αὐτόνομος, διέπεμψε περὶ τὴν χώραν, εἴργειν καὶ λοχᾶν τοὺς στρατιώτας κελεύων. οἱ δὲ ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν ἱερειχοῦντα συνθεοῖντο. ἐνταῦθα δὲ ἔζοντο δὴ τῶν ὀρίων φυλάσσοντες τοὺς ταπεινὸν ἐκκομίζοντας. οὐ μὴν ἡρῴδης ἠρέμει. λόχα δὲ αὐτοῖς ἀντιλοχᾶν, ὧν πέντε μὲν ῥωμαϊκὴ, πέντε δὲ Ἰουδαίων ἦσαν, ἐχούσῃ καὶ μισθοφόρους μυριάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων, ὅτι τὴν ἱερειχοῦντα ἐβεβήκει). καὶ τὴν μὲν πόλιν

videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iámque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibíq; tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniámque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum; & ipse recedere conabatur: Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniēdo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductū in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret. simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentaru hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebāt, siqui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erāt etiā mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cùm mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quę sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata vt cætera Galilææ lu buerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius ante aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quã belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, vlociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanẽ cædendo persequebatur: & magna fugiẽtium parte perempta, cæteri trans fluuium disiecti sunt: & Galilæa meru est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quãobrem primũ laboris fructum militib' repẽdebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sũt. Interea circum Athenas versabatur Antonius, Ventidius autẽ ad bellum contra Parthos Silonẽ atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statũ antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, vndique inaccessæ, trãsuersósque tantùm ac perangustos ascensus habebant: saxúmque ab earũ fronte vsq; ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. li. 14. cap. 25.

καταλελειμμένω διείσκει. πεντακοσίους δὲ τὰ ἄκρα καθάληφότας συὸ γυναιξὶ καὶ γλυκέαις. αὐτοὺς μὲν οὖν, ὑπολυθὲν λαβών. ῥωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἄστυ διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κτημάτων. ἐπεκχύντος μὲν ἐν φρυγίᾳ ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμερεύουσαν τὴν ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς μεσογειοτέρας πόλεις διέπεμψεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ αὐτῷ τοῦ πάλιν τῆς σίλωνος διαφθορᾶς, ὑποδέξασθαι τὸ στρατὸν μέρεσιν ἐν λύδδοις τεσσαράκοντα αὐτόνιον. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον ἀειμένοι τῶν ὅπλων. ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μὴ νεωτερισθείη πρὸς αὐτῶν. αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, καταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ κατασταθεὶς ἐν ἀσφαλεῖ, ἦει τὰ λοιπὰ τῆς γαλιλαίας καταστρεφόμενος, καὶ τὰς αὐτῶν φρουρὰς ἐξελάσων. πρὸς ᾧ τὴν σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδροτάτῳ λαβούσας, ἀκμὴν ἐθορυβεῖτο τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. εὐθὺς τοὺς ἐπομβρίους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀνέλαβεν, πολλὴν δ' ἐν ἀφθονίᾳ τῶν ἐπιτηδείων, ὅθεν τοὺς ἐν τοῖς ἀντιλαίοις ὥρμητο ληστὰς, οἳ πολλὴν τῆς χώρας κατεῖχον, οὐκ ἐλάττων κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοὺς ὑπηκόους. πρεσβύμας ᾧ πεζοὺς ξία τάλη, καὶ μίαν ἵλην ἱππέων πρὸς ἄρβηλα κώμην, αὐτὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οὐ μὴν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδοσαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῶν ὅπλων ἀπιόντων, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θράσος ληστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ δεξιὸν κέρας τῆς ἡρῴδου ξίππτας, προελθὼν δὲ ταχέως ἡρῴδης σὺν τῷ κυβ' ἑαυτὸν δεξίου, προτρεβοήθει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων, ἀνέκοπτε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τὰς κατὰ σῶμα προσβολὰς μὴ φέροντες, ἐνέκλιναν. ὁ δὲ, ἕως ἰορδάνου κτείνειν εἶχετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσωσθήσαν, ὡς τε τὴν γαλιλαίαν καθαρθῆναι φόβων, πλὴν καθόσον οἱ τοῖς ἀντιλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ὅθεν τούτους ἐδεῖ διαστενῶς. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων ὅπλων καρπίας ἀπεδίδου, διχόμοιρον ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμάζετο σαθμούς. φερόρα δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλε τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιῆσαι πρόνοιαν, καὶ τεῖχος ἀλυξάνδρειον. κἀκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη. ἐκ δὲ τούτου, πρὸς μὲν ἀθήνας διῆλθε αὐτόνιος. βεντίδιος δ' ὅτι τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρῴδην μετεπέμπετο, κατασπάσασθαι πρότερον ὅπλα, τὰ πρὸς ἰουδαίαν. ἡρῴδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀντιλαίοις ἐξεκάθαιρεν. τὰ δὲ ἀντιλαῖα ταῦτα πρὸς ἀπορρήμνοις ὄρεσιν ὧν οὐδαμόθεν προσιτὰ, πλαγίας δ' αὐτοὺς μόνον ἔχοντα συνοπτάς. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα καπτοῖον εἰς βαθυτάτας φάραγγας ὀρθὸν

ὄρθιος ὑπερέπεσε τ χαράδραις. ὡς τ τ βασιλέα μέ- A rectum vallibus imminens, vt aliquandiu
λει πολλὴν ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τ τόπου, τὸ quidem rex pro loci difficultate quid ageret,
ἀλυσιτελέστατον δ' ὑπενόησε χρήσασθαι σφαλερωτάτῃ. τοὺς γὰρ incertus esset. Postremò autem placuit, vt
ἀλκίμους καθιμῶσι σὺν λάρναξιν ἐνίοις τοῖς σωμοῖς. οἱ δὲ molimine vteretur satis incauto. Etenim
ἀπόσφαστόν τ αὐτοῖς σωὶ ὅπλοις, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς valentissimus quisque demissus arculis, ex-
ἀμυνομένοις. ἐνίοις δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ προσιοῦσί τινες ponebatur in ostia speluncarum. Hique cum
ὁδοὺς, ἐκκρούειν ὑποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. ὅ τ ἐθέλου- familiis eos mactabant, ignémque repugnan-
σίας μὲν οὐδεὶς προσέθετο, καὶ τ διαζομένων ὅ πολλοὶ tibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his con-
δ' ὠμηλασίας προσέλοντο θάνατον. οὗτοι καὶ τ γη- B seruare vellet Herodes, vt ad se accederent,
ραιῶν τὰς ἐπ' ἀμφοῖν παῖδων πατὴρ μετ' δ μητρὸς, δυομένους voce præconis edixit. Sed illorum neque vo-
τοὺς παῖδας ὑπεξέφαγε σφίσιν ἐξ ὧν θέλοι δεξιᾷ κλέι- luntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos
νῃ ξόπτῳ τοιῷδε. καθ' ὅλα προϊόντα κελεύσας, αὐτὸς vis coëgerat, multi mortem captiuitati præ-
ἵστατο ἐπὶ τὸ στόμιον, καὶ τ ἀεὶ προϊόντα τῷ ἰδίῳ ἀπό- tulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem
σφαττεν. ἐξ ὑποπτίου δ' ὁ πρόδης ὑπεβλέπων, πρὸς τ πάθος filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt
συνεχεῖτο, καὶ τὰ φρικωδέστατα δεξιᾷ ὤρεγε, φείσασθαι τῶν egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc
τέκνων ἐδεῆκαλῶν. ὁ δ', πρὸς μὲν ἐνδοὺς τ λεγομέ- modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium
νων, ἀλλὰ καὶ προσνοήσας τ πρόδηλον εἰς ταπεινότητα, stabat, & prodeuntem quemque filiorum
ὅτι τοῖς παισὶν αἰδεῖται καὶ τ γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν κεῖ C trucidabat. Herodes autem è specula hæc pro-
τ κρημνῶν τοὺς νεκροὺς τὸ τελευταῖον ἑαυτ ἐφῆκεν. spiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis
χθεσινῶ μὲν οὕτω τὰ ἀπόλωλε, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς πρόδης. parceret, seni dexteram cum precibus porri-
καταλιπὼν ὁ τῷ στρατῷ μέρος ὅσον ἀποχρῆσθαι gebat. Ille autem dictis eius nequaquam mi-
ὑπολάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ πολέμιον tior factus, insuper humilem animum Hero-
ἐπ' αὐτὸ, ὅτι συμμάρδαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μὲν χιλί- di exprobrauit. & post filios occidit vxorem:
λιους, ἱππεῖς δ' ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' αὐτῆγον. οὗτος deiectisque desuper mortuis, postremò se-
πρὸς τ ἀποχώρησιν αὐτῷ λαβόντες ἀδεᾶς, οἷς ἔθος ἐν metipsum præcipitem misit. Speluncis igi-
Δορυβεῖν τὴν Γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν πολεμίων tur & qui in his erant ita subactis, Herodes
τὸν στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δὲ relicta exercitus parte, quantum ne quis re-
τὴν χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ bellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique
τὰ δυσπρόσιτα τῆς χωρίων. πυθόμενος δὲ πρόδης parti Ptolemæo præposito, in Samariam re-
τὴν ἐπανάστασιν, ἀλλὰ τάχους ἐπεβοήθει. καὶ πολὺ μὲν diit: scutatorum quidem tria millia, sexcen-
αὐτῶν πλῆθος διέφθειρεν, τὰ φεύγεια δὲ πάντα πο- D tos verò equites in Antigonum ducens. Túnc-
λιορκίας ἐξελὼν, ὑπήμιον δ' μεταβολῆς εἰσεφέ- que propter eius abscessum nacti licentiam,
ξατο δωρὰ τ πολεμίων ἐκ τάλαντα. ἤδη δ' παρθέν quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemeũ
μὲν ἐξελιλαμένων, αἰφνιδίου δ' πακόρου, βεντίδιος quidem ducem aggressi, nec opinantem in-
ὑπεστείλαντος αὐτοῦ συμμάχους πέμπει πρόδη terficiunt. Agros autem vastabant, in pa-
καὶ αἰτηγόνου χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων ludes atque in abditissima loca refugientes. Qui-
τὸν στρατηγὸν μαχαιρᾶν αἰτῆγον. ἱκέτευε δ' ὑπισχνού bus cognitis Herodes maturè succurrit: &
μενος ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τοῦ πρόδου magnam quidem eorum multitudinem morte
βίας, καὶ ἐπιπρεσίας τῆς βασιλέως ὑποδυόμενος, consumit. Omnibus autem castellis obsidio-
καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δ', ὡς δὲ κατέφευ ne liberatis, huius mutationis causa mulctam
γεν τῷ πέμψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον ἠρόδου διδόν- exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talen-
τος, εἰς μὲν τὴν θεοδοσίαν, οὐχ ὑπήκουσεν. ὑποκει- E ta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam
νόμενος δ' φιλίαν, κατάσκοπος ἦλθ' τῆς πρόδου βίας Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus,
καὶ ἐπιπρεσίας, πρόδη μὴ πειθὼς ὑποζεύξασθαι. θεραπεύ equitum mille auxilia duarúmque legionum,
ομενος δὲ αὐτὸ τὴν ὄχθωσιν αἰτῆγον, τὴν τε πόλιν aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum
ἀπέκλεισε, καὶ ὑπὸ τῆς τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνα autem ducem Machæram, vt se adiutum ve-
το, μέχρις οὗ δυνάμενος μαχαιρᾶς, ὡς ἀμμαοῦντα niret, per epistolas rogauit Antigonus, & de
πρὸς πρόδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν ὀχυρότητα τε iniuria Herodis multa conquestus, & pecu-
θωμωμένος, ὅσους ἐπεπύστο ἰουδαίους αἰτῆγε, μι- niam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad
σθωσίαν τῆς πρόδου φόνου ποιούμενος, ἀλλ' ὡς αἰ- quos missus fuerat, negligendum putabat,
τηγονείους χρώμενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπτύνας πρό- F cùm præsertim plura daret Herodes. in pro-
δης, ὥρμησε μὲν ἀμύνασθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, ditione quidem ei non paruit, simulata ve-
κατίσας δ' ὀργῆς ἤλεγε πρὸς αὐτόνιον κατηγορή rò amicitia res Antigoni exploratum perrexit,
σων τ μαχαιρᾶ ἀδικημάτων. ὁ δ' ἐν διαλογισμῷ τ ἡ non admisso Herodis consilio, dissuadentis id
μῶν τιμῶν ἡγούμενος, ταχέως μεταβολικὴ τὸ τ βασι fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid
λέα, καὶ πολλὰ δικαίως, ἑαυτῷ διαλλάττει. ὁ μὲν πρό- cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam
hostem arcebat à mœnibus, donec Macha-
ram incepti puduit, & in Amathuntem ad
Herodem recessit. Iratus autem quòd res a-
liter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset
G interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret:
sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc
cùm ægrè ferret Herodes in Machæram qui-
dem vindicare voluit, tanquam in hostem:
iracundiam verò repressit, & ad Antonium
properabat, apud eum accusaturus Machæræ
iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans
velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acriùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni; multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Ioſephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. Ant. li. 14. cap. 25.

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Ioſephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cũ mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Ioſephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit, sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Ioſephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, étiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studioſos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cętera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortẽ fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nũcij cladis intrabãt: quare præ dolore paululùm quæstus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanũ venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem, cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostéſque obuios in eum quem reliquerãt locum auertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, aspertima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

Κεφ. ιγ.

Κατὰ τοῦτο θερος τὰ μὲν τῆς Ἰουδαίας Ἡρῴδου πρά-
γματα. καταλελοίπει μὲν Ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν,
ὅπως τὴν ὅλην, ὡς ἐμηχάνας ὑπὸν πρὸς τὴν ὑποστρο-
φὴν αὐτοῦ ἐμηχανᾶτο πρὸς αὐτὸν. οὐ γὰρ ἦν βέ-
βαιον εἰ μαχαιρᾶς σύμμαχον, ὧν ἕνεκα ἔδρασεν. ὁ δὲ
ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τὸν ἀδελφὸν, ἀμελή-
σας τῆς ἐμαγγελμάτων ὅπως ἐπειχούτω ἐχώρει
μετὰ πάντα στρατιᾶς, ἃς συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἤει
δὲ τὸν σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τοῦ θέρους. ὑπερμέ-
νων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ταῖς δυχωρίαις τῶν ἐναν-
τίων, αὐτός τε θνήσκει, μάλα γενναίως ἐν τῇ μάχῃ
φανείς, καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρεται. νεοσύλ-
λεκτοι γὰρ ἐκ τῆς συρίας ἦσαν αἱ σπεῖραι, καὶ οὐδὲν
αὐταῖς ἐπεκέκραντο τῶν παλαιστρατιωτῶν καλουμέ-
νων, ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυναμένων.
ἀπηγόρω δὲ οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, προῆλθε δὲ εἰς
τοσοῦτον ὀργῆς, ὡς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν Ἰώση-
πον. κρατήσας γοῦν τῶν σωμάτων δεκατεμὴ τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον αὐ-
τῆς φερούσα τὸν ἀδελφοῦ διδόντος. τὰ δὲ τῆς γαλι-
λαίας μετὰ τὸν Ἀπηγόνου νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς
τοσοῦτον, ὡς τε τοὺς τὰ Ἡρῴδου φρονοῦντας τῶν δυ-
νατῶν, προσάγοντες εἰς τὸν λίμνην κατέδυσαν οἱ
προσέχοντες Ἀπηγόνῳ. μετεβάλλετο δὲ πολλὰ καὶ
τῆς ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαιρᾶς ἀνετείχιζέ τι τῶν ἐ-
ρυμάτων, γιθθὰ καλεῖται. τούτων δὲ οὐδὲν πέ-
πυστο Ἡρῴδης. μετὰ γὰρ τὸν σαμοσάτων ἅλωσιν,
Ἀντώνιος μὲν καταστήσας ὅπως τῆς συρίας σύστοιχος, καὶ
προστάξας Ἡρῴδῃ βοηθεῖν ἐπ' Ἀπήγονον, αὐτὸν εἰς
Αἴγυπτον ἀνεχώρησε. σόσιος δὲ δύο μὲν τάγματα
προαπέστειλεν εἰς Ἰουδαίαν Ἡρῴδῃ συμμαχῶν. αὐ-
τὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει χα-
δόν. ὄντι δὲ Ἡρῴδῃ κατὰ τὸν περὶ Ἀντιόχειαν Δά-
φνην, ὄνειροι σαφεῖς τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον προση-
μαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχῆς ἐκθορόντι τῆς κοί-
της, εἰσήεσαν ἄγγελοι τῆς συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν
προσωμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τοῦ πόνου
ἐπῳδήμῳ, ὅπως τοὺς ἐχθροὺς ἠπείλητο. ποιούμενος
δὲ τὴν πορείαν ἐπὶ δυνάμεως, καὶ διανύσας ὅπως τὸν
λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῷ ὄρει τὸ ἔθος προσ-
λαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων δὲ σπεῖραν ταύτῃ
συνάψας. μεθ' ἣν οὐ πρωϊνὰς ἡμέρας, εἰς τὴν γα-
λιλαίαν ἐνέβαλε, τοὺς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας
εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ξέπεσεν. καὶ προσέ-
βαλλε μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, πρὶν δ' ἑλεῖν χει-
μῶνι βιαιοτάτῳ, καὶ πλησίον ἑστῶτι δίεγε κώμας. ἐπεὶ δ' αὖθις μετ' ὀλίγας μὲν ἡμέρας,

καὶ τὸ

καὶ τὸ δ' ἕτερον παρ' αὐτονίῳ ταῖς μετ' αὐτοῦ σπείραις, δείσαν- A
τες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, ἔλιπον τὸ ἔρυ-
μα. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη δι' ἱεριχοῦντος. ἀπ' ὀλίγου δ' ἐποιεῖτο τὴν πρᾶξιν
τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ φονεῦσι μετελθεῖν. οὕτω δὲ καὶ δαιμόνιον
αὐτῷ συνέβαινε τέρας. ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, ἀν-
δρὸς θεοφιλεστάτου δόξαν ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ
αὐτῷ τὴν ἐν τάλῃ κατ' ὄνειρον σωφρόσυνα θήσειν τὴν ἐπιέ-
ζειαν. διαλυθέντος δὲ τοῦ συμποσίου, μετὰ τὸ πάντας ἐξ-
ελθεῖν, ἀθρόως ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο καὶ κινδύ- B
νων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν ὂν τῷ μέλλοντι πολέμῳ
κείνας εἶναι σημεῖον, ἐπὶ τοῦτ' ἐῶ διελθεῖν τοῦ σχε-
δοῦ. καὶ τῷ ἑωθινῷ εἰς ἑξακισχιλίους ἀπὸ τῶν ὀρῶν
καταβέβηκότες, ἀπεπειρῶντο τῆς φαλαγγώσεως,
καὶ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφό-
δρα θαρροῦντες, πόρρωθεν δὲ βέλεσι καὶ πέλτοις
ἔβαλλον, ὡς τε συχνοὺς καταβρώσειν, εἰ μὴ αὐτὸς
ἡρώδης ἀφικόμενος, πέλτῃ καὶ τοῦτον πλευρᾷ ἀκοντί-
σας. βουλόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμῃ τῶν C
στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ πλήθει φανῆναι δοκεῖν, πέμ-
πουσί τινα τῶν ἑταίρων μετὰ σπείρας ὅπλι-
τικῆς. τούτων μὲν οὐκ ἦν μαχαιρᾶς ἀγώνισμα.
ἡρώδης γὰρ πολεμίαν κατασφάξας, πάντα μὲν πολί-
χνας κατασείσεται. δισχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐταῖς ἀπο-
φθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεφεν ὅπῃ τὸ
στρατόπεδον. κῶμαι δὲ ἦσαν τινὲς καλούμεναι κανᾶ
κώμαι. προσῄνεσαν δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆ- D
θος ἰουδαίων, ἔκ τε αὐτῆς ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλ-
λης χώρας, οἱ μὲν ἀπὸ μίσους τοῦ πρὸς ἀντίγονον, οἱ
δ' ὅπῃ τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι πεκτημένοι. τοιγὰρ
ἐκεῖθεν πολλοὺς ἐνῆγε ὅπλων μεταβολῆς ἔρως.
καὶ ὁ μὲν ἀπέσπευδε συμβαλεῖν, οἱ δὲ πρὶν πάσαν,
οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν ὁρμὴν ὑπο-
δείσαντες αὐτοῦ προθύμως εἰσπεσόντες ἠλάσθησαν. ἠμορφώσεν
δὲ τῆς παρατάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ἑλί- E
χνον αὐτίχα. ἡρώδης δὲ κατὰ μίσους τοῦ φονευθέν-
τος ἀδελφοῦ προβαλλόμενος, ὡς ἂν πάντα τοὺς
αἰτίους τοῦ φόνου, τιμῆς τῆς καθ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ
μετ' ἐκείνους ὅπῃ τὸ στῖφος ἀεὶ ῥεπόμενος ἔπαι-
ρεν διώκων. φόνος τε ἦν πολὺς, τῆς μὲν εἰς τὴν κώ-
μην συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ὁρμήσαντο, τῶν δὲ προσ-
πεσόντων τοῖς ὑστάτοις, καὶ πτείνοντος ἀπείρους. συνε-
πιπτόντων δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ πᾶσι μὲν ὀπλιτῶν
οἰκία ἐκέκτητο. τὰ τέγη δ' ὑπερθεν ἀμυνομένων κα-
τέπλασε. κἀπειδὴ ἐξεβιᾶτο τῆς ἔξωθεν, τοὺς οἰκέτας F
ἀναβάντων εἶλκε τοὺς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς
ὅπη κατασταίη τοὺς ὀρόφους, ἀθρόως αἴρων, τοὺς ὑπο-
φυγόντας ἢ τῆς ἐρήμου, οἱ σπαθῆται ξιφήρεις ἀνεδέ-
χοντο. καὶ τοσοῦτον ἐστορώθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τε
ταῖς ὁδοῖς ἅπασαις τοῖς κεκτῆσι. τούτῳ τῷ
πληγῇ οὐκ ἐνέγκαντες οἱ πολέμιοι τὸ χωρεῖν ὅπου πλεί-
στοι ἐπέπτωκον ἐπαύσαντο τοῖς ἀπὸ τῶν οἰκη-
μάτων διαφθαρησομένοις, εἰς φυγὴν διεσκεδάσθη. καὶ δι- G
ὅτι τῆς ἑπομένης τεθαρρηκὼς ἡρώδης ὅπῃ ἱεροσολύμων ἤλα-
σεν, εἰ μὴ χειμὼν διεκωλύθη σφοδρότατος. τοῦτο τὸ
ἐμπόδιον, ἐπείγοντι τὰ παντελοῖς κατορθώμασι, τῆς πα-
τρίδος τῆς ἀντιγόνου κρατήσει, βουλομένου κατελεῖν ἤδη
τὴν πόλιν. ἡρώδης δὲ περὶ ἑσπέραν ἤδη τοὺς
φίλους κεκμηκότας ὅπῃ διαφυΐᾳ τοῦ σώματος

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum nocte desererent. lámque per Hierichunta properans ibat, vt quàm primùm interfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam mirabilis ei monstríque similis casus euenit: vnde præter spem liberatus, opinionem quòd Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi honorati vesperi illa apud eum cœnauissent; postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniiciens mane primo castra mouet: hostiúmque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manum quidem cum Romanis conserere non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes verò terram peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duóque habitatorum millia consumit. exustísque domibus, ad exercitum redit; circa vicum, qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cùm hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carétes, mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosiùs dimicans, dummodo eius vlcisceretur autores, aduersam aciem facillimè superat. deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cùm alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur. nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremò ruens inter fugientes hostes in vicum irrupit: cùm omnes domus armatis essent refertæ, plenáque propugnatorum desuper tecta: & quoniam foris deprehensos facillimè superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autē subterfugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias multitudo coacerua est, vt etiam victoribus ipsis transitus obstrueretur. hanc plagā hostes adeò nō tulerunt, vt cōfluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymā perrexisset, nisi eū hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quàm in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cùm alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncant: idque Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: murisq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eíque Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercito congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria proripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouũ aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiã verò alimentorum longinquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederẽtur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte propsita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A διαφεύγειν, καὶ αὐτὸς ὡς ἦν ἔτι θερμὸς ἐκ τῆς ὅπλων λουσόμενος ἦλθ᾽ εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθών, εὑρίσκει αὐτοῦ πάντας ἐκπεπληγμένους ἐκ τῆς παρουσίας τῶν πολεμίων ξιφήρεις, ἔπειτα δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἕξῆς πλείους. οὗτοι καταπεφεύγεσαν ὅλοι ἐκ τῆς παρατάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τότε δὲ ὑποπεπτηχότες, καὶ δεδιότες θάνατον, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ᾽ ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὲν παρεῖχον γυμνὸν ὄντα ἑαυτῶν, δεδιότες δὲ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῷ μὲν οὖν ἄλλων, οὐδεὶς παρῆν καὶ τύχῃ ὁ συλλήψόμενος τοὺς ἄνδρας, ἡ δὲ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς τοὺς διαφεύγουσι πάντας. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ, πάππον μὲν τὸν ἀπηγόρου στρατηγὸν καταμήσας, ἀπήρτο δὲ δεδιὼς τῆς παρατάξεως, πέμπει τῷ κεφαλῷ φορέα τῷ ἀδελφῷ, ποινὴν τοῦ φονευθέντος αὐτῶν ἀδελφοῦ. καὶ γὰρ ἔθος ἦν ὁ τὸν ἰώσηπον ἀνελών. λοφήσαντος δὲ τὸ χειμῶνος, B ἤλαυνεν ὅπου ἱεροσολύμων, καὶ μάχῃ τὸ τεῖχος ἀναγὼν τῷ δυνάμιν, σωθήσετο δὲ αὐτῷ τρίτον ἔτος ἐξ οὗ βασιλεὺς ὑπὸ ῥώμῃ ἀποδέδεικτο, ἀφ᾽ οὗ τὸ ἱεροῦ στρατοπεδεύει. ταύτην γὰρ ἐμήχανον, καθ᾽ ὃ φορὴν εἶλε πομπήϊος τὴν πόλιν. διελὼν δὲ εἰς ἔργα τῶν στρατιὰν, καὶ τειχῶν τὰ ἀφεστῶτα, τεῖα ὑψηλὰ ἐγείρει χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αὐχμηρωτάτους τῇ ἐπαύρεσιν ὅπῃ τῷ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἦλθε, τὸν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου μετὰ θυγατέρα καθυμνηνευθέλιον, ὡς ἔφαμεν αὐτῷ, καὶ παρειληφὼς ποιεῖται τὰς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ἐκφαίνει τοὺς πολεμίους. γῆμας δὲ ὑπέστρεψεν ὅπῃ ἱεροσολύμων μὴ μείζονα δυνάμεως. συνῆπτε δὲ αὐτῷ καὶ σόσσιος, μετὰ πλείστης στρατιᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ἐκ τῆς περαίας τοῦ ἰορδάνου, τὸν πορείαν αὐτὸς ἐξῆ φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροισθείσης δ᾽ ἐκ τῆς ὅλης δυνάμεως, εἰς σάδηκα μὲν πεζῶν, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους δίχα τῶν ἀπὸ συρίας συμμάχων, οἱ μέρος οὐκ ὀλίγον ἦσαν, κατεστρατοπεδεύον τῷ βορείῳ τείχει πλησίον, αὐτὸς μὲν ποιησάμενος τοῖς συγκλήτου δόγμασι, δι᾽ ὧν βασιλεὺς ἀποδέδεικτο, σόσσιος δ᾽ αὐτωνίῳ τῷ πέμψαντι τὸν ὑπ᾽ αὐτῷ στρατιὰν ἡγεμόνα συμμαχον. τῷ δὲ αὐὰ τὸν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ περὶ τὸν ναὸν ἀθροιζόμενον τὸ ἀθύμοτερον, δ᾽ δαίμονα καὶ πολλῷ θρασύτερον τὸν τολμηρότερον πρὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει, καὶ τῷ τολμηρότερον κ᾽ σίφ᾽ ἦσαν λῃστείας πολύτροποι, καὶ μάλιστα περὶ τὸν πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵππους, μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο ζοφή. τῷ γε μὲν μαχόμενον τὸ δυσκλεέστερον ἐτέτακτο πρὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε χωνοκῶτας, ἔργον ὑπὸ τῷ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις C ἀπεμηχανάσθμον ἀεί τι κώλυμα καινότερον. ἐν οὐδενὶ δ᾽ οὕτως, ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις περὶ ἦσαν τῷ πολεμίων. τῷ γ᾽ βασιλεῖ, πρὸς μὲν τὰς λῃστείας ἀπεπενοήθησαν λόχοι, δι᾽ ὧν ἀπέστελλε τὰς ἐπιδρομάς. πρὸς δὲ τὸν τῷ ἐπιτηδείων ἀπορίαν, αἱ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῷ δὲ μαχομένων πρὸς τῇ ῥωμαίων D ἐμπειρίᾳ, καί τοι τόλμης οὐδεμίαν καταλιπόν-

των ἐπιβολήν. φανερῶς μὲν οὖν οὐ συνεῤῥήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις ὅπῃ πρόσωπα τῷ θανάτῳ. δι᾽ ἃ δὴ τῷ

ὑπὸ

ὑπὲρ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν κατασφαλῶαί τι τῶ τείχους, ἕτερον αὐτοχώ-
ρουν. καθόλου τε εἰπεῖν, οὔτε χαρὰν, οὔτε δπνοίας ἔλαμπον, εἰς ἕκατον αὐτοῖς διηνωκότες. ἀμέλει
πλὴν καὶ τῆς δυνάμεως ὡς ἐκαθέζοντο, πάντα μὲν διὰ τὴν πολιορκίαν, ἕως τῆς ἡρῴδου τινὲς δπλίται δπερβάντες τὸ τείχος θαῤῥήσαντες, εἰς πάντων εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἕκατον παρῆσαν σοσίου. ὡς δὲ τὰ ὡς τὸ ἱερὸν ἠλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως δπερθυμίας παντοχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τῆς μὲν ῥωμαίων δπὸ τῆ ζιβῆ τῆς πολιορκίας διαργισμένων, τῆς δὲ ὡς ἡρῴδου ἰουδαίκου, μηδένα ὑπολιπέσθαι αὐτοῦ δύνοντος αὐτίπαλον. ἐσφάττοντο δὲ παμπληθεῖς, ἔν τε τοῖς στενωποῖς, καὶ κῆ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι, καὶ τῆ παρ' ὡς φυγόντες. ἦν δὲ οὔτε γηραλέα ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καί τοι γε ὡς ἐπέμποντος τῆ βασιλίας, καὶ φείσασθαι ὡς παρακαλοῦντος, ὑδεὶς ἐπαύσατο τῆς δξίας, ἀλλ' ὥσπερ μεμηνότες πᾶσαν ἡλικίαν ἐπῆσαν. ἔνθα καὶ ἀντίγονος, μήτε τ' πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ἀπὸ τ' βαρίως, ὡς ἐπὶ τῆ ἢ τοὺς σοσίους ποσί. κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπιγελάσας τε ἀκρατῶς, ἀντίγονον ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναῖκά τε κῆ φρενῶν ἐλάττονα ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεδεὶς ἐφυλάττετο. ἐφοίτα δὲ διὰ ἡρῴδη κρατοῦντι τῆ πολεμίων τότε, κρατῆσαι κῆ τῆ ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος ἅπαν θέαν τε τ' ἱερῶν, κῆ τῆ κῆ τὸν ναὸν ἀγίων. ὁ μὲν βασιλεὺς, τοὺς μὲν ἐκάλει, τοῖς δὲ ἀπηλούμενος, ἔστι δὲ οὓς καὶ τοῖς ὅπλοις ἐπέστελλεν, ἤττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἰ τῆ ἀθεάτων παρ' αὐτῆ ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη, καὶ τὰς κῆ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ δχατιναμένος ἐπὶ σόσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς δὴ τοσούτων πολιτῆ φόνῳ, βραχὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρῖναι. τῶ δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις δπὲρ ἔπεσεν φαμένῳ, αὐτὸς ἔφη δζημίαν ἐκ τῆ ἰδίων χρημάτων τὰς μισθὸς ἑκάστοις. ὥστε τὸ τὴν λοιπὴν δξωνησάμενος παρίδα, τὰς ὑποχρέως ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν δὴ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τὰς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σόσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. σόσιος δὲ χρυσοῦν ἀνατθεὶς τῆ θεῆ στέφανον, ἀνέζευξεν δπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην ἀντίγονον αὐτωνίῳ. τοῦτον μὲν οὐδὲ φιλοψυχήσαντα μέχρις ἐκάτε δὴ ψυχῆς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγλωσσίας πλήκτης ἐκόλασεν. βασιλεὺς δὲ ἡρῴδης δχαριστίας τὸ κῆ τὴν πόλιν πλῆθος, τὰς μὲν τὰ αὐτῆ φρονήσαντας, δυσμενείας ταῖς τιμαῖς καθίστατο, τὰς δὲ αὐτιγονίους, ἀνῄρει, καὶ κῆ ἀπ' αὐτῶν ἤδη χρημάτων ὅσον οἷός κόσμον καταναλωσούσας, αὐτωνίῳ καὶ τοῖς ὡς αὐτὸν αὐτέπεμψεν. ὁμιλῶ εἰσάπαξ δξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη δὲ αὐτώνιος τῆ κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἤττων ἦν ἐν πᾶσι τῆς δπιθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τ' ἡμέραν τὴν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῆ ἀφ' αἵματος

A Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars diruerétur, alteram eius vicem muniebant. Prorſus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vſque ad vltimum repugnare decreuerant: denique tanto exercitu circumſidente, per quinque menſes obſidium tolerauerũt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, auſi murum tranſgredi, ciuitatem irrupere & poſt eos Soſij centuriones.
B Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuſo exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obſidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica ſummo intenta ſtudio, ne quis penitus ex aduerſariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per anguſtiores vicos oppidi, & in domos compulſi, etſi ad templum etiam confugiſſent: nec vlla erat, aut ſenectutis, aut muliebris infirmitatis miſeratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent,
C nemo tamen dexteram continuit: ſed veluti furentes, omnem perſequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præſentem fortunam cogitans, domo deſcendit, & ad pedes Soſij proſternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis cauſa miſeratus, & intemperanter deriſit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam cuſtodia liberum dimiſit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus aſſer-
D uabatur. Herodes autem cùm iam hoſtes viciſſet, vt externa quoque auxilia cõpeſceret prouidebat. Viſendi enim templi, ſanctorúmque eius ſtudio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm ſi victus fuiſſet, exiſtimans ſibi fore victoriam, ſi quod videri nefas eſſet, culpa ſua viſum fuiſſet. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inue-
E ctus in Soſium, ſi vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem ſe ſolicitudinis reliquiſſent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iuſtum eſſe dicente, vt pro labore obſidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipſe de ſuis facultatibus mercedem ſingulis diſtributurum ſe aſſeuerauit. Atque ita redemptis patriæ aliquiis, promiſſa compleuit: Nam & militum quemque liberaliter, & pro
F merito, duces, ipſumque Soſium regia largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret. Poſt hæc Soſius aurea corona Deo dedicata, ex Hieroſolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana ſpe vitæ cupidum vſque ad vltimum diem, ignauia digna ſecuris excepit. Rex autem Hero- *Ant. li. 15. cap. 1.*
des diſcreta multitudine ciuitatis, ſuarum quidem partium ſtudioſos, quo magis benenolos, ſibi faceret, honorificè tractabat: Anti-
G gonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defeciſſet, diuiſo quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúſque comitibus miſit, non tamẽ omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini ceſſerat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem ſuam ſæuitia perſecuta eſt, vt neque propinquus ſãguine,

ſupereſſet, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorúmque optimates apud Antonium criminando ſuadebat eos interfici, vt eo modo cuiuſque poſſeſſiones dominio ſuo faciliùs quæreret. Poſtea verò quàm in Iudæos atque Arabes vſque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuiſſet Antonius, occidere quidem bonos viros tantóſque reges iniuſtum eſſe duxit: verùm inter amicos vltrà non habuit: ſed multa terra ex eorum præciſa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balſamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonē cunctas intra flumen Eleutherum ipſi dedit Quorum potita dominio, ad Euphratem vſque Parthis bellum inferentem proſecuta Antonium, per Apamiam & Damaſcum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infenſum eius animum mitigaſſet, tamen ducentis talentis annuis abſciſſas regno ſuo poſſeſſiones impetrat ſibi locari: ipſámque omnibus obſequiis placans, Peluſium vſque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omniq; præda, Parthus illi ſtatim condonatus eſt.

CAP. XVIII. De inſidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio contra Arabas, & ingenti terræmotu. *Ant. lib. 15. cap. 5.*

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficiſci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni ſoror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus eſt. Regibus enim, vt diximus, inſidias tendens, bellum in Atabas, vt Herodi committeret, perſuadet Antonio. quos ſi viciſſet, Arabiæ: ſin autem victus eſſet, Iudææ domina conſtitueretur, alterúmque potentium per alterum peſſundaret. Sed hoc eius conſilium Herodi feliciter ceſſit. nam primùm in Syros hoſtes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Dioſpolim in eos mittit, & quamuis fortiter reſiſtentes, ſuperauit. qui cùm iam victi eſſent, magno motu Arabes ſuſcitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggreſſus, bellum conſultius adminiſtrare tentabat, caſtráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, ſed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugam verſos vrgebant: in perſecutione verò inſidiis periclitatur Herodes, Canathenſibus ab Athenione immiſſis, qui ex Cleopatræ ducibus ſēper ei fuerat inimicus. Namque horum incurſu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctíſque agminibus circa ſaxoſa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde proſtratis. Qui verò ex prælio ſeruati ſunt, in vicū Ormizam cōfugiunt. vbi etiam caſtra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, ſicut erant plena ceperunt: Neque multo pòſt accepta clade, Herodes aderat cū auxiliis, ſeriùs quā vſus popoſcit. Huius ei vulneris cauſa fuit: præpoſi-

Κεφ. ιθ'. Τοῦ δ' ἀκπαιὸς πολέμου συνερρωγότος, παρεσκεύ-

ασε μὲν ὁ ἡρῴδης αὐτωνίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἔδη τὰ τὰ ἄλλων τῆς κοίλης συρίας ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκρατηκὼς ὑρκανίας, ὁ δὲ χωρίον ὁ αὐτῷ δόντι καλῶς ἀδελφή. ἀπελείφθη γε μὲν παυσύρτως ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας συμμεθαρχεῖν τῷ κινδύνῳ αὐτωνίῳ, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἔφαμεν ἐβουλεύουσα, πείθει τὸν αὐτώνιον, ἡρῴδῃ μὲν ἐπιτρέψαντα τὸν πρὸς ἀράβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, ἰουδαίας ἄρξαι δοκοίη, καὶ θατέρου τῷ δυνάμεως καταλύσαι τὸν ἕτερον. ἐρρῖφθη μὲν τοι καθ' ἡρῴδου τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσιον κατὰ τῷ πολεμίων ἄγων, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς πρὸ ἀπολλιν, ἐκράτησέ τε καὶ τοὺς καρτεροὺς αὐτῶν διέταξε μόρων. πρὸς δὲ τὸν ἄτλαν, γίνεται μέγα κίνημα τῷ ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἔμενον τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδαίους ἐμβύον. εὐθὺς μετὰ τῆς δυνάμεως ἡρῴδης ἐπῆλθεν, ἐπειρᾶτο πρωμυθέστερον ἀφηγεῖσθαι τῷ πολίμου, ἐ τραπόμενον ἐπίλυσε τρέχειν. οὐ μὲν ὑπήκουε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρώτῃ νίκῃ τὸ θαρρηκότες, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς ἀράβας, καὶ πρὸς τὸν πρώτῳ ἐμβολὴν ἔφυγον. ἐβουλεύετο δὲ ἡρῴδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῷ κανάθων ἐπιχωρίους αὐτοῖς ἀθλίους, ὃς ἐν αὐτῷ τῷ κλεοπάτρας στρατηῶν αἰεὶ ἐφρόρεις. πρὸς γὰρ τὸν τούτων ἐπίθεσιν ἀναθαρρήσαντες οἱ ἀράβες, ἐπιστρέφονται, καὶ συναθροίζοντες τὸ πλῆθος πρὸς πρῶτον καὶ δύσβατα χωρία, ἔφιστανται τοῖς ἡρῴδου, πλεῖόν τε αὐτῶν φόνον ἐργάσαντο. οἱ δὲ ἐκπεσόντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς ὅρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν πρὸς ἐχόντες, αὐτανδρον ἅλον οἱ ἀράβες. μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συμ-

φορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρῴδης, παρὰ τῶν χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ, τὸ τῇ ταξιαρχῶν

ἀρχῶν ἀπῳδὸς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τῆς συμβολῆς γενομένης, οὐκ ἂν Ἀθηνίων δίκην καθεῖλεν. ἐπεμωρήσατο μὲν οὖν τοῖς Ἄραψι καὶ ἐξ ὑστέρου, ἐπεὶ τὴν χώραν καταξέχων, ὡς ἀνακαλέσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς, ἐπιπίπτει συμφορὰ δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν τῆς βασιλείας ἑβδόμου, ἀκμάζοντος δὲ περὶ ἄκτιον πολέμου. κατὰ γὰρ ἀρχομένου ἔαρος ἡ γῆ σφοδρὰ σεισθεῖσα, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἀπέφερεν, ἀνθρώπων δὲ ξὺν διαφθορᾷ μυριάδας, τὸ γὰρ στράτευμα πλεῖστον, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπαθρον γὰρ ἠυλίζετο. καὶ τύχῃ τοῖς Ἄραψι, δόλῳ μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, θεοστυγοποιοῦσα τοῖς συνθεοπόλοις ἀεί τι χαλεπώτερον, ὡς πάσης Ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες γοῦν ἐρήμου τὴν χώραν κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν θεοθυσάμενοι τοῖς φρένας, οἳ δὴ Ἰουδαίων ἔτυχον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλαγὲν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορᾶς ἐπαλλήλων ἐκλυτον σωναγωγὴν ἠφόδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν δὴ τὴν ἄμυναν, λέγων τοιάδε. Δεδιέναι μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμῶν καθάπαξ ἔοικεν εἶναι δεός, πρὸς μὲν γε τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον πάσχειν, ἀναίδρων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀποδέω καταπεπηχέναι τοὺς πολεμίους μὴ τὸν σεισμὸν, ἀλλ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἀφ' ἡλίκων δίκας ἡμῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡμῶν συμφοραῖς ἦκον. σφαλερὰ δὲ ἐλπὶς οὐκ ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπραγίας. οὔτε δὲ τὸ δυσυχεῖν, οὔτε τὸ εὐπατεῖν ἐν ἀνθρώποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμειβομένῳ εἰς ἑκάτερον τὴν τύχην. ἔστι δὲ μαθεῖν καὶ ἐξ οἰκείων παθημάτων. τῇ γοῦν πρώτῃ μάχῃ κρατοῦντων, ἐκρατήσαμεν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς ναῦν ἀλόντες κρατήσαν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ, διδάσκουσι προμήθειαν. ὡς τε ἔμοιγε καὶ τῷ δεδοικότος ὑμᾶς θαῤῥεῖν. ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πρὸς τὸ δίκαιον κατὰ τὴν ἐχθρὸν, καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔχων ἡ ἀθλιώτερον σεσῴσθαι νυνὶ δὲ ὄκνος ὑμᾶς, καὶ τὸ δοκεῖν ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐζυγώσατο. χρὴ μὲν τοι μέχρι τοῦ μέλλειν οὕτως ἔχειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐναῤῥῆ τε τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι τοὺς ἀσθενεστάτους, ὡς οὔτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαιμόνιον ποτὲ ταπεινώσει τὴν Ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφόσοντας ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ φθονεῖται τις ἄρα παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος τῶν ἑαυτοῦ ἡγεμόνων, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς ταράσσετω τὰ τῆς ψυχῶν κτήματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἑτέρων γεγονέναι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῆς στοιχείων πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώπους πλέον, ἢ τὴν ἑαυτοῖς βλάβην φέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῆς χθονίων βασμοῦ προηγήσατο ἄττα σημεῖον βραχύτερον. αὐτὰ δὲ ταῦτα, θεοῦ γε φιλεῖ ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τὰ δ' ἰώματα τοῦ σεισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι καὶ κρατήσας ὁ πόλεμος; τέρας μὲν τοι μέγιστον ἀλώσεως

A torum militibus contumacia, quòd iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quódque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diui- *Ant. lib. 15.*
nitus alia calamitas, septimo regni anno & *cap. 6.*
Actiaco bello feruente. nãque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta ve-
B rò hominum millia peremit, cùm exercitus mansisset incolumis, quoniam sub diuo tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis grauiùs semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quã
C assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non minor. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent.
D non enim tantùm manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem pes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, vt exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capiuntur,
E victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso
F autem opere virtutem exerere: conscelerati-sque hostibus planum facere, quòd neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portẽtum. Na-
G turalia nanque sunt elementorum quoque vitia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum,

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talésque Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictámque dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quisque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi meliùs quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobísque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autē Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quam primùm cupiens congredi. nam & hostes præmiserant. qui castellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructáque acie, Arabes lacessebat. Cùm autem nemo contra procederet (quædā enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eóque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritáte impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quandiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulsa est, eósque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licèt armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmq; rex arrogantiùs eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret. denique ardescente siti, cateruatim exeuntes, vltro se Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

A λογιοῦναι τοῖς ἐχθροῖς, ὑκ αὐτομάτως ὑδὲ ὑφ' ἑτέρων ἀλλοφύλων, οἳ παρίσβεις ἡμετέρους παρὰ τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμον, ἀμφοῖς ἀπέκτειναν, καὶ τοιαῦτα τῷ θεῷ θύματα δεδώκασι πολέμιοι κατέσφαγαν. ἀλλ' ὑ δεξιὰν ἀδάμαστον ἢ μέγιστον ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, ἢ τὰ ἀήττητον δεξιά. δώσουσι γὰρ ἡμῖν αὐτίκα δίκας αὐτὶ τῶν παρόντων ἀνθρώπων ἀναστάμενοι. ὅστις οὐχ ὑπὲρ γυναικὸς, ὑδὲ τέκνων, ὑδὲ ὑπὲρ κινδυνεύοντος πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν παρίσβεων ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τῶν πολέμιων τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. θεοπνευστοῦσι γὰρ καὶ μὲ χρώμενοι ὑμῖν θεοειδέστερον. δεῖ γὰρ ἴσθι τινὰ ἑαυτῷ αἰδρίαν αὐτάρκειαν, ἐὰν μὴ θεοπετεία τις βλάβῃ τις. τούτοις θαρρύνας τὸν στρατὸν, ὡς εἰώθει θεοθύμως ἔθυε τῷ θεῷ, κὴ μὴ τινὰ θυσίαν, ἀλλὰ τὸν ἰορδάνην ποταμὸν μὴ δὲ δυνάμενος. στρατοπεδεύσας δὲ ἄγχι φιλαδελφίαν, ἐγγὺς τῶν πολεμίων, θεὸν τὸ μεταξὺ φρούριον, θεὸς αὐτοὺς ἠκροβολίζετο, βελόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοι πρὸ θεοπρομφότες, τοῖς καταλήμμασι τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν ἐν ἀρχῇ μὲν σαν ταχέως οἱ παρόντες ὑπὸ τῷ βασιλέως, κὴ τὸν λόφον κατέσχον. αὐτὸς ὁ καθ' ἡμέραν θεοάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, ἢ θεοκαλεῖτο τοὺς ἀραβας. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξήει, δείσας γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ θεὸ τῶ πλήθους ὁ στρατηγὸς ἐλθὼν μος αὖος ἦν τῷ δίκῃ, θεοσελθὼν ἐπαράσσειν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. κἀν τούτῳ σωσασθέντες, ἐξίασιν ὅπλοις ἄτακτοι, ἢ πυρομάχοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πλήθει μὲν οὐδὲν τῶν ἰουδαίων θεῖπασαν, ἐλείποντο δὲ τοῖς θεθυμίαις, καί τοι ὀλίγῳ τ' ἀπόγνωσιν φ' νίκης, ἦσαν καὶ αὐτοὶ θαῤῥόλοι. δύο μέχρι μὲν αὐτεῖχον, οὐ πολὺς ἦν αὐτῶν φόνος. ὡς δὲ ὑπέδειξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ ῥοπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ἔφθη συνωσθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους θεῖρχεν ἱπολιόρκει, κὴ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, θεοκαπέπεμψε ἡ δίψα, τῶν ὑδάτων ὀπλισπόντων. ὑθρηφαίει δὲ θρισβευόμενος ὁ βασιλεὺς, κὴ λόξα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐσίκετο. τῶ δὲ δίψους ἐπιμόντος, ἐξιόντες κὴ πλῆθος ἐπιχείρεζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἱκότες. ὡς πάντα μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους διῶσαι, τῇ δὲ ἑκτῃ, τὸ λειπόμενον πλῆθος, ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθὸν ὅπλοις μάχῃ, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πάλιν εἰς ἐπ' ακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτῃ δὲ πληγῇ τῶν ἀράβιαν ἀμυνόμενος, κὴ σβέσας τῷ αἰδρὶν τὰ φρονήματα, θεῦκολον ἄς τε καὶ θεοστάτης ὑπὸ τῶ ἔθνους αἰρεθῆναι.

B

C

D

E

F

G

Cap XV. Herodes exaltatus in regnum. *Ant. lib. 15. cap. 7.*

MOx autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quàm ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo supereſſet. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate veste quidem cultúque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo

ΜΕταλαμβάνει δὲ αὐτὸν δ' ὀθὼς ἡ θεὶ τῆ Κεφ. 18.
ὅλων θεαγμάτων φροντὶς, ὀφ' τῶ θεὸς αὐτωνίου φιλίαν, καίσαρ ἦδη θεὶ ἄκρον νικητοῦ. παρῆχε μὲν τοι δ' οὐς πλέον, ἢ ἔπαχεν. οὔπω γὰ ἐαλωκέναι καῖσαρ αὐτώνιον ἔκεινεν, ἠρώδου συμμόντος. ἔγε μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τῆ κινδύων δίηγεν, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, εὗρε δι' ἔζιβε καῖσαρ, θεόσωπον αὐτῷ δίχα ὀφαδήματος, τῶ μὲν ἐθῆτα καὶ τὸ χῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῶν ἀληθείας ὑποστειλάμενος, αὐτικρὺς

εἶπεν, ἐγὼ μὲν, Καῖσαρ, ὑπ' Ἀντωνίου τοῦ Ἰουδαίων βασιλεὺς γεγόμην, καὶ πᾶσιν ὁμολογῶ χρησίμου γενέσθαι βασιλεῖ χρήσιμος Ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀπαρνοῦμαι εἰπεῖν, ὅτι πάντως ἂν μετὰ τοῦ ὅπλων ἐπῆρα σοι, εἰ μὴ διεκώλυσαν Ἄραβες. καὶ συμμαχίαν μὲν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τοῦ ἐν ἀκμῇ πληγῶν, κατέλιπον τὸν διορθωτήν. ἐγὼ μὲν δὲ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἦμην σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τοῦ παραδόντος διόρθωσιν, τὸν Κλεοπάτρας θάνατον, ᾧ ἀπολόντι, καὶ χρήματα, καὶ τείχη σοὶ πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρατιὰ, καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνούμην κοινωνὸν τοῦ πρὸς σὲ πολέμου. τῷ δὲ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ Κλεοπάτρας ἔμποροι, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. συνέπτημας δὲ Ἀντωνίῳ, καὶ τίθεικα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ σὸν δέδημα. πρὸς σὲ δὲ ἦλθον, ἔχων τοῦ ἀρίστου τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ προὔλαβον ἐξεταθήσεσθαι ποταπὸς φίλος, οὐ πρὸς ἐγχώμιον. πρὸς ταῦτα Καῖσαρ. ἀλλὰ σάζου γε ἔφη, καὶ βασίλευε νεῶ βεβαίῳ τρόπῳ. ἀξιῶ δὲ εἰ πολλῶν ἄρχειν, οὕτω φιλίας προΐεσθαι μὴ πρὸς ὧν ἡ τύχη δύσκολος ἐφιλοφρονεῖτο πρὸς, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ἂν ἐκ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μὲν τοι γε ἐποίησεν Ἀντωνίῳ Κλεοπάτρα πειθοῖ μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κἀκεῖνον ἡμῶν, ἐκ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ, κατάρχεις δὲ ὡς ἔοικεν ἀπιστίας, διὸ μοι χρήσει βεβαίῳ συμμαχίᾳ σε πεποιημένῳ πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτοῦ. νεῶ μὲν οὖν δόγματι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλω. πειράσομαι δὲ καὶ αὐδὶς ἀγαθόν σε ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης Ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ φιλήσας αὐτοῦ τὸ δέδημα, δώρημα διεσήμανε τοῦ δωρεᾶ, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δυσὶ μὲν ὀλίγοις ἐμειλιξάμενος αὐτὸν, ἐξητεῖτο πρὸ τοῦ Ἀντωνίου φίλων ἀπολέσασθαι, ἱκέτου γενόμενον. ἐπὶ δὲ ἦν καῖσαρ ὀργῇ, πολλὰ μὲν χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τοῦ δίκην. μετὰ δὲ ταῦτα πορευόμενον ἐπ' Αἴγυπτον δι' εὐεξίας καὶ σπουδῆς, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος ἡδονῆς, τότε πρῶτον καὶ συμπαθάσαι ποιούμενος τοῖς Πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξίτασιν, εἰσιόντι τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὗ καὶ τῇ λιπῇ στρατιᾷ πρὸς διωχίαν πάντα διέδωκε. πρυτάνησι δὲ καὶ διὰ τῆς αὐάρου πορευομένοις μέχρι πλουσίας διαγωγῆς ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσι τε ὁμοίως, οὐδὲ ἔστιν ὅτῳ τῶν ἐπιτηδείων ἐνεδεήσατο τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτοῦ τε καίσαρος καὶ τοῖς στρατιώταις παρῆν, πολλῷ βεβαιοτέρου ἡγεμονίαν βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέσχεν. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς Αἴγυπτον, ἤδη Κλεοπάτρας καὶ Ἀντωνίου τεθνεώτοιν, οὐ μόνον αὐτοῦ τοῖς ἄλλοις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τοῦ μὲν ὑπὸ Κλεοπάτρας ἀποτμηθεῖσαν χώραν, τὴν ἐξω Ἰάδασα, καὶ Ἵππον, τὴν Σαμάρειαν. πρὸς δὲ τούτοις τοῦ Φοινικίων, Γάζαν, τὴν Ἀνθηδόνα, τὴν Ἰόππην, Στράτωνος πύργον. ἐδωρήσατο δὲ αὐτοῦ καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους Γαλάτας, οἳ πρότερον

A hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamē & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumēti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum deserui. Nam cùm auxilij minus commodarē, optimum ei cōsilium dedi, vnā esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem. quam si occidisset, &
B pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumēs: & vt in examen adduceretur properās, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsari
C Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tueatis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gla-
D diatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis, humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexan-
E drum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epu-
F lis cuncta distribuit: Prosperit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruū esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit,
G quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringēros Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, cíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eúmque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret Herodi dedit, eúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſubleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obſequio pietatis impendit.

CAP. XVI. De vrbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vſus eſt erga exteras gentes, eiúſque felicitate. *Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.*

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtaurauit, & duplum terræ ſpatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eíque iunctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam cõferri poſſet, ædificauit: eáſque amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam ciuitates ſtudium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellauit, deductis eò ſex milibus colonorum, terráque fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id arcam trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem

A ἐδρυφόρων κλεπτῆρας. οὐδὲν ἦν οὕτως αὐτὸν εἰς ἅπαντα δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρονα τῶν λαμβανόντων. μὴν ἤ τε πρώτην ἀκτιάδα προσέθηκεν αὐτῇ τῇ βασιλείᾳ, τήν τε τραχῶνα καλουμένην, ἣν τε προσεπεβάλετο τῇ χώρᾳ τὴν καὶ αὐχενίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τὴν λυσανίου μεμισθωμένος οἶκον, ὃν διὰ παντὸς ἐπέφερε τοὺς ἐκ τῆς τραχῶνος λῃστὰς δαμασκηνοῖς. οἱ δὴ ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα τὸν συρίας καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τῷ συμφορὰν αὐτῶν καίσαρι. καῖσαρ δὲ ἤκουε, καὶ πρόσταλλεν ἐξαιρεθῆναι τὸ λῃστήριον. στρατώσας οὖν οὐᾶρος, καθῆρέ τε τῷ αἰδρῶν τῷ χώρᾳ, καὶ ἀφαιρεῖ ζηνόδωρον, ᾧ ὕστερον καῖσαρ, ὡς μὴ γένοιτο παλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ὅπη τὸ δαμασκόν, ἠρόδῃ δίδωσι. κατέσησε δ' αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ἐπίτροπον, ἕτῳ δεκάτῳ πάλιν ἦλθεν εἰς τὸν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ἐπιτρόποις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ ὁ πολύτιμος ζηνόδωρος, μεσόντος μὲν αὐτοῦ καὶ τὴν μεταξὺ τραχῶνος καὶ τὴν γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὃ δὲ τούτων ἡγεμόνα μεῖζον ἦν, τὸν μὲν καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀγρίππαν, ὑπ' ἀγρίππα δὲ, μετὰ καίσαρα. οὐδὲν ὅτι πλεῖον μὲν δ' δ' αμονίας προσῆκον. εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς δ' σέβειαν.

B

C

D

Κεφ. 15.

ΠΕντεκαιδεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτὸν ἔτι ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὴν περὶ αὐτὸ αὐτεπεχέστατο χώραν, τ' ὕσης διπλασίαν, ἀμφίξοις μὲν χρησόμενον τοῖς ἀναλώμασιν, ἀνυπερβλήτῳ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τετραπλεῖον δὲ ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. αἱ μὲν γὰρ ἀνωκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ δὲ ἐπεσκεύασε πλούτῳ διαφέρον, κατ' οὐδὲν τῆς βασιλείων ἧττον. αἰτωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τιμὴν αἰτωνίου τιμίου. τὸ γε μὴν ἑαυτῷ βασίλειον κατὰ τὴν ἄνω δ' εμαίαν πόλιν, ἀδύτοις μεγίστοις καὶ περικαλλεστάτοις οἴκοις, οἷς οὐδὲ ναοὺς πῆ συντετυχήκει, περισπούδαστον ὑπὸ τῶν φίλων, τὸ μὲν κοινὸν ἐπωνύμιον, τὸν δὲ ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἴκοις μόνον τὰ μνήμεια αὐτῶν, καὶ τὰς κλίνας περιέχοντα, ἀλλὰ δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γὰρ τῇ συμβρείνῃ, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχίσας μήκιστον ὅσον σταδίους εἴκοσι, καὶ κατοικίσας ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις περισπείρας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναόν τε ἐπιδρυσάμενον τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος δισταδίας ἓξ ἡμισταδίων, τὸ ἄγυ σεβαστὴν ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῇ παρέχων δίκαια. ὅτι τούτοις ἅπασιν ἱερὸν τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος δισταδίου τὸ καίσαρος αὐτὸν ἐπέθηκεν περιθέοντι χώρᾳ. ὁ δὲ, κἂν ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λαμπρῶς μαρμαρώσας κατιδρύσατο. πρὸς τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἐνθα κορυφὴ μὲν τις ὄρους εἰς ἄπειρον ὕψος αἴρεται. πρὸς δὲ τῷ ὑπείριον λαγόνα, σωμπρεφὲς αὖτῷ ὑπανοίγει, δι' οὗ βαραθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπορρῶγα βαθυύεται, πλήθει τὸ ὕδατος ἀσταλεύτου, καὶ τοῖς καθημένοις πρὸς ἔρυται γῆς, ὑδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τὸ δὲ ἄντρον καὶ τὰς ἔνδοθεν ῥίζας ἀπαντᾶσιν αἱ πηγαί. καὶ γένεσις μὲν ὡς ἐνίοις δοκοῦσι ἐνθεν ἰορδάνου, τὸ ἢ ἀληθὲς

E

F

G

longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpelunca radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem

ἐν τοῖς

ἐντοῖς ἑξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν ἱεριχοῖ με-
ταξὺ κύκλῳ τῆ φρουρίου, καὶ τῆ πρώτου βασι-
λείων, ἀλλὰ καταστάδιασάμενος ἀμείνω καὶ χρησι-
μώτερα πρὸς τὰς ὅπη δημίας, ἀπὸ τῆ αὐτῶν ὠνόμασε
φίλων. καθόλου τὸ εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν ὅτου τῆ βασιλείας
ὅπη τὸ δέον τόπου τῆ πρὸς καίσαρα πιθανὸν ἐποίη-
σεν, ἐπειδὴ δὲ τῆ ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναοῖς, εἰς
τιμὴν ἐπαρχείας αὐτῆ τὰς πόλεις ἐχαρίσατο, καὶ πολ-
λαῖς πόλεσιν ἐνιδρύσατο καίσαρα. καθόλου δὲ κεῖν
τοῖς ἀλλοφύλοις πόλιν, ἣν δὴ μὴν ἐφύτευσεν, εὐφυεστά-
τῳ ἐποικεῖτο πύργος, ὃν δὲ δι' ὑφαίας τῆ χωρίου δέ-
κασθαι δυναμένῳ τὸ φιλότιμον αὐτῆ, πᾶσαν αὐτοῦ
πᾶσι λευκῆ λίθῳ, καὶ λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βα-
σιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τῆ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδεί-
ξατο. μεταξὺ γὰρ δώρων καὶ ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέ-
σον κεῖται, πᾶσα ἡ συμβέβηκε τιμὴ ἀλλοφύλοις ἀλί-
μενον, ὡς πάντα τὸν τιμὴ φοινίκην ἐπ' ἄγκυρον
ἀλλοπλέοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει ἀπὸ τῆ ἐπὶ λι-
βὸς ἀπειλῆ, ᾧ καὶ μᾶλλον ἐπαυξόντι πολυκύτον
ἐγείρει κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὡς τε τῆ ὑποστρο-
φῆ τῆ κύματος, ὅπη πλεῖον ἐξαγριοῦν τὸ θαλάσσης.
ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι, καὶ τῆ φιλοτιμίᾳ νι-
κήσας τῆ φύσιν, μεῖζονα μὲν τὰ περαίους λιμένα
κατεσκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτῆ, καθοῖς ὄρμους ἑ-
τέρους. καθάπαν δὲ ἔχων αὐτοπεράσοντα τὸν τόπον,
ἐφιλονείκησε πρὸς τῆ δυσχέρειαν. ὡς τῆ μὲν ὀχυ-
ρότητι τῆς δομήσεως δυσάλωτον ἐν τῆ θαλάσσῃ.
τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅτι μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι.
συμμεξησάμενος γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τῆ λιμένι μέ-
γεθος, καθίει λίθους ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέ-
λαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα,
βάθος ἐνίοις, ὡσεὶ δέκα, πολλοὶ δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ
δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ὑπερέχον τῆ
πελάγους τεῖχος ὅτι ἑξακοσίους πόδας κυρίευτα.
ὧν οἱ ἑκατὸν, πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος πρὸς τῆ ἀνάκο-
πτοντι τῆ κύματος, προκυμία χρηῶν ἐκλήθη. τὸ δὲ
λοιπὸν ὑπέκειτο τῆ περιθέοντι λιθίνῳ τείχει. τού-
του δὲ πύργοις ἐλείποντο μεγίστοις, ὧν ὁ πρὸς νότον κε-
κλιμένος ἐπὶ τῆ εὐμεγεθείᾳ τε καὶ κάλλει τῆ ἄλλου πρώτου, ἐκ-
τίσθη ὑπὸ δρουσίου Κλαυδίου. τοὺς δὲ πύργους ἐδείματο
ἐκ λίθων λευκῶν, καὶ τὰς οἰκήσεις ἐν αὐτοῖς ἐποιήσατο
βασιλικάς. ὁ δὲ ἐναντίος βορρᾶς, ἀθεμιτώτατος γὰρ ἀνίεται τῆ τό-
που βορέας, καὶ ὅτι τῆ κόλπου κολπικοῖς ῥεύς, ἐ-
κατέρωθεν ὑπεστεγασμένοι κίοσιν, ὧν τοὺς μὲν ἐν
λαιᾶς χειρὸς εἰσπλέοντι πύργος νεὼς ἀείρει, τοὺς
δὲ ἐν δεξιοῦ, δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, ἕ κεῖ
θάτερον χεῖλος πύργου μείζονες. προσηρεῖς δὲ οἰ-
κίαι τῆ λιμένι λευκοῦ καὶ αὗται λίθου, καὶ περι-
πατήσεις ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τῆ ἄστεος, πρὸς ἀνέσ-
πασμα κεκοσμημένοι, καὶ ἕ τόματος αὔτειρις ναὸς καί-
σαρος ὅτι μεγέθους, κάλλει καὶ μεγέθει διάφορος,
ἐν δὲ αὐτῆ κολοσσὸς καίσαρος, οὐκ ἀποδέων ἕ ὀλυμ-
πίασι διὸς, ᾧ καὶ προσώκασεν, ῥώμῃ δὲ ἴσος ἦρα τῆ
κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῆ μὲν ἐπαρχίᾳ τῆ πόλιν,
τοῖς ναύταις δὲ πλοιζομένοις τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ,
τῆ πλείω τῆ κτίσματος. καισάρειαν γοῦν ἀγόμα-
σεν αὐτῆ. τὰ γὰρ τῆ λοιπῆ περὶ ἔργων ἀμφιθεατρον,

A in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas B ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas C Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quâquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem D structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res arduâ præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis E erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad F ostium verò colossi stantes, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: parique mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum; in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque *Ant. lib. 15.* aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris *cap. 10. 11.* honorem, vnde ciuitati nomen Cæsareæ im- *& lib. 17.* posuit. Quinetiam & cætera opera, forum, *cap. 5.*

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in borcam tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentiùs accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regiis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, pérque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multísque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam repanauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios

A κὴ θέαζον, κὴ ἀλσοειδῆ ἄξια τ' ἀφοσηγορείας ἐνιδρύσατο, κὴ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καθεσπάσμενος, ὁμοίως ἐπάλεσεν ὑπὸ τὴ καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μέγιστα προθεὶς, ὅλη τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς κὴ δ' ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ κὴ οἱ μετ' αὐτοὺς, κὴ οἱ ἕξῆτοι τὲ βασιλικοῦ πλούτου μετελάμβανον. ἀνακτίσας ἢ κὴ ἀνθηδόνα τὴν Γαλλίων καταειφθεῖσαν ἐν πολέμοις, ἀγχίπολιν προσηγόρευσε. τῆ δ' αὐτῆ φίλου δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας, κὴ ὅλη τῆς πύλης ἐχάραξε τὸ ὄνομα, ἰδίῳ αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατασκάσας. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἕτερος. καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, καὶ πόλιν, ἰδίᾳ ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε κὴ δένδρεσι πλουσίαν, ὠνόμασεν ἀντιπατρίδα. καὶ τὸ ὑπὲρ ἱεριχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι κὴ κάλλει δυσφόρων τειχίσας, ἀπέθηκε τῇ μητρὶ προσφυῶν κύκλον. φασιήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις B ὁμώνυμον πύργον. οὗ τό, τε ὕψος, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν δηλώσομεν. καὶ πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν ὑπὲρ ἱεριχοῦς ἵππων αὐλῶνα προσορείαν, φασαηλίδα ὀνόμασεν. ἀδελφοὺς δ' ἀμείβετο, τοὺς τε οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτῷ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὑπερτείνας τῷ φοίνικι ἀραβίας ὄρει, προσηγόρευσεν ἡρώδιον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἑξήκοντα σταδίων ἀπόστασιν ἱεροσολύμων, ἐπάλεσε μὲν ὁμοίως. ἐξήνεγκε δ' φιλοτιμότερον. προσχύλοις μὲν γὰρ τὴν ἄνεσιν πύργοις προείχεν, ἐπλήρωσε δ' τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τὴν ἔνδον τῆς οἰκημάτων ὄψιν εἶναι λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τοίχοις, καὶ θεμελίοις κὴ στέγαις, περικεχύσθαι τὸ πλοῦτον ἀφθόνῳ. πόρρωθεν δὲ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς ἑξακοσίοις λευκοτάτοις μαρμάροις, τὴν ἄνοδον διέλαβεν. ἦν γὰρ ὅλη τὸ γεώλοφον ὑπερικῶς ὑψηλόν. καὶ πᾶν χειροποίητον. κατεσκεύασε δὲ καὶ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τήν τε ὑποσυρίων καὶ τοὺς φίλους δέξασθαι δυνάμενα. ὥς τε τὴν μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρυμα. τῇ περιγραφῇ δὲ, βασίλειον. τοσούτοις δ' οὖν κτίσας, πλείοις κὴ τῆ ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ἔκ τε πόλει μὲν γὰρ καὶ θεάτρῳ καὶ πολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δὲ, τεῖχος, ἀξέδρας τε καὶ στοὰς, καὶ ναοὺς, κὴ ἀγορὰς, βηρυτῷ καὶ σιδῶνι γε μὴν καὶ δαμάσκῳ θέατρα, λαοδικεῦσι δὲ τοῖς θαλαττίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρηνίας πολυτελεῖς, περός δ', θεὶς ὕλα, θαυμαστὰ τὴν τε ἐργασίαν κὴ τὸ μέγεθος. εἰσὶ δ' οἷς ἄλσος τε λειμῶνας τε ἐνέθηκε. πολλαὶ δὲ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, τε χώρας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ γυμνασιαρχίας. ἄλλας δὲ ἐπετησίοις τε καὶ διηνεκέσιν ἐδωρήσατο προσόδοις, καταταξας, ὥσπερ κείους, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ γήρας. σῖτον γε μὴν τοῖς ἐχορήγησε τοῖς δημόσιοις. τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυπηγίαν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῆ τε πολλάκις. ἐμπρησθὲν δὲ τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀπέδειξε. τὰ δὲ λίγω, τοὺς εἰς λυκίους

ἢ σα-

ἢ σαμίους ἀφεῖναι, ἢ τὴν δ' ὅλλυ τ' ἰωνίας, ἐν οἷς ἑδέ- A aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones? Nónne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nónne Antiochensium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, strauit polito marmore: declinandisque imbribus, quàm longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solùm Achaiæ commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere sumptuum videret inopia, quódque solùm ex veteri Græcia restabat collabi, non solùm agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, vt nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vsus est, quod animo conueniret, cúmque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortuna quoque secunda vsus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

θησιν ἕκαστοι δαψιλείαν. ἀλλὰ ἀθλητὰς, καὶ λακεδαιμόνιοι, νικοπολίτας τε, καὶ τοὺς ἐν μυσίᾳ πέργαμον, οὐ τῶν ἡρῴδου γέμουσιν ἀναθημάτων; τίνι δὲ ἀποχέων τὴν ἐν ἠλείᾳ πλατείαν, οὐ φοίνικι οὖσαν ὑπὸ βορβόρου, κατέστρωσέ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος οὖσαν ξυστῇ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῶν ἀποφυγὰς ἐκέστησεν ἰσομήκεις στοάς; ταῦτα μὲν αὐτὰ τίς εἴποι, ἴδια τῶν αὐτῶν παθόντων δήμων ἑκάστου. τὸ δὲ ἠλείοις χαρίσασθαι, B οὐ μόνον κοινὸν τῆς ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ἣν ἡ δόξα τῶν ἐν ὀλυμπίᾳ ἀγώνων διῆκε τέως. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένοις ἀπορίᾳ χρημάτων ὀφῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας ἑλλάδος ὑπορρέον, οὐ μόνον ἀγωνοθέτης ἦς ἐπέτυχε πανταπασιν ὡς εἰς ῥώμην πλέων ἐζημίου. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διηνεκὲς πόρους χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδέποτε ἀγωνοθετοῦσαν τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐκλιπεῖν. C ἀπήνυτον δ' ἂν εἴη χρεῶν ἀγκάλυψις, ἢ φόρων ἐπιξύσεις, καθάπερ φασηλίτας καὶ βαλανεώτας, καὶ τοῖς περὶ τὴν κιλικίαν πολιχνίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἐπιξενούμενος. πλεῖστον γε μὴν αὐτοῦ τῆς μεγαλονοίας ἴθεχυσεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὄκνῳ φθόνου, ἢ τι θηρᾶσθαι μεῖζον, διεργάζεσθαι τοὺς πόλας πλέον τῶν ἐχόντων. ἐχρήσατο δὲ καὶ σώματι πρὸς τὸν ψυχὴν αἰεὶ λόγῳ, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γυμνούμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δ' ἐμπειρίαν ἱππικὴν ἐπέτυχεν. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ D παρακόντια θηρίων ἐκρέμασεν. ἔστι δ' ἡ συνοδίφος μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων δίπους. πολεμιστὴς αὐτοπάσχαζος. πολλοὶ γοῦν καὶ ταῖς γυμνασίαις αὐτὸν καταπλάγησαν, ἀκοντιστήν τε ἰσβολώτατον, καὶ τοξότην δεινοχόταζον ἰδόντες. πρὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερήμασιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ ἀπταίστως ἔπλαυσεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῶν πλασμάτων οὐκ αὐτὸς E αἴτιος, ἀλλ' ἢ προδοσία τινῶν, ἢ προπετεία στρατιωτῶν ἐγένετο.

Κεφ. ιζ. ΤΑὐτὰ μὲν ὑπὲρ θεοῦ δι' ὠφελείας, ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον αἰσχροῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονῆσαι ἐν γυναικὸς ἤρξατο, ἧσπερ ἦν μάλιστα ἀσχάλασεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος ἦν ἰδιώτης ὢν ἔτι γαμετὴν, ἣ γένος μὲν ἱερατικὸν ἦν, δωρὶς ὄνομα, γαμεῖ μεριάμμην τὴν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῷ στασιάσθαι συνέβη τὸν οἶκον, F καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δὴ μετὰ τὰ ἐν ῥώμης ἄφιξιν. φρόντον μὲν γὰρ ἐν τῇ δωρίδος υἱὸν αὐτίπατρον ἔχει τοὺς ἐν μεριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνας ταύτας ἑορτὰς ἀφεὶς καπηλείαν. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ παρθένων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν βουλῆς αἰτίλειν, ὃν ἠχμαλώτισατο μὲν βαρζαφάρνης καταδραμὼν συρίαν, ἐξηνδραποδίσατο δὲ κατ' οἶκον οἱ ὑπὲρ εὐφράτου ὁμοεθνεῖς. ἐκ γε τούτου G ἐπείθη θρασυνοῦσι μὴ δραβίωνα πρὸς ἡρῴδην, οὐκ αὖ θρασυπόλεμο. δέλεαρ ἦν αὐτῷ θανάτου τ' ἰωνῆς ὁ γάμος κατέσχε. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, ἐκ βεβαίου τι τῆς παρῴδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρῆξε δ' ἡρῴδην, ἐκ αὐτὸς αὐτοποιοῦμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπὶ δὲ τὸ βασιλεύειν

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quam maximè diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: vnde domus eius in discordiam venit, & antea quidem, maximè verò postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filiũ, eorum causa quos è Mariamne susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus cò commeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non inreriisset. Verùm mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius patriam desiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure

CAP. XVII. De diffidio Herodis cũ filiis Alexãdro & Aristobulo. *Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.*

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne ſuſceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in ſtudiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti ſibi fuiſſent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes ſuffragabatur: qui in dies ſingulos proficiens, adeò ſuccendebat Herodem, vt eorum nihil ſentiret quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimicitiarum probabiles cauſas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo ſuo feciſſet obiiciebat, quæque in fratrem Ariſtobulum egiſſet. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoſeptimo ætatis anno creatum, poſt honorem ſtatim occidit. Atque ille quidem cum ſacra veſte amictus ad aram acceſſiſſet feſto die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu miſſus in Hierichunta, ibi ſicut mandatum fuerat, lacu ſubmerſus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, ſororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehoneſtabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres ſæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, inſimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ veriſimilia fingerentur, hæc accuſantes, quòd in Ægyptum imaginem ſuam miſiſſet Antonio: próque immoderata libidine, abſentem ſe properaſſet oſtendere viro mulierum cupidine inſanienti, & qui vim poſſet inferre. Id veluti fulmen aliquod emiſſum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris cauſa zelotypia ſuccenſum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ ſæuitiam, cuius gratia & Lyſanias rex & Malichus Arabs erant peremptι. Non enim coniugis amiſſione, ſed morte ſua periculum metiebatur. Itaque profecturus Ioſepho Salomes ſororis ſuæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, ſi etiam ſe occidiſſet Antonius. Verùm Ioſephus non malignè, ſed regis amorem mulieri cupiens demonſtrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, ſecretum ei ſermonem aperit: Et illa reuerſo Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam eſſet alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Ioſepho comprobatus eſt, quibus vt me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Ioſephum mandata ſua proditurum fuiſſe ratus, niſi eam corrupiſſet, præ dolore inſaniebat. Cúmque ſtratis exiluiſſet, in regia ſpatiatur: ibique tunc Salome ſoror eius arrepto tempore criminandi, ſuſpicionem de Ioſepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confeſtim vtrunque iuſſit interfici. Deinde pœnitudo ſequebatur inſaniam: & poſtquam iracundia concidit, amor iterum caleſcebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, ſed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec proceſſu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

A ἐπίβαλλεν αὐτῷ. τῶν ὃν ἐκ μὲν Μαριάμμης ἐτόκνων αὐτῷ γεγονότων δύο μὲν θυγατέρες, ζῶσαι ἦσαν ἔτι. Τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παρὰ Δυόμῳ, τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἔτρεφε, διὰ τὴν μητρῶαν εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνασιν αὐτῷ. τὸ δὲ τούτων ἰσχυρότερον, ὁ Μαριάμμης ἔρως συνήργει, καθ' ἡμέραν ἐκκαίων ἡρῴδην λαβεῖν τοὺς, ὡς μηδενὸς τῶν διὰ τὴν στέργουσαν λυπηρῶν αἰσθάνεσθαι. τοσοῦτον ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τῆ Μαριάμμης, ὅσος ἐκείνου
B πρὸς αὐτὴν ἔρως. ἔχουσα δὲ τὰ μὲν ἀπ' ἐλέγχου ἐκ τῶν πραγμάτων ἔλογον, τὰ δὲ παῤῥησίαν ἐκ τῆ φιλεῖσθαι, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, τὰ κατὰ τὸν πάππον ὑβριστὴν, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀριστόβουλον. ὑβρὶ γὰρ τούτου καίπερ ὄντος παιδὸς ἐφείσατο. δυοῖν μὲν αὐτῷ τὰ ἀρχιερωσύνην ἐπ' ἀκμῆ δεκαέτη, μετὰ τὴν τιμὴν κτείνας δι' ὀργῆς. ἐπὶ δὲ τῆ ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι, καθ' ἑορτὴν, ἄθρουν ἐπιδάκρυσε τὸ πλῆθος. πάντων μὲν οὖν
C ὁ παῖς διὰ νυκτὸς, εἰς Ἱερειχοῦντα. ἐκεῖ δὲ κατ' ἐντολὴν τοῦ τὸ γαλατῶν βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ. διὰ ταῦτα ἡρῴδης τὸ ὠνείδιζεν ἡ μῖριάμμη, καὶ τῆ ἀδελφῇ αὐτῆ καὶ τῆ μητέρᾳ, δεινὰς ἐξύβριζε λοιδορίας. ἀλλ' ὁ μὲν, πεφίμωτο τοῖς ἐμέροις. διὰ γὰρ τὰς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῆγε, καὶ πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τὸν ἡρῴδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτὴν, ἀλλὰ τὰ πολλὰ πρὸς τὸ παθανὸν ἐσκεδάζοντο
D ναι, καὶ κατηγορεῦσαι διότι τῆ εἰκόνα τῆ ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς Αἴγυπτον Ἀντωνίῳ, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀπόῦσαν δείξειν ἑαυτὴν αἰθεροπτῳ γυναικομανοῦντι, καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τὸ τοίνυν σπανίως ἐμπεσὸν, ἐτάραξεν ἡρῴδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ τὴν πλεονεξίαν δεινότητα, δι' ἣν Λυσανίας τὸ ὁ βασιλεὺς ἀπῆρτο, καὶ μέγας ὁ ἀραψ. οὐ γὰρ ἀφαιρήσῃ γαμετὴς ἐμέλλει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μᾶλλον οὖν
E δεδοικὼς, ἰωσήπῳ τῷ ἀνδρὶ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτῷ, πιστὸς δὲ ἦν καὶ διὰ τὸ κῆδος δ' ὃν, ὡς ἀπῆλθε τῆ γυναῖκα κρύφα δοὺς ἐντολὰς αἱρεῖν αὐτὴν εἰ καὶ κεῖνον αὐτόνομον. ὁ ἰώσηπος ἦν κακοήθης, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τῆ βασιλέως ἐπιδεικνύσῃ τῆ γυναικὶ ἐκελεύσθη, ὡς διὰ δεδοικὼς μὴ ἀπόθανὼν αὐτὴν ὑπομένοι διὰ ζῆν δυνηθῆναι, τὸ δεδόῤῥητον ἐκφέρει. καὶ εἰπὼν πρὸς ἐπαινέσεται τῆ ἡρῴδην, πολλὰ τὸ περὶ τῆ πρὸς αὐτὴν πόθου
F ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐραθείη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ γοῦν εἶπε τοῖς πρὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπιδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτείναι με προστάξας. ἔκφρων δι' ὀργῆς ἀκούσας τὸ δεδόῤῥητον ἐκεῖνος, καὶ οὐκ ἂν ποτε τὸν ἰώσηπον ἐξαγγεῖλαι τὰν ἐντολὴν φάσκων, εἰ μὴ διαφθείρειν αὐτὴν, ἐνθυσία τῷ πάθῳ, καὶ τῆ κοίτης ἐξαλλόμενος, αἰδέσθη τοῖς βασιλείοις αἰδοῖοις. κἂν τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν καιρὸν εἰς τὰς διαβολὰς ἁρπάσασα, τὸ εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δὲ ὑπ' ἀκρασίᾳ ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, ἀθρόᾳ κτεῖναι ἐκέλευσεν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' ἀθρόως εἶπε τὸ παθῆ, καὶ τῆ θυμῆ πεσόντες, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ ἦν φλεγμονὴ τῆ ἀπθυμίας ὡς μηδὲ τεθναίαι δοκεῖν αὐτῷ, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τοῦ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀνάλογον τῷ λύπῳ ἔχειν,

τῇ πρὸς

τῇ πρὸς πατρυσίαν ἀλλοδαπῆ. κληρονομοῦσι δ' αὐτοὶ μὲν μητρῴας οἱ παῖδες ἐργῆς, καὶ τὸ μύσος σύνοικον λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφιέμενον τὸν πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ὑπὸ Ῥώμης παῖδ' ἀδόμωνοι, πλέον ἢ, ὡς εἰς ἰουδαίαν ὑπέστρεψαν. σωφρονοῦντος δ' αὐτοῦ τῇ ἡλικίας ἡ ἀλλοίωσις. ὑπὸ δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν τὴν θυγατέρα σαλεύομεν, ἡ δὲ μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ δὲ, ἔγημεν ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα. προσελάμβανον ἤδη τοῦ μίσους καὶ παῤῥησίαν. ἐκ ἢ τῶν θεάσεως αὐτοῦ, ἀφορμὰς οἱ ἀλλαλλόντες ἐλάμβανον, καὶ φανερότερον ἤδη τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς ὑπεβαλλόμενοι μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦ υἱοῦ. ὁ δὲ ἀρχελάῳ κηδεύσας καὶ φόβῳ ἐδασυδάζοιτο, τοῦ πενθεροῦ πεποιθὼς, ἵνα ὑπὸ καίσαρος αὐτῷ κατηγορήσῃ. ἀπαλλαττὸς ἢ τοῦ ἀλλοδαπῆς ὥσπερ ὑπεδέχετο τοῖς υἱοῖς, κατάγῃ τὸν ἐκ τῆς ἰδουμέας αὐτάναξον, καὶ πάντα τρόπον προπηλᾶν ἀρχῇ. τοῖς ἢ ἀφόρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὁρῶντες προκόπτοντα, ἀλλὰ αὐτῶν ἀνηλόφαι εἰς ἐπεράτων τὸ ἀγανακτήσεως. ἐφ' ἑκάστῳ ἢ τοῦ αἰτιαρῶν, τὴν ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς ἢ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσαντο μᾶλλον. ὁ δὲ αὐτίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐπιφυόμενος, δεινότατος μὲν ὢν ἐν τῷ πρὸς τὸν πατέρα κολακείας, ἀλλοίας δὲ κῇ τοῦ ἀδελφῶν ποικίλας ἐπισκιάζόμενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ ἢ, τοὺς ὑπηνδίους φημίζειν καθ' ἡμέραν παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν ταῖς διαθήκαις, καὶ φανερῶς, αὐτὸς ἤδη διάδοχος. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς καίσαρα, τοῦ τε κόσμου, καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος καὶ χρώματος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν δόλῳ τὸν μυριάμμης κοίτῃ τῷ μητρὶ. δυσὶ δὲ ὅπλοις κατὰ τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν βασιλέα καὶ τὸν θανάτου τοῦ υἱοῦ ὑπεργάσατο. τὸν γοῦν ἀλέξανδρον σύεσις μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, δ' ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας, ἄγεσθαι δόλῳ καίσαρος. ὁ ἢ δι' ὠρῶν μόλις ὀλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, καὶ δίκης ἐμπεφεύγειν αὐτὸν ἔῃ, καὶ ῥᾳδίου φεύγειν ὄντος, τὰ μὲν ἐμβριθήματα τῆς παῤῥησίας ἀδημόνως ὑπωπτεύετο. τὰς δὲ αὐτοῦ διαβολὰς, ἰσχυρὰς ἀπεδύσατο. καθαρὸν ἢ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τῆς καθ' ὑιῶν, ὅτως ἤδη τότε αὐτὸν πανοῦργον, καὶ τὸν αὐτοῦ ἀτιμίαν ἀπεδύρετο. σωφρονοῦντος δὲ αὐτοῦ μὴ καθαρεῦσαι τῆς συνειδότος, ἀλλὰ λόγοις ἰσχύς. ἰῶ γὰρ δεινότατος εἶναι. καὶ τὸ τελευταῖον φάσμος, ὡς τοῦ παῖδι κτείνειν αὐτοὺς ὄζιν, εἰ δὲ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, προήγαγε μὲν εἰς δάκρυα πάντας. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς διαγωνίσασθαι μὲν αὐτῶν τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ πρὸς ἰῶ διὸς. αἱ διαλλαγαὶ δὲ ὅδε τούτοις ἦσαν, ὡς τε ἐκείνους μὲν τοῦ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν δὲ, τῶν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ ταῦτα δὲ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεὺς, τοῦ μὲν ἐγκλημάτων ἀφικέσθαι τοὺς υἱοὺς δοκῶν, τῆς δὲ ὑποψίας οὐκ ἀπηλλαγμένος παρακολουθεῖ ἢ αὐτίπατρος ἢ τῷ μίσους ὑποθέσεις, ἀλλ' οὐς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν ἀλλαττῶν ἀδύμωνος.

A quo ſuperſtitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ ſuccedunt filij, & immanitatem ſceleris reputantes, non aliter ſuſpectum patrem quàm ſi hoſtis eſſet, habebant: ídque & antea, quàm diu Romæ in ſtudiis erant, & multò magis poſtquam in Iudæam reuerſi ſunt. Siquidem cum ętatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitę ſuæ Salomes, quæ matrem amborum accuſauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde acceſſit etiam libertas odio, & occaſiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ ſunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium ſtruerentur inſidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij ſimul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc eſt Archelai gener, ſocero fretus etiam fugam pararet, ipſum apud Cæſarem accuſaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo ſibi futurum aduerſus filios, adducit Antipatrum ex Doride ſuſceptum: híſque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum proficientem viderent, indignationem cohibere pro ſua nobilitate non poterant: ſed in ſingulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies ſingulos magis magíſque negligebantur. Antipater autem etiam ſui cauſa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres ſuos calumnias conferebat, quædam ipſe dictitans, amicos verò ſuos ad alia diuulganda ſubmittens, donec omnino ſpem regni abſcidit fratribus ſuis. In teſtamento enim ipſe apertè quoque iam ſucceſſor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæſarem miſſus eſt, cultúque regio & cæteris obſequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam ſuam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúſque armorum generibus in fratres vſus, blanditiis & calumniis regi obrepſit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem ſecum Romam pater abſtractum, veneni ſibi dati reum apud Cæſarem poſtulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitiſſimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè ſuppreſſit: in ſe verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque ſocio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de ſuis iniuriis queſtus eſt: cùm præter innocentiæ conſcientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. poſtremò prolocutus quòd eos patet libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excuſſit: verùm Cæſarem ſic affecit, vt eorum accuſationibus ſpretis, Herodem ſtatim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta eſt, vt adoleſcentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Poſtea rex Roma reuerſus, licèt ſoluiſſe criminibus filios videretur, nondum tamen erat ſuſpicionibus liberatus: quoniam argumentum odij ſequebatur Antipater, etſi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non audebat.

Ann. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleusam delatus esset, susceptit eum benignissimè Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiæ causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, vt in causa dicenda suffragarētur Alexādro: & vsque ad Zephyrium deduxit talentis xxx. donatum. Postea verò quàm Hierosolymam peruenit Herodes, populo conuocato, tribúsque filiis propè astantibus causam reddit profectionis: multásque Deo gratias agit, multas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod regno maius esset, concordiam filiis præstitisset, quam ego, inquit, arctiùs copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero, trésque filios meos reges designo, huiúsque sententiæ meæ socium primum Deum fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar iunxit, & pater instituit obseruate: non iniustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autem singulis coniunctos esse oporteat propinquos atque amicos, ego distribuam, & concordiæ sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionum contentionúmque causas ex contubernalium natsci malitia: hósque si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem vt non solùm isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem filiis meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potientur, pondus autem rerum tametsi nolim, meum est. Consideret autem quisque vestrum ætatem meam, vitæque institutum, necnon etiam pietatem. nam neque senex adeò sum, vt de me citò desperetur: neque voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque vitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem verò ita coluimus, vt in longum nos æuum progressuros esse credamus, quòd si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis, honorificè eos haberi veto: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferociæ nuttimenta suggerere. Itaque si cogitent qui ad eos se applicant: bonis quidem apud me paratum esse præmium, seditiosis verò apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatem, omnes profectò mecum, hoc est, cum filiis meis sentient. Nanque ipsis expedit me regnantem, méque his esse concordem. Vos autem, ô boni filij, sacram primùm retinentes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, méque tertium qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres permanete. Iam nunc autem vobis & vestimenta, & obsequia dabo regalia: Deúmque oro vt conseruet iudicium meum, si concordes eritis. Hæc locutus, singulos benignè consalutauit,

A ὡς ἦλθε χιλίοις ἀνδραπόδοις κατῆρεν εἰς Ἐλεοῦσαν, εἰσία μὲν αὐτὸν φιλοφρόνως ἀρχέλαος, ὑπὲρ τῆς γαμβροῦ σωτηρίας δι' ἐχεύτων, καὶ τῆς ἀλλαγῆς ἐφηδόμενος, ὡς αὐ καὶ πάλαι γεγραφὼς τοῖς ἐν ῥώμῃ φίλοις, συλλαμβάνεσθαι περὶ τοῦ δίκου ἀλεξάνδρου. προπέμπει δὲ μέχρι ζεφυρίου δῶρα δοὺς, μέχρι ξιάκοντα ταλάντων. ὡς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα κατῆλθε, ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς παρ' αὐτοῖς ἑστῶτας ἀνδραπόδοις, ἀπελογεῖτο περὶ τῆς ἀποδημίας. καὶ πολλὰ μὲν ηὐχαρίστει τῷ θεῷ, πολλὰ δὲ καίσαρι κατασπασμένος τὸν οἶκον αὐτοῦ τεταραγμένον, καὶ μεῖζόν τι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι τῆς βασιλείας τιμὴν ὁμόνοιαν, ᾗ αὐτὸς ἔφη συναρμόσαι μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριον ἐμὲ τῆς ἀρχῆς καὶ δίκαιον τῶν ἀγαθῶν κατέστησεν, ἐγὼ δὲ μετὰ τῶν συμφερόντων ἐμαυτῷ καὶ κείνου ἀμείβομαι. τοὺς δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας ἀποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς ἀνδρας καλῶ γενέσθαι. τῷ μὲν γὰρ, ἡλικία, τοῖς δ', ἀνάγκη τῶν ἀγαθῶν πρεσβεῖα τὸ μὲν μέγεθος τῆς βασιλείας ἀρκεῖ καὶ πλείοσιν. οἷς δὲ καίσαρ μὲν ἔνωσε, καὶ διέστησε δὲ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε ἀδίκοις, μήτε ἀνομοίοις τὰς τιμὰς διδόντες. ἐκάστῳ δὲ καὶ προσθεῖον. οὐ γὰρ τοσοῦτον ἀφελεῖ τὸν παρ' ἡλικίαν πρεσβεύοντα ὅσον ἀδικεῖται τὸν ἀτιμούμενον. οἷς γε μὴν ἐκάστῳ συνεῖναι δίκαιον συγγενεῖς καὶ φίλοις, ἐγὼ δίδωμι, καὶ τὰς ὁμονοίας ἐκείνους ἐγγυητὰς καταστήσομαι, σαφῶς ὅτι στάσεις, καὶ τὰς φιλονεικίας, γινώσκω αἰ περὶ συνδιατεινόντων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν οὗτοι χρηστοὶ, τηροῦσι τὰς ὀργάς. ἀξιῶ δὲ οὐ μόνον τοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ὅτι τῶν παόντος. οὐ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλείας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι δίδωμι. καὶ τὴν μὲν ἡδίαν, ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσι. τὸ βάρος δὲ τὴν πραγμάτων, ἐμόν ὅτι, κἂν μὴ θέλω. σκοπέω δὲ ἕκαστος τὴν τοῦ ἡλικίαν, καὶ τὸν ἀγωγὴν τοῦ βίου, καὶ τὸν ὁσιότητα. οὔτε γὰρ οὕτως εἰμὶ γέρων, ὡς τ' ἂν ἀπελπισθῶμαι ταχέως, οὔτε εἰς ζωφλὼ σκιδιατρόμενος, ἢ καὶ νέοις ὑποτέμνεται. τό, τε θεῖον αὐτοῦ τοῦτο πανδεκάμηνον, ὡς τε ἂν ὀλίγον μείζων βίου προελθεῖν. ὁ δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας πεπαιδίων ὅτι τῇ ἐμῇ καταλύσῃ, δύσῃ μοι κατὰ θεὸν σκείνων δίκας. οὐ γὰρ ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγονόσιν, ἀνακόπτω τὴν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν, ὅπερ πάσχουσι τοῖς νέοις γίνεσθαι τὰς ἀνοήτους θεάσεις ἐφόδιον. εἰ γὰρ μὲν ἕκαστος ἐνθυμηθείη τῶν προσόντων, ὅτι χρηστὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ λήψεται τὸν ἀμοιβὸν, σπεύδων ἢ κακῶς τῶν πραττόμενον τὸ κακόηθες ἀνόητον ἔξει, πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσειν, τουτέστι τὰ τῶν ἐμῶν ἡδέα. κἀγὼ τούτοις συμφέρει κρατεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς δὲ ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, φρόνησιν ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ ἄνδρα θηρίοις αἱ σπλαγχναὶ μένουσιν, ἔπειτα τὸν ποιησάμενον ἡμᾶς τὰς ἀλλαγὰς κρίσεσι, ζῆτον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔζεσιν ὑπάτοις ἀνδρα καλούμενα, μείνατε ἀδελφοί. δίδωμι δ' ὑμῖν ἤδη τὰ ἥδη κἀγὼ θεραπείαν βασιλικήν. ἱκετεύω δ' κἀγὼ τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, αἰ ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν, καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον κατασπασάμενος τὴν ἡδὴν,

ἀπέλυσε

διέλυσε τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν, συνδιχομένους τοῖς εἰρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκηκοέναι σφᾶς προσποιούμενοι. συνεστήκει δὲ τοῖς ἀδελφοῖς ἡ στάσις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπονοίας ἔχοντες ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρῳ μὲν καὶ ἀριστόβουλος ὁδυνώμενοι πεπυσμένον ἀντιπάτρῳ τὸ πρεσβεῖον. ἀντίπατρος δὲ καὶ τῷ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχρημυθεῖν τὸ ἡδύ, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ κεχώμενος, τὸ πρὸς αὐτοὺς ἐμάλυπτε μίσος. τοῖς δὲ, δι' ὀλιγοστίαν πάντ' ἐνθυμεῖσθαι δοκοῦντα, καὶ παροξύνοντες μᾶλλον, ἐπέκεντο πολλοὶ, πλείους δὲ τῷ φίλων παρεδύνοντο κατάσκοπος. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, διὰ τοῦ παρ' ἀντιπάτρῳ, καὶ μὴ προσθήκης μετέβαινεν ἀπ' ἀντιπάτρου πρὸς ἡρῴδην. ἦν δ' ἁπλοῦς φθεγξάμενος ὁ νεανίας, ἀνυπεύθυνος δὲ, ἀλλ' εἰς ὀλιγωρίαν τὰ ῥηθέντα ἐτρέφετο, καὶ μεῖζον παῤῥησιασάμενος μίσει τοῖς ἐλαχίστοις προσπελάτετο. καθίει δὲ ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, κἂν τῷ φημιζομένων ἔν τι διελεγχθῇ, ἅπαντα πίστιν ἐπιτίθει. καὶ τῷ αὐτῷ μὲν φίλων ἢ φύσει σιγηρώτατος δοκεῖ ἕκαστος, ἢ κατασκάζετο δωρεᾶς, ὡς μηδὲν ἐκφέρειν τῷ δεηθέντι, καὶ τὸν ἀντίπατρον βίον, εἰ μὴ ἀμῦροι τὰς ἐπὶ κακίᾳ ὑποψίαις. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ συνόντας χρήμασι διαφθείρων, ἢ κολακείᾳ ὑπιών, πάντα κατεργάζετο, πεποίκει προδότας, καὶ τῷ φερόμενον ἢ λαλούμενον φωράς. πάντα δὲ σεσεισμένως δραματεργῶν, τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς ταῖς διαβολαῖς ἐποιεῖτο τραχυτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφῶν προσωπεῖον ὑποκείμενος, καθιεὶς δὲ ἰδιώτας ἑτέρους. κἀπειδάν ἀπαγγελθείη τί κατ' ἀλεξάνδρου, παρελθὼν ὑπεκίνητο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀντίπατρος, ἔπειτα κατασκάζειν ἢ συγχεῖ, καὶ πρὸς ὀργὴν ταχίστην ἐξάγειν τὸν βασιλέα. πάντα δὲ εἰς ὑποψίαν ἀπῆγετο, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τοῦ παιδὸς ἐφεδρεύειν ἀλέξανδρον. ἤδη γὰρ ὅπου πίστιν ἐφορμεῖ ταῖς διαβολαῖς, ὡς ἀπολογούμενος ἀντίπατρος ὑπὲρ αὐτοῦ. τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσα μὲν φέρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια σπουδῆς τοσοῦτον ἀντιπάτρῳ προσετίθει. συνεπέλαυνε δὲ καὶ τῷ κρίνειν τὸ βασίλειον, οἱ μὲν εἰκότες, οἱ δὲ ἐξ ὑπερτάγματος, ὥσπερ πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῷ φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γυναικεία. πάντα γὰρ ἀντιπατρικὰ ἦν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλεξάνδρῳ, πάντα ἦν ἡ ἀντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῷ, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖον τῶν προγόνων μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν, ὅτι ταῖς ἐλπίσιν, ἐθεράπευον ἀντίπατρον ἤδη. συναφίστα δ' ἕκαστον, τὰ βασιλέως προστάγματα, ὡς δυσχεραίνοντος τοῖς τιμιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσχεῖν τοῖς περὶ ἀλέξανδρον. φόβος δ' ἦν ἡ μόνον τοῖς ἐκ τοῖς βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ἐστὶ γὰρ βασιλέων τοσαύτην καίσαρ ἔδωκε τιμὴν, ὥστε τὸ ἀπ' αὐτοῦ φοβεῖσθαι, καὶ μὴ προσκούσης πόλεως ἐξαγαγεῖν. τὸ δὲ μειράκια, τοῖς μὲν ὀλιγωροῦσι καὶ

A populúmq; dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, &
B quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habe-
C batur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem eum irritarent submittebat Antipater vt mendacia sua veras occasiones haberent: multísque falsò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexan-
D dri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fatrísque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id
E quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad insidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes
F alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regísque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multóque plusquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adulescentibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristo-
G bulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solùm autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis si liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hísque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palàm incusabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, ficta eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrore cœperunt. Erenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: veterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

Ant. li. 16. cap. 7.

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐτῷ. ὁ δὲ πατὴρ φασιρὰς ἀπεμέμφετο. συνιέντες δ' οἱ μὲν ἐκ τῆς ψύξεως, καὶ πρὸς τὸ λυπεῖν μᾶλλον ἐξαχύνετο. διέθηκε δὲ πρὸς αὐτὰς καὶ τὸν θεῖον Φερόραν αὐτάπαξος ἐχθρῶς, ἐκ τῆς διὰ σαλώμην, ὡς αἱ γαμετὰς ἦσαν, καθομιλεῖν ἀεὶ καὶ παροξύνων. συνῆρχε δὲ καὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα ἀπέχθεια, ἡ Ἀλεξάνδρου γυνὴ Γλαφύρα ὑβριαλοῦσα τὸ αὐτὸ δ' ἦθος, καὶ ὡς πασῶν τῷ κρείττονι τὸ βασίλειον εἴη δεσπότης, καὶ πατρόθεν μὲν ἀπὸ Τημένου, καὶ μητρόθεν δ', ἀπὸ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεως ὄντα. πολλὰ δὲ ὠνείδιζεν εἰς δυσγλωττίαν, τοῦ τε ἀδελφοῦ τὴν ἀγοράν, καὶ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δι' ἀμορφίαν, οὐκ ἀπὸ γλώττης ἠρέθη. πολλαὶ δὲ ἦσαν, ὡς αἱ ἐφ' ἑκάστου τὸ πατρῷον ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, καὶ τῷ βασιλέως ἡδομένου πλείοσιν, αἱ πᾶσαι δι' τὸ μεγάλαυχον τῆς Γλαφύρας, καὶ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τοῦτο δὲ δὴ σαλώμῃ, καί τοι πιθανὸν οὖσαν, αὐτὸς ἀριστόβουλος ἑαυτῷ διέστασεν, ὠργισμένῳ, καὶ πρότερον ὅτι ταῖς ἐκ Γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε δὲ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τοῦ πατρὸς ταπεινότητα, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος γήμας βασίλισσαν. ταῦτα κλαίουσα τῇ σαλώμῃ διήγγελεν ἡ θυγάτηρ. προσέπιπτον δὲ ὅτι καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλεῖν οἱ περὶ ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν βασιλεύσωσι τοῦ βασιλέως, ἐσουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοὺς δὲ καμήλου γραμματεῖς, ὑπερωπίοντας, ὡς παιδὸς δυσμόρους ὑπομένειν. πρὸς δὲ τὴν ὀργὴν οὐ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγελλε πρὸς τὸν ἀντίοχον ἐξεστηκὸς κατὰ γαμβρεῦον λέγουσα. καί τις ἐπὶ θεραπείᾳ συνιέναι μὲν, ἢ τὸν θυμὸν ὑπεκκαίουσα τοῦ βασιλέως. ἦκουσε γὰρ αὐτοὺς συνεχῶς ἀπαγορεύειν μὲν τοῦ μητέρα, καὶ κατοικτίζειν δὲ ἐπαχθομένους αὐτῷ. πολλάκις δὲ αὐτῷ ὀφθέντος τοῦ μιαμμὼν ἐσθῆτα πρὸ τῶν μεταγενεστέρων γυναικῶν ἀπορρῆξαι, ὡς αὐτὴ τοῦ βασιλικοῦ ἐν τάχει ἀπεδησομένου ἑαυτῷ, ἐκ τούτων πιστωμένους. ὀργὴ ταῦτα, καί τοι τὸ φερόμενον τοῦ νεανίσκου ὑποδείσας, ὅμως οὐκ ἀπέκρυπτε τοῦ ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, καὶ γὰρ εἰς ῥώμην ἐκπλεῖν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεύς, τὰ πολλὰ δὲ ὠδύρατο ὡς πατὴρ, καὶ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, διδοὺς τοῦ προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους ἤθροιντο. οἱ δὲ, τὰς μὲν ὀργὰς ἀπεσκεδάζοντο, ψευδεῖς εἶναι λέγοντες, πιστώσασθαι δὲ τοῦ ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μέν τοι κἀκεῖνον ἀποφαίνειν τὰς λογοποιίας, τοῦ μὴ πιστεύειν ῥᾳδίως. οὐ γὰρ ἐπικρύψειν τοῖς κατεψευσμένοις αὐτὸν, εἰ ἀναιδὴς μόνος ἦ. τούτοις ὡς πατέρα πεισάντες ταχέως, τὸν μὲν ἐκ χρῆσι φόβον ἀπεκρούσαντο, τοῦ δὲ εἰς τὰ μέλλοντα λύπην προσέλαβον. ἐγνώσαν γὰρ τοῦ τε σαλώμου ἐχθρὸν, καὶ τὸν θεῖον Φερόραν. ἦσαν δὲ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι, καὶ χαλεποὶ, Φερόρας δὲ μείζων, ὃς πάσης μὲν ἐκοινώνει τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, προσῆν δὲ ἰδίας ἑκατὸν ἐπὶ τάλαντα, τοῦ δὲ πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ δῶρον.

δῶρον. δς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετραρχην, αἰτησάμενος
παρὰ καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοι-
κήσας ἀδελφῇ τῇ ἰδίας γυναικὸς, μεθ' ἣν ἐκείνης τε-
λευτήσαν, καθωσίωσε τὴν θυγατέρα τῇ αὐτοῦ θυγα-
τρὶ, ἔτι παῖδι οὔσῃ, ἑκατὸν ταλάντοις. ἀλλ' ἀπόδρα
φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἔρωτα δούλης. ἐφ'
ᾧ χαλεπήνας ἡρῴδης, τὴν μὲν θυγατέρα τῇ πρὸς πάρ-
θους ὕστερον ἀναιρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδῷ. φε-
ρώρᾳ δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν ὀργὴν ἔλυσε, δόξαν συγγνώμην
τῇ νόσῳ. ἐπεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ἔτι ζώσης τῆς βα-
σιλίδος, δόλῳ βαλεῖν αὐτῷ φαρμάκοις. τότε δὲ πλεῖστοι
μήνυται προσῆσαν, ὡς καὶ παρ' φιλαδελφότατον ὄν-
τα ἡρῴδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῇ λεοντῶν καὶ δίος.
πολλοὶ δὲ τῇ εὐνοίᾳ βασανίσαι, πολύτλητον
ἦλθεν ἐπὶ τοὺς φερώρα φίλους, ὧν ὀπιθυμῶν μὲν, αὐ-
τὸς ἀμολόγησεν οὐδείς, ὅτι δὲ τῇ ἱστορίᾳ ἁρπα-
σάμενος εἰς πάρθους ἀποδρᾶναι παρεσκευάζετο. συνε-
πίτροχος δὲ τῇ σπεύσαντος αὐτῇ καὶ φυγῆς, κοσόβαρος
ὁ σαλάμης ἀνὴρ, ᾧ συνῴκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ὀπὶ
μοιχείᾳ τῇ πρότερον ἁλῳφηρώτος. ἣν δὲ ἁλόντα
ἁλγηδόνι, καὶ σαλάμιν. καὶ δὴ αὐτῇ φερώρας ὁ ἀδελφὸς
κατηγόρει, συνθήκας εἰς γάμε ποιεμένης πρὸς συλ-
λαῖον, τὸν ἐβέβλητο τῷ ἀράβων βασιλέως ὀπίζοπον, ὃς ἦν
ἐχθρότατος ἡρῴδῃ. ἀπελεγχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα
ὅσα φερώρας ἐπῆλθε, συγγνώσπε, καὶ αὐτὸ δὲ φερώ-
ραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων. μετέβαινε
δὲ ἐπ' ἀλίζωνα ὁ χειμὼν τὰς οἰκίας, καὶ εἷς τῶν
ἐκείνου κεφαλῶν ὅλος ἀπηρείσατο. ἦσαν δύνοῦ-
χοι τῷ βασιλεῖ τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλει-
τούργουν, τῷ μὲν οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ δὲ
δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατακοιμίζειν τε καὶ
συγκατεκλίνετο. τούτοις εἰς τὰ παιδικὰ δώρεις με-
γάλοις ὑπῆγε ὁ ἀλίζωνος. μέλλων δὲ τῷ βασι-
λεῖ, δηλήμονες βασάνοις. καὶ τὸν μὲν συνουσίαν δικαίως ὡμολόγουν. ἐξήφιεν δὲ τὰς εἰς αὐ-
τὸν ὑποχίσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' ἀλίζωνος, λέγοντες ὡς οὐκ ἂν ἡρῴδῃ δόξαι τὰς ἐλπίδας ἴσχειν, αἰσχρῷ γήρᾳ καὶ βαπτὸν ὡμῷ τὰς κόμας, εἰ μὴ
ἐκ τούτου αὐτὸν οἰόμενος νέον, αὐτῷ προσήκειν, ὃς δὲ
ἄκοιτος δέξεται τὸν βασιλείας, οὐκ εἰς μακρὰν τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἀμυνεῖν, τοῖς φίλοις δ' δι-
δαίμονας ποιῆσαι καὶ μακαρίους, πρὸ πάντων δ' αὐ-
τοῖς. εἰ δὲ μὴ θρασύτερον τῷ δυνατῷ, δεῖν τὸν ἀλίζω-
νος λαθεῖν, τοὺς τε ἡγεμόνας τὸ στρατιωτικοῦ, καὶ
τοὺς ταξιάρχους, κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα
τὸν ἡρῴδην οὕτως ἐξεφόβησαν, ὡς μηδὲ φθέγξασθαι
τολμῆσαι τοὺς μηνύοντας ἀναιρεῖν, ἀλλὰ κατασκόπους
ὑποπέμπων νύκτωρ, καὶ μὴ ἡμέρᾳ, ἔκρυπτε τῷ πρατ-
τομένων ἢ λεγομένων δηρόνα, καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑπο-
ψίαις, διαθέως αἴρει. δεινῆς δὲ ἀσομίας ἐπλήσθη τὸ
βασίλειον. κτείνοντο δὲ ἐχθροὶ ἴδιον, ἕκαστος ἐπλασ-
σε τὰς ἁγδολὰς, καὶ πολλοὶ πρὸς τοὺς ἁγαφόρους, φο-
νεύοντι τῷ βασιλικῷ θυμῷ κεχαρισμένοι. τὸ μὲν ψεῦ-
δος εἶχε προσχήματα πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῷ ἁγδολῶν
ἦσαν ἀκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, αὖθις κατηγο-
ρήσας, καὶ τῷ πρὸς αὐτὸ ἐλεγχθέντι, συνεπάγετο.

A dono datæ. Quinetiam tetrarchiam eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regalique coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui pòst à Parthis occisus est.

B Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quòd cum amica subrepta in

C Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Con-

D uicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus

E maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo pòst ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos suos beatósque

F faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctúque submittens, dicta factáque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilicèò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quis-

G que odio vel inimicitiis, calumnias finxêre; multíque regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modò accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset: ducebatur ad pœnam:

De vita namque periculum regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec corum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verumetiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subirò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris cum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempúsque obseruare, vt illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id feciſſe videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earúmque se plurimos socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cùm vim noctu adhibuisset inuito. lámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regísque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, exitiabilis genet meus? aut vbi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono merito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculum agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properás veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quâ tui tuæq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis consulendum est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexãder præscripserat libros, legendos ei præbet, singulisque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cùm autem sibi credere regẽ videret, considerãdum est, inquit ne fortè adolescẽtulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab adulescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis aiã-

Ant. li. 16. cap. 9.

τὰς δὲ ἐξετάσεις τῶ βασιλέως, ὁ δεῖ τὸ ψυχῆς κίνδυνος ὑπετέμνετο. φρῦδοι δ' εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδ' τῆ ἀκαταπάστου τινὶ φερομένη ἐπιεικοῦς ἡμέρας, εἰ δὲ τῶν φίλοις ἀπλωίστως. πολλοῖς γὰρ αὐτὴν ἀπεῖπε τὸ βασίλειον, καὶ πρὸς οἷς οὐκ εἶχε χθρὸς ἐξουσίαν, τῆ λόγῳ χαλεπὸς ἦν. ἐπανέδη δ' αὐτὸς ἐκ τῶν συμφορῶν ἀλιξάνδρῳ, καὶ τῶν ποιήσας τῆ συνῳδὸν οὐκ ἔστιν ὧ τινα ἀβολὴν παρέλιπε. φερομένη γέ τοι πρὸς τοσοῦτον δίους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τ' περιστέρας αὐτῆ, καὶ τῆ συνταλμάτων, ὥστε φοβεῖσθαι δοκεῖν αὐτῆ τ' ἀλιξάνδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ πρὸς βάσανον ἐχώρει τῆ φίλων αὐτῆ. στενάντες δ' ἀπέθνησκον οἱ πολλοὶ, καὶ μηδὲν ὑπὸ τὸ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῆ ἀληθόνων φύσεως βιαθέντες ἔλεγον, ὡς βουλεύοι τε αὐτῆ μὴ ἀριστοβούλου τ' ἀδελφοῦ, καὶ φυλάττοι συνιοῦντα κτείνας εἰς ῥώμην δραπετεύσαι. τούτοις καίπερ ὐ πιθανοῖς οὖσιν, ἀλλ' ὑπὸ τ' ἀνάγκης ἐχθόμενοις, ὁ βασιλεὺς ὅπως ἔχει ἤδιον, ἐφαμυδίαν λαμβάνων τῶ δόξαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ δ' ἀλιξάνδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπεῖσθαι ἀμήχανον ἐφάνη, τοῖς δ' ἐνοῖς ὁμόσε χωρῶν ἔλεγε. καὶ παραλαβὼν τῆ ἐχθρῶν βίβλους συντάξαμενος, ἐφ' οἷς μὲν τὸν βουλευῶν, κοινωνοὺς δὲ ἀπέδεικνυε τοὺς πλείστους αὐτῆ, ἐφ' ᾧ πάντων φέρεσθαι, καὶ σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ γυναῖκά ποτε αὐτῆ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένῳ. αἱ τε σωῶ βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἐφόδη, πολλά τ' δεινὰ κατ' αὐτῆ βουλευομένῳ, ἃ δὴ τέλος εἰς ἱεροσύλειαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖτο τῶ γαμβρῶ τῆ θυγατρὶ δίσας. γίνεται δὲ βουδὸς αὐτοῖς μάλα φερεμυθὴς, καὶ τύχη τινὶ τῶ βασιλέως ἀπέλιπε διεκρούσατο. συμβαλὼν γὰρ δ' θεὸς αὐτῆ, ποῦ ποτ' ὄζει ὁ ἀλιτήριός μου γαμβρὸς ἐβόα. ποῦ δ' τὸν παροξυντον ὄψομαι κεφαλὴν, ὧ ταῖς ἐμαυτῆ χερσὶ δέξασθαι ἐκάξω. φερεθήσω δὲ καὶ τὸν θυγατέρα μου τῆ καλῆ συμφίαν. καὶ γὰρ εἰ μὴ κακοποιὸν τὸ συμμαχοῦς, ὅτι τοιούτου γένοτο γυνὴ, μεμίαν. θαυμάζω γὰρ καὶ σὲ τὸν βουλευτὴν τ' αἰσχύνης, εἰ ζῇ μέχρι νυῦ ἀλιξάνδρος. ἐγὼ γὰρ ὑπειρόμην δεῖ καταδοκίας, ὡς τὸν ὑφ' ὑρήσων πάλαι δεδοκότα δίκας. μὴ δὲ σοῦ φεὶ τ' θυγατρὸς ἐξετάσων, ὧ καὶ λίπῃ, σὲ καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων ἐσώζησα. νυῦ δὲ φεὶ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλευτέον. καὶ ἦς λίαν πατρὶ τῶ κολάζειν υἱὸν βουλευόμενος, ἀμείνομεν τὰς δίξιας, καὶ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς δεχόμενοι. τούτοις φερεκομπήσας, καὶ περ φθαπταλμένον ἐφόδην, ὑπάγεται. δίδωσι γοῦν αὐτῆ τὰς συντεθθείσας ὑπ' ἀλεξάνδρῳ βίβλους ἀναγνῶναι, καὶ καθ' ἕκαστον ἐφιστὰς κεφάλαιον, συνεκίπτεθ. λαμβάνῃ δ' ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν τ' στρατηγήματος, καὶ μικρὸν ὡς τοὺς ἐγκλήματα μεθόμους καὶ φερόμενα μετῆγε τῶ αἰτίαν. ὡς δ' ἐώρα πεπυσθότα τὸν βασιλέα, σκῆπτ' ἐον ἔφη μή ποτε τὸ μειράκιον ὑπὸ τοσούτων εἴη πονηρῶν βουλευμάτων, οὐχ ὑπὸ τῶ μειρακίω σύ. καὶ δὲ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς τηλικοῦτον μίσος φερέστησεν, ἁπολαῦον μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζον δὲ καὶ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν

ἀναπείθοντες, καὶ τὸ τῆ ἡλικίας δύσκολον, ὅτι καχῶς με-
τὰ χαρίεντος ἤθους. ἀλλὰ τῷ τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μόνον,
οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους τε λαμπροτά-
τους καὶ βασιλείας ὅλας ἀναστρέπεσθαι. συνῆκε τοῖς λεγο-
μένοις ἡρῴδης. καὶ τὸ μὲν πρὸς ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπανῆκε κατ' ὀλίγον. πρὸς δὲ φερόραν παρεξύετο. τῷ γὰρ
παραφῶν βιβλίων, ὅσα ἦν ὑπόθεσις, ὡς κατηδὼν τὰ τῆς βασιλίσσης ἐξέῤῥοπεν, καὶ τὴν ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτῷ
πάντων κρατεῖσαν, ὡς ἐκ σπουδῆς διαπάσης ἀσφαλεστέραν, τὴν
δι' ἀναιδείας ἐπορίζετο. καταλείπας γὰρ ἀλέξανδρον,
προσέφευγεν ἀρχέλαον. κἀκεῖνος, ὡς χόρδαξ ἔφη πᾶς αὐ-
τὸν ἐξητήσατο, τοσούτοις ἐγκλήμασιν ἐλεγχόμενον, ὑφ' ὧν σαφῶς ἀπεδείκνυ τὸν βασιλέως θάνατον, καὶ τὰ
παρόντα τῆς μειρακίου κακοῦ αἰτίῳ γεγονέναι, εἰ μὴ
βούλοι τὸ πανοῦργον καὶ ἀληθὲς ἀρνήσεις ἀφεὶς, ἐθελοντὴν
γῆσαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην δ' αἰτήσασθαι
παρὰ πατρὸς καὶ φιλάδελφου. εἰς δὲ τοῦτο, πάντα τρόπον
αὐτῷ συνεργήσειν. πείθει φερόρας, καὶ κατασκευάσας
αὐτὸν, ὡς ἀνοικτότατος φανείη, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δα-
κρύοις, προσπίπτει τοῖς ἡρῴδου ποσὶν, ὡς πολλάκις ἐ-
τύγχανε, συγγνώμην αἰτεῖσθαι, καὶ μικρὸν μὲν ὑπὸ τὸν ὁμο-
λογῶν, ἀβράκενα δὲ πάντα ὅσα κατηγόρητο. ἀλλὰ καὶ
πάνυ δ' ἔφη καὶ μανίαν ὀδυσάμενον, ἧς αἴτιον ἐξ τὸν
ἔρωτα τῆ γυναικὸς ἔλεγε. διαθρήσας δὲ κατήγορον τε
μάρτυρα αὐτῷ φερόραν ἀρχέλαος, ὅτιπερ ἤδη παρη-
γεῖτο, καὶ τὴν πρόσθεν κατίσχυεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις
ὑποδείγμασι. τὸ γὰρ αὐτὸς πολλὰ χαλεπώτερα πάσχων
ὑπὸ ἀδελφοῦ τῆ ἀμείνονι θυμοφθορεῖν τὴν θεὸν τὸν
φύσεως δίκαιον. εἰ γὰρ τὰ βασιλείας, ὥσπερ ἐν μεγά-
λοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνει, ὑπὸ τῶν βά-
ρεσι, ὅπερ ἀποκόπτειν μὲν οὐ χρεών, θεραπεύειν δὲ
προθύμως. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἡρῴδην μὲν ὅπη
φερόραν μαλίστα διέθηκε. διέκειτο δὲ αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς
ἀλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα ἀφαιρούμενος, ἀπάξειν
ἔφασκεν. ἕως ἐδεήθησαν ἡρῴδην αὐτὸν προσκαλεῖν
ὑπὲρ τῆ μειρακίου, καὶ πάλιν αὐτῷ μνησθῆναι τὴν θυ-
γατέρα, σφόδρα δὲ ἀξιοπίστως ἀρχέλαος ἐβούλετο
συνοικίζειν αὐτὴν ἐπέζησε, πλὴν ἀλέξανδρου. ἐδεδοίκει γὰρ ποιεῖσθαι πρὸς αὐτὸν τὰς ὑπομνήσεις
δίκαια. φανερὸν δὲ τὸ βασιλέως δῶρον ἔχειν παρ'
αὐτῷ τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσοι τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς
ἤδη καὶ τέκνων, συνοικούσης δ' οὔπω κατὰ τὸ μειρα-
κίου τῆ γυναικὸς, ἵνα ῥᾳδιούργησαν μὲν ἐσαῦθις δυσώ-
πημα τῆ ἡμέρᾳ μένων. δεδορράγεσαν δὲ, αἰτίαν τῆς εἰς
ἅπαντα ἀπογνώσεως. μαλακώτερος γὰρ γίνεσθαι ταῖς
τόλμαις πρόθυμον οἰκείοις ἐπιστρωμένας. καταδύει
μὲν ἀρχέλαος, ἀλλάσσεται τε, καὶ ἀλλάσσει
τῆ νεανίσκῳ τὴν πατέρα. δεῖν μὲν τοι πάντως ἔφη πέμ-
πειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, κἀγὼ ἐρεῖ ἀλεξόμενον. γράφει
γὰρ αὐτὸς σαφῶς ἐπὶ πάντων. τὸ μὲν οὖν ἀρχε-
λάου στράτημα, δι' οὗ τὸν γαμβρὸν ἐῤῥύσατο, πρόσω
εἶχε. μὴ δὲ τὰς ἀλλαγὰς, ἐν διωχίαις καὶ φιλοφρο-
νήσει δῆλον. ἀπόντα δὲ αὐτὸν ἡρῴδης ἀνορύττει τα-
λάντων ἑβδομήκοντα δώρεις, θεὸν τὸ χρυσοῦν ἀλαλί-
θῳ, καὶ εὐνούχοις καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο πανυχὶς, τῷ τε φίλων. ἐτίμησεν ἕκαστον κατ' ἀξίαν.

A autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solùm adulescentulos falli, verumetiam senes, domósque clarissimas totáque regna solere subuerti. Consentiebat dictis Herodes, irámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propensiorem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai
B præualere, quam honestè non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre. quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestè conuinceretur regem insidiis voluisse decipere, omniúmque malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, ve-
C niam petere. namque adhoc ei modis omnibus se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, attáque veste cum lacrymis, vt quàm miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniámque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia quæ sibi obiicerentur fecisse, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam sterit Pheroras suimet ipse
D accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: etenim se quoque à fratre multò grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepositisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit; ipse autem Alexandro tandiu manebat
E iratus, filiámque ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem cõpulit vltro pro adulescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit, maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quòd & liberos iam haberent, vxor quo-
F que ab adulescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret oblitio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam: si domesticis affectionibus distraharetur: vix tandem cessit; vnáque & ipse rediit cum adulescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubiò tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cęsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vafrum igitur Archelai consi-
G lium, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter versabantur. Abeũtem autẽ muneribus talentorum septuaginta, solio quoq; aureo gẽmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pãnychis vocabatur: itẽq; amicorũ eius quẽq; pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: eúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quìdam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam. verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsísque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter eium Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quę quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affícto quoque inūdiatum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & cōfirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnū obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorū regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes vltum ire. Nec enim

Ant. li. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, καὶ οἱ συγγενεῖς πρεσβεύσαντος τῷ βασιλέως, πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδοσαν. προεπέμφθη ἢ ὑπὸ τε ἡρῴδου καὶ τῶν δυνατῶν, μέχρις αὐτοχείας. μετ' ὀλίγον ἦ, εἰς τὴν ἰουδαίαν παραβάλλει αἴνιγμα, πολὺ τῶν ἀρχελάου τραυμάτων δυνατώτερος, ὃς ἐ μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνῳ πολιτευθείσας ἀλεξάνδρῳ διαλλαγὰς οὐκ ἐβεβαίωσεν, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας αἰτίας αὐτῷ κατέστη. ὃς διὰ λάκων, εὐρυκλῆς τοὔνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφυρείς. οὐ γὰρ αὐτὸν ἐχρῆτο ἡ ὀλίγα αὐτῷ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ δὲ ἡρῴδης ἡ δῶρα προσεπλάσατο, διὰ τὸ ἐν ὧν ἐθηρᾶτο, καὶ θαῦμα πολλαπλάσιον λαβών, ἐδόκει ἡγεῖσθαι δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τὴν βασιλείαν. προέρχεται δὲ τὴν βασιλέως κολακείᾳ καὶ δ' ἑτέρῳ λόγῳ, καὶ δεῖ αὐτῷ φιλανθρωπίαν ἐπιμίσιος. τοιχοῦς ἦ συνιδὼν τὴν ἡρῴδου τρόπον, καὶ πάντα λέγων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνεται. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς διὰ B τὴν παῖδα, καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ἡδέως προσετίμων τὴν ἀναρτάτην. ὁ ἦ ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τοῦ οἴκου κατέμαθε, τὰς τῶν ἀδελφῶν διαφορὰς, καὶ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, αὐτίπατρος μὲν ξενίᾳ προκατειλήφει, φιλίᾳ ἦ ἀλέξανδρον ὑπεκρίνετο, φιλοτιμούμενος ἑτέρων αὐτὸν εἶ) καὶ ἀρχελάου πάλαι. διὸ δὴ καὶ ταχέως ὡς δεδοκιμασμένος εἰσῆλθεν. συνίστα ἦ ἑαυτὸν διάθεσις, καὶ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ πάντων δι' ὑποπτευθεὶς τὰ C προσπίπτων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆει, γίνεται ἦ προηγουμένως, μισθωτὸς αὐτοπάτρου, καὶ προδότης ἀλεξάνδρου. τῷ μὲν ὀνειδίζων, εἰ φρονιμώτατος ὢν φιλοῦφ) τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ τὴν ὄψιν. ἀλεξάνδρῳ ἦ, εἰ γεγυμνασμένος ἐκ βασιλίδος, καὶ βασιλεῖ συνοικῶν, ἐάσῃ λεληθέναι τὴν ἀρχὴν τὴν ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μειζονῶν ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ἦν ἦ πιστὸς τῇ μητρυιᾷ σύμβουλος, καὶ ἀρχελάῳ φιλίαν πλασσόμενος. διὸ μηδὲν ὑποστελλόμενος ἀλέξανδρος, πάντ' αὐτίπατρον ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς ἡρῴδης αὐτῷ τὴν μητέρα πεῖναν, καὶ φθονοῦντος εἰ μὴ αὐτοὺς ἀφαιρεῖ) τὴν ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς εὐρυκλῆς, οἰκτείρων τε καὶ συναλγῶν ὑπεκρίνετο. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ τὸν ἀριστόβουλον εἰπὼν διελέσθαι, καὶ τὸν πατρὸς μέμψιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρους, ὥχετο φέρων αὐτίπατρῳ τὰ ὑπόρρητα. πρὸς φιλοῦφ) δ' ὁπηδυλίῳ ὡς ἐπιβουλεύοντων αὐτῷ τῷ ἀδελφῷ, καὶ μόνον οὐκ ὀπτεφερόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν ἦ δὴ τούτοις χρημάτων πλῆθος, ἐπαινέτης ἦν αὐτοπάτρου πρὸς τὸν πατέρα. τὸ ἦ τελεύταιον ἐρωτηθέντος τὸν ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου θάνατον, κατηγορεῖς αὐτὸν δὴ τὸν πατρὸς γίνεται). καὶ προσελθὼν, αὐτοδίδυται τὸ ζῆν ἔφασκεν ἡρῴδη, τῷ εἰς αὐτὸν διεργασιῶν, καὶ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν δ' ξενίας αὐτοπαρέχειν. πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξίφος, καὶ τὸν ἀλέξανδρον τετυχέναι δεξιᾷ, ἐμποδὼν ἦ αὐτὸς γεγονέναι τῇ τάχει, συνεργεῖν ὑποπτεύοντι. φαίην γὰρ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς πρώην ἐν ἀλλοτρίοις, καὶ μὴ τὸ μηδὲν αὐτῶν φόνον τὸν ἐκείνης ἀρχὴν καθίσας, ἀλλ' ἔτι νῦν ὀδύνην εἰσάγειν δεδεγμένον, αὐτοπάτρῳ τῷ φθόρῳ τὸν πατρῴαν αὐτῷ βασιλείαν προσθεῖναι. τιμωρήσῃ γε μὲν αὐτὸν τοῖς ὑρκανοῦ καὶ μαριάμμης δαίμοσιν. οὐδὲ γὰρ

ἐρίπτειν

ωρέπῃ αὐτὸν ἀλεξάνδρῳ ἀδελφὸς τοιούτου πατρὸς τὴν ἀρχὴν, δίκα φόνου πολλὰ δὲ εἰ τὰ παρεξύοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινὰ ζόφον ἀσυκοφάντητον καταλελεῖφθαι. ὡς μὴ γὰρ ἀγχιστείας ἑτέρων μνείας γενομένης, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζοντος πατρὸς λέγοντος, ὁ μόνος ἀγχιστὴς ἀλέξανδρος, ᾧ τὸ πατέρα ἀγὲ ἀγένειαν ἀδοξῶν. κἂν ἐν τοῖς θήραις, παρασκευάζειν μὴ σιωπῶν, ἐπαινέσας ἢ, παρασκώψῃ εἶναν. παντὸς ἢ ἀμυλλητὴν διάκονον τὸ πατέρα Ⓒ μόνῳ φιλόστοργον αὐτὸν παρέχῳ. δι' ὃν ἡδέως ᾧ τεθνήξεσθαι καὶ κερασάμενος τῆς βουλῆς. κτείναντος εἰ σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον μὲν ἀρχέλαον ὄντα κηδεστὴν, πρὸς ὃν ἀσφαλέως ῥᾳδίως. ἔπειτα καίσαρα μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἡρῴδου ζόφον. ᾧ γὰρ ὡς πρότερον αὐτῷ ἀδικήσεσθαι πρεπικῶς τὸ ἐφεστῶτα πατέρα, οὐδὲ φθάξεσθαι δεῖ τὸ αὐτὸ μόνον εἰκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξῃ τὰς τ' ἔθνοις συμφορὰς, Ⓒ τοὺς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπειτα εἰς οἵας ζοφαὶ ᾧ πρόξεις, τὰ δ' αἵματος ποειάσεται χρήματα αἰσχρῶν. τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλουτίσαντας, οἵοι. ᾧ τὰς θεραπαινίσας πόλεις, ὅτι πόσων. ζητήσῃ ἢ ᾧ τὸν πάππον ὀκεῖ Ⓒ τὸν μητέρα, ᾧ τὰ δ' βασιλείας μύση πάντα κηρύξῃ, ἐφ' οἷς οὐ κεκρίσεσθαι παρόντος. τοιαῦτα κἂν ἀλεξάνδρῳ τερπνὰ διαπάμμος ὁ δίρυκλῆς ἐπήνει πολλὰ τὰ πατρὸς, ὡς ἄρα μόνος τὸν εἶν φιλοπάτωρ, Ⓒ ἀγὲ τὸ μέχρι νῦν ὁ βουλὴς ἐμπόδιον. μόνος δὲ καλὰς ὁ βασιλεὺς ὅτι τοῖς φρώτοις κατεκαλμῶς, εἰς αἰτίκεσον ὀργὴν ἐξαγριῶσαι, καὶ πάλιν λαβὼν καιρὸν αἰτίπαρξ, ἑτέρους κἂν τῷ ἀδελφῷ ὑπόπεμπε κατηγόρους, λέγειν ὅτι ἰουκούνδῳ Ⓒ τυραννίῳ λάθρα διαλέγοιντο, τοῖς ἐπαρχας μὲν ποτε τῷ βασιλέως γνωμένοις, τότε δ' ἐκ πόνων φορτικευμένων δυσπειθοῦσι ὁ τάξεως. ἐφ' οἷς ἡρῴδης ἀφαγανακτήσας, δίκαιος ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, οὐδὲν τῷ διαβληθέντων ὁμολόγουν. φορτικομίδη δέ τις, φορὸς τὸν ἡρῴδου φορέαρχον δεῖσολὴ ᾧ δὲ ἀλεξάνδρου, ᾧ δὲ καλουῦτος ἵνα αὐτὸν δίξηται τῷ φορτικῷ μὴ ἀριστοβούλου τὸ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ ᾧ δὲ χῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. ταύτῃ ἀλέξανδρῳ μὲν ἔλεγε τέχνασμα εἶναι διοφάντου, γραμματεὺς δ' ὁ διόφαντος τὸ βασιλέως, τολμηρὸς αἰτὴρ καὶ δ ἐπὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμματα. πολλὰ γοῦν ᾧ δὲ χαρέξας, τελευταῖον ὅτι τούτῳ καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φορτικαρχον ἡρῴδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐ δὲ παρ' ἐκείνου τῷ διαβεβλημένων, ἀλλὰ καί τοι τοὺς ἐλέγχους διείσιον ἀδυνῶς, τοὺς γοῦν ἐκέλευσε τηρεῖν, ἐπ μὲν τοι λελυμένους. τὸν δ' λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὅλου τῶ μύσους δίρυκλέα, σωτῆρα καὶ διηγέτιον καλῶν, πεντήκοντα ταλάντοις. ὁ δὲ τλὼ ἀκεραῖα φήμῃ φθάσας εἰς καταπαύσεως, ἀργυρίζεται καὶ ᾧ δὲ ἀρχελάῳ, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ διαλλάξειεν ἡρῴδῃ ἀλεξάνδρῳ. διάφας δὲ εἰς τλὼ ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὄμοια κατεχρήσατο. δὶς γοῦν ὅτι καίσαρος κατηγορηθεὶς ὅτι τῷ σίσσως ἐκπλῶσαι τλὼ ἀχαΐαν, καὶ φθείρειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον ὡς οὕτως ἡ ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ φθειλήθη. ἄξιον δὲ

decere succeſſionem regni ab huiuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, ſi taceat: ſi verò laudet, cauillatorem appellari. & prorſus immitem ſibi patrem inueniri, ſolíque Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eum occidiſſet, primùm ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuum, ad quem facilè poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc vſque ignoraret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum, vt antea patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantùm criminibus locuturum, ſed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vſque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciis, quibúſque actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque ſcelera regis retecturum: quibus cognitis nemo ſe iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexãdrum falsò delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum, qui patrem diligeret eſſe confirmans, quíque adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundię feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quaſdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrij ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante vt cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: támque armis quàm aliis ſubſidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis ſæpe falsò conſcriptis, ob hoc poſtremò occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſeruari præcepit. Eurycleм verò domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datorémque ſalutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem ptius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſſuſque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam tranſgreſſus, ad ſimilia facinora malè quæſitis abuſus eſt. Poſtremò apud Cæſarem accuſatus, quòd diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam, & ciuitates ſpoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: cúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuoluereret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eíque monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis literas reddiderunt. vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantum esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta diluceret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbámq; victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronúciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, cósq;

Ant. li. 16. cap. 13.

A αὐτῷ εἶναι τὸ κῶον εὐάρεστον τῷ σπάρτῃ· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις ἀλεξάνδρῳ, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν εἰρυκλεῖ καιρὸν ὄντι δηλήσας, σωφρονουμένῳ τῷ βασιλεῖ, ὡς ὢν ἐκεῖνος δόλιος, ὅρκοις μηδὲν ἀκηκοέναι φῶτα τῶν μειρακίων ὑπισχνεῖτο. οὐ μὴν ὤνησε γέ τι τοὺς ἀθλίους. μόνων γὰρ ἐν τῷ κακῶν ἀπείρατος ἦν μάστακος ἡρῴδης, καὶ πεχαρισμένον αὐτῷ πᾶς ὁ συκοφαντῶν, καὶ συναγανακτῶν. παροξύνει δὲ αὐτὸν καὶ σαλώμη τὸν ὑπὸ τοῖς τέκνοις ἀμότητα. ταύτῃ γὰρ σωθήσεσθαι τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριστόβουλος θέλων, οὖσαν ἐκυρὰν καὶ πενθερὰν, ἁλαπάσσεται, σώζειν αὐτὴν φθάσαντα. παρεσκεύαστο γὰρ βασιλέα, κτείνειν αὐτὴν ἀγαθληθῆσαι ἐφ' οἷς καὶ πρότερον, συλλαίῳ τῷ ἄραβι γάμοις δοῦναι ἀπειλοῦσαν, λάθρα τὰ τοῦ βασιλέως ἀπόῤῥητα ἀγγέλλειν θεοῖς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. τοῦθ' ὅπερ τελευταῖα θύελλα χειμάζουσιν τοὺς νεανίσκους ἐπέβη. ἡ γὰρ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὸν φθόνον ἐμίμυσε. κἀκεῖνος μηκέτι κατορθοῦν, διστομεῖ μὲν ἀμφοτέροις τοὺς υἱεῖς, καὶ διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δὲ πρὸς καίσαρα δίχα τάχους, οὐολυμνίου τε τὸν στρατοπεδάρχην, καὶ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγράφως τὰς μιλυούσης φέροντας. οἱ δ', ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καῖσαρ ὑπὲρ τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ᾤετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα τοῦ κατ' υἱὸν ἐξουσίαν. ἀπηρέφη γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθιστὰς, εἰ μὴ κοινοῦ συνεδρίου, τῷ τε ἰδίων συγγνώσῃ, καὶ τῷ κατ' τοῦ ἐπαρχίαν ἡγουμένων, ἐξετάσαι τοῦ ὑπηκόου. κἂν μὲν ἐπέχοντας κτείνειν. εἰ δὲ μόνον ὡσπερασμὸν βεβουλευμένους, κολάσαι μετριώτερον. τούτοις ἡρῴδης πείθεται, καὶ φθάνει μὲν εἰς βηρυτὸν εἴθα πρόσταξις καίσαρ, συνάγει τὸ δικαστήριον. προκαθέζονται δὲ οἱ ἡγεμόνες, γράφει αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, συνηγορῶν τε, καὶ οἱ φῶτα πεδάριον ἀρίστους. συνεῖς καὶ οὐολύμνιος ὁ ὑπέρπους, ἑστᾶσι οἱ τῆς βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, σαλώμη τε καὶ φερόρας, μεθ' οἵς οἱ πάσης συρίας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τοῦ βασιλέως. τοῦτον γὰρ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἡρῴδης. τοὺς γε μὴν υἱεῖς οὐ προήγαγε εἰς τὸ δίκαιον μᾶλλον προμηθούμενος. ἤδει γὰρ ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται πάντες. οἱ δ' ἅτε, καὶ λόγου μεταλήψονται, ῥᾳδίως ἀλίξανδρον ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουρούντο. κατασὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετίθετο. κατηγόρει τε τοῦ μὲν ὑπερβουλίαν ἀθυμίας, ὡς αὐθαδοῦ μὲν εἰς αὐτὸν λέγων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς σωφρόσι ἀπέφαινε. ἔπειτα μηδενὸς ἀπολείποντος ἐποικτισμὸν ὡς αὐτὸς ἁλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκην πικρὰν τέκνων, ἐπιφέρει τοῦ γνώμην ἕκαστον. καὶ πρῶτος σατορνῖνος ἀπεφήνατο, κατακρίνων μὲν τῆς νεανίσκων, ἀλλ' οὐ θάνατον. οὐδὲ γὰρ θεμιτὸν αὐτῷ, ζῶντ παρεστῶτων τέκνων, ἑτέρου τέκνου ἀπώλειαν ὑπερψηφίσασθαι. σύμψηφοι δὲ αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γίνονται, καὶ τούτοις

ἕτερος

ἕτεροι πινὲς ἠκολούθησαν. ὁ δὲ λυμεὼν τῆς σκυθρωπῆς ἀποφάσεως ἤρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντες θάνατον καταψηφίσασθαι τῷ μιαιφονίων. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες ἡρώδην, οὐδεὶς δὲ ἀγανακτῆσαν. ἐνθα δὲ μετέωρος ἦν συμφορὰ πᾶσα, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ὅλον, ἐκδεχομένων τὸ τέλος τῆς δράματος, οὐδεὶς μέχρι τοῦ ὑπολάβειν ἔσεσθαι μέχρι τηλικούτου ὠμὸν ἡρώδην. ὁ δὲ σύεας τοὺς υἱεῖς εἰς τύρον, κἀκεῖθεν ἀναπλεύσας εἰς καισάρειαν, τρόπον ἀπαρίστων τοῖς μιαιφονίοις ἐσκέπτετο. παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα τύρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα συνήθη καὶ φίλον ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μιαιφόνια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, ἐκραγὲν ἐγόγγυσε. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐβόα θεοῖς, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλεκέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάνθ' ὅσα μὴ φειδομένῳ τοῦ ζῆν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δὲ, καὶ τοῦ βασιλέως τολμήσας προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονίστατος εἶ δοκεῖς, ὃς τις κατὰ τῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. οἶσθα φερώραν καὶ σαλώμην κατηγοροῦντας πολλάκις θάνατον, πιστεύεις τούτοις καὶ τοῖς τέκνοις, οἵ σε τοῖς γονεῦσιν ἀδικοῦντος ἐλάθοντες, ἐπ' ἀσπάζῃ καταλείποντι μόνῳ, τῶν αὐτοῖς δυναστείων ἀφορισθησόμενοι βασιλέα. σκέψαι νῦν τοῦτο, μή ποτε κἀκείνῳ μῖσος ἐκ τῶν στρατιωτῶν, ὁ τῶν ἀδελφῶν θάνατος. οὐ γὰρ ὄντα ὅς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μιαιφόνια, τοῖς δὲ ἡγεμόσιν καὶ φανερὰς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠδύρετο τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς δι' ὀργῆς, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τοῦ ἐκ τῆς αὐλῆς τῶν κουρέων, ξύφων ὄνομα, προσκαθίσας ἐκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτὸν μιμούμενος λέγεται. κἀμοὶ γὰρ ἔφη τινὰ δοκεῖ αὐτὸς πείθειν, ὅταν διακαθίω τοῦ ξυρᾶσθαι προσκαλέσασθαι, μεγάλας τιμὰς ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπισχνούμενος. ταῦτα ἀκούσας ἡρώδης, τόν τε τύρωνα σὺν τῷ παιδὶ, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις διέλεγχε. καὶ τοῦ μὲν ἀρνουμένου, τοῦ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, τριβλοῦσι σκέλεσι τὸν τύρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ. κἀκείνου δόντος ὅπως, ὡς ὁ πατὴρ αὐτὸ πείσειε ἀλεξάνδρῳ, θελήσειν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ πατρὸς αἰτίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον. ἡρώδης γὰρ μετὰ τὸ συλληφθέντων καὶ τύρωνα κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστασίασεν. αὐτόθι γοῦν ἀναιρεθῆναι μετὰ τῶν κουρέων, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν ὕστερον ὑπὸ πρόφασιν καισαρείας, προστάξειν ἀπαντῆσαι. καὶ τελευτῶντος αὐτοῦ ταχέως τῷ προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς ἀλεξάνδρειον συλλεξαι ἀναχομισθῆναι τὸ φρούριον, συνταφησομένους ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

Κεφ. ιη. ΑΝτιπάτρῳ δὲ ἀδύητον ἔχοντι τὴν ἡγεμονίαν, μῖσος ἀφόρητον ἐκ τοῦ ἔθνους ἐπεγήρει, πάντων ἐπισταμένων, ὅτι τοῖς ἡγεμόσιν τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ἐπιβουλὴν κάξειεν ἂν. ὑποκούρει δὲ καὶ δέος οὐ μέτριον, αὐξανομένου ὁρᾶσθαι τοῦ τῶν ἀπηρημένων γένους.

nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctique post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremò circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibique tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúsque filium, & tonsorē subdidit quæstioni: Cūq; illi pernegarent, tonsor autem ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iussit: túmque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cū tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: eáque re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliēdos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

Ant. li. 16. cap. 13.

CAP. XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.

ANtipatrum verò, cùm iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse, calumnias: nihilóq; minus timor eum nō mediocris solicitabat, crescente sobole perēptorū

Ant. li. 17. cap. 1. 2.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, A Tigranes & Alexander: itémque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiáque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquàm Alexandrum interfecit: Berenicem autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam B Pherorae muneribus aliísque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cũ Cæsi, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibúsq; nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In dif C tributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, D vt etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regnantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius: tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam E Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aspicere. Postquàm hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benignissimèque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim diriguit Antipater, quantóque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum exF istimabat: iterúmque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorũ studio, & quãta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callidè quidem patri surrepere timuit, sæuienti acritérque vigilanti ad suspiG candum, palàm verò cum supplex adire ausus est, coràmque deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerũ obtinere dominatũ, si præter auum Archelaũ, etiam Pheroras Alexãdri filiis socer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, τιγράνης καὶ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ βερενίκης θυγατρὸς σαλώμης θυγάτηρ, ἡρῴδης μὲν καὶ ἀγρίππας τε ἀριστόβουλος υἱοὶ, θυγατέρες δ' ἡρῳδιὰς καὶ μαριάμμη. τὴν μὲν οὖν Γλαφύραν ἡρῴδης μετὰ τὸν ἀλεξάνδρου φόνον ἀπέπεμψεν εἰς καππαδοκίαν, ὡς αὐτὸν ἀπολέσειεν ἀλέξανδρον. τὴν ἀριστοβούλου δὲ βερενίκην συγκύρησε θείῳ τυχὸς μητρὸς ἀδελφῷ. τὴν δὲ σαλώμην ὄσαν ἐχθρόφορον, ἐξοικειούμενος ὁ ἀντίπατρος, τοῦτον ἐπεβάλετο τὸν γάμον. ἀφειδὴς δὲ τε φερόρᾳ, δωρεαῖς τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τοὺς καίσαρος φίλους, οὐκ ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρήματα. οἷα τὴν ἀεὶ σατορῖνον ἐν συρίᾳ πάντες ἐπλήθησαν τῆς ἀπ' αὐτοῦ δωρεᾶς. ἐμισεῖτο δὲ δήθεν πλέον, ὡς αὐτὸν ἐκ τῆς μεγαλοψύχου χαριζόμενος, ἀλλὰ διὰ φόβον καὶ δέος. συνέβαινε δὲ τοὺς μὲν λαμβάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον φίλους γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δὲ ἐχθροὺς, οἷς μὴ δι' ὀφ. λαμπρότερος δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς δόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ἃς αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ὑπημελούμενον τοὺς ὀρφανοὺς, καὶ τὴν ὅτι τοῖς ἀπηρημένοις μετάνοιαν συναμφιάζοντα, δι' ὧν ἡλίᾳ τοὺς ἐξ ἐκείνου. συναγαγὼν γάρ ποτε ἡρῴδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, ὠδαχρυσμένους τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς πατέρας τούτων, σκυθρωποὺς ἀφείλετο δαίμων, ταῦτα δέ μοι μὴ τῆς φύσεως, συνίσησιν ἔλεω ὀρφανίας. θεραπεύσω δὲ εἰ καὶ πατὴρ ἡγούμενος ἀτυχέστατος, πάππω γοῦν φανῆναι μετεμέλητος, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγγυᾶ δὲ τὴν μὲν σὴν φερόρᾳ, θυγατέρα, τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα ἧς αὐτῷ κηδεμὼν ἀπατρίᾳ· τῷ σῷ δὲ παιδὶ ἀντίπατρε τὴν ἀριστοβούλου θυγατέρα, ἡβαῖον γὰρ οὔπω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, ὁ ἐμὸς ἡρῴδης λήψεται, θεὸς μὲν θεὸς ὢν ἀρχαίως πάππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν οὖν ἐμὲ, ταύτην ἐχέτω τὴν γνώμην, ἵν' ὀλιγόφιλος μηδεὶς ἐμὲ φιλῶν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ συναρμόσασθαι τοὺς γάμους ὅπῃ συμφέροντι τ' ἐμῇς βασιλείᾳ, καὶ τῷ ἐμῷ ἐγγόνῳ, ταῖς παισὶ ταυτὶ, γαληνοτέροις ὄμμασιν ἐπιδεῖν ὄμμασιν, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἅπερ ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῷ παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιάς, ἔπειτα καταπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐπαχθὴς δ' ἦν δυσὶ δεσπότῃ, καὶ δοῦλος ἑνὶ ἅπασιν ὁδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ εἰ καὶ ἀφῃρῆσθαι τῷ πατρὶ, τὴν ὀρφανὴν πιθὼ, ἑαυτὸ κατάλυσιν, εἴπερ τὸ κινδυνεύσειν ἀεὶ τὴν ὅλην, εἰ θεὸς ἀρχελάῳ καὶ φερόρᾳ ὄντα τεθαρρήκει θοῦδον ἔχοιεν οἱ ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ καθ' ἑαυτὸ μίσος, καὶ τὸν τῆς ὀρφανῆς ἔλεον, ὃν τε ἔθνους, ὅσον τε αὐτοῦ ζώντων, καὶ ὅση μνήμη τῶν ἰουδαίων τῷ δι' αὐτὸν ὀλωλεκότων ἰδίᾳ ἀδελφῶν. ἵνα δὲ πάντα ζόφον διεκόπτετο τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι πανούργως, ἐδόκει τε πατέρα χαλεπὸν ὄντα, ἢ θεὸς τὰς ἐπιθυμίας κινήσειν δ' ἰόντως. ἐτόλμησε δὲ προσελθὼν ἱκετεύειν αὐτάρκως, μὴ συείσῃ αὐτὸν ἧς ἠξίωσε τιμῆς, μὴ ἢ αὐτῷ μὲν ἔτοιμα βασιλείας, δύναμιν ἢ ὑπάρχειν ἄλλοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῆς θεραπείας, εἰ θεὸς ἀρχελάῳ πάππῳ, ἢ φερώρᾳ κηδεστὴν ὁ ἀλεξάνδρου παῖς

περι-

προσλάβοι. καὶ τὴν ἐκβολὴν ἡ πολλῶν ἕνεκα ἐλπὶς καὶ τὸ
βασίλειον, μεταθεῖναι τοὺς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βα-
σιλεῖ, γυναῖκες μὲν ἑπτά, τέκνα δὲ ἐκ τούτων ἐπὶ ἄ. αὐτὸς μὲν
ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρῴδης δὲ ἐκ Μριάμμης τῆς
ἀρχιερέως θυγατρὸς, ἀντίπας δὲ καὶ ἀρχέλαος, ἐκ Μαλ-
θάκης τῆς Σαμαρείτιδος, Ὀλυμπιὰς, ἣν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ Ἱεροσολυμίτιδος
κλεοπάτρας, Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος, Φα-
σάηλος. ἐγήροντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, Ῥωξά-
νη καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ἐλπίδος. δύο
δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιάς τε καὶ ἀδελφιδᾶς, γοεῖς δὲ
τούτων δύο ἀδελφαὶ ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου, τὰς
ἐκ Μριάμμης ἔσης δὲ πολὺ προσώπου τῆς γαμετῆς, ὁ ἀν-
τίπατρος ἐδεῖτο μεταθεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ
ὁ βασιλεὺς ἠνασάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς
τοὺς ἀρρένους ἦθος, σύνοιά τε αὐτῷ παρέσχε περὶ τῶν
παιδικῶν, μή ποτε καὶ οὗτοι ζηλοῦντο τῶν ἀντιπάτρου ἐγκλημάτων ἀφόβισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς
ὀργὴν ἀποκείνατο, ἀπολαύειν τὸν ἀντίπατρον. αὖ-
θις δὲ ὑπαχθεὶς ἐπὶ ταῖς κολακείαις, μεθηρμόσατο. καὶ αὐτῷ μὲν, τῷ ἀριστοβούλου συνοίκισε θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, τῇ Φερώρα θυγατρὶ καταμάθοι
δὲ αὖ τις ὅσον ἴσχυεν ἐν τούτῳ κολακεύων ἀντίπατρος, ἐκ τοῦ σαλώμου ἐν ἐμοίοις οὖσαν ἀποτυχών.
ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ παροῦσαν ἀδελφῇ, πολλὰ δεηθείσης Ἰουλίας τῆς καίσαρος γυναικὸς ἐπετίθουτο γαμη-
θῆναι τῷ Ἄραβι συλλαίῳ, διεμόσατο μὲν ἐλθεστάτην
ἔξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῶν περὶ δῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἀκούσαν ἀλεξᾶ τινὶ τῷ φίλων συνοίσειν, τῇ θυγατέρων αὐτῆς, τῷ μὲν τῷ ἀλεξᾶ παρὰ, τῷ δὲ ἑτέρων, τῷ πρὸς μητρὸς ἀντιπάτρου θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς ἦν αὐτοῦ πατρὸς
εἶχεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ φαστήλου. δεδοκότας δὲ πρὸς τῷ
ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμ-
φέρον αὐτῷ τὰς ὑπαγωγίας ποιησάμενος, ὡς ὑπὸ βε-
βαίοις μὲν ἄρμει τοῖς τὰς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ
κακίᾳ τὸ πεποιθὸς, ἀφόρητος ἦν. τὰ γὰρ ἐκ τοῦ μίσους
ὑποπτεύοντες ἀλλήλοις καὶ δυνάμενοι, ἐκ τοῦ φοβεροὺς εἶναι τῷ
ἀσφάλειαν ἐποιοῦντο. συνῆρχε δὲ καὶ Φερώρας ὡς αὐ-
τῇ βασιλεῖ βεβαίῳ. γένει δὲ καὶ γυναικῶν συνταῖρα καὶ
τῷ αὐλικῷ, ἐνεωτέρους εἰσῆγε θορύβους. ἡ γὰρ Φερώρα
γυνὴ, μετὰ μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα
τῷ ἀντιπάτρου μητρυιᾷ, πολλὰ μὲν ὑπελυμαίνετο τὸ
βασιλέων. ἐτόλμησε δὲ καὶ βασιλίσσας ὑβρίσαι δύο θυ-
γατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴ ἐπῶνος προσέβαλλε. μισου-
μένη γε μὲν ὑπ' αὐτῶν, τῷ ἄλλων ἐπαχθέστερον μόνη
δὲ ὁμοίας αὐτῇ ἀντιπάτρου ἦν σαλώμη, καὶ βασιλεῖ
διέβαλλε τὰ συνόδου, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτῷ
προσιόντων εἴη. γνοῦσαι δὲ ἐκείναι τὸ ἐγκαλούμενον καὶ
ἀγανακτήσαν ἡρῴδης, τὸ μὲν φανερὰς συνόδους, καὶ τῷ
φιλοφρονεῖσθαι ἐπαύσαντο, τοὐναντίον δὲ ὑπανέγνωσαν
καὶ ἐφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλας ἀκαύστους βασιλέως,
ὡς συνυπεκείνετο καὶ ἀντίπατρος, ἐν τῷ φανερῷ προσ-
κεῖσθαι φερώρᾳ. συνουσίαι δ' ἦσαν αὐτοῖς λάθρα, καὶ
κώμοι νυκτερινοί, ἐπὶ ὁμοίοις καὶ ἡδοναῖς ἐπι-
τάσεις. καὶ γόης δὲ οὐδὲν σαλώμῃ τῷ προσβάσεως,
καὶ πάνθ' ἡρῴδῃ ἀπήγγελλεν. ἐξεκαίετο δὲ ἐκεῖνος
εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δὴ τῷ φερώρᾳ γυναικὶ.

A esset adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleoparra Herodem & Philippum, necnon ex
B Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans,
C verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe in-
D tercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, fororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic intertupta pupillorum spe Antipater, & pro sua
E commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in re-
F gia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisæ essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bonó regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se
G rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: eamque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pheroræ coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. lib. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Phariſæis mercedem contra ſe præbuiſſet, fratrémque ſibi hoſtem reddidiſſet expugnatum venenis. Poſtremò conuerſus ad Pheroram, vtrum, ait, ſe fratrem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille ſe citius vita dixiſſet quàm coniuge caritурum, incertus quid ageret, ad Antipatrum ſermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta cuſtodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obſeruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficiſceretur, effecit ipſorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòſt tempore ad Cæſarem mitti oportere perſcriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum miſit: cunctis qnæ vſui forent, magnáque pecunia liberaliter inſtructum, teſtamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipſe Antipater inſcriptus erat, & Antipatri ſucceſſor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæſaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao cauſam antè dixerat. Nõ leue autem cum Areta rege ſuo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentiſſimum; redemptóque Fabato procuratore Cæſaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data, Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæſar iuſſerat exigebat. ille autem cùm nihil dediſſet, accuſabat apud Cæſarem Fabatum, diſpenſatorem eſſe dicens, nõ quæ ipſi, ſed quæ Herodi expediret. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, ſecretorum Syllæi proditor factus eſt: regique indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius ſatellitem pecunia corrupiſſet, eúmque aſſeruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iſte, licèt in aula regis eſſet educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum ſolùm corripi, ſed etiam duos alios Arabas iuſſit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui ſubditi quæſtioni, magna pecunia Corintho, vt Herodem occideret, perſuaſiſſe cõfeſſi sũt: atq; etiã à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam tranſmiſſi ſunt.

CAP. IX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum ſit.

AT Herodes Pheroræ vehemẽtius imminebat, vt repudiaret vxorẽ, neq; quomodo mulierem plecteret inueniebat, cũ multas in eam odij cauſas haberet, donec ipſum etiam fratrem cũ ea ſupra modum indignatus eiecit. Pheroras autẽ æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam ſuam receſſit, iuratus vnum ſibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuerſurum eſſe dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis ſæpè accitus fratrem inuiſere voluit, cùm quibuſdam mandatis eũ quaſi moriturus vellet inſtruere. Sed ille quidem præter ſpem conualuit. Poſtquam autem Phe-

ταύτην γὰρ πλέον ἢ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθεσίας γὰρ συνίδριον τῷ † φίλων καὶ συγχυὰν, ἀλλά τε πολλὰ τ' ἀθεράπευτα κατηγόρει, καὶ τελευταῖς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας ὕβρει, ὅτι τὰ φαρισαίοις μὲν χορηγούσῃ μισθοὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ κατασκευάσῃ πολέμιον, ἐνδυναμοῦσα φαρμάκοις. τελευτῶν δ', εἰς φερώραν ἀπέστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴν γυναῖκα. ὁ δὲ θάτερον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, οὐκ ἔχων ὅτι χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν εἰς αὐτὸν πάλιν, ὡς παρύγγελε, μήτε τῇ φερώρᾳ γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης ὁμιλεῖν θαι. ὁ δὲ φερώρας μὲν, οὐ μετέβαινε τὸ φρόνημα. λάθρᾳ δὲ, διενυκτέρευε συν' ἐκείνοις. καὶ διδοικὼς ὕβριν φυλάσσουσιν τὸν σαλώμην, φεύγειν μετὰ τέκνων ὡς τὴν ὑπὸ τῶν ἰταλίας φίλων, τὸν εἰς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτῷ. γραψάντων γὰρ ἐκείνων, δεῖν αὐτὸν πάλιν φανῆναι ὡς χρόνου φερὸς καίσαρα, ὁ δὲ οὐ μελλήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δωρὰ χρήματα, τήν τε διαθήκην κομίζων. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν αὐτίπατρος ἐγέγραπτο. αὐτίπατρος δὲ ἡρῴδης διάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἔπλευσε δὲ καὶ συλλαῖος ὁ ἀραψ εἰς ῥώμην, ἀμελήσας μὲν τοῦ καίσαρος ἐντολῶν, ἀγωνιούμενος δὲ πρὸς αὐτίπατρον, περὶ ὧν διέβαλλε νικολάου, τάχιον. οὐ μικρὰς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς ἀρέταν ἐλῶ ἀγὼν τὸν αὐτοῦ βασιλέα. τούτου γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῃρήκει, καὶ σόαιμον, τὸν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βαθεῖ καὶ καθ' ἡρῴδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρῴδης, ἀφίσησι τὸ ὀπὸ συλλαίου φαβάτου, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ κελευόμενα ὑπὸ καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδοὺς, ἔτι καὶ κατηγόρει φαβάτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, οὐ τοῦ ἐκείνου, τοῦ δὲ ἡρῴδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ἐλῶ δὲ ἔτι παρ' ἡρῴδῃ μᾶλιστα τιμώμενος, γίνεται πρὸς τὸν συλλαίου τοῦ ἀποῤῥήτων. τότε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα κόϊνθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεὺς, καὶ γὰρ τεθράπτο μὲν ὁ κόϊνθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γένος δ' ἐλῶ ἄραψ. συλλαμβάνει δ' ὁ δεὶς, οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, διεγὸν παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν φίλων συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πείσαντι κόϊνθον ὁμολογήσαι δῶρα πολλοῖς χρήμασιν, ἡρῴδην ἀπολεῖν. οὕτω μὲν οὖν αἰσχρῶς ἐβίω, καὶ φθορὰ σαφεστάτη τοῦ δίκαιον τὸ εὐσεβὲς, αὐτὸν ἐμφήνασαν εἰς ῥώμην.

Κεφ. θ.

ΗΡῴδης δ' οὐκ αἰδεῖται φερώρᾳ, βιαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικὸς, οὐδ' ἐπὶ τοῖς μηχανᾶται, δι' ἃς αἰ τιμωρήσαιτο τὸν ἀθέσμον, πολλὰς τὰ ῥᾴδιους ἔχων αἰτίας, ἃς ὑφαλλήσας, συὸ φυτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας δ' ἀγανακτήσας τὸν ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τὸν ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν σῶα τὰς φυγὰς ὅρον, τὸν ἡρῴδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δὲ οὐδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καίτοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῷ πᾶσι ἐντολὰς καταλείψῃ, ὡς τεθνεξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται· μετ' ὀλίγον δὲ

τοῦτ'

νοσεῖ φερώρας ἐνέκυσεν δὲ ἡρῴδης μετριώτερος, καὶ γὰρ ἦκεν πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν, οὐ μὴν ὑπέφυγε τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας, ἀπεθνήσκει φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήτας ἡρῴδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὴν νεκρὸν εἰς ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἵνα μὴν δὴ τῷ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου φονέων, τοιοῦτον ἔφερέ ποτε τέλος. μετέσχηκε δ' ὅτι τὸν αὐθέντην αὐτίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν φερώρα θάνατον ἀρχὴν λαβοῦσα. τῷ τούτου γὰρ πινές ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διαφθαρῆναι φαρμάκοις ἔλεγον. προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τὴν γυναῖκα, τῷ οὐ συνήθως ἐσκευασμένων. φαγόντα δὲ, οὐδὲν εἰς τὴν νόσον κατάπτοιεῖν. ἀγωνιῶντα τε περὶ δυοῖν ἡμερῶν, τὴν μητέρα ταύτης, καὶ τὴν ἀδελφὴν, γυναῖκα ἐκ τῆς ἀραβίας, φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῷ τέρατι, διδασκέναι δὲ αὐτὴ τοῦτο, θανάσιμον συλλαβοῦσα φαρμακευτρίαμβον, τοιοῦτο γὰρ ἦν γνώριμον πᾶσιν· οὗ ὁ βασιλεὺς ὑπερφυῶς πλείοσι, θεραπαίναις τε καὶ τισὶ τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐνθα δή τις ἐν τοῖς ἀλγηδόσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὴν τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν αὐτιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεζήτει πρόσω τὴν ἀληθειαν ὀπίζητῶν. ἡ δὲ γυνὴ, τὴν τε φιλίαν τῆς αὐτιπάτρου μητρὸς πρὸς φερώραν, καὶ τοὺς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τοὺς λαθραίους αὐτῶν συνόδους, ὅτι τε φερώρας καὶ αὐτίπατρος σὺν ἐκείναις πίνοιεν ὑποσκέφοντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχάνειν. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δὲ δούλας χωρὶς ἑκάστην ἡρῴδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ πᾶσαις τὰ πρόσφορα συμφώνως, καὶ διότι καὶ συνῆκεν, αὐτίπατρος μὲν εἰς ῥώμην, φερώρας δὲ ὑποχωρήσειεν εἰς τὴν πέραιαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξανδρον καὶ ἀριστόβουλον, ὑπ' αὐτοῦ ἡρῴδης ἀγαθήσοι, καὶ τοὺς αὐτοῦ γυναῖκας. ὁ γὰρ φείσασθαι μὴ μεμνῆσθαι, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρους τινὰς, ὥστε ἄμεινον εἶναι, ὡς πρῶτα τὸν φυγεῖν τὸ θηρίον. πολλάκις δ' ὀδυρόμενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν αὐτίπατρον εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς ἤδη, νεάζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθάσειν δ' ἂν τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε, πότε δ' ἂν ἡδέσθαι τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὴν ὀπόλαυσιν τῆς ἀγαθοῦς ἡδέσθαι συμβαίνειν. ἐσοβλασταίνειν δ' τὰς τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου παῖδας. ἀφηρῆσθαι δ' αὐτὸν ἐκ τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν ὅλην τέκνοις ἐλπίδα. ἀγαθοῦ γὰρ οὐ τῷ αὐτῷ τινὰ παίδων μὴ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸν μιριάμμης ἡρῴδην γεγραφέναι. καὶ καὶ τοῦτό γε φασὶ παντάπασιν ἀβουλήτως αὐτῷ καὶ ἀγαθήκας ἡμῶν κυρίας. αὐτὸν γὰρ προνοήσειν μηδένα τῶν ἡλικιῶν ἀπολιπεῖν. ὅτε γε μὴν τῷ πώποτε πατέρων μισοτεκνότατον ἡρῴδην, πολλῷ μᾶλλον ἦν μισάδελφον. δῆλον γὰρ αὐτῷ πρώην ἑκατὸν τάλαντα, ὅτι τῷ μὴ διαλέγεσθαι φερώρᾳ. τοῦ δὲ εἰπόντος, τί γὰρ

A in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verùm eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus B quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eóque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius C accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibíque tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa D est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiúsque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quódque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit o- E mnium dicta congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorúmque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamne eiúsque filiis minimè perciisset: ideóque melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuueneſceret, seq; fortasse priùs quàm regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur. se namque vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cùm Pherora colloqueretur, centum talenta donasse:

Ant. li. 17. cap. 5.

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timoré autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quòd acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se precipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repetoret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo fum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quod in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque vidente consume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem venenipartem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidé profert: rex verò in matré fratréq; Antiphili cõtulit quæstionẽ.

A αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ἀποκείνασθαι τὸν πατέρα, εἴθε πάντ' ἡμᾶς ἀφελόμενον, γυμνοὺς ἐάσαι γε ζῆν τοὺς. ἀλλὰ ἀμήχανον σκῦλα οὕτω φονικὸν θηρίον, ὅταρ' ᾧ μήτε φιλεῖν παῖς ἔξεστι φανερῶς, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συνίσταμεν, ἐξέστας ἢ φανερῶς, ἐπεὶ καὶ μόλις ποτὲ ἀνδρῶν φρόνημα καὶ χεῖρες. ταῦτα ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι Φερώρας βουλεύσαιτο φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς πάτραν. πίστευσε δὲ πᾶσιν ἡ ὀργὴ τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῶν ἑκατὸν ταλάντων. μόνῳ γὰρ αὐτοκράτορι διείλετο φίλοι αὐτῷ. ὅπου σκοπεῖ ἡ εἰς τὸν πρῶτον ὁ θυμὸς ἐλαύνει τὸν Ἀντιπάτρου μητέρα. καὶ γυμνώσας αὐτὸν πάντας οὗ ἐδέδωκεν κόσμου, πολλοὺς δ' ὧν ταλάντων, ἐκβάλλει δίυτεον. τὰς δὲ Φερώρα γυναῖκας ὑπὸ τῷ βασάνων, ἐπεμέλει ἀπολαγμῷ. ἐπάντο δὲ τῷ φόβῳ καὶ θεὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερρίπιζετο, πολλοὺς τε τῷ οὐκ αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους, ἐλεοῦκως μή τινα τῷ αἰτίων φθαλίπῃ. κἂν τούτῳ ἔρχεται θεὸς τὸν σαμαρείτην Ἀντίπατρον, ὃς ἦν ὕπερθεν τοῦ Ἀντιπάτρου. βασανίζων δὲ αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπέμψαιτο μὲν Ἀντίπατρος ἐξ Αἰγύπτου φαρμακὸν ἐπ' αὐτὸν, ὀλέθρου τῷ ἑταίρου Ἀντιφίλου. λάβοι δὲ παρ' ἐκείνου, Θευδίων ὁ θεῖος Ἀντιπάτρου, κἀπεδοῖ Φερώρᾳ. τοῦτο γὰρ ἐντεῖλαθαι τὸν Ἀντίπατρον, ἡρῴδην αἰρεῖν, ἕως αὐτὸς ὢν ἐν ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. Φερώραν δὲ φαρμάσθαι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐπέλυσε κομίζειν. ἡ δὲ, ἔξεισιν ὡς κομοῦσα, ῥίπτει δὲ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τέγους, τὸν τε ἔλεγχον, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰτίαν φεύγουσα. θεοσεβὴς δὲ ὡς ἔοικε θεοῦ μεμέρτο Ἀντίπατρον, οὐκ ὀλίγα κεφαλήν, ἀλλ' ὀλίγα ἑαυτῆς πεσοῦσα ἐλαττώσεται. κομισθεῖσαν δὲ αὐτὴν

καὶ ταῦτοι τὸ ἀντίφιλον, κομισαί τε ἀπ' αἰγύπτου τὸ πυξίδιον ὡμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν ἀλεξανδρείᾳ. προεῖχον δ' οἱ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε καὶ μηνυταὶ τῶν ἀδήλων ἐγίνοντο, τοῖς τε πορρωτάτω τῆς ὑποψίας ὄντας, ἴσως εἰς τοὺς ἐλέγχους. διείσκηε γοῦν καὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ Μύριάμμη, τὸ ὑποβολῆς σωίστωρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς γὰρ μητρῴας τόλμης, τὸ ἡμιμόριον. τὸν γοῦν ὑπ' αὐτῆς γεννηθέντα Ἡρῳδιάδην ὄντα δυσάρεστον αὐτοπάτορι, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

Κεφ. κ. ΕΠὶ τούτοις, καὶ Βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέφραμε, ἡ τελευταία πίστις τῶν αὐτοπάτορι βεβουλευμένων. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δὲ ἄλλο μὲν οὐκ ἦν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς ἑτέρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀδυνήσῃ φάρμακον, τούτῳ φθάσας μετὰ τῆς γυναικὸς ὁπλίσαιτο καὶ τὸ βασιλέως. παρῆργον γὰρ δὴ τὸ πατέρα τόλμης ἐκόμιζε τὰς καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπιβουλὰς ἐπιστολὰς ὑπ' αὐτοπάτορι. ἦσαν γὰρ ἀρχέλαος καὶ φίλιππος βασιλέως παῖδες, δὴ ῥώμης παιδαγωγούμενοι, μειρακιά τε ἤδη καὶ φρονήματος μεστοί. τούτοις ἐπαναπλοῖας αὐτὸ τὸ ἐλπίσον, ὅπως δυνάσαιντο σὺν αὐτοπάτορι, ἂς ὡὸ πλάσας κατ' αὐτῶν ὑπὸ ἐπιστολὰς ὡς ἐνόμιζε τῶν δὴ ῥώμης φίλων, οἷς ὁ πείθω γράψαι διαφθορέας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῦεν τὸν πατέρα, φαυλίας δ' ἀλέξανδρον τε ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, θεός τε τὸ μετάκλησιν ἀγανακτοῖεν. ἤδη δὲ αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τὸ μὲν μάλιστα ταράττων αὐτοπάτορι. ἔτι δὲ καὶ πρὸ τῆς ἀποδημίας ἐν ἰουδαίᾳ μόνων, τοιαύτας κατ' αὐτῶν ὑπὸ ῥώμης ἠγόραζεν ἐπιστολὰς, καὶ θεοτεύων τέως, αὐτοπάτορι μὲν τῷ παρεῖ, θεοῖς τῶν ἀδελφῶν δὲ ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶναι τῶν γραφομένων, τὰ δὲ, νεότητος ἁμαρτήματα. τοιαῦτα γε μὲν τοῖς γράφουσι καὶ τῶν ἀδελφῶν πλέονα δοὺς χρήματα, συμφυρεῖν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐνθένδε πολυτελεῖς, καὶ θεσπεσίας ποικίλας, σκεύματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ συνωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τῶν κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς εἰς ἐκεῖνα μισθοὺς ἐγκατακρύψῃ. διακόσια γοῦν ἀπαλώματος ἀπέφηνε τάλαντα, καὶ τούτων μείζοσι θεόφασις ἦν, ἡ θεὸς συλλαῖον δίκη. πάντων δὲ αὐτὸ τότε καὶ τῶν βεαχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ διακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὴν παροχετείαν, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ δευτέρας ἀδελφοκτονίας κεκρύφασαι, ὅμως οὐδεὶς τῶν εἰς ῥώμην ἀφικνουμένων ἀπήγγελλεν αὐτῷ τὰς ἐν ἰουδαίᾳ τύχας, καίτοι μεταξὺ τοῦ ἐλέγχου, καὶ τῆς ἐπανόδου, διελθόντων ἐπτὰ μηνῶν. τοσοῦτον θεὸς αὐτὸν ἐν πάντων μίσῳ μὲν, τάχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν θεσπεσιωμένους οἱ ἀνῃρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμωον. γράφει γοῦν ὑπὸ ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ ταχεῖαν διαγγελιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ καίσαρος μετὰ τιμῆς ὑπολυθείη. βασιλεῖς δὲ εἰς χεῖρας λαβεῖν αὐδόων. τὸν ἐπίβουλον, καὶ δεδικὼς μή ποτε θεσπιῳδοὶ φυλάξηται, δι' ὑπολῶν αὐθυπακούοντο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος,

A Verùm hi quoque Antiphilum ex Ægypto attuliſſe pyxidem fatebantur, illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepiſſe dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Ariſtobuli manes, ipſi erant incertarum rerum explo-
B ratores atque indices, & à ſuſpicionibus remotiſſimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, conſciam eſſe maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonſtratum eſt. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri ſucceſſorem ſcriptum ex teſtamento deleuit.

CAP. XX. De Antipatri in Herodem malignis ſtudiis deprehenſis & vltis.

POſt hæc etiam Bathyllus nouiſſima conſi-
C liorum Antipatri fides documentis acceſſit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc eſt, aſpidum virus, aduenerat, aliorúmque ſerpentum ſuccos: vt ſi prius fuiſſet inualidum, hoc ſe Pheroras cum ſua coniuge in regem armaret. Idem verò præter ſuſceptam contra falutem patris audaciam, velut operam ſucciſiuam, habebat epiſtolas aduerſum fratres compoſitas ab Antipatro. Erant autem Romæ in ſtudiis Archelaus & Philippus, iam adoleſcentuli, magníque animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes ſpei ſuæ remouere feſtinans
D quasdam in eos literas ipſe finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis ſcribere perſuaſit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Ariſtobuli nece manifeſtè quererentur, ſéque accitos eſſe grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maximè ſolicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quã proficiſcerentur, in Iudæa conſtitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitan-
E dæ ſuſpicionis cauſa fratres purgare ſimulabat: quædam falsò ſcripta, quædam verò adoleſcentiæ peccata eſſe commemorans. Quo quidem tempore ſcriptoribus epiſtolarum, quas in fratrum perniciem ſimulabat, plurimis pecuniis datis, ſumptuum confundere tentabat indicia, veſtem precioſam variáque ſtragula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima inſtrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falſa-
F riis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expenſa, & eorum maxima fuit occaſio cauſa Syllæi. Vniuerſis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epiſtolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus eſſent ei nunciauit, quamuis inter ſcelus probatum & ipſius reditum ſeptem menſium interualla fluxiſſent. Ita erat inuiſus omnibus. Fortaſſe autem etiam quibus
G indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmuteſcebant. Denique Roma literas miſit, continuò ſe venturum eſſe, quódque honorificè dimiſſus eſſet à Cæſare nuncians. Rex autem inſidiatorem manibus tenere deſiderans: timénſque ne ſi quid præſciſſet, fortè caueret, ipſe quoque literis benęuolentiam ſimulans, & alia familiariſſimè ſcripſit,

Ant. li. 18. cap. 8.

& vt reuerſionem ſuam maturaret orauit. Nã A si properaſſet, matris ſuæ quoque offenſionem poſſet componere, quam expulſam eſſe non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ ſuſceperat epiſtolam apud Tarentem, eúmque vehementur luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: ſed quantum intelligi datur, cauſa doloris erat, quòd inſidiæ pro voto non ceſſerant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum miniſtrum. Præterea metus eum B quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quãdo fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epiſtola ſibi reddita quam ſuprà memoraui, ſtatim quidem feſtinabat: ſed poſtquam in Celenderin delatus eſt, ſubit eum quædam materni caſus cogitatio, anima iam per ſemetipſam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei ſuadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognoſceret, quibus ex cauſis matrem C ſuam repudiaſſet: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autè prudentes, & viſendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro eſſet vtile conſiderantes, vt properaret monebant, ne ex ipſa mora & patri cauſam prauæ ſuſpicionis, & occaſionem præbæret calumniantibus. Nunc enim ſi quid motum eſt, in abſentem eſſe factum: nec enim præſente illo quenquam id auſurum fuiſſe. Abſurdum autem videri, propter ſuſpi- D ciones in certas certis bonis carere, neque maturè ſe patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd ſolo ipſo niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, tranſmiſſúſque in Sebaſtum Cæſariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima ſolitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúſque auderet accedere. Nam etſi ſemper æquè inuiſus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas eſt. Multos autem auertebat ex E rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, ſolúſque de ſe quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quiſquam deductus eſt, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde ſuſceptus eſt. Enimuerò clades ille domeſticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam ſimulabat. Et neque fugæ ſpes vlla erat, neque circumſtantibus malis emergere poterat: cer- F túmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam ſpes eum pertentabat hilarior, aut nihil eſſe deprehenſum, aut ſi quid eſſet, hoc ſeſe impudentia ſua diluturum, ac dolis, quæ ſola inſtrumenta ſalutis haberet. Itaque his armatus, ſine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cũ iniuria ſunt repulſi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingreſſus inde ad patrem, con- G firmatúſque audacia, velut eius ſalutandi cauſa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ eſt, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus ſis. Diſpereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicẽ, qui opportunè præſto eſt, Varũ. Abi, & quẽadmodũ

πῶς τὴν

κὴ πρόθυμον ἔσχε καλῶν. ὑποπτεύσας δὲ αὐτοῦ κὴ τὰς περὶ τὴν μητέρα μέμψεις ἐπηχθεσάτους. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι τὴν ἐκβολὴν τὸν μητρὸς αὐτοπάτορος. πρεσβύτερον μὲν ἤδη εἰληφὼς τὴν περὶ Φερώρα τελευτὴν ὀδυσωλῶς ἐν τάφοις, καὶ μέγιστον ἐποιήσατο πένθος, ὃ καί τινες ὡς ὄντι θείῳ καθύμνων, λέγων ὡς ἔοικεν, ὄντι δεινοπαθὴς ἡ σύλληψις, κὴ οὐ φερόφεαν κλαίοντος, ἀλλὰ τὴν ὑπηρέτην. ἤδη δὲ καὶ φόβος ἐπῆει τὸν αὐτὸν τὴν παλαιὸν μύρων, μή ποτε φωραθείη τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν κιλικίᾳ λαβὼν ἐπιστολὴν τοῦ πατρὸς ὀδυσωλῶν, ἀδεᾶ χθημαὶ μὲν ἐπορεύετο. ὡς δὲ εἰς κελένδεριν κατέπλευσε, λαμβάνει τὸν αὐτὸν ἐνθύμια τοιαῦτα τὴν μητέρα κακῶν, φερομαντευομένην ἤδη καθ' ἑαυτὴν τὴν ψυχῆς. οἱ μὲν ἐν φερμηδίστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ προτερεῖν ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτὸς τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ μή ποτε φερόθυμον γένοιτο τὴν κατ' ἐκείνης ὁρμὴν. οἱ δὲ ἀσκεπτότερον, καὶ τὴν παῖδα ἀπόδοτες ἐλπίδι μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτοπάτορι σκοποῦντες, ἐπείγεσθαι παρῄνουν, μὴ τῇ μελλήσει φθορὰν τοῦ παιδὸς μὴ ὑποψίαν φαύλην, τοῖς διαβάλλουσι δ' ἀφορμὴν. μὴ γὰρ νεῷ εἴη κεκίνηται κατ' αὐτὸν φθορὰ τὴν ὑποῦσαν μεγαλοφυᾶ. μηδὲ γὰρ αὐτολμῆσαι παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶ δι' ἀδήλους ὑποψίας, φερόντων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, & μὴ θᾶττον ὑποδυῶαι μὴ ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, κομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν ἐφ' αὐτῷ μόνῳ σαλεύουσαν. πείθει τούτοις, ἐνῆγε γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ διαπεράσας τὸ σεβαστὸν, εἰς τὸ λιμένα τῆς καισαρείας κατάγει. φαρυπήντησε δ' αὐτῷ φθορὰ δόξαν ἐρημία πολλὴ, πάντων ἐκζεστομένων, καὶ μηδενὸς φερσισύμου παλαιστοῦ, ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ὑπόπους, καὶ τότε φανῆναι τὸ μῖσος ἔσχε παῤῥησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τῆς βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπεὶ δὴ πᾶσα πόλις ἤδη τῆς κὴ αὐτοπάτορος φήμης πεπλήρωτο, καὶ μόνος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν αὐτοπάτορος. οὔτε γὰρ φερεπέμφθη λαμφερότερόν τις ἐκείνου πλοῦτος ὑπὸ ῥώμης, οὔτε ἀπεμότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπενόει τὰς οἰκοι συμφοράς, ἐπὶ δὲ παιδουργίᾳ ὑπεκρύπτετο, καὶ τῷ δίει τιθυκὼς σῴζεσθαι, σοβαρὸς εἶ τὸ φερόσωπον ἐβιάζετο. φυγὴ δ' ἦν οὐκέτι, οὐδὲ ἐκ τῆς φερεχόντων ἀπάδυσις. καὶ σαφῶς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τὰ τῆς οἰκοθεν ἀπηγέλλετο διὰ τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπόλεμον. ὑπολείπεται δ' ἐλπὶς ἐλαφροτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ' εἰ καὶ πεφώραται, διαπεπόδακότι αὐθαδείᾳ καὶ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια. φερεξάμενος οὖν αὐτοῖς, ἧκεν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῆς φίλων, οὗτοι γὰρ ὑφειλόμενοι ὅπλα τῶν φρούρων πυλῶν εἴρχθησαν. ἔτυχε δὲ σῶον ὂν ὁ τῆς συείας ἡγεμὼν οὐαρος. ὁ δὲ εἰσιὼν φερὸς τὸν πατέρα, κὴ τῇ τόλμῃ φθαρεὶς τήσας ἑαυτὸν, ἤγαγεν ὡς ἀσπασόμενος. καὶ καίπερ τὰς χεῖρας φερβαλὼν, κὴ τὴ κεφαλὴ φθαλίνας, ἔσω ἐξεβόησε κὴ τοῦτο παροκτένων, τὸ φερεπλέκεσθαί μοι θέλῃς, ἐν τηλικούταις αἰτίαις ὢν φθείρε δυσιδεστάτη κεφαλὴ, μηδέ με ψαύσῃς, πρὶν ὑποσμύσασθαι τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δὲ σοι δικαστήριον, κὴ δικαστὴν οὐ καίφερος ἥκοντα, ἔαρον. ἴθι, κὴ συί-

πῃ ου τὴν

τὴν ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σου καιρὸν τοῖς παιουργήμασι. πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ἀπαρεῖναδαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. διαγενόμενος δὲ πρὸς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥτε μητὴρ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τότε μὲν ἀπαλλήψας, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν. τῇ δὲ ὑπούσῃ, συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῷ συγγενῶν καὶ φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, προκαθέζεται δ' αὐτὸς ἅμα οὐάρῳ, καὶ τοὺς μιαιφόνους ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, οὐ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε. ἐπειπὼν προφάσεσθαι πάντα ἐκεῖνα πρὸς τὸν πατέρα σου, μὴ πρότερόν σου πρὸς αὐτὸν, ἀλλά τινα πορίσῃ πρὸς καίσαρα δυνάμιν. ταῦτα σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων, ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πίστιν ἅπλωσε πρὸς τὸ ποδῶν τῷ πατρὶ, ἱκετεύων πατέρα φῶν, μηδέν μου προκατεγνωκέναι. πρὸς ταῦτα δὲ μοι τὰς ἀκοὰς ἀνεῳγότας εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδείξω γὰρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς. ὁ δὲ αὐτῷ σιγᾷν ἐγκελεύων, πρὸς τὸν οὐάρον εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ οὐάρε, καὶ πᾶς δικαστὴς ὅσιος, ἀντίπατρον ἐξ ὥλου κεκρίσθαι πέπεισμαι. δίδυκα δὲ μὴ καὶ μοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, καὶ μὲ κείνης πάσης ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς γεγεννηκότα. χρὴ δὲ με ἧττον τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι πρὸς ὕπατοις, καὶ φιλοσοφώτατος πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβυτέρους βασιλείας τε ἔπι νέοις ἀξιώσας, καὶ πρὸς τοῖς ἐν ῥώμῃ ξοφείοις, φίλους καίσαρος, ζηλωτοὺς τε ποιήσας βασιλεῦσιν ἑτέροις, εὗρον ὑπούλους, οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον ἀντιπάτρου. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ ἀδόκῳ, τούτῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐποιούμην. τὸ γὰρ μιαρὸν τοῦτο θηρίον, ἐμοῦ ἐπιμηνθεὶς ἀξίκησε κακίας, ἤνεγκε κατ' ἐμοῦ τὸ κράτος. ἔδοξα γὰρ αὐτῷ πολιὸν ζῶν χρόνον, καὶ τὸ μὲν γῆρας ἐβαρύνθη, βασιλεὺς τ' οὐκ ὑπέμεινεν, εἰ μὴ δόξῃ παρανοίας ἁλῶναι, δίκην τε βουλόμενος, ὅτι καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπερρίμμενον, καὶ παροξύνων τοὺς ἐκ βασιλίδος μοι γεγονότας υἱούς, ἀπόδειξα τῆς ἀρχῆς δόχον. ὁμολογοῦμαί σοι οὐάρε τὴν ἐμαυτοῦ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτοῦ παρώξυνα. δίκης αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' ἀντιπάτρου. καὶ τί μοι ἐκείνους διεργάσεται τηλικοῦτον, ὑλίκον τοῦτον; ὃς γε ζῶν μοι, ὀλίγου δεῖν παρεχώρησε τῆς ὀξυσίας, φασκόντων δὲ ταῖς διαθήκαις ἐνέγραφα τῆς ἀρχῆς δόχον, καὶ προσόδου μοι ἰδίᾳ πεντήκοντα τάλαντων ἔθεμα, τῷ ἐμοὶ ἐκχρήσαντα χρημάτων ἀπέδωκεν, πλέονι δὲ νῦν εἰς ῥώμην, ἐδωκα διακόσια τάλαντα, καίσαρι δὲ ὅλης τῆς ἡγεμονίας μόνον ὡς σωτῆρα παρόδου παρεθέμην. τί δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον ἀντίπατρος; ἢ τὶς ἔλεγχος ἐνέχθη κατ' αὐτῶν, ὑλίκος ἀποδείκνυσι τοῦτον θηβαῖον; ἀλλὰ φθάνει σοὶ τὸ τόλμημα ὁ παροντόνος, καὶ πάλιν δόλος τὴν ἀλήθειαν ἀποκαλύψῃ ἐλπίζω; ἀρά, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ προφάσεσθαι τὴν μέλλουσαν αἰτιοπιστίαν, ὡς τὸ ἀπλαστον ὀλοφυρμόν. ἔστι δ' ὅτε ὁ παππᾶς ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλίξανδρον, καὶ μὴ πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. ἔστι δ' ὁ μάγος ὁ κοίτης εἰσάγων,

te purges in diem craſtinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpõdere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum veniſſent mater & vxor, cũctas ei probationes expoſuerunt. Túmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorũ atque amicorũ concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vnà cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmq; pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum indicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóſq; conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni; quorum tamẽ interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſuprà quàm ſatis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eíque diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem grauiter tulit, réxque fieri non niſi patricidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexãdrum cauerem, neq; meum corpus omnibus crederẽ. Hic eſt qui vſq; ad cubile meũ ſolebat ingredi,

& circumſpicere, ne quis mihi fortè paraſſet A
inſidias. Hic ſomni mei cuſtos erat, & ſecu-
ritatis dator, qui conſolaretur luctum per-
emptorum, & viuentium fratrum beneuo-
lentiam diiudicaret: hic propugnator & sa-
telles meus. Quum eius calliditas Vare in
mentem venit, & quemadmodum ſingula ſi-
mulaſſet, vix me credo viuere, támque grauem
inſidiatorem quo pacto effugerim miror. Ve-
rumtamen quia fortuna quædam excitat con-
tra me domum meam, mihíque amiciſſimi ſe-
per infenſi ſunt: ego quidem fatorum iniqui-
tatem flebo, & mecum ipſe ſolitudinem ge-
mam. Nemo autem qui meum ſanguinem ſi-
tierit elabetur, etiamſi per omnes filios meos
indicia ventura ſint. Hæc dicens, ipſe quidē in-
terrupto ſermone tacuit, dolore confuſus. Ni-
colaum autem vnum ex amicis probationes
iuſſit exponere. Inter hæc autē Antipater ſub-
lato capite, cùm proſtratus ante patris pedes
maneret, exclamat: Tu pater meas partes C
defendiſti. Nam quomodo ego parricida, quē
tu ſemper ſeruatorem te habuiſſe commemo-
rans? Aut ſi ficta, vt dicis, ſimulatáque mea pie-
tas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò
demens fui, vt non intelligerem, quòd ſi ho-
mines lateret tanti ſceleris cogitatio, cæleſtem
latere iudicem omnino non poſſet, qui vbique
præſto eſſet, & cuncta conſpiceret? An fra-
trum exitus ignorabam, quos ob id Deus vl-
tus eſt, quia tibi malè cogitauerant? Quid au- D
tem fuit cur me tua ſalus offēderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebar. An
ex te metus aliquis? Quin tui ſeruans, aliis ti-
mendus eram. Fortaſſis egeſtas cauſa fuit? Mul-
to minus. Quis enim magis expenſarum ha-
buit poteſtatem? Si autem omnium hominum
perditiſſimus eſſem, immaniſque beſtiæ ani-
mum gererem, certè manſueti patris beneficiis
vincerer: quem, ſicut tu dixiſti, reduxeris, tótq;
filiis antepoſueris, viuúsque regem declarae- E
ris, aliorúmque bonorum magnitudine red-
dideris inuidendum, ô me miſerum acerbiſ-
ſimámque peregrinationem meam, quàm
longum liuori tempus magnúmque inſidian-
tibus ſpatium præbui. Sed tamen tibi patet
tuíſque rebus abieram, ne Syllæus tuam con-
temneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt
pietatis, & princeps orbis terræ Cæſar, qui me
patris amatorem ſæpe vocitabat. Accipe pa-
ter has eius literas, hæ fictis in me criminatio-
nibus veriores. his me defendo. hæ affectus
erga te mei argumenta certiſſima. Recordarè
quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in
regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidiſti, tu compuliſti
vt darem accuſandi tempus inuidiæ. Verùm
ad indicia veniam. Ecce adſum, terra mari-
que nihil vſquam parricida perpeſſus. Sed
nondum me hoc argumento diligas, nam &
apud Deum, & apud te pater condemnatum G
me eſſe ſcio. Condemnatus autem deprecor,
ne aliorum tormentis fidem habeas: in me fe-
ratur ignis, per viſcera mea pergant inſtru-
menta pœnarum, ne parcas ſceleſto corpori.
Nam ſi parricida ſum, tormentorum expers
mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiu-
latu vociferans, & omnes alios, & Varum ad miſericordiam prouocauit: ſolum autem Herodem,

ἢ μή με τις ἐνεδρεύοι φοβούμενον. ἔβλεπεν ὁ ταμίας τὸν
ὕπνον, ἢ χορηγὸς τῶν ἀναγκαίων, ὁ φύλαξ μυθούμενος
τὸν δεῖνα τῶν ἀπορρήτων λύπην, ἢ ἀγαπητὸν ὄντα τῶν ζών-
των ἀδελφῶν, ὁ ὑπέρμαχος ὁ ἐμός, ὁ σω-
ματοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ οὖν τὸ πανοῦργον ἐν
ἑκάστῳ καὶ τὸ ὑπόκρισιν, ἀπιστία με τοῦ ζῆν εἰσέρχεται, καὶ
θαυμάζω πῶς οὕτω ῥᾳδίως δόλιον διέφυγον. ἀλλ'
ἐπιδὴ δαίμων τὰς ἐξορμὰς τῶν ἐμὸν οἶκον, καὶ μοῖρας
φιλτάτας ἐπαίσησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μόνῳ ἐμοὶ τὸ ἄδικον
ἁμαρτάνων, καὶ κατ' ἐμαυτοῦ σπάξω τὰ ἐρημίαν. ἀγαθοί-
ξει δ' οὐδεὶς διώσας τοὺμὸν αἷμα, κἂν ἀγαπᾷ πάντων
μου τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ᾖθη. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς ὑφ'
ὑποῦ συγχύσεως ἐνεκόπη. νικολάῳ δ' ἐνὶ τῶν φίλων, λέ-
γει τὰς ὑπὲρ αἰτίας ἐπιδεῖξαι. μεταξὺ δ' ὁ αὐτίπατρος
ἐπάρας τὴν κεφαλήν, ἐμφανὲς δὲ βεβλημένος ἐπὶ τῶν
ποδῶν τοῦ πατρός, ἐβόα. σὺ πάτερ ὑπὲρ ἐμοῦ πεποίησαι
τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς
αὐτὸς φύλακα καὶ παντὸς ἐχθροῦ. περὶ τοίνυν μὲ
ὑποῦ λέγεις, τὴν δ' εὐσέβειαν. πῶς οὖν ὁ πατρο-
φόνος, οὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἀφεῶν ἐγκαλούμενος, ὡς μὴ
νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδὲν ἀνθρώπους ῥᾴδιον, τηλικοῦ-
τον μίσος ἐνοπλαζόμενον, τὸν δὲ ἀπ' οὐρανοῦ δι-
καστὴν διαφυγεῖν, ὃς ἐφορᾷ πάντα, καὶ πανταχοῦ παρ-
εστιν. ἢ τὸ τῶν ἀδελφῶν τέλος ἠγνόει, οἷς ὁ θεὸς οὕτω με-
τῶλθε τῶν εἰς σὲ κακοβουλίας; τί δέ με κωλῦσαι ἔτι
σοῦ βασιλείας ὄντος; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπάνδρια μίσους;
οὐ γὰρ ἐστεργόμην; φόβος ἦν σοῦ τοῖς ἄλλοις; ἀλλά μοι
σὺ πατρῷον, ἑτέροις φοβερὸς ἦμεν. οὐδὲν μα χρημάτων κῆ
τίνι μᾶλλον ἐξῆν ἀναλίσκειν; εἰ γὰρ ἐξωλέστατος πάν-
των ἀνθρώπων ἐνομόμην, καὶ θηρίου ψυχὴν εἶχον
ἀνημέρου πάτερ, οὐκ ἂν ταῖς σαῖς δωρεαῖς ἐνικήθην; ὃν καπήγαγες μοὶ ὡς ἔφης αὐτὸς, φοβέρεναν
δὲ τοσούτων τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι'
ὑπερβολὴν τῆς ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας ὑπέρθε-
νον. ὧν τάλας ἐγὼ τῆς πικρᾶς ἀποδημίας, ὡς πολὺν
ἔδωκα καιρὸν τοῖς φθόνῳ, καὶ μακρὰν τοῖς ὑπενδιδύ-
σι διωρείαν. σοὶ δ' πάτερ, ἐν τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀποδῶμεν,
ἵνα μὴ συλλαβὼς ἐν σοῦ γήρως καταφρονήσῃ. ῥώμη μοι
μάρτυς τῆς δυσεβείας, καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης θεσπέ-
σιος καῖσαρ, ὁ φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λά-
βε πάτερ τὰ παρ' αὐτοῦ γράμματα, τοῦτα τοῖ ἐνθά-
δε δεδολωμένοις πιστότερα, τούτοις τῆς εἰς σὲ φιλοστοργίας
τεκμήριοις χρῆσαι. μέμνησο δ' ὡς ἐχθρὸν ἔπλευσα, δε-
σπόμενος τῶν ἐμφυλιούσαν τὴν βασιλείας κατ' ἐμοῦ
δυσωδίαν. σὺ δέ με πάτερ ἄκοντα ἀπώλεσας, ἀναγ-
κάσας καιρὸν δεδοκέναι τῆς φθόνου. παρεῖμαι
δὲ γῆς καὶ θαλάσσης, ὑδὲν οὐδαμῆ πεπονθὼς ὁ παρο-
κτόνος, ἀλλὰ μήπω τούτῳ ἀφῄρημαι τὴν τεκμηρίου.
κατέγνωσμαι γὰρ καὶ θεῷ καὶ σοὶ πάτερ, κα-
τεγνωσμένος δὲ δέομαι, μὴ τοῖς ἄλλοις βασάνοις πι-
στεύσῃς. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὁδὲ δύεται δι' ἐ
μοῦ σπλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείσηται ὁλοφυρμοῦ
μιαροῦ σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ πατροκτόνος, οὐκ ὀφείλω
θνήσκειν ἀβασανίστως. τοιαῦτα μὲν ὀλοφυρμοῦ, καὶ δα-
κρύων ἐκβοᾶν, τοῖς τε ἄλλοις ἅπασιν, καὶ τὸν οὐάρον
εἰς οἶκτον προὐκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς ἠράσθη

ἄδακρυν

ἄδακρυν διεκέατο, λύσις ἐλέγχοις ἀληθέσι δοὺς ἀώρου. ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως καλέσαντος νικόλαος, πολλὰ περὶ τοῦ πανοῦργον τὸ ἀντίπατρον περιφανῆ, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ δυσχέρειαν ἔλεον, ἔπειτα πικρὰν κατηγορίαν κατετείνετο, πάντα μὲν τὰ καθ' ὅλου βασιλείαν κακουργήματα, ὥσπερ δὴ καὶ μάλιστα τὴν τῶν ἀδελφῶν, δόλοις δηλῶν τοῖς ἐκείνου διαβολαῖς ἀπολωλότας, δοκοῦντα δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς περιοῦσιν, ὡς ἐφέδροις τῆς διαδοχῆς. τὸν γὰρ φαρισαβάσαντα πατρὶ φάρμακον, πότε ἂν ἀδελφῶν ἀπόσχοιτο, προσελθὼν δὲ καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τάς τε μιξούσης ἐξῆς ἀπέδεικνυε, καὶ περὶ Φερώρα κατηχθλίαζεν, ὅτι κἀκεῖνον ἀντίπατρος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῇ βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τὸ μίσους ἀνεπλήσθη τὸν οἶκον. ἄλλά τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν, καὶ ἀπορήξας, κατεπαύετο τὸν λόγον. οὐάρος δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν ἀντίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἰπὼν, ἢ θεὸς ἔστι μοι τῷ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκειτο σιγῶν. ὁ δὲ ἡρώδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι πιεῖν τῷ δὴ θανάτῳ κατακείμενον δεσμώτῃ πιεῖν. τῷ δὲ φθαρέντα τελευτήσαντος, ὁμοῦ ἀρθέντος, ἀπορρήτους ποιήσας τὰς πρὸς ἡρώδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ συνέδριον καίσαρι γράψας, μὴ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀντίπατρον, καὶ πρὸς καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὰ συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης βουλῇ ἀντίπατρος δοκεῖσθαι. τῷ γὰρ ἀντιφίλου τὸν οἰκέτην ἦκεν, ὑπισχνούμενος κομίζων ἀπὸ ῥώμης φθορὰ ἰουλίας θεραπαινίδος ἀκμῆς τοὔνομα. ἣ φθορὰ μὲν ταύτης ἐπέστελλε βασιλεῖ, τὰς φθορὰ σαλώμης ἐπιστολὰς ἐν τοῖς ἰουλίας διρρηκέναι χρήμασι. πεπομφέναι τὸ αὐτὸ λάθρα δ' ἄνοιαν. αἱ δὲ σαλώμης λοιδορίας τε τῷ βασιλέως ἔφερον πικρότατας, καὶ κατηγορίαν μείζονα. ταύτας δὲ πλάσας ἀντίπατρος, καὶ τῷ ἀκμῇ διαφθείρας, ἔπεισεν ἡρώδῃ πέμψαι. δικλείσθη δὲ ἐν τῇς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῇς. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γεγραφὸς ἔγραψεν, ὡς βουληθεὶς, ἔγραψά σου τῇ τυχῇ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, παρήσομαι δὲ τῆς βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν αἰσχρὰ καλὰς δὲ ποιήσῃς, ἐπειδὰν ἅπαρ παθῇ πάντα, μνημονεύσας ἂν ὑπέχοι. ταύτης φωραθείσης δ' ἐπιστολῆς, καὶ τῷ καὶ σαλώμην ἐπασθενεστέρων, σύνοια ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα δὲ καὶ ἀλλοῖ αἴσθοιτο πλαδιῶναι χρήματα. ὥστε λαγὼς δὲ ἐπὶ τοῦτ' ἦν παθεῖν, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείνας δι' αἰτίαν τοιαύτην. οὐκέτι οὖν ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ἀπάντων. ὡρμημένος δὲ ὅτι τὸν ἀντίπατρον, ἐπεχείρησε τόσῳ χαλεπῷ. ὥστε μὲν τοι δ' ἀκμῆς, καὶ τῷ καὶ σαλώμης ἐπιβουλευομένων, ἐπίστευε καίσαρι, τὸν τε διαθήκην αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀπέδεικνυεν αὐτὸν, ἀμύλων τῷ πρεσβυτάτων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. διαβεβλήκει γὰρ καὶ τούτους αὐτὸν ἀντίπατρος. καίσαρι δὲ καὶ τοῖς διὰ χρημάτων δώρεις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, ὥστε πεντακόσια. ἀπέστειλε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χώρας οὐκ ὀλίγα καὶ τῷ χρημάτων. λαμπρότατα τε δωρεᾶς ἐτίμα σαλώμην τὴν ἀδελφήν. ἐν μὲν οὖν τοῖς διαθήκαις, ταῦτα διωρθώσατο.

A quo minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum paraſſet, multo minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis peroráuit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicii: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterísque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis. Ant. lib. 17.

MOrbus autē ingraueſcebat, quòd cū fenectus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

Κεφ. κα. ΠΡοὴξ δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτ' δὴ τ' ἀρρωστημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ δυσπαθούντων. cap. 8.

iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cùm ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cùm leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricataque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd supra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: sic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magísque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi dissererent, rumor subitò peruagatur, regem ferè iam mori: vnde etiam confidentiùs adolescentes coronam adorti sunt: ipsóque meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, Aquilam ex tecto auream securibus abscidebant. Qua re statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadragenta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquiliam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria respondérunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, vt primùm facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnæ subditis, cæteris indignationē remitteret. Tādem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erāt cū sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà cōprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totū eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

Ant. lib. 17. cap. 9.

A λιῶ μὲν γὰρ ἤδη χρόνον ἐπὶ ἑβδομήκοντα, πατρείνατο ἥ τ' ψυχὴν ἔτι δὲ τῇ τέκνων συμφορᾷς, ὡς μηδὲ ἐν ὑγιείᾳ τι τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου γὰρ λυπήσας ζῶν ἀντίπατρος, ὃν οὐκ ἐν παρέργῳ, βαΐσας δὲ προήρητο ἀπολεῖν. γίνῃ δ' ἐν τ' συμφορᾷς αὐτῷ, καὶ δημοτικὴ τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ κατὰ τὴν πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβοῦν τὰ πάτρια, καὶ ὑπὲρ τοῦτο ἐν ἅπασι τοῖς ἔθνεσι μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, Ἰούδας τε ὁ τοῦ Σεπφωραίου, καὶ Ματθίας ἕτερος Μαργάλου. τούτοις οὐκ ὀλίγοι προσῆσαν τῶν νέων ἐξηγουμένοις τοὺς νόμους, καὶ συνῆγον ἐπημέραι τὸν ἡβῶντων στρατόπεδον. οἳ τότε τὸν βασιλέα πυνθανόμενοι ταῖς ἀθυμίαις ὑπερέχοντα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθίεσαν εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ὅλπιδ εἰότατος εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τοῖς θεοῖς, καὶ τὰ κατασκαφθησόμενα τοῖς πατρίοις νόμοις ἔργα καταπαῦσαι. ἀθέμιτον γὰρ εἶναι, κατὰ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ προτομὰς, ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶναι. κατασκευάζει δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ τὴν μεγάλην πύλην, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δή τότε παρήνουν ἐκκόπτειν οἱ σοφισταὶ, καλὸν εἶναι λέγοντες εἰ καί τις ἐξ αὐτοῦ κίνδυνος, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων θνήσκειν. τοῖς γὰρ οὕτω τελευτῶσιν, ἀθάνατόν τε τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐν ἀγαθοῖς ἀΐδιον αἰῶνα ἀπολαμβάνειν. τοὺς δ' ἀλγεινεῖς, καὶ τῶν αὐτῶν σοφίας ἀπείρους, ἀγαπᾶν τὸν φίλον ψυχὴν, καὶ μὴ περὶ τοῦ δι' ἀρετῆς, τὸν ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι. ἅμα δὲ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίζετο θνήσκειν ὁ βασιλεύς, ὡς τε θαρραλεώτερον ἅπαντος τοῦ πλήθους οἱ νέοι. μέσης γὰρ ἡμέρας, καὶ πολλῶν τοῦ ἱεροῦ αἰθρεφομένων, χοίνους παχείας καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς ὑπὸ τὸ τέγος, τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον πελέκεσιν. ἠγγέλθη δὲ διὰ τάχους τῷ βασιλέως στρατηγῷ, καὶ ἐπ' αὐτὸν μετὰ χειρὸς οὐκ ὀλίγης ἀναδραμών, τοὺς τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. τὸν μὲν θανούμενον δὴ αὐτῷ πρῶτον εἰ τολμήσαι τὸν χρυσοῦν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τοῦ πατρίου νόμου. τί δ' οὕτω μεγάλως διεγκόντες, ἀναιρεῖσθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλείονων ἀγαθῶν ἀπολαύσουσι μετὰ τὸν τελευτὸν. διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, κρείττων τῆς νόσου γενόμενος, προέσιν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τοῖς ἀνδράσι κατηγορήσας ἱερόσυλον, καὶ προφάσει τοῦ νόμου πεπραχότων τι μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ δῆμος δείσας μὴ ἐπὶ πολλοὺς ἡ ζήτησις ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὸν θεσμὸν, ἔπειτα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοῖς λοιποῖς τὸν ὀργὴν ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν καθημένους ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς, κατέκαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συλληφθέντων, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀπελεῖν. ἔνδον αὐτῷ τὸ σῶμα πᾶν ἡ νόσος ἐπελαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διημείβετο. πυρετὸς μὲν γὰρ οὐ λάβρος, κνησμὸς δὲ ἀφόρητος τῆς ὀπφαγείας ὅλης, καὶ κόλου συνεχεῖς ἀλγηδόνες, ἔτι τε τοῖς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπιῶντι οἰδήματα, τῆς τε ἤρεμα φλεγμονῆς, καὶ δι' αἰδοίου σηπεδὼν,

σκώληκα ἐγκαθῆσα. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, καὶ ἀπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὡς δὲ τοὺς ὑπολαμβάνοντας. ποινὴν ἐκ τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν, ὁ δέ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τῷ ζῆν ἀντεῖχετο, σωτηρίαν τ' ἤλπισε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. ἀφικόμενος γοῦν τ' ἰορδάνην, τοῖς κατὰ καλλιρόην θερμοῖς ἐκέχρητο. ταῦτα δ' ἐξίησι μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτίτιν λίμνην, ὑπόγλυκύτητος δὲ ὄζει καὶ πόσιμα. δόξαν δ' ἐνταῦθα τοῖς ἰατροῖς θάλπει θερμῷ τῶν ἐλαίων τὸ σῶμα, χαλασθὲν εἰς θάλπος πλήρη πύελον, ἐκλύει δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὡς τάθιστα ἀνέστρεψε. θορύβου δ' ἐπὶ θεραπευόντων γενομένου, πρὸς μὲν τὴν φωνὴν ἀνήνεγκεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκέλευε διανεῖμαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δ' ὑποστρέφων ὡς εἰς ἱερειχοῦντα ὠδήγει, μεταξὺ δὲ ἤδη καὶ μόνους αὐτὸν τοῦ θανάτου ἀπειλή, προέκοψεν εἰς βουλὴν ἀθεμίτου πράξεως. ἦν δὲ ἀφ' ἑκάστης κώμης ἀπόμοις ἄνδρας ἐξ ὅλης ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸν καλούμενον ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. προσκαλεσάμενος δὲ σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης ἀλέξαν, οἶδα ἔφη ἰουδαίους τὸ μὲν ἐμὸν ἐορτάσοντας θάνατον, σύνοιμαι δὲ πενθοῦντί δ' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν τὴν ταφὴν ἔχειν, αἰ ὑμεῖς θελήσητε τῆς ἐμῆς ἐντολῆς ὑπουργῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φερωνυμίους ἄνδρας, ἐπὰν ἀπνεύσω, τάχα κτείνατε προεισήσαντες τοὺς στρατιώτας, ἵνα πᾶσα ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα ἐπέστελλετο, ὡς δὲ τὰ ἐν ῥώμῃ πρέσβεων ἦκον ἀπολεῖ, δι' ὧν ἀκμὴν τῷ ἀπηρημένῃ κελεύσαντος καίσαρος ἐδηλοῦτο, θανάτῳ δ' αὐτίπατρος κατακρίνεσθαι. ὑγραφόν γε μὴν ὡς εἰ φυγαδεύειν αὐτὸν ἐθελήσειν ὁ πατὴρ, δοκοῖ καίσαρ. ὁ δέ, βεβαχὺ μὲν πρὸς τὴν ἀπανθρωπίαν ἀπήνεγκεν. αὖθις δ', καὶ δι' εὐδία ζοφῆς, καὶ βαχὺ ἀπασμώδει, διέλειπτο τῷ ἀληθεύειν. ἡ δὲ ἄθησις, φθάσαι τὴν εἰμαρμένην ἐπεβάλλετο. λαβὼν δ' ἐπιστολὴν, ἤπτησε καὶ μαχαίριον. εἰώθει γὰρ ἀποτέμνων ἐσθίειν. ἐπῆρτα πρεαθρίσας μή τις ὁ κωλύων εἴη, ἐπῆρε τῇ δεξιᾷ, ὡς πλήξων ἑαυτόν. προσδραμὼν δὲ, ἐκώλυσεν ἀχάβος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τὴν χεῖρα καταχών. οἰμωγὴ δ' ὁδ' ὗς ἦρθη μείζων καὶ τὸ βασίλειον ὡς οἰκείου τὸ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκούσας αὐτίπατρος, ἀναθαῤῥεῖ τε, ὡς γενηθὼς τοῖς φύλαξι κατέθυε, ὅτι χρήμασιν ἐξαφεῖναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ ἡγεμὼν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δρασὼν ἀπήγγελε τῷ ὅπως βουλεύσει. αἰτήσαντος δὲ ἐκείνου, ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ δι' αἰχμῆς πέμψας τοῖς δορυφόροις ἀπέκτεινε τὸν αὐτίπατρον. θάψαι δ' τε νεκρὸν αὖτις προσάξας ἐν ὑρκανίᾳ, πάλιν τὰς διαθήκας ἐπανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν ἀρχέλαον τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν αὐτίπατρος ἀφίησι τετραρχίαν δὲ αὐτίπαν. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδὸς, ὅπου βίους πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' οὗ μὲν ἀπεκτόνας αὐτίγονον ἐκράτησε τῶν πραγμάτων ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος,

A vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorúmque omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cùm tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutem sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Calliroen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur,
B effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cùm autem rediens ad Hierichunta veniisset,
C atra iam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur, factúmq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros
D qui habentur in custodia, cùm animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnísque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes au-
E tem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque rursum victus (nam inedia tussísque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptóque malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cùm verò Achiabus consobrinus eius accurrisset, manúmque continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi rex
F mortuus esset, excitatus est. Eóque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætúsque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent, atque dimitterent; quod eorum princeps non solùm ne fieret ob- *Ant. li. 17. cap. 10.*
stitit, sed etiam regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuúmque sepeliri
G præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est,

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt benenolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarú[m] que regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deíque beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, torus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cętera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibíque secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. li. 17. cap. 12.

A εἰ καί τις ἕτερος. ὅς τις γε κατέσησατο βασιλείαν, ἰδιώτης ὤν, καὶ τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν δὲ γνῶναι τὸν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικόν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ὁ σαλώμη, ἔλυσε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐντείλατο, μεταπεμψαμένη αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλου ἤδη τοῖς στρατιώταις, ⸂ συνῆγε αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μὴ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐν τῇ καθ' ἱερουσαλὴμ ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν πτολεμαῖος, ὁ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον ἔχων τῆς βασιλέως πεπιστευμένος, τόν τε βασιλέα κατέδειξε μόνιζε, καὶ τὸ πλῆθος ἐπῃνεῖ, τὴν τ' ἀπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις ἀνέγνωσκεν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ πολλὰ μὲν ὑπὲρ τοῦ εἰς τὸ ἔθνος δύνοιας παρεκάλει. μὴ ὀλιγωρῆσαι τὴν ἐπιστολὴν λύσας τὰς ἐθνικὰς αἰσχύνωσιν, ἐν αἷς φίλιππος μὲν ὁ τραχωνος, καὶ τῆς γειτνιώντων χωρίων κληρονόμος, τετράρχης ἦν ὡς πρόσθεν αὐτίπας, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ καίσαρι φέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξεις, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶ καίσαρα, τὰ μὲν λοιπὰ καὶ τὰς πρώτας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δ' ὑπὸ τοῦ ἐγένετο τῶν ἀρχελάῳ συνηδομένων, καὶ καὶ ὅπως οἱ στρατιῶται μὴ τῷ πλήθει πρόσιόντες, ὑπιχνοῦντο μὴ τὴν ἑαυτῶν δύνοιαν, συνηύχοντο δὲ καὶ τῷ θεοῦ. μὴ ταῦτα πρὸς ταφὴν ἐξάπαντος τοῦ βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προήνεγκε, συμπομπεύοντα τῇ νεκρῷ. κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος ἦν ἐλίθοις, ποικίλη δ', ἁλουργὶς ποικίλη, τὸ στῶμα δ' ἐπ' αὐτῆς πορφύρα κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτὸ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον ἦν τὴν δεξιάν. καὶ πρὸς μὲν τῇ κλίνῃ, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὰ πλῆθος τῆς συγγενείας, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον ἔθνος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπὸ αὐτοῖς τῆς οἰκετικῆς καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σταδίους δὲ διεκομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς ἡρῴδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ ἡρῴδην, τοιοῦτον ἔσχε πέρας.

B

C

D

E

F

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SECVNDVS.

Κεφ. α.

ΑΡΧΕΛΑΟ δὲ νέων ἤρξε θορύβων, ἡ δ' ὅθεν ῥάμβιον ὑποδημίας αἰάσκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὰ ὀλίγα θέατρον ἱστὰς πολυτελῆ τῷ πλήθει παρέχων (ἔθος δὲ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πένιας αἴτιον, ἀφ' ὧν τὸ πλῆθος ἐσθῆτα οὐκ αὐθ' αἱρήσηται. εἰ γὰρ παραλίποι τις οὐχ ὅσιος) μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκήν, παρέσται δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ἐν ᾧ τὰ ποικίλαις αὐτὸν ἀφιᾶσιν ὁ λαὸς ἐκδέχεται. κἀκεῖνος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, καὶ χρυσοῦ θρόνου δεξιωσάμενος, πᾶσι μὲν αὐτοῖς ἐπεδείξατο φιλάνθρωπον τὴν καρδίαν τῇ πατρῴᾳ διαχαριεῖσθαι, καὶ τῆς παρὰ τοῖς θεραπείας, ὡς παρὰ βέβαιον ἤδη βασιλέα. φείδεσθαί γε μὴν ὅτι τῶν παρόντων, οὐ μόνον ἔφη τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῷ ὀνόματος, ἕως ἂν αὐτῷ κῆσαρ ὑπεκφύγῃ τὸν δεδοκότα. ἀπουδάκειν γὰρ ἐν παισὶ φιλονεικίαν τὴν πατρῴαν. ὑπὸ τούτοις δὴ μέλλον τὸ πλῆθος, διὰ θέας ἀπεπροσεῖτο τὰ δεδοκότα μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ὑπακούσειν τὰς εἰσφοράς. οἱ δὲ, αἱρεῖν τὰ τέλη, τινὲς δὲ ὑπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευε δ' ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν διωρίᾳ λύ.

Κεφ. β.

ΕΝθα δὲ μετὰ μίλιον ἀθρισθέντες οὐκ ὀλίγοι τῶν νεωτερίζειν θεραπευομένων, ἤρξαντο τῆς ἰδίας πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως πάντων, καταλοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρώδου, δίκῃ τῶν ἐκκοπέντων χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἐπὶ δὲ τῷ πένθος, οὐχ ὑπεκαλύπτο, ἀλλ' οἰμωγαὶ δίκαιοι, καὶ θρῆνος ἐκέλευστος, κοπετοί τε μετὰ χρῶτος ὅλην τὴν πόλιν, ὡς ἐπ' ἀνδράσιν οἷς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ μὴ ἀπολέσθαι.

A ΤΟΥRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque ferali bus prolixè populo exhibitis. (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templum. Ibique variis B fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solioque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait non potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voC luntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tribuD ta leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postularis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. E Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúq; iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

CAP. I. De successoribus Herodis, & vltione directæ aureæ aquilæ. *Ant. li. 17. cap. 12.*

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præstantem, magísque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem; tamen eum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam; motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cùm illi qui sophistas lugebãt in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitésq; per campum: qui cùm sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos dissecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, vt domum recederet admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, genérque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Post-
Ant. lib. 17. cap. 13.
ea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymã, regiam tenet: custodũq; principibus, itẽq; dispẽsatoribus euocatis, rationes pecuniarũ discutere conabatur, & arces occupare tẽtabat. Nõ tamẽ immemores Archelai mãdatorũ custodes erant,

A ἠμωρεῖν δ' αὐτοῖς αἰτιῶνται τὰ ὑφ' ἡρῴδου τετιμημένων χρήματα. καὶ πρῶτον μὲν ὑπ' ἐκείνου καταστάντα, παύειν ἀρχιερέα. ἔδοσαν γὰρ αὐτοῖς δυσσεβέστερον αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. ἐκεῖ δ' παρῳξύνετο μὲν ἀρχέλαος, ἀπείχετο δὲ τιμωρίας ὑπὸ τῆς περὶ τὴν ἔξοδον ἐπείξεως, δεδοικὼς μή ποτε τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, καθ' ἡσυχίαν τὴν κίνημα. διὸ πειθοῖ μᾶλλον ἢ βίᾳ κατασέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας, παύσασθαι

B παρεκάλει. τῶτον εἰς τὸ ἱερὸν παρῳδόντα, πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ στασιασταί, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν δὴ σταλεῖσιν ὡσαύτως ἐποίουν, ἐνίοις δὲ πολλοὺς ἀρχέλαος, πάντας ὁ πρὸς ὀργὴν ἀπεκέκτατο. ἄλλοι τε ἦσαν οὐκ ὀλιγώσοντες οἱ πλήθους δόξαν παρέξοντες. καὶ δὴ τῇ ἀζύμων ἑορτὰς, φάσκα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις καλεῖται, πολύ τι θυμάτων πλῆθος συνερχόμενον, κατέστη μὲν ἄπρακτος ὁ τῆς χώρας λεὼς δεῖν τὴν θρη-

C σκείαν. οἱ δὲ τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνειστήκεισαν ζοφερὰν τὴν στάσιν ποιοῦντες. πρὸς ὃ δείσας ἀρχέλαος, πρὶν ὅλον τὸ πλῆθος ὁρμεῖν τὴν νόσον ὑποπέμπει μὴ πολείας χιλίαρχον, πεζοταξίας βίᾳ τοὺς ἐξαρχόντας τῆς στάσεως κατασχεῖν. πρὸς οὓς τὸ πλῆθος ἅπαν παροξύνεται, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν πολείας βάλλοντας λίθοις, διέφθειρεν. ὁ δὲ χιλίαρχος σὺν

D φόβῳ ζαυμαστῆς μόνος. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δεινοῦ γεγονότος, ἐξάπορτο πρὸς τὰ θυσίαν. ἡ μὲν ἀρχελάου δίκη φόβου καθεκτὸν ἐπὶ τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τῇ δὲ στρατιᾷ ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς δῃοῦν τὸ πόλεως ἀθρόους. τοὺς δὲ ἱππεῖς, αὐτὸ τὸ πεδίον. οἱ θύουσιν ἑκάστοις ἐξαίφνης προσπεσόντες, διαφθείρουσι μὲν, ὡσεὶ χιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. εἶποντο δὲ κήρυκες ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ πάντες ὡς ἦγοντο τὴν ἑορτὴν ὁπολιπόντες. αὐτὸς δὲ μετὰ μητρὸς καὶ τῶν φίλων πε-

E πλῶ καὶ πτολεμαίου καὶ νικολάου, κατέβη πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ἐπίτροπον τὸ τῆς βασιλείας καὶ κηδεμόνα τῆς οἰκείας, φίλιππον. συνεξέβη δὲ ἅμα τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιοῦμενοι φερὶ τῆς διαδοχῆς ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες φερὶ τῆς κτῆς τοῦ ἱεροῦ φθανομενθέντων.

Σωσανταὶ δ' αὐτοῖς κτῆ καμσάρεια, σαβῖνος ὁ τῆς συ- Κεφ. γ.
F είας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν αὐτῶν, ὅπῃ φυλακὴν τῆς ἡρῴδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέχε φερόσωτέρω χωρεῖν ὑάρος ἐπιόντων, ὃν δὴ πτολεμαῖος πολλὰ δεηθεὶς, ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος ὑάρῳ χαριζόμενος, οὔτ' ὅπῃ τὰς ἄκρας ἔσωσεν, οὔτε τὰ τιμιώτατα τῆς παρῴκίων χρημάτων ἀπέκλεισεν ἀρχελάῳ. μέχρι δὴ τῆς καίσαρος διαγνώσεως, ἠρεμήσειν ὑπέσχετο. διέφυγε δὲ ὅπῃ τὰ καισαρείας. ὡς δὲ τῇ ἐμποδὼν ἦν ὁ μὲν εἰς αὐτόχειρα ἀπῆρεν, ἀρχέλαος δὲ εἰς ῥώμην

G αὖ ἦλθεν, δεδιὼς ταῖς ὑπὸ ἱεροσολύμων ὁρμώσας, φθαλαμβάνῃ τὰ βασιλεῖα. καὶ μεταπεμπόμενος τοὺς τῆς φρουρᾶς ἄρχους καὶ διοικητὰς, ἐπέρετο διερευνᾶν τοὺς τῶν χρημάτων ἀπαλωσμοὺς, τὰς τῆς ἄκρας φθαλαμβανῃ. ἐμὲν οἱ φρούραρχοι τὰ ἀρχελάου κατημέλουν ἐντολῶν,

ἐμὲν οἱ

ἥμυον δὲ φερυεσωῦτες ἕκαστα, ἢ τὴν φερυεσὶν αὐα-
πηδῶντες καίσαρι μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

Κεφ. ιβ. Καὶ τούτῳ πάλιν αὐτίπας ἀμφισβητῶν τῆς βασιλείας ἐπέζεισιν, ἀξιῶν τῆς διαθήκης τὴν διαθήκην εἶναι κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ φερυπόχειτο σαλώμη, καὶ πολλοὶ τῶν συγγενῶν πλοίοις συγχωῦντες. ἐπήγετο δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάου πτολεμαῖον, ῥοπὴν εἰς δοκοῦντα, διὰ τὴν παρ' ἡρῴδῃ πίστιν. ἐλαύνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖσον μὲν τοι πεποίθει διὰ δ' ἡνότητα λόγων εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, δι' ὃν καὶ τοὺς νεωτεροποιοῦντας, εἴκειν ἀρχελάῳ καὶ τὸ φρισβεῖον καὶ τὰς διαθήκας, διεκρούσατο. μαθόντα δὲ ἐν ῥώμῃ πάντων φερὸς αὐτὸν ἡ ἀπορία τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσος ἦν ἀρχέλαος. καὶ φερηυμένως μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐπεθύμει, στρατηγὸν ῥωμαίων διοικουμένης, εἰ δὲ τούτου διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν αὐτίπαν ἤθελον. σωμήρχῃ δ' αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος δι' ὑπουλοῦν, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου διὰ καίσαρι, πολλὰ δ' ἐπαινέσας αὐτίπαν. συντάξαντες δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ φερὶ σαλώμην, ἐνεχείρησαν καίσαρι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, τάττι κεφάλαια τῆς ἑαυτοῦ δικαίων χρείας, καὶ τὸν διαθύλιον τοῦ παιδὸς καὶ τοὺς λόγους, εἰς ἐμπειρίαν διὰ πτολεμαίου. φερσκεψάμενος δὲ ὁ καῖσαρ τὰ διὰ ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς φερσόδου, φερὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡρῴδου γλυκᾶς. φερσαναγνοὺς δὲ καὶ τὰ παρὰ ἁρὺ καὶ σαβίνου, φερὶ τούτων ἐπεσταλμένα, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐκ τέλους ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἐξ ἀγρίππα καὶ ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα γαΐου, φερόδος ἐπάδισεν, δοτοδίδωσι δὲ λόγον αὐτοῖς. ἔνθα καθεστὰς ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτίπατρος, ἰὼν ἢ τῶν ἐναντιωμένων ἀρχελάῳ δυνατώτατος εἰπεῖν, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητῶν αὐτὴ φερὶ βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγενῆσθαι βασιλέα, καταφρονεῖσθαι ἢ νεωτέρῳ τῷ καίσαρος ἀκοαῖν. ὃν δικαιοῦν τῆς ἀγαθυχίας ἀφειμένον, εἰ γε μὴ τὸν ἡρῴδου τελευτῶντες μὲν ὑποπτεύσας τοὺς φερὶ αὐτὸν τὸ διάδημα, φερκαθίσας ἢ θρόνῳ καὶ χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμείψας, καὶ φερσκοπὰς χαιρεσάμενος, ἔπι ἢ τοῦ δήμου πάντα καταλύσας, ὅσων ὡς φερὶ βασιλέως τυχεῖν ἠξίουν, καὶ τοὺς ὑπὸ μεγίστοις αἰτίαις ὑπὸ τοῦ πατρὸς δεδεμένους λύσας, νεῷ ἤδη παρὰ τοῦ δικαιότατα σωτῆρι βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτὸν τὸ σῶμα, καὶ πιὼν ἐκ τῶν φαρμάκων ἀλλὰ τὰ ὀνόματα κύριον καίσαρα. φροσωνείδιζε ἢ, ὡς καὶ τὸ πῶθος καταφρονεῖσθαι τοῦ πατρός, μὴ ἡμέρᾳ μὲν ὑπομηρίζων τὸ φρόσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μαθυσκόμενος, ἐν ᾧ καὶ τὸν παραχλὼ τὸ πλήθος ἐκ τῆς δὴ τούτοις ἀγανακτήσεως, ἔλεγε γεγενῆσθαι. καὶ τὸν ἀγῶνα πάντος τὰ λόγου ἐναπηρύσατο τῷ πλήθει τῶν περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων ὡς ἀληθυθέναι μὲν ἐφ' ἑορτὴν, παρὰ ἢ τὰ ἰδίαις, θυσίαις, ὡμῶς ἀπεσφάχθαι, καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ συρρυῆναι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐπέρασε πόλεμος ἐπηγθὲν ἀκήρυκτος. τοιοῦτον μὲν τοι ἢ

sed in obſeruando ſingula quæque perſeuerabant, cauſam cuſtodiæ magis Cæſari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, poſteriore ſuperius Herodis teſtamentum firmius eſſe defendens, in quo rex ipſe Antipas fuerat ſcriptus: eíque ſe tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, ſuffragio fore promiſerant. Ducebat autem ſecum matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur eſſe momenti. Namque illi fuerat amicorum cariſſimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui ſe monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & ſecundi teſtamenti voluntate cederet, audiendos eſſe nō cenſuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum ſtudia propinquorum; quibus inuiſus erat Archelaus, quíque præcipuè liberi omnes ſuíque iuris eſſe cupiebant, & aut Romano magiſtratu adminiſtrari, aut ſi hoc non impetrarent, Antipā regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaū per epiſtolas accuſauerat apud Cæſarē, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digeſta crimina Salome & cæteri, qui cum ea ſentirent Cæſari tradiderūt, & poſt eos Archelaus geſtorū ſuorū perſcripta capitula, patríſque anulū per Ptolemæū, rationéſque adminiſtrationis intromiſit ad Cæſarē. Ille autem ſecū præmeditans ea, quæ ab vtraq; parte dicerētur, vbi & regni magnitudinē, multitudinémq; redituū animaduertit, atq; inſuper Herodis familiā numeroſam, perlectis etiā Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad cōciliū vocat, in quo tunc primū ex Agrippa ac filia ſua natū Caiū ſedere iuſſit, filiū adoptiuū: atq; ita partibus proſequēdi copiā dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namq; is erat orator acerrimus eorū, qui aduerſabantur Archelao) accuſationē propoſuit, inſimulās Archelaum, quaſi verbis quidē de regno videretur cōtēdere, re autē vera iamdudum rex eſſet effectus, & apud aures modo Cæſaris cauillaretur, quē iudicē ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt Herodis mortē, quibuſdā, vt diadema ſibi imponerēt ſubornatis, regis eū more in ſolio aureo reſidētē, partim ordines militiæ permutaſſe, partim condonaſſe promotiones: & inſuper his omnia annuiſſe populo, quæ velut à rege impetrāda petiiſſet: maximorūmq; reos criminū, quos pater ſuus vinxerat, abſoluiſſe: qui cū iſta feciſſet, modo regni vmbrā à Domino poſtulaturus veniſſet, cuius ſibi corpus ipſe rapuiſſet, vt nō rerum, ſed vocabulorum dominū eſſe Cæſarē demonſtraret. Ad hæc ei, quòd etiā luctū patris aſſimulaſſet, obiiciebat: cùm interdiu quidē perſonā cōponeret in mœrorem, nōctu verò ad comeſſationes vſq; potaret. Deniq; ſeditionem vulgi ex hac indignatione conflatam eſſe dicebat. Totius enim orationis ſuæ vires, eorum multitudine, qui circa templum cæſi fuerant, aſtruebat. Hos enim ad diem feſtum quidem veniſſe: ad hoſtias verò, quas ipſi mactandas venerant, crudeliter eſſe iugulatos: tantúmque in templo funerum eſſe congeſtum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congeſſiſſet. Itaque huius

crudelitatis Herode præſcio, ne ſpe quidem regni vnquam eum dignum eſſe viſum, niſi cùm ſanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in ſecundo teſtamento ſucceſſorem ſcriberet, ignorabat: præſertim, qui priore teſtamento ſucceſſorem ſcriptum incuſare nihil poſſet, quod incolumi corpore, omníque vitio purgata mente feciſſet. Vt tamen quis firmius eſſe ponat morbo laborantis arbitrium, ipſum ſe Archelaum abdicaſſe regia dignitate, multis in eam contra leges admiſſis. Nam qualem fore ſi acciperet à Cæſare principatũ, qui antequam acciperet, tãtum populũ peremiſſet? Multa in hunc modum proſecutus Antipater, multis ex numero circumſtantium propinquorum in ſingula crimina teſtibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defenſor Archelai, & ante omnia cædem in templo neceſſariò factam eſſe perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni ſolùm, ſed etiam ipſius iudicis, id eſt, Cæſaris hoſtes fuiſſe: aliorum autem criminum ſuaſores aduerſarios ipſos demonſtrauit. Secundum verò teſtamentum idcirco ratum manere poſtulabat, quòd Herodes in eo ſucceſſoris ſui firmatorem Cæſarem conſtituiſſet. nam qui tantum ſaperet, vt rerum Domino poteſtate ſua cederet, nec vnquam in hæredis erraſſe iudicio, ſed ſano corde quem conſtitueret elegiſſe, qui per quem conſtitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expoſitis, etiam Nicolaus peroraſſet, in mediũ progreſſus Archelaus, ad genua Cæſaris accidit ocyùs. Quo perbenignè Cęſar erecto, quòd paterna quidem ſucceſſione dignus eſſet, oſtendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimiſſo concilio, ſecum ipſe de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui teſtamento continerentur, aliquem regni oporteret conſtitui ſucceſſorem, an toti familiæ diſtribui principatum. Multitudo enim perſonarum egere ſubſidio videbatur.

ὠμότητα προεσκεψάμενον αὐτῷ καὶ τὸ πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιώσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτι χεῖρον τῇ ψυχῇ κάμνων σώματος ἀκριβεστέρᾳ ἦν ὑγιαίνοντο λογισμῷ, καὶ οὔτ' ὅτι ἔγραψεν ἐν τῇ διαθήκῃ ἤδει σαφῶς, ἐν ταύτῃ μηδὲν τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ μέμφεσθαι δυνάμενον, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν τὸ σῶμα, καθαρεὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων πάσης παντὸς. εἰ μήτι καὶ κυρωτέαν τὴν τοῦ κάμνοντος κρίσιν τιθείη τις, ἀποκεχρῆσθαι τοῦτο τῇ βασιλείας ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῷ, τοῖς εἰς αὐτὸν παρανομηθεῖσιν ἢ ποταπόν γε ἂν αὖ ἡγεμόνα λαβόντα τὴν ἀρχὴν παρὰ καίσαρος, τὸν φόβον λαβεῖν τοσούτους ἀνῃρηκότα; πολλὰ τοιαῦτα διεξιὼν αὐτίπατρος, καὶ τοὺς πλείστους τῶν συγγενῶν παρεσπασμένος ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μαρτύρων, καὶ παύσας τὸν λόγον. αἴσθεται δὲ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, καὶ τὸ μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀνῃρημένους, οὐ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικάζοντος αὐτὸν καίσαρος. τῶν δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀποδείκνυεν αὐτοὺς τοὺς κατηγόρους γεγονέναι. τὴν γε μὴν διαθήκην ἀξίου, δι' ἣν τὸ μάλιστα εἰκὸς κυρεῖσθαι, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίστατο τῆς διαδοχῆς. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὥστε τῇ διανοίᾳ τῶν ὅλων ἀπαλλάττειν τὴν οὐσίας, οὐδένα ἂν εἰκῆ κληρονόμου κρίσιν ἐσφάλλετο. σωφρονεῖν δὲ ἡρεῖτο καὶ τὸν καθιστάμενον, ὃν γνώσεσθαι τῶν καθίσαντα. διεξιόντος δ' αὐτὰ καὶ νικολάου, παρῆλθεν ὁ ἀρχέλαος, προσπεσὼν τοῦ καίσαρος γόνασιν εὐτυχῆ. καὶ καῖσαρ αὖ τὸν μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας, ἐπέφηνε μὲν ὡς ἄξιος εἴη τῆς πατρῴας διαδοχῆς, ἐκ μὲν τοῦ βέβαιον ἀπεφήνατο. διαλύσας δὲ τοὺς συνέδρους ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν ἐφ' ὧν ἀκούσειε διελογίζετο, εἴτε χρὴ τῷ ἐν τῇ διαθήκῃ καταστῆσαι πρὸ ὀλίγου, εἴτε καὶ πάσῃ τῇ γενεᾷ διανεῖμαι τὴν ἀρχήν. ἐδόκει γὰρ δυναστείας χρῄζειν τὸ πλῆθος τῶν προσόντων. φρὴν δ' ὀρθὴ τί φῇ περὶ τούτων κρίναι, πολλὰ μὲν ἡ ἀρχελάου μητὴρ μαλθάκη νοσήσασα. ἔφθη δὲ ἐκείνου δ' ἐκνομίδησεν ἐκ συρίας δύσεσθαι, φόβῳ τὰς ἰουδαίων διαστάσεως. ἐφ' ἑδόμῃ δ' ἐκείνῃ μὲν τὸν ἀρχελάου πλοῦν εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς παρακαλοῦντας καθίζων, ἐπεδήμησε μὲν τὸ ἔθνος οὐκ ἠρεμοῦσιν, ἐν τῷ τοῦ δὲ ἀπὸ συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν.

Cap. II. De pugna & ſtrage Hieroſolymis inter Iudæos & Sabinianos. Ant. li. 17. cap. 14.

SEd antequam de his quicquam ſtatueretur à Cæſare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ ſunt, Iudæos defeciſſe nuncientes: quod Varus fore proſpiciens in Hieroſolymam poſtquam Archelaus nauigarat, aſcendit, vt incentores ſeditionis prohiberet. Et quia multitudo ceſſatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat ſecũ legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipſe remeauit. At Sabinus cùm poſtea in Hieroſolymam veniſſet, cauſas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim cuſtodibus, vt ſibi arces traderent, adhibendo, nunc maligné regis exquirendo pecunias. Non autem ſolis relictis à Varo militibus fretus erat, ſed etiam ſeruorum ſuorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ miniſtros habebat. Feſto autem quinquageſimo die, quæ Pentecoſte à Iudæis vocatur, ſepties ſeptem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis ſolennitas populum, ſed indignatio congregauit. Denique concurſus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránſque Iordanem poſitis regionibus, factus eſt: cùm indigena ex ipſa ciuitate populus Iudæorum, & numero ſimul & alacritate præſtaret:

ἐπὶ δὲ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχει Κεφ. ε.
νεωτερισμοῦ. τοῖς τε γὰρ φρουροῖς ἐκδιδόναι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διηρεύνα, πεποιθὼς οὐ μόνον τοῖς ὑπὸ βάρει καὶ λειφθεῖσι στρατώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οὓς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας εἶχε τῆς πλεονεξίας. ἑξήκοντα δὲ πεντηκοστὴν, οὕτω καλοῦσι πᾶσῃ ἑορτῇ ἰουδαῖοι παρ' ἑπτὰ ἑπταμήνου ἑβδομάδας, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν πρεσβυτέραν ἔχουσαν, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἄφατον ἔκ τε τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς ὑπὲρ ἰορδάνην περαίας. ὑπερῆρε δὲ πλήθει τε καὶ προθυμίᾳ αὐδρῶν, ὁ γηνσιος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

Hierichunte, tránſque Iordanem poſitis regionibus, factus eſt: cùm indigena ex ipſa ciuitate populus Iudæorum, & numero ſimul & alacritate præſtaret:

ἀγανά-

διχῆ εἰκαιτίας ἢ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς ἕξα μέρη, ξιχῆ στρατοπεδεύοντ), πρὸς τε τῇ βορείῳ ἱερῷ κλίματι, καὶ πρὸς τῇ μεσημβερινῇ κ) τὸν ἱππόδρομον. ἡ δὲ ἑξῆς μοῖρα, πρὸς τοῖς βασιλείοις κ) δύσιν. περικαθεζόμενοι δὲ πάντοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ ἢ σαβῖνος πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχῶς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε τῷ δὲ οὐαρῳ, ἐπαμύνῃ σὺ τάχει δρόμῳ, ὡς εἰ βεβδύνοι, κατακοπησομένῳ ἢ τάγμασι. αὐτὸς δὲ ὅπῃ τ ὑψηλότατον ἢ φρυρείῳ πύργον ἀναβὰς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφοῦ ἡρῴδου ἐλαφθαρσέστατα ὑπὸ πάρθων, ἐνταῦθα κατέστησε τοῖς ἐν τῇ τάγματα στρατιώτας, ὅπῃ χρεῶν τοῖς πολεμίοις. δι' ἐκπλήξιν γὰρ οὐ δι' εἰς τοὺς στρατιώτας καταβαίνειν ἐθάρρει. ἐμπεσόντες δὲ οἱ στρατιῶ), πρὸ πάντων εἰς τὸ ἱερὸν, κ) μάχην καρτερὰν τοῖς ἰουδαίοις συνάπτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μὲν ἴσης καὶ ὑπερθεν ἐπήμυνε, πρὸς ἡσαν ἐμπειρίᾳ πολεμούντων ἀπείρων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβαίνοντες ὅπῃ τὰς στοὰς, κ) κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ ὅπλα, συνῃρίβοντο πολλοὶ, καὶ ὅτε τοὺς ἄνωθεν βάλλοιεν ἀμύνασθαι ῥᾴδιον ἦν, οὔτε τοὺς συστάδην μαχομένους ὑπομένειν κατατοξεύομενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ὑπεπιπτον ἐξ ἴσας στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τὸ καὶ πολυτελείας εἴχετο. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν ὑπὸ τ φλογὸς ἐξαφνης ἀπεχειθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τ πολεμίων, πρὸ δῶν εἰς αὐτοὺς, πνὶς δι' εἰς ἴσον κ) τὸ τείχους καταπηδήσειαν, οἵτινες δι' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἐφθανον. ὅσοι ἢ καθαρπάσαντες ὑπὸ τῷ τειχῶν ἔξω εἰς τοὺς ῥωμαίους, δι' μεταχείρισιν ἔχοντες τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῷ μὲν ἀπολωλότων, τῷ δ' ὑπὸ ἢ ἰδίοις σιδηρεύεσθαι, ἐρήμου τῷ θεοῦ θησαυρῷ παρασχόντες οἱ στρατιῶ), πρὸ τ ἕξακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν ὅσα μὲν διεκλάπη, σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίους δὲ ἥ τῷ ἔργων, κ) ἡ τ αὐθρῶν φθορὰ, πολὺ πλείους κ) μαχιμωτέρους ὑπεσύρισησε ῥωμαίους, & παρεχόντες τὰ βασίλεια, ἅπαντας ἀπύλων διαφθείρῃ, εἰ μὴ θᾶττον ἀπῆσαν. ὑπεχοῦντο γὰρ ἀδόξαν τῷ σαβίνῳ βουλομένῳ μὴ ἢ ταγμάτος ἐξιέναι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλείσοι τῷ βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, σεβαστηνοὶ χιλίοι, ῥοῦφος τε κ) γρᾶτος ὑπὸ τούτοις. ὁ μὲν τοὺς πεζοὺς τῷ βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτ, ῥοῦφος ἢ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἐκάτερος, & χωρὶς ὑπηκόου δυνάμεως, δι' ἀλκὴν, & συνέσιν, καὶ πολέμου ῥοπὴν προσόντος ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐνέκειντο τῇ πολιορκίᾳ τῷ τείχεσι, ἅμα προσμένοντες ἢ φρουρείῳ κ) τοῖς σὺν τ σαβίνον ἐμβοῶσιν ἀπέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς γένεσθαι, δεδοικότες πολλοῦ κομιζομένοις τὸν πάλαι αὐτονομίαν. σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξηγεῖσθαι. πίστει δὲ τοῖς ὑποχίσεσι, καὶ τὸ θρᾶσος αὐτῶν, δείλαιον εἰς ἐνέδραν ὑποπίπτων. ἅμα δὲ καὶ τὸν ἐξ οὐάρου βοήθειαν ἐλπίζων, διέφερε τὸν πολιορκίαν.

Κεφ. 5. ΕΝ ἦν τούτῳ & τοῖς τείχεσι, πολλαχόθεν ἐταράσσετο, & συχνοὶ βασιλέα ὁ καιρὸς ἀνέπεθε, κ) ἤδη τε ἰδουμαίων δισχίλιοι τ ὑφ' ἡρῴδε παλαι στρατευσαμένων συνάντες σὺν ὅπλοις, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς οἷς ἀχίαβος ὁ αὐτάδελφος βασιλέως, ὑπὸ τ ἐρυμνοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ὑποφεύγων τ ἐν τοῖς πεδίοις

A & tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiâque in occiduo prope regiam tractu, circumsessosque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorúmque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium; quasi occasione delenda legione, si quid moræ interueniſſet. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognomenum, quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementíque cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlcisci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibique tum multi flamma subitò comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos feciſſent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & χ τ. ex eo talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magísque pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium, nisi quàm primùm inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, híque Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidiſſent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitiſſimis repugnabat, campestre prælium

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latrombus quos congregauerat ipse circuiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam exincendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atrhongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmẽ circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam imflammabant Iudæam.

Cap. III. De Varo gestis circa Iudæos crucifixos. *Ant. li. 17. cap. 16.*

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditúmque peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dirigit

A συμπλοκήν. ἐν δὲ σεπφώρῃ τῇ γαλιλαίας ἰούδας ὁ ἐζεκίου τοῦ λῃστῶν ἄρχοντος ποτὲ τὸν χρόνον ἀρχληγοῦ, καὶ χειροθετήσαντος ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, συναγαγὼν πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπλίσας, τοῖς τὴν δυναστείαν ζηλοῦσιν ἐπιχειρῇ καὶ ἢ τὴν περαίαν, σίμωνος τις τῶν βασιλικῶν δούλων, διὰ μορφὴν σώματος καὶ μεγέθη πεποιθώς, ἀνεπίθησι μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα. ἀνελὼν δ' μὲν ὧν ἤθροισε λῃστῶν, τοὺς δὲ ἐν ἱεριχοῖ βασίλεια καὶ πῖμπρησι, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῶν πολυτελῶν ἐπαύλεις ἁρπαγὰς ῥᾳδίως ἐκ τοῦ παρόντος ποιεῖσθαι. καὶ ἐφθη πᾶσαν οἴκησιν διαφθεῖραι καταφλέξας, εἰ μὴ γράτος ὁ τῶν βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμὼν, τοὺς τὰ ξαχαμάτας τοξότας, καὶ τὸ μαχιμώτατον τῶν σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπηντίασε τοῦ ἄνδρα. τῶν μὲν οὖν πεζῶν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. τὸν σίμωνα δ' αὐτὸν ἀναφεύγοντα δι' ὀρθίας φάραγγος, ὁ γράτος ὑποτέμνει, καὶ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη δὲ, καὶ τὰ πλησίον ἰορδάνου βασίλεια καὶ βηθαραμφθα, στασιασάντων ἑτέρων τινῶν ἐκ τῆς περαίας. τότε καὶ ποιμὴν τὰς αὐτοπροσώπους ἐβασίλευσεν ἐπόλμησεν. ἀθρόους ἐκάλεῖτο. θρύξας δ' αὐτῷ τὴν ἡλικίαν σώματος ἰσχυὸς, καὶ ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. πρὸς δὲ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὁμοιοι. τούτων ἑκάστῳ λόχον ἐπέζ ἄξας ὅπλων, ἅπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις, ὅτι τὰς καταδρομὰς, αὐτὸς καθάπερ βασιλεὺς, τὰ συμποτέρων ἐπίστο τὰ πραγμάτων. τότ' μὲν οὖν ἑαυτῷ περιέθηκε διάδημα, διέμενε δ' ὕστερον οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χεῖρα κατασχὼν σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κτείνειν αὐτοῖς περιγεγενημένον μὲν μὲ, ῥωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ' ὅτι ἐδ' ἀμὸν εἶπε εἰς χεῖρας ἥδιστον φέρων κέρδος. ἐπόλμησε δὲ ποτ' ῥωμαίων λόχον ἄθρουν προσχώρειν, κατ' ἀμαθίαν. οἱ δὲ ἔτυχε καὶ ὅπλα δεκόμενοι τῷ τάλμα τι. τῶν μὲν οὖν ἑκατοντάρχην εὗρεν ἀρχὸν, καὶ πανταχόθεν τοὺς γυμνοπαίστους κατηκόντισαν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, γράτου σὺν τοῖς σεβαστηνοῖς βοηθοῦντος ἐξέφυγον. πολλὰ τοιαῦτα τοὺς ὁπλιτικοὺς, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μικρὸν οἱ μὲν ζῶντες ἐχρεώθησαν, ὑπ' ἀρχελάου μὲν ὁ πρεσβύτατος, οἱ δὲ ἕξης δύο, γράτῳ καὶ πτολεμαίῳ πεισπόντες, ὁ δὲ τέταρτος, ἀρχελάῳ συνεχώρησε καὶ διξιά. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοῖς ὕστερον ἐξεδέξατο. τότε δὲ λῃστρικοῦ πολέμου τὴν ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησεν. Κεφ. ζ.

Οὐ μὴν δὲ διξαμένῳ τὰ φθάσαντα βίαιον καὶ τῆς ἡγεμόνος γράμματα, δίδωσι τὸ θεῖ τῷ ταύμαχος ὅλου παρεῖναι, καὶ αὐτὸ δὲ ἐπὶ τὴν βοήθειαν. ἀναλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέτταρας ἴλας ἱππέων, ὅπη πτολεμαΐδος ἦσι, θερσάξας ἐκεῖ, καὶ τοὺς φθάσαντας τῆς βασιλέων καὶ δυνατῶν ἐπικούρους συναθροῖσαι. θερσέλαβε δὲ καὶ φθάσαι ἐκ βηρυτίων διερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας, ἐπεὶ ἦ εἰς τὴν πτολεμαΐδα, τότε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, καὶ κτ τὸ θερὸς ἡρώδην ἔχθος ἀρέτας ὁ ἄραψ ἐκ πολλῆς ἄλλων δυνάμεων ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν, μέχρις τὸ τῆς τράπας δ' ὄνος ἐπέμπειν εἰς τὴν γαλιλαίαν γεγενημένην τῇ πτολεμαΐδι,

καὶ

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τῷ αὐτοῦ φίλων. ἐς τοὺς τε ὑπαντιά- A
σαντας ἔτρεψε, καὶ σεπφώριν πόλιν ἑλὼν, αὐτὴν μὲν
ἐμπίπρησι, τοὺς δ' ἐνοικοῦντας, αἰχμαλωτίζει. μὴ δ'
τῆς ὅλης δυνάμεως, αὐτὸς οὐ πάρος εἰς σαμάρειαν ἐλά-
σας, τῆς μὲν πόλεως ἀφείχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλ-
λων θορύβοις ἀδικηκυίας δι' ἐσπ. αὐλίζεται δ' ἐπὶ κώ-
μην, ἄρουιν καλουμένην, κτῆμα δὲ ἰδιωτικὸν πολε-
μίων, καὶ δι' ἃ τοῦτο ὑπὸ τῶν ἀράβων διηρπάσθη, μνησι-
κακοῦντων τοῖς ἡρῴδου φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ προέπεσε B
κώμην ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε
προσόδους πάσας ὅσας ἐπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου
πεπλήρωτο πάντα, καὶ προὶς τὰς ἁρπαγὰς τῶν ἀράβων
οὐδὲν ἀντέιχε. κατεφλέγη δὲ καὶ ἀμμαοῦς φυγόν-
των τὸν οἰκητόρων, οὐ πάρος δ' ὀργὴν τοῦ προὶ πρεσ-
βυτέρου δυσφανῶν, κελεύσαντος. ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα
προῆλθεν, ὀφθεὶς τε μόνον μὴ δ' δυνάμεως· τὰ στρα-
τόπεδα τῶν ἰουδαίων διωκέδασε· καὶ οἱ μὲν ἔφευγον φυ- C
γόντες εἰς τὴν χώραν, δεξάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν
πόλιν, ἀπεσκεδάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἐπαναστάσεως, αὐτοὶ
μὲν μηδὲν ἐνδεδικῆσθαι λέγοντες, διὰ δὲ τὴν ἑορτὴν
εἰς ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι
μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἐπαναστᾶσι. προ-
ϋπηντήκεσαν δ' αὐτῷ ἰώσηπός τε ὁ ἀνέψιος ἀρχελάου,
καὶ σὺν ῥούφῳ γράτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρα-
τῷ καὶ τοὺς σεβαστηνοὺς, οἵπερ ὑπὸ τῶ ῥωμαϊκοῦ τάγμα-
τος τὸν συνήθη τρόπον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, οὐδὲ D
εἰς ὄψιν ἐπομένας ἦλθεν οὐδαρῷ, προεξῆλθε τῆς πό-
λεως ὅτι θᾶσσον. οὐάρος δ' ἐμίσησεν τῆς στρατιᾶς ὅτι
τοῖς αἰτίοις τῆ κινήματος ἔπεμπε περὶ τὴν χώραν, καὶ
πολλῶν ἀγομένων, τοὺς μὲν ἥττον θορυβώδεις φανέν-
τας ἐφεώρα, τοὺς δ' αἰτιωτάτους, αἰχμαλώτους πρὸς δισ-
χιλίους. ἠγάλλετο δ' αὐτῷ προὶ τῶν ἰδουμαίων ἔτι συμ-
μένειν μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἀράβας διῶν οὐ
συμμαχὸν ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ παθεῖ στρατιώτας, E
καὶ πέρα τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως τὴν χώραν κακοῦν-
τας ἔσπευδε τῇ προὶς ἡρῴδην ἀποπέμπειν. μὴ δ' τὸ ἰδίων
τάγματον, ὅτι τοὺς ἀφεστῶτας ἐπείγετο. καὶ κεῖνοι φθὰν
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχάβῳ συμβουλεύσαντες, σφᾶς αὐ-
τοῖς παρέδοσαν. οὐάρος δὲ, τῷ πλήθει μὲν ἤφιε τὰς
αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταζομένους ἔπεμψεν
ὅτι καίσαρα. καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνίγνω. πι-
νακὶ δὲ τῷ τῶ βασιλέως συγγενεῖ, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς
υἱοὶ τεσσαράκοντα ἡρῴδη τῆ γένους, κολάσαι προστέ-
ταξεν, ὅτι καὶ τῶ βασιλέως ἐστρατεύσαντο. οὐάρος μὲν F
οὖν τὸν τρόπον κατασπάσας τὰ ἐν ἱεροσο-
λύμοις, καὶ φρουρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγ-
μα, εἰς ἀντιόχειαν ἐπάνεισιν.

Κεφ. β. ΑΡχελάῳ δ' ὅτι ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο
δίκη πρὸς ἰουδαίους, οἱ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὅτι-
σχυρίζοντο ἀφ', ὁρίσθαι ἐξηγεμόνευσαν πρὸ τῆς ἔθ-
νους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες.
συμπρέσβευον δ' αὐτοῖς τῆ ὅτι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκ- G
τακισχιλίους, ἀθροίσαντος δ' καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν
τόλῃ ῥωμαίων, καὶ τῆ φίλων ἐν τῷ κατὰ τὸν παλάτιον ἀπόλ
λωνος ἱερῷ, κτῆμα δὲ ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πλου-
τῷ καὶ κεκοσμημένον, μὴ μὲν τῶν προσόδων τὸ ἰουδ-
αϊκὸν πλῆθος ἔστη, σὺν δὲ τοῖς φίλοις αὐτοῦ μὲν ἀρχέ-
λαος. τῶν δὲ τούτου συνήγων οἱ φίλοι παρ' οὐδετέροις,

amici sui Galli filio his rectore præpositō. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant; inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem ignísque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra discussit: & alij quidem per agros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, susceptō eō, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quā cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitū aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísq; sibi exhibris, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam supereſſe decem armatorum millia nūciato, confestim Arabas domum abire iubet; quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur; Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini; venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Cap. IIII. De ethnarcha Iudæorum instituto. Ant. li. 17. cap. 17.

ROmę autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari; legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cū legatis, cōtráq; Archelaus cum amicis. Cognatorū autē amici ab vtraq; parte secreti erāt,

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam mereretur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes: primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquam ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia: & quia principatū meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadaueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, vt Iudęę reliquias miſericordia dignas exiſtimarent: néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur: ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio ciuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partē ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſque aliis Herodis filiis attribuit: vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cū Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trās flumē regio, & Galilæa: quarū ducēta talēta reditus erant. Batanęa verò & Trachō, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniā,

A συμπεῖσαι μὴ ἀρχελάῳ δι' μῖσος καὶ φθόνον οὐχ ὑπομένοντες, ὀφθῆναι ἢ μὴ τὴν κατηγόρων ὑπὸ καίσαρος αἰδοῦμενοι. ἦν δὲ τούτοις παρὼν καὶ φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάου, προπεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνίσασθαι, κἂν δόξαι μὴ τὴν ἡρῴδου καίσαρι οἰκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλήρου τινὸς ἀξιωθῆναι. ὅπερ ἐπεὶ ἢ λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς ἡρῴδου παρανομίας προῆτο διεξήεσαν, οὐ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τὴν πόλιν τυραννησάντων ὠμότατον ἐνιαυτὸν τύραννον. πλείστων γὰρ αὐτῷ μιαιφονιῶν ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλελοιπότας, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανίκεναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ πόλεις πολλὰς μὲν ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς ἢ τῶν ἀλλοφύλων κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ τῶν ἰουδαίων αὖ μᾶλλον ἔθνος τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αὐτὴ δὲ παλαιᾶς εὐδαιμονίας καὶ τῆς πατρίων νόμων, τοιαύτας τὸ ἔθνος καὶ παρανομίας ἐσχάτης πεπλησμένον. καὶ θᾶττον τὸ πλεῖον ὑπομεμνηκέναι τὰς ἐξ ἡρῴδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν ἰουδαίοις, ὧν ἐν ἅπασι τῷ χρόνῳ μὴ τὴν ἐκ βαβυλῶνος αἰχμαλωσίαν ἐπαθον οἱ πρόγονοι, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστραφέντες εἰς τὸ μὴ πρὸς ταπεινότητος, καὶ τὴν δυσχερῆ ἔθους προσηθεῖν, ὥστε ὑπομεῖναι τὴν πικρᾶς δουλείας καὶ ἀλαθοῦς αὐθαίρετον. ἀρχέλαον γὰρ τὴν ἡλικίαν τυραννικὸν παῖδα, μὴ τὸν πατρὸς τελευτήσαντος, βασιλέα τε προσηγορεῖν ἠνάγκασαν, καὶ συμπενθήσαντες τὴν ἡρῴδου θάνατον αὐτῷ, καὶ συνευξάμενοι τοῖς ἀληθοῦς. τὴν ὡσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ πόθος υἱὸς δόξειε ἡρῴδου, προθυμάσασθαι τὴν βασιλείαν χιλιῶν πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσαῦτα μὲν πρὸς πεντακοσίαις θύμασι τοῖς πατρίοις. τοσούτοις ἢ ἐμπεπλησμένην νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μὲν τοιγαροῦν ἐλεηθέντας ἐκ τῆς τοσούτων κακῶν, εἰκότως ἐπεφράσθαι ἤδη ποτὲ τοῖς συμφοραῖς, μὴ πολέμου νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς καὶ προσώπου δέχεσθαι. δεῖσθαι ῥωμαίων, ἕως σαι τὰ τὰ ἰουδαίας λείψανα, καὶ μὴ τὸ φειδωλὸν αὐτοῖς δοκῆσαι τοῖς ὠμοῖς προδοῦναι. σωσάμενοι δὲ τῇ συνεχείᾳ τῶν χώραν αὐτῶν, δοικεῖν ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ὅπερ δίκαιον γὰρ ὡς οἱ νεοστασιώδεις ἀλλαλλόμενοι καὶ πολεμικοί, φέρειν οἷόν τε μετρίους ἡγεμόνας. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐκ τῆς κατηγορίας, κατέληξαν εἰς τοιαύτην ἀξίωσιν. αἰτίας ἦν νικόλαος, ἀπεδύσατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρει δὲ τῶν ἔθνους τότε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τοὺς βασιλείας. σωσιδίβαλλε δὲ καὶ τοὺς ἀρχελάου συγγνώμης, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεισήκεισαν.

Κεφ. θ. Τότε μὲν οὖν καῖσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, δίχα τὸ συνέδριον. μὴ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ δίδωσιν ἔθναρχην πρεσεῖπών, ὑποκόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσῃ, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν παράσχῃ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παῖσιν ἡρῴδου δίδωσι. τῷ μὲν φιλίππῳ, τῷ δὲ ἀντίπατρῳ τῷ πρὸς ἀρχέλαον ἀμφισβητοῦντι περὶ τῆς βασιλείας. ἐλήλυθε δὲ ὑπὸ τούτῳ μὲν, ἥ τε τραχὼν, καὶ γαλλαία, πρόσοδος ἁπάντων τάλαντα· βαταναία τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτης τε, καὶ μέρη τινὰ τῆς ζηνωνος οἴκου τὰ περὶ ἰάμνιαν,

περὶ-

φερόσδον ἔχοντα τελάντων ἑκατόν, ὑπὸ φιλίππῳ τέτακτο. τῆς δ' Ἀρχελάου διῳκεῖτο ἀρχίας, ἰδουμαία τε καὶ Ἰουδαία πᾶσα, καὶ Σαμάρεια, κεκουφισμένη τετάρτῳ μέρει τὴν φόρου εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἀποστῆναι. πόλεις δ' ὑπήκοους παρέλαβε, Στράτωνός τε πύργον, καὶ Σεβαστήν, καὶ Ἵππωνα, καὶ Ἱεροσόλυμα. τὰς δὲ Ἑλληνίδας Γάζαν καὶ Γάδαρα, καὶ Ἵππωνα ἀποτεμόμενος τῆς βασιλείας, προσέθηκε συρίᾳ. φερόσδος δ' ἦν τῆς Ἀρχελάου δοθείσης χώρας, τὰ ἑξακόσια τελάντων. σὺν Σαλώμῃ δ' ἄλλοις οἷς ὁ βασιλεὺς ἐγγραπτοις διεθήκατο κατέλιπεν, Ἰαμνίας τε καὶ Ἄζωτον, καὶ Φασαηλίδα, Φοινικῶνος δὲ πόλιν. χαρίζεται δ' αὐτῇ καῖσαρ, καὶ τὰ ἐν Ἀσκάλωνι βασίλεια. συνῆγετο δὲ ἐκ πάντων, ἐξηκόντα φερόσδου τάλαντα. τὸν δ' ἄλλον κτῆσιν, ὑπὸ τὴν Ἀρχελάου τοπαρχίαν ἐπέξε. τῆς δ' ἄλλης φερόσδου γενεᾶς, ἕως τὸ καταλοιπὸν ἐν τῇ ἐγγενείᾳ σωμίζετο. δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις, καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ γυναῖκισεν αὐτὰς τοῖς φερόρα παισί. μετὰ δὲ τὸν οἶκον ἐπιδιένειμεν αὐτοῖς τῶν αὐτῷ καταλοιφθεισῶν ὑφ' ἡρῴδου δωρεὰν οὖσαν χιλίων τελάντων, ἀπελὴν τινὰ τοῦ κειμηλίων εἰς τιμὴν τῶν κατοιχομένων τιμίων ἐξελόμενος.

Κεφ. ε'. Καὶ τούτων νεανίας τις Ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, ξαφεὶς δ' ἐν σιδῶνι ὑπό τινι τῶν ῥωμαϊκῶν ἀπελεύθερον, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν ἀλέξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑφ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα λήσειν, ἦλθεν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' ἦν τῆς ὁμοφύλου αὐτῷ πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ἐπισταμένου, ὑφ' ἑνὸς δι' ἀκριβείας ἐλεγχθέντος. ὡς οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τῶν αἱρέσιν αὐτῆς τε καὶ ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκκλέψαι αὐτοὺς ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τούτους ἦσαν τοὺς ἐν κρήτῃ Ἰουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθείς, διέπλευσεν εἰς μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δ' ὑποβολὴν ἀξιοπιστίας, ἀπέπεμψε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς ῥώμην αὐτῷ συνεκπλεύσαι. καταχθεὶς δ' εἰς δικαιαρχίαν, δῶρα τὰ παμπληθῆ φέρων τοῖς ἐκεῖ Ἰουδαίοις λαμβάνει, καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν παλαίων θεραπεύεσθαι φίλων. θορυβηθεὶς δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τῆς μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας ἀλέξανδρον, καὶ σαφῶς ἐπισταμένους, διόμνυσθαι τὸν ἕν. τότε μὲν οὖν Ἰουδαϊκὸν ἐν ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὸ θέαμα αὐτῷ, καὶ πλῆθος ἀπέφερεν ἡδονὴν τοῖς θεωμένοις, δι' ὧν κομίζοιτο. οὐ γὰρ δὴ θεοπλήθει εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μήλιοι, ὥστε φορείῳ τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰδίοις δαπανήμασι. καῖσαρ δὲ γνώσκων ἀκριβῶς τοὺς ἀλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατηγόρητο γὰρ ὑφ' ἡρῴδου παρ' αὐτῷ, σωφρονέστερον μὲν καὶ πρὶν ἰδεῖν τὸν ἄνθρωπον τὸ ὁμοιότητος ἀπάτην. διόπερ δὲ τῇ πίστεως τῆς ἱλαροτέρας ὑπὸ, κέλαδόν τινα πέμπει τοῦ σαφῶς ἐπισταμένου ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ νεανίσκον. ὁ δ' ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν τάχιστα καὶ τὰς δραφορὰς τῆς θεοσεπείας. τὸ δ' ὅλον σῶμα σκληρότερόν τε καὶ δουλοπρεπὲς καταμαθὼν, ἐνέπεσε πᾶν τὸ σεσυλημένον. πάνυ δ' αὐτὸν παρώξυνεν ἡ τόλμα τῶν ὑπ' αὐτῷ λεγομένων. τῶν δὲ πυνθανομένων θεῖ ἀριστοβούλου, σώζεσθαι μὲν καὶ κεῖνον ἔλεγεν, ὑπολήψεσθαι δ' ἐπὶ-

A Philippo deſtinatæ ſunt: quæ talentorum centum reditus miniſtrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ ſunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hieroſolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulſas, Syriæ Cæſar adiecit: Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phaſaelis idem Cæſar conſtituit: regiámq; apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talentorum ſexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ ſubdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis teſtamento relicta ſoluiſſet, duas eius filias virgines extrinſecus quingentis millibus pecuniæ donauit: cáſque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

CAP. V. De ſubditicio, Falſóq. Alexandro, eóque deprehenſo. Ant. lib. 17. cap. 18.

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimilitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum eſſe mentitus, fallendi ſpe Romam venit. Huius autem facinoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum, omnes regni actus optimè ſcientem: à quo inſtructus affirmabat eorum ſe miſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant, ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melúmque inde tranſmiſſus, ibíque ampliore quæſtu cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romã ſecum nauigare pellexerat. poſtremò delatus Dicæarchiam, multíſque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quaſi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, viſendi eius ſtudio circumfuſi properabant: & infinita multitudo per vicorũ anguſtias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum ſella portarent, ac regale obſequium propriis ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri vultum optimè ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) etſi prius quàm videret hominem, fallaciam ſimilitudinis aduerterat, hilariori tamen animi ſpei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognoſceret, miſit, vt ad ſe adoleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto, ſtatim perſonæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & ſeruilem formam conſiderauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus eſt dictorum eius audacia: de Ariſtobulo enim percontantibus, ſaluum quidem illum eſſe commemorabat: conſulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat: qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstuliſſe docuit, quanta viuus Alexander nõ accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

CAP. VI. De Archelai exilio. *Ant. lib. 17. cap. 19.*

ETharchia verò susceptа, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samaritensibus crudeliter abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusce modi somnium vidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideóque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hísque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexãdrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

CAP. VII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos. *Ant. li. 18. cap. 1. & 2.*

IGitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

δουκαῖοι.

A τησὶς ἐν κύπρῳ ταῖς ἐπιβουλαῖς φυλαττόμενον. ἅτε δὲ γὰρ ἐπιχωριάζοντας διεζευγμένους. ἀπολαβόμενος γὰρ αὐτὸν καθ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη δώσειν καὶ σαφῆ ἔχειν τὸ ζητούμενον, εἰ μηνύσειεν αὐτῷ τὸν ἀπατήσαντα σε πλάσαντα τηλικαῦτα. καὶ ἐκεῖνος αὐτῷ δηλώσειν εἰπών, ἔπειτα πρὸς καίσαρα, καὶ τὸν ἰουδαῖον ἐπανήκειν, καταχρησάμενον αὐτῷ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας ὁ καῖσαρ ὅτι τούτοις, εἰς μὲν ψευδαλέξανδρον δι' ὁμοιότητα σώματος ἐγκατέταξε τοῖς ἐρέταις, εἰς δὲ ἀπατήσαντα δὲ, ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. μηλίοις δὲ, ἔρημον ἔπιμον τῆς οἰκείας τὰ ἀναλώματα.

Καφ. ια.

ΠΑεαλαῶν ὁ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, εἰς ἔτη μὲν μίαν τὴν πάλαι διαφορὰν, οὐ μόνον ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, ἀφεσθῆναι μὲν ἐκατέρων κατ' αὐτὸ πρὸς καίσαρα, ἔτει δὲ ἀρχῆς ἐνδεκάτῳ φυλαδ' εἰς βίεννα πόλιν τῆς γαλατίας αὐτὸς, ἡ οὐσία δι' αὐτὸ τοῖς καίσαρος θησαυροῖς ἐγκατατάσσεται. πρὶν κληθῆναι ὑπ' αὐτὸν τοῦτο τὸν καίσαρα, ὄναρ ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν στάχυς ἀνέμοις, πλήρεις καὶ μεγάλους, τοὺς βοῦς καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς μάντεις, καὶ τοὺς χαλδαίων παῖδας, ἐπυνθάνετο τί σημαίνειν δοκοῖεν. ἄλλων ἄλλως ἐξηγουμένων; σίμων τὸν ἐσσαῖον τὸν γένος ἔφη. τοὺς μὲν στάχυς, ἐνιαυτοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, σχεδὸν τὸ χώραν ἀροῦσιν ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν τὸν στάχυων ἀριθμὸν, ἐν ποικίλαις δὲ πραγμάτων μεταβολαῖς γεγενῆσθαι τελευτᾶσθαι. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέλαος, μὴ πρὸ ἡμέρας δίκην μετεκλήθη. ἄξιον δὲ μνήμης ὑπομνήσαι καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἅπερ ἦν θυγατὴρ μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως. γυνὴ δὲ ἀλεξάνδρου γεγονυῖα τοῦ πρώτου, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, θεὸς δὲ ἐξεμφῆ, υἱὸς δὲ ἡρῴδου τοῦ βασιλέως. ὑφ' οὗ καὶ ἀπηρέθη, καθάπερ προδεδήλωται μοι. μὴ ὢν τοῦ ἐκείνου θανάτου, συνῴκησεν ἰόβᾳ τῷ βασιλεύοντι λιβύης, οὗ πολυτάσσους ἐπαγθῆσαι αὐτῷ καὶ χειροῦσθαι δοκοῦντος τὸν πατέρα. θνήσκοντος ὁ ἐθναρχης ἀρχέλαος, δεῖ τοσοῦτον ἔτεσιν ἦλθεν; ὥστε δοκεῖν τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ μυριάμνην ὑποπεμφάμενον ἐκείνην ἀγαγέσθαι. δοκοῦσαν τοίνυν εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον τῆς ἀφίξεως χρόνον, ἔδοξεν ὑπερίδοντα τὸν ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. ἀπέχει μοι ὁ τῆς λιβύην συνοικήσας, οὐ δὲ ἐκ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν δεῦρο τὴν ἐμὴν ἑστίαν ἀναζεύξεις ζῶντα ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὸν ὑφ' ὧν τολμήσαντα τὸν ἐμὸν ἠρημωμένον. πλὴν οὐ φείσομαί σου ἔτι ὄντος, ἀπολήψομαι δέ σε καὶ μὲν θέλουσαν. τὸ δὲ δηλήσαμένη τὸ ὄναρ, ἀδύ μοι μόνος ἡμέρας ἐβίω. τῆς δὲ ἀρχελάου χάριτος εἰς ἐπαρχίαν φερούσης ὑπὲρ τοὺς ἱππικοὺς δρόμους ῥωμαίοις τάξεως κοπίνῳ πέμπειν, μέχρι τοῦ κτείνειν λαβὼν παρὰ τοῦ καίσαρος ἐξουσίαν.

Καφ. β.

ΕΠὶ τούτου τῆς αὐτῆς γαλιλαίας ἰούδας ὄνομα εἰς δόπασιν ἐνῆλε τοὺς ὑπηκόους, καινίζων, εἰ φόρον τὸ ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, καὶ μετὰ θεὸν οἰσουσι θνητοὺς δεσπότας. ἦν δὲ οὗτος, σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις προσοικείας. εἶχε γὰρ παρὰ ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖν, καὶ τὰ μὲν αἱρετικαὶ φαρισαῖοι, τὰ δὲ σαδ-

δουκαῖοι.

δουκαῖοι. ξίτον δὲ ὃ δὴ κὴ δοκεῖ τε μύσιτητα ἀσκεῖν, ἐσ- A ducæi. tertium verò quod etiam probabilius
σηνοὶ καλοῦν), ἰουδαῖοι μὲν γένος ὄντες, φιλάλληλοι δὲ habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudei,
κὴ τ ἄλλων πλέον. ὅτοι δὲ ἡδοναὶ μὲν ἡδοναὶ ὡς κακίαν ἀπο- verùm inter se mutuo amore coniunctissimi:
τρέφονται, τ ἢ ἐγκρατῆ εἶναι, κὴ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπί- & qui præter cæteros voluptates quidem qua-
πτειν, ἀρετὴ ὑπολαμβάνουσι. γάμους μὲν ὑποφεύγουσι παρ' si maleficia vitarent: continentiam verò ser-
αὐτοῖς, τοὺς δ' ἀλλοτρίους παῖδας ἀναλαμβάνοντες ἁπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡγοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. τὴν μὲν γάμον, κὴ τ ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν, οὐκ ἀναιροῦντες. ταῖς δ' τῶν γυναικῶν ἀσυγκρασίας B φυλακτικώτατοι, κὴ μηδεμίαν πίστιν πεπρισμένοι τῶν πρὸς σῶσιν. καταφρονηταὶ δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικόν, ὥστε ἔστιν οὐρεῖν κτῆσιν τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπάρχοντα νόμος γὰρ τοὺς εἰς τ αἵρεσιν εἰσιόντας ἀναδύειν τὰ τάλαντα τῆς οὐσίας, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μήθ' ὑπεροχὴν πλούτου. τ δὲ ἑκάστου κτημάτων ἀναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλίφηταί τις ἄκων, σμήχεται τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, ἐν καλῷ τιθέμενοι, λιπαίνειν τὰ C ἁπαντῶντος. χλιαίνουσι δὲ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταὶ, κὴ ἀλείπτοις ὡς ἐπὶ πᾶσιν εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἑκάστῃ μετοικοῦσι πολλοὶ, κὴ τοῖς ἐπιφοιτῶσιν ἔκυσιν αἱρεταῖς, ἀναπέπταται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἰδίᾳ, κὴ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνηθεστάτους. διὸ κὴ ποιοῦνται τὰς ὑποδημίας, οὐδὲν ὅλως ἐπικομιζόμενοι. D ἰδίᾳ δ' ἴδιος λησταὶ, σκῦλοι. κηδεμὼν δ' ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν ταλαιπώρων ἐξαίρετος, τὴν ξενίαν ὑποδεικνύων). τοὺς μὲν ἰδόντας, καὶ τὰ ἐπιτήδεια. καταστολὴ δὲ κὴ χρῆσις σώματος, ὅμοιον τοῖς μὴ φόβῳ παιδαγωγουμένοις παισίν. οὔτε γὰρ ἐνδύτας, οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ἢ διαπνοηθῆναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν δ' ἐν ἀλλήλοις εὖτε ἀγοράζουσιν, οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρήζοντι δίδωσιν ἕκαστος τὰ παρ' αὐτῷ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀπακομιζόμενος, E καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀνταδόσεως, ἀκώλυτος ἢ μεταλαμβάνειν αὐτοῖς παρ' οὗ ἂν ἐθελήσωσι. πρός γε μὲν τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς. πρὶν γὰρ ἀναφανῆναι τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν ὡς χὰς ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατέλλα. μετὰ ταῦτα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἴασιν, ἐπὶ τῶν ἐπιμεληθῶν ἀφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι σωφρόνως, ἐκεῖθεν πάλιν εἰς μίαν ἀθροίζονται χορείαν. ζωσάμενοι τὰ σπέρματα λινοῖς, οὕτως ὑποδούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀγωγίαν, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, εἷς δὲ μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτρέπεται παρελθεῖν. αὐτοί τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἁγνόν τι τέμενος, ἐσφοιτῶντα τὸ δεῖπνητήριον, καὶ καθησάντων μετ' ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς, ἐν τάξει ἑκάστοις ἄρτους. ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἑξῆς ἑνὸς ἑκάστῳ παρατίθησι. προκατάρχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς G τροφῆς, καὶ γεύσασθαί τινα πρὶν τῆς δείπνου ἀθέμιτον. ἀρίστοποιησάμενοι ὑπάρχονται πάλιν, ἀρχόμενοί τε, καὶ παυόμενοι, γεραίρουσι τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν τ ζωῆς.

ducæi. tertium verò quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudei, verùm inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam verò seruare, neque cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt. non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem seruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præstare: legémque sibi dixerunt, vt qui disciplinam suam sectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, uelut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, munditiis corpus absterget: quoniam squalorem decorem putant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibent quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc est quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta cæteráque vsui necessaria tueatur. Amictus autem cultúsque corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus par est. Nec verò vestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino consciss prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cūctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi sūt. Nāq; ante solis ortū nihil ꝓfani loquūtur, sed ei patria quædā voto celebrāt, quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerūt singuli artes, à curatoribus dimittūtur. Cūq; ad horā quintā studiosè fuerint operati, rursus in vnū cōgregātur: linteisq; præcincti velaminibus; ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadē secreta coeūt, quò neminē alterius sectæ hominē spirare concessū est, ipsíque purificati, velut in sanctum quoddam tēplū in cœnaculū veniūt: quibus ibi cū silentio residentibus, pistor quidē panes ordine vnum autem vásculum ex vno pulmento singulis coc⁹ apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quenquam fas est, nisi priùs Deo celebretur oratio. Post finem quoq; prandij vota repetunt. Nam & cùm incipiunt, & cùm desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis, A in opere vſque ad veſperam verſantur. Similitérque inde reuerſi cœnant, conſedentibus etiam hoſpitibus, ſi quos fortè interueniſſe repererint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: eorúmque ſilentium, extra tectum conſtitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, quódque apud eos edendi aut potandi modus ſaturitáte definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt iuuando & miſerendo ſui iuris ſunt. Nam & ſubuenire dignis, cùm opus eſt, ſuo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iuſti ſunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obſecundãt: & omne quod dixerint, iureiurãdo fortius habẽt. Ipſum autem iuſiurandum quaſi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediãt eligentes. Hinc illis morbum remedia, ſtirpes medicæ, quámque vim propriam ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis vna collectio. ſed per annum integrũ extrinſecus cõ- D moranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prędictum eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cùm verò proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in conuictũ aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in E conſortium aſſumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat ſe primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines ſeruare iuſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe: quin imò iniquos omnes odiſſe, & collaborare ſemper iuſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, maximè verò principibus. Neque enim abſq; voluntate Dei, cuiquam poſſe principatus potentiam contingere. Si verò ipſe cæteris præſit, F nunquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubiectorum, ſed neque veſte aut ambitioſo aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem ſemper diligere, & habere propoſitum cõuincere mẽtiẽtes. Manus verò à furto, & animam purã ſeruare ab iniuſtis cõpẽdiis: & neq; aliquid de myſteriis confectaneos celare, neq; profanis eorũ quippiam publicare, etiam ſi intentata quiſpiam morte compellat. Super hæc G autem addunt, nihil ſe de dogmatibus aliud quàm ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & cõſeruatum ire ſimul & dogmatis ſui libros & angelorũ nomina. His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniũt accedentes. Deprehenſos verò in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerunque morte conſumitur.

ἐπὶ τὰ ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης ἵενται. δ' εἰσιοῦσι ὑποδεξάμενοι ὁμοίως συνκαθέζομένοις τοῖς ξένοις, οἷ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος μολύνει. ἀλλ' ἕκαστος ἐν τάξει τοῦ λόγου χωρεῖν ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ τοῦ σέβεσθαι σιωπὴ καταφαίνει. τὸ δὲ ἄπνουν, ἡ διαίτησις ἡμῖν, καὶ τὸ μέχρις ἀρκούντως παρ' αὐτοῖς ζοφὴν καὶ ποτὸν, μέχρι κόρου. τοῦ μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅτι μὴ τοῦ ὀλιγωρεῖν τοῦ προστάξαντος ἐπιτρέψαι. δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐλεημοσύνη καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφιέναι, καὶ τροφὰς δοῦναι τοῖς ἐνδεομένοις ἐρίζειν. τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, οὐκ ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τοῦ ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως θεραπεῖς, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπὲρ αὐτοῦ ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δὲ ὀμόσαι αὐτοῖς φεύγεται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι παρὰ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ. ἀπιστίαν δὲ σπάνιον εὑρεῖν τὰ τοῦ παλαιοῦ συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς & σώματος ἐκλεγόμενοι. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀπερευνῶνται. τοῖς δὲ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐκ εὐθὺς ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτιθεῖσα διαίταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ περιζωμάτιον φείζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δίδοντες. ἐπειδὰν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῶσι, προσάγεται μᾶλλον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρωτέρου τοῦ πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. προσλαμβάνει δὲ εἰς ἓξ συμβιώσας οὐδέπω. μὴ γὰρ τὴν ἐκ γυναικείας δόλιξιν δοκεῖν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζει. καὶ φανεὶς ἄξιος, οὕτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνει. πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὁμνύει φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατ' ἀνθρώπων βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ὑπερτάγματος. μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ φυλάξειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν. οὐ γὰρ δίχα θεοῦ προβήσεσθαι τὴν τοῦ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τινὶ πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑπ' αὐτὸν τεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. προβάλλεσθαι χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν αἰσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἑτέροις αὐτῶν τι μηνύσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τούτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δὲ λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος. ὁ δὲ ἐκπεσὼν, οἰκτρῷ πολλάκις μόρῳ διαφθείρεται.

τοῖς γὰρ

τοῖς γὰρ ἔρκεσι καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένῳ, οὐδὲ τῆς
ἁφῆς τοῖς ἄλλοις ξοφὴς δύναται μεταλαμβάνειν. ποη-
φαγῶν γὰρ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενος, διαφθείρε-
ται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀνα-
γκαίαις ἀνέλαβον, ἱκανὰ νομίσαντες τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν
τὸν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. περὶ δὲ τὰς
κρίσεις, ἀκριβέστατοι, καὶ δικαιότατοι. καὶ δικάζουσι μὲν
οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ὁρισθὲν
ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ
τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καὶ ἐν βλασφημήσῃ τις
εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέ-
ροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τιθέντας.
δίκα γοῦν συγκαθεζομένων οὐκ ἂν λαλήσῃ τις ἀνό-
ντων τῶν συνέδρων. καὶ τὸ πίπτειν δὲ εἰς μέσους, ἢ τὸ δε-
ξιὸν μέρος φυλάσσονται, καὶ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργων
ἀφάπτεσθαι, διαφορώτατα ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ
μόνον γὰρ ξοφαῖς ἑαυτοῖς περὶ ἡμέρας μιᾶς προδασκα-
λίζουσιν, ὡς μὴ δὲ πῦρ ἐναύσωσιν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.
ἀλλ' οὐδὲ σκεῦός τι μετακινῆσαι θαρρήσουσιν, οὐδὲ ἀπο-
πατεῖν. ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ὀρύσσοντες
βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ὅτι τὸ δι-
δύμιον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοουστάτοις, καθε-
καλύψαντες ἱματίῳ ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν
τοῦ θεοῦ, σκεύουσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τὴν αἰσχυ-
νθεῖσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο
ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καὶ
περ δὴ φυσικῆς οὔσης τῆς τοῦ σωματικοῦ λυμάτων
ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν, καθάπερ μεμιαμμένοις
ἔθνος. διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς
ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέτταρας, καὶ τοσοῦτον οἱ με-
ταδυέστεροι τῶν προγενεστέρων ἐλάττους εἶναι, ὡς τὸ οἱ
φαύσεως αὐτῶν ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ
ἀλλοφύλῳ συμφρέντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς τὰς
πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν γενέσθαι ἔτη, διὰ τὴν ἁ-
πλότητα τῆς διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐτα-
ξίαν. καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλ-
γηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον εἰ
μετ' εὐκλείας προσοίη, νομίζοντες ἀθανασίας ἀ-
μοιβήν. διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασι τοῖς ἔργοις, ὁ
πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ τρηχύνοντο, καὶ λυ-
γίζόμενοι, καμόμενοί τε, καὶ κλώμενοι, καὶ διὰ πάντων
ὁδὸν δύοντες τοῦ βασανιστηρίου ὀργάνου, ἵνα ἢ βλασφη-
μήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων, εἰδ' ἑτέ-
ρου τινὸς ὑπέμειναν παθεῖν, ἀλλ' ἢ κολακεῦσαι ποτὲ τοὺς
αἰκιζομένους, ἢ δακρύσαι. μεμιγμένοι δὲ ἐν ταῖς ἀλγη-
δόσι, καὶ κατεφρονηκόμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφε-
ρόντων, ἀθύμοι τὰς ψυχὰς ἦσαν, ὡς πάλιν κο-
μιούμενοι. καὶ γὰρ ἔρρωτο παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα, φθαρ-
τὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτοῖς.
τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συνε-
πλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτήσας αἰθέρος,
ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἴυγγι τινὶ φυσικῇ κατα-
σπωμένας. ἐπειδὰν δὲ ἀπολυθῶσι τῆς κατὰ σάρκα
δουλείας, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας,
τότε χαίρειν καὶ μετάρσιον φέρεσθαι. καὶ τὰς μὲν

A Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficiẽtem pro peccatis eorũ quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in v-
B num coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorunque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm simul denique federint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem ali-
C quam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus; dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino
iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere vẽ-
D tris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenę diluantur. Viuunt au-
E tem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatã. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellũ quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per
F artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud il-
G los firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententiis, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorũ: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conſeruatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum fruſtratio cõſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legéſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans verò opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuerſa deputent: & quidem vel agere quæ iuſta ſunt, vel negligere, ſecundùm maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionémque conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique cõtingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

A ἀγαθαῖς, ἐμφοβοῦντες παῖσιν ἑλλιῶσι, δποφαίνοντας τὸν ὑπὲρ ὠκεανὸν διάγειν δποκεῖσθαι, καὶ χῶρον, οὔτε ὄμβρους, οὔτε νιφετοὺς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ ὠκεανοῦ πρανὴς ἀεὶ ζέφυρος, δλπτέων αὐαφύκει. τοῖς δὲ φαύλοις, ζοφώδη, καὶ χειμέριον ἀφορίζονται μυχὸν, γέμοντα πημωνῶν ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὸν αὐτὸν σύνοιαν ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀπονεμηκέναι. τοῖς δὲ

B τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ ταντάλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς μὲν τὸν ἀρετῆς, καὶ κακίας δποτρεπτικόν. τοὺς μὲν ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὸν τελευτὸν. τῶν τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, προσδοκώντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ

C ζῆν, μετὰ τὸν δλον αἰῶνα ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. τάδε μὲν οὖν ἐκ τοῦ πρόσω φιλοσοφοῦσιν, ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιστάντες. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ δλφόρους ἁγνείαις, καὶ προφητῶν δποφθέγμασιν ἐμπαστευόμενοι. σπάνιον δ' ἔστιν ὅτε καὶ τὰς προαγορεύσεις ἀστοχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐκ τοῦ πρόσω τάγμα, ὃ διάγειν μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεστὸς δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ. μέγιστον γὰρ δποκόπτειν οἴονται τὸν βίου μέρος τὸν ἀφροδίσιον, τοὺς

D μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ εἰ πάντες τὸν αὐτὸν φρονήσειαν, σκληπὸν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. δοκιμάζοντες μέν τοι τεσσάρων τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν ἐξ καθαρθῶσιν εἰς τρόπαν τὸ δ' ὠιδεῖν πέντε, οὕτως ἄγονται. τὰς δὲ ἐγκύμονας οὐχ ὁμιλοῦσιν, σαδδουκαίοις μὲν, τὸν δὲ ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν γαμοῦν.

E λουτρὰ δὲ τοῖς γυναιξὶν ἀμπεχομέναις σάβανα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν φορίζωμαι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τοῦδε τοῦ τάγματος. δύο δὲ τῶν πρώτων, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μετ' ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὸν πρώτην ἀπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ πρόσκεσθαι πάντα. κἂν τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δὲ ἑκάστοτε, καὶ τὸν εἱμαρμένην.

F ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μετασκηνοῦν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τὸν τῶν ἀγαθῶν μόνον. τὸν δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τὸν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τὰ κακὰ, ἢ φορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἑκάστοις αἵρεσιν, τότε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρῳ προσκύειν. ψυχῆς τε τὸν ὅλεθρον, καὶ τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαι ἀσκοῦντες.

G σαδδουκαῖοι δὲ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι,

ἀπὸ

αὐτὰ ἐπιμιξίαν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπηνεῖς ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν Ἰουδαίοις φιλοσοφούντων εἴχομεν εἰπεῖν.

A & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Κεφ. ιγ. Τῆς ἀρχελάου δὲ ἐθναρχίας μοίρᾳ πεπαυσένης εἰς ἐπαρχίαν οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν ἐπαρχίας. σαλώμη δὲ πολυτρόπως, Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ σεβαστοῦ γυναικὶ τῷ τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνιαν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πλεῖον τὸν Ἰουλίας υἱὸν τὰ ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τοῦ αὐγούστου πολὺν, ἀφηνιασάντων ἤδη τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἐπὶ ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, μησὶν ἓξ καὶ ἡμέραις δυσὶν, ἀφεμένης ἐν τῇ τετραρχίᾳ, ὅτε Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανιάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, καὶ τὴν κάτω γαυλανιτικὴν, Ἰουλιάδα. Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ, πλειάδα. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, φερώνυμον Ἰουλίας.

B Cap. VIII. De Pilati regimine. Ant. lib. 18. cap 5. Archelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phaselide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Κεφ. ιδ. Πεμφθεὶς δὲ εἰς ἰουδαίαν ὑπὸ τιβερίου πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καίσαρος εἰκόνας, σημαίας καλουμένας. τοῦτο μὲν ἡμέραν μεγίστην ταραχὴν ἤγειρεν ἰουδαίων. οἵτε γὰρ εἶδον, ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δίκαιον εἶναι. ἐπὶ δὲ τοῖς ἀγανακτοῦσι τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀθρόοι ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέρρυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου πρὸς τὴν ἱκεσίαν, φρικώδεις καταπεσόντες ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δὲ ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσπαλεύσαμβ τὸ πλῆθος, ὡς ἐπὶ ἐκεῖνα δὴθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐν συνταγματος κυκλοῦσθαι τοὺς ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. παρειστήκεσαν γὰρ τῷ φάλαγγος, οἱ ἰουδαῖοι μὲν ἀγανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πλάνης δὲ κατανοῆσαι εἶπεν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώτας σφῶν. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καθάπερ ἐν συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοὺς αὐχένας προκλίναντες. ἑτοίμους εἶναι αἱρεσιν σφᾶς ἐδόσαν μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον προβλῆσθαι. καρτερησάσης δ' ὁ πιλάτος τὸ περὶ θρησκείαν ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κελεύει. μὴ γὰρ ταῦτα, ταραχὴν ἑτέραν ἐκίνει, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβανᾶς, εἰς κατασκευὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τεσσαρακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανακτήσας ἰδίᾳ, καὶ τὸ πλάτου παρόντος εἰς ἱεροσόλυμα, βουλευσάντος τὸ βῆμα καταβῆναι. ὁ δὲ, ἐπιστὰς τῷ τε ταραχῇ, καὶ τῷ πλήθει τοὺς στρατιώτας ἐνόπλους ἐκέλευσεν ἰδιωτικῆς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας ξίφει μὴ χρήσασθαι κελεύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐπικελεύσαμβος, συνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δ' οἱ ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

C Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cùm curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque mansêre. Pòst autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cùm subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunsteterunt Iudæos: circundatáque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes inspéraram rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepítque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sícque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestímque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem patet Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant. li. 15. cap. 14.

CAP. IX. De ſuperbia Caij, & Petronio præſide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè abuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes perùadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quẽ vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

Ant. li. 15. cap. 15.

A ... τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφ. κ. Κατὰ τούτῳ κατήγορος ἦρχεν τῶν τετραρχιῶν τος ἀγρίππας ὁ τοῦ ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ ἡρώδης ἀπέκτεινε, πλοιάμενος πρὸς τιβέριον. τὸν δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μᾶλλον δὲ ῥώμης, τούς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν γερμανικοῦ παῖδα γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε

B ἑστιῶν αὐτὸν, τά τε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας ἀϊδίους φανερῶς, ἤυξατο θάτερον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσποτῶν, δεύτερον τοῖς πράγμασιν. τοῦτο τις τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ ἀγγέλλει τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, εἱρκτυσι τὸν ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰτίας εἶχεν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἐνιαυτοὺς ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ ξὺν ἡμέραις δεκὰ μησὶν ἕξ.

C Κεφ. κ. Ἀποδεχθεὶς γάϊος καῖσαρ, ἀπέσπασε τὸν τῶν δυσμῶν τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὰς φιλίππου τετραρχίας, βασιλικὴ γὰρ ἦσαν, καὶ δίδησι βασιλέα. ἐπαγωγὸς μὲν οὖν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς ἡρῴδου τετραρχίου διήρπασε δεινοῦ ἐπιθυμίας. ἐνέπλησε δὲ μάλιστα τὴν τοῦ εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡρῳδιὰς ἡ γυνὴ, κατοπτεύσασα τὸν ἀρχίαν, καὶ φαμένη ἐπὶ τὸ μὴ βούλεσθαι πλεῖν δεῦρο καῖσαρα, συνέσεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ ἀγρίππας ἐξ ἰδιώτου βασιλέα ποιήσει, πόσου γε αὖ ἐκεῖνον ἀξιώσειεν ἐκ τετράρχου. τούτοις ἀπατεωδεῖς ἡρῴδης, ἦλθε πρὸς γάϊον, ὑφ' οὗ τῆς πλεονεξίας ἐπιπλαγεὶς φυγὴ εἰς ἰσπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκε γάϊος. καὶ ἡρῴδης μὲν, ἐν ἰσπανίᾳ συμφυγοῦσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς τελευτᾷ.

Κεφ. κ. Γάϊος δὲ καῖσαρ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὡς τε θεὸν μὲν αὐτὸ καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καλεῖσθαι, πολλοὺς τε δυνηστεύσαντας ἀνδρῶν ἀνεσκολόπισεν τὴν πατρίδα. ἐκατόναρχον δὲ τ' ἀσέβειαν, καὶ ἐπὶ ἰουδαίους. πρόφασιν γοῦν μὴ σφαπᾶς ἐπὶ ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς ἀνδριάντας αὐτοῦ, προσκέψας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τοὺς τε κωλύοντας ἀνελεῖν, καὶ τὰν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. ὅπερ δὲ ἀρα πρὸ προσχημάτων ἔμελλε.

F καὶ πετρώνιος μὲν σὺν ἕξι τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ δ' συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ δ' ἀπροχίας. ἰουδαίων δὲ, οἱ μὲν ὑπίσχνουν ἐπὶ ταῖς τοῦ πολέμου φήμαις, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν. ταχὺ δὲ ἐχώρει δεῖν πάντων τὸ δεινόν. ἤδη γὰρ οὔσης εἰς τὴν πτολεμαΐδα τῆς στρατιᾶς, πρόσεισι δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς γαλιλαίας ὅλης κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἐκπεσοῦσιν, ὄρεσι δ' ὅρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἀνατολὰς κλίματος ἀπὸ

G σταδίων ἑξήκοντα, τῆς τῆς γαλιλαίας. ἀπὸ δὲ τοῦ μεσημβρινοῦ, τῷ καρμήλῳ δ' ἔχοντι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῷ ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἀρχὰς ὁ καλοῦσι κλίμακα τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τῇ δ' ἄρκτῳ ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλου ποταμὸς ἐκβάλλει παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖόν ἐστιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτοῦ

τόπου

πῆχον ἑκατονταπήχεως θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς A centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admi-
μὲν γάρ ὄζει, καὶ κοῖλος, αἰεὶ δ' ὡσεὶ δι' τλὼ ὑαλίνλω ratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis
φάιμον, λὼ ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα θεοχόν- rotundæ, vitream emittens arenam: quam cùm
τα, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, καταυεόντων exhauſerint multæ naues, pariter accedentes,
μὲν ἀεὶ περὶ βλίτπδις τότε τῆς αὐίμων εἰς αὐτὸ, τλὼ locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem
ἔξωθεν αργιλὼ φάμμον, τῶ δὲ μετάλλου πᾶσαν δύ- quaſi dedita opera, conuehunt illuc de cir-
θεως μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τῶ- cunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique
το μοι δοκεῖν, τὸ τλὼ ὑαλοχυθῆναι ὕαλον ἐκ τῆ τό- communem. locus autem metalli, ſtatim in vi-
που πάλιν γίνεδαι φάμμον εἰ καίμι. τὸ μὲν οὖν χω- trum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quo-
ρίον τῶτο, τοιοῦτλω εἴληφε φύσιν. ἰουδαῖοι δὲ με- B que mihi illud videtur, quod iam conuerſæ a-
τὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον renæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margi-
τὸ πρὸς πολεμαΐδα, καδικέτδυον τὸν πρέσβεων, nes loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam
ὑπὲρ τῆς πατρίων νόμων φράτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυ- denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius
τῆς. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆδος, καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς, natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus
τλὼ μὲν στρατιὰν, καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ἐν πολε- & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Pto-
μαΐδι καταλείπει. παρελθὼν δὲ εἰς τλὼ γαλι- lemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob
λαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆδος, καὶ τοὺς γνωρί- patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo
μους πάντας εἰς τλὼ τιβεριάδα, τλὼ τε ῥωμαίων C ſtatu. Ille autem ob multitudinem pre-
δυνάμεν, καὶ τὰς καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι cantium, & precum inflexus, exercitum
δὲ καὶ τλὼ ἀξίωσιν ἀπφαίνει ἀγανάκτησιν. πάντων δὲ quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit:
τῆς ὑποτεταγμένων ἰδναὶ, κατὰ πόλιν συγκαδι- procedens autem in Galilæam, & conuo-
δρυκότων τοῖς ἄλλοις δεοῖς καὶ τὰς καίσαρος εἰκό- cans in Tiberiadem tam populum Iudæo-
νας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀπιπάσασδαι θεὸς τῶτο, χα- rum quàm omnes eorum nobiles, & vim
δὸν ἀφισαμένων εἶ καὶ μὴ ὕβριος. τῆς δὲ τὸν νόμον, Romani exercitus cœpit exponere, & mi-
καὶ τὸ πάτριον ἔθος θεοτεινασμένων, καὶ ὡς οὐδὲ nas Cæſaris: his addens, quòd & contu-
δεοῦ τι δίκπλον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, οὐ κατὰ τὸν melioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm
ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν οἱκείᾳ πνὶ πόπῳ τῆς χώ- omnes ſiquidem gentes quæ parerent impe-
ρας δέδαι δεμιτὸν εἶπ, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, rio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos
ἀλλὰ μὲν κάμοὶ φυλακτέος ὁ τοὐμοῦ δεσπότου νό- deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent,
μος ἔφη. ἔβαβὰς γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, D ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem qua-
ἀπολοῦμαι δικαίως. πολεμίους δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐ- ſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniu-
μὲ, οὐκ ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ἄσπερ ὑμεῖς ὑπτιάσο- ria præſidentis. Illis verò contra hæc legem
μαι. θεὸς ταῦτα τὸ πλῆδος πᾶν ἐβόα, θεὸ τὸ νό- moréſque patrios allegantibus: & quia ne
μου πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν. καπεύλας δὲ ὁ πετρώ- Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis,
νιος αὐτὸν τλὼ βολὼ, πολεμίους εἶπεν ἄρα καίσα- nec ſolùm in templo, ſed neque in profano
ρος; καὶ ἰουδαῖοι, ἕτοιμοί μὲν καίσαρος, καὶ τῆ δήμου E aliquo totius regionis loco, fas ſibi eſſet loca-
τῆς ῥωμαίων, δὶς τὰς ὑμέτερας δυσὶν ἔφασαν. εἰ δὲ βού- re: arripiens dictum Petronius, reſpondit:
λεται τὰς εἰκόνας εἰσκαδιδρύειν, θεύτερον αὐτὸν δεῖν Sed & mihi mei domini lex ſeruãda eſt. ſi eam
ἅπαν τὸ ἰουδαίων ἔθνος θεοθύσασδαι. παρίχειν δὲ quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, iu-
σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγλὼ, ἅμα τέκνοις καὶ γυ- ſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſa-
ναιξίν. ὅπὶ τούτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσῆει τὸν πε- nè vos non Petronius, ſed illè à quo ſum miſ-
τρώνιον, τῆς τε αὐτοβλήτου θρησκείας τῆ κἀδραν, ſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere
καὶ τῆ θεὸς δάνατον ἑτοίμου δράσήματος. καὶ F quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnani-
τότε μὲν ἄθεακτοι διελύδησαν. τῆς δὲ ἑξῆς, ἀθροί- miter ſuſclamauit, ante legis temerationem
σας τὸ τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐκ omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato
κοινῆ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συμ- autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare
βουλδύν. τὸ μέν τοι πλέον δπεῖλεν, τλὼ τε ῥω- ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſpon-
μαίων ἐπανατεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τοὺς γαΐου δημοὺς, derunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo
τλώ τε ἰδίαν θεὸς τούτοις ἀπάγκλιν. θεὸς δὲ μη- Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia:
δμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐκεῖ καὶ τλὼ χώραν ſi autem in templo imagines æſtimet collocã-
κινδυνεύουσαν ἅπασαν μεῖναι, κατὰ δὲ ἕτερον αὖ πά- das, debere eum totam Iudæorum gentem
λιν τρόπον ὑμᾶς ἀργὰς διέτειδεν αὐτῶν τὰ πλή- G prius immolare: præbere ſe quippe iugulos
δη, πλάττων ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ θάρσυνδυνό- cum mulieribus & paruulis ei, qui interfice-
τερον ἐμοὶ μᾶλλον εἰπών; ἢ γὰρ τῆ θεοῦ συμπρομοῦντος re voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium
miſeratióque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritimque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ cõuocatis omnib. ait ſibimet periculoſã rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperãte

placabo Cęsarem,ac vobiscum saluabor libenter:aut illo in vltionem irritato,pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis,multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum:atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quòd tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret,nosset cum viris etiam prouinciam esse perdendã. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodicè,comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri:alij autem exitium C. Cæsaris nunciãtes,prosperè nauigauerunt:denique ante septẽ & viginti dies epistolas Petronius accepit,finẽ Cæsaris indicantes,quàm illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

Cap.X. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte. Ant.li.19. cap.3.

CAio per dolum interempto,qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sẽtio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis, vt ẽssent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit:& propter immanitatem Caij,bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa aduenire: quem cùm & senatus in concilium, in castra Claudius euocasset,vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit:quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primò quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse,si militum erga se studia tam religiosa desereret,imò tutam aliter suam non esse fortunam:iam enim ad inuidiam satis fore,quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non, vt aliquis tyrãnus,sed vt princeps benignus:sufficere tibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communẽ omnium statre sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cùm detulisset Agrippa, respõdit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam,nunciantem eis,se non posse adduci, vt eos proderet,quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum perfidiacam,patriam ciuili cęde fœdari.Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus,qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupim', & cõcurrere aduer' propinquos nostros

A πείσας καὶ σὲ ἀρὰ, σωθήσομαι μὲν ὑμῶν ἑκόντος, ἢ παρεξυνθέντος, ὅσῳ τοσούτων ἑτοίμως ὑπεδέξω τὸ ἐμαυτῷ ψυχήν, διέφηκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον αὐτῷ. καὶ οὐδαμοῦ τὴν φρουρὰν ἐκ τῆς Πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς ἀπόχειαν, ἔνθεν δ' ἐθέως ἐπέστελλε καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς Ἰουδαίαν ἑαυτῷ, καὶ τὰς τοῦ ἔθνους ἱκετείας, ὅτι τὸ εἰ μὴ βούλοιτο σφᾶς τοῖς αὐθράσι καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. ταύταις τ' ἐπιστολαῖς οὐ σφόδρα μεζόνως χαίων αὐτὸν ἔγραψεν, ἀπειλῶν πρὸς ἡμέραν θάνατον, ὅτι τῷ προστάγματι αὐτοῦ βεβαίως ὑπηρέτης ἠχθετο. ἀλλὰ τοὺς μὲν τούτων γραμματοφόρους σὺν ὀκτὼ χειμαδίοις ἓξ μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δ' ἕτερον θάνατος ἄλλοι καταλάμψαντες ἀπέκλεισεν. ἔφθη γοῦν τοὺς περὶ τούτου λαβεῖν πρὸς ἡμέρας, ἢ ταῖς καθ' ἑαυτόν.

C ΓΑΐου δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζει μὲν ὑπὸ τῆς ἐν ῥώμῃ στρατιᾶς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῆς ὑπάτων, σαντίου σατορνίνου, καὶ πομπωνίου σεκουνδοῦ, ξιφηφίας συμμιᾶς γενομένης ἀπειλὰς ὑπερβάλλουσας φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπιτώλιον ἠθροίσθη, καὶ δι' ὅλης ὠμότητα τοῦ γαΐου, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασπεύδει γὰρ δι' ἀριστοκρατίας, ἅπερ οὖν πάλαι διακεῖτο τὴν ἀρχὴν, ἢ κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. σωφρονοῦντα δὲ τινα καὶ τὰ πρόσπτα σημοῦντα τὸν ἀγρίππαν, τινὰ τε σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως πρὸς ἅ δέοι, χρήσιμος αὐτῷ γένοιτο. κἀκεῖνος συνιδὼν τὸν ἤδη τῇ δυνάμει κρίσαντα, πρὸς κλαύδιον ἄφικται. ὁ δὲ αὐτὸν προσβάντινα πρὸς τινα σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τινὰ αὐτῷ προαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἁρπαγείη, καὶ οὔτε τινὰ ἐκείνων ἀπουδενὶ ἐγκαταλιπεῖν δίκαιον, οὔτε ἀσφαλὲς τινὰ αὐτῷ τύχην κείνοις. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, δικαίνδυνον εἶη. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τινὰ ἀρχὴν, ἅπερ ἀγαθὸς πρόσπτης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορείας, τινὰ δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλὴν, πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφρονισμοῦ αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλὴ ἀπηκέκτο, καὶ σφᾶς, καὶ γένναις ἀγαθαῖς πεποιθότα, δουλείαν ἑκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ἀφ' τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι προθυμίαν μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσειν δ' ἄκων, πρὸς οὓς ἥκιστα βούλοιτο. δεῖν μέν τοι προαποδειχθῆναι τὸν πολέμιον χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον δι' αὐτὸν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη πατρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῆς μετὰ τῆς συγκλήτου στρατιωτῆς τις, ἀπασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συστρατιῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῆς μετὰ κλαυδίου

συγ-

συγχωδν ὁρμᾶν; ἔχοντες μὲν αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφῶμεν δικαίως, τοσαῦτα δὲ δίκαια πρὸς οὓς μᾶλλον τοῖς ὅπλοις χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν ἐξ μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς· πάντας τοὺς στρατιώτας ἐφελκόμενος. οἱ δὲ δυσπραξίαν ὀφλήσειν μᾶλλον πρὸς τῶν ἀπολειφθέντων ἔδεισαν. αὐθις δὲ ὡς ὑποστροφὴ σωτήριος οὐ κατεφαίνετο, τῷ στρατοπέδῳ ὁδὸν ἀπείροντο πρὸς κλαύδιον. ὑπολιπόντων δ' αὐτοῖς πρὸ τῶν τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τῶν τύχων κἂν συνέβη κινδυνεῦσαι τοὺς προάγοντας, πρὶν γνῶναι τῶν ὁρμῶν τοῦ στρατοπέδου κλαύδιον, εἰ μὴ πρόσω δραμὼν ἀγρίππας αὐτὸς, τὸ κινδύνευμα τῆς προόδου ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ εἰ μὴ κατάσχοι τῶν ὁρμῶν τοῦ ὅλου τοὺς δυσπραξίας λελυσσηκότων, ἀπολέσας δ' οὓς τὸ κρατεῖν ὅτι προὔσπλοι, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τοῦ στρατιωτικοῦ, προσδέχεται τε τὸν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἐξέσει σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τοῦ θεοῦ, τὰ πρὸ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. καὶ τὸν ἀγρίππαν δὲ θεὸς ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προσέθηκε δὲ ἐξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτιν καὶ αὐρανίτιν, χωρὶς δὲ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τὴν λυσανίου καλουμένην. καὶ τοῦ μὲν δήμου, δικαίωμα τὴν δωρεὰν ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσι δὲ προστάξει ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τὴν δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται δὲ αὐτῷ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὃς γαμβρὸς καὶ γαμβρὸς ἦν βερνίκης συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφ. ιθ. Τηλίκως δὲ ὡς αὖ ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτῳ ἀγρίππας προσέῤῥει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς οὐκ εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. τηλικοῦτον γὰρ προβάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον οὐ τελεσθὲν, αἰλίνυτον τὸν ἐκ ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη πρὶν ὀφλῆσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐκ καισαρείας, βασιλεύσας μὲν ἔτη ξία, προτέρου δὲ τῆς τετραρχεῶν ἔτεσιν ἑτέροις ἕτεσιν ἀφηγησάμενος, καταλέλοιπε δὲ ἐκ μὲν θυγατέρας, ἐκ νύμφου γεγαμημένας, βερνίκην, μαριάμμην, δρουσίλλαν. υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, οὔπω παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας δικαίοπον πέμψει κούσσιον φάδον, ἔτι πρὸ ἐκείνου ἀλίξανδρον, οἳ μηδὲν τῶν πατρίων ἐθῶν ἀλλαξάμενοι τὴν πατρίδα ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς χαλκίδος ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδοῦς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας μαριάμμης ἀριστόβουλον. τεθνήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰοτάπην θυγατέρα. ἦσαν μὲν δὴ οὗτοι, ἀριστοβούλου τοῦ ἡρῴδου παῖδες. ἀριστόβουλος ἦν καὶ ἀλίξανδρος ἐκ μαριάμμης ἡρῴδη γεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ἦν δὲ ἀλίξανδρος γνώσει, τῶν μεγάλης ἀρχιερείας ἐβασίλευσεν. μετὰ δὲ τοῦ ἡρῴδου τελευτὴν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θείου, τὸν ἀγρίππαν υἱὸν ἀγρίππαν. τῶν δὲ ἄλλης ἐπαρχίας ἀρξάντων μετὰ ἀλεξάνδρου κούσσιος, ἐφ' οὗ θόρυβοί τε ἦρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν Ἰουδαίων ἐγένετο.

A Claudium secutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus cõsecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris stri-
B ctis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosiùs adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos consp icuum esset imperium, fierétque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, contiC nuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donatio- *Ant. li. 19.*
D nem hanc per edictum indicauit. Patribus au- *cap. 5.*
tem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionẽ Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam
E impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit *Ant. li. 19.*
autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrar- *cap 7. 8.*
chiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post
F hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenicę filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius.
G Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Cap. XI. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouēdas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. Statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethorō quippe, per viam publicam, Stephanus quidem seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Græman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudeorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione cōcurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cumanō verò his negotijs, quæ habebat in manibus postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo cōmota est: & relicta diei solennitate, in Samariā vulgus impetū fecit sine vllo

A Συνηλυδότος γὰρ τὸν πλῆθος ὅτε τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ στρατιώτης ἐπὶ τῆς στοᾶς τοῦ ἱεροῦ στὰς ἐφεστὼς (οὕτω γὰρ ἀεὶ τὰς ἑορτὰς διεφυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνηθροισμένον) εἰς τὸν τῆς στρατιᾶς ὠμὸν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀσχημόνως, ἐπεστράφη τοῖς Ἰουδαίοις τὰ ἕδρα, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπιφθέγξατο. ἐπὶ τοῦτο μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατιδόντι τὸ κωμάνη, κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ ἐκ τῶν νέων τὸν νέον, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐκ τῶν ἐθνῶν, ἐχόντων ὅπλα μάχης, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. καὶ κούμανος δείσας μὴ τῷ λαῷ πᾶσιν ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπεται. τῶν δὲ ταῖς στοαῖς ἐπιχωμένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς Ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ τραπέντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ ἐγένετο τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὡς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συμπλακέντας, ὑπὸ τῶν μυρίους ἀποθανεῖν. γίνεται δὲ τοῦ ἑορτῶν πάντος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνος καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει δ' ταύτην συμφορὰν ληστικὸς ἄλλος θόρυβος. κατὰ γὰρ τὴν βασιλικὴν δημοσίαν ὁδὸν, στρατιώτης δούλου καίσαρος ἀποσκευὴν κομιζομένην, διήρπασαν λῃσταὶ προσπεσόντες. κούμανος δὲ ἐπεπέμψας, τοὺς ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀναγαγεῖν πρὸς αὐτὸν, ὅπως καλῶν ὅτι μὴ συλλάξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιώτης τις, ἐν χερσὶ τι κωμὴν τὸν ἱερὸν νόμον, διέρρηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. Ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγήσης συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι εἰς τὸ κήρυγμα, πάντες ἐς καισάρειαν ὅτι κούμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν οὕτως εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ὑβρισμένον μὴ περιιδεῖν ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἠρεμήσοντος τοῦ πλήθους, εἰ μὴ τύχοι δίκαιον ἐπιδών, ἐξῆκε τὸν στρατιώτην, καὶ ὡς μέσον τῆς αἰτουμένης ἀπεκεφαλίσθη τοῦ ὅτι θανάτου κατέδικε. καὶ Ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρησαν. ἐκ δὲ Γαλιλαίων, καὶ Σαμαρέων γίνεται συμβολή.

Κατὰ γὰρ τὸν γραμμᾶ καλούμενον κώμην, ἥτις ἐν τῇ μεγάλῃ πεδίῳ κεῖται τῆς Σαμαρείτιδος, πολλοὺς ἀναβαίνοντας Ἰουδαίους ὅτι τοῦ ἑορτοῦ, ἀναιρεῖται τις Γαλιλαῖος. ἐπὶ τοῦτο, πλεῖστοι μὲν ἐκ τῆς Γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς Σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κούμανον, ἐδεήθησαν, ὡς τάχιστα ἐπὶ τοὺς Γαλιλαίους ἄγειν, τιμωρήσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνους γὰρ ἂν οὕτως ἀβλαβῶς πρὸς πολέμου τὸ πλῆθος. κούμανος μὲν οὖν ἐν δ' ὑστέρῳ τοὺς ἐπὶ τῶν ἱκετείας τῷ ἐν χερσὶ πραγμάτων ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα τῷ πανδήμῳ, τὰ πλῆθη συνετάραξε, καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν Σαμάρειαν ὁρμήσαν ἐς ἐπιπηδήσει, καὶ μηδενὶ

τ ἀμ-

τῷ ἀρχόντων κατέχοντι ἀφθόμβοι. τ̃ ληστρικοῦ ἢ αὐτῷ καὶ στασιώδους, διαφὰς τὰς ὑὸς ἐλεάζαρος καὶ ἀλέξανδρος ἐξῆρχον, οἳ τοῖς ὁμόροις τῆς ἀκραβατηνῆς παρῳκίας φεραπεσόντες, αὐτούς τε αἰφνιδίως μηδεμιᾶς ἡλικίας φεισάμενοι, καὶ τὰς κώμας ἀνεπίμπρασαν. κέμανος ἢ ἀκούσας ταῦτα ἀπὸ τῆς καισαρείας μίαν ἴλην ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει τοῖς πορθουμένοις, καὶ τῶν φθασάντων πολλοὺς μὲν συνέλαβε, πλείονας ἢ ἀπέκτεινε. φεὸς ἢ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῷ πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῷ ἱεροσολύμων ἐνδραμόντες σάκκους ἀμπεχόμενοι, καὶ τέφραν τῷ κεφαλῷ καταχέαντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ δι' ἓν τὸ εἰς σαμαρεῖς ἁμάρτημα, ὅλῃ ἱεροσόλυμα ῥωμαίοις παραξύνειν. ἧκεν ἢ τὰ παιδία, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐκδικίαν γαλιλαίου ἀθροπολέσθαι. τούτοις πειθόμενοι οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν. ἐξέστησε δὲ πολλοὺς φεὸς ληστείαν ὅλῃ τ̃ ἀδεσίαν. καὶ μ̃ πᾶσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῷ θερσυτέρων ἐπανάστασις. καὶ τῷ σαμαρέων οἱ δυνατοὶ φεὸς νουμίδιον κουαδράτον, ὃς ἐπ' ἤγεμόνων τῆς συρίας, εἰς τύρον ἀφικνούμενοι, δίκην τινὰ ἀφ' ἑκάστου τῷ πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες δὲ καὶ οἱ γνώριμοι τῷ ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου, κατάρξαι μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς σαμαρεῖς ὅλῃ τ̃ φόνου, αἴτιον δὲ τῷ ἀποθεθνηκότων κούμανον γενέσθαι, μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τῆ σφαγῆτος ἐκδοθῆναι. κουαδράτος δὲ τότε μὲν ἐκατέρους ἐπαρκέσειν φήσας, ἐπειδὴν εἰς τοὺς τόπους ἀφίκηται, διερευνήσειν ἔφασκε. αὖθις δὲ φεοφελδῶν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ κουμάνου ζωγρηθέντας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν τε εἰς λύδδαν παραγενόμενος πόλιν, δήκουσε τῷ σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτὼ καὶ δέκα τῷ ἰουδαίων, οἷς ἐπέπυστο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο δὲ ἑτέρους τῷ δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἰωνάθην, καὶ ἀνανίαν, τούτου παῖδα ἄνανον, καὶ τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀπέπεμψεν ὅπι καίσαρα, ὁμοίως δὲ καὶ σαμαρέων τοὺς ὅπιφανεστάτους. παρήγγελε δὲ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλερι τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ὅπι ῥώμης, δώσοντας λόγον ὑπὲρ τῷ γεγονημένων. ταῦτα δι' ἀκριβείας ὑπὸ λυδδῶν ἀπέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ κατέλαβον τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῷ ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς ἀπόχειαν ἐτάνυον. ἧκε δὲ τὴν ῥώμην καίσαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρῆν δὲ καὶ ἀγρίππας ἐνθύμως ὑπαγωνιζόμενος ἰουδαίων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῷ δυνατῷ παρέστησαν, σαμαρέων μὲν κατηγοροῦς, τρεῖς ἀπελεῖν φεοτάξε τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον δὲ φυγαδεῦσαι, κέλερα δὲ δεσμώτην ἀπέπεμψας εἰς ἱεροσόλυμα, φόβον ἐνβαλὼν ἰουδαίοις φεὸς αἰχίαν ἐπέλθοντ, καὶ φθειρόντα τὴν πόλιν, οὕτω τὴν κεφαλὴν ἀπεκοπῆναι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίοις μὲν δίτεφον, φήλικα τὸν παλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπει,

A duce, nec quicquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiſcuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperâtes, vicos etiã inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabantur eſſet:
B ſicque eorum multos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vaſtandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hieroſolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aſperſis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ at-
C que templi, filiorúmque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in diſcrimen adducerent, neque ob vnius Galilei vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negotio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſimus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Sa-
D maritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps ſacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc
E Quadratus vtramque partem interim diſtulit, dicens ſe cùm ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cùm Lyddam veniſſet, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiam, e-
F iúſque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inueniens multitudinem feſtiuitatem azymorum celebrantem ſine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæ-
G ſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum cauſam magna conténtione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium aderãt) pronuncians aduerſus Samaritas, tres eorũ nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Iudæis ad ſupplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionum opera scenámque peruenerit, quoniã scio esse narratione molestũ, silẽtio præterire melius puto.

Cap. XII. De tumultibus in Iudæa sub Felice. *Ant. li. 20. cap. 11.*

CO nuertar autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum populatium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autẽ regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus sollennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tãta erat latrocinantium temeritas, & ars quædã latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nã in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Cõtra quos

Κεφ. κβ.

Κεφ. κγ.

ὁ φῆλιξ,

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀποστάσεως εἶ καταβολὴ, πέμ- A Felix (videbantur quippe semina defectionis
ψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε. esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem
μείζονι δὲ ταύτης πληγῇ ἰουδαίους ἔπαιεσεν, ὁ αἰ- plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Aduenies quippe in prouinciam, magus cùm esset, prophetæ opinionem
γύπτιος ψευδοπροφήτης. ὁ γὰρ γόης ἐπὶ τὴν sibi arrogans, triginta fermè millia hominum
χώραν, ἀνθρωπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ἑαυτῷ congregauit, quos vana seductione deceperat.
αὐτοῦ, ἐπὶ ἕξ ἱσμυρίους μὲν ἀθροίζει τῷ ἀπατεῶνι. Et circumducens eos de solitudine in mon-
ἐξαγαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆ ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν tem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsóque Roma-
καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα B norum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad
παρελθὼν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊ- id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis
κῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius
συνειληφόσιν ὁρυφόροις. φθάσει δ' αὐτοῦ τὴν ἐρμὴν quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui
φῆλιξ, ὑπαντήσας μὲν τῇ ῥωμαίων ὁπλίτῃ, καὶ cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regio-
πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὡς τε συμβο- nes proprias dispersa est. Compressis verò his C
λῆς γενομένης, τὸν μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars
διαφθαρῆναι δὲ πλείους τῶν σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ λοιπὸν altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant:
πλῆθος σκεδασθὲν ὅπῃ τιν' αὐτῶν, ἕκαστον ἀγελα- & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum
θῆναι. κατεσκληκόσιν δὲ καὶ τούτοις, ὥσπερ ἐν νοσοῦν- principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent ser-
τι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλεγμαινεν. οἱ γὰρ uitutem. Dispersi ergo per totam regionem
γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπο- diripiebant quorumque potentium domos, D
στασιν ἐκίνουν, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν παρεκάλουν, eósque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iu-
θάνατον ἀπειλοῦντες τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ ῥωμαίων dæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tu-
ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρεῖσθαι λέγοντες, multus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, &
τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. μειζόμενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν οἱ λῃσταὶ, διήρπαζόν τε τὰς Syros, seditione commota. Hi siquidem po- *Ant. li. 20. cap. 11.*
τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀπέκτεινον, καὶ τὰς stulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex
κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὥστε τὴν ἀπονοίας αἰτίαν, πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν ἀπεπίμπλασθαι. καὶ δὴ Herodes. Æmuli verò conditorem quidem
ἐνθένδε ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν αὐξηρίπιζετο. ἑτέρα δὲ ταραχὴ confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem E
συνίσταται περὶ καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων fuisse gentilium vindicabant. Neque enim
Ἰουδαίων μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ Σύρων ταραττόντων. οἱ illic statuas & fana potuisse constitui, si ad
μὲν γὰρ ἀξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, Ἰουδαίων Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob
γεγενῆσθαι τὸν πρίσθεν αὐτῆς λέγοντες, ὡς δὲ ἡ βασι- has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad armorum contentio: & quotidie ad confligendum audaces
λεὺς. οἱ δὲ ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν ὁμολόγουν Ἰουδαῖον quique partis alterutræ prosiliebant. Neque
εἶναι, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πόλιν ἑλληνίδων ἔφασαν. enim Iudæorum seniores cohibere tumultus
οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum
ἐγκαθιδρύσαι, Ἰουδαίοις αὐτὴν ἀναπόντα. ἐξὸν videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum F
ταῦτα ἀμφοτέροιν ἑκάτεροι. ἐφῆκε δὲ αὐτοῖς viribus. Græci verò auxilio militum: magna
τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò
παρ' ἀμφοῖν ἐφεστήκει μάχῃ. οὔτε δὲ Ἰουδαίων fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem
οἱ γεραιοὶ τοὺς ἰδίους ἐπαυσαν κατασχεῖν, οἷοί τε ἦσαν militum curabant comprimere tumultum: &
καὶ τοῖς ἕλλησιν ἦχθετο Ἰουδαίων ἥττους pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia
φαίνεσθαι. ἐφεῖχον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σώμασιν ἀλ- comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in
λῇ. τὸ δὲ ἑλληνικὸν τῇ μὲν τοῦ στρατοπέδου ἀμυνῇ. seditionis irritabantur augmentum. Tunc de- G
τὸ γὰρ πλέον ῥωμαίοις ἐκ Συρίας δυνάμεως ἐπ συρίας ἠθροίσθη, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς mum Felix minaci edicto præcepit contumaces
βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φροντὶς ἦν ἀεὶ quosque vrbe discedere: non parentium autem
τὴν ταραχὴν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρωθεν immissis militibus interfecit non paucos, quo-
ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐπόλαζον μάστιξι καὶ δεσ- rum etiam bona direpta sunt. Manente autem
μοῖς. οὐ μὴν τὰ παιδικὰ τῶν συλλαμβανομένων ἐκποίει seditione, nobiles vtriusque partis electos, le-
τοῖς καταλειπομένοις ἀκοπὴν ἢ δίος, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλ- gatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos.
λον παρωξύνετο πρὸς τὸ σώσιν. νικῶντας δέ ποτε
τοὺς ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὸν ἀγῶνα ὁ φῆλιξ,
μὴ ἀπειλῆς ἐπιλῦσαι ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθο-
μένων, ὁπλίτας τοὺς στασιώτας, ἀφῆρει συχνοὺς,
ὧν διαρπαγὴν συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. ἰδιούσης
δὲ τῆς στάσεως, ὁπλίτας ἐκατέρωθεν τοὺς γενεί-
μους, ἐπεμψε πρεσβεύσοντας πρὸς νέρωνα, διαλεξομένους
περὶ τῶν δικαίων.

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XIII. De præſidibus Iudææ Albino & Floro. *Ant. li. 20. cap. 15.*

VErùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille prætermiſerit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt; vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem; tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinatum vllum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ità vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

Διαδεξάμενος δὲ φῆστος τοῦτον τὴν ὅλην ποτὲ Κεφ. κδ'.
φῆνος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπιξηλώσας τῷ γοητικῷ ληστῶν συνέλαβε τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν οὐκ ὀλίγους. ἀλλ' οὐχ ὁ κεστῖνος φῆνος ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηνάσατο τῷ φενακισμάτων. οὐκ ἦν δὲ ὧν τινα κακουργίαν ἰδίαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοητικῷ ἐν τοῖς πολιτικοῖς φενακισμοῖς ἐχρῆτο καὶ διήρπαζε τὰς ἑκάστων οὐσίας, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ ληστείας διεφθαρμένους ἢ παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῷ φερνέσων ὑπηρέτων, ἀπέλυτο τοῦ συγγνῶναι, καὶ μόνος ὁ μὴ δούς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς ποινὴν ἐγκατελείπετο. τελικαῦτα καὶ τῷ νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐπαρθησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν ἀλβῖνον φενακισάμενοι, ὡς τι τὸ ταραχὴν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. τῷ δημοτικῷ δὲ τὸ μὲν χαίρειν ἡσυχίᾳ φερὸς τοὺς ἀλβίνου κόπανους ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τῷ ποτηρίῳ, ἴδιον τρόπον ὑπιζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχληστὴς ἢ τύραννος φερασείχει ἐν τῷ λόχῳ. τοῖς δορυφορουσι δὲ, φερὸς ἁρπαγὰς τῷ μαζίων κατεχρῆτο. συνέβαινε δὲ, τοὺς μὲν ἀφηρημένους ὑπ' ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς ἁπλοῦς δὲ τῷ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὸν ἄξιον κολάσεως. καθόλου δ' ἡ μὲν παρρησία πάντων φενεκηκόπλο, τυραννὶς δὲ ἐν ὀλίγοις πλείοσιν, καὶ τὰ ἐπιόντα μᾶλλον ἀλώσεως ἐν τάχει τῇ πόλει καταβάλλει. τοιοῦτον δ' ὄντα τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μετὰ τοῦτον ἐλθὼν γέσσιος φλῶρος, ἀγαθώτατον κατὰ σύγκρισιν. ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μὴ ὑποπτος ἐκακούργησεν. γέσσιος δὲ τοὺς εἰς τὸ ἔθνος δαιμονίας ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ ὑπὲρ τιμωρίᾳ κατακείτων πεμφθεὶς δῆμος, οὔτε ἁρπαγῆς πρὸ τρόπου, οὔτε αἰκίας παρέπεμπεν. ἰδὼν δὲ ἐν τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις, ἀναισχυντότατος. οὔτε δὲ πλείω τὰς ἀπάτας τῆς ἀληθείας κατέχειν, οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιώτερος ὁδοὺς ἐπενόησεν. ὧν τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δ' ὅλας ἐξεδίδυσε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμήνατο, καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυξεν ἐπὶ τῷ χρῆσθαι πᾶσιν ἐξουσίᾳ ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῷ λαφύρου. δεῖ γοῦν τῷ ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας ἁρπαγὰς συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῷ πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κεστίῳ γάλλῳ ἦν φερσβεύσασθαί τις φερὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατ' φλώρου. ἀναγκάσθη δὲ εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῷ ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, φθεὶς ὁ δῆμος οὐκ ἐλάττους τεσσαράκοντα μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τῷ ἔθνους συμφοράς, καὶ τὸν λυμαίνα τῆς χώρας φλῶρον ἐκκαθᾶραι. ὁ δὲ παρὼν, καὶ τῷ κεστίῳ παρισὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅτε μὲν κεστίῳ τῷ ὁρμῷ τῷ πλήθους κατασχὼν, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς φερὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν φλῶρον κατασκευάσοι μετριώτερον, ὑπέστρεψεν εἰς αὐ-

εἰς ἀντιόχειαν. ἀπέπεμπε γὰρ αὐτὸν μέχρι καισαρείας φλώρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει δυσμένειαν ἐπιβάλλων. εἰρήνης μὲν γὰρ οὔσης, κατηγόρους ἔξειν ὧν ἐπλημμέλησεν Ἰουδαίους ἀπεσείετο. πολέμου δὲ κινηθέντος, τὴν ἐπ' ἐκείνοις αἰτίαν ἀποθήσεσθαι ἐνόμιζε. καὶ μὴν οὐδὲ ἐκ τοῦ εἰκότος ἀπέβη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ χεῖρον αὐτοῖς τὰς συμφορὰς ἐπιτείνων.

Κεφ. ιε.

ΕΝ δὲ τούτῳ καὶ οἱ καισαρείων ἔλλησι, νικήσαντες ἀφ' ἑνὸς νεύματος τὴν πόλεως ἀρχήν, τὰ μὲν κείσεως ἐκόμισαν χρήματα, καὶ ἀπελάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεως, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει νέρωνος ἡγεμονίας, ἐπὶ ἀγρίππα δὲ τῷ ἐκ ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν, οὐκ ἀξίαν ἔχειν ἔφασαν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες ἀφ' ἑαυτῶν, οὐ διαστάσεις ἐπὶ τοῖς ἕλλησι καισαρεῦσι, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπεζήτησαν, πολλῷ πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ ἐκώλυον τοὺς δήμους, πρὸς ὑπερβολὴν ἔτι καὶ προσωκοδόμει τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργασίαν καταστυλάζόμενος, σταθμὸν δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρώτιον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ τούτοις εἶργε τῆς βίας φλώρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ παλῶμης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλώρον ἀργυρίου τάλαντον ὅλον, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συνεφέξειν, λαβὼν, ἔξεισι τῆς καισαρείας εἰς σεβαστηνὸν, καὶ καταλείπει τὴν σίαν αὐτεξούσιον, ὥσπερ ἄδειαν πονηρίας ἰουδαίοις τὸ μάχεσθαι. τῇ δ' ὑπούσῃ ἡμέρᾳ ἑβδομάδος οὔσης, τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροιζόντων, σισηνὴς τις καισαρεὺς γάτραν καταστρέψας, καὶ πρὸ τῶν θυρῶν αὐτῶν θύσων, ἐπῴδυεν ὄρνεις. τοῦτο τοὺς ἰουδαίους ἀπεκίνησεν πανοπλίαν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιαμμένου δὲ τοῦ χωρίου. τὸ μὲν οὖν δίκαιον καὶ πρῶτον, δίκη τις ἡγεμόνας καταφθίγγεσθαι πάλιν φέτο χρῆναι. τὸ σισηνὴς δὲ καὶ ἐν νόσῳ φλεγμαῖνον, ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. πρασπεσόμενοι δὲ οἱ τῶν καισαρέων σισηνεῖς. ἦν γὰρ θυσίαν τὰ προπόμφιον ἐκ συνταλμάτος, καὶ ταχέως ἐγίνετο ἡ συμβολή. προσελθὼν δὲ ἰκκῦνδος ὁ διακωλύων ταλαιπάρχης, τὴν τε γάτραν αἴρει καὶ καταπαύει ἐπέχειν τὴν σίαν. κτίζομένου δ' αὖτε τῆς τῶν καισαρέων βίας, ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς ναβάτα. χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα πρὸς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὸν, ἀπαιτοῦντο αὖθις τῶν πονηρευμάτων, καὶ βοηθεῖν ἱκέτευον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὁκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ κ' συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας, αἰτιώμενος ὡς περὶ τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἐπὶ μὲν τοῖς, ἐπὶ τοῖς

A Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò
B indices augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsariẽses gentiles victores extitêre, decretúmque istud contestantes literas attulerunt: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

CAP. XIIII. De Floro sciente in Iudæos. Cæsarienses & Hierosolymitas. Ant. lib. 20. cap. 25.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur,
C multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primùm igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habẽtes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, in-
D lectum Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittẽs se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venítque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud
E iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui
F pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violẽtia, Iudæi statim libros legis rapientes secessêrunt in Nabata: regio quædam
G eorum hoc nomine appellatur, dirępta à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebastẽ ad Florũ venerũt, de his quę acciderãt cõquerentes, & vt auxilio esset rogabãt, quãuis reuerẽter, tamẽ eum & de octo talẽtis admonẽtes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanas grauissima indignatio nascebatur: verũtamen adhuc

iram ſuam ſtenabant. Florus verò, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta ieciſſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animíque conſtantis, etiam in præſentem effundere cõtumelias: nec ſolùm in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cum Capitone venerãt, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderẽt. Diſcedẽtes igitur in domos, cum metu atque humilitate pervigilem duxêre noctem. Florus autẽ tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs reſedit: conuenientéſq; ſacerdotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ ſucclamaſſent, protinus dederẽt: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandũ. Ad hæc reſpõdent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferẽdam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirũ pœnitcat, & præ timore ad negandũ ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gẽtis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquẽtibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita auctoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes dómos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

A θυμοῦ κατεῖχον. ὁ δὲ φλῶρος ὡς περ ἐρῳλαβηπὼς, ἐκεκίνει τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας ὅπι τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρει ἑπτακαίδεκα τάλαντα σκηψάμενος εἰς τὰς καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' ἀθρόως εἶχε τὸν δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς ἐλαφρυσίοις, καὶ τὸ καίσαρος ἀνακαλεῖν ὄνομα, καὶ τὸν φλώρου τυραννίδος ἠξιοῦσαν ῥᾳδίως ἀφαιρεῖσθαι. εἶνοι δ' τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστας εἰς τὸν φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ καινὸν ὑπενόουν ἁρπαγὴν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ καὶ ταλαιπώρῳ. τούτοις οὐκ ἐπέσχεν τὸν φιλαργυρίαν, ἀλλ' ὅπι τῷ μᾶλλον χρήματίσασθαι προσωργίσθη. δίκην δ' εἶναι εἰς καίσαρα ἡγούμενος βέβαιον τὸν πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τὰ ταραχῆς αἴτια φεύγειν τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ μὴ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς, ὅπι ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τῷ δίκῃ τὸν ἀπολωλεκῶς προδιδόσῃ τὴν πόλιν. ὁ δὲ δῆμος προθυσιοπομπήσας τὸν ὁρμὴν αὐτοῦ ἐκώλυσεν, ὑπαντιάζας τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸν φλῶρα θεραπευτικῶς ἀσπασάμενος παρεσκεύασε. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα καὶ πέντε ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ προσὸν ὕστερος ἐλοιδόρησαν αἰσχρῶς, εἰσιόντάς τε τοὺς περὶ φλῶρα ὑβρίσαι. δεῖν γὰρ αὐτοὺς εἴπερ γυναῖοι εἰσὶ καὶ παῤῥησιάζεσθαι, σιωπῇ μὲν ὑβρίζειν αὐτὸν καὶ παρόντα φαίνεσθαι μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλοθέους. ὕστερον καταπλαγὴν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῷ B ἀθρόῳ καπήτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀσπάσασθαι τὸν φλῶρον, καὶ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πρόθυμον. ἀναχωρήσαντες γὰρ εἰς τὰς οἰκίας μετ' ὀλίγου καὶ ἀπροόπτου διανυκτέρευσαν. φλῶρος δ' τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δ' ὑστεραίᾳ βῆμα πρὸ αὐτοῦ θέμενος καθίζεται, καὶ προσηθοῦς οἵτε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τό, τε γνωριμώτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ C φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος αὐτοὺς δώσειν τὰς δίκας, εἰ μὴ προσάγοιεν τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὸν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ ὀλίγοις ἐκείνοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναί τινας θερμοτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἀφρονας. ἀμύμητον δὲ τὸν ἀμέτοχον τῆς ἀδίκου γνώμης. ἐκάστῳ μετανοοῦντος τὸ, τε δι' ἃ δίδοικεν ἀγνοεῖσθαι. δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν τοῦ καὶ τὸ ἔθνος εἰρήνης, καὶ βουλόμενος ῥωμαίοις σῴζειν τὴν πόλιν, μᾶλλον ὀλίγους πολλοὺς ἀκαλλιπάτους, συγγνώμῃ καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήσασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν πᾶσιν. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τὰ αἰῶν καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ ὀθνείοις κέρδεσι προστραμβαίοντες ἡγεμονικὴν ἐξεκίνουν, οὐ μόνον ἐφ' οἷς ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες ταῖς οἰκίας ἐσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῷ στενωπῷ, καὶ φόνος τῷ καταλαμβανομένων, ἔρπος τε ἁρπαγῆς οὐδεὶς παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῶν μέσων συλλαμβάνοντες, ὅπι τὸν

D

E

F

G

φλῶρον

φλωρον ἦγον, οὓς μάστιξι προσαικισάμενος, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῆς ἐκείνης ἀπολομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (ἀδιάλλακτοι γὰρ ἐπὶ τούτοις ἀπέμειναν) ὡδὶ ἑξακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι συνήχθη. βαρυτέραν δὲ ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῆς ῥωμαίων ὠμότητος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

Κεφ. κς. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς Ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν παραγενόμενος, ὅπως Ἀλεξάνδρῳ συνηθείᾳ πεπιστευμένῳ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ Νέρωνος, καὶ πεμφθέντι δείπνον. τὴν δὲ ἀδελφὴν αὐτοῦ Βερενίκην παροῦσαν ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν ὠμότητα τῆς στρατιωτῆς ὑποθεωμένην, δεινὸν εἰσῆει πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τὴν φόνον. καὶ ὁ μὲν οὔτε εἰς τὸ πλῆθος τῆς ἀναιρουμένων, οὔτε εἰς τὴν συγγένειαν τῆς παρακαλούσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐπὶ τῆς ἁρπαγῆς ὑποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δὲ ὁρμὴν τῆς στρατιωτῆς ἐλύσασα καὶ κύνα τῆς βασιλίδος. ἃ μόνον γοῦν ἐν ἐμμανεῖ αὐτῆς καὶ μαινομένης καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὸν βασιλικὸν αὐλὸν ἔσπευδε. κἀκεῖ διανυκτέρευσε μὴ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατιωτῆς ἔφοδον. ἐπεδήμει δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, δίκην ἐκτελοῦσα τῷ θεῷ. τοὺς γὰρ ἢ νόσῳ καταπονουμένους, ἢ τισιν ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος δύχεσθαι πρὸ ἑβδομήκοντα ἡμερῶν, ἧς ἀποδώσειν μέλλοιεν θυσίας, οἴνου τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρήξασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα Βερενίκη, γυμνοῖς τε τοῖς ποσὶ πρὸ τοῦ βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὸν, τὸν περὶ τῆς ζωῆς κίνδυνον ἐπέφερεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς Ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δὲ ὑπούσῃ τὸ μὲν πλῆθος ἐπεφώνησαν, εἰς τὴν ἄνω συνέρρευσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις περὶ τῆς ἀπολωλότων αὐθαδέστατο. τὸ πλεῖστον δὲ ἦσαν εἰς τὸ φλῶρον ὀλίφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας περιερρήξαντο, καὶ περαιτέρω ὀνείδεσιν ἐκάστοις, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς αὐτὴν κακόν τι τὸ φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπειδὴ δὲ τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τῆς παρακαλούντων, καὶ κατ' ἐλπίδα τῆς μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς θρασυνόμενον.

Κεφ. κζ. Ὁ δὲ σκιδνάσεως τῆς ταραχῆς ἤχθετο, καὶ πάλιν αὐτὸν ἀνάψαι πραγματευόμενος, τοὺς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, τὴν μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσαι, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας ἀνιοῦσι στρατιώταις. παρεκελεύετο δὲ δύο στείρας τῆς δὲ ἔτι συγκαλουμένων τὸ πλῆθος, προπέμψας διαδήλου τοῖς τῆς στείρας ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀντασπάσασθαι τοὺς Ἰουδαίους, κἂν πρὸ αὐτῶν φθάζωσιν, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸν πλῆθον συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸ ἀπράκτου πάσης, τὰς στείρας δέξιοῦσθαι.

A Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem fustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen
B Romana dignitas erat.

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

PEr idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesque corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desineret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis,
C sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique
D irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in
E superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, diruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum
F mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam
G salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodũ cohortes solenniter salutarẽt.

His hortationibus ſeditioſi quiq; abnuebãt, & ob interfectorũ dolorẽ reliqua multitudo iũgebatur audacibus. Tũc verò omnes ſacerdotes omnéſq; leuitæ ſacra vaſa proferẽtes ornatũq; templi, citharistæ etiam & cantores cum muſicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixiſſimè precabantur, vt illum templi honorem cuſtoditum eſſe vellent, neque ad direptionem vaſorum ſacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem videre ipſos ſacerdotum principes ſparſis cinere capitibus, & pectora diſruptis veſtibus nuda monſtrantes, nominatim ſingulos quoſque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam ſuam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus eſſe de Iudæorum ſalutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, ſi in præſenti procedere ceſſarent? At contrà, ſi officiosè ſuſciperent ſolenniter venientes, auferri Floro occaſionem pugnæ: ipſos verò ſaluare patriam ſuam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis ſeditioſis ſi tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum conſilium ſuam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipſos ſeditionis autores quoſdam quidem minis, quoſdam autem ſui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo ſequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos ſalutauerunt: illis autem nihil reſpondentibus, ſeditioſi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent conſiliis, ſucclamauerunt. confeſtimque milites comprehendentes eos, cædere fuſtibus adorti ſunt: atque in fugam verſos perſequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm ſe mutuò propellerent. In ipſis autem portis grauis facta eſt compreſſio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miſeri diſperibant, & neque ad ſepulturam quiſquam proximis ſuis cognoſcendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendiſſent cædentes: & per ingreſſum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, tranſire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus conſecutus, eduxit de regia eos qui ſecum erant, & in arcem tranſire nitebatur. Fruſtratus tamen eſt eius impetus. Conuerſus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant ſaxis Romanos. Qui cùm ſupernè venientibus ſagittis vincerentur, nec poſſent defendere multitudinem quæ per anguſtos arctabatur ingreſſus, ad reliquum ſe exercitum qui erat in regia receperunt. Seditioſi autem verentes, ne ſuperueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo aſcendentes, porticus à templo ad Antoniam

A τούτοις τὸ στασιῶδες ὑπειθῆ, καὶ δὴ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἐρρῖπτο πρὸς τοὺς θρασυτέρους. εὐθὺ δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ὃν ἐφ' λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προσπίπτοντες, κατεμπαίζω φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν καταμωμένοις μὲν τὰς κεφαλὰς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων προερρηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μή τι ὀλιγωρίας πλημμελείας, προδοσίαν τῇ πατρίδι τοῖς θρασυμοῦσι πορισθῆναι. τίνα γὰρ ἢ στρατιώτας φέρειν ὠφέλειαν τὸν ἀπὸ ἰουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νῦν προσελθεῖν. εἰ δὲ δὴ διϊσχυρίσαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλόρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδήσειν δὲ αὐτοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ προϊέσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, οἷον αὐτοὺς ἄνευ ὄντας τοσούτων, συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀστασίας εἶναι. τοῖς μειλιασσομένοις τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, οὓς μὲν ἀπειλαῖς, οὓς δὲ αἰδοῖ κατέσειλον. ἔπειτα ἐξηγουμένοις, μεθ' ἡσυχίας τὸ καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπολιπόντων, καὶ πλησίον γενομένοις ἠσπάσαντο. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων, οἱ στασιασταὶ φλόρου κατεβόων. τοῦτο δὲ ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δηλοῦν. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατῶται, προσχόντες αὐτοῖς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἵπποις καταδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δυνὸς δὲ πρὸς ταῖς πύλαις ὠθισμὸς ἦν. ἐφθάνειν γὰρ ἑκάστου σπεύδοντος, βραδυτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ καὶ πατούμενοι πλήθει τῶν ἐπιβαρούντων ἀφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφὴν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις καταλείπετο. συνεπίπτον δὲ καὶ στρατιῶται πάντες ἀναιδῶς τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ δὴ καὶ βιαζόμενοι καλουμένης, αὐλῶν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρῆσαν καὶ κατέπιπτον τότε ἱεροῦ καὶ τῆς αὐτονίας. ἐν καὶ φλώρος ἐφιέμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠξιοῦτο. διημάρτανε γὰρ τῆς ὁρμῆς. ὁ δὲ δῆμος αὖθις ὀπισθαφεὶς, εἷρπε τὴν ὁρμὴν, καὶ ἐξιστάντες ὀπὶ τῶν τειχῶν, τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, καὶ δυσκόλως τὸ τοὺς στενωποὺς ἐμφράξαι πλῆθος ἀθυνήσαντες, ἀνεχώρουν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δὲ στασιασταὶ διώξαντες μὴ πάλιν ἐπιλθὼν ὁ φλώρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ δυνὸς τῆς αὐτονίας, ἀναβαίνουσι δ' ὅθεν τὰς στενοχωρίας τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν αὐτονίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔψυξε τὴν φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ δυνὸς τοῦτο παρελθεῖν ὀπιθυμῶν εἰς τὴν αὐτονίαν, ὡς ἐπῤῥάγησαν αἱ σοαὶ,

continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori deſperatione compeſcerent. Nam cùm diuinis inhiaret theſauris, próque his in Antoniam tranſgredi niteretur, vbi interciſas porticus vidit,

τὴν

τλὺ ὁρμλὺ ἀεξάπν. ϗ μεταπεμφάμδμος τοὺς τ ἀρ-
χιερεῖς καὶ τλὺ βουλλὺ, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τ πόλεως
ἔφη, φεγυεῖν δὲ καταλείφλειν αὐτοῖς ὅσην αὐ ἀξιώ-
σωσι. τῷ ϑ πάντα δεῖ ἀσφαλείας Ꝫ τὲ κινδὶν νεω τε-
ίσφν ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείφλοι σπεῖ-
ραν, μὴ μὲν τοι τλὺ μαχεσαμδμίλν. πρὸς ϗδ ταύτλν
ἀπεχθὴς, δὶ ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας
τὴν σπείραν, ὡς ἠξίουν μϗ τ λοιπῆς δυτάμεως ὑπό-
στρεψεν εἰς καισάρειαν.

Κεφ. κϛ. ΕΤέραν δὲ διαβολλὺ τῷ πολίτῃ προσζόμε-
νος, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ἀπόστασιν κατα-
φλυάδμδος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. οὐ μλὺ ἀλ' οἱ τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τῷ κεστίῳ πρὸς ὧν φλόρος εἰς τλὺ πόλιν παρλυόμενον, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀκού-
σας, μϗ ἡγεμόνων ἐβουλδύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, κέστιον μετὰ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ πιστοτέρους μδμον τλὺ ὑπόστασιν οἱ γένοιντο, ἢ βεβαιοτέρως κατασήσοντα ἰουδαίους, ϗ συμμδμόντας. αὐτῷ δὲ φεμπέμφαι πνὰ τ ἑταίρων τ κατασκεφόμδμον τὰ φεύγματα, καὶ τὰ φεγήματα τῷ ἰουδαίων πιστῶς ἀγγελοῦντα. πέμπουσιν δή τινα τῷ χιλιάρχων νεαπολιτανὸν, ὃς ὑπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποστρέφαντι φεστυχὼν ἀγρίππα τῷ βασιλεῖ ϗ ἰαμνίας, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. εἶϑα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρλῶ, διξιουμδμη τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τλὺ εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπαδύοντο τὰς ἑαυτῷ συμφορὰς, καὶ τλὺ φλώρου διξήσαν ὠμότητα. πρὸς ὧ ἠγανάκτει μὲν ἀγρίππας. στρατηλικὰς δὲ τλὺ ὀργλὺ εἰς οὐδὲν ἤλπιεν ἰουδαίους μετοίσειν, παρενοοῦν αὐτῶν βουλόμδμος τὰ φεγήματα, καὶ τῷ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τὰ παθῶν, τῆς ἀμυνῆς ὑποζύπτειν. οἱ μὲν οὖν ὡς αὐ ὄντες ἔκλαιον, καὶ δέᾳ αὐτῶν κτήσεις ὀλιγωμδμοῦντες οἰ-
κήσλν, σωίζειν δυνοϊκὴν τὴν ὀλιγωρίαν τε βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῷ ἱεροσολύμων, ὀλίγους ἑξήκοντα φεοελδόντα σταδίους, ἐδέξιοῦτο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολιτανόν. ἐκάκυον δὲ αἱ τῷ ἀποσφαλμάτων γυναῖκες φεσεκδδουσαι, καὶ φεὸς τὴν τοιταν οἰμωγλν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς ζαπόδμος, ὀλίγουρεῖν τὸν ἀγρίππαν ἱκέτδυε. τῷ τε νεαπολιτανῷ κατεδόα, ὅσα πάδοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελδοῦσιν εἰς τλὺ πόλιν, τλύ τε ἀγορὰν ἡρημωμδμλν ὑπεδείκνυον, καὶ πεπορθημδμας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππα πείδουσι τὸν νεαπολιτανὸν συνεῖναι θεράποντι φοιελδεῖν μέχρι τε σιλοᾶ τλὺ πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις οἰκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομδμους φλώρῳ δι' ὑπερβολλὺ τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανλὺ τῆς φρονήσεως αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. εἶϑα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τλὺ φοὸς ῥωμαίους ἐπαίνεσας, πολλὰ ϗ εἰς τὸ τηρεῖν τ εἰρήνλν φοτρέψαμδμος, καὶ τὸ θεοῦ φεσκυνήσας ὅσον ἐξὸν τὰ ἅγια, φεὸς κέστιον ἐπανῆει. τὸ ϗ πλῆθος

A ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

B

Cap. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendū Romanis hortantis.

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertuliſſe constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, viderétque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippā suasêre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis parêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiā ad conseruationē pacis hortatus, adorauit Deū eiúsque sancta: in eo tamen commitens loco, in quo licebat per religionē: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

C

D

E

F

G

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur; neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimámque partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere confisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidentérque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersum quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

τῷ ἰουδαίων, ὅπῃ τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἕκαστος, ἀφίσθεις καὶ φλώρου πέμπειν ἤξιε πρὸς Νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅπῃ τοσούτῳ φόνῳ, καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως. δόξειν γὰρ αὐτοῖς κατάρξαι τῶν ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιντο τὸ κατάρξαντα. φαύλους δ' εἶναι οὐκ ἠρεμήσοντας, εἰ τινὶ ἀφιστάμενα τὴς ἀποκωλύοι. ἀχρήματα δὲ τὸ μὲν χειροτονεῖν φλώρου κατηγόρους, ὕβριν ἐδόκει. τὸ δὲ Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπηδῆσαι, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. προσκαλεσάμενος δὲ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ ἀδελφὴν σὺν ἀμφοτέροις τῷ ἀδελφῷ Βερνίκην, ὅπῃ τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἑώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τὸ δήμου τὸ καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον, εἰρήνην ἄγειν προῃρημένους, οὔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐπῆρμησα. πρῶτος γὰρ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ δὲ ταῖς μὲν ἡλικίαις τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, ταῖς δὲ ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, οἷσιν δὲ πλουτεῖν ἐξία τὴς παρούσης, καὶ τὸ μὲν τῶν ἀθυμοτέρων ἐπὶ τὰ μέγιστα συγχυθῆ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς οἷσιν κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ συναπολώνται, φήμην δεῖν ὅπῃ τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἀνομίζω συμφέρειν. θορυβήσῃ δέ μοι μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ ἀηκέστως ὅπῃ τινὶ ὑπόπτων ὡρμημένοις, οἵτινες καὶ μὴ τινὶ ἐμοὶ συμπάσχειν τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ δὲ ὑπόπτως ἔχῃ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τὰς ἐπὶ τῶν ὑπερόπτων ὕβρεις, καὶ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἐγκλήματα ξαγωδοῦσιν. ἐγὼ δὲ πρὶν ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ πόσον ὑπάρχετε πολεμεῖν, φαῦλον ὑπολαμβάνω τινὶ συμπλοκὴν πρὸ προφάσεων. εἰ μὲν ἀμυνώμεθα τοὺς ἀδικοῦντας, τὸ σεμνύνετε τινὶ ἐλευθερίαν. εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, πειστέον πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡ μέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετειλῆφότων, αἰσχρὸν ἡμῖν τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δὲ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τὰ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις, καὶ φορητά γε τὰ τῶν ὑπερόπτων ἐγκλήματα. πρεσβεύειν δὲ οὐκ ἐριδίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν γὰρ τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἐξοργισθησομένους ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τοὺς ὀργιζομένους ἀναλίσκετε, καὶ παρόντας τὸ λάθρα καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, παρθεῖσα φανερὰς οὐδὲν δεῖ οὕτω τὰς πληγάς, ὡς τὸ φέρειν ἀπασχάλλει. τὸ γὰρ ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεται δέος. φέρε δὴ καὶ τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀπηνέστερον χαλεπούς, οὔπω ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, οὐδὲ καῖσαρ, καὶ εἰς αἰρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἦκε τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνου, οὐδέ γε

τοὺς ὑπὸ

τοὺς ὑπὸ τῷ αὐτοκράτορι οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπερβλέπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως τἀντεῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δὲ δι' ὀλίγα πολλοῖς, καὶ δι' μικρὰς αἰτίας, τηλικούτοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπάτερον μέρος ἀεὶ πάντας, καὶ τοὺς διαδεξομένους εἰκὸς εἶναι μετριωτέρους. κινηθέντα δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὔτ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορᾶς, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μὴν τήν γε νῦν ἐλευθερίας ὑπεθυμεῖν ἄμεινον, δίον ὑπὲρ τοῦ μηδὲ ἀποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ ὧδε τοῦ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθείς, ἐπείτα ἀφιστάμενος, αὐθάδης δοῦλος ὄντων, οὐ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐκ ἐγχωρεῖ πάντα ὑπὲρ τοῦ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους ποιεῖν, ὅτε τὴν ἀρχὴν ἀπέβαινε τῆς χώρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ δυνατώτεροι, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ ἀντέσχον. ὑμεῖς δὲ, οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν οὐκ ἀδιδαχῆς παρειληφότες, τοῖς δὲ χρήμασι δὲ τῶν φρόντων ἀκουσάντων τοσοῦτον ἐλαττοῦμενοι, πρὸς ὅλην αὐθέντας τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθλιώτατοι μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ὀλόμενοι ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερήφανον ξέρξην διὰ γῆς πλεύσαντα, καὶ διὰ θαλάσσης ὁδὸν δύσαντα, καὶ μὴ χωροῦν μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς ἠπείρου τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην ὅλη μιᾶς νεὼς διώξαντες, πρὸς δὲ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διοικοῦσι τὰ δεύτερα τῆς ἰταλίας πρεσβεύματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοῖς δεσπόταις. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζονται φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ θεασάμενοι φεύγουσιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονα γέγονότα πρὸς ἐλευθερίαν παῤῥησίας, εἴκει. μόνοι δὲ ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ στόλος ὑμῶν διαληψόμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δὲ οἱ τὰς ὑπερβολὰς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς αἰγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἄραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ φρισσόψεσθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μεζήσετε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τὴν προσοίκων ἔθνων ἡττήθη πολλάκις, ἡ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς διὰ τῆς οἰκουμένης ἀήττητος; μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον. οὐ γὰρ ὑπῆρκεσεν αὐτοῖς ὅλος δύσεώς ὑπὸ τὴν αὐτοκράτορι, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀρκτῴαν ἴστρου, ἢ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῆς ἀοικήτου ἐρευνηθεῖσα λιβύη, καὶ γάδειρα πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῆς ἀνιστορήτου πρότερον βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper, curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quã ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem glorioſissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexãdro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem sducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli erubescitis de dignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expẽsis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellũ mouere. Non circumspicitis Romanorũ imperiũ? non metimini vestrã imbecillitatẽ? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorũ autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq; enim sufficit eis ad Orientẽ, quidẽ totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanũ aliũ quæsierũt orbẽ, & vsq; ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitũ transtulerunt. Quid ergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seuire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certè multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque vllo præsidio, veni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperiorémque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiúsque capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamé si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecenis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. idque sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romanorum admirati sunt horuerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura sæpe obtinuêre quàm bellis. Denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes

A πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἐλλήνων σωφρονέστεροι; πλείους τῶν κζ τὴν οἰκουμένην ἐστὶ πάντων; τί τὸ πεποιθὸς ὑμᾶς κ' ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἷς τῶν ὑφ' ἥλιον πάντων δόξης ἐφεῦχεν ἀκροᾶσθαι, καὶ τοσούτοις νεμόμενοι χώραν, ἓξ ῥωμαίων ὑπακούουσι ῥάβδοις. τοσαῦτα δὲ μακεδόνες, οἱ δικαιότεροι μᾶλλον ὀφείλοντες ἐλευθερίας αἰτιᾶσθαι.

B τί δ' αἱ πενταπολιτικαὶ τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ὅπλα φερούσης νενεμήνται, καὶ τοῖς ὑπατικοῖς ῥάβδοις; τί δεῖ λέγειν λυκίους τε καὶ κίλικας, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορανούς τε καὶ τὰ θρῄκια τῆ πόντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖῳ ἐπιτάσσετο δεσπότης. νεῦδ', ἑξακισχιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ παραπέπομπε

C τῆς μακεδὼν, τὴν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀχρῆσιν σφίσιν θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ καππαδοκία, καὶ τὸ παμφύλων ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ἐφ' ἑλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δὲ θρᾷκες, οἳ πέντε μὲν ἡμέρας, ἐπὶ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διειληφότες, τεραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ἡμετέρας ὀχυροτέραν, καὶ βαθυτύρου τοὺς θρῆκας τρέφουσαν, οὐχὶ ἑξακισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουροῖς. οἱ δὲ ἀπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τὴν μέχρι δαλματίας ἀποτεμνόμενοι,

D ἐν δὲ ἴστρῳ κατοικοῦντες, οὐ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τοὺς θρῆκας κωλύουσιν ὁρμᾶς; οἵ τοσαυτάκις ἐφ' ἑλευθερίᾳ κεκινημένοι δαλμάται, καὶ ἐφ' ᾧ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες πότε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν πάλιν ἀποσῶναι, νεῦ οὐχὶ σὺν τάγμασι ῥωμαίων ἑνὸς ἡγουμένου; ἀλλὰ νῦν ἐγέ τινας εἰς ὑπόστασιν ὤφελον ἀφορμαὶ μεγάλαι παρεξωθεῖν, μάλιστα γαλάτας ἐκεῖ τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀπάτολης

E μὲν, ταῖς ἄλπεσι, ἐφ' ἓ ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δὲ, τοῖς πυρρηναίοις ὄρεσιν, ἑσπέρᾳ δὲ, ἐφ' ὑσμαῖς. ἀλλὰ καὶ τοι τηλικαῦτα μὲν ἔρκη ἐφορβιβλημένοι, πέντε δὲ καὶ ξιακοσίοις πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς ὡς αὐτῆς εἶποι τῆς εὐδαιμονίας ὑπηκόους ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἅπασι ἄλλων ὑπερκλύζοντες τὴν οἰκουμένην, ὑπήκοοι ῥωμαίων ἐφόσον ὄντες, καὶ ταμιεύόμενοι παρ' αὐτῆς τὴν οἰκείαν εὐδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, οὐ δι' ἀφορητίαν ἀνδρείας, οὐδὲ δι' ἀμαθίαν,

F οἷγε διλώσειαν ὀκνήσαντες ὑπὲρ πολέμων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ τῆς δυνάμεως ῥωμαίων τῇ τύχῃ καταπλαγέντες, ἧπερ αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τῆς ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ ἑξακοσίοις ἑκατοντάρχαις δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἴβηρσιν ὁ γεωργούμενος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ὑπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης ἑξάσημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρειμάνια, οὐδὲ γάϊτον ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὁμόχωροις ἄμπωτιν ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τὰς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ ἑξανεφὼν

ὐδὲ δι-

ἐδυσαντες τὰ πυρῆναῖα ὄρη, καὶ τούτοις ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φεύγει δὲ ἤρκισε τὴν ἄπαν δυσμάχων καὶ τοσοῦτον ἀπωκισμένων, ἓν τάγμα. τὶς ὑμῶν ἐκ ἀκοῆ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλλ' ἐμὲ μὲν καὶ μεγέθη σωμάτων, εἴδετε δήπου πολλάκις, ἐπεὶ παντα χοῦ ῥωμαῖοι τοῖς τούτων αἰχμαλώτοις ἔχουσιν. ἀλλ' οὔτοι γε μὲν ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω δὲ τὴν σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τῷ μὲν τύχῃ θανάτου καταφρονοῦσιν, τοῖς δὲ θυμοῖς τὴν ἀγριωτάτων θηρίων σφοδροτέρους, ῥήγνυσι τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἀλόντες. τὸ δὲ ὅλον αὐτὴν ἔθνος φυγῇ ὠφελεῖται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς ἱεροσολύμων τείχεσι πεποιθότες. καὶ τὸ δὲ ὠκεανῷ περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οὐκ ἐλάσσονα νῆσον οἰκουῦτας, πλεύσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τέσσαρα δὲ τάγματα τῷ τοσαύτῃ νήσῳ ὠφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἄρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτῃ περιβεβλημένοι δύναμιν, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅπῃ τῆς ἰταλίας ἰδεῖν, ὃ εἰρήνης προφάσει δουλεύουσαν τῷ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ὄλβῳ εἶναι. πάντων δὴ χεδὸν τῶν ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυνούντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων τέλος σκοποῦντες, οἳ τὸν μέγαν ἀνίβαν, καὶ τῷ ἀπὸ φοινίκων ὄλβῳ, ὑπὸ τῷ σκιπίωνος δεξιᾷ ἔπεσον. οὔτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακεδαιμονίων ὄλβος, ἔτι μάρμαρα εἶται, τὸ μέχρι τῆς ἀλγίδος ἐκτεταμένον φῦλον, ἀθ' ἡ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούσασι σύρτεις, νασαμῶνές τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τὰς ῥωμαίων ἀηκοΐας ἀρίτας. τῷ δὲ ἕκτῳ τῆς οἰκουμένης μοίρας, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥάδιον, δειζομένῳ ἀτλαντικοῦ τε πελάγους στήλαις ἡρακλέους, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοῖς ἀπείροις νέμουσαν αἰθίοπας, ἐχλεφάντων τε μὲν ὅλων. χωρὶς δὲ τῶν ἐτησίων καρπῶν, οἳ μησὶν ἀπὸ τὸ κῦ τῷ ῥώμῃ πλῆθος ἔφουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολογοῦνται, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμως τὰς εἰσφοράς, οὐδὲν τῶν ὀπτιγμάτων ὥσπερ ὑμεῖς ὕβριν ἡγούμενοι, καίπερ ἐνὸς τάγματος αὐτοῖς ἐφεδρεύοντος, κ τι δεῖ παῤῥωθεν ὑμῶν ὑποδρανεῖν τῷ ῥωμαίων δύναμιν; πλὴν ἐξ αἰγύπτου τῆς γειτνιώσης, ἧπερ ἑκτρεφομένη μέχρις αἰθιόπων, ⁊ τῆς εὐδαίμονος ἀραβίας, ὅμορός τε οὖσα τῆς ἰνδικῆς, πεντήκοντα μὲν τὰς ἑπτακοσίας ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, ὅλα τῷ ἀλεξάνδρεια κατοικούντων, ὡς ἔνεστιν ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην κεφαλῆς εἰσφορᾶς τεκμήρασθαι, τῷ ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐκ ἀθελξεῖ, καίτοι πηλίκον δοσείσης κέντρον ἔχουσα τῷ ἀλεξάνδρεια, πλήθει τε ἀνδρῶν ἔνεκα καὶ πλούτου, πρὸς ᾧ καὶ μεγέθους, μῆκος μὲν γε αὐτῆς, ζ΄ικοντα σταδίων, εὖρος δὲ ἐκ ἐλάττων δέκατε δὲ ἐνιαυτὸν παρ' ὑμῶν φόρου καθ' ἕνα μεῖζα πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῶν χρημάτων ἔξωθεν,

A Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantóque (vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiritus autem B maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem C quàm noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuorque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obsides tamen mittunt Romanis: éstque cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Ro- D manorum arma venerantibus vos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vsque ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabi- E lis multitudo Numidarum virtutes impedire Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis vsque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque vectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur, sicut vos, contumeliosum putantes. & quidem vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potêtiam explicare Romanam? cùm eam possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cùm vsq; ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrino- G rum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, deuotissimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menses singulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam A miniſtrat. Munitur autem vndique aut incommeabili ſolitudine, aut importuoſo mari, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati inſidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis veſtrûm ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur ad diuinum confugiatur C auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſtere. Conſiderate autem quemadmodũ hęc ipſa erga, ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longè inferioribus bellũ geratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficillima, atque eadem tranſgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si enim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, & D ad nullum actum mouearnini, facilè profectò capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri experti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem in bello legem patriam, neſcio propter quid in reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſoluatur. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſponte violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique E bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur, in manifeſtam vtique captiuitatem volentes pugnare proſiliũt. Quid autem prohibet propriis manibus filios veſtros coniugéſq; laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiã ſuperatorum. Bonũ eſt, ô amici, bonũ eſt, dum adhuc ſtat nauis in F portu, præcauere tempeſtatẽ futuram, & nõ eo tẽpore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His ſiquidem qui in improuiſa mala inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi fortè aliquis veſtrûm æſtimet ſecundum pacta conflictum ire Romanos, aut poſtquam vicerint, moderatè vobiſcum acturos, & non in exemplum aliarum gentium ſacram G hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos: Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certè omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum

τῇ ῥώμῃ σῖτον μιᾶσαν τεσσάρων. τετείχισται δὲ πάντοθεν ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμήνοις, ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον ἀρέσθη τῆς ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμενα τῇ πόλει τάγματα, τὴν βαθεῖαν αἴγυπτον ἅμα τῇ μακεδόνων ἀγωγείᾳ χαλινοῦ. τίνας οὖν ὅπλ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς ἀοικήτου προσλήψεσθε συμμάχους. οἱ μὲν γὰρ ὅπλ τῶν οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰμή τις ὑπὲρ Εὐφράτην ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἀδιαβληνῆς ὁμοφύλους οἴεται προσαμυνεῖν. οἱ δὲ, οὔτε δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτούς, οὔτε βουλόμενοι καλῶς, ὁ πάρθος ὑπόξυλον. προνοία γὰρ αὐτῷ τῆς πρὸς ῥωμαίους ἐκεχειρίας, καὶ προβαίνειν εἰώσταις τὰς σπονδάς, κἂν τις ᾖ ὑπ' αὐτὸν ὅπλ ῥωμαίους ᾖ. λοιπὸν οὐδ' ὅπλ τοῦτο ἐκ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν καταφυκτέον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο προβῆ ῥωμαίοις τέτακται. δίχα γὰρ θεοῦ συσταῖη τηλικαύτην ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δὲ ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄπεπτον, εἰ καὶ πρὸς ἀλλοτρίους πολεμοίητε, δυσδιοίκητον, καὶ δι' ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα αἰσχυνόμενοι προβαίνειν ἀποστρέφετε. τεσσαράκοντα μὲν γε τὰ τῆς ἑβδομάδων ἔθη, καὶ πρὸς ὑπαθρίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἀλώσεσθε; καθάπερ οἱ φόρτοις πομπεύοντες, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐπεργοὺς ποιησάμενοι τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤρξαντο οἱ πολιορκούμενοι. προβαίνοντες δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάσιον νόμον, οὐκ οἶδα ὑπὲρ ὅτου ποτὲ ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. ἀπουδὲν γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῆς πατρίων τὸ κατάλυσαι. πῶς δὲ ὑπακούσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ προβαίνοντες ἑκουσίως τῶν εἰς αὐτὸ θεραπείαν; ἐπαναμενοῦνται δὲ ἕκαστοι πόλεμον, ἢ θείᾳ πεποιθότες, ἢ ἀθεοσεβείᾳ βοηθείᾳ. ὅταν δὲ τὴν παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ὑποκόπῃ, φανερὰν ἄλωσιν οἱ πολεμοῦντες αἰσθοῦνται. τὶ δὲ κωλύει τὰς ἑαυτῶν χεροὶ δαχθῆσαθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τῶν ἀσεβεστάτων παθέων ταύτην καταφλέξαι; μαινόμενοι γὰρ οὕτω, τό γε τῆς ἥττης ὄνειδος καρδήσετε. καλὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτε ἐν ὁρμῷ τὸ σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας τὰς θυέλλας ἀπὸ λιμένων ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ὑπιστοῦσι δ' ἐνοῖς, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι ἀφίεσιν. ὁ δὲ εἰς προδήλον ἀπώλειαν ὁρμήσας, καὶ προσοιδίζεται. πλὴν εἰ μή τις ὑπολαβοὶ κτ' συμθήκας πολεμήσειν, ῥωμαίους κατήσαντας ὑμῶν μεῖζόσειν, ἀλλ' οὐκ εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. οὐδὲ γὰρ ἀφεληθέντες φυγῆς δώσετε τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δεδουλικότων χρεῶν. ὁ δὲ κίνδυνος, οὐ τῷ ἐνθάδε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικοῦσιν. ἔστι γὰρ ὅπλ τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμετέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν σέβεσθαι, κατασφάξουσιν οἱ διάφοροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν κακοδου-

κακοβουλίαν, πᾶσα πλησθήσεται πόλις Ἰουδαϊκοῦ φόνου. καὶ συγγνώμη μὲν τοῖς τοῦτο πεφάξασιν. αἰ δὲ μὴ πεφαγεῖν, λογίσασθε πῶς πρὸς οὕτω φιλανθρώπους ὅπλα κινεῖν ἀόσιον. εἰσελθέτω δ' οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τ' μητροπόλεως ταύτης, καὶ τῦ ἱεροῦ πεφειδόλων. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, κ τὸν νόμον ἑαυτοῖς μὴ τῦ ἁγίων τηρήσατε, ἀφέξονται γὰρ οὐκ ἔτι ῥωμαῖοι τούτων κεκτήσαντες, ὧν φείσασθαι πρότερον ἠξιώσητε. μάρτυρομαι δ' ἐγὼ μὲν ὑμῦν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, κ πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς ἐδὲν τῦ σωτηρίων ὑμῖν καθυφηκάμην. ὑμεῖς δ' βουλεύσασθαι μὲν τὰ δέοντα, κοινῆ σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔξετε. πεφαγθέντες δ' τοῖς θυμοῖς, χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τ' ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. αἰεβόων δὲ, ῥωμαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, δ' ἃ πεπόηται πολεμεῖν. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίοις ἤδη πολεμοῦντων ἐστίν. ἔτι γὰρ τὰ καίσαρι δεδώκατε τὸν φόρον, καὶ τὰς στοὰς ἀπεκόψατε τ' αἰτωνίας. ὑποσκελάσεσθε δ' ἂν τινι αἰτίᾳ τ' ὑποστάσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε πάλιν, καὶ τελέσετε τὴν εἰσφοράν. ἃ γὰρ ἤδη γε φλώρου τὸ φρούριόν ἐστιν, ἢ φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

Κεφ. κθ. ΤΟύτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, κ μετὰ τῦ βασιλέως ἦλθε Βερνίκης αἰδεσθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, κατῆρξαντο τῆς τῦ στοᾶς δομήσεως. εἰς δὲ τὰς κώμας, οἵτινες ἄρχοντες, καὶ οἱ βουλευταὶ μεμεθόστες, τοὺς φόρους συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ τὸν μὲν πολέμου τότε τὴν ἀπειλὴν, οὕτω κατέσειεν ἀγρίππας. αὖθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν φλώρῳ, ἄλλως αὐτ' αὐτὸ πέμψαι καίσαρι δεδόχθαι. πεφαγεῖσι δὲ τοῖς ἀνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε πρὸς φλώρον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν ὑποδείξῃ, τοὺς τ' χώραν φορολογήσοντας αὐτὸς ᾖ ἀπεχώρησεν εἰς τ' βασιλείαν. κἀν τούτῳ τινὲς τῦ μάλιστα κινήσοντα τὸν πόλεμον συνῳδοῦντες, ὥρμησαν δὴ φρούριόν τι καλοῦ ὄρους μάσαδαν, κ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρᾳ, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους ᾖ κατέσησαν ἰδίους.

Κεφ. λ. ΑΜᾶ καὶ κ τὸ ἱερὸν ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανίου τε ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοὺς κ τ' λατρείαν λειτουργοῦντας ἀνεπεύθετο μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν παρὰ δέχεσθαι. τοῦτο δὲ ἦν τὸ πρὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τῶν γὰρ ἐκ τούτων θυσίαν καίσαρος ἀπέῤῥιψαν, καὶ πολλὰ τῦ τε ἀρχιερέων καὶ τῦ γνωρίμων ἐδεήθησαν καλούντων, μὴ ἐκλιπεῖν τὸ ἐκ τῦ ἡγεμόνων ἔθος, οὐκ ἐπείσθησαν, πολὺ μὲν κ τῦ σφετέρου πλήθει πεποιθότες,

A praua consilia: vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersùm tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem illius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorũ seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrósque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multã partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersùm Romanos pugnantium. neque enim Cęsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

CAP. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerũt custodes. In templo quoq; Hierosolymorũ Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes:

robur ſiquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aſpiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erant autem interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, maiores quidem corũ ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſempérque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolùm non prohibuiſſe aliquorũ hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) ſed etiam eas, quæ ꝑ iſerentur permanerétq; ad præſens vſque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſpondetent eorum bella, nouum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi, poſſet nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem deſpiciuntur Romani, & iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeãtur offerre: fiátq; verè extra principatum ciuitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum eſt, huius auſus perueniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eò iam proceſſiſſe, vt eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebãt. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit, volénſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſque parcens, ſcilicet deficientibus, & iis aduerſũ quos bellum mouebatur, volénſq; & Romanis cõſeruare Iudæos, & Iudæis templum atque patriam, ad hæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò

τῷ ἰωα-

A ἐκ δὲ τὸ ἀκμαιότατον τῷ νεωτερίζόντων συμπράττ, μᾶλλον δ' ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

B Συνῆγον δὲ οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συμίσταν- Κεφ. λα-
το, καὶ τ φαρισαίων οἱ γνώριμοι, ὡς ἐπ' αἰτίαις ἤδη συμφοραῖς ἐβυλεύοντο φέρειν τῷ ὅλων. καὶ δόξαν ὑπὸ πειραθῆναι τῷ στασιαστῶν λόγοις, πρὸς τ χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τ δῆμον, ἥτις ἐστὶ τοῦ ἱεροῦ τετραμμένη πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου. καὶ πρῶτον αὐτ πολλὰ πρὸς τ τόλμαν τ ὑποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ τηλικοῦτον ὑπισχνῆσθαι τῇ παρ' ἑαυτοῖς πόλεμον, ἔπειτα τ προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον. φάσκοντες τοὺς ὑμῶν προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ οὐ μόνον ἀλλοκοτεκείνας θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ βλεπόμενα, καὶ τὰ θαυμάζοντα τὸν τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα πρὸς τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς

C δ' νεῶ ἐπιζόπλας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μηνὸς δυομένου τ ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καίτοι μὲν θρησκείαν ξένην, & μὴ τὸ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, εἰ δὲ μόνοις ἰουδαίοις οὔτε θύσαι τὰς ἀλλοτρίας, οὔτε προσκυνῆσαι. καὶ ὡμὸν δὴ ἰδιώτου τὰς ἐπὶ τοῦτον εἰσφέρειν τὸν νόμον, ἀναγκαῖον εἰς ὁρίζομένης ἀπανθρωπίας. πρόφασιν δ' ὅτι ῥωμαῖοι, καὶ ὑπὲρ ἑκατόνδοι γίνονται. διδοικέναι μὲν τοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀποῤῥιφείσας θυσίας, κωλυθῶσι θύειν

D καὶ τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν, γίνηταί τε ἑκατόνδος τῆς ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ἀποδιδοῦσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ὀφλεῖν ἐφ' οἷς ὑβρίκασι τὸν φήμιον, διορθώσονται τὸν ὕβριν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερεῖς, ἀφηγουμένους ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ὑπὸ τῶν ἀλλογλώσσων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσῆκε δ' οὐδεὶς τῷ νεωτερίζόντων, ἀλλ' οὐδ' προσήεσαν οἱ λει-

E τουργοὶ, τὸν τῷ πολέμου μεταβολὴν ἐπισπαζόμενοι. συνειδότες οὖν οἱ δυνατοὶ, πόσον τε κακὸν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῶν οὖσαν, καὶ τῷ ὑπὸ ῥωμαίων κίνδυνον δηλαδὴ τοῖς αὐτοῖς ἀφιξόμενον, ἀπεσκυθάζοντο τὰς αἰτίας. καὶ πρέσβεις οὓς μὲν πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρξεν υἱὸς ἀνανίου σίμων, οὓς δὲ πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν δημοσθένης σκύλαξ τε καὶ αὐτίπας, καὶ κοστόβαρος προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος. ἐδέοντο δὲ ἀμφοτέρων ἀσφαλείας μετὰ δυνάμεως

F εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὶν γένεσθαι δυσκαθαίρετον, δικόψαι τὸν σίμωνα. φλώρῳ μὲν οὖν τοῦτο δεινὸν δοκοῦν ἐλθεῖν, καὶ προθύμως ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, δεδιὼς ἀπεκείνατο τοῖς πρεσβευταῖς. ἀγρίππας δὲ κινδύνῳ δηλώσας τῷ τε ἀφισταμένων, καὶ πρὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελήσειν τὸν ταραχὴν

G δηλαδή, ἔπεμψε τοὺς ἱππέας τοὺς ἐπαμύνοντας τῷ δήμῳ χιλίους ἱππεῖς, εὐρεῖται τε, καὶ βαταναίους, καὶ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγῷ δὲ

τῷ ἰωακίμου φιλίππῳ. τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον ἦ πλῆθος εἰρήνῃ ἠγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνουσι πόλιν. τῆς κάτω γὰρ τὸ στασιάζον ἐκράτει, καὶ τὸ ἱερόν. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκ βολοῖς ἀδιαλείπτως ἐκινοῦντο, καὶ σωρηδὸν ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἐξ ἑκατέρων τῶν κλιμάτων. ἦν δὲ ὅτε καὶ κατὰ λόχους ἐκφερόντων, συνεχὲς δὲν ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ στασιασταὶ θρασυνόμενοι, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἦν ἀγὼν τὸ ἱερὸν κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον στασιασκοῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὰς ἀμφοτέρων φόνος ἐγίνετο. οὐδέτεροι δὲ τὸν καταληφθέντα μέρος εἶκον. τῇ δὲ ἑξῆς τῆς ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε τροφὴ τοῦ πυρὸς λίποιτο, ἀλαμβάνει δὲ ἄσβεστον ἀεί, τοὺς μὲν ἀλλοφύλους τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν. τοῦ δὲ ἀθυρεῖ λαοῦ συνεισροίσαντας πολλοὺς τῶν σκευείων, οὕτω γὰρ ἐκάλουν τοὺς ληστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαρραλεώτερον ἐπέκειντο τῇ βλασφημίᾳ. ἠττῶντο δὲ οἱ βασιλικοί, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἶκον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δὲ βλασφημοῦντες, τὴν τε ἀνωτάτω τοῦ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀρχεῖα καὶ τὰ βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ὅθι τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι προθύμως τὰ συμβόλαια τῶν δανειστῶν, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος, προσλάβωσι τοὺς ὠφεληθέντας, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς ὑπόχρεως ἐπανασήσωσι τοὺς ὑπόχρεως. φυγόντων δὲ τῶν πρὸς τὰ γραμματοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνέσειαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ὅθι τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῷ δωματίῳ, καὶ τῷ ἀρχείῳ, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδυόντες, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὴν ἀνωτέρω φόβῳ ἐντες αὐλὴν, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐξεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ προσβάντες πρὸς ἀχρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμφρονεστέροις ἀρκεσθέντες ἀνεπαύσαντο. τῇ δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ Λῴου μηνός, ὥρμησαν ὅθι τὴν ἀντωνίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαναιμάντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέτταρα μέρη, τὸ τειχὸν ἐπερείκοντο. τῷ δὲ σίδηρος πρὸς σίδηρον μὲν, οὐδεὶς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων. διϊσάμβροι δὲ ὅθι τὰ θωράκια, καὶ τοὺς πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν ὅθι τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. οὔτε δὲ νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῷ μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύοντι τοὺς σίδηρον οἰομένοις σιδηρᾶ τροφῆς. τῷ δὲ σίδηρον, καμάτῳ τοὺς πολιορκουμένους. Κὰν τούτῳ μαναΐμός τις υἱὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐπὶ σοφισὴς δεινότατος, καὶ ὅθι κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίοις ὀνειδίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσονται μὴ τὸν θεὸν,

A Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autē audacia quidē seditiosi, B belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatorésque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò aduenientе ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem li- C gnorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus D irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerūt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco E pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec G die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilęi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deū subiicerentur Romanis;

Cap. 16.

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. cóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agétes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subiicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis ciúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatũ diripientes, Stratopedũ incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

CAP. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem crexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decêre: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio soluerctur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruêre, quisque quò potuit diffugit.

A ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, κατεχώρησεν εἰς Μασάδαν. ἔνθα τοῦ ἡρῴδου τὴν βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ τοὺς δημότας ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάγεται εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ θρασύνων ἤγειρεν στάσεως, διέτασε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία γὰρ ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐκ οἷόν τε ἄνωθεν βαλλομένους, ὑπόνομον ὀρύσσουσιν ἔνθεν ὑφ' ἕν πύργον διορύξαντες, αἰωρήσαντες αὐτὸν ἔπειτα τὴν ἴχνυσαν ὕλῃ ἐμφορήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαιόντων δὲ τὴν σπείραν, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατασείεται, τεῖχος δὲ ἕτερον ἔνδοθεν αὐτοκατόμενον διέφαινε. τοῦ γὰρ βουλεύματος αὐτῶν προαισθόμενοι, τάχα καὶ τὸ πύργου κινηθέντος ὡς ὑπαρύτερον, δεύτερον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. ἐπὶ δὲ τῇ μὲν ἀδοκήτῳ ἰδόντες, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένοι, κατάπληξις μέγα. οἱ δὲ ἔνδοθεν ἐπὶ τε τὸν μανάημον, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν ἐφ' ὅτῳ δοθῇ. καὶ δοθὲν ὑγιοῖς τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς θρησκείοις, οἷσπερ ἐξῆσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλαβοῦσα μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῖσθαι αὐτῶν, ὄνειδος ὑπελάμβανον, ἐπὶ τὸ μηδὲ πιστεύειν εἰ δοθῇ τὸ. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατόπεδον ὡς ἀλλοῖον, δὴ τοὺς βασιλικοὺς αἱρέφυγον πύργους, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὸν μαριάμμην. οἱ δὲ ἐπὶ τὸν μανάημον εἰσπεσόντες ὅθεν εἰ στρατόπεδα διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας αἰσθεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐνέφρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὕτω ἔκτῃ γορπιαίου μηνὸς ἐπράχθη. κτῇ δὲ τοῦ ὀπτοῦσαν δὲ τε ἀρχιερεῖς αἰσίας ἐπὶ τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς δεῖπον ἐξαλανθάνων ἁλίσκεται, καὶ ἐπὶ τοῦ λῃστῶν αἱρεθῆναι συνέζευξία τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους ὑπεχόντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῷ στρατιωτῶν ἐξαφύγῃ. τὸν δὲ μανάημον ὅτε τῷ ἐχυρὰν καταστροφὴ χωρίων, καὶ ὁ τε ἀρχιερέως αἰσίου θάνατος, ἐπύθοντο εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὑπὲρ τῆς στάσεως αὐτόπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίσταται δὲ οἱ ἐπὶ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς οὐ χρὴ ῥωμαίων ἀποστάντας, δι' ἐλευθερίας πόθον καταπροέσθαι ταύτῃ οἰκείῳ δήμῳ, καὶ διαπότῃ φέρειν, εἰ μηδὲν πρὸς τοῦτο βίαιον, ἀλλ' οὖν ἑαυτῷ ταπεινότερον, εἰ γὰρ καὶ δεῖ τινα τῷ ἕλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσήκειν, σωτηθέντα, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπιχείρειν αὐτῷ. σαφῶς γὰρ αἰαβεβήκει προσκυνήσων, ἐσθῆτι τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ἐνόπλους ἐφελκόμενος. ὡς δὲ οἱ ἐπὶ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος ἐπὶ τὰς ὀργὰς λίθας ἁρπάσαντες, τὸ σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος. ἁρπάζειν ἄλλῳ τινὶ στάσιν. ἐπὶ ὀλίγον δὲ οἱ ἐπὶ τὸν μανάημον αὐτιχόντες, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπῃ τις ἴχνευ. καὶ φόνος μὲν ἦν τῷ καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῷ ἀποκρυπτομένων.

Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

καὶ

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρᾳ διαδραντες εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου προσηκων τῷ μαναΐμῳ κατ' ἀνδρα, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς μασάδας. αὐτὸν τε τὸν μαναΐμον εἰς τὸν καλούμενον ὀφλᾶν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινὰς ἀπολαβόντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξέλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀπέκτειναν. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε δεσμοφύλακα τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην ἀφάλωμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνηργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως διόρθωσιν. οἱ δὲ καταλύσαι τὸν πόλεμον οὐ βουλόμενοι, ἀλλὰ διὰ τέλους πολεμεῖν, μαναΐμον ἀπέκτειναν. ἀμέλει τῷ δήμου πολλὰ τοῖς στρατιώταις ἀνειναι τὴν πολιορκίαν παρακαλοῦντος, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι καὶ ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν μετίλιον, ἔδοξε γὰρ τῷ τῶν ῥωμαίων ἐπάρχῳ, διαπέμπονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, δεόμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους τὰ δ' ὅπλα, καὶ τὴν λοιπὴν κτῆσιν παραδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τὴν ἱκεσίαν ἀρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς γωρίωνά τε νικομήδους υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδουκὶ, καὶ ἰούδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἠμυνμένων κατῆγε τοὺς στρατιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἐπεχείρει τὴν τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς, ἕως ἐνέφαινεν δόλου τινός. ὡς δὲ καὶ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τοῖς θυρεοῖς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιέχοντες, ἀνήρουν ἕως ἀμυνομένους, ἕως ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ἕως ὡμῶς ἀπέστησαν ἅπαντες, πλὴν μετιλίου τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς ἰουδαΐσαι ὑποχόμενον, ἐφείσαντο μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν ἦν οὐφον. ἐκ γὰρ ἀπλέτου δυνάμεως ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἐδόξει. καὶ καταδύντες ἀνηκέστοις μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τὴν δὲ πόλιν τηλικούτῳ μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ ἧς δαιμόνιόν τι ἀλύσιμα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τὴν ἐπ' ῥωμαίων ἄμυναν, ἐπένθουν δημοσίᾳ. καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἕπασος δὲ τῷ μεγίστων ὡς αὐτοῖς ἀπὸ τῆς στασιαστῶν δίκας δώσων ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη περαχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ δὴ τὴν θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργων ἔχουσιν ἐπιμελείαν. τῆς δ' αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας, ἀνήρουν καισαρεῖς τοὺς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ὑποσφαγῆναι μὲν ὑπὲρ δυσμενείας. κενωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς ἀφεδρίτας, ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὰ νεώρια.

Κεφ. λγ. ΠΡὸς δὲ τῷ ἐν τῇ καισαρείᾳ πλήθει, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαρχθῆναι, καὶ ἀμυνεῖσθαι, τάς τε κώμας τῆς σύρων, καὶ τὰς προσεχεῖς πόρθουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβωνίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδάρων καὶ ἵππων, καὶ τῆ γαυλανίτιδι προσαντισάντες, τὰς μὲν καταπρησάμενοι, τὰς δὲ ὑποφρίσαντες,

A paucique ex eis clàm in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cùm fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs insistebant, donec vlterius resistere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt solam eorum pacisceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundùm pactiones omnes scuta gladiósque posuerunt, neque quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsque ad circuncisionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentũ autem Romanis quidem erat leue: ex copiis siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, vrbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam si à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

CAP. XIX. De Iudæorum maxima strage Cæsaræ & in omni Syria.

EOdem autem die, eadémque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quóque Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore super viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudeis vacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem verò cladem tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorũ vicos ac finitimas ciuitates protinus vastauerunt, id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca: alia verò inflammates,

etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæsareámque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neque Ascalō: sed his quoque flamma vastatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vastabant, sed etiā eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos dispersedebant: non solùm ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris salus erat, si præuenissent alteros cęde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido facie bat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizātes cogebātur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui priùs fuerant mansueti, auaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cū paruulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatū. maiorum autem metus quàm quæ peracta erāt, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu aditent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consentum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa sine suspicionem facientibus: diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póstque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudęorum propinquos Scythopoli, quotidie obtrūcabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momētum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cædę pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfusi Iudæis,

A ἐχώρουν ὅπῃ κέδασαν τὼν τυρίων, καὶ πτολεμαΐδα, γάβων τὸ καὶ καισάρειαν. αὐτόχρῆ δὲ οὐδὲ σεβαστὴ τὰς ἐρημίας αὐτῶν οὐδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ὅπῃ ταύτας πυρπολήθησας, ἀνθηδόνα καὶ γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ δὲ ὧδε ἑκάστων τούτων τῷ πολέμῳ ἁρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἀλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος. οὐ μὲν οἱ σύροι τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνῄρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι

B λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ δὲ ὅλως τὼν συρίαν ἐπέσχε ταραχὴ, καὶ πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δὲ τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς δὲ νύκτας δέος χαλεπωτέρας. ἀπησχολοῦντο γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον οὔ-

C τε ἀπολεῖν τοῖς πρόχειρος ὑπῆρχε, καὶ μεμῖχθαι μόνον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προσκαλεῖτο δὲ ὅπῃ τὰς σφαγὰς τῶν ἀσεβούντων, καὶ τοὺς πάλαι πραοτάτους εἶναι δοκοῦντας, ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ ναυαταξίας τὰ σκῦλα τῶν ἀνῃρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἔνθους τε ἦν ὁ πλεῖστα κερδάνας, ὡς κατηγύσας πλειόνων. ἦν δὲ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ γερόντων ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γυμνάς τε

D μήτε τῆς ἐπ' αἰδοῖ σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὼν ἐπαρχίαν μεστὼν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δὲ τῶν ἑκάστῳ τετολμωμένων ἢ ὅπῃ τοῖς ἀπειλουμένοις μετάσχοιεν.

Μέχρι μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαὶ, καθεξόχην ἢ ὡς σκυθόπολιν, τοὺς παρ' ἑκόντα ἰουδαίους ἐπειρῶντο πολεμεῖν. Κεφ. λδ

E ταξάμενοι γὰρ μετὰ τῶν σκυθοπολιτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δευτέρῳ θέμενοι τὼν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑποπτεύθη δὲ καὶ αὐτῶν καὶ τὸ λίαν πρόθυμον. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται φθορὰν τῆς ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλονται τὼν ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς

F πιστὸν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τοῖς γυναιξὶ εἰς τὸ ἄλσος. τῶν δὲ ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χρεία ἐπῆλθε νυκτός, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τὼν πίστιν αὐτῶν ἀναλίσκοντες. τῇ τρίτῃ δὲ νυκτὶ ἐφυλακὴν ἄγοντες, οὓς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δὲ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ τετρακισχιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν υἱὸς μὲν τοῦ σαούλου τινὸς τῶν οὐκ

G ἀσήμων, ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ ψυχῆς, ὅπῃ κακῷ τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. πρόσθεν γοῦν ἡμέρας πολλοὺς μὲν ἀνῄρει τῶν πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, ξεπόμενος δὲ πολλάκις αὐτοῖς πάντας, μόνος τοῦ ῥοπὴ τῆς φυγαδείας. προσῆρχεται δὲ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τοῦ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ προσιόντες οἱ σκυθοπολῖται

κατα-

κατακόπτειζον αὐτοὺς αὐτὰ τὰ ἄλσος, ἀπασπάσμενος τὸ ξίφος ἐπ' οὐδένα μᾶλλον ἔτρεψεν τῷ πολεμίων. ἡγεῖτο γὰρ ἑαυτὸν ἐν τοσούτῳ πλήθει αὐτῶν μηδὲν ἐπιθήσεσθαι. ἀναβοήσας δὲ μάλα ἐπιπαθῶς ἀξιάγαστα ὧν ἔδρασε πάσχω σκυθόπολις, καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσούτῳ φόνῳ συνῳκείωτε πρὸς αὐτοὺς δύνοιαν ἐπιστευσάμενοι. τοιγαροῦν οἷς ἅπασιν ὑμῖν ἀνθρώποις ἀπίστοις ἀπήντησε τὸ ἀλλόφυλον, ὑπέσπασται δὲ εἰς ἔχθρα τὸ οἰκεῖον, θύσειν ὑμῖν ὡς ἐναγὴς χερσὶν ἰδίαις. οὐ γὰρ φρόνιμον ἐν ταῖς τῶν πολεμίων. τὸ δὲ αὐτὸ ἀνόσιον μοι καὶ ποινὴ τῶν μιάσματος ἀξία, καὶ πρὸς αὐδρίας ἔπαγε, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν αὐχήσῃ σφαγῶν, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι. ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεινὸν ἅμα καὶ θυμοειδῆ ὄμμασι φερόμενος τῶν ἑαυτοῦ γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ γεραιοὺς γονεῖς. ὁ δὲ φρενῶν τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς ἐπιπασασάμενος, διελαύνει τῷ ξίφει, μὴ ὃν οὐκ ἄκουσαν τῶν μητέρα, καὶ ἔπι τούτοις τῶν τε γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, μονονουχὶ ὑπαντῶντος ἑκάστου τῷ ξίφει, καὶ ἀποδόντος φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τῶν ἡλικιὰν, καὶ ἐφιστὰς τοῖς σώμασι, τῶν τὸ δεξιὰ αἰκίσεται, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τῶν ἑαυτοῦ σφαγῶν ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος ὢν ἐλεεινὸς ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν σώματος, καὶ ψυχῆς εὐδόκησεν. ἢ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως εἵνεκεν, ἀκολούθοις πάθεσι χρησάμενος. πρὸς ἢ τοὺς ἐν σκυθοπόλει φθορεῖν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαν τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἑκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ἔπι χιλίους ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς δὲ χιλίους ἀπέκτειναν, ἔδησάν τε ἐκ ὀλίγους. καὶ τύρειοι μὲν συχνοὺς διεχρήσαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν διεσώσατο ἐφορεύσαν. ἱππηνοὶ τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοὺς μὲν θερμοτέρους ἀπεσφάξαντο, τοῖς δὲ φοβεροῖς δεσμὰ φυλακῶν εἶχον. αἱ τε λοιπαὶ πόλεις τὰ συνήθη, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ δέους εἶχον.

Κεφ. λα. Μόνοι δὲ ἀπροσχεῖς καὶ σιδόνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μετοικούντων, καὶ οὐδ' ἀξιοῦν τινὰ ἰουδαίων ὑπέμενον, οὔτε δέους, τάχα μὲν καὶ δι' ὀλίγον πλῆθος, ἐπαφορῶντες αὐτῶν πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλεῖον δὲ ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς οὐδὲν ἐφρόντισαν πεπεῖσθαι. χαλασποὶ τε οὔτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐπλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας περιέπεμψαν μέχρι τῶν ὅρων. συνίσῃ δὲ καὶ τῶν ἀρίστων βασιλέως ὀπαδῶν καὶ ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπιπορεύετο πρὸς κίσσιον γάλλον εἰς ἀποχείαν, καταλελοίπει δὲ διοικεῖν τὰ πρόσφορα τινὰ τῶν ἑταίρων τοῦνομα νόαρον, σοήμῳ τῷ βασιλεῖ προσήκοντα κατὰ γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ καὶ γένει καὶ συνέσει τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι, ὡς ἂν παρ' αὐτοῦ ἥκοντες, ἵνα ὅτι γνοίη τὸ κίνημα καὶ πρὸς φρᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεων φυλακὴν, κωλύειν τοὺς ἐπανισταμένους. τούτους ὁ νόαρος ἐκπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν ὁπλιτῶν τινὰς, ἅπαντας ἀναιρεῖ, τολμήσας μὲν τοῦργον δίκα τῆς ἀγρίπα γενέσεως, δίκῃ δὲ φιλαργυρείαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐλθὼν ἀσεβῶν, καὶ βασιλείων διέφθειρεν.

passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Cap. XX. De Iudæorum alia gentium cæde.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem, amoliebantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent: mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Gerasseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere nō recusans, regnum omne corrupit,

perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in
torum genus exercere iniquitatem: donec diſ-
cuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in
in eum veritus eſt propter iniquitatem Sohe-
mi, procuranda tamen eum regione ſummo-
uit. Seditioſi autem capto præſidio, quod ap-
pellatur Cyprus imminens finibus Hierichun-
tis, cuſtodes quidem interfecerunt, muni-
menta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies
etiam in Machærunte multitudo Iudæorum
perſuadebat in præſidio relictis Romanis, de-
ſerere caſtellum, eiſque tradere. Illi autem
quod rogabantur cogi metuentes, pacti ſunt
cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fi-
dem, tradunt præſidium, quod diligentibus
cœperunt Machæruntij cuſtodiis obtinere.

CAP. XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat
incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab
illo tempore, ex quo ſtrenuis Alexander con-
tra Ægyptios vſus Iudæis, præmium ſocieta-
tis tradidit eis,& habitandi apud Alexandriam
facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gen-
tibus: permanebat autem eis honor iſte apud
ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in
parte vrbis locum eis proprium deputauerunt,
quatenus haberent conuerſationem per om-
nia mundiorem à communione ſcilicet gen-
tium ſequeſtratam: præſtiterúntque eis, vt
etiam Macedones appellarentur. deinceps
verò cùm in ditionem Romanorum Ægy-
ptus veniſſet, neque Cæſar primus, neque
poſt eum quiſpiam, honores quos Alexan-
der Iudæis decreuerat minuit. conflictus au-
tem eorum aduerſus Græcos penè continuus
erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtra
que parte animaduertentibus, ſeditio accen-
debatur. Tunc verò cùm & apud alios turba-
ta res eſſet, illic magis exarſit tumultus. Nam
cùm Alexandrini in concionem veniſſent, vt
ordinarent pro certis negotiis legationem ad
Neronem ferendâ, occurrerunt in amphithea-
trum permixti Græcis plurimi Iudæorum.
Quos quum vidiſſent æmuli, extemplo clama-
re cœperunt, Iudæos hoſtes & exploratores eſ-
ſe: ac deinceps inſilientes intulerunt eiſdem
manus: & reliqui quidem fugientes diſſipati
ſunt, tres verò ex his comprehenſos, trahe-
bant, quaſi viuos incenſuri. Commoti ſunt
autem vniuerſi Iudæi ad opem ferēdam:& pri-
mum quidem in Græcos ſaxa iaciebant, poſtea
verò etiam facibus raptis in amphitheatrum
impetum fecerunt, comminantes quod in ip-
ſo loco tantum ſimul populum concremarent, & penè minas impleſſent rebus, niſi ira-
rum eorum compreſſiſſet Tiberius Alexander:
magiſtratus ciuitatis. Nec tamen ipſe coercen-
di principium ab armis ſumpſit, ſed nobiles
eorum quoſque ſubmittens, hortabatur, vt de-
ſinerent, neque aduerſum ſe milites Romanos
commouerent. Seditioſi autem benignam de-
precationem ridentes, Tiberium contumeliis
appetebant. Qui poſtquam vidit abſque ma-
gna calamitate tumultuoſos non poſſe compe-
ſci, immiſit in eos duas Romanorum legio-
nes, quæ in ciuitate erant: & cum his alios
quinque millia militum, caſu ad Iudæorum in-
teritum de Libya venientes, præcepitq; vt non
ſolùm interficerent, ſed etiã bona eorum diriperent, domóſq; inflammarent. Qui protinus cõcurrentes

A διετέλεσε τὸ ἀμοὺς εἰς τὸ ἔθνος ἀδικοῦντα, μέχρι πυ-
θόμενος ἀγρίππας, αὔξειν μὲν αὐτὸν ἠδίκει δὲ σύ-
μου, ἔπαυσε δ' ὀκνῶν.

Οἱ δ' στασιασταὶ καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ κα- Κεφ. λς.
λεῖται μὲν κύπρος, καθίπερθε δὲ ἱεριχοῦν-
τος, τοὺς μὲν φρουροὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δ' ἐρύματα
κατέῤῥιψαν εἰς γῆν. κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ τῆς
τε μαχαιρουπόλεως ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπεισαν τοὺς
φρουροῦντας ῥωμαίους ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ
B παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν δε-
δοικότες συνέθεντο πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσειν ἐπὶ
σπονδαῖς, καὶ λαβόντες τὰ πιστὰ παραδιδόασι τὸ φρού-
ριον, ὅπερ φυλακῇ κατειλήφεσαν οἱ μαχαι-
ρᾶται. κατὰ δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἀεὶ μὲν ἐν στάσει
πρὸς τοὺς ἰουδαϊκοὺς τοῖς ἑλληνικοῖς, ἀφ' οὗ χρησά-
μενοι πρεσβυτάτοις καὶ τῆς αἰγυπτίων ἰουδαίους
ἀλέξανδρος, γέρας τῆς συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοι-
C κεῖν καὶ τὴν πόλιν ἐξ ἰσονομίας πρὸς ἕλληνας. διέ-
μεινε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς διαδόχοις, οἳ καὶ
τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρεύοντες ἔν-
οικοι τὴν πόλιν, ἧττον ἐπιμιγνύμενοι τοῖς ἀλλο-
φύλοις, καὶ χρηματίζοιεν ἱκανῶς μακεδόνες. ἐπεὶ
δὲ ῥωμαίοις κατεστήσαντο τὴν αἰγυπτον, οὔτε καί-
σαρ ὁ πρῶτος, οὔτε τις μετ' αὐτὸν τὰς ὑπαρχούσας τοῖς
ὑπὸ ἀλεξάνδρου τιμὰς ἰουδαίοις ἐλάττωσαν. συμ-
D βολαὶ δ' ἦσαν αὐτοῖς ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς ἕλλη-
νας, καὶ τῶν ἡμερῶν πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμ-
φοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τό-
τε δ' ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐτετάραχτο, μᾶλλον
ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐν δὲ τῷ ἀλεξανδρέων ἐκ-
κλησιαζόντων ἐφ' οἷς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσ-
βείας ὑπὲρ νέρωνα, συνερρύησαν ὅλῳ εἰς τὸ ἀμφιθέα-
τρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ ἰουδαίων. καταδύντες δὲ
αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ, παράσπονα αἰσθόμενοι, πολεμί-
E ους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἐφεστῶτα αἰφνιδίως ἐπ-
πηδῆσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ,
φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόν-
τες, ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες. ἤρθη δὲ πᾶν
τὸ ἰουδαϊκὸν ὅλῃ τῇ ἀμιλλᾳ. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λί-
θοις τοὺς ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας
ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπει-
λοῦντες καταφλέξειν σὺν αὐτῷ τὸν δῆμον αὐτανδρον.
F κἂν ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, οἱ μὲν τοὺς θυμοὺς αὐ-
τῶν αἰσχυνθέντες ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγε-
μών. οὐ μὴν οὗτός γε ὅπλων ἤρξατο συμφορᾶ-
ζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτῶν, παύ-
σασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐριδίζειν τὰ
ῥωμαίων στρατεύματα. καταχλευάζοντες δὲ τῆς πα-
ρακλήσεως οἱ στασιῶδεις ἐβλασφήμουν τὸν ἡγεμόνα
καὶ λοιδορίᾳ συνῆδον, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς
G οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς
τὸν τῆς πόλεως ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν
αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην πα-
ρόντας ἐκ τῶν ἰουδαίων ὁλέθρου ἐκ λιβύης. ἐπέστειλε
δ' οὐ μόνον ἀναιρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπά-
ζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δ' ὁρμήσαντες

εἰς τὸ

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῆκτο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐπέκειντο τοῖς ἐπλησίον, καὶ μὲν ἀρχῆθεν ἐπὶ πολὺ συνεστῶτες ἐμάχοντο· τοῖς γὰρ Ἰουδαίοις, καὶ τοὺς ἀμείνονα τῶν ὅπλων ἐχόντων, ἐν τῷ μετώπῳ τεταγμένοις, μέχρι πλείστου μὲν αὐτόθεν. ἅπαξ δὲ κλίναντες, καὶ φυγὴν δοῦναι ἀναγκασθέντες, ἦν ὁλεθρος, τοῖς μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένοις, τοῖς δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένοις. ὑπεπίμπρασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ἔνδον διαρπάζοντες καὶ οὔτε ἡλικίων ἔλεῳ αὐτοῖς, οὔτε αἰδοῖ γερόντων, ἀλλὰ οὐδὲ πάσης ἡλικίας ἐχώρουν κλαίοντας· ὡς ὑπεπλήσθη μὲν αἵματι πάντα τὰ χώρια, πέντε δὲ μυριάδας σωρεύθηναι νεκρῶν. ἐφείλετο δὲ αὐτοὺς οὔτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐξάπιναιο. καθικέτευσε δὲ αὐτοὺς ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοὺς Ῥωμαίους ἐπέλευσεν. οἱ μὲν οὖν ἔθος ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἄμα νεύματι τῷ φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῷ ἀλεξάνδρῳ δι' ἐμβολῆς μίσους, δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεστάλη τῷ στρατοπέδῳ.

Κεφ. λζ. Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρου πάθος συνετύγχανε δὲ οὐκ ἔτι πρεμεῖν ἐδόκει, παντάχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπολεμωθέντων. ἀναλαβὼν δὲ ὁ τῆς ἀποχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλήρες, ὅπου δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτας, πλείους δὲ ἐξ ἀπείρου, καὶ τιάραρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς ὧδε τοῦ βασιλέως συμμαχίας, αἱ πόκτω μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πλείους τετρακισχιλίους, τοξότας πάντας, ἀγρίππα δὲ πλείους μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (ἕπετο δὲ καὶ ὁ σύμπας μετὰ τετρακισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) προῆλθεν εἰς πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῆς πόλεως ὁπλίτου συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἡττώμενοι τοῦ στρατοπέδου, ταῖς δὲ προθυμίαις, καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς αὐτῶν πληροῦντες. συνεπαρῶν δὲ καὶ αὐτὸς ἀγρίππας κεῖσε, τῆς τε ὁδοῦ, καὶ τῆς συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κίσιον, ὁρμῆσαι ὅτι πόλιν κατὰ τὴν γαλιλαίας ζαβουλὼν, ἣ καλεῖται ἀρβηλὰ. διοικίζει δὲ ἀπὸ τῶν ἔθνους τοῦ πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτοῦ ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, κατασπάσασθαι γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐάσας τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καὶ τοι θαύματος κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τῷ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι καὶ βηρυτῷ διδομένας, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὰ χώρια καταδραμών, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ θερμότατον, καταβλίσας δὲ τὰς πύλας κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ ταῖς ἀρταγαῖς ἔτι τῆς σύνοδον ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, διαθαρσήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ δὴ ἀποκεχωρηκότα συνίσασι κίσιον, τοῖς ὑπολοίποις ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ ἐπὶ δισχιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κίσιος ἀναζεύξας ὑπὸ τῆς πτολεμαΐδος, αὐτοὺς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ στρατιᾶς ἐπέπεμπεν εἰς ἰόππην, προστάξας εἰ μὲν εἰ καταλαβοίεν ἀνοικτὶ τῇ πόλει, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαισθοίντο τὴν ἔφοδον, ἐπιμένειν αὐτόθι, καὶ τὰν ἄλλην δύναμιν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπεισελθόντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem restiterunt: semel verò in fugam versi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque succenderent Ro-
B mani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cùm neque illos, aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta verò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquiæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorúmque misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum
C obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, víxque à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

CAP. XXII. De clade Iudæorum autore Cestio.

CEstio verò iam quiescendum esse non vi-
D debatur, infensis vbique Iudæis; sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: insuperque regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus sequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, plurésque sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem scientiæ
E deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoque Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cúmque offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum
F verò oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domus habebat similiter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam depopulatus est: inflammatísque etiam circum eam positis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui re-
G manserant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Cestius autem ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsaream peruenit: in Ioppen verò partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, vt oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetum præsentirent, tũ suum quã cæterorum militũ præstolarentur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque loppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non páucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptísque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

CA. XXIII. De pugna Cestij contra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsenniũ Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eíque tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. cum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore susceperit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates alię, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concessêrunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, ampliùs verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: perque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solemnibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incomposiri ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum, erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios tuerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quique nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

A ἀμφοτέρωθεν αἰρεῖσθαι τὴν ἰόππην ταχέως. καὶ μηδὲ φυγῆν φθάσαντας τῆς οἰκήσεως, ἀλλ' ὅπως ἅθροισθέντας πρὸς μάχην, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀνέλωσι σὺν τοῖς γυναιξὶν. καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τρισχίλιοι πρὸς ὀκτακόσιοι πρὸς ὀκτακισχίλιοι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὁμορον σαμαρείας ναβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἔπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τήν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων,

B τάς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δὲ γαλιλαίαν ἔστειλε πέτρωνα γάλλον ἡγεμόνα τῶν δικάτου τάγματος, ἅμα δὲ δύναμιν, ὅσην αἰρεῖσθαι πρὸς τὸ ἔθνος ὑπολάμβανεν. ἦν δὲ καρτερωτάτη τῶν γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετ' ὀφυμίας διήκουσα, καὶ πρὸς τὴν ταύτης εὐβουλίαν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ στασιῶδες καὶ λῃστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν αὐτόκρημνον σεπφώρεως, καλεῖται δὲ ἀσαμών. τούτοις ὁ γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ ἐκ

C μακρῶν ἦσαν εὐχερῶς δέξιοι, ῥᾳδίως τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον προσιόντας, καὶ πρὸς ἑξακοσίους ἀπέκτειναν. ἡττηθέντων δὲ τῶν ἡγουμένων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, καὶ ταῦτα ταχέως, καὶ οὔτε γυμνῆται τοῖς ὁπλίταις συστάδην ἔφερον, οὔτε ἐν τῇ φυγῇ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφευγον. ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν ταῖς δυχωρίαις ἁλῶναι, ἀναιρεθῆναι δὲ ὡσεὶ χιλίους. γάλλος μὲν οὖν ὡς οὐδὲν ἐώρα κω

D τὴν γαλιλαίαν ἀνατετριζόμενον, ἐπέστρεφε μὴ δι' ὁδοῦ τοὺς στρατιώτας εἰς τὰ χειμάρρεια. κέστιος δὲ μὴ πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐπέβαλεν εἰς ἀντιπατρίδα. καὶ πυθόμενος σὺν πυργῷ ἀφανοῦς καλουμένῳ, συνηθροῖσθαι ἰουδαίων δυνάμιν οὐκ ὀλίγην, ἐφεῦ πέμψας τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δὲ ἀρθέντες χαῖρας ἐλθόντας, δίκῃ τοὺς ἰουδαίους διεσπάσαντο. ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἀπὸ δὲ τῆς ἀντιπατρίδος κέστιος εἰς λύδδα προῆλθεν, κενὴν αὐτὴν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. ἦγε γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀκολουθοῦσι πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τοὺς ἁλόντας ἀφῆκεν, καὶ τὸ ἄστυ κατακαύσας, ἐχώρει πρόσω, καὶ δι' βαιθωρὼν ἀναβαίνει, στρατοπεδεύεται κατὰ τινα χῶρον γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῆς ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους. οἱ δὲ ἰουδαῖοι κατιδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ὅπλα τε ἅπλα, καὶ ῥώμῃ τοῦ πλήθους θαῤῥοῦντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κατὰ τάξεις ἐξεπήδων ὅπλα τε τοῖς μάχῃ, καὶ τῆς ὀργῆς ἐβδομάδος σπουδὴν λαβόντες. διὸ δὲ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκευόμενον ἐνέδυσαν. ὁ δὲ εὐσεβὲς αὐτοὺς τῆς δυσσεβείας δυμὸς, ἐπίπονον παρεσκεύασε καὶ κατὰ τοῦ μάχου. μὴ τοιούτης γὰρ ὁρμῆς τοὺς ῥωμαίους προσέπεσον, ὡς διῤῥῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσων χωρῆσαι ἀπροσδοκήτως. εἰ δὲ δὴ τῇ μὴ χαλαζοῦσι τῆς φάλαγγος, οὐκ ἐπεσεῖς ἐπελθόντες ἐπέκειντο, καὶ τῇ πυκνῷ τὸ μὴ σφόδρα καμόν, κἂν ἐκινδύνευσεν ὅλῃ τῇ δυνάμει πέτρωνος. ἀπέθανον δὲ ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοί,

to be, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δὲ

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῷ ᾗ ἰουδαίων, δύο μὲν τοῖς εἴκοσι γυναιότατοι ᾖ αὐτῶν ἔδοξαν οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς ἀδιαβηνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε καὶ κεναῖος, μεθ' οὓς ὁ πρώτης νίγερ, καὶ σίλας ὁ βαβυλώνιος, ὃν τὸ μολήσας εἰς τοὺς ἰουδαίους ἀρχίππου τοῦ βασιλέως ἐστρατεύετο. ἦν γὰρ αὐτῷ. καὶ πρόσωπον μὲν ἐν ἀκμῇ ὄντες οἱ ἰουδαῖοι, πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. κατόπιν ᾗ τοῖς ῥωμαίοις ὅπη τραχυτέρη αἰτίου, προσπεσὼν ὁ τῶν γιώργι σίμων πολὺ τῆς οὐρᾶς ἀπαράξας, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἁρπάσας, ἤγαγε εἰς τὴν πόλιν. μιμοῦντες δὲ τὸ νεῖσιον καὶ χρόνον ἔσεσθαι νομίζοντες ἡμέρας, οἱ ἰουδαῖοι τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετίθεντο τοῖς παρόδοις, ὅλοι τὸ ἔσωθεν οὐκ ἠρεμήσοντες ἀρξαμένων τῶν ῥωμαίων ὁδοιπορεῖν. εὐθὺς δὲ καταδὺν ἀρχίππας οὐδὲ τὰ ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους τε ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη περιέχοντος, ἔκρινεν ἀποπειραθῆναι τῶν ἰουδαίων λόγοις. ἢν γὰρ πάντας πείσειν καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τῶν ἐναντίων ἀποστῆσαι τὸ μὴ συμφρονοῦν.

Κεφ. λη. ΕΠέμψεν οὖν τῷ παρ' αὐτῶν τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἑκείνοις, βορκαῖον τε καὶ φοῖβον, δεξιάς τε αὐτοῖς πέστιος, καὶ συγγνώμην αὐτοῖς ῥωμαίων ἀσφαλῆ παρὰ τῶν ἡμαρτημένων ὑπισχνούμενος, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. διόσαντες δὲ οἱ στασιασταί, μή τι καὶ τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὴν ἀρχίππου μεταβάλῃ, τοὺς ἀπ' αὐτῶν ἀποσταλέντας ἀρίστους ἀπέλειν, καὶ πρὶν ἢ φθάσαι τὸν μὲν φοῖβον διέφθειραν, ὁ δὲ βορκαῖος ἔφυγε, τὸν δὲ δῆμον ἔτυπτον τοὺς ἐπὶ ταραντίνους, λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνέλασαν.

Κεφ. λθ. ΚΕστίος δὲ τῷ πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ταραχῇ δικαίως ἰδὼν εἰς θάρσησιν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ ζαπέντας μάχῃ ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδεύσαμενος δὲ ὅπῃ τὴ καλουμένῃ σκοπῷ, διέχει ᾗ ἑξῆς ἐπὶ τὴν πόλεως σταδίους, ἔστι μὲν ἡμέρας οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, τάχα τι καὶ παρὰ τῶν ἔνδον ἐνδοθήσεσθαι προσδοκῶν, εἰς δὲ τὰς πρόσω κώμας ὑφ' ἁρπαγῇ σίτου πολλοὺς ἐξέπεμπε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥτις ἦν ξανθικὸς ἐπιφερεστάτου μηνός, ἐξαπέμψας τὴν στρατιὰν, εἰσήγαγε εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἔμφρουρος ἦν. οἱ στασιασταὶ ᾗ τῇ διατάξει τῶν ῥωμαίων καταπλαγέντες, τὸ μὲν ἔξω μέρος τῆς πόλεως εἶκον, εἰς ᾗ τὰ ἐνδοτέρω, καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρουν. πίστος δὲ παρελθὼν ὑπεμίμνησκε τέλε τε βιάζεσθαι προστατοῦντα, καὶ τῷ κυρίῳ πόλιν, καὶ τὸ καλὸν ἦθος δοκεῖν ἀγαθόν. ἔπειτα πρὸς τὰ ἔσω πόλιν ἐλθὼν, αὐτὴν μὲν τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἐστρατοπεδεύετο. καὶ εἰ παρ' ἐθέλοντα κατ' αὐτῶν στρατεύειν τῷ ἄστει ἐντὸς τοῦ τείχους βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλελύσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅτε στρατοπεδάρχης τυφανὸς ἀρίστος, καὶ τῷ ἱππάρχων οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλάουου ἁλισκόμενοι, ἀπέστησαν αὐτῶν τὰ ὅπλα χειρώσαντες, καὶ διὰ τοῦτο αἰτίαν ταύτην ὅτε πόλεμος ὅπλων τοσοῦτον μέγος ἀρθῆναι, καὶ ἰουδαίους ἀνήκεστον συμφορᾶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν. εἰ ᾗ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, ὡς ἂν τῷ ἐναντίου πειθοῦς πρόσθεν, ἐπάλουν τὸν νέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ ᾗ καὶ πρὸς ὀργὴν ὑπεδέδυκει, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας,

A cæteri equites erant: Iudæi verò vigintiduo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Genedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege trásfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascẽdentes Gioræ filius Simon inuadit, multósque postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros B cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

ITaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspice CA. XXIV. De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & fraget, ret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos C qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidem, priusquam verD bum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate E discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessêre partibus ciuitatis: & F in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem ilico possedisset, bellóque finẽm dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos in- G tolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

tam din id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt: ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior officiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseueraſſet, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutique nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit: iámque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo saucibantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectique agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisísque mulis atque asinis, aliísque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

A διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ τὸ πρόσθεν αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ ἀστεος ὑπὸ τὸ τείχους κατέβαλον, καὶ λίθοις παίοντες, συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δὲ ἐξεστάλησαν ἐπὶ τὸ πύργων, τοὺς ὑποπροσθομβίους τοῦ τείχους ἔβαλλον. πάντ' μὲν οὖν ἡμέραις πέντε διενυκτέρευσι τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανος ἦν ἡ προσβολὴ τῇ ἕκτῃ δὲ ἡμέρᾳ λαβὼν ὁ κέστιος, τὴν τε ἕλιξ τῶν συχνοὺς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ προστάτικον ὅπλων εἶδος τοῦ ἱππικοῦ ἰουδαίοις δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς εἶργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τοὺς τοῦ τείχους προσβοηθοῦντας. τέλος δὲ τοῦ πλήθους τῶν βελῶν ἀκοπίαν ὑπεχώρησαν. τὴν δὲ ῥωμαίων οἱ θρασύτατοι τοὺς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οὕτω ἐξῆς ὁμοίως, τὴν καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐτεκτήναντο. καθ' ἣν τὰ βέλη προσπίπτοντα, προσκυλίοντο, μηδὲν δὲ οἱ σφαπῶται κακοῦμενοι, τὸ τεῖχος ὑπώρυσσον, καὶ τὸ ἱεροῦ τὴν πύλην ἐμπιπρασθαι παρεσκεύαζον. δεινὴ δὲ τοῖς στασιασταῖς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸ δὲ δῆμον συνέβαινε θαρρεῖν, καὶ καθὸ παρεῖκοιεν οἱ πονηροὶ, προσῄεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ διεξόδους τὸ κέστιον ὡς διεργάσοντο. ὅς εἰ ἔσχυε τῇ πολιορκίᾳ προσεπιθέσθαι, καὶ δι' ὀλίγου τῇ πόλει παρέλαβεν. ἀλλ' εἶμαι δοκῶ τοῖς πονηροῖς ἀπεσταλμένος ὁ θεὸς ἤδη τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπὶ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

D Ὅ τοῦν κέστιος, ὅτε τὸ τῶν πολιορκουμένων ἀπόγνωσιν. Κεφ. μ. σπ ὅτ' τὸ φέγγημα τῆς δόμης σωιδῶν, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ καταγνοὺς ἐπ' ἀδήμιᾳ πλήγῃ τὴν ἐλπίδων, ἀβδελογώτατα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνέζευξεν. θεὸς δὲ τὸ ἀδόκητον αὐτὸ ἔσπευδ' ἀναθαρρήσαντες οἱ λῃσταὶ, καὶ τὴν ὑστάτων ἐξέθραμον, καὶ συχνοὺς τῶν ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς τὴν σκοπὸν στρατοπεδευομένοις ἀνέζευξε κέστιος. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προσιόντες κύκλῳ μᾶλλον ἐξεκαλέσατο τοὺς πολεμίους, καὶ τοῖς ὑστάτοις ἐπιπίπτοντες διέφθειρον, καθ' ἕτερον δὲ ἀπὸ ὁδοῦ θεσσιόντες ἐκύκλουν εἰς πλαγίους. οὔτε δὲ ἐπιστρέφεσθαι πρὸς τοὺς κατόπιν προσκειμένους ἐθάρρουν οἱ τελευταῖοι, ἄπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλων ἐγκειμένους, ἀναστέλλειν οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ μὲν ὄντες βαρεῖς, καὶ διδοικότες τὴν τάξιν διαφθεῖραι, τοὺς δὲ ἰουδαίους ὀρεσσίους κούφους, καὶ πρὸς ταῖς ἐπιδρομαῖς δυσκόλους. ἃ δὲ συνέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ καὶ κακοῦσθαι μηδὲν ἀντιβλάπτουσι τοὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν παιόμενοι, καὶ τὴν φάλαγγα συσφίγγοντες κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς καὶ τῶν ἡγεμόνων μὲν στρατάρχης ταῦρος ἔκτου λεγεῶνος δὲ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ ἴλης αἰμίλιος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς γάβαὼ κατέντησαν ὅπου τὸ προσβολὴν στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τῶν σκευῶν ἀπολιπόντες. κἀνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ δὲ τρίτῃ δὲ πολλῶν πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ ἰουδαίων, ἔγνω καθ' ἑαυτὸ τὸ βραδύτερον, καὶ ἐν ὅπλοις ὄντας πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δὲ συντονωτέρᾳ χρήσηται φυγῇ, τὰ μὲν στρατιωτικὰ αὐτοῖς ἀθέλητα σκευοφόρα θεσπίζει ἀναθαρρέντων δὲ τὴν ὀρέων, καὶ τὴν ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανάς,

τούτων

τούτων γὰρ ὅπλ χρεία σφίσι ἐσήκοντο, καὶ μάλιστα δεδιότες μὴ ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἀλώη, σφᾶς τὴν δύναμιν ὅλη βαθυτέρας. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, κατὰ μὲν τὰς εὐρυχωρίας ἥττους ἐπέκειντο. συνειληθέντων δὲ εἰς τὴν κατὰ κοιλα καταβασιν, οἱ μὲν φθάσαντες, ἔργον αὐτοὺς τῆς ὁδοῦ; ἄλλοι δὲ τοὺς ὑστάτους καθεώθουν εἰς τὸ φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος παρεπετάθη ὑπὸ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τὸ φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τοῖς πεζῶν ἀμηχανουμένων σφᾶς μεταδιδόναι ἑαυτοῖς, ὅπως ἀσφαλέστερος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ᾖ. οὔτε γὰρ ἐν τάξει κατὰ τὰς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδυνάτο βαλλόμενοι, καὶ τοὺς φεύγοντας ὅλη τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον οὐκ ἦν. τὸ δὲ ὅλη θάτερα, κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ὑποσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ οὔτε φυγῆς τόπον, οὔτε ἀμυνῆς ἔχον ὅπλοις. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐξέπιπτον, καὶ τοὺς ἐν ὑποψώσεσιν ὀδυρμούς. αὐτῆχει δὲ αὐτοῖς, τὸ σφῶν ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δὲ δεῖν, πᾶσαν ἥρπασαν τὴν ἅμα κεστίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν. ἐν ᾗ ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὴν βαθυτέραν κατέφυγον, ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ φυλάττοντες, ἐφεύροντο αὐτῶν τὴν ἔξοδον. ἔνθα δὴ κεστίῳ τὴν φανερὰν ὁδὸν ὑποπτεύοντι, δρασμὸν βουλεύειν, καὶ ὀλκείας τοῖς ἀψύχοτατοις σκευοφόρους εἰς τεσσαράκοσίους, ἐπέσπασε τῆς ὀχυρώμασι, τοξότας αὐαβάτας, σημαίας τε ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων ἰσαρίθμους, ὅπως οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀναλαβών, ἡσυχῇ σταδίους ἑβδομήκοντα προέπεσι σταδίους. ἕωθεν δὲ ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τὸν ἔπαυλιν αὐτῶν, ὅτι τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον, καὶ κείνοις μὲν ταχέως κατεκόπησαν, ἐδίωκον δὲ τὸν κέστιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς οὐκ ὀλίγον προῳλήφει, καὶ σωτηρίαν ἤλαυνε μᾶλλον ἡμέραν, ὅς τε τοὺς στρατιώτας ὑπ' ἐκπλήξεως καὶ δίους, τάς τε ἑλεπόλεις, καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. προῆλθον δὲ τοὺς ῥωμαίους διώκοντες, μέχρις ἀντιπατρίδος. ἔνθα τὰ ὡς οὐ καταλαμβανον ὑποστρέφοντες, τάς τε μηχανὰς ἦγον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τῶν τε ὁπλεφθεῖσαν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανῆλθον. αὐτοὶ μὲν ὀλίγοις ὑποβεβλημένοι παντάπασι, τῆς δὲ ῥωμαίων καὶ τῆς συμμάχων πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους ἀπηρίθμησαν. ἱππεῖς δὲ, διακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα· ταῦτα μὲν οὐδ' ἐπεσχέθη δίου μηνὸς ἐνδεκάτῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας. μετὰ δὲ τὸν κεστίου συμφοράν, πολλοὶ τῆς ὑπατείων ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. κοστόβαρος οὖν καὶ σαοῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τοῦ ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ὢν ὁ μὲν ἀγρίππα τοῦ βασιλέως, ἐξεδράντες ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς κέστιον. ὁ δὲ σὺν τούτοις κατὰ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πολιορκηθεὶς ἀντίπας, ὑποφθὰν τὴν φυγὴν, αὖθις ὡς ὑπὸ τῆς στασιαστῶν διεφθαρη, δηλώσομεν. κέστιος δὲ τοὺς περὶ σαοῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέπεμψεν εἰς ἀχαΐαν πρὸς νέρωνα, τήν τε αὐτῶν δηλώσαντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrasset consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, periisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant, sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac ccc. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis viii. die gesta sunt, anno xii. Neronis principatus.

Cap. XXV. De Damascenorum fraudia in Iudæos, déque Iosephi studiis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodum à seditiosis interemptus sit aliàs indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achaiã ad Neronẽ misit, & propriã necessitatẽ indicaturos, &

belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namq; id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in anguſto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúſque ſtudioſos ſiue imitatores, ſatellitum more verſari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Iohannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi credias adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolẽtiam: multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: eóſque rectores totius Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia cauſáſque capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſẽt animaduertit:

καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου ξέφοντας εἰς φλαβέρον. τῇ δὲ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ, κουφίσῃ καὶ τοὺς ἑαυτῶν κινδύνους ἤλπισεν.

Κεφ. μα.

Κατὰ τοῦτο δὲ μαθηταὶ τῶν ῥωμαίων φθορεῖς πυθόμενοι, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίους αὔξειν ἐπεβάλλοντο. καὶ καθὸ μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους ἀλλ' ὑποψίας τοῦτο φέρειν Ἰουδαῖοι, φάσιν, ἐπιχείρησιν ἐδόκουν. ἐπεβούλευσαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπεμμούσας τῇ ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγένετο λαθεῖν ἐκείνας. τοὺς δ' ἰουδαίους, ὡς ἐν συχνῷ χωρίῳ τὸ ἀριθμὸν ὄντας μυρίους, καὶ πάντας αὐόπλους, ἐπελθόντες ὑπὸ μίαν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Κεφ. μβ.

Οἱ δὲ διώξαντες τὸν νίκιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, τοὺς μὲν βίᾳ τῶν ἐπιῤῥωμαΐζόντων, τοὺς δὲ φειδοῖ προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τοῦ πολέμου πλείονας. ἦρξεν δὲ ἰώσηπος υἱὸς γωρίωνος, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνανος, τῆς τε κατὰ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτοκεφάτορες, καὶ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνεγείρειν. τὸν δὲ τοῦ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καὶ πρὸς ἑαυτῷ πεποιημένον τὴν ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἀπαγγόντα κείου χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῆς δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως οὐκ ἐπέσησαν τῇ χρείᾳ, αὐτίν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γὰρ μὴν, ἥ τε χρεία τῷ χρήματι, καὶ γοητεύων ἐλεάζαρος, ἐκράτησεν τοῦ δήμου, ὥς τε αὐτῷ ἐφαρμόζειν τὸν τῆς ὅλων. εἰς δὲ τὴν ἰδουμαίαν ἐπέρους ἐπέλεξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τὸν τοῦ σαπφᾶ τῆς ἀρχιερέων σόα, καὶ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέου. τῷ δ' ἀρχοντι τότε τῆς ἰδουμαίας νίγερι, γῆθεν δὲ ἦν τῆς πέρᾳ ἰορδάνου πολέως, διὸ καὶ περαίτης ἐπεκαλεῖτο, προστάξαν ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν ἱερεχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δὲ τὴν περαίαν καταστὰς, θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας, ἰωάτης ὁ ἰακεῖμος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεπελέγοντο δ' αὐτῷ λύδδα, καὶ ἰόππη, καὶ ἀμμαοῦς. τῆς δ' γοφνιτικῆς καὶ ἀκραβατηνῆς, ὁ ἀνανίου ἰωάτης ἡγεμὼν ἀποδέδεικτο, καὶ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματτθίου. προσῆν δὲ τῇ τούτου στρατηγίᾳ, καὶ γάμαλα, τῆς ταύτης πόλεων ὀχυρωτάτη. τῆς μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε προθυμίας ἢ συνέσεως, διῴκει τὰ πεπραγμένα. ἰώσηπος δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν ἀπελθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν δύνασθαι τῆς ὄπιχωρίων, εἰδὼς ὅτι πλεῖστα ταύτῃ καταρθώσας, κἂν τἆλλα ἁμάρτοι, συνῄδειν δὲ ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δὲ ἐγχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολλὰ πράσσοι, τῆς μὲν γραμματ. ἑβδομήκοντα τοὺς συνετωτάτους βουλῆς ἐκ τοῦ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῆς δυνατωτέρων διαφορᾶς. τὰ δὲ μείζω πράγματα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσεν, καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα. κατεστήσατο δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῆς κατὰ πόλιν, ὅπως τῶν ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἔχωσι.

καὶ

καὶ μιᾶσιων ῥωμαίοις προβαλοῦτας εἰς τὴν γαλιλαίαν, τὰ πρὸς ἕω τῆς χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα, καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σαλαμὶ, ἔτι δὲ καὶ περιχὼ, καὶ ἰαφὰ καὶ σιγὼ, τότε ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχαίας, καὶ τιβεριάδα προσὸς δὲ τούτοις, τὰ πρὸς ἑσπέραν τὴν λίμνην ἀπόλαια. κτὶ τὴν κάτω καλουμένην γαλιλαίαν αὐτειχίσατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τοῦ τε προσαγορευομένου ἀχαβάρων πέτρου. καὶ σέφ, καὶ ἰαμνὶθ, καὶ μηρώθ. κτὶ δὲ τοῦ γαυλανιτικοῦ, σελαδύκειαί τε καὶ σωγάνου, καὶ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις δὲ σεπφωρείταις ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων τὸ δύπορον ὁρῶν ὄντας, καὶ προθύμους ὅτι τὸν πόλεμον δίκα προσαίμαζον. ὁμοίως γε καὶ γίσχαλα ἰωάννης ὁ λευΐου υἱὸς, καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς δὲ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅμα καὶ προστάσων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς γαλιλαίας ἐπὶ δέκα μυριάδας νέων παρών. οὓς πάντας, ἐκ τοῦ τῶν συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐξαπασπαζόμενος ὡπλιζεν. ἔπειτα συνιδὼν ἀπτῆνον τὸ ῥωμαίων ἰσχὺν γεγυμνασμένον, διὰ πειθοῦς μᾶλλον καὶ μελέτης τοῦ ὅπλων, τὴν μὴ διδασκαλίαν ἀπόντα τῇ χρείᾳ διορθούμενον. τὸ δὲ διὰ πειθοῦς ὁρᾶν προτιμώμενον ἐκ τοῦ πλήθους τοῦ πρώτου ἀνδρωμένου, ῥωμαϊκώτερον ἔτρεπε τὸ στράτευμα, καὶ πλείους καθίστα τοὺς ταξιάρχους. στρατοῦ δ', ἀποδείκνυ διαφορὰς, καὶ τοὺς μὲν ὑπάτους ἐκαδάρχας, καὶ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχους, καὶ μετὰ τούτους ἡγεμόσι ταγμάτων ἑτέροις ἀφορίζουμένους. ἐδίδασκέ τε σημείων ἔξαδοσις, καὶ σάλπιγγος προσπλήσις τὸ καὶ ἀνακλήσις, προσβολάς τε καιρίους, καὶ ἀναχωρήσεις, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κράτιστον διατρέφειν ἐκ τῶν ῥᾳδίων, ἐν δὲ τῷ πονοῦντι συναμύνειν. ὅσα τε τοῖς ἀθλήσιμα ψυχῆς, ἢ καρτερίας σώματος, συνεχῶς ἐπῄνει. μᾶλλον δὲ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τοῦ ῥωμαίων διατάξεως ἀκριβούμενος, καὶ εἰς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἳ δ' ἀλκὴν σώματος ἢ ψυχῆς ἀθλήσιμα, πάσης ὁλίσθου δεῖν τὸν οἰκουμένης κρατεῖν. ἐφῆ δ' ἕκαστον αὐτῶν λαβεῖν τῆς κτὶ τὸν πόλεμον διατάξιας, καὶ πρὸ ἀθλητάξεως, εἰ τοῦ συνήθων ἀδικημάτων ἀπέχοντο, κλοπῆς καὶ ληστείας, καὶ ἁρπαγῆς, τὸ ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, καὶ μὴ κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τοῦ βλάβην τοῦ συνηθεστάτου. διοικεῖσθαι γὰρ κάλλιστα τοὺς πολίτους, παρ' οἷς αὐ ἀγαθὸν τὸ συνειδὸς ἦσαν οἱ στρατευόμενοι. τοὺς δὲ οἴκοθεν φαύλους, οὐ μόνον τοῖς ἐπιοῦσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα νουθετῶν διετέλει, καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς ἀθλητάξιν αὐτοῦ συγκεκροτῆσθαι, πλέον μὲν ἢ μυριάδες, ἐπαγεῖς δὲ ἑξακόσιοι, καὶ πεντήκοντα. χωρὶς δὲ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόροι τρισχίλιοι, καὶ πεντακόσιοι δορυφόρητοι ἢ περὶ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. ἕτερον δὲ πλοῦ τοῦ μισθοφόρου τοῦ ἄλλου στρατιαὶ αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τοῦ δὲ καταλεχθέντων ἑκάστη τοὺς ἡμίσεις ὅπλα τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοὺς λοιποὺς ὅπλα συμποιεῖσθαι αὐτοῖς τοῦ δημοσίων κατεῖχεν, ὡς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς ἢ εἰς ἐργασίαν διῃρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν αὐτοχρημάτως ῥᾳδίαν τοῦ ἐπιτοῦ τοῦ ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Peretcho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiadæ: ad hæc etiam circa Geneſar lacum ſpeluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannitæ, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permiſit, vt murum ſibimet ipſis fabricarent: quòd eos pecuniosos eſſe, & ad bellum promptos etiam ſine præcepto videret. Similiter autem Giſchalam, Ioſephi iuſſu per ſe muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem caſtellis omnibus ipſe Ioſephus intererat, iubendo ſimul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, ſupra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus inſtruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam eſſe virtutem, quòd dicto eſſent audientes rectoribus ſuis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente neceſſitate deſpexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine poſſe contingere, ita vt Rom. ſolent diuiſit exercitum, pluréſque fecit ordinum principes. diuerſíſque militum generibus conſtitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis ſubdidit: & inſuper his ipſis rectores, maiorum rerum adminiſtratores dedit. Docebátque ſignorum diſciplinas, & prouocationes reuocationéſque buccinarũ, & principia cornuum, & circũductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus ſuccurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporiſq; tolerantiam pertinerẽt, inſtituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vſquequaque Rom. referẽs diſciplinam, & quòd cũ viris eſſent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obſtinatione, totum penè orbem terræ ſuperaſſent. His addidit, quo pacto belli tempore ſuis eſſent parituri præceptis, iam nũc periculũ ſe facturũ, ſi conſuetis delictis, hoc eſt, furtis & latrociniis & rapinis abſtinuiſſent: ſed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut conſuetiſſimorum damna proprium quæſtum putarent. Illa enim bella optimè adminiſtrari, quorum milites bonã conſcientiam gererent: qui verò per ſe praui fuiſſent, his non ſolùm inimicos, ſed etiam Deum hoſtem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perſeuerabat. Etiam quidem quantum prælio parandum eſſet, conflatũ erat. Nam ex peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & ſexcentos circa ſe electos cuſtodes corporis atque ſatellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque ſingulæ quas enumerauimus, cùm mediam ſui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati ſecuritatem rependerent ſuggerentibus commeatum.

CAP. XXVI. De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti A Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suę impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirúsque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, cáque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem B immoderata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum ascíscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præstarent, hos eligebat: donec cccc. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Itáque C omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus D suis tractatum esset, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi E beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuissent, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc cùm apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: F multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes pretiosæ, plurimáque argentea pocula, & D c. aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Tarichęas ad Iosephum comportarunt. Il-G le autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

Κεφ. μγ.

Διοικοῦντι δ' ὅτε τὰ ἰωσήπῳ τὰ κατὰ τὴν γαλιλαίαν, ἐπανίσταταί τις ἐπίβουλος ἀνὴρ ἀπὸ γαμάλων, ἰώσου τοῦ λευίου υἱὸς ὄνομα. πανουργότατος μὲν ὢν ἁπάντων καὶ δολιώτατος τῶν ἀνθρώπων, ἐν δὲ τοῖς πονηροῖς μάσιν ἀπάντων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ ἐπιθεῖναι πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὸ ἀπατᾶν, καὶ ταύτῃ κατὰ τῆς φιλτάτων χρώμενος, ὑποκειτὴς φιλοθεραπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσας μεγάλων, ξύφους δὲ τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τὰ παράφορα κακουργήματα. λῃστὴς γὰρ ἦν μονότροπος, ἔπειτα καὶ συνοδίαν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγην, προκόπτων δὲ ἀεὶ πλείονα. φρονῶν δὲ οὐ πρὸς αὐτὸν μηδένα προσλαμβάνειν δύναιτο, ἀλλὰ τοὺς δεξιὰ σώματος, καὶ ψυχὴν ἐπιδεικνυμένους, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγετο. μέχρι γοῦν τετρακοσίων ἀνδρῶν εἶπος συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρίων χώρας, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ κώμην φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλῃστεύετο πᾶσαν τὴν γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ἤδη πρὸ μέλλοντος πολέμου τοὺς πολλοὺς ἐπαπείρασεν. ἤδη δὲ αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, οὐδὲν εἰς χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν ἰώσηπον ὁρᾷ αὐτῷ σφόδρα χαίροντα τῇ δράσει, πειθεῖ μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος οἰκοδομοῦσαν τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ σφᾶς τὴν πλουσίων ἐπέρδησεν. ἔπειτα συνθεὶς σκηλιὼ πανουργότατον, ὡς ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν συρίαν ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δι' ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς δεῖ τὴν μισθοφορὰν ἐξηπάτησε. συνωνοῦμενος δὲ τὸ τυρίου νομίσματος, ὃ τέτρασιν ἀττικαῖς δύναται, τέτρασιν ἀμφορεῦσι, τῆς αὐτῆς διαφερούσης τιμῆς ἡμιαμφόριον. οὔσης δὲ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε διαφορωτάτης, εἰς ἀνατίζοντας πέμπων, πολὺ καὶ μόνος, ἄφατόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς δύναιτο κατὰ τὴν ἰδίαν ἐλπὶς ἐπαίρειν τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσασθαι τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὑτὸν λῃσταῖς προστάξειν δὲ τοὐναντίον ἐπιχειρεῖν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλαὶ νεωτερίζοντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ ἐπιχειρήσαντός που τοῦ στρατηγοῦ ἐκβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ προσιόντα τοὺς λῃστάς, ἐπιβάλοι πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους. ἔπειτα διαφθείρειν πόρρωθεν, ὡς ἅρα προδιδῷ ῥωμαίοις τὰ πράγματα ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα. πρὸς κατάλυσιν τανδρὸς ἐπράγματεύετο. καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ δαβαρίτων κείμης πανίσκοι τινὲς τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων φυλάκων, ἐπεδρεύοντες πτολεμαῖον τὸν ἀγρίππα καὶ βερενίκης ἐπίτροπον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ἀποσκευήν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες οὐκ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος σκευωμάτων ἀργυρῶν, χρυσοῖ τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ λαθεῖν κρύφα τὴν ἁρπαγήν, πάντα πρὸς ἰώσηπον εἰς ταριχαίας κόμισαν. ὁ δὲ μεμφάμενος αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, πίθησι τὰ κομισθέντα σφᾶς τῷ δυνατωτάτῳ τῆς ταριχαίας αἰτεῖν, πέμψαι κατὰ καιρὸν τοῖς δεσπόταις προσαγορεύοντα, ἐὰν δὲ

μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ δὲ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν δεῖν τῆς μισθοφορᾶς τυχεῖν μερίδος ἐν τῇ

ἐκ τῆς κεκομισμένων ἀγανακτοῦντες, ἅμα ἤ καὶ φθονεροὶ τῷ Ἰωσήπου τιμῇ ὄντες, ὅτι μέλλοι τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτοῦ χαριζόμενος, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῶν διέδραμον, καὶ τὸν ἐπιβεβουλευκότα τῷ Ἰωσήπου ὡς προδότην. ἐπίπλησαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὡς τε ὑπὸ τοῦ ἕω δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ τῆς Τιβεριάδος ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς ὀργὴν αἰτιώμενον, καὶ καταλεύειν, οἱ δὲ, καίειν τὸν προδότην ἐκεκράγεσαν. παροξύνων δὲ τοὺς πολλοὺς Ἰωάννης, καὶ σὺν αὐτῷ Ἰησοῦς τῆς ὑὸς Σαπφᾶ, τότε ἄρχων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τοῦ ὁμίλου τῷ πλήθει ἔφυγον, πλὴν ὀλίγων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενος ἤδη προσφερομένου τοῦ πυρὸς ἀναίστατο, καὶ ἀθρόαν αὐτῶν φθορὰν τῶν παρεστώτων οἱ παρέμειναν, οὔτε πρὸς τὸν καθ' αὑτὸν ἐρημίαν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγείς, προπηδᾷ, καθειρρηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, κατασπάσας δὲ καὶ κεφαλῆς κάνιν, ὑποστρέψας ὄπισθεν τὰς χεῖρας, καὶ τὸν ἴδιον ξίφος δήσας τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῶν μὲν οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα ταραττομένων τῷ οἴκτῳ τοῦ. οἱ δὲ ὄπισθεν τῆς χώρας, καὶ τῷ πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸς ἐβλασφήμουν, προφέρειν τὰ τὰ κοινὰ χρήματα θᾶττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι. ὑπῳμοτείλησαν γὰρ ἐκ τοῦ χρήματος οὐδὲν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι τῷ ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ δηλονότι συγγνώμης ποιησομένῳ, πάντα ποιοῦντα τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ δὲ ἰδίῳ ἡ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος. καὶ τοιγαροῦν τοὺς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτοῦ κατ' ἀλλήλων σασάσας, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα, οὔτε ἀπαιτεῖν ἀπρίπτα προηρούμην, οὔτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ γένοιτο ποτὲ ἢ φίλον τὸν ὑμῶν διαφορᾷ, ἢ κέρδος τὸ φίλων τῷ κοινῷ βλάβην. ὁρῶν δὲ ὦ ταριχεῖται μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ πρὸς τὴν κατασκευὴν τείχους χρήζουσαν ἀργυρίου, δικαίως δὲ τῆς Τιβεριέων δήμου, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφελκομένους τοῖς ἁρπασθεῖσιν, κατασχεῖν ἠσυχῇ τὰ χρήματα προαιροῦμαι, ἵνα ὑμῖν προβάλωμαι τεῖχος. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκομισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ δὲ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζετε τὸν διεργέτην. δηλοῦτοις οἱ ταριχαῖται μὲν αὐτὸν ἀπεφαίνοντο. οἱ δὲ ὄπισθεν τῆς Τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον, καὶ διαπειλοῦντο. καταλιπόντες δὲ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διεφέροντο. καὶ κεῖνος θαρρῶν ἤδη τοῖς ἀκμωμένοις, ἦσαν γὰρ οἱ ταριχαῖται ὡς τεθρασυσμένοι, παντὶ τῷ πλήθει παρρησιαστικώτερον ὁμίλει. καὶ πολλὰ τὴν προπέτειαν αὐτῶν κατονειδίσας, ἐκ μὲν τῶν παρόντων ταριχαίας ἔφη θήσειν, ἀσφαλεῖς δ' ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. ἐκ γὰρ ὁποσημοῦν χρημάτων, ἐὰν ὁμονοῶσιν ἐφ' οἷς δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ μὴ παρεξιόντων, καὶ τοῦ πλείονος. εἶθα δὲ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῶν ἁπατηθέντων ἀπανεχώρει, καὶ τὸ διωργισμένον. διχίλιοι δὲ ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν ὁπλοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δωμάτιον παρῆσαν, ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ὅτι δὲ τοῖς πάλαι

accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorem: plerosque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidem Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum prosilit, veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque cerui gladio annexo. Hæc autē amicos ei, maximè Tarichcas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iurbebāt publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa feciſſe omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam ô Taricheatæ, maximè ciuitatem vestrā munitionis egere, & ad extruēda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circundarē. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului, benè de vobis meritum coercetis. Hæc Taricheatę quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Taricheatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Taricheam ait esse muniendam. curę autem sibi fore similiter, vt etiam cęterę tutę sint ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandę sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaq; tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo verò armatorū millia impetum in eum fecēre. cúmque se ille recto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autē

Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. cúmque in ſummum tectum euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent ſibi præſtari: voces enim ſe non exaudire confuſas. omnia verò quæ iuberent eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecũ otioſè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viſcera nudata ſunt. circunſtabat autem interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm ſubitò Ioſephus foribus patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti ſunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam creſcebat inuidia, aliáſque nihilominus Ioſepho moliebatur inſidias: morbóque ſimulato per epiſtolam poſtulauit, vt ſibi medicinæ gratia Tiberienſibus aquis calidis vti permitteret. Ioſephus autem, quia nondum ei ſuſpectus erat inſidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hoſpitium & vtenſilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòſt cuius rei cauſa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Ioſephum deſererent perſuaſit. His autem cognitis Silas quem Ioſephus cuſtodiæ præpoſuerat, properè de inſidiis ei ſcripſit: atque ille accepta epiſtola, noctúque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei proceſſit. Ioannes autem, quamuis eum contra ſe venturum eſſe ſuſpicaretur, tamen miſſo quodam ex notis, infirmitate ſimulata, quòd lectulo detineretur, obſequio ſeſe defuiſſe mãdauit. Tiberienſibus autem à Ioſepho in ſtadium congregatis, vt ad eos quæ ſibi ſcripta fuerant loqueretur, miſſis armatis Ioannes iuſſit eum interfici. Quos cùm iam nudare gladios perſpexiſſet, populus exclamauit: atque ita conuerſus ad eius vocem Ioſephus, vbi ferrum propè iugulo ſuo imminere proſpexit, in littus deſiliit è tumulo, excelſo cubitis ſex, in quo verba faciens cum populo ſteterat: aſcenſàque inde nauicula cum duobus ſatellitibus ſuis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra inſidiatores irruebant. Mox autem veritus Ioſephus ne bello inteſtino cõcitato, propter paucorum inuidiam ciuitas cõſumetur, nuncium ſuis miſit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm ſaluti conſulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis inſidiis, & quis earum fabricator eſſet, contra Ioannem veniebat. ſed ille priùs in Giſcala patriam ſuam fuga receptus eſt. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Ioſephum confluebant, & cùm multa eſſent armatorum millia congregata, qui ſe aduerſus Ioannem communem inſidiatorem adeſſe clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum ſuſcepiſſet, ignibus tradituros: ad ea Ioſephus, probare ſe quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum eſſe dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de ſingulis ciuitatibus

A ἰώσηπος, ἀπὸ τῆ δ δυτέρᾳ χρῆ). ἀναβὰς γδ ὅπ τὸ τέγος, κ τῇ δξιᾷ κατασύλας τ θόρυβον αὐτῶν, ἀγνοῶν ὅφ τίνων ἀξιοῦσι τυχεῖν. οὐ γδ καλακούφ ἦν τ τ θοῦς σύγχυσιν. ὅσα δ' αὖ κελδύσωσι πάντα ποιήσφ, εἰ τοὺς ἀγαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψαι εἴσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνωσιμοι σὺν τοῖς ἀρχουσιν εἰσήεσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, κ τὴν αὐλειον ὅπικλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσαι. θορυβηθεὶς δὲ τῶν τὸ πλῆθος, διαφορολογῆδαι μαχομένους τοὺς εἰσελθόντας, ὀλόμενον. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἡμιγυμνους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὡς τε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φυγεῖν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, κ διὰ τέχνων ἤρτυεν ὅπιβουλὰ κ τῷ ἰωσήπου. σκηψάμενος γὰρ νόσον, ἱκέτευε δι' ὅπιστολῆς, τ ἰώσηπον ὅπὶ ξέναν πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθ, τοῖς ἐν τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δ', ὅπερ γδ ὑπώπτευε τ ὅπιβουλον, χρᾷ τοῖς κ τ πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε κ τἀπιτήδεια ἰωάννῃ παρέχειν, ὧν δεκαπλάσας μ' δύο ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρὼν διαιτᾶτο. ἐκ τοῦ μὲν ἀπάντων, τοὺς δὲ χρήμασι διαφθείρων, αὐτὸν ἔπεισεν δεῖσθαι ἰωσήπου. ἐκ γοῦν ταῦτα σίλας ὁ φυλάσσων τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου καθιστάμενος, γράφει τὰ κ τὴν ὅπιβουλὴν αὐτῷ κ τάχος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ὅπιστολὴν, σὺν τόνῳ νυκτὸς ὁδὸν δύσας, ἑωθινὸς παρὼν κ τ τιβεριάδα. ἐκ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ ὑπήντα. ἰωάννης δὲ, καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων δύων ἐπ' αὐτὸν, ὅπως πέμψας παῖδ' τὴν γνωρίμων, ὑπεκίνατο τὴν ἀδθένειαν, καὶ κλινήρης ὤν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς τιβεριεῖς ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπιέζετο δι' ἑαλίγγων τὴν ἐπιστολὴν ὑποπέμψας ὁπλίτας, προστάξαι αὐτὸν ἀνελεῖν. τοὺτους τὰ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνέβόησεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν ἰώσηπος ὅπισραφείς, ἐκ θεασάμενος ὅπὶ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀπεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. εἰσήκει δ' δημιοφορῶν ὅπὶ βουνοῦ τινὸς ἐξαπίχους τὸ ὕψος. κ παρορμήσας ὅπιπηδῆσαι σὺν ἅρμασι, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀϊδρόβλητοι σφαπαῖ) δ' αὐτῷ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, κ τ ὅπιβούλων ἐχώρουν. ἔνθα δύσας ἰώσηπος μὴ πολέμιᾳ κινδύνῳ ἐμφυλίῳ δ' ὀλίγων φόνον θεραπεύσῃ τ πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μήτε θορυβεῖν τ αὐτῷ ἀσφαλείας, μήτε δι' κτείνειν παῖδ, μήτε ἀπολείγχειν τῷ αἰτίων. κ οἱ μὲν τοῦ θράσους πεισθέντες, ἡρέμησαν. οἱ δ' αὖ τὰν πέριξ χώραν, πυθόμενοι τὴν ὅπιβουλὴν, κ τὸν συκοφάσαι αὐτὰ, συνθορύζοντο κ τ ἰωάννου. φθάνει δ' ἐκεῖνος εἰς γαλιλαίαν φυγὼν τὴν πατρίδα. συνέῤῥεον δὲ πρὸς τὸν ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρεῖναι σφαῖς ὅπὶ ἰωάννου τὸν χαλεπὸν ὅπιβουλον ἐβόων. συγκαταφλέξειν γδ αὐτῷ κ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ ἀποδέχεσθαι μὲν αὐτῶν ἔφασε τὴν δύνοιαν, εἶργε δὲ τὴν ὁρμὴν, χειροῦσθαι συνιέναι τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτείνειν πρεσβεύόμενος. ἐκλαβὼν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

συνεφεστῶτας Ἰώσηπος κατ' ὄνομα, προθύμως ἢ αἰτ- A
δίκητο τοὺς στρατιώτας οἱ δημόται, καὶ δι' κηρύκων ἀπ-
αλησάντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης εἰ μὴ καταλίποιεν
τὴν ἰωαννην, τὰς τε οὐσίας διαρπάσειν καὶ τὰς οἰκίας ἅμα
τῇ γυναικὶ καταφλέξειν, ἐχιλίους μὲν ἀπέστησεν αὐτίκα
ὡς, οἳ διαλυόμενοι τὰ ὅπλα πρὸ τῶν ποδῶν ἔρριψαν
αὐτοῦ. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ὅσων ἦν ὅσον εἰς
δισχιλίους σύροντα φυλάδας, αὖθις ἤλλετο ἰωαννης πάλιν εἰς
τὰς ληθραίους ἐπιβουλὰς ἢ τὴν φανερωτέραν. κρύφα B
γὰρ ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τε
Ἰώσηπον ὅτι τῷ μεγέθει τῶν δυνάμεως, φάσκων ὅσον
οὐδέπω τύραννον ἐλαύσεσθαι τε μητροπόλεως, εἰ μὴ
προκαταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμος ἦν προσηδὼς,
οὐ προσῆκον δὲ οἱ δυνατοὶ ἦ κατ' φθόνον, καὶ τῶν ἀρχόν-
των τινὲς λάθρα τῷ ἰωαννῃ χρήματα προς συλλογὴν
μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ προς Ἰώσηπον.
ἐψηφίσαντο ἢ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ μετακαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς
στρατηγίας. εἰ μὴν ἤξιον ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. δισχιλί- C
ους ἢ καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τῶν φαν-
ερῶν ἀνδρας ἔστελλαν, τόν τε γραμματοῦ Ἰώσηπον, καὶ Ἀνα-
νίαν τὸν Σαδδουκὶ, καὶ Σίμωνα, καὶ Ἰούδην Ἰωνάθου, πάντας
εἰπεῖν δυνατωτάτους, ἵνα οὗτοι πρὸς τὸν Ἰώσηπον
δύνοιαν ἀποτρίψωσι. κἂν μὲν ἑκὼν ἔρχηται, λόγον
ὑποσχεῖν ἐᾶν αὐτόν. εἰ δὲ βιάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ
χρῆσθαι. Ἰωσήπῳ δὲ διαγγεῖλαι μὲν στρατιὰ ἐπι-
στάλησαν οἱ φίλοι. τὴν δὲ αἰτίαν, οὐ προσεδήλωσαν, D
ἵνα δὴ τῆς ἐκβολῆς λάθρα βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ
προφυλαξαμένου, τέσσαρες πόλεις διὰ τάχους προς-
ποιήσαντο ἀπόστασιν ἐλθόντας, σεσαφωμένας τε καὶ
γάμαλα καὶ γίσχαλα, καὶ τιβεριάς. ταχέως ἢ καὶ ταύτας
προσηγάγετο δίχα τῆς ὅπλων, καὶ χειροτονήσας στρα-
τηγήματι τοὺς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῆς τε ὁπλιτῆς τοὺς
δυνατωτάτους, ἀπέπεμψεν εἰς ἱεροσόλυμα. προς οὓς
ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν οὐ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρ- E
μησε τοὺς προπέμψαντας ἀπολεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες
ἀπέδρασαν. ἰωαννὴς δὲ τὸ λοιπὸν ἐντὸς τοῦ γαλάλων
τείχους, ὁ προς Ἰώσηπον φόβος ἐφερούρει. καὶ μετ'
ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τιβεριάς διακαλεσα-
μένων τὴν σύνοδον ἀρχόντων τε βασιλέα. καὶ τοῦ μὲν μὴ
καταντήσαντος ἐφ' ᾧ συνετάχθη προθεσμίᾳ, ῥω-
μαϊκῶν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνου τοῦ ἡμέ-
ρου προφαινόντων, τὸν Ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῇ γ', F
ἡγεμὼν μὲν εἰς ταριχαίας ἀπέστησεν διὰ τάχους. ἐπε-
πομφὼς δὲ τοὺς στρατιώτας πάντας ὅτι σίτου συλλο-
γοῦ, οὔτε μόνος ἐξορμᾷ ὅτι τοὺς ἀποστάντας, οὔτε
μένειν ὑπέμενε, δεδοικὼς μὴ βεβαιώσωντος αὐτοῦ,
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τοῦ πόλιν. οὐ-
δὲ γὰρ πάλιν ἀποῦσαν εὐεργὸν ἔξειν ἐμελλον, ἀπέ-
χοντος σαββάτου. δόλῳ δὲ φοβηθεῖν ἐπενόει τοὺς
ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῆς ταριχαίας ἀποκλεῖ-
σαι καλύσας, ὡς μὴ προεξαγγείλοι τις τὸ σκέμμα
τοῖς ἐπιχειρουμένοις, τὰ δὲ ἐν τῇ λίμνης σκάφη πάντα
συναθροίσας, ἑξακόσια ἦ καὶ ξιάκοντα ἀρίθμη, καὶ G
ναῦται πασάμενοι οὐ πλείους ἦσαν ἑκάστῳ, ἑξ τάχους
ἐλαύνει προς τοῦ τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀπο-
χὼν τῆς πόλεως, ὅσ' ἔσω συνιδεῖν οὐ ῥᾴδιον ἦν, κενὰς
τὰς ἁλιάδας, μεταφορεῖς σαλαμῖνι ἐπιλύσων. αὐτὸς ἦ
μόνους ἐπὶ τῆς σκαφοφορέων. αὐόπλους ἔχων,

cum Ioanne rebellassent; nominatim excepris; quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces consiliis armatorúmq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non veniisset, paucíque Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaterníque nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cúmq; tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri nō posset, inanib. scaphis in salo relictis, septē ipse solos inermes satellites secū habens,

CA. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt: manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit: primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſecuritatis ſuæ curatorē de medio tollere properarent, ciuitatémque nòn erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberiēſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obrentu fœderis euocabat: vtque maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quóſque auexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ DC. haberet viros, duóque millia popularium comprehenſa in Taricheas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quēdam eſſe præcipuum defectionis autorem, irámque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere: ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Clitu manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret: eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cū Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnémque prædā cōquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiēſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déque Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, iámq; ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur: & exercitationibus iuſſis manus iuuenū operam dabat. Erántque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat: multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtáque pacem cupientibus, omnia videbātur. Belli autē incētorib⁹

ἔγνω ὀφθῆναι προσῆκεν. θεασάμενοι δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπὶ βλασφημοῦντες οἱ διάφοροι, καὶ δέει τοῦ ἔκπληξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταστέλλοντες ἱκετηρίας, ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δὲ Ἰώσηπος πολλὰ διαπεφλασμένος αὐτοῖς, καὶ κατονειδίσας, εἰ πρώτοις μὲν ἀρέσκοιντο τοῖς ῥωμαίοις πόλεμον, οἷς στάσεις ἐμφυλίους προσαναλίσκουσι τῷ ἰσχυῷ, καὶ τὰ δύκτυόταξα ποιοῦσι τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὸν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, αἰαρτήσαντας αὐτοῦ δοῦσι, κλεῖν οὐκ αἰδοῦμενοι τῷ πόλιν αὐτῶν τῷ τείχισαντι, προσδέχεσθαι τοὺς ἀπολογησομένους ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τῷ πόλιν. καταβαίνουσι δὲ δύθεν δίκα τῷ πιθανείων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἁλιάδων αἰτήσας πορρωτάτω, πεντήκοντα δὲ ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους καλέσει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν πρὸς βουλόμενος λαβεῖν. ἕτερα κομιδῇ σκήψεις ὑπονοοῦν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς δὴ συνθήκας προσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τῷ πλεουμένων, δίκα τάχους εἰς ταριχαίας ἀπαγεῖν, καὶ συγκλεῖσαι τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βουλὴν ὑσαν εἰς ἑξακοσίους, ὧδε δὲ δισχιλίους τῷ ὄχλου συλλαβών, ἀίσσας σκάφεσιν εἰς ταριχαίας. βούλεται δὲ τῷ λοιπῶν, ἅπερ εἴ μάλιστα τὸ ἀποστάσεως, κλεῖτόν τινα, καὶ ᾧ δικαιοῦται εἰς ἐκεῖνον ἀπειρεῖδαι τὴν ὀργήν, ὁ Ἰώσηπος αἰτεῖν μὲν ὐδένα προῆρητο, λοιδίαν δέ τινα τῷ αὐτῷ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τῷ κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἐχθρῶν σῖφος ἀποβήσεσθαι μόνος, οὐκ ἔφη. χειλιάζοντα δὲ τὸν Ἰώσηπον δὴ τοῦ σκάφους ὁ κλεῖτος ὁρᾷν, καὶ προθυμούμενον ἀποπηδᾷν αὐτὸν δὴ τῷ πιστείαν, ἱκέτευσε ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τῷ ἑτέρων τῷ χεῖρα καταλιπεῖν. κἀκείνου κατανεύσαντος, ἐφ' ᾧ τῷ ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειν ἑαυτῷ, ἀπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τῷ λαιᾶ. εἰς πολὺν δέ τινα ὑπ' αὐτῷ Ἰωσήπου προῆχθη. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι καὶ θορυφόροις ἐπὶ τὸν δῆμον αἰχμαλωτισάμενος, πάλιν τῷ τιβεριάδα προσηγάγετο. μετὰ ἡμέρας ὀλίγας, γίγαλα στερφωθέντας σωματοφύλακας ἔλαβε, ἐπέταξε μὲν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. σωμαγῶν μὲν τοι πάντα, τοῖς δημόταις δέδωκε, τοῖς τε κτῆσι σέπφωσιν ὁμοίως καὶ τιβεριάδι. καὶ δὲ κἀκείνοις χειροσάμενος, ζημιοῦσαν δίκα τῶν ἁρπαγῶν ἔθηκεν, καὶ τὴν ἀποδοσῆ τῷ χρημάτων, πάλιν εἰς δύσοιαν προσηγάγετο.

Τὰ μὲν δὴ κατὰ Γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τὰ ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, δὴ τοὺς πρὸς ῥωμαίους ἐζάπτοντο πολέμους. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ἄνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῷ δυνατῷ ὅσοι τὰ μὴ ῥωμαίων ἐφρόνουν, τοῖχ τὸν τεῖχον ἐπισκάζον, καὶ πολλὰ τῷ πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ δὲ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ παντοπλία. πρὸς ἀπείρους δὲ γυμνασίας τὸ τῷ νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεσαῖν πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατέφερεν τῷ μείζων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προορεόμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θάσμοι δὲ τοῖς εἰρήνην ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασιν,

ἐχε-

ἐχιτλιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσημα τῆς πόλεως πρὶν ἐπελθεῖν βουλαίους ἦν οἷον ἀπολυμένης. αὐτὸς γὰρ ὁ υἱὸς φεύγειν μὲν, καταμιχθεὶν ἀριστερῶν τῇ εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῇ, κἀκεῖναι πρὸς τὸ συμφέρον τοῖς τῶν στασιαστῶν, καὶ τὴν τῶν κληθέντων ζηλωτῶν ἀφεστηκέναι. ἀτιμοῖ δὲ τὴν βίαν. καὶ τοῖς ἐξῆς οἵᾳ τύλοις ἐτύχη δηλώσομεν. κατὰ δὲ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν ὁ Γιώρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζοντων συνηθροίκως ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξάπτο, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐπαφᾶσι τῷ πλούτῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκίζετο, δῆλος τε ἦν ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. πεμφθείσης δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' ἀνάνου τῆς ἀρχόντων φαλαγγος, πρὸς τοὺς σὺν μασάδᾳ λῃστὰς, μεθ' ὧν εἶχε καταφυγὼν, κἀκεῖ μέχρι τῆς αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων αὐθαιρέτων μένων, συνελήζετο τὴν ἰδουμαίαν, ὡς τε τοὺς ἄρχοντας τῶν ἔθνους δεῖν τὸ πλῆθος τῆς φρουρουμένων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, φαλαγγα ἀθροίσαντας ἐπιφυλάξαι τοῖς κώμαις ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν καθ' ἰουδαίαν εἰς τοῦτο ἦν.

A quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: statúsque iam tunc quasi perituræ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posteriotibus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuersus, non solùm B in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananο autem missis aduersus eum militibus magistratuum, ad latrones qui erant Masadę, cum his quos habebat, effugit: ibique manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum assiduitatem, collecto C milite, vicos præsidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙ-
ΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ
ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER TERTIVS.

CAP. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.

NERONEM autem, vbi A res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videríque malis B omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commorum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscereturꝰ, proximáque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperé posset, virum ab adolescẽtia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, corúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Sy- D ria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibíque Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij E pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγέλη τὰ κατὰ Κεφ. α.
τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λελη-
θυῖα μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις
ἐμπίπτει καὶ δίος. φανερὰς δ'
ἐποιεῖτο καὶ θεσπωρίζετο,
στρατηγοῦ ῥᾳστώνη μᾶλλον, ἢ
τὰ πολεμίων ἀρίστας γεγονέναι
τὰ συμβάντα λέγων. φέρειν δὲ ἡγούμενον αὐτὸν
δεῖ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταφρονεῖσθαι τῆς
συνθεσπῶν, καὶ δοκεῖν δεινοῦ παντὸς ἐπάνω τῷ
ψυχῷ ἔχειν, διηλέγχετό γε μὲν ὁ τῆς ψυχῆς θό-
ρυβος ὑπὸ τῆς φροντίδων. σκεπτόμενον δὲ τίνι πι-
στεύσας κινουμένῳ τῷ ἀνατολῇ, ὃς πρωρήσεται
μὲν τῶν Ἰουδαίων ἐπαράσεων, θεοκαταλήψεται
δὲ αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέρξ ἔθνη συμφοσοῦντα, μόνον
δ' εἶσει οὐ ἐπασιασὸν τὰς χρείας ἀναλογοῦντα, καὶ
πλικούτου πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνά-
μενον, ἄνδρα τὰς ὑπὸ νεότητος στρατιὰς ἐγγεγηρα-
κότα, καὶ θεοπρεπῶς ὄντα μὲν πάλαι ῥωμαίοις τὴν
ἐπὶ ἕσπερον, ἐπὶ γερμανοὺς τεθραυσμένῳ, θεοκτη-
σάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τῶν λοιπῶν οὖ-
σαν, ὅθεν αὐτὸς καὶ τῷ παρόντι κλαυδίῳ παρέχειν χεῖρ
ἱδρῶτος ἰδίου θείαμβον καταγαγεῖν. ταῦτά γε δὴ
θεοκλησδονιζόμενον καὶ σαθρᾶς μετ' ἐμπειρίας τῆ
ἡλικίας ὁρᾶν, μὴ δὲ πίστεως αὐτὸ τοὺς υἱοὺς ὁμηρεύειν, καὶ
τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρας παρῴας συνέσεως, τάχα
τι καὶ θεῖ τῆς ὅλων ἤδη τοῦ θεοῦ θεοικονομουμένου,
πάππει τὸν ἄνδρα ἀλαλητόμενον τῷ ἡγεμονίαν τῆς
ὅπλ συείας στρατευμάτων, πολλὰ θεὸς τὸ ἐπεῖγον
οἷα καλδίωσιν αἱ ἀνάγκαι μειλιξάμενός τε, & θεο-
θεραπεύσας. ὁ δ' ὑπὸ τ' ἀχαΐας σὺν αὐτῷ τῆ νέ-
ρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τῶν ἐς τιλιν ἐπ' ἀλεξανδρείας, τὸ, τε
πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναζεύσοντα τάγμα.
πορεύσας δ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς ἐς συρίαν
ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνά-
γει, καὶ συχνοὺς ὅσα τῆδ' ἑῴων βασιλέων συμ-
μάχους.

ΙΟυδαῖοι δ' μὲν τὴν κατὰ πλαγὴν ἐπηρμένοι τ' ἀδοκήτοις δ' εὐτυχίαις ἀκρατεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ Κεφ. β.

ἐκ πα-

ἐπειπζόμενοι τῇ τύχῃ, θρασυτέρως τὸν πόλεμον ἐξήνεγκον. πᾶν γοῦν διθέως ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα, πόλις ἔστιν ἀρχαία, τῆς Ἱεροσολύμων ἕκοσι θεὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, ἀεὶ δυσὶ μίσους ἰουδαίοις ἐγκεκυμένη, διὰ τὸ μήτε τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς ἀνασχέσθαι. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλκῇ τε καὶ φρενῶν καὶ συνέσεσιν, νίγερ τε ὁ περαίτης, καὶ ὁ βαβυλώνιος σίλας, θεὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος. ἡ δὲ ἀσκάλων ἐτετείχιστο μὲν καρτερῶς, βουθείας δὲ ἐν χερσὶν ἔρημος. ἱππεσυρεῖτο γὰρ ὑπό τε ἀσθενείας πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ τῆς ὀργῆς σὺν τάχει μᾶλλον ὀλυσσάντες, ὡς ἐγγύθεν ὥρμησθαι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, θρασυξήνας τοὺς ἱππέας, καὶ οὐδὲν ἔτι θεὸς τὸ πλῆθος, οὔτε θεὸς τὴν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς φρύτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς δηλονότι τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀνέκοπτεν. οἱ δὲ θεὸς ἐμπειρίας μὲν πολεμίων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ θεὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοί τε θεὸς ἰδιωτικοὶ, καὶ θεὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκῇ ὁτέτε ὡπλισμένοι, θυμῷ τὸ πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, θεὸς δὲ πειθοῖς καὶ νεύμασι πάντα θεάτ ζοντας ἀπιτασσόμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ φρύταγαι φάλαγγες, ὑπὸ δ' ἵππων ζέοντων, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν δηλονότι τὸ τεῖχος βιαζομένοις θεὸς πίπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες τὰς τῆς ἱππείων εἰσβολὰς εἶξαντες, ἐσπεδάσθησαν κατὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ ἐν πλατὺ, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργῆσαν, πλεῖστον εἰργάσατο τῆς ἰουδαίων φόνου. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῆς ὑπὸ τὸ δρόμου συνειλουμένων διεκπαίοντες, ἀπείρους ἀπῆγεν. ἄλλοι δὲ ἄλλους ὅπη ζέοιντο κυκλούμενοι, καὶ θρασυλαύνοντες, κατεκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία θεὸς τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο, ῥωμαῖοι δ' ἐν τῇ διωγμίας καὶ παρ' ὀλίγοι τῆς πολέμου, καὶ θρασυδίην φρᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῆς μὲν θρασυφρονικωτάτων τῆς πλείστους, οὐδὲ τὸ φυγῆς ταχίας, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῆς δὲ μὴ κοπτόντων ἐν οἷς δ' ἐτύγχανον, παρίτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀπηρίθησαν μὲν μύριοι τῆς ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῆς ἡγεμόνων, ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ ξαυμετίαν τὸ πλέον συὶ τῆς θρασυποιμένος τῆς ἡγεμόνων ἔτρεψε τῆς ἰουδαίας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῆς ῥωμαίων ὅπη τῶσδε τῆς θρασταξίας ἐτρώθησαν. οὐ μὴν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεσάλησαν τὰ φρονήματα. μᾶλλον δ' αὐτῆς τὸ πάθος ἤγειρε τοὺς τόλμας, ὑπορρῶντες τὸ τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐθελεάζοντο τοῖς θρασυτέροις καταρθώμασιν ὅπη πλησίον δύτειεν. ὀλιγώρησαν γοῦν οὐδὲ ὅσοι ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τῷ δυόαμιν πᾶσαν ὅπη συλλέξαντες, ὀργιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπανῆρχοντο ὅπη τὴν ἀσκάλωνα. παρεῖπτο δ' αὖ τοῖς μὲν ἡ ἀπειρία, καὶ τῆς ἄλλων θεὸς πόλεμον ἐλασσωμένοις, ἡ θρασυτέρα τύχη.

A fortuna eos exagitante perciti, bellum vlterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnaſciſs. congregata, Aſcalonem petierunt. ea eſt ciuitas antiqua, DCC. & XX. ſtadiorum ſpatio ab Hieroſolyma diſtans & Iudæis ſemper inuiſa: quæ res feçit, vt etiam tunc primis eorum incurſibus propior videretur. tres autem viros aggreſſionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præſtantiſſimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Eſſenum. Aſcalon verò validiſſimo quidem muro cincta erat, ſed vacua penè præſidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ita multa velociùs itinere peracto, ac ſi ex propinquo venirent, præſto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum neſciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum ſtipatis autem inordinati, leuitérque armati cum inſtructis, plúſque indignationi quàm cõſilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt ſemel eorum primæ ab equitibus turbatæ ſunt acies, fugam petunt: & murum verſus ſe à tergo vrgentibus incidentes, ſuimetipſi hoſtes erant, donec omnes incurſibus equitum victi, per totum campum diſperſi ſunt, qui fuit plurimus, totúſque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos proſterneret. nam & fugientes præuertendo, curſum in eos flectebant: & quos occupaſſent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunque ſe vertiſſent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidē propria multitudo, per deſperationem ſalutis, ſolitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci eſſent, rebus tamen ſecundis animati, etiam ſuperfluere ſe putabant. Et illi quidem res aduerſas ſuperare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam ſperant: Romani autem, in his quæ proſperè agerent minimè delaſſati, ad maiorem vſque dici partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem peremptæ ſunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique ſaucij, cum Nigro qui vnus reſtabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati ſunt. ſed non Iudæorum ſpiritus clade tanta ſedatus eſt, multóq; magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, priſtinis rebus feliciter geſtis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermiſſo, quod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet, cunctiſque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Aſcalonem recurrebant, eadem ſe præter peritiam aliáq; belli vitia, comitáte fortuna. Etenim cùm Antonius quà trãſituri fuerant, poſuiſſet inſidias,

τὸ γὰρ ἀντωνίου τὰς παρόδους θεσπεσίως,

ex improuiso in eas delapsi & ab equitibus circundati, priusquam se ad pugnam componerent, iterum super VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis, & quoniam hostes instarent; in turrim quandam tutissimam compelluntur cuiusdam vici; cui nomen est Bezedel. Antonius verò cum suis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis esset, diu terent, vel ducem hostium fortissimum viuum relinquerent, ignem muro supponunt, turrique inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduóque pòst sociis cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudióque insperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliáque felicitate fine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinens) vbi etiam aduentum suum regem Agrippam omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia soliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priusquam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrásque iunxerant, præsidiúmque militare susceperant tunc quoque benignissimè duce susceptro, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiúsque gentis futuram præsidio.

A ἀδόκητοι τοῖς εἰσέδραμε ἱππεῖς, κἀ ὑπὸ τῶ ἱππείων φρὴν εἰς μέγιν συνταξάσθ κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς ὁ Νίγερ, πολλὰ κ' τ φυγὴν δ' τολμίας ὑπὸδ ἀνδρὸς ἔργα συνελαύνοντ. ἐπὶ δ' ὃν φεσπιμένων τῶν πολεμίων, εἰς πυργόν τινα ὀχυρὸν, κώμης ὄντα ὑπόδ ἔχθρας καλουμένης. οἱ δ' περὶ τ αὐτόνιον, ὡς μήτε ζῶντα τ' ἡγεμόνα, καὶ γενναιότατον τ πολεμίων φθεῖραι, ἐπιτιμῶσι τὸ

B τεῖχος. φλεγμῆναι δὲ τῶ πύργου, ῥωμαῖοι μὲν ἀναχωροῦσι γεγηθότες, ὡς διεφθαρμένου κ' νίγερος. ὁ δ' ὡς τὸ μυχαίτατον τῶ φρουρίου κατάπτωσιν ἐκ τῶ πύργου διατρίζεται, καὶ μόλ' ἡμέραν ζῶντα τοῖς μετ' ὀλοφυρμοῦ πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν, ὑποφθέγγεται. φεσελθὼν δὲ, χαρᾶς ἀναπίμπλησι πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς φρονοίᾳ θεοῦ σωθεὶς αὖ τοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

C Ὁ τεσπασιανὸς δὲ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τ Κεφ. γ. Ἀντιοχείας, ἣ μητρόπολις ὄζι Συρίας, μεγέθους οὖσα, κ' τ ἄλλης δ' εὐδαιμονίας, ζῆλον ἀδηλείτας ὅλῃ τ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον, σὺν μὴ πάσης τ ἰδίας ἰσχύος ἐκδρόμων αὐτῷ τὴν ἄφιξιν κ' ἀσπάσασθαι τὸν βασιλέα κατειλήφει, ὅτι Πτολεμαΐδος ἀπεῖχε. κ' κ' ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τ πόλιν, οἱ τ Γαλιλαίας σεπφωρεῖται νεμόμενοι, τῆ τῆδε εἰρηνικὰ φρονοῦντες. οἱ κ' τ ἑαυτῶ σωτηρίας, & τῆς ῥωμαίων ἰσχύος οὐκ ἀφρονέστατοι, φὴν ἀφικέσθαι αὐτεσπασιανὸν, πεσὼν γὰλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, κ' δεξιὰς ἔλαβον, καὶ παρεσκέυαστο φρουρεῖν. τότε γε μὲν φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τ ἡγεμόνα, φρόθυμος σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο κ' τ ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσας, τόνος φρὸς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε καὶ πεζοὺς ἐκδαπάνησαν, ὅσους αὐτὸς κ' τ καταδρομᾶς, εἴτι ἰουδαῖοι ἐδρασίνοιν ὑπολάμβανεν. καὶ γὰρ οὐδὲ μικρὸν

E ἐδόκει τὸ κινδύνημα φρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ σέπφωριν, μεγίστην μὲν οὖσαν τ γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δ' ἐπικτισμένην χωρίῳ, καὶ φρουρὰν ὅλου τοῦ ἔθνους ἐσομένην.

Κεφ. δ. Τὸ δ' ὕσας τὰς γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, καὶ τὴν κάτω φρουμαχρυδιομένην, ἀφορίζει μὲν ἡ φοινίκη κ' συρία. διορίζει δ' ὅτε μὲν δύσεως ἡλίου πτολεμαΐς, τοῖς τ χώραις τέρμασι, κ' κάρμηλος τὸ πάλαι μὲν γαλιλαίων, νυνὶ δὲ τυρίων ὄρος. ᾧ φρόσκειται μεγάλα πόλις ἱππεῖων, οὔτως ἀγορδομένη, ἀφ' ἧς τὸ τοὺς ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀποτυνομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ὅτε δὲ μεσημβρίας, σαμάρις τε, κ' σκυθόπολις μέχρι τ ἰορδάνου ῥεύθρου. φρὸς ἕω δ' ἱππηνή τε, καὶ γαδαρὶς ἀποτέμνεται, καὶ ἡ γαυλανῖτις αὖ τη, καὶ τῆς ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ φρόσαρκτια δὲ αὖ τῆς τύρου τε καὶ τυρίων χώρας περατεῖ. κ' τ μὲν κάτω καλουμένης γαλιλαίας, ἀπὸ βηρσιάβεος μέχρι χαβουλῶνος, ἐν τοῖς Ἰουδαίοις πτολεμαΐς γείτων τὸ μῆκος ἐκτείνει. πλατύνεται δ' ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ξαλὼ καλουμένης, μέχρι βηρσιάβεος, ἣ καὶ τ ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι βακὰ κώμης, αὕτη δὲ τέλος τῆς τυρίων γῆς ὁρίζει. μηκυνόμενα δὲ μέχρι μηρῶθ ἀπὸ θελλὰ κώμης ἰορδάνου γείτονος. πλικαῦ δ' ὅσον τὸ μέγεθος,

κ' τε-

CAP. II. Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

DVæ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, eásque Phœnice & Syria cingunt. Discernit verò ab Occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vsque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitidis desinit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vsque ad Zabulon, qui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno cápo situs est, vsque ad Bersaben: vnde etiam superioris Galilææ latitudo incipit vsq; ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vsq; ad Meroth extéditur. Sed cũ tãta sint vtræq; magnitudine,

καὶ τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμένη, πρὸς πᾶσαν ἀεὶ πολέμου περίοδον αὐτέσχον, μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε Γαλιλαῖοι, καὶ οὔτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, οὔτε λειπανδρία τὴν χώραν κατέσχεν. ἐπειδὴ πίων τὸ πᾶσα καὶ βοτοτρόφος, καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐπαθείας προσκαλέσασθαι, καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. πρόσεστι δὴ τοῖς οἰκητόροις πᾶσι, καὶ μέγος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναί, καὶ τὸ τῇδε κωμῶν πλῆθος, παντάχοῦ τὸ λυσιθρόπον ἄγαν τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δ' εἰ καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐλατοῦσθαι τὴν πραΐαν τὴν Γαλιλαίαν, πρόκειται δι' αὐτὴν δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐνεργὸς ὅλη, καὶ συνεχὴς ὄζοις καρποφόροις. ἡ πραΐα δὲ, πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμέρων αὔξησιν ἀγριωτέρα. τῷ μὲν γὰρ μαλθακὸν ταύτης, καὶ τὸ πάμφορον, καὶ τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δὲ, εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἥσκηται, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ἀπὸ τῆς ὀρῶν, καὶ πηγαῖς ἀενάοις ἅλις, εἴ ποτε ἐκεῖνοι σφέας φθίνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιροῦντος εἰς Πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. καὶ Πέλλη μὲν ἡ πρόσθεν ῥηθεῖσα μέν, τὰ πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν δὲ ἰορδάνης. μεσημβρινὸν δ' αὖ πέρας, ἡ Μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὴν, ἀραβία τε, καὶ σιλωνῖτις. πρὸς δὲ, φιλαδελφίων, καὶ γεράσεις ἀποτέμνεται. ἡ δὲ σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς ἰουδαίας ὄζει, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεκλιμένης γιναίας ὄνομα κώμης, ὁπλήγη τῆς ἀκρεββατηνῆς τοπαρχίας. φύσιν δὲ τῆς ἰουδαίας κατ' οὐδὲν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ἑρειναὶ καὶ πεδιάδες, εἰς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, καὶ πολύφοροι, κατάδενδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεταλ. πρόσεστι δὲ καὶ οὐδαμοῦ μὲν φύσει δασεῖς, ὄντας δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διάφορος ἐν αὐταῖς, καὶ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γὲ μὲν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας, τὸ πληθύειν ἀνδρῶν ἑκατέραν. μεθόριος δ' αὐτῶν ἡ Αἰνὼν ἡ Αἰνουὰθ βορκέως προσαγορευομένη κώμη, πρέπει δὲ τῆς ἰουδαίας, τὸ πρὸς βορέαν. τὰ νότια δ' αὐτῆς ὅτι μῆκος μεζομένης ὁρίζει, προσχεούσα τοῖς ἀράβων ὅροις, κώμιλα καλοῦσιν αὐτὴν ἰορδὴν οἱ τῆδε ἰουδαῖοι. εὖρος γε μὲν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀναπέπταται. μεσαιτάτη δὲ αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καί τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφῆπται δὲ οὐδὲ τῆδε ἐν θαλάσσης τερπνῶν ἡ ἰουδαία, τοῖς Πτολεμαΐδος. μεχίζεται δὲ εἰς σίδηνα κληδουρίας, ὧν ἄρχει μὲν ὡς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, πρόσεστι δὲ τῆς Ἑλληνικοῦ πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὰ μεμέρισται τοῖς τοπαρχίαις. γόφνα δ' ἑτέρα, καὶ μετ' αὐτὴν ἀκραββατηνή, θαμνὰ πρὸς ταύταις, καὶ λύδδα, καὶ ἀμμαοῦς, καὶ πέλλη, καὶ ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδδαὶ, καὶ ἡρῳδεῖον, καὶ ἱερειχοῦς, μεθ' ἃ ἰάμνια, καὶ ἰόππη τῆδε Ἑλληνικῶν ἀφηγεῖται,

A tantísque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum B otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & C nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et lóngitudo quidem eius est à Machærunte iu Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab D Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam definit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agrósque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: E pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriúmque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, boníque graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò F pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sorG tes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hieric*: deinde Iánia & Ioppe finitimis præsúnt,

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tēdit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrísque permixtis.

CAP. III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorū disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter expósui. Quod autem Vespasianus misserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assiduè prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiúsque socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciniúmque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sephoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis, aut cladis erat. vnam salutis spem fugientes habebāt in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerūt: cum Arabiæ quoq; est Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; viribus à quoquā nisi à dominis vincerētur.

Κἀπὶ ταύτας, ἥτε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις, βαταναία τε καὶ τραχωνῖτις, αἳ τοῦ ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη ὑπὸ λιβάνῳ ὄρει καὶ τοῖς ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τῆς τιβεριάδος λίμνης διήκει. ὑπὸ δὲ κώμης καλουμένης ἀρφαξὲ, μέχρις ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν μιγάδες ἰουδαῖοί τε καὶ σύροι. τὰ μὲν δὴ τῶν ἰουδαίων τε καὶ τῆς πέριξ χώρας, ὡς ἐνῆν μάλιστα σωματόμως ἀπηγγέλκαμεν. ἡ δὲ ὑπὸ βεταρασιαιοῦ πεμφθεῖσα σεπφωρείταις βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, πλακίδου χιλιάρχου τοὺς αὐτοὺς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διῳκοῦν. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ὅλη τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. περιόντες δὲ ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ πέριξ τῆς χώρας καταξέχοντες, μεγάλα τισὶ τῶν ἰώσηπον ἐκάκωσαν ἀφειμένοις, τάς τε πόλεις ἔξωθεν λιθοῤῥύμοι, καὶ προσιόντας ὁπόταν θαῤῥήσωσιν ἀνακόπτοντες. ὥρμησε γὰρ μὲν ὁ ἰώσηπος ὅλη τῇ πόλει, αἱρήσειν ἐλπίσας ἣν αὐτὸς φρὴν ὑποσῆναι γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς καὶ ῥωμαίοις δυσάλωτον εἴη. διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφέμενος, τοῦτο βιάζεσθαι, καὶ τὸ μεταπείθειν σεπφωρείτας, ἀθυμήσεως δύρεθείς. παρῆξεν δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ὅτι τῶν χώραν, καὶ οὔτε νύκτωρ, οὔτε μεθ' ἡμέραν ἀργῇ τῆς ὁπλοδουλῆς οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον, δῃοῦντες αὐτῶν τὰ πρόβατα, καὶ ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα τῆς χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον, αἰχμαλωτίζόμενοι δὲ τοὺς ἀθυμήσεως. πυρὶ δὲ ἡ γαλιλαία, καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα, πάθους τε ἢ συμφορᾶς ἀδύνατος ἀπείρατος ἦν. μία γὰρ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τῷ ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

Κεφ. ε.

Ὁ δὲ τῖτος πραιωθεὶς ὑπὸ τῆς ἀχαΐας εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν, ὠκύτερον ἢ κατὰ χειμῶνος ὥραν, ἔφθασε λαμβάνει μὲν ἐφ' ἣν ἔσταλτο δύναμιν. σωτήριον δὲ χειμῶνος πορεία, ἀλλὰ τάχους εἰς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται, κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα δυσὶ τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, οἷς ἦν τὰ ὀκτωκαιδέκατα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτῷ πεντεκαιδέκατον. τούτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπεῖραι. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ ὑπὸ κομμαγηνείας πάντα, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πάντα δὲ ἑπτὰ μὲν εἶχον, αἰὰ χιλίους πεζούς. αἱ λοιπαὶ δὲ ἕξ καὶ δέκα, αἰὰ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν εἴκοσι συχνὸν δὲ καὶ ἄλλο τῆς βασιλέων συμμαχικὸν, αὐτόχρου μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοήμου ἄλλα χομένων αἰὰ δισχιλίους πεζοὺς τοξότας, καὶ χιλίους ἱππεῖς. τῶ δὲ ἀράβος μάλχου, χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ὅλη πεζοῖς πανταισχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν τοξόται, ὡς τῶν πᾶσαν δ' ἰάμιν συνεξαριθμουμένων τῆς βασιλικῆς ἱππίας τὸ δ πεζὸς, εἰς ἓξ ἀθροίζεται μυριάδας δισχιλίας καὶ ἑκατόν. οἱ παμπληθεῖς μὲν ἦσαν τὸ, ἀλλ' οὐ συναίσησιν πολεμικὴν, οὐκ αὖ δυνατόν ἦν τῷ μαχίμῳ, τῇ μὲν εἰρήνῃ ἐν ταῖς μελέταις τῆς διατροφῆς ἀεὶ τρεφόμενοι, συγχινδυνεύοντες δ' ἐν πολέμοις, οἷς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινὸς, πλὴν τῆς διατροφῆς ἐλαττοῦσθαι.

Κἀν

Κεφ. ε'. Καὶ τοῦτο μὲν ἔστι θαυμάσαι τὸ τῶν ἀρωμαίων τὸ θεσμοθετῆς, καταστησάμενοι ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν, οὐ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτὸν καὶ εἰς τὴν ἄλλην τῆς στρατιᾶς συντάξιν ἀποβλέψῃ, γνώσεται καὶ τὴν τοσαύτην ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἐσχηκότας, οὐ δὲ τῆς τύχης. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τοῦ ὅπλων ὁ πόλεμος, οὐδὲ ὅταν μόνας τὰς χρείας τοῦ χεῖρε κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ πεπραγμένοις, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, οὐδέ ποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐπιχειρείας, οὐδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιροὺς. αἱ μελέται δὲ αὐτοῖς, οὐδὲν τῆς κατ' ἀλήθειαν διαφέρουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης, πάσῃ προθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ καὶ ῥοπὴν τὰς μάχας ἀσφαλοῦνται. οὔτε γὰρ ἀταξία ἀσταθῆ ποιεῖ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἔθει συντάξεως, οὔτε δέος ἐξίστησιν, οὔτε διαπονᾶ πόνος. ἐπεὶ δὲ τὸ κρατεῖν ἀεὶ κατὰ τῆς οὐχ ὁμοίων ἔθαρσον. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰκότως, τὰς ὑπὲρ μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος ὀνομάζων συντάξεις. τὰς δὲ συντάξεις δὲ, μετ' αἵματος μελέτας. οὐδὲ γὰρ ἐξ ὑπερδρομῆς ἀλώσιμοι πολεμίοις. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἀπέστησαν μάχης, ἢ τειχίσωσι στρατόπεδον. τὸ δὲ ἐκ εἰκαίου, οὐδὲ αὐτόματον ἐγίνεσθαι. οὐδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως βαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτόματον ἂν τύχοι χώρος, ἐξομαλίζεται. διαμετρῆσαι δὲ περιβολὴν τετράγωνον αὐτοῖς. καὶ τεττάρων πλῆθος ἑστῶσι, τάττει πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν σύδον, εἰς σπουδὰς διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δὲ ὁ κύκλος, τείχους ἔμφασιν ἔσχεν, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένος. ὅπου δὲ τῆς μεταπυργίων, τοὺς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον πυθίασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλας δὲ εἰσοικοδομοῦσι τέσσαρας, καθ' ἕκαστον τοῦ περιβόλου κλίμα, πρὸς τὸ εἰσπόδιος τῆς ἐπεξόδου γίνων δύμορος, καὶ πρὸς εὐθρομὰς αὐτῆς εἰ κατεπείγοι, πλατεῖαι. ῥυμοτομοῦσι δὲ διαβάτας εἶσω τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῆς ἡγεμόνων σκιὰς τίθενται, μεσαίτατον δὲ τούτων, τὸ στρατήγιον παρὰ πλησίον. ὥσπερ δὲ ἐν χαλῷ πόλις καὶ ἀγορά τις διανέμηται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θώκοι τε λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπη δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δὲ τετράγωνος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θᾶττον ὀλιγοστίας, πλήθει καὶ ὀλιγοστίᾳ τῆς πονουμένων. εἰ δὲ ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν περιβάλλεται, βάθος τεσσαράπηχυς, καὶ εὖρος ἴσον. φασξάδιοι δὲ, αὐλίζονται τῆς συντάξεις ἕκαστοι μεθ' ὑσμίνας τε καὶ κόσμου. πάντα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα, μετ' εὐταξίας αὐτάρκους καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τε ὀλίγιστος μὲν εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία, καὶ συντάξεις ἑκάστοις. οὔτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσαι αὐτεξούσιον ἑκάστῳ πᾶσι δὲ ὁμοῦ. τοὺς τε ὕπνους αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες σημαίνουσιν, οὐδὲ ἔστιν ὅπη γίνεται δίχα διαγγέλματος. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ὀλίγοι ἑκατοντάρχαι ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συρίασιν ἀσπασόμενοι, μεθ' ὧν πρὸς τὸ ἡγεμόνικὸν σημεῖον, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ἢ δὲ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorum prouidentiam. ita seruos instituentium, vt non solùm vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tantùm eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque solùm, si necesse sit, manus mouent, cùm in pacis otio
B cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant; sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superet, quos nõ itidẽ confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes
C conflictus esse dixerit sine sanguine, contráque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, nõ nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describũt; sed si quidem inæquale solum fuerit, compla-
D natur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque baliſtis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibúsque instrumentis missi-
E lium complent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuũm templo simillimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes: & sedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi si qua sit inter alios am-
F biguitas iudicent. Ipse verò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, parique spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agunt: omniáque ab his ordinatè etiam alia cautéque per contubernia
G expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cùm voluerit, in potestate cuiusq; est, simul autẽ omnib. sõn' est, excubias & vigiládi tẽpora buccinę significãt, neq; est omnino quicquã quod sine edicto geratur. Mane autẽ milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos cõueniũt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinũ principes. Ille autẽ his

ſignum aliáque dat ex more præcepta proferenda ſubiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus eſt, ac vniuerſi pariter incurrunt itémque ſeſe recipiunt. Cùm autem caſtris egrediendum eſt, tuba indicium facit: nemóque otioſus eſt. ſed vel ſolo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad profectionem inſtruunt. deinde iterum tuba vt ſint parati ſignificat. Illi autem cùm mulos & iumenta ſarcinis onerauèrint, velut in curuli certamine ſignum expectant. Caſtra verò incendunt: eo quòd ſibi alia munire facilè ſit, & ne quando hoſtibus eadem vſui ſint. Et tamen tertio quoque tubæ ſigno indicant, vt exeatur: vrgendo aliqua ex cauſa morantes, ne quis ordinem deſerat. Dextérque duci præco aſtans, ſi ad bellum parati ſunt, voce patria ter percontatur. illíque toties alacri & magna voce paratos eſſe ſe reſpondent, interrogátémque præueniunt: & Martio quodam ſpiritu repleti cum clamore dextras erigũt. Deinde otioſè & cum omni decore progredientes ambulant, ſuum quiſque ordinem velut in bello cuſtodiens: pedites quidem thoracibus & galeis ſepti, & vtróque latere gladiis accincti. Læuus autem gladius multo eſt longior, cùm dexter menſuram palmæ non excedat. qui verò ducem ſtipant lecti pedites, ſcuta & lanceas geſtant: cætera manus haſtas & clypeos longos, ſertámque & corbem & ſarculum & ſecurim, necnõ & habenam & falcem & catenam, triduíque viaticum, vt parum interſit inter onuſta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius eſt longior, & contus in manu, tranſuerſúſque ad equi latus clypeus, ternáque in pharetra vel amplius dependent lata cuſpide iacula, nihil ab haſtis magnitudine differentia. Caſſides verò & thoracas peditibus habent ſimiles: nullóque armorum genere ab equitum alis diſcrepant lecti, qui circum ducem verſantur. Agmina autem ſemper cui ſorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem ſunt Romanorum itinera & manſiones, itémque armorum varietas. Nihil verò nec in præliis inconſultum aut ſubitum agunt: ſed omnia ſemper ſequuntur facta ſententiam: opúsque adhibetur antè decretis. Vnde aut minimè peccant: aut ſi peccauerint, facilis eſt errati correctio. Fortunæ autem ſucceſſibus meliores conſiliorum etiam ſi aliter ſucceſſerit, arbitrantur euentus: quaſi bonum quidem fortuitum ad rem inconſultè gerendam illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam ſi aduerſus caſus exceperit, bene iam meditatos exhibeant ad cauendum ne idem rurſus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor ſit cui contigerint, triſtium verò quæ præter ſententiam acciderint, ſaltem rectè conſulta videantur eſſe ſolatium. Armorum quidem exercitatione comparant, vt non modò corpora, ſed animi quoque militum fortiores ſint. Maior autem illis eſt ex timore diligentia. namque leges apud eos non deſertionis ſolùm, verumetiam minimæ negligentiæ ſunt capitales: ducéſq; magis quã ipſę leges

A σημεῖον, ἢ τὰ ἄλλα ὧν διαγγέλματα δίδωσι διαφέρειν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὁ δὲ καὶ ὅτι ὧν διατάξεως προήκοντες, ὅτι σπέρφοντ᾽ ταχέως, ἵνα εἰ δέοι καὶ πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀνακλήσεις ὑποχωρεῖν ἀθρόοι. ἔξεπω δὲ τὸ στρατόπεδον δίον ὑποσημαίνει ὡν ἡ σάλπιγξ ἠρεμεῖ δὲ οὐδὲις, ἀλλὰ ἅμα νὺξ μὲν σκηνὰς ἀναιροῦσιν. πάντα δ᾽ ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι παρασκευάζ. οἱ δὲ ἐν τάχει τοῖς τε ὀρεῦσι, καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ὅπη πίπτοντες τὴν ἀποσκευὴν, ἑτοῖμα ὥσπερ ἐφ᾽ ὕπλησγος ἐξορμᾶν ἕτοιμοι. ὑποπιπρᾶσι τὲ ἤδη τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐτοῖς μὴ ῥᾴδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ ἡμοῖτο δ᾽ ἐκεῖνο πυτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ ζίτον δ᾽ ὅμως αἱ σάλπιγγες προσημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ὅταν ἐρχουσι τοὺς δι᾽ αἰτίαν τινὰ βραδύνοντας, ὡς μή τις ἀπολειφθεὶη τάξεως. ὅτε κῆρυξ δεξιὸς τὰ πολεμάρχῳ ἀσπασάς, εἰ πρὸς πόλεμον εἰσὶ ἕτοιμοι τῇ παρίσῃ γλώσσῃ, ἐρῖς αἰαπυνθάνεται, καὶ κεῖνοι τοσαυτάκις αἰτηβοῶσι, μέγα τι καὶ προθυμον, ἕτοιμοι λέγοντες, φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῆσα, καὶ τινῳ ἀρτίου πνεύματος ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ σὺν ἐξαίφνης τὰς δεξιάς. ἔπειτα προϊόντες, εὐθύνουσι τὴν χῆ, καὶ μὴ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώρηξί τε πεφραγμένοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορεῖται ἀμφοτέρωθεν. μακρότερον δ᾽ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ, τὸ γὰρ κατὰ δεξιὸν, σπιθαμῆς οὐ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι δ᾽ οἱ μὲν ἐκ τὸν στρατηγὸν ὅπλεκτοι πεζοὶ, λόγχην καὶ ἀσπίδα. ἡ δ᾽ λοιπὴ φάλαγξ, ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ὅπλισιν, πρὸς οἷς ἀρίονα καὶ κόφινον, ἄμπελόν τε καὶ πέλεκυν. πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἄλυσιν, ἡμερῶν τε ζιῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον ὑποδεῖν τὴν ἀλθοφορουμένων ὀρέων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἵπποις μάχιμοι μὲν ἐκ δεξιοῦ μηροῦ, καὶ κοντὸς ὅπλισις ἐν χρεῖ, θυρεὸς δὲ ἀσπὶς πλουσίων ἵππου πλάτος, καὶ κῆ γαυρωτῆ παρήρτηνται ζεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν ἀκμὰς, οὐκ ὑποδίοντες δὲ δοράτων μέγεθος. κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. οὐδενὶ δὲ ὅπλῳ διαλλάττουσιν, οἱ μὲν τὸν στρατηγὸν ὅπλιτοι, τὴν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππαίων. κλήρῳ δὲ τὴν ταγμάτων ἀεὶ τὸ λαιὸν ἡγοῦνται. τοιαῦτα μὲν ῥωμαίων πορεῖαι τὲ καὶ καταλύσις, πρὸς δὲ ὅπλων διαφοραί. οὐδὲν δὲ ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μάχαις, οὐδὲ αὐτοχέδιον. ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ πάντες ἔρχου προάγῃ, τοῖς δοκοῦσιν ὑ ἔπειται τὰ ἔργα. παρὰ καὶ σφάλλονται μὲν ὀλίγα, κἂν πλείστοις ὑ, ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγοῦνται τὲ τὴν ὑπὸ τύχης ὀπτόλυμάτων, ἀμείνους τὰς ὑπὸ τοῖς προβουλευθεῖσι διαμάρτιας, ὡς τὸ μὲν αὐτομάτου καλοῦ διαλεάζοντ᾽ ἐς ἀπροπιθείαν, τῆς σκέψεως δὲ κἂν ἀτυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλῶ ἐχούσης μελέτω. καὶ τὴν μὲν αὐτομάτων ἀγαθῶν, οὐ τὸν λαβόντα αἴτιον εἶναι. τὴν δὲ διὰ γνώμης προπαισόντων σκυθρωπῶν, διαμυδίαν τοῖς προσκέπτεσθαι βουλευθῆναι. διασκεδάζεσι μὲν οὖν ἐν τ μελέτας τὴν ὅπλων, οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. προσασκοῦνται δ᾽ καὶ τὸ φόβῳ. οἵτε γὰρ νόμοι παρ᾽ αὐτοῖς, οὐ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ κ ῥᾳστώνης ὀλίγης θανατικοί. οἵτε στρατιῶται τὴν νόμων φοβε-

φοβερώτεροι. τοῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς, ῥύονται τὸ δοκεῖν ἀμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. τοσοῦτον δὲ αὐτῷ τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εἰρήνη κόσμον εἶ), καὶ ὅτι ταχὺ τάξεως ἐν σῶμα τὸ ὅλον στρατιά. οὕτως αὐτῷ συναφεῖς μὲν αἱ τάξεις, εὔστροφοι δὲ εἰσιν αἱ περιαγωγαί, ὀξεῖαι δὲ ἀκοαὶ μὲν σημασίαις, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν ἀεὶ ταχεῖς, βεβιῶται δὲ παθεῖν εἰσὶν, ὑδρίεσιν ὅπου συρόντες ἢ πλήθοις ἢ τῇ πόσει, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυχωρείας, ἀλλ' ὑδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. εἰς οὐδὲ βολὴ μὲν ἀρχὴ πρᾶξεως, ἔπεται δ' τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς οὕτω δρασήριος, τί θαυμάσειεν εἰ πρὸς ἕω μὲν ὑφιόντα, ὠκεανὸς δ' πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δ' λιβύης τὸ πιότατον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρῳ τε καὶ ῥῆνος τῆς ἡγεμονίας ὅροι; δεόντως γὰρ αὖτις εἴποι τὸ κτῆμα τῆς κτησαμένων ἔλασσον. ταῦτα μὲν οὖν ἐξεπλύθον ὑ ῥωμαίοις ἐπαινέσαι προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἰς τε θαμβοῦσι τῆς κεχλευασμένων, καὶ εἰς ὑποξωσιν τῆς νεωτερίζοντων. εἰκὸς δ' αὖ τοῖς ἀγνοοῦσι τῆς φιλοκαλωτάτων, καὶ πρὸς ἐμπειρίας ἡ ἀγωγὴ τῶν ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δὲ, ὅθεν ὅτι ταῦτα ἐξέβην.

Κεφ. ζ. Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ Τίτῳ διαζιβάντων τῶν ἐν πτολεμαΐδι, συνίστασε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν κατειληχὼς πλάκιδος, ἐπὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνῄρηκει τῶν καταλαμβανομένων. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀσθενέστερον γαλιλαίων καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀναπόκαμον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ σωφρονοῦν ἐς τὰς ὑπὸ ἰώσηπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅτι τὴν ὀχυρωτάτην αὐτῷ ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρίξειν. ἔτυχε γὰρ ἐκ τῆς εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς καρτερωτάτης οἰκοδομίας. πολύ γε μὴν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὀλίγοι γὰρ αὐτὸν οἱ ἰωτατηνοὶ προαισθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως ἐξῆλθον, καὶ τοῖς ῥωμαίοις συῤῥαγέντες ἀδοκήτοις, πολλοὶ μὲν ἔτοιμοι, προθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδύνου παρόντος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ἐπόνησαν ταχέως. καὶ πολλοὺς μὲν πρώτους τῶν ῥωμαίων, ἐπὰ δ' ἀναιρεθῆναι, ἀλλὰ τὸ μήτε ἄλωτον αὐτῷ τὸν ὑποχώρησιν γενέσθαι, καὶ τοὺς πλησίον ὅπλοις πολεμίους πεφευγότων πάντοθεν τῷ στόματον, τοὺς τε ἰουδαίους πόρρωθεν βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλήκεσθαι θαῤῥοῦντας ὁπλίτας. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων ἑξῆς ἄνδρες, καὶ ἐξεώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν οὖν τῆς ὅλης πόλεν ὁρμῆς ἀπογνώτερος διῤῥήθη φεύγει.

Κεφ. η. Οὐεσπασιανὸς δ' ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν ἐς τὴν γαλιλαίαν, ἐξεγαύνει τὸ πολεμεῖσθος, διατάξας τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τοὺς μὲν γὰρ ψιλοὺς τῆς ὅπλα ἔχοντας καὶ τοξότας προάγειν ἐπὶ λόφους, ὡς προσκοπεῖν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ὑπαδρομὰς, καὶ διερευνᾶσθαι τὰς ὑποπτίας καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας. οἷς εἵπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τοὺς τοὺς ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τῷ τε αὐτῷ σκεύει, ni peditatus equitatúsque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

A terribiles: namq; bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circūduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidē sēper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi preliantes aut multitudinem hostium, aut con-
B silia sēsēre ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuēre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm
C minorem esse possidentibus possessionem retè quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ instituta militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IV. Impetus Placidi cōtra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placi-
D dus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbelliorturba, animísque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua
E maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque sauciant, septem solùm
F interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus
G aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Roma-

mensurásque castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluásque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itémque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitésque, necnon & lancearios secum ducens, equitúmque præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum Aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quòd & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem sensis digesta militibus. hísque adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliísque iumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiúmque indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga dissecti sunt. cum paucis autem relictus Iosephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductísque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

CAP. VI. Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solùm ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorũ habitatores ipse cepisset. Iosephus autẽ, quã tutionis causa optauerat ciuitatẽ, ipse metu repleuit. Nã Tiberienses nunquã cũ, nisi de omni bellũ desperasset,

A καὶ τὰ μέρη τ παρεμβολῆς φέροντες. ἐ μετ' αὐτοὺς ὁ δορυφοροι, τάτ σκολιὰ τ λεωφόρε καὶ δυσβάτε καὶ ὑλαίαν τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας προσανακόπτοντες, ὡς μὴ θαλαπορῆτο δυσπορεῖν τὸ στράτευμα. κατόπιν ἢ τούτων, τὰς τε ἰδίας, καὶ τὰς τ ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἐτάξεν ὁπισθοφύλακας, καὶ συχνοὺς ἔτι τούτοις πρὸς ἀσφάλειαν τῷ ἱππέων. μετ' οὓς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τοὺς τε ὁπλίτας τῷ πεζῶν, ἐ ἱππέων, καὶ τοὺς δορυφόρους

B ἔχων εἱπόμενος ἢ αὐτῷ τὸ ἴδιον τ ταγμάτος ἱππικόν, ἴδιοι δὲ ἑκάστου ταγμάτος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τέλος ἢ ἠκολούθουν οἷς ἐλεπόλεις φέρουσιν ὀρεῖς, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μετὰ τούτους, ἡγεμόνες τε ἐ στρατῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ὁπλίται τε σφῶν στρατιῶται ἔχοντες, ἔπειτα αἱ σημαῖαι σὺν ἀετῷ τὸν ἀετὸν, ὃς παντὸς ἄρχει ῥωμαίοις ταγμάτος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὠ. ὃν δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ πλησθὲν ἐφ' οἷς αἴρουσι τε κρατήσειν δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς δ' ἠκολούθουν οἱ σαλπικταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ σῶμα εἰς ἓξ

C πλατύνασα. τούτοις παρείπετο τῆς ἑκατοντάρχης ἕξ ἔθους τὴν τάξιν ὁπισθοπούμενος. τὸ δ' οἰκεῖον ἑκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τοὺς ὁπισθοφύλακας τῷ στρατιωτῷ ἐν τοῖς ὀρεσι καὶ τοῖς ὑπωρείοις ἄγοντες. κατόπιν δὲ πάντων τῷ ταγμάτων, ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς οὐκ ὀλίγοι πρὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, καὶ ὁπλῖται καὶ τῷ ἱππέων πολλοί. οὗτοι

D ὁδεύσας οὐκ ἀναπαυσιος μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τοὺς ὅρους ἀφικνεῖται τ γαλιλαίας, ἐνθα καταστρατοπεδευσάμενος, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ὑποδεικνύμενός τε τ στρατιᾷ εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, ἐ μετανοίας δίδυσι χώραν, εἰ πρὸ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα ἢ ἐ πρὸς πολιορκίαν τῷ ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

Κεφ. ι.

ΜΕτάνοιαν μὲν ἐν τῇ ἀποστάσεως ὀφθεὶς ὁ στρατὸς πολλοῖς ἐνεργάσατο, κατάπληξιν ἢ πᾶσιν. οἱ γὰρ σὺν τ ἰώσηπον ἱστάμενοι δυκότες, ὑπ' ἄπρακτον ἀπεφάρεως ὥδε πόλιν γὰρ καλυμμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τ πόλεμον ἤκουσαν, ὅσοι τ ἔτι τοὺς ῥωμαίους συμμίξοντας σφίσι, μόνον πρὸς μάχης, ἀλλὰ ὑπ' ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, ὑφεσίδυσαν φυγῇ. καταλειπθεὶς ἢ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, ὑπ' αὐτὸν ὡς οὔτε δίχα τοὺς πολεμίους ἀρκεῖν ἔχει δύναμιν, ὑπ' πεπλωκότα τὰ φρονήματα τ ἰουδαίων, ἀσμενός τε αὐτὸς πιστεύοιντο χωρεῖν οἱ πλείους ὅτι αὐτομολίας, ἐδεδίει μὴ ὕδη πρὸς παντὸς τ πολέμου. τότ ἢ ὡς πορρωτάτω χωρεῖζεσθαι τῷ κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν ἢ τοὺς συμμείναντας εἰς τιβεριάδα καταφεύγει. ἱστάμενος δ' ἐν τῇ πόλῃ τῷ γαδαρέων ἐπηγθῶν, αἱρεῖ τε ὑπ' ὀργῆς τῷ ἐφόδου αὐτῷ, μαχίμου πλήθους ἔρημον καταλαβὼν, καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἠβηδὸν ἀναιρεῖ, μνησικακίας τῷ ῥωμαίων πλείας ἕλεον ποιούμενος, μήτε πρὸς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμην τῆς κῆ τὸν κέρσιον αὐτῷ ὠμότητος. ἐμπιπράσι δ' οὐ μόνον αὐτὴν τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς πέριξ κώμας πάσας τε ἐ πολίχνας, αἷς μὲν παντελῶς ἀνελεμμένας, ἔστι ἢ αἷς αὐτοὶ ἐξανδραποδίζόμενοι.

Ο δ' ἰώσηπος ὧν πρὸς ἀσφάλειαν εἶλεν πόλιν, Κεφ.

αὐτὸς ἐπλησιάδας καταφυγών. οἱ ἢ δὲ τ τιβεριάδος, οὐκ ἂν εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπηγωκὼς τ πόλεμον,

ζαπη-

ξαπῆναί ποτ' αὐτ' ὤοντο. κ) κ) τό γε, ὃ δημάρτανον αὐτὸ τ' γνώμης. ἐώρα μὲν γὰρ οἱ ῥίψαι τὰ ἰουδαίων πόλους, & μίαν αὐτῶν ἤδ' σωτηρίαν εἰ μεταβάλλοντο. αὐτὸς δὲ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι φῶς ῥωμαίοις φερόδοκᾶν, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ κατὰ φερόδους τ' παρίδα, κ) τ' ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας δ' τυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφειν ἐν τοῖς ἐπιστολαῖς τῷ ἱεροσολύμων δήμῳ μὴ ἀκριβείας τὰ φερόμματα, ὡς μήτε δι' μεῖζον ἐξάρας τὴν πολεμίων ἰσχύν, αὖθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο, μήτε ἐνδιέσεσθαι ἀπαγγέλας, κἂν μετανοήσαντας ἴσως θερασυτέρους, ἵνα τε ἥττονδικὰς αἱρούμενοι, ταχέως ἀπηχθάνωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον φερὶ ῥωμαίους πίστωσιν αὐτῶν δύναμιν. ὁ μὲν οὖν ταῦτα δι' ἐπιστολᾶς, πέμπει δι' τάχους δι' ἱεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας. οὐ σπασιανὸς ὃ ὥρμων & ἐξαιρεῖν τὰ ἰωτάπατα, πέπυστο δὲ εἰς αὐτὴν πλείους τῷ πολεμίων συμπεφυγέναι, καὶ ἄλλως ὀρμητήριον ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῶν, πέμπει πεζοὺς τε καὶ ἱππεῖς τοὺς φερεξομαλιοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε & πεζοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δὲ ὁ ἰώσηπος, αὖθις δὲ ἰδ' ἀρτεμισίου μηνὸς εἰκοστῇ ὥρᾳ τρίτῃ φθάνει παρὰ τοὺς ἰουδαίους αἴσησι τὰ φερόμματα.

Κεφ. α. ΟΥεσπασιανῷ δὲ τις διαγγελίζει τὴν μετάβασιν & αἵρεσιν αὐτόμολος, κ) καταπεπεῖσθαι δεῖ τὴν πόλιν, ὡς μετ' ὀλίγης αἱρήσων πᾶσαν ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τ' ἰώσηπον ὑποχείριον. ὁ δὲ ἁρπάσας ὥσπερ μέγιστον δύτυχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ φερόνοιάν θεοῦ τὸν σωτηριώτατον & δοκοῦντα τῷ πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐθαίρετον εἰρκτὴν παρελθεῖν, δι' ὅλης συὺ χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει πλάκιδον, καὶ δεκαδάρχην ἐβούπον, αἵρειν τῷ δυνησόμενον κατὰ χεῖρα καὶ σώσειν, φερικαταχεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι δρασὰς ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν εἵπετο, καὶ μέχρι δείλης ὁδεύσας, φερὶ τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ φερώρυχον αὐτῆς μέρος, φερί τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, πειρώμενος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις δύσοπλος εἶναι φερὶ ἔκπληξιν, ἢ κ) φόβητρον τοσαύτη τοὺς ἰουδαίους κατέχειν, ὡς μηδένα τῶν τείχους τολμῆσαι φερελθεῖν. ῥωμαῖοι δ' δὲ τοὺς μὲν ἀπεκώλυσαν φερσβαλεῖν, δι' ὅλης ὠδ' δυκότες ἡμέρας. διπλῇ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλουῦνται τὴν πόλιν, καὶ ζίτλῳ ἔξωθεν φειῖσθαι τὸν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτο γὰρ ἐν ὑπογνώσει σωτηρίας, παρέξειν τοῖς ἰουδαίοις φερὶ τόλμαν. οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον. ὠθισμὸς δὲ μεθ' ἡμέραν φερσβολῆς, τὸ μὲν φῶτον ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, αὐτεῖχον αὐτικρὺ τῷ ῥωμαίων ἐξεστραπεδ δυκότες φερὶ τὸ τείχους. ὡς δὲ σπασιανὸς, τούτοις μὲν τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας, καὶ τῶν τὸ τῷ ἐκβόλων πλῆθος ὑπισήσας, ἐκέλευσε βάλλειν, αὐτὸς ὃ μὴ τῷ πεζῶν

A in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorſum euaderēt: vnámque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpe maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

C VEſpaſianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum (præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, laxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iuſſum eſt; latámque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus D erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectóſque Iudæorum ſpiritus erigit. Cùm verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtibus affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eóſque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuêre, omnes Iudæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit, quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vti: atq; ipſe cum peditibus

Cap. VII. Iotapatæ obſidio.

in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cùm eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cùm sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggressione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, murique fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immensis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte adiri potest, vbi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici: Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidóque propinquis montibus excisis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúsque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctísque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circúpositis (erant autem omnes cètum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendi: simulque ex catapultis lanceæ percurrebant, saxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solùm murum, sed etiam totum intra iactum earũ spatium Iudæis inaccessũ fecêre:

A εἰς τὸ θορυβοῦντες αὐτὸ θεῖ καὶ τὸ τεῖχος ἦν δ' ἄλωτον, δίσωμα ἰώσηπος ὠκοδόμησε τῇ πόλει θρασυτάτῳ, καὶ συνῆν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δὲ τοῖς ῥωμαίοις ἀθρόοι, τὸ μὲν τεῖχος αὐτοὺς ἀπέσφλαε αὐτούς, πολλὰ δὲ ἐπεδείκνυντο χεῖρας ἔργα καὶ πάλμης, οὐκ ἐλάττων γε μὴν ὢν ἕτερον αὐτὸ παρεῖχον. δοῦναι γὰρ αὐτοῖς ἡ τῶν σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ῥωμαίους ἀφῆκε παρεκθεῖν. καὶ τοὺς μὲν ἐμπειρία μετ' ἀλκῆς, τοὺς δὲ θεράπους ἐπαίζετο τὸ θυμὸ στρατηγοῦμενοι. ἐπιτάξαντες δὲ ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ διαλύουσι. ξώσαντες μὲν πλείστους ῥωμαίων, ξὺν παίδεκα δὲ ἀνελόντες ἄνδρας. αὐτοὶ δὲ ἔπεσον μὲν δέκα καὶ ἑπτά, ξαυματίαι δὲ ἐγένοντο ἑξακόσιοι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν συμβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπεξηυθύσμενοι, καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαῤῥαλεώτεροι μὲν ἐπὶ πλεῖον ἀντέχειν τῇ συστροφῇ γεγυμνασμένοι, χειρώμενοι δὲ ὑπὸ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ὀξυκαίου τὸ, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἢ τὸν ἡσσώμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, συνεβολοῦν μὲν ἐγίνοντο τῶν ῥωμαίων ἀθληταὶ ἐπιστάμενοι, σκάφαι δ' ἦσαν τῆς ἰωτα πατηνῶν, τειχομαχίαι καρτεραί. καὶ οὔτε ἰουδαίοις τὸ τῆς πολεμίων ἰσχὺς κατερρώδουν, ἔτε ῥωμαίοις θεὸς τὸ τῆς πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

B

C

D

Ἔστι δὲ ἰωτα πάτη πλὴν ὀλίγου πᾶσα κρημνός, ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείρους ἔχουσα τόπους, οἷς τὸ κατιδεῖν πειρωμένοις τὰς ὄψεις συνεξαναθεῖν τὸ βάθος. ἀπὸ βορέου δὲ συνάπτει μόνον, καθ' ὃ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ συνοικοδόμησε, καὶ τὸ τῆς ἰώσηπος ἐμπεριλαβὼν τείχεσι τὴν πόλιν, οἷς ἀκατάληπτον εἶχε πολεμίοις τὸ ἐκεῖ αὐχένος ἀπορρῶξι. κυκλόθεν δὲ ἄλλαι ὀρῶν καλυπτόμεναι, φρίκι εἰσαφίκοιτό τις αὐτήν, παντελῶς ἄθεατος ἦν. εἰ γὰρ μὴ ὕπνος ὀχυρότητος ἰωταπάτη ἐπασαιρὸς ἦν τῇ τεφύσῃ. τὸ χωρεῖν καὶ τὰ πάλμας τῶν ἰουδαίων ἀπιθανότερον, ἐγὼ καρτερᾶς ἀπειθῆ τὰ πολεμίας, καὶ συστραλεισάμενοι τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβαλάδετο θεῖ τὸ συστολῆς. δόξαν δὲ χάσαι τὸ ἀσφαλὲς τῷ τείχους, δεῖ συλλομιδὴν ὕλης ἐκπέμπει πᾶν τὸ στράτευμα. καὶ κομισθὲν ὕλης ἐκπέμπει πᾶν τὸ στράτευμα. καὶ κομισθὲν τὴν θεῖ τὴν πόλιν ὁρᾶν, συμπαλισθέντες ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν θεὸς ἀλεώσεων τὴν ὑπερθεν ἀφιεμένων βελαῶν, χέρρα διατείναντες ὑπὲρ κεφαλῆς μάτων ἔχουν ὑπ' αὐτοῖς, οὐδὲν ἧ μικρὰ βλάπτοντες ὄμως τοὺς ἀπὸ τῶν τείχους βολοῦς. οἱ δὲ τοὺς πλησίον ὄχθους αἰφνιδιάσαντες, γλίσχρα αὐτοῖς ἀλλοτρίοις ἐπέσφερον, ξύλοις δυσπρόσοδα, ἀρχὸς λίθοις ῥιπίς. οἱ δ' ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τῆς τειχῶν, τοῖς σωμάτων αὐτῶν ἐπιφέρουσαι, καὶ πᾶν εἶδος βελαῶν δὲ καὶ μὴ διϊκνουμένων, πολὺς ὢν ὁ ψόφος καὶ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐσασπασιανὸς δὲ κύκλῳ τὰς ἀφετηρίους μηχανὰς ὁπλίσας, τὰ πάντα δὲ ὡς ἑκατὸν ἐξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσε τοῖς ἀπὸ τῶν τείχους. ὁμοῦ δ' οἵτε κατὰ πόλιν λόγχας ἀφῆροιζον καὶ τὰ λαμπηδόνι λίθοι μεγάλοι ἐκ τῶν περιβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀθρόων οἰστῶν ἀπεμαιεύμενον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς ἰουδαίοις ἐποίησαν. ἀλλὰ καὶ τὸν ἐντὸς, ὅσης ἐφικνεῖτο χώρας.

E

F

G

καὶ γὰρ τῶν ἀράβων τὸ τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντισταί τε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. οἱ μὲν ἐργαζόμενοι τὸ καθύπερθεν ἀμυνόμενοι πρόμαχοι. ἐκδεχόντες γὰρ ληστρικώτερον τοῖς λόχοις, ἀφεῖσαν τὸ τῶν ἐργαζομένων τοὺς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνεμβόλους ἔπαιον, καὶ κατὰ παρείκοιεν ἐκείνοι, διέρριπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ ξυλώματα σὺν τοῖς λίθοις ἐπέφερεσαν, μέχρι σωρὸς ἐξανασταθὲς τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶχε τῆς βλάβης, τὰ γὰρ διαστήματα τοῖς Ἰουδαίοις παρεῖχε τόπον, ἐφ' οὓς τὰς σκέπας. καὶ συναθροίσας ἅμα αὐτοῖς τὰς δυνάμεως, αὖ εἴρχθησαν οἱ τῶν Ἰουδαίων ἐφεδρεύοντες.

Κεφ. ιγ. ΕΓειρομένου δὲ τοῦ χώματος ἤδη, καὶ τῶν ἐπάλξεων ὅσον ἔπω πλησιάζοντος, δ' ἀνὴρ Ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν αὐτιμηχανήσαιτο τῇ πόλει στοιχεῖον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τοῦ τεῖχος ἐφ' ὃ ἐπέλασεν ὑψοῦ. τῶν δ' ἀδυνάτων ὄντων φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ὑπονοεῖ τοιάνδε. δρυφάκτους πήξαντας κελεύει, ἐμπετάσαι τὰ βύρσας νεοδόρους βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, ἀφεολισθαίνοιεν δ' ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ ἐκμαδοῦν εἴργοιτο, προαίρεσιν τῶν τεκτόνων, ἐπ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τὸ μὲν νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. συχνοὶ μὲν πύργοις ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἐπάλξιν ἐρηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησαν ἀθυμίαν, καὶ φόβος τὸ τὴν δύναμιν τοῦ Ἰωσήπου, καὶ τὸ φρόνημα τῶν ἔνδον τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν. οὐδὲν ἀσφαλὲς δ', ἐς πρὸς τὸ παντοῦργον τὸ στρατηγήματος, καὶ πρὸς ταῖς τόλμαις, παροξυνόμενοι τῷ Ἰωσήπῳ. πάλαι γὰρ ἀπαθῆ πεποιήσαντες ἐπὶ τῷ τείχει μόνῳ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἦσαν συμπλοκαὶ, καὶ κατὰ λόχους, δύνασταί τε ληστρικὴ πᾶσα, ἐς τῶν προτυχόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως οὐδενὸς ἀναπαύσας τὸ στρατὸν μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος ἀπείρει τὴν δύναμιν αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀναγκαζομένους ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων ἐκπολιορκεῖν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπιπυθαδίσαμένους ἀφθαρήσεσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἐξίου χρήσεσθαι κατὰ τὴν μάχην, εἰ ἀφαλιποῖν αὖθις ἐπιτεξυχωμένους δύναιτο. φρουρεῖν δὲ πάσας αὐτοῖς ἐπέλυσε τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ σίτου μὲν ἦν πλῆθος οὐδὲν, καὶ τῶν ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. οὐδεμία δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης ἐν τῇ πόλει, τῶν δ' ὀμβρίων διαρκούντων τῶν ἐν αὐτῇ. ἀφαίρει δ' εἰκότως τὸ κλίμα θέρους ὄντος. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δ' ἦν ἐπὶ τῷ τῶν δίψους δύνασθαι ἦν. ἤχαλλόν τε ὡς ἤδη δυσελπιστότως καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ Ἰώσηπος τήν τε πόλιν ἔνδον τῶν ἄλλων δυσπορίᾳ, καὶ τὰ φρονήματα ἔνδον τῶν ἀνδρῶν, βουλόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐπιθέσθαι τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι τοῦ ποτὸν αὐτοῖς διαρκέσαι. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνόμιζον ὑπολείπεσθαι, καὶ τὸ μὴ αὐτάρκουν αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔχαπιν ἤδη δίψους φθάνοντες ἀπήκμαζον. ἐξακόσιοι δὲ οὗτοι

A Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itémque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latoronum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quòd interiecta spacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque pariter viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibúsque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueseeret. Hisque ante fabros oppositis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisque validissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

CAP. VIII. Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi; déque Iudæorum excessione in Romanos.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incursabant: inque dies signulos prælia cateruatim, & cuiusque modi latrocinales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsu necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortésque animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabat, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentũ esset, labori cedebãt. Hoc autẽ modo affecti,

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret: iussit quàm plurimos per murorum minas immersis vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum cõsilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, proptereáque minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. ídque factitatum est, donec eius fraudem vigiles persensérunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari veniisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nã intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà cum his esse frustra peritурum, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumẽto fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, cúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius

A οὐκ ἐλάνθανον τοὺς ῥωμαίους. διὸ γὰρ τῶν κατάντων ἑωρῶν αὐτοὺς ὑφ' τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας τόπον, καὶ μεζουμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ἐξυβαλίοις ἐκκινούμενοι πολλοὺς ἀνῄρουν. καὶ οὐ σπασπασὸς μόνον, οὐκ εἰς μακρὰν τῆς ἐνδοχείου κενουμένων, ἤλπιζεν ὑπὸ τ' ἀνάγκης αὐτοὺς παραδώσεσθαι τῇ πόλει. ὁ δ' ἰώσηπος πλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτοῖς ἀφῃρεῖτο μέν, ἐμβρίξας καλδίοις πλείστους τῶν ἱματίων, καὶ καταπρεμάσας ἐπὶ τοὺς ἐπάλξεις, ὅθεν τι ἐπιῤῥεῖσθαι πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. ἐφ' τούτῳ ἀθυμία τοὺς ῥωμαίους, καὶ κατάπληξις ἦν, θεασαμένων εἰς χλοάζοντα τοσοῦτον παραλίσκοντας ὕδατος, οἷς οὐδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τε καὶ τὸν στρατηγὸν ἀπορεῖσθαι τὴν ἐνδείας ἄλωσιν, ἐπιπόνως πάλιν ἐφ' ὅπλα καὶ βίαν. ὁ δὲ τοῖς ἰουδαίοις ἐν ἀθυμίας ἦν. ἀπογινώσκοντες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, ἐφ' λιμοῦ καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἠρεῖτο. ὁ μὴν τοὺς γε ἰώσηπος ἐφ' τῷδε τῷ στρατηγήματι καὶ ἕτερον ἐπενόησεν εἰς ἐφεδρείαν αὐτῷ. ἦν γὰρ χαράδρας δυσβάτου, καὶ ἐξ τοῦτο ὑπὸ τῶν φυλακῶν ἀμελουμένης κῇ τὰ ἐφ' ὁδὸν μέρη τ' φάραγγος ἐκπέμπων τινάς, γράμματα ἐφ' οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε. πάντες τ' ὀλιγηδὸν τῶν ὀλιγελεημόνων ἀνὰ τὴν πόλιν διόρυγα, ἕρπων τὰ πολλὰ φθάνοντες τοὺς φυλακὰς παλδίσας τοῖς οἰκοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν τάχεσιν, ὡς εἰ καὶ κατίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχειν κυνῶν. μέχρι σεναμδόμου τ' ὀλίγου οἱ φρουροὶ ἐφείσχοντο τὴν χαράδραν.

B

C

D

Καὶ τότε ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν Κεφαλὴ αὐθέξειν ὁρῶν, ἐν ἀπόρῳ ἦν τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἀμδούμενος, ἅμα μὲν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. σεναμδόμου δ' τὸ πλῆθος καὶ ἐφεῖχον αὐτῷ, κατηγοροῦντες, μὴ σφᾶς ἐφείδην ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κεῖσθαι. ἐν δὲ τῇ πόλει ἡ σωτηρία μένειν ὑπῆς, ἐκ φθαμένοντος αὐτοῦ, πάντες ἀγωνισούμενοι δ' ἐπὶ τὸν ἐφεστῶτες. καὶ ἐλάσσων ἦν φθαμυθία. φρίπτειν δ' αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μήτε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδ' δυνατὸν ἂν εἶναι τὸν χείμαῤῥον ῥεῖν, εἰς ἐν γαλήνην παρῆλθεν. διὸ καὶ ἔφη δὲ αὐτὸν τ' πόλιν, μηδενὸς ἔτι τολμῶντος τοῖς πολεμίοις αὐθίστασθαι, δ' ἂν αὐτομάτως οἰχωκότων. ὁ δ' ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελλόμενος, ἐφ' αὐτῷ ἔφασκε ποιεῖσθαι τ' ἔξοδον. μένων μὲν γὰρ οὔτ' αὐ ἀφεθῆσεσθαί τι μέγα συζαμένους, κἂν ἁλίσκωνται, σεναπολεῖσθαι ἅπαντες. ἐκδὺς δ' τ' πολιορκίας ἔξωθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστον τοὺς τε γὰρ ἐν τῇ χώρᾳ γαλιλαίους σεναθροίσειν τ' τάχος, καὶ ῥωμαίους ὑπὲρ τῶν πολέμου τ' πόλεως αὐτῷ αὐτοσχεδιάσειν. οὐκ ὁρᾶν δ' τὸν φθαμυθοῦντας αὐτοῖς χρήσιμον ὂν πλὴν ἢ ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον ὅτι τὸν πολιορκίαν, ὡς ἀθεπλείστου ποιεῖσθαι λαβὼν αὐτόν. οὐ δ' ἐκλιπόντα τὸν ἔνδειαν, πολὺ φ' ὅτι τὸν πόλιν ὁρμῆς αὐτόθεν. οὐκ ἐπιφθῆναι τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξάπτουσι τὸ πλῆθος αὐτῷ ἀθεῖχεσθαι. παῖδας γοῦν καὶ γέροντας, καὶ γυναῖα μὴ ὑπτίων ὀλυρόμενα προσπίπτειν αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἑαυτῶν ἀμπλεκόμενοι πάντες ἱκετεύειν, καὶ μὴ παντὶ κοινωνὸν σφίσι τῆς τύχης μὴ ἐν ἀστάθμου, οὐ φθόνῳ τῆς ἀκείνου σωτηρίας,

E

F

G

ἅμοιγε

ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τῇ αὐτῶν. οὐδὲν γὰρ ἧσσον
ἀπειρῆσθαι δεινὸν ἐνόμιζε παθεῖν. ὁ δὲ πεισθεὶς
ἐκείνῳ ἐκεχειρίαν τοῦτο νομίσας, βιαζομένῳ ὃ φρουρεῖν,
πολὺ δὲ αὐτοῦ τῆς εἰς τὸν ἄπαλον ἐμπεσεῖν ὁρμῆς καὶ ὁ τῶν
ὀδυρομένων ἔκλαυσεν οἶκτος, μόγις τε ἔγνω, καὶ τὸν
κοπὸν τῆς πόλεως ἀπόγνωσιν ἐπιοῦσιν, νεῦσαι καιρὸς
εἶναι τὸν ἄρχεσθαι μάχης, ὅτι ἐλπὶς οὐκέτι σωτη-
ρίας, καλῶν δ' ἔκλειπε καταλλαξάμενον τὸν βίον, ἢ
δράσαντα τὸ γλυκεῖον εἰς μνήμην ὑστέροις παίδων,
ἐπ' ἔργα ἐξέπεμπε. καὶ προσιόντι μὴ τῷ μαχιμωτάτῳ,
ἀνεπίδεκτα τοῦ φεύγειν, καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν ῥωμαίων κατέβησαν. καὶ τὰς μὲν ὑπὸ τῶν
χωμάτων δέρρεις, αἷς ὑπεσκίαζον, διέκαιον. τοῖς δὲ
ὄρυξι ἐνέβαλε πῦρ. τῇ θ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ,
καὶ ὅτι συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ ἐ-
κάμνετο. οὐδὲ κατεπονεῖτο δὲ τῷ τε ῥωμαίων κεκμηκότων τὰς ἐκδρομὰς, ἐξέπεσθαί τε τὸ ὑπὸ ἰουδαίων
ἠδυνῶντο, καὶ ζωπύρων ὑπεδέχετο βαρὺ τῷ ὄπλων
ἦσαν βεβαρῆς, οἵ τε ἰουδαῖοι πρὶν τὶ παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς
ὁρμὰς ἀπαθεῖ ἐκωλύετο ἐκλύσει, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν αἱθροῦσιν. ὁ δὲν γὰρ ἀλκιμώτερον ἦ
τῆς ἀπογνώσεως. ἧκεν βιαίως δ' αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς,
ὅσοις πῶν ἀπορουμένοις, ἄσπερ ὕλης τὸ πῦρ. ἐφικνεῖτο γε μὴν καὶ ῥωμαίοις μὴ ἀσφαλείας, καὶ τὸ τυχὸν, ὡς ἂν ἐξ ἀδήλου πολεμοῦσιν, ἀλλ' οὐ σφαλερῶς ἐχομένοις. τοῖς δὲ τὴν ἀράβων τοξότας, καὶ τοῖς ἀπὸ
συρίας σφενδονήτας, καὶ λιθοβόλους, τὰ πολλὰ τοὺς
ἰουδαίους ἀπέστελλον. ἀρίμοι δὲ οὐδὲ τῆς ἀφετικῶν
ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ γὰρ τοῖς μὲν ἔλιθοι κατακόπτοντες,
τοὺς γὰρ βαλλομένους ἐνδοτέρω μενόμενοι, προσέκειντο τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος
ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ὁμοδρόμοις ἐκ τοῦ ἴσου τὸ πανεμπόνως ἑκάστοις ἀναλαμβάνοντες.

Κεφ. ιε. ΟΤιτασιανὸς δὲ ἡγούμενος τῇ μάχει τὸ χρέων καὶ τὰς ἐκδρομὰς ἀπονενοημένως, τῷ
χωμάτων ἤδη τοῖς χάλιξι πολλοῦ ὄντων, προσῆγε
ἅπαν τὸν κεῖρι. ὁ δὲ ὅτι ἐκφερομένῃ δοκὸς, ἴσον
πάχος ἀδραπλίσιον. ἐξόμοντας δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ'
ἄκρον εἰς κεφαλὴν προσπολεῖ, ἀφ' οὗ καὶ κριὸς καλεῖται, στιτυπτοειδῶς. κατηώρητο δὲ χάλοις μέσος, ἄσπερ ὑπὸ
πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, στιγεῖς ἐκατέρωθεν ἰσομοίοις ἐπεζυγώσεσι. πρωθοῦσθαι δὲ ὑπὸ πλήθους αὖθις ἐπὶ τὸ κρημνὸν, τῷ αὐτῷ ἀθρόως πάλιν οἷς
τοῦμπροσθεν ὑπεκκρουσθεῖσιν, πλαγίᾳ τὸ τεῖχος τῷ προσπίπτοντι σιδήρῳ. καὶ οὐδεὶς οὕτω κραταιὸς πύργος
ἢ προβολὴ πλατεῖα, ὃς καὶ τὰς ἀνωτάτω πλαγὰς
ἐνέγκαι καρτερὸς ἦ ὑπομεῖναι δυνατοῦτο τὸν πεῖσαν ὁ στρατηγὸς τῷ ῥωμαίων μετέβαινε, βίᾳ τὴν πόλιν ἑλεῖν σπεύδων, ὡς τὸ προσπαθεῖν βλαβερὸν
ἦ, μεθιέντων ἡρεμούντων. οἱ μὲν ἐν τοῖς ἁλωτειχίαις,
καὶ τὰ λοιπὰ τῷ ἀφετικῶν, ὡς ἔκαστον τῷ ὑπὸ τὸ
τεῖχος καλύπτειν προεφέρετο, ἔγγιον προσαγόντες ἐβαλλον. ἀμοίως δὲ συνῆγεν οἱ τοξόται καὶ σφενδονῆται. ἀλλὰ δὲ ταῦτα μηδὲν τῷ ἀβελῶν
δυνάμεως τὸ μὴ τοῦ κεῖρι, γέρροις ἐλαφροῖς, καὶ καθύπερθε πεφαλμένοι δέρρεσι, προσῆγε τι καὶ τῷ μηχανήματος ἀσφαλέστατα.

quantum ego arbitror, ſed propria ſpe. nihil enim ſe mali, remanente Iotapho, exiſtimabant, eſſe paſſuros. Ille autem ſiquidem paruiſſet, hæc preces eſſe ratus: cuſtodiam verò, ſi per vim cogeretur (multum enim propoſitum diſceſſus etiam querelarum miſericordia fregerat) remanere ſtatuit. communique deſperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus eſſe dicens pugnam incipere, cùm ſpes nulla ſalutis eſt: pulchriúmque vitam paciſci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam poſteritatis occumbere: ad opera ſeſe conuertit. Cum pugnaciſſimis ergo egreſſus, diſiectis cuſtodibus, vſque ad Romanorum caſtra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impoſitas, ſub quibus tendebant, diſcerpere: nunc operibus ignem immittere. poſteróque die ſimiliter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Veſpaſianus Romanos his excurſibus malè affectos aſpiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes inſequi armorum pondere tardabantur: cùm Iudæi ſemper aliquid agentes, priuſquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum conſererent. Nihil eſſe fortius deſperatis. Reſtingui autem illorum impetus, ſi propoſito fruſtrentur, quaſi flammam ſi materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ poſſeſſionis cauſa non ex neceſſitate pugnantes. Per ſagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pérque ſaxa tormentis emiſſa plerunq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quieſcebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus miſſa intra factum ſubeuntes, ſæuiùs Romanis inſtabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: ſed per vicem vtrinque pugnarent, ſuorum quiſque laborantibus ſubuenientes.

CAP. IX. De oppugnatione Veſpaſiani contra Iotapatam, ariete & aliis tormentis bellicis.

IGitur Veſpaſianus vltro ſe exiſtimans longitudine temporis, hoſtiúmque incurſibus obſideri, cùm prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Eſt autem aries, immenſa materia, malo nauis aſſimilis: cuius ſummum graui ferro ſolidatum eſt, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. depẽdet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorſum autem magna virorum multitudine repulſus, iiſdémque ſimul rurſus impellentibus miſſus, in fronte prominente ferro mœnia percurit: nec eſt vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etſi priores ictus fortiter ſuſtinuerit, aſſiduos vincat. Ad huius periculum reiduci Romano tranſire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obſidio, Iudæis minimè quieſcentibus. Itaque Romani quidem baliſtis exteríſque miſſilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obſtare tentaſſent propius adhibitis vtebantur: neque ſagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea cauſa muros nemo auderet aſcendere, ipſi arietem applicant cratibus deſuper itémque pellibus ſeptum, tam pro ſui defenſione quàm machinæ.

Et primo quidem impetu mœnia concussa A
sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis B
moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihílque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod C
reliquum erat, Iosephus eiúsque socij ad ignis auxilium se contuleruunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione D
citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Siab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cùm super milites decimæ E
legionis prosiliissent, tanto impetu vique irF
ruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, G
quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibíque propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

κὴ κῦ τ̃ πρώτην πληγὴν, διεσείσθη μὲν τὸ τεῖχος πρὸς αὐτὴν ἡ μεγίστη ὠθὰ τῶν ἐνδοθεν ἦρθη, καθάπερ ἑαλωκότων ἤδη. πολλάκις ἢ εἰς τὸν αὐτὸν πάροντας τόπον, ὁ Ἰώσηπος ὁρᾶν ὅσον ὕπω καταειφησόμενον τὸ τεῖχος, σοφίζεται πρὸς ὀλίγον τὴν βίαν τ̃ μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας ἐπίλυτα καθιμᾶν, καθ' ὃ προσέβαλλον ἀεὶ τ̃ κριὸν ὁρᾶν, ὡς πλάζοιτο τὴν ἐμβολὴν, κὴ δεχομένη τὰς πληγὰς, ἐπικάμοιεν τῇ χαυνότητι. τοῦτο πλείστην διαφορὰν παρέσχε τοῖς ῥωμαίοις, καθ' ὁπόσα μὲν ἔστρεψε τ̃ μηχανὴν, αὐτὰ σάκκα γόντων τοὺς σάκκους τῷ ὑπερθεν, ὑποβαλλόντων τ̃ ἐμβολὰς ὡς μηδὲν κατ' αὐτὰ πυπίου βλάπτεσθαι τὸ τεῖχος, ἕως αὐτεπινοήσαντες κόνους οἱ ῥωμαῖοι μακροὺς, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμνον. ἐνεργοῦ δ' οὕτω τῆς ἐλεπόλεως ἠμυομένης, καὶ τοῦτο τείχους, νεοπαγὲς γὰρ ἦν, ἐνδιδόντος ἤδη, τὸ λοιπὸν δὴ τὴν ἐπιπυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ τ̃ Ἰώσηπον ἔφρασαν. ἁλῶναι δ' ὅσον αὖπω εἶχον ὕλης, ξηρόν τε ἐπιπεθεῖσι, κὴ τὰ τε μηχανήματα, κὴ τὰ χάρακα τῶν ῥωμαίων ἐπιπυρέφασαν. οἱ δὲ κακῶς ἐπιβοήθουν, πρὸς τε τὸ τέλος αὐτῶν καταπεπληγότες, κὴ ὑπὸ τ̃ φλογὸς τὰς ἀμυνὰς φθανόμενοι. ξηρᾶς γὰρ ὕλης, πρὸς δ' ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἔτι δ' θείου, διὰ πάντα τὸ πῦρ ὀξυνοίας τόλμαν, καὶ τὰ πολλὰ καμάτῳ πεπονημένα ῥωμαίοις, ὀλίγα ὤφελε σώσασθαι.

ΕΝθα καὶ αὐτὸς τὰς ὀξυφαίνη ἰουδαῖος, νέος καὶ μνήμης ἄξιος. σαμαίου μὲν παῖς ἦν, ἐλεάζαρος δ' ἐκαλεῖτο. σιαὰβ δ' πατρὶς αὐτῷ τ̃ γαλιλαίας. ὁρμηθὲν πέτρα ἀφάμενος, ἀφῆκεν ὑπὸ τὸ τεῖχος ὑπὲρ τ̃ ἑλέπολιν, μὴ τοσαύτης βίας, ὡς τ̃ ὑπερράξαι τ̃ κεφαλὴν τ̃ μηχανήματος, μὴ κατασπάσας, ἐν μέσῳ αἴρῃ τῷ πολεμίων, καὶ μὴ πολλῆς ἀδείας ὑπὸ τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δ' πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς γενόμενος, καὶ γυμνῷ τὸ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πέντε μὲν διαπείρῃ βέλεσι, πρὸς οὐδὲν δ' τούτων ἐκλιπαρὴς, ὅτε τὸ τεῖχος αὐτίκα, κὴ πρόπολος πᾶσι τ̃ δυτολμίας ἔση, τότε ἱλυσπώμενος ὑπὸ τῷ βαυμάτων μὴ τ̃ κενὸν καταπίπτειν. αἱρεῖσι μὴ τὸν ἐφάπτουσιν ἀδελφοὶ δύο νεάνιαι κὴ φίλιπποι, ὑπὸ βουμᾶς κώμης, γαλιλαῖοι κὴ αὐτοί. προπηδῶσι μὲν εἰς τοὺς ὑπὸ τὸ δικάστου ταίμαχος, ἵνα δ' ῥοίζῳ ℓ βία τῆς ῥωμαίοις συμπέσωσιν, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξεις, κὴ ζέφασιν καθ' οὓς αὖ ἐφορμήσειε ἅπαντας. μὴ τούτοις, ὅτε ἰώσηπος, κὴ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀφάμενοι πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα ℓ τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ἐφῆναι, τότε πίμπλη κὴ τ̃ δικάστου ξαπίντος ταίμαχος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, ℓ τὰ ὄργανα ℓ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. οἱ δὲ διάλλων διασπάσαντες, ἐξεσπᾶσον τὸν κριὸν πάλιν, ᾗ ἐξεπεπτώκει τυπτόμενοι τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῶν ἀμυνομένων ἐπ' αὐτῷ, βάλλει τ̃ οὐσανασιαῖον βέλει κὴ τὸν ταρσὸν τ̃ ποδὸς, καὶ πρόσκαιρος μὲν ὑπολαίως ἐξεκλύσαντος τὸ βλαβὲν τ̃ διατήματος, μέγιστον δ' ὄρυβον ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. ἐπὶ γὰρ τὸ αἷμα παραχθέντων τῶν πλησίον, φόβον διὰ πάντος ἐμπίπτει ὑπὸ τῇ πληγῇ τ̃ στρατηγοῦ, κὴ τ̃ πολιορκίας οἱ πλείους ἀφέμενοι, μετ' ἐκπλήξεως καὶ δίους ὑπὸ τὸν στρατηγὸν

συμέ-

συνέθεον. περὶ δὲ πάντων τῶν δείσας περὶ τῷ παρῆν· ὡς τὸ πλῆθος ἢ τῇ περὶ τὸν ἡγούμενον δύνοιᾳ, καὶ τῇ τῶν παιδὸς ἀγωνίᾳ συγχυθῆναι. ῥᾷστα μὲν τοίνυν τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ ἀπέλυσε, καὶ τὸν στρατὸν ἔπαυσε τῆς θορύβου. τῇ γὰρ ἀληθινὸν ἐπαίνῳ χρώμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπιφανέσιν ἀπ' αὐτῶν ὀφθῆναι παρασκευάσας, χαλεπώτερον ἰουδαίοις ἐπῆγε τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς πιστοῦ τοῦ στρατηγοῦ περιπεσεῖν ἐφίλει, καὶ δορὶ ἀλλήλους ἔτρωον. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰώσηπον, καίπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆς καταπελτικῆς καὶ τῆς πετροβόλου, ὅμως οὐκ ἀπεῖποντο τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ὑπὸ τὰ ἔρρα τὸν χειρὸν βληβείδοντας ἔβαλλον. καὶ ἤνυον μὲν οὐδὲν ἢ μικρόν, αὐτοὶ δ' ἀδιαλείπτως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοτὸς ἦσαν τοῖς πολεμίοις δυσιώπητον, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, τῆς ὀργάνων πόρρωθεν μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον. λίθῳ τὸ βλεπόμενον. ἤτε οὖν τῆς ὀξυβελοῦς, καὶ καταπελτῆς βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνε, τῆς ὑπὸ τῶν μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. μάλιστα μὲν γὰρ οὐκ ἦν οὕτως ἰσχυρὸν σῶμα, ὃ μὴ μέχρις ἐσχάτης σφόδρα φάλαγγος, βίᾳ τε καὶ μεγέθει τοῦ λίθου. μάθοι δ' ἂν τις τοῦτο τοῦ μηχανήματος ἀκριβῶς, ἐκ τῆς ὅσα δὴ τῆσδε τῆς νυκτὸς γεγονότων.

Κεφ. ιζ. Παγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτοῦ τῆς περὶ τὸ ἰώσηπον ἑστώτων κατὰ τὸ τεῖχος, ἀπαρράστως τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὑπὸ ξίφους ἐσφενδονήθη σταδίων, γωνιακός τε μᾶλλον ἢ μέσων ἐγκύμονος πλησίον τοῦ γαστέρα, περήει δὲ νεὸν ἐκ οἰκίας, ἐξέσωσεν ἐφ' ἡμιστάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη ὑπὸ τοῦ λίθου βία. τῆς μὲν ὀργάνων, φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῆς δ' βαλλομένων, ὑπὸ ψόφου καὶ πάλλησι δ' ἐκτύπουν οἱ νεκροὶ κατὰ τοῦ τείχους ῥιπτόμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κατωμωγὴ γυναικῶν ἠκούετο. συνήχουν δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων, αἵματι δ' ἐρρέετο πᾶς ὁ περὶ τῆς μάχης περίβολος, καὶ περιβατὸν ὑπὸ πλημμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερώτερον δ' ἐποίει τὴν βοὴν καθεμιᾶς τὰ ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ἔτε εἰς ἀκοὴν, οὔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείφθη. πλεῖστοι μὲν γε τῶν δὴ ἰσοταπατῶντες ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον. πλεῖστοι δ' ἐγλύφοντο θαυμασίως, καὶ μόλις περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν, ἐν δὲ δόσει τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀδιαλείπτως τυπτόμενον. οἱ δὲ φερεσάμενοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥιφὲν αὐτοῦ χώσασιν πρὶν βληθῆναι τοὺς δηβατηρίους ὑπὸ τῆς ῥωμαίων μηχανῆς.

Κεφ. ιη. Ὑπὸ δὲ τοῦ ἑωθινοῦ ἀσμενος δὴ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως σωθῆναι τὸ στρατὸν, ὀλίγον ὑπὸ τοῦ νυκτερινοῦ πόνου διαναπαύσας. βουλόμενος δὲ ὑπὸ τῆς καταῤῥιφθέντος περιάσασθαι τοὺς ἐργοπόνους, ἵππους μὲν γυμνοτάτους τῆς ἱππέων ὑποδήσας τῆς ἵππων, ξυχὴ διέταξε κατὰ τὰ πεπτωκότα τοῦ τείχους, πάντοθεν περιφερομένους τοῖς ὅπλοις, καὶ τοὺς κοντοὺς περιέχοντας, ὡς ὁπότε ταῖς δηβατηρίους βάλλοιεν μηχαναῖς, καταῤῥιπτοντο τῆς εἰσόδου. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τὸ πεζοῦ τὸ ἀκμιαιότατον. τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀπὸ παρεξετάσεως πρὸ τοῦ τείχους

A concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & benevolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhor-
B tantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis balistarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, &
C tum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ
D illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transiecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine
E confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat,
F priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositis trifariâ collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contóque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitũ multitudinem fracidũ muri spatiũ

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæterique omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itémque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulàtibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: cótra sagittarum verò multitudinem commuuiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumẽta resistere: vnumquemq; verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictísque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes: Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: cósque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebãtur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant: καὶ ταχέως αὖθις ὑποδεξάντων ἐπίβασιν ἑτέροι, θᾶσσον κελευσάμενοι ἀλλήλοις, καὶ πλοιαρὰ μὲν σιω-

καὶ πᾶσαν ἡ ὀρχήστρα, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀναφυγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως δύνασθαι φεύγειν. κατόπιν δὲ ἵστασαν τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσαντες ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως δὲ σφενδονήτας, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῶν μηχανημάτων. ἑτέρους δὲ κλίμακας ἁρμόσαι κελεύει, προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκμαίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύειν προθυμοῦνται, καταλίπωσι δὲ τοῖς καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ, ὑπ' ἀθεῶν βιαζόμενοι τῶν βελῶν, εἴξωσι δὲ εἰσόδου. ἰώσηπος δὲ συνεὶς τὸν ὄλεθρον, ὃν μὲν τὸ μέγεθος τοῦ τείχους, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἴσησι τοὺς γηραιούς, ὡς μηδὲν πεύσῃ βλαβησομένους. κατὰ δὲ τὰ παῤῥωγότα τοῦ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ σὺν πάντων, αὐτὰ ἐξ αὐδρας, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σφοδρὸν δυνήσεσθαι, συνέλεξατο, συνέλαβόν τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν ταγμάτων ὑπερφέρειν τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγῆναι. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνασπίσαντας καλύπτεσθαι καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον ἕως ταῖς φαρέτραις κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλλόντων δὲ τὰς ὑπερβατηρίους μηχανὰς αὐτοῖς προσπελᾶν, καὶ δὴ τῶν ἰδίων ὀργάνων ἀπαντᾶν τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἔκαστον, οὐχ ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ' ὥσπερ ὑπολωλυίας ἤδη τῆς πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας αἰχμαλωτισθησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς μελλούσης συμφορᾶς θυμὸν προαναλίσκοντας, ἐναφεῖναι τοῖς δράσουσιν αὐτάς. ἔταξε μὲν οὖν οὕτως ἑκάτερον. τὸ δὲ ἀρχὸν ὑπὸ τῆς πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἐθεάσαντο, ξιφήρη μὲν φάλαγγα τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν γὰρ εἰς τὴν μάχην μεταξὺ κεῖτο τῶν πάλαι φυλάκων, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ξιφήρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὁρωμένην λαμπομένην ὅπλοις, πάντα βέλη τοὺς τοξότας ἐπαιέροντα τῶν ἀράβων, ὕστατόν τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς ἐκ ἀπφλουμένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ δὲ ἰώσηπος τὰ μὲν γινόμενα ὡς μὴ θηλύνοιεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, κατακλείει ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀπφλῆς ἐσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δὲ πρὸ τῶν ἐῤῥιφθέντων ἦλθε παρήει. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας, οὐ προσῆγεν. ἀπεκαθέδρει τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν. ὁμοῦ δὲ οἵτε σαλπιγκταὶ τῶν ταγμάτων ἁπάντων συνήχησαν, καὶ βοὴν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ συνθήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῶν τοῦ ἰωσήπου προσταγμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βολὴν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφέξαντο, καὶ βαλλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπεξέδραμον δι' αὐτῶν, πρὶν δρασμεῦσαι τοὺς δρασκελίστας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς ἀντίοις, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, προσεφέροντο δὲ τὰς ἐχάτας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῶν ἀναιδεστέρων τῶν κατ' ἀσπίδα ἀδριζομένων. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν ῥωμαίων, πρὶν ἢ πεσεῖν, ἢ δρασθεῖσαι. ὡς δὲ οἱ μὲν ἔκαμνον δικαίως ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀμείβειν οὐκ ἔχοντες, τὸ κεκμηκὸς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀκραιφνὲς διεδέχοντο, καὶ ταχέως αὖθις ὑποδεξάντων ἐπίβασιν ἑτέροι, θᾶσσον κελευσάμενοι ἀλλήλοις, καὶ πλοιαρὰ μὲν σιω-

σαντες,

σανίσες, τοῖς ὑ θυρεοῖς καθύπερθεν φεραξάμενοι, τεῖχος ἄῤῥηκτον ἐκλύοντο, κὴ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάσῃ τῇ φάλαγγι τοὺς ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη τὰ τείχεα ἐπέβαινον.

A protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totáque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentíque oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundút: ipsis eriam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vsque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnémque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè calesceret, seróque pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc C incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes turò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo alteD ro deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidē resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebant. Cùm autem multa milites mala in E hac perperi pugna dux videret, sub vesperā eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorū causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neq; tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenū pedū F in excelsū iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & pōdere stabiles esset, neq; ignib⁹ expugnarētur cáſq; super aggeres collocat, iaculatorib⁹ & sagittariis, itēq; leuioribus missiliū machinis plenas, fūditorū quoq; fortissimis. Qui cū nō cōspicerētur propter altitudinē turriū & loricas, ipsi eos qui super murū astarēt facilè cōspicuos telis feriebāt. at illi cū neq; à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq; vlcisci possent quos nō viderēt: altitudine quidē turriū librata G manu iacula superāte: ferro autem, quo erāt septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant. quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

Κεφ. ιθ. Ὁ δὲ ἰώσηπος ἐν τ ἀμηχανίᾳ σύμβουλον λαβὼν τ αἰτίαν, ἣ δὲ ὄζει δῃ πρὸς ὀδύνοιαν, ὅταν αὐτ ἡ κατάγνωσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον σκέλδυσε καθαχεῖν τ συνωπωκότων. οἱ ὑ ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μ τάχος πολλοί, κὴ πολὺ πάντοθεν τ ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες κὴ τὰ ἀλγεῖα θερμαινόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο κομιζόντων τ ῥωμαίων, διεσκέδασε τ τάξιν, & μ δ ἀνῶν ἀλεξιάτων ἀπεκυλινδοῦντο τ τείχους. ῥᾷστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ἀπὸ κόρυθος μέχρι ποδῶν ὑποπλαὶ πανοπλίας διέῤῥει τὸ σῶμα ὅλου, κὴ τ σάρκα φλογὸς ὑδὲν ἔλαττον ἐπιβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσῃ ταχέως, & ψυχόμενον βεᾳδίως διὰ τὴν πίοτητα. τοῖς δὲ θώραξι τοῖς κράνεσιν ἐνδεδεμένοις, ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως οὐκ ἦν. πεσόντες δὲ κὴ συνηλγυνόμενοι τ ἀλγηδόσιν, ἀπὸ τ γεφυρωμάτων ἐπίπτον. οἱ ὑ ξαπίνης εἰς τοὺς ὀπιτέρους ποσὶ βιαζομένους, δυχείροτοι τοῖς κατόπιν πίπτουσιν ἦσαν. ἐπέλιπε δὲ οὔτε ῥωμαίους ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰχὺς, οὔτε τοὺς ἰουδαίους συέσεις. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ περ οἰκεῖα πάσχοντες ὁρᾶντες τὰς καταχυθείσας, ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τ ποσὶ αὐτὰ κατίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ ὑ ἰουδαῖοι δόλῳ δ ἑτέρῳ τὰς γεφύρας ἐξαπατῶντες ἐπέσφαλλον, τῶν ἐφ ἵππων ὑποχωρούντων τ σανίσιν, αἷς ἐπολιθαίνοντο, ὑπεισέρροντο, κὴ οὔτε τῶν ἐκπορευομένων, οὔτε τῶν προσβαινόντων τις ἑρθὸς ἔμενεν· ἀλλ' οἱ μὲν ὑπολιζόμενοι τῶν βαθυτέρων μηχανῶν συνεπατοῦντο. πολλοὶ ὑ ὅλοι τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίροντο δ' ὑπ' ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων γὰρ τ ῥωμαίων, ἔξω τ κὴ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλεύθεροι ὄντες, ἐπὶ τὰς βολὰς διέτρεχον. πολλὰ δὲ κακουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας, ὁ στρατηγὸς ἐπὶ δείλην ἀνεκάλει. ἔπεσον ὑ τούτων μὲν ἓξ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐξωθήσαν. τῇ ὑ ἀπὸ τ ἰωταπάτης, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, ἑξακόσιοι ὑ ὑπὲρ ἑξακοσίους ἀνεκομίσθησαν. οὕτω δὲ μὲν οὐδ ἀτίου μᾶλλον, ἢ ὡς τάξις ἦν.

Cap. 19. Vespasianus consilio vtitur, quo Iotapatenos ab oppugnatione deterreat. Ipsi verò ad pugnam redeunt.

Κεφ. κ. Ὁ δὲ οὐεσπασιανὸς ὑ ὅτι τοῖς συμβεβηκόσι τ στρατιὰ ἀδημονεῖ μεθυόμενος, ὡς θυμουμένης ἐώρα, καὶ οὐ προσέκοπτε, ἀλλ' ἔργων ἀναπαύσεις, προσυφώσας μὲν τὰ χώματα τὰ, πύργους ὑ ἓξ εἶναι πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος κατασκευάσας παντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἑδραῖοι τε εἶεν ὑπὸ βαρύτητος, καὶ δυσάλωτοι πυρί, τῷ χωμάτων ἐπίστησεν, ὅπλισάς αὐτοὺς ἀφετηρίων τε & τοξότας, καὶ τ ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ εὐφορώτερα, πρὸς ὑ τὰς ῥωμαλεωτάτους σφενδήτας, ὅτι μὴ καθορῶντες ἐξαΐσσοντα τὸ ὕψος, & τὰ θωράκια τ πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ὅπλα τ τείχους ἔβαλλον. οἱ ὑ ῥᾳδίᾳ κὴ κόρυθι φερομένων τ βελῶν ἐκκλίνοντες ῥᾳδίως διεφέροντο, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμύνασθαι, κὴ τὸ μὲν ὕψος τ πύργων δυσέφικτον ὁρῶντες ὄντες ἐχθρὸς ὄφ, πυρὶ δὲ τοὺς σίδηρον δυσανάλωτον, ἔφυγον ὑπὸ τὸ τείχους, κὴ προσβάλλειν παρασκευοῦντας ἐπεξέθεον. & οἱ μὲν ὅλοι τ ἰωταπάτης, ἀπέθνησκον ἕτερος ἑτέρου μενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοί, & μηδὲν ἀπηκοοῦν τοῖς πολεμίοις, ὅτι μὴ μὴ κινδύνων ἀνίεσαν, ἔχοντες.

Cap. 20. Iosephus, cùm ad machinas excogitandas desperatione stimulatur, feruentem oleum perfundi militibus iubet, scutorum coniunctione defensis. Quod Romani multi ferentes, cùm in hostes effundere vellent, ipsi ab hostibus perfusi, ardentes in eos ferebantur. Quibus ita resistebant Iotapateni, vt quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

CAP. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eósque paulisper reluctatos: in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum excluſum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. eúmque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præsset. Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt: Titus verò eiúsque comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui se intus cõgregauêre, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuêre conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv. millia: captiuorum autem duo millia cxxx. Hæc Galileis clades cõtigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, οὐεσπασιανὸς δὴ Κιφ. κα. πνα τὴν τῶν ἰωταπάτης ἀσυλήτων πόλιν (ἰαφὰ καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τὴν ἰωταπατηνῶν ὧδε ἀδόξως ὑπερχόντων ἐπαγομένην, ξαϊωὸν ὄντα τῶν δικαίου τάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, ὧδε δοὺς αὐτῷ χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ δισχιλίους. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβών, ὄντως γὰρ φύσει καρτερᾷ τυγχάνουσα, καὶ διπλῷ περιβόλῳ τετείχιστο, περιπαντικότας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλει, καὶ πρὸς ὀλίγον ὑπερχόντας, ἰδίωκε. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι κατὰ πόδας προσκείμενοι συνεισέπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ὑπεκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς ἤδη τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον χάριν οἰκείας ἐκκειθέντα προὶς ἀπόλεμον, ἴκελον φονεῦσιν ἐχθροῖς παρίστησιν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοῖς ἐπ' αὐτοῦ ὀνόμασι καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀποσφάττοντο ταῖς ἱκετείαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέσοι δὲ τὴν δυεῖν κατειλούμενοι περιβόλων βύζιν, πολλοὶ μὲν τοῖς ἰδίοις περιπείροντο ξίφεσιν, ἀπείροι δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἔπιπτον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαρρῆσαι τοῖς. θεὸς γὰρ τὸ καταπλῆξαι τοὺς πολεμίους, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῆς οἰκείας προδοσία. πέρας ἔθνησκον, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῇ ἰδίων καταφόμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο, μύριοι καὶ δισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενωθὲν δὲ μαχίμων λογιζόμενος ἤδη τὴν πόλιν ὁ ξαϊωὸς, εἰ δὲ καὶ πρὸς σῶδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δίους, ἀπέθετο τῷ στρατηγῷ τὴν ἄλωσιν. καὶ στίλας ἀγγέλους πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἢ τὸν ἑαυτοῦ ἐκπέμψαι τὸν υἱὸν αὐτοκράτορα, δηλήσοντα τὴν νίκης τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μὴ στρατιᾶς τὸν υἱὸν δεήσειεν, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν δεξιὰ τάξας τὸ στράτευμα, δηλῶν μὲν τὸ λαμπρὸν κράτος, τὸ ξαϊωὸν ἴσχυσεν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῇ δὲ στρατιᾷ τῇ κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν προβολόν. διαπηδήσαντες δὲ οἱ πρῶτοι τὸ τεῖχος, τὴν μὲν πόλεως ἐκράτησαν ταχέως, πρὸς δὲ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συστάντας, καρτερᾷ μάχῃ συνέμιξαν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προσυχὸν αὐτοῖς. ἦ μέχρι μὲν ἕξ ὡρῶν αὐτοὶ ἔχοντο μαχόμενοι. διαπανηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἔτι τοῖς ὑπαθρείοις, ἢ καὶ τοῖς οἰκίαις ἀποσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὧδ' ἐν ὀλίγῳ ἄρρεν ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μὴ γυναικῶν ἐξεωνήσαντο. τῶν μὲν οὖν ἀναιρεθέντων αἱ πᾶσαι τὸν πόλιν, ἢ δὴ τῆς προτέρας ὧδε τάξεως, ἀριθμὸς μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δὲ αἰχμάλωτα, δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δευτέρᾳ μηνός.

Ἐμπε-

Κεφ. κβ. Ἐμειναν δὲ ἐδὲ σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθεσιάσαντες γὰρ δὴ τὸ γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἔστιν ἅγιον, καὶ χώραν μὲν ἔμενον, πολέμου δὲ εἶχεν ἀπέλπιδα ἥτε συμοδὸς αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ ἐδὲ τοῖς γλτνιοῦσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. φρὸς γὰρ τὰς ῥωμαίων δυσεργίας ἐν ἀλογίστῳ τιθεὶ καὶ σφᾶς αὐθένειαν ὠῤῥώδουν, καὶ μετέωροι φρὸς τὰς ταραχὰς ὑπῆρχον. ἐδοκεῖ γὰρ ἡσυχασαι φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνειν. καὶ γὰρ ἀεὶ φερυραῖς ἡ σαμάρεῖτις ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συνταξις ἰδὼ φοβερά. κερεάλιον ὧν ἔπαρχον ὄντα τῆ πέμπτῃ τάγματος, μθ' ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν τελειλίων πέμπει. τούτῳ φροσβαίνειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην οὐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπαρθεν ὄντων. κυκλωσάμενος γὰρ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν διὸλης αὐτοὺς ἐφερύρᾳ τῆς ἡμέρας. συνέβη δ' ὕδατος ἐπορεμένων τῶν σαμαρέων, ἐκδιψῆναι τότε καὶ καῦμα δεινὸν, ὥρα γὰρ ἦν θέρους, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀφθάρτον, ὡς πυνὶ μὲν αὐθημερὸν ὑπὸ τῆ δίψους ἀποθανεῖν. πολλοὺς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν φροβλμένους, ῥωμαίοις, φροσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ κερεάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμένοντας ὑπὸ τῶν δένων καταγότας, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τὴν δύναμιν ἐν κύκλῳ φθεισήσας τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν φρῶτον δὴ δέξιας φρουκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, δῆθεν βαυόμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, φροσπεσὼν ἀπέκτενε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους δὴ μείους ὄντας. δεύτου μὴν εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐφέχθη. καὶ τοιαύταις μὲν συμφοραῖς σαμάρεῖται ἐχρήσαντο.

Κεφ. κγ. Τῶν δ' αὖ τὰ ἰωτάπατα διακαρτερούντων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δένοις αὐτεχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑφῆρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις φρὸς τὸν δεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τὴν τε ὀλιγότητα τῶν δὴ τῆς πόλεως διαγέλλων, καὶ τὴν ἀθένειαν. καὶ ὡς ἀγρυπνία διεφθαρμένοι, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις διακεκναμμένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἐδὲ βιαζομένους ἔτι φέρειν, δόλῳ δ' ἂν ἁλῶεν, εἴτις δηλοῖτο φρὸς τὴν ἑκάστου φυλακὴν, καθ' ἣν αἰσία τις τῶν δένων ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθαπτὰς μάλιστα κεκοπωμένων ἐωθινὸς ὕπνος. καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνιέναι δέ τε καὶ αὐτὸν. τὴν ὥραν ἐπιτηδεῖν. τῷ δὲ ἰὼ μὲν δὶ ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, τότε φρὸς ἀλλήλους πίστιν εἰδότι τῶν ἰουδαίων, καὶ τὴν φρὸς πᾶς κολάσεις ὑπεροψίαν, ἐπειδὴ καὶ φρότερον ληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἰωτατῶν, φρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ μηδὲν δῶν πυρὸς ἐξαφλναι τοῖς πολεμίοις φρὶν τῶν ἔνδον εἰπεῖν, ἀνεσταυρώθη τὸ θανάτου καταμειδιῶν. τάχα μὲν εἰκότα πιστὸν ἐποίῃ τὸν φροδότην, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν δὲ αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πείσεσθαι μέγα φροσδοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσαν, δηλοῖ δὲ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως φθάσειν ἐζαίφνης τὴν σφαγήν. κὴ δὴ τὴν μεσηβρίαν ὥραν, ἡσυχὴ πεὸς τὸ τεῖχος. κὴ φερῶτος δηλαδὴ πῶς συνεὶς τῶν χιλιάρχων δομιτίῳ σαβίνῳ τ' ἀπὸ τ' πέμπτης καὶ δεκάτου τάγματος πινὰς ὀλίγους ἄγων. ὑποσφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μθ' ἓς σπεῖρος τῶν κερεάλιος χιλίαρχος,

A Sed ne Samariæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, B eorumque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nõnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò ciusmodi morti seruitium præferentes, ac Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, mõntem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœ- D dera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: deniq; quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mẽsis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

CAP XII. De Samaritis à Cerealedeuictis.

CAP. XIII. Iotapatæ ex eidium.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerantibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. E quidam verò ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorũ enunciãs: quódq; diuturnis vigiliis, & præliis assiduis cõsũmpti, minimè qui dẽ vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiã caperentur, si quis instaret. circa extremã nãq; vigiliam, quãdo & malorum requiem habere viderẽtur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat, ea- F démq; hora inuadẽdos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset inter se Iudæorũ, quãtaq; superbia pœnas contemnerent, transfugá suspectus erat: nã & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirẽtibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illũ vera dicere: ipse autẽ nihil ex eius fallacia magnũ sibi existimans esse metuendũ, asseruari hominẽ iussit, & ad occupãdã ciuitatẽ parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat G indicata, silentio muros petebat: primúsque incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autẽ vigilibus, in ciuitatẽ ingrediũtur, & post eos Sextus Cerealis tribun⁹,

& Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamque planè dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnóq; pariter diſſoluti. Et ſi quis euigilaſſet, nebula viſus eius hebetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſolóque malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcendi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque angustiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manib. propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, nec Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem reſtiterunt. deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedêre: hisque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo tutus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incautè, haſta ille præventum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. poſtea verò ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata ſunt excidij tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtellaque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Cap. XIIII. Quomodo Ioſeph. captus vitam ſuam redemit facto & verbis.

ROmani verò Ioſephũ requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itémq; abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vſus auxilio, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: vbi XL. inſignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte verò ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cũq; omnia vndiq;

τὴν πλάκισδος, τοὺς ὑπὸ σφῶν τεταλμένους εἰσῆγον. κατεξλημμένης ἤδη τ ἄκρας, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει τριφομένων, ἤδη ἡ ἡμέρας ἦσης, ὅμως ἔτι τ ἀλώσεως τοῖς κεκτημένοις ἄδηκτος ἦν. καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ ἐλύοντο, καὶ τ ἐξανιςαμένων ὀμίχλη τὰς ὄψεις ἀπήμβλυνε πολλή, κατὰ τύχην τότε τῇ πόλει ἐπεσχυθῆσα. μέχρι πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσούσης, ἐπὶς μόνην τὴν τῶν κακῶν ἄδηκτον ἐξανέςησαν, καὶ τ ἄλωσιν ὅλης δυοῖν αἰωρούμενοι. ῥωμαίοις δὲ κατά τε μνήμην ὧν ἔδρασαν τὴν πολιορκίαν ἔπαθον, οὔτε φειδὼς εἰσῆλθέ πινος, οὔτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κάταντες ἀπὸ τ ἄκρας τὸν λεὼν συνωθούμενοι. ἐφόνευον. ἔνθα καὶ τοὺς ἐπιμάχεσθαι δυναμένους ἡ δυσχωρία τὴν ἄμυναν ἀφήιρητο. ἐλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς ἐνεπεῖς, καὶ καὶ τῶν ἐρειπίων ὑπολιθαίνοντες, ῥᾴστη κατ' ἄκρας ἐκαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. ἔτι τὸ πολλοὺς, καὶ τῷ ἔνδον ἰσόπεπτον δυπλέκτειν. ἐπ' αὐτοχειρίαν παρέξυε. καὶ δύλες γὰρ ὡς ἐδύναντο τῷ ῥωμαίων ἀγῶνι δύνασθαι, τότε πίστιν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων ἔφερον, καὶ συναθροισθέντες δὴ τὰ καταλήγοντα τ πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀνῆλουν. ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτῃ τ καταλήψεως αἴθησιν τ φυλακῶν διαφυγεῖν ἔφθασαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῶν ἔσω πρὸς ἄρκτον πύργων μέχρι μὲν τινος ἀπημύναντο. ἔπειτα δὲ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων, ὀλίγοι ὄντες τὰς δεξιὰς, καὶ τοῖς ἔφεξῆς τῷ σφαγεῖ δίδυμοι παρέχον. αὐαίμακτον δ' αὖ οὐ γῆσαν ῥωμαίοις τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κατὰ τὸν ἄλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς ἦν αὐτόνιος. θνήσκει δ' ὧδε ἐνέδρᾳ. τῶν γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τῆς συμπεφευγότων (πολὺ δ' οὗτοι πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τὸν αὐτόνιον ὀρίξαι δεξιὰ αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, καὶ βοήθειαν ἐς ἄδον. ὁ δ' ἀφυλάκτως ὤρεγε τῷ χεῖρα, καὶ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτωθεν ὑπὸ τὸν βουβῶνα δόρατι, καὶ διαχρῆμα διεργάζεται. κατ' ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀνῄρουν ῥωμαῖοι. τῇς δ' ὑπολοίπους αἱρεθέντες ἐνέμοι τὰς κατασύσεις, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξήεσαν, καὶ δὴ πάντες ἐχέφρονα ἀλικίας, πλὴν νηπίων καὶ γυναικῶν. καὶ τὰ μὲν αἰχμάλωτα χίλια ἐγένετο τοῖς δικαιοσίοις συνήθη. νεκροὶ δὲ κατά τε τὴν ἄλωσιν, καὶ κατὰ τὰς ἐφέτιον μάχας, συνηριθμήθησαν τετρακισμύριοι. οὐκ ἀσφαλὲς δ' ἦν τὴν τε πόλιν κατασκάψαι καὶ δεῖν, καὶ τὰ φρούρια πάντα ἐρημωτήριον αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ἔτως ἐάλω, ξ ἐσταιδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἡγεμονίας ἔτῃ, παρὰ μῆνα γουμήνιον.

ΡΩμαῖοι δ' ἐπὶ τ ἰώσηπον αἰσχυνθέντες, κατά γε ὀργὴν καὶ σπουδὴν, καὶ σφόδρα ἔτι στρατηγὸν φιλοτιμουμένου, μείζων γὰρ ἦν μοῖρα ἔτι πολέμου λαφθεὶς, καὶ τ νεκρὸς διηρεύνων, καὶ τὰς ἀποκρύφους τ πόλεως μυχάς. ὁ δ' αὖτε τ πόλεως ἁλισκομένης, δ' αμονίῳ τινὶ συνεργάσασθαι μενος, μέσον μὲν αὐτ σκολιόπλῃ τ πολεμίων, καθάλλει δ' εἴς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ σπήλαιον διέζευκτο καὶ πλατεῖαν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. εἶτα τεσσαράκοντα μὲν τ ἀρίστων ἀνδρας καταλαμβάνει λανθάνοντας, διασκεδίλιον δ' ἀπτυδείων οὐκ ὀλίγας ἡμέρας διαρκεῖν δυναμένων. μεθ' ἡμέρας μὲν οὖν ὑποστέλλετο τῷ πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' ἀνίων ἐζήτει διασμοῦ δεῖ δυσὶ καὶ τὰς φυλακὰς κατασκέπτετο. φερομένων δὲ πάντα χόθεν τῷ πύρ-

τῇ πύργων δ' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν οὐκ ἰῶ, αὖθις εἰς τὸ A ἀπόλαυον κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας ἐξαλανθάνει. τῇ δ' ἕβδόμῃ γυναικὸς ἁλούσης, ἅμα αὐτοῖς μεμύστα. καὶ οὐκ ἀσπασιῶς αὐτὸν μὴ ἀπουδὸς πέμπει δύο χιλιάρχους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιᾶς τῷ ἰωσήπῳ δοῦναι κελεύσας, καὶ προτρεψομένους ἀπελθεῖν. ἀφικόμενοι δ', παρεκάλουν οὗτοι τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις περὶ σωτηρίας ἐδίδοσαν. οὐ μὴν ἔπεισθον. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἦν τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, οὐκ ἐκ τῆς φύσεως τῶν ῥωμαλεωτάτων ἡμέρου, τοῖς ὑποψίας συνέλεγεν, ἐδεδίει τε ὡς δὴ πιθανείας προκαλουμένους, ἵνα οὐκ ἀσπασιῶς ἕξοι τὸν πέμπειν χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τῷ ἰωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δ' ἔσω, τό τε φύσει ῥωμαίων ἧκον, πρὸς οὓς αὖ ἄπαξ ἔλθοι, διέῤῥει, καὶ ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο πρὸς τῶν ἡγεμόνων, ἀπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ δὴ πιθανείᾳ ἀναγαγεῖν αὐτόν. ἐπεῖναι γὰρ ταύτῃ, καὶ μὴ C ψυχὰ προῖόντα λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προαιρούμενον ἄνδρα γενναῖον. προσέτι δὲ, ὡς οὔτ' αὐτοὺς ἀσπασιῶς ἐπιδρᾶσιν φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τῷ κακίστου προσχήματος προσήσεται τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν, οὔτ' αὖ αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλιον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν. ἐνδιάζοντος δὲ τοῦ ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν νικάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκαίετο τὸ ἀπόλαυον ὥρμητο. κατεῖχε δὲ αὐτοὺς ὁ πολέμαρ- D χος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα φιλοτιμούμενος. ὡς δὲ ὅτι νικάνωρ προσέκειτο λιταῖς, καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ πολέμου πληθούσας ὁ ἰώσηπος ἔμαθεν, ἀνάμνησις αὐτῷ τῆς διὰ νυκτὸς ἐνείρων εἰσέρχεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ προεσήμαινε τοῖς ἰουδαίοις, καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. ἦν δὲ περὶ κρίσις ὀνείρων ἱκανὸς συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα. τῇ γε μὴν ἱερῶν βίβλων οὐκ ἠγνόει τὰς προφητείας, ὡς E αὖ αὐτός τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς δὴ καὶ τῆς τότε ὥρας σοφὸς γενόμενος, καὶ τὰ φοβερώτατα τῇ προσφάτῳ ὀνείρων ἀπάσας φαντάσματα, προσφέρει τῷ θεῷ λελεημένας δυχάς. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἰουδαίων ἔφυ φῦλον ἐκλάσαι δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετέβη ὁ θεὸς ῥωμαίους ἡ τύχη πᾶσα, καὶ τῶν ἐμῶν ψυχῶν ἐπαλέξω τὰ μέλλοντα ἐκφεύγειν, δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἐκὼν καὶ ζῶ. μαρτύρομαι δὲ ὡς οὐ προδότης, F ἀλλὰ σὸς ἄρτι ὑπήκοος.

Κεφ. ιε. ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐπεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον σωθέντα εἴκοντα τοῖς προκαλοῦσι, λύθρου ἐπλήσθησαν, ἅ μεγάλα γε καὶ στάξειν, ἐδόων, οἱ πάτριοι νόμοι, καὶ καταφήσας θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φὰς ὑπομβρίσειν ὁρᾷ δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτοῦ, πόσοις ὑπ' ἐλευθερίας ἀπαθανατίσαι ἐπέφασας; φιλεῖ μὲν ἀρὰ δόξαν ἀνδρείας, φιλεῖ δὲ καὶ σωφροσύνης ἔχειν, εἶτα σωτηρίαν μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ ὑπ' ἐκείνων, κἂν ἢ βέβαιον θέλῃς. ἀλλ' εἰ μή σοι λάθοι τινὰ σαυτοῦ κατέχειν ἡ ῥωμαίων τύχη, προνοητέον ἡμῖν ἔτι παρόντα νόμου. χρήσομαί σοι δεξιᾷ, καὶ ξίφει. σὺ δὲ αὖ μὲν ἐκὼν ipsius causa maximè custodirentur; neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Túmque Vespasianus properè duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt. fidémque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem B magis quæ pati meritus esset, qui plurima cõmisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: C essétque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat: quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur. quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri feruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori G persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulẽtes & dexterã tibi & gladium cõmodabimus: Tu verò siquidem sponte

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessariò tractare incepit. Et quid enim tantopere, inquit, ô socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nosipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrũ enim esse pro libertate mori, & ipse fatcor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cùm opus est, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verùm seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri foris est semet occidere. Imò verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem spõte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eóque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insi diatores putamus, pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, vt essemus: rursúmque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidẽ cũctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata, anima verò semper immortalis est: Deíq; particula in corporib. collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit, aut malè tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlcisci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum soluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúsque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum atque inde rursum, voluentibus seculis, castra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autẽ illorũ Deus autores iniurię per nepotes vlciscitur. Hinc &

A θνήσκεις, Ἰουδαίων στρατηγός, ἐὰν δὲ ἄκων, προδότης τεθνήξῃ. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανίσταντο τὰ ξίφη, Ϲ ἠπείλουν ἀναιρήσειν αὐτόν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐναντιώσοιτο. δείσας ὁ Ἰώσηπος, μὴ προδοσίαν εἰς ἡμᾶς τὸν θεὸν ὑπολάβωσιν, εἰ προαπολοῖντο τὴν ἀγγελίας, ἤρξατο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ἐκ τῆς αἱρέσεως. τί γὰρ τοσοῦτον ἔφη σφᾶς αὐτοὺς ἐν ταῖς φρεσὶν ἡμῶν; ἢ τί τὰ φίλτατα ἀγαπασάζομεν σῶμα Ϲ ψυχήν; ἀλλ' ἄλλαι τις ἡμᾶς φησὶν, ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τοῦτο γε. B καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιος νόμῳ, τουτέστιν ὑπὸ τῆς κρατούντων. εἰ μὲν οὖν τὸν ῥωμαίων ὑπερφέρομαι οἴδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθὰς τυμοῦ ξίφους, καὶ χρεὸς ἡ ἐμῆς. εἰ δ' ἐκείνους εἰσέρχεσθαι φείδω πολέμου, πόσῳ δικαιότερον αὐ ἡμᾶς ἡμῖν αὐτῶν εἰστέλθοι. Ϲ γὰρ ἠλίθιον ταῦτα δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, φεῖσθαι ὧν πρὸς ἐκείνους διϊσάμεθα. καλὸν μὲν ἡ ἐλευθερίας ὑπερθνήσκειν. φημὶ κἀγώ. μαχομένους μέν τοι, Ϲ ὑπὸ τῆς ἁρπαζομένων αὐτῶν. νῦν δὲ οὔτε εἰς μάχην αἰτιάζουσιν ἡμῶν, οὔτε ἀναιροῦσιν ἡμᾶς. δειλὸς δὲ ὁμοίως, ὅ τε μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅτ' αὖ δέῃ, καὶ ὁ βουλόμενος ὅτ' αὖ μὴ δέῃ. τὶ δὲ καὶ δεδοικότες, πρὸς ῥωμαίους ἐκ αἴτιον; ἆρα οὐχὶ θάνατον; εἶτα οἷον δεδοίκαμεν ἐκ τ ἐλθεῖν ὑποπτοδόμενον, ἐὰν τοῖς ἔργοις ὑπομείνωμεν; ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν νῦν ἐσμὲν ἐλεύθεροι. γυναῖον γὰρ αὐτὸν φήσῃ τις; οὔμενοῦν, ἀλλὰ ἀγχυτάτων, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλότατον, ὃς τὴν χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τ θυέλλης ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία, καὶ τ κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλόξιον, καὶ πρὸς τ κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς, ἔστιν ἀσεβέστατον. τ μὲν γὰρ ζώων ἄθυμόν ἐστιν, ὃ θνήσκει μὴ προνοίας, ἢ δι' αὐτό. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. δεῖ τοῦτο καὶ τοῖς φαύλοις ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τοὺ πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τιμῶ ἐξ ἐναίρας πιμωρούμενοι. τ δὲ θεὸν οὐκ οἴεσθε ἀγανακτεῖν ὅτ' αὖ αὐθρώπου αὐτοῦ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; D κ γὰρ εἰληφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι. καὶ τὸ μηκέτι εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γε σώματα θνητὰ πᾶσι, κ ἐκ φθαρτ ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ δ' ἀθάνατος ἀεί, κ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. εἶτα αὖ μὲν ἀφαίσῃ τις αὐθρώπου παραθήκην, ἢ κλέψῃ κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ κ ἄπιστος. εἰ δέ τις τὸ σφετέρου σώματος ἐκβάλλοι τ παρὰ θεοῦ παραθήκην, ἢ λήθοι καὶ E δοκεῖ τ ἀσεβοῦντα, Ϲ κολάζειν μὲν, τοὺς δεσπότας οἰκέτας δίκαιον νενόμισται, κἂν πονηροὶ καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ δὲ κάλλιστα δεσπότην δεσπόσαντες τ θεὸν, ἐ δικοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρα οὐκ ἴσασιν, ὅτι τ μὲν ἐξιόντων τ βίου κ τ τ φύσεως νόμον, καὶ τὸ ληφθὲν παρὰ τ θεοῦ χρέος ἐκτινόντων, ὅτ' αὖ ὁ δοὺς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἴκοι δὲ κ χῶραι βέβαιοι, καθαραὶ δὲ ἐπήκοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χώρου οὐρανοῦ λαχοῦσαι τ ἁγιώτατον, ἔνθεν ἐν περιόδοις αἰώνων ἀγνοῖς πάλιν ἐπινοικίζονται σώμασιν. ὅσοις δὲ καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἄδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτεινότερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς ἐκ γόνους τιμωρεῖται τοὺς ἔπειτα ὑβριστὰς; δεῖ τοῦτο

μεμι-

μεμίσηκ) ωδε ἀπὸ τοῦ θεοῦ τέτυκ, κὴ ωδε ἀπὸ τοῦ σοφωτάτου κολάζεκ) νομοθέτη. τοὺς γὰρ αὐθόνίας ἑαυτοὺς, ωδε μὲν ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἔκειναι, καί τοι κὴ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέροις γὰρ τὰς δεξιὰς λέγεται τῶν τεθνεώτων ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, αἷς ἐστράβησαντο καθ' ἑαυτῶν, ἡγεμόνες, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, ἕτω κὴ τὴν χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἐστὶ τοῖς δικαια φρονεῖν, κὴ μὴ ταῖς αἰθεσπίναις συμφοραῖς ωροδιδόναι τὴν εἰς τὸν κτίσαντα τιμὴν δυσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. κὴ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς δεῖ τοσούτων ἔργων ἐπιδειξάμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὲρ τοῦ ἑλέσθαι. οὐ μεταβήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τὸν τοῦ πολεμίου τάξιν, ἵνα ἐμαυτὸν ωροδότης χρήσωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τοῦ αὐτομολοῦντος ωρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος, εἰ γε ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρία τοῦτο ωράττουσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, καίγε τῇ ἐμαυτοῦ. τὸ μὲν οἱ ῥωμαίων ἐπίδοιεν ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δεξιαὶ αἱμαρεύμενος ὑπ' αὐτῶν, δι' ὑβρεως τεθνήξομαι, τὴν τοῦ ψεύσματος ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων ωδαμοῦθεν.

Κεφ. κε.

ΟΜὲν ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα ωρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δ' ωεφεισμένας ἀπαγωγοῦ τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς αὖ πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς τοῦ θανάτου, παροξύνουν ωρὸς αὐτόν. κὴ ωροσπίπτων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, ἐκάκιζόν τε εἰς ἀπανθρωπίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτῶν κατεπλήττετο, δῆλος ἦν. ὁ δὲ μὲν ὀνόμασι καλοῖς, τὸν δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, τὴν δὲ δραστήριον τῆς δεξιᾶς, ὃν δὲ δεήσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλως διαφερόμενον ωάθεσιν ὅτι τὸ ἀναγκης ἔργον ὅτι τὸ σφαγῆς ωάντων τὸ σιδηρον, ὥσωερ τὰ κατακυκλωθέντα τοῦ θηρίου, ἀεὶ ωρὸς τὸν καθάπτεσθαι ὁρμῶν αὐτιπεριφόμενος. τὴν δὲ κὴ ωδε ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς ἐπὶ τὸν στρατηγὸν αἰδουμένων, ωαρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, ωδιωλίσθαινε δὲ τὰ ξίφη, καὶ ωολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὑπεφέροντες, αὐτομάτως ωαρίεσαν. ὁ δὲ ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, οὐκ ἠπόρησεν ὑπνοίας, ἀλλὰ πιστεύων τοῦ κηδεμόνι θεῷ τὴν σωτηρίαν ωδαβάλλει). καὶ ἐπιδοὺς δίδοκ) τὸ θνήσκειν ἔφη, φέρε κλήρῳ τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ὑπὲρ ἐμοῦ, ὁ λαχὼν ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν ωᾶσι στω. καὶ διοδεύσῃ ωάντων οὕτως ἡ τύχη. μὴ γὰρ ὅτι τῆς ἰδίας κείδω δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τοῦ ἄλλων τινὰ μετανοήσαντα σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκλησοῦτο πείσας. ἑτοίμην γὰρ ὁ λαχὼν τοῦ μετ' αὐτὸν ωαρεῖχε τὸ σφαγὴν, ὡς αὐτίκα τεθνηξομένῳ κὴ τῷ στρατηγοῦ. ζωῆς γὰρ ἤδιον, τοῦ μὴ τὸ ἰωσήπου θάνατον ἡγοῦντο. καταλείπει) δὲ ὅμως (εἴτε τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε τοῦ θεοῦ ωρονοίας) σὺν ἑτέρῳ, κὴ ωαραδάζων μήτε τοῦ τὸν κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ τελευταῖος λίποιτο μιᾶσαι τὰς δεξιὰς ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει καὶ κεῖνον ὅτι πίστ ζῆν. ὁ μὲν οὖν οὕτω τὸν τε ῥωμαίων, κὴ τὸν οἰκείων διαφυγὼν πόλεμον, ὅτι οὐσιασθεὶς ἦγετο δεῦρο τὸν νικήσοντες. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες ὅτι θέας αὐτὸν σωνέρχεσθαι, καὶ τὸ πλῆθος συνθλιβομένου ωερὶ τὸν στρατηγὸν, θορύβου ἦν ποικίλου, τὸν μὲν μεγαθύτατον ὅτι τοῦ λαφθέντος, τὸν δὲ, ἀπολωλεκότων, τὸν δὲ εἰσιδεῖν ἰδίᾳ διαζομένων. κὴ οἱ μὲν πόρρωθεν,

A Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum: quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiã exprobrabant: & quasi eũ mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autẽ cùm aliũ nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hoſtem interficiendum eſſe clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes ſtupeſcebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè iraſceretur nomini eius, viri aſpectu non mitior factus ſit. Titum verò præter alios & fortis Ioſephi animus in calamitatibus, & ætatis eius miſericordia capiebat: qualiſque pridem fuiſſet in prælijs reminiſcenti, & qualis nunc ſit in hoſtium manibus poſitus intuenti, ſuccurrebat quanta eſſet fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miſerationem Ioſephi pertraxit: plurimáque ſalutis eius pars Titus extitit apud patrem. Veſpaſianus tamen, quaſi miſſurus eum Cæſari, vt cautiſſimè cuſtoditretur præcepit. Quo audito, Ioſephus aliquid ei ſoli ſe dicere velle ait. Summotiſque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Veſpaſiane, tantùm hoc putas, Ioſephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmiſſus à Deo: alioquin Iudæorum legem ſciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quaſi qui Neroni vſque ad te ſucceſſuri ſunt, maneant. Tu es Cæſar Veſpaſiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi aſſeruato: nam dominus quidem non mei ſolius es tu Cæſar, verumetiam terræ mariſque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam cuſtodiri oportet, ſi ex tempore & ſubitò in dominum iſta confingo. His dictis Veſpaſianus ſtatim quidem fidem non habere videbatur, eáque Ioſephum exiſtimabat ſalutis gratia comminiſci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridē illum excitante ad imperiū Deo, ſceptráq; multis præmonſtrante aliis portētis. Sed & in aliis verū eſſe Ioſephū deprehenderat. Altero nanq; amicorū qui ſecretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (niſi hæc deliramenta ſint) neque Iotapatenis de excidio, neq; ſibi de captiuitate quicquam diuinaſſet, vt à ſe iram depelleret: Ioſephus Iotapatenis ait ſe prædixiſſe, quòd poſt diem ſeptimum & quadrageſimum eos maneret exitium, quódque ipſum Romani viuum eſſent in cuſtodia retenturi. Hæc in ſecreto quæſita, Veſpaſianus vbi vera eſſe comperit à captiuis, etiam quæ de ſe dixiſſet credibilia cœperat exiſtimare: ſed neque cuſtodiam Ioſephō nec vincula remittebat: veſtimētis autem aliiſque muneribus eum donare benigniſſiméque fouere non deſinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die menſis Iulij Veſpaſianus in Ptolemaida reuerſus, inde in loca maritima Cæſaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate ſuſcipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui exciſi fuerant odio: vnde etiā multi ſimul, vt de Ioſepho ſupplicium ſumeret, cum clamore precabantur. Veſpaſianus autem de iſta quidem petitione,

A κολάζει ἐβόων τὸν πολέμιον. τῷ δ' πλησίον αἰ ἀμνησίας αὐτὸ τῷ ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος, τῷ τε ἡγεμόνων οὐδεὶς λιὼ, ὃς εἰ μὴ θᾶττον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὴν ὄψιν οὐκ ἐπέδωκεν αὐτό. μάλιστα δὲ τὸ τοῦ ἐξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν ἐν τῇ συμφορᾷ τῆς ἰωσήπου, καὶ θεὸς τὴν ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκομένῳ τε τὸ τὸ ἐν πάλαι μαχόμενον, καὶ ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἀρτι κείμενον ὁρῶντι. παρῆν τὸ νοεῖν ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῷ δ' ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τὸν συνδεδεκέναι μὲν πλείονας ἑαυτῷ καὶ θεὸς οἶκτον τῆ ἰωσήπου. πλείστη δ' αὐτῷ, καὶ ὧδε τῷ παρὸ μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

B Ὅμως τοι διὰ τασιασὸς φρουρεῖν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας ἐφρόντισεν, ὡς ἀναπέμψων αὐτίκα νέρωνι. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τὶ διαλεχθῆναι θέλειν ἔλεγε αὐτῷ. μεταστησαμένου δ' ἐκείνου, πλὴν τοῦ παιδὸς τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὰς. σὺ μὲν εἶπεν οὐεσπασιανέ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτίμαλον εἰληφέναι τὸν ἰώσηπον. ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι μείζονων. μὴ δὲ κατ' θεοῦ πεμπόμενος οὐκ ἤδειν τὸν ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει; νέρωνί με πέμψεις; τί δῆ, οἱ μὲν νέρωνα μέχρι σοῦ διαδόχοι μένουσι σὺ καῖσαρ οὐεσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς τίτ. δέσμει δὲ μοι νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. θεὸς τοῖς C δὲ μόνον ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δὲ δὴ τιμωρίαν δέομαι φρουρᾶς μείζονος, εἰ καταψεύδομαι καὶ θεὸν ταῦτα εἰπόντος. ὧδε χρῆμα μὲν οὐεσπασιανὸς ἀπασῶν ἐδόκει, καὶ τὸν ἰώσηπον ὑπολήμψεσθαι ταῦτα ὧδε σωτηρίας παρουργῶν. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ὑπῆγετο, τῇ θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων φανερώσαντος. ἀρχὴν δὲ τοῦ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς καταλάμβανε. τῷ γὰρ τοῖς ἀπορρήτοις ὧδε τυχόντων φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζειν ἔφη, πῶς οὔτε τοῖς ὅτε τῷ ἰωταπάτων ὧδε ἀλῶσαι, οὔτε αὐτῷ φρουμαντὶ σατο ὧδε αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἶη διαπεφυσομένης τὰς ἐπ' αὐτὸ ὀργάς. ἰώσηπος δὲ πρὸς τοῖς ἰωταπατηνοῖς ὅτι μὴ τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἁλῶσον ὧδε φεύγειν ἔφη, καὶ ὅτι ὧδε πρὸς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεται. ταῦτα ὧδε τῷ αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ οὐεσπασιανὸς ἐκπυθόμενος, ἀδεσπότην ἀληθῆ, καὶ πιστεύει ὧδε τῷ κατ' αὐτὸν ἤρτο. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν οὐκ ἀφίει τὸν ἰώσηπον; ἐδωρεῖτο δὲ ἐσθῆτα, καὶ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενος καὶ ὧδε ἐπὶ πᾶν διετέλει, τὰ πολλὰ τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

Κεφ. κζ.

Κεφ. κη.

Τετάρτῃ δὲ πανέμου μηνὸς, μεταζεύξας εἰς τὴν πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ὧδε λιον ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην τε τὴν ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων οἰκουμένην. ἐδέχοντο δὲ αὐτὴν τε στρατιὰ, καὶ τὸν στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἔνοικοι, καὶ κατ' διάνοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἔχθει τῷ κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἀξίωσιν καλάζειν. οὐεσπασιανὸς δὲ, τιμὴ μὲν ὧδε τούτου δίκην,

ὡς ὑπὸ

ὡς ὑπ' ἀκρίτου γινομένου πλήθους, ἐξέλυεν ἡσυχάζον. τῷ δὲ ταλαιπώρῳ τὰ μὲν δύο, χειμερίσοντα ἐκάθισεν ὅπη δ' καισαρείας, ὅπη τὸ δέκατον ὁρῶν τὴν πόλιν. τὸ δέκατον ἦν καὶ πέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ στρατῷ τὴν καισάρειαν. ἀλεεινὴ δὲ καὶ ἐκείνη χειμῶνος ὥρᾳ, καθόσον καὶ πυριώδης θέρεος ὑπὸ καύματος, πρὸς ὃσα καὶ θαλάττιος.

Κεφ. κθ. ΕΝ ᾧ τούτῳ συναθροισθέντες οἵτε καὶ σάσιν ἐκπίπτοντες τῶν πολεμίων, καὶ οἱ ἀλαφυλόντες ἐκ τῶν κατὰ στρατιὰν πόλεων, πλῆθος ἐκ ὀλίγων, αἰκιζόμενοι ἰόππην ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κεστίου πρότερον, καὶ τὴν χώραν ἐκπολεμοῦντες αὐθρῴδρόμοι, μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. πηξάμενοί τε πρόχειρα σκάφη πλεῖστα, τόν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τὸν ἐπ' αἰγύπτῳ πόρον ἐλῄζοντο, ἄπλωτα τοῖς πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῇδε πελάγη. ἰσαπασιανὸς ᾧ ὡς ἔγνω τὴν σύναξιν αὐτῶν, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ὅπη τὴν ἰόππην, οἳ νύκτωρ εἰς ἀφύλακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ ᾧ ἐν αὐτῇ προεφθάρησαν μὲν τὴν εἰσβολήν, καὶ καταδείσαντες, τὴν μὲν ὀργὴν τοὺς ῥωμαίους ἀπέσχοντο. συμφυγόντες ᾧ εἰς ἅλας ναῦς, ἐξοτέρω δίκλοις διενυκτέρευσαν. ἀλιμένου ᾧ ὄντος φύσει τοῦ ἰόππου, αἰγιαλοῦ γὰρ ὅλου λίμνη ἔχει, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρθίῳ, βεβαχὺ ᾧ συνδύοντι κατ' ἅλας πρόσω ἐκπεσεῖν. αἱ ᾧ εἰσὶ, χρήμνοι βαθεῖς, καὶ προέχουσαι ἀπὸ λίθου εἰς τὸ πέλαγος, οὗ δὴ καὶ τῷ ἀέρομένας δισμοῖς ἔτι δ' ἐλυνύμφοι τύποι, πρὸς ὧν ᾗ τὴν ἀρχαιότητα τοῦ μύθου, τύπων ᾧ τὴν αἰγιαλὸν αἴτιος βορέας, καὶ προσὼν τὴν ἀλσομένας πέτρας ἰσχνὸν αἰακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὸν ὅρμον ἀπεργάζεται). καὶ τὸν σαλεύσι τοῖς ἀπὸ τὴν ἰόππης, ὑπὸ τὸ ἕως πνεῦμα βίαιον ὄντι πλοῖ. μελαμβόρειον ὑπὸ τὸ ταύτη πλωΐζομένων καλεῖται). καὶ τὰς μὲν προσὼν ἀλλήλαις τὸ νεὼν αὐτόθι συνάρραξε, τὰς δὲ πρὸς τὰ πέτρας. πολλὰς δὲ πρὸς αὐτὸν κῦμα βιαζόμενας εἰς τὸ πέλαγος, τόν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὄντα πετρώδη, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῷ πολεμίους ἐδεδοίκεσαν, μετίωσος ὑπαρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ἵν' ᾗ ὅτε φυγῆς που τόπος, ὅτε μόνοις σωτήρια, βίᾳ μὲν αἱμοῦ τὴν θαλάσσης ἐξωθουμένους, ῥωμαίων ᾗ τὴν πόλεως φερομένων τῇ βίᾳ ἐκκλίνειν. ἐν πολλῇ μὲν οἰμωγῇ συῤῥηγνυμένων ἠκούετο τῇ σκαφῇ, πολλὴ ᾗ ἀγομένων ὁ φόβος. ἐν τε πλήθει οἱ μὲν ὑπὸ τὸ κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ ᾗ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. πνὲς ᾗ ὡς κυφοτέρῳ τὴν θαλάσσαν ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς αὐτουργοῦντες. τὸ γὰ μὲν πλεῖστον ὑπὸ τὸ κυμάτων ἐκφερόμενον ὠθιζόμενοι τὴν ὑποῤῥαξιν, ὡς αἵματι χθόνα μὲν ὅτι πλεῖστον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι ᾗ νεκρῶν τὴν θαλασσίαν. καὶ γὰ τοὺς ὅτι τὸν αἰγιαλὸν ἐκφερομένους, ἐφεστῶτες οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν ᾗ ἀριθμὸς τῶν ἐκβεβρασθέντων σωμάτων, τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαῖοι δὲ λαβόντες ἅμα χειτὶ τὴν πόλιν κατασπάπτουσιν. ἰόππη μὲν οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δὶς ὑπὸ ῥωμαίοις ἐάλω. σύλασασιανὸς ᾧ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρατὰ συναλισθεῖεν εἰς αὐτὴν, στρατόπεδόν τε ὅσον τὸν ἀκρόπολιν ἐλαίᾳ, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ κατέλιπεν μετὰ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα οὗτοι μὲν χῶρον μένοντες, φρουρῶσι τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ ἱππεῖς περιόδευσι τὴν πόλιν, καὶ τοὺς προσοίκους κώμας τὸ καὶ πολίχνας ἐξαίρουσι τὸν ἰόππης.

A velut ab inconsulta multitudine oblata: nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

Cap. xv. Ioppe denuo capitur.

B DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen, itémq; in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque naufragiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissét, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores (postquam irruptionē præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteráque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius. quem illac nauigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebā tur. nónulli autē ferro se interficiētes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnisque ora maritima cadaueribus impleretur: cū etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circū territorium peragrātes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exuterent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itémq; cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Iosephi morte vulgabatur, eúmque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores ciuscemodi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ προσταχθέντα τὴν χώραν κατέχοντες, καθ' ἡμέραν ἔτεμνόν τε, καὶ ἐρήμουν ἅπασαν.

Ὡς δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ καθ' Ἰωταπάτην πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεστάθει γὰρ οὐδὲ ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε φήμη τὰ ἄλλοσιν, ὠκεία φύσει τῶν συνθεσποτέρων. κατ' ὀλίγον δὲ καὶ τὸ πρόσχωρον ἔδυνε τὸ ἀληθὲς, καὶ πᾶσιν ἀμφιβολίας λοιπὸν βεβαιότερον, περιεχέχεστο γε μὴν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γεγόμενα. τεθνεὼς γὰρ δὴ τῆς ἁλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τῷ τε μείζονι τὰ ἱεροσόλυμα πένθος ἐπλήρουτο, κατ' οἶκον, καὶ κατὰ συγγενείας οἷς προσήκων ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ δὴ τῆς σκηνῆς πένθος ἐδημοσιώθη. καὶ οἱ μὲν ξένοις, οἱ δὲ συγγενέσι, οἱ δὲ φίλοις, οἱ δὲ ἀδελφοῖς ἐθρηνοῦντο. τὸν ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς δὴ ζῶντα μὲν ἡμᾶς μὴ ἐγκαταλιπεῖν τὰς ὁλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείστους δὲ μαθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἰώσηπον πάθος δ' εἰσῆει, ζῶντι δ' αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ θαῤῥοῦντα ὄντα πρὸς τῶν ῥωμαίων ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην προσδοκᾶν, τοσοῦτον ὀργῆς δὴ ζῶντος, ὅσον εὐνοίας δὴ τεθνεῶτος προσεποιοῦντο πρότερον αἰσθάνεσθαι. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς αἰσχρίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς προδοσίαν σκαλίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῶν κατ' αὐτὸν βλασφημιῶν ἡ πόλις. παροξύνοντο δὲ τὰς πληγὰς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις. τὸ γε μὴν πᾶν ὃ γίνεται τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῶν ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις κέντρον ἕτερον ὠλίσθανε συμφορᾶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τῶν κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον γὰρ ἄρμοσεν δὴ τοῖς ῥωμαίοις, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνούμενοι. τοὺς μὲν οὖν δὴ τῶν ἱεροσολύμων, τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον.

CAP. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibíque per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Tarichcas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cùm ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium,

Κεφ. λ.

Ὁ γεσπασιανὸς ἅμα κατ' ἰσχὺν τὴν ἀρχίππου βασιλείας, ἐπῆγε γὰρ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιώσασθαι τὰ ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τοῦ κατ' οἶκον ὅλβῳ προσιόντα, καὶ κατασῦλαι δι' αὐτοῦ τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς, ἀρὰς δὲ τοῦ φθόνου καὶ σαρείας, εἰς τὸν φίλιππου καλουμένην μεταβαίνει καισάρειαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατὸν ἐλλογᾶ πάντων, καὶ αὐτὸς ἐν διωρίαις ἦν, ἀποδιδοὺς τῷ θεῷ χαριστήρια τῶν κατορθωμάτων. ὡς δὲ αὐτῷ πυθέσθαι μὲν νωτιεύειν, ἀφεστάναι δὲ ἠγέλλοντο ταριχᾶς, μοῖρα δὲ τῆς ἀρχίππου βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, παντοδαπὸν τοῖς ἰουδαίοις καταῤῥιφὴν διηνεκὴς, τὸν δὴ τούτοις στρατὸν δύκημον ἠγεῖτο, καὶ δι' ἀρχίππαν ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὴ τὸν υἱὸν πτὸν εἰς καισάρειαν, μεταπέμπτον τὸν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς συθόπολιν. ἦν δὲ ὄχθη μεγίστη τῆς δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ἐδεδηλώμενος, ἐκδέχεται τὸν υἱόν. καὶ μὴ ξιὰν παγμέτρων προελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν, ἀπὸ ξιάκοντα τῆς τιβεριάδος σταδίων

κατά τινα

κατά τινα καθηδὸν δυσύνοπτον τοῖς νεωτερίζουσι στενα-
βεὶς ὀνομάζῃ. πέμπει ὁ δεκάδαρχην Οὐαλεριανὸν
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, διαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ
τοῖς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ φερεφόμενον δὴ πίστις. ἀκη-
κόει γὰρ ὡς ὑπὸ θυμῷ μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, καταπα-
σιάζοιτο δὲ ὑπό τινων πολεμεῖν διαζομένων. προσε-
λάσας ὁ Οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦλθε τοῦ τείχους,
αὐτός τε καταβὰς καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῶν ἱππέων ἀπέ-
βησεν, ὡς μὴ δόκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ
πρὸν εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῶν στασιαστῶν
οἱ δυνατώτεροι μετ' ὅπλων. ἐξεγένετο γὰρ αὐτῶν Ἰησοῦς τις
ὀνόματι, παῖς σαφάτου, τῶν λῃστρικῶν ἡγεμόνων ὁ κορυφαιό-
τατος. Οὐαλεριανὸς δ' οὔτε αὐτὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ στρα-
τηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ μὴ τὸ νικᾶν
ἐπὶ βέβαιον, καὶ σφαλερὸν μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλί-
γων, ἀνδρασκάλων τε πρὸς ἑτοίμους, καὶ ἄλλως ἐκ-
πλαγεῖς πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς Ἰουδαίων τόλμης, φεύγει
πεζός, ἑτέρους τε ὁμοίως πάντας τοὺς ἵππους ἀπέλιπον,
οὓς οἱ μὲν τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, γεγηθό-
τες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας οὐκ ἐνέδρᾳ.

Κεφ. λβ. Τοῦτο καταδείσαντες οἱ γεραιοὶ τὸ δῆμον, καὶ πρὸ-
χειν δοκοῦντες, φοβοῦνται μὲν εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων
στρατόπεδον, ἐπαγόμενοι δὲ τὰ βασίλεια προσπίπτουσιν
ἱκέται σὺν ἀσπασμοῖς, μὴ σφᾶς προϊδεῖν δόμενοι, μὴ δὲ
τὴν ὀλίγων ἀπόνοιαν, ἡγήσασθαι τὸ πόλεως ὅλης. φοβή-
σασθαι δὲ τὸ δῆμον ῥωμαίοις φιλοφρονουμένους ἀεί, καὶ τοὺς
αἰτίους πεμφθήσασθαι τὸ ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρου-
ρηθῆναι μέχρι νῦν ἐπὶ δεξιᾶς ἐπιτόμενοι πάλαι. Ταύ-
ταις ἐνεδίδου τὰ ἱκεσίαις ὁ στρατηγὸς, καί τοι ὀργὰ τῷ
ἁρπαγὴν τῶν ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τὴν πόλιν. καὶ γὰρ
ἀγωνιάσαντα αὐτὸν τὰ μεγίστων ἐνέπλησε. λαμβανόν-
των δὲ τούτων τὰ δῆμον δεξιαὶ, οἱ μὲν τὸ Ἰησοῦν, οὐκ ἐπ'
ἀσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ἐπὶ τὸ τιβεριάδος, εἰς ταρι-
χαίας ἀποδιδράσκουσι. καὶ μεθ' ἡμέραν Οὐεσπασιανὸς σὺν
ἱππεῦσι, προπέμπει πρὸς τὸ ἀκρόπολιν ξαίαν, ἀπο-
πειραθῆναι τὸ πλήθους, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν.
ὡς δὲ ἔγνω τὸν δῆμον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, αἰσα-
λαβὼν τὸ δυνάμιν ἦλθε πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τὰς
τὰ πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ καὶ μετὰ δημοσίων ὑπάντων,
σωτῆρα καὶ εὐεργέτην αὐτὸν καλοῦντες. τῆς δὲ στρατιᾶς
ζευγμένης πρὸ τὴν τῆς εἰσόδου στενότητα, θεραπεύ-
σας τὸ καὶ τὸν μεσημβρίαν τείχους ἀνέσπασεν καὶ-
λύσας, πλατύνει τὴν εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μὲν
τοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγειλε τῷ βασιλεῖ
χαριζόμενος, τῷ τε τειχῶν δι' αὐτὸ ἐφείσατο, συμ-
μένειν πρὸς τὸ λοιπὸν εὐγνωμόνου τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ
τὰ ἄλλα κεκακωμένῃ τὴν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως ἀνελάμβανεν. ἔπειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ,
καὶ ταριχαίων σταδίους. τειχίζει δὲ αὐτὴν
παρεμβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πολέμια
ζηλοῦν αὐτῷ γλυκυμένην. συνέρρει γὰρ εἰς τὰς ταρι-
χαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῆτε τῆς πόλεως ὀχυρότητι,
καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣ καλεῖ γεννησὰρ πρὸς τῆ
ἕλικι χωρίον. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὑπόκοιλος
οὖσα, καθ' ἣν μὲν τῇ λίμνῃ προσκλύζεται, πάντοθεν ὑπὸ
τῆ ἰωσήπου τετείχιστο καρτερῶς. ἐλάσσω μέντοι τῆ τιβε-
ριάδος. τῆ μὲν γὰρ ἐκεῖ πρόβολον, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστά-
σεως ἀσφαλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐνεστήσατο.

A in quadam mansione conspicua nouarum rerum studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim quòd pacem populus desideraret: à nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionem pateretur. Itaque Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipse de equo desiliit: & suos comites idem facere iussit: ne lacessendi prælij causa, potius venisse videretur. Sed priusquam verbum faceret, armati excurrêre in eum seditiosi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobiæ filio, latrocinalis agminis principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam si de victoria certus esset: pugnámque periculosam esse, si cum multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinque alij similiter equis relictis: quos Iesus eiúsque socij, veluti pugna non insidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti seniores, & qui eminere in populo, videbantur, in Romanorum castra profugiunt: adhibitóque sibi rege, ad Vespasiani genua suppliciter accidunt, ne se despiceret obsecrantes: néve quæ paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper amica Romanis sentiret: magísque vltum iret defectionis autores, à quibus ipsi olim ad fœdus venire properantes, nunc vsque ne id facerent asseruati fuissent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infensus esset, indulsit. nam & Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autem per eos populo data, Iesus eiúsque socij, tutum sibi non esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteróque die Vespasianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem sentire quæ supplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum faustis ominationibus obuiam prodeunt, salutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cùm verò militem angusti aditus remorarentur, murorum partem dirui Vespasianus ex meridio latere iussit, eóque pacto dilatauit ingressum: vt præda tamen & iniuriis abstinerent, in gratiam regis edixit: eiusdémque causa muris pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore cócordes: aliísque modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

CAP. XVII. Tarichearũ obsidio.

DEinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muróque firmauit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quòd omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas conflueret, munitione confisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias sub monte positam, quà lacu non alluebatur vndique muro validissimo, sed minore tamen quàm Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itémque virium copia communierat:

Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profecerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simúlque ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primóque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congregari viderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: cósque insecuti Romani, ad nauigia compulêre. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies allolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie congregatam, filium suum cum sexcentis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum repertisset, patri quidem maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortémque contemnant, incomposíti tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neq; rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Itaque Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguũtur, nos autẽ virtus regit, & morigera volũtas, itẽq; fortitudo, quę & in

ταρειχαίας δὲ αὐτοῦ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη γὰρ αὐτοῖς ὅπη τῆς λίμνης παρεσκευασμένα πολλά, φεύγειν τε τὸ συμφυγὸν ὅπη τῆς γῆς ἑτοιμότερον, καὶ εἰ δέοι διαναυμαχεῖν, ἐξηρτυμένα. προσβαλλομένων δὲ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οὐ φοβεῖ τὸν ἐπιόντων οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν ἀταξίαν τῶν πολεμίων ὑποδύσαντες, προσθέουσι, καὶ πρὸς τὸν πρῶτον ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα τῆς δυνάμεως ἀπώρᾳξαντες ὡς ἐώρων τοὺς ὁπλίτας ἀθροιζομένους, πρὶν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους αἰσθόμενον. ὑπεδύοντες δὲ οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναιντο, τὰς τε ἀγκύρας ἔβαλλον, καὶ πυκνωσαντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς νεῶς ἐπαλλήλους, τοῖς ὅπλοις τῆς γῆς διεναυμάχουν πολεμίοις. οὐκ ἀσιωπὸς δὲ τὸ πολυπλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούων ὁ τοῦ πρὸ τῆς πόλεως πεδίου, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Ὁ δὲ ὑπερόχου διέων τὸν τῶν πολεμίων πλῆθος, σὺν μὲν τῷ πατέρα πέμψει πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δὲ τοῖς μὲν πλείοις τῶν ἱππέων ὡρμημένους ὁρῶν, καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἔστι δ' οὗ ἡσυχῇ σὺν τῷ πλήθει τῶν ἰουδαίων καταπλαγέντας, ἐν ἐπικόψας, ἄνδρες ἔφη ῥωμαῖοι, καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομνῆσαι τὸ γένους ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, καὶ σὺν τίνας μέλλετε μάχεσθαι μέλλοντες. τὰς μὲν γὰρ ἡμετέρας χεῖρας, οὐδεὶς εἰς τόδε τῆς ὑπ' ἡλίου διεκομιζομένης διαπέφευγεν. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν οὐ κοπιῶσιν ἡττώμενοι. καὶ δεινὸν ἑστῶτων ἐπείσω τὸ τὰς κακοπραγίας, ἡμᾶς τοῖς δυστυχήμασιν ἐγκάμειν. προθυμίας μὲν ὑμᾶς οἶς τὸ φανερὸν δ' ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. δέδοικα δὲ, μή τινι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, καταπλῆξιν λελησθῶμαι ἐνεργάσηται. λογισάσθω δὴ πάλιν, οἵους σὺν οἷς διατάξεται, καὶ διότι ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφόδρα τολμηταί, καὶ θανάτου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσυντακτοί τε, καὶ πολέμων ἄπειροι, καὶ ὄχλος ἂν ἄλλως, καὶ οὐ στρατιὰ λέγοιτο. τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, καὶ τάξεως, τί καὶ λέγειν δεῖ; ὅτι τούτῳ μὲν τοι γε μόνοι κατ' εἰρήνην ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ σὺν τὸ αὐτίπαλον ἀριθμῷ ἑαυτοὺς. ἐπεὶ τίς ὄνησις σὺν διηκοῖς στρατιᾷ, ἐὰν ἴσοι σὺν ἀστρατεύτους ἀπτώτους ὦμεν; λογίζεσθε δὲ, ὅτι καὶ σὺν γυμνήτας ὁπλίταις, καὶ ἱππεῖς σὺν πεζοῖς, στρατηγούμενοι σὺν ἀστρατήγητους διαγωνίζεσθε. καὶ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα. πολὺ δὲ τὸν τῶν πολεμίων ἀριθμὸν ἀφαιρεῖ τὰ ἐλαττώματα. κατορθοῖ γὰρ τοὺς πολεμίους, καὶ πλῆθος ἀθρόον πολὺ ἢ μάχιμον, ἀνδρία γὰρ, κἂν ἐν ὀλίγοις ᾖ. οἱ μὲν γὰρ ἀτάκτως ῥᾴδιοι, καὶ συμπεσεῖν ἑαυτοῖς. αἱ δὲ ὑπερόγκοι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῶν πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα καὶ θράσος ἡγῆται, ἀπονοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς εὐτραπελίας εὔτονα, σβεννύμενα δὲ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν δὲ ἀρετὴ καὶ εὐπειθεία, καὶ τὸ γενναῖον, ὃ κἂν τοῖς ἄλλοις

Κεφ. λγ

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τοῖς πάσμασιν A prospera fortuna viger, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis
οὐ μέχρι τέλους σφάλλεται. καὶ ὑφ' ὧν μειζόνων δὲ ἢ sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius?
Ἰουδαῖοι διαγωνιῶνται. καὶ γὰρ εἰ περὶ ἐλευθερίας, καὶ & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea consideratè, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est; multos enim eósque in proximo adiutores habemus.
παρ' ἑαυτοῖς ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον Rapere autem victoriam possumus: & quos à B
ἡμῖν εὐδοξίας, καὶ τὸ μὴ δουλεῦσαι μηδὲ τῷ τῆς οἰκουμένης patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc
ἡγεμονίαι, ἢ αὐτοπαλῶ τὰ Ἰουδαίων φρονῆσθαι. σκεπτέον δὲ de me ac patre meo vobísque pariter iudicium
ὅπῃ, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν αἰνέσειεν φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον· fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum
ἁρπάσαι δὲ τῷ νίκῃ δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὸ est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus?
τοῦ πατρὸς ἡμῖν πεμπομένους συμμάχους φθάνειν, ἵν' quo pacto autem vos non puduerit, duce ve- C
ἀκοινώνητόν τι ἢ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω γὰρ stro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in
ἐγὼ δηλαδὴ τῆσδε τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κεί- hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me
νεσθαι κἀμὲ ἢ ὑμᾶς, εἰ τῷ μὲν πρεσκατορθωμένῳ discesserit, persuasum habens, impetum meum
ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δ' ὑμεῖς ἐμοῦ. sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Post-
ἢ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ πρὸς αὐτὸν ὑποστρέφειν quam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum c c c c. equitibus ante
οὐκ οἶδα ὑπομεῖναι λειφθείς. ὑμεῖς δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνοισθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡτιωμένοι; προκινδυνεύσω γὰρ εὖ τε καὶ φρόνιμος D prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnésque ad mœnia confugiétes prœueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunatarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus

Κεφ. λδ'

ΤΑῦτα εἰπόντος, προθυμία δυμένων ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσχωμοῦσιν ἤδη συμβαλεῖν ἔμελλον μὴ τοξικοῖσιν ἀνδράσιν ἱππεῖς, ἅμαλλον ὡς ἀμυνομένοις ἢ νίκης αὐτοῖς δέει ἢ κοινωνίας. ἔπεμψε γὰρ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον Σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξότας, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀπόκρυ τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὂν τῷ τείχει ἀντίρροπον, καὶ οἱ μὲν ὡς προστέτακτο τοῖς ταύτῃ προκειμένοις ἐκβοηθεῖν ἔμελλον. ὁ δὲ πρῶτος τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτούς, εἰς ὅσον ἐπέσχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὰ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καίτοι τήν τε ὁρμὴν καὶ τὴν δύταξίαν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸλίγον ὅλοι αὐτόχρονοι ταῖς ἐμβολαῖς, νυσσόμενοι δὲ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἵππων ἀναστρεπόμενοι, συνεπατοῦντο. πολλοὶ δὲ πανταχοῦ φονευόμενοι, διασπαθῶντες, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἔφευγον. πῶς δὲ τοὺς μὲν κατόπιν προσκειμένους αἴρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθρόους, τοῖς δὲ φθάσας κατὰ σῶμα διήλαυνε, πολλοὺς δὲ συμπλοκαῖα πρὸς ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδᾶν. πάλιν δὲ τοὺς πρὸς ἀλλήλους φυγὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως περὶ πλήθει βιασάμενοι καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐκδέκεται δ' αὐτοὺς στάσις εἴσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις δέος τε τὰς κτήσεις, καὶ τῇ πόλει, οὐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε δέος τῇ ἥττῃ πλέον. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὢν, πλέον ἐβιάζετο, καὶ διωρισμένοις ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. κατακούσας δὲ τῆς παραῤῥοῆς πατὴρ, οὐ γὰρ ἦν ἀπόθεν τοῦ τείχους. Οὗτοι νῦν ὁ καιρὸς ἐκβοᾷ, καὶ τί συστρατιῶται μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν Ἰουδαίους θεοῦ, δέξασθε τὴν νίκην, οὐκ ἀκούετε βοῆς; στασιάζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν διαφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.

Verumtamen cum velocitate animis opus est. nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium cõcordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eo refugerant, fabricari iussit. quæ tã materiarum quam artificum multitudine maturè contextæ sunt.

CAP. XVIII. De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: x L. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquę dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuisque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra condirus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad c x x. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniũ redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

δεῖ ἢ πόνῳ θεὸς τῷ τάχει, καὶ λήμασος. οὐδὲν γὰρ μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνου κατορθοῦσθαι. φθάνει δ' οὐ μόνον χρὴ τὴν πολεμίων εὐβουλίαν, οἷς αἰτία ἡ βραδυτὴς τάχους, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμετέραν βοήθειαν, ἵνα θεὸς τὸ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ τὴν πόλιν ἕλωμεν μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, καὶ καθεζόμενος θεὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δίος δὲ θεὸς τὴν τόλμαν αὐτοῦ τοῖς ἐπὶ τῷ τάχει ἐκπλαγεῖσι, καὶ μάχεσθαι μὲν, ἢ διακωλύειν, ἐδεῖς ὑπέμεινε. λιποῦσι δὲ τὴν φρουρὰν, οἱ μὲν θεὸν τὸν ἰησοῦν, διὰ τῆς χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ἐπὶ τὴν λίμνην καταθέοντες, ὑπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις θεοῖς ἐπιπτον. ἐκτείνοντο δὲ οἱ μὲν ἐπιβαίνοντες τῷ σκάφει. οἱ δὲ, τῆς αἰτίας θεοπαίπτειν θεοφθόμενοι. πολὺς δὲ τῷ καὶ τὴν πόλιν ἐφόνος, τῷ μὲν ἐπὶ πλεῖστον, ὅσοι μὴ διαφεύγειν ἔφθασαν αἰτιατοφόρων, ἅμα καὶ τῷ ἐπιχωρίων. καὶ γὰρ ἐλπίδα δέξεως, καὶ τὸ συνειδὸς τὸ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπεῖχετο. μέχρι τίνος τοὺς μὲν αἰτίους αἰρεῖν, οἰκτείρας δὲ τοὺς ἐπιχωρίους, ἀνεπαύσατο πόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἁλωκυῖαν εἶδον, ὡς πρῶτα τοῦ πολεμίου ἀπῆχθησαν. τίνος δὲ, ἐκπέμψας τινὰ τῷ ἱππέων δ' ἀγγελίζει τοῦ παρὰ τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ἐθαρσήθεις, τῆτε τοῦ παιδὸς ἀρετῇ, καὶ τοῦ κατορθώματι (μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τοῦ πολέμου) τότε μὲν ἐλθεῖν θεῖχόντας τὴν πόλιν, φυλάττειν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τις ἐξ αὐτῶν, καὶ κτείνειν ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ θεὸς τὴν λίμνην καταβάς, σχεδίας ἐκέλευσε πήγνειν ὅτι τοὺς καταπεφευγότας. αἱ δ' ἐγένοντο τάχους, ἀφθονία τε ὕλης, καὶ πλήθει τεχνιτῶν.

Κεφ. λε.

ΗΔὺ λίμνη γεννησὰρ μὲν τῆς θεσσηνοῖς χώρας καλεῖται, σταδίων εὖρος οὖσα τεσσαράκοντα, καὶ θεὸς τούτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὅμως ἐστὶ, & ποτιμωτάτη. καὶ γὰρ τῆς ἐλώδους ταχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαρά τε ὅτι πάντοθεν ἀμμάλοις ἐπιλήγουσα, καὶ ψάμμῳ, θεὸς δ' εὔκρατος αὐγάζεσθαι. ποταμοῦ μὲν ἡ χρυσὶς θεσσηνεστέρα, ψυχροτέρα δ' ἡ τῆς λίμνης ἀέρχυσιν ἀεὶ ἐθέουσα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, οὐκ ἀποδεῖ χόνος ἔχειν θεαθῆναι, ὅπερ θέρεος νυκτὸς πιεῖν ἔθος τοῖς ἐπιχωρίοις. χθὲς δ' ἐχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα θεὸς τὰς ἄλλαχοῦ, γεῦσιν τε καὶ ἰδέαις μέσα δὲ ἐστὸ τὸ ἰορδάνου τέμνεται. καὶ δοκεῖ μὲν ἰορδάνης πηγὴ τὸ πάνειον. φέρει δ' ὑστὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τῆς καλουμένης φιάλης. ἡ δέ ἐστιν αὐλίτων εἰς τὴν τραχωνῖτιν ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, ἀ ὁδοῦ καὶ δεξιὸν μέρος οὐκ ἄποθεν. ἐκ μὲν οὖν τῆς περιφερείας, ἐτοίμως φιάλη κέκληται, στρογγύλης οὖσα λίμνη. μένει δὲ ὅτι χείλους αὐτῇ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπερπλεῖν, μήτε ὑπορρεῖν μέλλον. ἀγνοούμενον δὲ τέως ὁ ἰορδάνης ἐστοῦθεν ἄρχεσθαι, δόλῳ τε παραρχήσαντος τραχωνίτου ἠλέγχθη φιλίππου. βαλὼν γὰρ ἄχυρα εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, καὶ τὸ πάνειον, εὗρεν ἀπαντήσαντα. τῷ γε μὴν πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς πρόσοδον ἐξήσκηται πολυτελείας, τὸν ἀμφίπορα πλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερὸς ῥεύματος ὁ Ἰορδάνης ἀπὸ τοῦδε τοῦ αὐλῶνος, κόπτει μὲν τὰ τῆς σεμιχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας δὲ ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, μίαν πόλιν Ἰουλιάδα, διεκτέμνει τὴν ὑγρὸν σαρ μέσην. ἔπειτα πολλὴν ἀπαμβλύνων ἐρημίαν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην. ἔστι δὲ τὴν ὑγρὸν σαρ, ὠμώνυμος χώρα, θαυμαστὴν φύσιν τε καὶ κάλλος. ἔστε γὰρ αὐτῆς τὸ φυτὸν ἀρετᾶς ἕνεκα τῆς ποιότητα, καὶ πᾶσαν παρατύχασιν οἱ νεμόμενοι. τὸ δὲ αἴθριος τὸ δύσκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. καρύαν μὲν γὰρ φυτὸν τὸ χιμαιρώδεστον, ἀπανθεῖ τεθήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἱ καύματι ἐφορῶνται, συκῆν τε, καὶ ἐλαΐαν πλησίον τούτων, ἧς μαλθακώτερος ἀὴρ ὑποδέδεκται. φιλοτιμίαν ἂν τις εἴποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῷ ἀέρων ἀγαθὴν ἔριν, ἑκάστης ὥσπερ ἀπροσιμένης τὸ χωρίον. καὶ γὰρ οὐ μόνον ἐπέχει τὰς διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γὰρ βασιλικώτατα σταφυλήν τε, καὶ σῦκον, δίκαιον ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς, δι' ἐτῶν ὅλου πρόσοδον αὐτοῖς. πρὸς γὰρ τῇ τοῦ ἀέρος εὐκρασίᾳ, καὶ πηγῇ διαφέρεται ποτιμωτάτῃ, καπαρναούμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα τοῦ νείλου τινὲς ἔδοξαν, ἐπεὶ γλυκὺ τοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων λίμνην κορακίνου παραπλήσιον. μῆκος δὲ τοῦ χωρίου κατατείνει πρὸς τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὅπου σταδίους ἑξήκοντα, καὶ δύο εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. ὑπὸ ἀσπασιανὸς δὲ ἐπεὶ παρεσκεύαδησαν αἱ ναῦς, τὸ δυνάμενον ἐπιβῆσαι ὅσον, ὡς τοῖς κατὰ τὴν λίμνην αὐτάρκεσιν ἐπανήγετο. τοῖς δὲ συμβαλλομένοις, ὅτι ὅλη γῆν διαπλεύσειν ὑμῖν, σκηπτολεμωμένων πάντων, ὅτι ἐξ ἴσου διαγωνιεῖν. πάντα γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικὰ, πρὸς τὰς ναῦς ἰδίᾳ ἀθρόᾳ, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι πρὸς αὐθρόους ἑστῶτας τοὺς ῥωμαίους, ἐγκλίδην ἐδίδοικεσαν. ὅμως δ' ὅταν σκαφεμπλέοντες τὰς ναῦς, ἔστι δ' ὅπου καὶ πλησιάζοντες, τοῖς ῥωμαίοις ἔβαλλον λίθοις, καὶ προξύοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. σκακοῦτο δ' αὐτοῖς πλέον κατ' ἀμφότερα. ταῖς γὰρ ἁρμαῖσιν ἀδὲν δρῶντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλλλον, εἰς δὲ παρεσκευμένους ἔβαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν τολμῶντες, πρὶν δρᾶσαί τι παθεῖν ἔφθανον, καὶ συὺ αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῷ δὲ διεκπαίειν παρερριμμένων, πολλοὺς μὲν ἐφανερώμενοι κοντοῖς διήπειρον, οὓς δὲ ξιφήρεις ὁλικαταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δὲ συμπεχούσας ταῖς ναυσὶν ἀναπολητθέντας μέσους, εἶλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι. τῷ δὲ βαπτισθέντων τοὺς ἀναδύοντας, βέλος ἔφθανεν, ἢ ναῦς καταλάμβανε, καὶ προσβαίνειν ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πεπτωκότων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τὸ ἐν αὐτῷ, καὶ ποικίλη φθορὰ παντοῖον, μέχρι ἓξ ἀπέντος ὅτι τὸν γῦν ἐξώδησαν οἱ λοιποὶ, κατακλωμένων, αὐτοῖς τ' ἁλιάσιν. σκαλεύμενοι δὲ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δὲ σκηπτήσαντες

gis opibus & Agrippę diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totámque plantis consecrêre cultores. cæli verò temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, annique temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidē, & quodāmodo regalia. Vuas saluè caricas intermissione decē mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spatio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexandrino generat pisces. Lōgitudo autē regionis secundùm littora cognominis lacus xxx. stadiis extēditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

Cap. XIX. Tarichæarū excidium.

VEspasianus autem perfectis ratibus, im posita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouchitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis veherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iacebantur, contiguique sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum naviculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque passim ac varius erat interitus eorū, donec in fugā versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis naviculis suis. Excluſi autē multi quidē in ipso lacu telis cōfigebātur, multos verò in terrā egressos

perememerunt Rom. Mixtum autem sanguine, A plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam reg onem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis, calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Isto quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui B pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat, his autem affirmantibus eorum liberationem, detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confu- C giissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fidéque interposita deditis vim pigebat afferre: verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igi- D tur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: cósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: in- E uenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluréque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν ὅλη γῆς. λιῶ δὲ ἰδὼν κεκραμένον μὲν αἵματι, πεπληρωμένον δὲ νεκρῶν τὸν λίμνην ἅπασαν. δεινὸν γὰρ ἦν ἡ ὄψις. διῆνε γὰρ τῆς ἡμέρας ἐφθείρετο τὴν χώραν, ὀδμὴ δὲ οὐ τις ἦν ἡ ὄψις. οἱ μὲν γὰρ αἰχμαλωτευθέντων καὶ ἅμα διοδευόντων ἐγέμον σωμάτων. ἐξηκμάσθησαν ἢ καὶ μυδῶντες οἱ νεκροὶ, τὰ αἴσχη διέφθειραν, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ δίκαιον τοῖς δράσασιν ἡδῦναι. τὸ μὲν οὖν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπόβατον δὲ σὺν τοῖς ὅλη πόλεως φεύγουσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Ὅτε δὲ ἀσπασιὰς ἦν μὴ τὴν μάχην, καθίζει μὲν ὅλη τὴν βῆμα τοῦς ἐν ταριχαίαις, διακρίνων δὲ ἀπὸ τῆς ὅλης χωρίων, τὸν ἔπηλυν λεών, κατάρξαι γὰρ δοκεῖ ἐδόκει πολέμου, μὴ τῆς ἡγεμόνων εἰ χρὴ καὶ τούτοις σώζειν ἀνέπεισε. φαμένων δὲ πάντων βλαβερὰν ἔσεσθαι τὴν ἄφεσιν αὐτῶν, οὐ γὰρ ἀφεμήσειν ἀπολυθέντας, αὐθεφόπους ἱστρημένους μὲν παρίδιον, βιάζεσθαι δὲ καὶ φεὸς οὓς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. οὐσπασιανὸς δὲ, ὡς μὲν οὔτε ἀξίους σωτηρίας εἶεν, καὶ διαφθερεῖν καὶ τῆς ἀφέσεων ἐγίνωσκε, τὸν δὲ φόνον τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. καὶ γὰρ ἐκεῖσε κτείνων, ἐκπολεμώσειν ὑφορᾶτο τοὺς ὅλη χωρίους. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς. καὶ μὴ πίστις ὅλη δίδοσθαι φεισαμένοις οὐχ ὑπέμενεν. ἐξεῖναι δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν καὶ ἰουδαίων ἀσυβὲς ἐν λέγοντας, καὶ ζηλῶσαι τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι φεὸ τοῦ φρέποντος, ὅταν ἢ μὴ δυνατὸν ἄμφω. καταυδίσας ἐν αὐτοῖς ἀδείαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξεῖναι διὰ μόνης τῆς ὅλη πλατείας φεύγουσι ὁδοῦ. τῆς δὲ ταχέως πεισθέντων, οἷς ἦσαν, καὶ μὴ φανερὰν ἐν ἀσφαλεῖ τῆς χρημάτων, ἢ περ ἐπεφάπει χωρούντων, ἀγαλαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι τὰ μέχρι πλατείας πᾶσαν, ὡς μήτε ἐκκλίνειν, συγκλείουσι δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὑστεραίας ἐπελθὼν, ἵστησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ. καὶ γεραιοὺς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις διακοσίους ὅλη χιλίους ὄντας, αὐχένων ἐκέλευσεν. τῆς δὲ νέων ὅλης ἐξ τοὺς ἑξακισχιλίους ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ζωσμυρίους, καὶ τετρακοσίους ὄντας πεφεσκε, χωρὶς τῆς ἀχρήστου χειροθέντων. τοὺς δὲ ἐκ τοῦτο βασιλείας, ἐπέτρεπεν αὐτῷ ποιεῖν ὅ,τι βέλοι τὸ πεφεσκὸς δὲ ἐκ τούτου ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γὰρ ἄλλος ὄχλος, ξαχωνῖται, καὶ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆ γαδαρείτιδος, τὸ πλέον ὡς στασιασταὶ καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τῆ εἰρήνης ὀνείδη τὸν πόλεμον φρύξ ἦναι, ἁλλωσιν χορηγίαν ἐμοὶ ὀγδόῃ.

Κεφ. λς.

ΦΛΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙ-
ΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ
ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ΄.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER QVARTVS.

Κεφ. α. ΟΣΟΙ μὲν τῶν Ἰωταπάτων ἄλωσιν γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, οὗτοι τῇ ἐν ταριχαίαις ἡττηθέντων προσεχώρησαν, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν γισχάλων καὶ τῆς τὸ ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. συνέσπ δὲ τούτοις, καὶ γάμαλα πόλις ταριχαιῶν ἀπικρις ἐφ' τλῶ λίμνης κειμένη. τῆς δὲ ἀγρίππα λήξεως αὕτη τὸ μὲν, καὶ σωγάνη, καὶ σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐκ γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. καὶ ἡ μὲν ἄνω καλουμένου γαυλανῖτις, μέχρις λίμνης ἡ σωγάνη, τὸ κάτω δὲ ἡ γάμαλα. σελεύκεια δὲ, πρὸς τῇ σεμεχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτη ξιάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα δὲ μῆκος στάδια. διατείνει δὲ αὐτῆς τὰ ἕλη, μέχρι δάφνης χωρίου, τάττε ἄλλα ξυφεσῦν, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ξίφουσαν τὸν μικρὸν καλούμενον ἰορδάνην ὑπὸ τὸ χρυσῆς βοὸς ναὸν, πρόσπέμπουσι τῷ μεγάλῳ. τοιὰ μὲν οὖν ἦν σωγάνην, καὶ σελεύκειαν, ὧδε τλῶ ἀρχλῶ τ' ἀποστάσεως, δίξιας ἀγρίππας προσαγάγετο.

Κεφ. β. ΓΆμαλα δὲ οὐ προσεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυχωρείᾳ, πλέον τῇ ἰωταπάτων. ἔχεις γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλοῦ κατατείνων ὄρους, μέσον ἐπαίρει τίνοντα. μικνύεται δὲ ἐκ τῆς ἀφορμῆς εἰς τοὔμπροσθεν ἐκκλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ χῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαι, τὸ ξ μὲν τῆς κλήσεως οὐκ ἐξακριβοῦντων τ' ἐπιχωρίων. καὶ πλαγίαν μὲν δὴ καὶ πρόσωπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους προκίζεται. τὸ κατ' οὐρὰν δὲ, ὀλίγον ἀναφθὰς τῆς δυχωρείας, ὅθεν ἀπάρτηται τῷ ὄρει, καὶ τῷ ἐπικαρσίᾳ ὧδακίφασιν πάφρᾳ, δύσβατον οἱ ἐπιχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, διδομημένῃ πετρίνων δ' εἰσὶν ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, χρημνίζουσῃ τὸ ἡ πόλις ἐοικυῖα, καταξίχει εἰς ἑσπέριον ὑπὸ τῆς ὀξύτητος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότιος δὲ αὐτῆς ὄγθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀπατείνων, ἄκρα τ' πόλεως ἦν. ἀτείχιστος δὲ ἐφ' αὐτῆς κρημνὸς εἰς τλῶ βαθυτάτου καταλείπων φάραγγα. πηγὴ δ' ἐντὸς τὸ τείχους, ἐφ' ᾧ τὸ ἄστυ κατέληγεν. οὕτως οὖσαν φύσει δύσμαχον τλῶ πόλιν,

A VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Tarichææ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, prætet Gischalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichæas posita B supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem; triginta latum, & LX. stadiis longum, paludésque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm aliàs sit delicioſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen C quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà declive, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, D nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebriæ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupésque superior ad profundam pertinés vallé. Fons autē E intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quāuis aūt natura inexpugnabilis esset ciuitas,

CAP. I. Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Iosephus cùm murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minúsque pugnaces: sitúsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, permensis septem restitêre. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus positam, custodia circumuallare nequibat. quà verò fieri posset, excubias collocauit: montémque occupabat superiorem: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur, fossas autem decima replebat & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm accessisset ad muros, eorúmque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suíque metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suam, & eorum quæ ipsis conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operísque consuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinauêre: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vsui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis autem tormentísque perculsi, in oppidum receserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obstabant. Cæterùm vi & multitudine superati, vndique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illósque impingendo per decliuia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos vrgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itemque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim

τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὑπονόμοις τὴν δι' ὀρυξιν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῇ χωρίᾳ θαρραλεώτεροι τὴν ἰωταπάτην ἦσαν. πολὺ δ' ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, οὐδὲ πλείονας ἐπολέμουν. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὰ τῶν ὑπ' ἀγρίππα περιπεμφθέντων δὴ τὴν πολιορκίαν, αἰτεῖχεν δὲ μιᾶς ἡμέρας ἐπὶ ἑπτὰ. ἡ δὲ γαμάλα ἐστὶν, ὄρους ὑπὸ τὸ ἀμμαοῦς, κεῖται δὲ παρὰ τὴν βερενίκης ἱππικὴν (μεθερμηνευομένη δὲ ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῷ ὑδάτων πρὸς ἄσκησιν δυνατῶν) ἀφικνεῖται) πρὸς γάμαλα. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακῇ τὴν πόλιν οὐχ οἷόν τε ἦν ὅτε δ' ἀκριβῶς. πρὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς, φρουρεῖν καθίστησι, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνεται. τὸ γὰρ μέρος δὲ ἀπέρ ἔδος τῆς ταλμάτων ὑπῆν αὐτοῖς στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο κατ' οὐρᾶν. καὶ τὰ μὲν κατ' αἰατπλας αὐτῷ μέρος, ὅπερ ὁ αἰωτάτω τῆς πόλεως πύργος ἦν, ἐφ' οὗ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν καὶ μέσην ἐξειργάζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἀπλήρου, καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. καὶ ταύτῃ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν ἀγρίππαν ὁ βασιλέα, καὶ περὶ παραδόσεως τοῖς ἐφεστῶσι πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τις τῇ σφενδόνῃ, καὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. ὁ μὲν, διὰ τῆς οἰκείων θεραπείας ἐτύγχανεν. ῥωμαίους δὲ ἐπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργὴ τε περὶ τὸν βασιλέως, καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν δίος. οὐ γὰρ ἀπολείψειν ὠμότητος ὑπερβολὴν κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς περὶ ὁμόφυλον καὶ τῆς συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον οὕτως ἀγριωθέντας.

Συντελεσθέντων οὖν τῶν χωμάτων θατέρου πλήθει χειρῶν, καὶ τῶν θεατρομένων ἔθει, θεσπέσιον ἦν τὰς μηχανάς. οἱ δὲ περὶ τὸν χάρητα, καὶ ἰώσηπον, ἅτοι γε ὄντας τῆς καὶ τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καὶ παρακαταπλαγέντας τοὺς ὁπλίτας τάττουσιν, ἐπειδὴ μάχῃ πολλῷ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνθέξειν οὐκ ἐπολέμουν, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις μὴ διαρκοῦσιν. ἀθροίσαντες δὲ ὅμως, ἐξήνεγκαν ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ πρὸς ὀλίγον μὲν ἀπεμύναντο τοὺς προσιόντας τὰς μηχανάς, βαλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς τοξόταις, καὶ ἐχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ προσιόντες οἱ ῥωμαῖοι ἔκλιθόν τοὺς κειρούς, ἔχωσίουσι μὲν τὸ τεῖχος, ὑπὸ δὲ τῆς ῥιφείσης εἰσεδέοντο, μετὰ πολλοῦ σαλπίγγων ἤχου, καὶ κτύπου τῆς ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς περὶ τὴν πόλιν. οἱ δὲ τῶν μὲν κατὰ τὰς ῥώτας εἰσόδους εἰστήκεσαν, προσιόντων χωρὶν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοὺς ῥωμαίους ἀπεῖργον. βιαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν ἐκπόντων, καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως προσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ὑπεπαίοντες, συνώθουν εἰς τὸ κάταντες, καὶ τῇ συνόπτῃ καὶ δυσχωρίᾳ πλειόνους ἀπέκτειναν. οἱ δὲ μήτε τοῖς περὶ κορυφὴν ἀμύνασθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τῆς στρατοπέδου πρόσω βιαζομένων, ὑπὸ τὰς οἰκίας τῶν πολεμίων, πρόσχωροι ἦσαν, ἀπέφυγον. οἱ δὲ ταχέως κατηρείποντο πληρούμενοι, καὶ τὸ βάρος μὴ φέρουσαι. κατέπιπτε δὲ πολλαὶ μία τῶν ὑπ' αὐτῶν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκείνας τὰς ὑπ' αὐτάς. τοῦτο πλείστους διέφθειρε τῶν ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχα-

Κεφ. γ.

ἀμηχανίας καὶ τοι συνιζούσας ὁρῶντες, ἐπεπήδων ταῖς A quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen cò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostésque in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra femineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantiæ, & caligine pulueris alius alium non agnoscẽtes perrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt.

Κεφ. ζ'. πόλεως. Οὐεσπασιανὸς ὁ ἀεὶ τοῖς μέσον τοῖς C Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quòd in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

Κεφ. ι'. Οὐεσπασιανὸς ὁ ἀθυμοῦσαν τὴν στρατιὰν αἰσθό- Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrere. Optimum autem quisq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quib. perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nũc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animósque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quã integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem x x x. stadiis consurgens, Septẽtrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat. Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & deficẽdebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illíq; tanquam dictis obedientes, ad eũ veniebãt,

ἀπάδρων, τὸ καταπήσειν ἐν τοῖς πταίσμασιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολή, καὶ κεῖνος ἄριστος, ὁ καὶ τοῖς δυτυχήμασι νήφων, ἵνα μὴ κ᾽ δι᾽ ὀλυμπίας αἰσχρὰ παλαίων τὰ σφάλματα. τὰ μὲν οὖν συμβεβηκότα νῦν, οὔτε μαλακιθέντων ὑμῶν, οὔτε ὠθρισθέντων τῶν Ἰουδαίων ἀρετῶν γέγονεν. ἀλλὰ καὶ κείνους τὸ πλεονεκτῆσαι, καὶ τὸ δυσμαχεῖν ἡμῖν αἴτιον ἡ δυσχωρία, καθ᾽ ἣν ἄγαν τὸς ὑμῶν μέμψασθε τῆς ἐρημίας τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ δὴ τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτοὺς ὑποστέλλειν ἐχρῆν, κ᾽ μὴ κ᾽ κορυφῆς ἑστάμενοις τοῖς κινδυνώδεσι ἕπεσθαι. κατειληφότες γ᾽ κάτω πόλεως, κατ᾽ ὀλίγον προκαλεῖσθαι τοὺς ἀναρρύοντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. νυνὶ δ᾽ ἀκρατῶς δὴ τῷ νίκῃ ἐπιζημίοις, τῆς ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δ᾽ ἀσθενέστατον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιώδες, ἐ προὸς ῥωμαίων, οἳ πάντα ἐμπειρίᾳ κ᾽ τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, ἐ ᾧ μάλιστα ἰουδαῖοι χρῶνται. χρὴ τοίνυν δὴ τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσθυμεῖν τῷ παρ᾽ ἀξίαν πταίσματι. ἕ᾽ ἀρίστην ἕκαστος ἐν τ᾽ ἰδίας χειρὸς ἐπιζητείτω σῴζεσθαι. ὅτε γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι πωμορήσασθε, ἐ τοὺς ἀγόντας ἀμυνεῖσθε. πρέσσουσαι γ᾽ ἐγὼ καθάπερ νῦν δὴ πάσης μάχης, προάγω τὸ ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, κ᾽ τελευταῖος ἀποχωρεῖν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων, τὴν στρατιὰν ἀνεκαλέσατο. τοῖς γαμαλεῦσι, προὸς ὀλίγον μὲν θαρρῆσαι τῇ κατορθώματι παρῆν, σφαλερὸς τὸ συμβαίνειν, καὶ μεγάλως. λογιζόμενοι δ᾽ ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς κ᾽ δεξιᾶς ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι ἀλαφρῶς ἐκφυγεῖν ἐνοοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε τὰ πιτήδεια, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ τὰς ψυχὰς ἀπαπτώκεσαν. οὐ μὴν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλησαν σωτηρίας, ἀλλὰ κ᾽ προερρηχθέντα τῶν τειχῶν οἱ γυμνότατοι, καὶ τὰ μάλιστα προεχόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῶν δὲ ῥωμαίων δὴ χωννύντων τὰ χώματα, καὶ πάλιν προερχομένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τ᾽ πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ἅπερ ἐκ ἐχοντο φυλακῇ, ἐ διὰ τῶν ὑπονόμων. ὅσοι γε μὴν δι᾽ ἧ ληφθήσῃ, παρέμενον, ἐν ἐνδείᾳ ἀφθονίστου. παντάχοθεν γὰρ ῥοφὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνεθορύζετο. κ᾽ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν.

ΟΤεσπασιανὸς δ᾽ παρεῖρτο ἐποιεῖτο τ᾽ πολιορκίας, ἧς τὸ ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, ὃ ὄζει μεγάλου πεδίου ἐ σκυθοπόλεως μέσον. ἔ τὸ μὲν ὕψος δὴ ῥιάκοντα σταδίους αἰείχει, μόλις προσβατὸν κ᾽ τὸ προσάρκτιον κλίμα. πεδίον δ᾽ ὄζει ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ ἐ εἴκοσι πᾶν τετράγωνον. ἄγαρι δ᾽ τοσοῦτον ἔστι τὸν περίβολον ὁ ἰώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῇ τε ἄλλῃ χορηγούμενος ὕλῃ κάτωθεν, ἐ ὕδατι. κ᾽ γὰρ τοῖς ἐπρίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους δὴ τούτῳ συνειλεγμένου, οὐεσπασιανὸς πλακίδιον αὐτῷ ἱππεῖον ἐξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δ᾽ δεξιᾶς, καὶ προκλήσεως, προὸς εἰρήνην τοὺς πολλοὺς προσεκαλεῖτο. κατῆσαν δ᾽ ἀντιβουλευόμενοι. ὅτε γὰρ πλακίδος ὁμίλει προσόντος, ἀνεδέχοντο αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, καὶ κεῖνοι κατῆσαν ὡς πιθόμενοι δῆθεν,

ita

ἵνα ἀφυλάκτῳ σφισὶ ἐπέσωσιν. ἐοίκασι μὲν τοῦτο τὸ πλανίδου παντέχνημα. ἀρξαμένων γὰρ τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἑλκύσας ὅπη πολὺ τοῦ πεδίου, τοὺς ἵππους ὅπη τρίφει. ξηλάμενος δὲ, πλείστους μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποπεμόμενος, εἴργει τῆς ὁδοῦ. καὶ οἱ μὲν τὸ ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅπη ἱεροσολύμων ἔφυγον. οἱ δὲ ἐγχώριοι πίστεις λαβόντες, ὅπη λείποι αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, τότε ἔφασαν αὐτοῖς πλανίδῳ παρέδοσαν.

Κεφ. ζ. Τῶν δὲ ἐν τοῖς Γαμάλοις, οἱ θρασυβολώτεροι μὲν φεύγοντες διῃώροντο. οἱ δὲ ἀσθενεῖς, διεφθείροντο λιμῷ. τὸ μάχιμον δὲ αὐτοῖς τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι δευτέρας καὶ εἰκάδι μηνὸς ὑπεβεβήκει, ἔχοντος τοῦ ἔαρος τὴν πίστιν καὶ δεκάτου τάγματος στρατῶν, ἐφ' ἑνὸς τῶν φυλακὴν ὑποδυόντες, τὸ προύχοντα κύκλῳ τοῦ πύργου ὑπορύξαντες ὑσυχῇ. τοῖς δὲ ἀπὸ φύλαξιν, ἔτι προσιόντων αἴθησις, νύξ γὰρ ἦν, οὔτε προσελθόντων ἐλόμενοι δὲ οἱ στρατιῶται φλοιὸν φοίνικος, καὶ πύλῃ τῇ κρατίστῃ σκυλίσαντες τὸν λίθον, ὑποπηδῶσι. καταῤῥιπτεῖ δὲ ὁ πύργος ὀξαφῆς μετὰ μεγάλου φόβου. καὶ συγκαχρημένιζον μὲν οἱ φύλακες αὐτοῖς, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διέκπαιφ πολεμίους οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ ἰώσηπον τὸν ὑπὲρ τὸ παρερρηγμένον τοῦ τείχους ἀναδραμόντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τῇ δ' αὐτῇ τὴν πόλιν ἁλισθέντων ὑπὸ τοῦ φόβου, ἁλισκομένη τε ἦν, καὶ πλοία πολλὰ, καθάπερ εἰώθασι πάντων τῶν πολεμίων. εἶθα καὶ χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλευόμενος σκλεῖπτ, πολλοῦ δέους συνεργάσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι γὰρ μὲν, μεμνημένοι τὸ προτέρου πλάσματος οὐκ εἰσεβάλλον, ἕως ζήτης καὶ εἰκάδος τὸ προφρημένου μηνός. τῆτος δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῇ τῆς πληγῆς ἐπὶ παρ' αὐτῶν ἐπλήγησαν δοκοῦντος ῥωμαῖοι, τῷ ἱππέων ὅπλιξας ἑξακοσίους προσῆς οἷς πίζοις, ὡσύρχετο εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αὐθέμενοι μὴ βοῆς ἐχώρουν ὅπη τὰ ὅπλα. ἅλλος δὲ εἰσβολῆς ταχέως καὶ πᾶς εἶσω ἐθορύβησε, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ὅπισθεύοντες, πρὸς τὴν ἄκραν ἀίφθορον, μὴ κακοῦ καὶ βοῆς. οἱ δὲ τὸν τίτον ὑπαντιάζοντες, ἀβλεπτὶ ἐπὶ πολὺ ἐπὶ πον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ὅπη τὴν κορυφὴν αἰσθάνεσθαι, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς τῶν ῥωμαίων φονεῖς ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν πανταχοῦ φονευόμενος ὁ σόος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν καὶ θανάτου χέόμενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν, ἐπεβοήθει οὐρανόθεν πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δὲ ἥτε κορυφὴ πάντοθεν πρόωθες καὶ δύσβατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν τὰ δόξος κατάγεμον, πρὸς ἐκλελειμμένῃ χρημνοῖς, κατέπεμπον τὰ σώματα τοὺς προσβαίνοντας οἱ ἰουδαῖοι, τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτραις καταπελτικοῖς ἐκάλυον. αὐτοὶ δὲ ὑψοῦ, ἦσαν δυσπρόσιτοι βέλεσι. γὰρ τοῖς ἀπόλλυσι αὐτῶν αὐτικρὺ θυέλλα δαιμόνιος, ἡ τὰ ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀπέστρεφε, καὶ πλάγια παρέσυρεν. οὔτε δὲ τοῖς ὑποκρήμνοις ἐφίστασθαι δυνατὸν ἦν βίᾳ ἐδυνάσατο τῷ πνεύματος μηδὲν ἑδραῖον ἔχοντες, οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνοντι δὲ

A vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimísque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Pla-

B cido tradiderunt.

Apud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus bisidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè suf-

C foderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus au-

D tem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túncque Chares ęgrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vul-

E neris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè eam ciuitatem introiuit. eóque prætergresso, vigiles quidem vbi sensérũt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus cõstituti eius ingressũ, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationib. in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcẽ recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. v-

F bique autem infinitus erat morientium gemitus: pérq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupiũ multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudęi, cùm ipsos in excelso

G loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiã flatus possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

CAP. II. Incidiũ Gamalæ.

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate senior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia peremptа sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAP. IIII. Giscala à Tito capitur.

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúsque moribus, & immoderata sperare promptius, miróque modo quæ speraſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quæ ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere ciuitatē volebat. Itaq; plenis hominū muris, quorum pleriq; perditæ factionis erāt, mirari se ait, quónā freti cōsilio,

Ρωμαῖοι, καὶ φθειρόντες, οὓς μὲν ἀμυνομένους ἔφθανον, τοὺς δὲ χεῖρας προΐεντας. ἐπόνουν δὲ καὶ θυμὸν αὐτοῖς ὅλῃ πάντας ἡ μνήμη τῆς ὅλης τῆς πρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες δὲ τὴν σωτηρίαν παντα χόθεν οἱ πολλοὶ, φθειρόμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατερρίπτιζον εἰς τὴν φάραγγα. βαθυτάτη δὲ αὕτη κεῖται τὴν ἄκραν ὑποῤῥυτος. σωιέβη δὲ τὴν Ρωμαίων ὀργὴν καὶ εἰς αὐτοὺς ἀποροίας τὸ ἀλόητον προοτέρα φαιδρᾶς. τεσσαρακίλιοι μὲν γὰρ ὑπὸ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς κατὰ πεντακισχιλίους ἀριθμήσαν. διεσώθη δὲ πάλιν δύο γυναικῶν μόνον, τῆς φιλίππου δὲ ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὐταὶ. αὐτὸς δ' ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ὀνομάζου στρατηγήσαντος ὑπὸ τῆς βασιλέως φίλης τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ τὸ μὲν πρῶτον τῇ ἄλλων ὀργαῖς Ρωμαίων λαθοῦσαι. πάντα γὰρ οὐδὲν ἧττον ἐφείδοντο. πολλὰ δὲ ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες, ἐσφετέρων ἀπὸ τῶν ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν οὕτως ἑάλω δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, τῆς ἀποστάσεως ἀρξαμένης ὀγδόου μηνὸς τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

Κεφ. ιε.

Μόνη δὲ γίσχαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, τὸ μὲν πλῆθος εἰρηνικὸν φρονοῦντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοί, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεφθαρμένη δὲ αὐτοῖς οὐκ ὀλίγου λῃστικοῦ πάθους, ᾧ πολλοὶ τῶν πολιτικοῦ συνενόσουν. ἐνῆγε δὲ τούτους εἰς τὴν ἀποστασίαν, καὶ συνεκόλλα λευΐτης τις υἱὸς ἰωάννης, ὁρμὴ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, φενακίσαι μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τὴν ἐλπισθέντων φθάσαι, παντί τε ὢν ὅλως ἀγαπᾶν τὸν πόλεμον εἰς δυναστείαν ὁδηγοῦντα. ὑπὸ τούτῳ τὸ στασιάδες ἐν ταῖς γιγάλοις ἐτάττοντο, οἷ δὲ τυχὸν καὶ φρεσβυτάμβων φθάσαι δόσεως, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμου μοῖρα τὴν ῥωμαίων ἔφοδον ἐξεδέχετο. οὐδεμιᾶς δὲ δεῖ μὲν τούτοις, πέμπειν συὺ χιλίους ἱππεῖς. τὸ δίκαιον δὲ πᾶν πέμψει εἰς σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ συὺ δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, τὰ συνεχοῖς καμάτου δίδους ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δ' ὀθνείαν τὴν πόλεων τὰ σώματα καὶ τὸ φρόθυμον ὑπερβρέφειν οἰόμενος δεῖ τοῖς μέλλουσιν ἀγῶνας. ἐ γὰρ ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἐώρα, φθεῖ τοῖς ἱεροσολύμοις λφπόμενον, ἅτε δὲ βασιλεία μὲν οὖσης τὴν πόλεως, καὶ φρεσαιχούσης ὅλου τὲ ἔθνους, συῤῥιόντων δὲ εἰς αὐτὴν τῆς ἐκ τὲ πολέμου δεδιδραπκότων. τὸ γε μὴν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ δὴ κατασκευὴ τειχῶν, ἀγωνίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὰ γὰρ φερόμενα τῆς αἰδραν, καὶ τὰς τέλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοὺς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς φρονῆσει τῆς ἀγώνων.

Κεφ. ιϛ.

Πλὴν ὁ φρόσπασαμένῳ τοῖς γιγάλοις, δ' πεντὲς μὴν ἦν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ἕξειν. εἰδὼς δὲ ὡς εἰ βία ληφθείη δεδραπκόμενον ὑπὸ τῆς στρατιωτῆς αἰδίλιν τὸ πλῆθος, ἵν δὲ αὐτῷ κόσος ἤδη φόνων, καὶ δ' οἰκτου τὸ πλέον ἀκείπτως συναπολούμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίας δεδησόσθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τὲ τείχους αἰδραν καταγόντες, οἳ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τὲ διεφθαρμένου τάγματος, θαυμάζειν ἔφη φεὸς αὐτοὺς, τίνι πεποιθότες,

πάσης

πάσης ἑαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα μένουσιν. ἐωρακότες μὲν ἐχυρωτέρας πολλῷ πόλεις ὑπὸ μιᾶ προσβολῇ καταπεπαμένας, ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ τῶν ἰδίων κτημάτων ὑποληψομένους, ὅσοις τὰ ῥωμαίων δεξιὰς ὑπέσχοντο, οἷς ἐκ νῦν προσήκειν αὐτοῖς, μηδὲν μνησικακῶν ἐπ' αὐθαδείᾳ. εἰ γὰρ συνέγνωσαν, ἐλάττονος ἐλπίδα, μηκέτι μὴν τοῖς ἀδυνάτοις ὑπομενοῦσιν. εἰ γὰρ καὶ πεισθήσονται λόγοις φιλανθρώποις, καὶ δεξιᾶς πίστεως, πρόσθεν αὐτοὺς ἀφεῖλε τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον οὐδέπω, γνωσθήσεσθαι πεζόμενον τοῖς ῥωμαίων μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, ὑβρίζουσι μόνοι Γαλιλαίων, ὅτι εἰσὶν αὐθάδεις αἰχμαλωτοί. πρὸς ταῦτα τῷ μὲν δημοτικῶν οὐ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαί τινι μετῆν, ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβαίνειν. περιεῖλητο γὰρ ἅπαν τοῖς ληστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, ὡς μή τινες ἢ προσέλθοιεν ὅτι τὰς ἀποσπάς, ἢ δέξαιντο τινας τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ Ἰωάννης αὐτός τε ἀγαπᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἢ πείσειν, ἢ συμπαραγκάσειν. δεῖν μέν τοι τῷ ἡμέραν αὐτὸν ἐκείνῳ, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τοῖς ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ τὸ συμπράττειν θεῷ εἰρήνης ἀθέμιτον. οὐκ ἀγνοεῖν δὲ οὔτε ῥωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ὄντων ἡ τῆς ἑβδομάδος θεία ὁδός, οὔτε τοῦ θεοῦ παύεσθαι αὐτῷ, οὐχ ἧττον ἀσεβεῖν τὸν διασείοντα τὸν βιασάμενον. φέρειν δὲ ἐκείνῳ μὲν, οὐδεμίαν βλάβην τὸ ὑπερθέσεως. τὸ γὰρ αὖ πῖς ἐν νυκτὶ βουλεύσαιτο δρασμοῦ πλέον, ἢ ἐξὸν προσπολεμοῦντα φυλάξαι. μέγα δὲ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν φοβηθῆναι τὴν παρὼν νόμων. πρίασθαι δὲ τοῦ θεοῦ προσδοκίαν εἰρήνην χαριζομένῳ, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. τοιούτοις ἐσοφίζετο τὸν τίτον, οὐ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σπουδάζων, ὅσον τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει δὲ εἰ καταληφθείη φυλακῆς ἡ πόλεως ἀλοῦσα, ἐν νυκτὶ καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. θεοῦ δὴ ἴσως τὸ ἔργον ἆρα τε σώσαντος τὸν ἰωάννην ὅτι τὸν τῶν ἱεροσολύμων ὄλεθρον, τὸ μὲν μόνον πεισθῆναι τίτον τῆς σκέψεως τῆς ὑπερθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως παῤῥωτέρω σπουδάσαι προσκυνήσεως. μεσάζων δὲ ὅτι τυρίων, κώμη καρτερὰ, ἦν μίσους ἀεὶ καὶ πολέμου γαλιλαίοις, ἴσχουσα πλῆθος τὸ οἰκητόρων, καὶ τῶν ὀχυρωτάτη, τῆς πρὸς τὸ ἔθνος ἀφορμὰς ἐφόδιον. νυκτὸς δὲ ὁ ἰωάννης, ὡς οὐδεμίαν πρὸ τῆ πόλει ῥωμαίων ἑώρα φυλακὴν, τὸν καιρὸν ἁρπασάμενος, οὐ μόνον τοὺς πρὸ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων συχνοὺς ἅμα τῇ γλυκεῖ ἀπαλαθὼν, ὅτι ἱεροσολύμων ἔφυγε. μέχρι μὲν ἦν εἴκοσι σταδίων ὡς οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον, αἰθόμενον καταπεπρημένῃ τοῖς ἀφ' αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ ζῆν φόβοις. παραπέμποντος δὲ προκόπτοντος ἀπελείποντο, καὶ δεινὰ τῶν ἑκομένων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅσον γὰρ ἕκαστος τῆς οἰκείου ἐγίνετο πορρωτέρω, τοσοῦτον ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶναι τῶν πολεμίων, παρεῖναί τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισμοὺς δοκοῦντες ἐπὶ ὀλίγοις τε, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ἐκ τοῦ δρόμου φόβον ἐπεστρέφοντο, καθάπερ ἤδη παόντων τοὺς ἐφόλγον, αἰσθάνεσθαί τε ἐπίπαν οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸς τὸν λεωφόρον, ἢ τῶν φθανόντων ἕως συνέχεσθαι τοὺς πολλούς. οἵτινες δὲ γυναι-

cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cùm viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidémque dextris non habuissent: experturos arma crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis populatium quidem neminem non modò respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamē diem Iudæorum legi oportere concedi. quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos: quàm qui cogerent: piaculum commissuros, ipsumque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute solicitus, verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm induciarum causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydœssam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam seniorib. plurimis cū familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, irémque salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabant: & ad strepitū, quem ipsorum cursus faciebat, assiduè respectabant, velut instāribus quos fugissent: multíque simul ruebant, & circa viam plurimos certamē præcedentium cōterebat. Miserabile autē fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: cóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique virium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Titº ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrētes, tanquam benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, vlciscereturIlle autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vnà verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducũt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V. Hierosolymitani excidij initiũ.

APud Hierósolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, quivnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigorémque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnúque id esse argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorũ quidem, quos fugiẽtes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circuiés spe ad bellum incitabat, infirmitatem

κῶν, καὶ παιδίων ὄλεθρος ἦν, καί τινες θεὸς αἰσχλήσας αὐδρῶν τε καὶ γυναικῶν συλήψαν, ἐθάρσησαν μετὰ κωκυτῆ ἱκετεύσαι θεῖμῆναι. ἀλλ' ἐνίκα τὸ Ἰωαννου θρασύλδυσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, καὶ καταφεύγειν, ὅθεν καὶ θεὶ τὴν ἀπολειπομένων ἀμυναυτῶν ῥωμαίους αὖ ἁρπαγῶσι. τὸ μὲν οὖν τῆ διαδιδρασκόντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύων εἶχεν ἢ τάχους, ἐσκέδασο. τῆ δὲ μθ' ἡμέραν ὅτι τὰς συνθήκας, θεὸς τὸ τεῖχος παρῆν. αὐτίκα δὲ αὐτῆ τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μὴ γυναικῶν θεοσελθόντες, αἰδυφήμων τι, ὡς διεργάτην, καὶ φεύγειν ἐλθυθερώσαντα τὸν πόλιν. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τὸν τῶ Ἰωαννου φυγὴν, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοὺς ὑπολειπομένους τ νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δεήσεις τῶ δήμου ἐν δ δευτέρῳ θέμενος, μόγις ἔπεμπε τῆ ἱππέων, ἰωαννὴν διώξουσαν. οἱ τὸν μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τ ἢ συναπαχθέντων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γυναῖα δὲ καὶ παιδία ξυὶ χιλίων ὀλίγῳ ἀποδέοντα, θεσελάσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ τίτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τῆ μὴ θαλχῆμα πεισῆσαθαι τὸν Ἰωαννην τῆς ἀπάτης. ἱκανὸν δὲ ἀσχολήσαντι τῆ θυμῆ, θαμυθιον ἔχων τὸ πλῆθος τῆ αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διεφθαρμένους, εἰσῆκε τὸ αἰδυφημοῦμθ' εἰς τὸν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τ τεῖχος θαπᾶσαι κελεύσας νόμῳ καταλήψεως, ἀπειλᾶς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς ταρασσοντας τὴν πόλιν αἰτίσηται. πολλοὺς δ' αὖ καὶ τὰ οἰκεῖα μίσει, καὶ διαφοραῖς ἰδίαις, συκοφαντεῖσθαι τοὺς ἀναιτίους εἰ διακρίνοιτο τοὺς πεισῆας ἀξίους. ἄμεινον δὲ εἶ) μετίσεσθαι ἐν φόβῳ τὸν αἴτιον καταλιπεῖν, ἢ πεῖσαι τῆ οὐκ ἀξίων αὐτῆ σωσαπολεῖν. τὸν μὲν δὴ ἴσως καὶ σωφρονῆσαι δέη κολάσεως, τὸν ὅτι τοῖς πεσῆγνόσι συγγνώμῃ ἀδύμθ'ον. ἀδιόρθωτον δὲ τὸν ὅτι τοῖς θαναλωθεῖσι πεισῆαν εἶ). φρουρᾷ μὲν οὖν τὸν πόλιν ἀσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξειν, καὶ τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαῤῥαλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλε. γαλιλαῖα μὲν οὕτως ἐάλω πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι θεῤῥωμμένα σασα ῥωμαίους.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα θεὸς τὴν ἔσοδον ἰωαννη, ὁ Κεφ. ε.
πᾶς δῆμος ὑξεκέχυτο, καὶ θεὶ θεὶ ἕκασον τῆ συμπεφυγότων, μυεῖθ' ὅμιλος σωνθεισιμῴθ' τὰς ἔξωθεν συμφορὰς αἰεπιωθάνετο. τῆ δὲ τὸ μὲν ἄθμα θερμὸν ἔτι κοπῶδες ὂμθ'ον, ἐδήλου τὸν αὐάγκην. ἠλαζονεύοντο δὲ κἀν κακοῖς, οὐ πεφυγῆναι τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ὑξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων γὰρ εἶ) καὶ ἀκαιρέστων, θαβόλως θερκινδυνεύειν θεὶ γήχαλα καὶ πολίχνας ἀθενεῖς, δέον τὰ ὅπλα καὶ τὰς αἰχμὰς ταμιεύεσθαι τῆ μητροπόλει, σ συμφυλάσσειν. σὺν δὲ θαρεῤῥύησαν τὸν ἄλωσιν τῆ χαλῶν, καὶ τὸν λεγομένην δ' ἀκμόνος ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνόησαν. ὡς μέν τοι τὰ θεὶ τοὺς αἰχμαλωτιθεύτας ἠκούθη, σύγχυσις ἐμεῖσα κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτῆ ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωαννης δὲ ὅτι μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἦτον ἀρυθρία. θεῖῶν δὲ ἑκάστους ὅτι τὸν πόλεμον ἐνῆγε ταῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀδυνῶ κατασκιάζων, τὴν δὲ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνευόμενος τῆς τῶν ἀπείρων ἀγνοίας, ὡς οὐδ' αὐ πτερὰ λαβόντες ὑπερβαίνοντό ποτε ῥωμαῖοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ δὲ τὰς τῶν γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι καταξίφαντες τὰς μηχανάς. τούτοις τὸ πολὺ τῆς νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἄρτι. τῆς δὲ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, οὐκ ἦν ὅς τις οὐ τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τῆς πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἐν τοιαύτῃ συγχύσει. προσέκειτο δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος, τῆς τε ἱεροσολύμων στάσεως. ὁμοῦ γὰρ πᾶσι δεινὰ μηχάνων εἰς καταφάρειαν, οὐκ ἀπαυστὸς δὲ δεινὰ καταφάρειας εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικνούμενος, παρεῖτο τὰ αὐτοῦ, καὶ φρουρεῖς ἐγκατασήσας, ὑπέστρεφε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν δεδιὸς δεξιᾶ προσκεχωρηκότων. ἐμαίνετο δὲ τε ἑκάστη πόλει, τραχεῖα καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τι δεινὸ ῥωμαίων ἀπέλιπεν, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἐν δὲ τῷ ἐφεῖσθαι τὸ πολέμου, πρὸς τοὺς δεδημοκρατημένους εἰρήνης, ἔρις χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν τε οἰκείως ἤρξατο τῷ μὴ ὁμονοοῦντες πόλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφιλιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ὅδε κατὰ πλῆθος αὐτεπάλαντο. καὶ στάσις μὲν ἐν πάντα χρόνῳ. τὸ νεωτερίζον δὲ καὶ τῷ ἅπλων ἐπιθύμουν, ἐπικρατεῖ τὸ νεότητι καὶ τόλμῃ γηραίων καὶ σωφρόνων. ἐξάπαντος δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἀρπαγὰς ἔκαστοι τῷ δεδιχωρίων, ἔπειτα συνταγόμενοι κατὰ λόχους δεδιληϊσίαν τῷ κατὰ τὴν χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ δεδαιμονίας οὐδενὶ μηδενὶ τῷ ῥωμαίων τοῖς ὁμοφύλοις διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πορθουμένοις κουφοτέραν δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅλωσιν.

Κεφ. ιβ. Οἱ φρουροὶ δὲ τῆς πόλεως, τὰ μὲν ὄκνῳ τῶν κακοπαθῶν, τὰ δὲ μίσει τῶν ἐθνῶν, ἧν ἡ μικρὰ προσδεόμενον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρου τῶν κατὰ τὴν χώραν ἁρπαγῶν ἀθεμιτότητες οἱ πανταχοῦ συνταγμάτων ἀρχληϊσταὶ, καὶ ὑφορμούμενοι πανηγύρεως ἔθος, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συμπαρεισφθείρουτο, πόλιν ἀσρατήγητον, καὶ παῖζον μὲν ἔθει πᾶν ἀδιαιτήτως δεχομένην τὸ ὁμόφυλον. τότε δὲ ὁλομένων ἁπάντων τοὺς ἐπεισκυκλουμένους πάντας, ἀπ' δυνοίας ἔχειν συμμάχους. οἱ δὲ καὶ δεκάτῃ τῆς στάσεως, ὕστερον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν, πλήθει μὲν ἀχρήστῳ, καὶ ἀργῷ προσεξαπλώσαι τὰ τοῖς μαχίμοις δαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τὸν πολέμῳ, στάσιν τε αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὑπὸ κατασκάψαι. ἄλλοι τε ὑπὸ τῆς χώρας ληϊσταὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοὺς ἔνδον προσλαβόντες χαλεπωτέρους, οὐδέν τι τῆς δίκης παρέλιπον. οἵ γε μόνοι ἁρπαγαῖς, καὶ λαποδυσίαις τὴν τόλμαν ἐμάζων, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, οὐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἀλλὰ φανεροὶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τῆς ὑπατωτάτων καταρχόντων. πρῶτον μὲν γὰρ, αἰτήσαντα αὐδρα τῶν βασιλείου γόνους, καὶ τῆς τὴν πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημοσίους θησαυροὺς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες ἀρξαν. δεδεμένου τούτῳ λαβεῖν τινὰ τῆς ὑπατείαν, καὶ σωφρονοῦντα μὲν ῥαγουήλου, βασιλικοῦ ὄντα καὶ τούτων τὸ γένος, πρὸς δὲ τοὺς κατὰ τὴν χώραν πρόσκειν δοκοῦντας. δεινὰ

A Romanorum asserens. propriásque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione inscitiam decipiẽs, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut
B iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Gischala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtranque subegit: impositisque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducẽs eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tu-
C multus bellúmque intestinum exagitabat: quantúmque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autẽ armorúmq; cupientes senibus ac sobriis iuuenture atq; au-
D dacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abesset: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum
E societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes fine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: aliíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam
G regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suę permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filium Raguelis, regalis similiter vtrũq; familiæ, omnésq; prętereа, qui prestare aliis videbãtur. Grauis

autem metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre contenti, neque tutum arbitrabantur ea potentia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eúmque alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communisque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obedichant necessariò, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis fictisque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibúsque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecêre, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suásque vires explorando, forte pontifices creare conati sunt, cùm his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim forte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licẽtiam comparatent. Itaque vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casúque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demõstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, nõ solùm non ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Deniq; inuitum eũ rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauêre persona: indutúmque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludúmque & iocum esse tantùm nefas arbitrabãtur. cæteri verò sacerdotes, procul spectãtes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honorésq; sacrorũ solum grauiter ingemebant.

A ἡ κατάπληξις εἶχε τὸ δῆμον, ἡ καθάπερ καλλημμένης τῆς πόλεως πολέμῳ, τὸ καθ' αὑτὸ ἕκαστος σωτηρίας ἠγάπα. τοῖς δ' ἐκ ἀπέλειπε τὸ δίσημα τῆ συλλημμένων, ἐδὲ ἀσφαλὲς ὤοντο μέχρι πολλοῦ δυνατοὺς ἄνδρας ἔχειν φυλάττειν. ἱκανοὺς ἐμὲ δὲ εἶ καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν θεὸς ἄμυναν ἐκ ὀλιγανδρίας ὄντας. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα θεὸς τὴ ὠμότητα. δόξαν οὖν αἱρεῖν αὐτοὺς, ἐφαίνετο τινὰ πέμπουσι τὴ ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους θερμότατον, δορκάδος υἱὸν ἐκαλεῖτο παῖς καὶ τὸ δικαίοτατον γλῶσσαν ἐφ' ἁπασι συνῳδοῦντες εἰς τὸ εἱρκτὸν ἐξέπεμπε. δι' ὧν φάτζουσι τοὺς συνῳργμένους ὠμότητι δὴ τηλικούτῳ, μεγάλου ἀπολύσοντο θεσίαν, ἀγαλεχθῆναι γὰ αὐτοὺς ῥωμαίοις περὶ ὠμότητος τῆς ἱεροσολύμων, καὶ θεοδότας ἀνηρηκέναι τὰς κοινὰς ἐλευθερίας ἔφασκον, καὶ δόλῳ ἐπλαζον δοῦναι τοῖς τολμήμασιν, ὡς διεργοῖ καὶ σωτῆρες τὸ πόλεως γενόμενοι. συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον ὑβρὶ τὸ δῆμον ταπεινότητος καὶ δίους, ἐκείνους ἢ ὑποψίας θεοφυγεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶ καὶ τὰς χειροτονίας τῆ ἀρχιερέων. ἄκυρα γὰρ τὰ ἐξ ὧν καὶ ἀγαθοὺς οἱ ἀρχιερεῖς ἀποδείκνυτο, καὶ δίστασαν ἀσήμους καὶ ἀγενεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς τῆ ἀσεβημάτων. τοῖς γὰ παρ' ἀξίαν δόξης τυγχάνουσι τὸ αὐθεντάτου τιμῆς, ὑπακούειν ἂν ἀνάγκη τῆς ἀγαθοῖς. συνέκρυον ἢ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ποικίλαις δόλου ποιήσεις, καὶ λογοποιίας, καμεῖν ἑαυτοῖς ἐν τὸ θεὸς ἀλλήλους τῆ κωλυόντων φιλονεικίας ποιούμενοι, μέχρι τῆ εἰς αὐθεσπίους ἐμπλησθέντες ἀδικημάτων, δὴ τὸ θεῖον μετανέστησαν τὸ ἕδρας, καὶ μιαινομένοις τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισταμένου τὸ αὐτοῖς ἥδη τὸ πλήθους. ἐπῆγε γὰ ὁ γεραίτατος τῆ ἀρχιερέων ἅπαντος, αἰὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα ἂ δρασάσης τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῆ ὅλων βουλῶν θείας ἐξέφυγεν.

Οἱ δὲ τὸν νεῶν τὸ θεοῦ φρούριον αὐτοῖς, καὶ τῆ Κεφ. β.
ὅλου τὸ δήμου παραχὼ ποιοῦνται, καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἰδ' αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίνατο δὲ ζέοις δεινοῖς εἰρωνεία τὸ τῆ ἐπερχομένων ἀλγηδόνος. δοκιμειρώμενοι γὰ τῶς τὸ δήμου καταπλήξεως, καὶ τὸ αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχὺν, κληρωτοὺς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς, οὕσπες ἐξ ἑφαμὴν καὶ γὰ ἀπὸ αὐτῶν τῆς ἀγαθοχῆς. ἰδ' δὲ θεόχημα μὴ τὸ τῆς ὅλου βουλῆς ἔθος ἀρχαῖον, ἐπῆδε ἡ πάλαι κληρωτὸ ἔφασαν εἶ τὸ ἀρχιερωσυίου. τὸ δὲ ἀληθὲς, τῆ βεβαιοτέρου νόμου κατάλυσις, καὶ τὸ χη θεὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δ' αὐτῶν καθισταμένους. καὶ δὲ μεταπεμψάμενοι μίαν τῆ ἀρχιερατικῶν φυλῶν, ἐνιακεὶμ καλεῖται, διεκλήρουν ἀρχιερέα. λαγχάνει δ' ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα ἀγαθίζας αὐτῶν τὸ ὠμότητα, φανίας τὸ ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἄφθας, αἰὴρ οὐ μόνον ἀναξιοαρχιερεὺς, ἀλλ' οὐδ' ὅλως σαφὴς, πόσου δὲ ἀρχιερωσυίνη δ' ἀγροικίαν. ὅσο γοῦν τὸ χόρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὑπὸ σκηνῆς, ἀλλοφύλῳ κατεκόσμουν θεσωπεία, τήν τε ἐσθῆτα θέμενοι ἱερὰν, καὶ τὸ πιθῆ ποιῆν ὑπὸ καμεῖν διδάσκοντες. χλαῖνα δ' ἐπ' ἐκείνοις, καὶ παμέχρι τὸ τηλικοῦτον ἀπόβημα. τοῖς δ' ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑπεθεωμένοις πόρρωθεν παίζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆ, καὶ κατεῖχον τὸ θεῖον πάθος καταλύσιν.

ταύτῃ

ταύτῃ τῇ τόλμῃ αὐτῶν οὐκ ἠνέσχετο ὁ δῆμος, ἀλλ' A
ὡς ὅτι τυραννίδος κατάλυσιν, ὥρμων τὸ πᾶν. καὶ γὰρ
οἱ πρῶτοι δοκοῦντες αὐτῶν, γοργίων τε ὁ Ἰώσηπου,
καὶ ὁ Γαμαλιήλου συμεών, παρεκελεύοντο ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις ἅθρόως, καὶ κατ' ἰδίαν προτρέποντες ἕκαστον,
ἤδη ποτὲ πίστασθαι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ
καθάραι τῶν μιαφόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τῶν
ἀρχιερέων, Γαμαλᾶς μὲν Ἰησοῦς, Ἀνάνου δ' ἄνανος, πολλὰ
τὸν δῆμον εἰς νουθεσίαν καλούμενοι ἐν τῷ συνόδῳ, ἐ-
πῆγεραν τοῖς ζηλωταῖς. τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν,
ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ὀνειδισμοῖς, ἀλλ' ὑ ζηλώσαντες
τὰ κάκιστα τῶν ἔργων, καὶ ὑπερβαλλόμενοι. ἐπὶ δὴ συν-
ηγμένου τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀγα-
νακτούντων μὲν ὅτι τῇ καταλήψει τῶν ἁγίων, ταῖς
τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς περὶ σφῶν φόβοις.

Κεφ. ιγ. ΟΤπως ὁ θεὸς τὴν ἄμυναν ὠρμημένων, τῶν δυ- B
σεπιχειρήτους, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμ-
βάνειν, καταστὰς ἐν μέσοις Ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν
ναὸν ἀπιδών, ἐμπλήσας τε τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων
ἠ καλόν γε εἶπεν ἦν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ὀπτάσιαν τὸν
οἶκον τοῦ θεοῦ τοσούτοις ἄγαν καταγέμοντα, καὶ τὰς
ἁγίας καὶ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαφόνων ξενοχορευ-
μένας. ἀλλὰ θαρσεῖμεν τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα,
καὶ τὸ τιμιώτατον καλούμενον τῇ σεβασμίων ὀνομά-
των, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, μηκέτι ὑπὲρ τοῦμοῦ γήρως C
ὑπομένειν δύκλεᾶ θάνατον. εἰ δ' ἦν μόνος εἰμὶ καὶ κα-
θάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν ὀπτάσιαν μόνην
ὑπὲρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ καὶ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναρ-
θήτου τε, καὶ παρ' οἷς ἀπόλωλεν ἡ τῶν ἐν χερσὶ παθῶν
ἀντίληψις. ἁρπαζόμενοι γοῦν ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι
σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονευομένοις οὐδὲ ὀλοφύρει τις ἀνα-
φανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τί μέμφομαι τοῖς
τυράννοις; μὴ γὰρ οὐκ ἐξ ἀφύσεως ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμε-
τέρας ἀνεξικακίας; καὶ γὰρ οὐχ ὑμεῖς προϊδόντες τοὺς D
φθόνους συνίστασθε, ἔτι δ' ἦσαν ὀλίγοι, πλείους
ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων ἠρε-
μοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπερρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τὰς
φθόρας αὐτῶν ἀνακόπτειν ὁρμῆς, ὅτε λοιδορίαις κα-
θάπτοιτο τῶν συγγενῶν. ὑμεῖς δ' ἀμελήσαντες ὑφ' ἁρ-
παγαῖς παρῳξύνατε τὰς ἀλιτηρίους, καὶ πορθουμέ-
νων οἴκων, λόγος ἦν οὐδείς. τοιγαροῦν αὐτοῖς ἥρπα-
ζον τοὺς δικαίους, καὶ συρομένοις διὰ μέσης τῆς πό-
λεως, οὐδεὶς ἐπήμυνεν. οἱ δὲ μὴ δεσμοῖς ἡσίαντο τοὺς E
ὑφ' ὑμῶν προδοθέντας. ἐαλήλεγε πόσους μὴ πολλαπλῆς,
ἀλλὰ ἀκαταπάτους ἀριθμοὺς. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δε-
δεμένοις. ἀκόλουθον ἦν ὀπτάσιαν τοῖς αὐτοῖς φονευομέ-
νοις. ἐπείσθημεν καὶ τοῦτο, καθάπερ ὀΐς ἀγέλης ζώων
ἀλόγων ἑλκομένης τὸ κρεπτὸν ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐ-
δὲ φωνὴν τις ἀφῆκεν, οὐχ ὅπως σκίνησε τὴν δέξιαν.
φέρεσθε δὴ τίνων φέρεσθε πατούμενα βλέποντες τὰ
ἅγια, καὶ πάντες ὑποδύντες αὐτοῖς τοῖς ἀνοσίοις τοῖς F
τῆς τολμημάτων βαθμοῖς, μὴ βαρυύεσθε τὴν ὑπο-
χήν. καὶ γὰρ νῦν πάντες ἂν ὅτι μεῖζον φεύ-
κοιμεν, εἴπερ τῆς ἁγίων καταλύσεως μεῖζον εἶχον. πε-
κραταιῶ μὲν ἐν τῷ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέσθω
γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἐχούσης δ' ὅτι
τετειχισμένην τυραννίδα τοσαύτην, καὶ τοὺς ἐχθροὺς
ὑπὲρ κορυφὴν βλέποντες, τί βέλεσθε, καὶ τίσι τὰς

Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, sanctúmque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes sanctorũ, itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quòd inexpugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cùm lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: verùm tamẽ sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cùm adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cùm primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eísque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, sed quòd non accusatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patiemini etiã sancta cõculcari videtes? Cúmq; omnes audaciæ gradus nefariis hominibus subieceritis, eorum præstantiã reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis super verticem positis, vt videtis, quid cogitatis, aut quib,

vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, vt sanctis vestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res: eóque iam calamitatis ventum est, vt misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri respectísq; vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percussêre? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium cariſſima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt. At verò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur, quàm isti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi post victoriam obtemperassent? Et Romanos quidem nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire, sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam verò in his locis natos ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multò nobis æquior est hostis. nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula, fortasse reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Verùm hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idémque omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quòd in loco superiore consistunt. Sed hæc vt vestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quòd nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locóque superiore vtentur, & quidem cum apparatu, si iis tempus demus.

A γνώμας προσδάλπετε; ῥωμαίους ἆρα φοβεῖσθε, ἢ
ἡμῖν βοηθήσουσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲν ὕπω τὰ πράγ-
ματα τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἥκομεν συμφορᾶς, ἵνα
ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. οὐκ ἐξαναστήσεσθε ὦ τλη-
μονέστατοι, καὶ πρὸς ταῖς πληγαῖς ὀλιγωρήσετε, ὧν καὶ πὰ-
ντα τὰ θηρία ὄκνον ἴδμεν, τοὺς τύπτοντας ἀμυνοῦσθε; οὐκ
ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, ἀλλ' ἃ πο-
τὲ πάθητε πρὸς ὀφθαλμῶν θήσεσθε, τοῖς ψυχαῖς ἀπ' αὐτῶν
θήξετε πρὸς τὴν ἄμυναν; ἀπώλεσεν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ
τιμιώτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας
ἐπιθυμία. φιλόδουλοι γὰρ καὶ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν
ὥσπερ ἐκ προγόνων τὸ ὑποπίπτειν παραλαβόντες.
ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ αὐτονομίας
πολέμους διήνεγκαν, καὶ οὔτε τῆς αἰγυπτίων, οὔτε τῆς
μήδων δυναστείας ἠτιμήθησαν, ἐφ' ᾧ μὴ ποιεῖν τὰ κε-
λευόμενον. καὶ τί δεῖ τὰ τῶν προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ
νῦν πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, εἰ διελέγχειν, πότερον
λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τοὐναντίον, τίνα δ' οὐκ
ἔχει προφάσιν; οὐ τὴν ἐλευθερίαν; ὅτε τοὺς μὲν οἰκε-
μόρους δεσπότας μὴ φέροντες, τῷ ὠμοφύλων τυράννων
ἀνέξόμεθα; καί τοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν,
εἰ ἄγκη τις αὐτοῖς τὴν ἅπαξ ἡττηθεῖσιν τύχην. τὸ δὲ
τοῖς οἰκείοις εἴκειν πονηρὸς, ἀλγεινῶς ὅστις φέρων.
ἐπειδὴ δ' ἅπαξ ἐμνήσθην ῥωμαίων, οὐκ ἀπα-
ρύσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπών, ὃ μεταξὺ τοῦ λόγου ἐμπε-
σὸν, ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅπως μὴ ἀλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις,
ἀπὸ δὲ τοῦ λόγου, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν
ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν οὗτοι. πῶς δ' ὐ δα-
κρύων ἄξιον, ἐκείνων μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἀναθήματα
ἐλεπτὸν. τὰ δ' ὠμοφύλων τὰ σκῦλα συγκομιστὸν καὶ αἰσ-
χύντων τὴν τῶν μητροπόλεως δόξαν, καὶ περιφερόμενους
ἄνδρας, ὧν ἀπέχοντο αὐ καὶ ἐχθροὶ κρατοῦντες καὶ ῥω-
μαῖοι μὲν μηδέποτε ἐπαρθεῖν ἔξω τοῦ βωμοῦ,
μηδὲ φονεῦσαί τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, περικένας δὲ πέρ-
ρωθεν ὁρᾶν τοὺς τῶν ἁγίων ἀνελόβους, χιονηθείσας
δί τινας ἐν τῇ θείᾳ χώρᾳ, καὶ ξαφείτας ὑπὸ τῶν ἡμε-
τέρων ἔθεσι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμπεδοπατεῖν
μέσους τοῖς ἁγίοις, θερμοὺς ἔτι τοῖς χεῖρας ἐξ ὠμοφύ-
λων ἐχοντας φόνων; οὕτως ἂν ἀνδρὶ τὸν ἔξωθεν πόλε-
μον, καὶ τοὺς ἐν συγκλείσῃ πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μεξιω-
τέρους; καὶ γὰρ αὖ οἱ ἑτοίμους δὴ τοῖς ἀναγκαίοις κλέ-
πτας ἐφαρμόζειν, τάχα δ' ὧδέ τις ῥωμαίοις μὲν ἡμῖν
βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς σώσει. ἀλλ' ὅτι
μὲν ἐξώλεις οἱ δεῖνες τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ
διεπράξασθε ἐκ αὐτῆς δικαίου δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν,
οἶμαι πάντας εἰκὼ πεπεισμένους οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῶν
ἐμῶν λόγων παροξύνθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ πο-
τὲ πάθητε. καταπλήσσομαι δ' ἴσως οἱ πολλοί, τότε πλῆ-
θος αὐτῶν, καὶ τὴν τόλμαν, ἔτι δὲ καὶ τὴν τοῦ τόπου πλεονε-
ξίαν. ταῦτα δ' ὥσπερ συνίεσθε ἐξ ὑμετέρων ἀμέλειαν,
καὶ νῦν προσθήσει πλέον εἰσορμῶντα. καὶ γὰρ τὸ πλῆ-
θος αὐτῶν δικαίως καθ' ἡμέτερον, παντὸς πονηροῦ πρὸς
τοὺς ὁμοίους ἀσυμβόλητον, καὶ τὴν τόλμαν ἐξάπτει μό-
νον νῦν, μηδὲν ἐμπόδιον, παρὸ τότε καὶ ὑπερθεν ὄντες,
χρήσαιντο καὶ μὴ προσδοκῶσιν, ἂν ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locóque superiore vtentur, & quidem cum apparatu, si iis tempus demus.

συγ-

πισεύσαντ᾽ ἢ ὡς ἐπ᾽ αὐτοὺς ἰόντων ἡμῶν ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἧσσον ἢ πρὸ τοῦ ταπεινώσεσθαι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ ὕψους, ἀλλοτρίως ἀπολεῖται. τάχα τοῦ θείου ὑβριζομένου ἀναστρέψει κατ᾽ αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀσεβήσαντες βέλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνον ὀφθαλμῶν αὐτοῖς καὶ καταλύεσθαι. καλὸν δὲ κἂν θεοσεπῆ τις κίνδυνος, ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τὴν ψυχὴν εἰκῆ μὴ πρὸ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἁγίων προΐεσθαι. προσπομπὴ δ᾽ ἐγὼ, γνώμη τε καὶ χειρὶ, καὶ οὔτε βουλαὶ τῆς ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ὀξεῖ ἡμῶν, οὔτε τοῦ σώματος ἄφειδῶς φειδόμενον. τούτοις ὁ Ἄνανος ὠκειοῦτο τὸ πλῆθος βοῶντας, οὐκ ἀγνοῶν ἤδη ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ ὠμότητι ψυχῆς, τὸ πλέον δὲ συνειδότι τῶν εἰργασμένων. ἐκ γὰρ συνήδοντο αὐτοῖς εἰς ἐχάτην συγχωμίλων, ἐφ᾽ οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἦν πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν προῃρεῖτο μᾶλλον, ἢ δρᾶσαι τοιαύτη τὰ φεύγματα συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἀγαθὸν αὐτοῖς ἐδόα καθ᾽ ὃν παρεκάλει, καὶ προκινδυνεύειν ἕκαστος ἑαυτῷ ἑτοιμότατος.

Κεφ. ιδ'. ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ Ἄνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνίστατο τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι ἢ ἐπιχείρησιν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ ὑπὲρ ἢ δύναμιν) πανδεξύνου), καὶ ὡς ἢ ἱερᾶ προπηδῶντες ἀθεῖσθαι τε καὶ κλῆσις, ἐδεινὸς ἐφείδοντο τῶν προσυλακόντων. ἀθεῖζε δ᾽ ὑπ᾽ αὐτῶν ταχὺς τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὴ συλλελεγμένῳ, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ἧττον ζηλωτῶν. τὸ προθυμον ἢ παρ᾽ ἑκατέροις, ἀνεπλήρου τὰ λειπόντα. ὁ μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως ἀφληφότων ὀργὴν, ἰσχυροτέραν τῶν ὅπλων, τῶν δ᾽ ὑπὸ ἢ ἱερᾶ τόλμαν παντὸς πλήθους ὑπερίσχουσαν. καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες εἶναι τοῖς ἢ πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃστὰς ἐκκόψαι αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, οὐκ ἔσειν ἧς τιν᾽ ὑστεροῦν πιθανείας. συνερρήγνυντο δὲ στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν φρόνιμον καὶ τὴν πόλιν καὶ περὶ τὸ ἱερὸν λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν ἀγκωνιζόμενοι κατὰ δὲ τὰς ξοπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι· καὶ πολὺς μὲν ἐκατέρων φόνος, ξαυματαὶ δὲ ἐγίνοντο συγχοί. καὶ ταῖς μὲν ὑπὸ ἢ δήμου, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες. ὁ ἢ βληθεὶς τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν αἵματι καθαρμάτων τὸ θεῖον ἔδαφος, ἐμόνον αὖ τις εἴποι τὸ ἐκείνου αἷμα, μιαῖναι τὰ ἅγια. καὶ μὴν οὐ τὰς συμβολὰς ἐκφέροντες, ἀεὶ προῆσαν οἱ λῃστρικοί. προθυμωμένοι δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλέους ἀεὶ γιγνόμενοι, κακίζοντες τοὺς ὑπείκοντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς ἑπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, πᾶν μὲν ὑπερίφρησι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, κἀκείνων μηκέτ᾽ αὐτοχόντων τῇ βίᾳ, καὶ μικρὸν ἢ ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεφέπιπτον οἱ ἀεὶ τὸν ἄνανον. τοῖς δὲ καταπλήξει ἐμπίπτει στρεφομένοις ἢ φρόνου φευδόλου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχὺς ὑπεκλείουσι τὰς πύλας, τῷ δὲ ἀναίῳ, προσβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶνὸν βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ᾽ ἡγεῖτο κἂν κρατῆσαι

A Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum imminet, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deò tamen e-
B iúsque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zeloras populum hortabatur: non quidem nescíens iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetrauerant, sperabant: verumtamen quiduis perC peti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad præsium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac
D modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, vi-
E ctores gladiis vtebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excutiendo in congressionibus præualebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, eùm desides increparent, quique à tergo
F sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre
G non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

non lustratum priùs populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede cõductos pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulãs, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consiliũ, quàm noctibus peragranti custodias: omniáque secreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eóque ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus ejúsque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consiliis adhibebant: móxque ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa sua polluereturr, néve quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauisset, ingressus, ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præstò fuerit auxilium. nihil enim iam morati Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, vt religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus conferrent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subitò aggrederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod

A μὴ θορυβωδὲς εἰσάγῃ τὸ πλῆθος, ἀθροίσας δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ὅπλοις τοὺς ναοὺς φρουροὺς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους. καὶ πανὶ μὲν ἦν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακὴν, ἐκ προόδου. πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ἀξιώμασιν ἀφεθέντες ὑπὸ τῆς ἀρχῆς δοκούντων, μισθάρνοις πενιχροτέροις αὐθ' αὑτῶν, ὅπλα τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

Κεφ. ιι.

B Γίνεται δὲ τοῖς πᾶσιν ὀλέθρου φάσμα Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ὑπὸ μεγάλων ἀθεσμίαν, δολιώτατόν τε ἀνδρα, καὶ δ' ἀνὸν ἕξοντα τυραννίδ' ἐν τῇ ψυχῇ προφέρον, ὃς πόρρωθεν ἐπεβούλευε πρώτοις. καὶ δὴ τότε τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑποκρινόμενος, συμπαθείᾳ μὲν τῇ αἰτίᾳ, βουλόμενός μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ δ' ἐπιὼν τὰς φυλακάς. διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόῤῥητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ τὸν σύμμαχον τοῦ δήμου φρὶν καλῶς βουλεύσηται, θᾶσσον τοῖς ἐχθροῖς ἐγνώσκετο δ' αὐτὸ. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμέτρως ἐχρῆτο ταῖς θεραπείαις, εἴς τε τὸν ἄνανον, καὶ τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δ' εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ὑφ' ἡδονὰς γὰρ ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπῆγετο, καὶ τὸ παντοχοῦ θεραπεύειν μὴ καλούμενον, ἔμφασιν προδοσίας τῇ ὑπορρήτων παρεῖχε. συνεώρων μὲν γὰρ, οἱ δυσμενεῖς ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τῇ παρ' αὐτοῖς βουλευμάτων, πιθανότερος δ' οὐδεὶς ἦν ἰωάνου πρὸς ὑποψίας τὸ ἀγγέλλειν. ὑποπτεύεσθαι μὲν οὖν οὐκ ἦν ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐν πονηρίᾳ, καὶ ἄλλως οὐ τῇ ἀσήμων, ὑπεζωσμένῳ τὸ πολλοὺς τῇ συνεφρόντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δὲ αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς δύοιαν. ὤμνυε δ' ὁ ἰωάννης ἑτοίμως, διανοούμενος τὸ τῇ δήμῳ, καὶ μήτε βουλὴ τινα, μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλύπτειν δὲ τοὺς ὑποπτευομένους, καὶ χρείᾳ, καὶ γνώμῃ. οἱ δὲ πρὸς τὸν ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χρείᾳ ὑποποίᾳ, εἰς ταὐτὸ συνεβούλευον αὐτῷ παρελθεῖν. καὶ δὴ καὶ προσβύτιον εἰσπέμπουσι πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, δεησόμενον. ἦν γὰρ αὐτοῖς ἀπορία, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μάχας ἔχειν, μὴ δὲ τινα τῇ ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεσεῖν. ὁ δὲ ἄνανος τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ δυσνοίας ὁμόσας, καὶ οὐ κατ' αὐτὸν, παρελθὼν εἶπε, καὶ κατασὰς εἰς μέσους, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεύσειν δ' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῇ ὑποῤῥήτων, ὅσα κατ' αὐτὸν οἱ δεδὶ τὸν ἄνανον ἐβουλεύσαντο. ναῦν δὲ τὸν μέγιστον ἀπαρτισθῆναι κίνδυνον σφῶν αὐτοῖς, ἐὰν μή τις θεοσεβὴς βοήθεια δ' αμένῃ. οὐδὲ ἔτι μέλλειν ἄνανον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρεσβεῖς πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος θᾶσσον τὴν πόλιν. ἀγνοίαν δὲ παρηγορεῖσθαι κατ' αὐτὸν εἰς τὴν ἐξοῦσ' ἡμέραν, ἵνα μὴ κατὰ θρησκείαν εἰσελθόντες, μὴ καὶ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. οὐχ ἑρᾷν δὲ μέχρι τοῦ μὴ τὴν φρουρὰν εἶναι, μὴ ἀδιατάκτους πρὸς τοιούτους. προστίθει δὲ ὡς αὐτὸς εἰσαμυνθῆναι κατὰ θεοῦ πρόνοιαν εἰς πρεσβυτὴς ὑπὲρ ζηλώσους. τὸν γὰρ ἄνανον ταῦτα αὐτοῖς προστείνειν, ὅπως αὐόπλους ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τῷ ζηλωτῶν φρουρεῖν τοὺς ἐκτὸς εἶναι, ἢ προείδεσθαί τινα

θᾶσσ

ἀλλὰ τὴν ἔξωθεν ὑπικουρίαν. τοὺς δὲ θαλποῦσιν ἐλπὶς συγγνώμης εἰ κρατηθεῖεν, ὑπολελῆσθαι τὴν ἰδίων τολμημάτων, ἢ νομίζειν ἅμα τῷ μετανοεῖν τοὺς διαπράττας, οὐθέως ὀφείλειν διαλλάττεσθαι τοῖς πάσχουσι. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀδικηθεῖσαν ὀλίγοις μέσοις πολλάκις γίνεσθαι, καὶ τὴν μεταμέλειαν. τῶν δὲ ἀδικησάντων τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεστάναι δὲ ἀεὶ ἐκείνοις, φίλους καὶ συγγενεῖς τῶν ἀπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὅλης καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων πεπιμπλάμενον, ὅπου καὶν ἡ τὶ μέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος αὖ αὐτὸ τοῦ ὀργιαστικοῦ τοῦτος ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως διασύρων. καὶ τὴν ἔξωθεν βοήθειαν αἰσφαλῆ μὲν οὐκ ἐπαρρήσιαζεν, ἠνίστατο δὲ τοὺς Ἰδουμαίους. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς τὴν ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸν ἄνανον εἰς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐχαρίετο ἐλεγχθῆναι δὲ ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῶν ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ τὰ τοιαῦτα πρᾶξαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκου, ἡρῴους ἐκ τῶν ἱερέων ἑκάτεροι. οὗτοι πρὸς ταῖς κοιναῖς τὰς ἰδίας καθ' αὑτῶν ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔτι δ' ὡς οἱ περὶ τὸν ἄνανον δυναστείαν ἑαυτοῖς προποιούμενοι ῥωμαίους ὑπεκαλοῦντο, καὶ γὰρ τοῦτο ἰωάνης προσεψεύσατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπόρουν, τὸ τί χρὴ πρᾶττειν εἰς ὀξὺ οὔτε κρεῖττον συνιέντες. παρεσκευάσθαι μὲν γὰρ τὸν δῆμον ὑπεχώρουν αὐτοῖς, οὐκ εἰς μάχην, αὐτοῖς δὲ τὸ συμφέρον τῆς ὑπερβουλῆς ὑποτετμῆσθαι τὰς ἔξωθεν ὑπικουρίας. πάντα γὰρ αὐφθάσαι παθεῖν, πρίν τι πυθέσθαι πρὸς τῶν συμμάχων. ἔδοξε δ' ὅμως ὑπεκλεῖσαι τοὺς Ἰδουμαίους. καὶ γράψαντες ὑπισχνοῦνται συμφέρον, ὡς ἄνανος παραδιδοῖ ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἐξαπατήσας τὸν δῆμον. αὐτοὶ δ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀποστάντες ἐν τῷ ἱερῷ φρουρεῖν, ὀλίγος δ' ἐπὶ χρόνος αὐτοῖς βεβαιοῖ τὴν στοιχείαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι κατὰ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' αὐτῶν τὰ καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθαρήσεται νομῷ. τὰ δὲ πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἰδουμαίων διαλέγεσθαι. προσιβλήθησαν δ' ὅτι τῶν ἀγγελίαν, δύο τῶν δραστηρίων ἀνδρῶν, αἱρεῖν τὰ ἱκανοὶ, καὶ πρεῖσαι πρὸς πρᾶγμάτων, τὰ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς μὲν γὰρ Ἰδουμαίους αὐτόθεν ἤδεισαν πρόθυμους, ἅτε θορυβώδες καὶ ἄτακτον ἔθνος, ἀεί τε μετάρσιον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολῆς χαῖρον, πρὸς ὀλίγῳ δὲ κολακείαν τῶν δρομένων τὰ ὅπλα κινοῦν, καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς καταξίας ἐπιφερόμενον. εἴδεσί τε τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποιτο πρόθυμίας οἱ πεμφθέντες, παρεῖχε δ' αὐτῶν αἰτίας ἑκάτεροι, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἰδουμαίων παρῆσαν.

Κεφ. ιε. Οἱ δὲ πρὸς τὴν ὑπισχνοῦντο, καὶ τὰ ῥηθέντα πρὸς τῶν ἀφισμένων ἐκπλαγόντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς πρεσβύτου τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τοῖς σφετέροις. ἔθεντο δ' ἢ πλεῖστοι τάχος τὸ πρᾶγμα, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἥρπαζον τὰ ὅπλα. συνταχθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας. πρᾶγμα πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα, χειμῶνος τότε περ ἡμέραν, ἰωαννῆ τε, καὶ ἰακώβῳ παισὶ σωσᾶ. πρὸς δὲ τούτοις ἦν, σίμων υἱὸς καθλᾶ, καὶ φινέας

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

CAP. VI. Idumæorũ aduẽtꝰ pro Hierosolymitanis & acta.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consulsisset efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluſi. populum enim haud multò pòst eos aggredi paratum esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque, fore vt omnia paterentur, quàm auxiliatium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scripráque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate diffidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & diceudi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, sempérque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimísque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis; vterque autem Ananias vocabatur: lámque apud rectores aderant Idumęorum. Illi autem simul epistola mandatísque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque denunciare cœperunt. Itaq; mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésq; pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem propè XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniũt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cadlę & Phinea

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam. Stans ergo in aduerſa turri Ieſus, poſt Ananum æuo pontificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo, quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus cõtra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos exploraſſet, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in ſacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerũt ſcelerum, eósque videas ſine metu inter ſancta ebrios, & auiditate ventris peremptorũ ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorúmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam: cùm pro nequiſſimis conueniſſe & integræ nationis veſtræ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrûm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare nó poterant, quàm vaſtatæ libertatis proditione mẽrita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugũ miſſa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidẽ quod in me eſt, pacẽ morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquã pugna cõmiſſa eſt, glorioſã mortẽ vita captiui exiſtimo potiorẽ. Sed vtrũ nos populi principes aiũt clã miſiſſe aliquẽ ad Romanos, an etiã totum populum cõmuni ſuffragio? Siquidẽ nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A κλυσσώθω. τ ὃ ἄδαιον, ἡ μὴ ἔξοδος τ ἀγγέλων, ὥσπερ
C τοὺς φύλακας ἔλαθεν. ἡ δ' ἔφοδος τῆ ἰδουμαίων,
οὐκ ἔτι. φεύγουσι γὰρ ἀποκλείσ τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ
ἦδη φυλακὴς εἶχε τὰ τείχη. καὶ ὅταν γοῦν αὐτοὺς
ἐκπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν περὶ τῆ
ὅπλων. σὺ οὖν ὅστις τὸν αὐτοκρατ αὐτῆ πύργον, ὁ μὴ
ἄδαιον γεραίτατος τῆ ἀρχιερέων ἰησοῦ, πολλοῦ ἔφη
καὶ ποικίλων τῶ πόλιν κατηχημένων θορύβων, σὺ
B οὐδενὶ θαυμάσας τῶ τύχῃ οὕτως, ὡς ταῖ συνεφέρειν τοῖς πονηροῖς καὶ τὰ δόξαντα. παρέσαμ
γοῦν ὑμᾶς, ἀθρόους ἐξωλεστάτοις μὴ τοσαύτης
θρασυμίας ἐπαμυνοντας καθ ἡμῶν, μεθ' ὅσης εἰκὸς
ἦν ἐλθῶν, οὐδὲ τ μητροπόλεως καλούσης ὅπλα τοὺς βαρβάρους. C εἰ μὲν ἑώρων τῶ συντάξιν ὑμῖν ἐξ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν ἄλογον τῶ ὁρμῶ ὑπελάμβανον. οὐδὲν γὰρ οὕτως συνίστησι τὰς διανοίας, ὡς τρόπων συγγένεια. νῦν δὲ εἴ μέν τις αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος διαφθορᾶς θανάτου ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ καθάρματα τ χώρας ὅλης κατασωρευσάμενα τὰς ἰδίας οὐσίας, κ θρασυνόμενα τῶ ἀπονοίαν εἰ τ πόλεμος τὸ καὶ πόλεσι, τελευταῖα λελησθότος παρεισέρρυσαν εἰς τῶ ἱερὰν πόλιν. λῃσταὶ δ' ὑπερβολῶ ἀσεβημάτων, μιαίνοντες καὶ τὸ ἅγιον ἔδαφος, οὓς ὁρᾶν ἔστι νῦν ἀδείας ἐμπεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῆ παφονευμένων καταναλίσκοντας εἰς τὰς. ἁπλήστους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῆ ὅπλων
D ὁρᾶν ἔστιν, οἵῳ ἔοικε, καλούσης τῆς μητροπόλεως κοινῇ βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί δ' οὖν εἴποι τις τοῦτο, ἢ τύχης ἐπήρειαν; ὅταν γὰρ λογάδων πονηρῶν αὐτανδρον ἔθνος ὁρᾶ συναστίζον αὐτοῖς, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖ, τὸ δέ ποτε καὶ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς οὕτω ταχέως ἐγγύετο. μηδὲ αὖ δίχα μεγάλης αἰτίας αἰσθάνεσθαι τὰς παροπλίας ὑπὸ ληστῶν,
E καὶ κατὰ δῆμου συγχυσις. ἐπεὶ δ' ἠκούσαμεν ῥωμαίους, καὶ θρασύνεσθαι (ταῦτα γὰρ ὑμῖν ἐθορύβουν τινὲς ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερώσῃ παρεῖναι) πλέον τῆ ἄλλων τολμημάτων ἐθαύμασέ τις τοὺς ἀλιτηρίους, τῆς περὶ τὸ ψεύδος ὀλιγωρίας. ἀνδρας γὰρ φύσῃ φιλελευθέρους, καὶ δίχα τοῦ μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρασκευασμένους, οὐκ ἐνῆν ἄλλως ἐξαγριωθῆναι, καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιήσαντας θρασύτητα τῆς πολυθυμίας ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς γοῦν ἐκεῖνα ἐᾷ τοὺς τὰ δίκαια λέγοντας, καὶ καθ' ὧν, συναγωγὴ τὸ τῶ ἀληθείαν, οὐκ ἐκ τῆ ὀλιγαλάστων λόγων, ἀλλ' ἐκ τῆ κοινῆ θεραπείαν. τί γὰρ δὲ καὶ παθόντες ἂν ἡμεῖς, ῥωμαίοις θρασυπολεμοῦμεν ἑαυτοὺς νῦν, παρὸν ἢ μηδὲ ὑποσπάσαι τὸ τροφεῖον, ἢ θεραπεῦσαι ταχέως ὑποστάντας, ὅτε ἔτι τῆ πόλεως ὑπορθήτου; νῦν μὲν γὰρ οὐδὲ βουλομένους ἀγαλύσασθαι ῥᾴδιον, ὅτε ῥωμαίους μὲν ὑποπτέας πεποίηκεν ὑποχείριος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' αἰχμαλώτους ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέρων, τὸ θεραπεύειν αὐτοὺς οὕτως ἤδη πλησίον. κ ἔγωγε κατ' ἐμαυτὸν μὲν ἂν εἰρήνην προτιμήσαιμι θανάτου, πολεμίμους δ' ἅπαξ κ συμβαλεῖν, θᾶττον δίκλειᾶ τῶ ζῆν αἰχμαλώτους. πότερον δ φασὶν ἡμᾶς, τοὺς τ δήμου προστάτας πέμψαι
κρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ κ τ δῆμον κοινῇ ψηφισάμενον; εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους,

τοὺς

τοὺς ἀγαπονήσαντας τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφορᾶτε τὰς ἀπαγωγὰς μὲν ἀκομιζόμενος ἁλῶναι γράμματον γενόμενον εἰληφότες; πῶς δὲ τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας ἐλαύνομεν, οἷς καθ' ἅπασαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς δὲ ὀλίγοις καὶ φευγομένοις, καὶ μηδὲ εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προβῆναι δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώραν λαθραίως ἐπεξιόντα; νυνὶ δ' ἔγνωσαν ὅτι δίκας δώσουσι τῶν τολμημάτων; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοὶ, προδότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δὲ δή τι δῆμον ἀναφέρουσι τὴν αἰτίαν, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο. οὐδεὶς γὰρ ἀπεκώλυε τὴν ἐκκλησίαν, ὥστε τάχιον ἂν τῆς μανύσεως ἔπαυσεν ἡ φήμη προσ ὑμᾶς φανερώτερα. τί δαί, οὐχὶ καὶ πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισομένους τὰς διαλύσεις; καὶ τίς ὁ χειροτονηθείς, εἰπάτωσαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυσπαραπόντων, καὶ πλησίον οὔσας τὰς τιμωρίας διαφευγόντων, σκῆψις ἂν εἴη. εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν πόλιν ἔμελλον, μόνοις ἂν τολμῆσαι καὶ τοῦτο τοὺς διαβάλλοντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἓν μόνον κακὸν λείπει προδοσία. χρὴ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ παρ' ἅπαξ παρέστε μετὰ τῶν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους, δι' ὧν ἐξῆν αὐτοῖς ἀποθνήσκειν κελεύσαντες. ἄνδρας γὰρ ἀκαταπάστους τῇ δημοφανεῖ ἐκ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε προσηλίσαντο, καὶ μηδὲ φωνὴν, μηδὲ ἱκεσίαν ἀναχόμενοι, διέφθειραν. ἔξεστι δ' ὑμῖν παρ' ἡμῶν εἶναι μὲν πολέμου νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους τῶν ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γυναῖκα, καὶ θύγατρας τῶν ἀποσφαγμένων, μελανειμονούσας, κωκυτὸν δὲ ἐν θρήνοις αἰᾶ τὴν πόλιν ὅλην. οὐδεὶς γὰρ ἔστιν, ὃς οὐ πένθους καὶ τῆς τῶν ἀστῶν καταφθορᾶς. οἵᾳ δὴ τοσοῦτον ἐξώκειλαν ἀπορίας, ὡς τὸ μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τῆς ἔξωθεν πόλεων, δι' ὧν τὸ πρόσπαλιν, ἐν τῷ κεφαλαίῳ ὅλου τοῦ ἔθνους μεταγαγεῖν τὴν λῃστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ ἐν αὐτῇ πόλει δι' ὧν τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γοῦν αὐτοῖς ἦν τοῦτο, ἐν καταφυγὴ, ταμιεῖον τῶν ἐφ' ἡμᾶς ἀδικημάτων γέγονεν. ὁ δ' ὑπὸ τῆς οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, καὶ τοῖς ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοὴ τετιμημένος, ὑπὸ τῶν ἀδικηθέντων ἐνταῦθα σημεῖον κατάπατῶνται. νεμεσίζονται δ' ἐν ταῖς ἀπογνώσεσιν ἤδη, δῆμοι τε δήμοις, καὶ πόλεσι πόλεις συγκεχύσθαι, καὶ καθ' ἑνὸς ἰδίων σπαράττων τὸ ἔθνος σπαράττειν. αὐθ' ὧν τὸ μὲν κάλλιστον, καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐτόλμησαν καλεῖν οὓς ἔδει πιμωρεῖσθαι. εἰ δ' ἀφεῖσθε τὰς τοιούτων ἀπειλήσεις, ἀλλά τοι πάρεστε θεμένοις τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήματα συνθεμένοις, ἀπαλλαγεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πολεμίων ὄνομα, δικαστὰς γενομένους. καίτοι λογίσασθε, πόσον κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ τηλικούτοις κειμένοις παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαλαπάτοις μηδὲ λόγοις μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' ἐμοῦ ταύτην ἐκ τῶν ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δ' οὔτε συναγανακτεῖν ἡμῖν, οὔτε κρίνεσθαι δεῖ, ἕτερον δεῖ καταλιπεῖν ἐκβατέους, καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις διαβαίνειν συμφοραῖς, μήτε τοῖς ἐπιβουλοις τῆς μητροπόλεως

qui serui fuerint proditionis ministri. Cùm iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando ausorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuêre, neminem nostrûm proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideóque manifestior, ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem malè perituroru, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autè oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladiis permisêre: denique nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupêre, vt latrocinalem audaciam non solũ ex agris atq; alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiscus illis est eorum quę in nos comparãtur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quíque ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in sua viscera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putaris, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisêre. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cũ insidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruate vobis itinera licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem B multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cùm illi cunctæ genti com- C munèm clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatísque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. deniq; vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumelioſis nos iubeatis obtemperare præceptis: noménque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerũ repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis) rectè quis eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

συμμῖξειν. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίοις ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινάς, ἀλλ' ἀτηρεῖν ἔξεστι τὰς ἐφόδους. κἂν τι τῶν διαβεβλημένων ἔργων διακαλύπτηται, τότε φερωρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κολάζειν τε τοὺς αἰτίους πεφωραμένους. οὐ γὰρ αὐτὰς ὑμᾶς φθάσαι οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει περισωκισμένους. εἰ δὲ οὐδὲν ὑμῖν τούτων δύσχρηστον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν, ἕως αὖ φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνος ἔλεγε. τῶν δὲ ἰδουμαίων οὔτε τὸ πλῆθος προσεῖχεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἑτοίμης τῆς εἰσόδου, καὶ δηλαδὴ ἀχθοῦ οἱ στρατηγοὶ, πρὸς τὸν ἀποθέσιν τῶν ὅπλων ἀχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὸ κελεύοντων τινῶν αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δὲ ὡς καθῆκε τῶν ἠγμένων εἰς μόλις τὸ τῶν οἰκείων κατασείλας θόρυβον, καὶ στὰς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, φερωρεῖσθαι τὸν ἱερὸν τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας, εἴγε καὶ τῶν ἔθνει κλείουσι τινες ἤδη τὸν κοινὸν πόλιν· καὶ ῥωμαίους μὲν εἰσδέχεσθαι, ἰδουμαίοις δὲ ἀποκλείοντας, τάχα δὲ καὶ στεφανώσαντες τὰς πύλας· ἰδουμαίοις δὲ ἀπὸ τῶν πύργων διαλέγονται, καὶ τὰ ὅπλα τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύουσι ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δὲ τοῖς συγγνώσι τὸν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦνται τῆς διαφορᾶς· καὶ κατηγορουμένους πάλιν, ὡς ἀποκτείναντας ἀκρίτους, αὐτοὶ καταδικάζουσιν ὅλου τοῦ ἔθνους ἀπωλείας. τὸν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀπεπτεμένην εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις νῦν ἀποστερεῖσθαι. πάνυ γὰρ δεῖ σφαγὰς ἐπιδιδόμεν, καὶ τὸν κατὰ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ διὰ τοῦτο ταχυνάντες, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν τοι καὶ περὶ τῶν φερωρεῖσθαι ἠδίκηται, καὶ τεθνᾶναι οὕτως ὑποψίας οἰμαι καὶ κατ' ἐκείνων συνελέξατε. ἔπειτα τῶν εἴσοδον φερωρᾷ κεκλεισθῶντες, ὅσοι κύδοντα τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συγγνωστάζοις ἔθνεσιν ἀθεώτως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβρεικὰ δὲ οὕτω πεπτώματα κελεύοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις περιάπτετε. τίς αὖ ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἀναιτιότητα τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ νῦν ὑμᾶς ἀποκλείουσιν ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οὓς αὐτοὶ τῶν παλαίων ἱερῶν εἴργετε. μεμψαίμεθ' ἂν εἰκότως τὴν ὑμῖν ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοὺς φερόντας κολάζειν, οὓς ὑμεῖς αἴρας ὠνομάκατε, καὶ ἀκαταπάστους λέγετε τῶν κοινῶν, ἐξ ὧν ὑμῶν ἤρξαντο, καὶ τῆς κρατιστάτης φερουσίας μέρη φερεπέκοψαν. ἀλλ' εἰ καὶ ἐκεῖνοι τὰς χεῖρας ἐλάττω μαλακώτερα, τηρήσομεν ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ κοινὰς παλαίδος φερπολεμήσομεν, ἅμα τοῖς ἔξωθεν ὠθιζόμενοι, καὶ τοῖς ἔνδον φερελθόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐνθάδε φερὶ τὰ τείχη μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως αὖ ῥωμαῖοι κάμωσι φερσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλθόντες ἐκ φερήσαντες, μεταβάλησθε. τούτοις τὸ μὲν τῆς ἰδουμαίων ἐπιβόα πλῆθος, ὁ ἦ ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει, τοὺς μὲν ἰδουμαίους μηδὲν φερωρεῖν ὁρᾶν μέριον, διχόθεν δὲ τὴν πόλιν πολεμουμένων. ἐν ᾗ δὲ τοῖς ἰδουμαίοις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φερόμενα. καὶ γὰρ τεθύμωντο φερὸς τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν

CAP. VII. De clade Idumæorum ab Idumæis facta.

HIs dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliã, quòd essẽt ciuitate prohibiti: & quòd Ze-

ἰσχυὰ

ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ἤδη ἐπαμυνόντας ἐώρων, ἠπόρηντο, καὶ μετῳκάσιν πολλοὶ τὴν ἀρχὴν. ἡ δὲ αἰδὼς ἦν τέλεον ἀπεφοίτησε. ὑποστρέφειν, εἶτα τὴν μεταμέλειαν ὥστε μόλις αὐτόθι ἔστησε τείχεσι κακῶς αὐλιζομένους.

Κεφ. ιζ. ΔΙὰ δὲ τῆς νυκτὸς, ἀμήχανος ἐπῆλθε χειμών, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβροτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φοβεραὶ δεινὸς, καὶ μυκήματα σεισμένης τῆς γῆς ἀξαίσια. ἔρριγεν οὖν ἰδεῖν ἐπ' ἀνθρώπων ὀλέθρῳ τὸ κατάστημα, τῷ ὅλων συγκεχυμένων. καὶ οὐκ ἄκρως τῶν ἐν ἡσυχίᾳ συμπτώματος τὰ τέρατα. μία δὲ τοῖς ἰδουμαίοις καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παιδεύσει δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, καὶ οὐκ ἂν δύνασθαι ἐκφυγεῖν ἐπιστρεφομένου ὅλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ ἔρρειν τὸν ἄνανον, γενικωτέραν τινὰ χωρεῖν ἀνατάξεως, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. καὶ οἱ ἦσαν ἄρα τῷ μελλόντων σοφισταὶ, καὶ κατεμαντεύοντο τῷ ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐσῄει παθεῖν. οἱ μὲν δὴ ἰδουμαῖοι συνεφείλκοντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντεθάλποντο, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφερόμενοι, ἧττον ἐκακοῦντο τοῖς ὑετοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον ἢ καθ' αὑτοὺς κινδύνῳ, ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συμβουλεύοντες ἐσκόπουν εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμυνοῦσι δύναιντο. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τῷ ὅπλων βιάζεσθαι τοὺς φυλάσσοντας. ὕστερα δὲ εἰσπεσόντας εἰς μέσην τὴν πόλεως, ἀναῤῥαγδὸν ἀνοῖξαι τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοῦτο γὰρ φύλακας εἶχεν ἔρρωτο τὸ ἀδύνητον αὐτῷ τεταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τὰς πλείονας αὐτῷ ὄντας ἀνόπλους, καὶ πολεμίων ἀπείρους. καὶ τῷ κατὰ τὴν πόλιν δυσκίνητον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος καταλημμένον ὑπὸ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δέ καί τις γένοιτο κίνδυνος, φέρειν αὐτοῖς ἂν ὅτι οὐκ παθεῖν, ἢ ποιῆσαι πολὺ μᾶλλον ἔσεσθαι. οἱ δὲ σωφρονέστεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπηγόρευον, ὁρῶντες καὶ μόνον τὸ ἑαυτῶν φρουρὸν πλήθουσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος ὑπὸ τοῖς ἰδουμαίοις ἔτι μᾶλλον φυλασσόμενον, ὡς καὶ τὸ παντάπασιν τὸν ἄνανον παρεῖναι, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν ἐπικεῖσθαι τοὺς φυλακάς. ὁ δὴ τοῖς μὲν ἄλλοις νυκτὶ, ὕπνος ἐλθὼν, αὐτίκα δὲ καὶ ἐκείνῳ ὕπνῳ κατὰ τὸ αὐτὸ ῥᾳδυμίᾳ, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς ἐκεῖνο ἀπολοῖτο, καὶ τὸ πλῆθος τὴν φυλάκων, στρατηγούσης τῆς εἰμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προκοπτούσης, καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπικρατοῦντος, κοιμίζει μὲν τοὺς ὕπνῳ τῇ σφῶν φρουρούς. τοῖς ζηλωταῖς δ', ἐπήρατο ἐμβάλλειν τῷ ἱερῷ αἰφνίδιον, σπεύδειν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. συνήργησε δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ καταπλαγῆναι τὸν ψόφον, ὅτι τῷ ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. θαλαμοῦντες δ' ἐν τῷ ἱερῷ φθάνουσι πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς φρουροῖς χρώμενοι, τοῖς κατὰ τοὺς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς δ', τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπλει παραχρῆμα, ταῖς πρὸς τὸν ἄνανον δυσχερεῖν οἰηθεῖσι, καὶ πᾶς ὅτι τὸ ξίφος ἔχει τοῖς δεξιὰν, ὡς ἀμυνούμενος. ταχέως δὲ γνωρισάντες τοὺς ἥκοντας εἰσπίπτουσιν. εἰ μὲν οὖν ἐξῆν τὸ ὅτι τοῖς πόλιν, ἤδη ἂν σεσώλυσεν ἀπολωλέναι τὸν δῆμον αὐτανδρον, οὕτως εἶχον ὀργῆς. νῦν δὲ πρότερον ζηλωτὰς ἀποδύοντες τῆς φρουρᾶς ὁπλῶν, λιμοῦντες πολλὰ καὶ τῷ εἰσδεξαμένων, μὴ προϊδεῖν δὲ οἷς ἦλθον ἐπὶ μέσους τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ἐπισεῖσαι τὸν κίνδυνον. τῷ μὲν γὰρ φρουρὸν ἀλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦν χωρεῖν ἔτι τοῖς πόλιν,

A lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam veniſſe pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeũdi, pœnitudinẽ superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventiq; violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cõcussæque terræ vasti mugitus: certúmque erat apud omnes,
B hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumeis & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio vicisse, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum; & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabãt. Verũ Idumæi quidẽ cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebãt, scutísque
C cõtextis protecti capita, minus pluuia lædebãtur: Zeloteq; autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardẽtioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatẽ impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nã & custodes ex improuiso, & quòd plu-
D res inermes ac belli experres essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem cõtineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erãt, vim adhiberi dissuadebant. nõ enim sui tantùm causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murũ videbãt propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique
E adesse Ananum, omnibúsq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, nõ sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & glisce-te hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis cõsilium subit, vt ferris tẽplo sacratis portarũ vectes secarẽt. affuit autẽ illis, ne exaudiretur crepitus, ventorũ sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murũ clan-
F culo veniunt: serratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primũ Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiũ, quasi repugnaturi applicãt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tũc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zeloras primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui
G eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore;

ſed ſi ſemel eos concitaſſent, iam illos continueri non poſſe, quin ſi ſenſerint congregentur, & per aſcenſus nitentibus ſe opponant. Idem igitur Idumæis viſum eſt: iámque in templum per ciuitatem ſubibant, cùm ſuſpenſi Zelotæ aduentum eorum præſtolarentur. Denique his ingreſſis, etiam ipſi confidenter ex interiori fano progreſſi ſunt, mixtíque Idumæis in cuſtodes irruerunt. Cæſis autem nonnullis, quos ſomnus oppreſſerat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium ſuſcitata eſt, raptíſque armis ad repugnandum non ſine ſtupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas ſolos conari aliquid ſuſpicantes, quaſi eos ſuperaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupiſſe ſenſêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animíſque depoſitis in queſtibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu ſegniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupiſſe: ſed ipſi quoque irrita vociferantes, cum fletibus reſpondebant: plurimúſque mulierum vlulatus ſuſcitabatur, ſi quando cuſtodum quiſquam in periculum aliquod incidiſſet. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magíſque horribiles tempeſtas faciebat omnium voces. Neminì autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudeliſſimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea{que} his qui ſe excluſerant, vt inimicis vtebantur, tàm ſupplicantibus quàm repugnantibus infenſi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque ſpes ſalutis erat. Compulſi autem circa ſe, magis quàm vi oppreſſi laniabantur, cùm recedendi ſpatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem ſe præcipitabant: miſeri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius ſubeuntes exitium, donec templum exterius ſanguine redũdauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira ſatiata eſt: ſed verſis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inueniſſent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem ſuperuacuam eſſe ducebant: pontifices autem perueſtigabant: & in illos plerique ferebantur, ſtatímque comprehenſos obtruncabant: ſtantéſque ſuper eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Ieſu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progreſſi ſunt, vt etiam inſepultos eos abiecerint: cùm præſertim Iudæis tanta ſepulturæ cura ſit, vt etiam iudicio cruci ſuffixos, ad occaſum ſolis deponant atque ſepeliant. Et quidem non errauerim, ſi Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuiſſe principium, & ex illo die muros euerſos, rémq; publicam Iudæorum periiſſe, quo pontificem rectorémque ſalutis ſuæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

A εἰ ἢ ἅπαξ ταύτῃ προχωρήσαιεν, οὔτε αὐτοὶ ἔτι ἐκείνων κρατῆσαι, πρὸς γὰρ τὴν ἀθρόαν συντάξασθαι αὐτοὺς, καὶ τὰς αἰφνιδίους ἀποφάξειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ δι' ὅλης τῆς πόλεως αἰσθανόμενον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τ' οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐκαραδόκουν. καὶ παριόντων εἴσω, καὶ αὐτοὶ προῆσαν ἐκ τοῦ ἐνδοτέρου ἱεροῦ. μιχθέντες δὲ τοῖς ἰδουμαίοις προσέβαλλον τ' φυλακῇ. καὶ πυκὰς μὲν τὴν προκοιτουμένων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους. πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐγρηγορότων βοὴν, ὀχλήσει πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἔως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπειλήφεσαν ἐπιχειρεῖν ὑπελάμβανον ἐπάρρωνν, ὡς τῷ πλήθει προσιόντες. κατιδόντες δὲ ἔξωθεν ἐπιφερομένους ἄλλους, ἠθροντο τὴν εἴσοδον τῶν ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἦν. φερόμενοι δὲ ὀλίγοι τῶν νέων, ἠμύναν ἐδέχοντο τοὺς ἰδουμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τ' ἀριθμὸν πλῆθὺν ἔσχεσον. οἱ δὲ κεκραγῇ διεσήμαινον τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ταῖς συμφοραῖς. κἀκείνων ἀμυνάμενοι οὐδὲις ἐτόλμησεν ὡς ἔμαθον εἰσπεπλωκότας τοὺς ἰδουμαίους. ἄγαν δὲ αἰτιβόων καὶ ὀλοφύρετο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, κινδύνου τε ἕκαστοι τὴν φυλάκων. οἱ δὲ ζηλωταὶ τοῖς ἰδουμαίοις συνεπλάκαζον, καὶ τὴν ἀπ' πάντων βοὴν, ὀχεμὸν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς ἰδουμαῖοι, φύσῃ τὸ ὠμότατον φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, καὶ τοὺς ἀποκλεισάντων ἐχθρῶντο τοῖς ὅπλοις, ἦσαν δὲ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τὸ κοινοῦ ἱεροῦ λαβεῖν αἰδῶ, διήλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἦν δὲ φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σωιζόμενοι δὲ ἐφ' ἑαυτοὺς, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐκβιαζόμενοι, ὡς οὐκ ἔτι ἐν ἐσχωρήσεως τόπος, ἐπέσων δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτότερον ἔμοιγε δοκεῖ οὖν διέφθειρον ὀλέθρου, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη δὲ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν αἵματι, καὶ νεκροὶς ἐκτακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἡμέρα κατελάμβανεν.

Ὅτε ἐκορέσθησαν δὲ τούτοις οἱ θυμοὶ τὴν ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅτι τ' πόλιν ζωπύρησαν, πᾶσαν μὲν οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον δὲ τὸν ἐντυγχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει ἀδαπάνημα, τοὺς δ' ἀρχιερεῖς ἀνεζήτουν. ἐπ' ἐκείνων ἦν τοῖς πλείστοις ἡ φορὰ, ταχέως δὲ ἁλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ὑβριζόντες, τὸν μὲν αἶσχος τ' πρὸς τὸν δῆμον δυνοίας, τὸν δ' ἰκανὸν τὴν ὑπὸ τὸ τείχους λόγων ἐπόσωπον. προῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὥς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτην ἰουδαίων πρὸ ταφὰς προνοιαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀσκευρωμένους πρὸ δύντος ἡλίου καθαιρεῖν τε καὶ θάπτειν. οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι δ' εἰπὼν ἀλώσιμον ἄρξαι τὴν πόλιν τ' αἰτίαν θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τ' ἡμέρας ἀναβαπτῆναι τὸ τεῖχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ σώματα ἰουδαίοις, ὃν ἦ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὄντ' μέσης τῆς πόλεως εἶδεν ἀποσφαγμένον. ἰῶ γὰ δὴ τότε ἄλλα,

Cap. III.

σημεῖος

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ πρὸς τὸ ὄγκον τῆς τε A vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobi-
εὐγλωσσίας καὶ τῆς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς litatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Li-
τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτέρους, φιλελεύ- bertatis autem maximè fautor erat: & is qui
θερος δὲ ἐκ τρόπου, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε populi affectaret imperium. Commodis autem
τῶν ἰδίων λυσιτελῆ τὸ κοινὴ συμφέρον, ἀεὶ προτιθέ- propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim
μενος, καὶ πρὸ παντὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην. ἄμαχα Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciſci vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum
γὰρ ἤδει τὰ Ῥωμαίων. πρεσβυτοπούμενος ὑπ' ἀδίκης B Anano viuo ad transactionem veniſſent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat
καὶ πόλεμον, ὅπως εἰ μὴ διαλύσαιντο τοὺς Ἰουδαίους, δεξιᾶς Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed
διαφθείρειν τὸ καθόλου ἢ εἰπεῖν, ζῆν τοὺς αἰσίου, πάν- præstans cęteris: vt putem Deum, qui tanquam
τως δὲ διαλύσησαν. δεινὸς γὰρ ἦν, εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸ violatam ciuitatem perire flammis, purgarique sancta vellet, consultò defensores eorum,
δῆμον. ἤδη γὰρ κεχείρωτο, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολε- & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque
μοῦντας, πλείστην αὖ ῥᾳδιουργίαν Ῥωμαίοις παρέχοντας τοιού- C paulò antè sacris indumentis amictos, & toto
τῳ στρατηγῷ. παρέζυκτο ἢ αὐτῷ καὶ ὁ Ἰησοῦς, orbe celeberrimæ religionis autores, quíque
αὐτὸ μὲν λίαν μοχθηρὸς καὶ σύγχυσιν, θεοῦ χάριν δὲ τῷ vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam
ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι καταπείρας ὁ θεὸς ὡς μιαστομένης τὴν puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis
πόλεως ἀπώλειαν, καὶ πυρὶ βουλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτοχειρίους αὐτῶν, καὶ φι- flentem.
λοσεργοῦντας θεοσεβεῖν. οἱ δὲ περὶ ὅλου τὴν ἱερὰν D
ἐνδῦτα θεοπρεπῆ, καὶ τὴν κοσμικὴν θρησκείας κα-
τάρχοντες, θεοσυμπομπούμενοί τε τοῖς ἐκ τῆς οἰκουμένης
θαυμαζόμενοι εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι γυμνοὶ βορὰν
κυσὶν καὶ θηρίοις ἐβλέποντο. αὐτὴν ἐπ' ἐκείνοις στενά-
ξαι. αἰδοῖς ἀνδράσι δοκοῦντι ἀρετὴν ὀλοφυρομένοις,
ὅτι τοσοῦτον ἔπιπτε τῆς κακίας.

Κεφ. ιθ. Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν Ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον D.
ἀπέβη. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἵ, τε ζηλωταὶ, καὶ τῶν
Ἰδουμαίων τὸ πλῆθος, τὸν λαὸν ὥσπερ ἀθέσπιον ζώων ἄλλο-
λην ὀλοίτους ἔσφαζον. εἴ τὸ μὲν εἰκῇ τον, ἐφ' οὗ κατα-
ληφθείη τόπου διεφθείρετο. τοὺς δὲ ἀρίστους, καὶ νέους συλ-
λαμβάνοντες, εἰς εἱρκτὴ κατέκλειον δεδεμένους, κατ' ὀλί-
γον τὴν προσδοκίαν αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν ἐμποιοῦντες.
προσέκρουε δὲ ὑδεὶς, ἀλλὰ πάντες τὸ τάξασθαι
μὴ τὸν πονηρὸν καὶ τὸν ταχίδος, προείλοντο τὸν θάνατον.
δρᾶν δὲ ἀρνήσεως αἰτίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε E
καὶ στρεβλούμενοι. μὴ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τοῖς
βασάνοις, μόλις ἠξιοῦτο τοῦ ξίφους. οἱ συλληφθέντες
δὲ μθ' ἡμέραν, ἀνηροῦντο νύκτωρ. καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς
ἐκφορουμένους ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμώταις τό-
πον. τῷ δὲ τεσσαρακοστῷ δήμου κατάπληξις, ὡς μη-
δένα τολμῆσαι, μήτε κλαίειν φανερῶς τὸν προσή-
κοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἦν αὐ-
τοῖς κατακεκλεισμένα τὰ δάκρυα, καὶ μὴ θεατικὰ ψόφου,
μή τις ἐπακούσῃ τῶν ἐχθρῶν, ἔστενον. ἴσα γὰρ τοῖς πεν- F
θουμένοις, ὁ πενθήσας δὴ θὺς ἔπαθε. νύκτωρ δὲ κόνιν
αἴροντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι,
καὶ μθ' ἡμέραν εἷς ἦν βόλος. μόνοι δὲ καὶ δισ-
χίλιοι τῶν δυνατῶν νέων, οὕτω διεφθάρησαν. οἱ δὲ ὕ-
στερον δεδεμένοι τὸ φονεύειν αὐθὶς ἐν, ἐφοβοῦντο
δικαστήρια καὶ κρίσεις. καὶ δή τινα τῶν ὑπαφανεστά-
των ὑπακτέων προσδόμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρούχου.
παρόξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ' αὐθρὸς μισοπόνηρον καὶ G
φιλοδίκαιον. ἦν δὲ καὶ πλούσιος, ὥς τε μὴ μόνον ὑπο-
ζύγιον τὴν ἁρπαγὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσκευά-
σασθαι δυνατὸν αἰθέσπιον εἰς τὸν αὐτῶν κατάλυσιν.

vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciſci vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem veniſſent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cęteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgarique sancta vellet, consultò defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque paulò antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quíque vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

CAP. I. De alterâ strage, & rediru Idumæorũ, Zelotarúmque crudelitate.

ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescẽtes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nõnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem prœoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cædes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quẽdã Zachariã Baruch filiũ interficere decreuissent, (irritabãtur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itẽq; locuples) neq; solùm fortunarum eius direptionẽ sperarent, sed etiam remotum iri virũ ad se deiiciendos potentem,

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quo ipso ad Vespasianum proditionis causa mississet. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi asscribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: cúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt dissecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibèant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniã fuisse patuisset, nullúsq; Romanorũ impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potẽtia corroborata) illos

A συγκαλοῦσιν ἂν ἐξ ὑπατείματος, ἑβδομήκοντα τῷ ἐν πόλει δημοτῶν εἰς τὸ χῆμα δικαστῶν, ἔρημον ἐξουσίας, καὶ τὴν ζαχαρίᾳ κατηγορίαν, ὡς ἐν δόλῳ τὰ πρὸς ῥωμαίους, καὶ τοῦ περὶ προδοσίας ὑπεπέψαπτο πρὸς ἀποστασιαν. δῶ δὲ οὔτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορουμένων, οὔτε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, & τοῦτ' εἶναι πίστιν τὴν ἀληθείας ἠξίουν. ὅτε μὲν ζαχαρίας συνιδὼν μηδεμίαν αὐτῷ καταλελοιπυῖαν σωτηρίας ἐλπίδα, κακείθεν δὲ κατ' ἐνέδρας εἰς εἰρκτὴν, οὐκ ὀλίγα δικαιότερον, ἐποιήσατο τὸν περὶ τοῦ ζῆν ἀπόγνωσιν οὐκ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ ὑπὲρ βεαιῶν ἀπελύσατο τὰς ὑπαφερομένας αἰτίας. εἶτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῷ διεξῆει τὰς παρανομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατελαφύσατο τῶν πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ ἠθορύβουν, καὶ μόλις τῶν ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ χῆμα καὶ τὴν εἰρωνείαν τῆς δικαιοσύνης, μέχρι τέλους παῖξαι περιμένοντες, & ἄλλως πρεσβεῖς τοὺς δικαστὰς, εἰ παρὰ τὸν αὐτῷ κίνδυνον μηνύσουσι τὰ δικαίως φερόμενοι. οἱ δὲ ἑβδομήκοντα τῶν χειροτονηθέντων ψήφους ἀπολύσεως, & συνεῖναι αὐτῷ περιέλοντο τεθνάναι μᾶλλον, ἢ τῆς αἰωνίου αὐτῷ λαβεῖν τὴν ἀπαλλαφήν. ἤρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἦν ἀγανάκτησις ὅτι τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ συνιέσι τὴν εἰρωνείαν τὴν ἀδεοῦς αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ τῶν τολμηροτάτων, περιπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τὸν ζαχαρίαν, & πεσόντα ὑπὸ χλευάζοντες ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τοῦ ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τοῦ ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν διὰ θύρας ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς δὲ δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπεραμμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τὸ περιβόλου, δι' οὗ τὸ φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῷ, ἵνα σκεδασθέντες αἰὰ τοῦ πόλιν, ἄγγελοι πᾶσι τῆς δουλείας γένωνται.

Κεφ. κ. Τοῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη τὸ παρεσίας μετέμελε, καὶ περισίατο τὸ περὶ τοῦτο. συναγαγόντες δ' αὐτοὺς τινὲς ἀπὸ τῆς ζηλωτῆς κατ' ἰδίαν ἐλθόν, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπεπραγμένα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τὴν μητροπόλεως διεξήῃ. παράταξεως μὲν γὰρ ὡς ἐπὶ τῆς ἀρχιερέων περιδιδομένης ῥωμαίοις τὴν μητροπόλεως, δυνηκέναι δ' περὶ προδοσίας τεκμήριον οὐδέν. τοὺς δὲ ἐκείνου ὑποκειμένους φυλάττεσθαι καὶ πολέμου & τυραννίδος ἔργα τολμῶντας. περισκεῖν μὲν οὖν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου περισπεσόν, δεῖν γοῦν ὑπεύθυνα τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ παραμένειν χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύσι τὰ πάτρια. & γὰρ εἰ τινες καλεσάμενοι τὸ κλῃσθῆναι τὰς πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς εἴρξασθαι τεκμαίρεσθαι καὶ τεθνάναι μᾶλλον ἄμεινον, διεφθάρθαι ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῆς μὲν οἰκείων πολλοὺς αἰσθάνεσθαι μεταγνόντας, τῆς ὑπακαλεσαμένων δὲ ὁρᾶν ἄμεμπτον τοῦ ὠμότητα, μηδὲ δι' οὓς ἐσώθησαν αἰδουμαίων. ἐν ὄμμασι γοῦν τῆς συμμάχων τὰ αἴσχιστα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας ἰδουμαίοις περισπᾶσθαι, μέχρις οὗ μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζηται τῆς ῥωμαίων. δεῖν οὖν ἐκποδὼν διαβολὴν μὲν πέφηνε τὰ τῆς προδοσίας, ἔφοδος δὲ ῥωμαίων οὐδεμία προσδοκᾶται, δυνασία τε ὑπιστέχησαι τῇ πόλει δυσκατάλυτος, αὐτοὺς αἰαχω-

B

C

D

E

F

G

ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ τὸ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁπάντων, ἀπολογήσασθαι περὶ ὧν φενακισθέντες μετάσχοιεν. τούτοις πειθόμενοι οἱ Ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις καὶ χιλίους δεσμώτας οὓς φοβηθέντες ἐκ τῆς πόλεως ἀφικνοῦνται πρὸς σίμωνα, καὶ οὐ μικρὸν ὕστερον ἐρρύμη. ἔπειτα ἐκ τῶν ἱεροσολύμων ἀναχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ παντὸς μᾶλλον τὸν χωρισμὸν αὐτῶν γενέσθαι παράδοξον ἀμφοτέροις ὁ, τε γὰρ δῆμος ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν κεκουφισμένῳ, οἵτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπαίρησαν, ἅτε οὐκ ὑπὸ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγμένοι τῆς δυσπειθοῦς τούτων, καὶ ἅμα ἁπάντων παρανομεῖν. ἐκ ἔτι γοῦν μέλλησις ἢ σκέψις ἦν τῆς ἀδικημάτων, ἀλλ' ἀχυτάταις μὲν ἐχρῶντο ταῖς βουλαῖς εἰς ἕκαστα. τὰ δοχθέντα δὲ, ταχὺν καὶ τῆς βουλῆς συνεργοῦν μάλιστα δὴ ἐπ' αὐδρίαν τε καὶ θυμὸν ἐφώνουν, τὸν μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ δὲ γενναῖον, δέος. μόνον γὰρ αὐτῆς ἀσφάλειαν ὑπολαμβάνον, τὸ μηδένα τῆς δυνατῆς καταλιπεῖν. αἱρεθὴν γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ γονέων, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει προὔχων, δημοκρατικὸς δὲ καὶ δεινήματος ἐλευθερίου μετὸς, εἰκαί τις ἕτερος Ἰουδαίων. ἀπώλεσε δὲ αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα πρὸς τοῖς ἄλλοις πλουσιοκτήμασιν. οὐδὲ ὁ περαίτης νίγερ αὐτῆς τὰς χεῖρας διέφυγε, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς ῥωμαίους πολέμοις γενόμενος, ὃς κατὰ πολλάκις τὰ ὠτειλὰς ἐπιδεικνύμενος, ἄγετο μέσης ἐσύρετο τῆς πόλεως. ἐπεὶ δ' ἔξω τῆς πύλης ἦλθε, τὸν σωτηρίαν ἱκέτευε. οἱ δὲ προαπειλήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μάλιστα γῆς, μὴ μεταδώσειν αὐτῷ τὸν φόνον ἐπήρχοντο. ἀναθρούμενος δ' ὁ νίγερ, τιμωρεῖσθαι ῥωμαίους αὐτοὺς ἐπηρᾶτο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν ὅτι τῷ πολέμῳ, καὶ πρὸς ἅπασι τὰς ἀλλήλων χεῖρας ἀνθ' ὧν πάντα κατὰ τῆς ἀσεβοῦς ἐπιφέροιεν ὁ θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτι γενόμενοι τῆς ἀλλήλων δυναστείας ἔμελλον εἰς μάχην καταστάντες. νίγερ μὲν δὴ ἀνῃρημένος, τὴν πρὸς τὴν καταλύσεως αὐτῆς φόβος ἐπαύρισε τὸ λαὸ δ' μέρος οὐδὲν ἦν, ὥ μὴ φρὴς ἀπωλέσθαι ἐνοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς διεφθεῖρεν τινὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δὲ μὴ προσκρῦσαν καὶ εἰρήνην ἄγοντες ἐλάμβανε τὰς αἰτίας. ὁ μὲν μὴ ὅλως αὐτοῖς δυσπειθὴς, ὡς ἐμφανὴς, ὁ δυσπειθὴς δὲ μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν ὁ θεραπεύων δὲ ὡς ὕποπτος ὑποπτεύετο. μία δὲ ἦν τῆς τε μείζων, καὶ τῶν μεγίστων ἐπιτιμία, θάνατος. καὶ διέφυγε οὐδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τις ἦν ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγνῶτα, ἢ δι' εὐτυχίαν.

Κεφ. κα. ΡΩμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον ἡγούμενοι τὴν στάσιν τῆς πολεμίων, ὥρμων τὸ δρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὸν οὐεσπασιανὸν ἔπεισον, ὡς ἂν ὄντα κύριον τῆς ὅλων, φάσκοντες θρόνοιαν θεοῦ σύμμαχον σφίσι, τὸ τεθάφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων. εὖ μέν τοι τὴν ῥοπὴν ὄξειαν, καὶ ταχέως ἰουδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κοπάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαντας. οὐεσπασιανὸς δὲ πλεῖστον αὐτὴν ἔφη τὸ εἰδέναι ἁμαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χρῆναι τὰ καὶ ὅπλων δηλοῦσθαι ποιήσασθαι γλιχομένους, οὐκ ἀκίνδυνον, ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

A domum recedere: maloúmque ſocietatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non ſponte, ſed decepti participes extitiſſent. Perſuaſum eſt Idumæis. Et primùm eos, qui erant in cuſtodiis ſoluunt, propè ad duo millia popularium, ſtatímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòſt commemorabimus: deinde domum ex Hieroſolymis abiêre. Euenit autem eorum diſceſſum vtriſque pariter inopinatum videri. nam & populus neſcius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus B eſt, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit inſolentia, quaſi non auxiliis caruiſſent, ſed iis eſſent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: ſed feſtinatis quidem conſiliis in rebus ſingulis vtebantur: quæ verò placuiſſent, ipſa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque inſignes cędibus ſæuiebant: C cùm inuidia nobilitatem abſumerēt metu virtutum: vnáque cautionem putarent, nullum optimatum ſupereſſe. Itaque occiſus eſt cum multis aliis Gorion, dignitate ſimul & genere præſtans, & plus poſſe populum gaudens, plenúſque ſpiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis geſtis vir ſtrenuus comprobatus: qui D etiam ſæpe vociferans, & cicatrices oſtendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, deſperata iam ſalute, ne ſepultura careret ſupplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam deſiderabat conceſſuri non eſſent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus eſt: famémque præter bellum ac peſtilentiam, & ad hæc omnia ipſorum mutuas manus: cáque vniuerſa confirmauit apud impios Deus, & quid iuſtiſſimum eſſet effecit, vt audaciam ſuam quàm primùm E experirentur inter ſe diſſidentes. Niger quidem occiſus, quem habebant de oppreſſione ſui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occiſio. Namque alij quòd iamdudum aliis ciuibus reſtituiſſent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore ſubitas cauſas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adiſſet, pro contemptoribus: qui verò obſequentes, pro inſidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euaſit quiſquam, niſi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

CAP. II. De inteſtinis diſcordiis Hieroſolymorū.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hoſtium diſſenſionem lucrum ſibi eſſe cenſentes: & Veſpaſianum, pones quem ſumma rei poteſtas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in ſemet hoſtes eſſe conuerſos: veruntamen velox eſſe G momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut inteſtinis malis defeſſos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Veſpaſianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus poſſent oſtētare potiùs cū periculo: quā ſecū quid eſſet vtile reputare.

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriàm condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potiùs periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, finendos esse, qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidē ratione recta diceretur, nō ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: móxque apparuit quàm vtile fuisset eius cōsilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autē fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabāt. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statímque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hísque irritabantur noxij, quæ miserāda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requiē beatiores videbātur: & qui erāt in custodiis cōparatione sui cruciat⁹, ĩsepultos quoq. fortuna-

A οἱ μὲν γὰρ δύσεως ὁρμήσαιεν ὅτι τὴν πόλιν, εἴτοι ὁμοροίας ἐσομένης τοῖς πολεμίοις, ἐς τὴν ἰσχυρὰν αὐτῶν ἀκμὴν ἀναμένοιεν ἐπ' αὐτοὺς ὑπερίφειν. εἰ δ' ἐξεμβάλοιεν, ὀλίγοις τοῖς χρήσεσθαι, διαπαντὸς ἐν τῇ στάσει. πρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸ ἐκ θεοῦ, ἀκόντι ῥωμαίοις παραδιδόντα Ἰουδαίους, ἢ τῷ νίκῃ ἀπονοσφίσαι τῇ πρατηθῆναι χαλεπώτερον. ἅς τε χεῖρας διαφθειρομένων χερσὶν οἰκείαις τῷ ἐλθεῖν, καὶ τῷ μείζονι κακῷ στάσει χρωμένων, θνατὰς μᾶλλον αὐτοῖς δοτέον ἐνθάδε τῷ κινδύνῳ, ἢ θανατηφόρους αὐθομόποις, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρας μίσγειν. οἱ δέ τις οἴεται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐλαττόεσθαι δόξαι μάχης, γνώτω τὸ δόξαν τῆς ὅπλων ἀσφαλείας, τὸ μὲν ἡσυχίας καπράθυμον λυσιτελίστερον. καὶ γὰρ οὐχ ἧττον ἀνδρείας οἴεσθαι χρὴ τῷ κρεῖσσον λογισμῶν, τοὺς ἐγκρατείᾳ καὶ σωφροσύνῃ τὰ ἴσα διαπεξάντας. ἅμα μὲν τοι μειουμένων τῷ πολεμίων, ἐς τὸν αὐτὸν πρατηθῆσαν ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων ἐῤῥωμενέστερον ἄξειν ἄλλως τε καὶ τῷ σχαζομένων τῆς ἐξ τὸν νίκην λαμπρότητος, οὐ τὸν καιρόν. οὐ γὰρ ἐξ κατασκευὴν ὅπλων ἢ τειχῶν, οὐδ' ἐξ συλλογὴν ἐπικούρων, Ἰουδαίους ἀχολεῖσθαι, καὶ τὸν ἐπιθυμίαν ἐπιθεῖναι κῆ τῷ διδύτων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ ξαχλιαζομένους, καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα παρεῖν, ἂν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖν τοὺς ἀλόντας. εἴτε οὖν τὸ ἀσφαλὲς τῆς σκοπῶν, χειμαίνοντας τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν αἱαλισκομένους, ἐᾶν. εἴτε τὸ δικαίστερον τῷ καθορθώματος, ἃ δεῖ τοῖς οἰκοφθονοῦσιν ἐπιχειρεῖν, ῥᾴθυμος γὰρ δόλογος, οὐκ αὐτοῖς τὴν νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως. ταῦτα οὐκ ἀσαφῶς λέγοντα, συνήνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ὡδαγχήμα τὸ στρατηγικὸν ἐν γνώμῃ ἀνεφαίνετο.

Κεφ. κβ.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἐντομόλων, τοὺς ζηλωτὰς ἐκφοβοδράσοντες. χαλεπὴ δ' ἦν ἡ φυγή, φρουρεῖς διειληφότων τὰς ἐξόδους πάσας, καὶ τὸν ὁπόσουῶν ἁλισκόμενον ὡς πρὸς ῥωμαίους ἀπόντα, ἐκφοβουμένων. ὅ, γε μὲν χρήματα δοὺς ἐξηφίστο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ δίδους φονεύτης, ὥστε καὶ πλείστου, τῷ δ' πένητι φυγὴν ὠνουμένων, μόνοις ἐπιφάτιδαι τοὺς πένητας. νεκροὶ δὲ κατὰ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο παμπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τῷ ὡρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν ἐ σῶον ἐπάλιαν ἠναγκάζοντο. ἐ γὰρ ὅπι ἐ ταφῆς ἐλπὶς ἐποίει μᾶζον ἐπιθυμεῖν. οἱ δὲ οἷς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξῆκεν, οἷς μήτε τοῖς σῶον αἰωρουμένοις, μήτ' τοῖς ὑπὸ ταῖς ὁδοῖς κειμένοις ἐστὶ θάνατος ἐκ γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς ἐ ταφῆς συγχαλῦσαι καὶ τοὺς φύσεως νόμους, ἅμα ἐ τοὺς εἰς αἰθέριον ἀδικήμασι συνειμαρτήκασι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδᾶν ἀπέλιπον. τοῖς δ' ἐκπίπτουσι πρὸ ἐ τοιούτων, ὁ κῆδος αὐτομολῶσιν ὑπῆρχεν, θάνατος ἦν; ἢ δ' ὃς ὡδαγχήμα ταφῆς ἐδ' ἑ ἑτέρῳ χαλεπώτερον. καθόλου τὸ οἰκτρὸν, οὐδὲν ὕστερον ἀπολείπει χρηστὸν παθὸς ὁ ἐ τότε συμφορᾶς, ὡς ἔλεγον. ἀ γὰρ ἐ χρεὼν οἰκτείρειν, ταῦτα παρέξειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ διὰ μὲν τῷ ζώντων ὅτι τοὺς ἀπεμισοῦντας, ὅτι δὲ τῷ νεκρῶν, ὅτι τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετάφερον, καὶ δι' ἀσβολιὰν νόους, ὁ φεύειν τοὺς φεύγοντας ἐς ἀπαπυσταμένους ἐμακάριζεν. οἵ, τε ὁ τοῖς διεμωτηρίοις ὠμιλοῦμεν, καὶ σύλλεσιν, καὶ τοὺς ἀτάφους ἀπο-

φαίνειν

φαυον δ' δαίμονας. καταπατεῖτο μὲν οὖν πᾶς αὐτῶν θεσμὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο δὲ τὰ θεῖα, καὶ τοὺς τῶν προφητῶν θεσμοὺς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λοιδορίας ἐχλεύαζον. πολλὰ δ' ἔτι πρὸ ἀρετῆς, καὶ κακίας προεδιδάσκησαν, ἃ δαβαΐται οἱ ζηλωταὶ, καὶ τῷ κῷ τῶν πατρίδος προφητείαν τέλους ἠξίωσαν. ἦν γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, σὺν θεῷ τότε τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου. σήπις ἐὰν καταστήσῃ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι προμελέτωσι τὸ τοῦ θεοῦ τέμενος· οἷς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δίκαιον ἑαυτοὺς ἐπίδοσαν.

A tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, B fanúmque Dei propriæ manus antè violassent; Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

Κεφ. κγ. Ἤδη δὲ ἰωάννης τυραννιδίου τε, τὸ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἰσότιμον ἠξίου, καὶ κατ' ὀλίγους προαποιούμενος τὸν πονηρότερον, ἀφηνίαζε τὰ συνταγματος. ἀεὶ δ' τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δ' αὐτὸς πρόσταγμα διαστοπιώτερον, δῆλος ἦν μοναρχίας αὐτοποιούμενος. ἔικον δ' αὐτῷ, πῆς μὲν δεῖ, πῆς δ' κατ' δύνοιαν. δ' εἰδὼς γὰρ ἦν ἀπάτη τε δόλῳ προσαγαγέσθαι. πολλοὶ δὲ πρὸς ἀσφαλείας ἠρούμενοι τὸν αὐτὸν, τὰς αἰτίας ἤδη τῶν ἁλμωμένων, ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ μὴ πολλὰς ἀναφέρεσθαι. τὸ γὰρ μὴ δρασθέντων αὐτὸς κατὰ τὴν χεῖρα, καὶ κῷ γνώμῃ, διαφόρους εἶχεν οὐκ ὀλίγους. πολλὴν δ' μοῖραν τῷ αὐτοκαθιστάμενον ἀπολείπεσθαι, παρ' οἷς ἴσχυε μὲν καὶ φθόνῳ, δ' εἰδὼς ἠρουμένων ὑποτετάχθαι τῷ πρὶν ἰσοτίμῳ. τὸ πλέον δὲ λάβρα τὴν μοναρχίας ἀπέχεσθαι. ὅτι γὰρ καταλύσειν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντες, καὶ καθ' ἑαυτῶν προφάσιν ἔχειν, τὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοπροέξαι. προῃρεῖτο δὲ πολεμῶν ἕκαστος ὅπ ἂν παθεῖν, ἢ δουλεύσας ἐκουσίως τὸ ἀνδραποδώδους μοίρᾳ διαπολίσθαι. διαιρεῖτο μὲν οὖν κατὰ τὴν Τύπων, τοῖς ἐναντιωθεῖσιν ἰωάννης αὐτεξουσίαζεν. ἀλλὰ τὰ μὲν προὶς ἀλλήλους αὐτοῖς δι' φυλακῆς ἦν, καὶ ὀλίγον ἢ μικρὸν εἶπος διακρεμόλιζον τοῖς ὅπλοις. μεῖζον δὲ κῷ τὴν δῆμον, καὶ πότερον πλείονα λείαν ἀπάξουσιν αὐτοφιλονείκων. ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις ἔκρινε τοῖς μείζοσιν κακοῖς ἐχόμαζεσθαι, πολέμῳ τε τυραννίδι, καὶ στάσει, κῷ συγκλεισιν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει διαδιδράσκοντες ἐκ τῶν οἰκείων, ἔφευγον πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ διὰ ῥωμαίους ἦς ἀπέλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, μεταβαίνοντες. τέταρτον δὲ ἤδη κακὸν ἐκινεῖτο πρὸς τὴν ἔθνους κατάλυσιν.

C ciabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari succumberent. Plus au- D tem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: ni- E hílque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum bene- F ficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandísque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitum otiosum esse vi- G derent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriã salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte decep-

Κεφ. κδ. Ῥᾴδιον ἦν ἐπόρρω ἱεροσολύμων, καρτερώτατον τῶν τῆ ἀρχαίων βασιλέων εἰς τὴν ὑπόθεσιν κτίσεως ἐν πολέμοις ὁρμαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κατασκευασμένον, ὃ σκαλεῖτο μασάδα. τοῦτο προκαταλαβόντες οἱ προστασιαρδυόμενοι σικάριοι. δι' δὲ αὐτοῦ πλείονος ἀφορμὰς. ὡς ἦ τῶν ῥωμαίων στρατιὰ πρὸς ἡμᾶς, στάσις ἦ καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαίους ἐπύθοντο δηριζομένους, ἀδροτέρων ἁπάντων θλιμμάτων. καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν ἄγουσιν ἰουδαῖοι σωτηρίου ἐξόδου τῆς ὑπ' αἰγυπτίους δουλείας, ἀεὶ δὴ εἰς τὸ πάσχειν γλυκὺ, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας δολοφονήσοντες. καὶ πολίχνιόν τινα καταλαβόντες καλούμενον ἐγγαδδί, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμυσθὲν δ' ὠμάμενον φρὸν ὅπλων ἄφαδαν, καὶ συνελθὸν, φθάσαντες ἐσπέδασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον.

tis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engáddi inuasêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent, siue concurrerent, ciuitate pepulêre.

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, suprà septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregari autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebãtur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullàque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamé erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarétur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem jam tum miserans eorum calamitates, propiùs ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autẽ vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullúmque impedimẽtum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatẽ ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nescierant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabãt, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullàque à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesum comprehẽsum (namque is non dignitate solùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiáque iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarẽsiũ populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priùs quàm id Romani peterẽt, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quòd pacé diligerẽt, si bellũ gerere nolẽtes quidẽ posse viderẽtur. Vespasianus autem missso Placido cum D. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant,

τὸ δ' φυγεῖν ἦν τοῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς παισὶν ἑπτακοσίους αἰωρεῖσιν. ἔπειτα τοὺς τὰ οἰκεῖα ἐξεσκευασμένους, καὶ τὰ καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἁρπάσαντας ἀπῆγκαν εἰς τὸ μασάδα. καὶ οἱ μὲν ἐλαίζοντο πάσας τὰς περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τὸν χῶρον ἐπέρρωσαν ἅπασαν, προσρυῆναι μέλλοντι αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκ παντὸς οὐκ ὀλίγων. ἐκινεῖτο δὲ καὶ τὰ ἄλλα τῆς Ἰουδαίας πλήματα, τότε τῶν ἀρχόντων τὸ ληστρικὸν καθάπερ ἐν σώματι τὸ κυριώτατον φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνεκόσμησε, διὰ γοῦν τὸν μητρόπολιν στάσις καὶ ταραχὴ, ἀδεῖαν ἔχοντες οἱ κατὰ τὸν χῶρον πονηροὶ τὴν ἁρπαγὴν, τὰς οἰκείας ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔφευγον εἰς τὸν ἐρημίαν ἀφίκοντο, συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόγους, τραπαῖ μὲν ὀλιγώτεροι, πλείους δ' λῃστείᾳ, προσέπιπτον ἰσοῖς καὶ πόλεσι. καὶ κακοῦδαι μὲν συνέβαινεν, ἐφ' αἷς ὁρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταληφθεῖσαι. φθάνοντες γὰρ οἱ ἀμύνειν ὡς ληστῶν ἅμα ταῖς ἁρπαγαῖς ἐκδιδράσκοντον. οὐδὲν δὲ μέρος μᾶλλον τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ προσεπιχώρῃ πόλει συναπώλλυτο.

Κεφ. κε. ΤΑῦτα διατασσομένῳ τῷ περὶ τὴν μέλλειν δηγήλλετο. καὶ πρὸ μὲν φρουρήσειν τὰς ἐξόδους τῶν στασιαστῶν ἁπάσας, καὶ διαφθερεῖσθαι τοὺς ὁπωσοῦν προσπόλλας, ὅμως ἦσαν οἱ διηλάττοντον, καταφεύγοντες εἰς τοὺς ῥωμαίους, καὶ στρατηγὸν ἐκ τοῦ ἀμύνειν τῇ πόλει, καὶ τὰ τοῦ δήμου σῴζουσαι λείψανα. διὰ γὰρ τὸν πρὸς ῥωμαίους φύσιαν, αἰτιᾶσθαι δ' τοὺς πολλοὺς, καὶ παντελῶς τοὺς προδότας. ὁ δ' οἰκτίσειεν ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲν δοκεῖν ἐκπολιορκήσειν αἴσχος τῷ ἱεροσόλυμα, τὸ δ' ἀληθὲς, ἀπαλλάξειν πολιορκίας. ἐδεῖ δ' προκαταρρίψαι τὰ λῃστήρια, καὶ μηδὲν ἔχοντα ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων οὖν ἐκ τῶν γαδάρων μητρόπολιν τῆς περαίας καρτερᾷ τῇ δύρᾳ μηνὸς, εἴσῳσι εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρᾳ τῷ στασιαστῇ, πρεσβεύσαιμοι πρὸς αὐτὸν περὶ παραδόσεως, πόθῳ τῆς εἰρήνης, καὶ δέᾳ τῆς ἐκείνων. πολλοὶ δ' τῶν γαδάρων κατῴκουν πλούσιοι. τούτων τὴν πρεσβείαν ἠγνόησαν οἱ δεῖφοροι, πλησίον δ' ἤδη ὄντος τοῦ στρατεύματος ἐπύθοντο, καὶ καταχεῖν μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπέγνωσαν δύνασθαι, τῇ τε σὺν ὁπλίτῃ ἐλθεῖν πλήθει λῃστήριον, καὶ ῥωμαίους ἀφέντες οὐ μακρὰν τῆς πόλεως. φοβούμενοι δ' κείνας ἐδόξουν αἰσθανόμενοι, καὶ μεθημέραι μὲν τῇ αἰτίαν εἰσπροσξάμενοι πεμφθέντες. συλλαβόμενοι δ' τὸ δόλιον, ὅτι γὰρ μὲ οὐ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τῆς πόλεως πρῶτος, ἀλλ' εὐδόκει καὶ τῆς προδοσίας αἴτιος, κτείνυσί τε αὐτὸν, καὶ δι' ὑποβολὴν ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι, διέσπασαν ἐκ τῆς πόλεως ἔξω. ἤδη δὲ ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτι δῆμος τῆς γαδάρων μετ' ὀλίγων τὸν στασιαστὴν εἰσδεξάμενος δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρὰν ἐπιτίθεσι τὸ καὶ πύργῳ, φεύγειν τὰς τῆς φυγάδων καταδρομάς. τὸ δὲ τεῖχος αὐτοὶ φιλοτιμήσασθαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τῆς τοῦ εἰρηνίου ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ βουλεύεσθαι πολεμεῖν. στασιασταὶς δὲ, ὅτι μὲν τοὺς δίκαιοτάτους ἐκ τῆς γαδάρων, πλάκιδον σὺν ἑπτακοσίοις, καὶ πεζοῖς ἑξακισχιλίοις πέμπει,

μὴ

καὶ ὁ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑπέστρεφεν εἰς καισάρειαν. οἱ A ὃ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεάσαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνειλοῦντο βηθεναβρὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων πλῆθος οὐκ ὀλίγον διέφθειρε, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς δὲ βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προσπεσοῦσιν ὅτι τοὺς ἐπὶ τὸν πλάκιδον. οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν, ὀλίγον εἴξαντα καὶ προσκαλέσαντα πεχειτδίοντες αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους πρῶτον. λαβόντες δὲ εἰς ὅπλα δίον ἐπελαυνόν τε, καὶ κατεκόπτοζον. καὶ τοὺς μὲν φυλάδας αὐτοῖ, οἱ ἱππεῖς ὑπετέμνοντο, B ταῖς συμπλοκαῖς ὃ τὸ πλέον διέφθειρον. ἐμοὶ δὲ οἱ πλείονα τόλμης ὅπλα δεχνύμενοι οἱ ἰουδαῖοι διεφθείροντο, παπυκνωμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τῆ παντοπλίᾳ ὥσπερ τείχεσι φραττομένοις, αὐτοὶ μὲν οὐκ ἔχοντες βέλεσι προσβάλλειν, οὐδὲ ῥηγνύουσιν ῥᾴδιον τοῖ φάλαγγα. ἐπεστρέφοντο δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀγριωτάτοις θηρίοις ἐοικότες ἔθεον ἐπὶ τὸν σίδηρον. διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν κατὰ στόμα παρόμενοι C τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκιδαννύμενοι. ἀπωθοῦντο γὰρ τῷ πλαγίῳ τοὺς ὅπλα τοῦ κώμου ὁρμᾶς αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι, καὶ συνεχῶς παρελαύνοντες κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔπιπτον ὑπὸ βελῶν ἅμα, καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενοι, δυσόχως αἱροῦντο τοὺς πλησιάζοντας, καὶ ἔδιεν τοὺς πόρρωθεν αἰσχρῶς, μέχρι βίᾳ διεκπαίοντες οἱ ἡλικιώτατοι πρὸς τὸ τεῖχος διέφυγον. ὅποι δὲ D εἶχε τοὺς φύλακας. οὔτε γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ὑπὸ τῷ γαδάρων ὑπόμενον, ἀλλὰ τοὺς σφετέρους, καὶ δι' ἀμφοῖν συναποκλεῖσθαι προσεδόκων. ὁ δὲ καὶ σωθεὶς συνεφθάρη γὰρ αὐτῷ εἰς τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν ῥωμαίων ἱππέων συνέπεσον, ἃ μὲν ἄλλα καὶ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσβαλὼν ὁ πλάκιδος, καὶ μέχρι δείλης ἡνιαίως ἀγωνισάμενος, τὸ τείχους, καὶ τὸ ἐν τῇ κώμῃ ἐπεφάτο. τὰ μὲν οὖν ἀρχὰ πλήθη διεφθάρετο, φυγὴ δ' ἦν τῷ δυνατωτέρων, τοὺς δ' οἰκίας οἱ στρα- E τιῶται διήρπασαν, καὶ τὸ κώμην ἐνέφρησαν. οἱ δὲ διαδραίτες ἐξ αὐτοῦ τοὺς καὶ τὸ χώραν συναπίσησαν. καὶ τὰς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες ὅτι μεῖζον, τὸ δ' ῥωμαίων στρατιὰ πᾶσαν ὅπλισιν λέγοντες, πάντας παντοχόθεν ἐξέσεισαν τοῦ δίκ. ἠλύθμοί τε παμπληθεῖς, ἔφυγον ὅτι ἱερειχοῦντος. αὐτὰ γὰρ ἔτι μόνα τοὺς ἐλπίδας αὐτῷ ἔθαλπε τῆς σωτηρίας, καρτερὰ τείχει τὸ, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. πλάκιδος δὲ, τοῖς ἱππεῦ- F σι, καὶ ταῖς προσαγούσαις διαφορήσας τὸ ἀρρηκάς εἵπετο. καὶ μέχρι μὲν ἰορδάνου τοὺς ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀπῆρει. συνελάσας δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, τραφὲν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν, αὐτικρὺ παρετάσσετο. παρῆξεν δὲ ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τοὺς φυγὰς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ ταῖς ὄχθαις ὑπομήκιστον παρεκτεινούσης αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τοὺς τῷ ἱππέων ἐμβολαῖς, οἱ πολλοὶ αὐτῶν παίοντες, εἰς τὸ ῥεῦμα κατέ- G βαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν ἀφθαρὲν, μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ δὲ διαφθαρὲν ἐμπεσοῦσα εἰς τὸν ἰορδάνην πλῆθος ἐκουσίως, ἄπειρον λέγουσιν. ἑάλωσαν δὲ πρὸς δισχιλίους καὶ ἑξακοσίους, λεία τὸ παμπληθὴς ὄντων καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις μὲν ἦν, ὁδὸν ἐλαττίων ἢ δὲ πληγὴ προσαπτοῦσα,

ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes vidére, priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepère. vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hisq; partim volētib⁹, partim vi armatis, temerè cōtra Placidū eiúsq; milites prosilitūr. Illi autem primo quidem impetu paululum receſſerunt, ea simul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conseruiſſent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condenſos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immaniſſimis feris similes ruebant vltro in ferrum, & sternebantur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectēs, vnà etiam libratis sagittarum ictibus vtebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem custodes quid agerent neſciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepiſſent, vnà cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præcluſis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibíque tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta receſſerunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quòd esset valida & populosa. Placidus verò equitibus rebúsque an prosperè gestis fretus eos insequebatur: & vsque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desiliérunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducenti: cum præda maxima ouium & asinorū itémque camelorum & boū. Iudæis quidē hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuolura ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

CAP. IIII. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptióque ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone deciſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minùs Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæſarcam adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Maboртha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idómque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extéditur.

Κεφ. κς.

ΕΝ ᾧ τούτῳ τῷ καιρῷ τὴν γαλατίαν ἀϊγήλλετο νίκημα, καὶ ὑϊνδὶξ ἅμα τοῖς δυναπῖς τῶν χωρείων ἀφεστὼς νέφος, ὡσὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέρῃς αἰαγίγραπται. ἰδεαν ασιανὸν ᾗ ἐπῆλθεν εἰς τ ἐρημὶν τ πολέμιν τὰ ἡγελμβία, προσορώμενοι ἤδη τοὺς μέλλοντας ἐμφυλίους πολίμους, καὶ τ ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, εἰ μὴ προφρνιδύσας τὰ κῆ τὴν αἰατολὴν, ὁπλισφίσθαι τοὺς κῆ τ ἰταλίαν φόβους. ἴως μὲν οὖν ἐπεῖχεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑπηλμένας διασφαλίζετο κώμας τὰ καὶ πολίχνας φρυρᾶς. διὰ δὲ τὰς μὲν κώμας ἐγκαθιστὰς, ἑκατονταρχίας ᾗ πόλεσι. πολλὰ ᾗ αὐῳκιζε, κῆ τὴν πορθημβίων. ὑπὸ δὲ τὸν ἀρχὴν τ ἔαρος, αἰαλαβὼν τὸ πλέον τ δυνάμεως, ἤγαγεν ὅπῃ τ καισαρείας ὁδὸν αἰπαρῖδος. εἶτα δυσὶν ἡμέραις ἐγκαταστησάμενος τὴν πόλιν, τῇ ἕκτῃ προῆει πορθῶν καὶ καίων τὰς πέριξ πάσας. καταστρεψάμενος δὲ τὰ ἀφεῖς τὴν Θαμνᾶ τοπαρχίαν, ὁδὸν λύδ δης καὶ ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ φρουρὰ καταλιπὼν ἐν κατάλλοις ἱλ καταζήσας οἰκήτορας τῇ προσκεχορηκότων ἱκανοὺς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖτο. καταλαβόμενος ᾗ τὰς ὁδὸν τὴν μητρόπολιν αὐτῇ εἰσβολὰς, στρατόπεδόν τε τρέχζ, καὶ τὸ πύκλον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν, προῆσι μὴ τ ἄλλης δυνάμεως ὁδὸν τὴν βεθλεπτηφῶν τοπαρχίαν. πρὸς δὲ αὐτὴν τε κῆ τὴν χρτησίαν αἰτλὼν, κῆ τὰ πέριξ τῆς ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ὁπλίταις τόποις ἐπῴκισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσογαίτατας τῆς ἰδουμαίας, βίταεν καὶ καφαρτωβᾶν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίους, κῆ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίσησι τῆς ἰδίας δυνάμεως οὐκ ὀλίγον, οἱ καταζέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τ ὀρεινὴ. αὐτὸς δὲ μετ τ λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ὁδῷ τ σαμαρείτιδος, καὶ ἅμα τῇ νεαπόλει καλουμένῃ, μεταβαθὰ δὲ ὑπὸ τὴν δημχείων καταβαὶς εἰς κορέαν δ ὑτέρᾳ ἡμέρᾳ μικρὸς στρατοπεδεύει. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱερειχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ἓν αὐτῷ συμμίσγει ξαϊασὸς εἰς τὴν ἡγεμόνων, τῶν ἐκ τῆς πτολίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τὴν ἀφ' τὸν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἱερειχοῦντος φθάσαν τῶν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τῶν ὄπαρις ἱερσολύμων ὀρεινὸν ἀφαπορύγι, καὶ καταλφθὲν δι' ὀλίγον ἀφαθύρᾳ.

Κεφ. κζ.

ΤΗν ᾗ πόλις ἔρημος καλλίφισαν, ἥτις ἰδρυ μὲν ἐν πεδίῳ, φλεὼν ᾗ ὀρεινῆ αὐτῇ ἐ ἄκαρπον ὄρος μικρὸν. κῆ δὲ τὸ ὄρθιον κλίμα μέχρι τ συνθπολιτῶν γῆς, ἐκτέινεται. κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῆς πρόπαν τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἔστι δὲ αὐχμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. ἐπίκειται δὲ ταύτῃ, τὸ ἀφ' ἡμῶν τὸν Ἰορδάνην ὄρος, ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος, καὶ τῆς βορείων κλιμάτων. ὑδατεύων δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως σμύρρων, ἥπερ ὁρίζει τὴν πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δέ ἐστι καὶ τὸ σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, ὑπτιαύχενον μέχρι τῆς Μωαβίτιδος. ἡ μέση δὲ τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης γενάβρων, δίκλινος μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτὸ μῆκος μὲν σταδίων χιλίων ἑξακοσίων, εὖρος δὲ εἴκοσιν καὶ ἑκατὸν ἐπὶ μέσον τέμνει δὲ Ἰορδάνης τὴν λίμνην. τὴν δὲ ἀσφαλτῖτιν καὶ τὴν Τιβεριάδα, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἀλμυρὰ καὶ ἄγονος, ἡ δὲ Τιβεριὰς γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ δι' ὑπερβολὴν αὐχμοῦ, φθείρει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄνυδρον, πλὴν τῆς Ἰορδάνου, παρ' ἣν καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς ὄχθας φοινικῶνας διαλεγόμενος, καὶ πολυφορωτέρους εἶδον συμβαίνειν. ἧττον δὲ τοὺς πόρρω κεχωρισμένους. ἔνθα μὲν τοι τὴν Ἰεριχοῦντα, ἔστι πηγὴ δαψιλής τε, καὶ πρὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, ἔνθα τὴν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν Ἰησοῦς ὁ Ναυῆ παῖς, στρατηγὸς Ἑβραίων, πρώτην ἑλὼν χαναναίων ἀπεκτίσθη. ταύτην τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἀρχὰς, οὐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρποὺς ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν ἦν νοσώδη τὰ καὶ φθαρτικὴν, ἐκπεφθῆναι τὰ καὶ γλυκάνθαι τοιαύτην ὑγιεινοτάτην, καὶ γονιμωτάτην, ὑπὸ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου. γενέσθαι δ' αὐτῷ κλῆσιν καὶ λόγος, ὡς ὑποξενωθεὶς τοῖς τὴν Ἰεριχοῦντα, φιλανθρωπευσαμένοις αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, αὐτούς τε ἀμείβεται, καὶ τὴν χώραν αἰωνίῳ χάριτι. προελθὼν γὰρ ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλήρες ἅλατος ἀγγεῖον κεράμου, ἔπειτα εἰς οὐρανὸν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγὴν αὐτοδὰς μειλιχτηρίους χέεσθαι, τὸν ὦμον ἐπῆτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι. τὸν δὲ, εἰλικράσασθαι τῷ ῥεύματι γονιμωτέρους ἀέρας, δοῦναι τε ἅμα καρπῶν εὐθυμίαν τοῖς ἐπιχωρίοις, καὶ τέκνων διαδοχὴν, μηδὲ ἐπιλιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων ἡγεμονικὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δίκαιοι. ταύτῃ τῇ δικαίᾳ πολλὰ προχειρουργήσας, ἐξ ἐπιτομῆς ἔχρισε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ φρὰν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ, ἀδάπανον ὕδωρ, ἐκ τέχνης καὶ κόσμου χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοσιμώτερον εἶδε τὸν μέχρι κόσμου χρονιζόντων. παρὰ καὶ τὸν μὲν δαψιλέστερον χεομένων, ἡ ὄπωσις ἐστὶν ἀλίγη· τούτου δὲ τὸ ὀλίγον δαψιλές. ἀρδεῖ γοῦν πλείονα τὸν ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἑπτήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος ὃ εἴκοσιν, ἐκφέρει τὸ ἐν αὐτῷ φοινίκων καλλίστους τε καὶ πυκνοστάτους· τὸν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων ἡμῖν πολλὰ τὰς γεύσεσι, καὶ τὰς παρηχρείας διαφορὰ. τούτων οἱ πότεροι παχύμυροι, καὶ μέλι δαψιλὲς αἴρασιν, οὐ πολλῷ τοῦ λοιποῦ χείρω. τὸ μελιτόζουν ὃ ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῶν τῇδε καρπῶν· κύπρον τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς οὐκ ἂν ἁμάρτοι τινὰ εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

totus autem aſper eſt, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vſque ad Bacra, quæ Petram diſterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc eſt etiam Ferreus mõs appellatus, ad Moabitidem vſque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabata vico ad lacum Aſphaltidem vſque patens, habet duocentorum & triginta ſtadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúſque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Aſphaltites & Tiberienſis natura contrarij. namque alter ſalſus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgo dulcis & fœcundus. æſtatísque tempore illa planicies ardore ſolis incenditur, & vitioſo opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem, vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis ſunt magis floreant, & fertiliores ſint: minus autem quæ longè remotæ ſunt. Ad ipſam verò Hiericho largiſſimus fons eſt, rigandíſque aruis vberrimus, iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontem aliquando ferunt nõ ſolùm terræ atq; lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obtundere ſolitum, cunctáq; pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea verò manſueuiſſe, contráque ſaluberrimum ac feraciſſimum eſſe factum ab Heliſæo propheta: qui Heliæ notus fuerat atque ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipſos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſsúsque ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipſum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vbertatem fructuum quàm ſucceſſionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. ad has preces ex diſciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor eſt effectus. Denique rigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigerit modo terram, ſapidiór ſit, aquis diu perſeuerantibus. vnde eo quæ largiùs abuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpacium rigat, & ſeptuaginta quidem ſtadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradiſos ac denſiſſimos educat, palmarúmque irriguarum genera, tam ſapore quàm nominibus varia: quarum pinguiſſimæ calcibus preſſæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix eſt illa regio, & opobalſami ferax, qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illũ tractũ dixerit, non errauerit.

vbi & larga & optima generantur quæ sunt cariſſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod ſatum eſt reddit. Cuius rei cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis læta, & aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat, virésque ſuggerat æſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua tamen, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpiritu refrigeſcit, naturámque contrariam aëri ſumit. hyeme verò contepeſcit, eáque merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantùm indigenæ veſtiantur. Diſtat autem ab Hieroſolymis c L. ſtadiis, & ab Iordane ſtadiis L x. totúmque habet à Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Iordanem verò & lacum Aſphaltiten, licet humilius, æquè tamen inculcum ac ſterile. Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis dictum eſt.

CAP. V. Lacus Aſphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Aſphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt: nimia verò leuitate, etiam quæ grauiſſima sũt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de induſtria facilè poteſt. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc venerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis variata reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper vndam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem vtile non modò ad compagines nauium, ſed ad corporum etiam curationem multis remediis admiſcetur. longitudo lacus eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara vſque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina eſt: olim quidem tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exuſta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus cõflagraſſe memoratur. Deniq; adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres: qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium verò manibus in fumum diſſoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula ciuſmodi fidem habet ex facie.

CAP. VI. Geraſæ deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores concludi vndiq; cupiens apud Hiericho & Adidã caſtellis erectis, vtrobiq; auxiliarũ pariter ac Romanorũ præſidia collocat.

A ἐν ᾧ διαφέλη τὰ ἀπαλώτατα καὶ κάλλιστα γίνεσθαι. τὸ μὲν γὰρ ἄλλων αὐτὸ καρπῶν ἕνεκεν, οὐκ ἂν ῥᾳδίως τὸ εὐβλάστητον κλίμα τῶν οἰκιμώτερον, ὅσον τὸ καταβλαστὸν πολύχουν ἀποδίδωσιν. ὕπνον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τοῦ ἀέρος, καὶ τὸ τοῦ ὑδάτων δρόσερον, τὸν ἐμφυόμενον καταλυόμενον τὰ φυόμενα, καὶ διαχεόντων, τῆς μὲν ἰκμάδος ῥιζούσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγούσης τοῦ ἐν θέρει δύναμιν. ὥστε καὶ δι' ὅλου οὕτω τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως παρελθεῖν. τὸ δὲ ὕδωρ περὶ ἀνατολὰς αὐτοῦ μόνον, ὕπτιον ἐξαθροιζόμενον γίνεται ψυχρότατον, καὶ τοῦ ἐναντίου πρὸς τὸν ἀέρα φύσιν λαμβάνει. χειμῶνος δὲ, ἀνάπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται θερμολουσίαν. ἔστι δὲ καὶ τὸ ἀφεῖχον οὕτως ὄξεσθαι, ὡς λινοῦν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, νιφομένης τῆς ἄλλης Ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ Ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ Ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι Ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πετρῶδες. τὸ δὲ μέχρι τοῦ Ἰορδάνου, καὶ τῆς Ἀσφαλτίτιδος, χθαμαλώτερον μέν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν ἀφεῖ ἱεροχωρῆτα διὰ δαιμονιώτατον οὖσαν ἀπεχώρησε διδηλῶσαι. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἔστι μὲν ὡς ἐφ' ὕψει πικρὰ καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότητος, καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀφέρει, καταδῦναι δὲ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ ὑπηδεύσαντα ῥᾴδιον. ἀφικόμενοι γοῦν κατ' ἰσορέαν ἐπ' αὐτὴν οὐεσπασιανὸς ἐκέλευσε πολλοὺς τῶν οὐκ ὑπισταμένων, δεδέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῆναι καὶ τὸ βυθοῦ, καὶ συνιέναι πάντας ὑπηνέχεσθαι καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω διαζομένους. ἔστι δὲ ὑπὸ τούτου, καὶ ἡ περὶ ὥρας μεταβολὴ θαυμάσιος. ἓξ γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τὴν ὑπόφασιν ἀλλάσσεται, καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας αὐταυγεῖ ποικίλως. τῆς μὲν οὖν ἀσφάλτου καὶ πολλὰ μέρη, βαίους μάλιστα ἀναδίδωσιν. αἱ δὲ ὑπὸ νήχονται τότε χῆμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύροις ἀκεφάλοις ἐοικόσιν. προσπλέοντες οἱ τὴν λίμνην ἐργάται, καὶ δραστόμοι τὸ σιωπηθὲν ἕλκουσιν εἰς τὰ σκάφη· πληρώσασι δὲ, ἀποκόπτειν οὐ ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι' ὑγρότητα προσπήγνυσι τῷ μηρύματι τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμείνῃ γυναικεῖα αἵματα, καὶ οὖρα, διαλύσωσιν αὐτὸ, οἷς μόνοις εἴκει. καὶ χρήσιμος δὲ οὐ μόνον εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄκεσιν σωμάτων, εἰς πολλὰ γοῦν τῶν φαρμάκων ἐναμίσγεται. ταύτης τῆς λίμνης, μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, κατὰ δὲ μέγεθος ζωάρων τὰ ἀραβίας ἐστίν, εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. γλῆνιαι δὲ ἡ σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μὲν δαίμονα γῆ, καρπούς τε φέρουσα, καὶ τὰς πόλεις ἐφυσίας. νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα φασὶ δι' ὠσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοὺς καταφλεγῆναι. ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδίαν σκιάς. ἔστι δὲ καὶ τοῖς καρποῖς ἀποβλέψαι ἀναλωμένοις, οἱ χρόαν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, ἁφθαμένων δὲ χερσὶν, εἰς καπνὸν διαλύονται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν σοδομῖτιν μυθεύμενα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Ὁ δὲ οὐεσπασιανὸς, πάντα χόδην ἐπιβλέπων τοὺς Κεφ. κα.
ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, εἴτε τὴν ἱερουχοῦντα διὰ αμφοτέρας ἴλαδίσπον ἐκ τε τῶν ῥωμαϊκοῦ καὶ συμμαχικοῦ πάλματος.

πέμπει

πέμπει ὁ νέρων εἰς γέρασα λέκιον αὐνιον, σὺν δυσὶ μοῖραν ἱππέων, καὶ συχνοῖς πεζοῖς. ὁ μὲν δὴ ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ δυνάμενοι φυγεῖν ἔφθασαν. ἁλοῦσαι δὲ ἡ μὲν λαφύσσετο, καὶ ταῖς οἰκίαις ἐμπρήσας, δὴ ταῖς πλείοις κώμαις ἐπῆλθε. φυγὴ δὲ ἦσαν τῶν δυνατῶν, καὶ φθορὰ τῶν ἀδυνατωτέρων. τὸ καταλειφθὲν δὲ πᾶν ἐπεπόρευτο, καὶ διήνεμόητο τῷ πολέμῳ, τήν τε ὀρεινὴν ὅλην, καὶ τὴν πεδιάδα πᾶσαν, οἱ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ταῖς ἐξόδοις ἀφήρηντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν προαιρουμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσον. τοὺς δὲ οὔπω τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, εἱρχθῆ ἡ στρατιὰ, πανταχόθεν τὴν πόλιν περιέχουσα.

Κεφ. κθ. Οὐεσπασιανὸς δὲ εἰς καισάρειαν ἐπιστρέψαντι, καὶ κατασκευαζομένῳ μὴ πάσης τὰ δυνάμεως ἐπ' αὐτὸν τὴν ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλει νέρων αὐτοκράτωρ, ἐισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτὼ, δὴ οὐ λέγω ὃν τρόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισε πιστεύσας τὰ πράγματα τοῖς πονηροτάτοις, συμφιλίῳ καὶ πυγελλίνῳ, τῆς γε αἰσχίοις τὴν ἐξ ὑβρίσθη, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ἐκβεβλήσθαι, καὶ τελείφθη μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἁπάντων, ἀφεθῆναι δὲ σὺν τέτρασι τῶν πιστῶν ἀπελθόντων, ἐν τοῖς περασίοις ἐκεῖσε αὐτὸν ἐκεῖλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μὴ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τόν τε κῖν τὴν γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐτελέσθη, καὶ πῶς γάλβας ὑποδεχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἱσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῆς στρατιωτῶν αἰτιαθεὶς δὴ ταπεινοφρονεῖν, ἐδολοφονήθη κῖν μέσην τὴν ῥωμαίων ἀγορὰν, ἀποδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὄθων, τήν τ' τούτου στρατιὰ δὴ τοὺς ἐπὶ τελλίῳ στρατιώτας καὶ κατέλυσεν. ἔπεμπε τοὺς κῖν ἐπὶ τέλλιον ταξάρχους, καὶ τὴ δὴ τὸ καπετώλιον συμβολεῖν, ὅπως τὸ αὐτωνίου φρίμου καὶ μουκιανοῦ, ἀφαφθείσης οὐϊτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα, κατίσειαν τὴ ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα διῆξα μὲν ἀπ' ἀκριβείας παρητησάμην, ἐπεὶ δὲ δι' ὅλου τοῖς ὀξὺ, καὶ πολλοῖς ἐλλείπει τε καὶ ῥωμαίων ἀναγέγραπται. συναφείας δὲ εἵνεκα τῆς πραγμάτων, καὶ τὸ μὴ διηρτῆσθαι τὴ ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπισημανάμην. οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον, ἀνεβάλλετο τὴν τῆς ἱεροσολύμων στρατείας, κεφαλαίων πρὸς τίνα ῥίψῃ τὸ κράτος μὴ γέρων. ὡς δὲ γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν δι' ἐπιστολῆς τι περὶ τοῦ πολέμου κἀκεῖνον οὐκ ἐπιχείρει. πέμπει πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον καὶ λησόμενον τὰς περὶ ἰουδαίων ἐντολάς. ᾧ αὐτῆς ὁ αὐτὰς ἅμα τίτῳ κὴ ἀχρίππας ὁ βασιλεὺς πρὸς γάλβαν ἔπλει. καὶ δὴ ἀχαΐας, χειμῶνος γὰρ ὥρα, μακρᾶς ναυσὶ πλούτων, φθάνει γάλβας ἀναιρεθείς, μὴ μὴν ὀρρωδήσας πρὸς τὴν μεταβολήν. τίτος δὲ κῖν δαμώνιον ὁρμᾷ ἀπὸ τῆς ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει, καὶ κῖν τάχος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸ πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι περὶ τὴν ὅλων ὄντες, ὡς ἂν σαλευομένης τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἐπῃρέοντο τὴν δὴ ἰουδαίοις στρατείαν, καὶ δὴ τὸν περὶ τῆς παρρησίαν φόβον, τὴν δὴ τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν, ἄωρον ἐνόμιζον.

A Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multíſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud B Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diffidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, C nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum D incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque ſuos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone Geraseno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simou Giorę filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémq; liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam populariorum, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit spelúcas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se crescere cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum .x x. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomen est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarū misit, vt castellū traderent persuasurū: quem quidem sine mora suscepêre custodes,

Ἐπανίστα δὲ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. Κεφ. λ.
υἱὸς ἦν γιώρα, σίμων τὸ γένος γερασηνός· τὸ ἡλικίᾳ νεανίας, παντοίᾳ μὲν ἐτόλμησε ἰσχύϊ θρασυκάρδιος ὑπάρχοντος ἤδη τινὶ πόλιν. ἀλκῇ δὲ σώματος, καὶ τόλμῃ διαφέροντος, διὰ μὲν καὶ τὸν αἰανίου τὸν ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας ἀκραβατηνῆς πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν μασάδα λῃστὰς προσέστη. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μὲν ἐν ὑποψίᾳ, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξίν, αἷς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὐθις δὲ διὰ συγγένειαν ἠθῶν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπερινόμοις χωρὶς αὐτῶν ἐξιὼν, καὶ συνεπόρθει τὰ περὶ τὴν μασάδα, οὐ μὴν ὅτι τὰ μείζω προκαλῶν ἐπείθετο. οἱ μὲν γὰρ ἐν ἡσυχίᾳ ὄντες τῷ φρουρίῳ, καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μαχεῖ ἐδεδίεσαν. ὁ δὲ τυραννίδι, καὶ μεγάλων ἐπιθυμίᾳ, ἐπειδὴ τὴν αἰανίου τελευτὴν ἤκουσεν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφίστα), καὶ περικηρύξας δούλοις μὲν ἐλευθερίαν, γέρας δὲ ἐλευθέροις, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροιζεν. ὡς δὲ ἱκανὸν αὐτῷ καρπερὸν τὸ συνταγμα ἤδη, τὰς κατὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέτρεχεν. ἀεὶ δὲ προσγινομένων πλειόνων, ἐθαρρεῖ καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. καὶ πειθὴ πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ προσετίθεντο, καὶ τὴν δύναμιν τῷ καρτερήματι ἐφθείροντο δυνατοί, καὶ οὐκ ἔτι ἦν δούλων μόνον, οὐδὲ λῃστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα προσταρχία. κατέδραμε δὲ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἰδουμαίας καλουμένην καὶ τεῖχος κατασκευάσας, ὥσπερ φρούριον πρὸς ἀσφάλειαν εἶχεν. καὶ δὴ τὴν φαρὰν προσαγορευομένην φάραγγα, πολλὰ μὲν αἰσυρμίας ἀπόλαια, πολλὰ δὲ ἱερὸν ἔθιμα, ταμιείους εἶχεν θησαυροὺς, καὶ τὰ λείας ἐκδοχείους. αἰεὶ τίθει δὲ καὶ τοὺς ἁρπαζομένους εἰς αὐτὰ καρποὺς, οἵ τε πολλοὶ τῶν λόχων διέτριβον εἶχον δὲ ἐκείνους. ἄλλος δὲ ἦν τὸ συνταγμα προσγυμνάζων, καὶ τὰς ἐφόδους καὶ τῶν ἱεροσολυμιτῶν. ἔθνη οἱ ζηλωταὶ διέσωζε αὐτῷ τῶν βουλῶν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν ξιφόμενον, ἐξίασι μὴ τῶν ὅπλων οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δὲ σίμων, καὶ παρατάξαμενος, συχνοὺς μὲν αὐτῶν αἱρεῖ, συναλαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. οὔπω δὲ θαρρῶν τῇ δυνάμει, τῶν μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπέτρεπεν. χρόνοις δὲ προτερεῖν τὴν ἰδουμαίαν ἐπεβάλλετο. καὶ δὴ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἤλαυνεν ὅπῃ τοὺς ἔθνους αὐτῶν. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, ὡσεὶ πενταχιλίους καὶ δισμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φυλάττειν τὰ ὀφίτερα, ἦλθε τοὺς περὶ ἐν μασάδα σικαρείων καταδρομὰς, ἐδίδοντο τὰ σίμωνα πρὸς τοῖς ἔθνους, εὐθὺς συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, οὔτε νικηθεὶς, οὔτε νικήσας διεχείσθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν ναῦν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἶκου. καὶ μετ' οὐ πολὺ, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδευσάμενος δὲ κατά τινα κώμην, ἣ θεκουὲ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν ἡσεβδίᾳ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλεύ-

ζαρόν τινα τῶν ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα προδοσίαν τὸ ἔρυμα. τοῦτον οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο,

τὴν

τὴν αἰτίαν ἀγνοῦντες δι' ἣν ἦκοι. φθάσας δ' ὁ μὲν Ἰδουμαῖος δι' ὀλίγου, ἰδίωκον ἀπασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυγῆς τόπον οὐκ ἔχων, ἐρρίψατο ἀπὸ τοῦ τείχους εἰς τὸν ὑποκειμένον φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ. τοῖς δ' Ἰδουμαίοις ἤδη καταῤῥαθυμοῦσι τὴν ἰσχὺν τοῦ Σίμωνος, ἔδοξε καὶ τοῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν τῶν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὲ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως παρέδωκεν Ἰάκωβος, ὃς τῆς ἡγεμονίας, καὶ προδοσίας ἐπιθυμήσας. ὁρμήσας γὰρ ἀπὸ Ὀλούρου, ἐν ᾧ τότε συνήθροιστο τὸ κοινὸν τῶν Ἰδουμαίων τὸ στράτευμα, προῆλθεν πρὸς Σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτῷ προδοσίαν συνέθετο τῷ αὐτῷ παραδώσειν, λαβὼν ὅρκους, ὡς ἀεὶ τιμῶν ἂν δέσποτα λοίπ. συνεργήσοντ' ὑπέσχετο, καὶ πρὸ τῆς ὅλης Ἰδουμαίας. ἐφ' οἷς ἱσταθεὶς φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ Σίμωνος, καὶ λαμπρῶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσι, πρόῤῥησιν εἰς τοὺς στρατιώτας ὑπέρρησε, τὸ μὲν πρῶτον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν ἐφόβησε τοῦ Σίμωνος. ἔπειτα δεξιούμενος τοὺς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν τὸ πλῆθος, ἔπειθεν ὡς τὰ δίκαια τὸν Σίμωνα, καὶ προδοσίαν δίκαι μάχης αὐτῷ τὴν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα διαπρεσβευόμενος, καὶ Σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκάλει, σπεύδοντ' ὑπερχούμενος τοὺς Ἰδουμαίους, ὁ δὲ παρέρχεται. ὡς γὰρ ἤδη πλησίον ἦν στρατιά, φρόνος αἰσθόμενος τὸν ἵππον, καὶ τὴν συνεφθαρμένην ἔφυγε. ποία γὰρ ἐμπίπλῃ πάντη τοῦ πλήθους, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν λυθεῖσα ἐκ τῆς τάξεως, αὐτομόλουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια.

Κεφ. λα. Σίμων δ' ὡς δόξαν εἰς τὴν Ἰδουμαίαν εἰσπλασεν ἀναμωτί, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρώτην αἱρεῖ τὴν πόλιν Χεβρών, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, παμπόλυν δ' διήρπασε κτῆσιν. ὡς δ' φασὶν οἱ ἐπιχώριοι Χεβρῶν, οὐ μόνον τῆδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αἰγύπτῳ μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διχίλια γὰρ αὐτῇ, καὶ ἑξακόσια ἔτη συνεπεθέμην. μυθεύουσι δ' αὐτοὶ τὸ οἰκητήριον ἀβραάμου τοῦ Ἰουδαίων προγόνου γενέσθαι, μετὰ τὴν μεσοποταμίας ἀποστάσιν, ἐξ ἧς ὁ παῖδας αὐτοῦ καταβῆναι εἰς αἴγυπτον οἴδασιν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται), παῖνον καλῆς μαρμάρου καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ἐκτὸς σταδίων ἓξ τοῦ ἄστεως τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

Κεφ. λβ. Ἔνθεν ὁ Σίμων δι' ὅλης ἐχώρει τῆς Ἰδουμαίας, οὐ μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ χώρας ἅπασαν λυμαινόμενος. διὰ γὰρ τὴν ὀπλιτῶν, πλέον ἢ τετρακισχιλίων ἀμφὶ Σίμωνα μυριάδες, ὡς μηδὲ τοῖς ἐπιτηδείοις ἐξαρκοῦντα πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ χρείας, ὠμότης τε ἀεὶ, καὶ πρὸς τὸ ἦθος ὀργὴ, δι' ἃ μᾶλλον ἐξερημοῦτο Σίμωνι ἑπόμενον Ἰδουμαίων καθάπερ δι' ὑπὸ τῆς ἀκρίδων καταπτάν, ὕλαν ὅταν ἰδοῦσα ἐφιλονεικήσειεν αὐτῶν, οὕτω τὸ κατὰ τὸν Σίμωνος στρατιὰς ἐρημίαν καταλείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ πρόσω ἀπὸ τῆς χώρας, ἢ συναπατῶντες ἠφάνιζον, ἢ ἐρημούμενοι, καὶ τῷ ἐνεργὸν, ὑπὸ τῆς πορείας, συληστήσειν ἐποίουν τῆς ἀκρίβειαν, καθάπερ τὸ σίτου, οὐδὲ σημεῖον τι καταλείποντο τοῖς πορθουμένοις τῆς γεωργείας. ταῦτα πάλιν τοὺς Ζηλωτὰς ἐπῆγεν, καὶ φανερῶς μὲν ἀπεδιατάξασθαι

A causæ nescij cur veniſſet. mox autem de traditione prolocutum, ſtrictis gladiis perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubiectam vallem ſe proiecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priuſquam bello congrederentur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miniſtrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Deni-
B que profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quòd ſemper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſimè apud Simonem cœnatus, ampliſſimíſque promiſſis animatus, vbi ad ſuos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur eſſe maiórem. dein-
C de rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuerſa perterritis, vt Simonem reciperent, ſuadebat, eíque ſine pugna rerum omnium permitterent principatum. ſimul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios euocabat, diſiecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inſcendit, & cum ſociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuerſam multitudinẽ, ac priuſ-
D quam ad manus venirent, domum quiſque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon verò præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introiuit: primúmque aggreſſus ex improuiſo Chebron municipium capit, in quo maximæ præda potitus eſt, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni.
E hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuiſſe domicilium, poſteaquam Meſopotamiæ ſedes reliquit: eiúsque poſteros hinc ad Ægyptum eſſe profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vſque durare. Hinc totam Simon peruaſit Idumæam, non
F modò vicos eius & ciuitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia ſequebantur, vt his ne victui quidem neceſſaria ſatis eſſent. Ad has autem neceſſitates accedebat eius crudelitas & inſuper iracundia, quo magis vaſtari contigit Idumæam. Et quemadmodum poſt locuſtas ſylua cerni ſolet frondibus ſpoliata, ſic etiam quà Simonis tranſiſſet exercitus, à tergo ſolitudinem relinquebat: & alia quidem
G comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorem, prorſus vt ne ſignum quidem vaſtatis relinqueretur, quòd aliquando fuiſſent. Hæc omnia turſus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre: insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. dein de tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vescerentur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, nõ modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

καπέδοσαν, σφοδρὸς ἐγένετο ἡ ἐπὶ τῇ παρόδῳ ἁρπαζομένη Σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τὸν ὄχλον αὐτὴ θεραπείας συχνοὺς. ἐπεὶ τὰ ὡς αὐτὴν ἠχμαλωτισμένοι Σίμωνα, γενηθέντες εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεφαν, καὶ ὅσον οὐδέπω σφαγὰς κατὰ θύμων τὰ ὅπλα, σφοδρὸς ἡ γυναικὸς ἐκπλήξας. ἡ δ' οὐκ ἦλεος εἴσχεν, ἀλλ' ὀργὴ σφοδρὸς ἡ ἁρπασμένης, καὶ σφοδρὸς τὸ τεῖχος τῶν ἱεροσολύμων ἦθεν, καθάπερ τὰ ζωθέντα τῶν θηρίων, ἐπὶ δὲ τοὺς ξώσαντας ἀπόλαβεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν ἀφίησι. ὅσοι γὰρ λαχανείας εἶκεν ἀφρυγανισμὸν σφοδρὸς ἐξήλυθεν ἔξω πυλῶν, αἰόπλους καὶ γέροντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μόνον οὐκ καὶ νεκρῶν γαστέρων σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χόρτου κόπτοντας, εἰσέπεμπε καταπλήξασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἅμα, καὶ δείσασθαι τὸν δῆμον ὅπως χόρτον πρὸς τοὺς αἰτίους. ἐστέλλετο δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τὸν πάντων ἔφορον, εἰ μὴ ταχέως ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα δράσθησεται πάντας τοὺς κατὰ τὴν πόλιν, μηδεμίας φεισάμενον ἡλικίας, μηδὲ ὅπως τῶν αἰτίων δράκοντας τοὺς αἰτίους. τοιοῦτοι

πλὴν ἡρῳδείου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρουντος (ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν ληστῶν κατείληπτο) σκοπὸς ἦδη τὰ ἱεροσόλυμα θεώμενοι ῥωμαίοις.

Κεφ. λδ. Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο σὺν τῇ ζηλωτῇ τὴν γυναῖκα, πάλιν ὅλῃ τὰ λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεφε, καὶ φεύγοντων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φόβῳ συνέλαγκασεν. εἵπετο δὲ αὐτὸς ὅλῃ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὐθις τὸ τεῖχος, ὅπως λάβοι τῶν φευγόντων καὶ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. ὧν ὁ τῶν δήμων σίμων μὴ ἔξωθεν, ῥωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δ' ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὅτ' νοια κακῶν καὶ τόλμη τὸ συνέταγμα τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τὸν τε δὴ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ὅδε, κἀκεῖνος αὐτοὺς ὧν ἐποιήσατο δυνασείας ἠμείβετο, πάντα ὅτῳ ἔπων ὁρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δ' ἦσαν ἁρπαγῶν ἀπλήστοι, καὶ τῶν πλησίον οἰκιῶν ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐπιθηλυπάθοιεν τῷ κόρῳ, κόμας σμυθιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταστιλβόμενοι δὲ μύρεσι, καὶ πρὸς δυφρείαν ὑπογραφόντες ὀφθαλμούς. οὐ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. συῤῥυπαίνοντο δὲ ὡς πορνείῳ τῇ πόλει, καὶ πᾶσιν ἀκαθάρτοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων τε δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὁπότε ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολεμικοί, τότε ξίφη θεραπεύοντες ὑπὸ τῶν ἀνειβεβλημένων χλανιδίων, τε θρασυνόμενοι ἐπίλαιον. τοὺς ὑποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φοινικάτους ἐξεδύετο, καὶ διαφυγόντας τὸν ἐντὸς τεῖχος τύραννον, ὑπό τε θεῶν πυλῶν διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν θεὸς ῥωμαίοις βουλομένοις ἀπεκόπτετο. διῆσαν πάσεται δὲ θεὸς τὸν ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναιροῦσι τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν κατασκαφθεῖσαν ὑπὸ γραπτῆς. συγγενὴς δὲ ἦν αὕτη τε τῶν ἀδιαβηνῶν βασιλέως ἴζατε. συνεισεπίπτουσι δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, καὶ κεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξάπεντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ γὰρ τὴν θεοφημισμένην αὐλὴν, αὐτός τε ἦν, καὶ κεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ καὶ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, θεοὺς τοὺς ἀσεφθρυόντας ἠθροίσθη, καὶ κατὰ τῶν αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅτι τε τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ οὐχ ἕπετο τὸ ἔφοδον αὐτῶν καταδῦσαι παρέσῃ μαχιμωτέροις οὖσιν, ὡς τὴν ὀπόνοιαν, μὴ νύκτωρ ὑπὸ τὸ ἱερὸν παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἅγιον καταφρήσωσι. συνῆσθοντες οὖν μὴ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ὑπόθεσιν. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γὰρ καταλύσωσιν ἰωάννου, ἐκεῖνον δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μᾶλ' ἱκετηρίαν δεύτερον εἰσαγαγὼν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπῃνέτο δὲ ἡ βουλὴ,

A præter caſtella Herodium & Maſſadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, ſola iam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

CAP. IX. De Simonis gestis contra Zelotas.

Simon autem vbi vxorem ſuam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit perſequendas: & vndique circumacta natione, Hieroſolymam compulit pleroſque fugere; cùm ipſe quoque ad eam ſequeretur. Deinde muro eius obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriſque ſæuiores: quos etiam Galilęi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipſi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam ſibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ deſiderarent vt facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perſcrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum ſanguine deuorantes ſine aliquo metu, poſt ſatietatem muliebri libidine caleſcebant: comptíque crines, ac fœminarum veſte induti, lotíque vnguentis, & vt forma placerent, oculos illiti, non ſolùm ornatum, ſed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obſcœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari verſabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque inceſſu eneruati, ſubita incurſione bellatores fiebant: & de paludamentis verſicoloribus eductis gladiis, caſu obuios tranſuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugiſſent, excipiebat ſæuior in cædibus Simon: quíque inteſtinum euaſiſſet tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via tranſire cupientibus ad Romanos, abſciſſa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum diſſidebant: ſeparatíque ab aliis, aduerſum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelotarum perimunt, cæteróſque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irrupêre Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulſis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupradicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpolia depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem diſperſi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati ſunt: eóſque Ioannes aduerſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus poſſent; quàm confidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſéq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus ſententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabát ſalutis remediũ. nã vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes impetum propulsabant: multíque ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: tursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denuntiantem. Per turres autem dispoſuerunt balistas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique molleſcerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

A καὶ τὴν ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνος εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἔδεισαν. συμπαρεκάλουν δὲ οἱ ἐκ τῆς ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῆς οἰκείων καὶ τῆς κτημάτων. ὁ δὲ αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδύσας τὸ διαπόζειν, εἰσέρχεται ὡς ἀπαλλάξων τῆς ζηλωτῆς τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν ἀφνημούμενος. παρῆν δὲ μὴ τὴν δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ πρὸς τὰς ἑαυτοῦ δυνασείας, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἥττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο. σίμων μὲν οὕτως ἐναυτῷ ζήτω ξαυθικῶς μιὼ ἱεροσολύμων εἴχετο ἐχθρός. ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῆς ζηλωτῆς πλῆθος εἰργόμενον τῆς ἐξόδων τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότας, ὡς δὲ χρῆμα καὶ τὰ ἐκείνων οἱ πρὸς τὸν σίμωνα διήρπασαν, ἐν ἀπόρῳ τῶν σωτηρίων εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ σίμων, τοῦ δήμου βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι καταστάντες ὑπὲρ τῆς νοσῶν, καὶ τῆς ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἐπίπτον τῆς περὶ σίμωνα, καὶ πολλοὶ ἐραυματίαι, κατεφέροντο. ῥᾳδίους γὰρ ἐξ ὑπερδεξίου τὰς βολὰς οἱ ζηλωταί, καὶ οὐκ ἀσύχους ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργους ἐπὶ προκατασκεύασαι τέσσαρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιεῖντο τὰς ἀφέσεις. τὸν μὲν κατὰ τὸν ἀπαλιωτὴν, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸν δὲ τῷ ξυστῷ καθύπερθεν, τὸν δὲ πρὸς, κατὰ γωνίαν ἄλλην ἀπικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς, ὑπὲρ τὸν κορυφὴν κατεσκεύασο τῆς παστοφορείων, ἔνθα τὸν ἱερέων εἷς ἐξ ἴθους ἑστήκει ὑπὲρ ἑβδόμης ἐκάστην ἐσημαίνων σάλπιγξι δήλης, καὶ τελεσθεῖσαν αὖθις πρὸς ἑσπέραν, ὅτε μὲν ἀνίησι τὸν λαὸν καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέκειντο δὲ ὑπὲρ τῆς πύργων, ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλους μηχαναῖς, τοῖς τε τοξόταις, καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὲ τὰς μὲν προσβολὰς, ἐκπεπτώκεις ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μᾶλλον ζομένων αὐτῷ τὸν πλήθων, αὐτεῖχε δὲ ὅμως προθυμία δυνάμεως. τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοὺς πολλοὺς τῶν μαχομένων ἀνῄρει.

B

C

D

E

Cap. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eam destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentíque stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantũ lõginquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

F

G

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἔδει καὶ τὸν ῥώμης πάθη παλαιπά. παρῆν μὲν γὰρ ἀπὸ γερμανίας οὐϊτέλλιος, ἅμα τῷ στρατιωτικῷ, πολὺ πλῆθος ἕπεσθαι ἄγοντος ἕτερον. καὶ χωροῦντος δὲ τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τοὺς στρατώτας ἔδει βόλοις, ἅπαν ἐποιήσατο τὸν ῥώμης στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρουσαν. οἱ δὲ ἀνθρωποι ὀφθαλμοῖς τὸν ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ ἔδει λαμφθέντες παντοδαπῶν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, τὰς ἐνθυμίας μόλις κατεῖχον, ὡς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ζέπεσθαί τε, καὶ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους αἱρεῖν. τὰ μὲν κατὰ τὸν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

Cap. XI.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων καταστρεφάμενος ὑπέστρεφεν εἰς καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὸν ῥώμης πράξεις, καὶ οὐϊτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὖν αὐτὸν καίπερ ἀρχέσθαι καθάπερ ἄρχειν καλῶς ὀπισάμενον, εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγε, καὶ τὸν ὡς ἐρήμου καταμαρτύρεται τῆς ἡγεμονίας, ἠδέως διαπότων. ἐφαλγήσας δὲ τῷ πάθει, καρτερεῖν τὸν βάσανον οὐχ οἷός τε ἦν, καὶ τὴν παρίδος πορθουμένης, ἐπὶ ἐτέρας προσδοκῶν πολέμοις

ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπειγεν ὑπὸ τὸν ἄμυναν, τοσοῦτον εἶργεν ἡ σύνοια τῆς ὀλιγανθρωπίας. πολλὰ γὰρ φθάσας.

παρουρ-

παυσηθῆναι τ τύχην, πρὶν αὐτὸ εἰς τὴν Ἰταλίαν παραγωθῆναι, & ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ πλοῦτα, σφαδάζουσαν ἤδη καὶ ἴσχε τ ὀργήν. συνιόντες ὁ οἵτε ἡγεμόνες, καὶ οἱ στρατιῶται καθ' ἑταιρείαν, φανερῶς ἤδη μετεβολὴν ἐβουλεύοντο, καὶ διεγανακτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲν δὴ τοὺς ῥώμης στρατιώτας ξυφοῦντες, & μηδὲ ἀκούειν πολέμου φίλων ὑπομένοντας, διεχλευστοῦσιν οἷς ἐκέλευ τὴν ἡγεμονίαν, καὶ θεοὺς ὑπέδακνημάτων δοὺς ἀνύουσιν αὐτοκεάβρας. αὐτοὶ ὁ διὰ τοσούτων καὶ χωρικοὺς πόνων, καὶ γηράντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζονται τὴν ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἀρχῆς παρ' αὐτοῖς ἔχοντας. τίνα δικαιότερον ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς δυνοίας δοῦναι ἀμοιβὴν, εἰ τὸν νῦν κατασφάντα. τοσούτῳ δὲ εἰκὸς οὐεσπασιανὸν ἡγεμονεύειν δικαιότερον, ὅσῳ καὶ αὐτοὺς τῆς ἐκείνου δοῦναι ἀξιώτερον. οὐ γὰρ δὴ μικροτέρους τῆς ὑπὸ γερμανίας διαλυσαμένους πολέμους, οὐδὲ τῆς ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύραννον, ἥττηδὲ τοῖς ὅπλοις ἀγῶνος. ἐνδεήσειν δὲ οὐδέν. οὐ γὰρ τὸν σύγκλητον, ἢ τὸν ῥωμαίων δῆμον αἰδέσεσθαι τῆς οὐϊτελλίου λαγνείας, αὐτὸ τῆς οὐεσπασιανοῦ σωφροσύνης, οὐδὲ αὐτὸ μὴν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ τύραννον ὠμότατον, ἀπαιδία δὲ αὐτὸ πατρὸς αἱρεῖσθαι πρὸς ταύτην. μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰρήνης ἐστὶ, τοὺς γηράσκοντας τῆς βασιλείων εὐφροσύνης. εἴτε οὖν ἐμπειρίᾳ γήρως, προσήκει τὸ ἄρχειν, οὐεσπασιανὸν αὐτοὺς ἔχειν· εἴτε νεότητος ἀλκῆ πιτον. καρπίσεσθαι γὰρ τῆς παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν δὲ οὐ μόνον αὐτοὺς, τότε τὴν ἰσχὺν τοῖς δοθεῖσιν, ἅτε ἴδια τάγματα, καὶ τὰς ἐκ τῆς βασιλείων συμμαχίας ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσειν τότε πρὸς ἅπαντα, καὶ τὰς ἑῴας ὅσα τῆς ὑπὸ οὐϊτελλίου φόβων κεχείρωται. & τοὺς δὴ τῆς ἰταλίας δὴ συμμάχους, ἀδελφὸν οὐεσπασιανοῦ καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τὸν μὲν προθήσεσθαι πολλοὺς τῆς ἐν ἀξιώματι νέων, τὸν δὲ καὶ τ πόλεως φυλακὴν πιστεύσειν, μέρος οὐκ ὀλίγον εἰς δημοσίαν ἡγεμονίας. καθόλου τὸ αὐβεβαιώσειν αὐτοὶ, τάχα τὴν σύγκλητον ὑποδείξειν τ ἴσως τ σωτηριωτάτων στρατηγὸν ἀπομόνιμον. τοιαῦτα καὶ συμφορᾶς οἱ στρατιῶται διελάλουν. ἔπειτα συναθροισθέντες, καὶ ἀλλήλους παρεκάλουν, ἀναπορθοῦσιν τὸν οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῷ ὁ φερωνὶς μὲν ἐν πάλαι θεὶ τῆς ὅλων, οὔπω γε μὴν αὐτὸς ἄρχειν προῃρεῖτο, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενος, προκείνων δὲ τὴν ἐν λαμπρότητι κινδύνων, τὴν ἐν ἰδιώταις ἀσφάλειαν. ἀρνουμένῳ δὲ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐπήλαζον, & προεκηρύττοντο οἱ στρατιῶται ξιφήρεις, ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βούλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δὲ πρὸς αὐτοὺς διαπαλαίσας, ἐξ ὧν διωθεῖτο τὴν ἀρχὴν, τελευταῖον ὡς ἐκ ἐπίδην, εἶπεν τοῖς ἐνομίσασι.

Κεφ. λζ. ΠΡοεξεπεμπόντων ὁ αὐτὸ ἤδη μυκιανὸν τὸ κ τ ἄλλων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τ ἄλλης στρατιᾶς ἀγὴν βοώσης αὐτὸν δεῖ πᾶν τὸ ὑπίπαλον, αὐτὸς πρῶτον τῆς ἀπ' ἀλεξανδρείας εἶχε πρασμάτων, εἰ δὲ πλεῖστον τ ἡγεμονίας μέρος τὴν αἴγυπτον οὖσαν, διὰ τὸν τῆς σίτου χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρίλθοι καὶ βίᾳ καθαιρήσειν ἤλπιζεν οὐϊτέλλιον. οὐ γὰρ αὐτὸ

A tunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cùm apud se digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitelliũ iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatũ fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset accepit.

CAP. XI. Ægypti descriptio, & Phari.

MVtiano autem cæterísque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. nec enim perpessu-

fiurum esse populum fame oppressum. Simul et- A
iam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiá propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, maríque imperuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ab Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorũ porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinẽ oppidum vsque nauibus ascenditur. namque vlteriùs progredi, vt suprà diximus, cataractæ non si- C
nunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium peranguſtum habet, saxísque latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad ccc. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri D
sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, eóque periculosum per anguſtiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbẽ diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad E
Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) susceptο munere principatus, operã atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viri ex proxima administratione sciẽtes. Et ille quidem permissa sibi potestate, o- F
mnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

ξεσθαι πρὸ τῶν ῥωμαίων τὸ πλῆθος, τὰ δύο τὸ δὲ τῶν ἀλεξανδρείας τάγματα προσαποστῆσαι θελόμενος. ἐνεθυμεῖτο ὅτι καὶ ἀσφάλειαν ἡ χώρα ἔχοι τῷ ἀπὸ τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατὰ τὴν δυσπρόσοδος, καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. καὶ μὲν ἑαυτῷ, προβεβλημένῃ τὰ ἄνυδρα τῶν λιβύης, καὶ δὲ μεσημβρίαν, τὴν διορίζουσαν ἀπὸ αἰθιόπων τῷ συήνῃ, καὶ τοὺς ἀπλάστους τῷ ποταμῷ καταῤῥάκτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς, ὅτι τῷ ἐρυθρᾷ θαλάσσαν ἀπαχθομένη μέχρι κοπτοῦ. βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῇ ἦτο μέχρι συήνης, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὁρμων. τετείχισται μὲν οὕτως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ δὲ πηλουσίου καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ὅτε ἀπὸ τῆς πλινθίνης ἀπάπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων ἑξακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ δὲ νεῖλος, ἀναπλεῖται μέχρι τῆς ἐλεφαντίνων καλουμένης πόλεως, ἔνθεν δὲ ἐῤῥοῦσι προσωτέρω χωρεῖν οὐ δυνηκαμεν καταῤῥάκτας. δυσπρόσιτος δὲ λιμὴν ναυσὶ, καὶ κατ' εἰρωνίαν, ἀλεξανδρείας. στενὸς γὰρ εἴσπλους, καὶ πέτραις ὑφάλοις τὸν ἐπ' ἀριστερὰ καμπτούμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτοῦ μέρος, πόρραχται χειροκμήτοις σκέλεσιν. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ προσαγορευομένη φάρος νησος προκειται, πύργον ἀείρουσα μέγιστον, ἐκπυρσεύουσα τοῖς καταπλέουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πόῤῥωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχείρειαν τοῦ κατάπλου. περὶ ταύτην τὴν νησίδα καταβέβληται χειροποίητα τείχη μέγιστα. προσπεσανόμενον δὲ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς ἄκροις ἔρκιον ἐφηνυμένον ἐκ βαχυᾶ τοῦ πόρου, καὶ σφαλερὰν δὴ τινοῦ τὴν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοιγε λιμὴν ἀσφαλίστατος ἅπάντων ἐστὶ, καὶ ἑξήκοντα σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τότε λείπονται τῇ χώρᾳ πρὸς δυσαρμονίαν κατάγῃ, καὶ τὰ θέρους δύοντα τῶν ὁλκείων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μερίζειν τὴν οἰκουμένην. ἐφίετο μὲν ἤδη εἰκότως, τῷ ταύτῃ θεάματον ὑπατείας εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας. ὑπεστέλλει δ' οὐ δυσὶ τοῦ διέποντι τὴν αἴγυπτον, καὶ τὴν ἀλεξανδρέων πειθοῖ ἀλεξάνδρῳ, δηλαδὴ τὸ τῆς τραπέζης πρόθυμον, καὶ ὡς αὐτὸς ὑποδὺς εὐαγχώνως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνοι. προσανατρέφουσι γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀλεξάνδρου, ἅμα προθύμως τά τε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὁρκωσεν, ἐκάτεροι δὲ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τῷ μὲν ἀρίστῳ τῶν ἀνδρῶν ἐκ τῆς εἰς τραπέζης εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πεπιστευμένος ἤδη τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν, προπαρεσκεύαζεν αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν. τάχος δ' ὑπονοίας δίκην, ἄλλον ἀφῆμαι τὸν ὑπὸ τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑορτάζει, διαγγέλια δ' καὶ θυσίας ἀπ' αὐτοῦ ἐπιστέλλει. τὰ δὲ κατὰ μυσίαν, καὶ παννονίαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὸ οὐιτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ ὑπασπάσαντο τὴν ἡγεμονίαν ἅμωνον. ὁ δ' αἰαζοὺς δὲ ἀπὸ καισαρείας εἰς ἐκρυτὸν παρῆν, σὺν πολλῇ μὲν ἀπὸ τῆς συείας αὐτῷ, πολλαὶ δ' καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνῆντων, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν δὲ καὶ μουκιανός,

Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus,
ὁ τῆς

CAP. XII. Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciíque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò G
antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes.

ὁ τῆς ἐπαρχείας ἡγεμών, τὸ θεῖον μᾶλλον ἢ δίκαιον, καὶ τοὺς κατὰ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων.

Κεφ. λη. Προχωρούσης δὲ παντάχου καὶ νῦν τῆς τύχης, καὶ τῆς θεραπείας συνεπιδιδούσης ἐκ πλείονος μέρους, ἤδη παρίστατο τῇ διανοίᾳ σκοπεῖν, ὡς οὐ δίχα δαιμονίου θεοῦ νοίας ἅψαιτο τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις εἱμαρμένη τὸ κεφαλὴν τῶν ὅλων ἐπ' αὐτὸν αἰωρήσειεν. τά τε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ γὰρ αὐτῷ γενόμενα πανταχοῦ, θεοφαίνοντα τήν τε ἡγεμονίαν καὶ τὰς Ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτὸν ἔτι δεσμώτην νέρωνος αὐτοκράτορα θεοσεπῆ ἐθάρρησεν. ἐξεπεπλήκτο δὲ τὸν ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, καὶ θεοπαλεσάμενος μικρὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ φίλοις, πρῶτον μὲν αὐτὸ τὸ δραστέριον ἐκδιηγεῖτο, καὶ ὅσα τοῖς Ἰωταπάτοις δι' αὐτὸν ἐκαμνε. ἔπειτα τὰς μαντείας, αἷς αὐτὸς μὲν ὑπώπτευσε πάντα πλάσμα εἶναι θείου, ὑπὸ δειλίας ἢ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν θεσπισμάτων θείας. αἰσχρὸν ἂν ἔφη τὸν θεοπεσίσαντα μοι τὴν ἀρχὴν, καὶ δίκαιον τοῦ θεοῦ φωνῆς, ἔτι αἰχμαλώτου τάξιν, ἀλλὰ δεσμώτου τύχην ὑπομένειν.

Κεφ. λθ. Καὶ καλέσας Ἰώσηπον, λυθῆναί κελεύει. τοῖς μὲν οὖν ἡγεμόσιν ἐκ τῆς εἰς τὰ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ θεῖα αὐτῶν ἐλπίζειν παρέσχεν. συνῆν δὲ τῷ πατρὶ τίτος, δίκαιον ὢν πατέρι, ἔφη, τὸν Ἰώσηπον καὶ τὸ ὄνειδος ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ. ῥηθήσεται γὰρ ὅμοιον τῷ μὴ λυθέντα τὴν ἀρχὴν, αὐτὸν μὴ λύσαντα, ἀλλὰ κόψαντα τὰ δεσμά. τοῦτο γὰρ ὅτι τοῖς μὴ δεόντως δεθεῖσιν ἀποτελεῖ. συνεδόκει τοῖς παροῦσι, καὶ παρῆσαν τινες, πολλοὺς δίκαιον εἶναι τῷ ἄλυσιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος εἰλικρινῶς ἐπὶ τῷ θεσπισμῷ γέρας τῷ ὄντι μίαν, ἤδη καὶ ἐπὶ τῷ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν.

Κεφ. μ. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὸ φρασθέν χρηματίσας, καὶ κατασπάσας ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ ὡς τῷ ἀξίων, εἰς αὐτοχείαν ἀφικνεῖτο. καὶ βουλόμενος ποιεῖσθαι, θεσπρωμάτεα τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἔχειν, τῷ μὲν βέβαιον οὖσαν ὁρᾶν, τὰ δὲ ὑπὸ Οὐιτελλίου ταραττόμενα. πέμπει δὴ μυριάσιν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς δοὺς ἱππέων τε καὶ πεζῶν συχνὰ δύναμιν. ὁ δὲ τῷ τε χειμῶνι ἀκμαίῳ δείσας τὸ πᾶν, πεζῇ τὴν στρατιὰν ἦγε διὰ καππαδοκίας καὶ φρυγίας.

Κεφ. μα. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ Αὐτώνιος Πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ ἕβδομον τάγμα τῆς κατὰ μυσίαν, ἔτυχε δὲ ἡγεμονεύων αὐτόθι, Οὐιτελλίῳ ὡς δὴ ταξόμενος ἠπείγετο. Οὐιτέλλιος δὲ αὐτὸν συναρπάσοντα μετὰ πολλῆς δυνάμεως καμπίνων ἐκπέμπει, μέγα θαρρῶν τῇ αἰδοῖ, ὡς τῷ ἐπ' ὄθωνι νίκῃ. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἐλαύνων ἀγὼν τάχους ἐπὶ κρήμνοις τῆς γαλλίας τὸν αὐτόνιον καταλαμβάνει. μοδόεια δέ ἐστιν ἡ πόλις αὕτη τῆς Ἰταλίας. καταδὼν δὲ ἐστρατοῦτο τὸ πλῆθος τῷ πολεμίων, καὶ τῷ δυνάμεως, συμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐθάρρει, σφαλερὸν ἂν τῷ ἀναχώρησιν λοχιζόμενος, θεσπροσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, καὶ χιλιάρχους ἐκέλευε, μεταβαίνειν θεοῖς τὸν αὐτώνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ Οὐιτελλίου θεάματα, τὴν οὐεσπασιανοῦ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων, καὶ παρ' ᾧ μὲν οἶδε λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τῷ δύναμιν, καὶ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον θεολαβόντας, τὴν ἀνάγκην πρῶτον χάριν, ἢ μέλλοντας ἤτταις τοῖς ὅπλοις,

populorum alacritatem, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quàm strenuus fuisset Iosephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum esse ait, vt qui sibi auguraſſet imperium, vocísque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenę retulisse, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his, qui nõ rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniẽs securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famę donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

CAP. XIII. De Vitellij morte & moribus.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium cõsequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem cẽturionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoq; melius esse, si id sponte faciãt, quòd necesse est: cũq; se multitudine superatũ iri sciãt,

voluntate periculum prævenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicissent, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecisséntque nisi his aduoluti tribuni supplicassēt. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio trāsmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam plerámque multitudinem peremit. aggressus autē reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum x x x. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cũ Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, cúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbē prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiorem luxu prodigæ mensæ refertus, tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidē gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autē die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militib. à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutādo, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserāt,

τ γνώμαις τὸν κίνδυνον φθάσαι. οὐκ ἀσφαλὲς μὲν γὰρ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν θεραπεύεσθαι τὰ λείποντα, οὐϊτέλλιον ὄντα οὐδὲ σωθῆναι τοῖς παροῦσι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ πρὸς τὸ αὐτόνιον αὐτομολεῖν μετὰ δυνάμεως. τῇ δ' αὐτὴ νυκτὸς ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δίος τὸ θεραπεύσαντας εἰ κρείττων δόξοιεν. ἀσπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τὸν κεκινηκότα ὥρμησαν αἰκίζειν. κἂν ἐφθάρη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ τριβοῦνοι οἱ χιλίαρχοι κατεῖχον αὐτούς. οἱ δὲ κλείθρων μὲν ἀπέχοντες, δεσμίους δὲ τὸν θεσμόν, οἷοί τ' ἦσαν πέμπουσιν ἐπὶ τελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ πρῖμος, αὐτίκα τοῖς ἀφετέροις αἴσησι, καὶ μὴ τὸ πλῶν ὄχλῳ δόξαι τοὺς δεσμώτας. οἱ δὲ ὠθισταξάμενοι θεοὶ ὀλίγον μὲν ἀνέσχον, αὖθις δὲ ῥαπίζοντες, ἔφθασαν εἰς τὸ κρέμνωνα. καὶ τοὺς ἱππεῖς ἀναλαβὼν πρῖμος, ὑποτέμνει τὰς εἰσόδους αὐτῷ, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, θεοῦ δ' πόλεως ἀφθείρῃ, τῷ δὲ λοιπῷ συνάψασι διαπρᾶσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐγχωρίων ἀπόλοντο, πᾶσα δὲ οὐϊτελλίου στρατιὰ, μυριάδες ἓξ ἀνδρῶν καὶ ἑξακόσιοι. τῶν δὲ ὑπὸ δ' μυσίας, αἰτωνίου ἓξ χιλίας ἀπολλυμένας, καὶ πεντακοσίας. λύσας δὲ τὸν κεκινηκότα, πέμπει θεοὺς οὐεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν, ἀπέδειξε τὸ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς θεοδοσίας ὀνείδη, τὸ παρ' ἐλπίδα τιμαῖς ἐπεκάλυψεν.

ΑΝεθάρσει δὲ ἤδη, καὶ κατὰ τὸ ῥώμην σαβῖνος, ὡς πλησίον αἰτωνίου ὢν ἀπηγγέλετο, καὶ συναθροίσας τὰς τῶν νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπετώλιον. ἅμα δὲ ἡμέρᾳ δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ὀνησίμων προσεχώρουν, καὶ δομετιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς μεγίστη μοῖρα τοῦ εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. οὐϊτελλίῳ δὲ ὀλίγα μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, τεθύμωτο δὲ ὅτι τοὺς συναποστάντας τῷ σαβίνῳ, καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ὠμότητα, διὰ φόνου αἵματος δύῃσιν, τοῦ στρατιωτικοῦ τοῦ συνεπελθοῦσιν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἐκ τοιούτων, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ μαχομένων ἐτολμήθη. τέλος δὲ τῶν πλήθει θρασυνθέντες οἱ ὑπὸ τ' γερμανίας, ἐκράτησαν τοῦ λόφου. καὶ δομετιανὸς δὲ σὺν πολλοῖς τῶν ἑστρατευμένων ῥωμαίων, διαμωνιώτερον διασώζεται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη. καὶ σαβῖνος αἰσχρῶς ὑπὸ οὐϊτέλλιον, αἱρεῖται. διαρπάσαντες τὸ οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν ἐμπιπράσι. καὶ μίαν ἡμέραν, εἰστήκεισαν μὲν αὐτῷ μετὰ τῆς δυνάμεως, ὑπάντων δὲ οἱ οὐϊτελλίου, καὶ ζυγὴ κατὰ τὸν πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. θεωρίζεται δὲ μεθύων ἐκ τῆς βασιλείας οὐϊτέλλιος, καὶ διαφλέγεσθαι ὥσπερ ἐν ἑκάτοις τ' ἀστοῦ ζαπίζης πομπεύμενος. συρεὶς δὲ διὰ τοῦ πλήθους, καὶ πανταχόθεν αἰκίας ὑβρισθείς, ὅτι μέσης τῆς ῥώμης ἀποσφάττεται, μῆνας ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε· εἰ δὲ σωθεὶς πλείω χρόνον βιώσαι, διπλιπῶν αὐτοῦ τὴν λαγεσίαν τὸν ἡμερησίαν οἶμαι. τῶν δ' ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἐριθμήθησαν. ταῦτα δ' ἔτη μηνὸς ἀπελλαίου πέμπτῃ. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἰσῆσι μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ παύσας τοῦ κτείνειν (ἔτι γὰρ ἐζητοῦντο οἱ κρύπτοντες τοὺς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῶν οὐϊτελλίου στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν, οἷς ἐκάστου αἱρέσεως,

Κεφ. μς

φθά-

φθάνοντες τὴν θυμὸν τοῦ ἀκριβῆ ἐξέτασιν) καὶ προαγαγὼν τὸν δῆμον ἐπὶ, συνίστησι τῷ πλήθει μέχρι νῦν τῆς παρούσης ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τοῦ φόβου, αὐτοκράτορα οὐεσπασιανὸν ἀποφαίνει, καὶ ἅμα τήν τε τούτου βεβαίωσιν ἑορτάζει, καὶ τὴν οὐϊτελλίου κατάλυσιν. εἰς ἣν τ' ἀλεξανδρείαν ἀφικνούμενος τῷ οὐεσπασιανῷ, τὰ ἀπὸ τῆς ῥώμης ἐξαγγέλια ἦκε, καὶ φρένθεις, ὅτι πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνδέουσι. μειζόν τι οὖσα μὴ τοῦ ῥωμύλου ἡ πόλις, στενοτέρα τοῦ πλήθους ἠλέγχετο. κεκυφυῖα δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἀπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, οὐεσπασιανὸς ὅτι τὰ λείψανα τῆς ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μέν τοι εἰς τοῦ ῥώμυλου ὥρμητο λήξαντος τοῦ χειμῶνος ἀπάγεσθαι, καὶ τάχος, τὰ καὶ τοῦ ἀλεξανδρέως διώκειν. τὸν δ' υἱὸν τίτον μετὰ τοῦ ἐκείνου δυνάμεως ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱερὰ σόλυμα. ὁ δὲ προῆγεν ἐπὶ μέχρι νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὕτη διέχει τῆς ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ἐμβιβάσας τοῦ στρατοῦ μαχέων πλοίων, ἀναπλεῖ διὰ τοῦ νείλου κατὰ τὸν μέσον νόμον, μέχρι πόλεως θμουέως. ἐκεῖθεν δὲ ἐκβὰς, ὁδεύει καὶ κατὰ πολίχνιόν τινα τανὶν καλίζει. δευτέρως αὖτις σταθμὸς ἡρακλέος πόλις, καὶ ξέρος πλούσιον χίνει. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τοῦ στρατοῦ ἀναλαβών, τῇ ξέρῃ δι' ἐξ ἐσπερίας τὰς ἐμβολὰς τοῦ πλουσίου, καὶ προῆγεν σταθμὸν ὅσα διὰ τοῦ ἐρήμου, πρὸς τὰ τοῦ κασίου διὸς ἱερὰ στρατοπεδεύσων, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τοῦ ὀστρακίνου. ἔστι δὲ σταθμὸς ἐν ἀυδρῳ. ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούροις ἀπαντᾷ, κἀκεῖθεν εἰς ῥάφειαν προῆγεν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχὴ, τὸ πάππον ἐν γάζῃ πίπτει. στρατοπεδεύσας, μεθ' ἓν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνιαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, καὶ ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγωνιοῦν αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζων.

A occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse dejectum festa lætitia celebrabat.

CA. XIIII. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gestá ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: B cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, réique apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque C progressus, ab Alexandria ciuitate xx. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteróque die apud Ostracinen, D quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEXTVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

ITVS quidem ad eum modum quem prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriam vsque solitudine, Cæsaream venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, factúmque iustitiæ. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicés seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes auderet, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostésque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præiracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis

Κεφ. α.

ΜΕΝ τοίνυν ὁ Τίτος ὃν μὲν τρόπον προεῖπομεν ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν ἐξέπεμψε διοδεύσας τὴν ὑπὲρ Αἴγυπτον μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρῆν, ταύτην διεγνωκὼς τοῖς δυνάμεσιν ἐπὶ ταύτης αὐτὸς καὶ τὸν ἀλεξάνδρειαν συγκαθισταμένῳ τῷ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ, συνέβη καὶ τὸν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν αἰσχυνόμενον ἡμέρᾳ γενέσθαι, καθ' αὑτὸ δὲ τρόπον ἑτέραν διαιρεθῆναι μέρος, ὅπερ αὖ τις ὡς ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι καὶ δίκης ἔργον. ἡ μὲν γὰρ καὶ τοῦ δήμου τὴν ζηλωτικὴν διάθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προεδηλώθη μὲν ἀκριβείας, ὅθεν τὸ ἔφυ, καὶ πρὸς ὃν κακὸν αἰτιᾶται. ταύτην δὲ οὐκ ἂν μέρος τις εἴποι, στάσιν ἐγγενέσθαι. καὶ καθάπερ θηρίον λυττῆσαν, ἐνδεία τροφῆς ἔξωθεν ἐπὶ τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὥρμα. οὕτως ἐλεάζαρος ὁ τοῦ σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τοὺς φρουροὺς τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δῆθεν ἐπὶ τοῖς ὁσημέραι τῶν ἰωάννην τολμωμένοις, οὐ γὰρ αὐτὸς παύετο φονῶν ὤν, τὸ δὲ ἀληθὲς αὐτὸς μεταλλιεύεσθαι τυραννίνην μὴ φέρων ὑποτεταχέναι, πόθῳ τῆς ὅλων καὶ δυναστείας ἐπιθυμίᾳ, διέστατο, προσλαβὼν ἰούδαν τὸν χελκίου καὶ σίμωνα τὸν ἐζρωνος τῶν δυναστῶν, πρὸς οἷς ἐζεκίας ἰοῦ χωβαρεὶ πᾶς οὐκ ἄσημος. καθ' ἕκαστον δὲ οὐκ ὀλίγοι τῷ ζηλωτῶν ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τοῦ νεὼ περίβολον ἀνὰ τὰς ἱερὰς πύλας, ὅπλα τῶν ἀμύνων μετεπόντων τιθέντες τὰ ὅπλα. πλήρης μὲν οὖν ἐπιπεδίων ὄντως ἐθαῤῥύνη. καὶ δὲ ἀφθονία τῶν ἱερῶν ἐγλάστρευσεν, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβεῖς ἡγεμένοις. ὀλίγοις γὰρ τῇ κατὰ φύσιν ὀρθῶς δεῖται, εἰ καθαρὰ μένοι τὰ πολλὰ κατὰ χρέος ἔμενον. ὁ δὲ ἰωάννης ὅσον αἱρῶν ἀνθρώπων πλῆθος, τοσοῦτον ἐλείπετο τοῦ τόπου, καὶ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ὥστ' ἀδείας ἐποιεῖτο τὰς προσβολάς, ὥστ' ὀργὴν πρόμοι. κακούμενος δὲ πλέον ἥπερ ἀγαπητὸς τοῖς περὶ ἐλεάζαρον, ὅμως οὐκ αὖθις. συνεχῶς δὲ ἐνδρομαὶ, κατ' ἀλλήλων καὶ βολαὶ ἀφειδῶς ἐγίνοντο, καὶ φόνοις ἐμιαίνετο πανταχοῦ τὸ ἱερόν. ὁ δὲ γιώρα σίμων, ὃν ἐπ' ἀμηχανίας

ὑπέλαβ-

τύραννον αὐτῷ τυραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος
προσηγάγετο, τὴν τ ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τ κάτω πολὺ
μέρος, ἐῤῥωμένστερον ἤδη τοῖς περὶ τ Ἰωάννην ἐβαλ-
λεν, ὡς αὖ καθύπερθεν πολεμουμένοις. ἦν γὰρ ἐκεῖ χεί-
ρων προσιὼν αὐτὸς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνω θεν. καὶ τῷ
Ἰωάννῃ διχόθεν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί
τ, καὶ βλάπτειν δικαίως. ὃ καθόσον ἠτίατο τῷ ἀμφὶ τ
Ἐλεάζαρον ὢν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπλεονέκτει ἐν ὑ-
ψηλοτ σίμωνος. παρὸ καὶ χεῖρ ὑπὸ τὰς κάτωθεν προσ-
βολὰς διμοίρεις ἔῤῥαξε. τοὺς γὰρ ἄνωθεν ὑπὸ τ ἱερῷ κατα-
κοντίζοντας, ἀπέστελλε τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελῶν τὸ γὰρ
αὐτῷ, καὶ καταπέλτῃ παρῆσαν ὑπ ὀλίγοι, καὶ λιθοβόλοι,
δι' ὧν οὐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ πολ-
λοὺς καὶ τ ἱερουργοῦντων αἱρεῖ. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν
ἀσέβειαν ἐκλυόμενοι πάτες, ἔμελε τοῖς θύειν ἐθέλουσιν
εἰσπέμπειν, μετὰ ὑποψίας μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχω-
ρίους προσιέρευνώμενοι. τοὺς δὲ ξένους ἀφίεσαν, οἳ
καίπερ δυσωπήσαντες αὐτῶν τ ὠμότητα, ἐξηγάλω-
κει τ στάσεως ἐγένοντο. τὰ γὰρ ἀπὸ τ ὀργάνων βέλη μέχρι
τ βωμοῦ καὶ τ νεὼ ἀφ' ὑψηλοτ ἐφερόμενα, τοῖς τε ἱε-
ρεῦσι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐπέπιπτε. καὶ πολλοὶ αὐτόθεν
τες ὑπὸ γῆς πεφάτων, ἐφ' ἑστίας μίαν καὶ πᾶσιν αὐθεγέ-
νοις χῶρον ἅγιον, πρὸ τῆς θυμάτων ἑστίας κεῖσθαι, καὶ τ
ἑλλησι πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέ-
σφαττον ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς γὰρ ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι,
καὶ ἱερεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ πανταχόθεν τῶν
αἵματα πεφονευμάτων ἐν τοῖς θείοις περιβόλοις ῥεύματα ἐγίνετο.

Κεφ. β. Τὴν τηλικοῦτον ὦ τλήμονεστάτη πόλις πέπονθας
ὑπὸ ῥωμαίων, οἵ σου τὰ ἐμφύλια μύσος ἐκκα-
θαιρεῦντες εἰσῆλθον; θεοῦ μὲν γὰρ οὔτε ἧς ἔτι χῶρος, οὔτ'
μόνειν ἐδύνασο, τάφος οἰκείων γυμνῶν στενώτατον, καὶ
πολέμου τ ναὸν ἐμφυλίου πλήσασα πολυανδριον. δύ-
ναιο δ' ἂν γυμνὸς πάλιν ἀφ' ἁμείνων, εἴγε ποτὲ τ πορ-
θήσαντα θεὸν ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ παρ-
όντα τῷ νόμῳ τῆς συγγραφῆς, ὡς οὐ κατολοφυρμοῦ οἰ-
κείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως πραγμάτων. δ' ἑξῆς τὰ ἔργα τῆς στάσεως.

Κεφ. γ. Τριχῆ τῆς βουλῆς τ πόλεως διῃρημένων, οἱ μὲν
περὶ τ Ἐλεάζαρον εἶχον τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς ἀφυλάσ-
σοντες, τ Ἰωάννῃ τ μάθην ἔφερον. οἱ δὲ συνθέτῳ δι-
αρπάζοντες τοὺς δημότας, ἠγείροντο τ σίμωνος. ἐπὶ
δὲ καὶ εἰνῷ ζοφερὸ τ στασιαστῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν οὖν
ἀμφοτέρωθεν ἐπιχειροῖτο, τοὺς συνόντας ὁ Ἰωάν-
νης αὐτέτρεφε, καὶ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀφίστα-
μένους ἄνω τῷ σφῶν βάλλων, ἕτερα δὲ κάτω τὰ ἱερῶν κα-
τακοντίζοντας, ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλθοιεν
ἅμα τὰ καθύπερθεν ἐπιφέροντες, ἐξανέπαυε
δὲ αὐτοὺς πολλάκις μάθην τε καὶ κάμαξας, ἀδίστερον
τοῖς περὶ τ σίμωνα μὴ πλείονα ἐπεξιέναι. ἀεὶ δὲ ἐφ'
ὅσον ἔνδαιτο τῆς πόλεως ὑπεμπίμπρατο οἰκίας σίτου
μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων. τὸ δὲ αὐτὸ πά-
λιν ὑποχωροῦσιν ἐπὶ σίμων ἐποιεῖτο, ὥσπερ
ἐπιτηδὲς ῥωμαίοις ἐξαφθείροντες, ἃ παρεσκεύασα-
το πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα τῆς αὐτῶν
ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γοῦν τὰ περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεχθῆναι, καὶ μεσαίχμιον ἁρ-
μοῖαν γενέσθαι καὶ ἀδιατάκτους τὴν πόλιν κατασκευ-
ὰς δὲ πλὴν ὀλίγου πάντα τὸν σῖτον, ὃς αὐτοῖς οὐκ
ἐπ' ὀλίγα διήρκεσεν ἐπὶ πολιορκουμένοις λιμοῦ ἔδωκε.

A inuitatũ, vltro ſibi tyrannum ſpe auxilij populus introduxerat: & ſuperiorẽ ciuitatẽ retinẽs, & inferioris plurimam partem, animoſiùs iam Ioannem eiúſque ſocios adoriebatur, quaſi deſuper impugnarentur. ſubiectus autẽ illorum manibus erat, ſicut & illi ſuperiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prœliũ perferentem, lædi pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd Eleazaro eſſet humilior, tanto plus lædebat. Simone celſior conſtitutus: cùm inferiores ag-
B greſſus etiã ſola manu ſine labore prohiberet: deſuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe baliſtis & non paucis lanceis vtebatur, ſaxorúmque tormentis: quibus nõ ſolùm bellantes vlciſcebatur, ſed multos etiam ſacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebãtur, tamen eos, qui ſacrificare cuperent recipiebãt, cũ ſuſpicione & cuſtodibus indigenas perſcrutando. Hoſpites enim etiam, qui exoraſſent
C eorũ crudelitatem, pòſt exituri ſubciſiua ſeditionis opera conſumebantur. Miſſilia namque machinarum vi ad aram vſque templúmque peruenientia, in ſacerdotes ſacra celebrãtes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad ſanctiſſimum locum veniſſent, ante ipſas hoſtias procubuerunt: arámque vniuerſis Græcis & Barbaris adorandam, ſuo ſanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac ſacerdotibus profani miſcebantur:
D pérque atria diuina, ſtagnum fecerat diuerſorũ cadauerum ſanguis. Quid tantũ paſſa es, ô miſerrima ciuitas à Romanis, qui tua inteſtina ſcelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domeſticorum funerum facta ſepulchrum, & quę fanum ciuili bello tumulum conſtitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, ſi vnquam vaſtatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda ſunt, quę dolent, lege ſcribendi: quando
E non domeſtici luctus, ſed exponendarum rerũ hoc tempus eſt. Proſequar autem ſeditionis facinora cætera. Ergo diuiſis trifariam inſidiatoribus Eleazarus quidem eiúſque ſocij, qui ſacras primitias conſeruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cùm ipſi quoque Simoni contra diuerſæ partis ſeditioſos adiumento eſſet ciuitas. Si quando igitur ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuer-
F tebat ſocios ſuos: & de ciuitate quidem ſubeuntes, miſſis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciſcebatur. Quoties autem deſuper inſtantium moleſtia caruiſſet (frequenter enim ebrietate & laſſitudine ceſſabant) liberiùs in Simonem eiúſque ſocios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepuliſſet in fugam verſos, ædes frumenti plenas omniúmque vtenſilium incendebat: idémque hoc illo regre-
G diente, Simon inſecutus agebat: veluti conſultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obſidionem ciuitatis erant præparata, ſuarúmque virium neruos abſcinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies ſolitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: deniq; fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibimet comparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnũ corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externúmq; bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebãtur omnia: dissidentésque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte diéq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant Iugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quòd de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erãt, quasi cõtinuò modis omnibus morituri. At verò seditiosi cõgesta in tumulum cadauera cõculcantes dimicabãt: & ex mortuis haurientes audaciã, quos sub pedibus cernerent, immaniùs sæuiebant: sẽpérq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullã cędis aut crudelitatis viam prætermisẽre: adeò vt etiam sacris materiis ad bella conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémq; põtificibus placuisset, idque x x. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascẽdere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia

A ὅπερ ἦκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τοῦτον ἑαυτοῖς παρεσκεύασαν.

Κεφ. ζ. Πανταχόθεν δὲ τῆς πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας τῶν εἴσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, καὶ τὸν ἔξω-
θεν πόλεμον, ὑπ' ἐλευθερίᾳ τῶν εἴσω κακῶν ἐκκεκα-
δόκουν. κατάπληξις ἦν δεινή, καὶ δίος ἦν τοῖς γνησίοις,
B καὶ οὔτε βουλῆς καιρὸς εἰς μεταβολήν, οὔτε συμβάσεως
ἐλπὶς, οὔτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρουρεῖτο γὰρ πάντα,
καὶ τὰ λοιπὰ στασιάζοντες ἀρχληταὶ, τοὺς εἰρηνικὰ ῥω-
μαίοις φρονοῦντας ἢ θεοῖς αὐτομολίαν ὑποπτεύοις,
ὡς κοινοὺς πολεμίους ἀνῄρει, καὶ μόνον ὠμότατον τὸ φο-
νεύειν τοῖς σωτηρίας ἀξίοις. καὶ τῷ μὲν μαχομένων,
ἀβλαβὲς πᾶν καὶ ἀσφαλὲς, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκ-
τωρ. δεινότεροι δὲ οἱ τῷ πανδοκεύοντι ὁδυρμοὶ ἀεί.
καὶ θρήνων μὲν αἰτίας ἐπαλλήλους αἱ συμφοραὶ παρεσκέ-
C φερον, τὰς δὲ οἰμωγὰς ἐκκλεῖειν ἡ κατάπληξις αὐ-
τῶν. φιμούμενοι δὲ, τὰ μὲν πάθη τῷ φόβῳ μεμυκόσι
τοῖς στεναγμοῖς ἐβασάνιζον. καὶ οὔτε θεὸς τοῖς ζῶσιν
ἦν αἰδὼς ἔτι τοῖς παροῦσιν, οὔτε φείδεια τῶν ἀπο-
λωλότων ταφῆς, αἴτιον δὲ ἀμφοτέροις, ἡ καθ' ἑαυτὸν
ἀπόγνωσις ἑκάστου. παρεῖδησαν γὰρ εἰς πάντας τὰς προ-
θυμίας οἱ στασιάζοντες, ὡς ἀπολουμένους πάντας ὅσον
οὐδέπω. πατοῦντες δὴ τοῖς νεκροῖς ἐπ' ἀλλήλοις στρω-
D φώμενοι, οἱ στασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τῷ ἀπόνοιαν
τῶν ἐν ποσὶ πτωμάτων αὐτοῖς, ἧσαν ἀγριώτεροι.
παροξυνόμενοι δὲ ἀεὶ τὸ καθ' αὑτῶν ὀλέθριον,
καὶ πᾶν τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δρᾶσαι, οὐδεμίαν οὔτε αἰ-
δῶ, οὔτε ὠμότητος παρέλιπον.

Κεφ. η. Ἀμέλει καὶ ἱερὸν ὕλην εἰς πολεμικὰ μηχανῶν κατασκευὴν ὀργάνων ἐπιχειρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑποστηρίξαι τὸν ναὸν
E ὀκτὼ πήχεις θεμελιῶσαι, κατάγει μὲν δαπάνῃ λιβά-
νου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τοῦ χρόνου ὕ-
λην ὁ βασιλεὺς ἀγείρας, ξύλα θείας ἀξίας τοῦ τε
διὰ ὕψους καὶ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος δὲ τοῦ πο-
λέμου τὸ ἔργον, ὁ ἰωάννης τειχῶν αὐτὰ, πύργους κα-
τασκάζειν, ἐξαρκοῦν τὸ μὴκος δοκῶν, θεοῖς τοῖς
δι' ὑπερτάτου ἱερῶ μαχομένοις, ἵστησι δὲ θεοσ-
αγωγὸν κατόπιν τοῦ βορείου, τῆς θεοῖς δύσιν ἐξέ-
δρας αἴθριος, ἣν μόνην δυνατὸν ἦν, τῷ ἄλλων
F μερῶν βαθμοῖς πύργων διῃρημένων. καὶ ὁ μὲν τοῖς
κατασκευασθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις, πεποίθει
ἤλπισε τῷ ἐλθεῖν. ὁ δὲ θεὸς, ἄλυσον αὐτῷ τὸν πόνον
ἀπέδειξε, πρὶν θιγεῖν τινα τῷ πύργων, ῥωμαίοις
ἐπαγαγών.

Κεφ. θ. Ὅτε δὲ πᾶς ἐπῆλθε τὰ μὲν συμπήγαντα τῆς δυ-
νάμεως θεοῖς αὐτοῖ, τοῖς δὲ ὅτι ἱεροσολύμων
συναντᾶν ἐπείγοιεν, ἐξήλαυνε τῆς καμπυλείας. λεὼ γὰρ
G ξία μὲν τὰ θεότιμον αὐτῷ τῆς παρὰ συμβεβηκότα τὴν
ἰουδαίων τάγματα, καὶ τὸ πάλαι συνὼ κεῖσθαι πᾶσιν
δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ὄνειρον δὲ αὐ-
δρίαν ὑπάρχον, τότε καὶ τῷ μνήμην ὧν ἔπαθον εἰς ἀ-
μυναν ἦν θεοθυμότερον. τούτων μὲν οὖν τὸ πέμπτον
δὲ ἀμμαοῦς ἐκέλευσεν αὐτοῦ συναλᾶσαι, καὶ δὲ ἱεριχοῦν-
τος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δὲ αὐξάνει μετὰ
τῶν λοιπῶν, θεοῖς οἷς αὐτὸ τῶν βασιλέων συμμαχίαν

παρεσχ

παῦσαι πλείους, καὶ συχνοὶ τῷ ἀπὸ τῆς συρίας στήκουσι συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ τὸ τιταρώων τάγμάτων, ὅσον οὐεσπασιανὸς χιλιάρχας, μουκιανῷ συνέπεμψεν εἰς ἰταλίαν, ἐκ τῶν ἐπηλθόντων μετὰ τίτου. δισχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῷ τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατεύματος ἐπίλεκτοι, τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῷ ἀπ' εὐφράτου φυλάκων. φίλων δὲ δοκιμώτατος διάνοιά τε καὶ σωφροσύνη, τιβέριος ἀλέξανδρος ἐπετέτραπτο μὲν αὐτὸς τὴν αἴγυπτον διέπων, τότε δὲ τῷ στρατεύματος ἄρχων, κεκριμένος ἄξιος ἐξ ὧν ἐδεξιώσατο πρῶτος ἐπιόντος ἀρτι τὴν ἡγεμονίαν, καὶ μὴ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ συμπέπλεκτο, σύμβουλός γε μὴν τοῖς τοῦ πολέμου χρείαις, ἥλικός τε ἐπιτήδειος, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἰπεῖν. προῆγον δὲ εἰς τὸν πολεμίαν πύλῃ, πρῶτον μὲν οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ, καὶ μεζονται στρατοπέδων, ἔπειτα τὰ τῆς ἡγεμόνος ἀκόλουθα, καὶ μετὰ τούτους τῶν ὁπλίτας αὐτὸς, τούς τε ἄλλους ἐπιλέκτους καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων κύκλῳ περὶ αὐτῷ τὸ τάγματος ἱππικόν. οὗτοι δὲ πρὸ μηχανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ἐπιλέκτων χιλίαρχοι, καὶ σπειρῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, πρὸ τοῦ ἀετοῦ αἱ σημαῖαι, καὶ ἕπεσθαι οἱ σαλπιγκταὶ τῷ σημάτων. ὅπι δὲ τούτοις, ἡ φάλαγξ τοῦ στίφους εἰς ἓξ πλατυσμάτα. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ὄπισθε, καὶ πρὸ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μισθοφόροι. καὶ τούτων φύλακες οἱ οὐεξιλλάριοι. προάγων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ καθὰ ῥωμαίοις σύνηθες, ἐμβάλλῃ δι' στενοχωρίας εἰς ἰουδαίαν, κατειλημμένην τε πρότερον ὑπὸ τῶν πατρὸς, καὶ τότε φρουρουμένην. σὺν δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ αὐλωνίτην, ὑπὸ τὴν ἕω προέλασιν, καὶ δι' ἡμέρας σταθμὸν στρατοπεδεύσῃ κατὰ τὸν ἰουδαίων πατρίως ἀκανθῶνα αὐλῶνα καλούμενον, πρός τινι κώμῃ γαβαθσαούλ καλουμένῃ. σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον σταυρῶν, διέχοντα δυοῖν τῶν ἱεροσολύμων, ὅσον δυοῖν δέοντα σταδίοιν.

Κεφ. ζ. ΑΝαλαβὼν τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων, ἤει τὴν τε πόλιν προσκεψόμενος ὅπως ἐχυρώτατος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων, οἱ πρὸς τὸν ὅπλων αὐτῷ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὑποδύσαντες ἐνδοῦναι. πάντως γὰρ, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, τοῖς στασιώδεσι καὶ ληστρικοῖς τοῦ δήμου ὑπεπτήχοτα ποδῶν μὲν εἰρήνην, ἀσθενέστερον δὲ ὄντα τῆς ἐπαναστάσεως ἡρεμεῖν. ἕως μὲν οὖν ὄρθιον ἱππάζετο τὸν λεωφόρον καταστείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, οὐδεὶς προσέφαινε τῶν πύργων. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ ψήφινον πύργον ἐπεκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῶν ἱππέων σῶμα, προπηδήσαντες ἐξαίφνης ἀπειροι, καὶ τοὺς γωναγκείους καλουμένους πύργους, ἀπὸ τῆς αὐτοκράτορος τῶν ἑλένης μνημείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἱππου, καὶ τοὺς μὲν ἐπ' αὐτῷ τὸν ὁδὸν θέοντας, αὐτομάτως πίπτοντας ἐκώλυσαν σωθῆναι τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ τῶν ἀποτέμνοντας σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ, πρόσω μὲν οὐ χωρεῖν ἀδυνάτου, ἐκτεταράχθαι γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους πρὸς τὰς κηπιὰς ἅπαντα, κήποις τε ὀπωροφόροις, καὶ πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τῶν δὲ πρὸς τοῖς στρατιώταις αἰσθομένων, πλῆθος τῷ ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἐώρα· οἱ δὲ αὖ τὸ λεωφόρον, ἂν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸ τῶν βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' εἰόμενοι

A plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quàtum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus benevolentia simúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui
B exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idémque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

CAP. II. Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, post eos viarum stratores, castrorúmque metatores. Deinde rectorum
C sarcinæ atque armari. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senûm virorũ ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusq; legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorúmque custodes coactores agminis. Procedens autem decenter
D cũ exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractáque diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorúmque animos exploraturus, si forte se conspecto, priusE quam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad
F turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subitò prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multísque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostiliG manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculũ nesciebant: sed existimantes

eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebat. Titus autem in sua tantùm fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit equum: & vt se sequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, vi ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli mométa & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, vt dixi, processerat) nullum in eius corpus delatum est: sed tanquam ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò semper à lateribus instantes dirimens, multósque ante ora subuertens, super cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & discessio repentina, quocunque diuerteret cursum. Huic autem se periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique spes salutis, viam cum Tito patefacere, priusquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero verò deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus verò cũ cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggressione prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnámque his in posterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

CAP. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos ea stramentãtes.

CÆsar autem postquam ex Ammaunte legio sibi coniuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadiis VII. ibíque duabus legionibus simul, quintæ legioni verò retrorsum stadiis tribus castra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi visum est, vt sine formidine murum struerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente situs est, altáque interiacente valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem verò sine requie confligentium dissensionem, tum primùm ingens subitò bellum foris interueniens, refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se intêre concordiam: rationémque inuicem requirebant, quídnam expectarét, quidve perpessi, tres muros contra vitam suam patererentur opponi: bellóque tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibíque vtiliũ residerent mœnibus clausis, remissísque armis ac manibus. In nosmetipsos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes sumus. Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sãguine oppidũ cedet. His alios atq. alios cógregãtes exhortabãtur: raptísq;

A σωαναστραφῆναι κἀκεῖνον αὐτὸν ἐφόλλον. ὁ δ', καπιδὼν ὡς
ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ κεῖ) τὸ σώζεσθαι, τὸν τ' ἵππον
ὑπισχνέφει, καὶ τοῖς ἀμφὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἕπεσθαι, μέ-
σοις ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις, διεκπαίσας πρὸς τοὺς
σφετέρους βιαζόμενος. εἶτα δὲ μάλιστα παρέστη μοι
νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέ-
λουσι τῷ θεῷ. τοσοῦτον γὰρ ὑπὲρ τὸ πῖπτον ἀφιεμένων βε-
λῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτ' ἄλλο ὅπλον (προῆλθε γὰρ
ὡς ἔφην οὐ πολεμιστὴς, ἀλλὰ κατάσκοπος) ἀδύνατο
τὸ σῶμα. κενὰ δ' ὥσπερ ὑπὸ τινὸς ἀοράτου παρ-
ερρόιζοῦτο πάντα. τῷ δ' ἐξ ἑτοίμου τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀεὶ δια-
σέλλων, καὶ πολλὰς τὰς ὑπερφυσώπους αἰτιώμενος, ἤ-
λαυνεν ὑπὲρ τοὺς ἐμπεπτωκότας τὸν ἵππον. τῷ δ' κεφαλῇ τε
μὲν πρὸς τὸ φιλάσπασμα τῆς κράσεως, καὶ τῷ δακέλλῳ
ὁρμᾶν ἐπ' αὐτὸ φυγὴ δὲ καὶ διαχωρισμὸς ἀθρόως, καθ'
οὓς ἐπελαύνων ἦλθε. συνέπιπτον τοῦ δ' οἱ τῆς κινδύνου με-
τέχοντες καὶ νῶτα, καὶ καθ' ἕνα συνασώμενοι. μία δὲ
ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ πέτρᾳ
μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γοῦν τῶν ἀποτόμων, τὸν
μὲν, σὺν τῷ ἵππῳ ὠθοῦντες κατηκόντισαν, θάτερον
δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον.
μετὰ τὰ λοιπὰ πῦρ ὑπὸ τὸ στρατόπεδον διασώζει. τοῖς
μὲν ἐν Ἰεδαίοις πλεονεκτήσασι καὶ τὸ φρούριον ὑπῆλθον,
ἐπήλπιστο διανοίας ἄσκεπτος ὑπὸς, καὶ πολὺ θάρσος
αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, προσκαιρος ῥοπὴ προσθέσει.

D ΚΑῖσαρ δὲ ὡς εἰσεσώμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῶν Κεφ. ιι.
ἀμμαοῦς τάγμα, μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας, ὑπὸ
τὸ σκοπὸν καλούμενον προέβαλεν. ἔνθεν ἤδη
κατεφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἔκλαμπρον, καθὰ
τῷ βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς σωμάτων ἐ-
χώρει, εὐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. τῆ δὲ πόλεως σταδίους
ἑπτὰ διέχων, ἐκλύσας προβάλλεσθαι τρατόπεδον τοῖς
δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὀπίσω τούτων ἕξι σὺν
σταδίοις. κόπτῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας πεπειμένοι,
ἐδόκει σκήπης ἀξίους εἶ), ὡς ἂν ἀδείσειεν τρέ-
σαντας. καταρχομένων δ' ἀρτῖσθαι τῆς δομήσεως, καὶ τὸ Lib. I.
δέκατον τάγμα διὰ ἱερειχοῦντος ἤδη φαρὼ, σὺν
αὐτῷ τῆς ὁπλιτικῆς μοίρας φερομένης τὴν ἐμ-
βολὴν, ὑπὸ οὐδενὸς ἀσπασίου προκατειλημμένην.
προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς ἐξ ἀπόντων τῶν ἱεροσο-
λύμων σταδίους, σ ἑπτὰ δύο ἀφεστᾶναι κατὰ τὸ ἐλαιῶν
καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει προς ἀνατολὴν ἀπ-
έκειται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣν κε-
δρὼν ὀνόμασται.

ΤΩν δὲ αὐτὰ ἄσυ συῤῥηγμένων ἀδιαλείπτως, Κεφ. ι.
τότε πρῶτον ἀνέπαυσε τὸν ἐπ' ἀλλήλοις ἔξω
ὁ ἔξωθεν πόλεμος. ἐξαίφνης πολὺς ἐπελθὼν, καὶ
μετ' ἐκπλήξεως οἷς τασιασταὶ τοὺς ῥωμαίοις ἀφορῶν-
τας, σ ἐξ ὀπίσω δομήσοις τειχῆ, κακῶς ὁμονοίας κα-
τήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μαίνοιεν
ἢ τί παθόντες ἀνέχοιντο τεῖα τὰς ἀναπτοὰς αὐτῶν
ὑπερασπίσματα τείχη, καὶ τὸ πολίτου μετ' ἀδείας
ἀπολίζοντος ἑαυτὸν, οἱ δ' ὥσπερ θεαταὶ κα-
λῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθίζοντο τειχήρεις, τὸ
χεῖρε καὶ τὰς πανοπλίας φαρσύντες. καθ' αὑτῷ ἄρα
γυναῖοι μόνον ἡμεῖς ἐξεβάσαν. ῥωμαῖοι δὲ ἐκ τῆς ἡ-
μετέρας στάσεως καρδίσουσιν ἀναμωτὶ τὴν πόλιν. τού-
τοις ἀθρόζοντες ἀλλήλους παρεκέλευον, καὶ τὰς πανο-

πλίας

πλίας ἁρπάσαντες, αἰφνιδίως ἐπεκθέουσι τῷ δυκάνῳ τάγματι, καὶ ἀξάμενοι τῆς φάραγγος αἰξάντες μετὰ κραυγῆς ἐξαίσιου, τειχιζομένοις ἐφαπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ ἐργον δημιεμένοι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ τεθεικότες τῶν ὅπλων (οὔτε γὰρ θαρσεῖν ἔτι τοὺς ἰουδαίους ἐφ' ὁρμὴν ὑπελάμβανον, καὶ ἐφθυμημένων ἧττον ἀσθήσεσθαι τὰς ὁρμὰς τῇ στάσει συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῷ ἔργων ἀφέμενοι τινὲς μὲν αὐτομάτως ἀθρόοι, πολλοὶ δὲ ὅτι τὰ ὅπλα θέντες πρὶν ὁπλισαφίσασθαι ἐφ' τοὺς ἐχθροὺς, ἐφονεύοντο παρόμενοι. ἐφεστήκει δὲ τοῖς ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν τοὺς ἐφ' τοῦς τεθαρρηκότες, καὶ τῷ ὄντων πολλαπλασίους ἑαυτοὺς ἐδόκουν στῆσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἑαυτοῖς συντάξεως ὄντας, καὶ μὴ κόσμε ἐξ ἀγωνίσματων πολεμεῖν εἰδότας, ἀταξία φθείσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε ἐφεληφθέντες οἱ ῥωμαῖοι τῇ ἐμβολῇ εἶκον. καὶ ὁπότε μὲν ὁπισαφεῖσθαι οἱ καὶ λαμβανόμενοι, ἔτε δρόμῳ τοὺς ἰουδαίους ἐπῆγον, καὶ διὰ τὴν ὁρμὴν ἧττον φυλασσόμενοι, ἐπίεζωσον. ἀεὶ δὲ πληθύσης τῆς συδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖον ὑπὸ τῶ στρατοπέδου ἔφευγον. ἐδοκεῖ τότε κινδυνεῦσαι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ τῆτος ἀγγελθέντος αὐτῷ διὰ τάχους ἐπεβοήθησε, καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς ἀνανδρίαν, ὁπισφέρει μὲν τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς δὲ πλαγίοις τοῖς ἰουδαίοις ἐφίστατο, μεθ' ὧν ἦκεν ὁπλιτῶν, συχνὺς μὲν ἀναιρεῖ, περιωσκει δὲ πλείους, ἔφεται δὲ πάντας, καὶ συνωθεῖ κατὰ φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῇ καταντικρὺ πολλὰ κακωθέντες, ὡς ἐξέπεσον, αὖ πάλιν ὁπισφέρονται, καὶ μέσην ἔχοντες τὴν χαράδραν, τοῖς ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἕτως ἐπολέμουν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, τῆτος τοὺς μὲν ἑαυτῷ προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ὑπὸ τῷ ἀτειχῶν τοῖς ἐπέχουσιν αὐτοῦ τάξας, τὸ λοιπὸν τάγμα ἐφ' τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκέρσεσιαν.

Κεφ. ι. Ἰουδαίοις δὲ τὸ τοῦτο ἐδοκεῖ φυγὴ καὶ σκοτὸς κατασείσαντος θορυβῶτος, ἐς αὐτοὺς ὁπὶ τὸ τεῖχος καθῆκε, προπηδῶσι πλῆθος ἀκρωφύστερον μὴ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῷ τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμέλει τῷ φθάσαντες ἐντὸς ἐμεινε τὴν ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀργάνε παρόμενοι, διέρρηξαν τὴν τάξιν, καὶ φεύγοντες ἅπαντες ἀνέφυγον. λείπεται δὲ ἐν μέσῳ τῷ προστάτει τῆτος μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ τῷ φίλων θρηνούντων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐπ κινδύνου καταφρονήσαντες, ἔστησαν, εἶξαι θανατῶσιν ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεῦσαι τούτων οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλὰ πρὸ αὐτῷ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τῆς καθ' αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ στρατιώτου τάξιν ὑπερπληρεῖν τὰ καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς οἰκουμένης δυνατὸν, ὀξεῖαν οὕτω ὑφίστασθαι βοσκὴν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων οὐδὲ ἀκούειν ἐδόξει. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναβέχουσιν, ἀνθίσταται, καὶ κατὰ σῶμα παίων βιαζομένους ἀνῄρει, κατάπτε τῶ φερνῆς ἀθέσεις ἐμπίπλων, ἀνεωθεῖτο τὸ πλῆθος. οἱ δὲ φεύγοντες τὸ μὲν ὄφσημα, καὶ τὴν ἰσχὺν καταπλαγέντες, ἐδὲ ὅτω μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτῷ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τῆτους δὲ καὶ πλείους προσβάλλον,

A armis, ſubitò in legionem decimam ruunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere diſtributi, armis ob eam cauſam plerique depoſitis (nec enim excurſum Iudæos auſuros eſſe credebant, & ſi maximè vellent, animos eorum ſeditione diſtractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati ſunt: atque opere quiſque derelicto confeſtim alij receſsêre: multi autem B ad arma properantes, priuſquam ſe in hoſtes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis ſemper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præceſſerant, & quòd cùm pauci eſſent, multiplex numerus & ſibi & hoſtibus videbantur, quòd ſecunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinari conſueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere ſcientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggreſſione cedebant. Si quando tamen ſeſe conuerterent ab inſequentibus C occupati, & à curſu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excurſione gliſcente magis magisque turbati, poſtremò caſtris pulſi ſunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuiſſe videbatur, niſi hoc maturè ſibi nunciato, Titus eis fuiſſet auxilium: multíſque increpans ignauiam, & ſuos à fuga reuocaſſet: Iudæíſque à latere ipſe cum his irruens, quos circa D ſe habebat electos, multos quidem occidiſſet, plures verò ſauciaſſet, omnes autem in fugam vertiſſet, atque in vallem præcipites compuliſſet. Illi autem prono in loco multa mala perpeſſi, poſtquam in aduerſam partem euasêre, flectunt ſe iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatū eſt. Paulò autē poſt meridiem, Titus his qui ſecum erant in ſubſidio collocatis, aliíſque de cohortibus aduerſus ex- E currentes oppoſitis, reliquum agmen ad murum in ſummo montis ædificandum remiſit. Iudæis autem hæc fuga eſſe videbatur. Cúmq; ſpeculator quem in muro poſuerant, amictu agitato ſignum dediſſet, frequentiſſima multitudo tanto impetu proſiliit, vt eorum curſus immaniſſimis beſtiis eſſet aſſimilis. Denique aduerſa acie ſtatium nemo impetum ſuſtinuit: ſed tanquam machina percuſſi, continuò diſſipati, pulſíque in montem refugiunt. In aſcenſu autem medio Titus cum paucis relictus F eſt: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem apperentibus Iudæis cederet, neque pro his in diſcrimen veniret, quos ante ipſum ſaluos eſſe non oporteret: ſed potius fortunam ſuam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus eſſet: néve in tanta fuga G ſubſiſteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem ſimulans, & ad ſe accurrentibus obſtabat: cósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obſtinatione perterriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: ſed in vtrunque latus ab eo declinantes, rurſum fugiẽtes inſequebãtur. quos tamẽ aggreſſus à latere,

ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Iudæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Paniço terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quòd Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudæos vrebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus poſſent, eo quòd ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaque ſi me nihil addentem obſequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

CAP. IV. De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorúmq; inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartuſdecimus (hoc enim ſe primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauêre, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna verò ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ verò ſibimet ſolùm inſidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alij ex propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cùm lignis paſſim ferróque cæderentur. Multos autem occiſorum inimici priuato odio, quaſi diuerſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunque antehac inſidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſſêre nocentibus, progreſſóſque ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuiſa eſt. Titus autem caſtra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidē lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium verò exercitum iuſſit totū quod erat vſque muros ſpaciū cōplanare.

τὰς ὁρμὰς ὑπετίμητο. καὶ τούτῳ αὐτοῖς ἀνωλόφιζον τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθάσσαντο τοὺς κάτω φόβους, πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δέος, κ' δυσκιδνᾶ) πᾶν τὸ τάγμα, δυσκοώτατον ἀνυπόστατον μὲν ἐν τῷ ἰουδαίων ἐκφρομεῖν, τρέφθαι δ' αὖ πάλιν. οὐ γὰρ αὖ ποτε τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκείνου μένοντος, κ' καθάπερ πανικὰ δείματα κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῇ διέφερετο, μέχρι τινὲς καταδύντες ἐν μέσῳ τῷ πολέμου τὸν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, δυσθοῶσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δ' αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλεῖον τὸ φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους ὅτι τῷ καταλιπεῖν κρίσιμα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν ἰουδαίων ἐχέοντο, καὶ κλίνοντες ἅπαξ ὅσον τὸ κατάντες σωθῆναι αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δ' ὑπὸ πόδα χωροῦντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν ἕδρᾳ, συνελαύνουσι πάντας εἰς τὸ φάραγγα. συνέκειτο δ' τοῖς κοῖλον αὖ ὁ τοῖχος, κ' τὸ μὲν τάγμα πάλιν ὅτι τῆς τῆς τειχοποιίας ἐπιμέλειν. αὐτὸς δ' σὺν οἷς πρότερον αὐτοῖς εἰργε τοὺς πολεμίους. ὡς τε εἰ χρὴ μάτην διαπεῖσαι τὸ φρονοῦντα, μάτ' ὑφελόντα φόβον τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καῖσαρ δὶς ἐμοὶ ἐρρύσατο κινδυνεύοντι ὅλον τὸ τάγμα, κ' τῆς ἐμβάλλειν δ' τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέχει.

ΑΩρήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τῆς θύρας ὁ πολέμου, πάλιν εἴσω ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τῆς τάζύμων ἑστάσης ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτη ξανθικοῦ μηνός, ἐν ᾗ δοκοῦσιν ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγὴν κακῶν αἰγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὸν ἐλεάζαρον θαρσαλεώτατοι τὰς πύλας, ἐδ' ἦν τὸ ἐκ τοῦ δήμου τοὺς προσκυνῆν ἐθέλοντας εἴσω, ἰωάνης δὲ προκάλυμμα τῆς βουλῆς ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, τῷ σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄναγνοι, δεῖ παρεισέμενοι προκαταλαμβάνουσι τὸ ἱερόν. οἱ δ' ὡς εἶδον ἐγένοντο τοὺς ἐνδῆτας ὑποῤῥίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. ταραχὴ δὲ μείζων πρὶν τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἰσ. τῷ μὲν ἔξω τῶν σίσωνος λαοῦ, καὶ πάντων ἀκριτον οἰομένων εἶναι τὴν βούλησιν. τῷ δὲ ζηλωτῶν δῆλα ἐφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλοῦ τὸ φρουρὸν ἐπὶ τὰς πύλας, ἐ τῷ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τὸ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δ' ἀπὸ τῷ δήμου πρὸς τῷ βωμῷ καταπλήσσοντες, καὶ πρὶν τὸν ναὸν συνειλούμενοι καὶ παπαῦντο, ξύλοις τε αἰδήν τιμώμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δ' τῷ ἰσυχίαν κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον εἰς αἰτίασιας αἰρεθεν οἱ δήμοφοροι, καὶ πᾶς ὁ προσκεύσας τινὶ τῷ βουλῶν πάλαι, τηνικαῦτα ὑπογωθείς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰτίαν αἱρεῖτο. πολλὰ δὲ δικαὶ τοὺς αἰτίους δίκαιον, ἱκεσίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῷ ὑπονόμων διῆσαν· αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐσωτέρω ἱερὸν καταχόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ θύρας κατασκευαὶ πάσας, κατεβάρρουν ἤδη τὸ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις οὕτω ζημιωθεῖσα πρότερον, εἰς δύο μέρος ἐδιίστατο.

Κεφ. α.

Κεφ. β.

Ο δὲ τῖτος ἐγγίων, ὑπὸ τὸ σκοπὸν τὴ πόλει στρατοπεδεύσασθαι προσαγούμενος, πρὸς μὲν τοὺς ἐπέχοντας, ὅσους αἱρετίσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει, προσέταξεν ὁμαλίζειν τὸ μέχρι τὸ τείχους ὄχθωμα.

κατα-

καταβληθέντος δὲ παντὸς ἔρκους καὶ φραγμάτου, ὅσα κήποις περιφραγῆναι καὶ δένδρων οἰκήτορες, ὕλης τὸ ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀπεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου. τὰς δὲ περιόδους ἐξοχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, θᾶττον ἐποίουν πάντα τὸ χωρίον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τοῦ ἡρῴου μνημείων ἃ περιεῖχε τὴ τοῦ ὄφεως ὀνομαζομένη κολυμβήθρα. καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ ἰουδαῖοι καὶ τῶν ῥωμαίων ἐνέδραι συνεβάλλοντο τοιαύδε. τῶν στασιαστῶν οἱ μὲν τολμηρότεροι προελθόντες ἔξω τῶν γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν εἰρηνικὰ φρονούντων, καὶ δεδοικότες τὴν τῶν ῥωμαίων ἔφοδον, ἀφίεντο, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπέπτησσον. οἱ δὲ ὀχυρώτατοι ὅτι τοῦ τείχους, δῆμος εἶ δοκεῖν, εἰρήνην ἐβόων, καὶ δεξιὰς ἤτουν, καὶ τοὺς ῥωμαίους ἐκάλουν, αἰοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα κεκραγότες, καὶ τοῖς σφετέροις ἔβαλλον λίθους, ὡς ἀπελαύνοντες τῶν πυλῶν. καὶ κεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκείναντο, καὶ τοῖς εἴσω ἱκετεύειν, συνεχῶς τὸ πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὁρμήσαντες, ὅπισθεφόμενοι τεταραγμένοις προσεῴκεσαν. ἦδη μὲν οὖν τοῖς σπεύσασι τὸ πανοῦργον αὐτῶν, οὐκ ἐλείπετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοὺς μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμους πρὸς τιμωρίαν, τοὺς δὲ αἰοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅτι τάχιστα πρὸς ἔξιν. πάτῳ δὲ δι' ὑποψίας ἦν τὸ ἀπιθανὲς τῆς παρακλήσεως. ἔφασαν γὰρ πρὸς μὲν ἡμᾶς προκαλούμενος αὐτοὺς ὅτι συμβάσεις ἄχθεται μᾶλλον οὐδὲν διέσεισε, καὶ τότε τοὺς σπεύσαντας καὶ χώρων ἐκέλευσεν. ἔφθασαν δέ τινες τῶν ὅπλων προταγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς ταῖς πύλαις ἐκδραμεῖν. οὗτοι οἱ μὲν ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῆς τῶν πύλων ἐγένοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, πλήθει χαρμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὡς τε συχνοὺς μὲν αὐτῶν ἐκτεῖναι, τρωσαι δὲ πλείους. ἰὼ γὰ οὐ ῥᾴδιον τοῦ τείχους καταφυγεῖν τῆς κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς ἁμαρτίας τῆν ἡγεμόνων καὶ δέος παρεκελεύετο τῆ πίστει προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου ἀλλοθαπζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμύνῃ δ' οὐκ ἐλάττους αἱμασσόντες, τέλος αἰωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι τοῦ ἑλένης μνημείων εἰσπόδ βάλλοντες. ἔπῃ τὰ οἱ μὲν ἀπειροκάλως ἐξυβρίζοντες εἰς τὴν τύχην, ἔσκωπτόν τε τοὺς ῥωμαίους ἀλεαθέντας ἀπάτῃ, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἀσμενίστως ἐσείροντο, καὶ μετὰ χαρᾶς αἰσθόων. τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπειλή τε τοῦ ταξιάρχου, καὶ παππάτων καὶ σαρ, ἐξεδέχετο ἰουδαῖοι μὲν οἷς ἀπόνοια μόνη στρατηγεῖ, πάντα μετὰ προνοίας περάτουσι καὶ σύνεσεως, βουλὰς τε συντάσσοντες καὶ λόχους, ἔπῃ δὲ αὐτοῖν τοῖς ἐνέδραις καὶ τύχη, ἅτε τὸ πρόθυμον, καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους εὔνοιά τε καὶ πίστιν. ῥωμαῖοι δὲ οἷς δι' ἀταξίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἀπιθεῖς ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ τῶν ἐναντίων πάσχουσι, καὶ δέει χειρῶν ἀκρασίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων ἄμαχον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

A Cunctis igitur maceriis ac ſepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omníque oppoſita quamuis frugifera ſylua exciſa, repletum eſt quicquid erat cauum & vallibus impeditum. ſaxorum autem eminentiſſimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vſque ad Herodis monumenta fecerunt, ſerpẽtium ſtagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

B His denique diebus Iudæi Romanis huiuſmodi inſidias parauêre. Seditioſorum audaciſſimi extra muliebres (quæ ſic appellabantur) progreſſi turres, ſimulato quòd pacis eos ſtudioſi pepulíſſent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem verſabantur, & alter ſub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros diſpoſiti, populúmque ſe eſſe ſimulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poſcebant: portásque ſe patefacturos eſſe pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra ſuos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant, illíque ſe vi perrumpere aditus velle ſimulabant, & ciuibus ſupplicare. cúmque ad Rom. ſæpiſſimè ire conarentur, reuerſi perturbatis ſimiles videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, ſed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad ſupplicium, illos verò ciuitatem ſibi aperturos ſperarent, opus aggredi feſtinabant. Tito autem ſuſpecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Ioſephum, nihil mediocre ſentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco ſuo præcepit. Iam verò quidam operibus appoſiti, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulſi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, curſu eos circumueniunt, & à tergo perſequebantur. qui verò in muro ſtabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum ſimul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò ſauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter inſtantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerãt, itémque metus, in delicto perſeuerare ſuadebat. Quamobrem cum hoſte diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, poſtremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vſque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis ſequebantur. deinde inſolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: ſcutáque altè ſublata criſpantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæſar iratus, huiuſmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos ſola regit deſperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & inſidias componẽdo; eorúmque dolos fortuna proſequitur, quòd ſunt morigeri, ſibíque inuicem beneuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob diſciplinam & conſuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperãtia manuũ debellantur: quod omniũ eſt peſſimũ, præſente Cæſare, ſine rectore dimicantes.

C. Cap. V. De Iudæorum dolo in Romanorum milites.

Certè, inquit, plurimum ingemiſcent militiæ leges, plurimum pater, cùm hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando ſenuerit, nũquam iſto modo peccarit. leges autem, ſi cum in eos qui minimum quid prẽter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum deſertorem exercitum videant. Modò autem ſcituros eſſe eos ait, qui arrogãter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere ſine præcepto ducis, infamiæ eſt. Hæc Titus ad rectores locutus cũ indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vſurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quaſi iamiámque iuſtè morituri: circumfuſæ verò legiones Titum pro commilitonibus obſecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præſens, futuræ compenſatione virtutis. Placatus eſt Cæſar vtilitate ſimul ac precibus. namque vnius hominis animaduerſionem vſque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus eſt, multum monens vt poſt hæc prudentiùs agerent. ipſe verò, quemadmodum Iudęorum vlciſceretur inſidias, cogitabat. interuallo autem quod vſque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, ſarcinas aliámque multitudinem cupiẽs tutò traducere, militũ validiſſimos à Septentrionali tractu in occiduum ſeptẽplici ordine cõtra murum prætendit, peditibus in frõte, ac poſt eos equitibus acie terna diſpoſitis, mediſque inter vtroſque ſagittariis. Excurſibus autem Iudæorum tãto præſidio præcluſis, impedimẽta triũ legionũ, itémq; alia multitudo ſine timore tranſiit. Ipſe quidem Titus cùm propè duobus ſtadiis abeſſet à muro, ad anguli eius partem contra turrim quę appellatur Pſephinos, caſtra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim verſus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duũm ſtadiorum ſpacio ſimiliter à ciuitate diſcedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

CAP. VI. Deſcriptio Hieroſolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, niſi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipſa quidem ſuper duos colles erat cõdita, contrariis frõtibus ſemet inſpicientes, interueniente valle diſcretos, in quam domus creberrimæ deſinebant: collium verò alter, quo ſuperior ciuitas ſedet, multo eſt excelſior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, caſtellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum ſuperius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem ſuſtinet ciuitatem, & vndique decliuis eſt. Contra hũc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuiſus. verùm poſtea qua tempeſtate Aſamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatẽ, & Acræ altitudinem cæſã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanũ ſupereminẽs cerneretur. Vallis autẽ quę Tyropœon appellatur, qua diximus ſuperioris ciuitatis collẽ dirimi ab inferiori, vſque ad Siloam pertinet. ita enim

A ἡ μεγάλη μὲν στενάξει ἐφ' οἷς τὰ στρατιωτικὰ νόμιμα, μείζων δ' ὁ αὐτοῦ πατὴρ ἔσται, τὴν δὲ τῶν πλησίον πυθόμενον, εἴγε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας, ὑφ' οὗ ποτε ἔπταισεν οὔτως. οἱ νόμοι δ' ἀεὶ, καὶ τοὺς ἐκ παντὸς τάξεως παραβαίνοντας ἀπειλοῦσι, θανάτῳ κολάζουσι. νῦν δ' ὅλην στρατιὰν ἐρημίαν καὶ λιποταξίαν. γνώσεσθαι γὰρ αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδιαζομένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν ἄνευ ῥωμαίοις δίκα ἄνευ προστάγματος ἀδόξαστον. τοιαῦτα διατεινάμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας δῆλος ἦν καὶ πάντων χρῆσθαι τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν παρεῖθησαν ταῖς ψυχαῖς, ὡς ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενοι δικαίως. ἐδεήθησαν δὲ τὰ τάγματα τοῦ πάππου, ἐκεῖ τὸ στρατοπεδεύειν ἐκέλευε, καὶ τὸ ὀλίγον ἐπιτρέψαι χαρίσασθαι τὴν πάντων ἀπειθείᾳ καταιτιάσασθαι. ἀπαλλάξειν δὲ αὐτοὺς τὸ παρὸν πλῆθος, τὸ εἰς τὸ μέλλον ἀρετῆς. πείθεται καῖσαρ ἅμα τὸ τι ἱκεσίας, καὶ τοῦ συμφέροντος. τὸ μὲν καθ' ἑαυτὸν πιθανώτατον ἦν τοῦτο χρῆναι μέχρις ἔρρωτο ἐπικόπτειν, τὸ δὲ πλήθους, μέχρι λοιπὸν τοῖς μὲν ἐν στρατιώταις διαλλάττεσθαι, πολλὰ νουθετήσας ἀμείνους εἶναι φρονιμωτέρους. αὐτὸς δ' ὅπως ἀμυνεῖται τὸ Ἰουδαίων ἐπόπτευε δεινὸν ἐβουλεύετο. πόσαρα δ' ἡμέρας ἐξιστάμενος τοῦ μέχρι τοῦ τείχους διαστήματος, ἐκελεύσθη μὴ ἀσφαλείας τοὺς τεθησομένους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐπάγεσθαι, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως ἐπιπαρεξέτεινε τῷ τείχει καὶ τὸ βόρειον κλίμα, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἱππάδα βαθύνας τὴν φάλαγγα, τῷ τε πλάτει

D προστεταγμένων, καὶ κατόπιν τῶν ἱππέων δισσοὺς ἐκατέρων ἐνέδρας καὶ μέσον εἰσῆσαν οἱ τοξόται· τοσούτῳ δὲ στίφει προφερομένων Ἰουδαίοις τὸ ἐκδρομῆς, καὶ τε ὑποζύγια τῆς δίας ταλαίπωρον, καὶ ἡ πληθὺς, ἀδεῶς παρῆλθεν. αὐτὸς μὲν οὖν πῶς ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τὸ τείχος, καὶ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, αὐτικρὺ τοῦ ψηφίνου καλουμένου πύργου, στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τὸ τείχος πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ δ' ἑτέρα μοῖρα τῶν στρα-

E τιᾶς, καὶ τὸ ἱππικὸν προσαγορευόμενον πύργον τέμνεται, διεστῶτα τῆς πόλεως, ὁμοίως δύο σταδίους. τὸ μὲν δὴ δίκαιον τάγμα καὶ χώραν ὅπου τοῦ ἐλαιῶν καλουμένου ὄρους ἔμενε.

ΤΡισὶ δ' ἀχυρουμένη τείχεσιν ἡ πόλις, πλὴν μιᾶς ἀβάτοις φάραγξιν ἐπικλωζ (ταύτῃ δὲ εἷς λῶ ἐβόλετο) αὐτὴ μὲν ἐπ' δύο λόφων ἀντιπρόσωπος ἔκτισο, μέσῃ φάραγγι διῃρημένων, εἰς λιὸ ἐπ-

F ἀλλήλοι κατῆλησον αἱ οἰκίαι. τῶν δὲ λόφων, ὁ μὲν τλιὸ ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰθύτερος λιό. διὸ γοῦν τὴν ὀχυρότητα, φρούριον μὲν ὑπὸ Δαβίδου τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατὴρ σολομῶνος τοῦδε ἦν, τοῦ πρώτου τὸν νεὼν κτίσαντος. ἡ δὲ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἄτερος δ' ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ πλὺ κάτω πόλις ὑφεστὼς, ἀμφίκυρτος. τούτου δὲ ἀντικρὺ ξῖπος λιὸ λόφος, ταπεινότερός τε φύσῃ τῆς ἄκρας, καὶ πλατείᾳ φάραγγι διῃρημένος ἄλλῃ φέρτερον, πλὴ-

G θει γε μὰν καθ' οὓς οἱ ἀσαμωναῖοι χρόνους ἐβασίλευον, τλιῶ τε φάραγγα ἔχουσαν συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τλιῷ πόλιν, καὶ τ' ἄκρας κατεργασάμενοι τὸ ὕψος, ἐποίησαντο θαμαλώτερον, ὡς ὑπερφαίνοιτο καὶ τούτῳ τὸ ἱερόν. ἡ δὲ τῆς τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, λιῶ ἔφαμεν τόν τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τ' κάτω λόφον διαστέλλει, καθήκει μέχρι σιλωᾶ. ὕπου γὰρ

τλιῶ πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τὲ καὶ πολλὴν οὖσαν ἐκαλοῦ- A fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur,& vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant: Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat.ad hoc autem quòd loco præstabat,etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri,cui nomen est Hippico,ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat: parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendēs in Essenorum portam: deinde supra fontē Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant,cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus,à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant: hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Pschephinam turrim veniens,contra munimentum Helenę, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis,quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templique Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha,situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit,& innus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat.veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordię suspicionem traheret,fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim x x.cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hísque murus dilatabatur,profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus,ad xx.cubitos creuit.& minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat:

τὴν βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον B
δὲ καταβορρᾶν ἀπὸ τῆ ἱππικοῦ καλουμένη πύργου,
καὶ διατεῖνον ἕως τοῦ ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βου-
λῇ συνάπτον, ἔπὶ τὸ ἑῶον τοῦ ἱεροῦ στοᾶ ἀπορ-
ρίζετο. κῆ πάτερα ἡ πρὸς δύσιν, ἀπὸ τῆ αὐτῆ μὲν ἀρ-
χόμενον πύργου, διὰ τῆ βηθσὼ καλουμένης χάρου
κατατεῖνον ἔπὶ τὸν ἐσλιωὰν πύλην, κῆ ἔπειτα πρὸς
νότον ὑπὲρ τὴ σιλωὰμ ἔπιστρέφον πηγὴν, ἔνθεν τὲ πά-
λιν ἐγκλίνον πρὸς ἀνατολὰς, ἔπὶ τὸν σολομῶνος κο-
λυμβήθραν, ἕ δήκον μέχρι χάρου τινός, ὃν καλοῦσιν C
ὀφλᾶν, τῇ πρὸς ἀνατολὰς στοᾷ τὲ ἱεροῦ συναπτε. τὸ
δ' δεύτερον τὸν μὲν ἀρχὰν ἔπὶ πύλης εἶχεν, ἣν γλυ-
κὺν ἐκάλουν τὲ πρώτου τείχους οὖσαν, κυκλέμενον
δὲ τὸ πρὸς ἄρκτον κλίμα μόνον ἀνῆει μέχρι τῆς ἀν-
τωνίας. τὸ δ' ἕῖτον δὲ ἀπὸ τῆς ἀρχὰν ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν
μέχρι τὲ βορείου κλίματος κατατεῖνον ἔπὶ τὸν φά-
σηλον πύργον, ἔπειτα καθήκον ἀντικρὺ τῆς ἑλκύης μνη-
μείων, ἀνάγλυφων βασλὶς ἣν αὕτη, ἴζατου βασιλέως D
θυγάτηρ, κῆ διὰ σπηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον,
ἐκάμπτετο μὲν γωνιαίῳ πύργῳ, κῆ τὸ τῆ γναφέως
προσαγορευόμενον μνῆμα. τῇ δὲ ἀρχαίῳ προσβό-
λῳ συνάπτον εἰς τὴν κεδρῶνα καλουμένην φάραγ-
γα κατέληγεν. ἕ τὸ τῇ προσκαθίσει πόλι προσέθηκεν
ἀγρίππας, ὑπερ ἣν πᾶσα γυμνή. πλήθει γὰρ ἐφορ-
μήσης, κῆ μικρὸν ἐξέβη τῆ περιβόλων, καὶ τὲ ἱε-
ροῦ τὰ προσάρκτια, πρὸς τῇ λόφῳ συμπολίζοντες,
ἐπ' οὐκ ἐλίγον προῆλθον καὶ τέταρτον προῳκήθη E
σαν λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κείμενος μὲν ἀντικρὺ
τῆς ἀντωνίας, βαθυτομούμενος δὲ ὀρύγματι βαθεῖ.
διεταφρεύθη γὰρ ὑπ' ἀνθρώπων, ὡς μὴ τῇ λόφῳ συνάπτον-
τες οἱ θεμέλιοι τῆς ἀντωνίας, ἀσφαλεῖ τε εἶεν, καὶ
ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὲ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις
προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὀνομάζεται δὲ
ἐκλήθη βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμε-
νον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. ἐπε- F
μένων οὖν τῇ ταύτῃ σκέπης, ὁ πατὴρ τὲ νεο βασι-
λέως, κῆ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἀρξάμ μὲν ἔ προεῖπο-
μεν τείχους. δείσας ἣ κλαύδιον καίσαρα, μὴ τὸ μέγε-
θος τῆς κατασκευῆς ὀφθὶ νεωτερισμῷ πράγματων
ὑπονοήσῃ, καὶ στάσεως, παύεται θεμελίους μόνον βα-
λόμενος. ἕ γὰρ οὐδ' ἂν ἦν ἄλωτος ἡ πόλις, εἰ φρύ-
κοπτε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μέν γε εἰκοσιπήχεσι τὸ μῆκος, κῆ τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο,
μήθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνων G
διαφθαρῆναι δυναμένοις. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖ-
χος ἐπλατύνετο, κῆ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂ ὡς εἰκὸς ἦχε,
μὴ διακωλυθείσης τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας.
ἀλλ' ὅμως δὲ καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγερόμενον ὑπὸ ἰου-
δαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις αἴρεσι. καὶ διπήχεις μὲν τὰς
ἐπάλξεις, τριπήχεις δὲ τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

Hhhh 3

totáque altitudo ad x x v. cubitos erigebatur. Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarúmq; pluuialium receptacula, & tortuosi latíque singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionẽ Occidentémque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nánque per l x x. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici poterat, & vsque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Cótra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personísque tribus carissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem x x v. cubitos in latitudine itémq; longitudine habebãt, & excelsæ x x x. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò, saxísque adunatam compagine̓m puteus x x. cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: x x v. cubitis alta, ínque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudó surgebat. & super hãc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itémque propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in mẽbra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celsitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tũc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) vsque ad x x. cubitos farta, per x x. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterísq; ornatiora diuersoria sustinebat: cũ id proprium, séque dignum esse rex putauisset,

A ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀναντάσθαι. τῆ δὲ τείχει ὑπερῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦν μὲν ἀρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῆ λίθου, οὐδὲν ἀπέδει ναοῦ. μὴ γὰρ τὸ νασὸν ὕψος τῆ πύργων, ὅπερ εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπερῷα, διῃρημέναι τε εἰς τὰς τῆ ὑετῆ ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλεῖσται, καὶ πλατεῖαι καθ' ἕκαστον ἀνοδοι. τοιοῦτοι μὲν οὖν πύργοις τὸ ξίστον τεῖχος εἶχεν ἐνενήκοντα. τὰ δὲ μεταπύργια B τριῶν, αἱ δὲ πήχεις ἑξακοσίους. τὸ δ' αὖ μέσον εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλῳ σταδίων λβ ξιάκοντα ξιῶν. θαυμασίου δὲ ὄντος ὅλου τοῦ ξίστου τείχους, θαυμασιώτερος αὐτὸς ἐπέχε καὶ γωνίαν βόρειός τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψηφῖνος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τῖτος. ὅθεν γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις C ὑψηλὸς ὢν, ἀραβίαν τε αὐχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑβραίων πλεονεξίας ἔσχατα. ὀκτάγωνος ἦ λῖθ. τούτου ἦ αἰτιρὶς ὁ ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸ δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μέγεθός τε καὶ κάλλος ὄσαν καὶ ὀχυρότητα, τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἁπάντων διαφορεῖ. πρὸς γὰρ τῆ φύσει μεγαλοψύχῳ, καὶ τῆ πρὸς τὴν πόλιν φιλοτιμία, τὴν ἀφορμὴν τῶν ἰδίων D ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ ζῶσι τοῖς ἡδίστοις προσωτάτω ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, καὶ γυναικὶ τὴν μνήμην ἀνέθηκε. τὴν μὲν, ὡς προειρήκαμεν, κτείνας δ' ἔφυγε. τοὺς δὲ ὑποβαλὼν ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ὑπὸ τῆ φίλου προσαγορεύθεὶς, τετράγωνος μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος, εἴκοσι καὶ πέντε πήχεων, καὶ ἕκαστος ὕψος ξιάκοντα, οὐδαμοῦ ὀξύνων. ὑπερῖχε δὲ τὸ πλῆρες, καὶ τοῖς πέριξ στεινωμένοις εἰς E ἐποδοχὴν ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πήχεων τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τὸ διηρημένος, ὑπερῖχον δὲ πύργος μὲν διπήχεις, προμαχῶνες δὲ περιεβέβλητο ξιπήχεις. εἰς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναριθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ὑπὸ ταδέλφοῦ φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πήχων ἕκαστον. ὕθεν τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ νασὸν ἀυτοῦ ὕψος, ἐπ' αὖω δ' ἀυτοῦ περίπτερα καὶ διακαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβόλοις F πεπορφύρωτο. μέσῳ δ' ὑπερῴκοδόμητο τῶν σταὶ πύργος ἕτερος, οἴς τε οἴκοις πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διῃρημένον, ὡς μηδὲν ἐνδεῖν τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἤπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ κεκόσμητο. πηχῶν δὲ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἐνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν χῆμα παρ- G ἔφερε τῆ κατὰ τὸν φάρον ἐκπύρσοντι τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῆ προσοχῆ δὲ, πολὺ μείζων ἦν. τηνικαῦτα γὰρ μὲν τυραννεῖον ἀπεδείχθη τῷ σίμωνι. ὁ δὲ ξίστος πύργος ἦ μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἦ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, νασος ἦν. εἴκοσι δὲ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελέσιν δὲ καὶ ποικιλωτέσιν τῶν ἄλλων τὸ οἴκησιν εἶχεν ἐπάνω, τῷ βασιλέως οἰκεῖον ὑποληψόντες, τὸν

ὑπὸ

ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθεῖσα κεκοσμημένη πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους ἡ τῆς γυναικὸς ὀχυρωτέρους. τούτου τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν. τηλικοῦτοι γὰρ ὄντες οἱ ἔξωθεν τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸν τόπον. αὐτὸ γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐφ' ὑψηλοῦ κόρου διῳκοδόμητο, καὶ ἡ κόρυφα καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα προσανεῖχεν εἰς ἑξήκοντα πήχεις. ἦσαν δὲ οἱ πύργοι καίμενοι, πολὺ δή τι μετεώρου προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τῶν λίθων ἦν τὸ μέγεθος. οὐ γὰρ ἐξ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῶν αὐθρώποις πέτρων συνῳκήκεσαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνήνωντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν εἶναι πέτραν ἀπεφυκυῖαν, ἔστι δὲ οἷς καὶ χροιὰ τοιχῶν, εἰς χῆμα καὶ γωνίας. ὅπως ἁρμόσειεν ἡ συνάφεια δ' ἁρμονίας διεφαίνετο. κεμένοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς οἴκους ἦν ἡ βασιλέως αὐλὴ προσέζευκτο, παντὸς λόγου κρείσσων. οὔτε γὰρ πολυτελείας, οὔτε κατασκευῆς τινὸς ἔλιπεν ὑπερβολή. ἀλλὰ τοῦ τείχους μὲν ἅπασα ἑξήκοντα πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείλητο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατονταклίνοις. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆπτο γὰρ πολυτὸς ὁ παντα χοῦ ἀνθρώπου. θαυμάσαι δ' ἐστὶ καὶ μίκος τοῦ δοκεῖν, καὶ λαμπρότητι πεκοσμημένων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διάφοροι χημάτων περὶ τούτους μυρίαι. πᾶσι γε μὴν ἐπεσκιάζοντο πλήρεις, καὶ τὰ πλείω τῶν ἐν ἑκάστοις κειμήλιων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. ῥεόντα δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλὰ, καὶ σύλοι περὶ ἑκάστῳ διάφοροι. τὰ γε μὴν τούτων ὑπαίθρια, παντα χοῦ χλοερά, καὶ ποικίλαι μὲν ὕλαι, μακροὶ δὲ δι' αὐτῶν περίπατοι, περὶ τούτους δὲ ποτοὶ βαθεῖς, καὶ διέξοδοι τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα πύργοι, πολυσταδὼν ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἱκανῶσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τῶν ληστρικῶν πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα. οὐ γὰρ ταῦτα ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἔνδον βουλῶν, ὡς προεῖπον ἐν ἀρχῇ τῆς διηγήσεως. καὶ δὴ μὲν ἡ Ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ὅθεν τὰ βασίλεια, καὶ τὸν ἕνδον πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

Κεφ. ιδ'. Τὸ δὲ ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφην ὑπὸ λόφῳ καρτερῷ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ αἰωρούμενον χθαμαλὸν αὐτῷ, πρός τε ναῷ, καὶ τῷ βωμῷ. τὰ γὰρ πρόσω δυσκρήμνως ἦν καὶ κατάντης. ἡ δὲ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἵδρυσε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἀπετείχισεν, ἐπετέθη τε τοῖς χώμασι, καὶ κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη, τοῦ νεὼ ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δ' ἔξω αἰεί τι τοῦ λαοῦ προσχωννύοντος αὐξόμενος ὁ λόφος πυρούμενο. ὀγκούμενος δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος τοσοῦτον προσέλαβον, ὅσον ὕστερον ἐπῆλθεν ὁ τῶν πάντων ἱεροῦ περίβολος. τετράγωνος δὲ ἦν πᾶς κύκλῳ τὸ λόφος, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξαπλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱεροὶ δὴ θησαυροὶ πᾶσὶς ὡς ἀνεπιμπλασαν οἰκουμένης

A vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per L v. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidã B vertex altus propè adxxx. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidũ magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quę homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per xx. cubitos longis, latisque decem, ac per v. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósque formata, C ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in Septẽtrionali parte positis, intus aula regia coniũgebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per x x x. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum D varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbiq; rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleraq; in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliã per aliam in circulum flexæ columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluisque variata. E tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multáque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatũ, referens, quantas res latrocinalis flãma consumpserit, nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissen F sionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndiq; præceps erat atq; decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est impositа: & manebat G ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nã & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore cãdido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódq; ligno rasili erant, aptéque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsec⁹ ornabatur. Latę autẽ per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque sursum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis x l. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem xxv. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum c c c. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: à Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cõtra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro trãsgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebãtur. crãt autẽ simplices. ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidẽ auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, δεικνύουσι. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶν θύραι, τριάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης,

A δαιμόνων πεπλήρωμαι τῶν θεραπευτῶν τε αὐτῷ θεοβόλους, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφιδεέστατον. τούτου τὸ ταπεινότατον, ὑπὸ ξυακοσίων ἀνετειχίσαντο πηχῶν· καὶ δὲ τινας τόπους ἐκ πλείονος. ἐμοὶ μὲν τοι πᾶν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῇ θεμελίων. ὅθι πολὺ δὲ ἐχώσαν τὰς φάραγγας, ἀνίσουν βουλόμενοι τοῖς στενωποῖς τῇ ἄστει. πύλαι δὲ τεσσαράκοντα πηχῶν τὸ μέγεθος ἦσαν τῇ δομήματος. ἥ τε δὴ δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ τ λαοῦ

B φιλοτιμία, λόγου μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ὀλιβολάς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπιζόμενον ἔξειν πέρας, ὑπομονῇ καὶ χρόνοις ἦν ἀΰσυμον. ἐμοὶ δὲ ἄξια τῶν τοιούτων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν δὴ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δὲ αὐτὰς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λιθοτάτης μάρμαρον. κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ὠρόφουν. τοῦτον δὲ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ δύξεσον, καὶ τὸ ἀριθμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀ-

C ξιόλογον. οὐδενὶ γὰρ ἔξωθεν, οὔτε ζωγραφίας, οὔτε γλυφίδος ἔργῳ πρόσεστι λαῖσον. καὶ πλεῖαι μὲν ἦσαν ὅλαι ξιάκοντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἓξ σταδίους συνεμέτρειτο, περιλαμβανομένης τ παστοφορίας. τὸ δὲ ὕπαθρον ἅπαν, πεποίκιλτο παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἀφ' τούτου προϊόντων ὅθι τὸ δεύτερον ἱερὸν, ἀρύφακτος περιβέβλητο λίθινος, ξιπήχης μὲν ὕψος, πάνυ γὰρ χαριέντως ἀφῃρασμένος. ἐν αὐτῷ δ' εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου ἀφεστηκότες στῆλαι, τ ἁγνείας προ-

D σημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τ ἁγίου παρεῖναι. τὸ δὲ δεύτερον ἱερὸν, ἄνω ἐκαλεῖτο. ἐς τεσσαρεσκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ἀπὸ τ προτόνου, τ ἀγωνίου δὲ αὖ τ τείχ προεπεφαλμένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος καθάπερ τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπῆρχον, ἀπὸ τ βαθμῶν ἐκαλύπτετο. τὸ δὲ ἔνδον εἴκοσι

E πήχεις ἦν. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδομημένῳ τοῖς βαθμοῖς, οὐκέτι ἦν ἅπαν εἶσω καταφανὲς, καλυπτόμενον ὑπὸ τ λόφου. μετὰ δὲ τοὺς δεκατέσσαρας βαθμούς, τὸ μέχρι τ τείχους διάστημα, πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνδον ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες εἰσῆγον εἰσόδους πύλας, αἱ ὑπὲρ μὲν ἀρχῆς, ἦ μεσημβρίας ὀκτὼ, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δὲ ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ' ἀνάγκην. διατετειχισμένου γὰρ τούτου τὸ

F κλίμα τ γυναικῶν ἰδίου πρὸς θρησκείαν χώρου, ἔδει δυσὶν εἶναι πύλαις. τέτμητο δὲ αὐτὴ τῆς πρώτης ἄπωθεν. καὶ τῶν ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βορειοτέρα, δι' ἧς εἰς τὸν γυναικωνῖτην εἰσῆγον. ἦν γὰρ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξὸν παρελθεῖν γυναῖκι, ἀλλ' οὐδὲ ἦν ἄλλῳ σφετέραν ἐπιβαλέσθαι τὸ διατείχισμα. ἀνέῳτο γὰρ μόνοις τοῖς τὸ ἱερὸν οἰκείοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ θρησκείας ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διπλοῦς ἐδεδόμητο ταύτῃ τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τ πυλῶν ἀπὸ τ τείχους, εἴσω ἐστραμμέναι πρὸς τὸν γαζοφυλα-

G κίων, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ ἁπλέος μεγέθους τ κάτω κατ' ὀδὸν ἀπελείποντο. τῶν δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἐντὸς, χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ἐμοίως τε τοῖς παραστάδας, καὶ τὰ ὑπὲρ θυρεα, μία δ' ἡ ἔξωθεν τοῦ ναοῦ κορινθίου χαλκοῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταρύσεις καὶ

καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντεκαίδεκα. μετὰ δὲ ταύτας εἰσόδους, ἐνδοτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον ἑξηκονταπήχεις ἐξέδρας εἶχον εὖρος τὸ καὶ μῆκος πυργοειδεῖς. ὑψηλαὶ δ' ἦσαν πεντεκαιεικοσιπήχεις. δύο δ' αἰεῖχον ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὸ πάχος ἔχοντες. καὶ τὴν μὲν ἄλλων, ἴσον ἦν τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ὑπὲρ τὸ κοιλωθὲν ὑπὸ τῶν γυναικωνίτιδος ἐξ ἀναπολῆς αἰωρουμένη τοῦ ναοῦ πύλης αὐτὴ μὲν ἦν πικρὰ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα γὰρ πηχῶν οὖσα τὸ ἀνάστασιν, πεντεκαιεξηκονταπήχεις τὰς θύρας εἶχε, καὶ τὸν κόσμον πολυτελέστερον, ὅτι δαψιλὲς πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῦτο γὰρ ταῖς ἐνέα πύλαις ἐπήχθη ὁ πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὸ μείζονα πύλῃ ὑπὸ τοῦ τῶν γυναικῶν διαστεγάσματος ἀνῆγον. τῶν γὰρ καὶ τὰς ἄλλας πύλας βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι. αὐτὸς δ' ὁ ναὸς καὶ μέσου καὶ μάλα τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. καὶ τὸν καὶ πρόσοψιν ὕψος τε καὶ εὖρος, ἴσος ἀπὸ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ πεντεκαιεξηκοντα πήχεσι στενώτερος. ἑκατέρωθεν γὰρ ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτοῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος οὖσα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε. τῆς γὰρ οὐρανοῦ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐπέφαρε. κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρόσθιος οἶκος ἔστιν ἅπας καταφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ ἀμφὶ τὴν ἔσω πύλην, πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπέπιπτον. τῷ δ' ναοῦ ὄντος ἔσω διαγλύφου, μόνος ὁ πρόσθιος οἶκος φαίνεται, καὶ διὰ πασῶν εἰς τὸ ὕψος, αὐτοφυόμενος μὲν ὅσον ἐνενήκοντα πήχεις, ὑπερφυόμενος δὲ ὅσον πεντήκοντα, καὶ διάβασιν ὅσον εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύλη, κεχρύσωτο μὲν ἀς ἔφην πᾶσα, καὶ ὅλος ἀμφὶ αὐτὴ τοῖχος. εἶχε δ' ἡ μὲν τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπύλους, ἀφ' ὧν βόστρυχες ἀδρομήκεις κατεκρέμαντο. ὄντος δ' ἤδη τοῦ ναοῦ διαγλύφου, ταπεινοτέρα τῆς ἔξωθεν ἦν, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, πεντήκοντα πέντε πήχεων τὸ ὕψος, εὖρος δὲ ἑπτακαίδεκα. ὑπὲρ δὲ τούτων, ἰσόμηκες κατάπτασμα, πέπλος ἦν βαβυλώνιος, ποικίλος ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰργασμένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τῆς ὕλης τὸ κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῆς ὅλων. ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τῆς μὲν, ὅτι τῆς γῆς ὁμοιουμένων, τὰ δὲ βύσσου καὶ τὰ πορφύρας, ἀπὸ τοῦ χλόην, ἐπειδὴ τοῦ μὲν, αἱ ἀναδόσεις ἡ γῆ, τὴ δὲ ἡ θάλασσα. κατηγόρηται δὲ ὁ πέπλος, πᾶσαν τοῦ οὐρανίου θεωρίαν, πλὴν ζωδίων. παρεῖντας δ' ἔσω, τὸ δεξιὸν τοῦ ναοῦ μέρος ἐξεδέχετο. τούτου τοίνυν, τὸ μὲν ὕψος, ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ πλάτος ἦν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ τὸ μὲν πρόσθιον μέρος, δεκατετραμμένον δὲ πεντεκαιεξήκοντα πήχεσι, εἶχεν ἐν αὑτῷ ζῷα θαυμασιώτατα καὶ ἀθεώρητα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐπέφαρον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι, τοὺς πλανήτας, τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διῄρηντο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ δώδεκα τῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

A quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quin-
B quaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, fa-
C num sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem xl. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti-quinque lata, neq; fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima
D ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: perque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem ha-
E bebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat auteas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssо, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione,
F sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem
G sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctíque sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium óculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentib. auibus polluueretur. Nonnullorũ autẽ saxorum eius, longitudo quadragintaquinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadratáque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem arámque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partéfque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine prætinctus, eóque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, maláque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ἦ, ἀπὸ τῶν δεκαπέντε θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης καὶ ἐπιπλάτου τε καὶ ἀοικήτου καὶ οἰκουμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι τοῦ θεοῦ πάντα καὶ τῶν ὅλων. τὸ δ' ἐνδοτάτω μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν. διείρητο δ' ὁμοίως καὶ πετάσμασι φερὲς τὸ ἔξωθεν. ἐκέκτητο δ' οὐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ἦ καὶ ἄχραντον καὶ ἀθέατον ἦν πᾶσιν. ἁγίᾳ ἦ ἅγιον ἐκαλεῖτο. ἐπεὶ ἦ τὰ πλάγια τοῦ κάτω ναοῦ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι ξύλινοι πολλοί, καὶ παρ' ἑκάτερα εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦ ἱππαῖον μέρος, τούτοις μὲν οὐκ ἐπῆν τοὺς οἴκους, παρῆσαν ἦ καὶ στενότερον ὑψηλότερον δὲ ἢ πεντηκοντάπηχυς, καὶ λιτότερον ἢ κάτω. συνάπτῃ γὰρ αὖθις ἐξήκοντα τοῖς ἢ ὀκτὼ δὲ πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, οὐδὲν ὅτου εἰς ψυχῆς, ὅτου εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε. πλαξὶ γὰρ χρυσοῦ βαρυτάτῃ κεκαλυμμένος πάντοθεν, τὰς ὥρας αὐτὰς πρώτας ἀπελάμπετο πυρὸς ἀπαστράπτων ἀκτῖνας, καὶ τοῖς βιαζομένων ἰδεῖν B C τὰς ὄψεις, ὥσπερ ἡλιακῆς ἀκτῖνος ἀπέστρεφε. τοῖς ἦ γε ἐπιφοιτῶσιν ξένοις, πόρρωθεν ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο. καὶ γὰρ καθαπερεύσοντα λιθοκόλλητος ἦν. καὶ κορυφὴν ἦ χρυσοῦς ὀβελοὺς εἶχε πεπηγμένους, ὡς μή ποτε προσπαθοῦσα μολύνοιτο ταῖς ὀρνέων. τῶν ἦ ἐν αὐτῷ λίθων οἱ μὲν, μῆκος πέντε καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος δὲ ἓξ. πρὸ αὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἐπὶ πήχεων, D δέκα δὲ καὶ μῆκος ἑκατέρωθεν ἴσον, αὐτὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κεραοειδεῖς προεκβεβηκυίας γωνίας, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, ἐπ' αὐτὸν ἀνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπῆρχε. καὶ τοῦτο μὲν δὴ σιδήρου, καὶ οὐδὲ πώποτε ἥψαυσεν αὐτοῦ σίδηρος. ὡσαύτως δὲ τοῦ νεὼ, καὶ τοῦ βωμοῦ, λίθου τι καὶ χαρίεν γλίσχαν, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διείργῃ ἐξωτέρω τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. γονορροϊκοὺς μὲν δὴ καὶ λεπροὺς ἡ πόλις ὅλη διείργετο, γυναικῶν δὲ ἐμμήνοις ἀπεκλείετο, παρειλθεῖν δὲ ταύτας οὐδὲ καθαρὰς οὔσας, E οὐ προσῆκεν ὅρος. ἀνδρῶν δ' οἱ μὲν καθαροὶ πᾶν ἠνώγεσαν πάτον, εἶργον τοὺς τῆς ὁδοῦ αὐλῆς, ἐντὸς δὲ τῶν ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἶργον τε.

Κεφ. ε. Τῶν ἦ ἀπὸ γένους ἱερέων ὅσοι δι' ἡλικίαν οὐκ ἦσαν ἱερατεύσοντες, παρῆσαν τὰ ἄμια τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδεδυκόσι. καὶ τὰς ἀπὸ τῶν ἱερέων ἐλαίβασον μερίδας, ταῖς γε μὴν ἐθήσεσιν ἰδιωτικῆς ἐχρῶντο. τὸν γὰρ ἱερέα, ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ὅπου τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸν ναὸν αἰέβαιον, οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσου μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκεράτου νήφοντες, δείει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, οὐχὶ μὲν συνεῦ αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεί, ταῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ εἴ τις ἑορτὴ πατρίου ἢ πανήγυρις πανδήμου ἀγομένη δ' ἔτυς. ἐλειτούργει δὲ, τοὺς μηροὺς μὲν ἄχρις αἰδοίου δασύσματι καλύπτων, λινοῦ τε ἐνδύτῃ σύνδεσμα λαμβάνων, καὶ ποδήρης καθύπερθεν ὑακίνθινος σύνδυμα προσῆν ὕλον θυσανωτὸν ἔρυον. τῷ δὲ θυσιῶν ἀπήρτηντο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ φοινίκιοι, βέρεντ μὲν οἱ κώδωνες, ὡς ἐφάπτῃ δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον ἦ δὲ τὸ σύ-

δυμα

δυμα τῷ στέρνῳ περιπλοῦσα ταινία, πέντε δὲ ὑφάσμασι μεμιγμένη ζώνας ἐποίκιλτο, χρυσοῦ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκκου, πρὸς δὲ βύσσου, καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν ἐφαμεν, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ καταπετάσματα συμφαίνεσθαι. τούτοις δὲ καὶ ἐπομίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλέον χρυσὸς ἦν. χιτὼν μὲν οὖν ὑποδύτῃ θώρακι εἴκαστο. δύο δ' αὐτῷ ἐκ τῶν ὤμων ἀπορρῶτες ἀσπίδες χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν ταύταις κάλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδόνυχες, τοῖς ἐπωνύμοις τῶν τοῦ ἔθνους φυλῶν ὀνόμασιν ἐγγεγραμμέναις. ἐπὶ δὲ θατέρου ἄλλοι προσῆρτηντο λίθοι δώδεκα, κατὰ ξεῖς εἰς τέτταρα μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τοπάζιον, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἰάσπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λιγύριον, ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος, ὧν ἑφ' ἑκάστου πάλιν, εἰς τῶν ἐπωνύμων ἐγγέγραπτο. τὸ δὲ κεφαλεῖον, βυσσίνη μὲν ἦν ἐσκεπασμένη τιάρα, κατεστέπτο δ' ὑακίνθῳ. περὶ δὲ χρυσοῦς ἄλλος δὲ στέφανος, ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. ταῦτα δ' ἦν τέσσαρα. τούτῳ μὲν οὖν τῷ ἐσθῆτι, οὐκ ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιθοτέρειαν δ' ἀπελάμβανον. ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῆει δ' ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ᾗ νηστείαν ἔθος ἡμέρᾳ πάντας τῆς θεοῦ. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως, καὶ τοῦ ναοῦ τῷ τε ὅτι τούτοις ἤθων καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον ἐροῦμεν. οὐ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν καταλείπεται λόγος. ἡ δὲ ἀντωνία, κατ' ἀρχὰς μὲν δύο σταδίων ἔκειτο τὸ φρούριον ἱεροῦ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. διεδέδμητο δ' ἐπ' ἔξας πεντηκοντα πήχεις μὲν ὕψος, περιφερὲς δὲ πᾶσι. ἔργον δ' ἦν Ἡρῴδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα, πλευρὰ κεκαλυμμένη λείαις λίθοις, εἰς τε κάλλος, καὶ ὡς ἀπολισθάνειν πᾶς ὁ προσβαίνειν καὶ κατεπείγειν ἐθέλων. ἔπειτα πρὸ τοῦ πύργου δομήσεως, ξυστὸν πηχῶν τοῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου, τὸ πᾶν ὕψωμα τῆς ἀντωνίας, ὅσον πεντηκοντα πήχεις ἠγείρετο. τὸ δὲ εἴσω βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμέρισται δὲ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδίαν τε καὶ χρῆσιν, εὐρύχωρά τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων αὐλὰς πλατείας, ὡς τῷ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλις δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλειον. πυργοειδὴς δὲ οὖσα τὸ πᾶν χῆμα, κατ' ἀρχὰς τέσσαρσιν ἑστῶσι διείληπτο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δὲ ὁπὸ τῇ μεσημβρινῇ, καὶ κατ' αἰτωλικὸν γωνίαν κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθ' ἃς δὲ συνῆπτο τὰς τοῦ ἱεροῦ στοάς, εἰς ἀμφοτέρους εἶχε καταβάσεις. δι' ὧν κατιόντες οἱ φρουροὶ, καθῆστο μὲν ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα Ῥωμαίων, καὶ διεσπάρθαι πρὸς τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μήτι νεωτερεῖν ἐπιφύλακτοι. φρούριον δὲ ὑπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ ἀντωνία. κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τῆς ξυστῆς φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἦλον φρούριον ἦν, τὰ Ἡρῴδου βασίλεια. ἡ βεζεθὰ δ' ὄρος, διῃρητο μὲν ὡς ἔφην ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν μέρει τῆς κάτω πόλεως προσῴκιστο, καὶ μόνον τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπεκέκτει. περὶ μὲν δὴ τὴν πόλεως, καὶ τὸν τειχῶν αὖθις εἰ καιρὸν ἀκριβέστερον ἔχοιμι προσθεῖναι μέτρῳ, ὅτι τὰ παρόντος ὑπερχεόντως ἔρρωται.

A vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quãdo adyta introibat. sol° autẽ atq; semel in anno intrabat, quo die cũctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primùm enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facilè dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne sparium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, L X X. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant; & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret observabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cùm omnium esset altissimus, etiã parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóq; Septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

CAP. VII. Deditionē Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnaciſſima autem maximéque diſſentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipſe quaſi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm eſſent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Soſæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, ſex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi acceſſerant etiam Zelotarũ, depoſitis diſcordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Atini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter ſe gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quę non eadem quæ illi committeret, ab vtriſque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem ſuperiorem ciuitatem, murúmque maiorem vſque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vſque ad Monobazi aulam deſcendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior eſt ciuitas, vſque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interiacebant incenſis, medium bello quod inter ſe gerebant ſpacium aperuêre. Nec enim caſtris Romanorum prope murum poſitis, intra ciuitatem ſeditio quieſcebat: ſed ad primum eorum impetum pauliſper ſanitate recepta, mox ad priſtinum morbum rediêre. Rurſúſque diſcreti, pro ſua quiſque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obſidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis paſſi ſunt, quàm ipſi ſe tractarunt: neque poſt illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta eſt. Sed illa quidem grauiores priùs caſus pertulit, antequam ſubuerteretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd ſeditio ciuitatem, Romani verò ſeditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduerſas ſuis, iuſticiam verò rectè quis Romanis aſcriberet. intelliget autem quòd dies cuique ſuggeſſerit. Veruntamen his intra ciuitatem ita ſe habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæſitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec ſecundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non ſatis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, ſuperiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi poſſe cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum ſagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Ioſepho acceſſiſſet: pacémque in muro ſtantibus (dicendi enim peritus erat) ſuadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæſar ex eo, quòd nec ad ſalutem ſe hortantibus abſtinuêre, excitatur in obſidionem: ſimúlque

Κεφ. ιε'.

Τὸ μέχρι δ' ἐν αὐτῇ, καὶ στασιάζον πλῆθος, ἦσαν εἰς μυρίους ἄνδρας, πλὴν τῶν Ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῶν μυρίων, ἐφ' οἷς ὁδὸς κύριος τῶν ὅλων. ἰδουμαῖοι δ' αὐτῷ συνετέλουν εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων προῦχεν ἐδόκουν, ὅτε μὲν σωσᾶ ἰδουμαῖος, ἦν σίμων υἱὸς καθλᾶ. ἰωάννης δὲ τὸ ἱερὸν καταλαβὼν, ἐξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόσιν εἴκοσι. προσεχώρουν δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταί, παυσάμενοι μὲν διχαφερέντες, διχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τριακόσιοι, χιλίαρχοι δ' ἄρχοντι, τῷ καὶ πρότερον ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τὸ ἱερὸν πολεμοῦντων ἢ τούτων ὡς ἔφαμεν, ἦθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέρων, καὶ τὸ μὴ σωμαδικῶς τοῦ λαοῦ μέρος, ὑφ' ἁμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν σίμων, τὴν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τοῦ κεδρῶνος, τὸ τε ἀρχαῖον τεῖχος ὅσον ὑπὸ τῆς σιλωᾶς ἀναγόμπτον εἰς ἀνατολὰς, ὁ μέχρι τῆς μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' οὗτος ἦν τῷ γένει ἀδιαβηνὸς, κατεῖχε δὲ καὶ τὴν πηλὰν, καὶ τὴν ἄκραν, ἄνω δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, καὶ τὰ μέχρι τῆς ἑλένης βασιλείων τῆς μονοβάζου μητρός. ὁ δὲ ἰωάννης τό τε ἱερὸν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ἐπ' οὐκ ὀλίγον, τήν τε ὀφλᾶν καὶ τὴν κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμφρήσαντες τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ χώραν αἴτιοι ἦσαν. ἐπεὶ δὲ πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐστρατοπεδεύκεσαν ῥωμαίων, σῶσον ἡ στάσις ἠρέμει. βραχὺ δὲ πρὸς τὴν πρώτην ὑποπνέυσαντες εὐθυμίαν, ἀνέσουν, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν ἐστασίαζον, καὶ πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἔπραττον. οὔτε γοῦν αὐτοὶ τὴ χεῖρον ὑπὸ ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, οὔτε μετὰ τοῦτο ἡ πόλις ἐπρεάθη καινοτέρου πάθους. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερόν τι πρὸ τοῦ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δὲ ἑλόντες αὐτὴν κατόρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τὴν μὲν πόλιν ἡ στάσις, ῥωμαίοις δὲ εἶλεν τὴν στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῆς τύχης ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν συμβεβηκὸς τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' αὖ τις δίκαιος ῥωμαίοις προσγράφοι. νοείτω δ' ὅπη τοῖς πράγμασιν ἕκαστος ἀγέτω.

Κεφ. ις'.

Τῶν γε μὴν ἔνδον ἔτι ἀκμαζόντων, ὁ τῖτος μετὰ βουλῆς τῶν ἱππέων προσιὼν ἔξωθεν, ἢ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι καταισκέπτετο. ἀπορουμένῳ δὲ παντοῖον, οὔτε γὰρ κατὰ τὰς φάραγγας ἦν πῃ προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρὸς τοῖς τεῖχος ἐφαίνετο τοῖς ἐργάνοις στερεώτερον, ἐδόκει κατὰ τὸ ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δευτέρου οὐ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅθι τὸ ζῆτοι ἦν ἐ δ' πέτρα, δι' οὗ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ δηλαδὴ αὐτωνίας τὸ ἱερὸν ἐρρύσθη ἐπινόει. ἐν δὲ τούτῳ προϊόντος αὐτοῦ τοξεύεται τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κατὰ τὸν λαιὸν ὦμον, ἕλιγον μετὰ τοῦ ἰωσήπου προσελθών, καὶ πρεσβεύων εἰρηνικὰ τοῖς ἔνδον τείχους, οὐ γὰρ ἄγνωστος ἦν, δηλαδή. δηλ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἔνδον ὄντες καὶ σαφ, εἰ μηδὲ τῆς ἔνδον σωτηρίας προσήκοντο, παρεξιόντες πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε

συντάγμασι δηοῦν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἤφιει, καὶ συμφέροντας σκέλουσε τῷ ὕλῃ ἐγείρειν χώματα. ἔτι δὲ διατάξας τῷ στρατιᾷ πρὸς τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τοὺς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς, ὡς τοὺς τε σκοπροὺς εἴργοι τῶν πολεμίων ὅπῃ τὰ ἔργα, καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύοι περισκοπῆσαι. κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων τὰ πρόσω μὲν ἐν τάχει γεγύμνωτο. συμφερομένων δὲ ὅπῃ τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς στρατιᾶς ἁπάσης ὅπῃ τὸ ἔργον ὡρμημένης, ἐδέδοικε τὰ πρὸς τῶν Ἰουδαίων ἀρέσασθαι.

A suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliásque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturũ, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant; Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autẽ crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehemẽtiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissẽt, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebãt à lapidibus, quòd erãt candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebãtur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabãt: & hinc euenitbat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multósque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabãt.

Κεφ. ιη. Τὸν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἀφθονίαις ὄντα καὶ φόνοις, συνέβαινε τότε θαρρεῖν, ἀναπνοὴν τε τῶν προϊστωμένων πρὸς τοὺς ἔξωθεν ὑπολαμβάνοντα, καὶ λήψεσθαι παρὰ τῶν αἰτίων αὐτοῖ δίκας, εἰ ῥωμαῖοι προσχωροῖεν. ἰωάννης δὲ καί τοι χωρεῖν ὅπῃ τοὺς ἔξω πολεμίους τῶν ἐν αὐτῷ ὡρμημένων, δίεσι τὸ σίμωνος ἔμενεν· ἐμοὶ μὲν ὁ σίμων ἠρέμει, καὶ γὰρ ἐν τῇ πολιορκίᾳ. τὰ δὲ ἀφετήρια διίσπων ὅπῃ τὰ τείχους, ὅσα κίονι τε ἀφῄρητο πρότερον, καὶ ἐν ὅπῃ τῆς ἀντωνίας φερομένοις ἐλόγχοις ἔλαθον· ἀλλὰ οὗτον μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἐν δι' ἀπειρίαν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις· χαρμίδι γὰρ καὶ τοξόαις τοὺς χαμαὶ τάς ἔβαλλον ὑπὸ τὸ τείχους, καὶ κατ' συντάξεις σκοπέλοντες αὐτοὺς συνεπλέκοντο. τοῖς δ' ἐργαζομένοις ἐν, ὑπὸ μὲν τῶν βυρσῶν ἡ σκέπη λέρα χαρακωμάτων ἐφορτιζομένη. τὰ δ' ἀφετήρια, πρὸς τοὺς σκοπέλοντας. θαυμαστὰ δ' πᾶσι μὲν κατεσκεύασο τοῖς τάγμασι, διαφόρως δ' τῷ δεξιωτάτῳ, βιαιότεροί τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ἐ μόνον τὰς σκοπροὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ τείχους ἀνέτρεπον. τὰ λαμπαῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλοίδυοι πέτρου, δύο δὲ καὶ πλείον ἀπῆσαν σταδίους. ἡ πληγὴ δὲ, ἐ τοῖς προσπίπτουσι μόνον, ὑπὸ πολὺ δ' καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἐν ἀνυποστατους. οἱ γὰρ ἰουδαῖοι, τὸ μὲν πρῶτον ἐφυλάττοντο τὸν πέτρων, λευκὴ γὰρ ἐν, ὡς μήτε τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ τῇ λαμπρότητι προφθάνειν. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὑπὸ τῶν πύργων καθεζόμενοι προεμήνυον, ὁπόταν φαίνοι τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες, ὁ υἱὸς ἔρχεται. διίστατο δ' καθ' ἃς ἥκοι, καὶ προσκατεκλίνοντο. συνέβαινε δ' φυλαττομένων ἀπροσκόπτως ἐκπίπτειν τὸν πέτρον. ἀντεπινοοῦσι δ' ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐτόν. τότε γὰρ ἐκ ἔτι ὁμοίως προσεσομένης δυσχρώμου. καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειρεν. ἀλλ' οὐδὲ κακοῦμενοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώματα. πᾶσι δ' ἐπινοίᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν ἔργον.

B And Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturũ, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant; Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autẽ crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehemẽtiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissẽt, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebãt à lapidibus, quòd erãt candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebãtur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabãt: & hinc euenitbat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multósque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabãt.

Κεφ. ιθ. Τῶν δ' ἔργων συντετελεσμένων, μολιβδίδι μὲν καὶ λίνῳ διαμαροῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ὑπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. οὐ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. δείσαντες δ' ἐξικνεῖσθαι δυναμένας τὰς ἑλεπόλεις πρόσωθεν, καὶ πῶς ἐγγυτέρω τὰ ἀφετήρια διάσωσι, ὡς μὴ τοὺς κέρως ἔργοιεν ὑπὸ τῶν τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. τειχόθεν δ' ἐξαίφνης κτύπου φοβηθέντος ἀφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε ἦν ἐν ἅπασι, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ' ἐκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐποιοῦντο ἤδη καὶ τὴν ἄμυναν.

G Κεφ. ιθ. Τῶν δ' ἔργων συντετελεσμένων, μολιβδίδι μὲν καὶ λίνῳ διαμαροῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ὑπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. οὐ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. δείσαντες δ' ἐξικνεῖσθαι δυναμένας τὰς ἑλεπόλεις πρόσωθεν, καὶ πῶς ἐγγυτέρω τὰ ἀφετήρια διάσωσι, ὡς μὴ τοὺς κέρως ἔργοιεν ὑπὸ τῶν τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. τειχόθεν δ' ἐξαίφνης κτύπου φοβηθέντος ἀφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε ἦν ἐν ἅπασι, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ' ἐκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐποιοῦντο ἤδη καὶ τὴν ἄμυναν.

vociferantibus inter ſe diſcordibus, quia omnia pro commoditate hoſtium facerent: cùm ſi non perpetuam concordiam ſibi Deus præbeat, ſaltem in præſentia contra Romanos oporteat conſpirare. Simon autem præcone miſſo, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permiſit. Illi autem obliti odiorum ac diſcordiarum ſuarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant cõtra machinas Romanorum, contráque impulſores arietum: cósque ſine intermiſſione telis petebant. audaciſſimi verò cateruatim proſilientes, machinarum tegmina diſſipabant: hísque appoſitis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipſe Titus: & iuxta vtraſque machinas equitibus ac ſagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, niſi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem ſtabat incolumis. nec enim ſtatim cum turri periculum ſenſit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri ſecum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, obſeruato Romanos per opera & caſtra eſſe diſperſos, quia labore & formidine Iudæos diſceſſiſſe arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vſque ad caſtrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati ſunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem diſciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam verſis, aliis qui colligerentur inſtabant. Grauis autem circum machinas pugna commiſſa eſt, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte ſteterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia ſuperiores erant, ignísque opera tetigerat, incenſáque omnia cum inſtrumentis penitus eſſent, niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent plerique, præter opinionem ſui viriliter dimicantes. nam glorioſiſſimis in hoc bello prælatj ſunt, donec Imperator equitum valentiſſimis comitatus, in hoſtes irruit: & ipſe quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugã verſa omnes compulit in ciuitatem, cóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eúmque Titus crucifigi pro muro iuſſit, ſi fortè reliqui vel hoc ſpectaculo territi concederent. Poſt eius verò diſceſſum, etiam dux Idumæorum Ioãnes, dum ante muros cum noſtro milite loquitur, à quodam Arabe pectus ſagitta percuſſus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & ſeditioſis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & ſapiẽtia nobilis.

A ὀχλοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῷ ὀχλοῦντι ὡς πάντα πρὸς τὸ εὖ ἔχειν. ἐπεὶ τῷ πολεμίων, δίον εἰ καὶ μὴ διωνικῆ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεὸς, ἐν γοῦν τῷ παρόντι τὸν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ἐκβαλεῖν ἁρμόζει, κατὰ ῥωμαίων συνωμοτεῖν. κηρύσσει μὲν δὴ εἶναι ὁ σίμων τοῖς ἐκ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπη τὸ τεῖχος, ὅπλοις δὲ καὶ πῦρ ἀπτῶν ὁ ἰωάννης. οἱ δ' ἐκ τῶν μίσους καὶ τῷ ἰδίων ὀχλοφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, εἰς σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος ἀθεῖ χόντες, ἀπ' αὐτῶ πυρόν τε πολυπλήθη κ' τῷ μηχανημάτων ἐπίεσαν, καὶ τοῖς ὑπερβεβοηκότας τὰς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ δὲ τολμηρότεροι δὶ κ' σίφη φερόμενοι, τὰ γέρρα τῷ μηχανημάτων ἐσπαράττον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν φερομένοις, ὀλίγα μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμη δὲ τὰ πλείω ἀθυμοῦντο. ἐβοηθοῦσι δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτοῖς ἀεὶ τίτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῷ ὀργάνων τοὺς πειρατὰς, καὶ τοὺς τοξότας διαστήσας, ἔργα μὲν τοὺς τὸ πῦρ ὑπὸ φέροντας. ἀείστελλε δὲ τοὺς ἄνω τῷ πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς δὲ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. οὐ μὴν τῇς πληγῇς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθ' ὅσον ὁ τῶ πεντεκαιδεκάτου τάγματος κερὸς, γωνίαν διεκίνησε πύργου. τὸ δὲ τεῖχος, ἀκίνητον ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐδόκει σφίσιν ἐκ δίους σωτηρίαν ἔχειν τῷ πύργῳ προσχωρεῖν πολύ, καὶ μὴ δυναμένῳ σῶν ἀποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως ἐφ' ἑαυτοῦ. παυσάμενοι δὲ τῷ ἐκδρομῷ πρὸς ὀλίγον, καὶ τινὲς ῥωμαίους θεωρήσαντες ἐσκεδασμένους ὅπῃ τὰ ἔργα καὶ κατὰ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰρ ἀναχωρῆσαι καὶ δίκη τοὺς ἰουδαίους ἠξίουν, ἐκθέουσι κ' τὸν ἱππικὸν πύργον ἀπὸ πύλης ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπὸφέροντες. καὶ μέχρι τῷ ἐρυμάτων, ὅπῃ τοὺς ῥωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένοι. πρὸς δὲ τὸν κραυγὴν αὐτῶν, οἵ τε πλησίον συνίσανθ' ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἔφθασε δὲ ἡ ἰουδαίων τόλμα, τὸν ῥωμαίων δ' τάξιαν, καὶ τοῖς προσπυγχάνουσι ζωγρίαν προσήκτο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. δ' ἐνὴ ἦν δεῖ τὰς μηχανὰς συμπεσεῖν μάχῃ τῷ μὲν ὑπομενόντων. τῷ δὲ κωλύειν βιαζομένων. πραγή τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, κ' πολλοὶ τῷ προσαγωνιζομένων ἔπιπτον. ἰουδαῖοι δὲ ὑπερεῖχον θυμοῦ, καὶ τῷ ἔργων ὑπῆντο τὸ πῦρ, καταφλεγμῆναι τ' αὐ ἐπιδιδόντα πάντα μετὰ τῷ ὀργάνων, εἰ μὴ τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας ὅπλίταν αὐτόσπονδοι οἱ πολλοὶ, τῷ τῶν σφετέρων ὑπολυμένοι ἀνδριζόμενοι. καὶ δὴ τῷ ἐνδοξοτέρων διωθοῦνται κ' τούτων τῶν μάχων. μέχρι καίσαρ τοὺς τῷ ἱππέων δυναστοτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῷ φερομένων αἱρεῖ. φεύγει δὲ τὸ τούτων πάνδυ ἐκπλήναντος τὸ λοιπὸν πλῆθος, ἐπόμενος συναλαύνει πάντας εἰς τὸν πόλιν, κἀκ τῶ πυρὸς ἀφαιρεῖται τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναι παὰ τῷ ἰουδαίων, ὃν ὁ πατὴρ αἰτησάμενος πρὸ τὸ τεῖχος ἐπάλυσεν, εἴ τι πρὸς τὸν ὅμοφυλον ἐφρόνει οἱ λοιποὶ καταπλαγέντες. μὴ δὲ τὸν ἀναχώρησιν, καὶ ἰωάννης ὁ τῷ ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τὸ τεῖχος γενόμενος πολὺ τραπώτῃ ἀλεγεῖ μῆκος, ὑπὸ πνὸς τῷ ἀράβων κ' τὸ στέρνου τοξεύεται, καὶ θάνατον θύσκει, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ὑπολιπών. καὶ δὲ κατὰ τὸ χεῖρα, καὶ σώφρων ἄνηρ ἦν.

Τῇ δ'

Κεφ. κ. Τῇ δ' ὑπνώσῃ νυκτὶ, παραλογή τις τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει φοβερώτερος. ἔτυχε γὰρ πύργους ξύλινους κατασκευάσαι κελεύσας τοὺς πεντήκοντα πήχεις, ἵνα ἑκάστῳ χώματος ὑπεστηκὼς ὑπὸ τοῖσδε τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ξύλοις ἑστοίτο, συνίδῃ ποσσὶν αὐτομάτους εἶναι μέσης νυκτός. μείζους δ' ἀρθέντος ψόφου, δίος ἐμπίπτει τὸ στρατόπεδον, καὶ τοὺς πολεμίους ὑπολαμβάνειν σφίσι δόξαντες, ὑπὸ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ τε τὰ πρῶτα καὶ θόρυβος ἦν, καὶ τὸ συμβὰν ἑκάστοις εἰπεῖν ἔχοντες, ὑπερπλέιστον ἀπορούμενοι διεφέροντο, μηδενὸς τὴν φανερὰν πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐπλανῶντο, καὶ τὸ συμβὰν μὴ σαφῶς ἕκαστος τὸν πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικὸν τὸ δείμασι κυκλούμενοι παρέσχεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν πᾶσι, καὶ μήτις ἐπαύσατο τὴν ταραχὴν ἰουδαίοις ἐμποιῶν τοῖς τὰ λοιπὰ καρτεροῦσι τειχομαχίαις, σκάπτουσαν οἱ πύργοι. καὶ γὰρ τὴν ὀργάνων τοῖς κυροτέροις ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντιστοῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ὥστ' οὐ τὸ τεῖχος αὐτοὺς ἀλλὰ τὸ ὕψος ἐφύλαττε. καὶ τοὺς πύργους ἦν ἀμήχανον βλάπτειν, μήτ' αὐχεσπάσαι ῥᾳδίως ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τὸ σίδηρον δυναμένους, ὡς καὶ κατακαλύπτοντο. ἐπόμενοι δ' ἐξωτέρω βύβλοι, ἐκ ἔτ' ἐκώλυον τὴν κρείαν ταῖς ἐμβολαῖς, οἱ ἀβλαβεῖπτως πόρρωθεν, ἅπαυστι κατ' ὀλίγον. ἤδη τοῦ νίκωνι τὸ τείχος ἐσαλεύοντος (αὐτοὶ γὰρ τὸ ἰουδαῖοι τὴν μεγίστην σκάλεσαν ῥωμαίων ἐλέπολιν, ὑπὸ τὸ πάντα νικᾶν) ἀπεκάμνον μὲν πάλαι φερόμενοι τὰς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τὸ πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥαστώνης, καὶ τῷ θαλάττῃ πάντα κακῶς, ὥσπερ ὀν αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρωθεν μετ' αὐτὸ λῃσομένων δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπεβαίνων καθὰ παρέῤῥηξεν ὁ νίκων καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ δὲ ἐπιβαίνοντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τὴν στρατιάν. καὶ ῥωμαῖοι μὲν οὕτω τοῦ πρώτου τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δὲ καὶ δεκάτῃ μαΐου μηνὸς, αὐτοῦ τὸ πολὺ καταβάλλουσι, καὶ τὰ πρόσαρκτα τῆς πόλεως, ἃ καὶ πρότερον κέκτηντο.

Κεφ. κα. Μετὰ στρατοπεδεύσαντες τοῦτο, καὶ τὸ ἀσσυρίων παρεμβολὴν καλούμενον, ὑπὸ χὰν τὸ μεταξὺ, μέχρι τοῦ κεδρῶνος. ὑπὸ γὰρ δεύτερον τεῖχος ὄσον ἐξωτέρω βέλους ἦν. προσβολὰς δ' οὐδεὶς ἐποιεῖτο. μεμαθηκότες δὲ οἱ ἰουδαῖοι, καρτεροὺς ἀπεμύναντο τὸ τείχους. οἱ μὲν ὑπὸ τὸ ἰωάννου ὑπὸ τὸ τῆς ἀντωνίας, καὶ τὸ προσαρκτίου στοᾶς τὸ ἱεροῦ, καὶ τοῦ ἀλεξάνδρου τὸ βασιλέως αὐτῶν μνημείων μαχόμενοι. τὸ γὰρ σίμωνος τάγμα πλεῖον ἔσχε τὸ ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβαλὼν ὑπερβάντες, ἐφεστήξαντο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ὑπὸ τὸ ἱππικὸν πύργον εἰσῆκτο. προσπηδῶντες τε δὴ πολλάκις ἐκ τοῦ πυλῶνος, συστάδην ἐπολέμουν, καὶ συνδιωθούμενοι ὑπὸ τοῦ τείχους, καὶ μὴν τὰς συμπλοκὰς, ἡττῶντο τῶν ῥωμαίων ὑπερτόνως ὄντες ἀπειροι. ἔπασχον γὰρ τὰ χειρομαχίας. καὶ τοὺς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει. ἰουδαίους δὲ τόλμα δίχα ξυνέσεως, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ καὶ ῥωμαίοις τῆς ταχέως κρατήσαι. οὔθ' ἑτέρων ὑπὸ πόνου, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τει-

A NOcte verò quæ ſecuta eſt, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum conſtrui præcepiſſet, vt his per aggeres ſingulos poſitis, hinc hoſtes in muro ſtantes facilius in fugam verteret, vna earum ſponte ſua nocte intempeſta lapſa eſt. ingenti verò ſonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos ſuſpicati, ad arma currebant, B eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidiſſet referre poſſet, diu queruli alius aliud opinabántur: nullísque interuenientibus hoſtibus ſemetipſos timebant: ſignúmque diligenter ſinguli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam caſtra poſſiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iuſſit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cæ- C tera fortiter ſuſtinentes, malè turribus affecti ſunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac ſagittariis, ſaxorúmque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipſi poterant celſitudinem, & turres excidendi ſpes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè poſſent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui ſine intermiſſione ferientes, paulatim aliquid D proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quatuis & antea defeſſi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent & tamen etiam negligentia, vel quòd malè conſulerent, murum ſibi ſuperuacuum eſſe credentes, quibus alia duo munimenta ſupereſſent, laſſatíque plurimi receſsêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, aſcendiſſent, ad ſecun- E dum omnes Iudæi relictis cuſtodiis refugerũt. portis autem Romani, qui tranſierunt patefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Ceſtius vaſtauerat. Titus autem notato quà Aſſyriorum caſtrum eſt, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat ſpacio: & vltra ſagittæ iactum à ſecundo muro ſeparatus, oppugnationem ſtatim aggreſſus eſt. F Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter reſtiterunt. Et Ioannes quidem, eiúsque ſocij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauſerant, vſque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem proſilientes è portis, cominus dimicabant: compulſíque intra muros in conflictu G quidem Romanorum diſciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine ſuperabãt. eos enim fortuna atque ſcientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, ſuſtentabat: quòd natura erãt in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & iſtis ſuberat ſpes ſalutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem laſſitudo fatigabat: ſed aggreſſiones, murorũq;

CAP. VIII. De caſu turris & duorum murorum obtentu.

oppugnationes, & excurſus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullâque præliorum ſpecies aberat, cùm à prima luce incipientia vtriſque inſomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi caſtra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis eſſet promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces ſuos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eóque modo illum ſinguli ſubiectorum colebant, vt ad ſemet quoque interficiendos parati eſſent, ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos autem ad virtutem hortabatur conſuetudo vincendi, & quia vinci non aſſueuerant, crebræq; militiæ, exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus ſemper vbique præſens. nam & inertia, ſpectante atque opitulante Cæſare, grauiſſimum facinus videbatur: & ei qui bene decertaſſet, teſtis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognoſci ſolum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonſtrata eſt. Denique iſtis ipſis diebus, validiſſima Iudæorum acie inſtructa pro mœnibus, telíſque vtrinque miſſis, quidam Lõginus de numero equitum ex acie Ro. progreſſus, in mediam aciem Iudæorum irruit: híſque diſiectis, hoc impetu duos fortiſſimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percuſſo, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo lasere refugientis: & ex mediis hoſtibus ad ſuos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem inſignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent conſiderabant: mórsque his leuiſſima ducebatur: ſi quo interfecto hoſte cecidiſſent. Titus autem non minus ſaluti militis, quàm victoriæ cõſulebat: & temerarios impetus deſperationem dicens, ſolam verò eſſe virtutem, ſi quis prudenter & cautè ſine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros eſſe præcipiebat.

CAP. IX. De Caſtore Iudæo Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam verſutus ac ſubdolus, Caſtor nomine, cum decem aliis militibus ſuis deliuerat, fugatis cęteris formidine ſagittarum. Hi cùm paulùm ſub loricis aliquandiu quieuiſſent, concuſſa turri ſurgunt. extentíſque manibus Caſtor veluti ſupplex Cęſarem implorabat: & voce miſerabili, vt ſibi parceret, obteſtabatur. Cui Titus pro ſimplicitate ſua credulus, iámq; Iudæos exiſtimans belli pœnitere, arietes quidem impulſione ceſſare iubet, ac ſagittarios ſupplicibus prohibet. Caſtori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille reſpondiſſet, ad fœdus velle deſcendere: Titus gratulaturum ſe ait, ſi omnes eadem ſentire voluiſſent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturũ. Sed cùm ex illis decẽ Caſtoris ſociis quinque itidẽ ſupplices eſſe ſimularẽt, cæteri nunquã ſe Romanis ſeruituros clamãt, dũ mori liberis liceat. deniq; illis ſuper hoc ambi-

χομαχίαι, καὶ κ' λόχοις ἐκδρομαὶ συνεχεῖς, ὅλης ἡμέρας ἦσαν. οὐδὲ ὅτιν' ἦν ἰδεῖα μάχης ἀπολείπετο. νὺξ δ' αὐτοὺς ἔπαυε μόλις ἑωθὲν ἀρχομένους. ἀλλ' ὁ μὲν ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, καὶ χαλεπωτέρα ἡ ἡμέρας. δεῖ γὰρ μὲν ὅσον ὕπω καταληφθὲν στεγῆς τὸ τεῖχος. τῷ δ' ὅτι δύσεως Ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. εἰ τοῖς ὅπλοις ἐκάτεροι διαγωνιζόμενοι, ὑπὸ ταῖς φρούραις αὐτῶν ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ ὧδε μὲν Ἰουδαίοις, ἴσως ἂν ὅς τις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μᾶλλον δὲ τῷ Σίμωνος αἰδοῦς ἕνεκα καὶ δέους, οὕτω τὸ προσῶχον ἕκαστος αὑτῷ τοῦτο ταλαιπωρῶν, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχείρειαν ἑτοιμότατον εἶναι κελεύσαντος. Ῥωμαίοις δὲ, ἐπ' ἀνδρίαν ἂν προέσθαι, τοῦτο κράτιστον ἔθος, καὶ πάτριος ἀνθρία, συνεχής τε στρατιὰ, καὶ ἀλλοκότοις μελέτη, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ δὲ πάντων, τῖτος ἀεὶ πᾶσι παρὼν ἀγῶνος ἀπροφάσιστος. τό, τε γὰρ μαλακιεῖσθαι παρόντος καὶ συναγωνιζομένου καίσαρος, δῆλον ἐδόκει, καὶ τῷ καλῶς ἀγωνισαμένων, μάρτυς αὐτὸς ὁ καὶ πεμπόντων, παρὼν. κέρδος δ' ἂν ἦν, καὶ τὸ γνωσθῆναι καίσαρι γενναῖον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ δὴ καὶ σφαῖς ἰσχύος ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφάνησαν.

ΠΑσταξαμένων γοῦν καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας τῷ Ἰουδαίων θεῷ τὸ τεῖχος καρτερῷ εἶφει, καὶ διακοπτομένων ἔτι πόρρωθεν τῷ ταγμάτων ἑκατέρων, λοχίτης τις τῷ ἱππέων ἀλλόφυλος τῆς Ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπίπτει μέσῃ τῇ Ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ διακινδυνεύσαντα θεὸς τὴν ἐμβολὴν, δύο τοὺς ἰσχυροτάτους αἱρεῖ, τὸν μὲν κατὰ τὸ μέτωπον τύπτας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ' ἀναπείρας ἐκ τοῦ στέρνου τὸ δόρυ, καὶ πλαγίαν διαπεῖρας ἀπόμυον. ἐκ μέσων τῶν πολεμίων, φρώτος εἰς τοὺς σφετέρους ἔδραμεν. ὁ μὲν οὖν δι' ἀρετὴν θαύσιμος ἦν, ζηλωταὶ δὲ τῆς ἀνδρίας ἐγένοντο πολλοί. καὶ οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τῶν παθῶν, τὸ δεδιέναι μόνον ἐσκόπουν. ὅ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κυριώτατος, εἰ καὶ μὴ τῶν κτεῖναι τινὰ τῶν πολεμίων προτίσοι. τῖτος δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀσφαλείας, καὶ μὴ ἅπτεσθαι κραδῶν πυνόμενος, καὶ μὲν ἀποδύσασθαι ὁρμὴν, ἀπανίσασθαι λέγων, μόνῳ δ' ἀρετὴν τὴν μὴ προνοίας, καὶ τὸ μηδὲν τὸν δρᾶντα παθεῖν, ἐν ἀκινδυνίᾳ τὰ καὶ σφᾶς, ἐπέλαβεν αἰδρίζεσθαι.

ΠΡοσάγει δ' αὐτὸς τὸ βορείου τείχους τῷ μέσῳ πύργῳ ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τῶν Ἰουδαίων τις ἀνὴρ γόης ὄνομα κάστωρ ἐλέχαμβ' ὁμοίων δέκα, τῶν λοιπῶν φυγόντων ἐκ τοὺς τοξότας. οὗτοι μέχρι μὲν πνοὴν ὑπανεπαυόμενοι τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυσθέντες δὲ τὸ πύργου ἐκανίσαν), καὶ προτείνας ὁ κάστωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων ἔθεν, ἐκάλει τὸν καίσαρα, καὶ τῇ φωνῇ καθικνεῖτο ἱλεῶσαι σφᾶς παρεκάλει. πιστεύσας δ' ἐξ ἁπλότητος ὁ τῖτος, καὶ μεταυοεῖν ἤδη τοὺς Ἰουδαίους ὑπέσας, ἐπέσχε μὲν τὸν ἐμβολὲα, καὶ λύειν τὸ τοξεύειν τοὺς ἱκέτας, λέγει δ' ἐπέλθοιεν ὅτι βούλει) τῷ κάστορι. τὸν δ' εἰπόντος ὅτι δεξιᾶς κατασχεῖν θέλειν, ὁ τῖτος συνήδεσε μὲν αὐτῷ τῆς εὐβουλίας ἔφη, συνήδεσθαι δ' εἰ πάντες ταὐτ' ἔδοξε φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλει διδόναι γε πᾶσιν ἐνδίκως. τῷ δίκα δ', οἱ πάντα μὲν αὐτῷ συνυπακούοντο τῷ ἱκεσίᾳ, οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἂν ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἐβόων, πρὶν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων,

Καφ. κβ.

Καφ. κγ.

νων, ἐξίβετο μὲν ἡ ἀναστολή. πέμπων δ' ὁ καίσαρ πρὸς τὸν σίμωνα, σχολῇ ἐκαλόιεθ πρὸς τὸν ἐπιφερόμενον ἔλεγλον, ὡς οὐκ ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὸν ῥωμαίων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα πέμπων, καταφανὴς ἦν τοῖς ἀπειθοῦσιν, ὅτι τὴν δεξιὰν ἐδαναλᾶτο. οἱ δ' ὥσπερ ἀλλανακτοῦντες, ὑπὸ τὰ στέρνα διῆκον τὰ ξίφη σὺν χερσὶ, καὶ τοὺς θώρακας αὐτοῖς πλήξαντες, ὡς ἀνατραφέντες κατέπεσον. θάμβος δὲ τὸν πόνον καὶ τοὺς ἀνδρας εἶχεν ἐκείνους τὸ γεγονὸς ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τὸ δύσολμον αὐτοὺς, καὶ τὸ παθεῖν ἁλέων. τοξεύει δέ τις ἐν τούτῳ κατὰ τὴν ῥῖνα τὸν καίσαρα, καὶ κεῖνος δὲ θεὸς αἰσθόμενος τὸ βέλος, ἐπεδείκνυ τῷ πάππῳ, καὶ οὐ δόλημα πάσχων κατεμέμφετο. πρὸς δὲ τὸν βαλόντα χειλιάσας καίσαρ, ἐκέλευε παρεσθῶτα τὸν ἰώσηπον δοῦναι τῷ καίσαρι δεξιάν. ἀλλ' ὁ μὲν, οὔτ' αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι, φοβεῖν γὰρ ὑμᾶς τοὺς δυσμενεῖς, καὶ τοὺς ὁρμημένους τῶν φίλων κατέχειν. αἰνείας δέ τις τῶν δυτόλμων, αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι. καὶ τοῦ καίσαρος κελεύοντος, ὅπως δέξαιτό τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, ἀπεδραμὼν ὁ αἰνείας δρασταίας τὸν κόλπον προσέβαλλεν. ἀράμβος δ' ὁ καίσαρ πόρρω, ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τούτου μὲν δηλητήριον συλλαξάμενος, πρόσκειται τραπέντην ἕτερον προσιόντα. πυνθόμενος δὲ καίσαρ τὸν ἀπάτιλον, πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν ἐν πολέμοις ἕλεον. τὸ δὲ ἀπηνέστερον, ὅτ' ἐν ὑποπτίᾳ τῷ παντὶ ρῶτο τὰς δ' ἐμβολὰς τῆς ἑλεπόλεως ὀργῇ καὶ χλιδῇ, ἐποιεῖτο δυσατωτέρας. ὑποδιδόντα τὸν πύργον ἐμπιπρᾶσιν οἱ περὶ τὸν καίσαρα, καὶ δόξα τῆς φλογὸς εἰς τὸν ἔσω αὐτῶν κρυπτὸν ἀλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρέχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

Κεφ. κδ'. Ἀρεῖ δὲ καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὸ φρούριον, καὶ τῶν ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτοῦ, παρέρχεται μετὰ χιλίων σὺν ὅπλοις, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ὁπλίκτων, καθ' ὃ τῆς κάτω πόλεως, ἱεροπόλια τε καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος, πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἢ τὸ τεῖχος πλέον διὰ τάχους διέλυσαν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ λοιπὸν, οὐκ ἂν οἶμαι, τῆς ἐμῆς βλάβης τῷ κρείττονι. νυνὶ δὲ ἰουδαίοις μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἔχειν κακὸν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν διμερῆ πλὴν εἰσβολὴν οὐκ ἐπλάτυνεν. οὐ γὰρ ὅπλα ἐθέλειν οὐδ' ἐργατῶν ὑπελάμβανεν. παρῄνουν γὰρ οὗτοι κτείνειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπιστρέφειν, οὐδ' ὑποπιπράναι τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς στασιασταῖς εἰ βούλοιντο μάχεσθαι δίχα τῆς τοῦ δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξόδου ἐδίδου, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπεχυρίου διώσειν. πρὸς πλείσου γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτῷ, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προὔξεπι καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀθυμίαν, καὶ τὸν πόνον, ἀδυναμίᾳ τοῦ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. δίκαιον εἶναι δὲ τοῖς δημόταις θάνατον εἰ πρὸς ἀνδρὸς μηνυθείη τὸν αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀναφθεγγομένους εἰρήνην ὑποφάτοντας, ὑπιδόντας καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν καὶ τοὺς στενωποὺς ὑπανιδσαντες, οἱ δὲ κατὰ τὴν οἰκίαν,

A gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hísque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia,
B cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad narem quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amiC cos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi calliditate sæD uitiam: arietísque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vtebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: pérq; flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatísque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciE uitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum; nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilarauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

CAP. X. De secundo muro bis obtento à Romanis.

F Denique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus:

alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictísque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnésque penè qui tranſierant, peremptí fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſêre. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicátes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quíque viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſſectis muri partibus obiectu corporũ præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partem ſtatim depoſuit: in Meridiana verò per turres præſidia collocauit.

CAP. XI. De aggeribus in tertium murum, & obtione prolixa Ioſephi pro deditione faciẽda, & fame obſeſſorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmque conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio commodè vtebatur. Nam cùm dies aduenijſſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniã ſingulis numerare. Illi autẽ prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucũdius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

ἄλλοι δ' ἔξω τοῦ τείχους καὶ τὰς αὖ πύλας ἀναπεπταμένας πύλας, ἐφ' οὓς τραπόμενοι οἱ φρουροὶ τοῦ τείχους καθαλλόμενοι τὸν πύργον, ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἦν τὴν μὲν εἴσω πάντοθεν πολεμίους κεκυκλωμένων, τὴν δ' ἔξω θεὶ τοῖς ἀπολιφθεῖσι δεδοικότων. πλημμύροντες δ' ἀεὶ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πολλὰ πλεονεκτοῦντες κατ' ἐμπειρίαν τῶν στενοπῶν, ἐπίφοβόν τι πολλοῖς, καὶ φεύγοντας ἐξάνθουν. οἱ δὲ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον αὐτεῖχον. οὐ γὰρ ἦν ἄθεσμος ἐξαφυγὴ ἐκ στενοῦ τοῦ τείχους. δυκοῦσι τ' αὖ κατακοπῆναι πάντες οἱ παρῃωνῆς, μὴ θεσπεσιώτερος τῶν πόνων ἐγκήσας γὰρ ἐπ' ἄκροις τοῖς στενωποῖς τοὺς τοξότας, καὶ τοῦτο μάλιστα πληθύοντα καθ' ἑκάστην αὐτῶν, ἀΐσσειν τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, ὃ σὺν αὐτῷ Δομίτιος Σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ καὶ ταύτην φασεὶς τὴν μάχην. παρίμενε δὲ συνεχῶς τοξεύων κἀκεῖσε, καὶ πᾶς Ἰουδαίους πολλοὺς ἀπῄωνῆς, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν οὖν κρατήσαντες τὸ δεύτερον τείχους, ἐξεώσθησαν. τὴν δ' ἀρὰ τὸ ἄστυ μαχόμενοι ἐπήρθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι ἐπὶ τὴν ἀπραγίαν ἦσαν, οὔτ' ἂν ῥωμαίους εἰς τὴν πόλιν τολμήσειν ἔτι παρῃωνῆς, οὔτ' ἂν αὐτοὶ παρῃωνῆσαι, πλημμελοῦντες. δυκοῦντες ἐπισκοτεῖ γὰρ αὐτῶν τὴν γνώμας ἐξὰ τὰς ἀδαιμονίας ὁ θεός, καὶ οὔτε τὸ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσον πλέον κατελίπετο τῆς ἐξελαθείσης ἔβλεπον, οὔτε τὸν ὑφέρποντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰρ παρὼν ἐδίσκε καὶ τὴν δημοσίων κακῶν, καὶ τὸ τῆς πόλεως αἷμα πίνειν. ἔνδεια δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπεῖχε πάλαι, καὶ ἀπὸ τὴν ὀλιγανδρίαν, ἀπελύοντο πολλοί. τὸν δὲ τῶ λαοῦ φθορεὰν, ἑαυτῷ οἱ στασιασταὶ καυρισμὸν ὑπελάμβανον. μόνους γὰρ ἠξίουν σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, καὶ τοὺς ῥωμαίων ζῶν θεσπεσιωμένους. τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ὥσπερ τῶν βαρβάρων βαρβάρους ἔδοντο ἀπωνούμενον. τοιοῦτοι μὲν δὴ θεὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν. ῥωμαίους δ' πάλιν τ' εἰσόδου θεσπεσιομένους, ἐκώλυον φοβεῖσθαι μέτρον, καὶ τὸ καταῤῥιφθὲν αὐτειχίσαντες τοῖς σώμασι. ἦσι μὲν αὐτοῖχον ἡμέρας καρτερὰς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δὲ θεσβαλλόντα γυναῖος ἦτον οὐκ ἔνεγκαν. ἀλλὰ βιαθέντες, ἢ καὶ θεότερον ἀναφύγεσαν. ὁ δὲ πάλιν τ' τείχους κρατήσας, τὸ θεσσαρακοστὸν μὲν δ' θεὸς καταῤῥιφε πᾶν. ὅπῃ δ' τ' μεσημβρίαν, φρουροὺς τοῖς πύργοις ἐγκατασήσας, τῷ ζέφῳ θεσβάλλειν ἐπινόει.

lib. x

ΔΟξαν δ' ἐπανεῖναι θεὸς ὀλίγον τ' πολιορκίας, καὶ δωρεὰν βυλῆς στασιασταῖς θδοκεῖν, εἶτα θεὸς τ' καθαίρεσιν ἐνδοῖεν τ' δ' ὑπέρα τείχους, ἢ κὴ τὸν δῆμον ὑποδέσαντες (οὐ γὰρ ἐκ πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσφ) εἰς δίον κατοχεῖν τ' ἄεσιν. ὑπόσης γὰρ τῆς θεσθεσμίας, καθ' ἣν ἐδ ἐν δ' ναι τοῖς στρατιώταις ζοφαὶ, ἐν δυσπόφ τοῖς πολεμίοις ἐπίλυσιν τοὺς ἡγεμόνας ἐξετάξαντας τὸ δ' ωαμιν ἀπαειθμεῖν ἑκάστῳ τ' ἀργύριον. οἱ δ' ὥσπερ ἔθος δυσκαλύφαντες τὰ ὅπλα θήκης ἐσκεπασμένα τίως, καταφέρεσι θεσθήσαν, καὶ τοὺς ἵππους ἀγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. δὴ πλεῖστον δ' τὰ θεὸ τῆς πόλεως ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ θεελάμπετο. καὶ τ' ὄψιος ἐκείνης, οὐδὲν οὔτε τοῖς σφετέροις δυπερπίστερον, οὔτε τοῖς πολεμίοις παρέσῃ φοβερώτερον. κατεπλήσθη γὰρ ἀφεσώντων τότε

πότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεσὰς ἰδὼν διεκεκυπότων ἐμφανῆ, καὶ τῆς πόλεως οὐδὲν ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθει διεφαίνετο. καὶ τάπληξις δὲ δῆλη, καὶ τοῖς τολμηροτάτοις ἐνέπεσε, τήν τε δυνάμιν ὅτι ταῦτὸ πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ καλλος τῶν ὅπλων, καὶ τὴν διάταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δοκοῦσι τ' ἄν μοι πρὸς ἐκεῖνα οἱ στασιασταὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ἐμφυλίου ὧν τὴν δύναμιν ἔδρασαν κακῶν, συγγνώμην ἂν ῥωμαίοις ἀπήλπιζον. ὑποκειμένου δὲ τῷ μὴ κολάσεως εἰ παύσαιντο, πολὺ κρείττονα τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δι' ἐκείνους τοὺς ἀναιτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι; καὶ τὴν σώσασθαι τὴν πόλιν. τέσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάλμα διετέλεσαν τὰς ζοφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δὲ ὡς οὐδὲν ἀπήντα πρᾶξαι τῶν ἰουδαίων εἰρηνικόν, διχῇ τὰ τάγματα τῶν, ἤρξατο χωμάτων, κατά τε τὴν ἀντωνίαν, καὶ τὸ τοῦ ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ὑπενόουν, τὸ δὲ ἱερὸν ἔτι τὴν ἀντωνίαν. τούτου γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄστυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. πρὸς ἑκατέρῳ δὴ μέρει, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἑκάστου τάλματος. καὶ τοῖς μὲν πρὸς τὸ μνημεῖον ἐργαζομένοις, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μετὰ τοῦ σίμωνος ὁπλιτικόν, ἔρρωτο ἐπικωλύοντες. τοῖς δὲ πρὸς τῆς ἀντωνίας, οἱ πρὸς τὸ ἰωάννου, καὶ τὸ τῆς ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' οὐ χερσὶν μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἡ γὰρ καθ' ἡμέραν ζιβὴ, καὶ μικρὸν ἐθρέψατο τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ἐξυβελεῖς μὲν ἑξακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. τῶν δὲ σώζεσθαί τε τὴν πόλιν, καὶ ἀπόλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτὸν, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέχειν, καὶ τὸ μετανοεῖν ἰουδαίοις μετάνοιαν, οὐκ ἠμέλει. τοῖς δ' ἔργοις, μείμιξε συμβουλίαν, καὶ πολλάκις γνώσιν αὐτοκρατεστέραν ὅπλων τὸν λόγον, αὐτούς τε σώζεσθαι παρεκάλει δεδομένους τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένῳ, καὶ τὸν ἰώσηπον καθεῖναι τῇ παρ' ἑαυτοῦ γλώσσῃ ἐξαλέγξαι, τάχα ἐνδώσειν πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτοῖς.

Κεφ. κε. Οὗτος μὲν οὖν τὸ τεῖχος, καὶ προσόμνυος ἐξωτέρω βάλοις εἰ καὶ ἐπικόψῃ, πολλὰ κατηνάλωσε. φείσασθαι μὲν ἑαυτοῦ καὶ τῆς δίκης, φείσασθαι δὲ τῆς πατρίδος, καὶ τοῦ ἱεροῦ, μηδὲν ἡγεῖτο πρὸς ταῦτα, τῶν ἀλλοφύλων ἀπαθεστέρους. ῥωμαίους μὲν γὰρ τοῖς μὴ μετέχουσι, συγγενεσθαι τὰ τῆς πολεμίων ἅμα. καὶ μέχρι νεῶ τὰς χεῖρας ἐπέχειν. τοῖς δ' ἐνδεφυτας αὐτοῖς, κἂν σωθῆναι μόνοις ἐξῆν, ὡρμῆσθαι πρὸς ἀπόλλυσθαι αὐτῶν. ἤ μὲν τὰ κραταιρότατα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν τείχη πεπτωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῆς ἁλωκότων ἀσθενέστερον. γιγνώσκειν δὲ τὸ ῥωμαίων ἰσχυρὸν αὐτοπάσχοντα, καὶ τὸ δειλὸν τούτοις, οὐκ ἀπείκασον αὐτοῖς. εἰ γὰρ δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χαλεπὸν τὸ πρᾶξαι. τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακροῖς ἐξωστας χρόνοις, ἔπειτα ἀποστέρεσθαι τὸ ζυγὸν, δυσθανατοῦντων οὐ φιλελεύθερον ἦν. δεῖ μὲν τοι καὶ δεσπότας ἀδοξεῖν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑποχείρια πάντα. τὸ γὰρ ῥωμαίους δεδιέναι φυγῆς, πλὴν εἰ μή τι δεῖ θάλπους, ἢ κρύους ἄλγησον. μεταβολῆς γὰρ

A & vetera plena erãt mœnia, & Septẽtrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audaciſſimos ceperat, omnem ſimul exercitum armorúmque pulchritudinem conſpicientes, & ordinationem virorum. Et fortaſſe ad illam ſpeciem ſeditioſi animos mutauiſſent, niſi malorum immanitate, quæ in populum commiſerant, dandam ſibi veniam à Romanis deſperaſſent: imminente autem, ſi deſtitiſſent, morte ſupplicij, bello mori præſtabilius eſſe ducebant. prænalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum ſeditioſis perire decreuerat. Quatriduo per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare ſenſiſſet, bifariam diuiſo exercitu, Antoniam verſus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: iſta parte ſuperiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc niſi cepiſſet, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à ſingulis legionibus ſinguli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis ſociis infeſtantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis ſociis cum multitudine Zelotarum, non ſolùm quia de ſuperiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vſus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem balliſtas trecentas, & quadraginta tormenta ſaxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem ſibi ſaluam fore fortunam ſciens & perituram eſſe ciuitatem, vnà & obſidioni vehementer inſtabat: nec pœnitudinem Iudæis ſuadere ceſſabat: conſiliúmque factis admiſcens, & orationem ſæpè armis efficaciorem cognoſcens, tam ipſos vt ſaluari vellent rogabat, tradita ſibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Ioſephum allegabat, patria lingua verba facturum, ſperans eos hominis gentilis monitu aliquid remiſſuros. Itaque Ioſephus murum circuiens, ſimúlque extra teli iactum ſtans, vnde exaudiri faciliùs poſſet, multis orabat, vt ſibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim ſancta reuereri, cum quibus nulla ſibi ſocietas eſſet, manúſque ſuas ad hoc vſque cohibere. ipſos verò in his edoctos, cùm ſeruare poſſent, ſponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidiſſe firmiores, exciſis verò infirmiores ſupereſſe: Romanorúmque vires cognoſcerent ſuſtinere non poſſe, híſque ſeruire non eſſe nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum ſit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. ſemel autem ſubditum, qui multo tempore pariuiſſet Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, nõ quorũ in poteſtate ſunt omnia. Nam quid Romanos effugiſſe, niſi quòd propter æſtus aut frigora eſſet inutile? imò verò tranſiſſe

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC.& XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

A θεὸς αὐτοὺς πάντοθεν τ τύχην ϗ κ ἔθνος τ θεὸν ἐμ-
βεβιάζοντα τὴν ἀρχήν, νῦν ὅπῃ τ ἰταλίας ἐϛί. νόμον γὰρ
μὴ ὠμότατον, ϗ ὥϛπερ θηρσὶν ἰσχυρότατον, ϗ ὥϛπερ αὐ-
θεράποντον, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, ϗ τὸ κρατεῖν, παρ'
οἷς ἀκμὴ τ ὅπλων, ἐϛί. δι' ὃ τοῦτο ϗ τοὺς θεσμοὺς αὐ-
τοῖς, ϗ τ ψυχαῖς, ϗ τοῖς σώμασιν, ἵνα ϗ τ ἄλλας ἀ-
φορμὰς ἀμείνους ὄντας, ἐξαιρῶμαίους, ἐκ δὲ εἰ μὴ τ
θεὸν ἠδίσαν συν' αὐτοῖς τὸ θ' ὑπομείναντας. αὐτοὺς γὰρ
πόλει Ⓒ πεποιθόϛας αὐτόχθ. ἐαλωκυίας μὲν ἐκ πλείϛης μ
τ πόλεως μέρους, τ δ' ὅλον εἰ μὴ ταλαίχη παρέμενεν,
ἀλώσεως κἂν ὁμοίως ἁπάντων. ἐ γὰρ λανθάνει ῥωμαίους
τ ἐν τῇ πόλῃ λιμὸν, ὃν νῦν μὲν τ δῆμον, μετ' οὐ πολὺ δ'
ἀναφθαρήσεϑαι ϗ τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ ϗ παύσαιντο
ῥωμαῖοι τ πολιορκίας, μὴ δ' ὁπωϖοῦν τῇ πόλῃ ξι-
φήρεις, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολέμιον εὑρόντ ὥϛε κα-
θ' ἑκάϛην ὥραν ξιφούμενον. εἰ μὴ ϗ ποὸς τὸν
λιμὸν ἀρᾶι τὰ ὅπλα, ϗ μάχεϑαι δύναιτο, μόνοι τε ϗ
παϑῶν ὁπωϖοῦν. προσετίθη δ' ὡς καλὸν ποὸς αὐτὴν
συμφορᾶς μεταβαλέϑαι, ϗ ποὸς τὸ σωτήριον, ἕως
ἔξεϛι ῥᾴϑυμον. ϗ γὰρ οὐδὲ μπω ϗκ αὐτοῖς ῥωμαίους
τ χαλεπαίνειν, εἰ μὴ μέχρι τέλους ἀπαυθαδίϛαιντο.
φύϑει τε γὰρ τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶναι, ϗ ποὸς τὴν θυ-
μὸν θήϛεϑαι τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' εἶναι μήτ τ πόλιν αὐ-
δρῶν κενὴν, μήτε τ χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ ϗ νῦν καί-
σαρα βέλτιόν δίξαι αὐτοῖς ὠφελεῖν. ἐ γὰρ αὖ σώσαι
τινὰ βίᾳ λαβὼν τ πόλιν, ϗ μάλιϛα μηδ' ὑπ' ἐχάτας
συμφορᾶς ὑπακουϛάντων ὠφελοῦντα. τῷ γὰρ μὴν
ταχέως τὸ ξίφος τεῖχος ἀλώϛεϑαι, τὰ ποϱταλικότα
πίϛιν ἔχειν. κᾆν ἄῤῥηκτον ᾖ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ἀεὶ ῥω-
μαίων αὐτοῖς μάχεϑαι. ταῦτα τ ἰώσηπον ὠφελοῦν-
τα, πολλοὶ μὲν ἐσκωπτον ὑπὸ τῷ τείχους, πολλοὶ δ'
ἐβλασφήμουν, σῦριοι δ' ἔβαλλον. ὁ δ' ὡς ταῖς φα-
νεραῖς οὐκ ἐπῇδε συμβουλίαις, δι' ἃς ἀμφύλους με-
τέβαινεν ἱϛορίας. ὦ δύλαιοι βοᾶτε, ϗ τὴν ἰδίων ἀμυ-
μόνες συμμάχων, ὅπλοις Ⓒ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαί-
οις; τίνα γὰρ ἄλλον οὕτως ἐνικήσαμεν. ποτὲ οὐ θεὸς ὁ
κτίσας αὖ ἀδικῶν) ἰουδαίων ἔκδικος. ἐκ ὑπερφρονοῦν-
τες ὄψεϑε, πόϑεν ὁρμώμενοι μάχεϑε, ϗ πολίκνον ἐμά-
νατε σύμμαχον; οὐκ ἀναμνήσεϑε πατέρων ἔργα δ' ἀρ-
μόνια, ϗ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον, ὑλίκους ὑμῖν πάλαι
πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼ μὲν φρίττω τὰ ἔργα τῷ θεῷ
λέγων οἷς ἀναξίους ἀκοαὶ, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε
μὴ μόνον ῥωμαίους πολεμοῦντες, ἀλλὰ ϗ τοῦ θεοῦ.
βασιλεύς ὁ ποτὲ νεχαὼς αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκα-
λεῖτο ϗ φαραώ, βαρεῖα χεὶρ καταβὰς, ἥρπασε σάῤ-
ραν βασιλίδα τῷ γένους ἡμῶν τῶν ϖατέρα. τί οὖν ὁ
ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμος, ποσπάτωρ δ' ἡμέτερος. ἆρα
τὸν ὑβρισὴν ἠμύνατο τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτακοσίους ἑκα-
μὲν Ⓒ τριακοσίους ὑπάρχους ἔχων, δύναμιν δ' ὑφ' ἑκά-
στου τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἡγήσατ ὠ
συμπαρόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' αἰτίᾳας τὰς χεῖρας
εἰς ὃν νῦν ἐμιαίνετε χῶρον ὑμεῖς, τ ἀνίκητον αὐτοῦ βοη-
θὸν ἐστρατολόγησεν. οὐ μὴν μίαν ἑσπέραν ἄχρι τοῦ μὲν
ἡ βασίλισσα αἰσϑέσϑη ποὸς τὸν ἄνδρα; ποσκυ-
νεῖν δ' τ ὑφ' ὑμῶν αἱμαλοέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

καὶ τρόμων ὑπὸ τῆς ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφυγῆλθε ὁ ἀσεβὴς, ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς ἑβραίους ἐδωρήσατο. σιγῶ δ' εἰπεῖν τὰ εἰς Αἴγυπτον μετοικίαν τῶν πατέρων; οἱ τυραννούμενοι, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπωκόσι τὰ ἑξακόσια ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμυνάσθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς οὐκ οἶδε τὴν ἐκ παντὸς θηρίου καταπλησθεῖσαν Αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθορᾷ νόσου, τὴν ἄκαρπον γῆν, τὴν ὀλέθριον τὰ νείλεα τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. τίς δὲ ταῦτα μὴ φεύγειν παρεσκεύασε τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἀναμάκτους, ἀκινδύνους οἵους ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκόρους ἤγαγε; ἀλλὰ τὴν ὑφ' ἁγνείων ἁρπαγεῖσαν ἡμῖν λάρνακα, οὐκ ἐτάραξε μόνον ἡ παλαιστίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐστέναξε· πᾶν τὸ τῶν ἁρπασαμένων ἔθνος σπόμυοι δὲ τὰ κρυπτὰ τοῦ σώματος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ σωλάγχνα μὴ τῷ σιτίων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς ληϊσαμέναις ἀνεκόμισαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἦχῳ, καὶ πᾶσι μειλιγμοῖς ἱλασκόμενοι τὸ ἅγιον; θεὸς ἦν ὁ ταῦτα παρασιν ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅπλα καὶ χεῖρας τὰ ὅπλα παρασκευὰς, αὐτῷ κεῖναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεὺς ἀσσυρίων στρατηγεῖ μόνον, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ὑπισχνούμενον τὴν δὲ θεοσεβεστάτην δύσατο τὴν πόλιν, ἆρα χερσὶν αὐθεοφόνοις ἔπεσεν; οὐχ αἱ μὲν ὑπὸ τῶν ὅπλων ἠρεμοῦσαι ἐν εὐχαῖς ἦσαν. ἄγγελος δὲ τοῦ θεοῦ μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' ἡμέραν ἀνασὰς ὁ ἀσσύριος, ὀκτακαὶδέκα μυριάδας ὅπλων πανταχιλίους νεκρῶν εὗρε, μὴ δὲ τῶν καταλειπομένων ἀόπλους, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγε; ἴστε δὲ καὶ τὴν ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἐν ᾗ μετανάσης ὅλως ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, οὐ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεκαίπτον, ἢ κῦρος τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ. προὐτέμφθησαν γοῦν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῷ σύμμαχον ἐνεκόρουν. καὶ δῆλον δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι κατώρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ διὰ τούτων δημόσιον ὅπλον ἐτάραττον τῷ θεῷ. μόνοι μὲν γὰρ κῦρος χάριν, ἐκίνουν οἷς ἐδόκει τῷ κειτῇ μαχόμενοι δ' ἔπασχον ἀεί. τοῦτο μὲν λευΐκα βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς τῷ τὰς ἱερεμίου προφητείας, αὐτὸς τε ἐάλω, καὶ τὸ ἄστυ μὴ τοῦ ναοῦ κατασκαπῆναι ὁμόσαν εἶδε. καίτοι πόσῳ μᾶλλον ἐγὼ ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, οὐ ὑπ' αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. βοᾶτε γοῦν τὸν ἱερεμίαν ὡς ἀπεχθάνοντο μὲν τῷ θεῷ ὀφλὼν τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἐλάσειαν δ' εἰ μὴ θεμένου τὴν πόλιν, οὔθ' ὁ βασιλεὺς, οὔθ' ὁ δῆμος ἀφῆκεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἐάσω τὰ σφόδρα, οὐ γὰρ ἐρυθριῶσιν ὑμῶν αἱ παρρησίαι τὰς θεομηνίας ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τὸν θεοκαλοῦντα εἰς σωτηρίαν ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, καὶ βάλλεσθε παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέρητε, ὧν τ' ἀρχὰς δράτε καθ' ἡμέραν. τοῦτο γὰρ νίκης αὐτόχρημα καὶ πλήθους ὑπεραδοῦς πρόκαθεζομένης τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ὀχυρωτικός, εἰ πρόσωπον μὴ τῷ ὅπλων προηλθον. αὐτοὶ μὲν ἀπεφάγοσαν ἐν τῇ μάχῃ. διηρπάγη δὲ καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἡρημώθη δ' ἔτι βία καὶ ὑλίας ἐξ τὸ ἅγιον. καὶ τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τοὺς ἐστρατολόγησε καὶ τοὺς ἔθνους; ἢ τῷ ὑπερφίων ἀσέβεια; πόθεν δ'

A ac tremes nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potiùs permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omníque morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum ptæsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo viscetibus exhaustis, cymbalorum ac tympanorũ sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisêre. Rex Assyriorum Senacherib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per ânnos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterúmque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telísque appetitis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctúmque per triennium séxq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis cõtra Iudæorũ gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarũ impietas? Vnde

ſeruire cœpimus? Nónne à ſeditione maiorum, quando Ariſtobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate ſubiecit? Denique tres menſes obſeſſi, quanquam nihil quale vos in ſanctum legéſque deliquerant, & maioribus ad bellum ſubſidiis vtebantur, ſeſe tradiderunt. Antigoni autem filij Ariſtobuli neſcimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate perſequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Soſium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per ſex menſes obſidebantur, donec capti peccatorum ſuorum ſupplicia pependerunt: direptáque eſt ab hoſtibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data ſunt. Oppugnationi verò ſine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, ſacri loci poſſeſſores iudicium Deo de omnibus permittere: manúſque tunc humanas contemnere, cùm à ſuperno ipſi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egiſtis? Quid, quod is execratus eſt prætermiſiſtis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate ſuperaſtis? non occulta dedignantes peccata, hoc eſt furta, inſidiáſque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouáſque maleficiorum excogitaſtis vias. Sanctum verò templum, factum eſt omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus eſt locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem noſtram de ſuis moribus derogantes. Deinde poſt hæc in quem fuiſtis impij, hunc auxiliatorem ſperatis? Valde quidem iuſti eſtis, ſupplices, puriſque manibus adiutorem veſtrum rogatis. Talibus rex noſter precibus aduerſum Aſſyrium ſupplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte proſtrauit. Similia verò Aſſyriis Romani committunt, vt etiam ſimilem vltionem ſperetis? Nam ille quidem ab rege noſtro accepta pecunia, vt vaſtitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi deſcendit: Romani autem ſolenne poſcunt tributum, quod parentes noſtri eorum parentibus penſabant. Et ſi hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque ſancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & poſſeſſiones tenere, ſacráſque leges ſaluas manere patiuntur. Inſania eſt profectò, ſperare Deum talem circa iuſtos fore, qualis iniuſtis apparuit: præſertim qui ſtatim vlciſci nouerit cùm oportet. Denique Aſſyrios prima nocte, qua caſtra ciuitati admouerant, fregit. Quod ſi etiam veſtram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confeſtim eis illo tempore ſicut Aſſyriis iraſceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo poſt illum Soſius aſcendit, quo Galilæam Veſpaſianus excidit, poſtremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Soſius quicquam paſſi ſunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Veſpaſianus autem ex bello quod nobiſcum geſſit, etiam imperium adeptus eſt. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius

A ἠρξάμεθα δουλείαις; ἆρ' οὐχὶ ἐκ στάσεως τῆς περὶ τῶν, ὅτε ἡ Ἀριστοβούλου καὶ Ὑρκανοῦ μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπήιον ἐπήγαγε τῇ πόλει, καὶ Ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ἔτι γὰρ μησὶ πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἀμύητοι εἰς τὰ ἅγια καὶ τοὺς νόμους ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δ' αἰτηθὲν τέλος τῆ Ἀριστοβούλου παιδὸς, Ἀντιγόνου τοῦ, ὁ θεὸς ἀλόντος, ὁ θεὸς ἀλόντα πάλιν τὸν λαὸν ἔλαυνε πλημμελοῦντα. καὶ Ἡρῴδης μὲν ὁ Ἀντιπάτρου ἔσχε σύστιον, σύστιος δὲ Ῥωμαίων στρατιὰν ἦγαγε. περιεχόμενοι δ' ὑπὸ μῆνας ἕξ, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῷ ἁμαρτεῖν δόντες ἑάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. οὕτως οὐδέποτε τῷ ἔθνει τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλίσκεσθαι πάντως ἕπεται. δοκεῖ γάρ οἶμαι τοῖς κρείττοσιν ἄμαχον νεμομένοις, ὑπερίδρυται πάντα τὰ θεῖα δικάζειν, καὶ καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν αὐτῶν δικαστήν. ὑμῖν δέ τι τῶν ὁμολογηθέντων ὑπὸ τοῦ νομοθέτου πέπρακται; τί δὲ ὑπ' ἐκείνου κατηραμένων οὐ παρελίπετε μέχρι; ἔστι τῷ τάχον ἁλόντων ἀσεβέστερον; ἃ τὰ κρυπτὰ ἀνθρώπων ἁμαρτήματα ἠδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἀνδραποδισμοὺς, καὶ μοιχείας ἁρπαγαῖς δὲ ἐρίζετε, καὶ φόνοις, καὶ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς; ἐκκλησιαστήριον δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφυλίοις ὁ θεῖος μεμίανται χῶρος, ὃν B καὶ Ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσεκύνουν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν παραλύοντες, εἰς τὸ ἡμέτερον νόμον. εἶτα δὴ τούτοις τὸν ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐστὲ δίκαιοι ἱκεταί, καὶ χερσὶ καθαραῖς τὸν βοηθὸν ὑμῶν παρακαλεῖτε. τοιούτοις ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκέτευσιν ὅτι τὸν ἀσύνετον, ὅτε τὸ μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὁμοία δὲ τῷ ἀσυνείᾳ Ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμωμον ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲν χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως ὑμῶν C λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσειν τὴν πόλιν, κατὰν παρὰ τοὺς ὅρκους ἐμπρῆσαι τὸν ναόν. Ῥωμαῖοι δὲ τὸ σεμνὸν δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων παρέδοσαν πατράσιν ἔχοντες καὶ τούτου τυγχάνοντες, οὔτε παρθῆσι τὴν πόλιν, οὔτε φαύουσι τῶν ἁγίων. διδόασιν δὲ ὑμῖν πάλαι γεγραμμένας τε ἐλευθερίας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι, καὶ τοὺς ἰδίους νόμους σώζουσι. μανία δὲ τὸν θεὸν προσδοκᾶν δικαίοις, οἵῳ ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ παράρρημα δ' ἀμυῦναι οἶδεν ὅταν δέῃ. τοὺς γοῦν ἀσυνείους D καὶ νύκτα τὴν πρώτην παραπλησίως δυσμενῶς ἐκόλασεν. ὥστε εἰ καὶ τὸ ἡμέτερον γένος ἐλευθερίας, ἢ Ῥωμαίους κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν παράρρημα καθάπερ τοῖς ἀσυνείοις ἐπέσκηψεν, ὅτε τὸ ἔθνος ἤρξατο πομπῇ, ὅτε μετ' αὐτὸν αἴρει σύστιος, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε τῆς πόλεως. καίτοι μέγα μὲν, καὶ σύστιος πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αὖθις κρείττους ἔλαβον τὴν πόλιν. οὐεσπασιανὸς δ' ἐπὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς πολέμου, E βασιλείας ἦρξεν. εἶτα μὲν γὲ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γὲ τῆς αὐτοῦ παρουσίας, τέλειόν τε σιλωὰμ ὑπολιποῦσαν ἴσθι, καὶ ταῖς πρὸ τοῦ ἅπασαις, ὥστε πρὸς ἀμφορεῖς

adeò ante eius aduentum ſcitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defeciſſe, vt ad vtrunque

F

G

ὠνεῖας

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ νῦν οὐ τοῖς πλησίοις τοῖς πολεμίοις ὑμῖν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις ἐφορκεῖν. τόγε μὲν τέρας τοῦτο παρεσκεύασε καὶ πρόσθεν ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως γεγονὸς, ὅθ' ὁ προφεσβυτὴς βαβυλώνιος ἐπιστράτευσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑλὼν, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδὲν οἶμαι τῶν τότε ἀσεβηκότων τηλικοῦτον ἁλίσκα ὑμεῖς. ὅς τε ἔγωγε προφυγὼν μὲν ἂν τὸν ἀγαθὸν οἶμαι τὸ θεῖον, ἐστάναι δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νεῦ. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσεβῆ φεύξεται, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ συγγενεῖς. τὸν δὲ θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς φθάνειν; ὃς τότε κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τὸν σιγώμενον ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ κρύπτεται, τί δ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονεν; πομπεύετε δὲ φθανομενοῦντες, καὶ καθ' ἡμέραν ἐλίττετε τὰς χείρονας ἥττας, τῆς ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ποιούμενοι. καταλέπεται γὰρ ὅμως ἔτι σωτηρίας ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον δυσχάλακτον ὁμολογουμένοις, καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σιδήρειοι, ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατερεπομένης αἰδοῦς παῖδας, ὅπως ἐφίλησε, καὶ θεάσασθε τὸ κάλλος, ἧς φείδεσθε. οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν δῶρα. ἐπὶ τούτοις τὴν ὀδηγεῖ φλόγας; ταῦτα τις μηκέτι εἰ θέλει. καὶ τί σώζεσθε τούτων ἀξιώτερον; ἄτειχτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα γηΐνοις ὄμμασι βλέπετε, ψυχαὶ γοῦν ὑμετέραι οἰκτίσεσθε, καὶ περὶ ὀφθαλμοῖς ἐκάστῳ ψυχὴ θεῖτο τέκνα καὶ γυναῖκα, καὶ γονεῖς, οἷς ἀναλώσει μὴ μικρὸν, ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύσῃ μήτηρ καὶ γυνὴ, καὶ ψυχὴ οὐκ ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος; καὶ τάχα δοκεῖ δῆτα ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐτοὺς, λάβετε μισθὸν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τοὐμὸν αἷμα. κἀγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλεῖτε. τοιαῦτα τῷ ἰωσήπου μὴ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ ἑστῶτες μὲν οὔτε ἐνέδοσαν, οὔτε ἀσφαλῆ τὴν μεταβολὴν ἔκεινον. ὁ δὲ δῆμος ἑαυτὸν εἰς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχέσθαι πολυωροῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν κειμηλίων, τοὺς μὲν χρυσοὺς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν ληστῶν κατέπινον, ἑστῶτα εἰς τοὺς ῥωμαίους ἀναδιδράσκοντες ὁπότε κατενίκησαν, ἀπέφευγον εἰς ἀδειαν. διηφίει γὰρ πᾶσι πολλοὺς ὁ πόθος εἰς τὴν χώραν, ὅπου βούλοιτο ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον εἰς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν ἔσω κακῶν στρατιώτας, μὴ δουλεύσοντας δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ εἰς τὸν ἰωάννην, καὶ τὸν σίμωνα, φεύγοντες τὰς τούτων ὁδοὺς πλέον, ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σφισὶ τοῖς ἐντοσίοις φόβον μόνον, ἀλλ' ὄντως ἀπειλὰς ἐτίθεσαν.

Κεφ. κζ. Τοῖς γοῦν ἐνδιδοῦσι, καὶ τὸ μένειν εἰς ἀπόλαυσιν ἴσον ἦν. φυγὴ γὰρ αὐτομολίας, αἰτίαν εἶπε τῆς ἁλώσεως τὴν οὐσίαν. τῷ λιμῷ δὲ, ἐπέκειτο τῷ σπασμῷ τῶν συνόντων ἕλκεσι, καὶ καθ' ὑμέραν ἀμφότερα προσεξεφοίτα τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ οὐδαμοῦ ἦν ὁ λιμὸς ἐπεσκηνηκὼς δὲ, ἁρπάζων τὰς οἰκίας, ἔστιν ὅτε δὲ ἐντὸς, ὡς ἁρπασμένους ἐκίζοντο. καὶ εὑρόντες μὲν, ὡς ἀπηναλίσκοντο κρύψαντας, ἐβασάνιζον. εἰ δὲ μηδὲν εὗρον, ὡς ἐπιμελῶς ἀποκρυψαμένους ἐκόλαζον. καὶ τοῖς μὲν ἐνδιδοῦσι τὰ ἐπιτήδεια ἐδίδοτο, τοῖς δὲ μαχομένοις ἐπωλεῖτο. καὶ ἐπεκράτει τὸ χρυσίον ἀργυρίου, καὶ τὸ ἀργύριον τῶν ἄλλων κτημάτων. ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει πάντα ἐπεπράκει, τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐπωλεῖτο, καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει πάντα ἐπεπράκει, τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐπωλεῖτο, καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει πάντα ἐπεπράκει, τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐπωλεῖτο,

A aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus noſtris largi ſunt, vt non modò ipſis & iumentis eorum, ſed etiam hortis ſufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum eſt in excidio ciuitatis, quando ſuprà memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiè nunc, commiſiſſent. Itaque ſanctis relictis, Deum fugiſſe putauerim: híſque nunc adeſſe, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitioſam fugiet, & domeſticos oderit: Deum verò malis veſtris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conſpicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum eſt? Iniquitates enim veſtræ velut in promptu neminem latent: inque dies ſingulos, quis peior ſit, certamen habetis. atque ita nequitiam, vt virtutem demonſtrare contenditis. Verumtamen reliqua ſalutis via eſt, ſi velitis, & diuinitas confeſſis ac pœnitentibus ſolet ſeſe placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aſpicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit? quis hæc iam non eſſe deſiderat? Et quid eſt hoc quod ſaluum eſſe debeat dignius? ô duri & lapidibus ſtupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, ſaltem familiarum veſtrarum miſeremini. Verſentur in conſpectu cuiuſque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòſt aut bellum, aut fames abſumpſerit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domúſque olim clariſſima. Et fortaſſe propterea me quiſquam hæc ſuadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem ſalutis veſtræ ſanguinem meum. Ipſe quoque mori paratus ſum, ſi poſt me reſipiſcitis. Hæc Ioſepho vociferante cum lacrymis, ſeditioſi quidem neque animos flexerunt, neque tutam ſibi mutationem fore iudicaueruut. Pòpulus verò ad profugiendum commotus eſt, & alij poſſeſſionibus ſuis, alij rebus cariſſimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, tranſglutiebant. cùm verò ad Romanos elapſi fuiſſent, exoncrato ventre habebant vſui neceſſaria. Titus enim pleroſque per agros, quò vellet quiſque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & inteſtinis malis carebant, nec Romanis ſeruiebant. Ioannes autem & Simon cum ſociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obſtruebant: & qui vel vmbram ſuſpicionis dediſſet, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam ſicut profugere, par cauſa erat pereundi: nam quaſi transfugere voluiſſet, propter patrimonium quiſque occidebatur. Cum fame autem creſcebat deſperatio ſeditioſorum, & in dies ſingulos vtrumque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem ſcrutabantur domos. Et ſiquidem inueniſſent aliquid, eos qui negauerant verberabant: ſi verò nihil inueniſſent, quaſi diligentiùs celauiſſent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cùm ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio qui ditiores essent, itémque pauperes ordei permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant. panem alij conficiebant, vt necessitas metúsque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis spectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebãt: & marcescentibus inter manus cariſſimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam ſicubi clausam domum vidiſſent, eos qui intus erant, cibum capere hoc ſuſpicabantur indicio: ſtatímque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipſos faucibus ſtrangulantes. Pulsabantur autem ſenes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullàque miſeratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: ſed abſtractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteueniſſet, quódque rapturi fuerant deuoraſſet, tanquam læſi cruentiores erant. Acerbiſſimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confeſſionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec eſuriebant (minus enim crudele videretur, quòd neceſſitas impetraret) exercentes autem dementiam ſuam, ſexque ſibi dierum commeatum præparantes, híſque occurrentes, qui per Romanorum cuſtodias agreſtis oleris herbatúmque gratia colligendarum nocte erepſiſſent, cùm iam ſe hoſtes euaſiſſe credebant, quæ attuliſſent eripiebant: multúmque ſupplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem ſibi concederent eorum, quæ cum periculo ſibi collegiſſent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, ſi ſpoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à ſatellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebãtur, quorum alij in inſidiarum falsò accuſati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerumque delator ſubornatus indicabat, quòd profugere voluiſſent. Si verò quem Simon expilaſſet, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliaſſet, eum Simon excipiebat: ſibíque inuicem propinabant ſanguinem popularium, miſerorũq; cada-

A Τὰ μὲν οὖν τῶν ἐχόντων κἀν μὴ, τὰ σώματα τῶν ἀθλίων, ὧν οἱ μὲν ἔτι σωματοῦντες, δι' πορεῖν ζοφῆς ἐδόκουν. οἱ πτωχοὶ δὲ ἤδη παρεδίδοντο, καὶ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς ὑπ' ἐνδείας θνῃξομένοις αὐτίκα. πολλοὶ δὲ λάθρα τὰς κτήσεις σὺν αὐτοῖς ἀλλάξαντο μέτρου, πυροῦ μὲν οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ δὲ πενέστεροι κριθῆς. ἔπειτα κατακλεισθέντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τῶν οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀέργαστον τὸ σῖτον ἤσθιον, οἱ δὲ ἕψοντες ὡς ἦν αἰάλητα, καὶ τὸ δίος παρῆν. B ἔδαφος μὲν οὐδαμοῦ παρετίθετο· τῶν πυρὸς ἐφιέντων, εὐθὺ ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ ζοφὴ, καὶ δακρύων ἄξιος ὁ βίος, τῶν μὲν δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων· τῶν δὲ ἀσθενῶν ὀδυρομένων πάντων μὲν δὴ παθῶν ὑπερίσχυε λιμός, μάλιστα δ' ἅπαντας ἀπώλλυσιν ὡς αἰδώς. τὸ γὰρ ἄλλως εὐσχημοσύνης ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖται. γυναῖκες γὰρ ἀνδράσι, καὶ παῖδες πατράσιν, C καὶ τὸ οἰκτρότατον μητέρες νηπίοις ἐξήρπαζον ἐκ αὐτῶν τῶν στομάτων τὰς τροφάς, καὶ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, οὐκ ἦν φείδεσθαι τοὺς τὸ ζῆν ἀφελεσθαι σταλαγμούς. τοιαῦτα δ' ἐσθίοντες, ὅμως οὐ διελάνθανον, πανταχοῦ δ' ἐφίσταντο οἱ σασταὶ, καὶ τούτων τὰς ἁρπαγὰς. ὁπότε γὰρ καταδύοιεν ὑποκεκλεισμένῳ οἰκίαν, σημεῖον ἦν τοῦτο, τοὺς εἴσω φερομένους ζοφῆς. δι' θύρας δ' ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον οὐκ ἐκ τῶν φαρύγγων ἀναβλίβοντες, τὰς ἀκόλους ἀνέφερον. ἐτύπτοντο δ' γέροντες αὐτεχόμενοι D τῶν σιτίων, καὶ κόμαι ἐσπαράττοντο γυναικῶν συγκαλυπτουσῶν τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἦν οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίου; ἀλλὰ συσπαίροντα τὰ παιδία τῶν ψωμῶν ἁρπαζόμενα, κατίσχον εἰς ἔδαφος. τοῖς δ' φθάσασι τὴν εἴσοδον αὐτῶν, καὶ φθάσασι καταπιοῦσι τὸ ἁρπαγησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰ δὲ βασάνων ὁδοὺς ἐπινόουν φορὰς ἑρμαίου τροφῆς, ὀρθοῖς μὲν ἐμφεράζοντες τοῖς αἰδοίοις τοὺς τῶν E αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις διαπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φρικτὰ δὲ καὶ ἀκοὰς, ἔπαχέ τις εἰς ὁμολόγησιν σίτου ἄρτου, καὶ ἵνα μιᾶσιν ὁρᾶκα μίαν κεκρυμμένον ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' οὐκ ἐπείνων, καὶ γὰρ ἦν ἂν ὠμὸν ἦν τὸ μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες δὲ τὴν ὀπώραν, καὶ φορτιζόμενοι, σίτα ζητοῦντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ὅτι τῶν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσαι συνῄδει F λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαντῶντες ἤδη ἔδοξε διαφθορὰν τοῖς πολεμίοις ἐδόκουν, ἁρπάζον τὰ κομιζόμενα. καὶ πολλάκις ἱκετευόντων, καὶ τὸ φρικτὸν ὀνομαζομένου ὄνομα τοῦ θεοῦ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἤνεγκαν, οὐδ' ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἦν, τὸ μὴ καὶ φονοσκοπολέσθαι συνειλημμένον. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα πρὸς τῆς δορυφόρων ἔπαχον. οἱ δὲ ἐξ ἀξιώματος καὶ πλούτου, πρὸς τοὺς τυράννους ἀπήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὑποβολὰς ψευδεῖς ὑπαλυόμενοι, διεφθείροντο, οἱ δ' ὡς προδιδόντες ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἦν, μισοῦντες τὸς ἐπιβολὰς, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ δὲ κατ' σίμωνος γυμνωθεὶς, πρὸς ἰωάνην ἀπεπέμπετο, καὶ τῆς τοῦ ἰωάνου συνειλημμένου, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀπαντῶντο δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῆς δημοτῶν, καὶ τὰ κτή-

ματα

ματα τῷ ἀθλίων διεμερίζοντο. καὶ τὸ μὲν κοπτεῖν, στάσις ἦν ἀμφοτέροις, τῷ δὲ ἀπεθημάτων ὁμονοια. καὶ γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐκ τῆς ἀλλοτρίων κακῶν θανάτου, ὡς μοιρότερος ἐδόκει τισίν. καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγαθοῦ τινος, ἤλγει τὸν κορεσμὸν τῆς ὠμότητος. καθέκαστον μὲν οὖν ἐπεξιέναι τὰ ὠδυνομένα αὐτῆς ἀδύνατον. σωιελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γένει ἐξ αἰῶνος γενόμενα κακίας γονιμωτέραν, οἴομαι τελευταίαν, καὶ τὸ ἔθνος ἐφωλίζον τῷ ἑβραίων ὡς ἦπιον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς ἀλλοφύλους. ὁμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν, εἰ δοῦλοι, καὶ σύγκλυδες, καὶ νόθα τῶν ἐθνῶν φθαρτὰ τέκνα. τὴν μὲν γε πόλιν ἀνέφηνε αὐτοί, ῥωμαίους ἢ ἄκοντας, ἰσχυρᾶς ὀπτηρασίᾳ σκηνορραφῆς κατορθώματι, καὶ μόγις οὐκ εἴλκυσαν ὅπη τὸν ναὸν θερμαίνων τὸ πῦρ. ἀμέλει καμόντων ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, οὔτε ἤλγησαν, οὔτε ἐδάκρυσαν· ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ὠδὰ ῥωμαίοις εὑρέθη. καὶ ταῦτα μὲν καὶ χώραν ὕστερον μὴ ὑποδείξεως τῷ πράγματον ἐροῦμεν.

Κεφ. κ η. Τίτῳ δὲ τὰ μὲν χώματα προὐκόπτε, καὶ τοι πολλὰ κακουμένων ὑπὸ τῶν τείχους τῷ στρατιωτῶν, πέμψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῶν ἱππέων ἐκέλευσε τοὺς κατὰ τὰς φάραγγας ἐπὶ συγκομιδὴ τροφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τῶν μαχίμων, οὐκ ἐπὶ δεδοκουμένοις ταῖς ἁρπαγαῖς, τὸ δὲ πλέον ἐκ τοῦ δήμου πάντες, οἷς αὐτομολεῖν ἀπέκειτο τὸ φεύγειν τὴν οἰκείων δίκης. οὔτε γὰρ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μὴ γυναικῶν καὶ παιδίων ἀναδιδράσκοντες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λησταῖς οὐχ ὑπέμενον ἁρπαστὸν σφαγιασθῆναι. τολμηρὸς δὲ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. καὶ κατελείποντο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι δ' κατ' ἀνάγκην ἱκέτευον. καὶ μὴ μάχην ἱκετεύειν ἄωρον ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὲ καὶ πρόσασανιζόμενοι πᾶσαν αἰκίαν, ἀντεσταυροῦτο πρὸ τείχους ἀντικρύ. τίτῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πλεόνων ἁλισκομένων. οὔτε δ' τοὺς βίᾳ ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν τοσούτους φρουρᾶν τὴν φυλαξάντων ἐώρα, τόν τε μὲν πλέον οὐκ ἐκώλυε. τάχα δ' ἂν ἐνδοῦναι πρὸς τὸν ὄψιν ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ πᾶσαδιεν ὅμοια πεισομένους. προσήλουν δ' οἱ στρατιῶται δι' ὀργὴν, καὶ μῖσος τοὺς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλεύην, ἐξ ὧν τὸ πλῆθος χώρα τε ἐλείπετο τοῖς σταυροῖς, καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ στασιασταὶ δ' τοσοῦτον ἀπεδέησαν τοῦ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὡς τε καὶ τοιοῦτον αὐτοῖς συμβῆναι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύεργον δὲ τοὺς τῶν αὐτομόλων οἰκείους ὑπὸ τοῦ τείχους, καὶ τῷ δημοσίῳ τοὺς ὑπὸ πίστιν ὡρισμένους, οἷα πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφυγόντες ἐπεδείκνυσαν, καὶ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον οὐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοὺς τῶν αὐτομολεῖν ὡρμημένων μέχρι τελευτῆς ἐγνώσθη, κατόπιν εἶσω ἔτι δὲ καὶ ὠδαχεῖμα διέδρασαν, ὡς ὑπὸ βίαιον τιμωρίαν; ἀναπαυσιν ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων θάνατον, ἐν λιμοῦ συγκείσθαι. πολλοὺς δ' καὶ χειροκοπῆσαι κελεύσας πῖτος

uera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque dissensio, scelerum verò cõcordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi torum vendicans, non dedisse, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationē post hominum memoriā malicia ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertêre, & Romanos inuitos hanc tristem admittere victoriam coegêre: tardiúsque venientem in tẽplum ignem penè traxêre. Denique cùm hi arderē superiorem ciuitatem vidissent, neque doluêre, neque illacrymauêre: sed apud Romanos, qui hæc paterentur inuenti sunt. Verùm hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Cap. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.

TIto autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tẽdi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clàm enim seditiosis fieri posse sperabant, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: eósque latronibus relinquere non patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabátque iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, seróque videbantur supplicare: post pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cùm Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantámque asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros. tanquam similia passuros, nisi se dedissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iam spacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehẽsi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur, inhibuit. Fuerunt autem, qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properãres. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abſcidi præcepit, eóſque ad Ioannem & Simonem intromiſit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: ſaltem nunc deſinerent admonens, néve ſe compellerent ad excidium ciuitatis: ſed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templū, cuius participem non habebant. ſimul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo pòſt ſecuturus. Ad hæc in muris ſtantes, & ipſi Cæſari, & patri eius maledicebant, mortémque ſe contemnere clamabant, eámq. ſeruituti rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum ſperant, nec ſe nec patriam curantes, vt ipſe diceret, perituros: mundúmq. Deo templum hoc melius eſſe: quamuis & id ſeruaturus ſit, qui incoleret: quem ipſos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illuſuros. quibus facta non adfore: finem. n. Dei eſſe. Talia conuiciis admiſcentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos ſecum ducens, & præterea cæterua ſtipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adoleſcētibus, more Macedonum inſtructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, feliciſſimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille quoque in ſenecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præſens ſe mirari aiebat, quidnam eſſet quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipſe naturáque promptiſſimus, tantúſque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc ſubriſiſſet, laborémque communē eſſe dixiſſet, ſicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipſe quidem pro viribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudæorum, ſagittis eos appetens: adoleſcentes autem omnes præter paucos attriti ſunt. Nam pudore promiſſionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi ſaucij receſſêre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus ſit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die menſis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigeſimo perfecti ſunt, cū totos dies ſeptem & decē laborāſſent: ingentes enim quatuor iacti ſunt. & vnus quidē, qui erat ad Antoniā, & à quinta legione fuerat extructus, cōtra mediū ſtagnum, quod Seruthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis diſtans. Decima verò legio, quæ ſuprà memoratis præſtat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi ſtagnum eſt quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta diſcedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioānes ſubfoſſa intus terra vſque ad aggeres, Antoniam verſus diſpoſitis per cuniculum ſudibus opera ſuſpendit: illatáque ſylua pice ac bitumine illita, igni immittit. ſuccenſis autem fulcimentis,

τῷ ἱαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι ⸫ πιστεύοιντο δι' ἣν συμφορᾶν, εἰσέπεμψε πρὸς τὸν σίμωνα, καὶ τὸν ἰωάνην, νεῶ γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς αἵρεσιν τῆς πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδῆσαι δ' ἐκ τῆς ἐν ὑστάτοις μεταμελείας, τάς τε αὐτῶν ψυχάς, καὶ πατρίδα καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. θεῖον ⸫ τὰ χώματα τοῖς ἐργαζομένοις ἅμα κατέπεμπε, ὡς οὐκ εἰς μακρὸν ἀκολουθήσειν ἔργοις τῷ λόγῳ. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ὅστις τὸ τεῖχος καίσαρα, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ τῷ μὲν θανάτου καταφρονεῖν ἐβόων. ἁρπάσαι γὰρ αὐτὸν πρὸ δουλείας καλῶς. ἐργάσασθαι δ' ὅσα ἂν δύωνται κακὰ ῥωμαίοις, ὡς ἐμπνέοσι. παρίδες δ' οὐμέλλειν τοῖς ὡς αὐτὸς φησιν ἀπολλυμένοις. καὶ ναοῦ ἀμείνω τούτου τῷ θεῷ, τὸν κόσμον εἶ. σωθήσεσθαι γὰρ μὲν ἢ τῶν ὑπὸ τοῦ κατοικοῦντος, ὃν ἢ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλευάζειν ἀπειλὴν ὑστερουσῶν ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, εἶ τοῦ θεοῦ. τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐπεκέλευσαν.

ΕΝ ᾧ τούτῳ, καὶ ἐπιφανὴς αὐτόχορος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ δὴ καὶ αὐτὸν σῖφος μακεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑψηλοὺς ὀλίγων ὑπὲρ αἰτιπαῖδας, τὸν μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους τε καὶ πεπαιδευμένους. οὕτω καὶ τὴν ἐπίκλησιν εἶχον, ὑστερισῶντες οἱ πολλοὶ τῇ ἡλικίᾳ. διδαμονῆσαι γὰρ μάλιστα τῷ ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τὸν κομμαγηνὸν σωσίβιον, πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς. ἀπέφαινε ⸫ καὶεῖνος ὅτι μηδὲν ὡς οὐδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅταν πᾶς ἀμφίζωνος αὐτὸ τιμηκαῦτα παρὸν θαυμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαίοις καπνοὶν προσπίνειν τῷ τείχει. πολεμιστὴς δὲ τις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει εὐβάλος· κατά γε τὸν ἀκμὴν ἐκεῖνον, ὡς ὀλίγῳ τὸν τόλμαν ὑπερβάλλειν. μειδιάσαντος δὲ τοῦ τίτου, ⸫ κοπὸς ὁ πόνος εἰπόντος ὡς ἔχειν ὥρισεν ὁ αὐτόχορ μὴ τῷ μακεδόνων πρὸ τοῦ τείχος. αὐτὸς μὲν οὖν ὑπὲρ τε ἰσχὺν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῷ ἰουδαίων βέλη τοξόων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὐτῷ συνετρίβη πάντα, πλὴν ὀλίγων. δι' ἐκ δὲ αἰδῶ τῆς ὑποχείσεως, ἐκεκτημένοι μαχόμενα, καὶ τέλος ἀνεχώρουν θαυματίαι πολλοὶ συννοοῦντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δεῖοι τ' ἀλεξάνδρου τύχης.

ΤΟῖς ⸫ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὸς ἀρτεμισίου, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἑβδόμῃ ⸫ εἰκάδι, ταῖς δεκαπὰ συνεχῶς πονουμένοις ἡμέραις. μέγεθος γὰρ ἐχόντων τὰ τέσσαρα, καὶ πάχους μὲν τὸ δεῖ τὴν αἰτωνίαν ὑπὸ ⸫ πέμπτου τάγματος ἐβλήθη καὶ μέσον τῆς στρουθίου καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δ' ἕτερον ὑπὸ τοῦ δωδεκάτου διεξῶπος ὅσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τῷ δεκάτῳ δ' τάγματι δέοντι πολὺ τούτων, καὶ βόρειον κλίμα τὸ ἔργον ἐῶ, καὶ κολυμβήθραν ἀμύγδαλον προσαγορευομένην. τούτου δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ἀπὸ τριάκοντα πηχῶν ἔχον καὶ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαγομένων δ' ἤδη τῶν ὀργάνων, ὁ μὲν ἰωάνης ἔνδοθεν ὑπορύξας τὸ καὶ τὴν αἰτωνίαν μέχρι τῶν χωμάτων, ⸫ δοκαλαβῶν σταυροῖς τοὺς ὑπονόμους, ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. πίσσῃ δὲ καὶ ἀσφάλτῳ δεδευκισμένῃ ὕλῃ ἐπιπομίσας, ἐπίπεσι πῦρ, καὶ τῷ σανεσὶν ὑποκαίπτων ὕτε δὴ ῥυξ

Κεφ. κθ.

Κεφ. λ.

διώρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου A fossâ repentè subsedit, cúmque magno sonitu in eam aggeres decidêre. ad primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm ignem ruina concluderet. peresa verò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant, iámque se vicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus denoratis. Biduo verò pòst, alios etiam aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famulis Mariamnes, cúmque his Adiabenus quidam, filius Nabatæi, nomen habens ex fortuna Agyras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. hísque viris neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuêre, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cunctati sunt, aut substitêre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quàm ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani quidè concurrêtes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manúsque cum his conserebant, qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cùm eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma transiit in aggeres, & auxiliãtes præueniebat incendium. Itaque Romani flamma circũdati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi verò magis instabant, cùm semper eorum numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsque cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistísque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebãt, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabãt, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebãt. Iá verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locũ aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increparis militibus, si cũ hostiũ muros obtinerent, in suis periclitarentur,

τοῦ χώματος ἐπὶ αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τῆς κονιορτοῦ καπνὸς ἐξήρετο βαθύς, πνιγομένου τοῦ πάσσματος τοῦ πυρός· ἡ δὲ θλιβούσης ὕλης δεδεσμευμένη ἤδη φανερὰ ἐξέρρηγνυτο. καὶ τοῖς μὲν Ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ ἀπρόοπτον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ὑπόνοιαν ἐμπίπτει καὶ κατήφεια οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβὰν καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμυνεῖν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη B τοῦ χώματος καταπεσόντος. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπεπίπτουσι χώμασιν οἱ περὶ τὸν σίμωνα. καὶ δὴ προσαγαγόντες ταύτας τὰς ἑλεπόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. τεφθαῖος δέ τις ὑπὸ γαρσὶς πόλεως τῆς γαλιλαίας, καὶ μεγάσαρος τῶν βασιλικῶν μεριάμμης θεράπων, μεθ' ὧν ἀδιαβηνός τις υἱὸς ναβαταίου, ζωῦμα κληθεὶς ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ ἀγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπέδραμον τὰς μηχανάς. τούτων τῶν ἀνδρῶν, οὔτε τολμηρότεροι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκ τῆς πόλεως ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκ θέας ἔχοντες, οὐ πολεμίων στῖφος, οὔτε ἔβαλον, οὔτε ἐμέλλησαν, οὔτε ἀπέστησαν· ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθορόντες τῶν ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀμυνόμενοι πάντοθεν, οὐ πρότερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν, ἢ δράξασθαι τῶν ὀργάνων τὸ πῦρ. ἀφομοίης δ' ἤδη τῆς φλογὸς, ῥωμαῖοι μὲν ὑπὸ τῶν τραπεζῶν σωθέντες ἐβοήθουν· ἰουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν προθυμουμένοις συνεπλέκοντο, καὶ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις τῶν ἐπῶν αὐτὰς χερσὶν ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ διὰ τῆς φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, καὶ τοῦ σιδήρου ζέοντος δρασσόμενοι τοῖς χερσὶν οὐ μεθίεσαν. διέφυγε δὲ ὑπὸ τούτων ὅτι τὰ κώματα τὸ πῦρ, καὶ τοὺς ἀμυνομένους προσελάμβανεν. ἐν τούτῳ δ' οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων ὑποπτεύοντες, ἀνεχώρουν ὅτι τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείους ἀεὶ γινόμενοι, τῶν ἔνδοθεν προσβοηθούντων, καὶ τῷ κρατεῖν πεπαρρησιακότες, ἀταμιεύτοις ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς. προσελθόντες δὲ μάχει τοῖς ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φρουροῖς. τάξις δέ ἐστιν ἐν διαβολῆς ἰσαμύλη, πρὸ τοῦ στρατοπέδου μὲν τῶν ὅπλων, καὶ δεινὸς ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἓν μηδ' ὁτιοῦν αἰτίαν θνήσκειν. οὗτοι τὸ μὴ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκείναντες, ἵσταντο. πρὸς τὴν τούτων ἀνάγκην, πολλοὶ τῶν ἑαυτῶν ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. διαθέντες δὲ καὶ τοῖς ἐξωθεν ὅτι τὸ τεῖχος, εἶργον τὸ προσγινόμενον πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως οὐδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τῶν σωμάτων προνοουμένοις. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ ἰουδαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ ταῖς ἀκμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. ἦσαν γὰρ ἔρωσι αὐτοὶ πλέον, ἢ τοῦ θαρρεῖν ὠφέλησαν. ῥωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶκον, ἢ τοῦ κακοῦσθαι. παρῆν δ' ἤδη πῆτος ὑπὸ τῆς αὐτονίας ὅπου κεχώρηκε, κατὰ σκεπόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοὺς στρατιώτας φαυλίσας, εἰ κρατοῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχαι,

& velut ex carcere cõtra se dimissis Iudæis, obsessorũ paterẽtur ipsi fortunã, ipse cũ electis militibus hostes à latere circumuenit, illi autẽ cũ in ora ferirẽtur, contra eũ conuersi durabant. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quisquã internoscere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tãtũ viriũ fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitãtis Cęsaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quòd tam longũ laborem vna hora perdidẽre, & multi quidẽ solutis machinis captũ iri ciuitatem iam desperabãt.

Cap. XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hierosolymam triduo.

TItus autẽ cum ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidẽ placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verùm sagittis esse obruendos. Prudẽtiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorũ tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoste manu cõfligere: nec.n. expugnari eorũ confidentiam posse, quibus optatũ est ferro procũbere, vel etiã sine hoc interficere, quę segnior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidẽ prorsus tanto cũ exercitu, honestũ non videbatur: & pugnare cũ his superuacuũ, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autẽ fieri, impendiorũ penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eã propter magnitudinẽ locorúmq. difficultatẽ, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautũ: cõtra manifestam.n. viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã necessitate quàm locorũ scientia. Si quid autẽ clã esset illatũ, diutiùs obsidionem trahendã, verẽdúmq. ne victorię gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc.n. cuncta quidem effici posse, sed celeritatẽ ante gloriam duci: debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc.n. modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter.n. se nõ posse quiescere. Verũ & aggeres curaturũ esse, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod si cuiquã magnũ op° & inextricabile videatur, eũ cõsiderare debere, q̃ neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambitúmq. partiti, nõ solũ rectores inter se, verùm ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, ísq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio ad duces vsq. pertinebat,

Τῖτος ὁ μὲν τῇ ἡγεμόνιαν ἐβουλεύετο· Κεφ. λα.

θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει προσαγόρτα τὴν δύναμιν, ἀποπειρᾶσθαι τῆ τάχει βία. μέχρι μὲν γὰρ νεῶ κατάπασμα Ἰουδαίοις τῆς φρατιᾶς συμπεπλέχθαι· προσιόντων ὁ ἀθρόων, οὐδὲ τὴν ἐφοδον εἶσφν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῆ βελῶν. τῇ ὁ ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ ὁ καὶ δίχα τούτων προσκαθέζεσθαι μόνον ἀφυλάτους τας, τάς τε ἐξόδους αὐτῆ, καὶ τὰς εἰσομιδὰς τῆ ὀπτικῶν παρήνουν, καὶ τᾶ λοιμᾶ καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι καὶ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶ τὴν ὀπόγνωσιν, οἷς ἀνάγκη μὲν τᾶ σιδήρα πεσεῖν, ὀπόκειται ὁ καὶ δίχα τούτου, πάσης χαλεπότερον αὐτᾶ ὁ τὸ μὲν ἀρχεῖν καθόλου μὴ τοσαύτης δυνάμεως, ὡς ἐδόκει πρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι φειδιτὸν, πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι ὁ χώματα, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ὀπορία, καὶ τὸ παφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τᾶ φρατιᾶ τὴν πόλιν, σχᾶ μήκεσς καὶ δυχωρείαν, ὡς ἀμαρὲς ἦ), καὶ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ὀπιθόσς· τῆ ὁ φανερῶν φυλαττομένων, ἀφανεῖς ὀπονοεῖσθαι Ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε αἰάγκην καὶ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δὲ πλάθος παρεισκομισθήσοιτο, ξιφίᾳ ἔσεσθαι πλείω τᾶ πλιορκία, διελέναι τε μὴ τὴν δέξαν τᾶ κατορθώματος αὐτᾶ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τᾶ χρόνου. τοῦτο γὰρ ἦ) πᾶσι αὐσιμον. πρὸς ὁ τᾶς κύκλοις τὸ τάχος. δῆν μέν γε εἰ καὶ τᾶ τάχᾳ μετ' ἀσφαλείας βούλοιτο χρήσασθαι πειρᾶσθαι ἅλων τὴν πόλιν. μόνως γὰρ ἔτος αἰ πάσας ὀπορράξαι τὰς ἐξόδους· καὶ Ἰουδαίους ἢ πρὸς ἅπαντα ὀπαγόντας ἐ σωτηρίαν, παραδώσειν τὴν πόλιν ἁλισκομένους χρεσθήσεσθαι ῥᾳδίως. ὐδὲ γὰρ ἠρεσκόσθν αὐτὸς ἄλλως. ἀλλὰ καὶ τᾶ χωμάτων ὀπιμελήσεσθαι πάλιν, χεσμὸν τοῖς κωλύσιν ἀτονωτέρους. εἰ δέ τᾶ μέγα δοκεῖ καὶ δυσπόητον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς ὅτε ῥωμαίοις τὶ μαχεῖν ἐναργῆν πρέπει, ἐ δίχα πόνου κατορθῶν τὶ τᾶ μεγάλων οὐδενὶ ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεᾶ μόνῳ. τούτοις πείσας τὰς ἡγεμόνας, δίχα μὲν ἐπέλασε τὰς δυνάμεις ὀπὸ τὸ ἔρυμα· ὁρμὴ δὲ τῆς ἐμπίπλει θαυμάσιος τοῖς φρατιώτας, καὶ μεσεσαμένων τὸ βέλος, ὐ μόνον προσχώματα ἦν ἕρις, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς τάξεων ὡς ἀλλήλας. καὶ φρατιώτης μὲν δεκαδάρχην. δεκαδάρχης ὁ ἑκατονταρχην, ἑξῆς ὁ ἑκατονταρχης ἐπεδίδου ἀριστεῖα χιλίαρχον τὸ ὁ χιλιάρχων ὀπὸ τοὺς ἡγεμόνας ἔπεμπεν ἡ φιλοτιμία. καὶ τὸ ἡγεμόνων τὸ ἄμιλλαι,

ἐβεά-

ἐβρᾴβευε καῖσαρ. περιὼν γὰρ αὐτὸς ἑκάστης ἡμέρας πολ- A
λάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον αὐτῷ ἐμβος δι' ὑπὸ τῶν ἀσσυ-
ρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο,
ὅτι τὴ κατωτέρω καὶ πόλιν, ἤγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν δὴ
τῆ καθρωσίος ὅτι τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀνακάμπτων κῆ
μεσημβρίαν περιλαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τῶ περιστερεῶ-
νος καλουμένης πέτρας, τὸν τε ἕξῆς λόφον ὃς ὑπέκει
τῆ κῆ τὴν σιλωὰμ φάραγγα, καὶ κεῖθεν σκολίως πρὸς
δύσιν, εἰς τὴν τῆς πηγῆς κατῆει φάραγγα. μεθ' ἣν ἀ- B
ναβαίνων κῆ τὸ ἀνάντου τῦ ἀρχιερέως μνημεῖον, & δια-
λαβὼν τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς
κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε. καὶ προσελθὼν κώμης
(ἐρεβίνθων οἶκος καλεῖται) καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ἡ-
ρῴδου μνημεῖον περιέχων κατ' ἀναβολὴν τῷ ἰδίῳ
στρατοπέδῳ συνῆψεν, ὅθεν περ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖ-
χος ἐνὸς δέοντος τεσσαράκοντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν δὲ
αὐτῷ προσῳκοδομήθη ξύλινα δέκα φρούρια· καὶ τού- C
των αἱ κύκλῳ δέκα συνεμετροῦντο σταδίων. ξύλινα δὲ
ᾠκοδομήθη τὰ πᾶν ἡμέρας. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μείζων ἦν
ἀξίαν, τὸ δὲ τάχος ἐπιστῆσαι πίστεως. περικλείσας δὲ τῷ
τάχει τὴν πόλιν, καὶ δύ' αμα τοῖς φρουρίοις ἐγκατέστη-
σας, τὴν μὲν πρώτην φυλακὴν τὴ νυκτὸς περιῶν αὐτὸς
ἐπεσκέπτετο· τὴν δευτέραν δὲ ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὴν
ξίστην δὲ ἔλαχον οἱ τῶν φρουρίων ἡγεμόνες. διεκλη-
ροῦντο δὲ οἱ φύλακες τοῖς ὕπνοις, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς πε-
ριήεσαν κῆ ἔσημα τῶν φρουρίων.

Κεφ. λϛ. ΙΟυδαίοις δὲ μὴ τῶν ἐξόδων, ἀπεκόπη πᾶσα σω- D
τηρίας ἐλπὶς· καὶ βαθύνας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴ-
κους καὶ φυλὰς τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. καὶ τὰ μὲν τῶν
πεπλήρωτο γυναικῶν καὶ βρέφων νεκρῶν· οἱ νε-
ανικοὶ δὲ γερόντων νεκροῦ. παῖδες δὲ καὶ νεανίαι δοι-
δυῶντες ὥσπερ εἴδωλα κῆ τὰς ἀγορὰς ἐπέλουον·
καὶ κατέπιπτον, ὅπη τινὰ τὸ πάθος καταλαμβά-
νοι θάπτειν τε τοὺς φθάσαντας, οὔτε ἴσχυον οἱ κά-
μνοντες, καὶ τὸ διδυτοῦν, ὤκνει δὴ τὸ πλῆθος E
τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ κῆ σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ γοῦν
τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον. πολ-
λοὶ δὲ ὅτι τὰς θήκας, πρὶν ὑπεκλῦσαι τὸ χρεὼν
ἐφῆλθεν. οὔτε δὲ θρῆνος ἐν ταῖς συμφοραῖς,
οὔτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἅπαντα τὰ πάθη. ξη-
ροῖς δὲ τοῖς ὄμμασι, καὶ στεγνοῖσι τοῖς σώμασιν οἱ δυ-
σθανατοῦντες, ἐθεώρουν τοὺς φθάσαντας ἀναπαύσασθαι.
βαθεῖα δὴ τὴν πόλιν ἐφείχε σιγὴ, καὶ νὺξ θανάτου
γέμουσα, καὶ τούτων οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβω- F
ρυχοῦντες γὰρ τὰς εἰκίας, ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, καὶ τὰ
κατακαλύμματα τῶν σωμάτων ἐφιστῶντες, μὴ
γέλωτος ἔξῃσαν, τὰς τε αἰχμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμα-
ζον ἐν τοῖς πώμασι. καί τινας τῶν ἐρριμμένων ἔτι
ζώντας, δήλωσιν ὅτι πεῖρα τῆ σιδήρου. τοὺς δὲ ἱ-
κετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιᾶ καὶ ξίφος, τῷ λι-
μῷ κατέλιπον ὑπερφρονοῦντες. καὶ τῶν σκυθρώπων
ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν, ἀφιέρα τοῖς στασιασταῖς G
ζῶντας ἐπολιπόν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ δημοσίου
θησαυροῦ τοῖς νεκροῖς θάπτειν ἐκέλευον, τὸν ὀσμὴν οὐ
φέροντες· ἔπειθ' ὡς οὐ δήρκουν, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρί-
πτουν εἰς φάραγγας. πρὸς δὲ τούτοις ὁ τί-
τος ὡς ἐθεάσατο πεπληρωμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βαθὺν
ἰχῶρα μυδώντων τὸν ὑπορρέοντα τῶν σωμάτων,

ducum verò certamina Cæſar ipſe diiudi ca-
bat. In dies enim ſingulos circuiens, opus ſæ-
piſſimè inſpiciebat. Cœptum enim à caſtris
Aſſyriorum, vbi ipſe tendebat, ad inferiorem
Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedro-
nem ad Elcôn montem reuertens, à meridie
montem complectitur, vſque ad ſaxum quod
Periſtereonos vocatur, eíque proximum col-
lem, qui ſuper vallem imminet Siloam, ac in-
de ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem
fontis deſcendit. Hinc ſubiens ad Anani pon-
tificis monumentum, circundato monte, vbi
Pompeius caſtra poſuerat, ad Septentrionalem
redit regionem. Et cùm præceſſiſſet ad vicum,
cui nomen eſt Erebinthonicus, poſt illum Hero-
dis monumentum ab Oriente clauſum ca-
ſtris ſuis coniunxit, vnde cœperat. Murus qui-
dem vno minus XL. ſtadiorum erat. Ad hoc
autem foris caſtella tredecim ædificata ſunt:
eorum gyrus denis ſtadiis numerabatur. To-
tum autem opus triduo conſtructum eſt, vt id
quidem dignum menſibus videretur, celeritas
verò fide careret. Muro autem circuncluſa ci-
uitate, per caſtella cuſtodibus collocatis, pri-
mam quidem vigiliam noctis ipſe circuiens
explorabat: ſecundam verò Alexandro permi-
ſerat: tertia verò obtigit legionum duci-
bus. Somnos autem vigiles inter ſe ſortie-
bantur, totáque nocte per caſtellorum ſpacia
circuibant.

IVdæis autem cum exeundi facultate, om- Cap. XIII.
nis etiam ſpes ſalutis adempta eſt: aucta De fame
que iam fames, totas domos ac familias de Hierolym.
paſcebatur. Et tecta quidem plena erant mu- morum &
lieribus exanimatis, atque infantibus: viatum ſecũdo ag-
autem anguſta ſenibus mortuis. Adoleſcen- gere exerg.
tes autem ac iuuenes, turgidi, velut vmbræ
mortuorum, per fora verſabãtur: & vbi quem
caſus occupauerat, decidebant. Sepelire au-
tem funera, neque poterant præ labore, & eos
quibus aliqua vis ſupererat, pigebat, & propter
multitudinem mortuorum, & quòd de ipſis e-
rat incertum. Denique ſuper eos quos ſepelie-
rant, multi moriebantur. Multi autem ad
ſepulchra, priuſquam fati dies veniret, & viui
properabant: neque luctus in illis calamitati-
bus, neque fletus erat, ſed fame ſuperabantur
affectus. Siccis autem oculis, & corruptis o-
ribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante ſe
requieſcerent, tuebantur. Altum verò ſilen-
tium ciuitatem, plenáque mortuis nox com-
prehenderat, & latrones his acerbiores. domos
enim, quæ tum ſepulchra erant, & cadauera
ſpoliabant, & velamina corporibus detrahen-
tes, cum riſu egrediebantur. hiſque gladiorum
mucrones probabant: nonnullóſque iacen-
tium adhuc ſpirantes, ferro experiendi cauſa
tranſuerberabant. Si quis autem manum ro-
gaſſet aut ferrum ſibi commodari, quo famem
euaderet, ſuperbiſſimè negligebatur. Animas
verò efflantium quiſque, in morte templum
obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret
ſeditioſos. Illi autẽ, primo quidem ſumptu pu-
blico iubebant mortuos ſepeliri, cùm fœtorem
ferre nõ poſſent: deinde quod nõ ſufficiebãt, in
valles eos ex muro præcipitabant. Quas ci r-
cuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, al-
támque ſaniem tabefactis corporib. defluentẽ,

ingemuit: & extentis manibus Deum teſtabatur, factum illud ſuum non eſſe. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo ſeditioſorum auderet excurrere(nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum neceſſariarum habentes copiam de Syria proximíſque prouinciis, multi autem iuxta murum ſtantes, magnámque alimentorum abundantiam demonſtrantes, ſatietate ſui famem hoſtium incendebat. Seditioſis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miſeratus, & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas ſyluas, opera prima conſumpſerant. à nonageſimo verò ſtadio milites alias congerebant: & Antoniam ad ſolam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres ſtruebantur. Cæſar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus oſtendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus ſeparati, vtriſque velut alienis vtebantur. Neq; enim vel animas affectio manſucta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quaſi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

CAP. XV. De cæde Iudæorum intra & extra Hieroſolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatũ peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes acceſſerat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo perſuaſit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingreſſus autem ille, poſtquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios eſſe dicebat, qui pro ſe conſilium dederat, velut hoc ſimplicitate ſuaſiſſet: productúmque eum & accuſatum, quòd cum Romanis ſentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate conceſſa, cum tribus filiis ſuis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem ſe occidi, quàm filios obſecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuiſſet, gratiam poſtulantem, vt augeret eius dolorem, nouiſſimum iuſſit interfici. Ille quidem ſuper cæſos in cõſpectu ſuo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita n. Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius ſatellitum crudeliſſimus, cauillatus ſi quid cũ iuuarent, ad quos exire voluiſſet, corpora verò ſepeliri prohibuit. Poſt hos Ananias quidã, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & ſcriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Ioſephi verò patrẽ concluſum aſſeruabant: miſſóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiũ vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu propoſito: & eos qui hæc cum illo deferent, ante quæſtionem perimebant. Iſta videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil etiam miſericordia crudeliter pereũtium, magis autem ſui prouidẽtia, conuocatis decem fidiſſimis contubernalium: quouſque

A σενάξας, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, καταμαρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν ἔχειν οὕτως. ῥωμαῖοι δὲ μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἐκθέοντος, (ἤδη γὰρ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφῆπτο, ἐπ' ἀθυμίας ἦσαν,) σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς συρίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχόντες, ἰσάμβυοι ἦ ὅπη πολὺ τοῦ τείχους πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐδωδίμων ἐπιδεικνύμενοι, τῷ κατὰ σφᾶς κόρῳ, τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαιον. ἀεὶς ἦ τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, πίτος αἰκτιέρου τὰ λείψανα τοῦ δήμου, καὶ ἀπορρίζων τὸ γοῦν ὀφεῖλον ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης προσιζομένης. ἦ μὲν γὰρ ὀφεῖλε τὴν πόλιν πᾶσα τοῖς ἀποτόμοις ἔργοις ἐπέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλην ἀπ' ἐνενήκοντα σταδίων οἱ στρατιῶται, καὶ ἀεὶς μόνης ὕψους τὰ ὑπωνίας καὶ μέρη τεσσαρα πολὺ μείζονα τῶν ἀποτόμων χώματα. ὠφείλων δ' ὁ καῖσαρ τὰ τάγματα, καὶ κατεπείγων τὸ ἔργον ἐπεδείκνυ τοῖς λησταῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἶησαν αὐτῷ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἀρα κακῶν ἀπολώλει μεγάλεια, καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἥμερον τῆς ψυχῆς, οὔτε ἀλγηδὼν ἅπτετο τοῦ σώματος, οἵ γε καὶ νεκρὸν τὸν δῆμον ὥσπερ κυνῶν ἐσπαράττον, καὶ τὰ δισμωτήρια τῶν ἀῤῥώστων ἐνέπλασαν. Σίμων γοῦν υἱὸν ματθίαν δ' ὃν κατέσχε τὴν πόλιν ἀβασάνιστον εἴασε. βοηθοῦ πῶς Κεφ.λγ. ἦν οὗτος ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς, καὶ τίμιος; ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακουμένῳ τὸ πλῆθος, οἷς ἤδη καὶ ἰωάννης προσῆν, πείθει τὸν δῆμον εἰσαφέναι τὸν σίμωνα βοηθὸν, ὡς ἂν ἅτε προσοικήσαντα φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἠγεῖτο, καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἂν ἐξ ἁπλότητος ἐγκαλυμμένον. ἀνεθέντα γ' τινὰ καὶ κατηγορούμενον τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἐξιώσας σὺν τέκνοις ἑνὸς. ὁ γὰρ τέταρτος ἐφθη ἀφεδρας πρὸς τίτον. ἱκετεύοντα δ' ἀντιβολῆσαι πρὸ τῶν τέκνων, καὶ ταύτην αἰτούμενον τιμὴν χάριν αἰθ' ὧν αἰσίξειαν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀπέκτεινεν. ὁ μὲν οὖν ἐν ὄψει φονευθεὶς, ἀναπεφάγη τοῖς παισὶν αὐτικρὺς τῶν ῥωμαίων προσχωθείς. οὔτε γὰρ ὁ σίλων ἀνῄρει τοῦ βαμάδου προσέταξεν, ὃς ἦν ὠμώτατος αὐτοῦ δορυφόρων, ἐπιφερνούμενον εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, πρὸς οὓς ἐξελθεῖν ἐβούλετο. θάπτειν τε ἀπεῖπε τὰ σώματα. μετὰ τούτους ἱερεῖς τινας αἰτίας υἱὸς μασβάλου τῶν ὀνομάτων, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς ἀρίσταιος, ἡλίκος ἐξ ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου λαμπρῶν, ἀναιρεθῆναι. τὸν γὰρ τοῦ ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι δὲ μηδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ὅπη τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δίκην προδοσίας, καὶ τοῖς συνολοφυρομένοις, πρὸ ἐξετάσεως ἀνῃρεῖτο. Ταῦ- Κεφ.λδ.
τα ὁρῶν ἰούδης τὸν υἱὸν ἰούδου, τῶν ὑπάρχων τοῦ σίμωνος ἐν ὧν, καὶ πεπιστευμένος ὑπ' αὐτοῦ πύργον φυλάττειν, τάχα μέν τι καὶ οἴκτῳ τῶν ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτὸν προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτὸν δέκα. μέχρι

τινος

πίνος ἀνθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδας πιστοὶ πονηροῖν μένοντες; οὐχ ὁ μὲν λιμὸς ἤδη καθ' ἡμᾶς; ῥωμαῖοι δὲ φιλανθρωπίαν ἔνδον, σίμων δὲ καὶ πρὸς ἀνιάτους ἄπιστος; καὶ δίος μὲν ἤδη παρ' αὐτὸ κολάσεως. ἢ δὲ παρὰ ῥωμαίοις δεξιὰ βέβαιος. φέρε φιλάδοντες τὸ τεῖχος, σώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πίσεται δ' οὐδὲν δεινὸν σίμων, ἐὰν ἀπεγνωκὼς ἑαυτὸν τάχιον δῶ δίκην. τούτοις τοῖς δέκα πεισθέντων, τοὺς λοιποὺς τοῖς ἐφ' ἑαυτοῦ τεταγμένοις, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμπεν, ὡς μή φωραθείη τι τῶν βεβουλευμένων. αὐτὸς δὲ περὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τοὺς πύργους ἐκάλει τοὺς ῥωμαίους. τοῖς μὲν, ὑφηφαίουν, οἱ δ' ἠπίστουν, οἱ πολλοὶ δ' ὠκνουν, ὡς τε μηδὲν μικρὸν ἀκινδύνως λαφύσσοντες τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ δὲ πῶς ὁπλίτης παρῆν πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφθη γνοὺς ὁ σίμων, καὶ μετὰ τάχους τόνδε πύργον προκαταλαμβάνει, καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβών, ἐν ὄψει τῶν ῥωμαίων ἀναιρεῖ, καὶ πρὸ τοῦ τείχους λωβησάμενος ἔρριψε τὰ σώματα.

Κεφ. λε. Ἐν τούτῳ θρεῖών ἰώσηπος, οὐ γὰρ ἀνίει παρακαλῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ παραλῦμα πίπτει καρφθείς. ἐκδρομὴ δ' ὅλη τῶν πώματι τῶν ἰουδαίων γίνεται, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως καῖσαρ ἔπεμψε τοὺς ὑφαπτίζοντας. μαχομένων δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν θεατιζομένων ἐπαΐων. οἱ σασιασαὶ δ' ὡς ἀπεληλυθότες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα, μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. διαγγέλλεται δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπῆρεν ἀθυμία, πεπεισμένους οἴκοθεν τῶν ὄντι, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρουν. ἀκούσασα δ' ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνεῶσαν τὸν υἱὸν, πρὸς μὲν τοὺς φύλακας, ἀπὸ ἰωταπάτων τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐδὲ ζῶντος ἀπολαύειν. ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας, τὸν εἰληφότα τῆς ἀτεκνίας ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱὸν, ὑφ' οὗ τεθάφθαι πρόσθεν ἐδόκησεν. ἀλλὰ γὰρ οὔτε ταύτην ὅλη πλέον ὠδίνατο τὸ ψεῦδος, οὔτε τοὺς λῃστὰς ἔθαλπε. ταχέως γὰρ ἐκ τῆς πλησμονῆς ἀνιώγκει ὁ ἰώσηπος, καὶ προελθών, τοὺς μὲν οὐκ εἰς μακρὰν ἐδίκας αὐτῷ δώσειν τοῦ θαύματος. τὸν δὲ δῆμον ὅλῃ πίστει προὐκαλεῖτο. θάρσος δὲ τῷ λαῷ, καὶ τῆς σασιασαῖς ἔκπληξις ἐμπίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφ. λς. Τῶν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τοῦ τείχους ἐπήδων ταχέως. οἱ δὲ προϊόντες ὡς ὅλῃ μάχῃ καὶ θερμῇ δρόμῳ, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐφέροντο. συνεπέπτωτο δὲ τούτοις τύχη, τῶν εἴσω χαλεπωτέρα, τοῦ παρὰ σφίσι λιμοῦ, σωτηριωτέρων εὑρίσκον πρὸς ὄλεθρον τὸν παρὰ ῥωμαίοις κόρον. παρειμένους μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς ἐνδείας πεφυσημένοις, καὶ ὥσπερ ὑδέρῳ πιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ἐμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρρήγνυντο. πλὴν τῶν δ' ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσιέντων βοφλὴν ἀπειθισμένῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τοὺς οὕτω σωζομένους, ἑτέρα φρουρὰ μετελάμβανε. τῶν γὰρ παρὰ τοῖς σύροις τοὺς αὐτομόλων φωρᾶν τῶν τῆς γαστρὸς λυμάτων χρυσοὺς ἐκλέγων. καταπίνοντες δὲ ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς προήεσαν, ἐπειδὴ ἀνηρύνων πάντας οἱ σασιασαί, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνοῦντο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε,

A tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metúsque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros B quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij ptæ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrimque velociter occupat: Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per C murum proiecit corpora mortuorum. Ibíque circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statímque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúsque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur D autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraisset. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque E latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressúsque clamabat, illos sibi non multo pòst vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam F domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata repletes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatímque cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga susceptit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, G è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditiosi scrutabãtur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: deniq; duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis caſtris fama percrebuit, quod auro tranſfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, ſciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo ſæuiorem contigiſſe Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſtitia cognita, penè iuſſiſſet autores circunfuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quoſdam hæc tangebat inuidia) vtriſque iratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubeſceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis aſcriberent. hac enim quoſdam ſuorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt ſuſpectos inueſtigarent, atque ad ſe deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne ſupplicium, ſæuíſque hominibus lucrandi amor innatus eſt: nulláque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc aliàs, & modum habent, & metu ſubiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam ſalutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occultè in profugos admittebatur. Et ſi quis tranſfugiſſet, circunſpectantes antè ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quæſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & pleroſque ſola ſpes conſumebat. Hic quidem caſus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI. De ſacrilegio circa templũ & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad ſacrilegium ſeſe conuertit: multáque donaria templi retinens, multáque vaſa diuinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & menſas, ne vrceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus eiúſque vxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt ſemper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. ad ſocios autem dicebat, ſine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipſo ali. Propterea quoque ſacrum vinum, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificiis reſeruabant, tutum erat effudiſſe. namque in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor iubet. Puto ſi Romani contra noxios venire tardaſſent, aut hiatu terræ deuorandam fuiſſe ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia paſſuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

καὶ εἴκοσιν. ἀλλά τοι τῆς δίψης ἐλεγχθείσης δι' ἐνὸς, ἀναπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ ϛρατόπεδα, ὡς μεσοὶ χρυσίου παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ δὲ τῶν ἀφίξεων πλῆθος, καὶ οἱ σύριοι τοὺς ἱκέτας ἀνατέμνοντες, ἠρώτων τὰς γαστέρας, καὶ τούτου τὸ πάθος οὐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβολὴν ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνοσχέθησαν νυκτὶ φεὸς δισχιλίους. καὶ γνοὺς τὸν ϖδιαινόμενον τῖτος, ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν ϖδιςήσας κατακοντίσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ ϖολὺ πλῆθος ὑπέμενε, καὶ τὴν αἰχμαλώτων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τοὺς τὴν συμμάχων ἡγεμόνας, καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων, συνεβάλλοντο γὰρ καὶ τὴν ϛρατιωτῶν τινὲς, φεὸς ἑκατέρους ἀγανακτῶν ἔλεγε. εἰ τῶν μὲν αὐτῷ ϛρατευομένων τινὲς τοιαῦτα ϐρῶσι κέρδους ἕνεκεν αἰδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι ϖανοπλίαν ὀξὺ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ· τῶν δ' ἀφ' ἡμῶν, καὶ τοῖς σύροις, εἰ φεῶτον μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τὴν ϖερὶ φόνους ὠμότητα, καὶ τὰ φεὸς ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίοις ὅτι γράφουσι. καὶ δὴ νῦν οἴοις αὐτῷ τὴν ϛρατιωτῶν σωφρονίζειν τῆς κακοδοξίας. τούτους μὲν οὐκ ἀνεβάλετο θάνατον, εἴ τις εὑρεθείη ϖάλιν τὸ αὐτὸ ϐλάπτων. τοῖς δὲ ἀπὸ τῆς ταγμάτων, ἐπέστελλεν ἐρευνήσαντας τοὺς ὑποπτους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. καταφρόνει δὲ ὡς ἔοικε φιλοχρηματία ϖάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τοῦ κερδαίνειν ἔρως. οὐδὲν δ' οὕτω πάθος πλεονεξία παραβάλλεται. ἢ ταύτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεται. θεὸς δὲ ἰῶ ὁ τὲ λαοῦ ϖαστὸς καταπεύνας, καὶ ϖᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπόλειαν ἀποτρέφων. ὃ γοῦν μετὰ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτολμᾶτο, καὶ τοὺς ὀχλοδιώκοντας, φὶν ϖᾶσιν ὀφθῆναι ϖεραπαιτῶντες, ἐσφάττον οἱ ϐάρβαροι. ϖλεονεκτούμενοι δὲ μήτις ὄπίσθι ῥωμαίων ἀνέσχιζον, καὶ τῶν ἀπολάγνων τὸν μαγὸν κέρδος εἶλκον. ὀλίγοις δ' ἐνωρίσκετο, καὶ τοὺς πολλοὺς ϖαρελπίσκειν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπανήγαγε.

ΙΩάννης δὲ ὡς ἐπίλοιπον αἱ ἁρπαγαὶ ϖόρρω τὲ δήμου, ϖρὸς ἱερουλίαν ἐξέπιπτε· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνυε τῷ ναῷ· πολλὰ δὲ τῶν ϖρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκευῶν, κρατῆρας τε καὶ πίνακας, καὶ τραπέζας· ἀπέσχετο δ' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τὲ σεβασμοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτὲ ϖεμφθέντων ἀναθεμάτων. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐτίμησάν τε, καὶ ϖερισκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέπτυσε. ϖρὸς δὲ τοὺς σωόντας, ἔλεγε, ὡς δεῖ μετὰ ἀδείας καταχρῆσθαι τοῖς θείοις, ὑπὲρ τὲ θείου, καὶ τοῖς τῷ ναῷ ϛρατευομένοις, ἐξ αὐτῷ ζῆφεσθαι. ἀφ' ἑτέρου καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον, & τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὄπιχεῖν σκευνώσας; ἰῶ δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, δίνεμε τῷ πλήθει, καὶ κεῖνοι δίχα φείσης, πλέον τοῦ ἐν ἠλείφοντο, & ἔπινον ἐξ αὐτῶν. οὐκ ἂν ὑποσειλαίμην εἰπεῖν, ἅμοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βραδυνόντων ὅτι τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ κατὰ κλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδομιτῶν μεταλαβεῖν κεραυνούς. ϖολὺ γὰρ τῶν ταῦτα ϖαθόντων ἰδίγκε γλυκὺν ἀθεωτέραν.

τὴν γοῦν

τῇ γοιῦ τούτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ τὶ δεῖ καθ' μέρος ἐκ διηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ πρὸς τῶν ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μανναῖος ὁ λαζάρου φυγὼν, δεῦρο μιᾶς ἐλεγθ ἐκπεκομίδαι πύλης, ἐν αὐτὸς ἐπεπίστευτο μυριάδας ἑνδεκα νεκρῶν ὅτι πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας τὰ παρεσκευάσατο, τεσσαρεσκαιδεκάτη ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι πανέμου τοῦ μηνίας. πᾶτο δ' ἐν ἐν πλῆθος ἀπόρων, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφεστὼς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς, οἱ προσήκοντες ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὸ προκομίσαντας ἐκ τῶ ἄστεος ῥῖψαι. μετὰ δὲ τοῦτον δεδοικότες πολλοὶ τὴν ὀσμήν, τὰς πάσας τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριάδας ἑξήκοντα δεῖ τῶν πυλῶν ἐκκριθῆναι. τῶν δ' ἄλλων οὐκ ἐδύνατο εἶναι τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δὲ δύνασθαι τοὺς πλωτοὺς ἀναφέρειν, ἔλεγον συσωρεύοντας εἰς τοὺς μείζους οἴκους, τὰ πλώματα ἀποκλείειν. καὶ τῶ μὲν σίτου τὸ μέτρον προσθῆναι ταλάντου, μετὰ ταῦτα δὲ ὡς οὐδὲ πωλεῖν ἔτι οἷόν τε ἐν ἐν περιτειχισθείσης τῆς πόλεως, προσελθεῖν τινὰς εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὥς τε τὰς ἀμάρας ἐρευνᾶσθαι καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ ἐκ τούτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄφεως φορητὸν πάλαι, τότε γνῶσθαι ξοφλύ. ταῦτα ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες, ἠλέησαν· οἱ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέποντες, οὐ μετενόουν ἀλλ' ἐνεῖχον μᾶλλον αὐτῷ προελθεῖν. πεπρωτο γὰρ ὑπὸ θεοῦ, ἤδη τῇ πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρεῖν.

A denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed pu-
B blicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis iecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse
C talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, stercúsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad eá progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis immanebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

Cap. I. De suffossione murorum, successione aggerũ & Sabino oppugnãte murum.

CLADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebãt, cùm & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsósque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cùm excursus etiã pugnãtium moraretur. Nam veluti per aciẽ ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autẽ cæde polluti, dexteras ad externum bellũ præparabant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriç maior pars eorũ, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel nó gemere mutationem quantum priſtinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius sciĕrat, eum cognoscere, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum, crebris verò offensionibus animi cessarant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quàm ciues in ea degentes affligebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus vrebantur, sed

Κεφ. α.

Α ΙΔΩ οὖν τῶν ἱεροσολύμων πάθη, πορθούμενα καθ' ἡμέραν ὅτι τὸ χεῖρον, τῶν στασιαστῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐν ταῖς συμφοραῖς, ἢ τῷ λιμῷ μὴ τὸν δῆμον, εἴδη κακείνοις νεμομένου. τὸ γε μὴν πλῆθος τῶν συσσωρευομένων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων, ὄψει τε φεικῶδες ἦν, καὶ λοιμώδη προσέβαλλεν ὀσμὴν, πρός τε τὰς ἐκβρομὰς, ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ τάξεως φόνῳ μυείῳ γεγυμνασμένους χωρεῖν ἦν, ἔδει τὰ σώματα πατεῖν. οἱ δὲ ὀλιγωροῦντες, οὔτε ἐφείδοντο, οὔτε ἠλέουν, οὔτε κληδόνα κακὴν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τὴν εἰς τοὺς κατοιχομένους ὕβριν. πεφυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅτι τὸν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες ἑαυτοῖς δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαίωσιν τῆς ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. οὐ γὰρ ἐλπὶς νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δὲ ὑπογωγὴ σωτηρίας ἐθεσπίζετο. ῥωμαῖοι μὲν γὰρ πολλὰ πρὸ τῆς ὕλης συγκομιδὴν ζηλαιπωρούμενοι τὰ χώματα διήνεγκαν μιᾷ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, κειραῖς ὡς προεῖπον τὴν πρὸ τοῦ ἄστυ χώραν, ἐπ' ἑνενήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πᾶσαν. λεῖα γὰρ πᾶσα ἐλεεινὴ, καὶ γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, καὶ παραδείσοις κεκοσμημένα, τότε παράχορτον ἠρήμωτο, καὶ προεκέκοπτο τὴν ὕλλαν. οὐδείς τε τὴν πάλαι Ἰουδαίαν, καὶ τὰ προκαλλῆ προάστεια τῆς πόλεως ἑώρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, οὐκ ὠλοφύρατο, καὶ κατεσέναξε τὴν μεταβολὴν παρόσον ἠδύνατο. πάντα γὰρ ἐλυμαίνατο τὰ σημεῖα τῆς κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ εἴ τις ἐξαπίνης ὀπτὰς τὸ προεῖνωκότων, ἐγνώρισε τὴν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

Κεφ. β.

ΡΩμαίοις δὲ καὶ Ἰουδαίοις τὸ τέλος τῶν χωμάτων, ἴσον ἐνεστοίει δέος ἀρχήν. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ καὶ ταῦτα καύσειαν, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν προσεδόκων. ῥωμαῖοι δὲ, οὐκ ἂν ἔτι αἱρήσειν κἀκείνων διαφθαρέντων. ὕλης γάρ τε οὐ δαπρία· καὶ τῶν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῶν δ' ἐπαλλήλων πταισμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς τραπῶσαις ἐλείποντο. τὰς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον ἢ σωίβαινε πρὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. οὐδὲ γὰρ τὰ τηλικαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις οὐδὲν ἐχεῶντο μαλακωτέρους, ἀλλ'

ἐθεσύσι-

ἐθεαύοντο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῷ μὲν χωμάτων ταῖς ὑποβουλαῖς, τῷ δὲ ὀργάνων σφύρητι τὸ τεῖχος, τῆς δὲ τῶν χειρῶν μάχης ταῖς τῶν συμπλεκομένων τολμαῖς πλεονεκτούμενοι. τὸ δὲ μέγιστον, στάσεώς τε καὶ λιμοῦ καὶ πολέμου, καὶ τοσούτων κακῶν δυείσποντες ἐπάνω τὸ ἀδόκητον τῆς ψυχῆς ἰουδαίους ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε τῶν ἀνδρῶν ἀμάχους μὲν τὰς ὁρμάς, ἀνάλωτον δὲ τὴν ὑπὲρ συμφορᾶς δύθυμίαν εἶναι. τὶ γὰρ ἂν μὴ ὑποσῶναι δεξιᾷ τύχη χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν εἰς ἀλκὴν ἕλκομένους; οἱ μὲν οὖν ἐρρωμενέστερας δὴ τὰς τῶν χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην, καὶ τὴν ἀντωνίαν ἅμα καὶ πρὸς τὸ μέλλον, εἰ καταῤῥιφθείη τὸ τεῖχος, ἀσφαλίζοντο. καὶ πρὶν ὑπεῖναι τοὺς κείροις, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. οὐ μὴν ἐκράτησάν γε τῆς ὑπερχωρήσεως. ἀλλὰ προελθόντες μετὰ λαμπάδων πρὶν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι ψυχέστεροι τῆς ἐλπίδος ὑπέστρεφαν. πρῶτον μὲν γὰρ, οὐδὲ ἐμνοεῖν ἡ σπίλις αὐτῷ ἐδόκει, καὶ μέρος ἐκ πηδώντων, καὶ λελειμμένων, καὶ μεμελλημένως μὴ δίους, καθόλου τ' εἰπεῖν, οὐκ ἰουδαϊκῶς. τὰ γὰρ ἴδια τοῦ ἔθους, ὑπῆν ἅμα, ἡ τόλμα, καὶ ὁρμὴ, καὶ δρόμος ὁμοῦ πάντων, καὶ τὸ μηδὲ παίοντας αἰσθέσθαι. ἀτονώτεροι δ' ἑαυτῷ προελθόντες, τοῖς ῥωμαίοις εὖ ἐσθ' ὑπερρωμενέστερον τοῦ συνήθους ἀπαντῶμεν. τοῖς μὲν γὰρ στόμασι, καὶ ταῖς πανοπλίαις, οὕτως ἐφράξαντο τὰ χώματα παντοθεν, ὡς πρὸ πυρὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν παράδυσιν. τὴν δὲ ψυχὴν ἐπέκνωσεν ἕκαστος, μὴ μεταπεσεῖν τῆς τάξεως πρὸ θανάτου. πρὸς γὰρ τὸ πάσης αὐτῷ ὑπακοπεῖσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ καὶ κεῖνα κρατήσειαν, πανουργία μὲν ἀρετῆς, πόνοις δὲ ὅπλων, πλῆθος δὲ ἐμπειρίας, ἰουδαίοις δὲ ῥωμαίων. ἅμα, δέος, καὶ τὰ ἀφανέα σιωπῇ τῷ φρονήματι ἐφυσώμενα, καὶ πεσόντα τις, πρὸ μὲν ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἦν, ὅ τε κίνδυνος τοῦ μὴ πρόσω χωρεῖν, ἐπῆν μᾶλλον πρωτέρους. τῷ δ' ἐν δευτέρῳ βέλους ὑποδραμόντων. οἱ μὲν πρὸν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τὴν δύταξίαν, καὶ τὸ πύκνωμα τῶν πολεμίων καὶ πλαγάτας, οἱ δὲ νυτόμβοι τοῖς ξυσοῖς ἐπαλλόμενοι. καὶ τέλος, ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἀφεικτοι. νουμηνία πανέμου μηνὸς ἡ ὑπόθεσις ἦν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἰουδαίων, πρόσω ἦν οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτρας τε ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βέλει. καίπερ γὰρ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῶν ὀργάνων καὶ φρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοὺς ῥωμαίους προσάγειν. οἱ δὲ τὴν ἀπὸ δὴ τῶν ἰουδαίων τὸ μὴ πληγῆναι τὴν ἀντωνίαν ὑπολαμβάνοντες ἡσθησαν δὲ ἀδήκτως τὸ τείχος, καὶ σαθρὰς ἐλπίσαντες ἔδη τοὺς θεμελίους, ἀντεφιλονείκουν. ὁ μὲν ὑπῆκτο τὸ τυπτόμενον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, καὶ πρὸς μηδὲν τῶν καθύπερθεν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐνεργοὶ παρεῖχον τὰς ἑλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους, τὸ προεθεαύοντο ταῖς πέτραις, ἕτεροι τοὺς θυρεοὺς ὀροφοῦσαντες ὑπὲρ τῶν σωμάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπόρυττον τοὺς θεμελίους, καὶ τέσσαρας γε λίθους προσαρτήσαντες ὀρθίσεισαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέρους, τὸ ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κειρῶν σεσαλευμένον, καθ' ὃ τοῖς προτέροις ὑποβουλαῖς χώμασιν ὁ ἰωάννης ὑπώρυξεν, ἐνδύσης καὶ διώρυχος, ὀξαπίνης κατέῤῥηξαν.

A eorum ſpes frangebatur, cùm aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipuè, quòd cum ſeditione fameque ac bello tótque malis præſtantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi B quidem propterea cautiùs cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſiiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeauêre. Nam primùm ne concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per interualla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium, ne- C que Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & vt non ſine offenſione recederent. Languidiores verò progreſſi quàm ſolebant, etiam Romanos ſolito prompriores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres ſepſêre, vt nuſquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præ- D ter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata: & qui cecidiſſet, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properaſſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate perE territi, alij confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digreſſis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia ſaxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licèt multum mœnibus Iudæi confiderent, machinaſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. F Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cùm nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores eſſent, ac lapidibus frangerétur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaq; ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, quietem vtriſq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Naim Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſet arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicēs: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauię reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenq; gerere dignum eſt. Itaq; difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nōnullos fortaſſe deterreat, Iudæorū patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eóſque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autē vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idq; in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmq; ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmq; adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem cōtemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ mariſque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam reprōmittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidêre, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

A Τοιάυτα συμβαίνοντος ἑκατέροις διήμερ- Κεφ. γ.
ὴν τὰ φρονήματα· Ἰουδαίοις μὲν γὰρ οἷς ἀθυμεῖν
εἰκὸς ἦν, τῇ παρελπίδα γλυφθαι τὸ τεῖχος, & μὴ φρο-
νσφαλίζ πρὸς αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς ἀθρόυσης συμβαι-
νε δ αὐτονίας. ῥωμαίων δὲ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν
ὅτι τῇ καταῤῥιφέντι, ταχέως ἐσθεσεν ὄψις ἑτέρα τεῖχος,
ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην αὐτωκοδομήκεσαν.
διμερεστέρα μὲν γε τῆς προτέρου ἡ προσβολὴ κα-
φαίνετο. τότε γὰρ αἰσθάναι δῆθ' ῥᾷον καταῤῥιφθέντων ῥᾴ-
ὶδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς ἀντω-
νίας, καὶ ταχέως τῷ προσκαιρον εἶ, λύειν ὑπελάμ-
βανον. οὐ μὴν ἐτόλμα τις ἀναβαίνειν· προῦπτος γὰρ τοῖς
ἀρξαμένοις ἦν ἀπώλεια.

Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐγείρεσθ μάλιστα τὰς τῶν πο- Κεφ. δ.
λεμιώτων προθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, τάς τε
προτροπὰς, & τὰς ὑποσχέσ πολλάκις μὲν λήθην ἐργά-
ζεσθ τῇ κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτε καὶ φόνων, συν-
αγαγὼν ὅθεν ταυτὸ τοὺς ἀλκίμους, ἐπειρᾶτο τῆ ἀνδρῶν.
ὧν συσταπῶταν λίαν, τὸ μὲν προκελεύειν ὅτι τὰ μὴ
φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς προκελευομένοις ἀ-
κλεές. ἀμέλῃ γὰρ τῷ προκελεύοντι, φέρει καταίνωσιν
ἀναδρίας. δεῖ δ' οἶμαι προτροπῆς εἰς μονα τὰ σφαλε-
ρὰ τῷ πραγμάτων, ὡς ἐνεῖνα γε καθ' αὑτὰς πρᾶξαι
ἄξιον. ὥστε ἴσως τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὸν ἅτε τὸ τεῖ-
χος ἄνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι. τὸ δ' ὅπως μάλιστα προ-
σόμαι μάχεσθ τοῖς δυσκόλοις τὰς ἀρετῆς ἐφιεμένοις, &
ὅπ καλὸν ἐν δυκλείᾳ τελευτᾶν, & ὡς οὐκ ἄκαρπον ἔσαι
τοῖς καταρξαμένοις τὸ γλυκαῖον διέξιμι. πρῶτον μὲν ἐν
ὑμῖν γλυέσθω προτρέπειν, τὸ τινας ἴσως ἀποτρέπειν, ἡ Ἰου-
δαίων μα-ροθυμία, καὶ τὸ κυρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθῦ-
σιν. αἰσχρὸν γὰρ ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἑμοί, καὶ
διδαχθὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθιμον δ' ἐν πολέ-
μῳ τὸ κρατεῖν ἕξεως, ἡττᾶσθ καὶ χεῖρα Ἰουδαίων ἢ καὶ
ψυχὴν καὶ ταῦτα πρὸς τέλ τ νίκης & συνεργιμένες ὑπὸ
τ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα πλάσματα, ἢ Ἰουδαίων ὄζιν ἀ-
πονοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, ταῖς τε ἡμετέραις ἀρεταῖς,
& τ τὲ θεῖ συνεργίαις αὐξε. πάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πο-
λιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν
ἀλλ' ἢ θεοῦ μᾶλλον εἰκότως ἐκείνοις, βοήθεια δ' ἡμετέρα.
τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἐλαττοῦσθ χειρόνων, ἀλλὰ καὶ τὴν
θείαν συμμαχίαν προδιδόναι, πρὸς ἡμῶν οὐκ ἂν εἴη.
πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν, Ἰουδαίοις μὲν οἷς πολλῶν ἀεὶ κύ-
ου φέρει τὸ λείπεσθαι μαθοῦσι δουλεύειν, ὑφ' τὲ μη-
κέτ τὸ πόλεμον θανάτε καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς
μέσους ἡμᾶς ἐκβρέχειν, οὐκ ἐλπίδι τὲ κρατήσφ, ἀλλὰ
δῆλ ψιλῶ δπίδειξιν ἀνδρίας. ὑμᾶς δ' τοὺς γῆς ὀλίγου
δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ
νικᾶν ὄνειδος. μὴ δ' ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους προβάλ-
λεσθ. πρεμόφν δ' τ λιμὸν κατ' αὐτ, & τὴν τύχην ἀρ-
γοὺς καθεζομένης, μ τοιούτων ὅπλων καὶ ταῦτα δι' ὀλί-
γου τὲ προβόλου, τὸ πᾶν καθορᾶσθαι δυναμένης. ἀ-
ναβάντες γοῦν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, ἕξομεν τὴν πόλιν. & γὰρ
ἂν γένηταί τις ἔτι πρὸς τοὺς ἔνδον ὅπερ οὐκ εἰκὸς μά-
χη, τόγε κ κορυφοῦν εἶ, καὶ τ ἀναπνοᾶς ὅτι καθαρὸς
τῷ πολεμίων, ταχέως τινὰ ὁλοχερῆ νίκην ἐγγυᾶται. κ
ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμνεῖν ἀρ τινὰ ἐν πολέμῳ τελευτῶν,
καὶ τὴν ὅτι τοῖς ἀρεμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν προσ-
λείπω. ἀσπάζομαι δ' ἂν τοὺς ἄλλως ἔχουσι, τὸν κατ' εἰρηνίαν ἐν νόσου θάνατον, οἷς μ τὲ σώματ Θ,
καὶ ἡ

καὶ ἡ ψυχὴ τάφῳ κατακείνεται. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὸ ἀγαθὸν ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν φάλαγγι τάξει ψυχὰς σιδήρῳ τῷ σαρκῶν ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶν, ἄστροις ἐγκαθιδρύει δαίμονες ἢ ἀγαθοὶ, καὶ ἥρωας δι' ὑμῶν εἰς, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐπιφαίζον. τὰς δ' ἐν νοσοῦσι τοῖς σώμασι φυλαττείσας, κἂν τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὧσι καθαραί, νυξὶ κατέχεται ἀφανίζει, καὶ λήθη βαθεῖα δι' αἰῶνος λαμβανούσας τὸ ἅμα τῷ ζῆν, καὶ τὸ σῶμα τοῦτο, ὅπερ ἦν μνήμης ἀπεγραφόμεθα. εἰ δὲ κἀκλωστὸν ἄρα ἀνθρώποις ἀναγκαῖα τελευτὴ, κουφότερον δ' εἰς αὐτὸ νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, πῶς ἂν ἀρνηθείη μὴ δεδόναι τὸ χρεὼν ὀφειλόμενον; καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ἂν δυναμένων σωθῆναι τῷ ἐπιχειρήσαντι διεξελθεῖν. σῴζεσθαι δὲ τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐν τῷ σφαλερωτάτῳ. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν ἀνεπίβατον. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν ἀθρόον διαλύεται. ὑμεῖς δὲ πλείοσι θαρσήσαντες, ὅτι τὸ φεύγειν, ἀλλήλοις προθυμίᾳ καὶ βοηθείᾳ γίνεσθε. καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον φρόνημα, ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τάχα ἂν ὑμῖν αἰσχρὸν τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καταρξαμένοις. αἰσθάνονται μὲν γὰρ, καλύειν προέσθαι καὶ τὸ εἰκὸς, λαθεῖν δὲ καὶ διασαλεύοντας, ἅπαξ, οὐκ ἂν ὑποστεῖναι ἔτι καὶ ὀλίγοι φθάσαι. τὸ δὲ καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν, ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἀρχὴ τῶν νῦν ὁμοίων, μακαρία δ' ἀκολουθήσει καὶ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀριστεῖα.

Κεφ. ε. Τοιαῦτα τοῦ Τίτου διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος. τῶν δ' ἐν ταῖς σπείραις σταδιομένων σαβῖνος Τύραννος, γένος ὑπὸ συρίας, ἀνὴρ καὶ χεῖρα, καὶ καὶ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τοι σφῶν ἐν τοῖς αὐτὸς ὑπό γε τοῦ σωματικοῦ ἕξεως ὢν δίκροον ἔφη σπαπώτην ἔδοξε μέλας μὲν γὰρ ἦν τὴν χρόαν, ἰσχνὸς, τὸ σῶμα πεπληκτικός· ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρῳϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τοῦ ἰδίου ἀλκιμωτέρῳ. πρῶτος γοῦν αἰτεῖ, ὅπως δίδωμι καῖσαρ, ἔφη, σφῶν ἐθέλοντα ἐπιβαίνειν τοῦ τείχους· καὶ δύο μὲν μου τῆς τε ἰσχύος καὶ τῆς γνώμης τὴν σὴν ἀκολουθήσαι τύχην. εἰ δὲ νεμεσηθείη τῆς βουλῆς, ἴδιόν με, μὴ πᾶσαν τὰ παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ κεῖσθαι τὸν θάνατον ἠρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χεῖρα τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς σκιατείνας, τῇ δεξιᾷ δ' τὸ ξίφος ἀπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα πρὸ ἕωθεν τὴν ἡμέραν ἕκτην. ἕπονται δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἑπτὰ μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γεγόμενοι. πρῶτος δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίᾳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, κατακόντιζόν τε αὐτοὺς, καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀπείροις ἔβαλλον, καὶ πέτρας ἐξαισίους κατεκύλιον, αἳ ἐν τῷ μὲν σύδην φερόμεναι ἐνίους. ὁ δὲ σαβῖνος ἀπαντᾷ τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ καταχανόμενος ὑπὸ τῆς βίας, οὐ πρότερον ἐπίσχε τὴν ὁρμὴν ἢ γένοιτο ἐπ' ἄκρου, καὶ ἐξέφαυλε τοὺς πολεμίους. καταπλαγέντες δὲ αὐτοῦ τὴν τε δύναμιν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλέους ἐπαβεβηκέναι δόξαντες ἐξέπεσον. εἶθ' ὑπὲρ μέμψαιτ' ἄν τις ὡς φθονερὸν τὴν τοῖς ἀρετὰς τὴν τύχην, καὶ κωλύουσαν ἀεὶ τὰ φρόνιμα κατορθώματα. ὁ γὰρ ἀνὴρ οὗτος ὅτε ἐκλάτησε τὴς βουλῆς ἐσφάλη, καὶ πλήσας πέτρας πέτρας,

A quorum anima cum corpore ſepultura damnatur. Quis enim virorum fortium neſcit, quod animas in acie ferro corporibus abſolutas, puriſſimum elementum æther hoſpitio receptas inter ſidera collocat: manéſque ſe bonos ac propitios heroas, videndos offerunt poſteris ſuis? Quas verò morbus corporis tabéſque conſumpſerit: & ſi maximè probris ac piaculis purgatæ ſint, ſubterraneæ tenebræ operiunt, altáque obliuio ſuſcipit, corporis ſimul & vitæ ac memoriæ fine circumſcriptas. B Quod ſi neceſſariò mors homini decreta eſt, ad hoc autem omni morbo leuius eſt, ferri miniſterium, cui non videatur ignauum negare vſui, quod debito redditurus ſit. Et hæc quidem velut ſeruari nequeant, vel qui conati fuerint, proſecutus ſum. eſt autem ſalutis ſpes in maximis quoque periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet inceſſui: deinde totum quod ædificatum C eſt, facillimè diſſolui poteſt. Vóſque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque ſubſidio: veſtiáque obſtinatio breui animos hoſtium franget: ac fortaſſe nobis, ſi eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim aſcendentes quidem nos prohibere ſcilicet conabũtur. ſi verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus ſemel, quamuis paucos non ſuſtinebunt. Me autem profectò pudeat, niſi qui primus hoc fecerit D inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præſit: beatiſſima verò præmia ſequantur occiſos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu ſimul & animo fortis apparuit; licèt ſi quis eum antè vidiſſet, quantum ex habitu corporis, ne ſpecie E quidem militem eſſe credidiſſet: erat enim colore nigro, exilis habitudine: ſed anima quædam heroica in macro corpore, atque anguſtiore viribus ſuis habitabat. Cùm primus itaque ſurrexiſſet, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæſar, & ante omnes in murum aſcendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam ſequatur fortuna tua. quòd ſi cœpto caſus inuiderit, ſcito me non præter ſpem; quòd res aliter ceſſerit, ſed quòd ſic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & ſcutum læua capiti prætendens, ſtrictóque dextera gladio, circa horam diei ſextam murum petebat; ſequebantur autem ex aliis, qui ſoli eius virtutis æmuli eſſe cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro cuſtodes iaculis & ſagittis vndique infinitis apperterent, atque ingentia ſaxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus G autem miſſilibus occurrens, licèt obrueretur ſagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm ſumma muri prehenderet, hoſtéſque in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluréſq; aſcendiſſe rati non ſteterunt. Qua in re fortunam quis veluti virtutibus inuideat, ſempérq; præclaris facinoribus officiat non incuſauerit? Siquidé hic vir neq; ab incepto errauit, & offenſione lapidis

cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem vidêre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

CAP. II. Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero exulbantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositique amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinque, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerẽt prœliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontẽ vrgebant, nullúmq; inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autem Iudæorum animi Romanorũ peritiã vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant) hi quidẽ simul omnes excidij

ὀργὴς ἐπ' αὐτὸ μιᾷ μεγίστῃ ῥύμῃ κατέπιπτον. ὑπερφρονήσαντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παθόντες μόνον τὸ αὐτὸ πεπονθότα, πάντοθεν ἐβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ κλιναστὰς, καὶ προκαλυψάμενος τῷ θυρεῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔβλαψεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βελῶν, παρῆκε τὴν δεξιὰν, καὶ τέλος πρὶν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δ' αἱρέσει τύχῃ, πεσὼν ὑπὲρ ὧν ὑπεβόλης αἰσχρῶς. τῶν δ' ἄλλων, ἓξ μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας συνθλίψαντες, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ δ' ὀκτὼ θαυμαστῶς κατασύραντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὕτω, ξύστῃ πανέμου μηνὸς ἐπράχθη.

Μετὰ δ' ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς δὴ τῶν ἱππέων καλοῦνται μὲν τὸν τῶν πίστεων τάγματος σημαφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐν τάξει ἵλαις ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν εἷς· κατ' ὥραν δὲ τῆς νυκτὸς ἑνάτην, προβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ διὰ τῶν ἐρειπίων, δείσαντες δὲ τοὺς φρουροὺς τῶν προμάχων κοιμωμένους, κατέβησαν τὸν τείχους, καὶ τῇ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐπέλευσαν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις ἀφρίδιος ἦν ἔφυλε, πρὶν τινὰ τὸ πλῆθος διαδιδρᾶναι τῶν διαβεβηκότων. ὅτι γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τὸ πλῆθος αἰσθήσεως παρεῖχε. καῖσαρ δὲ τὸ σημεῖον κατακούσας, ἐξοπλίζει τήν τε δύναμιν ἅπασαν, καὶ μὴ τῶν ἡγεμόνων, φρόνιμος ἀναβαίνῃ τοὺς διπλέκτους ἔχων. καταφρονήσαντες δ' Ἰουδαῖοι εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ διὰ τῶν διωρύχων εἰσέπιπτον, ὧν ὁ Ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν Ῥωμαίων ὑπώρυξε. καὶ διαστάσεις ἀπ' ἀμφοτέρων εἰ στασιασθῇ τῶν τάγματων, τὸ τε Ἰωάννου, καὶ τὸ Σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, οὐδεμίαν οὔτε ἰσχύος οὔτε προθυμίας ἐλλείποντες ἀπορβολήν. πρὸς γὰρ ἀλλήλους ὑπερεμάχοντο, τὸ Ῥωμαίους παριδεῖν εἰς τὸ ἄγιον· ὁ δὲ κἀκεῖνοι, τὸ κρατεῖν ἀρχῆς. συῤῥήγνυται δὲ καὶ τὰς εἰσόδους, μάχη καρτερὰ, τῶν μὲν, καταλαβέσθαι καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν δὲ Ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς διὰ τὴν αἰτωνίαν. καὶ τὰ βέλη μὲν ἀμφοτέρωθεν ἄχρηστα, καὶ τὰ δόρατα ἀσαφῆ μὲν τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ περὶ τὴν συμβολὴν, ἄπειρον ἀποτέρωθεν ἑκάστοι μάχοντο. πεφυρμένων μὲν τῶν ἀνδρῶν καὶ περὶ τὴν στοιχείαν διπλαγμένων, τῆς δὲ βίας ἀσημάντου φερομένης τὸ μέγεθος. φόνῳ τε διὰ κατέρρεον πολὺς, καὶ τῶν πεσόντων τὰ σώματα καὶ τὰς πανοπλίας πατοῦντες, ἔθερσον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βεῖσαι ῥέον ὁ πόλεμος, ἀδιακρίτως μὲν ἦν τῶν πλεονεκτούντων, οἶμαι δὲ τῶν ἡττωμένων. οὔτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, οὔθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀναμαλοὶ ῥοπαὶ καὶ μεταπλάσεις, μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς ἀδιακρισίας. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις, ἡ τῶν ὄπισθεν ἀνάγκη παρῆν, οὐκ οὔσης ἀναφυγῆς. οἱ γὰρ κατὰ νώτου φόβοι διαζόμενοι, τοὺς πρὸ τούτων παρ' ἀμφοῖν, ἀδιὰ τῆς μάχης μεσομάχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων δὲ τῶν Ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τῶν Ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ πλινθμὸς καθάπαν ἦδη τῆς ἀδιακρισίας, ἀπὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ἕως ἑβδόμης τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, ἓξ δ' ἀλλήλοις

κίνδυνον

κίνδυνον ἐχοντες αὐδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι ἢ μέρη τῆς δυνάμεως, ὅπω γὲ ἐπαναβεβήκη τὰ τείχη, καὶ ἐκεῖνοι ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κελεῦειν τὴν αἰτωνίας ἀποχωρεῖν, δοκῆ τε παρεῖναι ἐδόκει.

A periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsētia, Antoniam obtinere.

Κεφ. ζ. Ἰουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῶν ὑπὸ τῆς βιθυνίας, οὐκ ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσόρροπα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς ἀνδρήματι πάντων ἀρίστου, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεισῆκει δὲ πίτῳ κατὰ τὴν αἰτωνίαν, ἐφεστηκὼς, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, ξέποντας μόνος μέχρι τῆς τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ γωνίας. ἔνδυε δὲ τὸ πλῆθος ἄθρουν, οὔτε τὴν ἰσχὺν, οὔτε τὸ τόλμαν αὐθεντεπίτηδες ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ διὰ μέσων ἢ σπαρτιωμένων ἄλλοτε ἄλλη διάττων, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν ἔτι τοῦ καίσαρι θαυμασιώτερον, ἢ τοῖς ἄλλοις παρῆν φεικωδέστερον. ἐδιάκειτο δὲ ἀρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἐνδρμίδος, ἵν' ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ γὰρ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λιθοστρώτου βίαιος, ὑπολιθαίνει πεσών δὲ ὕπτιος μετὰ μικροῦ τῆς πανοπλίας ἦλθε, τοὺς φλύοντας ὑπερέφερε. καὶ τῶν μὲν ὑπὸ τῆς αἰτωνίας ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ φόβῳ τὰνδρὶ δεισάντων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι στῆσαί τε αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς τε ξύστοις, καὶ τῇ ῥομφαίᾳ πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τῷ θυρεῷ σιδηρῷ ὄντι ἐδέξατο. πολλάκις δὲ ἀνασπᾶν στειρέσας, ὑπὸ τε πλήθους τῶν τυπτόντων ἀπετράπη, καὶ κείμενος δ' ὅμως, ἀνύπερθε τῷ ξίφει πολλοὺς. οὐδὲ γὰρ ἀπῃρέθη ταχέως, τῷ τε κράνει καὶ τῷ θώρακι περφραγμένος, πάντα τὰ καίρια φεύγων, σφαγιὼ, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπῆ ὁμῶν ἀπῃρέθη τῶν ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς φέρειν ἀμύνειν τολμῶντος, ἐνέδωκε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆλθε καίσαρα ἀνδρὸς οὕτως ἀπολέσθαι, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλεισε τὴν βοηθεῖν ἐθέλοντα, τοὺς δυναμένους δὲ κατάπληξις. ἰουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ ἀνδραγαθήσας, καὶ τῶν κτεινάντων ὀλίγους ἀπολῶν καταλιπὼν, μόλις ἀποσφάττεται, μέγιστον οὐ τῷ ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους ἔσπονται, καὶ κατακελεύουσιν εἰς τὴν αἰτωνίαν. ἠγωνίσαντο δ' ἐξ αὐτῆς ὑποπτίως καὶ ταύτην τὴν μάχην, ἀλλ' ἐξ ὧν τις καὶ γυφθαῖος τὸ ἰωαίνου τάγματος. ἦν δὲ τῷ μὲν σίμωνα, μαλαχίαν τε, καὶ ὁ τοῦ μέρτωνος ἰούδας, καὶ σωζᾶ υἱὸς ἰακώβου, τῷ ἰδουμαίων ἡγεμόνι, τῷ δὲ ζηλωτῇ ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰασίωνος, σίμων τε καὶ ἰούδης.

B Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidē intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cū morte luctatus, cū non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta, Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

C Cap. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

Κεφ. η. Τίτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώτας, καταπαύειν σπεύσειε τοὺς ζηλωτὰς τῆς αἰτωνίας, καὶ τῇ δυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τὴν ἔφοδον δοξεπίζειν. αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον προσκαλούμενος, ἵνα καὶ ἐπ' ἐκείνης ἡμέρας, παρ' ἐμοῦ δ' ἐπὶ ἀκμὴν δεκάτη, τὸν συνδιαλεξόμενον καλούμενον, αὐδρῶν ὑποείκει διαλελοιπέναι τῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν δύμον ὅτι τούτῳ δεινῶς ἀθυμεῖν. λέγειν ἢ τῷ ἰωαίνῃ, πάλιν ἐκέλευσεν ἃ καὶ πρότερον, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τὸ μάχεσθαι, προθύμως μὲν ὅσων δύναιτο πολεμεῖν ἐξίη,

CAP. III. Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

D Ivlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare cōspexit (propter Titum autem apud Antoniā stabat) subitò prosiliit, iámque Iudæos vincentes solus ad interiorem vsque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disiecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: cáque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verū & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namque habens, creberrimis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum stratō saxeis crustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluti eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit: nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septa erat, nunquè diu ceruicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autē dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidē intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cū morte luctatus, cū non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta, Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

E

F

Titus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta dirui, facilémque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (nanque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, cáq; re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

G

dum modò non vnà ſecum & ciuitas interiret ſimul & templum : ſanctum tamen locum violare deſineret, néve in Deum nefas admitteret. Poteſtatem autem haberet ſi vellet, ſacra intermiſſa celebrare per Iudæos quos ipſe delegiſſet. Itaque Ioſephus, ne ſoli Ioanni hæc intimarentur, ſed etiam pluribus, vnde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignēque depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent conſueta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſilentio tenebatur. Multis autem cōuiciis tyrannus Ioſepho cum execrationibus lacerato, poſtremò addidit, nunquam ſibi excidium eſſe metuendum, quoniam Dei ciuitas eſſet. Atque cum exclamatione, ſanè verò, inquit Ioſephus, eam puram Deo conſeruaſti, inuiolatáque ſancta manſēre: nec in eum cuius ſperas auxilium, quicquam impium deliquiſti: ſed ſolennia ſacra conſequitur. Et ſi quidem tibi quiſquam quotidianum auferat cibum, impium eum hoſtem putabis: Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio ſperas futurum? Et Romanis peccata imputas? qui noſtras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipſe intercidiſti ſacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac defleat ciuitatem? cùm alieni quidem, hoſtéſque impietatem tuam corrigant. tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoq; in has ſæuior inueniaris. Atqui Ioānes etiam pœnitere malorum, non eſt turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam ſeruare cupienti propoſitum eſt, Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babyloniis bellum ſibi inferentibus, ſponte ciuitate priuſquam caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua voluntariam captiuitatem ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtibus proderet, Deíque domum videret exuri. Ob hoc ſacra Iudæorum commemoratione laudatur: eúmq; memoria trāsmiſſa per ſecula ſemper noua immortalem poſteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & ſi periculum præſto ſit: ego autem veniā quoq; tibi à Romanis ſpondeo, dum memineris, quòd gentilis moneam, & Iudæis iſta promittam: ſpectaríque oporteat, quis ſit author & vnde cōſilium. Abſit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiſcar. Rurſum indignaris & clamas, mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduerſus fata ſuadeo, Deíque ſententia condemnatos ſeruare contendo. Quis ignorat ſcripta veterum prophetarum, & reſponſum impendens miſerrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixêre, cùm quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, ſed etiam templum omne repletum eſt. Deus planè, Deus ipſe cum Romanis ignem ſibi luſtrationis infert, tótque ſcelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Ioſepho cum fletu & lacrymis proſequēte, vox eius ſingultib. interrupta eſt. Et Romani quidē miſerati dolorem, admirati sūt. Ioannes autē eiúſque ſocij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίκα ϑ συναπολέσῃ τὴν ϑ πόλιν, καὶ ϑ ναὸν αὐτῷ. μηκέτι μοὶ τοι μαίνεϑαι τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς ϑ ϑεὸν πλημμελῆσαι. παρέσομαι δ' αὐτῷ τὰς ὑπολοιπομένας ϑυσίας ἐπιτελεῖν, ἀν' ὧν αὐ ὑπολίπῃ ϑ ἰουδαίων. καὶ ὁ ἰώσηπος, ὡς αὖ εἰ μὴ τῷ ἰωάνῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, ἐπηκόῳ εἶναι, ταῦτα τοῦ καίσαρος διὰ γλώττης ἐβεβαίωσεν. καὶ πολλὰ μὲν ϑορυβηϑεὶς φείσασθαι ϑ πατρίδος, καὶ δεησάμενος ϑ παῦσαι γλυόμενον ἤδη τὸ πῦρ, τοὺς ϑ ἐναγισμοὺς ὑποδιδόναι τῷ ϑεῷ. πρὸς ταῦτα ϑ δήμου ὑφ' ἑαυτῷ κατήφεια, καὶ σιγή, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηϑεὶς τε τῷ ἰωσήπῳ, καὶ καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέϑηκεν, ὡς οὐκ αὖ ποτε δείσειν ἄλωσιν. ϑεὸς γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. καὶ ὁ ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. τοῦτο γοῦν καὶ ϑεὸν τῷ ϑεῷ τετήρηκας αὐτὸν, ἀμίαντον δὲ μέχρι τοῦ τὸ ἅγιον. εἰς ὃ δὲ ἐλπίζεις σύμμαχον, οὐδὲν ἠσέβησας· τὰς δ' ἐθίμους ϑυσίας ὑπολαμβάνεις καὶ ἐμοῦ σου τὰς ἀφίλητον τὴν καθ' ἡμέραν ζοφερὰ ἀσεβείσατε, ϑ τὸν νικήσῃ πολέμιον. αὐτὸν δὲ, ὃν δ' αἰωνίᾳ θρησκείᾳ ἐτήρησας ϑεὸν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἔχειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ ῥωμαίοις τὰς ἀμυδρότητας ἀπαιτῇς; οἳ μέχρι νῦν κεκόσμηνται τῷ ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ δεηλατουμένας ϑυσίας ὑπὲρ ἐκείνων βιάζονται. τὶς οὐκ ἂν ϑρηνήσειεν, καὶ κατολοφύραιτο τῆς ϑ δαιδέξου μεταβολῆς τὴν πόλιν; εἴγε ἀλλόφυλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τοῦ σοῦ ἀσεβείαν ἐπανορθοῦν). σὺ δ' ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐντραφείς, καὶ πείνων πρὸς αὐτοὺς γίνῃ χαλεπώτερος. ἀλλά σοι ἰωάνῃ καὶ μετανοοῦσα μὲν ἐκ κακῶν, οὐκ αἰσχρὸν ἐν ἐχάτοις, καὶ καλὸν ὑπὲρ εἰσμα βιλομένῳ σώζειν τοῦ πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς ἰουδαίων ἰεχονίας ὃς πρὸ στρατεύσαντι τῷ βαβυλωνίῳ δ' αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέστη φρὶν ἁλῶναι τὴν πόλιν, καὶ μὴ γυμνὰς αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐλευθέριον, ἵνα ϑ μὴ ϑ δαδωσῶσι ταῦτα πολέμιοι τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον ϑ τοῦ ϑεοῦ διὰ πυρὸς φλεγόμενον. ἀλλ' οὗτος λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἅπαντων ἰουδαίων ἐρεῖ ὑμεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δ' αὐτῷ ἀεὶ νέα, τοῖς ὑπολειπομένοις ϑ δαδέσσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ ἰωάνη ὑπὸ εἶναι, κἂν προσκύνῆσαι ὦ. ἐγὼ δέ σοι, καὶ τὴν ὑπὲρ ῥωμαίων συλλογὴν ἐγυόμην. μέμνησο δὲ, ὡς ὁμόφυλος ὢν ϑ δαδαῖος, ϑ ἰουδαίῳ ὢν ἐπαγγέλλομαι, καὶ χρήσιμος εἶναι, τὶς ὁ συμβουλεύσων, καὶ πόϑεν. μὴ δὲ ἐγωγέ ποτε ἡδοίμην ζῶν οὕτως αἰχμαλώτοις, ἵνα παύσωμαι ϑ ἡδοῦς, ἢ τῷ πατρίδι ὑπολείψωμαι. πάλιν ἀγωνιστὴς, καὶ κέκραγάς μοι καϑεύδοντος. ἄξιός γε καὶ χαλεπώτερον, ἐς αὐτάκρις ἐμβριμήσῃ τὶ ϑ δαδαῖ, καὶ ϑεὸς ὑπὸ ϑεοῦ βιάζομαι κατακείνειν σώζειν. τὶς οὐκ οἶδε τὰς τῷ παλαιῷ προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τὸν ὑπερρέοντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐνεστῶτα; τότε γὰρ ἔλεγον αὐτὰς προεῖπον, ὅταν ὁμοφύλου τὰς ἀρξῇ φόνου. τῷ ἡμετέρων δὲ πλημμάτων, οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν δὲ πᾶν πεπλήρωσ). ϑεὸς ἆρα, ϑεὸς αὐτὸς ἐπ' ἐμὲ μὴ ῥωμαίων καϑάρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τὸν ϑεοῦτον μιασμάτων γέμουσαν πόλιν, ἀναρπάζει. ταῦτα λέγων ἰώσηπος ἀσυρμοῦ καὶ ϑρήνων, λυγμῷ τὸν φωνὸν αὐτοῦ. καὶ ῥωμαῖοι μὲν, ὤκτειράν τε τὸ πάϑος, καὶ τ' ϑεραπείαν αὐτὸν ἐϑαύμασαν. οἱ δὲ ϑεοῦ τὸν ἰωάνην παρώξυνάντο μᾶλλον ϑπὸ τοὺς ῥωμαίους ὑπερϑυμουμένους εἰς ἐσχάτους γλυέσϑαι ἐκείνῳ.

Τὸν γε

Κεφ. θ. Τῶν γε μὴν δυνατῶν, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὀρρωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν στασιαστῶν καὶ χώραν εἶχον, ἀπώλεσαν μέντοι σφᾶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνωκέναι. εἰσὶ δ' οἳ καιρὸν φυλακὴν σπεύδοντες ἀδεᾶ καὶ ἀχώρητον, πρὸς τοὺς ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, ἓξ μὲν Ἰσμαήλου τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἐν κυρήνῃ, καὶ τέταρτος Ματθίου παῖς ἁλοὺς μετὰ τοῦ πατρὸς ἀπώλετο, ἓν ὁ τοῦ γενείου σίμων ἀπέκτανε, σὺν ἕξ ἑαυτῷ υἱοῖς ὡς προεῖπον. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων δυνατῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. καίσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀνδρὶ τοιούτῳ διαιτᾶσθαι ἔξεον, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς γόφνας τόπους ἐκεῖ φθάσαντας μόνους ἀποδιώξαι δὲ ἐκάστῳ τὰς κτήσεις, καὶ χολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γλυκάνασθαι. οἱ μὲν δὴ εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, εἰσεχώρουν ἄδυμοι. μὴ φαινομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαλεῖεν ὑπὸ ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποξένοντες τῷ φόβῳ διαδιδράσκειν. ἤνυσε δ' ὡς μὴ πρότερον αὐτοῖς τὸ παρόρμημα πρὸς κακίαν, ἐπισχεῖν ἀπὸ τοῦ θείου αὐτομολεῖν.

Κεφ. ι. Ἄλλης δ' ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς γόφνας πάτου, ἐκέλευσε μετὰ Ἰωσήπου περιελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τοῖς δήμῳ, πλεῖστοι πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφυγον. γυνὸ μὲν οἱ δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστὰς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλῃ τοὺς ῥωμαίους ἐξαναστῆναι πόλει, καὶ τὰ πάτρια σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μή, τά γε ἱερὰ πάντας ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. εἰ δὲ καὶ πλημμύσαι ῥωμαίους μὴ μετὰ μεγίστης ἀνάγκης καὶ ἀφλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον αὐτιφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις αὐτικεκραγότες, ὅπλοις τοῖς ἱεροῖς πύλαις τοὺς τε ὀξυβόλοις καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, προσοικέναι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρίῳ. τοῖς δ' ἁγίοις καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμαὶς ἔτι ταῖς χερσὶ ξυμφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ προὔκοψαν εἰς τοσοῦτον βλασφημίας, ὥς τε λυσαὶ εἰκὸς ἀγανάκτησιν ἡμέρᾳ ἰουδαίων, οἱ ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβριζοίσιν εἰς αὐτούς, ταύτῃ δεῖ βλάπτειν ῥωμαίων τότε πρὸς ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. τῷ μὲν γε σεβασμίῳ οὐκ ἔστιν ὅς τις οὐ μετὰ φείκους εἰς τὸν ναὸν ἀφικόμενος, καὶ προσκυνήσει, τοὺς τε λῃστὰς ἤυχετο, πρὶν αἰκίσου παθεῖν μεταγνῶναι. τίτος δ' ὑπερπαθήσας πάλιν ἐξανεστένιζε τοὺς πρὸ τὸν ἰωάννην λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν ἀνύφαντον τοῦτον προὐβάλεσθε τῷ ἀγίων; οὐχ ὑμεῖς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεσπάσατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέρης κελεύσεις μένας, ἃς μηδένα τὸ παράπαν ἐξεῖναι παραβαίνειν προαγγέλλει; οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς παραβάντας, ὑμῖν αἱρεῖν ἐπεβάλομεν, κἄν ῥωμαῖος τις ᾖ; τί οὖν νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὲ τὸν ναὸν αἵματι ξύνω, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μάρτυρομαι θεοὺς ἐμοὺς πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νυνὶ μὲν γὰρ οὐκ οἶδα, μάρτυρομαι δὲ καὶ στρατιὰν ἐμὴν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post
B interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè susceperit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione
C discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorũ, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, &
D ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuêre tormenta, vt
E omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui
F non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronésque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, rursum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nónne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset,
G vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, ꝙ non ego vos

violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet. seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

CAP. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non benevolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vtebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cùm præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò dissecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant: cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illúmque diem sibi quisque promotionis initiũ fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam: quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnãdũ intermina-

A αἰσχύνω μαίνῃ; κἂν ἀλλάξητέ σου τῆς τάξεως τὸν τόπον, οὔτε προσβολεῖταί τις ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, οὔτε ἐνυβρίσει. τηρήσω γὰρ τὸν ναὸν ὑμῖν, κἂν μὴ θέλητε. ταῦτα τοῦ ἰωσήπου εἰπόντος ἐκ τοῦ παρόντος, οἱ λῃσταὶ, καὶ ὁ τύραννος οὐκ ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ κατὰ δειλίαν ἡγεῖτο τὰς παρακλήσεις εἶναι τὰς ἐκείνου, ὑφορώμενοι. πῶς γὰρ ἂν οὕτω οἰκτον ἐαυτοῖς τοὺς ἄνδρας, οὔτε φείδεσθαι τινὰ τοῦ ναοῦ ποιουμένους ἐώσας, πάλιν ἐπὶ πόλεμον ἄνων ἐχώρει.

B Κεφ. ια.

ΠΆσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς, οὐκ εἶδόν τε ἐν μὴ χωρεῖν μόλις τῷ τόπῳ. ξιάκοντα δὲ ὁπλίτας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ταῖς ἀρίστοις, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους ἔδοσαν, πύργον δὲ ὁπλίτας ἡγεμόνα κεφάλιον, ὃν ἐπιθέσθαι προσέταξε ταῖς φυλακαῖς περὶ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐνάτην. ὄντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκατασκευάζειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέσχον, καὶ τὰ ἔμπροσθεν ἡγεμόνευσαν λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν αὐτοῦ ἔφασαν ὄφελος ἐν τῇ παρεμβολῇ καθεζόμενον, καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβὰς προκινδυνεύοι. πάντας γὰρ ὁρᾶν τοὺς καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ὄντας. τούτοις πρὸς ταῦτα ὁ καῖσαρ, δι' ὃ τοῦτο τοῖς στρατιώταις ὑπομένειν εἶπεν, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀριστείας αὐτῶν, καὶ μήτε τὴν ἀγαθῶν τις ἀγέραστος, μήτε τὴν κακιῶν ἀπαμάρτητος ὄφλῃ· ἦν γὰρ αὐτὸς πᾶσι καὶ μάρτυς ἁπάντων, ὃ καὶ τὴν κολάζειν, καὶ τὸ τιμᾶν κύριον. τοὺς μὲν, ὅτε τὸ θεῖον ἔπεμπε καθ' ἡμᾶς ἄφαρ καὶ προσέρριπτε, προελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κατόπιν ὑπὸ τῆς αἰτωνίας, ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

C

D

Κεφ.

Κεφ. ιβ.

OΙ μὲν οὖν τὴν φυλακὴν ἐν ᾗ ἔδοξαν κοιμωμένους ὡς ἥλπισαν, ἀλλ' ἐξαπιδίως μετ' ἀλαλαγμῶν δρόμῳ συνεπλάκησαν. ἐκ δὲ τοῦ ἐκκοντίσαι ἐκ τοῦ παρόντος οἱ λοιποὶ κατὰ σπουδὴν ἐξέθορον. τῶν μὲν δὴ ἐφόδων τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥωμαῖοι ἐπὶ πόδα· τὸ δὲ ὄπισθεν ἐκείνους τῷ ἑτέρῳ πάλαμνη, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τῶν μὲν δὴ ἐκ βοῆς διάγνωσιν, ἡ κεκραγὼν συγχεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τῶν δ' ὀμμάτων, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφῄρει, καὶ τυφλώττειν ἄλλως, οὓς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, οὓς δὲ οἱ φόβοι. ἐξῆν τοῦτο τὸν ἐπιόντα πλήττειν ἐᾶν ἄκριτον. ῥωμαίους μὲν ἓν συνταγματίας, καὶ κατὰ συντάξεις ἐπεσπείρωντας, ἧττον ἐλάνθανεν ἄγνοια. καὶ γὰρ ἦν περὶ ἑκάστῳ μνήμη τῶν συνθημάτων. ἰουδαῖοι δὲ ἀεὶ σκεδαννύμενοι, καὶ τὰς τε ἐπιβολὰς, καὶ τὰς ὑποχωρήσεις αἰδὴν ποιούμενοι, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. τὸ δὲ ὑποτρέπεσθαι ἕκαστος οἰκεῖον ἐξῃρεῖτο πάθος, ὡς ὑπὸ τῶν ῥωμαίων ἐξεδιώκετο. πλείους γοῦν ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ ὑπὸ πολεμίων ἐξαπώλοντο, ἕως ἡμέρας γενομένης, ὁ φῶς τὸ λοιπὸν ἡμέρᾳ διεκρίνετο. καὶ κατὰ φάλαγγα ἑστῶτες, τοῖς τε βέλεσι διέπαττον, καὶ τὰς ἀμυνὰς. οὐδὲ ἔτεροι ἦσαν οὔτε εἶκον οὔτε ἐνέκλινον. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος τοῦ, κατ' ἄνδρα, καὶ κατὰ συντάξεις ἤριζον ἀλλήλοις, ἕκαστος ἐκείνῳ αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἄρξειν ὑπολαμβάνων, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο. ἰουδαίοις δὲ ἐβεβαίου τὰς τάλαις, ὅτι σφᾶς αὐτοὺς, καὶ τὸ ἱερὸν φόβῳ, καὶ ὁ τύραννος ἐφιστὰς, καὶ τοὺς μὲν ἔδαρδαλεν, τοὺς δὲ μάστιγοῦν καὶ διαχεί-

ρον ἀπειλεῖς. συνέβαινε δὲ τὸ μὴ πλέϊον, σαδίαιαν δὴ τὴν μάχην, ἐν ὀλίγῳ ἢ, καὶ ταχέως ἀμφοτέρους τὰς ῥοπὰς. οὐδὲ ἕτεροι γὰρ ἔτι φυγῆς, οὔτε διώξεως μῆκος εἶχον. ἀεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖος ἦν ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας ὁ θόρυβος ἢν θαρρεῖν ἢ καὶ κατὰ τοὺς φεύγοντας ἐπεβόων, καὶ μὴ μένειν ἐκέλευον. ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ οὔτε τῶν, οὔτε τοῦ πάντων ἦν ἀφανὲς τοῖς κατὰ τὸν μάχην. τὸ δὲ πέμπτον ἀρξάμενοι τῆς νυκτὸς ἑβδόμης ὥρας, ἐπὶ πέμπτῃ τῆς ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' οὗ περ ἤρξαντο τῆς συμβολῆς, καὶ ἕτεροι βεβαίως κλίναντες τοῖς ἑτέροις, ἀλλὰ τὴν νίκην μεσην ἐν ἀδηλουμένῳ τῇ διατάξει καταλιπόντες. Ῥωμαίων μὲν ἐπισήμως ἠγωνίσαντο πολλοὶ, Ἰουδαίων δὲ ἐκ μὲν τῆς Σίμωνος τοῦ Ἰούδου τοῦ Μέρτωνος, καὶ Σίμωνος τοῦ Ἰωσίου. τῆς δὲ Ἰδουμαίων Ἰακώβου καὶ Σίμωνος, καθλᾶ μὲν Σωσᾶς παῖς, Σωσᾶ δὲ Ἰακώβου. τῆς δὲ μὴ Ἰωάννου γυφθαῖος, καὶ Ἀλεξᾶς. τῆς δὲ Ζηλωτῆς, Σίμων υἱὸς Ἰαείρου.

Κεφ. ιγ. ΕΝ τούτῳ δὴ ἡ λοιπὴ τῆς Ῥωμαίων δυνάμις, ἡμέρας ἐπὶ ἑπτὰ κατασταθεῖσα τοῖς τῆς Ἀντωνίας θεμελίοις, μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατεῖαν ὁδὸν διέξεπίσαντο, πλησιάσαντα δὲ τῷ πρώτῳ περιβόλῳ τὰ τείγματα, κατῆρχετο χωμάτων. τὸ μὲν ἄπειρες τῆς τοῦ ἔσω ἱεροῦ γωνίας, ἥτις ἐπὶ κατ' ἄρκτον καὶ δύσιν. τὸ δὲ κατὰ τὸν βόρειον ἐξέδρας, ἣ μεταξὺ τῆς δύο πυλῶν ἦν. τῆς δὲ λοιπῶν δύο, θάτερον μὲν κατὰ τὸν ἑσπέριον σταὶ, τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. τὸ δὲ ἕτερον, ἔξω κατὰ τὸν βόρειον. περυκοπὲ μέν τοι μὴ πολλοῦ καμάτου καὶ ταλαιπωρείας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τῇ ὕλῃ ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζεσιν. σπάνιον δὲ ἐδ' ὅπου καὶ κατ' ἐπιβουλὰς αὐτοὶ, δι' ἀφειδουσίαν κρατεῖν ὄντες ἀδιάστροφοι. καὶ δ' ὑπόγωσιν ἤδη ἀσθενείας, χρώμενοι τολμηροτέροις τοῖς Ἰουδαίοις.

Κεφ. ιδ. ΤΩν γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε προσέλθοιεν ἐπὶ ξυλείαν ἢ χόρτου συλλογὴν, τὸ δὲ κομιδῆς χρόνον, ἀφίεσαν βοσκεῖσθαι τοὺς ἵππους ἀποχαλινωθέντες, ὃς οἱ Ἰουδαῖοι καὶ σίφος ἐκπηδήσαντες ἥρπαζον. καὶ τούτου συνεχῶς γινομένου, νομίσας καῖσαρ ὅπερ ἦν, ἀμέλειᾳ τῆς φρουρεῖν πλέον, ἢ τῇ Ἰουδαίων ἀνδρία γίνεσθαι τὰς ἁρπαγὰς, ἔγνω συνθεραπόντεσι τοῖς λοιποῖς πρὸς φυλακὴν τῶν ἱππέων ἐπιτρέψαι, καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τὸν ἐπὶ θανάτῳ τῶν ἀπολεσάντων στρατιώτην σίδα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐπέτρεψε τοὺς ἵππους. οὐκέτι γὰρ εἴων νέμεσθαι, καθάπερ δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς ἐπὶ τὰς χρείας ἐξήεσαν. οἱ μὲν οὖν πρὸς πολέμους τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώματα διήγειρον.

Κεφ. ιε. ΜΕτὰ ἕβδομον ἡμέραν αὐτῶν τὴν ἀπόδοσιν, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαὶ τε ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπειγε, συνελθόντες τῆς τε τοῦ ἐλαίου ὄρους, Ῥωμαίων φυλακῆς ἐπιπίπτουσι, πρὸς ὥραν δειλίαν τὴν ἡμέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς ἀπειρίας ἤδη τῶν σώματος ἕκαστον ῥᾳδίως διαφθερεῖν. προσαθρόμενοι δὲ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ταχέως ἐκ τῆς πλησίον φρουρείων συνδραμόντες, εἶργον ἐκπηδᾶν καὶ διακόπτειν τὸ περιτείχισμα βιαζομένους. γνωμένης δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκάτερον γέγονε, Ῥωμαίων μὲν μὴ τῆς ἰσχύος, ἐμπειρίᾳ τε πολεμικῇ κρεμένων. Ἰουδαίων δὲ ἀφειδίαις τῆς ὁρμῆς, καὶ

A tionibus incitaret. Quominus autem plerunque pugnatum est, sed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: erátque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona B hora noctis cœpto prælio, quinta die dissoluti sunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam iniêre certa fuga cessissent, verùm mediam in anceps prælio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosiæ: Idumæíque Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius C Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam viam vsque ad templum fecit. admotéque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientémque spectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrio- D nalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cùm materias à centesimo vsque stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cùm ipsi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exuros pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos e- E rumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeréque erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elæon montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facilè decipi posse. Verùm cognito illorum conatu, Romani de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter gesta sunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas: nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi pertumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prælijs malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad x x. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortassè autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá-

A τοῖς δημοῖς ἀκαταχίτοις. ἐστρατήγει δὲ τῆς μὲν αἰδοῦς, τῆς δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι Ἰουδαίοις ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένους, Ῥωμαίοις αἰσχιστον ἐδόκει, καὶ ἐκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ διασάλωσι ῥῆξαι τὸ τεῖχος. καὶ τῆς ὑπὸ ταυτὸν τῆς ἱππέων πτέρυγος τοὔνομα, ξεπομπῶν ἤδη τῆς Ἰουδαίων, καὶ κατὰ φάραγγος σωζομένων, ῥᾴδιον ὂν πλαγίου παρελαύνοντα τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῆς πολεμίων νεανίαν, σιδαρόν τ' ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον δραξάμενος ἐκ τῶν ὤμων. τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκλέγοντος ἐπέκλινε τῷ ἵππῳ. τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τῆς δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τῆλλου σώματος, ὅτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν ὢν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων καίσαρι τὸν αἰχμάλωτον. πῶς δὲ τὸν μὲν λαβόντα τὸν δ' ὠφελήσαντα θαυμάσας, τὸν δὲ ληφθέντα τὸν δ' ὠφελήσαντα τῶν τεῖχος ὀπτιχρήστως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν τοῖς ὠφελεῖ τὸ ἱερὸν διεμήχανᾶτο, καὶ τὰ

C χώματα κατήπειγεν.

Κεφ. ις. ΕΝῷ ἰουδαῖοι κακούμενοι τὰ συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ἐλάττον κορυφεμένης τῆς πολέμου, καὶ τῆς ναοῦ θεραπόντες, καθάπερ σηπομένου σώματος, ἀπέκοπτον τὰ θεριλημμένα μέλη, φθάνοντες τὰ εἰς τὸ θεῖον νομιζόμενα. τῆς γὰρ βορείου, καὶ δυσὶ στοαῖς τὸ σωτικὸς πρὸς τῇ ἀντωνίᾳ ἐμφρήσαντες, ἔπειτα ἀπέῤῥηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν

D τὰ ἄγια. μεῖζον δ' ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ θερισμένου μηνὸς, τῷ πλησίον στοᾷ ἐπιφερόμενοι ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν θερικόψαντος τοῦ πυρὸς, ὑποκόπτουσιν ὁμοίως ἰουδαῖοι τῷ ὀχυρῷ, μήτε καθάπαξ ἐξισάμενοι τῆς ἔργων, καὶ τὸ θεῖος τ' ἀντωνίαν συναφὲς αὐτῶν διαῤῥῆξαι. διὸ καὶ παῦειν κωλύειν ὑποπτεύοντας. οἱ δὲ θεῖος τ' ἐμβολῶν τοῦ πυρὸς ἠρεμήσαντες, τ' νομιζόμενα εἰσέμησαν

E αὐτῶν, σφίσι χρησίμως. θεῖος μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, οὐ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, σωτικὸς δ' ὧν καὶ μέχρις ἐνθυόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

Κεφ. ιζ. ΤΩν ἰουδαίων δή τις καὶ τὰς ἡμέρας, αἴρει ποτὲ σῶμα βραχὺ, καὶ τῷ ὄψει δ' καταφρόητος, γῆρους τ' ἕνεκα, καὶ τῆς ἄλλων ἀσημίου, ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν κατὰ τὸ τῆς ἀρχιερέως ἰωαΐνου μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ θρασὺς τοῖς ῥωμαίοις ὑπερφανῶς ἐφθέγγετο, καὶ τὸν ἄριστον αὐτῆς εἰς μονομαχίαν προὐκαλεῖτο. τῆς δὲ ταύτῃ ὠδαττεταγμένων,

F οἱ πολλοὶ μὲν ὑπερφανοῦν. ἦσαν δ' οἳ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδεδίεσαν, ἦπερ τό γε μεῖζον πάθος καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσυμφορος, θανατῆσαί τι μὴ συμπλέκεσθαι, τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τῶν σωτηρίαν, τάττ' ἄλλα τ' τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, τότε θεβάλλεσθαι πρὸς οἷς τ' τὸ νικᾶν ἐ μέγα, τ' μετ' αἰσχύνης τὸ λαφθῆναι σφαλερὸν, οὐκ ἀδρίας, ἀλλὰ θρασύτητος ἔδ. μηδ' οὕτως δ' ὑποπτεύοντος, καὶ

G τοῦ ἰουδαίου πολλὰ καταπαίζομένου αὐτοῖς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἦν ἑαυτῷ σφόδρα, καὶ τῆς ῥωμαίων ὑπερφανοῦς, πούδης τὸν ὄνομα τῆς ἐκ ἴλης ἱππέων βδελυξάμενος αὐτοῦ τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθαδὲς εἰκὸς δὲ, τ' θεὸς τ' βραχύτητα τ' σώματος αὐτ' ἀσκιπίως ἐπαρθῆναι. θεοπεσὰ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα θεῖεν συμβαλὼν, θεοπεσθεὶς δ' ὑπὸ τ' τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτ' ὁ ἰωνάθης ὑποσφάττει θεοσβραμὼν, ἔπειτα ὕπτιας τῇ ἰκρᾷ, τότε ξίφος ἡμαλμένον αἴσσει, καὶ τῇ

καὶ τῇ λαμπῇ τὸν θυρεὸν, ἐπηλάλαξέ τε τῇ σφαγῇ πολλὰ, καὶ πρὸς τὴν πανοπλίαν κομπάζων, τοὺς ὁρῶντας ῥωμαίους ὑπεκωφώσων, ἕως αὐτὸν ἀσκιρτῆσαι καὶ ματαίζοντα, ὁρίσας τὴν ἑκατοντάρχης τοξεύσας, διήλασε βέλει. πρὸς ὃ τῶν τε ἰουδαίων καὶ τῶν ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. ὁ δὲ δινηθεὶς ἐπὶ τῷ ἀλγηδόνι ὑπὲρ τὸ σῶμα τοῦ πολεμίου κατέπεσεν, ὠκυτάτῳ θανάτῳ ἐν πολέμῳ τιμὴν ὑπὲρ τοῖς ἀλόγως δυτυχοῦσι νέμων. A que cruentum gladium coruſcabat: armiſque cum fremitu concuſſis, exercitui & iacenti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priſcus centurio ſagitta transfixit: cóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Ille autem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: bellíque felicitatem ratione carentem quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

Κεφ. ιη. Οἱ δ' αὖ τὸ ἱερὸν στασιασταὶ φανερῶς τοὐντεῦθεν ἀΐσσοντας τοὺς ὑπὲρ τῶν χωμάτων στρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τῇ προφρασμένῃ μηνὸς ἕκτῃ καὶ εἰκάδι, δόλον ἐνεσκευάζοντο τοιόνδε. τῶν ἑσπερίᾳ στοᾶς τῆς μεταξὺ τοῦ δικαίου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὰς ὀροφῆς, ὕλης ἀναπλήσαντες αὖης, πρὸς ἣ ἀσφάλτῳ τε καὶ πίσσῃ, εἶτα καὶ θείῳ καταπονούμενοι δὴθεν ὑπεχώρουν. πρὸς ὃ τοῦ ἰοῦ ἀσπίλων πολλοὶ ταῖς ὁρμαῖς φερόμενοι προσέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, δόλῳ τε τῇ στοᾷ ἐπήδων προθύμως πλείονα. οἱ δὲ σωφρονέστεροι ἄλλο τι ζοπὴν τοῦ ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμενον. κατεπλήσθη μὲν οὖν τῶν τοῦ ἀναπηδησάντων ἡ στοά, καὶ τούτῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπεμφθεῖσαν αὐτῷ. αἰφνιδίως δ' ἀφνιδίως πάντοθεν ἡ φλὸξ, τούς τε ἔξω τῶν κινδύνων ῥωμαίους ἐκπλῆξις ἐπῆλθε δύνη, καὶ τοὺς προσεχεστάτους ἀμηχανία. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τῆς φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ὑπὸ δυσπειᾶς εἰς τοὺς ὀρυκτεῖα καταπηδῶντες, ἐκλάοντο τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τῶν φλογὶ σιδήρῳ. προσῆκε δ' οὐθένας, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ δὴθεν πλεῖον ἀνεφείλοντο. καίσαρα δ' ἐκεῖνον καὶ πάντα χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπειδὴ δίκαιον θρασύγελωτος αἰσθήσεσθαι, ὅμως οἶκτος εἰσῆει τὴν αἴσθησιν, καὶ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένου, τοῦτο μόνον προθυμότατον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπ' ἀλλήλων ἢ τις ἀφίει τὴν ψυχὴν ὀδυνώμενον. βοὴν τε δὲ αὐτοῖς καὶ προπηδῶν, καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ἐν τῷ ἐνόντων ἐπαμύνειν προκαλεῖν, δῆλος ἦν. τὰς δ' φωνὰς ἕκαστος, καὶ τῷ δράσοντι, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἐπιφέρον ἐπάφιον, ἐθύμου ἀπέθνησκον. οἱ μὲν γὰρ δὴ τοῦ τοῦχον τῆς στοᾶς ὄντα πλατὺν αἰσχρήσαντες, ἐν μὲν τῷ πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ δὲ τῶν ἰουδαίων σφεισθέντες δὴθεν — μὲν αὐτόχροι ἁλοπεζοσκόμενοι. τέλος δὲ πάντες ἔπεσον. B Seditioſi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Viceſimo autem ſeptimo die prædicti menſis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpacium, quòd inter culmen & trabes erat vacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſitabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi, excitatáque vndique ſubitò flamma Romanos & qui extra periculum ſteterunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere poſſet incendiũ, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eiúſque voces & affectiones quiſque, velut aliquam præclariſſimam ſepulturam, ſecum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euaſêre. obſeſſi autem à Iudæis, cùm diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremò vniuerſi cecidêre. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periêre, omniũ tamẽ fortiſſimus demonſtratus. Quẽ Iudæi quidẽ, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebãt, ad ſe deſcẽdere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuã Romanámque militiã dehoneſtaret orabat: cui magis obtemperauit, ſublatóq; altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. C D E F

Κεφ. ιθ. Καὶ Κελσίλαον τὸν αὐτῷ πατρίας, ὀνόματι λόγος, ὅλον δικοσμήσας τὸ σῶμα, καὶ καλὰ μέμνης ἀξίων ὄντων πάντων τῶν ἀπολωλότων, ἀρίστου φασείς. ὃν οἱ μὲν ἰουδαῖοι τὸ τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως αἰδεῖν ἀθηνοῦντες, καταβιῶναι πρὸς αὐτοὺς δεξιᾷ παρεκάλουν. ὁ δ' ἀδελφὸς κορνήλιος ἐν θατέρᾳ, μὴ καταμαχέσθαι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τὴ ῥωμαίων στρατιᾷ. τούτῳ πειθόμενος, καὶ δεδεγμένῳ φανερὸν ἑκατέροις τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. τῷ δὲ τῷ πυρὶ προσεχόντων, ἀρτίως τὰς πανυργίας δεδιώζεται. προσπαλισάμενος γάρ τινα τῷ στρατιώτῃ λευκίῳ, ᾧ σωτηρίαν, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κλεηθέντα ἴδοι καταλείποντα τῷ ἑαυτοῦ κτήματι, εἰ προσπέσοι μὲ δέξαιο. τῆς τίμιος προσστραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν κατενεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ δὲ δεξάμενος K Eorũ autẽ quos ignis obſederat, Artorius quidã, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodã, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas A paulisper quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterum tamen cautiores effecit,& aduersus Iudæorum insidias iuuit, quibus plerúmque loca morésque hominum nescientes lædebantur. Exusta est verò porticus ad turrim vsque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, suprà postes qui in Xystum ducerent ædificauerat.reliquum verò Iudæi,postquam consumpti fuerant, qui ascenderant,absciderunt. Postero autem die Roma- B ni quoque, porticum quæ in Borcæ parte fuit, ad Orientalem vsque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

ὑπὸ τ βαρους τῶ λιθοστρώτῳ περισταθεὶς, ὥδαμ-χῆμα θήσει. τ τὸ τὸ πάθος περὶς καιρὸν μὲν ῥωμαίοις ἐπεποίησεν ἀθυμίαν, περὶς δ τὸ μέλλον ὅμως, κατασκάσασα φυλακτικωτέρους, κ περὶς τὰς ἰουδαίων ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῶ τόπων, κ τὸ ἦθος τ ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. κατεκάη δ ἡ στὰ μέχρι τ ἰωάννε πύργε, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ περὶς σίμωνα πολέμῳ κατεσκάσεν, ὑφ' τὰς ὀξαλούσας ὑφ' τ ξυσὸν πύλας. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπεδιεφθαρμένοις ἤδη ἰουδαίοις τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκοψαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ κ ῥωμαῖοι τ βόρειον στοὰ ἐνέπρησαν μέχρι τ ἀνατολικῆς ἄλω, ὧν ἡ συνάπτουσα γωνία τ κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑφῳκοδόμητο, παρ' κ φερέσην ἰδεῖν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita se res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per singulas namque domos siquibi ali- C qua vestigia cibi apparuissent,bellum illico gerebatur:& amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: sed etiam quos viderent expirare, scrutabantur latrones: ne quem fortè cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia,tanquam ebrij ferebantur, easdémque domos bis D ac ter eodem momento desperatione inquietabant,omniáque dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis sordidissimum mutorum animalium,non horreret,comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abstinuêre, coriáque scutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis vænundabant. Et quid opus est hmis im- E probitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteti æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrē gratiā, parciùs ea differens,quorum fata perpessa est.

Κεφ. ζ.

Πόλιν δ' ὑπὸ τ λιμὸς φθειρομένων κ τ πόλιν, πολὺ μᾶλλον ἐπιπλεῖτο τὸ πλῆθος ἀδήλητα ἡ συνέβαινε τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν εἴ που ξοφῆς ὥδαφανεῖη σκιὰ, πόλεμος ἦν, κ δι' ὀλίγων ἐχόντων οἱ φίλτατοι περὶς ἀλλήλους, ὀξαρπάζοντες τὰ παραπεπτωκότα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἐνόμιζε μὲν οὐδὲ τοῖς θνήσκουσιν εἶναι, ἀλλὰ κ τοὺς ἐκπνέοντας οἱ λῃσταὶ διηρεύνων, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων ξοφὸν, σκήπτοιτο τὸν θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κεχηνότες, ὥσπερ λυσσῶντες κύνες ἐσφάλλοντο, κ παρεφέροντο, τ τε θύραις ἐμπίπτοντες μεθυόντων ξόπον, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς αὐτοὺς οἴκους εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. πάντα δ' ὑπ' ὀδόντας ἦγεν ἡ ἀνάγκη, κ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαροφαγοτάτοις τῶ ἀλόγων ζώων περίσωρα, συλλέγοντες ἐσθίειν ὑπέμενον. ζωσπέρων γοῦν κ ὑποδημάτων τὸ τελευταῖον οὐκ ἀπέσχοντο, καὶ τὰ δέρματα τῶ θυρεῶν ἀποδέροντες ἐμασῶντο. ξοφὸν δ' ἔνιοι κ χόρτου ποσὶ παλαιοῦ σωρὰν τινὰς γὰρ ἵνας σῖτοι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν ἀττικῶν τεσσάρων.

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filiū coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanem habitātium incolarum, Maria nomine,Eleazari filia de vico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitiis nobilis.cū alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta,cū cæteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transiamnanis locis in oppidū comportauerat. Reliquias verò conditorum, & si alimenta reperisset, irrumpentes domum eius satellites, quotidie auferebāt. Grauiter autem mulier in- G dignabatur: propterea; sæpissimè raptoribus maledicens, & imprecans,eos contra se vehementiùs irritabat:cùm neque iratus,neq; miserans eā quisquam vellet interficere. Sed victū quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas,famésque viscеribus & medullis irrepserat.

Κεφ. η.

Καὶ τί δεῖ τῶδε ἐπ' ἀψύχοις αἰκάδειαν τῷ λιμοῦ λέγειν; εἶμι γὰρ αὐτῷ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἱστόρηται, φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼδὲ μὴ δόξαιμι τερατεύεσθαι τοῖς αὐθις ἀθεφάτοις, καὶν παρέλιπον τῶδε συμφορᾶν ἡδέως, εἰ μὴ τῶ κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰν καταθείμην τῇ πατρίδι χάριν καθυφέμενος τὸν λόγον, οὗ πόθεν τὰ ἔργα. γυνὴ τις τῶν ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κατοικούντων, μαρία τοὔνομα, πατρὸς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεζὼρ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἴκου ὑσσώπου, δόξᾳ γένους καὶ πλούτου ὀνήσιμος, μετὰ τῶ λοιποῦ πλήθους εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τοίνυν μὲν ἄλλων κτήσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τῆς περαίας φασκούσης μετήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν. τὰ δὲ λείψανα τῶ κειμηλίων, κἂν εἴτι ξοφῆς ὑπενοήθη, καθ' ἡμέρας εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δὲ τὸ γύναιον ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ πολλάκις λοιδορεῖσα, καὶ καταφερομένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυτὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ' οὔτε παροξυνόμενός τις οὔτ' ἐλεῶν αὐτὴν ἀπῆρεν· καὶ τὸ μὴ δύρειν τι σπάνιον ἄλλως ἐνόμιζε, παντα χόθεν δ' ἄπορον ἤδη καὶ τὸ δύρειν, ὁ λιμὸς δὲ ἀλγηδόνων καὶ μυελῶν ἀνεχώρει.

καὶ τὸ

καὶ τῷ λιμῷ μᾶλλον ὀξύκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβουλον λαβόντα τὴν ὀργὴν μὴ τὴς ἀνάγκης, ὅτι τῷ φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον· ἦν δ' αὐτῇ παῖς ὑποθήσων, ἓν ἁρπάσασα μόνον βρέφος εἶπεν ἄθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν Ῥωμαίοις, δουλεία κἂν ζήσομαι ἐπ' αὐτούς. φθάνῃ δὲ καὶ δουλείαν ὁ λιμὸς, αἱ στασιασταὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴσθι γοῦν μοι ξοφὴ, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐκείνοις, καὶ τῇ βίῳ μῦθος, ὁ μόνος ἐλλείπων τοῖς ἰουδαίων συμφοραῖς. καὶ ταῦθ' ἅμα λέγουσα κτείνει τὸν υἱὸν, εἶτ' ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατέδεται, τὸ δὲ λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. αἱ δ' ἄνοες αἱ στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τῆς ἀθεμίτου κνίσης ἀπάσαντες ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξει τὸ φθάσαν δειπνῆσαι, δηλοφανῆ αὐτῇ δι' ὅπλων. ἡ δὲ μοίρας αὐτοῖς εἰποῦσα καλὴν τετηρηκέναι τὰ λείψανα, τὰ τέκνα διεκάλυψε. τοὺς δ' ἄνοες φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἥρει, καὶ φθάσῃ τὸ ὄψιν ἐπιπήσασαν. ἡ δὲ, ἐμὸν ἔφη τοῦτο τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, κἀγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μητρός. εἰ δ' ὑμεῖς δυσσεβεῖς, καὶ τὴν ἐμὴν ἀποτρέψεσθε θυσίαν, ἐγὼ μὲν ἤμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ μενάτω. μὴ ταῦτα οἱ μὲν δεῖμοι ἐξήνεγκαν πρὸς τὸ τῦτο δ' ἄφωνοι, καὶ μόλις ταύτης τροφῆς μετασχόντες. αἰσθάνεται δ' ἅπασα τῶν μύσους ἡ πόλις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς παρ' αὐτοῖς καινοτομηθὲν ἐφρίττεν. ἀπεδύετο δὲ τῷ λιμῷ τόντων ὅτι τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῷ φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. ταχέως δὲ καὶ ῥωμαίοις διηγέλθη τὸ πάθος. τῷ δὴ οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ δ' ἐφθόνουν, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς μῖσος τῦ ἔθνους σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. καίσαρ δ' ἀπηλγεῖτο καὶ πρὸς τούτου τῷ θεῷ, φάσκων ὑπὲρ μὲν αὐτῷ ἰουδαίοις εἰρήνην, καὶ αὐτονομίαν προτείνεσθαι; καὶ πάντων ἀμνηστίαν τῷ τετολμημένων. τοὺς δ' αὖ τὰ μὲν ὁμοίοις χάσιν, αὖθ' δὲ εἰρήνης πόλεμον, προ κόρου δὲ καὶ δίθωνίας, λιμὸν ἀφορυθρούς; ἰδίαις δὲ χερσὶν ἀρξαμένους καίειν τὸ σωτηρούμενον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς ἔτι καὶ τοιούτης τροφῆς ἀξίους. καλύψειν μὲν τοι τὸ τῆς τεκνοφαγίας μύσος, αὐτῷ τοῦ τῶς παῖδος τὰ σώματα, καὶ οὐ καταλείψειν ὅτι τῆς οἰκουμένης ὑλίῳ καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες οὕτω ξίφους τὰ προσπεσόν μόν τοι προ μητέρων πατράσι τοιῷ τοιούτῳ τροφεῖ, καὶ μετὰ τηλικαῦτα πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦθ' ἅμα διεξιὼν, ἐκπλήττει καὶ τὸν ὑπόπτωσιν τῷ αἰδοῖ· οὐ γὰρ εἴα σωφρονῆσαι τοὺς πάντα προπεπονθότας ἐφ' οἷς οἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

Κεφ. β. Ἤδη δὲ τῷ δύο τειχισμάτων συμπεπλεκότων τὰ χώματα λαοῦ μιλιὸς ἐγένετο, προσάγει σκεπάσασι τοὺς κριοὺς κατὰ τὸν ἑσπέριον ἐξέδραν, τὸ ἔσωθεν ἱεροῦ. προ δὲ τούτων ἐξ ἡμέρας ἀδιαλείπτως τερρότατα πασῶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖχον, οὐδὲν ἔβλαπτεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῷ ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῷ λίθων ἦν ἀμείνων. τῆς δὲ βορείου πύλης ὑπερῆρτον ἕτεροι τοὺς θεμελίους, καὶ πολλὰ παλαισπορήσαντες, τοὺς ἔμπροσθεν λίθους ἐξεκύλισαν· αἰσχρὸν δ' ὑπὸ τῷ ἑαυτῶν καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τοὺς ὑπὸ τῷ ἐρειπίων, καὶ τῷ

A Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi de necessitate impulsa, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miserum te, ait infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi sæuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. B Et hoc simul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, visúque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, est verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. C Nolo vt sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quòd si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc solum timidi, víxque hoc cibi matri cessêre. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem D quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorúmque alij non credebant alij miserabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, essque liberam proposuisset omnium obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationē hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabant.

CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

OCtauo autem die mensis Augusti, cùm duæ legiones aggeres perfeciissent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cùm quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietē sine intermissione pulsando, nihil omnino profeciisset. Verùm & huius & cæterorum magnitudinē structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebātur. támq; diu mansêre, donec instrumētorū &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabãt. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque nó parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderãt interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hęc autẽ ad eum profugi veniũt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérqi proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: séxque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintę legionis prępositio, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatísque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli si templũ reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

καὶ τῷ μοχλῶν ὀπιχρύσους ἀπογομφίζοντες, κλίμακας ταῖς τοίχοις προσέφερον. οἱ δ' Ἰουδαῖοι κωλύσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, ἀλαλάξαι δὲ συμπεσόντες, ἐμάχοντο. καὶ τοὺς μὲν αὐτομάτους εἰς ἀπόνοιαν καταπρήμιζον, τοὺς δ' ὑπαναβαίνοντας αἰφνίδιον. πολλοὺς δ' ἐκ τῶν κλιμάκων ἀποβαίνοντας, πρὶν φθάσαι τοῖς θυρεοῖς πάντας ἐκ τοῦ προμετώπου ἔφθανον. εἰσίας δὲ γεμούσας ὁπλιτῶν κλίμακας, ἐκ πλαγίου προσκλίνοντες αὐτῶν κατέσφαλον. ἦν δ' οὐκ ὀλίγος, καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' αἰνίττεσθαι τὰς σημαίας ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὸν ἡγούμενοι, καὶ πρὸς αἰχμάλωτον τούτων τὸν ἁρπαγμόν. τέλος δὲ, καὶ τῶν σημαιῶν οἱ Ἰουδαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς ἀναβάτας διαφθείρουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ τῶν ἀπολωλότων πάθος ὀρρωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῷ μὲν οὖν ῥωμαίων ἄφεκτος οὐδὲις ἀπέθανε. τῷ δ' στασιαστῶν, οἱ καὶ τὰς πρώτας μάχας ἠγωνίσαντο γλυκαίως καὶ πάλ, καὶ Ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου σίμωνος. ὁ δὲ τῶν ὡς ἑώρα τὸ ὄλπι τοῖς ἀλλοφύλοις ἱεροῖς φειδὼ, πρὸς βλάβας τῆς τραπώτας γινομένου καὶ φόνου, τὰς πύλας προστάξεν ὑφάπτειν.

ΕΝ δὴ τούτῳ πρὸς αὐτὸ μολοῦσιν, αἵματός τε Κεφ. κγ.
ὁ ἀπ' ἀμμαοῦς τῷ σίμωνος δορυφόρων ὀφονικώτατος, καὶ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συγγνώμην ἡπίσαντες, ἐπεὶ δὲ κρατίστων ἰουδαίων ἀπεχώρει. πάντες δ' ἂν τὸ παυόργημα φρυβάλλετο τῷ αἰδοῖ, καὶ τὴν ἄλλην φειδῆς ἰουδαίοις ὠμότητα ἐπεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκάστους. ὑπ' αἰδοῦς δ' ὀλίγα λέγων αὐτοῖς, ὡς οὐ σὺν προαιρέσεως παρεῖναι, καὶ σωτηρίας ἀξίους τοὺς φλεγομένης ἤδη δ' αὐτοὺς τὰ παρίδος ἐξαλλοιοῦσι. σκεπτόμενος δ' ὅμως τὸ θυμοῦ ἡ πίστις, ἐφῆκε τοὺς ἄνδρας, ὡς μὴν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέξειν τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ πύλας οἱ στρατῶται προσῆγον τὸ πῦρ, καὶ σφεδροῦντος ὁ ἄρτυος ἀνεδίδου ταχέως εἰς τὰ ξυλεῖα ἅλας φλόγας, οὐδὲν ἀθρόως ἐκφερόμενον τῷ σοβῇ ἐπαλαμβάνοντο. τοῖς δ' ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ μὲν τὰ σωμάτων παρεῖσθαι αἱ ψυχαὶ, καὶ δέχεται κατάπληξιν, ἀμωμῷ μὲν ἢ σβεννύειν ὥρμησεν οὐδείς· αὖθις δ' ἑστῶτες ἀφιόμενον· οὐ μὲν πρὸς τὸ δεπαν ὥρμον ἀθυμοῦντες, εἰς ἓν τὸ λοιπὸν ἐστοφόρουν, ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ τοῦ ναοῦ καιομένου, τοὺς θυμοὺς ὅτι ῥωμαίους ἔθηγον. ἐκείνῳ μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, καὶ τὰ ὑπολοῦσαν νυκτὸς, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. κατὰ μέρος γὰρ οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

ΤΗ δ' ὑπαύσῃ, τῆς μέρει τῆς δυνάμεως σὺν Κεφ. κδ.
νύξ τὸ κατὰ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς δύναμιν ἔδοξε τῷ παλμάτων αὐτοῦ κελεύσας, αὐτὸς σὺν τοῖς ἡγεμόνας. καὶ συνελθόντων ἐξ τῶν κορυφαιοτάτων, πλείω τε ἀλίξας αἴρει τῶν πάντων τῷ στρατιωμάτων ἐπάρχοντος, καὶ σὺξ τε κερατίνε τὸ πάμπολυ ἄγοντος τάγμα, καὶ λαρκίου λεπίδου τὸ δέκατον, καὶ τίτου φρυγείου τὸ πεντεκαιδέκατον. πρὸς οἷς φρόντων λῶ λιτέρνιος, στρατοπεδάρχης τῷ ὑπ' ἀλίξανδρείας δύο παλμάτων, καὶ μάρκος αὐτώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας δεύτερος, καὶ μετὰ τούτους δεκάπρωτοι καὶ χιλιάρχων ἀθροισθέντων, βουλὴ περὶ τοῦ ναοῦ προυτέθη. τοῖς μὲν οὖν δόκει χρῆσθαι τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ· μηδὲν γὰρ ἂν ποτε ἰουδαίους παύσεσθαι νεωτερίζοντας τοῦ ναοῦ μενόντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγονται. πῶς δὲ παρῆσαν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μηδεὶς ἐπ' αὐτὸ τὰ ὅπλα θείη στόλῳ·

εἰ δὲ

εἰ δὲ πολεμίων, ὑπενδώτας καταφλέγειν. φεύγειον γὰρ, ἐκεῖνο ναὸν εἶναι. καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῶν ἀναγκασάντων ἀσέβημα, ἐκ αὐτῶν. οὐ μὴν τοῦτο γε ὑπ' αὐτῶν τῶν ὑπενδώτων ἐπ' αὐτῷ πολεμεῖν Ἰουδαῖοι φήσας, ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἀμύνεσθαι τὰ ἄψυχα, ὑπὲρ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τὸ βλάβιον, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμονίας αὐτὸ μένοντος. θαρρούντων δὲ ἤδη τοσούτων τῇ γνώμῃ φέρεσθαι τὸ καὶ ἀλέξασθαι, καὶ παρεκάλεσε. τότε μὲν οὖν ἔλαβε τὸ συνέδριον, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀναπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐρρωμενέστερον ἐπὶ τὴν καθεστάναι χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τῶν ἀσφαλῶν ὑπολειπομένοις, ὁδοποιεῖν ἔλεγε τῶν ἐρυμάτων προσστάξειν, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκεῖνο μὲν δὴ τὴν ἡμέραν, καμάτου τε καὶ κατάπληξις ἐκώλυσε τὰς ὁρμάς.

Κεφ. κε. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ συλλεξάμενοί τε τὴν ἰσχὺν, καὶ θαρσήσαντες ἐπεξῆσαν ἔλαι τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξω ἱεροῦ. ἦν δὲ δευτέραν ὥραν. οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ φαλαγξάμενοι τοῖς θυρεοῖς καὶ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τε ἦσαν οὐκ ὀλίγοι συμμένοντες, πλήθει τε τῶν ἐκδεχόντων, καὶ θυμοῖς ἠττώμενοι. φθάσας δὲ τὴν τάξεως τροπὴν Καῖσαρ, καθεώρα γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας, ἐπήνυεν μὲν τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων. Ἰουδαῖοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων, ἐξέπεσαν οἱ πολλοί. καὶ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς ῥωμαίοις ὑπεστρέφοντο, προσέκειντο δὲ μεταβαλλομένων δ' αὖθις πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τῆς ἡμέρας ὥραν, οἱ μὲν βιασθέντες, εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφ. κε. Τίτος δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἀντωνίαν διανοούμενος τῇ ὑποῦσῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ἕω, μετὰ πάσης ἐμβαλεῖν τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν περικαταχεῖν. τὸ γὰρ ἁρμα κατεψήφισο μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρῆλθε δ' ἡ εἱμαρμένη χρόνων περιόδοις, ἡμέρᾳ δεκάτῃ λώου μηνὸς καθ' ὃν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν περὶ Βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνει δ' αἰ φλόγες τὴν οἰκείαν τιμὴν ἀρχήν, καὶ τιμὴν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντος γὰρ τοῦ πύρου, πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ ζηλωταὶ, πάλιν τοῖς ῥωμαίοις ἐπῆσαν, καὶ τῷ ναοῦ προνεῶ γίνεται συμβολή, πρὸς τοὺς σβεννύτας τὸ πῦρ τῶν ἔνδον ἱερῶν. οἱ ἐξαλάμενοι τοὺς Ἰουδαίους, μέχρι τοῦ ναοῦ παρῆλθον. ἔνδα δὲ τῷ προπωτῷ πᾶς, οὔτε φθέγγεσθαι μένειν, οὔτε ἐπὶ τηλικούτῳ δείσας ἐγχειρήματι, δ' αἰμωνίῳ ὁρμῇ πᾶν χωρίον, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης, αἰακουφισθεὶς δ' ὑπὸ ζηλωτοῦ, τὸ πῦρ ἐνίησι θυείδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν οἴκους εἰσιτὸν ἦν ἐκ τοῦ βορείου κλίματος. αἰσθομένης δὲ τῆς φλογὸς, Ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυγὴ τοῦ πάθους ἀξία, καὶ πρὸς τὴν ἄμυναν συνίασιν, οὔτε τοῦ ζῆν ἐπὶ φειδὼ λαμβάνοντες, οὔτε τὰ μαθόμενοι τὴν ἰσχύν, διὸ καὶ φυλακικοὶ πρότερον ἦσαν οἰχόμενα. δραμὼν δέ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κἀκεῖνον ἔτυχε δὲ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενον ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔδραμε πρὸς τὸν ναὸν εἴρων τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οἵτε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες, καὶ παντὸς τούτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως

A si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisque militibus quiescere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septíque scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuêre Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cùm autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire concluſi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie manè cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutísque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam priùs à rege Babyloniotum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiúmque sumpsit id incendium. Nã cùm paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodúmque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hique Iudæis in fugam versis, vsque ad templum accesserunt.

CAP. X. Quẽadmodum templum incẽsum est iussu Titi.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabãt: neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperãdum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit, templúmq; curriculo petit, prohibiturus incendium, omnésque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem ad subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebant. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depasceretur, quoderat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellíque impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: pleroſque autem prædarum spes incitabat, suspicátes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. túmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrà succendere nemo prohibebat. Templũ quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quãuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itémque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, cúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quã Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

A ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, δι' ἐσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ἔτι δ' ἐκείνης ἦκεν, μείζονι κεκωλυμένοι τὰς ἀκοὰς θορύβῳ κατεφλεγμένοι, τε τῷ νεύματι τὰς χεῖρας οὐ προσεῖχον, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δ' ὀργῇ φερόμενοι. τῶν δὲ ταλαιπώρων οἰκτίστων οὔτε φόβος ἐπέσχεν, οὔτε ἀπειλὴ καθεῖρξε τὰς ὁρμὰς, ἀλλὰ θυμὸς ἅπαντων ἐκράτησε, καὶ φορὰ τὰς εἰσόδους συνεφόρουν, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἱεροῖς τῶν ἑαυτῶν ἐμπίπτοντες, ἁλισκομένων συμφοραῖς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γενόμενοι, τῶν μὲν τοῦ καίσαρος προσταγμάτων οὐδὲν προσεποιοῦντο μηδὲ κατακούειν, τοῖς παρ' αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐκκαίειν παρεκελεύοντο. τῶν δὲ ζηλωτῶν, ἀμηχανία μὲν ἦν ἤδη τοῦ βοηθεῖν· φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ φυγή. τὸ δὲ πλέον ἐπὶ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθενὴς καὶ ὁπλοφόρος, ὅπου καταληφθείη τις ἀπισφάττετο. καὶ τοῦ μὲν τῶν βωμῶν, πλῆθος ἐσωρεύετο νεκρῶν. κατὰ δὲ τῶν τοῦ βωμοῦ βάθρων, αἷμα τὸ ἔρρει πολύ, καὶ τὰ τῶν ἄνω φονευομένων σώματα κατωλίσθαινε. καῖσαρ δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τῶν στρατιωτῶν κωλύειν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων εἴσω, ἐθεάσατο τὸν ναοῦ τὸ ἄλσος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τῆς φήμης τοῖς ἀλλοφύλοις φύσιν ἀμείνω· τῆς δὲ κόμπου, καὶ τῆς παρὰ τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' οὐδέπω διϊκνουμένης οὐδαμόθεν εἴσω, τοῖς μὲν περὶ τὸν ναὸν οἴκοις νεμομένης νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δυνατὸν, παρελθὼν, καὶ αὐτὸς τε παρεκάλει τοὺς στρατιώτας ἐπειρᾶτο τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ Λιβεραλίῳ ἑκατοντάρχῃ τῷ περὶ αὐτὸν λοχοφόρων ξύλοις παίοντι τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκέλευσεν εἴργειν. τῶν δὲ καῖσαρα μὲν τὸν ἐπὶ τοῖς καίουσιν ἀμελῶ, καὶ τὸν ὑπὸ τῶν κωλύοντος φόβον, εἶκεν οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ περὶ ἰουδαίους μίσος, καὶ πολεμικὴ τὸ ὁρμὴ λαβροτέρα. ζωῆς δὲ πολλοὺς ἐνῆγεν ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἔχοντας, ὡς τἄνδον ἅπαντα χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ πρὸς ὀφθῆναι χρυσοῦ πεποιημένα. φθάνει δέ τις καὶ τῶν εἴσω παρελθὼν, ἐκπηδήσαντος τοῦ καίσαρος πρὸς ἐποχὴν τοῦ στρατιωτῶν, πῦρ εἰς τοὺς στρεφίας ἐμβαλὼν· ἡ πύλης ἐν σκότῳ, ὀξὺ ἀπίνης τ' ἔνδοθεν ἐκφαινούσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοὺς ἔξωθεν οὐδεὶς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς οὕτως ἄκοντος καίσαρος ἐμπίπρατο.

Κεφ. κζ. Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργων τῶν ἐν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτων, κατασκευῆς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς ἐπὶ τὰ ἄμεμπτα δόξης, μεγίστην λάβοι θρασυδίαν τῷ εἰμαρμένῳ ἀφυκτον οὖσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, οὕτω καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσειε δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς περιόδου τῷ ἀκριβείᾳ. καὶ μέντοι γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέραν ἐτήρησε τῷ αὐτῷ, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης κτίσεως, ἣν κατεβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νεωτέρας, ἦν γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα πρὸς δὲ, μῆνες ἑπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

Ἀπὸ δὲ

ἀπὸ δὲ τοῦ ὕστερον, ἐπὶ ἔτει δευτέρῳ Κύρου βασιλεύοντος ἐποιήσατο αἴγαιος, ἕως μέχρι τοῦ τῶν Οὐεσπασιανοῦ ἀλλοίως, ἑβδομηκοστῷ ἕκτῳ ἔτει ἐξακοσίοις, καὶ ἡμέραις τεσσαράκοντα πέντε.

A posteriore verò, quam ſecundo anno Cyri regis Aggeus fecerat, vſque ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit ciuitas, anni ſexcenti trigintanouem, & dies quadraginta quinque.

Κεφ. κη. Καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ τὰ μὲν συναρπαζόμενα ἦν ἅρπαγή, φόνος δὲ τοὺς καταλαμβανομένους μυρίους· οὔτε ἡλικίας ἐλεος, οὔτε ἱερατικὴ σεμνότης· ἀλλὰ καὶ παῖδες, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀπηναλίσκοντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῄει συνέχων ὁ πόλεμος ἅμα τοὺς ἱκετεύοντας καὶ ἀμυνομένους. συνήχει δὲ καὶ φλὸξ ὅτι πλεῖον ἐκφερομένη τοῖς τοῦ πάθους στεναγμοῖς. καὶ ὄχθος μὲν τὸ ὕψος τοῦ λόφου, καὶ τὸ τοῦ φλεγομένου μέγεθος ἦρσεν, πᾶσαν ἄν τις εἶδεν καίεσθαι τὴν πόλιν. τῆς δὲ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν φοβερώτερον διανοηθῆναι δύναιτ' ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τοῦ τε γὰρ ῥωμαϊκοῦ παγκάτων ἀλαλαγμὸς ἅμα συνεφερομένων, καὶ τοῦ στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγὴ, τῶν τε ἁπολωλότος αὖ λαοῦ, τροπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. συνεβόα δὲ τοῖς ὄρεσι τὸ λόφου, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη δὲ πολλοὶ τοῦ λιμοῦ μαραινόμενοι, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τοῦ ναοῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν ἀνέτεινον. συνήχει δ' ἥ τε πρωία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρύτερον ποιοῦντα τὴν ὁρμήν. ἦν δὲ τὸ θορύβου τὰ πάθη δοβερώτερα. τὸν μὲν γὰρ ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν αὖ τις ἔδοξε σαλεύεσθαι, πάντοθεν τε πυρὸς καταλάμποντα. δακρυέστερον δὲ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς ἦν, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. οὐδαμοῦ γὰρ ἦν γῆ διαφαίνεται τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωρηδὸν ἐπιβαίνοντες οἱ διώκοντας σωμάτων ἔθεον τοὺς φεύγοντας. τὸ μὲν οὖν λῃστρικὸν πλῆθος ὠστίλλοντο τοῖς ῥωμαίοις, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱεροῦ, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τὸ δημοτικὸν δὲ τὸ λειφθὲν, ὅτι τὴν ἔξω στοὰν κατέφυγε.

Cum templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec ætæ fuit ætaris miſeratio, aut reuerentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas perſequebatur, vnáque ſupplices cum repugnantibus necabãtur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbẽtium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentiſque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſeditioſorum ferro igníque clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clauſis, poſtquam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamorémque receperunt. Reſonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpoſiti grauiorem ſonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nã collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndiq; flamma plenũ: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluréſque interfectoribus interfecti: omnisque terra cadaueribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit. populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtrebantur: deinde cũ nihil proficerent, igniſque in eos euomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos tranſeũdo ſeruari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem iniecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Ioſephus Dalæi. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quam uis eas quoque poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliáque bona, & (vt breuiter dicã) omnes Iudæorũ congeſtæ diuitiæ, quòd opulẽtiſſimus quiſq; illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnam porticũ, extra templũ quò cõfugerãt ex populo mulierculæ, itéque pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominũ millia.

Κεφ. κθ. Τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοὺς τε ὀβελοὺς, καὶ τὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβου πεποιημένας ἀπασσάντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. ὡδὶς δ' ὡς οὔτ' ἦνυόν τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀπερρήγνυτο, ὅτι τὸν τοῖχον ἀπεχωρίσαντες ὄντα ὀκτὼ πήχεων τὸ εὖρος, ἔμενον. δύο γοῦν ἐκ τῶν ἐπισήμων παρὰ σωθῆναι, εἰς ῥωμαίους μετασῶσαι, ἢ ἁρπαστηρίῳ εἰς τὸν μὴ τοῦ ἄλλων τύχοι, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τοῦ ναοῦ συγκατεφλέγησαν, μήτηρ τε υἱὸς Βελγᾶ, καὶ Ἰώσηπος Δαλαίου. ῥωμαῖοι δὲ, μέτριον τὸν ὅτι τοῖς πέριξ φειδὼ εἶναι τοῦ ναοῦ φλεγομένου, πάντα συνεπίπρασαν, τότε λείψανα τοῦ σοῦ, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τὰς μὲν ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ, τὰς δὲ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον δὲ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ Ἰουδαίων συνεφόρητο πλοῦτος, ἀνασκαψάμενοι ἐκεῖ τοῦ οἴκων τοῦ δ' ὄρους. ἦκον δὲ καὶ ὅτι τὸν λοιπὸν σοὶ τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ δήμου γυναῖα καὶ παῖδια, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλεῖστος, εἰς ἑξακισχιλίους.

Cap. xi. De ſacerdotibus, gazophylacióq; & porticu.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessariò, qui ea patitur, spei totus efficitur.

CAP. XII. De prodigiis excidiũ Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

DEnique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauêre: modò cùm supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit, cometes modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, statim diiudicatum est. Eodémque festo die etiam bos cùm ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm esset ænea atque grauissima, & sub vesperam vix à viginti viris clauderetur, seríque ferro vinctis obseraretur, pessulósque altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, víxque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinémque illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ prædictis secutæ fuissent. namque ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt,

A πρὶν δὲ καίσαρα κεῖναι τὰ πρὸς αὐτῶν ἢ κελεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν στοὰν ὑφάπτουσι, καὶ συμβὰν τοὺς μὲν ῥιπτοῦντας αὐτοὺς εἰς τὴν φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ· σωθῆναι δ' ἐκ τοσούτων οὐδένας.

Κεφ. λ. ΤΟΥΤΟΙΣ ΔΗΠΟΤΕ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ, ΨΕΥΔΟΠΡΟΦΗΤΗΣ ΤΙΣ κατέσχε, καθ' ἑκάστην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ὑπὸ τὴν πόλεως· ὡς ὁ θεὸς ὑπὸ τὸ ἱερὸν αἰσθῆναι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. πολλοὶ δ' ὄντες ἐγκαθεῖρξαν ἑαυτοὺς τῷ τυράννων τέτ' ἀρεσκεῖν τῷ θεῷ τὸν ἀληθῆ προφήτην, ἀφεστῶτες τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βοήθειαν καταγέλλοντες, ὡς ἦτον αὐτιμολοῖεν, καὶ τοῖς ἐπάνω δίοις καὶ φυλακῆς γινομένοις, ἐλπὶς ἐφάνη τῆς σωτηρίας. πείθει δὲ ταχέως ἀνθρώπους ἡ συμφορᾶς. ὅταν δὲ δὴ καὶ τῷ κατεχόντων δίκαιον ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑποχράφῃ, τοῦτ' ὁ πάσχων ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος. τὸν γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καὶ καταψευδόμενοι τοῦ θεοῦ, τηνικαῦτα παρέπειθον. τοῖς δὲ σημείοις, οὐ προσεμαίνοντο τὰ μέλλουσαν ἐρημίαν τίεσιν, οὔτε προσεῖχον, οὔτε ὄπίστευον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῷ τε θεοῦ κηρυγμάτων παρήκουσαν.

Κεφ. λα. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ ὅτε ΝΟΤΟΣ Τ' ΠΟΛΙΝ ἄστρον ἔσχε ῥομφαίᾳ ΠΑΡΑΠΛΗΣΙΟΝ, καὶ ΠΑΡΑΤΕΙΝΑΣ ἐπ' ἐνιαυτὸ κομήτης. τὸ δὲ πρὶν ἢ τὴν ἄποστάσεως, καὶ τὸ πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος ἀθροιζομένου τῷ λαοῦ πρὸς τὴν τῆς ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δὲ λῷ ξανθικοῦ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς περιέλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱεροσκόποις, πρὸς τῆς ὑποβαινούσας δυσὶν ἐκείνοις. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπό τε πρὸς τὴν θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ πυλατολικὴ πύλη τῆς ἐσωτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ σιδηρωτάτη, κλῄεσθαι δὲ πρὸς δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἰκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπηρεισμένη σιδηροδέτοις, καὶ καταπήγας δ' ἐχούσα βαθυτάτους, εἰς τὸν οὐδὸν ἔνθα λίθου καταπεμφθέντας, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ἀνεῳγυῖα, αὐτομάτως πεπηγυῖα. δραμόντες δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἤγγελλον τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβαὶς, μόλις αὐτὴν ἔσχεν κλεῖσαι. τοῦτο δὲ τοῖς μὲν ἰδιώταις καλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνοίξαι γὰρ τὸν θεὸν αὐτοῖς τὴν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι δὲ, λυομένην τὸν τοῦ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνόουν, καὶ πολεμίοις δώσειν εἰσιέναι τὴν πύλην, δηλωτικὸν τ' ἐρημίας ἀπέφαινον ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' δὲ τὴν ἑορτὴν ἡμέρας ὕστερον οὐ πολλαῖς μία καὶ εἰκάδι ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. τερατεία δ' ἂν ἔδοξεν εἶναι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἰσόρροπα, καὶ τὰ ἑπακολουθήσαντα πάθη τῆς σημείων ἐπάξια. πρὸ γὰρ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα πᾶσαν τὴν χώραν, ἅρματα καὶ φάλαγγας ἐνόπλους, διϊσταμένας τῆς νεφῶν, καὶ κυκλούμενας τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς εἰσελθόντες εἰς τὸ ἔσω ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κίνησιν αἰσθάνεσθαί φασιν καὶ κτύπου,

μεθ' δὲ

μὴ ἢ ταῦτα ἢ φωνῆς ἀθεΐας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ ἢ πάντων φοβερώτερον, ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς ἀνανίου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ δι' ἡσυχίας, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐπεὶ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱερουσόλυμα, καὶ τὸν ναόν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα τοῦτο τὸ μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ, καὶ πάντας τοὺς συνοικοῦντας πρὸς ἑκάστῳ κακοήχως. τῷ δ' ὅλοις ἡμῶν τοῖς δημοτῶν ἀγανακτήσασιν ἐπὶ τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλῆς αἰκίζουσι πληδῆς. ὁ δ' ἔθ' ὑφ' ἑαυτὸν φθέγξασθαι μὴν, ὅτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παρόντας, εἰ καὶ μὴ πρότερον φωναὶ δοὺν διετέλεσαν μισοῦντες δ' οἱ ἀρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ῥωμαίων ἔπαρχον, κἀνθάδε μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὔθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς ἐνῆν μάλιστα τῇ φωνῇ ὀλοφυρτικῶς παρεικλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκρίνατο πληγήν, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις. τὸ ἢ ἀλβῖνε διερωτῶντος, ὅστις γὰρ ἦν ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ ἕνεκα ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδὲν ὁπωσοῦν ἀπεκρίνατο. τὸν δὲ ὅλην τὴν πόλιν θρηνῶν εἶχεν, οὐ διέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τ' μεχρι τοῦ πολέμου χρόνου, οὔτε προσῆν τοῖς πολίταις, οὔθ' ὥφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ διὰχοῦ μελετηκὼς, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. οὔτε δέ τινι τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὀσημέραι κατηρᾶτο, οὔτε τοῖς τροφὴς μεταδιδοῦσι δι' ἀγαθῶν. μία ἢ πρὸς πάντας ἦν, ἡσυθροπὴ κληδὼν ἀπόκρισις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐμεμήκει, καὶ τῶν ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μῆνας πέντε εἶχεν, οὔτ' ἠμβλύνθη τῷ φωνῷ, οὔτε ἐκάμφθη, μέχρις οὗ κατὰ τὸν πολιορκίαν ἔργῳ τοῖς κληδόνας ἰδὼν, αὐτεπάγγελτος. προῆλθε γὰρ ὅλη τὸ τεῖχος, αἰ αἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ φθεγγόμενος. ἐπιφθέγξατο δὲ καὶ τελευταῖον προσέθηκεν αἰ αἰ δὲ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τῶν πετροβόλων σφενδονῶν, καὶ πλήξας αὐτὸν, ὡς ἔφθεγξατο, τέθνηκε, φθεγγομένῳ δ' ἔτι τοὺς κληδόνας ἐκείνας, τῷ ψυχῷ ἀφῆκεν. οὕτω τοῖς ἐννοεῖν δώρηκεν, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, καὶ πανταχόθεν προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ ὄλεθρῳ τὰ σωτήρια, τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας καὶ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους. ὅπου γε Ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μὴ τῷ καθαίρεσιν τῶν αὐτονίας τετράγωνον ἐποίησαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τῷ πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν ὄρητα τετράγωνον. τὸ ἢ ἐπάρατον αὐτοῖς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν ταῖς ἱεραῖς δυνημένος γράμμασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τῶν κρίσιν. ἐδήλου δ' ἄμα τὴν περὶ οὐεσπασιανοῦ τὸ λόγιον ἡγεμονίαν, ὑπὸ δι' ἰχθύος δὴ ἰουδαίας αὐτοκράτορες. ἀλλὰ γὰρ οὐ δυνατὸν ἀνθρώποις τὸ χρεὼν ἐκφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις. οἱ δὲ τῶν σημείων,

A postea verò subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad festum diem veniſſet, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos nouásque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersum omen indignè ferentes, corripiunt hominem, multísque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquam loquutus, eadem quæ priùs vociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsque ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Veh veh Hierosolymis: Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non priùs autem cessauit à luctu miserae ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli vsque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hierosolymis querebatur. Sed neque imprecatus est cuiquam, cùm in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maximè autem diebus festis vociferabatur: idque per annos septem, & quinque menses continuos faciens neque voce raucior fuit, neque delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inuenier, Deum quidem hominibus consulere modísque omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorũ finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multíque sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

CAP. XIII. De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtquam ſeditioſi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: híq; ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeò verò præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væmiret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantùm deſcenderet, atq; vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſturiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta verò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titum perducti, vt ſalutem ſibi cõcederet orabant. Ille autẽ veniæ quidem tẽpus illis præteriſſe fatus, periſſe verò id cuius eos gratia meritò conſeruaſſet, decere autẽ ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſuppliciũ iubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, iſque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque denſi aſtabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioãnem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani verò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoque iuſtè perituri: qui primùm quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporũ? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate

A ἃ μὲν ἔκεινον πρὸς ἑκάτερα, ἃ δ' ἐξεθήκατο, μάχεις ὅτε ἁλόσῃ τῆς πατρίδος, καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, ἐπλείχθησαν τῷ ἄστει.

Ρωμαῖοι μὲν τῷ σεσιασῶν, καταφυγόντων Κεφ. λϛ.
εἰς τὴν πόλιν, κυκλούμενοι ἅπαντα τὰ τοῦ ναοῦ, καὶ τῷ πύλῃ πάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θύσαντες τῇς ἀπὸ τολικῆς πύλης ἀντικρυς, ἔθυσάν τε αὐτόθι, καὶ τὸν τίτον μεγίστων ἐφημοῦ ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τῆς δ' ἁρπαγῆς ἕνεκα ἐπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τε καὶ τὴν εὐσίαν πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς, τὸν χαθμὸν τῷ χρυσίῳ προσάπτεσθαι.

Τῶν δ' ἐπὶ τὸ τοῖχον τοῦ ναοῦ ἱερέων ὀκταπηχέων Κεφ. λϛ.
ὄντων, παῖς δίψησας ἐκέκλιτο τοῖς φύλαξι τῶν ῥωμαίων δεῖσθαι δεξιᾶς αὐτῷ, καὶ τὸ δίψος ὁμολογοῦντο. τῷ δὲ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀσθένειαν οἰκτον λαβόντων καὶ δόντων δεξιάν. καταβὰς αὐτὸς τε πιὼν, καὶ ὁ φέρων ἦκεν αὖθις πλήσας ὕδατος, ὡς δὲ φεύγων πρὸς τοὺς σφετέρους. τῷ δὲ φυλάκων καταλαβεῖν μὲν οὐδεὶς ἴσχυσε πρὸς τὴν ἀπιστίαν ἐκλασφήμει. κἀκεῖνος οὐδὲν ἔφη ἐνδεδεῖχθαι τῶν συνθηκῶν. λαβεῖν δὲ δεξιᾶς τὴν μένειν παρ' αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ καταβῆναι μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιστὸς ἐδόκει εἶναι. τὸ μὲν δὴ παράδειγμα ἀπὸ τῆς ἡλικίας μᾶλλον τῆς παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλανηθέντες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμοῦντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς τὸν αἰτηθέντες ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ τῶν μὲν συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι φήσας, οἰκτρῶς δ' ὃν ἀπόλλυσθαι αὐτοὺς ἔσωζε, πρέπειν δὲ τοῖς ἱερεῦσι τοῦ ναοῦ σωθαπολέσθαι, κελεύει κελεύσαι τοὺς ἄνδρας.

Οἱ δὲ πρὸς τοὺς τυράννους, ὡς τοῦ τε πολέμου παν- Κεφ. λϛ.
ταχόθεν κρατοῦντο, καὶ πρόσκλισιν μένους ἁπαφυγεῖν οὐδαμόθεν ἦν, προσκαλοῦνται τὸν τίτον εἰς λόγους. ὁ δὲ διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄχυ προσιόντας προσαγούμενος, καὶ τῷ φίλων συμβούλων, ἤδη δὲ μᾶλλον ἐλπίζειν τοὺς λῃστὰς ὑπολάμβανεν, ἵστατο κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τῷ ἔξωθεν ἱεροῦ. ταύτῃ γὰρ ἦν τὸν ξυστὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν. αὐτὸς τότε μέσον τῷ τυράννων καὶ τοῦ καίσαρος. τὸ δὲ πλῆθος ἐκατέρωσις, βούλεται φρίσσει. ἰουδαῖοι μὲν γὰρ ἐπὶ σίμωνα καὶ ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δὲ κρίσεως καταδικοῦντες αὐτῶν τὴν ἀξίωσιν. ἀπαγγέλλας δὲ τοῖς στρατιώταις ὅπως, θυμοῦ τὸ καὶ βελῶν μένον ἐγκρατὲς, καὶ τὸν ἐρημίαν ἀθρόησιν, ὅπερ ἐπὶ τειχίσεων τοῦ κρατοῦν, φρᾶσις ἤρξατο λέγειν. ἆρα γε ἤδη κακόφρονα τῆς πατρίδος ἕνεκεν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας σύνοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δὲ ἀσυνήθῳ καὶ καινίᾳ, τόν τε δῆμον, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἀπολωλεκότες, ἅπλοοι μὲν ὄντες καὶ αὐτοὶ δικαίως. οἱ φρᾶτορ μὲν ἀφ' ἧς πομπήϊος εἶλεν ὑμᾶς χ' ἑκάτος, ἐκ παύσασθε νεωτεροποιίας, ἕως τε καὶ φανερὸν ἐξενέγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἀρά γε πλήθει πεποιθότες; καὶ μὲν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος αὐτάρκεσεν τῷ ῥωμαίων στρατιωτικοῦ. πίστει τοι γερμανῶν συμμάχων; καὶ τὰ τῷ ἔξω τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἱρήσεσθαι ἰουδαίους πρὸς ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; καὶ μὲν ἴσε γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητι δὲ τει-

δὲ τειχῶν καὶ τὶ μεῖζον ὠκεανοῦ τεῖχος κάλυμμα, ὃν
ὑμεῖς βεβλημένοι βρετ τανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεσε-
κυνῆσι; καρτερία ψυχῆς ἢ παιρνία στρατηγῶν; ἀλλὰ
μὴν ἤδη ἦ) ἢ καρχηδονίους ἀλόντας. τοιγαροῦν ὑμᾶς
ἐπῆλθε ἢ ῥωμαίων, ἢ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οὐ
πρῶτον μὲν ὑμῖν, τὴν τε χώραν ἔδωκεν νέμεσθαι, καὶ
βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοῖς πα-
τρίοις νόμοις ἐπετρέψαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον καθ' ἑαυ-
τοὺς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέψαμεν ὡς ἐβούλε-
σθε. τὸ δὲ μέγιστον, δασμολογεῖν τὰ ὑμῖν ὅπη τῷ θεῷ, ἢ
ἀναθήματα συλλέγειν ἐπετρέψαμεν· καὶ τοὺς ταῦτα
φέροντας οὔτε ἐκωλύσαμεν, οὔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν'
ἡμῖν ἡδονὰς πλείστας ἔχοι, καὶ θαρσυνόμενοι τοῖς ἡ-
μετέροις χρήμασι καθ' ἡμῶν. ἔπειτα τηλικοῦτων ἀγα-
θῶν ἀπολαύοντες, ὅτι τοὺς θεραπόντας ἠνέσχεσθε τὸν
κύριον, καὶ δίκην τῷ ἀπιστοτάτῳ ἐπράττετε, τοῖς σαίνου-
σι τὸν ἰὸν ἐναφήκατε. ἔστω γοῦν καὶ ἐφεθήσατε τῷ νέ-
ῳ τοῦ ῥαθυμίας, καὶ καθάπερ ῥήματα, ἢ ἀπάσματα,
τὸν ἄλλον χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι
νόσῳ διεφάνητε, καὶ πρὸς ἐλπίδας ἀναιδεῖς, καὶ ἀμέ-
τρους ἐξετείνατε τὰς ἐπιθυμίας. ἦκεν ὁ πατὴρ οὐμὸς
εἰς τὸν χρόνον, οὐ παρορισόμενος ὑμᾶς τῷ κτίστῃ,
ἀλλὰ τοὐναντίον. δίον γοῦν εἴπερ ὅτι ἐπανασώσῃ
τὸ ἔθνος ἅπαν, ὅτι τὴν ῥίζαν ὑμῶν ἀραιεῖν, καὶ ταύ-
τῃ ἐκπορθεῖν τὴν πόλιν διὰ τοῦτο, ὃ καὶ γαλιλαίαν ἐ-
δήωκε καὶ τὰ πέριξ, ὅπως δοὺς ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν.
ἀλλ' ὑμῖν ἀθυμία τὸ φιλάνθρωπον ἔδοξεν, καὶ τῆς
ἡμετέρας ἀραιότητος, τῷ τόλμαν ἐπιθρέψατε. νέρω-
νος οἰχομένου, τοῦθ' ὅπερ ἐχρῆν τοὺς πονηροτάτους, ἐ-
ποιήσατε, ταῖς ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπιθαῤῥή-
σατε· καὶ χαιρόντων εἰς τὴν αὐγυπτον ἐμοῦ τε καὶ
τοῦ παιδὸς, εἰς θρασυνθῆναι τὸν πόλεμον κατεχρήσα-
σθε τοῖς καιροῖς. καὶ οὐκ ἠδέσθητε ταρφέως αὐτοκρά-
τορας γεγυμνωμένους, οἷς καὶ στρατηγοὶ φιλανθρώπους
ἐπιεικάστε. θεοσφυγούσης γοῦν ὑμῖν τῆς ἡγεμο-
νίας, καὶ τῷ μὲν κατὰ ταύτην ἠρεμούντων πάντων,
φρισσόμενόν ἢ καὶ σωπηθέντων τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν,
πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολέμιοι. καὶ φρισσόμενόν μὲν ὑμῶν θεὸς
τοὺς ὑφ' ὑμῶν ὅπη τοτε ἐσιγήσεν, θεὸς δὲ βολοὶ δὲ
τειχῶν αὐτοκοδομούμενοι καιροί τισιν ἦ, καὶ τυφόν-
των φιλονεικίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς οὔ-
τω πονηροῖς πρέποντα. ἦκον ὅπη τὴν πόλιν ἐγὼ, θρασὺ
τῷ παιδὸς ἀκούσας, λαβὼν συνθεσπὶ θρασυγλώ-
ματα, τὸν δῆμον ἀκούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἔφην. ὑ-
μᾶς παύσασθαι πρὸς πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολ-
λοῦ πολεμουμένων ἐφεισάμην, δεξιὰς αὐτομόλοις δέ-
δωκα, καταφυγοῦσι πίστιν ἐπήρησα, πολλοὺς αἰχμα-
λώτους ἁλόντας, τοῖς ἐπιγονίας βασανίσας, ἐκόλα-
σα· τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον,
ἀεὶ φονεύοντας τοὺς στρατιώτας ἐφ' ὑμῶν κατέχων. καθ'
ἑκάστην νίκην ὡς ἡγεμόνα, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προ-
κεκλεσάμην. τῷ ἱερῷ πλησίον γενόμενος, πάλιν ἐ-
καὶ ἐξεκαλούμην τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ. φείσασθαι
παρεκάλουν τῷ ἰδίων ὑμᾶς αἰδοῦς, καὶ σῶσαι τὸν
ναὸν ἑαυτοῖς, δίδους ἄδειαν τὸ ἐξόδου καὶ πίστιν σωτη-
ρίας. εἰ δὲ βούλεσθε καὶ μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ.
πάντων ὑφείδεσθε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐνεπρή-
σατε. ἔπειτα μαρώτατοι προκαλεῖσθε με πρὸς λόγους πάλιν, ἵνα τι σώσητε τοιοῦτον οἷον οὐ πολλῶν;

murorum? Et qui maior Oceano murus? atque obſtaculum? quo ſepti Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obſtinatione, vel aſtutia ducum? Atqui Carthaginenſes captos eſſe noueratis. Itaque vos cõtra Romanos ipſorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus reges, deinde leges ſeruauimus patrias, & viuere vos non ſolùm diſcretos, ſed cum aliis etiã veſtra voluntate conceſſimus: quódq; maximum eſt, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permiſimus: eáque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtráque pecunia vos contra nos inſtrueretis: Ergo tantis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc vobis præſtiterant, exuliſtis, & immitium exemplo ſerpentium virus blandiẽtibus infudiſtis. Eſto, Neronis negligentiam contempſiſtis, & veluti ruptum aliquod membrum, ſiue contractum aliàs, malè quieti in maiore vitio detecti eſtis, & ad ſpes improbas, etiam cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriam veſtram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Ceſtium commiſeratis, exigeret, ſed monitis emendaret. Denique cũ deberet, ſi depopulandæ nationis cauſa veniſſet, ſtirpem veſtram petere, atque hanc delere ciuitatẽ, Galilæã & circa eam loca vaſtare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, noſtráque lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi ſolent, & ex inteſtinis noſtris diſſenſionibus fiduciam præſumpſiſtis: méque ac patre meo digreſſis ad Ægyptum ad ſtruendum bellum tempus illud vtile putauiſtis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quieſcentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hoſtes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vſque, nouarum rerũ gratia miſſę, murorum autem noui ambitus: ſeditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum inteſtinũ, quę ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent. Iuſſus ergo ab inuito patre cum mandatis triſtib. ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace ſentire. Ante bellum rogabam vos deſiſtere, pugnãtibus aliquandiu parcebam, ſpõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem ſeruaui confugientibus, multos captiuos miſeratus, verberibus vrgẽtes bellum coercui, muris veſtris machinas inuitus admoui, ſemper cædis veſtrę cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum acceſſiſſem, conſultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis ſanctis orabam, templúmque ſeruare, data vobis exeundi copia & fide ſalutis: vel etiam pugnare alio tempore ſi velletis, in alio loco facultatem præbui. Iſta omnia ſpreuiſtis: & templum manibus veſtris incendiſtis. Deinde ſceleratiſſimi nũc me ad colloquiũ prouocatis, vt quid tale cõſeruetis quale periit?

Quæ vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihique subdita est ciuitas: in manibus autem meis haberis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditísque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsique oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúsque ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

A οἷας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιῶ τε μὴ τὸν ναὸν σωτηρίας; ἀλλα καὶ νῦν μὴ τὴν ὅπλων ἐσπήκατε, καὶ οὐδ' ἐν ἐχάτοις ὑποκεῖνθε γοῦν ἱκέτας, ὡ ταλαίπωροι, τίνι πεποιθότες; οὐ νεκρὸς μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος; οἴχεται δὲ ὁ ναὸς, ὑπ' ἐμοὶ δὲ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ δ' ταῖς ἐμαῖς ἔχετε ταὶς ψυχάς; εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν αἱρήσειν τὸ θανατᾶν; οὐμενοῦν ἐγὼ φιλονεικήσω πρὸς τὴν ὑπόνοιαν ὑμῶν. ῥίψαντι δὲ τὰ ὅπλα, καὶ παραδοῦσι τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκείᾳ πρέπος δεσπότης, τὰ μὲν ἀδικήσαντα κολάσας τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ.

B

C

D

Κεφ. λε.

Πρὸς ταῦτα ὑποκείνων, δεξιὰν μὲν μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδ' ποτὲ τὴν ποιήσειν ἔξοδον δι' ἣν τὸν δῆμον ἅπαντα τῶν πολιτικῶν ἀπολοῦσθαι γὰρ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτῷ τὴν πόλιν. πρὸς ταῦτα αἰσθανόμενος τινὰς ἐκ τῶν ἁλωκότων ἔχοντας αἱρέσεις αὐτῷ προτείνουσιν νικηκότων, κηρύξαι μὲν ἐκέλευσεν εἰς αὐτοὺς, μήτε αὐτομολεῖν, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν φείσασθαι γὰρ οὐδενὸς ἀλλὰ ἅπασι δυνάμει μάχασθαι, καὶ σώζειν ἑαυτοὺς, ὅπως αἱ δύνωνται· πάντα γὰρ αὐτοῖς ἤδη προῆχθαι πολέμου νόμῳ. τοῖς δὲ σπανιάτας ἐμπρήσειν, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ δ' ἐκείνην μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὸν ὀφλᾶν καλούμενον ὑφῆψαν· καὶ προῆλθε τὸ πῦρ μέχρι τῆς ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κεῖται μέσην τὴν ἄκραν ἅπασαν. ἐκαίοντο δ' οἴκοι πλήρεις νεκρῶν, καὶ αἱ οἰκίαι πλήρεις τῶν τὸ λιμῷ διεφθαρμένων.

Κεφ. λς.

Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἵ, τε υἱεῖς τοῦ βασιλέως ἀγρίππα καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ὁπλιτῶν δημοτῶν ἐκεῖ συνῆθροίσθησαν, ἱκέται δίσαν καὶ σὺν αὐτοῖς δεξιὰν αἰτοῦντες. ὁ δὲ καίτοι πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους διωργισμένος, οὐκ ἤλλαξε τὸ ἦθος, δέχεται δὲ τοὺς ἄνδρας, καὶ τότε μὲν ἐν φυρᾷ πάντας ἔσχε, τοὺς δὲ βασιλέως παῖδας, καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην αὐτοῖς, πίσιν ὁμήρων παρέξοντας.

E

Κεφ. λζ.

Οἱ στασιασταὶ δὲ τὴν τὸ βασιλικὸν ὁρμήσαντα τῶν αὐλῶν, εἰς ὃν δι' ἐχόντων πολλοὶ τὰς κώμας ἐπόθεντο, τοῖς τ' ῥωμαίοις ἐπιμίξαι βέννη, καὶ συνθησομένου αὐτοῖς τὸν δῆμον πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τριακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν ἐξωρύξαντες καὶ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες δι' ὅλης, ἕσυραν πρὸς τὴν πόλιν, ὥσπερ εἰ σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δ' ἱππεὺς ἀφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποδήσεσθαι λέγων, ἀνάγεται πρὸς σίμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν εἰπεῖν ἔχων, ἀρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων ὠδαδίδου κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτοῦ ὀπίσω τὼ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀπεκρύπτων τῶν ῥωμαίων προήγαγεν ὡς καταπαυσόμενον. φθάσας δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους ἀγαγεῖν, ἐπ ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπάσατο ὁ ἰουδαῖος. τὸν ἀγαγόντα μὲν ἐν τῷ πολεμεῖν, ἀπελθεῖν μὲν οὐκ ὑπέμεινε πῶς. ἀπάξιον δὲ ῥωμαίων ἡγήσατην κεῖνας, ὅτι ζῶν ἑλήφθη, τὰ τε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τὸ τάγματος ἐξέβαλεν, ἄπρεπῶν αἰσχυνομένῳ θανάτου χαλεπώτερα.

F

G

Κεφ. λη.

Τῇ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι ξεφάμενοι τὰς λησὰς ἐπ' ἀκρα τῶν πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ λόφου πάντα ἐνέπρησαν.

Cap XIIII. De præda seditiosorum & succensione interioris ciuitatis

Seditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerêtur, eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet. Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum retinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hanc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia vinus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Postero autē die Romani, versis in fugā ex inferiori ciuitate latronib', ōnia Siloā vsq; igni tradidêre

καὶ τὴν πόλιν ἄστεως ἥδοντο διαπεπωμένην, τὰ δὲ ἁρπαγῶν δι-
μάρτυρον· ἐπῆν δὲ πάνθ' οἱ στασιασταὶ περιεσόμενοι, ἀνε-
χώρουν εἰς τὸ ἄνω πόλιν. ὧν γὰρ αὐτοῖς μετάνοια μὴ οὐ-
δεμία τῆς κακίας, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καμο-
μένην γὰρ ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις
θύοντι προσῄεσαν τὴν παλαιὰν ἕλκος· προφθα-
νομένην μὴ τὸν δῆμον, καὶ καιομένην τὸν ναὸν, φλεγομένην
τὸν ἄστεος, μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ἃ μὲν δὴ
ἰάσιμα ἐν ἑκάστοις ἱκέτευον αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λειφάνων
τῆς πόλεως ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα,
καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπὼν, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σω-
τηρίαν, οὐδὲν τῆς χαλεπαινούσης πλέον ἀπηνέγκατο· ἐπεὶ
δ' οὔτε ὠθεῖσθαι ἔτι δυνατὸς ἦν τὸν ὅρκον ἑαυτοὺς ὑπόμνυον, μὴ
πολεμεῖν ἐξ ἴσου ῥωμαίοις· θ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἰρ-
κτῇ πρὸς λημῶντες· τότε τε φοβούμενοι τὴν δεξιὰν, σκιδνάμενοι καὶ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐ-
ρημοτέροις ὑπολόχων τοὺς αὐτομολεῖν ὁρμωμένους. ἁλί-
σκοντο μὲν πολλοί, καὶ πάντας διαφθείροντες, ἦν δὲ
εὐθυΐας οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτῶν κυσὶ
τοὺς νεκρούς. ἐδόκει δὲ πᾶς τρόπος ἀπωλείας τὸ λι-
μοῦ κουφότερος· ὥς τε καὶ ῥωμαίοις ἀπηλπικόσι μὲν
ἤδη τὸν ἕλεον, ὅμως προσέφυγον, καὶ φονεύουσι τοῖς
στασιασταῖς ἐκόντες ἐνέπιπτον. τόπος τε ὅλης τῆς πόλεως,
οὐδὲὶς γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ ἅπας λιμοῦ νεκρῶν εἶχεν ἢ στά-
σεως. καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν, ἃ δὴ στάσιν, ἃ δὴ λιμὸν
ἀπολωλότων.

Κεφ. λθ. Ἐθαλπε δὲ τοὺς τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λη-
στρικὸν, ἐλπὶς ἐσχάτη πρὸ τῶν ὑπονόμων, εἰς οὓς
καταφεύγοντες οὐ προσεδόκων ἐρευνηθήσεσθαι· μὴ δὲ
τὴν παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζεύξαντων ῥω-
μαίων προελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δὲ
ἦν ἄρα ὄνειρος αὐτοῖς. οὔτε γὰρ τὸν θεὸν, οὔτε ῥωμαίους
λήσειν ἔμελλον. πανικῶτατα γε μὴν τοῖς ὑπονόμοις πε-
ποιθότες, καὶ τοὺ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἐνέπρησαν,
καὶ τοὺς ἐκ τῶν κεκομμένων καταφεύγοντας εἰς τοὺς διώ-
ρυχας, ἐκτεινόντες αὐτοῦ καὶ ἐσύλων. κἄν εὕρωσί τινος δί-
ειρον ζοφερὸν ἁρπάζοντες, αἵματι πεφυρμένον κατέ-
πινον. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς ἤδη
πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι δ' ἄν μοι μὴ φθασθέντες
ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ὑποβολὴν ὠμότητος, γεύσασθαι
καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφ. μ. Καῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξωθεῖν δίχα χωμά-
των τὴν ἄνω πόλιν προκρημνον οὖσαν, ἀγχέμους
τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφος μηνὸς εἰκάδι χαλεπὴ δ' ἦν
τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἔφην τῶν περὶ τὴν πόλιν
ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐξαιρουμένων εἰς τὰ προτερεῖα χώ-
ματα. τὰ μὲν οὖν τεσσαράκοντα ταλάντων ἠνέγκατο τὰ ἔργα
καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἄπρακτος τῆς βα-
σιλικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοι-
πὸς ὄχλος καὶ τὴν ξυστὸν, ὅσον οὐ καὶ τὸν ὄφυαν, καὶ τὸν
σίμωνος πύργον, ὃν ἀνῳκοδόμησε πρὸς ἰωάννην πολε-
μῶν ἑαυτῷ φρούριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν
ἰδουμαίων ἡγεμόνες κρύφα συνελθόντες ἐβουλεύσαν-
το περὶ παραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄν-
δρας πεῖσαι πρὸς τὸν ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς.
ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐνέλπισεν ἐλπίσας, ἀποστα-
θέντων ἰδουμαίων, οὐ πολὺ τι πολέμου μέρος ἦσαν,
ῥᾳδίως μὲν, ἀλλ' ἦν κατανοῆσαι τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς,

& oppidum quidem gaudebant abſumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis priùs omnibus, in ſuperiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus ſecundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aſpicientes, alacri voto mortem ſe expectare dicebant, quòd perempto pòpulo, incenſo templo, & flagrante oppido, nihil eſſent hoſtibus relicturi. Sed tamen Ioſephus in extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obſecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro ſalute adhortatus, nihil amplius quàm eluſus eſt: quia neque ſe tradere propter iuſiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti cuſtodia circumuallati: cædíſque inſuper conſuetudo dexteras commouebat. Diſperſi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis inſidiantes. Multi autem capiebantur, omnéſque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque ſine licentia, etiã deſperata miſericordia, tamen fugerent: atque in ſeditioſos à cæde non ceſſantes, ſponte inciderent. nullúſque in ciuitate locus vacuus erat: ſed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel ſeditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, ſpes vltima ſita in cloacis: quò ſi fugiſſent, minimè inueniri poſſe arbitrabantur: ſed peracto excidio, poſt Romanorum digreſſum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat ſomnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem ſubterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos deſcendiſſent, eos improbè necabant, itémque ſpoliabant. Quin etiam cibum ſicubi reperiſſent concretum ſanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter ſe illis iam rapinarum cauſa bellum, eóſque putauerim, niſi excidio præuenti eſſent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora deguſtaturos fuiſſe.

CAP. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui ludæorum ad Titum.

Cæſar autem fieri non poſſe proſpiciens, vt ſine aggeribus ſuperiorem caperet ciuitatem, in præruptо vndique loco ſitam, diſtribuit operibus militem viceſimo die menſis Auguſti. Erat autem tranſuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum eſt, circum ciuitatem vſque ad centeſimum ſtadium in priorum aggerum extructionem detonſis. Quatuor quidé legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiã erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xyſtum verſus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro caſtello ſibi ædificauerat. His autem diebus, Idumæorum duces clàm cõgregati, conſiliũ de ſui traditione cepêre: miſſíſque ad Titum quinque, vt dexteram ſibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos ſperans eſſe ceſſuros Idumæis abſtractis, quoniã belli pars videbãtur, ſerò quidẽ, verũtamẽ vitã his polli-

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerét. Omnes autem susciebátur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsíque milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sût plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensáq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccũ, quę ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorúmque aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebãt. Tradita sunt autem ab eo & ex allis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia: licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

A ἢ λῃςὰς αὐδρας αὐτίπεμψε. ΤΩν δὲ σκυλαζομένων δ' ἀπεχωρεῖν, αἰθυσίῃ σίμων, ἢ πάντ' ἰθὺ τοὺς ἀπολθόντας φεὸς ἦπον, δ' ἑθὺς αἱρεῖ τοὺς δ' ἡγεμόνας, ὧν ἐπισημότατος ἦν ὁ τ σωσᾶ ἰάκωβος, συλλαβὼν εἵργυσι. τὸ δ' πλῆθος τ ἰδυμαίων ἀμηχανῶν ὅλως τ ἀφαίρεσιν τ ἡγεμόνων ἀκ ἀφύλακτον εἶχε, ἢ τὸ τεῖχος φρεσκῆς ὀπιμελεσέρας διελάμβανεν· οὐ μὴν αὐτίχ' οἱ φευγεῖν φεὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καίτοι πλείστων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφθαρῆναι ἦσαν. ἐδ' ἡγοντο δ ῥωμαῖοι πάντας, τῦτο τ πάτου διὰ φεσότητα τ φεστέρων ἀμελήσαντες φαγγελμάτων, καὶ αὐτοὶ κόρῳ τ κτείνειν ἀπεχόμενοι, καὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς δὲ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὸν ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐλαχίστης πιπρᾶσκω, πλήθ τε τ πωλουμένων, καὶ ὀλιγότητι τ ὠνουμένων. καί ποτ δὲ φεσκηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολῆν, ὅπως καὶ ληϊσὰς ἐξαγάγοιεν, ἅμως καὶ τούτους ἐδέχετ· ἐπίστησε μὲν τοὺς τοὺς διακεκουῶτας ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. ἢ τ μὲν ἀπεμποληθέντων, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν· ἐφ' τοῖς ἀκισμυρίοις, οὓς διαφῆκε καῖσαρ, ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

Cap. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

ΕΝ δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, ἢ τῶν ἱερέων τις Θεμοῦτει παῖς ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν φὸς σωτηρείας ὅρκους φὸς καίσαρος, ἐφ' ᾧ φὸς δώσῃ πὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, καὶ φὸς δίδωσιν ὀπὸ τοῦ τοίχου τ ναοῦ, λυχνίας δύο, τὰς κ' τὸν ναὸν κειμένας φὸς πλησίας, τραπέζας τε, καὶ κρατῆρας, καὶ φιάλας, πάνθ' ὁλόχρυσα, ἢ βαρώτατα. φὸς δὲ δίδωσι δ ἢ τὰ καταπετάσματα, ἢ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. καὶ πολλὰ τῶν φὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δ ἢ ὁ γαζοφύλαξ τ ἱερᾶ φινέας ὄνομα, τοὺς τ χιτῶνας, τὰς ζώνας ἐπίδειξε τ ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν ἢ κόκκον, ἃ φὸς ἐκείνας ἀπέκρυπτο τὰ καταπετάσματος· σὺν οἷς κιννάμωμόν τ πολὺ ἢ κασσίαν, ἢ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων τ σημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δ ὑπ' αὐτῶν πολλὰ ἢ τ ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερὸς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτῷ βία ληφθέντα, τὴν τῶν ἀποπολέμων συγγνώμην ἔδωκε.

B

C

D

E

ΙAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidé machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi disposíti prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximũ est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erat. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogãtes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidé ambitu & muro, quo mœnia cĩgebátur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

F

ΣΥντελισμένων δ' ἤδη ἢ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ Κεφ. μς. ἐπορπιαίῳ μηνὸς, ἐν ὀκταικαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ, ῥωμαῖοι μὲν φεσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δ' στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τ πόλιν, αἰσχύνῃ τῷ τείχους εἰς τ ἄκραν· οἱ δ' ἐγκατέδυνο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δ ὀκστάντες ἐμιμοῦντο τοὺς φεστάντας τὰς ἐλεπόλεις ἐκεῖτο δὲ καὶ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, ἢ τὸ μέγιστον, δ' θυμοῦντες ἀθύμων ἤδη, ἢ παρθμένων. ὡς δὲ φερρήγη μέρος τι τ τείχους, καί πες τ πύργων τυπτόμενοι τοῖς κριοῖς ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἰῶ δ' ἰθὺς τῶν ἀμυνομένων, δίος δ' ἢ τοῖς τυράννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τ ἀνάγκης. πρὶν γὰρ ὑπαρξῆναι τοὺς πολεμίους, ἐκάρκων τε καὶ μετάνοια φεὸς φυγὴν ἦσαν. ἦν δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σοβαροὺς, ἢ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ ξέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν εἶ καίπερ ἐν πονηροτάτοις τινὶ μεταβολιῷ. ὥρμησαν μὲν οὖν τὸ φερτείχισμα δραμόντες, ὥσασθαί τε τοὺς φεσόντας, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν. ὡς δ'

G

ὡς δὲ τοῖς μὲν πάλαι πιστοῖς ἑώρων οὐδαμοῦ, δίφυ-
γον δ' ὅπῃ τινὶ συνεβάλλοντο ἢ ἀνάγκη. φθάσαντες
δὲ, οἱ μὲν ὅλον ἀναῤῥάφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγ-
γελλον, οἱ δ' ἐμβεβληκέναι τοὺς ῥωμαίους, οἱ δ' ἤδη
τὸ πλησίον εἶ ζητοῦντας αὐτούς, ἕτεροι δ' ἀφορᾷν δοκεῖ
τῶν πύργων πολεμίους ἔλεγον πλάζοντες τὰς ὄψεις ἕ
δίους, δοκεῖ σώματα πεσόντες, ἀνώμοζον τῷ ἑαυτῶν φρε-
νοβλάβειαν. καὶ καθάπερ ὑποκεκομμένοι τὰ νεῦ-
ρα τῆς φυγῆς ἐπόρουν. εἶθα δὲ μάλις' αὖ τις κατα-
μάθοι τῷ τε τοῦ θεοῦ δύναμιν δοκεῖ τοῖς ἀσεβέσιοις, καὶ
τὴν ῥωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ τύραννοι, τὰ ἀσφαλείας
ἐγύμνωσαν ἑαυτοὺς, κἀκ τῶν πύργων κατέβησαν ἑκόν-
τες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδὲ ποτ' ἁλῶναι μόνῳ δ' ἐδύ-
ναντο λιμῷ. ῥωμαῖοι δὲ τοσοῦτα τοῖς ἀθυρεστέ-
ροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ
τοῖς ὀργάνοις. πάντως γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήματος
ἦσαν οἱ ξύλινοι πύργοι, ὡς ἐν αὐτοῖς διηλεγξάμεθα.
καταλιπόντες δὲ τούτους, μᾶλλον δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ
καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, ὡδαχθέντα μὲν εἰς τὸν
ὑπὸ σιλωᾶ φάραγγα καταφεύγουσιν. αὖθις δ' ὀλίγον
ἀνακύψαντες ὑπὸ θεοῦ, ὥρμησαν δοκεῖ τὸ τῆδε πρω-
τοτείχισμα. χρησάμενοι δὲ τῇ τόλμῃ ἀθυμοτέρους τοὺς
ἀδίκους, καταπάσησαν γὰρ ἤδη τινὶ ἰσχὺν ἅμα τῇ δέ-
κῃ ταῖς συμφοραῖς, ὑπὸ τῆς φρουρᾶς ἀνωθοῦντο), καὶ
σκεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπο-
νόμους. ῥωμαῖοι δὲ τῶν τειχῶν κρατήσαντες, τάς τε
σημαίας ἔστησαν δοκεῖ τῶν πύργων, καὶ μὴ κρότου καὶ
χαρᾶς ἐπαιάζον δοκεῖ τῇ νίκῃ, πολὺ τῆς ἀρχῆς κου-
φότερον τοῦ πολέμου τὸ τέλος διῤῥικότες. ἀθυμωτὶ γοῦν
τὸ παλαίτατον τείχος δοκοῦντες ἐπίτομον, κ' ἀνδρὶ
βλέποντες ἀπίπαλον, ἀπόρως ἐπορεύοντο. εἰσιόντες δὲ
τοῖς στενωποῖς ξιφήρεις, τοὺς τε καταλαμβανομένους
ἐφόνευον ἀδιάλλακτον, καὶ τῶν συμφυγόντων τὰς οἰκίας,
ἀνδράσιν ὑπεπίμπρασαν. πολλὰ δὲ κενὰ ζοῦντες, ὁπότ'
εἴδον παρῃδοσιν ἐφ' ἁρπαγὴν ὕλας νεκρῶν κα-
ταλάμβανον, καὶ τὰ δώματα πλήρη τῶν ἐν λιμῷ πω-
μάτων. ἔπειτα πρὸς τὸ ὄψει πεφεικότες, κενὰς χερ-
σὶν ἐξῄεσαν. οὐ μὴν οἰκτείροντες τοὺς οὕτως ὀλομε-
νοὺς, ταυτὸ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τὰ
ἐντυχόντα διελαύνοντες, ἀπέφραξαν μὲν τοὺς στενω-
πους νεκροῖς, αἵματι δ' ὅλην τὴν πόλιν κατέκλυσαν,
ὡς πολλὰ τῶν φλεγομένων σβεσθῆναι τοῦ φόνου. καὶ οἱ
μὲν κτείνοντες, ἐπαύσαντο πρὸς ἑσπέραν, ἐκ δὲ τῆ
νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις δ' ἐπανέτειλεν
ἑβδομολύμοις, ἡμέρᾳ χορταίᾳ μᾶλλον οἰδόν, πολλῷ τοσ-
αύταις χρησαμένῃ συμφοραῖς κ' τῷ πολιορκίᾳ,
ὅσους δοκεῖ τῆς κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένη, πάντας ἂν
ὑπέφθονος ἔδοξεν, οὐ μὴν ἀξία κατ' ἄλλο τῶν πλη-
κούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γῆμαι τοιαύτην ἐπιγνοῦν,
ὑφ' ὧν ἐσῄρατο.

Κεφ. γ. ΠΑρῃδοῦν ὁ τῖτος εἶσω, ταῦτ' ἄλλα τ' ὀχυρότητος
τῶν πόλιν, καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, οὓς οἱ
τύραννοι κ' φρενοβλάβειαι ἀπέλιπον. κατεδεῖν γοῦν
τότε ναὸν αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης πύ-
ργου, τῶν τε ἀκριβείαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσα μὲν εὐ-
εργ, ἠλίκοι δ' ἦσαν τῶν ἀπάτησιν, σὺν θεῷ γ' ἐπο-
λεμήσαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ὧν ὁ τῶνδε τῶν ἑρυμάτων
ἰουδαίους καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τί πρὸς τούτους τοὺς πύργους δύναντ' ἂν; τότε

A cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subiisse Romanos, ac etiã propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & vir-
B turem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus supià memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius)
C Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam &
D can- tu celebrabant, quòd principio finem belli multò sensêrant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladiis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domósque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum
E familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserãtes idẽ etiam circa viuos pariebant: sed vnumquenque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraq; incensorum cædes extinguerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ar-
F dentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuissent: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turriũ cautes miratus est, quas tyranni per dementiã deseruerãt. Cõspecta quidem earũ solida altitudine, itémque
G magnitudine, subtilique lapidum compagine singulorũ, quantúmque paterent vel quantum erigerẽtur, Deo, inquit, planè adiuuãte pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est: quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem saluam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atque vtiliores coactos in templū in destinatū mulieribus ambitum concluserūt. Custodem autē his Cæsar apposuit vnum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque seditiosos, cùm alius ab alio indicaretur occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputãdos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, patim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominū frumenti penuria.

A μὴν ἐν πολλὰ τοιαῦτα διῃλέχθη πρὸς τοὺς φίλους τοὺς ὑπὸ τῶν τυράννων δεσμώτας οἱ κατελήφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις αἴτιος. αὖθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφανίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον ἑῆς αὐτοῦ τύχης, ἣν συνεπαύξησε χρηστάμενος. ἐπεκράτησε τῆς ἀλαζονείας μὲν δυναμένων.

Cap. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

ET captiuorum quidem omnium qui totō bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehēsus est numerus, mortuorum verò per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuēre, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: vbi primò quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnēti nationem, à pontificibus petiit, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsque ad vndecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum qui dē ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauēre. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingēta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato conclusa est, & farta hominibus ciuitas bello obsidebatur.

Κεφ. μδ'

B Ἐπεὶ δ' οἱ σπαπῶ μὲν ἐκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῆς ἀθρόου τῶν ἀνῃρέθη, καὶ λοιπὸν ἐκέλευσε καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ἐνόπλους καὶ χεῖρας αἰτιᾶσθαι πλείονας, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ μὴ τὰ παρηγγελμένων τοῦ στρατιώτου, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ἀνῄρουν. τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἐκλῃσάμενοι τῷ τῶν γυναικῶν ἀπείρξασι μετὰ καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε καῖσαρ, ἕνα τῶν ἀπελευθέρων. φεύγοντα δὲ τῶν φίλων, ὃν ἐκεῖνος ἠξίου ἐκάστῳ τύχην. οἱ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ λῃστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων συνδεδεμένους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ἐπιλέξας ἐπομπεύσατο τῷ θριάμβῳ, τῶν δὲ λοιπῶν πλήθους τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη δήσας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα. πλείστους δὲ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας διεδόρησατο τίτος, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δὲ ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπωλήθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς διέκειτο ὀφεῖτον ἡμέραις ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν γὰρ μίσους τῆς φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες ξοφῆς, οἱ δ' οὐ προσίμιοι διδομένην. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἐλλιπὲς ἦν σῖτου.

Κεφ. με'

C Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον ἀριθμὸς ἐνέα μυριάδες, καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη. τῆς δ' ὅπλου μένων καὶ πασῶν τῶν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μέν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον. ὅθεν γὰρ ἅπασαι χώρας ὅλης ἐπὶ τὴν ἀζύμων ἑορτὴν συνελθόντες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχέθησαν, ὡς ἐπὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τῶν συνοχωκίαν ἠρξάτο λοιμώδη φθορά, εἶθ' οὕτως ὁ λιμὸν ἐπέτεινεν. ὅπου δ' ἐχώρει τοσούτους ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τῆς ὅτι κεῖσθαι συναριθμηθέντων, ὃς τῶν ἀκμῶν τῆς πόλεως ἀναδησάμενος νέρωνι βουλόμενος καταφρονῆσαι τὸ ἔθνους, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς εἴπως δύναιτο ἐπὶ τῶν πλῆθον ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δ' ἐπεὶ ἑορτὴ, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἐνάτης ἕως μέχρι ἑνδεκάτης, ὥστε δὲ φαγεῖν ἐκεῖ ἐκάστῳ γένεται θυσίαν, οὐκ ἔλαττον ἀνδρῶν δέκα (μόνοι γὰρ οὐκ ἔξεστι ἐσθίειν θαι) πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται, τῷ μὲν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, πρὸς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνονται δ' ἀνδρῶν ἐν ἑκάστου δέκα δ' αὐτομόνας θεῷ μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ ἑξακόσιαι, καθαροὶ ἁπάντων καὶ ἁγίων. οὔτε γὰρ λεπροῖς, οὔτε γονορροϊκοῖς, οὔτε γυναιξὶν ἐπημμηνίοις, οὔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξεῖν, τῶν δὲ ἀλλοφύλοις, ἥσοι καὶ θρησκείας εἵνεκα παρῆσαν. πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συνελέγη. τότε γὰρ μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης τῶν συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ νοσῶν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἐπολιόρκει.

Πᾶσαν

Κεφ. μς. Πᾶσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ὅτι γοῦν τῷ φανερῶν, οἷς μὲν αὐτῶν, οἷς δ' ἠχμαλώτισαντο ῥωμαῖοι, οἷς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνορύσσοντες, καὶ τοὺδαφος ἀναῤῥηγνύντες, ὅσους μὲν ἐντυγχάνον ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ κἀκεῖ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τε λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆντα τοῖς ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν εὐαχωρεῖν αὐθίς. τοὺς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰς σύριγγας νεκροῖς στεγανουμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διωρυξὶν ἐζητεῖτο, καὶ πᾶσαν θημωνιὰν τῶν ὁδῶν ἐπίεζε τὸ κέρδος. ἀπήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεπράτο γε μὴν ὁ θεὸς ἀμφοτέροις ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμῶττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ἐπὶ πολλαῖς ἱκεσίαις παρὰ ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἐκέτευσε. σίμων δὲ πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς διὰ τῶν ἔργων δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δὲ τὰ ἔσχατα τῆς ἄστεως ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim B multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefásque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate C luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque subuertunt.

Κεφ. μζ. Ἅλω μὲν οὕτως ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ὀρπαίου μὲν ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις, τότε δεύτερον ἠρημώθη. ἀσοχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, ὕστερον τούτοις σὺν ἡρῴδῃ σόσσιος ἑλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δὲ τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τριακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἕξ. ὁ δὲ πρῶτος κτίσας καὶ χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. καὶ γὰρ ἦν τοιοῦτος. διὰ τοῦτο ἱεράσατό τε τῷ θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν δειμάμενος, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν πρώτην ὠνόμασε, σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἕξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δὲ δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαῖος, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου γεγενημένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτά. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ διαφορικὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὐθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπόλειαν αὐτῆ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

E Ita quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno pòst, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

CA. XVIII. Hierosolymæ vrbis historia breuis.

POstquam verò quos occideret quídve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: murique tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullásque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Compositio autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseueraſſent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibúsque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ aduersantiũ, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperiũ cuncti libenter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & re benè gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituram: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥ-
δαϊκῆς ἱστορίας περὶ ἁλώσεως
λόγος ζ'.

ΕΠεὶ δὲ οὔτε φονεύειν, οὔτε ἁρπάζειν εἶχεν ἡ Κεφ. α.
στρατιά, πάντων τοῖς θυμοῖς ὑπολιπόντων, οἱ γὰρ
δή τι φειδοῖ τινὸς ἔμελλον ἀφέξεσθαι δρᾶν ἔχοντες, κε-
λεύει καῖσαι ἤδη τήν τε πόλιν ἅπασαν, καὶ τὸν ναὸν
κατασκάπτειν, πύργους μὲν, ὅσοι τῶν ἄλλων ὑπερεῖ-
πεσαν, καταλιπόντας, φασάηλον, ἱππικὸν, μυριάμμιον.
τεῖχος δ' ὅσον ἦν ἐξ ἑσπέρας τὴν πόλιν περιέχον. τοῦ-
το μὲν, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρα-
τόπεδον· τοὺς πύργους δὲ, ἵνα τοῖς ἔπειτα σημαίνωσιν,
οἵας πόλεως καὶ τίνα ξόπην ὑχυρᾶς οὔτως, ἐκράτησεν
ἡ ῥωμαίων ἀνδραγαθία. τὸν δ' ἄλλον ἅπαντα τῆς πό-
λεως περίβολον, οὕτως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτον-
τες, ὡς μηδὲ πώποτ' οἰκηθῆναι πίστιν ἂν ἔτι παρασχεῖν
τοῖς περιελθοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἐκ τῆς τῶν
νεωτερισάντων ἀνοίας, ἱεροσολύμοις ἐγένετο, λαμπρᾶς
τε πόλεως, καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπεροπτείσης. καί-
σαρ δὲ φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπεῖν ἔγνω τὴν τε-
λεμάτων τὸ δέκατον, καί τινας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους
πεζῶν.

ΠΆντα δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διῳκημένα, ἐπαι- Κεφ. β.
νέσας τὸ σύμπασαν ἐπίθεσιν τῶν στρατιωτῶν ὅτι τοῖς
καταρθωθεῖσιν καὶ τὰ προσήκοντα γέρα τοῖς ἀειευ-
σασιν ἀποδοθείη. παιδεύσας οὐκ αὐτὸς μεγάλου καὶ
μέσην τὴν προτέρων παρεμβολὴν βήματος, κατα-
στὰς ὅπου τούτῳ μὴ τῶν ἡγεμόνων, εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ
τῇ στρατιᾷ ἔλεγε, χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς τῆς
πρὸς αὐτὸν εὐνοίας, ἣν χρόνῳ μᾶλλον ἐξετελοῦσιν. ἐπήνει
δὲ τῆς ἐν παντὶ πολέμῳ πειθαρχίας, ἣν ἐν πολλοῖς
καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα τῇ κατὰ σφᾶς αἰδοῖ πα-
ρεῖχον, τῇ μὲν παῤῥησίᾳ, καὶ δι' αὐτῶν τὸ κράτος αὔ-
ξοντες· φανερὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις καθιστάντες, ὅ-
τι μήτε πλῆθος πολεμίων, μήτε χωρίων ὀχυρότητες,
ἢ μεγέθη πόλεων, ἢ τῶν αὐτοτεταγμένων ἀλόγιστοι ὁρ-
μαὶ, καὶ θηριώδεις ἀγριότητες, δύναιντ' ἂν ποτε τὴν
ῥωμαίων ἀρετὴν διαφυγεῖν, κἂν εἰς πολλά τινες τῶν
τύχην εὐφορηταὶ συναγωνιζομένων. καλὸν μὲν οὖν ἔ-
φη καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτοὺς ἐπιθεῖναι, πολλῷ χρό-
νῳ γνωσθέν. μηδὲν δὲ εὔξασθαί τι τούτων ἄμεινον ὅτε
εἰς αὐτὸν καθίσαντο. τοῦτο δὲ κάλλιον αὐτοῖς, καὶ
λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡγησομένους καὶ τῆς
ῥωμαίων ἀρχῆς ὑπεξοπεύσοντας, αὐτῷ χειροτονη-
σάντων, εἰς τε τὸν παῤῥίδα περιπεμψάντων ἅπαντες
πάντες περσίνται, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῷ ἐγνωσμένοις ἐμ-
μένουσι, χάριν ἔχοντες τοῖς ἑλομένοις. θαυμάζειν μὲν
οὖν ἔφη πάντας καὶ ἀγαπᾶν, εἰδὼς ὅτι τοῦ δυνα-
τοῦ τὸν προθυμίαν, οὐδὲν ἔσχε βεβαιότερον. τοὺς
μὲν δι' ἀφανεστέρων ἀγωνισαμένους, ὑπὸ ῥώμης
πλείονος, καὶ τὸν μὲν ἑαυτῷ βίον ἀσεβείας κεκοσμη-
κόσι, τὸν δ' αὖτε στρατιὰν διαφανεστέραν ἀφ' ἧς τῷ κα-

τορθωμάτων πεποιηκόσιν, ἔφη τὰ γέρα, καὶ τὰς τιμὰς οὐδὲν ὑποδώσειν, καὶ μηδένα τῷ πλέον φονεῦν ἑτέρου θελησάντων τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ἀμβρτήσεσθαι· πλείστων γὰρ αὐτῷ τοῦτον ἡγήσεσθαι τὸν ὑπομέλειαν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῷ συσπουδαζομένων, ἢ κολάζειν τοὺς ἁμαρτάνοντας.

Εὐθέως

Κεφ. γ. Ἐγθέως οὖν ἐκέλευσεν αἰχμαλώτους τοὺς ὅπλα βαστάζειν τῶν τεταγμένων, ὅσοι τὰ λαμπρότερα ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθώσαντες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τὰ πραχθέντα, ὡς αὐτὸς παρεστηκὼς τοῖς ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνοις ἐκόσμει χρυσοῖς, ὡρειοχάλκειά τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, & σημαίας ἐδίδου πεποιημένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἑκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς λαφύρου ἀργύρου, καὶ χρυσοῦ, ἐδωρεῖτο τε, καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῖς λείας ἁπλῶς ἀπένειμε. πάντων δὲ τῶν πεπραγμένων ὅπως αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ πομπεύσιμος ἦλθε, δῆλος πολλῇ καταβαίνων εὐφημίᾳ ἐφ' ἅπασι τε πρὸς θυσίας ἑτοίμοις· καὶ πολλοὺ βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, κατασύρας ἅπαντας, τῇ στρατιᾷ διαδιδοῖ εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τῆς ἐπὶ τέλει ἑξῆς ἡμέρας συνωρτάσας, τὴν μὲν ἄλλην στρατιὰν διαφίησιν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστους ἀπίναι.

Κεφ. δ. Τῶν δεκάτῳ δὲ τάγματι, τὴν τοῦ ἱεροσολύμων ἐπιστροφὴν φυλακήν, οἰκεῖ αὐτοὺς ὑπὸ τὸν εὐφράτην ἀποστείλας, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ τῶν δωδεκάτου τάγματος, ὅτι κεστίου στρατηγοῦντος ἐπέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τῆς μὲν συρίας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν· εἰς γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις· εἰς δὲ τὴν μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, παρὰ τὸν εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς ἀρμενίας ἔτι καὶ καππαδοκίας. δύο δὲ ἠξίωσεν αὐτὴν μεῖναι τῆς εἰς αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ὁλοκλήρους, καὶ καταβὰς ἅμα τῇ στρατιᾷ πρὸς τὴν ὅπλ τὴ θαλάττῃ καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῆς λαφύρου ἀπέθετο, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις προστάξειν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν γὰρ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

Κεφ. ε. Καθ' ὃν καιρὸν τῖτος καῖσαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσῆδρευεν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος οὐτανοπαρὸς ὁρμᾶσαι, ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πλέων ὅπλ ζωπύρου, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ παρόπλῳ πόλεις ἐπελθὼν δυσπλοίας αὐτὸν λιμένας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα παρεμοῦτας, κακεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν.

Κεφ. ς. Τῖτος δ' ἀπὸ τῆς ὅπλ θαλάττῃ καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἦκεν· συχνόν τε ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παυσίας θεωρίας ὁπλιτελῶν, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις παραβληθέντες, οἱ δὲ καθ' ἡμᾶς ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τὴν σίμωνος τοῦ γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο, τὸν γλωμώνιον τὸν τόπον.

Κεφ. ζ. Σίμων οὗτος ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ὅπλ τῆς ἄνω πόλεως ὤν, ἐπὶ τῆς τειχῶν ἐντὸς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ γλωμένη, πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοῖς πιστοτάτοις παραλαβών, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμοις τε, καὶ τοῖς πρὸς τὴν ἐργασίαν ὁπλισμένοις τούτοις σίδηρον, τοσοῦτό τε ἐφαρκεῖν εἰς πολλὰς ἡμέρας διανομέων, συὼ ἐκείνοις ἅπασι καθῆσαν ἑαυτὸν εἰς τινα τῆς ἀφανοῦς ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ παλαιοῦ ὄρυγμα, προϋχώρουν δ' αὐτῷ τῶν σειρᾶς δὲ γῆς ὑφαιτώσης, ταύτην ὑπονόμευον, ἐλπίδι τὸ πορρωτέρω διώσεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ πομπεύσειν τὴν ἀνάδυσιν ἀποσώζεσθαι.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quoinam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliáque prædam largiter distribuebat.

B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votísque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi

C pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hęc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubia-

D rum multitudinem reposuit, captiuósque ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Cap. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehẽso Simone & spectaculo die natalicio exhibito.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præter nauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde

E Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque vbi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur

F in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat.

G

Vix enim paululum foſſores proceſſerant, iámque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut ſtupore poſſet Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obſtupuêre, qui tum viderunt, locíſque ſuis manebant, deinde propius cùm acceſſiſſent, quis eſſet, percontari ſunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad ſe ducem vocari; ſtatimque accerſitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipſum quidem vinctum cuſtodiebat: Cęſari verò quemadmodum eſſet comprehenſus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues ſuos amarè ac tyrannicè fuerat vſus, in poteſtate hoſtium quibus maximè inuiſus erat ita Deus poſuit, non vi ſubditum eorum manibus, ſed ſua ſponte ad ſupplicium adductum: propterea quòd plurimos ipſe crudeliter interemerat falſis criminationibus inſimulatos, defectionis ſcilicet ad Romanos. Nec enim poteſt iram Dei effugere nequitia, nec inualida res eſt iuſtitia; ſed quandoque ſui temeratores vlciſcitur, & grauiorem pœnam ingerit criminoſis, cùm iam ſe liberatos eſſe crediderint, eo quòd non ſtatim luêre commiſſa. Id etiam Simon didicit, poſtquam in iras Romanorum incidit. Illius autem aſcenſus è terra, magnam etiam aliorum ſeditioſorum multitudinem iiſdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæſari autem maritimam Cæſaream reuerſo, vinctus Simon oblatus eſt. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, ſeruari iuſſit. Ibi autem moratus, fratris ſui natalem diem clariſſimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum beſtiis depugnarunt, quíque ignibus cremati ſunt, & inter ſe digladiatores periêre, duo millia quingentos exceſſit. Omnia tamen Romanis videbantur hęc licèt mille modis illi conſumerentur, minus eſſe ſupplicij. Poſtea Cæſar Berytum venit (hæc autem eſt ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus eſt, maiore vſus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia ſpectaculorum, quàm ſumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

CAP. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenſes.

EVenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitioſa pericula perpeti, concitata in eos Antiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commiſſa. De quibus neceſſarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ poſtea geſta ſunt, conſequẽti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam verſabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

A φλυδῆ δὲ τὴν ἐλπίδα ἀπέλιγχεν ἡ πεῖρα τῷ ἔργῳ. ὀλίγον τε γὰρ μόλις προῤῥᾴδειν οἱ μεταλλεύοντες· ἅτε ξοφὴ καὶ τοὺς ταμιεύομένους, ἔμελλεν ἀπολεῖψειν. τότε δὴ τοίνυν ὡς δὲ ἐπαλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς ῥωμαίους ἐνυπόθμους, λάθρᾳ ἐνδὺς περὶ χιτωνίσκου, τῇ πορφυρᾷ ἐμπερονησάμενος χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐκ τοῦ ἱεροῦ λαοῦ προέβη, ἐκ γῆς ἀναφανείς. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, καὶ τῇ χώρᾳ ἔμενον, ἔπειτα δὲ ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅς τις ὄξιν ἦεσκε. τῇ τότε μὲν οὐκ ἐδύναντο σίμωνα αὐτοῖς, καλεῖν δὲ τὸν ἡγεμόνα προσέταττε· καὶ ταχέως προὔς αὐτὸν ἐθαμίζοντο, ἦκε τερέντιος ῥοῦφος· ἔσκε γὰρ ἄρχων τῆς στρατιᾶς καταλελειμμένος. πυθόμενός τε παρ' αὐτῶν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, φράσαι δ' ὅπως τ' εἴη συνειλημμένος ἐδήλου. σίμωνα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς τε τῆδε πολιτῆδε ὠμότητος, ὧν πέρι αὐτὸς ἐτυράννησεν ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεὸς, οὐ βίᾳ ἐλόμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὴν τιμωρίαν προκαλούμενος. δι' ὃ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε, ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. οὐ γὰρ διαφεύγει πομπεία θεοῦ χόλον, εὐδὲ ἀδυνήσει δίκην χρέος δὲ μετάσχοι τοὺς εἰς αὐτὴν προδεδωκότας, καὶ χρεὼν τὴν τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς πομπεῖς, ὅτι μὴ προσεδόκησαν αὐτὴς ἀπηλλάχθαι, μὴ προδοτικὰ κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο μὲν σίμων εἰς τοὺς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δὲ ἐκείνου γῆθεν ἔξοδος, πολὺ καὶ τῆδ' ἄλλων στασιαστῶν πλῆθος ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρεσπάσατο. κείσομαι δ' εἰς τ' ὦβήλιον ἐπανελθὼν καισάρειαν, σίμων προσέχθη δεδεμένος. καὶ κεῖτον μὲν εἰς ὃν ἔπειτεν ἐν ῥώμῃ παρεσκευάζετο θρίαμβον προσέταξε φυλάττειν.

Κεφ. ιι.

ΔΙαζήσαν δ' αὐτόθι τὴν τοῦ ἀδελφοῦ γῆθεν ἡμέραν ὀλίγαις ἐλάττοσι τριάκοντα, πολὺ καὶ τῆς τῶν ἰουδαίων κολάσεως εἰς τὴν ἐκείνου τιμὴν ἀπαιθείς. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἔντὸς τοῖς πρὸς τὰ θηρία μάχαις, καὶ τῶν κατακαυθεμένων, ἔντὸς τοῖς ἀλληλοκτονίαις ἀναιρεθυμένων, πεντακοσίους ὑπὲρ τοὺς δισχιλίους ἐξεβάλε. πάντα μὲν τοι ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῶν ὀπολλυμένων τρόποις, ἐλάττω κόλασις ἦν. μετὰ τοῦτο καῖσαρ εἰς βηρυτὸν ἦκεν. ἡ δὲ ὄξιν ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, κἀνταῦθα χρονιωτέραν ἐποήσατο τὴν ὑπόθεσιν, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, ἅτε τὴν τε παρὸς ἡμέραν γῆθεν, ἔντὸς τῶν θωρείων πολυτελείαις, καὶ κῆ τὴν ἄλλην ὑπόθεσιν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς προὔδωκαν ἀπόλλυτο.

Κεφ. ιθ.

ΓΕνέσθαι δ' σιωνίδη περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον καὶ τοῖς ἐν ἀντιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολυπομένοις, ἐκλήματα κῆ πίνδυνον ὀλίθρου, τῆς πόλεως ὑπ' αὐθοιῦ τῶν ἀντιοχέων ἐπιφορᾳχθείσης, δι' ἃ τε τὰς ἐν τῷ παρόντι διαβολὰς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, κῆ δι' ἃ τὰ προϋπηργμένα χρόνῳ πρόσθεν οὐ πολλῷ. δεῖ ὧν ἀναγκαῖον ἔστι δι' ὀλίγων προειπεῖν, ἵνα κῆ τῶν μὴ ταῦτα πεφορτισμένων, δι' ὧν ἀκολούθησιν ποιήσωμαι τὴν δήλωσιν. τὸ γὰρ ἰουδαίων ἔθνος, πολὺ μὲν κῆ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ἀνθρώποις. πλεῖστον δὲ τῇ συρίᾳ κῆ τὴν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δὲ ὅπου τῆς ἀντιοχείας ἦν πολὺ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος,

μάλιστα

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδειᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραλαβόντες, τῶν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίηντο, πάντα τοῖς ἐπ' ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέτας, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως, τοῖς Ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τε τὸ πλῆθος ἐπιδώσαι, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί τε προσαγόμενοι ταῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος Ἑλλήνων, καὶ κείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν πεποίηντο. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δ' εἰς τὴν συρίαν οὐεσπασιανὸς κατεπεπλεύκει, τὸ δὲ κατὰ τῶν Ἰουδαίων πᾶσιν ἦν μαζὶς μῖσος, τότε δή τις ἀντίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα ἄλλα τὸν πατέρα τιμώμενος, ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐπ' ἀντιοχείας Ἰουδαίων, τὸ δήμου τῶν ἀντιοχέων ἐκκλησιάζοντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ κατασπάσαι τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν· καὶ παραδίδου ξένους Ἰουδαίους τινάς, ὡς κοινωνηκότας τῆς βιβουλδμόνων. ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ' ὅτι μὲν τοὺς παραδοθέντας, πῦρ δῦναι κελεῦσαι νομίζειν καὶ παράχρημα πάντας ὅτι τὸ θέατρον κατεφλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο καὶ τῶν Ἰουδαίων· οἱ τὸ τάχιον ἐκείνους τιμωρεῖα δώσειν, τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος δὲ προσεπέτεινε τὴν ὀργὴν, δεῖ μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ τὸ μεμισηκέναι τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ θρησκεύειν, ὥσπερ νόμος ἦν τοῖς Ἕλλησιν· ἐκέλευε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ταυτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανερῶς γὰρ ἡμύνεσθαι τῷ μὴ θέλειν, τοὺς δηλαδὴ βουλομένους. ἐνωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀπηλάθησαν. ἀντίοχος δὲ στρατιώτας παρὰ τῶν ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τὴν ἑβδόμην οὐκ ἐῶν, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις. οὕτω τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' ἀντιοχείας καλαλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ πράγματος, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύν τινα χρόνον. τοιοῦτον δὴ τοῖς ὅτι δ' ἀντιοχείας Ἰουδαίοις τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, δευτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε, δεῖσθαι ἀφηγεῖσθαι διηγησάντες, καὶ ταῦτα διεξέλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη καταφρονηθῆναι τὴν τοῦ ἄγωνος ἀγορὰν, ἀρχεῖα τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τὸ τοῦ πῦρ ἐκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν διεφθείρουσαν. ταύτην αὐτοῖς τοῦ Ἰουδαίων κατηγορίαν καὶ τοὺς ἀντιοχεῖς, εἰ καὶ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, ταχίστη τῇ διαβολῇ πρὸς τὴν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ταραχὴν ὑπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μέγον οὐκ ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐνέμενον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐωρακότας. καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγενημένοι μὴ πολλοῦ τινὸς οἴστρου πάντες ὅτι τοὺς διαβεβλημένους ὥρμηντο,

maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concessérúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: sempérque religione sibi sociantes magnam paganorũ multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recèns in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudęorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudęorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statímque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudęorum properabat irruere, & si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consensérunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, víxque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus rediès à Romanis exceptus est.

TItus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine susceperit, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamē quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis faciliùs & promptiùs ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque mansuetè singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atq; odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

A μόλις δ' αὐτῷ ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ὑπερβῆναι, νέος κολλήγας τὴς πρεσβευτὴς, ἀξιῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ σφετέρων δηλωθῆναι τῷ Καίσαρι τὰ γενόμενα. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας κεσέννιον πέτον, ἤδη μὲν οὐκ ἀσμένως ἐξαπεστάλκει, σωιβαίνειν δὲ παρῆν καὶ ἐκεῖνον. πυνθανόμενος δ' ὑπομελῆ τὴν ζήτησιν ὁ κολλήγας, ἐξεύρε τὴν ἀλήθειαν· καὶ τῷ μὲν τὴν αἰτίαν ὑπ' αὐτοῦ λαβόντων Ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ἐκοινώνησεν. ἅπαν δὲ τὸ ῥηγὸν ἔσφαξαν αὐθεφποι τινὲς ἀλυτήριοι, δι' ἀχρεῖων αἰτίας, νομίζοντες εἰ τὴν ἀγορὰν, καὶ τὰ δημόσια κατακρήσειαν γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ὑπὸ μετανοίας ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἐπικαθεσθκυῖαι, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσάλθυον. πῶς δ' καῖσαρ τῆς περὶ τὸ πατρὸς ἀγγελίας αὐτὸς κομιδῇ ἐπόνησεν, ὅτι πάσας μὲν ποθεινὸς ταῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μὴ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος· εἰς πολλὴν

G χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῷ περὶ αὐτοῦ φρονήσεων ὡς ἥδιστον ἐπὶ πλεῖστον μόρος.

Κεφ. 4.

ΟΤαν ἀσμενὸν γὰρ ἔτι μὴ κακοῦν ὄντα, πάντες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν αὐθεφποι ταῖς γνώμαις περιεῖπον ὡς ἥκοντα, τὴν περὶ σωτηρίαν σὺν τῷ πάνυ θέλειν ἄριστον αὐτὸν νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν, τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ κατὰ μνήμην τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, εὐκταῖον ἦν ὑπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πρόξεων ἀκμῇ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τὴν ἐπιροχὴν, πρὸς μόνον ἠπίστατο τὴν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. καὶ μὴν ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν τεθυκὼς ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπεθύμει. τότε δὴ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπελαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τὴν ἄδειαν μὴ τῆς δυτηρίας πεπιστευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς

E αὐτὸν ἀφεώρα, μάλιστα γὰρ οὗτοι τῶν καθορωμένων αὐτοῖς πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπυσμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοῖς ἐπεθύμουν ἀπαλλαχθῆναι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ἀπολαβεῖν ἠυχοντο. τοιαύτης δ' ἐνοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν καὶ τὰς αἰτήσεις προὔχουσι τῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἔτ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμένειν, ἀλλ' ἀ

F πορρωτάτω τῆς ῥώμης αὐτοῦ προϋπαντῆσαι ἔσπευδον. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων τις ἠνείχετο τῆς ἐπιδόξεως τὴν ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξιχνοῦντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν ἀπορώτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει τὸ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὁλιγανθρωπίας αἴσθησιν ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ προσιὼν ἠγγέλλετο, καὶ τὴν ἡμερότητα τῆς ἐντεύξεως αὐτὸς τὴν πρὸς

G ἑκάστους ἐδήλωσε οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ὅπῃ ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς ἠφίετο παριὼν πρὸς τὴν ἑδωνὴν τῆς θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν διεγέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ὑποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀναπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῶν περὶ αὐτὸν ἱσταμένων διωθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν,

αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἐνδον θεοῖς, θυσίας τῆς ἀφίξεως χαρι- A
στηρίους ἐπετέλει. ἑόρταζε δὲ τὰ πλήθη πρὸς δεῖπνα,
καὶ κατὰ φυλὰς, καὶ δήμους, καὶ γειτονίας. ποιούμενοι τὰς ἑστιά-
σεις, εὔχοντο τῷ θεῷ αὐτὸν ἐνδοῦντες, αὐτόν τε ὁλόκληρον
χρόνον εὐδαιμονοῦντα τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν,
καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις, φυλα-
χθῆναι τὸ κράτος ἀνάλωτον ἰσχύοντι. ἡ μὲν οὖν ῥωμαίων
πόλις ὕπαρχος εὐδαιμονοῦσα ἐπιδέξαμένη προθύμως, δι-
δοὺς εἰς πολλὰ δαιμονίαν ἐπιδίδου.

Κεφ. ια. Πρὸ δὲ τούτων ἔτι τοῦ χείμωνος, ἐν οἷς εὐδαιμονοῦς B
μὲν ἔτι ἀλεξάνδρειαν ἦν, πᾶσα ἡ ἱεροσο-
λύμων προσήδρευε πολιορκία, πολὺ μέρος γερμανῶν
ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλάται οἱ πλησίον συμ-
προσηνέσαντες, κοινῇ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνέ-
θεσαν, ὡς καὶ ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας.
ἐπῆρε δ' αὐτοὺς γερμανοὺς ἄγαθαι τ' ἀποστάσεως, καὶ
τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρῶτα μὲν ἡ φύσις, ἔσται λογι-
σμοῦ ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μικρᾶς ἐλπίδος ἑτοίμως ῥι-
ψοκίνδυνος. ἔπειτα ἦν καὶ μῖσος τοῖς κρατοῦσι C
ἐπὶ μόνοις ἴσασι ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῶν δουλεύειν
βιαζομένοις ἢ μᾶλλον, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς
αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν ῥωμαίων ἀρ-
χὴν ταῖς συνεχέσι τοῦ αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν
ἑαυτῇ ταραττομένην, πῶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἴ-
κου μήτε πιστευόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κλονούμενον,
ἥκιστα σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακο-
νοίας καὶ στάσεως καιρὸν φήσασθαι δοκιμάζειν. ἐπῆν-
γον δὲ τὸ βούλημα, καὶ ταύταις αὐτοὺς ταῖς ἐλπίσιν ἐ-
τύφουν, κλασικός τις, καὶ βίτελλος τοῦ παρ' αὐτοῖς ὄν-
τος ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακροῦ ταύτης ἐ-
φίεντο τῆς νεωτεροποιίας. ὑπὸ τε καιροῦ δὲ θαρσῆσαι D
προσαχθέντες, τοῖς αὐτοῖς γνώμαις ἐξέφηναν. ἐμελλον
δὲ προθύμως δεξεῖσθαι τὴν πεῖραν, τοῖς πλήθεσι
προσφέρειν. πολλοῦ δὲ μέρους ἤδη τοῦ γερμανῶν τὴν
ἀπόστασιν ἀνωμολογηκότος, καὶ τοῦ ἄλλων ἐκ αἰ δόξα
φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας ἀεὶ στασια- E
τὸς πόλεμος γράμματα πετιλίῳ κερεαλίῳ τὸ πρότερον
ἡγεμόνι γερμανίας γνωμένῳ, τὴν ὕπατον δεδοὺς τιμὴν,
καὶ κελεύων ἄρξαντα βρεττανίας ἀπίναι. πορευόμενος
οὐδὲ ἐκεῖνος ὅποι προσετέτακτο, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόστα-
σιν τοῦ γερμανῶν πυνθάμενος, ἤδη συγκεκλεγμένους
αὐτοῖς ὁπλίσεων, καὶ οὐκ ἀτάκτους, πολύ τε πλῆθος
αὐτοῦ αἱρεῖ καὶ τὴν μάχην, καὶ τῆς ἀνοίας παυσαμέ-
νους, ἐδίδαξε φρονεῖν. ἔμελλον δὲ κἀκείνοι μὴ θᾶττον F
εἰς τὰς τόπους ἀφίξεσθαι, δέκα ἐκ εἰς μάχην ὑ-
φέξειν. διὰ τοῦτο δὲ προθυμότερον ἡ περὶ τῆς ἀποστάσεως αὐτοῦ
ἀγγελία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομετιανὸς καῖσαρ πυ-
θόμενος, ἐκ ὡς ἂν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος δὲ
ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον πρᾶξιν μέγεθος πρα-
γμάτων ὤκνησεν. ἔχων δὲ πατρόθεν ἔμφυτον τὴν ἀνδρα-
γαθίαν, καὶ τελειοτέραν τὴν ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιη-
μένος, δηλοῖ τοὺς βαρβάρους δι' ὧν ἤλασεν. οἱ δὲ πρὸς τὴν
φήμην τῆς ἐφόδου καταπλαγέντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐ-
τοὺς ἐποιήσαντο μετὰ τῆς φόβου κέρδος διεγνωκότι, τὸ χρε-
ὸς συμφορᾶς ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι.

ipse quidem penatibus diis aduentus sui gra- A
tulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se
ad epulas turbæ, pérque tribus & cognationes
& vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant,
& ab eo precabantur ipsum Vespasianum
quamplurimum temporis in Romano impe-
rio perseuerare, & filium eius, & qui ex
his nascerentur seruari inexpugnabilem prin-
cipatum. Vrbs quidem Romana Vespasia-
no ita susceptо, statim maximâ felicitate cre-
scebat.

Cap. XXIII. Domitiani gesta cõtra Germanos & Gallos. B

ANte hæc verò tẽpora, quibus Vespasia- Domitiani
nus quidẽ apud Alexandriam erat, Titus gesta cõtra
verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanos
Germanorum ad defectionem mota est: quibus & Gallos.
etiam Gallorum proximi conspirantes, C
magnam spem contulerant, quòd etiam Ro-
manorum domino liberarentur. Germanos
autem deficere velle, bellúmque inferre, sustu-
lit primò natura bonis consiliis vacua, parua
spe appetens periculorum: deinde odium prin-
cipum, quoniam solis sciunt gentem suam vi
coactam seruire Romanis: nec non equidem
maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam
cùm viderent Romanum imperium crebris
imperatorum mutationibus intestina seditio-
ne turbari, omnémque his subditam orbis ter-
ræ partem pendere ac nutare cognoscerent,
hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus
aduersis atque discordiis oblatum esse putauc- D
runt. Id autem consilium dabant, & hac eos
spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis,
ex eorum potentissimis: qui olim quidem res
nouas cupiebant: occasione autem inducti,
suam sententiam prodidêre. Iámque alacri-
ter affectæ multitudinis periculum facturi e-
rant: verùm maxima parte Germanorum de-
fectionem pollicita, & cæteris fortassè non
dissentientibus, veluti quadam diuina proui-
dentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui
pridem Germaniam rexerat, literas mittit, qui- E
bus eum consulem declarauit, iussítque ad
Britannias administrandas proficiscí. Igitur
ille quò iussus erat abiens, audita rebellione
Germanorum, eos iam congregatos aggressus
magna clade affecit, depositáque amentia ad
sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea lo-
ca non peruenisset, tamen haud multo pòst e-
rant supplicia luituri. Nam vt primùm defe-
ctionis eorum nuncius allatus est Romam,
Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter F
in illa ætate fecisset (nam admodum adule-
scens erat) tantam rei magnitudinem susciperè
nõ detractauit: sed à patre habẽs ingenitã fortí-
tudinẽ & supra ætatẽ exercitatus, illico tẽdebat
in Barbaros. Illi aũt expeditionis fama percul-
si, ci se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maxi-
mum nacti, vt sine clade pristino iugo subii-
cerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt
oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam
turbarentur, Domitianus clarus atque insi- G
gnis, ætatem superantibus factis, & patrium
decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

πᾶσιν οὖν δηλονότι τοῖς περὶ τὴν γαλατίαν τάξιν τὴν προσήκουσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δὲ αὖθις ἄπορα
ῥᾳδίως ἐπὶ ταὐτὰ ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ περιβλεπτος, ὅτι κρείττοσι μὲν τῆς ἡλικίας, φρίττουσι δὲ πρὸ πο-
τε κατορθώμασιν, εἰς τὴν ῥώμην ἀνέζευξε.

supradicta verò Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm transgressi flumen Istrum, violenti atque sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidiis offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximásque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in præliis trucidati sunt. qui verò salui esse potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

CAP. XXIV De amne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidissent, ex vtroque viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multísque fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quídve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos vicisset. Eáque susceptа etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autè fortiter iisdem instantibus,

Τῇ δὲ τοιαύτῃ μεταβολῇ τῶν πραγμάτων ἐπιστάσῃ καὶ τὰς Κεφ. κβ.
αὐτὰς ἡμέρας, καὶ σκυθικὸν τόλμημα ἐπὶ ῥωμαίους συνέδραμε. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες ἀδηλοι μὲν τὸν ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τῇ βίᾳ, καὶ χαλεποὶ ὄντες τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου ἐκπλαγεῖσιν τας, πολλοὺς μὲν τῇ ὀξύτητι τῶν ῥωμαίων ἀναιροῦσι, καὶ τὴν ἀρεσβόλιτην τὸν ὑπατικὸν φορτηΐαν ἀγρίππαν ὑπατεύσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τὴν δὲ ἀσυνειλεγμένῳ χώρᾳ ἅπασαν κατέσχον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ ἐδυνήθησαν. ἐπεὶ δὲ ἀσιανὸς ὁ τὰ γεγυμνάσια, καὶ τὴν πόρθησιν τῆς μυσίας πυθόμενος, ῥοῦβριον γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ὑπομενοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' οὗ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον. τὸ δὲ πεισθὲν, μὴ δίοις εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγα. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ὕστερον ἡ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας προνόησε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὸ διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν ἐπὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, τοιαύτας ἔτους ἔλαβε τὸν κύκλον.

Τίτος δὲ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ προειρήκαμεν. ἐκεῖθεν δὲ ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ἤει πόλεων τῆς συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τὰ συμπίπτοντα ἀπολυτελεῖς, καὶ τῷ ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ὄνειδιξιν τῆς ἑαυτῷ ἀπωλείας καταχρώμενος, θεάτας καὶ τὴν πορείαν ποταμοῦ φύσιν ἀξίαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσης ἀρχαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας καὶ ῥαφανέας, ἔχει δὲ θαυμασίαν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν ὅτι ῥεῖ καὶ τὴν φορὰν οὐ χολάζων, ἔπειτα ὁ πᾶς ἐκ τῆς πηγῆς ὅπλείπων, ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γνωμένης μεταβολῆς, ὅμοιος καὶ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηται διαφυλάττων. ὅθεν δὴ καὶ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῆς ἰουδαίων ἑβδόμης, οὕτως ὀνομάσαντες.

Οἱ δὲ τῆς αὐτοχείρων δήμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα τὸν Κεφ. κγ.
ἐπιφανέστατον, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν οὐκ ἠνέσχετο. ἐπανδέδεκτο δὲ, ὅτι τῷ ὑπάντησιν, καὶ ξιάκοντα σταδίων ὅτι πλέον προῆλθον, οὐκ ἀνδρὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καὶ παραδόξως ἐθεάσαντο προσιόντα, καὶ τὴν ὁδὸν ἑκατέρωθεν καταστάντες, ταῖς τε δεξιαῖς προὔτεινον προσαγορεύοντες, καὶ παιδίοις ὑπεφημίσμασι χρώμενοι συνεπέστρεφον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ καὶ πάσας ἅμα τὰς ὑφημίας δίνησις ἐκβαλεῖν τὸ πόλεως τοὺς ἰουδαίους. τῶν μὲν οὖν οὐδὲν ἐπείσθη προὸς ταύτην τὴν δίνησιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῇ λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ ὢν τὸ τί φρονεῖ, καὶ τῇ ποιήσῃ, πολὺς ἦν χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐπέμενεν ἐν αὐτοχείρᾳ τῶν, ἀλλ' ἀὐθις ὅτι τὸ ζεῦγμα τὸ καὶ τὴν ἀφεστῶσαν συνέτεινε τὴν πορείαν. ἔνθα δὴ, ἐκ δὲ τῶν παρόντων βασιλέως βολομένου προὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅτι τῇ καὶ τῇ τῶν ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τοῖς βασιλικοῖς, καὶ κεῖθεν εἰς τὸν αὐτόχειρα ἐπανήρχετο. καὶ ἡ βουλὴ καὶ τὸ δῆμον τῆς αὐτοχείρων πολλὰς ποιουμένων δήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῷ, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δὲ αὐτῷ σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

λάσαι τῆς πόλεως τοὺς Ἰουδαίους, δύσοργον ἐποίησατο τὴν ἀπόκρισιν, εἰπὼν· ἀλλ' ἤγε παῖς αὐτῶν εἰς ἣν ἐκβαλεῖν ἐχρῆν τοὺς Ἰουδαίους, ἀφῆρται, καὶ δέδεικται αὐτοῖς οὐδεὶς αὐτοῖς ἔτι τόπος. ὅθεν ἄλλην οὐκ αἰτοῦσιν ἔφην δοῦναι, τὰς γὰρ χαλκᾶς ἐξαιτοῦντας ἀφεῖναι αὐτοῖς, ἐν αἷς γεγραμμένα τὰ δίκαιώματα τῶν Ἰουδαίων. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο Τῖτος ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα καὶ χώραν τοῖς ἐπ' αἰτοχείας Ἰουδαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο.

Κεφ. ιε. Καὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις προσελθών, καὶ τὴν λυπρὰν ἐρημίαν βλέπομένην αὐτῷ ἀντιθεὶς τῇ ποτὲ τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρρηγμένων κατασκάσασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ὤκτειρε τῆς πόλεως τὴν ὄλεθρον, οὐχ ὡσπερ ἄλλος αἴτιος αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν, καὶ τοσαύτην εἶλε καὶ κρατεῖ, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ὑπάρξασι, καὶ ταύτην δὴ τὴν πόλιν τὴν τιμωρίαν ὀφλῆσαι ἀναδιδάσασιν. οὕτως ἐκδηλος ἦν ἐκ αὐθελήτου σὺν συμφορᾷ τῶν κολαζόντων γίνεσθαι τῆς ἀρετῆς αὐτὴ τὴν ἀποφαίνειαν. τὰ δὲ πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως, ὃν καὶ τοῖς ἁρπάσιν οὐκ ὀλίγον μέρος ἀνηρέθισετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ Ῥωμαῖοι τὰ πλεῖστα δὲ ἐκ μνήσεως τῆς αἰχμαλώτων ἀνηρεθίζοντο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης τιμιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς ἀδήλους τοῦ πολέμου τύχας, καὶ γῆς ἀπεκρύψησαν εἰσασι. τῶν δὲ τὴν προκειμένην ποιούμενος πορείαν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ τὴν ἔρημον ἢ τάχιστα διανύσας, ἦκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν· καὶ πλεῖν δὴ τῆς Ἰταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν αὐτῷ ταγμάτων συμπολουθησόντων, ἑκάτερον ὅθεν περ ἀφίκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς παννονίαν δὲ τὸ πανταχοῦ δίκητον. τῶν αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας σὺν καὶ Ἰωάννου, τόν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἐπακοσίους ἄνδρας ὁπλίτας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ἐκλεξάμενος, προσέταξεν εἰς τὴν Ἰταλίαν αὐτῷ πομπὴν ἄγεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῇ θριάμβῳ προαγαγεῖν.

Κεφ. ιϛ. Τοῦ δὲ πλοῦ δι' αὐτῷ καὶ νουμηνίαν ἀνηθέντος, ὁμοίως μὲν ἡ Ῥώμη ἐδέξατο τὴν ἐπιδοχὴν εἶχε. καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ ὅθεν τὸν πατέρα. λαμπρότατον δὲ ἦν τὸν Τίτῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντᾷ καὶ ἀγάλλεται. τῇ δὲ πλήθει τῶν πολιτῶν, θαυμάσιόν τινα τὸν χαρὰν παρεῖχε, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότας. οὐ πολλῶν δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα καὶ κοινὸν ἔγνωσαν τὸν δὴ τοῖς καθορθωμένοις ποιεῖσθαι θέαμα δοῦναι, καὶ περ ἑκατέρᾳ τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προελθούσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ γίνεσθαι τῶν ἐπινικίων, οὐδεὶς οἶκοι κατελέλειπτο, τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῇ πόλει. πάντες δὲ ὅπη καὶ ὅπως μόνον ἴδιον ὁποιηλυθότες, τοὺς τόπους κατειλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαίαν καταλιπόντες. τὸ δὲ τραπεζοῦν πάντες ἐπὶ νύκτα καὶ λόχους καὶ τάξεις ἐπὶ τοῖς ἡγεμόσι προεξεδέχοντο, καὶ θύρας ὄντας, ἐπὶ τὰ ἄνω βασιλεῖα, ἀλλὰ καὶ πλησίον τοῦ ἱεροῦ ἱεροῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο τὴν νύκτα ἐκείνην οἱ αὐτοκράτορες. ἐπεὶ δὲ αὐτὴ ἀρχομένου ἤδη τοῦ προϊόντος ἐπὶ πολὺ καὶ ἦν, ἀδύτων μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφυρεῖς δὲ ἐσθῆτας παχείας ἀμπεχόμενοι, καὶ δεξιαῖς εἰς τὰς ἐπιφανείας ἀλλήλαις ἐπιπτώκοντες.

A & crebro postulatibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerant interiisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant a-
B pud Antiochiam Iudęi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam veniisset, tristémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem
C suam voluisset punitorum calamitate claresce-re. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque instrumenta pretiosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine,
D peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm se duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro vo-
E to, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, cúmque suscipit. Multitudini autem ciuium diuinam quãdam lætitiam suggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus pòst, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat põpa victoriæ, nemo ex tã infinita ciuitatis
F multitudinẽ domi remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cũcta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta nõ palatij superioris, sed
G prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidẽ coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeũt.

Ibi enim ſenatus,& ducum proceres,& honorati equites,eorum præſtolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm aſcendiſſent, conſederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem teſtimonuis prædicans.Illi autem inermes erant,in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cùm dicere adhuc vellent,ſilentij ſignum dedit. Magnáque omnium quiete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium,quod his ex more ab imperatore parari ſolet,dimittit.ipſe verò ad portam recedit,quæ ab eo quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur,nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aſpectus.Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt,in omnibus, quæ quiſque cogitauerit, vel artium factis,vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus,qui vſquam ſunt fortunatis paulatim quęſita ſint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuerſa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni ſpecie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cernetes, ſed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem veſtes ex rariſſimis generibus purpuræ portari,alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia:gemmæ autem clariſſimæ tam multę, aliæ coronis aureis,aliæ aliis operibus incluſæ traductæ ſunt,vt appareret fruſtra nos earũ vſquam rerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur etiã ſimulacra,quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretioſa materia.Quin & animalium diuerſa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ ſingula portaret magna hominum multitudo,purpureis veſtibus atque inauratis ornata.Ipſi etiã qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti,præcipua & mirabili ornamentorũ magnificentia culti erant. Inſuper his,ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo quidem veſtiũ natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maximè autem ſtupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant.multa enim in tertium nidum quartúmque ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imirationibus bellum aliter in diuiſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari qui-

ἐνταῦθα γὰρ ἦν βουλή, καὶ τὰ τέλη τῆς ἀρχόντων, οἵ τε ἀπὸ τῆς τιμημάτων ἱππεῖς, τὴν ἄφιξιν αὐτῆς ἀνέμενον. πεποίητο δὲ βῆμα πρὸ τῆς στοᾶς, δίφροι τε αὐτοῖς ἐλεφαντίνοι ἐπ' αὐτοῦ κειμένων· ἐφ' οἷς παρελθόντες ἐκαθέσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἀθρόως ἐπευφήμησε, πολλαὶ αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες. καὶ κεῖνοι χλωρὰς ὅπλων ἦσαν ἐσθῆσι στεφανωμένοι δάφνης. δεξάμενος δ' αὐτῆς τιμὰς ὁ Οὐεσπασιανὸς, ἔπι βουλομένων λέγειν, τὸ τῆς φωνῆς ἐποιήσατο σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης εὐθὺς, καὶ τῷ σφετέρῳ τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ἀποκαλυψάμενος δῴας ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν υἱέων. μετὰ δὲ τὰς δῴας, εἰς κοινὸν ἅπασιν εὐωχίαν βεβλημένοις, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ἐπὶ τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῆς αὐτοκρατόρων δέξεσθαι. θεὸς δὲ τὸν πύλιον αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν ὑπὸ τὲ πομπεύσας δι' αὐτῆς ἀεὶ πυὶ θριάμβους, τῆς θεσπεσίας αὐτῆς τυγχάνας. ἐνταῦθα ζῴοις τὲ θεραπεύονται, καὶ ταῖς θριαμβικαῖς ἐσθῆσι ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παρεδρεύουσι τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θρίαμβον δεῖ τῆς θεάτρων δεξιλαύοντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

ΑΜήχανον δὲ κατὰ τὸν ἀξίαν εἰπεῖν τῆς θαυμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὸν μεγαλοφρόνημα· εἰ ἅπασιν, οἷς αἱ τις ἐπινοήσειε, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀνακόπτουσιν. χθὲς γὰρ ὅσα τοῖς πώποτ' ἀνθρώποις δαιμονήσασιν ἐκτήθη κατὰ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαστὰ καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος εἰ παντοίας ἰδίας κατασκευασμάτων λέγειν ὁρᾶν, οὐχ ὡσαύτως ἐν πομπῇ νομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποι τις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐκ πορφύρας ὑφάσματα τῆς ἀνανεωτάτης φερόμενα, τὰ δ' ἐς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, εἰ μὲν χρυσῷ ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποιήσεις, ζῴοις τοῖς παρεμπεφθησαν, ὥς τε μαθεῖν ὅτι μάτην ἐκαί τι τούτων πάλαιον ὑπελήφαμεν. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα τῆς παρ' αὐτοῖς, μεγάθεσι θαυμαστὰ, καὶ κατὰ τέχνην ἐκπρεπῶς πεποιημένα. ἓν τούτων ἐδεῖν, ὅτι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζῴων τε πολλαὶ φύσεις παρήγοντο, κόσμον οἰκεῖον ἑκάστων ἐπενηνεγμένων. ἦν δὲ καὶ τὸ κομίζον ἕκαστα τούτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλουργαῖς ἐσθήσεσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον. οἵτ' ἐκ αὐτὸ τὸ πομπεύειν, διαχειθέντες, ἐξαίρετον εἶχον καὶ καταπληκτικὸν ἀφ' αὐτοῖς τὸ κόσμιον τῶν πολυτέλειαν. δεῖ τοὺς ἐσθῆτας τῆς αἰχμαλώτων ἦν ἰδεῖν ὄχλον ἀκόσμητον· ἀλλ' ἡ τῆς ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆ ἀπὸ τ' κακώσεως τῆς σωμάτων ἀειδίας, ἐκλεπτε τῆς ὄψεως θαῦμα ἢ ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἡ τῶν φερομένων πηγμάτων κατασκευή. τὸ γὰρ μέγεθος ἦν δοῦναι τῇ βεβαίᾳ τ' φορᾶς ἅπαν ἀπισῶσαντα. τειώροφα γὰρ αὐτῆς τετρώροφα πολλὰ πεποίητο καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ ὄψει τ' κατασκευῆ ἦν ἀθῆναι μάλ' ἐκπλήξεως· καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διάχρυσα ἐνειβέβλητο, καὶ χρυσοῦς τ' ἐλέφας ἐκ ἐποίητος ἅπασι ἐνεπεπήγει. διὰ πολλοῦ ἦ μιμημάτων ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐναργεστάτην ὄψιν ἑαυτὸ παρεῖχεν. ἐν γὰρ ὁρᾶν χώραν μὲν διαυ-

Καφ. ζ.

δυδαίμονα δημοσιώσω, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινομένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα μεγέθει, μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρείων ἀλισκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων σφενδόναις κατ' ἄκρας ἁλισκομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰσεχομένην, καὶ πάντα φόνου πλησθύοντα τόπον, καὶ τὴν ἀδυνάτων χεῖρας αἰταρεῖν ἱκεσίας, πῦρ τε ἐνιέμενον ἱεροῖς, καὶ καταιγίδας οἴκων ὅλων ἐπὶ θεατάς, καὶ μὴ πολλῷ ἐρημίαν καταφῆ, σωζομένους ῥέοντας οὐκ ἐπὶ γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ δι' ἧς ἔτι πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ Ἰουδαίοις πεισομένοις αὐτοῖς τῷ πολέμῳ παρέδοσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τῷ κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία, οἷς οὐκ ἐδόκει τὰ γινόμενα τότε ἐδίκαιον ὡς παρόντα. τέταχτο δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῷ πραγμάτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγός, ὃν τροπὴν ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα δὲ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέφερεν δὲ πάντων, τὰ ἐγκαταληφθέντα τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ· χρυσῆ τε τράπεζα τριῶν ὁλκῶν πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὴν ἡμετέραν χρῆσιν συνηθείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος αὐτῶν κίων, ἐκ τῆς βάσεως ἐπηγὼς, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυνται καυλίσκοι, τελαίνης σχήματι φιάλης πλησίον τὴν θήκην ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρου κεχαλκευμένον. ἑπτὰ δ' ἦσαν οὗτοι, τῆς φορᾶς τοῖς Ἰουδαίοις ἑβδομάδος τὴν τιμὴν ἐμφαίζοντες. ὅτι νόμος ὁ τῶν Ἰουδαίων ὅλην τούτοις ἐφέρετο τὴν λαφύρων τελευταῖος. ὅτι τούτοις παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα κομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσοῦ ἡ κατασκευή. μεθ' ἃ θέατα σιτοῦ ἤλαυνε καὶ τοῦτο εἵπετο. δημοτικὸς ἦν φιλοπρεπεύων, αὐτός τε ἀγαθοπρεπῶς κεκοσμημένος, καὶ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

Κεφ. ιη. ΗΝ δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅτι τὸν νεὼν τοῦ καπετωλίου Διὸς, ἐφ' οὗ ἐλθόντες ἔστησαν. ἦν γὰρ τοῦ παλαιοῦ πάτριον φυλάσσειν, μέχρις ἂν τὸν τοῦ στρατηγοῦ τῷ πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σιμῶν δ' ἦν ὁ τότε, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· βεβλῆσθαι δὲ φιλοπόνως, εἰς τὸν ὅτι τῆς ἀγορᾶς ἐύρετο τόπον, αἰτιζομένων αὐτὸν ἅμα τῷ ἀγόντων. νόμος δ' ὅτι ῥωμαίοις ὀκεῖ κτείνειν τοὺς ὅτι κακουργίᾳ θάνατον καταγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες ἐφήμησαν, ἤρχοντο τῷ θυσιῶν, ἃς ὅτι ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες δίκαις, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν, αὐτοῦ πρὸς δυσχάλαν ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, δώρεαις κατὰ τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἐστιάσεως ἦσαν παρασκευαί. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ὅτι νίκην μὲν, τῆς κατὰ τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς δυδαιμονίας ἐλπίδων.

Κεφ. ιθ. ΜΕτὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐσπασιανὸς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης χρείττον ὁλκοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος,

dem fortunatiſſimam terram, totas verò interfici acies hoſtium: & alios fugere, alios captiuos duci: muróſque excellentes magnitudine machinis diruí, & caſtellorum excindi munimina, & populoſarum ciuitatum mœnia diſturbari, exercitúmque intra muros infundi: cædíſque omnia loca plena, & eorum qui manu reſiſtere non poterant preces: ignémque templis immiſſum, ædiúmque ſuper dominos poſt multam vaſtationem euerſiones: atque amnis triſtitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanquam præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues ſequebantur. Spolia verò alia quidem paſſim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab vſus noſtri cõſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummum quæque in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autem numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicantes honorem. Poſt hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ ſimulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hęc Veſpaſianus prior ibat, & Titus deinde ſequebatur. Domitianus autē adequitabat, ipſe quoque ornatus pulchritudine, dignúmque ſpectari exhibēs equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò poſtquam ventum eſt, conſtitêre. Erat autē vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſtium mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Simon Giorę, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forũ trahebatur, quo eũ ſimul cæderent qui ducebant. Lex autē Romanis eſt, ibi necare criminũ reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum finem vitæ habere nunciatũ eſt, omniúmque fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauêre. híſque ſecundo per vota ſolennia omine peractis, in palatium receſsêre. Et alios quidem epulis ipſi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum inſtructi erant apparatus. Hunc enim diē vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hoſtes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & ſpei bonę pro felicitate principium. Poſt triumphos verò, & Romani imperij firmiſſimum ſtatum, Veſpaſianus Paci templũ ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem ſuperaret, effectum eſt. Magna enim diuitiarũ largitate vſus,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

ἔτι ϗ τοῖς ἐκπαλαι καταρθυμένοις, γραφῆς τε ϗ πλαστικοῖς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη ϗ κατετέθη, ἃ ὧν τιν' ἄλλα ἀθεώρητοι φέρεσθαι πᾶσαν ἐπλανᾶντο τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἰδεῖν κείμενον, ἐθέλουσι πεθυμῆσαι. αὐτόθι δ' ἐτετάχθαι, ϗ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐφ' αὐτοῖς. ἦν γὰρ νόμον αὐτῶν, ϗ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, φρουρεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις δοκιμώτατον φυλάττειν.

CAP. XXV. Herodiō & Macherus à Basso capta.

IN Iudeam verò legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Pòst autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Macherunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distenditur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarúm reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

Κεφ. κε'.

ΕΙς ϗ τὴν Ἰουδαίαν, ἀποσταλεὶς λουκίλιος βάσσος ἐπιμερίτης, ϗ τὴν στρατιὰν παρὰ κερεαλίου οὐετλιανοῦ παραλαβών, τὸ μὲν εἰς τὴν ἡρῳδίου φρούριον ἀφίσταγμένον μὴ τῶν ἐχόντων. μὴ ταῦτα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγών, πολὺ δ' ἦν ϗ μέρη διηρημένον, ϗ τὴν ταγμάτων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ μαχαιρουντα. πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον, μὴ πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. ϗ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, ϗ τοῖς ἐπιοῦσιν ὄκνον ϗ δέος, ἡ τοῦ χωρίου φύσις ἦν παρασχεῖν ἰκανοτάτη.

Κεφ. κς'.

ΑΥτὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, περιώδης ὄγκος ἐστὶν, εἰς μήκιστον ὕψος ἐπηρμένος, ὡς εἰ ϗ μὴ δι' αὐτὸ δυσχείρωτος· μεμηχάνηται δ' ὑπὸ τῆς φύσεως εἶναι, μᾶλλον ἀπρόσβατος· φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσυνόπτοις ἐχούσαις τὸ βάθος ἀφειστήκασιν, μήτε προσελθεῖν ῥᾳδίως δυναμένοις, ϗ χωρεῖν παντάπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἀφιστᾶσα, διατείνει σταδίους ἑξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν ἀσφαλτῖτιν ποιουμένη λίμνην. ϗ τοῦτο δ' ἴσον, ϗ αὐτὸς ὁ μαχαιροῦς, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑπερκείμενον. αἱ δ' ἀπὸ τῆς ἄρκτου ϗ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπουσι τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν δυείκοσιν πήχεων· τέρμα δ' ἔχει πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιροῦντος. ταύτην τὴν τόπου κατασκευὴν τῶν φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων ἀλέξανδρος, προσκτησάμενος ἐπ' αὐτῇ τειχίζει φρούριον, ὃ μὴ ταῦτα γαβίνιος ἀριστοβούλῳ πολεμήσας ἐπῆλεν. κατέσκαψε δὲ βασιλεύοντι, παντὸς ἐδόξει μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, ϗ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης, μάλιστα ϗ διὰ τὴν ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ εὐεπικάρπως πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἀποβλέπων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχεσι ϗ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατέστησεν, ἐξ ἧς ἀνοδος εἰς αὐτὸν ἔφερε τὴν ἀνωφέρειαν. οὐ μόνον, ἀλλὰ ϗ περὶ αὐτὴν ἄνω τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, ϗ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἑξήκοντα πήχεων ἀείσας, μέσον δὲ τὸ περίβολον, βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε ϗ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ ϗ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, ϗ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκείνην τοῦ τόπου δυσάλωτον ἐπιβάλληται τοῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε γὰρ ϗ βελῶν πλῆθος, ϗ μηχανημάτων ἐγκατέθετο· ϗ πᾶν ἐπενόησεν ἑτοιμάσασθαι τὸ δυνάμενον τοῖς οἰκοῦσι μηδὲ-

B

C

D

E

F

G

μηκίσης πολιορκίας καταφρόνημα.

Κεφ.κϛ. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον τῇ μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ἀδένιμα ὕψους μὴ πάνυ ἀπολείπεται. λόγος δ' ἐστὶν ὑπὸ τῶν ἡρῴδου χρόνων αὐτὸ διαμεῖναι, καὶ ὁπηνίκα ἴσως ἔμελλεν ἐξεκόπτειν δ' ὑπὸ τῶν κατασχόντων τὸν τόπον Ἰουδαίων.

Κεφ.κζ. Τῆς φάραγγος δὲ τὸ κατὰ τὸ ἄρκτον μέρος ἐχούσης τὴν πόλιν, βααρὰς ὀνομάζεται τὸν τόπον, φύεται ῥίζα ὁμωνύμως λεγομένη αὐτῷ· αὐτὴ φλογὶ μὲν τὴν χροιὰν ἔοικε· μεθ' ἡλίαν δὲ ἀστέρας σέλας ἀποστράπτουσα· τοῖς δ' ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν ἀπαλλάξασθαι· ἀλλ' ὑποφεύγει, καὶ οὐ πρότερον ἵσταται πρὶν αὐτὴν ἢ γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χεῖν κατ' αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις προδηλός ἐστι θανάτος, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν σκεύην ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἁπερπυκλώσει. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ἔστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν περιορύσσουσι, ὡς ἂν τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ ὀπισθοῦσι κύνα, καὶ ἐκείνου τῷ δήσαντι συνακολουθεῖν ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀνασπᾶται ῥᾳδίως. θηρᾶται δ' οὗτος ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τὸ μέλλοντι τῷ βοτάνῃ αἱρήσεσθαι. φόβος γὰρ οὐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσούτων κινδύνων, ὅσα μίαν ἰσχὺν περιποιούσας. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὕτη ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι.

Κεφ.κδ. Ῥέουσι γὰρ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τὸν τόπον, πολὺ τῷ γεύσει ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γάρ αὐτῶν πηγές εἰσι, αἱ γλυκύτητος ἡδὺν ἀπολείπουσι. πολλαὶ γὰρ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδόσεις, ἃ μόνον ἐν τῷ θερμοτέρῳ τὰς πηγὰς διαλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ' οὐκ ἂν τις μᾶλλον τι θαυμάσειε· παράλογον γάρ τι πλησίον ὁρᾶν κοιλότητι μὲν οὐ βαθεῖ, τῇ πέτρᾳ γὰρ ὑπερύσῃ παντόθεν κρυπτόμενον. ταύτης αὖθις ὡσανεὶ μαστοὶ δύο αἴρουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄπυρος πηγὴν, ἄπυρος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν. αἱ μισγόμεναι, ποιοῦσι λουτρὸν ἥδιστον, παντώνιόν τε νοσημάτων πολλῶν καὶ μάλιστα νεύροις ἄκεσιν. ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ θεῖον, καὶ συμπρίας μέταλλα.

Κεφ.κε. Βασσος δὲ πάντη περισκοπούμενος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τὴν προσοδον, χώματι τὴν φάραγγα τῷ πρὸς ταῖς ἀναπλάσεις, καὶ τῷ ἔργων εἴχετο, ἀπουδὴν ποιούμενος ἧ τάχος ἐξαρεῖν τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῶν ῥᾳδίως ποιήσειν τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπεφλημμένοι τῷ Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῷ ξένων ἤλπιζον διαχειμάζειν, ἐκείνους μὲν ἀνάγκασον ὄχλον ἄλλως εἶναι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει προβαλέσθαι, καὶ τοὺς κινδύνους προσκαθέξειν. τὸ δ' ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ ἀπὸ τῶν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τὸ δ' ἐξαίφνης ὑπολάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσειαν. πεῖρα δὲ προτέρου ἐβούλοντο τοῖς ἐπὶ τὸ ἀναφανδὸν ἐλθεῖν τῷ πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλίσσειν. ἀπὸ τοῦ δὲ προθύμως ἐποιοῦντο ταῖς ἐξόδοις μιᾷ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀπήγαγον.

A obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansissétque vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis nō est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam mulierem vel menstruum sanguinem super eam fuderit: quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, eósque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit: Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta, accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebãt.

ſemper autem vtriſque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, ſi incautiores aggrederentur: in aggere autem poſitis, ſi improuiſum excurſum eorum bene ſepti armis exciperent. Sed non is erat finis obſidionis futurus. Res autem quædam fortuitò geſta, inopinatam caſtelli tradendi neceſſitatem Iudæis impoſuit. Erat inter obſeſſos iuuenis & audacia ferox, & manu ſtrenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excurſibus nobilis, multos egredi aggeſtúmque prohibere cogitans, & in præliis ſemper grauiter Romanos afficiens: audaciáque ſua ſocios proſequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum diſceſſum efficiebat nouiſſimus recedendo. Itaque diſcreta quodam die pugna, & vtraque parte digreſſa, ipſe tanquam deſpiciens omnes, exiſtimans neminem tunc hoſtium prælium exceperum, extra portam remanſit: & in muro ſtantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex caſtris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo ſperáſſet, impetu facto cum ipſis eum armis repente correptum, cùm hoc viſo ſtantes in muro ſtupor teneret, in caſtra Romanorum traduxit. Poſtquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto conſtitutum, vt ex ciuitate conſpiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit caſus iuuenis, vniuerſáque ciuitas in fletu erat & queſtibus, vnius viri clade percuſſa. Id vbi Baſſus animaduertit, conſiliorum aduerſus hoſtes hoc principium ſumpſit: eorúmque miſerationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius ſalute caſtelli traditionem facerent, quod ſperauit adeptus eſt. Nam ipſe quidem, velut mox Eleazarum ſuſpenſurus, crucem defigi iuſſit. ea verò conſpecta, maior caſtellanos dolor inuaſit, & vlulando querebantur, intolerabilem eſſe calamitatem vociferantes. Tùc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel ſe deſpicerent, mortem miſerrimam ſubituros, ſibíque ipſis ſalutem præberent, poſtquam iam ſubacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius ſermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numeroſa cognatione genus ducebat) & contra ingenium ſuũ miſericordia victi ſunt: & quibuſdam celeriter miſſis colloquebantur, caſtelli traditionem facere petentes, ac reddito ſibi Eleazaro, ſine metu dimitti. Cùm autem his aſſenſus eſſet dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita ſeparatim cum Iudæis cognita pactione, ipſi clàm nocte aufugere ſtatuêre. Cùm verò portas aperuiſſent, ab his qui deditionem promiſerant ad Baſſum nuncius venit, ſiue inuidia ſalutis eorum ſiue formidine, ne eorum fugæ cauſam ipſi præſtarent. Sed fortiſſimi quidem fugientium, qui præceſſerant, euaſêre. reliquorum autem viri quidẽ mille ſeptingenti perempti ſunt, mulierculæ verò & pueri

A ἀεὶ δὲ τῶ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεβάδιζεν ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ ἀφυλακτοτέροις προσπέσοιεν. τοῖς δὲ τῆ χαμάτων προφδομένοις, εἰ τὰ ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο προφαλμένως. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἐμελλε γλυκάζεσθαι τὸ πέρας τ πολιορκίας, ἔργον δέ τι προσεβλθε ἐκ συντυχίας ἀβδήλητον, τ παραδόσεως τῶ φρουρίω τὸν ἀνάγκην ἐπίσησε τοῖς Ἰουδαίοις. ἦν γὰρ τῶν πολιορκουμένων νεανίας τολμητὰς θερσυς, καὶ κ χεῖρα δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γενόμενος δ' ἔνδοξος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανὴς, τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τὸν χῶσιν ἐβιάζετο, καὶ κ τὰς μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοῖς ῥωμαίοις διεπράτει. τοῖς δὲ σὺν αὐτῶ τολμηταῖς ἐπικρέμασθαι ῥᾴδιον μὲν τῶ προσβολῶ πρόθυμος, ἀκίνδυνος δὲ παρέχων τῶ ἀναχώρησιν, τὰ πολλὰ ταῖς ἀπειναι. καὶ δ' ὅποτε τῆς μάχης διακριθείσης, καὶ γενομένης ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἔτε δ' ἐφεστήκει, καὶ νομίζων οὐκ ἂν ἔτι τῆ πολεμίων οὐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μένας τῆ πύλης ἔξω, τοῖς δ' ἐπὶ τὸ τείχους διελάλει, καὶ πᾶς πρὸς ἐκείνους τῶ δράσειεν ἐκέλευε. ὁρᾶ δὲ αὐτὸν τὸ ῥωμαϊκοῦ τις στρατοπέδου ῥοῦφος ὄνομα, καὶ ἀνδρὸς πρόφρονος δοκήσαντος, ἐξαίφνης ἐπιδραμὼν, σὺν αὐτοῖς ἀράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, εἰς κατέβαλε τοὺς ἔσω τῆ τειχῶν ἰδόντας ἔκπληξις, φθάνει τὸν ἄνδρα μεταθεὶς πρὸς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. τὸ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν δεσμεῦσαι αὐτὸν, καὶ κατασήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μάστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς Ἰουδαίους τὸ πρὸ τῶν νεανίαν πάθος συνέχεν. ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνάμωξε, κ θρῆνος ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορᾶ. τέτο συνιδὼν ὁ βάσσος κ τῆ πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βουλησόμενος αὐτῶν ὑπτεῖναι τὸ πρόθυμον, ἵνα βιασθῶσιν ἐπὶ τῆς σωτηρίας ταύτης τὸν ἐλεάζαρον ἐκδόσθαι, τ φρουρίω ἐξέδοτον, τ ἐλπίδος οὐ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ προστάξας κατασταυρῶσαι σταυρῶ, ὃς αὐτίκα κρεμᾶ τὸν ἐλεάζαρον. τῶν δ' ἔσω τ φρουρίου τέτο θεασαμένων, ὀδύνη τὸ πλέον προσέπεσε, κ διωλύμον αὐθήμωζον, οὐκ ἀναχωρῶν ἔτι τὸ πάθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ τῶν ἐλεάζαρος ἐκάλει αὐτούς, μήτ' αὐτὸν προϊδεῖν ὑπομείναντα θάνατον τ οἰκτισον, κ σῴσιν αὐτοῖς τ σωτηρίαν ἐξαρχεῖν τῆ ῥωμαίων εἰξαίτας ἰσχύι τ τύχη, μὴ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ δ', κ πρὸς τοὺς ἐκείνε λόγους κατακλώμενοι, τ πολλὰν σὺν αὐτῶ διορύσσοντες, ἦν δὲ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγχύσεως, ἐξῆν τ αὐτῶ φύσιν εἰς τὸν ἐκδρομὴν καὶ τινας ἐξαποστείλαντες κ τάχος, διηγγύησε ποιεῖσθ τ ἔξοδον τὸ φρουρίου ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τ ἐλεάζαρον. ἐξεπέμφθη δ' ἡ ῥωμαίων, κ τ στρατηγοῦ ταῦτα, τὸ πλῆθος τ ἐν τῆ κάτω πόλει, τ μηχανημάτων ἰδία τοῖς ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ κ νύκτα λαθόντες ἔφυγον ἀπορραίαν. τὰς πύλας δ' αὐτῶν ἀνοίξαντων, ἔνδα τῆ τῶν ὁμολογίαν ποιησαμένων πρὸς τὸν βάσσον ἦκε μυήσοντες, εἶτ' οὐδὲ τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἶτε καὶ δι' ὃ μὴ τῶν αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τ ἐκείνων ἐπορράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῆ ἐξιόντων, ἔφθασαν διεκπίσασθαι καὶ διέφυγον. τῆ δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνῃρέθησαν, δὴ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γυναῖκα δὲ καὶ παῖδες ἠνδραπο-

ἠνδραποδίσθησαν. τὰς δὲ πρὸς τοὺς φυλάττοντας τὸ A
φρούριον ὁμολογίας, οἰόμενος δεῖν ὁ Βάσσος ἀφυλάκτῳ, αὐτοὺς τ' ἀφῆκε, καὶ τὴν ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

Κεφ. κε. Ταῦτα δὲ διοικησάμενος, ἐπείγετο τὴν ἀπαιρεῖν ἄγων ὅτι τὴν προσαγορευόμενον ἰάρδην ὁρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἀθροίζεσθαι, τήν τε τῶν ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρῶντος ὑποφυγόντων. ἐλθὼν οὖν ὅτι τὸν τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψευσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπασι κυκλοῦν τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεπαίεσθαι τολμῶσι τὴν ἰουδαίων, ἀπορρὼξ ἡ φυγὴ γίγνηται διὰ τοὺς ἱππέας. τοὺς δὲ πεζοὺς ἐκέλευε διϊδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταπεφύγασιν. καθίσαν δὲ διὰ τοῦτο πρὸς αὐάγκην οἱ ἰουδαῖοι, τὸ δρᾶν τι ἡμυναῖον, ὡς ἐκ παραβόλου ἀγωνίσασθαι. τάχα δ' ἂν καὶ διαφυγόντες ἀθεῖοι δή, καὶ μὴ βοὴς αἴξαντος, ἐπέπεσον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ὑπεδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ, τὴν μὲν ἀπονοίᾳ, τὴν δὲ φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνῳ μὲν οὐκ ὀλίγῳ διὰ τοῦτο τὴν μάχην ἐποιοῦντο, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συμπεσεῖν πεσεῖν, ὀλίγους τε ἑωρᾶσθαι. τὴν ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγε, ἀλλ' ὄντες οὐκ ἐλάττους χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν ἰούδας ὁ τε ἀρεῖ παῖς, ὃν οὐ πρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τὴν ἱεροσολύμων, κατά τινας ὀχετοὺς τὴν ὑπονόμων, ἔλαθεν ὑποδραίς.

Κεφ. κς. Περὶ δὲ αὐτὸν καιρὸν ἐπέστελε καῖσαρ βάσσῳ, τὴν λιβερίῳ μαξίμῳ, ὃς ἦν δ' ἐπίτροπος, καλδίων πᾶσαν ὑποδοθῆναι τὴν ἰουδαίων. οὐ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τὴν χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ὑπὸ τῶν σταπαὶ ὀλιγωρηθεῖσι, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖ μὲν ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τὴν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' οὖσιν ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας αὐὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπιτώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν συντέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαύτῃ εἶχε κατάστασιν.

Κεφ. κη. Ἤδη δ' ἕκτος τέταρτον οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς κομαγληνῆς ἀντίοχον, μεγάλως συμφορᾶις πανοικεσίᾳ ἐνεπεσεῖν ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας. κεστίνιος πῶτος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' οὖν ἀληθεύων, εἴτε καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀντίοχον ἔχθραν, οὐ σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα πρὸς καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τὸν αὐτίοχον μὴ τὰ παρὰ ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συνθήκας πρὸς τὸν βασιλέα τὴν πάρθων πεποιημένον. δεῖν οὖν φθάσαντας τὴν φθορὰν αὐτοῖς, μὴ φθάσαντες τὴν φθορὰν αὐτοὶ καταλαβεῖν. καίσαρ δὲ τοιούτου μηνύματος αὐτῷ φθασαντος μὴ φθερᾶν. ἡγεῖτο γὰρ ἀντίοχος τὴν βασιλέων, ἐποίει τὸ θεῖον μείζονος ἀξίου φροντίσαι. τὰ γὰρ σαμόσατα τῆς κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται δὲ ἐπὶ τῷ εὐφράτῃ, ὡς ἔστι τῶν πάρθοις εἰς τοιοῦτον διαπεράσαι τόπον, ῥᾴστην μὲν τὴν διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ἐποδοχήν. πιστευθεὶς οὖν πόλις,

in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

CA. XXVI. De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa deuendita.

His autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum veniisset, neque falsum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantùm contigit occumbere, neque multos sauciari: Iudæorum verò ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

CA. XXVII. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

Iam verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: propterea quæ debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (cò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutũ autẽ receptaculũ. Fide igitur habita,

& potestate sibi permissa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúsque socius nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes, alásque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesæque Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quòd nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione quæ sibi ingereretur probaturum esse ratus: progressúsque de ciuitate centum triginta propemodum stadiis. in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam capesserent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipse verò cum alio milite in Antiochum ire rendebat. Non tamen rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quiduis pati sustinebat. adolescentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præstantibus filiis eius non erat facilè in calamitate sine pugna durare. Itaque ad virtutē se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullâque parte suarum virium diminuta discedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos se transtulêre, omniúmque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà transgressi sunt flumen Euphratem. hinc iam sine metu profecti, cùm ad Vologesem Parthorum regem venissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum verò, vbi Tarsum Ciliciæ venit, misso centurione Petus vinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermissáque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copiosè, sed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antè metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare concepêre. Cùm autem etiã Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæsar

καὶ λαβὼν ἐξουσίαν ποιεῖν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης δὲ τῷ μὲν τὸν αἴτιον ἀδίκων ποσδοκήτων, εἰς τὴν κομμαγηνὴν ἐνέβαλε· τῇ μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, καὶ πρὸς τούτοις λόχους, καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουν δ', καὶ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆς ἐμέσης δὲ καλουμένου σόημος. ἦν δ' αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν εἰσβολὴν εὐτακτότατα· τῇ γὰρ χώρᾳ τὴν χώραν αὐταίρειν. αἴτιος δ' ἀγγελίας ἀδοκήτου προσπεσούσης, πολέμιον μὲν οὐδ' ὁπωσοῦν προς ῥωμαίους ἔπαρσεν. ἐγὼ δ' πᾶσαν τὴν βασιλείαν ἃς εἶχεν ὅπλα κτήματος καταλιπών, μετὰ γυναικὸς, καὶ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ὅπως αὐτὸς μὲν καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξας τῆς ἐπενεχθείσης αἰτίας. καὶ προελθὼν ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ κατηυλίζετο. πέτος δ' ὅπλα μὲν τὰ σαμόσατα τοῖς καταληψομένοις ἀπολέλοιπε, καὶ δι' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' αἰτίου ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. ἐμὲ μὲν ὁ βασιλεὺς οὐδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προσήκατο πρᾶξαί τι πρὸς ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ τύχην ὀδυρόμενον, ὅτι δύοι παιδεῖν ὑπέμενε. νέοις δὲ καὶ πολέμων ἐμπείροις, καὶ ῥώμην σωμάτων διαφέρουσιν, οὐ ῥᾴδιον ἦν τοῖς πατρῴοις αὐτοῦ τὴν συμφορὰν ἀνεκτὴν καρτερεῖν. ξύντονοι γὰρ πρὸς ἀλκὴν ὅπφανής τε καὶ καλλίνικος. σφοδρᾶς δ' τῆς μάχης καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτοὶ τὴν αἰδρίαν διαφερόντως παρέχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθέντες τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἐπιέσας διελύθησαν. αἴτιος δ' οὐδ' ὅπλα τῇ μάχῃ τοῦτον κεχωρηκέναι τὸν τρόπον, μένειν αὐτὸν ἐδόκει· λαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίας, καὶ τὸ πρᾶξαι τὰ φρονήματα τῶν οἰκείων σφαλερῶς κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπηγγέλθη αὐτῷ τὰ βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ πρὸς τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, καὶ πάντων προδηλος ἦν ὑπόνοια. πρὶν οὐ τελείως ἐρημωθῆναι τῶν συμμάχων, τοῖς περὶ τὸν ὅπφανῆ, σώζειν αὐτοὺς ἐν τῷ πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δίκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν δρόμον διαλαβόντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὴ βασιλέα τῶν πάρθων βολογέσην κομισθέντες, οὐχ ὡς φυγάδες ὑπεδέχθησαν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὴν παλαιὰν ἔχοντες δι' ὁμονοίαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτόχω δ' εἰς ταρσὸν ἀφιγμένῳ δισχιλίας, ἑκατοντάρχην πέτος ὅπλα πέμψας, δεδεμένον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπέστειλεν. οὐσπασιανὸς δ' οὐχ ὑπέμενεν οὔτω πρὸς αὐτὸ ἀναχθῆναι τὴ βασιλέα, τὴ παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ δίκη τὰ τοῦ πολέμου πρᾶσαν ἀνεξαίτητον ὀργὴν διαφυλάττειν. κελεύει δὲ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντος αὐτοῦ τὰ δεσμὰ ἀφαιρεθέντα, καὶ παρεστῶτα τοῖς τοῦ ῥώμυλου ἄφιξιν, τὰ νῦν ἐν λακεδαίμονι διάγειν, δίδωσι τὰ μεγάλας αὐτῷ προσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς περὶ τὸν ὅπφανῆ πυθομένοις πρότερον σφόδρα περὶ τὰ παρόντα δεδιόσιν, αἰδέσθησαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσ-

δαίμονος φρονήσεως. ἐλπὶς δὲ καὶ αὐτοῖς τῷ θεῷ καίσαρος διαλλαγῶν ἐγένετο βολογέσου περὶ αὐτῷ κατειλήφατος, οὐδὲ γὰρ δι' ὁμονοοῦντας ὑπέμενον ἔξω τῆς ῥωμαίων ζῆν ἡγεμονίας· ὄντος δὲ καίσαρος

ἡμέρως

ἡμέρας αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς ῥώμην παρεγένοντο, τῷ πατρὶ ὡς αὐτοὶ ἐκ Λακεδαίμονος δι' ὀλίγου ἐλθόντος, πᾶσης ἀξιούμενοι τιμῆς, κατέμενον ἐνταῦθα.

Κεφ. κθ. Τὸ δὲ τῶν Ἀλανῶν ἔθνος, ὅτι μὲν εἰσὶ Σκύθαι φασὶ τὴν παραποταμίαν καὶ τὴν μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες, πρότερον δὲ ἡμῖν δεδηλώκαμεν. καὶ τούτοις δὲ τοῖς χρόνοις ἐπιπορευθέντες εἰς τὴν Μηδίαν, καὶ προσωτέρω ταύτης ἐπὶ καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλόντες, τῷ βασιλεῖ τῷ Ὑρκανῶν ἐμαλέγοντο. τῆς παρόδου γὰρ οὔσης διαστόμου B ὄντος, ὃν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλῆσιν ἐποίησε. καὶ ἐκείνου τὴν εἴσοδον αὐτοῖς ἀνοιγόντων, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προϋπολαβόντες τοῖς Μήδοις ἐπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀνάμεστον βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς πολεμίους αὐτίσασθαι. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν χώρας πάσης ὑπὸ δίους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγὼν, τὴν μὲν ἄλλων ἁπάντων ἀνάστατον ἐγκαταλέλοιπε, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς C ἀλλὰ καὶ τὰς ἑκατὸν δοὺς τάλαντα. μὴ πολλῆς οὖν ῥαστώνης ἀμαχεὶ ποιούμενοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς Ἀρμενίας προσῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηνικαῦτα δὲ αὐτοῖς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπατεύσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενος μάχην, ἀνάμεσον ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς ζωὸς ἁλῶναι τὸν ἀνάστατον. βέλος γὰρ αὐτῷ τὸν πόρρωθεν προσβαλὸν ἔμελλεν ἀπολεῖν, εἰ μὴ τῷ ξίφει διὰ τοῦ D ὀπισθίου τὸν τόνον πόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δὲ καὶ διὰ τὴν μάχην ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δὲ πλῆθος αἰθρόπων, καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῷ βασιλεῖ πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

Κεφ. λ. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰουδαίας βάσει παλαιπάσαντος, φύλλιος σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. καὶ τὰ μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρᾶν τὸν πόλεμον κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐπράτυνον ὅπλα τὰ πᾶσαν ἐν τοῖς E τόποις δύναμιν συνάγοντες. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον μασάδα. προέστηκε δὲ τοῦ καλουμένου αὐτοῦ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ἀπόγονος ἰούδα τοῦ πείσαντος Ἰουδαίων ἐπ' ὀλίγους, ὡς προέτερον διδηλώκαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε κυρηνίου τιμητὴς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέπεισαν ὅπλα τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίοις θέλουσι, καὶ πάντα τρόπον ὡς πολεμίοις προσφέροντο, καὶ τὰς μὲν κλήσεις ἁρπάζον- F τες, καὶ φονεύοντες, τοὺς δὲ οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. ἐδόκει γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅτους ἀληθεῖς τὴν ἐλευθερίαν Ἰουδαίοις ἐλθυθερίαν προϊεμένους, καὶ δουλείαν αἱρεῖσθαι τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ὁμολογουμένως. ἦν δὲ ἄρα τοῦ προφάσεις εἰς πρόκάλυμμα τὸ ὠμότητος, καὶ τὸ πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον σαφὲς δὲ ἐξ ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως ἐπιμάσαν, καὶ τὸ πρὸς ῥωμαίους συμπέσειν πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τὴν G μέγιστα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἐγκύειν. καὶ τὸ τοῦ πρόσθεν πάλιν τὸ προφάσιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τὸ πονηρίαν αὐτῶν ἐξ τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. ἐγκύει γάρ πως ὁ χρόνος ἐκείνοις παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν καινὸν ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν μήθ' εἴ τις θηριώδη ἐξεπλάττων ἐθελήσειεν

A his mansuetè facultatem dedisset, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi mansêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ sint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito consilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populosos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculsus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus cesserat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & vsque ad Armeniam vastantes omnia processêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixisset, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atque ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam verò hominum multitudinẽ, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad sua domicilia redière.

CAP. XXVIII. Excidium Massadæ castelli minimi.

APud Iudæam verò mortuo Basso, Flauius Silua in administratione succedit. & a liam quidem terram bello subactam videns, vnum autem adhuc rebelle superesse castellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps verò sicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaserat, vt antè diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omníque modo his quasi hostibus vtebantur, diripiendo quidẽ & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidissent: magísque se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id planè causatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum autem rebus effectum est. Nam iidem illi & defectionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter susceperunt. Causa verò peior illorum in eos facta est: & cùm mentita prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiæ suæ iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tẽpus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundissimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere voluisset

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnumerant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intẽtato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mẽsa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si manſuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam patere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidêre, summámque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis peremptí cruciatibus pertulêre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidẽ statim omnes obtinuit, præsidiis vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellũ autẽ muro circumdedit, ne quis obsessorũ fugiẽdi facultatẽ haberet, vtq; custodes

ἔχειν αὐτὸ καινότερον ἐξευρεῖν. οὕτως ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ πάντες ἐσπούδασαν, καὶ πρὸς ἀλλήλους αὖτε πρὸς τὸν θεὸν ἀσεβείας, καὶ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακῶντες, οἱ πολλοὶ τοὺς δυνατοὺς ἀπολλύναι σπεύδοντες. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τοῦ τυραννεῖν· τοῖς δὲ διάζωσις καὶ τὰ τῶν ὑπέρων διαρπάζειν. πρῶτοι μὲν οἱ σικάριοι τὴν ἀδικίαν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἦρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτε ἔργον ἀπείρατον εἰς ὄλεθρον τοῦ ἐπιβουλευθέντος παραλιπόντες. ἀλλὰ καὶ τούτους ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτοῦ μετριωτέρους. καὶ γὰρ μόνον αἰρῇ πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστους μάλιστα δὲ τὴν πολιτικὴν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος, ἀλλὰ καὶ κοινὴν τὴν πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, ὁποῖα πρὸς ἦν ἔμελλεν αἰθρώπους ἤδη καὶ τὸν θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. ζάπειζαί τε γὰρ ἄθεσμον παρεπάθετο, καὶ τὴν νενομισμένην καὶ πάτριον ἐξεδιήτησεν ἁγνείαν, ἵνα μὴ μηκέτι θαυμαστὸν εἰ τὸν πρὸς αἰθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τὸν πρὸς θεὸν εὐσεβείας ὕστατα καταμανείς. πάλιν τοίνυν ὁ γιώρα σίμων, τὶ κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἦλθεν ἀπόσχετο σωμάτων, οὗ τὸν αὐέδειξεν τύραννον; ποία ἢ αὐτοῖς φιλία, ποία ἢ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, ἀγρὶ θερμοτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κακῶς ποιεῖν, ἀργοῦς ἔργον εἶ πονηρείας ὑπελάμβανον. λαμπρὸν δὲ φέρειν ἔδοξεν ἠγοῦντο, τὸ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημιλλήσατο δὲ καὶ τοῦτον δεινότητα, ἡ τῶν ἰδουμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας κατασφάξαντες, ἵνα μηδὲ μέρος τι τῆς πρὸς θεὸν εὐσεβείας ἀφυλακτῇ, πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἐπιπολιτικοῦ σχήματος ἐξέκοψαν, καὶ τὸ τιμιωτάτην εἰσάγαγον ἀρχὴ πάντων αἰρέσεων. ἐν ᾗ τὸ τῶν ζηλωτῶν κληθέντων γένος ἤκμαζεν, οἱ τῶν προσηκόντων ἔργων τοῖς ἔργοις ἐπηλήθευσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδὲ εἴτι πρότερον προϋπαρχὸν ἀμήτιμον παρέλιπον, αὐτοὶ προεξεπόντες ἀζήλωτον· καίτοι τὴν προσηκόντων αὐτοῖς, ὑπὸ τῶν ἐπ' ἀγαθοῖς ζηλουμένων ἐπέθεντο, ἢ καλῶν μὲν διώκοντες τὰ ἀδικουμένων, ἀλλὰ τὴν αὐτῶν ἀπειρόδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιγαροῦν προσῆκον ἔκαστοι τὸ τέλος ἔσχαντο, τῆς θεοῦ τὴν ἀξίαν ὀφλὸν πᾶσιν αὐτοῖς πικρείαν βεβαδίσαντος. ὅσας γὰρ αἰθρώπου δύναται φύσεις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσας κατέσκηψαν εἰς αὐτούς, μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου τελευτῆς, ὧν ὑπέμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ὑποθανόντες. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῶν οὐ προσῆν. τοὺς δὲ ταῖς ἐκείνων ὠμότησι προσπεσόντας, οὐ τῷ παρόντος ἂν εἴη καιρῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

ΕΠὶ δὲ τὸ γεάζαρον, καὶ τοὺς κατόχους σὺν αὐτῷ τὸν μασάδαν εἶκε, ὁ τῶν ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τοὺς δ' ιουδαίους ἄγων· καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης δύο μέρεσι, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀχυρωτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατέστησας. τεῖχος δὲ περιβαλὲ κύκλῳ πρὸ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδενὶ τῶν πολιορκουμένων ῥᾴδιον ἀφυγεῖν, καὶ ἐφαμίλλιον

τοῖς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ κατεστρατοπέδευσε πρὸς τόπον, ὡς
μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐπιτηδειότατα ἐκλεγών,
καθ' ἓν αἱ πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνήπτον
ζον, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων δύσκολον.
ὑδωρ μὲν γὰρ οὐκ ἔξωθεν μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο καὶ σὺν μεγά-
λῃ ταλαιπωρίᾳ τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων Ἰουδαίων.
ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, πόσιν τό-
τε μεθυμίαν ἐξαιρεῖ πηγὴν αἱ δι' ὅλου τόπους. ταῦτ' οὖν πρε-
σκοπούμενος ὁ σίλλας ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἐξέ-
πεμπε, πολλῆς ἐπιτηδείως καὶ ταλαιπωρίας δεομέ-
νην, διὰ τὴν ὀχυρότητα τῆς πέτρας τοιοῦδε τὴν φύ-
σιν ὑπάρχοντος. πέτρα οὐκ ὀλίγη τῇ περιόδῳ καὶ μή-
κει ὑψηλή, πανταχόθεν περιῤῥῶγασι βαθεῖαι φά-
ραγγες κάτωθεν ἐξ ἀφανοῦς τέρματος, χρημνώδεις
δι' ὁδοῦ, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλὴν δυοῖν
καὶ δυοῖν τόποιν ἡ πέτρας, εἰς αὖθις οὐκ ἀμέμπτῳ παρ-
κούσης. ἔστι δὲ τῇ ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσφαλτίτιδος λί-
μνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, ἡ δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως
ἧ ῥᾷον πορεύσῃ. καλοῦσι δὲ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στε-
νότητι προσηκάσαντες, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἑλίγμοῖς. κλί-
ναν γὰρ πρὸς τὰς τῶν χρημνῶν ὀξυκρίας, καὶ πολλάκις
εἰς αὐτὸν ἀναστρέφουσα, καὶ κατ' ἀκρης ὀλίγης ἐκ-
μηκυνομένη μόλις φαίνει τὸ πρόσω. δεῖ δὲ βαλλάξαι τὸν δι' αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν ἐ-
ρείσαντα. ἔστι δὲ καὶ τῷ παροδιαίτατα πρόδηλος ὁ-
λεθρος· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος χρημνῶν ὑπονέμηνε,
τῇ φοβερότητι πᾶσαν δι' ὅλου μίαν ἐκπλῆξαι δυνάμε-
νον. διὰ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους ἑξήκοντα, κο-
ρυφὴ τὸ λοιπόν ἐστιν, οὐκ εἰς ὀξὺ τέρμα συνηγμένη, ἀλλ'
ὥστ' εἶναι κατ' ἄκρας ἐπίπεδος. ἐπὶ ταύτῃ πρᾶτος μὲν
ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο φρούριον Ἰωνάθης, καὶ
περιῴκοδόμησε μασάδαι. ὕστερον δ' ἡρῴδης τῷ βα-
σιλεῖ δεῖ πολλῆς ἐχρήσατο σπουδῆς, ἡ τὸ χωρίου κατα-
σκευή. τεῖχος τε γὰρ ἦγεν περὶ ταύτα τὸν κύκλον τῆς
κορυφῆς ἐπὶ σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πε-
ποιημένον, ὕψος δὲ δεκάπηχυ, καὶ πλάτος ὀκτὼ πή-
χεις ἔχον, τειάκοντα δ' αὐτῷ καὶ ἐπὶ πύργοι πεν-
τηκονταπήχεις ἀνεστήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήμα-
τα διελθεῖν πᾶν τὸ τεῖχος κύκλῳ ἀνοικοδομημένα.
τῶν δὲ κορυφῶν πόνα καὶ πεδίου παντὸς οὔσαν μα-
λακωτέραν, αἴπηκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς· ἵν' εἴ πο-
τε τῆς ἔξω τροφῆς ἔπορεία γένοιτο, μὴ δι' αὐτὴν κάμοιεν
οἱ τῶν αὐτῶν σωτηρίαν τῷ φρουρίῳ παρεσκευάκότες.
καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τῶν
δεῦρο τῆς ἐπιφερείας ἀνάβασιν, ὑπονόστου μὲν τῆς τῶν ἄ-
κρας τειχῶν πρὸς τὸν ἄρκτον ἐγκλίνου. τὸ δὲ βα-
σιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερόν, πύρ-
γους ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τετραγώνους. ἦτο
δὲ οἰκημάτων κάλλει καὶ σοᾷ καὶ βαλανείων κατα-
σκευῇ, παντοίᾳ καὶ πολυτελεῖ λίθῳ, κιόνων μὲν ἀπαν-
ταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ ἐν
τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου ποικίλου πεποικιλμέ-
νων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τόπων αὖθις τὸ
καὶ δεῖ τὸ βασίλειον, καὶ πρὸ τοῦ τείχους, πολ-
λοὺς καὶ μεγάλους ἐστιμήκει λάκκους ἐν ταῖς πέ-
τραις, φυλακτηρίους ὑδάτων, μηχανώμενος ἐξ ὁτου-
φηλίας, ὅσοι μὴ πηγῶν ὄντι χορηγούμενοι. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν
ἀνέφερεν, ἔξω θεν ἀφανὴς. οὐ μὴν οὐδὲ ταῖς φανεραῖς ὁδοῖς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίοις.

A perſeuerarent. ipſe verò caſtris locum occupat, ad obſidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte caſtelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtenſilium. Non ſolùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in caſtra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus naſcebatur. His autem diſpoſitis, Sil-
B ua obſidionem aggreſſus eſt, artis ac laboris egentem, propter caſtelli munitionem, cuius natura huiuſmodi eſt: Saxum gyro non exiguum, & excelſum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuiſibili ſuper fundo habens ſcopulos: ipſæque omniũ ſunt animalium greſſibus inacceſſæ, niſi quòd duobus modis idem ſaxum in difficilem explicatur aſcenſum. Eſt autem vnum, iter
C ab lacu Aſphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex anguſtia crebríſque flexibus capta ſimilitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac ſæpe in ſe reuertens, paulatim rurſum producitur: vixque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutãti veſtigium, neceſſe eſt altero pede niti. Eſt autem certa pernicies, ſi quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiſcit, vt quæ horrore quemuis terrere audaciſſimum poſſit. Per eiuſmodi viam cùm x x x. ſtadiis aſcenderis, quod
D reſtat verticis eſt non in acutum finem coacti, ſed vt habeat in ſummo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex caſtellum ædificauit, & appellauit Maſſadam. Pòſt autem Herodi magno ſtudio fuit loci illius ſtructio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, ſtadiorum ſpacio ſeptem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & x x v i i. turres quinqua-
E genorum cubitorum in eo ſtabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior eſſet, culturæ deſtinauerat: vt ſi quando externorum alimentorum penuria contigiſſet, ne hac quidem laborarent, qui ſalutem ſuam caſtello credidiſſent. Quin & regiam ſibi ædificauerat, ab Occidentalis partis aſcenſu, intra mœnia quidem arcis poſitam, vergentem autem ad Septen-
F trionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmiſſimas quatuor celſitudine ſexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum itémque balnearum varia erat & ſumptuoſa conſtructio, columnis quidem è ſingularibus ſaxis vndique ſubſtitutis, parietibus autem membríſque ſolida compage lapidum variatis. Ad ſingula verò habitacula, & in ſummo, & circa regiam, & ante turres multos magnóſque puteos in ſcopulis excideˊrat, cuſtodes aquarum:
G tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Foſſæ verò iter ex regia in arcem ſummam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifeſtæ quidem viæ facilem ſui vſum præbere hoſtibus poterant.

Nam Oriētalis quidem via natura eſt inacceſ-
ſa, vt ſuprà memorauimus. Occidentalem
verò, magna in anguſtia poſita turri conclu-
ſit, quæ non minore mille cubitorum ſpacio
ab arce diſtaret quam neque tranſire poſſe,
neque capi facilè videbatur. Inextricabilis au-
tem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat
fabricata. Ita quidem aduerſus hoſtiles impe-
tus natura ſimul & manu caſtellum erat com-
munitum. Intus autem repoſiti apparatus, ma-
gis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nã
& frumentum multum erat cõditum. & quod
in longum tempus ſufficere poſſet: vinúmque
multum & oleum: inſuper autem cuiuſq; legu-
minis fructus, & palmulæ coaceruatę. Cũctaq;
reperit Eleazarus, caſtello per dolum cum ſica-
riis occupato, matura, nihilque recens depoſi-
tis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata
ſunt, ad excidium à Romanis illatum centum
annorũ tempus agebatur. Quin etiam Roma-
ni fructuum reliquias incorruptas offendêre.
Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe
exiſtimet, non errauerit, quòd arcis altitudi-
ne ab omni terrena ac fœculēta materia ſit re-
mota. Inuenta eſt autem omnigenûm quoque
armorum multitudo, ab rege condita, quæ
decem millibus virorum ſufficerent, ferrúm-
que infectum, nec non æris & plumbi mate-
ria: quippe vt magnis de cauſis factum crede-
res apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum
caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex
periculum ſuſpicantem: vnum quidem ab Iu-
dæorum populo: ne ſe depoſito, illos qui an-
tea reges fuerant, ad principatum reduceret.
Alterum verò maius atque atrocius, ab regina
Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſentētiam
non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba fa-
ciebat, poſtulans Herodem interfici, ſibi autem
obſecrans regnum Iudæorum donari. Et ma-
gis quis miraretur, nondum eius imperio An-
tonium paruiſſe, malè eius amore mancipa-
tum quàm non donaturum ſperaſſet. Propter
eiuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam
extremum belli contra Iudæos Romanis opus
reliquit. Nam quia foris iam locum omnem
muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà
diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè
procurauerat: incipit oppugnationem, vno
tãtum loco reperto, qui aggerum iactum poſ-
ſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab
Occidente, quod ad regiam ſummúmque
montem duceret, præcludebat, erat quædã con-
tinentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmq; por-
recta, celſitudine autem Maſſadæ trecentis cu-
bitis inferior, quam Leucē appellabant. Hanc
igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem ap-
portare militibus iuſſit: illis autem alacri ani-
mo & magna manu operãtibus, ſolidus ad du-
centos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm ne-
que firma neque ſufficiens machinis ferendis
hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribu-
nal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt,
altum itémque latum cubitis L. Erat autem &
aliarum machinarũ fabrica illis aſſimilis, quas
primò quidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

A ἡ μὲν γὰρ ἑῴα δι' αὐτὴν φύσιν ὡς προεῖπομεν ἄβατός ἐστιν. τὴν δ' ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μεγάλῳ καὶ τὸν στενόταπον πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντα τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἔλαττον διάστημα χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος δὲ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, φύσει τε καὶ χειροποιήτως, τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

B Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων παρασκευῶν, ἔτι μᾶλ- Κεφ. λϛ.
λον αἴ τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν διαμονήν. σῖτος τε γὰρ ἀπέκειτο πολλῷ χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνος τε πολὺς ἔτι καὶ ἔλαιον· ἔτι δὲ παντοῖος ὀπωρείων καρπὸς, καὶ φοίνικες ἐπισώρευτο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τῷ φρουρείῳ μὴ τῶν συμβεβηκότων ἐγκρατὴς ὄλῳ γεγονὼς ἐνιαυτῷ καὶ μησὶν ὀκτὼ κεκμηκόσιν ἀποδέοντα· καίτοι χιλίων ἀπὸ τῆς παρασκευῆς

C εἰς τόδε ὑπὸ ῥωμαίοις ἄλωσιν, ἑκατὸν καὶ χρόνος ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ ῥωμαῖοι τοὺς ἀφειλημμένους τῶν καρπῶν εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι τὸν ὑπολαμβάνειν τὸν ἀέρα τῆς ἐγκρατοῦς, ὑψηλὸν τῷ φύσει τε ἄκρον, πάσης ὄντα γειώδους καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κράσεως. διόρθωσι δὲ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐποτισθησαν εἰσθύρων, ὡς αὐδᾶσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργύρου τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἄπο δὲ τῶν Μασσαδηνῶν, ὅτι μεγάλαις αἰτίαις

D ἠθροίσθη. λέγω γὰρ ἑαυτῷ τὸν πρόνοιαν τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλοῦν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν Ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλείας ὅτι τάχιον ἀρχῶν καταλάβωσι. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἀπὸ τῆς βασιλευούσης Αἰγύπτου Κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τὴν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπέκρυπτεν, ἀλλὰ πολλάκις Ἀντωνίῳ λόγους προσέφερε, τὸν μὲν Ἡρῴδην ἀπολέσαι ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων

E δωρεάν. καὶ μᾶλλον αἴ τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ ὑπακούει, κακῶς ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, οὐχ ὅτι σφᾶς αὐτοὺς χαρίσασθαι προσεδόκησε. σχὼν τοιούτους μὲν φόβους Ἡρῴδης μάσασθαι κατεσκευάσατο, ἔμελλε ῥωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον τοῖς πρὸς Ἰουδαίους πολέμου τελευταῖον.

Ἐπεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη προετετείχιστο πάντα τὸν τόπον Κεφ. λγ.
ὁ τῶν ῥωμαίων ὡς προεῖπομεν ἡγεμών, ἵν' μή
τινα ἀποδρᾶναι φεύγοντα παρέλθοι τὴν ἀκριβεστάτην
ἐπιχείρησε πολιορκίαν, μόνον δ' ἐᾶσαι τὸν τόπον, ὅπερ ἐκ-
λιπὴν χωμάτων δι' ἑξακοσίων συνεπλήρωσεν. μὴ γὰρ τὸ ἀφιστάμενον πύργον τῆς ἀπὸ τοῦ δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τὸ βασίλειον, καὶ τὴν ἀποφορὰν, ἣν τοῖς ἐξοχὴ πέτρας ὑπερηφθης τῷ πλάτει καὶ πολὺ φερομένους, τῷ δ' ὕψει τοὺς μασάδας ἑξακοσίους πήχεις ὑπερέβαλλεν δὲ αὐτὸν ὠνόμαζον. ὅπερ ταύτην οὖν αἰδεσθεὶς, καὶ κατα-

G χὼν αὐτὸν ὁ σίλβας, ἐκέλευε τὸν στρατὸν χοῦν ὑποφέρειν. τῷ δὲ προθύμως καὶ μὴ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στερεὸν εἰς ἑξακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον οὔτε αὐτάρκεις ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὑπερβάθειαν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συμπερισσόμενον ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρος τὸ μὴ ὕψος. ὧν δὲ ἄλλων τὰ μηχανήματα ἡ κατασκευὴ ἐδεήθησεν τοῖς ὑπὸ μὲν Οὐεσπασιανοῦ πρότερον,

μὴ

μὴ ταῦτα δ' ἐπὶ πᾶσι τοῖς πολιορκίαις ὑπομενθεῖτα. ἡ πύργος ἑξηκοντάπηχυς συνετέθη, σιδήρῳ κατατεφρωμένος ἅπας, ἐξ οὗ πολλοῖς ἐξυβρίσθη, καὶ προβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀπέστειλαν καὶ ἀφεκτέον ἐποίησαν. ἐν ταυτῷ δὲ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευάσας μῆλον, συνεχεῖς ποιεῖται κελεύσας τοῦ τείχους τὰς ἐμβολάς· μόλις μὲν ἀλλ' οὖν ἀπερρήξας τι μέρος αὐτοῦ, καὶ πίπτει. φθάσασι δ' οἱ σικάριοι ταχέως συνδοῦναι οἰκοδομήσασθαι τεῖχος· ἕτερον, ὁμοῖον τοῦ μηχανημάτων ἔμελλεν ὁμοίου τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ ἔτι τῶν σφενδονῶν τὴν ἐμβολὴν ὑπεκλύζον συνάμυνον, τοιοῦδε τρόπου καταισκευάσαι. δοκοὺς μεγάλας ὅσον μῆκος ἐφεστεχεῖς, ἀλλήλαις καὶ τὸ μεσὸν συνέθεσαν· δύο δ' ἦσαν σιροὶ ἀλλήλοις τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶχε πλάτος τείχους, ἐκ μέσου ἀμφοῖν τὸ χῶμα ἀναφορὰν. ὅπως ὑπὸ μὴ ὑφυμένη τὸ χώματος ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἑτέραις δοκοῖς ὑπεκαρσίαις, τὰς καὶ μῆκος κειμένας διέδεσαν. τοῦτο οὖν ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τε ἔρυμα ἐφαπλήσιον. τοῦ μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ ἐφερόμεναι, ἐπεὶ κὰς ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον, ἐπίουσαι αὐτὸ ἐφεφότερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πολὺ μᾶλλον ἀφῆκεν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς ἐφεπιάταις ἐφεστάναι λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους εἰσακοντίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τῷ πυρὶ ἀνελάβετο, καὶ τῇ χαυνότητι πυρφορὸν δι' βάθους φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένου μὲν οὖν ἔτι τοῦ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἀῶθεν δὲ ἀποστρέφων ἐπ' ἐκείνους ἤλαυνε τὴν φλόγα, καὶ χαλὸν ἤδη τὰ μηχανήματα ὡς συμφλεγησομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότῳ μεταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίου τεφρονείας, καὶ πολὺς ἐναντίωσας δύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν ἔβαλε, καὶ πάλαι ἤδη δι' βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ φυγῇ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπεχώρουν, μᾶλλον ἢ ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες, καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ἀποδραίτες.

Κεφ. λδ'. Οὔτ' μὴν οὔτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐναποδρασμὸν ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἐμέλλεν ἐπιτρέψειν. δεῖν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τῶν πυρὸς ἀναιρεθέν, ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον, εἰ μὴ ἀλκῆς ἐπινοῶν, ἃ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αὐτῶν εἰ κρατήσαιεν, ὑπ' ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ παθήματος, θάνατον καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κρίνας ἐν τοῖς παροῦσιν ἄριστον, τοὺς ἀνδρωθεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγών, τοιούτοις ἐπὶ τοιῶν προεῖπεν λόγοις παρεκάλει. πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγαθοί, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, μόνος γὰρ ἔστ' ἀληθὴς ὅτι καὶ δίκαιος ἀνθρώπων δεσπότης, ἥκει νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι καλοῖς τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνωμεν, πρότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νυνὶ δὲ μὴ δουλείας ἑλόμενοι πικρίας ἀνηκέστους, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τε γὰρ πάντων ἀπέστημεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς πολυτάριοι. νομίζω δὲ καὶ θεοῦ τινὰ ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, ἢ δυνάσθαι καλῶς ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δὲ

A postea verò Titus excogitauerat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis baliſtarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre ſicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem ſimile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quà sectæ sunt continentes compoſuêre: earum autem ordines erant duo ſimiles: tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere ſpacium. ne verò crescente cumulo terra defluere, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem poſuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio ſimile: ſed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebat, lutóque ſubsidente ſtrictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vſque ad limum ſui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, ſpirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quaſi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidētia excitatus Auſter, multa vi in aduersum eum murum repulit: támque totus ardebat ex alto. Romani quidem cùm Dei vterentur auxilio, ad caſtra læti digrediebantur, decreto hoſtes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam ſubterfugeret: Sed neque ipſe Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permiſſurus erat, vt faceret. Videſ autem murum igne consumptum, alium verò nullum ſalutis modum neque virtutis excogitans: ſed his quæ Romani in ſe liberóſque ſuos, & coniuges facturi essent ſi vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: ídque ex præſentibus fortiſſimum ratus, validioris animi ſociis veſperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cũ olim vobis decretum ſit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij ſeruire, niſi Deo: is enim ſolus est verus & iuſtus Dominus hominum: ecce nunc tempus adeſt, quod factis veſtros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehoneſtemus, antè quidem ſeruitutem nec ſine periculo paſſi, nunc autem cum ſeruitute intolerabiles pœnas ſubituri: ſi viuos in Romanorum poteſtatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouiſſimi cũ his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datã, vt bene ac liberè poſſimus mori, quod aliis nõ euenit præter ſpẽ ſuperatis. Nobis autẽ

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis cõditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neq; nos illos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobiſipſis acerba peioráque ab hoſtibus eueniebant, de Dei voluntate cõiicere, & ſcire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tãtorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidióque prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere Iudæorum ſperabimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nulliúſque culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmq; habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſimè auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Priùs tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè ſcio, ſi neque corpora noſtra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victi ſumus: ſed ita, vt ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eũdem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius quemque apertiſſimus deterrebat interitus, aliúſque alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Quos cùm vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorãtes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multóque repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vſus exclamatione, lacrymantes attentiùs aſpectans. Plurimùm, inquit, opinione deceptus ſum. qui putarẽ viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quã viuere. Vos autẽ ne cuilibet quidẽ homini quicquam

προδηλος μὲν ὅτιν, ἢ ὀλιγωσομένοις μὲν ἡμέραν ἅλωσις. ἐλευθέρα δ' ἡ τῆ γυναικὶ θανάτου μὴ τὴν φιλτάτων αἵρεσις. οὔτε γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύσει οἱ πολέμιοι δύναν) πάντες δ' ἀχόμενοι ζῶντας ἡμᾶς λαβεῖν, οὐδ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. ἔδει μὲν δ' ἡμᾶς, ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν αὐτοκράτωρ θεὸς ἐποίησεν, πάντα καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπά, καὶ μάλιστα τὴν πολεμίων χείρα, τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης σοφίζεσθαι, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῆ φύλον ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατήγνωσε. μόρων γὰρ δ' ἡμῖν μεῖζις ποῦν ἡμῖν ἀπεμόμος, οὐκ ἂν τοσούτων μὲν ἀθρόων ἐλευθέρων, ἐφείκατο τὴν ἱερωτάτην αὐτῆ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῆς πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἆρα, καὶ μόνοι τῶν παντὸς ἰουδαίων ἡθους ἠλπίσαμεν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν ἡμόμοι, καὶ μηδεμιᾶ μετασχόντες, οἷ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας, χρείττονα τὴν ἐλπίδων ἢ ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκη παραγωγόν. οὔτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τῆ φρουρείω φύσις ἀνάλωτος ὅσα πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν ἀλλὰ καὶ ζοφῆς ἀφθονίαν καὶ πλῆθος ὅπλων, καὶ τὰ ἄλλα ἔχοντες ἀπροσδόκητα προσεπιδίδουσαν, ὑπ' αὐτοῦ προφανῶς τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, ἀπ' αὐτομάτης δὴ τὸ κατασκαφὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἀνέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλὰν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ἵνα ὧν μὴ τῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ ταῦτ' δι' ἡμῶν αὐτῶν ἐπέχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μείζισται. θυησκέτωσαν γὰρ γυναῖκες ἀτύφεστοι, καὶ παῖδες δουλείας ἀπείρατοι, μετ' δ' αὐτοὺς ἡμεῖς δι' ἡμῶν χάριν ἀλλήλοις προσάχωμεν, καλὸν ἐνταφιον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. προέτερον δὲ καὶ τὸ φρούριον καὶ τὰ χρήματα πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπηθήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα. μήτε τῆ ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τῶ κέρδους ἀμέτοχοι γενέσθαι μόνας ἐάσωμεν. αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσιν, ἐπὶ μὴ δι' ἀδ' ἃς ἐπεφήθημεν, ἀλλ' ἅπερ ἐξ ἀρχῆς διεγνώμεθα, θάνατον εἱλόμεθα πρὸ δουλείας. ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγε· οὐ μὴν κατ' αὐτὸ τὸ γνώμας προσέπιπτε τῆ παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἑτοίμως ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐπίπλαντο, καλὸν εἶναι τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ γυναῖς οἰκτους εἰσήει, ταύτας δὲ καὶ τ' ἑαυτῆ προδήλου τελευτῆς, εἰς τε ἀλλήλους ὑποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τ' γνώμης ἐσήμαρον. τούτους ἰδὼν ἐλεάζαρος ὑποδειλιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῆ βουλήματος τὰς ψυχὰς ἐκκλινομένους, ἔδοξε μή ποτε καὶ τοὺς ἐρρωμένως τῆ λόγων ἀκούσαντας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὐκοῦν αὖθις τὴν προκέλευσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπεγείρας, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης ῥωμένως, λαμπροτέρας ἐπεχείρῆ λόγοις, περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τὸ χειλιάσας, καὶ τοῖς δάκρυσιν ἀπειὲς ἐμβλέψας. ἢ πλέῖστον, εἶπεν, ἐψεύσθην, νομίζων αὐδράσιν ἀγαθοῖς τῆ ἴσῆ τὴν ἐλευθερίας ἀγῶνων συναιρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνᾶναι διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἤτε τῆ τυχόντων οὐδὲν εἰς ἀρε-

εἰς ἀρετὴν ἀδεῶς εἰς δ' τολμίαν ἀφορέροντες, οἵ γε καὶ τὸν ὑπὲρ μειζόνων ἀπαλλαγὴν κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. δέον ὑμᾶς τούτου, μήτε μελλῆσαι, μήτε σύμβουλον αἰτήσασθαι. πάλαι γὰρ ὑμᾶς ὑπὸ τῆς φρονήσεως αἰσθήσεως, παιδεύοντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλεσαν, ἔργοις τε καὶ φρονήμασι τοῖς ἡμετέροις τῶν γονέων αὐτοὺς βεβαιούντων, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὄντως αἰθερόποις, καὶ θάνατος. ἐλεύθερα μὲν γὰρ ἡδυσθερίαν δίδοις ψυχαῖς, εἰς τὸ οἰκεῖον, καὶ καθαρὸν ἀφίησι τόπον ἀπαλλαγεῖσαι, πάσης συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δεδεμέναι, καὶ τῷ τούτου κακῶν συνωμοτικῶς, πάλιν θέατον εἰπεῖν τὸ θνητὸν καὶ κοινωνία γὰρ θείῳ πρὸς θνητὸν, ἀπρεπὴς ὄντι. μέγα μὲν ἔν δύναται ψυχὴ καὶ σώματι συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτῷ ὄργανον αἰσθανόμενον ἀφανῶς αὐτὸ κινοῦσα, καὶ θνητὸν φύσεως περαιτέρω προάγουσα τῷ προσεῖναι τὸ μὲν, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα τοῦ καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ὑπὸ γῆν, καὶ προσκρεμαμένου χώρου ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰσχύος καὶ παντελοῦς ἀνωλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένουσα τοῖς αἰθεροπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς ὁ θεὸς· οὐδὲ γὰρ ἕως ὄντι ἐν σώματι θεωρεῖται. προσέστι γὰρ ἀφανὴς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττει, μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὸ ἄφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅπου γὰρ αἱ ψυχαὶ προσάπτηται, τοῦτο ζῇ καὶ τέθνηκεν ὅτου δ' αἱ ἀπαλλαγῇ, μόρου θνητοῦ ἀποθνήσκει. τοσοῦτον τοίνυν αὐτῇ ἀθανασίας. ὑπὲρ δὲ τεκμήριον ὑμῖν ἔστω τῷ λόγῳ ἐναργέστατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τοῦ σώματος αὐτὰς μὴ περιεπαούσῃ; ἡδίστῳ μὲν ἔχουσιν αἰάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῷ γηθόμεναι. θεοὶ δ' ὁμιλοῦσαι καὶ συγγένειαν πάντη μὲν ἐπιφοιτῶσι, πολλὰ δὲ τῷ ἐσομένων προθεσπίζουσι. τὸ δὲ δεδιέναι θάνατον, ἐν ὑπνῳ γινομένῳ αἰαπαύσει ἀγαπῶντας πῶς δὲ οὐκ αἰόντου ὄντι τοῦ ἐν τῷ ζῆν ἐλευθερίαν διήκοντας, τὴν αἰδίως φθονεῖν ἑαυτοῖς; εἶδ' εἰ μὴ οὐκ ἡμᾶς οἶκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλοις ἂν ἐδόκει γέλωτος πρὸς θάνατον ἑτοιμότητος. οὐ μὴν, ἀλλ' εἰ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων διδόμεθα πίστεως, ἐλέγχωμεν εἰς ἰνδοὺς τοὺς ἀσκεῖν ὑπερχουμένους. ἐκεῖνοι τοίνυν ὄντες ἀνδρες ἀγαθοὶ, τὸν μὲν τοῦ ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσεως λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένουσι· καὶ δίδοῦσι δὲ τὰς ψυχὰς ἀπολύσαι τοῦ σώματος, καὶ μηδενὸς αὐτοὺς κατισχεῖοντος κακοῦ, μηδὲ ἐξελαύνοντος, πόθῳ δ' ἀθανάτου ἀγωγῆς, προλέγουσι μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπιέναι. καὶ ἔστιν ὁ κωλύσων οὐδείς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς δι' αἰμονίζοντες, πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι δίδοσι δεήσεις. οὕτω βεβαίως, καὶ ἀληθεστάτῃ τῇ μετ' ἀλλήλων ἐν ἅπασιν πεποιθήσει. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι τοῦ ἐξαπαλμένου αὐτοῖς, πρὸς τὸ σῶμα φθάσαντες, ὅπως δὴ καὶ καθαρωτάτῃ ἀποκείνωσι τῷ σώματος τὴν ψυχὴν, ὑμνοῦμενοι πολλαπλασίως μᾶλλον ἢ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μικρὸν ἀποδημίας. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τὴν ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμβάνοντας. ἆρ' οὖν οὐκ αἰδέσθημεν χαίροντας ἰνδῶν φρονοῦντες, καὶ ἄχθη τῆς ἑαυτῶν ἀπολμίας τοὺς πατρίους νόμους εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰρεσιν ὁρίζοντες; ἀλλ' εἶμι καὶ τοὺς ὁμωνύμους ἐξ ἀρχῆς λόγους

neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis præstans. ad proprium putúmque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnáq; malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuę sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidē potest anima iuncta cum corpore: instrumētum enim facit suum, latenter id mouēs, & vltra mortalē naturā gestis producens. Verūtamē cū pondere, quo in terrā detrahitur, quódque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiq; liberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cùm recedit videtur, vnam quidem ipsa habēs incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidū moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes: sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Atramē si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desideriū, aliis quidem prędicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam; sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidêre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata putáque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiam⁹, propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominib⁹ ęmulādę videtur, inhonestè despiciamus? quāquā etsi cōtraria nos à principio instituisset

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cęſaream incolebãt Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cũ coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantũmodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cũ propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolẽtia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis accerbiſſimè trucidati ſũt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorũ LX. milliũm numerum audiebamus excedere. Illi quidem fortaſſe in aliena terra, cũ nullũ inueniſſent hoſtibus aduerſariũ, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hæc ad paucum tẽpus cùm ſuffeciſſẽt, ſeque ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorũ nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate nõ perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis nõ miſereatur? quiſve nõ antequã illa patiatur, mori properet? quorũ alij torti, támq; igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidẽ miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc

ἐπαιδ' ἀνθρώπῳ, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν αὐθρώποις ὄντι τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος, ὁ χρόνος καιρὸς ἡμᾶς ἐπιδεικνύει φέρειν αὐτὸν εὐκαρδίους καὶ θεοῦ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικε κατὰ τοῦ παντὸς Ἰουδαίων γένους, τοιοῦτον ἔθετο τὸ ψήφισμα ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπηλλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι κατὰ καιρόν. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν αἰτίαν ἀναθῆτε ταύτας τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς Ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ θεὸς αὐτοῖς πολεμίους διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺς ταῦτα συμβεβήκει, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γενομένη τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις Ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισαρείαν Ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ οὐδὲ μελλήσοντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίστασθαι, μετοξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ὅπλα μὲν, μηδὲ χεῖρας αἰτήσαντας ἅμα γυναιξὶ, καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδὲ αὐτοὺς Ῥωμαίους ἐπιβαίνοντες, οἱ μόνους ὡς ἡμᾶς ἠγρώμενοι πολεμίους τοὺς ἀφεστηκότας· ἀλλά φήσ' τις ὅτι καισαρεῦσιν ἰδίᾳ ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ τὸ καιρῷ λαβόμενοι, τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τὶ οὖν τοὺς ἐν σκυθοπόλει φάμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι δίχα τοὺς ἄλλους πολεμεῖν ἐπόλμησαν, ἀλλ' οὐ μετ' αὐτῶν συγχωρεῖν ὑμῖν Ῥωμαίοις ἀμυνόμενοι. πολὺ τοίνυν ὄφελος αὐτοῖς, ἡ πρὸς ἐκείνους εὔνοια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῶν γὰρ πανοικεσία πρὸς κατεφονεύθησαν, ταύτης τῆς συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀποδιδόντες. ἃ γὰρ ἐκείνοις ἐφ' ἡμῖν ἐκώλυσαν, ταῦτ' ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες. μακρὸν ἂν εἴη καθ' ἕκαστον λέγειν. ἴστε γὰρ ὅτι τῶν ἐν συρίᾳ πόλεων, οὐκ ἔστιν ἥ τις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας Ἰουδαίους οὐκ ἀπώλεσεν, ἡμῖν πλέον ἢ Ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε Δαμασκηνοὶ μηδὲν ζητήσαντες λόγον πλάσαι δυνηθέντες, φόνου μαρτύρου τὴν αὐτῶν πόλιν ἐνέπλησαν, ὀκτακισχιλίους σὺν τοῖς μυρίοις Ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ θυγατράσι δολοφονήσαντες. τὸ δὲ ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰτίας ἀπηρτισμένων, ἓξ που μυριάδας ὑπερβαλεῖν ἐπυθόμεθα. καίτοι οἱ μὲν ἴσως ἐν ἀλλοτρίᾳ γῆς οὐδενὶ αἰτίαν ἔχοντες πολεμίους οὕτως ἀπέθανον. τοῖς δὲ δὴ καὶ οἰκείας τὰς πρὸς Ῥωμαίους πολέμου ἀραμένοις, ἅπασί τε τὴν ἐλπίδα νίκης ἐχούσας ὑφαρπάσειν δυναμένοις οὐχ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους ἄρειον, πάντας πρὸς τὴν ὑπόστασιν ἐπέῤῥωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺν χρόνον ἀρκέσαντα καὶ τὰς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μείζονων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἥλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὴν ἐκείνων δίκλεισέαν νίκην, οὐκ εἰς τὴν τῶν ἀναστατωσαμένων σωτηρίαν διῳκημένα. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ὑπεθνήσκοντας δὶς ἀμονίζειν πρέπειν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ πρέπόμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις γενομένων, τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειεν, ἢ τίς οὐκ ἂν ἐπιχθείη πρὸ τῶν ταῦτα παθεῖν ἐκείνους ὑποθανεῖν. ὧν οἱ μὲν τραυλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι πρὸς δευτέραν αὖ τῶν τροφῶν ζωντες ἐρυλαχθήσαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολίμοις ὀφλισκάνοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιωτάτους ὑπολαμβάνειν τοὺς ἔτι

ζῶντας,

ζοντας, οἱ πολλάκις δι' ὁμόθυμοι θανάτου λαβεῖν οὐκ ἔ-
χουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῆ παντὸς ἰουδαίου γέ-
νους μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν περιβό-
λοις, τοσαύτα δ' αὐτῆς φερούσα περὶ μεγάθη πύργων
προβεβλημένη, πόλις ἦ χωροῦσα τοὺς εἰς τὸ πόλεμον
ἀρκέσαι, τοσαύτας ἦ μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα
τῆ ὑπὲρ αὐτὴ μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῶν ἡ θεὸν
ἔχειν οἰκιστὴν πεπιστευμένη; προῤῥιζος ὅλη βάθρων ἀνήρ-
πασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ τῆ ἀ-
νηρικόσιν αὐτὴν στρατόπεδον, ἐπὶ τοῖς λειψάνοις ἐποι-
κοδομῆσαι. φρισσάτω ἦ δύσηνι τῆ αὐτοδῆ τῶ τεμένους πα-
ρακάθηνται, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν κινήσῃ
ὑπὸ τῆ πολεμίων τιμωρημένη. ταῦτά τις ὀναῤ βαλ-
λόμενος ἡμῖν, καρτερήσῃ τὸν ἥλιον ὁρᾶν, καὶν δύνηται
ζῆν ἀκινδύνως; τίς ἔτι δ' παῖδός ἐχθρὸς ἢ τίς ἔτι
ἀνὴρ καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ αὐτὸ τῶ μέχρι νῦν
ζῆσαι μετανοεῖν. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκειμεν, πρὶν
τὰν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χεροὶν ἰδίαν καθασκα-
πτομένην πολεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, οὕ-
τως ἀδοσίως ἐξορυττόμενον. ἐπεὶ ἦ ἡμᾶς οὐκ ἀ-
γλυκὺς ἐλπὶς ἐβουκόλησεν ὡς τάχα που δυνήσε-
σθαι πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμύνεσθαι, φεύσῃ ἦ γέ-
γονε νῦν, καὶ μόνοις ἡμᾶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καταλέ-
λοιπε, ὧν δύστομα καλῶς ἐπιθανεῖν. ἀλλὰ σπεύσωμεν ἡμᾶς
αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι
παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. δύο μὲν γὰρ θάνατοι ἐ-
γκρίνονται μοι, καὶ ἑκάτερος ἐγκρινοῦσι. καὶ τὸν οὐδὲ
τοῖς δυσμενεστάτοις ὄντα ἀκουσιῶν. ὕβρεις ἦ καὶ δουλεία, καὶ
τὰ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμάλωτον ἀγομένας μὴ τέ-
κνων, ἐπ' ἔσχατον αὐθαδέστατος κακὸν ἀνθρώπους ἀναγκάζον,
ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὴν αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν, οἱ
πολὺ πρὸ αὐτῶν ἀποθανεῖν καὶ θυλάσσοντες. ἡμεῖς δὲ
ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέσημεν, καὶ
τὰ πολυτελῆ νεὼ δὴ σεσηλεία προσκαθημένων ἡ-
μῶν, οὐχ ὑπηκούσαμεν. τίνι τίνων ἐκ ἔστιν ὁ θυμὸς αὐ-
τῆ προθυμος, ἐκζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν. ἄθλιοι
μὲν οἱ νέοι τῆς ῥώμης τῆ σωμάτων, εἰς πόλλας αἰκίας
ἀρκέσοντες, ἄθλιοι δ' οἱ παρηβηκότες, φέρειν τῆς ἡλι-
κίας τὰς συμφορὰς ἀδυναμίαν. ὄψεταί τις γυναῖκα
πρὸς βίαν ἀγομένου φωνῆς ἐπακούσας ἦ τέκνου, πατέ-
ρα βοῶντος χεῖρας ἀνθημένου, ἀλλ' ἕως οἷόν ἐλεύθε-
ραν καὶ ξίφος ἔχουσι, καλὰν ἐπουργίαν ὑμῖν ἐπουργή-
σουσιν, ἀδούλωτοι μὲν ὑπὸ τῆ πολεμίων δοτοθανεῖν
θέλουσιν, ἐλεύθεροι ἦ μὴ τέκνων καὶ γυναικῶν, τῶ ζῆν σπευ-
σείλεσθαι. ταῦτ' ἡμᾶς οἱ νόμοι καλοῦσιν, τοῦτ' ἡμᾶς
γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. δότωσαν τὴ φύσιν θεὸς
ἀπόσταλκε. τοῦτον ῥωμαῖοι τιθάσσια θέλουσι, καὶ μὴ τις
ἡμῖν πρὸ τῆς ἁλώσεως ὑποθήκη δεδώκασι. σὺ δύνα-
μαι σοὶ αὐτὴ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς κατ' ἡμῶν δου-
λώσεως, ἐκπλῆξιν ἦ θανάτου, καὶ θαῦμα τῆς τόλμης
καταλιπεῖν.

Κεφ. λε. ΕΤι μὲν βουλόμενον αὐτὴ προκαλεῖν, πάντες ὑπε-
τίμησαν, καὶ πρὸς τὸ σῶζειν ἦ πλείονι, ἀνεπιχέ-
του πόθος ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ θαυμασάντες ἀπῆ-
σαν, ἄλλος πρὸ ἄλλε φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐ-
πίδειξιν εἶ τῆς ἀνδρίας, καὶ τῆς εὐβουλίας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις ἡμύνω. ὀρθῶς τοσοῦτος αὐ-
τοῖς γυναικῶν ἐ παίδων, καὶ τῆς αὐτῆ σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὲν οὐδ' ὡσπερ. ἂν τις φήθη τῆ σπεύσει
σπεσόντες ἠμελημένοι σπάσαι, ἀλλ' ἀτενῆ τὸ γενόμενον διαφυλάξαι, οἵαν ἔσχε τῆ λόγων ἀναγκαίαν, τῆ μὲν οἰ-
κείᾳ καὶ φιλοτέκνῳ πάθους ἅπασι ὠδαμένοντος, τὸ λογισμῶ δ' ὡς τὰ κέρδη βουλομένοις τοῖς φιλτά-

A viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gētis Iudææ metropolis fuit? Tāris quidē murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turriúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiēs, tot autē virorū pro se pugnantiū multitudinē continens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolā credebatur? Radicitus ex fundamētis erepta est, soláque eius monumenta restant, eorū
B à quibus excisa est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputās quisquam nostrum, aspicere solem durabit etiā si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeò patriæ, quis tā imbellis, aut parcus animæ, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquā illā
C sacram ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquam templum sanctum tāta impietate funditus eruiri: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod forte poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dū nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eámque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò &
D seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectū: sed hæc sua timiditate perferunt, qui antè mori cùm licuit noluēre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorū iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos
E sufficient cruciatus: miserandi autem proiectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habēt, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt; hęc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cōtraria Romani volunt, & ne quis nostrūm ante
F excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporé mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc eū orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius aliumantecapere cupiebat: hoc specimē esse fortitudinis, rectíq; consilij existimantes, ne quis
G extremus remanere videretur: tantus eos & cōiugum & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent:

habuerunt:propriū quidem earūmq. affectum A retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cū amplexu dicebāt,ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur:& simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorū,quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationē habētes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est.Cuncti autem coniunctissimos trās- B fixēre:miseri,quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere , malorum omniū videbatur esse leuissimū. Igitur neque horum iam factorū dolorē tolerātes,& interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tēpus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus.vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi,eósq.complexi manibus, C parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Illi autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legē in sua quoq.morte statuerunt,vt cui obtigisset,nouē perēptis semet super eos occideret. ita omnes sibi cōfidebāt, quod neq. in audēdo, neq.in sustinēdo facinore,præstaret ali⁹ alij.Et ad extremū cæteri quidē se neci supposuere: vn⁹verò atq. nouissim⁹,circūspecta multitudine mortuorū,ne quis fortè in multa cæde superes- D set,qui suæ manus egeret:vbi cognouit omnes peremptos,ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio,iuxta suos affectus occubuit.Et illi quidem perierant,nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse.Latuit autem vna mulier senior,& alia quædā Eleazari cognata,plurimum doctrīna sapientiáque mulieribus præstans, & quinq. pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abdi- E ti,cū alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulierib.simul ac pueris.Hęc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die.Romani autem adhuc pugnā expectātes manè aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cū verò hostium neminē viderent,sed vndiq.versum acerbam solitudinem, ignémq.intus ac silentium,quid factū esset cōicere non poterant, & ad extremū velut im- F pellentes ictum arietis,vlulatum,si quem fortè prouocarent,dederunt. Clamorem autē sensēre mulieres,& ex cloacis emersæ,factū Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè.Non tamē Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilē nō credētes.Ignē verò extinguere conabantur,pérque hunc viam sectantes citò in re- G giam peruenēre: conspectáque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

CAP. XXIX Interitus sicariorum, qui in Alexandriā & Theudiō fugerant.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

τοις ὑπερφρονοῦσι. ὁμοῦ γὰρ ἐπαπάζοντο γυναῖκας περιπτυσσόμενοι, & τέκνα φιλοῦντες ἐπεσηκαλίζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δ' ὥσπερ ἀλλοφύλοις χερσὶν ὑπουργοῦντες, σιωπῇ τὸ βούλευμα, τὴν ὠμότητα ὧν πείσονται κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις νομίζοντες, ἀνεδαμάσθησαν πρὸς τὸ κτείνειν αὐτοὺς ἀνάγκης ἔχοντες καὶ πόθος, μηδεὶς πολίτου τοῦ ἁλόντος ἐπὶ δουλείαν ἀπαντᾶν. πάντες δ' ὡς τάχιστα τὴν οἰκειοτάτην διεξῆλθον· ἄθλιοι τῆς αὐτῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχεὶρ γυναῖκας τὰς αὑτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. οὕτοι δὴ τίνων ἢ δίκη τοὺς πανοικησίους ὀδύνῃ ἐπιφέροντες, & τοῖς αἰτήσασθαι νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν βραχὺν αὐτοῖς ἐπὶ χρόνον διαμένωσι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ σωρεύσαντες πῦρ ἐπὶ αὐτὴν ἐνέβαλον. κλήρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἀπάντων σφαγεῖς ἐσομένους, & γυναιξὶ τοῖς αὑτῶν καὶ παισὶ κειμένοις περιχύσαντες καὶ τὰς χεῖρας περιβαλόντες, παρεῖχον ἑτοίμους τοὺς σφαγεῖς, τοῖς τῶν δυστυχιῶν ὑπουργοῖς ἐκπλοῦσιν. οἱ δ' ἀρξάμενοι πάντας φονεύσαντες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τοῖς κλήρου νόμον ᾤεσαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἐνέας κτείνας ἑαυτὸν δεῖ πᾶσιν αὐλῇ. πάντες οὕτως ἐθαῤῥουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὄψιν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλως ἄλλου διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τοὺς σφαγεῖς ὑπέστησαν, ὁ δ' εἷς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων καὶ ἀθεσίας μή που τις ἐπὶ πολλοφόνῳ τῆς αὐτοῦ λείψεται χειρὸς δεδιώς, ὡς ἐγνω πάντας ἀπηρημένους, πῦρ μὲν πολυτελοῖς βασιλείοις ἐνίησιν. ἀθρόα δ' ἡ τῆς χειρὸς δι' αὐτοῦ πᾶν ἐλάσασα τὸ ξίφος, πλησίον τῶν οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ὑπεληφότες ἀδεμίαν ψυχὴν ὑπολείπεσθαι ἐξ αὐτῶν ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἦλθε δ' ὅμως πρεσβύτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις ἐλεαζάρου, φρονήσει καὶ παιδείᾳ πλείστων γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἷ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς ἐγκατακρυβῆναι, τῶν ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, οἳ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναειθρυμμένων. καὶ τὸ πάθος ἐπεφέρθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνός.

Κεφ. λς.

Οἱ δ' ῥωμαῖοι μάχῃ ἐπιφερόμενοι ὑπὸ τὴν ἕω διαστιβασάμενοι, καὶ τὰς ὑπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους ταῖς ὑπαθράαις μετερύσαντες, προσβολὴν ἐποίουν. βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δηλονότι πανταχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ στοιβήν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, & τέλος εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον προκαλέσαιντο. τῶν δ' βοῆς αἴθησις γίνεται τοῖς γυναίοις, καὶ τῶν ὑπονόμων ἀνασθύσας, τὸ προσχθὲν ὡς ἔσχε, πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμήνυον, πάντα τῆς ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐπροσήχθη, σαφῶς διδηλουμένης. οὐ μὴν ῥᾳδίως αὐτῇ προσεῖχον τῷ μεγέθει τὸ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐπεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ τοχέως ὁδὸν δι' αὐτοῦ τέμνοντες, τῷ βασιλείων ἐντὸς ἐχώρουν. & τῷ πλήθει τῶν πεφονευμένων ὑπερτυχόντες, οὐχ ὡς ὑπὸ πολεμίοις πεσοῦσιν. ἡ γὰρ ὀλιγανθρωπία τοῦ βουλεύματος, καὶ τὸ ἐν τοσούτοις ἄῤῥηκτον ὑπὸ τῶν ἔργων ἐπιδείκνυσθαι τὴν θανάτου καταφρόνησιν. τοιαύτης δὲ τῆς ἀλώσεως γενομένης, ὑπὸ μὲν τῷ φρουρίου καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν

εἰς

εἰς καταφρόνησιν. οὐδὲ γὰρ ὑπελέλειπτό τις τῷ κατὰ τὸν χώρον πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα ἡ μακρᾷ τὸ πολέμου κατέστραπτο, πολλοῖς καὶ τῷ ἀπωτάτω καθοικουμένων, αἰσθησιν μὴ κίνδυνον παρεχῆς ἅπασχόντος.

Κεφ. λζ. ΕΤι δὲ καὶ περὶ Ἀλεξάνδρειαν τὸ ἐν Αἰγύπτῳ, μὴ ταῦτα συμβῆναι φόλλοις Ἰουδαίων ὑπενόησεν. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς πόλεως τῷ σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν δυνηθεῖσιν, ἐκ ἀπόχρη τὸ σώζεσθαι· πάλιν δὲ καινοτέρας ἐπιχειρεῖν πράγμασι καὶ πολλοὺς τῷ ὑποδεξαμένῳ, ἐπιθυμοῦντ' ἐλευθερίας αἰτιᾶσθαι, καὶ Ῥωμαίοις μηδὲν κρείττους ἑαυτῷ ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῷ οὐκ ἀφανῆ τινες Ἰουδαίων αὐτόθεν, τοὺς μὲν ἀπέφαινον, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπέκειντο πρὸς τὴν ἀπόστασιν συγκαλοῦντες. ὁρῶντες δ' αὐτῷ τὴν ἀπόνοιαν, οἱ πρεσβύτεροι τῆς γερουσίας, οὐκέτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ὑπέμιζον πλῆθος, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῷ σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῷ κακῶν· καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐπὶ πῦρ ἤδη πεφυγότας τῆς στενοχωρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχοντας, γνωσθέντας γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων δίκης ἀπολεῖσθαι, τῆς αὐτοῖς πρόσθεν ὑπούσης συμφορᾶς αἰσθομένους τοὺς μηδενὸς τῷ ἁμαρτημάτων μεταλαχόντας. φυλάξασθαι τοίνυν ἦν ἐξ αὐτῷ ὅλεθρον τὸ πλῆθος παρακάλουν, καὶ πρὸς αὐτῷ πρὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, τῇ τούτων ἀγαθότητι. συνιδόντες οὖν τὸν κίνδυνον τὸ μέγεθος, ἐπείθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ πολλῆς ὁρμῆς, ὅπως τοῖς σικαρίοις ὁρμήσαντες, συναρπάζωσιν αὐτούς. τῷ δ' ἐξακόσιοι μὲν δίκην ἐάλωσαν. ὅσοι δ' εἰς τὸν αἴγυπτον, καὶ τὰς ἐκεῖ θήβας διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὃς οὐ τῷ καρτερίαν, καὶ τῷ εἴτε ἀπόνοιαν, εἴτε τῆς γνώμης τῷ ἰσχὺν χρὴ λέγειν, οὐ κατεῖδ' ἀγνοῶν πάσης γὰρ εἴτ' αὐτοὺς βασάνου καὶ λύμης τῷ σωμάτων ὑπενοήθησαν, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτῷ κύριον δεσπότην ὁμολογήσωσιν, οὐδεὶς ἐπέδωκεν, οὐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ὑφορτέρων τῆς ἀνάγκης τῷ αὐτῷ γνώμῃ διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτους σώμασι χαρεῖσαν μονωνοὺ τῇ ψυχῇ τοὺς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δηλοῦσιν. μάλιστα δ' ἡ τῷ παίδων ἡλικία, τοὺς θανάτους ὑπέπτηξεν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τις ὑπεκύφθη, κύριον δεσπότην ὀνομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῷ σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τῆς ψυχῆς ἰσχὺς ἐπικρατεῖ. λοῦπος τότε διώκει τὸν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ περὶ τοῦ κινήματος τούτου, κίνησιν κρὸς τάχος ἐπύθετο. ὁ δὲ τῷ Ἰουδαίων ἀκαταπαυστον ὑφορώμενος πονηρεπόλιν, καὶ δίκας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλέγωσι, καὶ τινας αὐτοῖς συνεπιστάσωσι), προσέταξε τῷ λούπῳ τὸν ἐν τῇ ὀνίου καλουμένῳ πόλει καθαιρεῖν τῷ Ἰουδαίων. ὁ δ' ὀξὺν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ δίκαιον τοιαύτην αἰτίαν, φοβηθεὶς τὸ καὶ τῷ ὕβρισιν ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος μὲν ἦν ἐκ τῶν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων δὲ αὐτόχρη τῆς συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς Ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, δίκαιον τῷ πρὸς αὐτόχρον ἀπέχθειαν, ἵνα συμμαχον αὐτῷ ποιήσεν τὸ τῷ Ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοῖν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσεν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ἐπιτρέπειν αὐτῷ, νεών τι που τῆς αἰγύπτου κατασκευάσαντα, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν

est. Nec enim quisquã superarat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nã & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorũ illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderẽt, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deũ verò solum dominum dicerent. Cùm autem quidã iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidẽ mactauêre, aliis verò instabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorũ, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed cõgregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certã spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauẽdum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebãt, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerẽt. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruêre, multóq. impetu sicarios aggressi corripuêre. quorũ sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebásque illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehẽsi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue cõfidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, nõ obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, vt Cæsarẽ dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiã conseruare, tanquam brutis corporibus nõ animis etiam cruciatus ignémque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantiũ fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

Cap. XXX. Oniæ templum clausum apud Alexandriã.

LVpus tunc Alexãdriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Oniõ (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriã venit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templũ sibi ædificare permitteret, & more patrio Deũ

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsíque beneuolentiores eos fore, eóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemęus, eique locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquã iubaris luce radiantem, de aurea catena suspẽdit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circũdedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudęis apud Hierosolymã degentibus, propter fugę memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædã annis nongentis septuaginta. Esaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto cõstructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templũ, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

CAP. XXXI. De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostẽdere. & alios quidem hęc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænũciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidẽ pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudęo-

Ὀνίαν. ἔστι γὰρ αὐτόχθων μὲν ἐπὶ μᾶλλον ἐκπολεμώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν πεπυσθηκώς· πρὸς αὐτὸν δὲ ἀνοικειότερος ἔξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδείᾳ τῆς ἀσεβείας, ὡς αὐτὸν συλλεγησόμενα. πιθὼν δὲ Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, ἔδωσεν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὅπου τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν Μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶν Ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρέαρον κατασκευασάμενος ὀνίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ἐποδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ ἐοικότα μέγιστον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις αἰσθητόν. τὴν βωμὸν δὲ τὸν κατασκευὴν πρὸς τὸν οἶκον ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε, χωρὶς τῆς περὶ τὸν λυχνίαν κατασκευῆς. οὐ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκευσάμενος τὸν λύχνον χρυσοῦν ἐξαφαίνοντα φέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὁπλῇ πλίνθῳ περιετετύχητο πύλας ἔχοντι λιθίνας. ἀνῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῇ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν δίαιταν. οὐ μὴν ὀνίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἐπράττεν, ἀλλ' ἐπὶ αὐτῷ φιλονεικίᾳ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους, ὀργὴν τῆς φυγῆς ὑπομιμνῄσκοντι. καὶ δὴ τὸ ἱερὸν ἐνόμιζε κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρόσοδον ἀσφῆ ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. ἐλήλυθε δέ τις παλαιὰ φορὰ ἔτεσί που φρόδον ἑξακοσίοις, ἡσαΐου ὄνομα τῷ προαναφωνήσαντι τάδε τὸν ναὸν τὸν ἐν αἰγύπτῳ ᾠκοδομῆσθαι ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου καταστενῶν. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν οὕτως ἐπεποίητο. λοῦπος δ' ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεμών, τὰ βιβλία καίσαρος λαβὼν ἀναγνούς, καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λοῦπος μὲν γὰρ βραχὺ τελευτήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ἔστε τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ ἀπειλήσας τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα παραπομίσαι, οὔτε παρεῖναι τῷ τεμένει, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν· ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μὴ δὲ ἴχνος ἔτι τῆς εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος δὲ εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ξία καὶ τετρακόσια.

Κεφ. λη.

ΗΨατο δὲ τῆς περὶ κυρηνίαν πόλεων ἡ τῆς σικαρείων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. ἁλῶναι γὰρ εἰς αὐτὸν ἰωνάθης, πανοῦργος ἄνθρωπος καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, ἐκ ὀλίγους τῆς ἀπόνοιας ἀνέπεισε φρονεῖν αὐτῷ, καὶ προήγαγε εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐλάνθανε ταῦτα δρῶσα τέρμενος καὶ φενακίζων. οἱ δὲ τοῖς ἀξιώμασι προὔχοντες τῆς ὅπλ τῆς κυρηνίης ἰουδαίων, ἦ ἔξοδον αὐτῷ καὶ παρασκευὴ τῆς τῆς πενταπόλεως λιβύης ἡγεμόνι κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δὲ ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἀνεῖλεν ἀόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

Κεφ. λθ.

ΟΔὲ ἡγεμὼν τῆς βουλήματος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ἐπιμελοῦς ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἥλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθείς, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήν. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τοὺς

τοὺς πλουσιωτάτους τ̃ ἰουδαίων ἔλεγε κατ᾽ ἐνύπνιον, διδασκάλοις αὐτ̃ τ̃ βουλήματος γεγονέναι. σφοδρότερον δ᾽ τοὺς ἀγγέλους ἐκεῖνος ἐξεδίκησε τὸ κ τ̃ πρ̃γμα πολλῷ ὄγκον ἀξιοπίστου, μεγάλα σοφιζόμενος, ἵνα δὴ δόξειε κ τοὺς ἰουδαϊκοὺ πόλεμον κατορθωκέναι. τὸ δ᾽ ἦν τούτου χαλεπώτερον, πρὸς γὰρ τὸ πιστεύειν ῥᾴδιος, ὑπ κ διδάσκαλος ὢν τ̃ συκοφαντῶν τ̃ ψευδολογίας. καλούσας γοῦν αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τ̃ ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσκεκρουκὼς φανερῶς ἐξενικήκει τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τὴν ἐκείνου βερενίκην ταῖς αἰτίαις συνεμπλέξας, τούτους μὲν πρ̃τον ἀνεῖλεν. ὕστερον δ᾽ αὐτοῖς ἁπάντων τοὺς δυσπορίᾳ χρημάτων διαφέροντας, ὁμοῦ χιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. κ ταῦτα πρᾴττων ἐνόμιζεν ἀσφαλὴς ὅπ τὰς οὐσίας αὐτ̃ εἰς τὰς τῶ καίσαρος πρ̃σόδους ἀνελάμβανεν. ὅπως δ᾽ μηδ᾽ ἀλλαχοῦ τινὲς τ̃ ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτὸν ἀδικίας, πορρωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. ☾ πείθει τὸν ἰωνάθλιν καί τινας τ̃ ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ὑποφέρειν, τῆς δ᾽ ἀλέξανδρείας τὸ κ ῥώμη τ̃ ἰουδαίων δοκιμωτάτους. τούτων εἷς τ̃ ἐξ ὑποβουλῆς αἰτιαθέντων, ἵν᾽ ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγραψάμενος. ὁ μὲν καθ᾽ ἑλπίδα τ̃ κατύλλω τὸ σκεῦώρημα προσεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς τ̃ ῥώμην, τοὺς ἄλλ τὸν ἰωνάθλιν ἄγων δεδεμένους, κ πρᾶγμ᾽ ἦν τ̃ ἐξετάσεως ἐν, τίνι ὑπ᾽ αὐτ̃ κ δι᾽ αὐτ̃ ἠμοιμένην ψευδολογίαν. ὑπανασταὶς δ᾽ τὸ πρ̃γμα ὑποπτεύσας, ἀναζητεῖ τίνι ἀληθεύει, ☾ γοὺς ἀδίκως τίνι αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενήνεγμένην, τοὺς μὲν ἀφίησι τ̃ ἐγκλημάτων, τίτου ἀνουσάσαντος, δῆσεν δ᾽ ἐπέθηκεν ἰωνάθη τὴν προσήκουσαν. ζῶν γὰρ κατεκαύθη πρότερον αἰκισθείς. κατύλλω δ᾽, τότε μὲν ὑπ῀ρξε δι᾽ τ̃ πραότητα τ̃ αὐτοκράτορος, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι κατ᾽ ἀγνώσεως, ὑπ εἰς μακρὸν δ᾽ νόσω καταληφθεὶς πολυχρόνῳ, κ δυσιάτῳ, χαλεπῶς ἀπηλλάττετο, ὑ τὸ σῶμα μᾶλλον πολαζόμενος, ἀλλ᾽ ἵν᾽ ἡ τ̃ ψυχῆς αὐτ̃ νόσος βαρυτέρα. δύμασι γὰρ ἐξεταράττετο, κ συνεχὲς ἀνεβόα, βλέπων εἰδώλα τ̃ ὑπ᾽ αὐτ̃ πεφονευμένων ἐφεστηκότα, κ κατέχειν ἑαυτὸν ὑ δυνάμενος, ἐξήλλετο τ̃ δίνης, ὡς βασάνων αὐτ̃ κ πυρὸς προσφερομένων. τῷ δ᾽ καιρῶ πολλῷ ἀεὶ τίνι ὑποδοσιν λαμβάνοντος, κ τ̃ σπλάγχνων αὐτ̃ κ δ᾽ ἕδρας σκωλήκων, οὕτως ἀπέθανεν, οὐδενὸς ἧττον ἑτέρου τ̃ φρονήσει τὸ θεῖον τεκμήριον ἡμῖν δόντος, ὅτι τοῖς ποσμοῖς δίκην ὑποτίθησιν. ἐνταῦθα τ̃ ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἔχει, ἵν᾽ ἐπιγλαλώμεθα μ᾽ πάσης ἀκριβείας πᾶσι δίδοσθαι τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, πῶς ἔσχον οἱ πόλεμοι ῥωμαίοις πρὸς ἰουδαίους ἐπολεμήθη. κ πῶς μὲν ἡρμόσθη τοῖς ἀναγνωσομένοις κρίνειν ὑπολελείφθω. ὡς δ᾽ ἀληθείας ἕνεκα οὐ κἂν σκήψαιμι θαῤῥῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης πᾶσαν τὴν προθυμίαν ἐσχασάμην.

rum: falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, rémque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudæorum confeciſſe videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicarijs. Denique cùm iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infensus, odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copijs eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc securè facere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quisquam Iudæorum eius iniustitiam confutaret, etiam longiùs mendaciũ propagauit: ac Ionathæ nonnullísque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerũ accusationem viris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Rómámque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæterósque vinctos ducens, finémque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitóque nõ iure hominibus accusationem illatam illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionathan statuit: priùs enim verberatus, vinus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem pòst, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, nõ corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cúmque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extísque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nós cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellũ Romanis gestũ est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Τέλος τ̃ ἰωσήπου ἰουδαϊκ῀ς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM INDEX SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

AARON Moysi in Aegyptum redeunti occurrit Pagina 61.e
Aaroni sacerdotiũ confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti, ib.d.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. moritur 110.a. primus fuit pontifex 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris mons 132.d
Abasarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 365.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.c
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a. & 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
Abemerigus Isatæ suam filiam dat vxorem 684.c
Abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. Iebosthum Sauli filium constituit regem 211.c
pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Dauidem 213.f
ab Ioabo fraudulenter occiditur 215.a
Abersecũdi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammionem fratrem iugulat 227.d
fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis. tum quomodo Ioabũ tractarit 228.
popularem auram captat & regnum 229.c. cum patris concubinis rem habet 231.d. cogit magnum exercitum contra patrem 233.c. pendens in arbore interimitur 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibiipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. confirmatur ei pontificatus 241.f
quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f
Tyriorum rex 1042.e. 1043.a
abigæa Nabali vxor Dauidem commotum placat 201.b
abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperium arripit 155.g
vrbe & tribu pellitur 156.c
Sicimas captas solo æquat 157.b
occiditur à muliere ibid.d
abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107.c
abisace puella calefacit senem Dauidem 246.g
ambit eam vxorem Adonias 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. cum fratre Sabæum persequitur 238.e
vindicat regem ab interitu, occiso Acmone 242.c
abrahamus quando natus 15.c
Lotum nepotem adoptat 15.g
è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ibid.
hinc in Aegyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam 16.f. Aegyptiis disciplinas instituit 17.c. Assyrios vincit 18.c
decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo 18.e
genuit Ismahelem ex Agare 19.d
hospitatur angelos tres ibid.
migrat in Gerara 21.a
à Deo tentatur 22.e
monumentum sibi & posteris comparat 24.b
ducit Chæturam vxorem, suscipit liberos ibid.c
Isaco quærit vxorem ibid.e
moritur 26.b
eius arma contra Pharaonem 928.g
abrahami domicilium, vicus 16.d
absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quàm anteceſſores sui 285.c
agnoscit suum fatum & pœnitet 289.e. cedit Adadi filio bellum inferenti 290.c. eundem vincit 291.c
occiditur 295.d
ipsius liberorum capita præciduntur 310.c
achar furtum committit 137.c
plectitur 138.c
achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, bellóque impetitus, magnam patitur stragem 321.d
Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur 322.d
achiabus Herodis nepos aui vim prohibet 599.b
impetitur à 2000. militibus dimissis 607.d
Herodem manum sibi inferentem prohibet 773.e
militibus tumultuantibus resistit 607.d
achias pontifex 181.a
achias propheta Hieroboamo regnum & alia vaticinatur 274.b. 280.c
achilaus princeps commentariensium 241.f
achimanus Berzellæi filius apud Dauidem manet 237.f
achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulũ occiditur cum omni sua familia 196.f
achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
acmes Iuliæ famulæ dolus 595.b. 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnũ succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221.f

INDEX

Adadi huius posteri dicti reges Syriæ, sicut Aegypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ibid.
adades Syrus Achabo bellum inferens cedentib. ab eodem vincitur 290. 291. & recipitur in gratiam 292.c
Ioramo insidians & Eliseum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 302.e
fugatur a deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e.366.e.381.f 424.a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi a patre impetrat 248.d
salutat matrem Solomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex a Dauide victus 222.c
Aegyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Aegyptij populus qualis 13.f 54.b
Aegyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52. f. cur quintam fructuum portionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Aethiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034 b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c
1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1018.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e per totum
Aegyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Aegyptiorum dij descripti 1054.c.1065
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Aegyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est, ibidem
Aegyptum mare totum portub. caret 894.b
Aegyptum fames occupat 44.e. 53.a
Aegypti regina Solomonem inuisit 170.a
Aegypti descriptio 807.f. 895.g
Aegyptus vnde nomen acceperit 1045.f
Aelius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539. b
Aemilius Iucundus a Iudæis occisus 820.f
Aemilius Regulus Corduben. 653. e
Aeneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
Aeoles populus 13.c
Aeratiæ quis inuentor 7.d
Aeris genus auro preciosius 221.d
Acinaces Persicus, qualis 697. a
Aeta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
Aeternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 556. f
Aethiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infestant 57.f
quomodo a Mose victi 58.d
Aethiopas ab Aegyptiis circumcisione acceptisse 279.f
Agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
abiegatam vna cum filio consolatur angelus 22.b
Agatharchides historicus 1050.b
Aggæus propheta 365.f.366.e
Agiræ Nabathæi factinus 935.b
Agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
Agriculturam quis inuenerit ibid.
Agrippæ Aristobuli filij soboles 618. a. varia fortuna 629.vsque 637
M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulis præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendum principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia a Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliquis eius gesta vsque mortem 677. 678.679. 680. & 793.795.796.801.803. 804.810.811.815.816.817.832.833 864.893. 906.907.913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor vt Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a
Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b. nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur a Nerone 694. f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007.venit Tyrum cum Vespasiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium a quo conditum 746.e
Ahiam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudææ præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.g
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961. c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatum succedit aliàs Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexander alabarcha mutuat pecuniam Agrippæ 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c.
vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionatham in summo honore habet 435.a. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
alexander Aristobuli filius Iudæam infestans a Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quotquot potest interficit 477.f
Hyrcano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexandri fictitij actus & fallaciæ 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Romam reuersus ducit vxorem 549.c
accusatus a patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppressus coniicitur in vincula a patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumnijs vrgetur ab Eurycle aliisque 573.574
& in carcerem detruditur ibid. accusatus a patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accusatur a patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem infidiantem interimit 456.c
circumuenit astu Ptolemæum Lathurum. a quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
præliatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714. 715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis a Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Machærunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Aegyptum & Phœnice translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 38.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d.
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b
eo mor-

eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinæ Demetrij victi loco rex constituitur fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iampæi vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b 513.b
Alexandra Phaselis filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quàm Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922. e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorũ solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomem vxorem 583.b. 223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos sepulto occidere 598.d
pie agit 600.b
alilæi, alilæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631. a
althemus præ timore obriguit 744. c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153. d. eorum rex captus & occisus 155.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
Dauid cædit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
amalecitis regio ibid.
amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæum concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
amarei filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 418.c
amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
amaramus seditiosus exulat 682.c
amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Absolomi copiis præficitur 253.c. impetrat veniam à Dauide, cui gratulatu regni restitutionem 236.c
constituitur præfectus exercitus 238.d
occiditur a Ioabo 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315.b.316.c
paternæ necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317.b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459. b
ambitio quantum malum 215.b. per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619. a
amenophis regni terminus 141.b
amelles regni terminus ibid.
amias Achaz. fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 28.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f. 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.c
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Absalomo 227. d
amoræi cum suis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118.a
amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatẽ non diu tenens occiditur 333.a
ananelus constituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513.a
restituitur ei 511.a
ananias Masbali pontifex cum quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346. a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 412.g. 458.d
ananias Pharisæus Iosepho se opponit 1013.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiusque seruorum iniquitas 698.d. 699.b. ipsius filius capitur à sicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, & pontificibus aliis in cloacis latuit propter seditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani senioris felicitas ib. a
ananus Ionathæ filius Cestio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hierosolymitis bello contra Romanos se præparat 828.f
apparatum belli rursus amittere noluit 829.a
milites contra Simonem Giorę mittit ibid.a
ananus pontifex, eiusque gesta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hierosolymæ excidij principium 882.g. eiusque virtutes celebratæ ibid.
ananus Sethi filius pontifex constituitur 618.c. eo priuatur 619.e
ananus Simonis satelles ad Titum profugit 916.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c. 203.b
exercitum ducit in Hebræos 203. f. 205. d
andromacho amicitiam renunciat Herodes 567. g
andronicus Messalami filius orator 434. a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coisse 8.c
anilæi & Afinæi Neerdensium facinora 645. 646. 647. 648. 649. per totum
animi vnde certissimum argumentum colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas seditiosus plectitur 682.c
annius Minutianus 633.e. 636. 671.e
annius Rufus Iudææ præficitur 619. b
annus magnus quot annis constet 11. c
anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli remissio 96.b
anni quot ab exitu Israelis ex aegypto vsque ad templi Salomonis extructionem 700.d
ante j interitus 661.f
anthedo, postea Agrippias dicta 459. c
antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro 383.a
antigonus aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d
accusat Cæsarem Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 491.d
reducitur in regnum per Parthos 494. e. amputat Hyrcano auriculas 497. e. accusatur Romæ, & placat pecunijs hostem 499.e
quomodo ab Herode oppugnatus sit 500.c
& inde quomodo expugnatus & irrisus à Sosio 507.e
antonius Herodis pecuniis corruptus eum ceedit 508.b. 510.e. per totum.
antipatrũ & Hyrcanum accusat 724.g. vincitur ab Herode 729.d. rex constituitur 712.d. quàm insolens ex vnica victoria factus 738.d. dat se vinciendum Sosio 741. d. securi percutitur ibid. f

INDEX

Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidioni præficitur 452.b
quomodo à fratre & cur occiſus 454.f.712.c
antiochia Mygdoniæ,vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852.c
antiocheni Demetrium eiectum recipiunt 437.d
antiocheni ſoli cum Sidonis & Apamenis pepercerunt Iudæis cohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudæos 398.c
antiochenſium petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Eucæro & Philippo fratribus ibidem.460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g, 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil.adoleſcens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Tryphone ſuo tutore 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a
eius cum Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil.& eius geſta contra Iudæos 407.g
vſque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b
per totum,aliáque eius geſta 1087.1088.1089.1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio ſæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f.934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil.rex conſtituitur 419.c
Bethſaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709.e
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e
dat filiam Ptolemæo vxorem 401.a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Sorer, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonem perſequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur ſubigere,ſed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius 449.
per totum regno & vita priuatur ab Arſace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometor Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit,& regnum Syriæ occupat & Heracleonis inſidiis occiſus 451.d
antiochus, Agrippa & Sohemus Veſpaſiano in auxilium miſerunt bina millia peditum,& ſagittarios equites mille 834.f
antipas Herodis fil. conſtituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
antipas pro Antipatro fratre rex conſtituitur teſtamento 771.f
tetrarcha inſtituitur 773.g
antipas pater Antipatri Idumææ præfectus ab Alexandro 469.b
antipas regij generis vir comprehenſus cuſtodiæ traditur 871.g
occiditur 872.
antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infeſtat ibid. 568.c.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem inſidiæ 585.a.587.588
capitis damnatus vinciur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patrè pellitur ciuitate 749.
fratrib.inſidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occiſorum liberis etiam male vult,& conſpirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
alios duobus fratribus calumnias ſtruit 767.c. cauſam dicit 769.770.per totũ.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum reſtituit 717.f.718.per totum, aliáque eius geſta 722.
vſque 727
antipater accuſatus, declaratur præfectus Iudææ à Iulio Cæſ. & Hieroſolymorum muros reficit, & filiis ſuis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo ſe ſuóſque euexerit, & Ariſtobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius autoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæſari, aliáque eius geſta ibidem.& 480
dynaſta & procurator Iudææ conſtituitur à Cæſare 481.e
ſuos liberos ad gubernacula prouehit 483.b
antipater Salomes fil. accuſat Archelaſi 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766 b
antipatris ciuitas ædificatur 559.f
antiphilus cum ſuo fratre venenum apparârunt in Herodis interitum 588.f
antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas hiſtorias 702.c
antonia Druſi maioris vxor,Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.c
eius prudentia 677.b
antoniæ ædificij Herodiani deſcriptio 919.c
antonia porticus incenſa, & præſidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f.624.d.746.d
antonię fundamenta ſubuerſa 951.c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Aſiam proficiſcitur, & Herodem defendit 491.g.729.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phaſaelum tetrarchas conſtituit 494.a
ad regium faſtigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
ſubigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cęſare 524.a
occiſus 524.e. qualem operam Gabinio præſtiterit 721.g
Herodem extrem regno Iud. præficit 734.b. propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
Antonius centurio à Ietapateno inſidiis interemptus 850.d
Antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius geſta ibid.
Antonius Primus è Mœſia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f. eius geſta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amiſit 902.c
Romam properat ibid.
Antonius Silo Taricheas miſſus cum duobus millibus ſagittariorum 859.d
Aod.vide Iodes
Apachnę regni termini 1040.b
Apania obſidione liberata 727.c
Apellæus,menſis 370.a.409.b
Aphrica vnde ſic denominata 24.e
Aphri & Aethiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
Apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
Apion grammaticus res Aegyptiacas conſcripſit 1060.b
eius portentoſa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061. 1062.per totum. & eius calumniæ & mendacia confutata 1063.1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentiſſimè fingit 1065.1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazaræorum ducis prælium cum Iamnæo, & mors 459.c
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Machabæo victus occiditur 413.b
Apollonius Dauus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
Apollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.1077.
Aponius ſenator ſauciatur 672.e
Apſanes Iudæis præficitur 159.a
Aquila aurea ſupra portam poſita deiicitur 596.b.772.c
Aquila quare Romanorum inſigne 838.b
Aquila Caligulæ interfector 660.e

Ara tabernaculi, & Arula ſuffumigatoria 83.f
arabia, confinis Iudææ 469.c
arabes qua ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes qua ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes Hebræos ſubigunt 153.d. ab ipſis rurſum cæduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519. f
arabum Iudæam deuaſtantium ſæuitia 609. c
arabum geſta in Iudæa poſt mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viſcera patefaciunt, aurúmque eximunt 939.f
aramus, aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes vbi mortuus ibid.d
araſci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdictæ quæ vis indita fuerit 5. e
arca Noe 8.e
arcæ Noe reliquiæ vbi ſeruentur 684. c
arcæ tabernaculi forma 82.f
arca in poteſtatem hoſtium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169. b
arca transfertur Hieroſolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, poſt Athenienſes literis eruditi 1035. d
arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110. b
archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c. 558.f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757
archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608. c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601.g.602.a. accuſatur apud Auguſtum 603.e ethnarcha non rex confirmatur ab Auguſto 611.e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 618.e à fratre falsè calumniatur 767.d rex conſtituitur 773.g. in ſeditionem incidit 775.776.781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte leuatus 783.a. eius reditus quanti ibid.b
archelaus Magdati ad Titum profugit 956.c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiuſque cum inſigni tolerantia ſermones 1095. rper totum
aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469.e.470 b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Aeneas conſtituitur Arabum rex 592.e. confirmatur 577.d
Aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472.d.716. a. cum Herode bellatur 626.b.& Iudææ infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
Aretas Petræus Roma auxiliatur 609.a
argolicæ hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034.f
ariphanes Græcus hiſtoricus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843.c
ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
Arion procurator Ioſephi Tobiæ fil. 4.c.5.
Ariſtæus Iudæorum negotium agit apud Ptolemæum Philadelphum 389. f
ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123.b
ariſtotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confoſſus 608.d.780.e
ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcens pulcherrimus 514.d.ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f.514.g
ariſtobulus Alexandri Iamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405.b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471. c. quale donum Pompeio miſerit, & controuerſiam cum fratre apud eundem diſceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f vinctus abducitur Romam 475.e. vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno ſublatus eſt 479.g
ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Roma ducit vxorem 549.c. coniicitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574.f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578.f. ſtrangulatur 580.b
ariſtobuli filij Herodis, liberi qui 762.a 793.f.
ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
ariſtobulus Herodis frater, priuatus mortuus filia vnica relicta 793.f
ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis f. dominiis multis donatur à Ner. 694.f
ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & ſæuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455.g. primus diadema regium vſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714. a
ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15.a
arnon fluuius 110.c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Parthorum regnum aſſequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646. a
artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 617.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
Artabazes Tigranis filius captus 519. b
Artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium inſtruxerit 373. b. accuſat vxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374. b. Amanen in ſummo habet honore 375. a. eundem cruci ſuffigit 380. b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
artemiſius menſis 259.c
artorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem ſeruatus ſit 95.g
arucæus Arcen condidit 14.d
arudæus, Aradus inſula ibid.
aruntius præco renuntiat Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
aruum loci nomen 191.g
aſamonæorum gens Iudæorum reip. ſtatum mutauit 36.b
Aſamonis montis Galilææ ſitus 818. c
aſanus abiæ filius regnum paternum accipit 282. c. eius pietas, & bellum cum Zaræo Aethiopum rege ac victoria ibidem, mors 284. d. 285.b
aſcalon capitur 146.a
aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 831. a. eius ſitus ib.
aſcalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815.d
aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curę obſequitur Danieli 346.b
aſchanaxes aſchanaxi 13.c
aſer natiuitas 30.g. filij 52.d
aſeritarum ſors in Chananęa 142. a
aſię quingentas ciuitates vni rectori, & conſuli Romano parere 806. b
aſineus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
aſiongaber, loci nomen 269.f
aſotus ciuitas 152.c
aſoſia, buccina 97.b
aſperſorium tabernaculi 81.a
aſphaltites lacus 18.a.773.a
aſphaltites lacus repletus cadauer. 890. a
aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891.b. eius deſcriptio ibid.
aſphar lacus 428.b
aſprenatis prodigium & interitus 661. d
aſſamonæi principatus quando defierit 508.b
aſſamonæorum familię quando & quandiu principatus Iudæorum conceſſ. 701.a
aſſaraeoddas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.e
aſſaron quantum contineat 83.d
aſſis regni termini 1040.b
aſſuras, Aſſyrij 14.f
aſſyriorum imperium quando diſſolutum fuerit 331.c
aſtabarri populus 14.b
aſtapus fluuius 58.f
aſtartes templum 209.a
aſtartis rex Tyriorum, eiuſque ſucceſſores enumerati 1043.a

INDEX.

Astoborra fluuius 58.f
astronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienſes quando & quemadmodum Romanis ſubiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi credi ti 1068 c. ſcriptis legibus vtebantur 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges paſtor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e. 1052.g
auguſti Cæſaris in Iudæos beneficia 562.d. in Herodem odium & Aretam 572.b. reditus cum vtroque in gratiam 577.d. confirmat teſtamentum Herodis 611.e. in Italiam proficiſcitur 729.e
auguſti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ deſcriptio elegans 914.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adado cum muneribus mittitur ad Eliſæum, vnde ſe regem futurum cognoſcit 306.b. contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, à quo pacem redimit Ioaſus rex 313.f moritur 316.a
Azarias propheta vaticinatur Aſani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emeſenorum rex Agrippæ iunioris ſororem duxit 693.b
azotum peſtis propter arcam detentam inuadit 169.b
azotum captum & concrematum 436. b
azymorum feſtiuitas reſtauratur 323.d
azymorum feſtiuitatis inſtitutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ deſcriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532. f
babel quid ſignificet 12.c
babylon locus cur ſit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri poteſtatem venit 352. a
babilonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339.340. 341.per totum.
babylonicæ turris inſtitutio 12.a. & quãta fuerit 12.b
babylonij Iudæos perſequuntur 649. e
babyloniorum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1035.f
bacca vicus 833.g
bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur fruſtrà 421. f. mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit 424.f.425.d.adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam 430. b
bacchidis ſæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis menſura 259.a
bæonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bagoſes copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagoshous & Theodeſtes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343 g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & caldæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. ſacerdotes eius vniuerſi ſublati ibidem. ædes ipſius à fundamentis diruitur 311.d
balachus Moabitarum rex Balamum ad Iſraelitas execrandum mittit 112. d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab aſina compellatur 112. f. bene precatur his quos execrari volebat 113. per totum malum conſilium dat Madiantis 114. e
balſamus vbi naſcatur 270.f
balſimum vbi proueniat 473.b
balthaſar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. c. ipſe cum ſuo regno in Cyri Perſarum regis poteſtatem venit 352.a occidit Adoniam 254. b
banaias ſatellitibus præponitur 241.f vnus fortium Dauidis 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occiſores Iaboſthi ſupplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Iſraelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322. b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
baraſa expugnata concremata 417.c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ ſcriba 337.a. liberatur à carcere 343.c
baris caſtellum, poſtea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum ſatrapa Syriam obtinet 494.d.730.e
baſanes Hieroboami totam familiam ſuſtulit 282.e. regnum occupat ibidem
baſanæ impietas à Gimone propheta grauiter carpitur, ſed fruſtra, regnúmque ab hoſtibus infeſtatum tueri non valens moritur, Elano filio ſucceſſore relicto 283.f
Baſſus addit ſe Caſſio 727.c
baranææ, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 781.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenum hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelſephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.e
beleaſtartus rex Tyriorum Hiramo patri ſucceſſit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 34.c.filij decem 52.b
beniamitarum ſors in Cananæa 141. e
beniamitæ poſt Ieſu ducis mortẽ quieti & agriculturæ ſtudent 146.b
beniamitarum fortitudo & peritia militaris 148. c. cædes omnium vſque ad ſexcentos viros 149.a quomodo ea tribus reſtituta 149. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 675.e
bernice Coſtobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.c
bernice Salomes filia datur nuptum Ariſtobulo Herodis filio 549.c. fit exoſa Glaphyræ 564. b. datur alij marito 762.a
bernices ſupplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Ceſtium de Flori geſtis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
beroſus Chaldæus de aſtronomia & Chaldæorum philoſophia Græcè ſcripſit 1043. g. eius hiſtoriæ verba & compendium de Iudæis 1044. a. Græcos ſcriptores taxauit ibidem
berſabe, ciuitas 288.d
berſabe puteus 21. d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorum 572 e
berytus quomodo ab Agrippa exornata 673 b
berzellæus quantis beneficiis iuuerit Dauidem regno pulſum 233. b. quam gratiam ei obtulerit rex 237. e
beſarra oppidum 1007.e
beſeleel architectus 88.c.98.e
betſemmathe vxor Eſau 28.b
bethalaga vicus 429.b
bethel quid ſignificet 28.g
bethennabem vicus 889.a
bethlehem toparchia 890.d
bethmaus vicus 1003.e
bethora locus 139.f
bethſabes forma Danidem ad adulterium pellicit 225.b
bethſama vicus 170.g
bethſamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171. b
bethſana, quæ Scythopolis, 418.a
bethſana, ciuitas 141.g
bethſuritarum deditio 420.d
bettæa capta & prædata 222.c
bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis deſcriptio 919.g
biblia quot annorum hiſtoriam complectantur 2.f
bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
bœcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
borceos vicus 833.e
bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
boz columna veſtibuli templi 261.b
bozus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.c.164.a
britannicus Clau. Cæſaris filius 644. a
britannic. Claudij ex Meſſalina f. Neroni priuigno in imperio poſthabitus 796.b
britanni quomodo & quando Romanis ſubiugati 805.g.807.b
broccus trib. plebis 670.b
buccinarum excogitatio & vſus 97. b
burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit 1034.e

Caduceatores ſacros eſſe & inuiolabiles 522.a
cæcilius Baſſus occiſo Sexto Cæſare proumeiam occupat 488.f
cæcilius Baſſus Sex. Cæſarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum geſtarum nuncius ad Veſpaſianum mittitur 902. c
cæcinna de proditione cogitat. & cum milite ad Antonium transfugit 902. a
cædeſa ciuitas 140.b
cænopolis & forum quod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum 819.f
cæron regio amomi ferax 684 c
cæſar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 781. f
Archelao ethearchiam ſeu mediam regni partem dedit ibidem.
eius promiſſio Archelao facta ibid.
reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuiſit ibid.g
cæſar quæ Salomæ largitus ſit 783.b
cæſar quas ciuitates Iudæorum regno auulſas Syriæ adiecerit ibid.
cæſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæſar falſum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inſerit 784.b
cæſares vocatos imperatores Rom. 269. b
cæſarea conditur 746.e. 747.g
cæſarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæſarea Iudææ maxima ciuitas 854.f
cæſaria templa 747.a
cæſarienſium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
cæſarienſes contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæſarienſes omnes Iudæos apud ſe habitantes trucidant 813.f
cæſennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Ceſtio in Galilæam miſſus 818.b. duo millia Galilæorum cædit ibid.d
cæſennius Pætus rector Syriæ 974.a
eęſennius Pętus Antiochum regem Comagenes apud Veſpaſianum defectionis accuſat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæſoniæ iugulatæ cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas conſtituitur pontifex 619 c
cain quid ſignificet, ſacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius poſteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Auguſti adoptiuus 603.e
caius Cæſar Agrippam vinculis ſoluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occiſę 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cęſar Deum ſe vocari voluit 790.d
Petronium ob ſtatuas in templo Ioeandas, Hieroſolymam miſit ibidem. e
caij literę ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananęę 99.a
calidæ ad Baias 638.e
calidę ad Emmauntem 619.d
calidę apud Callirrhoen 598.a
caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula conſtituitur Cęſar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 634.e
deſignatur Cęſar à Tiberio 635.f
occiſo Tiberio fratre opprimitur & ipſe 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
quali fuerit ingenio 641.b.641.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes ſęuitia, & diuini honoris vendicatio, infamiáque tum coniuratio in ipſum, & eius interitus 652. vſque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
calliſtus Caligulę libertus 657 c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyſes Cyri filius patri in regno ſuccedit, & Iudęos à templi & vrbis ędificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilęę 1005. b
cana ſeu Canatha 742 e
canathenſes ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.e
capernaum fons, Nili vena eſſe creditus 861.c
capharſaba, campi nomen 519 f
caphartophan Idumęę vicus 890.e
capito centurio à Floro pręmiſſus ad Hieroſolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis ſitus 852.f
carrę, Meſopotamię ciuitas 15.e
carthaginenſium originis & fati deſcriptio 807.d
carus, delicię Herodis 586.b
caſander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388.a
caſpię portę 625.a
caſſius Cherea 653.654.655
per totum. occiditur 673.a
caſſius quę geſſerit in Iudęa 479 e
affligit Iudęos 489. b
caſſius Longinus Syrię prępoſitus 544.d
caſſius Iulio Cęſ. interfecto Syriam petit & quid geſſerit 727.728.
per totum. occiſus 729.e
caſtor rerum Iudaicarum ſcriptor 1065.
caſtoris Iudęi verſutia & dolus erga Titum 924.f
caſtra Iudęorum, locus 480.f
catullus Libyę Pentapolitanæ rector ſicariis calumniandi doctor erat 997.a
tria millia Iudęorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem. d
cedaſa vrbs 441 e
celadus Auguſti libertus 613.a
quę Cæſaris nomine cum falſo Alexandro egerit 783.g
celer accuſatus Romę cauſam dicit, & plectitur 693.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudęis ad ſupplicium Hieroſolym. mittitur 795.g
cendebęus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizus Hebr. in libertatem reſtituit 151.a
ceſtius Gallus Syrię prępoſes invadit Galilęam 1015.b, 1023.d
Ceſt. Feſtus à Claudio in Iudęam procurator prępoſitus 793.e
eius malitia 799.a
ceſtius Saulum cum ęgreris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur ſic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b. 1016.c
Cherea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum tranſeuphratenſium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi, populus 14.g
chaldæorum conſenſus cum ſacris literis 1046.d
chamis patris irriſor 14.e
chananæus, chanaan 14. a
chananæorum terræ præſtantia 58 e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus menſis 409.b.415 e
chebronis ciuitatis antiquitas 891.d
chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452. g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum deſcriptio 263.e
chetim quid Hebræis ſignificet 13.d
chetimus, & Chetima inſula ibid.
chetomene qualis veſtitus 84.c
cheton quid ſignificet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius inſignis 260 g
Chriſtus & chriſtiani 622.g. 623 a
chuſarthes Aſſyriorum rex Hebræos ſibi ſubiicit 150 e
chuſus, chuſæi 14. a
chuſis amicus Dauidis conſtantiſſimus quomodo ſe geſſerit apud Abeſalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palæſtinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cincheres idem quod talentum 83 e
cinnyra, inſtrumentum muſicum 243 a
cinyra fabula 659.d
circenſes ludi 654.b
circumciſionis prima inſtitutio 19. e. 21. e.
ciſus Saulis pater 174. e
citharæ quis inuentor 7. d
ciuitatem quis primus inſtituerit 7. c
claudius à militibus conſtituitur Cæſ. 664.d
claudius Agrippam ad ſenatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorum nobiliſſimos interfici iuſſit 795 g
claudius quandiu imperium adminiſtrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Ariſtotelem præceptorem ſuum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortium 655 c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexandro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434. e
cleopatra Marc. Antonium in ſui amorem pertrahit 493. f. 729. f. Mariamnem cum filio ad ſe vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513 vſque 645. 742. d. 988. d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f 742.a. Herodem ad ſtuprum ſolicitat 518. d. occiditur 524. e. 745. f
clitus Tiberienſis altera manu mulctatur 1012.a.818 e
cluuitus 659.c.

coloſſus Cæſaris 747.g
comagenenſium ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de cauſa in Meſſada incorruptus manſerit 988.c
conon Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præficitur 616.b.618.g
coponius procurator conſtitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo ſe liberent 109.c
coreæ, loci nomen 718.c
cores ſeditionem contra Moyſem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Fauſtus Syllę filius qualem ſe præſtiterit in expugnatione templi 474.c
corona triplex pontificis 86.a
correi, locus 172.d
corus menſura qualis 100.b. 536.f
coſtobarus Idumeę Gazę præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
coſtobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Ceſtium transfugiunt 821.g.
coturnices vbi copioſè inueniantur 72.e
cotys Armenię rex 678.d
craſſus in Parthos proficiſcens Hieroſolymitanum templum ſpoliat periurus 478.e. cum omnibus ſuis copiis perit 479.c
craſſus in Syrię prouinciam Gabinio ſuccedens quid geſſerit 723.b
cretenſes moribus, non verbis eruditebantur 1072.a
creſiphon, vrbs 650 b
cumanus Iudęę præſes conſtituitur 690.d. 794.a. & quid ſub eo Iudęis acciderit ibid. & 691. f. & 692.a. accuſatur à Iudęis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuſpius Eadus Iudęorum regno præficitur 680.d. ſeditioſos punit 681.e. 690.a
cydoeſſa Tyriorum vicus 869.e
cyprus inſula 13.d
cyprus præſidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phaſaeli filia 628.a
cypron, caſtellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenęi, Marmaridę & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis ſubditi 807.d
cyrus Perſarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudęis Hieroſolyma repetere permittit, templúmque reſtituere, ac vaſa templi eis reddit, multáque præſtat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 359.b

D

Dabariteni vxorem Ptolemęi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbę deſcriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon præcipitatus 169.a
dagonis templum exuſtum 436.e
dalale meretrix Sampſonis 162.b
dalmatas bellicoſiſſimos ſub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damaſcus à quo condita 15.a
damaſcus imperio Dauidis ſubiicitur 222.b
damaſcus à Metello & Lollio capta eſt 471.a
damaſcenorũ in Iudęos ſeueritas 1000.c. 822.a. 992.d
dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinem & ſtudia 346.a. inſomnia diuina videt 246.f. regi ſomnia interpretatur 347.f. 348.a. Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d. abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352.f. 353.a apud Ecbatana turrim ędificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cęteros prophetas ſuperauerit 353.e. 354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitę à Chananęis ſedes mutare coacti 150.b
danus, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem inuitus poſtea leonibus obiicit 352.b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 810.g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quęſtionem proponit quęnam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b. & f commonitus vero à Zorobabele Iudęos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 262.e. 367.d mortuus ſucceſſorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamũ cum vniuerſa ſua familia terra debiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſæi 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharam 186.e 187.a. eius magnanimitas 188.b victoria de Goliatho 189.c amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e ſocerum fugit 191.192.193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & inſanum ſe fingit 195.e fugit inde aliò atque aliò ibid. Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a Nabali defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d iungit ſe Ancho contra Hebræos 203.f. 206.e. abducuntur ei ambæ vxores captæ 207.b Palæſtinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211.d rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a eius filij 213.d Abnero fœdere iungitur & amicitia 214.c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuerſum ei confertur 217.a. dominorum ſuorum occiſores punit 211.d. 216.g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 217.a. Iebuſæos illudentes capit 217.a. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218.c. Palæſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Palæſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thænonem in amicitiam recipit, Idumęam ſubigit, & officia diſtribuit 222.e. 241.e. Ionathę poſteros beneficiis afficit 223.b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæ depęrdantur 223.e. 224.e Bethſaben adulteram facit & ducit vxorem, Viriámque interficiendum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228 b. à filiis moleſtatur 227.e. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229.e patienter audit conuiciantem Semeim 230.e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233.b. priorem filium aggreditur 233.d. occiſum luget 235.c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236. 237. 238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238.c. Paleſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242.f fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244.b. è tribus malis infligendis peſtem eligit, & Oromnæ aream emit 244.e. 245.c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibid.e. 246.b. alſioſus calefacit ſe Abiſaces accubitu 246.g. Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum. Dauidis principium alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub mortem Solomoni commiſerit 250.g. 251.a expirat ac ſepelitur, maximúlq. cum eo theſaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241.g
Debora prophetiſſa 152.d
Decimę datę 18.e. 28.f. 109.a
Decius Mundus, quantum inſanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid pręmij fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damaſcum conſtituitur, & Alexandrum Ianneum ſuperat 460.b. 461.a. contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib.f
Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g clementer agit cum Ionatha Iudæiſque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d. capitur a Parthis 443.f dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit

parauerit 389. d. legem Iudæorum transſcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in hiſtoria Iudæorum venia concedenda, quòd Hebraice neſciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lyſiam /occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei caſtra, locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis donabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam ſalutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Moſen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros ſignificet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo verſatus propter Athenienſes 1079.f
dido ſoror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus ſingulis quid Deus condiderit 4.b
diglath. quid ſignificet 5.c
diluuij vniuerſalis deſcriptio 9.c
Dina Iacobi filia 31.b
ſtupratur, quapropter Sicimitę vniuerſi trucidantur 33.c.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amiciſſ. à Phariſæis interficitur 716.f
dionyſius Tripolitanus ſecuri percuſſus 471.g
diophantus notarius ſceleratus 574.e
diſciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
diſciplinas à Chaldæis ad Aegyptios, ab his ad Græcos eſſe deductas 17.c
diſſimilium communionem etiam natura horrere 123.f
dius in hiſtoria Phœnicum integerrimus 1042.d
dius menſis 9.a
doecus mularum nutritor 195.b
occidit Abimelechum pontif. 196.f
doleſus nobilitate potens à Gadarenſibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
domitianus cum multis Romanorum ſaluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector inſinuatur 903.a
domitiano Germani ſubiiciuntur & Galli 975.f
domitianus in triumpho Veſpaſiani & Titi eis adequitabat 979.d
domitius Aenobarbus 694.a
domitius Aenobarbi filius ibid.
domitius Nero conſalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, viróſque illuſtriſſ. trucidat ibid.c
Cæſarea excludit Iudæos 696.f
domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
domitij Sabini fortitudo 926.b
dora Phœnices vrbs 1000.e
doræ ciuitatis ſitus 1067.b
doras Hieroſolymitanus pontificem perimit 695.b
doris mater Antipatri Herodis filij accuſatur veneficij, & quomodo ſe geſſerit 588.d. 766 b
doritarum in Iudæos inſolentia 675.f
dorotheus lxx. interpretibus additur 396.f
doſitheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
draconis leges de ſuppliciis antiquiſſi. 1035.c
druma Gedeonis concubina 155.f
druſilla Agrippæ filia 628.a
druſium turris 747.e
druſus Agippæ filius 628.a
druſus Neronis filius 629.a.634.e
druſus turris 538.g
drymos loci nomen 730.e
dyſtrus menſis 132.e.366.e.381.f

E

EButius decadarchus ſub Veſpaſiano 839.e. Gamalæ occiſus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos ſubiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Baſanæ filius altero regni anno occiditur, vnà omnis eius ſoboles tollitur per Zimarem 284.d.& e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moyſis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
eleazarus pont. moritur 145.b
eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
eleazar. quidam arreptitiorum medicus 258.a
eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab elephante confoſſo opprimitur 420.c
eleazarus phariſæus homo ſeditioſus conuitiatur Hyrcano 453.d
eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
eleazarus theſauri templi cuſtos quomodo pactus cum Craſſo 478.d
eleazarus Anani fil. pontifex conſtituitur vnius tantum anni 619.c
eleazarus Boethi pontifex conſtituitur 613.e. priuatur pontific. ibid.g
eleazarus gigas, quàm vaſto fuerit corpore 625.d
eleazari Aſamonæi filij fortitudo & mors 709.e
eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a. 796.d
eleazarus ſeditioſus exulat 682.c
eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli ſeminarium fuit 809.g
reiecit Cæſaris hoſtias ibid.
eleaz. Semęi facinus memorabile 844.d
eleaz. duo ſocij contra Manahemum 812.e
eleazari Simonis filij factio 904.c. 905.e
eleaz. Simonis Gioræ ſocij mors 895.a
eleazarus ficariorum princeps Maſſadam obtinet 985.e
eius ad ſuos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ. 990.g.991.992. per totum
elephantis quomodo pugnatum ſub Antiocho Eupatore 419.f
eleuſa oppidum, Sebaſte dictum 558.f
eleutherus fluuius 742.b
eleutheri equites 731.b
eliabus architectus 78.b.88.e
eliacias pontif. ſub Ioſia rege 333.f
eliacimus Ioſiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, ſed tributarium iam factum Aegyptijs 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336.e
occiditur 337.d
eliacimus Ioachini filius in pontificatum patri ſuccedit 370.f
elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & geſſerit 285.e.286.a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300.b
eliæ epiſtola ad Ioramum Ioſaphati filium ſceleratum regem 307.b
elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
elis pontifex princeps Hebræorum 163.c
filij eius ſceleratí 165.a
exitium ſuum cognoſcit 166.a
ipſius & filiorum mors 166. d. & f.
eliſæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam ſuppeditat Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo inſidias Syrorum indicat & Adadum capere ipſum volentem eludit 302.d.303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Iſraelitarum 308.b
Ioaſus Ioazæ filius ad ſe ægrotum venientem conſolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occiſi à latronibus in ipſius monumentum iniectum reuixit 316.a
elymus, elymi 14.f
emian zona ſacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 609.c
emmaus vicus, Vide etiam Ammaus.
engaddi à ſicariis inuaditur, 887.f
eoiachin tribus ſacrata 872.f
enochi mors nemini cognita 9.d
enoſa ciuitas 7.c
epaphroditus 2.b
ephodes, veſtitus 85.b
ephorus hiſtoricus Gallos & Hiſpanos prorſus ignorauit 1039.a
ephorus Hellanicum in plurimis oſtendit mendacem 1034.g
ephremes Ioſephi filius 44.d
ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Ioſepho 53.e
ephremi pars quæ ceſſerit 141.f
ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d
ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 451.e
epicuręorum error refutatur 315.b
epiphania, ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæſennio Pęto pugna forti obtinuntur 984.c
à Vologeſo Parthorum rege magnifice excipiuntur. ib. e. Romam ad Veſpaſianum veniunt 985.a
epomidis deſcriptio 85.f
epulę ferales Iudęorum 775.a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo ſuccedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prętorianorum Achazę prętectus occiditur 321.f
eſaias prodigium Ezechię regi exhibet 331. c. obiurgat eundem propter theſauros Babyloniis monſtratos 331.d
eſaiæ prophetiam cognouiſſe & credidiſſe Cyrum regem 357.c
eſaiæ vaticinium depravatum 996.c
eſai natiuitas 26. d. vxores 27.a

circumuenitur à fratre ibid.d
iratus fratri reconciliatur 32.f
partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus 36.a
Eſdras Iudæorum apud Babylonem degentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f.368.a quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit mortuúſque ſit 368 369.370 per totum.
Eſcon puteus 26.g
Eſther puella quali fuerit forma 374.b ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem.
Iudæorum cladem futuram cognoſcens regi indicat 379.e
impetrat Iudæis vitam 380.b
Eſſen, veſtis qualis 85.c.90.b
Eſſenorum ſecta 617.c. 785. 786. 787. per totum. eorum mirabil s conſtantia, & virtus in bello cum Romanis 737.e. opinio de animæ diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuerſum collegium 788.d
Ethæus Gitthæus Dauidis ſectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid ſignificet 5.b
eius lapſus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euilæ 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in hiſtoria Iudæorum venia concedenda quod Hebraicè neſciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impoſtor maximus Herodem circumuenit, & domum eius ſubuertit 573.f. 758.e. 759.f
eutychus Agrippę libertus & auriga in vinculis detentus 631.b aperit Neroni malcuolentiam Agrippę 633.a
eutychus, auriga Caij Cęſ. 672.a
excęcantis aliquem pœna 118.c
ezechielis prophetia 335.f
ezechias Achazę filius regnum obtinet paternum Hieroſolymis religionem collapſam reſtituit 323. per tot. Paleſtinos bello vincit ibid. à Senacheribo oppugnatur 328.a in ſummam adactus deſperationem Eſaiam implorat 329.d poſteritatem à Deo exorat 331.a moritur ibid.f
ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Auguſti ſeruus 587.a
Fabatus procurator Cęſaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 551.e
fati potentię nemo poteſt reſiſtere 580.d
fauces locus 98.b
fauſtus Cornelius primus Hieroſolyma conſcendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudęos miſſus 795.g
felix prefectus militum Romanorum inuadens Phaſaelum vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris geſta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis ſitus 891.a
feſtus procurator ſucceſſit Felici 798.a vide Porcius
feſtorum deſcriptio 92.f.93 per tot.
filij contumaces & proterui in parentes quomodo mulctandi 126.e
filiorum Iſraelis iura 121.
Flaccus Syriæ præſes 629.f
Flauius Ioſephus. vide Ioſephus
Flauius Sylua in adminiſtratione Iudææ Baſſo ſuccedit 985.d contra Maſſadam militem mouet ibid. & 986.g. Maſſadam occupat & præſidium imponit, cum exercitu ad Cæſarem redit 994.g
fletus, ſylua 219.c
florus templi theſauris fruſtra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaricia in oppreſſione Hieroſolymorum 802.f
mendacium apud Ceſtium 803. per totum. vide Geſſius
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippę libertus Romam miſſus à ſuo patrono 638.c
fratris vxorem ducere prohibitum 613.f
fratres veri, quos & interitus ipſe ſociauit 1097.a
frontonis geſta in cuſtodia 568.b
Fructus intempeſtiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animoſitas 720.b
furum pœna 127.c

G

Gaba quid ſignificet 186.a
Gaba equitum ciuitas eur ſic vocata 832.f
gabaenorum iniuria in vxorem Leuitæ, & quomodo eapropter mulctati 147. 148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ aſtu fœdus ineunt cum Ieſu 138.f. qui ipſis contra Hieroſolymitarum regem ſuccurrit 139.f
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c. eius geſta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro ſuccedens quid geſſerit clari 721.722. per tot. 960.e
gadara reſtaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Veſpaſianum mittunt, ſęque dedunt 888.e
gadarenſes Herodem fruſtra apud Cęſarem accuſant 540.b
gadæ natiuitas 30.g
& filij ſeptem 52.ę
gadus propheta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba Imperator creatus 893.c
in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales inſectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid ſignificet 137.d
galilæę & regionis trâs Iordanem quanti reditus fuerint 782.g
galilæa minor quæ 832.f
galilææ vtriuſque deſcriptio ibid. calamitas 834. per totum
galilæa tota à Romanis ſubacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnaciſſimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphæ eccisa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hieroſolymis 897.b
galliæ motus 890.b
galliæ bellum deſiit ibid.
galliæ ſitus deſcriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 805.e
gallos ſub mille & ducentis militibus ſeruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Ieſu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius ſitus ibid. & 854.
exciſa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000.f
gamalenſium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
gamalenſium cædes à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Iſraelitæ 146.a
gazæi a Iannęo obſeſſi captique 159.e
gazara Palæſtinæ vrbs à Salomone bis ędificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos ſeruitute exemerit 154.155. per totum. quot filios habuerit 155.f
geman vici ſitus 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g. 568.a
Geneſar lacus deſcriptus 619.d. 869.d. eiuſdem nominis deſcripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio ſubduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circumciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus ſingulis quomodo à ſuis autoribus nomina ſunt indita 12.f. 13. 14. per totum
geon fluuius, & quid ſignificet 5.d
geraſeni quomodo ſe erga Iudęos cohabitatores ſuos geſſerint 815.f
gergeſæi, populus 14.d
germanicus veneno ſublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæſ. frater 694.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum deſcriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano ſedantur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis cauſæ ibid.
gerſus Moyſis filius 61.e
geſſius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capeſſenda compulerit 702.d
& quàm malus fuerit vir ibid.
geſſij Flori procuratoris qui Albino ſucceſſit, crudelitas, impudentia & verſutia 798.d
auaritia apud Cæſarienſes 799.d
noua crudelitas in Hieroſolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum poſteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Baſani quæ mala ipſum manent vaticinatur 283.f
ginęa vicus 833.d
Giſcala Galil. oppidulum indomitum 868.c

Giſcala ſuccenditur & diruitur 1001.e
giſcala a Ioſephi militibus diripitur, prædáque popularibus conceditur 828. per totum
giſcalorum ſtatus 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549.c. odio proſequitur Salomem 564.b. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius ſomnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ib.
eiuſdem pietas, ſed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenſes 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Ioſephum Zachariæ 418.b
gorion filius Ioſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ioramí Hieroſolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum potuit tollit & regnum adminiſtrat 311.g. 312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadi 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum diſſidium 649.c
græcis turpiſſimum viſum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & heri nupérque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuaſere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem.
philoſophi primi Aegyptiorum Chaldæorúmque diſcipuli 1034.e
græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.b
græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1034.1035.1036.1037. per tot.
græcorum legiſlatores antiquiſſimi qui 1070.c
græcorum dij deſcripti 1077.& ſeqq. per totum. eorum legiſlatores poetis poteſtatem dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetorib. verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conſcriberent ibid.
grádo apud Aegyptios ante Moſen nunquam viſa 64.b
grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
ſuis ſuccurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gemmaſia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibid.
hebræorum nullus regnante Salomone ſeruile opus faciebat 169.e
hebræi bis vltra Euphratem ducti capti- [illegible] 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecatæus Abderita 1048.b. 1050.a
hecatombæon menſis 110.c
hecatontomachi Alexandri Iamnæi 457.f
hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hieroſolymis 913.c
helenę Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
henochi Romanis ſubiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermęus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046.e
Hermogenes Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hieroſolymorum dux conſtituitur, Ezechimáque cum aliis prædonibus afficit ſupplicio 483.b
infantum ob cędem exoſus dicit cauſam 484.b
præficitur Cęliſyriæ 485.b
Romanorum benęuolentiam captat & aſſequitur 489.c
Malichum trucidat 490.f
Antigonũ Ariſtobuli profligat 491.d
vxores & liberos ſibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid.e. & 492.a
accuſatus tetrarcha conſtituitur 494.a
ſtrenue pugnat ibidem.
elabitur ex hoſtium inſidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vſque Romam 498.d
rex Iudæę à ſenatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigioſe ſeruatus bis 505.c.& f
Hieroſolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Ariſtobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad ſtuprũ ſolicitatur 518.e
bellum Aretę infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excuſarit apud Cęſarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem vxorem interficit & magnifice donatur à Cęſare 529.a.530.b
necata à ſe vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cędem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532.533
arces in ſuam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti ſuccurrit 536.b
quomodo ſubditos in officio continuerit 537.g
Cęſaream condiderit, & à Cęſare ſit muneratus 539.b. 540.541
ſalutat Agrippam 540.b
extruit templum Cęſari, & tributorum partem ſubditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Eſſenos magnificat 541.b
templum nouum ædificat Hieroſolymis ſumtuoſiſs. 543.e
legem ſtatuit de furibus nouam 548.a
nauigat ad Cæſ. & reductis Roma liberis dat vxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem ſuis remittit 551.d
ipſius familia domeſticis agitatur diſſidiis 554.c
filios ſuos apud Cæſ. accuſat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij. ibid. pecuniis deſtitutus Dauidis ſepulchrum recludit 563.b. omnes coniunctos habet ſuſpectos 565.566.567.568.569. à Syllæo iniquè accuſatur apud Cæſarem 572.a
accuſat filios apud conſilium Berytenſe 578.a
ſtrangulat 580.b
liberis ipſorum proſpicit 583.f
quas ipſe vxores habuerit & ſobolem ib. 627.f
Antipatrum damnatum in vincula coniicit 595.e
morbo correptus teſtamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
ſub mortem liberaliſſimus & crudeliſs. 598.b
vim ſibi conatur inferre, & Antipatrũ iubet occidi 599.d
teſtamento mutato moritur ac funeratur 600.c
teſtamento eius confirmato quantum filiis ipſius patrimonium ſuperfuerit 611.e
præficitur Galilææ, & ſtrenue agit 725.f. accuſatur Hyrcano à malcuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accuſatur ib.e
quomodo ſe geſſerit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f. 731. 732. ædificat & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e.
rex Iud. conſtituitur 734.b
Antigonum expugnat & Iatrones 735.a.& ſeq. fratris mortem vlciſcitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat ſibi Iulium Cæſ. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746.747.748 & ſeqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
diſſidet cum filiis duob. & vxore 749.f.750.751. conciliatur filiis 751.g
iterum diſſidet cum ipſis 755.e
accuſat filios apud Cæſ. & Beryti 760.c. occidit 761.f.763.g
occiſorum liberis proſpicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 761.a
eius domus iterum conturbatur diſſidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accuſat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g.772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
inſtaurat ciuitates 980.e.988.e
Herodes Herodis fil Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit, ibid. e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 626.c

INDEX

Vitellij iram in se concitat 625.e
bello ab Areta superatur 626.e
Herodiadis amore capitur 026.b
vxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
quali fuerit ingenio 677.f
herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæsare ob auaritiam increpitus, in Hispaniam cum vxore fugit 790. d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f
herodias Agrippæ soror, Herodis iunioris vxor 626.b
odio prosequuta fratrem se suúmque maritum in exilium coniicit 638. g. 649.a. eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b.732.748.c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
herodotus erroris argutus 279.a
herodotus Halicarnasseus Iudęorũ gentem non ignorauit 1047.a
heroum oppidum 52. d
hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
hettæi prędium 272. a
hezarbunis dux captus 155.b
hieremię prophetę vaticinium & epiecedion Iosię conscriptum 335.f. & seqq. damnatur, iterum absoluitur 336.f
aufugit 337.b
Hieremias in carcerem coniectus torquetur 339. e
in cœnosum puteum pręfocandus demittitur, verum rursus liberatur, 339.f. non vult proficisci Babylonem 343. b. donatur magnis munerib. & alia eius gesta ibid.c
Hieremias consulens Ioanni Careę abducitur ab eo in Aegyptum, vbi Aegyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
Hierichus vrbs 112. a
excinditur, & restaurator ipsius diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890. f
eius agri descriptio ibid.g
hierichontis fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisęo factus 891.d
hierichuntij agri bonitas 141.c. 473.b. 518.d
hieroboamus Nabathęi filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Solomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur, & inde à pseudopropheta seducitur 277.g. 278.a
filio suo ęgrotante quid responsi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid.e
hieroboamus Ioę filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio hęrede relicto 318. f
hieronymus historicus Iudęorum 1050.f
hierosolymę rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exædificata 218.b
Hierosolymorum thesauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui prophetæ prædixerint 335 f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quàm templum 415. d
hierosolyma & templum à Pompeio ex pugnata 473.e
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum cur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709. c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a. per totum
hierosolyma Iudææ vmbilicus, eiúsque situs 883. g
descriptio 912.e. per totum & 1049. c
hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887. g
hierosolyma quando & quoties capta vastata 969. e
quando in ea templum ædificatum ibid.e. eius origo & finis ibid.f
hierosolyma non idem voce Iudaica quod Græca significat 1059.d
hierosolymitanis fame laborãtibus succurrit Helena 686.
hierosolymitanorum supplicatio 795.b
hierosolymitani officiosè Agrippæ, & Politiano obuiam progressi 803.e
hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811. a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813. e
hierosolymitanorum turbæ & indignationes propter Iosephum 856.d
hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionẽ decimam excurrunt 909.a
eorum insidię contra Romanos 911.b
seditiones perpetuę 920.d.per tot.
conflictus cum Romanis 920.d.& seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926. e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932.
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928. e
conflictus 535.e
fames 937. d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incrementum horribile 941.c
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941. a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem. b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943.c. pugna magna & ferox 946d
mendacia inter seditiosos 949.c
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 954. b. pugna circa porticus 956. a. circa templum 459.e
strages & fuga incenso templo 419.a
sex millia in porticum confugiunt, séque saluari ex propheta falso seducuntur 459.g.960. a
plurimi confugiunt ad Titum 966 b
infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames, captiuitasque 967.968. per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
hiezecielis prophetia 335.f. 338.e
him. mensura qualis 88.d
hippeni Iudæos suos cohabitatores male tractant 815.d
hippici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis contulerit 1042.c. mulctatus quod Salomonis proposita ænigmata soluere non potuit ibid.f. eius gesta ibidẽ
Vide etiam Iromus
hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
historia apud Barbaros solennior quàm Græcos 1038.b
historiæ scriptori quæ curanda 468.b
historiæ veritatem à Iudæis honorari, à Græcis verò negligi 707. a
historiæ veræ quod indicium 1035.e
historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
historicus mendax quantum à falsario instrumentorum differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
holocautoma sacrificium cur dictum 91. a
homeri poemate nullum vetustius 1034.d
quomodo conseruatum ibid.
homicidarum inuitorum asyla 18.d
homicidij incerti inquisitio qualis fiat 122.f.123.a
hominis creatio 4.e
hominis ætatis quis terminus præscriptus 8.e.15. e
homines quando degenerare à virtutibus ad vitia cœperint 7.c
hominum cõmercia quibus vitanda 94.c
hominum ingenium quàm sit malũ 197.a
homonœa, loci nomen 1020.e
hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 350.a
hospitij reuerentia 20.a.147.d
hyc vocis significatio 1040 e
hyoscyami descriptio 86.b
hyperberetæus mensis 92. c. 263. b. 286. b
hyrcanium vicus 742.d
hyrcanus Alexandri Iannæi filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ociosam vitam elegit 468.d.& 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469.d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b
disceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
redditur ei pontificatus 475. a. 481. e, honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486. a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.c.732.c

à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur, à quo perfide tractatur 521. per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitã fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudææ 716.f
Hyrcanus Ioſephi Tobiæ filius adoleſcens ingenioſus 404.405.406.per totum
eius geſta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi inſidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a
pacem ab eo redimit &c. talentis, Dauidiſque theſaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a
vrbes ab hoſtibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450.d
Samariam obſidet & radicitus tollit, cúmque deo colloquitur 452. per totum. eius felicitas & mors 454.a
ſomnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

IAbinus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipſe 152.c
Iabiſſa ciuitas, & Iabiſſenorum officium in Saulum & filios eius extinctos 209.b
Iabiſus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæſi præter CCCC. virgines 149.b
Iachin, columna veſtibuli templi 261.b
Iacimus. vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Iſaci natiuitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti viſio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
viſiones iterum 31.d
aufugit à ſocero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum ſpectro 33.b
Iacobus vocatur Iſrael ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Ioſephum ſuget 39.c
mittit filios frumentatũ in Aegyptũ 44.f. proficiſcitur ipſe etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Chriſti lapidatur 698.b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
Iacobi ſeptimi ex fratribus Macchabæi ſupplicia & conſtantia 1096.b
Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco ſit 383.b. Alexandro magno negatorum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
Iadon propheta Hieroboami idololatriã obiurgat 278.e. diſcerpitur à leone 277.e
Iahel. vide Iale
Iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
Iale Syſarem occidit 153.b
Ialus cuſtos theſaurorum Dauidis 250.c
Ianiæ regni termini 1040.b
Iannæus Alexander. quære Alexander
Iapha vicus 1016.d
Iaphæ munitiones 848.a
Iaphetus filius Noè 11.d
eius ſoboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f. 13.a
Iaphthes accitur ad principatum Iſraelitarum 158.a
victor filiam ſuam deo mactat ibidem.e
Iar, menſis 259.c
Iardan vicus 833.f
Iaſon, aliàs Ieſus, Onię pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408.c
Iaſon vt pontifex conſtituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
Iauanes Iapheti filius 13.a
Iazarus pontificatu priuatur 618.e
Iaziel propheta vaticinatur Ioſaphato 298.c
Iazoron vrbs ſpoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416.c
Iberi, populus 13.b
Ibes ſerpentibus infeſtæ 58.d
Ides ſcelus & ſupplicium 622.623
Idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi ſubdita 222.f
eius tumultus 779.g
Idumæi, quomodo circumciſionem & religionem admiſerint 450.e
Idumæorum nationis deſcriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hieroſolymam veniunt ibid.g
ſeditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simeonem Gioræ 894.f
Ioannis Leuiæ pecunias prædantur 897.e. ad Titum ſupplices veniunt 965.g. ſcelerata eorum facta repetita 980.a
Ieboſthus Sauli filius conſtituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per inſidias 216.c
ſepelitur honorificè à Dauide 216.g
Iebuſæi populus 14.d
Iebuſæorum ludibrium in Dauidem male ipſis ceſſit 217.f
Iechonias. vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Ieſraela vrbs 288.c
Ieſſæus filius Obedæ 164.e
Ieſſæi filij qui 286.c
Ieſus Chriſtus deſcribitur 621.f
Ieſus Anani filius prædixit Hieroſolymę excidium 961.a
Ieſus Damnæi filius fit pontifex 698.c
Ieſus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
Ieſus dictus Onię frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408.b
Ieſus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananææ explorationem indicat ſuis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyſes eum ſibi ſucceſſorem deſignat 118.c
prædicit, quæ geſturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
Iordanem cum exercitu ſuperat 135.f
Hierichuntem ſine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitq; quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæſitam diuidit tribubus 141. per totum. præcipit eis vt reliquias Chananeorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
Ieſus Phabetis filius pontificatu priuatur 517.d
Ieſu pontificis ad multitudinem Hieroſolymitanam oratio 878.879. per totum mors 882.e
eius virtutes celebratæ 883.b
Ieſu Saphiæ filij facinora 1003.e. & 1008. 1009.1020.121. per totum
Ieſus Sapphæ filius 822.d
Ieſus Thebuthi ſacerdos Titio ſacra donaria tradit 966.c
Ieſus Tobiæ filius quid geſſerit 857. 858. 860. per totum
Ieus Amaſis fil. Ramatham expugnat, & inuagitur rex Iſraelitarum 308.b
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Bali ſacerdotes exſtirpat 311.d
contemptor & ipſe numinis moritur Ioaza filio ſucceſſore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Ioſaphatum 297.a
Iezabela quàm mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moyſi 94.c
Impedimentorum cuſtodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207. f.208.a
Imperatores Rom. ſemper honorauerunt & ornauerunt templum Hieroſolymitanum 940.e
Imperij Romani fines quouſque 805. f. 837.b
Indorum mortis deſcriptio enarrata 991.e
Iniuria maxima quæ 122.d
Inuenta debere reſtitui 127.f
Inundationis vniuerſalis deſcriptio 8.e
Ioabi cum Abenero pugna 212.
Abenerum turpiter occidit 214.f.215.a
exercitui præficitur Dauidis 222.f
Syros vincit 224.e
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. per totum
ingenioſum commentum fingit 228.b
Abeſalomum interimit 234.c
Dauidem Abeſalomum lugentem increpat 235.d
præfectura priuatur 238.d
Amaſam interficit & Sabæum perſequitur, capútque ipſius ad regem perfert, & reſtituitur priſtinæ præfecturæ 238.f.241.e
populum cenſet 244.b
occiditur 254.e
Ioadus quomodo Gotholiam regno ſpoliat & occidit, Ioasúmque regno præficit 312.a.313.a
ſtudet templo reſtaurando & moritur 314.a
Ioachabis natiuitas & quid ſignificet 167.a
Ioacimus Ieſu filius pontifex 367.f
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum conſtituitur 337.d
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350.c
Ioacimus Ioſiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Aegyptiis factum 336.a
tributarius etiam fit Babyloniis 336.d
occiditur 337.d

INDEX

Ioacimus pontifex mortuus 370.g
Ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
Ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenę regionum rector designatus 822.e
Ioannes Asamonæi fil. occisus 710.b
Ioannis Baptistæ interitus 616.f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343.g
Ismaelem Godoliæ interfectorē persequitur 344.e
consulit Hieremiam, & ipsum in Aegyptum abducit 345.a
Ioannes dux militum Ionathæ 293.c
Ioannes Essæus Tamnam missus, vt topárchiam administraret 822.e
Ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabensibus Amaræis occiditur 428.c
Ioanpes Idumęorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 912 g
Ioannes Iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 382.e
moritur 383.b
Ionathæ ac Iudæ fratris Ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quàm Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.e. 431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013. 1014. 1016. per totum. Giscalam Iosephi iussu muro cinxit 823.b
eius proditio & doli varij 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.a
ad defectionem incitat 868 d
Titum fallere conabatur 869.d
Hierosolymam fugit 869.f
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.f
Hierosolymitanis exitij causa 876.a
malitia, crudelitas & gesta 887 897. 898.920.923.925 931.932.933.936.940. 943.& seqq.
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 920.f
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
b. contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid.f
Ioasus Ochosiæ filius quomodo à Gotoliæ sæuitia seruatus, & rex constitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314.d
Zachariam Ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.e
ægrotans occiditur 315.a
Ioazarus dux missus contra Iosephum Matthiæ filium 827.c
Ioazarus Iosepho inuidet 1013.c
Ioazarus priuatur pontificatu 618.e
Ioazas Ieu filius regnum paternum assequitur 313.g 315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315.d
Ioazus Iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Aegyptum abducitur & moritur 335. g. 336. a
Iobacchus torrens 33.b. 111.d
Iobel fil. Lamechi 7.d
Iobelus quid significet 96.c
Iobeli anni remissio & libertas ibid.
Iochabel mater Moysis 55.f
Iodes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151. d.
Iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 173.a
Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.a
quomodo ad Niniuitas missus sit, & in mare proiectus ac à cete hausus post triduum viuus in terram reuomitus 318.c
Ionia vnde sic dicta 13.a
Ionici Iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550. e
Ionum in Iudæos odium 398.d.
Ionatas Anani fil. 676.c
pontificatum oblatum respuit ibid. & eius gesta 795 d
Ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Typhone & occiditur 710. c
Ionathas Sauli filius castrum Palæstinorum expugnat 179.c
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animositas & honestas 181. f
amor in Dauidem 191.c.193.c
fœdus cum eo 193.f
cadit in pugna contra Palęstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 213.b
Ionathæ cuiusdam Sadduceĭ cum Phariszis contentio 453. f
Ionathas homo viliff. prouocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit imperij administratione 428.a
Ionathas Pharisæus 1013. f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020. 1021.
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987. d
Ionathas qui aliàs Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227. f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242. f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996. e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa 818. a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ibid. c
Ioppensium interfectorum quot millia 818. a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300 a
Moabitas expugnat 301. d
monitus ab Elisæo cauet Syrorum insidias 303. c
fame vrgente Elisæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304. b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308. a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur 309.c
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iosabetha Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311. g. 312. a
Iosadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.e
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentariis Dauidis 222.g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a
quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.e
eum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani rem satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Iosephus Cabeus pontifex 697. f
priuatur munere ib.
Iosephus Caiaphas. quære Caiaphas
Iosephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.e
Iosephus Ellémi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949. a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 822.e
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609. e
Iosephus Itaburij montis planiciem muro circundedit 866.f
interfectus Gamalæ 867.c
Iosepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historiæ descriptionis 1.c
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004. 1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidiis, calumniis variis petitus euasit 1008 1009. 1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011. d. ciuitates munit 1013.a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014.e
astutia eius in cognoscendis insidiis 1016.a
Ioannis consiliis contra ipsum quomodo occurrerit 1017.c
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolyma 1011.c
in sa-

in salutis discrimen incidit 1019.f
accusatur à Tiberiensibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hierosolyma mittit 1024 b
calumnias falsi historici depellit ibidem f. historiæ suæ veritatem adstruit 1026.f
Sepphoritas seruat 1027 f
Tiberiada seruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Vespasiano Titóque, & captiuorum multos liberat, falsóque accusatur 1030.e
vxores ducit, & liberos procreat 1031. f
qua diligentia quóque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705.706 707.708 per totum
Iosephus Matthiæ filius vtriusque Galilææ rector designatus 812.e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Giscalæi subito oppressus 825. b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiada confugit 838. f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 839.b
Iotapatenis auxilio venit, 839.840. 841. 842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Vespasianum 991. b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927. 928. 929. 930. per totum. in deditione in puteo delitescit 856. f
eius socij ipsum persequuntur ibid.
eius oratio philosophica ad socios 852.a. eius socij cum ipso cædes mutuas sortiuntur 853. e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 854. c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibidem
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939. e
mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 948. a
eidem loquitur. 949. per tot.
pro reliquis ciuitatis frustra obsecrat 965. b
Iosephus Medicaster defectionis autor 1012. f
Iosephi filij Iacobi natiuitas 31. b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Aegyptum 39. c
sollicitatur ad stuprum à domina 40.a
somnia explicat 42.a. 43.d
è vinculis liberatur 43. c
præficitur Aegypto, nominatur Psontomphanæcus 44.c
fratres capit ibidem
& miris exagitat modis 45. 46. per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50. d
patri aduentanti occurrit 52. d
moritur, & ossa eius in Chananæam transferuntur 54. a
laudatur 1085. g
Iosephus apud Vespasianum accusatus 997.c. quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a. eius historiæ certitudo 1037.c
dux ipse Galilæorum à Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorum profectus ibidem
Iosephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit, vt sibi testes essent 1037. e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038 a
Iosephus Simonis filius toparchiam administrat 822. e
Iosephus Tobiæ filius, quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402 b
festinum eius responsum 406. e
vxores & liberi 403. e
Iosephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416. f
vincitur à Gorgia 418. b
Iosias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam rempub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333.334. per totum
moritur 335. e
Iosue. vide Iesus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitásque tributa pendere cogit, 310.e
filio Achaze successore relicto decedit 321. c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Abimelechum 156. b
Iotape Sampsigerami regis filia 628.c
Iotapatæ situs descriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hierosolymæ nuntiatum quali luctu vrbem repleuerit 856. a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miserabilis 845. 846.847
Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano constantia 849. f
Vespasiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.c
Ious mensis 110. c
Iozarus constituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613. e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603. b
Iris quid designet 11.a
Iromi cum Salomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b 259 a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267. d
Isacus nascitur & circumciditur 21 c
ducitur sacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
nascuntur ei gemini 26. d
Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27. a
fallitur ab vxore ibid.c. moritur 34.e
Isacharis sors 143.g
Isboseth. vide Iebosthus
Iseremoth locus 97.e
Isiacorum scelus & supplicium 622.a
Isidis statua & templum tollitur 623.c
Ismael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Ismaelis Abrahami filij natiuitas & circumcisio 19 d
Arabum autor est 21. f
ducit vxorem, gignit fil. xij. 22.c
Ismael Phabæi filius constituitur pontifex 696.c
Ismael regij generis Iudæus Godoliam interficit 344.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Masphatenses abductos ibid.
Israel quid significet 33. c
Israelitæ inhumaniter tractantur ab Aegyptijs, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54. f. labor augetur 62. d. quantus eorum ex Aegypto migrantium numerus 65. d
transeunt mare rubrum 67.d
armis Aegyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71. d
coturnicibus pascuntur mannáq; 72.e
ab Amalecitis prælio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77. g. seditionibus agitantur & puniuntur 97.c. 98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99. d
Israelitæ insciò Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75. a
quæ eis triginta octo annis in deserto obuenerint 109. 110. quales milites fuerunt 110 f. Amorræos extinguunt 111. per tot. à Madianitorum puellis seducuntur 114. f
eos excindunt 117. e. Hierichuntem delent 136. g
item Ainam 138. d. partiuntur Chananæam, & quisque in suam sortem mittitur 141. d. commouentur inter se propter aram in ripa Iordanis extructam 143. c. quomodo se gesserint post Iesus mortem 145 e. omisso bello agriculturæ dant operam 146. c
eorum prælium cum Beniamitis 148. c
Chusarthi Assyriorum regi subiiciuntur octo annis 150. e. à Moabitis subiugantur, à Iode libertati restituuntur 151. c. iterum à Iabino opprimuntur 152. c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis miserè tractantur 153. d
restituuntur libertati per Gedeonem 154. f. sub Abimelecho male habentur 156. d
iam ab Ammanitis, sed per Iaphthem liberantur 158. d
cæduntur à Palæstinis & fugantur 166. b
vindicantur in libertatem à Samuele 171. d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178. a
cæduntur à Palæstinis 208. b
ciuili bello laborant 212
Israelitæ quot annis post Iesum nequiuerint Chananæos ex Hierosolymis eiicere 218. e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem restituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323. f
transferuntur in Mediam & Persidem, & quo tempore id factum 324. g
Iturburius mons 141. g
situs 866. f
Italiæ bella ciuilia 896. d
Ithaciæ seu Hirenes concubinæ Ptolemæi Physconis sobrietas 1064
Ithamari domus priuatur sacerdotio 254 c
Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311. d
Iubal & eius inuenta 7. d
Iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15 b
Iucundus Herodis satelles falsò accusatus torquetur 574. b
Iudæa latronibus expletur 698. d
Iudææ regio vbi præstantissima 715. b
Iudææ descriptio 833 d
Iudææ nulla pars erat quæ non vna cum Hierosolymis interiret 888. c
Iudæus vinus captus à Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 933. d

Iudæi quando primum cœperint appellari 372. b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357. b
impediuntur ab ædificando 360. a
a Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262. f
quando templum absoluerint 366. e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368. f
armati laborant 372. d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376. a
quomodo à Bagose tractati 382. f
quomodo ab Alexandro Magno 385. d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392. b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397. 398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422. a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424. c. summa calamitate constituti post Iudæ casum 425. e
quando primum Romanis subditi 475. c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485. e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433. g. 434. a
Iudæorum sectæ quot 442. d
Iudæi quàm sint religiosi 474. b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561. d
Iudæi seditionem excitant 596. 601. 604 605. 606. 607. 608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621. b. 640. a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695. a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649. c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649. e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682. a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691. a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695. g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700. c
Iudæorum epulæ ferales 775. a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781. f
Iudæi Petronio supplicant 791. b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calumitas 794. a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797. d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798. b
alia sub Floro Cæsareæ 799. b
Iudæorum dispersio in totum 809. d
Iudæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810. f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 814. d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817. b
Iudæorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymæ 818. e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830. e
Iudæi à Romanis profligantur 831. d. 848. c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882. b
Iudæorum circa sepulturam cura ibid. f
Iudæorum in Massada immane factum 994. b
Iudæorum apud Alexandriam & Thebas interitus 995. d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033. a
Iudæorum cura conscribendæ historiæ 1036. a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033. c. 1038. b
eorum apud antiquissimos nomina 1040. g. eorum egressus ex Aegypto mille annis ante Iliacum bellum 1042. a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188. e
eorum leges optimæ 1080. f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia contra Aegyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1064. 1065
Iudan Angliæ regis mater 316. c
Iudas, Iudæi 14. b
Iudæ portio in terra Chananæa 141. e
Iudæ natiuitas 30. f
consilium de fratris cæde vitanda 39. b
homo vehemens 46. d
filij tres 52. b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145. c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249. e
Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instaurarit ac perierit 709. c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441. d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382. e
Iudas Essæus propheta 713. c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607. d
tumultum excitat 780. a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616. c
eius secta 617. b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983. d
Iudas Iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938. g
Iudas Macchabæus 410. g
Patri in administratione succedit 412. d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid. e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414. e
itidem Lysiam 415. b
templum purgat & instaurat ibid. d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416. b
Nicanorem cum suis copiis delet 423. f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424. b
cadit 425. e
Iudas Sepphoræi sophista 772. b
Iudas vates 455. b
Iudicum status quis 178. e
Iulia vxor Cæs. Augusti 559. d
Iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 569. f
Iuliani centurionis fortitudo & fatum 947. a
Iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Aegypti gerit 479. f
amicus & beneficus est in Iudæos 482. a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485. d
occiditur 489. a
Iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526. & seqq.
vincit M. Antonium 524. a
occidit eum cum Cleopatra 528. e
Iulius Capella 1000. f
Iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667. c
interficitur & ipse 973. b
Iupiter Olympius 652. e
Iurisiurandi modus 24. f
Izatæ regis filij & fratres Titio supplicant 964. d

L

Labanus Bathuelis filius 15. f
dolosè cum Iacobo agit 30. c
persequitur fugientem generum 31. d
Laboſardachus Niglasaris filius in paternum regnum succedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407. b
Lacedæmonij cum Iudæis societatem & fœdus faciunt 442. b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis subditi 805. e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7. d
Largius Lepidas decimæ legionis præpositus 956. f
Latopolis 65. c
Latronum colluuies Hierosolymis 871. c. 872. eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694. f. 695. f. 999. f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occisus 653. f. 656. c
Leprosi quatuor Syrorum castra vrgente inedia inuadunt 304. f
Leprosorum conditio 94. c
& quod alicubi sint in precio ib. e
Leuces loci descriptio 988. f
Leui, militum præfectus 1013. b
Leuis natiuitas 30. e
vlciscitur sororis stuprum 34. a
filij ipsius tres 52. a
Leucas traditur 871. g
occiditur 873. a
Leuitæ vxor quàm nefandè à Gabaonitis tractata 147. c
Leuitæ eius prudentia ib. e
Leuitarum numerus 97. a
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 108. g. 109. a
earum ciuitatum nomina 142. c
Leuitæ vsum vestis lineæ impetrant 699. d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94. a
Lex Moysis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata 391 e. 397. c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 1070. d
Leges Moysis ad mores pietatémque pertinentes 121. a. 122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30. e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036. e
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudæis stipendium indixit 983. d

Lybia dicitur Aphrica 24. d
Libya, Libya 14. a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703. a
longæui cur primi homines 11. b
longinus tribunus a Iudæis occisus 820. f
longini equitis Romani sors factum 924. c
Longini iuuenis Romani factum 963. f
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15. g
captiuus abducitur 18. a
seruatur de excidio Sodomitarũ 20. d
filiæ cum patre coeunt ibid. f
Loti vxor in salis statuam versa ibid.
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980. b
Macharunta quoque 983. a
Iardem Syluam oppugnat 983. b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenum interficis 893. a
Luctus tempus 126. d
Ludas, Ludi 15. a
Ludi Circenses 614. b
luminum festiuitas, & eius institutio 415. c
lupus Alexandriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudæorum 895. c. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
Lustrandi populum modus 109. g. 110. a
lustrationis tabernaculi modus 88. c
lydda ciuitas a Cestio exusta 818. e
lydi olim Ludi dicti 15. a
lysanias Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 490. d
interficitur a Cleopatra 519. a
lysanias Parthos in Iudæos incitat 730. c
lysiæ committit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Iudæos 413. d
lysios vincitur a Iuda Machabæo 415. b
occiditur a Demetrio 421. g
lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 459. e
lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 382. a
lysimachi portentosa de Iudæis mendacia confutata 1018. 1059. 1060. 1061 1069. 1070. 1077. per totum

M

MAcedones transire pedites mare Pamphylium 68. b
Macedones quando Romanis subditi fuerint 806. a
Macedones Aegyptios subiugarunt 1068. e
Machabæi nam maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius eum insigni tolerantia sermones 1083. a
vbi historia Machabæorum fratrum
Macherus dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herodem 503. d 738. b
Machir, tertij ex fratrib. Machabæi constantia 1094. b
Macheruntij Romanis persuadent vt præsidio suo desendant 816. b
Machærus quomodo capta a Romanis 980. c. situs eius descriptus 980. c
Macho capta & deprædata 222. c
Macro præfectus prætorianorum militum 631. b
Madianitarum filiæ Israelitas illiciunt ad delinquendum 114. 115. per tot.
oeduntur cum suis regibus 117. f
Madianitæ Hebræos subiugant 151. d
oeduntur maxima strage 155. a
Madiana ciuitas 50. d
Madus, Madæi 13. a
Magnus campus regio 1014. e
eiusque descriptio 894. a
Magoges & Magogæ populi 13. a
Magus Aegyptius pseudopropheta triginta millia hominum seduxit 787. a
cum paucis fugit ibid. d
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 797. c
Magorum turba in Iudæa 694. g 695. e
Malichus exactionum collector pro Cæsio 717. d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727. e. 728. a
Malichi Arabum regis perfidia 494. a 733. b
Malchus Arabiæ rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum, equites mille 834. f
Malichus Iudæorum dux 721. e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannæum 476. c
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid. f
Malthace vxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594. b
Man vox interrogatiua 73. c
Manachases vestis qualis 84. b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 543. a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Massadam inuadit 811. g. 812. a
velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis fit ibid.
interficitur 813. a
Manahemus occiso Saleſmo regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post a Pbullo pace redempta moritur 320. b
Manasses Ioſephi filius 44. d. 52. b
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53. c
censetur loco Leui 96. f
Manasſe pars dimidia Chananææ 141. d
Manasses Ezeciæ filius regnum paternum assequitur, impiissimus, & prophetarum occisor captus a Babyloniorum rege tandem in principatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot. moritur relicto successore regni filio 332. g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit vxorem Sanaballatis filiam Hicasoe vocitatam 384. b
Manasses fit pontifex 401. b
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 812. e
Mandra, locus 344. f
Mane, quę diei pars 4. c
Manethon Aegyptius historicus 1032. d
eius historię compendium 1039. 1040 1041. per totum
Manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042. a
Aegyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052. a
eius historia emendata ibidem. & 1054. a
Manethonis mendacia confutata 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1061. per tot.
manna qualis cibus 72. g
Manneus Lazari ad Titum profugit 941. a
Manoches Zelocypus Sampsonis pater angelum excipit 360. a
Mar locus cur sit vocatus 70. c
Mara quid significet 163. c
M. Agrippa. vide Agrippa
Marcus Alexandri Alabarchę fil. 673. c
M. Antonius. quære Antonius
M. Anton. Iulian. procurator Iudææ 958. f
Mardochæus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 361. f. 367. d
Mardochæus Esterę patruus 374. b
regi insidias prodit 374. g
Iudæorum calamitatem Estheræ indicat 376. c
afficitur summo honore 372. b
Amanis potestatem & bona accipit 380. b
Mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67. c. 68. b
Mare vas templi cur sic dictum 261. b
& quam fuerit capax, eiusque vsus ibid.
Mareotæ Græcis Samaria 285. a
Maresa vrbs 283. a
Mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 955. a
Mariamne Agrippæ filia 628. a
Mariamne Alexandri Aristobuli & Alexandræ filia, vxor Herodis 512. b
occiditur a marito 530. b
Mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729. d
eius insolentia in maritum 750. a
occiditur 750. g
Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693. f
Mariamne Moysis soror 56. b
moritur 109. f
Mariammes turris descriptio 814. g
Mariammes turris descriptio 814. g
Marisa ciuitas deuastatur 732. d
Marsopane, mensis 9. a
Marsus Syriæ præficitur 676. e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677. d
excipitur ab Agrippa, eni sit exosus 628. e
Marsias Agrippæ libertus 630. b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636. d
Marthace Archelai mater moritur 605. e
Marullus præses Iudææ constituitur 637. c
Massabazanes quid 84. g
Massadæ castelli descriptio 887. f
Massatæ castelli situs descript. 986. g. 987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988. c
Masnaemphthes pileus 84. g
Masphatis ciuitas, & quid significet 171. g.
Matthias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709. b
Mathanes Balīs sacerdos trucidatur 313. b
Matthias Anani fit pontifex 676. e
priuatur sacerdotio 678. f
Matthias Apsalomi, vir strenuus 441. d
Matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, verámque religionem fortiter tuetur 410 g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412. d
Matthias Margaloti seditionem mouet 596. a
exuritur vivus 597. a
Matthias Margali sophista 778. b
Matthias pontifex mittitur vt Simonem Gioræ Hierosolymam introducat 898. a
Matthias Theophili constituitur pontifex 589. c. priuatur eo munere 597. c
Matthię Boethi mors crudelissima 938. c
Maxilla, locus 161. g. 162. a
Mazaca ciuitas 11. b

INDEX

Madabenſes Amaræi, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450. d
Medimnus Atticus & Siculus 100.b
Medi populus 13. a
Medi quòd in Aſia regnauerunt Græcis cogniti 1038. f
Megaſſari facinus audax 935. b
Megaſthenes hiſtoricus 1045.b
Mela legatus Archelai ad Herodem 575. a
Melcha Aranis filia 15.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti ſuccurrit 190.f 192.b. datur alij nuptum 202.a ridet maritum 220. d
Melchiſedecus rex Solymę Abrahamum conuiuio excipit 18.d
Meliis impoſuit Pſeudalexander 783 e
Memnonis ſepulchri deſcriptio 790.g 791. a
Memphiboſthus Ionathę filius humaniſſime à Dauide habitus 223. c delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724. c
Menander Epheſius ſingulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conſcripſit 1042. g
Mendæ ciuitas 335 d
Menedemus Philoſophus 396.d
Menelaus, qui aliàs Onias, Simonis filius propter amiſſum pontificatum deficit à patriis legibus 408. d abducitur captiuus & occiditur 421.c vide Onias
Menſa tabernaculi 83. b
Menſæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ deſcriptio 403. d
Menſis anni primus Moyſi quis & cur 9. a
Menſuras quis excogitarit 7. c
Meroè vnde dicta 58. f
Meſas, Meſinæi 15. a
Meſchus, Meſchini 13. b
Meſopotamiæ difficilis tranſitus 24. f
Meſre, Meſræi 13. f
Meſræi filij quibus populis nomina impoſuerunt ibid.
Meſſala rhetor patrocinatur Herodi 493. g
Meſſalina à marito Claudio Cæſ. ob zelotypiam trucidata 694. a
Methir, tunica pontificalis 84. f
Metilius præfectus à cæde reſeruatus 813. d
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid. b
Michæas propheta, vulnerato ipſum nolenti male ominatur, 292. e Achabo malum nunciat, quare in carcerem conijcitur ibid. g Achabo interitum prædicit 294. d
Michæas propheta 336. g
Michole vxor Dauidis. vide Melcha
Mileſius arcis Damaſci præfectus quomodo Philippum Gypi filium tractarit 462. a
Militis cuiuſdam facinus contra ſenatum Romanum 792. g
Militis Rom. impudentia quantam cladem Iudæis dederit 691. b
militis Moſaicos libros diſcerpentis pœna ibid. c
militiæ qui non commodi 129. f & qui ab ea immunes ibidem. g & ſeq.
Mina quantum pendeat apud Iudæos 478. c
Minæus Aegypti rex, Memphis conditor 268. f
M. Minucianus 660 a. 671.e
Miſael appellatur Miſaches 346 a
Miſas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quò neceſſitatis peruenerit 300. c
Miſenum oppidum 652. c
Mithridates ærarij Cyri præfectus 318.b
Mithridates occiſus 473.b
Mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Aegyptios vincit 480. b eius geſta 714.
Mithridates quomodo ab Anilęo tractatus, quomodo ab vxore déque eius victoria 648.d. per tot.
Mnaſeas Græcus hiſtoricus 1051.a
Moabitæ penitus fracti à Dauide 121.d
Moabitæ & Ammanitæ ſocij, mutuo ſeſe interimunt 298.e iterum ſternuntur & prædantur 301. d
Moabus, Moabitæ 21. a
Molonis mendacia de Iudæis 1061. d
Monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaiſmum ſit amplexus 685. c eius regnum 920. c
Monobazus Monobazi filius prorex conſtituitur 684. f rex fit 689. e
Mons Samaron, locus 281.b
Montem in alium locum deuolutum 319. f
Mortem præter dei voluntatem non venire 132. b
Moſes, qualis fuerit vir 3.
Moyſis natiuitas 55. a quomodo ſeruatus 56. b cur ſic vocatus ibid. f adoptatur à regina 57. b
Moyſes diadema regium pedibus calcat ibid. c præficitur exercitui Aegyptiorum & Aethiopas bello vincit 58. b ducit Tharbin vxorem 59. b fugit Aegyptios ibid. c Raguelis filiab. opitulatur contra paſtores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid. f. conſpicatur rubum ardentem in Sina 60. b confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61. f edit miracula, nomen Dei cognoſcit, redit in Aegyptum ibid. edit prodigia apud Pharaothem 61. f 62. 63. educit Iſraelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65. b cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid. e traducit eos per mare rubrum incolumes 67. d aquam amaram facit potabilem 70. 71. coturnices & manna impetrat à deo 72. e ex petra aquam elicit 73. f cum Amalecitis pugnat 75. b decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96. g quadraginta diebus in Sina detinetur 97. c. Aaroni fratri ſacerdotium confert 87. e dedicato templo victimas offert 89. a in tabernaculo Deum conſulit 90. f tribum Leuiticam Deo dedicat 94. a cenſet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectionem bel. óque neceſſaria 96. f. mittit exploratores in Chananæam 98. d Coræ factionem compeſcit 104. d eius iuſtitia 106. f. luſtrat populum 109. g. Sihonem & Ogem reges delet 113. per tot. Madianitas cum ſuis regibus cædit 117 e. Ieſum ſibi deſignat ſucceſſorem ibid. g morituros quid ſuis præd xerit 119. b quas leges præſcripſerit 120. f vſque 136 exhortatur Ieſum vt in Chananæos exercitum ducat 131. e rube circundatus diſparuit 132. d lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyſes fabulosè dicitur fuiſſe leproſus 84. d vir admirandus 99. f
moſcos quinque librorum ſcopus 1036. f
moſes apud manethonem prius Oſarſiphus ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053. g. 054. g
moſes Aegyptiis vir diuinus habitus 1056 d. eius tempora quibus vixit deſcripta ibid. eius virtus & geſta 1070. 1071. per totum
moſollani Iudæi nobile factum 1049. f
mucheus fert ſententiam contra Vaſten regem 373. f
mulierum potentia 361. f
mundi & vniuerſorum creatio 4. b
mundum prouidentia dei regi 355. a
mundus quomodo Paulinam conſtupraret 622. f
murus triginta nouem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo ædificatus 937. b
muſicorum inſtrumentorum Dauidis regis deſcriptio 242. g
mutiani & cæterorum rectorum petitiones 895. g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902. g

N

Naamis vxor Abimelechi Bethlemitæ & quid ſignificet 163. c quomodo Ruthem inſtituerit 164. b
Naaſes Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178. b
Naaſes junior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223 f
Nabæotes Nabatæa regio 22. c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200. g quid ſignificet 201. c moritur ibid. f
Nabla, inſtrumentum muſicum 243. a
nabrodes, qualis vir 11. f. 14. b
nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Aegypti regem 335. d Ioacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337. d duces eius qui vrbem Hieroſolyma coperunt 341. b quomodo captum Sedeciam tractarit 342. e Hieroſolyma penitus excindenda, & templum ſpoliandum, populúmque Babylonem traducêdum curat 342. a Coelen Syriam ac Aegyptum perdomat 345. c iudæorũ nobiliũ quorundam pueros inſtituit & caſtrat ibid. f ſomnium, cuius erat oblitus, vult ſibi indicari & explicari, quod facit Daniel 346. f. moritur 349. c. geſtorum eius repetitio 350. d. poſterorum eius finis 352. a
Naburhus propter negatum regi fundũ lapidibus obruitur 289. d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolyma ad templum ſpoliandum 342. a
Nacebus Arabum dux cæſus 171. e
Nachores Serugi filius 15. c. quot habuerit liberos ibid.

Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditúrque cum omni familia 282. d
Nain vicus 894.d
Nais a Caine condita 7. d
Nais vicus 691. e
Narbathæ regionis situs 799. f
Narbathene toparchia a Cestij equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807 d
Nathan propheta 220. e mittitur ad Dauidem increpandum 226. e. indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet 247.c
Naumi prophetia de excidio Niniuitarum 321. a
Nazaræi deo deuoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839. g
Necessitate laborantes subleuare, homini decentissimum & deo gratissimum 205. e
Nechius qui & Pharao Savam rapuit 928. f
Nechaos Aegypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 3.5. e captiuum abducit Ioacum filium eius 336. a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336. c vincit ibid.
Necmias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 371. d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 842. e
Nephthalimi nativitas 50. f filij eius 52.c
Nephthalitarum fons 142. a
Neronis gesta & precipue contra Iudæos 795. g
Neronis imperium quandiu duraverit 893. b
Nero contemptor nationis Iudaeorum 968. e
Nero indignatur ob res minus prospere gestas in Iudæa 830. a Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quære Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 638.f
Neruis cur Iudæi abstineant 53.c
Nerinæ & Philippi fratrum fortia facta 844. e
Nicanor perfidus contra Iudam Machabæum pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 429. f
Nicanor amicus Titi sagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Aegypti 269. b
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398 e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563 c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c patrocinatur Archelao 604. e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065.
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 590. g Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 762. f
Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus ponerent 882. d
Niger Idumææ rector in Salis oppidum Idumææ confugit 851. f iterum fugit 852. a
Niger Peraita, Silas Babylonius, & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 851. b quomodo occisus 885.c
Niglisar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350 d
Nilus fluuius 5. d
Nilus vsque ad Elephantinem navigabilis 894. b
Ninum quis condiderit 14. f
Ninus regia Assyriorum 330. d
Nisan, mensis 9.2. 64. g. 93.2. 366. f
Nisibis regio 627. e
Nisibis vrbs 644. d
Noba oppidum sacerdotum 195. a excinditur cum vniuersis habitatoribus 196. f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104. f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 982. a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8. c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8. e eius filij quales 11. d vini vsus repertor inebriatur 14. e
Norbani interitus 661. e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692. b & eius gesta 795. c
Nymphidius homo nequiss. 893.c

O

OBadamus arcam hospitatur 210.a
Obodes filius Bezi & Ruthes 364. e
Obedias, iumentorum Achabi curatos, vir pius, prophetas liberat 286. e quomodo vxor eius vidua per Eliseum sit à debitorum molestijs liberata 308. b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 302.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochebatus eunuchus Ionathæ dux 295.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295. f ex casu moritur 299. b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g sagitta ictus ab Ieu perit 309. e cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 105. e
Ofilius Phasselum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495. f
Oges rex excinditur 141. e quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334. b
Oliueti mons 695.e
Olurus vicus 891. b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.c
Olympius Iupiter 652.e
Onias & Dositheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succedit 386. g
Onias Oniæ fil. templum in Aegypto ædificat 433 a
Onias Onię fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 708.e
Oniæ, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407.c Menelaus dici voluit 488.c vide Menelaus
Onias Simonis Iusti fil. pont. 398. a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Aegypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Oniæ pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470. d
Oniæ regio 480.d
Ophnes sceleatus filius Silis 164.f.165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo prouenit 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quandiu 171. d. 367 a
Oreum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Arsabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323 a vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & perfidem 324. g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d. 896. d semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otras Armeniæ dominus 15. a
Oza attingens arcam exanimatur 219 g
Oze percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Iudæ patre mortuo capit 317. g opera bonus & gnarus multis deuictis gentibus vrbem restaurat 319.a deficiens à pietate depra prensus moritur 319.f. 320.a

P

PArorus rex Mediæ 688. a coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985. c
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 730.d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Iudæam ibid. insidiatur Phaselo 495.c. 730. g 731. a & Herodi 731.g rex Syriam occupat 494. d occiditur 503. d
Pacina Claudij Cæs. vxor 694.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66. a
Palæstinos Sampson vexat 161. c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 168. b arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170. c
Palæstini cum Iudæis prælientes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173. iterum bellum eis inferunt 187.d cæduntur 189. d

INDEX

denuo redintegrant bellum, ſed infeliciter 191. g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Sauli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Paleſtinos Dauid ſuperat 219.c
penitus ſubigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præſtantia 619.a
Palmira vrbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus tranſitum præbuiſſe 68.b
Panes propoſitionis 83.d. 93.f
Panium, locus 541.c. 746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannychis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem geſſerit 505.d. 739.c
occiditur 740.b
Paradiſi deſcriptio 5.b
Parricidium quam graue ſit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanúmque cum Phaſaelo captiuos abducunt 494.c. 496.a
Hieroſolyma diripiunt 497.c
proſligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paſchæ inſtitutio & celebratio 65.a. 93.a 136.b. 602.a
Paſini caſtrum 15.a
Patriæ cauſa nihil non faciendum 206.a
Paulina quomodo à Mundo conſtuprata 622.f
Paulinus Lupo in adminiſtratione Alexandriæ ſuccedit 996.d
templum Oniæ penitus ſpoliat, & inacceſſum facit ibid.
Pauſanias Ceraſtę fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata vnde maxime naſcantur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum poſſeſſio conſtabat 60.b
Pecuniam publicam nullam eſſe Iudęis, quàm ſacram illorum templi 478.f
Pecuniam votiuam vbi depoſuerint Iudæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanij equitis forte factum 952.a
Peluſium vrbs 184.c. 894.b
Peluſium capitur 480.d. 724.c
Pentecoſtes feſtiuitate Iudæos iter non facere 450.b
Pentecoſte vnde dicta 778.g
Peræa regionis deſcriptio 833.c
Percuſſis in rixa quomodo vindicandus 128.a
Perſæ populus 14.f
Perſarum mos in bibendo 373.d
Perſarum lex de vxoribus ibid.e
Perſarum contra Græcos expeditio 1034.e.
contra Aegyptios 1068.b
Perſæ in Aſia regnauerunt 1038.f
Perſicarum rerum ſcriptores probatiſſimi inter ſe diſcordant 1035.a
Peſtis quàm ſæua inuaſerit Dauidis regnum propter recenſitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Ioſephum 39.f
Petilius Cerealis proconſul Germanos ad ſobrietatem cogit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Rereme 117.e
Petronius Aegypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 536.c
Petronius præſes Syriæ conſtituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum ſuo periculo 641.d
Petronij epiſtola ad Doritas pro Iudæis 675.f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæſaris ſtatuas recipiendas 791.c
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem ſuccedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romelię fil. vir impius, regnum Iſraelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid ſignificet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanuſus Samuelis filius è rure abſtractus ad pontificatum 872.f
Phanaſus pontifex a ſeditioſis conſtituitur 700.b
Phanuell cur ſic dictus 33.c
Pharaones cur Aegyptiorum reges dicantur, & quando ſic appellari deſierunt 268.f
Pharaothes Aegypti rex Abrahami conſugem concupiſcit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebręos 61. 62. 63. 64. 65. per totum
dimiſſos inſequitur 65.f
cum omni exercitu deletus 67.f
Pharæ filij duo 52.b
Phari inſulæ deſcriptio 894.c
Phariſæorum ſecta 442.d
autoritas 453.b. 463.e
Phariſæorum ſecta qualis 585.f
Phariſæi 617.c
Phariſęorum exiſtimatio 716.e
& quomodo ſe geſſerint regnante Alexandra ibid.
Pharmuthi menſis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phaſaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725.e
ſuperat Felicem 729.a
accuſatur a Iudæis ibid.e
circumuenitur a Pacoro 730.g
occidit ſeſe 732.c
Phaſaelus ciuitas 718.c
Phaſaelus, turris & oppidum 56..a. 606.b 748.b. 779.b. 914.e
Pheroręs Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur et caput Pappi præcilum 506.a
aſſequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam reſpuit vxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accuſat ipſius filio 565.b
Salomen accuſat Herodi 565.f
diſſidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accuſatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid geſſerit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accuſat Salomen 755.c
ſeipſum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pheroręs vxoris inſolentia 751.e
Phiala locus 810.f
Philadelphenſium cum Iudęis diſſidium 682.b
Philippus Ptolemęi Minnęi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæſus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syrię partis imperans Antiochum Cyzicenu ſuperat 459.g. 400.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus conſtituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmiſſus 782.a
Philippus Herodis filius conſtituitur tetrarcha 599.f
ſuccurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni conſequitur 611.e
calumniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quę regiones ceſſerint 782.g
Cæſaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honeſtus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarũ præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis ſeruatus, eiuſq; geſta 1003.a. 1012.d
filię eius duę in excidio Gamalę ſeruatę 808.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur ſupplicio 421.d
Philiſtinus Philiſtini 14.c
Philo Iudęorũ legatus à Caligula repulſus 649.e
Philo hiſtoricus 1051.b
Philoſophiæ tria genera apud Iudęos 784.g
Philoſophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philoſophorum de Deo diſcordes ſententię 1071.f
Philoſtephanus Ptolemęi Lathuri dux 457.g
Philoſtratus hiſtoricus 1045.b
Phineas ſacrę pecunię cuſtos 966.d
Phineas Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f. 117.c
Phinees domus ſacerdotio donatur 214.c
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeſes legatur ad Rubelitas & Gaditas cum reliqua dimidia tribu 143.e. ſuccedit patri in pontificatum 144.b
Phiſon fluuius, & quid ſignificet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquiſſima rerum memorabilium trad.tio 1035.g
teſtimonium de Iudæis 1039. c. 1042. 1043. per totum
Phœnicum hiſtoriæ 1046.a
Phora quid ſignificet 5.c
Phraates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à ſuo filio occiſus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miſcetur, exul perit 619.f 620.a
Phruræa feſti dies 302.d
Phryges populus 13.c
Phuies Phuti 11.g
Phyſcon Ptolemęi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudęam miſſus 789.c

Cæſaris imagines Hieroſolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæſareæ egerit ibid. Hieroſolymis ſtatuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæſaris imagines 789.c
tumultus alius ob Corban theſaurũ ſacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piſo legatus Pompeij 473.f
Piſtus nobilis defectionis à Romanis autor 1000 f.1005.c
Pitholaus Hieroſolymorum præfectus 476.c.723.c. transfugit ad Ariſtobulum 477.b
occiditur à Caſſio 479.d
Placidi & Ioſephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Veſpaſiani 834.b.in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d.
à lotapata repulſus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occupar t 886.g
geſta contra Gadarenſes 888.d
Platane,vicus Sydoniorum 700.f
Plato veritatem de deo prof rre timuit 1071. f.1076. d. Moſen imitatus 1079.b
Plinthines ſitus 894.b
Pliſtorum apud Dracos ſecta 618.b
Polemon,Ponti regulus 674.d
Polemon circumciſionem admittit & Bernicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur a Ceſtio Hieroſolymam miſſus 803.c
eius oratio & geſta ibid.
Pollio Phariſæus Herodi amicus 510.b 541.f
Polybius Megalopolitanus hiſtoric. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus,& quæ geſſerit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Ariſtobuli cauſam cognoſcit 718.d
Hieroſolyma capit 719.e.720.b
Q Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.e
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis ſummi qualis electio 1073.c
Pontifices Hieroſolymis qua fraude creati ſint 812.c
Pontificum & ſacerdotum diſſidium 696.c
Pontificum iniquitas 698.d.origo, & qui ad eam dignitatem admittantur,quóque fuerint ab Aarone vſque ad finẽ belli Iudæorum cum Romanis 700.a 701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primũ ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum ſolere perpetuum eſſe 513.e
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia apud quos fuerit 624.c
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia repetitur a Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præſidet 609.d
Iudæos afficit contumeliis 621.b.623.g
accuſatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.c.999.d
Porcius Feſtus Iudææ procurator,& quæ ſub eo ſint geſta 696.e. quære Feſtus
Poſidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriani milites 668.d
Prætorij in caſtris Rom. deſcriptio 835.e
Prandium qua hora faciunt Iudæi Sabbato 1020.d
Principes ſinguli dedicato tabernaculo quid donarint 900.d
Priſcus centurio Ionatham Iudæum ſagitta transfixit 953.a
Priſcus ſextæ legionis dux à Iudæis cæſus 820.f
Procymatium vnde dictum,& quomodo extructum 538 f
Procymia 747.c
Prodigia excidium Hieroſolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus ſolis poteſtas data hiſtoriæ condendæ 1036.a
Prophetico ſpiritu vbi multi ſint correpti 192.f
Proſeucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Atheniẽſibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundũ & omnia regnat 315.a
Pſeudalexandri geſta 612.c
quomodo deprehenſus ab Auguſto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falſus
Pſeudopropheta Hieroboami ſeductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator a Ioanne Giſcaleo ſpoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b & iterum reconciliatus ei per Ioſephum 402 c
Ptolemæi Euergetis geſta poſt captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503 c
Ptolem. Herodis procurator 564 a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Aegyptum occupat & Hieroſolyma 388.a
traducit Iudæos in Aegyptum 388.d
eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hieroſolymam die ſabbati 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452 d
diſſidens cum matre regno priuatur 452 g 456. obſidet Ptolemaidẽ 457. d. Aſochim oppidum capit, Alexandrúmque Iamnæum vincit, & quanta eius ſæuitia 458.a
Ptolemæus Ménæus quomodo ſe à ſupplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472 a
Ptolemæus Mennæus Damaſcum bello vexat 464.g
Ariſtobuli coniugem & liberos quo modo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus Iudæos in Aegypto ſeruientes liberos dimittit, & legem Moyſis in linquam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389.vſque 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. ſuccurrit ſuo genero Alexandro ſeu Demetrio 436 e
duobus diadematibus coronatur ſimul,vincítque Alexandrum, & moritur 456.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398 g
moritur 407.g
Ptolemæi Phyſconis immanis crudelitas & iniuſtitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Aſamonæi gener ſocerum occidit, & alia ſcelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum cluſerit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Aegyptii reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c f
Ptolemaidis ſitus deſcriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenſes a Iuda Macchabæo victi 416 f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri ficticij aſtutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio poſt coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 652.c
Puteri bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius æmulatus Iudæorum ſcripta 1046.f
multas Iudæorum leges tranſtulit in ſuam philoſophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum ſtoicorum de diuina natura ſententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ ſolis ſublatæ à Ioſia 534.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquageſimi anni remiſſio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602. c. cognoſcit cauſam Antipatri 590. vſque 594. & inde ſeditioſos Iudæos expugnat 609.b
Quirinus ab Auguſto mittitur ad cenſendam Iudæam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe ſpeculatores Hebræorum tuetur à vi Chananæorum,& ſecuritatem ab hoſtibus impetrat 135.a
incolumitatem promiſſam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29 b
æmulatio erga ſororem 30 f
mariti complexum ſorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius aſtutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15 c
Raguel. qui & Ietheglæus, ſacerdos, filiam ſuam Moyſi adoptato tradit vxorem 60.a
Moyſi ob victoriam gratulatur, & conſilium dat ei diſtribuendorum officiorum 97.e
Ramatha ciuitas 165.b
Ra. ſacis Senacheribi copiarum præfecti inſolentia 328 c
ipſe cum exercitu diuinitus deletus 330 d
Raſes Damaſcenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ibi & occidit 322.d
Rebecca Bathuelis filia 15.f. petitur in con-

nubium Iſaco 64.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme vrbs quæ aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non y-xoribus ex lege permiſſum 532.d
Rex quis & qualis ſit 125.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet eſſe ignauis 206.d
Regibus ſubditi quæ ſe. ant 173.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphæi 15.c
Rhoe petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum ſuccedit, inſolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibuſque ſuum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Suſaco 279.d
pro aureis ſcutis amiſſis ærea ſubſtituit & moritur ibid.f
Roma ſub Veſpaſiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honoribus & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. & inde
Romanorum diſſidium inter ſe 427.b
Romani Germanos captiuos vbique circunduxere 807.a
Romani in præſidio Maſſadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum ſtratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæſa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipſorum caſtrorum deſcriptio 835.c
Romanorum induſtria in ſeruis domeſticis inſtituendis 835.a
diſciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Giſcalam, ceperunt 864.a
Romani muro Hieroſolymæ potiuntur, eiuſque partem maximã diruunt 913.d
cum Iudæis acriter confligunt ibid. & 615 d.
alterum murum capiunt 915.d
Romanos ſancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de ſuis moribus derogaſſe 930 d
illacrymaſſe incendio Hieroſolymæ 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hieroſolymam capi deſperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942.c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa cuſtodias pugnam atrocem inſtaurant 950.d
Romanorum notitia ſero ad Græcos peruenit 1038.g
Romus, Romæi 14.b
Roobothputeus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare conſtruunt ſuperripa Iordanis 143.c
Rubelus, aliàs Ruben naſcitur 30.e
eius pietas in fratrem Ioſephum 38.c
ſe ac ſocios prodicionis inſimulatos excuſat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas ſuperat 976.b
Rufus magiſter equitum 779.e
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Machæruntis deſcripta 981.a
Ruthes amor erga ſocrum ſuam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

Saba Aethiopum regia, quàm validè vocatur poſtea Meroe 58.b
Sabæus ſeditioſus perſuadet decem tribubus defectionem à Dauid 238.b
Sabas. Sabæi 14.a
ſabathes. Sabathæi ibid.b
ſabacta. Sabacteni ibid.
ſabathes Commentarienſium princeps 241.f
ſabba menſis 110.c
ſabbæus orator ſupplicio addicitur 434.c
ſabaticus annus 486.f
ſabbaticus amnis à Tito ſpectatus 976.c
ſabbatum & eius vacatio à laboribus ſeruatur 4.f.719 f
ſabbatum magno malo obſeruatum 411.d negligendum aliquando ibid. & 428 d
ſabbion Alexandram Herodi prodit 321
ſabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
ſabinus procurator Syriæ Hieroſolymis regiam occupat 603.a
vexat Iudæos propter auaritiam ſuam 779.f
ſabini Syri forma, habitus & fortitudo inſignis 945.d
ſabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902.e
ſabuchadus eunuchus indicat regi, crucè in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi ſuſpendio 379.g
ſaccheus transfuga Ioſepho prodit inſidias Ioannis 1017.b
ſacerdotis ſacrificaturi habitus 84.b
ſacerdotum caſtitas & connubium 95.e
ſacerdotum & pontificis cum eorum veſtitu & inſignibus deſcriptio 918.e
ſacerdotum immunitas 53.b
ſacerdotum mos Hieroſolymis 858.d
ſacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
ſacerdotibus quæ cedant 109.a
ſacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92 93 94 per totum
ſacrorum ſcribæ 54.e
ſadæus Xerxis præfectus 371.e
ſadocus pontifex conſtituitur 222.g.241.f.250.e
ſaddocus nouas res molitur 616.c
ſadducæorum ſecta 442.d.617.c.784.g
ſalampſo Herodis filia 627.f
ſalmanaſar Cuthæos in Iudæam tranſfert 345.e.364.g
ſalmanaſaris contra Iſraelitas victoria 359.a
ſalome, aliàs Alexandra, vxor Ariſtobuli, ſoluit vinculis fr. marti defuncti 456.b
ſalome quæ Iuliæ Auguſti coniugi teſtamento reliquerit 789.a. eius reditus erant ſexaginta talenta 783.b
ſalome Antipatri filia 723.d. ſoror Herodis prodit Ioſephum maritum ſuum fratri 517.b. alteri marito Coſtobaro repudij libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & eorũ vxores 553.e 594 f accuſatur Herodi 506 b. Alexæ iungitur connubio 585.b
ſalome vxor Herodis moritur 619.a
ſalomon promittitur Dauidi ſucceſſor & templi extructor 220.g
naſcitur 227. g. inſtruit eum pater 246.b conſtituitur rex 248.a. quomodo regnum nactus ſe de hoſtibus ſit vltus 254.b. regis Aegyptiliam ducit vxorem 255.c. petit a deo & accepit ſapientiam ibid. e. controuerſiam mulierum duarum diiudicat 250.d. toparchas quos habuerit & quantas diuitias ſapientiámque ac philoſophiam 256. f. coniurationes & incantationes compoſuit 257.f
eius cum Iromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & conceſſio 258. 259. per totum templum cum vaſis quomodo extruxerit & arcã eò tranſtulerit 259. vſque 266. ſominum videt & regiam extruit cum domo reginę 265. g. 266. quibus donis remuneraverit Iromum 1042. d
Hieroſolyma muris & turribus inſtaurat & vrbẽs condit 268.c
ingentes theſauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a
quali ſatellitio ſtipatus inceſſerit ib.g
quanta opulentia Hieroſolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores D c c. & concubinas c c c. 272.d
prædicitur ei filium ipſius pœnas pro ſe daturum ib. multis hoſtibus à deo excitatis infeſtatur 275.a
moritur Roboamo ſucceſſore regni relicto 274.e
quo tempore ædificauit templum Hieroſolymis 1042 b
Salpadis filiarum hæreditatis ius 118.f
Saltis regis geſta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samæas propheta Hieroboamo minatur 279.c
Samæas vir iuſtus accuſat Herodem, & vaticinatur Iudæis mala imminentia 484.d
Samaræi populus 14.d
Samaria quæ Marcone vnde dicta 415.a
Samaria ab Hyrcano expugnata ſolo æquatur 432.e
Samaria vrbs. vide Sebaſte 531.b
Samariæ regionis deſcriptio 853.d
& quid a Iudæa diſcrepet ib.
Samaritæ qui ante Chuthæi 386.a
Samaritanum odium in Iudæos 36.b
accuſantur apud Darium ib.c
Samaritæ Iudæos infeſtant 401.a
Iudæos ſe eſſe negant agentes feliciter 410.a
Samarita diſſidium cum Iudæis propter templum 435.g
Samaritanorum facinus in feſto Azymorum 819.a
Samaritanorum ſeditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum diſſidium 691.d
Samoſata capitur 738.e
Samoſatæ ciuitatis ſitus 98.g
Sampſigeramus Emeſinorum rex 678.d
Sampſon quid ſignificet, & quomodo natus 160.c
connubium & geſta eius 260.d
Samuelis natiuitas & prophetia 265.e
conſilium de libertate recuperanda init
Samuel ſenio grauatus filijs reip. adminiſtrationem concedit 271.d
Samuel propheta Saulem inungit regem 275. d. oſtento indicat Hebræis deum irarum propter regem petitum 279.a
Saulum docet Amalecitarum exercitationem 283 d
eidem regni amiſſionem nunciat 285. d. Dauidem vngit regem 286.e
moritur 200. b. ab inferis reuocatur per ventriloquam 204.e

Sana-

Sanaballetes Darij præfectus dat filiam ſuam Nicaſo vxorem Manaſſi fratri Iaddi pont. 383.b
deficit a Dario, Manaſſi templum & ſacerdotium cõfert moritúrque 384.e
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis eſus in erdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385 d
Saphanus ſcriba 313 g
Siphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus ſterili ibid.
expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phaſaelo inſidias indicat 731 d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptanæ viduæ fiducia 225.g.226.a
Sardonyches xii. cum veſtitu pont. 90 a quibus inſcripta ſunt nomina filiorũ Iacobi, in Eſſene 85.d
quæ virtus eis inſit & quando ceſſarit 90.b
Sarmatæ Iſtrum tranſgreſſi præſidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas peruaſtant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriæ præſes 571.c
eius ſententias in filios Herodis 578.d
Saulus aſinas patris quærens à Samuele rex conſtituitur 175.c.176.f
quàm decora fuerit ſtatura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Paleſtinos ſuperat & aſam extruit 181. f. quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & ſit dæmoniacus 186.g.187.a. commouetur contra Dauidem 189.e. inſidiatur vitæ ipſius 190. a. 192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
conſulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit vna cum ſuis filiis in prælio 208. f. ipſius progenies datur ad ſupplicii Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in ſocietatem recipit, & obſidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præſes miſſus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scenæ, locus 33.e
Scipio Alexandrum Ariſtobuli percutit ſecuri 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci deſcriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Pontum nauigant cogniti 1033.f. Anacharſim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856. g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidioſe interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ili, vnus fortium Dauidis 243.e
Sebaſte conditur 476. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebaſteni, equitum ala ſub Cumano 795.a
Sebaſtenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Sebaſt. portus 768.d
à quo ſic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex conſtituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, ſed fruſtra ibid.c. expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterque tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pſeudopropheta cornib. ferreis ſibi aptatis quid Achabo vaticinatus ſit 294.g
Sehon rex negato Hebræis tranſitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neronis inſidias occiditur 632 d
Seir quid ſignificet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.e
Seleſmus Iabeſſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnũ occupat, quod trigeſima poſt die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri ſuccedens cum patruo Antiocho Cyzicemo belligeratur eúmque necat 459 g
vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Aſiæ rex opes Iudæorum ſacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor ques honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus deſcriptio 863.b
Semeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255 b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Aſſyriorum rex Hieroſolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328 a per totum, re infecta domum ſe recipit 329 e. à filiis ſenioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Aſſyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitoliũ conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis diſſidiũ 671.c
Senis cuiuſdam magnanimitas 503 a
Senis cuiuſdam ſeueritas 797.b
Senius Gallus Syriæ præſes 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 663.e
Sephoris vrbs Galilææ 607.e.1016.e
1023.c. capta incendio abſumitur 609. b. 781.a
Sephoris cũ tribus aliis ciuitatibus à Ioſepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris ciuitas Galilææ maxima 832.e
Sepphoritæ à ſeditioſis moleſtantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent ſuo malo 1027.d
Sepphoritæ à Ioſephi militibus ſpoliantur. prædáque reddatur 828.e
Sepphoritæ Ptolemaidem ad Veſpaſianũ pacati veniunt 832.c
Septimus annus 711.c
Septimi anni remiſſio 96.b
Septimi diei obſeruatio 719.f
Septuaginta interpretes legem tantũ Iudæorũ in Græcã linguã tranſtuliſſe 2.d
Septuaginta interpretes legis trãsferendæ cauſa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397. per totum
Serebæus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hieroſolyma. 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam ſeduxerit 5.d mulctatio 6.c
Serpentes volucres Aegypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Aegyptus denominatus 1052 c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæſar præſes Syriæ 483.d. 725 g
interficitur a Cæcilio Baſſo 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpoſitus 956.f
Sica qualis gladius, & Sicarij vnde dicti 697.a eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hieroſolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Maſſada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sictma caput Samaritarum 386 c
Sicimæ captæ & ſolo æquatæ 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Sideralis ſcientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præſtant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi autoritas penes quos Romæ 666.c
Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d
offendit Agrippam 676.f
occiditur 679.f
Sila Tiberienſium dux 1005.c.1019.f
Silas Ioſepho de inſidiis & perfidia Ioannis Giſcaleni ſcribit 826.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.e
corruptus deprehenditur. 500.c. 735.d
Silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e
vindex ingenium, filij ſex 52.a
Simeoni quæ terræ portio ceſſerit 141.e
Simeonitidis tribus facta poſt Ieſum mortuum 145.c
Simonis Aſamonæi filij geſta 710.d
Simon Boethi filius pontifex conſtituitur 537.c
priuatur ſacerdotio 589.c
Simon Camithi annuum pontificatum adminiſtrat 619.c
Simon Canthara conſtituitur pontif 675. c. priuatur eo 676.c
Simon Cyprius, magus 693.d
Simon Eſſæus Herodi ſomnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ ſectæ ſophiſta erat ib.
Simon Gamalielis filius ſtruit inſidias Ioſepho 1013. d. capitur à Ioſep. 1024. a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 819 a
cum latronibus qui erant Maſſadæ, Idumæam populatur ibid b
ex Acrabatena toparchia pulſus eſt ab Anano pontifice 894. a. eius geſta ibidem & 895. 896. 897. 904. 905. per totum 914. g. 920. a. 931. f. 932. g. 938. e. 846. c. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis ſeruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a

INDEX

Simon Iustus pontifex 392.a.401.b 407 d. eius filij tres, omnes pontifices 408 c
Simon Mat hes Matthæi fil. 410.g ſtrenuè tuuat fratrem Ionatham 429.a. & f
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hoſtes vincit 416.e
Simon quidam Eſſenus Archelai ſomniorum interpres 784.c
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 887.b
Simonis Sauli filij & totius familiæ ſuæ fatum miſerabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 60.b.91.c
Sinæus mons 288.d
Sinæi populus 14.d
Sis, nomen cliui, & quid ſignificet 298.c
Siſa Dauidis ſit Scriba 212.g
Siſines Syriæ ac Phœnices præfect. 358.c conatur templi ædificium inhibere 359 c
Sobacchis Chetthræus ſtrenuè pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis cauſæ 1079.e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Aſſyriis 17.e excidium ipſorum 20.c
Sodomiticæ terræ deſcriptio 891.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Sogane & Seleucia rebellant 863.b earum ſitus ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emeſæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis ſeptem puerorum 1095.f eius animoſa oratio ad Iacobum filiũ natu minimum 1096.c
Solomonæ marris Macchabæorum laudes 1097.1098.& ſeqq. eius immania ſupplicia & inſignis toleran. 1099. 1100
Solyma quæ Hieroſolyma 18.d.28.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophiſtæ concitant tumultum 772.a
Soſius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum ſupplicem factum irridet & vinctum cuſtodit 507.d Hieroſolymis diſcedit 508.a quomodo ſe geſſerit in expugnandis Hieroſolymis 740.d
Spadones abominandos 229.b
Spaſini caſtrum 684.b.685.a
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Speluncæ latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit depromta & à quibus cuſtodiat 544.c
Stratonis turris, poſtea Cæſaria 535.a 695.g.696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incenſum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Suſa ſcribis præficitur 241.f
Suſacus Aegyptiorum rex Hieroſolyma ſpoliat 222.c contra Roboamum ducit exercitum 279.b Hieroſolymam in deditionem accipit, templúmq; ſpoliat ac theſauros Solomonis aufert 279 d & quomodo imbellis notauerit ibid.
Syllæus ambito Salomones connubio fruſtratur 566.c latronibus Trachonitis auxiliatur, & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d defert Cæſari Herodem 571.g.572.a accuſatur apud eundem per Nicolaũ, & damnatur capitis 576.b.577.b iterum accuſatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 255.c
Syene puteus 26.g
Syria ſubditur Dauidis imperio 222.b Iudæos apud ſe habitantes occidit 992.d
Syrus Meſopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a Iudæorum ciuitates vaſtant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis diſſidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis diſſidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quę à Iudæis vaſtabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940.a
Syſares dux Iabini exercitus quomodo occiſus 153.b

T

TAbernaculi vaſorum deſcrip. 82. 83
Tabernaculi inſtitutio & extructio 98.e eius interpretatio 86.f illuſtratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes ſinguli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96.g
Tabernaculorum feſtiuitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83.e
Tanis Aegypti vrbs 17.d
Tarichearum ſitus 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & ſex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalaſſar Aſſyriorum rex quomodo Iſraelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempeſtatis horrendæ deſcriptio 881.a
Templum in Garizin extructum 383.f. 386.f
Templum Chuthęorum Garizin quando deſolatum 450.d
Templi ſtructuræ apparatus 259.a exordium & tota cum vaſis deſcriptio 259.c.260.261.262. per totum templo abſoluto infertur arca 263.c
Templum Solomonis ſpoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hieroſ. inſtauratur 364.f 365.d. ſpoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c reſtituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 415.d
Templi Hieroſolymitani deſcriptio 915.f. 916.917.918. per totum
Templi incenſi fatalis dies 957.d cauſa & principium ibid. tempus à prima conſtructione per Solomonem vſque ad excidium 958.g
Templi Hieroſolymis conſtructio & ſacrorum ratio expoſita 1066. ianuarum deſcriptio 1067.c
Tephthæi Garſenſis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculoſa antiquitas 891.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræmotus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 714.c
Teſtes qui ſint, qui minus 122.e
Teſtis falſi pœna ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Thæno Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abeſalomi germana 218.f ſtupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum toparchia 890.d
Tharbis Aethiopum regis filia Moyſi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharſices Aethiopum rex 330.a
Tharſus, Tharſenſes 13.c
Tharſus Ciliciæ vrbs ib.
Thaumaſtus Caij ſeruus 633.d oblatę Agrippę aquę quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. deſcriptio 659.b
Thebethus menſis 370.a
Thecoa vicus 1031.b. 894.g
Thella vicus 832.g
Themoſis regis geſta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infectatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannęi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani geſta 714.b
Theodoſius orator ſupplicio addict. 434.c
Theodotus Gręcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani ſit pontifex 627.c ſubmouetur pontificatu 675.b
Theophilus Gręcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
Theophraſtes Iudęorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 1397.c
Thermuſa Pharaonis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moyſen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas prœſtigiator ſeducit Iudęorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri anunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inſcitia 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13.b
Thobię filij Antiochio Epiphani autores vrbis Hieroſolymos im expugnandorum 708.e
Tholomęus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 11.b
Thraces aſperrimos Rom. ſubditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Gręcis cogniti 1038 f
Thucydides in multis tanquam fallax accuſatur 1035.b
Thuri, menſis 263.b
Thygrammes, Thygrammęi 13.c
Tiberias vrbs 1023.c à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis ſeditio & ſectæ tres 1000.e
Tiberias iterum rebellauit Ioſepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienſes Veſpaſiano ſe dedunt 859.d
Tiberienſis lacus Aſphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberienſium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberienſibus ſpoliatis præda redditus 818.f

Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690 b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 703.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius. vide Claudius.
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619. b. Ifiacos & Iden supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabasi 615.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Aegypti 1039.e
Timidius defert Popellium Caio 654.f
Timotheus Arymanita pugnat contra Iudam Maccabæum sæpéque vincitur 416.c
Tirithaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintæ decimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione rerum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848.a
Iotapatam capit 949.g
item Gischalam 870.f
Taricheas excindit 861 d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seqq.920. 921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931.f.& seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936.937.per totum. 944. vsque 954.955. f. vsque 960. 962 vsque 977.988 989.
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 813.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis, descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode, rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiade missus vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deiectis se Vespasiano iungit 896.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.e
Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum 405 g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819 f
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ. 1042 b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

VAlerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudææ præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izatæ indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815 g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 128. b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a 734.e
Ventriloquorum vaticinia qualia 204 c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030 a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sophoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837 838.vsque 845. 850.851.852. 853. 854. 855 856.857.858 & 860.861. vsque 872. & 885.vsque 902.
Vespera quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 50.e
Victimæ sint integræ 96 a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 813.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 300 g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544. d.624.f. beneficus est in Iudæos 624.c
exuitur prouincia 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893. d. 902. d. mors ibid.
Vitellij victoria apud Bebriacum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio Primo obuiam mittit 961.f. exercitus totus delectus 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e. 761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

XAloth vicus 832.g
Xanthicus, mensis 9. a. 64. g. 93. a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367. f.368.369. 370. 371.372. per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 372.a

Z

ZAbadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. filij 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.c.884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potius se ipsum exuit 284.e
Zambrias alienigenæ se miscés & Moysi obloquens occiditur à Phince 116.f
Zaræus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zeloræ cum Idumæis plebem mactant 853.d
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c.
Zelotarum dominatio causa excidii Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e

Zelotæ insidiis rogrem Simonis Gio-
ræ rapiunt 898.a
metu perculsi eam remittunt ibi-
dem c
Zelotarum dominatio, causa exsidij
Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata repetita 986.
e. eorum immania supplicia ibi-
dem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyran-
nus 448.g.741.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus,
latrociniorum fautor, ditione pri-
uatur 559.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Danidem Saulo prodere re-
nantur 198.c
Zona pontificis qualis 84.f
Zoer rusulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum
mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium
voti commonefacit 562.e
reducit Hierosolyma dimissos a Da-
rio Iudæos, eisque patrocinatur 563.c
princeps Iudæorum captiuorum 538.
d.563.f

FINIS.